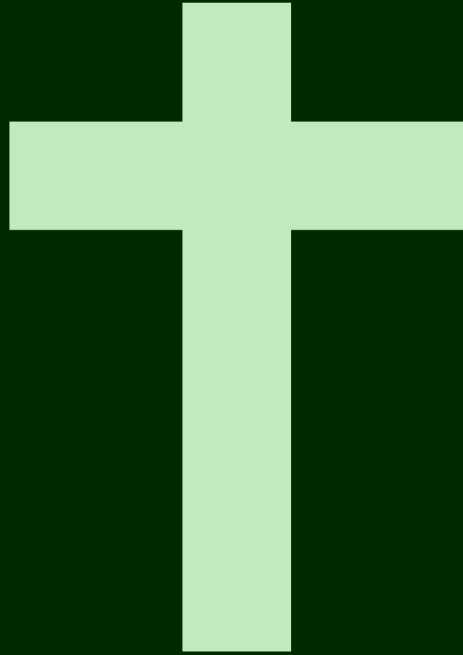

Lilangano lya Sambano

The New Testament in the Yao language of Malawi: Yao Bible
Version Translation Project

Lilangano Iya Sambano

The New Testament in the Yao language of Malawi: Yao Bible Version Translation Project

copyright © 2018 The Word for the World International

Language: Ciyawo (Chiyawo)

Contributor: Pioneer Bible Translators

Lilangano Iya Sambano

Yao New Testament

The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word.

See Revelation 22:18-19.

2023-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023

83abede1-cef5-5110-a8eb-53474ba8eb62

Contents

Matayo	1
MALIKO	50
Luka	83
YOHANA	136
MASENGO	174
Ŵaloma	221
1 Ŵakolinto	243
2 ŴAKOLINTO	263
ŴAGALATIA	277
ŴAEFESO	285
ŴAFILIPI	293
ŴAKOLOSAI	299
1 Ŵasesalonike	305
2 Ŵasesalonike	310
1 TIMOSEO	313
2 TIMOSEO	320
Tito	325
Filimoni	328
Ŵaebulania	330
Yakobo	347
1 Petulo	353
2 Petulo	360
1 YOHANA	364
2 YOHANA	370
3 YOHANA	372
YUDA	374
Chiunukuko	377

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Matayo Chilongolelo

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Matayo chili chimo mwa itabu ncheche mu Lilangano lya Sambano chachikusala nkati umi u Che Yesu Kilisito Chachilichose chikuwîlanjikwa “Injili,” malumbo gakwe, “Ngani Jambone.” Yele itabu yalembekwe pakumala chiwa chi Che Yesu, yele itabu yalembekwe ni che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana. Wâumanyilisi ngaakumanyilila uchenene katema pijalembekwe Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Matayo, nambo ikuganichikwa kuti jalembekwe mu yaka sitini pakumala kupagwa kwa Che Yesu Kilisito Nombe ngakukumanyika kwapi kuwâlembete, nambo ikuganichikwa kuti jalembetecheke ku Palesitina panepa mmusi wa ku Yelusalemu.

Matayo ni juwâlembete, mundu juwâlîji jwakukumbikanya nsongo akanawê kuwîlanjikwa ni Che Yesu kuwâ jwakulijiganya jwakwe. Wâmanyiche sooni kwa liina lya che Lawi. Che Matayo wâlîji jumo jwa achinduna likumi ni wâwîli, nombe wâalembete wâ umanyilisi wâ Chiyahudi. Gelego nkukombola kugaona pangasisika pakuwâ kwana Malembo sitini kutyochela mu Lilangano lya Kalakala. Nningwa wao walîji kulosya kuti Che Yesu wâlîji Kilisito, Jwakuwombola jwasagulikwe ni Akunnungu, mundu jwati wâkulondola wâ Akunnungu wâsalaga ngani syakwe. Sooni che Matayo wâlembete indu yejinji nkati umwenye wa Akunnungu. Wâyahudi wâlotele kuti Jwakuwombola chawê chilongola jwa umwenye wa pachilambo pano. Che Matayo kwa kulilolechesya nnope akuchikanila chikulupi chao kwa kukunguluchila kuti umwenye wa Akunnungu uli wa chibumu.

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Matayo chili chitabu chambone kuwâ chaandanda mu Lilangano lya Sambano kwa ligongo lya malembete gagalembekwe kutyochela mu Lilangano lya Kalakala. Chili chilumbikanyo chambone cha malangano gawîli. Wâumanyilisi akuganisa kuti pane che Matayo wâlingaga kusyasya mpela che Musa yatite kulemba mu itabu yakwe nsano yaandanda mu Lilangano lya Kalakala. Majiganyo ga Che Yesu pa wâlîji pa chikwesya (Matayo 5-7). Ikukomboleka kulan-danywa ni chipanganyo chiwâchitesile Akunnungu chakwapa che Musa Lilajisyo. (Chikumbuchilo cha lilajisyo 19:3-23:33)

Yaili mwelemo

Che Matayo akujitanda Ngani Jambone nkati kupagwa ku Che Yesu Kilisito ni ndande ja masengo gakwe mu liunjili lya 1-4.

Kumala pele che Matayo akusala nkati masengo ga Che Yesu ni majiganyo gakwe gamajinji mu liunjili lya 5-25.

Liuto lya mbesi lya Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Matayo likusala nkati Che Yesu iwâtite pakumalichisya masengo gakwe, gagakuwoneka mu chiwa chakwe ni kusyuka kwakwe mu liunjili lya 26-28.

*Lukosyo lu Che Yesu Kilisito
(Luka 3:23-38)*

¹ Achi chili chitabu cha meena ga lukosyo lu Che Yesu Kilisito, Che Yesu Kilisito jwalîji jwa uwelesi u che Daudi, jwa uwelesi u che Iblahimu.

² Che Iblahimu wâammeleche che Isaka ni che Isaka wâammeleche che Yakobo ni che Yakobo wâammeleche che Yuda ni achapwakwe. ³ Che Yuda wâammeleche che Pelesi ni che Sela, achikulu wâo wâlîji che Tamali ni che Pelesi wâammeleche che Esloni ni che Esloni

Wammeleche che Alamu. ⁴ Che Alamu wammeleche che Aminadabu ni che Aminadabu wammeleche che Nashoni ni che Nashoni wammeleche che Salumoni ni, ⁵ Che Salumoni wammeleche che Boasi, achikulu wao che Boasi waliji che Lahabu. Che Boasi ni che Lusi waliji achaŵelesi wa che Obedi ni che Obedi wammeleche che Yese, ⁶ nombe che Yese wammeleche Mwenye che Daudi.

Che Daudi wammeleche che Selemani, achikulu wao che Selemani waliji wankwawo che Ulia. ⁷ Che Selemani wammeleche che Lehoboamu ni, che Lehoboamu wammeleche che Abiya ni che Abiya wammeleche che Asa ni, ⁸ che Asa wammeleche che Yehoshafati ni che Yehoshafati wammeleche che Yolamu ni che Yolamu wammeleche che Usia ni, ⁹ Che Usia wammeleche che Yosamu ni che Yosamu wammeleche che Ahasi ni che Ahasi wammeleche che Esekiya ni, ¹⁰ Che Esekiya wammeleche che Manase ni che Manase wammeleche che Amoni ni che Amoni wammeleche che Yosia ni, ¹¹ Che Yosia wammeleche che Yekonia ni achapwakwe. Keleko kaliji katema kakwasamichisya Wayahudi ku chilambo cha ku Babeli.

¹² Nipele, Wayahudi paŵaiche ku chilambo cha Babeli, che Yekonia wammeleche che Sealitieli ni che Sealitieli wammeleche che Selubabeli ni, ¹³ Che Selubabeli wammeleche che Abiudi ni che Abiudi wammeleche che Eliakimu ni che Eliakimu wammeleche che Asoli. ¹⁴ Che Asoli wammeleche che Sadoki ni che Sadoki wammeleche che Akimu ni che Akimu wammeleche che Eliudi, ¹⁵ Che Eliudi wammeleche che Eliasali ni che Eliasali wammeleche che Matani ni che Matani wammeleche che Yakobo, ¹⁶ Che Yakobo wammeleche che Yusufu, wankwawo che Maliamu achikulugwe Che Yesu wakuwilanjikwa Kilisito Jwakuwombola.

¹⁷ Pelepo paliji ni iwelesi kumi na nne kutyochela che Iblahimu kwaichilila che Daudi, iwelesi kumi na nne kutyochela che Daudi mpaka Wayahudi paŵajigalikwe ku usami ku Babeli ni iwelesi kumi na nne kutyochela kwigalikwa ku usami kuichila katema ka Kilisito.

Kupagwa ku Che Yesu Kilisito

¹⁸ Yelei ni iwatite pakupagwa Che Yesu Kilisito, che Maliamu, achikulugwe, waliji atomelwe ni che Yusufu. Nambo akanaŵe kuwonekana mpela mundu ni wankwakwe, che Maliamu walisimene ali wapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁹ Nombe che Yusufu wankwakwe pakuŵa waliji mundu jwambone paujo pa Akunnungu nganasaka kwachembulusya che Maliamu pa wandu, wasachile kwaleka pangaimanyilila wandu. ²⁰ Nombewo paŵaliji aninkuganisa yeleyo, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje wankopochele mu sagamisi, wansalile, “Che Yusufu mwana ju che Daudi nkajogopa kwajigala che Maliamu kuŵa wankwenu, ligongo ali wapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. ²¹ Chaligopole mwanache jwanume nomwe chimwape liina lyakwe Che Yesu, pakuŵa jwelejo ni juchiŵakulupusye wandu wakwe mu sambisya.”

²² Nipele yoseyo yakopochele kuti liŵe isyene, liloŵe lya Ambuje liŵaŵechete kwa litala lya jwakulondola jwa Akunnungu achitiji, ²³ “Mwalimwalipe chaŵe jwapachiilu, chaligopole mwanache jwanume, nombewo chachaŵilanga Emanueli” malumbo gakwe, “Akunnungu ali pamo ni uwe.”

²⁴ Nombe che Yusufu paŵajimwiche, watesile ilaila iwatite pakusala katumetume jwa kwinani jwa Ambuje, wanjigele che Maliamu wankwawo ni kwaulanawo kumangwao. ²⁵ Nambo nganawonekana nawo mpaka che Maliamu paŵaligopwele mwanache jwanume. Nombe che Yusufu wampele liina lyakwe Che Yesu.

¹ Che Yesu wâpagwile mmusi wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, kele katemako che Helode ali mwenye. Napagwa pe, wându wâwaimanyichisye nnope ndondwa kutyochela kungopochelo lyuwa wâiche ku Yelusalemu. ² Wâusisye wându, “Ana alikwapi mwanache jwapagwile, kuwa Mwenye jwa Wayahudi? Tujiweni ndondwa jakwe pajikopochele kungopochelo lyuwa ni weleu tuiche kukwapopelela.”

³ Mwenye che Helode paâpilikene yeleyo ni wâpwele ntima, wêlewo pamo ni wându wose wa ku Yelusalemu. ⁴ Nipele, wâawilasile pamo achakulungwa wose wâmbopesi ni wâkwiganya Malajisyo ga Akunnungu ga wâpele che Musa, wâusisye kuti, “Ana Kilisito Jwakuwombola chapagwe kwapi?” ⁵ Nombewo wâajanjile, “Mu musu wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, pakuwa yeleyo ni yaitite pakulembekwa ni jwakulondola jwa Akunnungu,

⁶ ‘Mmwe Beselehemu chilambo cha ku Yudea, mmwe nganimma jwamwana kose pasikati misi ja chilambo cha ku Yudea, pakuwa kutyochela kukwenu chakopochele chilongola juchiwalongosye wându wângu, Wâisilaeli.’ ”

⁷ Pelepo, che Helode wâawilasile pachisyepela wanyawo wâwaimanyichisye nnope ndondwa ni wâusisye katema chi jele ndondwa jo pijakopochele. ⁸ Nipele wâatumile ku Beselehemu aninkuti, “Njaulanje nkauchilichisye uchenene ngani sya jwele mwanache. Mwamalaga kummona, nkauje kukuusalila, ni une jwakwe nyaule ngaatindiwalile.”

⁹ Paâmalisisye kumpilikanila mwenye, wâjendelechele ni ulendo wao nipele jele ndondwa jo ji wâjiweni kungopochelo lyuwa jalongolele mmbujo mwao mpaka pajaiche ni kwima pachanya nyuumba ji waliji mwanache. ¹⁰ Pa wâjiweni jele ndondwa jo wâsengwile nnope. ¹¹ Wâajinjile nkati ni wâammweni mwanache jula pamo ni che Maliamu achikulugwe, wâatindiwalile ni kunkotamila. Pelepo ni wâgopwele mmalombo gao ni wâmpele ntuuka, sahabu ni ubani ni mauta gagakuwilanjikwa manemane.

¹² Akunnungu wâkanyisye mu sagamisi kuti akaujila sooni ku che Helode, nipele wâusile kumangwao kwa litala line.

Kuutuchila ku Misili

¹³ Pa wâamasile kutyoka achalendo wâala, katumetume jwa kwini jwa Ambuje wâankopochele che Yusufu mu sagamisi ni kwasalila, “Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe ni mmutuchile ku Misili. Ntamanje kweleko mpaka pachinantanjile, pakuwa che Helode akusaka kummulaga mwanache ju.”

¹⁴ Nipele che Yusufu wâajimwiche ni kunjigala mwanache pamo ni achikulugwe, wâtyosile chilo, wâjawile ku Misili. ¹⁵ Wâtemi kweleko mpaka che Helode pa wâjasiche. Yeleyo yatendekwe kuti lilo we li wâ wechete Ambuje kwa litala lya jwakulondola jwakwe li we isyene, “Nammilasile mwanangu kutyochela ku Misili.”

Kuulagwa kwa wânache achanandi

¹⁶ Che Helode pa wâaimanyi kuti wâwaimanyichisye ndondwa kwa nnope wâala wâlambwisye, wâtumbile nnope. Wâlajisye wându wâkwe akaaulaje wânache achanandi wose wâchilume wâpagwile ku Beselehemu ni mumbali mwakwe wâali ni yaka iwili ni paasi ja pelepo. Wâtesile yeleyo malinga ni katema pa wâaimanyi kutyochela kwa wêle wâwaimanyichisye nnope ndondwa. ¹⁷ Yeleyo ni igatite kuwa isyene malowe gagawechetekwe kwa litala lya che Yelemia ju waliji jwakulondola jwa Akunnungu achitiji,

¹⁸ “Lilowe lipikaniche ku Lama ko, kulila kwa kupeteka ni kulila kwa malumbo. Che Laheli akwalilila wânache wâo,

ni ngaakusaka kwamyalasya,
pakuŵa ŵanache wose ajasiche.”

Kutyoka ku Misili

¹⁹ Paŵawile che Helode, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵankopochele che Yusufu mu sagamisi ku Misili kula, ²⁰ ŵansalile, “Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe, mmuje sooni ku chilambo cha Isilaeli, pakuŵa ŵandu ŵaŵasakaga kummulaga mwanache jo ŵamale kwasika.” ²¹ Nipele che Yusufu ŵajimwiche ni ŵanjigele mwanache pamo ni achikulugwe, ŵausile ku chilambo cha Isilaeli.

²² Nambo che Yusufu paŵapilikene kuti che Alikelao mwanache ju che Helode, akamulile umwenye wa atatigwe, ŵajogwepe kwaula ku Yudea. Nombe, paŵamasile kukanyikwa mu sagamisi, ŵajawile mbande sya ku Galilaya, ²³ ŵajawile kutama mu musi waukuŵilanjikwa ku Nasaleti. Yele ni iyatite pakuŵa isyene maloŵe gagaŵechetekwe kwa litala lya ŵakulondola ŵa Akunnungu gagakuti, “Chaŵilanjikwe jwa ku Nasaleti.”

3

Che Yohana Ŵakubatisya akwalalichila ŵandu (Maliko 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

¹ Agala moŵa gala ŵakopochele che Yohana Ŵakubatisya, ŵatandite kwalalichila ŵandu mu lipululu lya ku Yudea. ² Ŵatite, “Nneche sambi, pakuŵa Umwenye wa kwinani uŵandichile.” ³ Aŵa ni ŵeŵala che Yohana ŵala, juŵagambagwa ni che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu paŵatite, “Liloŵe lya mundu likuŵilanga mwipululu, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyakwe, ngolosyanje litala lyakwe.’ ”

⁴ Che Yohana ŵawete chiwalo chichakolochekwe ni manyunya ga chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia ni nkaanda wa lipende nchiunu mwao, chakulya chao chaliji itete ni uchi wa mwikonde. ⁵ Ŵandu ŵa ku Yelusalemu ni kutyochela kosekose ku chilambo cha Yudea ni ilambo yose yaili mungulugulu lusulo lwa Yolodani, ŵajaulile, ⁶ ŵajitichisye sambi syao ni kuleka, nombewo ŵabatisye mu lusulo lwa Yolodani.

⁷ Nambo che Yohana paŵaweni Mafalisayo achajinji ni Masadukayo aninkwaichilila kuti ŵabatisye ni ŵaasalile, “Ŵanyamwe uŵelesi wa lijoka! Ŵaani ŵanjamwiche muuŵambale uchimwa wa Akunnungu waukwika? ⁸ Nnosye kwa isambo kuti nnesile sambi. ⁹ Nkaganisya ni kuliŵechetela muntima kuti, ‘Tukwete ambuje ŵetu che Iblahimu!’ Ngunsalila isyene kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga gaŵe uŵelesi u che Iblahimu. ¹⁰ Sambano jino liŵago lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto. ¹¹ Une ngumbatisyanga ni meesi kulosya kuti nnesile sambi. Nambo ŵakwika kunyuma kwangu akwete machili nnope kumbunda une, ni une nganguŵajilwa namose kwawula ilatu yao. Ŵelewo chambatisyanje ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. ¹² Ŵelewo akwete lupeta mmakono mwao ali chile kupeta ngano. Chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisya pa mooto wangasimika.”

Che Yesu akubatiswa (Maliko 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Kele katema ko Che Yesu ŵatyoŵile ku Galilaya ni kwika mu lusulo lwa Yolodani ku che Yohana, kuti nombewo abatiswe. ¹⁴ Nambo che Yohana ŵalinjile kwasiŵila aninkuti, “Une ni jungusachilwa kubatiswa ni mmwe sambano iŵele uli mmwe kwika kukwangu nambatisye?” ¹⁵ Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Nneche kaje itendekwe yeleyo

kwa sambano, pakuwâ ikusachilwa itendekwe yeila yose yaili yambone paujo pa Akunnungu.” Pelepo che Yohana wâjiticisye.

¹⁶ Che Yesu pa wâmasile kubatiswa wâtyosile mmeesi ni papopo kwini kwaugwiche, wâmmweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga mpela nguunda ni kwatula pachanya pakwe. ¹⁷ Nipele Lilo wê kutyochele kwini lya wêchete, “Jweleju ni Mwanangu jungunonyela nonyelwe nawo.”

4

Che Yesu akulinjikwa ni Shetani (Maliko 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Nipele Mbumu jwa Akunnungu jwanlongwesye Che Yesu mwikonde kuti alinjikwe ni Shetani. ² Pa wâtemi pangalya mo wâ alobaini muusi ni chilo, mbesi jakwe jakwete sala. ³ Nipele Shetani wânyichilile, ni wânsalile, “I wâga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu ngasalile aga maganga gagalauche ga wê mikate.” ⁴ Che Yesu wâjanjile, “I lembekwe mu Malembelo ga Akunnungu kuti, ‘Mundu ngakulama ni nkate pe, nambo kwa lilo wê lyalili lyose lyaku wêcheta Akunnungu.’ ”

⁵ Nipele, Shetani wânjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu pa musu wa Akunnungu, wâmmisile penani pa lusonga lwa Nyuumba ja Akunnungu, ⁶ wâasalile, “I wâga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, nliponye paasi paku wâ ilembekwe, ‘Akunnungu chachatuma achikatumetume wâo wâ kwini kwa ligongo lyenu, channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo lwenu pa liganga.’ ”

⁷ Che Yesu wâjanjile, “I lembekwe sooni mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Nkaalinga Ambuje Akunnungu wenu.’ ”

⁸ Nipele Shetani wânjigele Che Yesu sooni ku chitumbi cheleu ni kwalosya mwenye syose sya chilambo ni ukulu wakwe. ⁹ Wânsalile, “Ni yose yi chinampe ni ku wâ yenu i wâga chimundindi wâlile ni kumbopelela.” ¹⁰ Pelepo, Che Yesu wâjanjile, “Shetani ngambe kwaula! I lembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Chimwatindi wâlile Ambuje Akunnungu wenu ni kwapopelela wâwowo pewo.’ ”

¹¹ Nipele Shetani, wânesile Che Yesu, ni wâiche achikatumetume wâ kwini ni kwatumichila.

Che Yesu akugatanda masengo gao ku Galilaya (Maliko 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Che Yesu pa wâpilikene kuti che Yohana ata wîkwe mu nyuumba jakuta wîlwa wându, wâjawile ku Galilaya. ¹³ Wâtyosile ku Nasaleti ni kwaula kutama ku Kapelenaumu musu wauli mbwani ja litanda lya Galilaya, mu chilambo cha Sabuloni ni Nafutali. ¹⁴ Yeleyo ni ilyatite paku wâ isyene lilo wê lilya wêcheteke kwa litala lya che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu,

¹⁵ “Chilambo cha ku Sabuloni ni chilambo cha ku Nafutali, litala lyalikwaula ku bahali, peesi lusulo lwa Yolodani, ku Galilaya, chilambo cha wându wânga wâ Wayahudi!

¹⁶ Wându wâkutama mu chipi chaliwone lilanguka lyalikulungwa.

Nombe wându wâkutamanga pa chilambo cha chipi ni pa mmwilili wa chiwa, lilanguka chilyalanguchisye!” ¹⁷ Kutandilila kele katema Che Yesu wâandite kulalichila achitiji, “Nneche sambu, paku wâ Umwenye wa kwini u wândichile!”

Che Yesu akwa wîlanga wându ncheche wâkukoka somba (Maliko 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Che Yesu paŵajimajimaga mungulugulu litanda lya Galilaya, ŵaweni ŵanakajumo ŵaŵili ŵakukoka, che Simoni jwakuŵilanjikwa che Petulo ni che Andulea mpwakwe. Ŵaliji mu litanda aninkukoka somba kwa lwau pakuŵa ŵaliji ŵakukoka somba. ¹⁹ Che Yesu ŵaasalile, “Munguye, none chinantende ŵanyamwe mme ŵakwaikanawo ŵandu kwa Ambuje.” ²⁰ Papopo ŵalesile nyau syao ni kwakuya.

²¹ Paŵajawile mmbujo kanandi ŵaweni ŵanakajumo ŵane ŵaŵili che Yakobo ni che Yohana ŵanache ŵa che Sebedayo. Ŵanyawo ŵaliji mu ngalaŵa pampepe ni che Sebedayo atati ŵao aninkusaula nyau syao. Nipele Che Yesu ŵaaŵilasile. ²² Papopo ŵajilesile ngalaŵa jila pamo ni atati ŵao, ni kwakuya.

Che Yesu akwalamya ŵakulwala
(Luka 6:17-19)

²³ Che Yesu ŵajaulaga papalipose pala mu chilambo cha ku Galilaya, achijiganyaga mmajumba ga kupopelela ni kulalichila Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Ŵalamisye ŵandu ilwele yakupisyangana iŵaliji nayo. ²⁴ Ngani syakwe syajenele mbande syose sya ku Silia. Ŵakulwala wose ŵaŵaliji ni ilwele yakupisyangana ni aŵala ŵakulaga, ŵaŵakamwilwe ni masoka ni ŵaali ni njilinjili ni ŵandu ŵakulemala ŵajawisye kweleko nombewo ŵalamisye ŵana wose. ²⁵ Mipingo ja ŵandu achajinji kutyochela ku Galilaya ni ku Dekapoli yaani misi likumi ni ku Yelusalemu ni ku Yudea ni peesi lusulo lwa Yolodani ŵankuiye.

5

Che Yesu akwajiganya ŵandu pa chitumbi

¹ Che Yesu paŵauweni mpingo wa ŵandu ŵakwesile pa chitumbi ni kutama. Ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile, ² nombewo ŵatandite kwajiganya.

Kusangalala kusyenesyene
(Luka 6:20-23)

³ “Akwete upile ŵele ŵakwakulupilila Akunnungu, pakuŵa umwenye wa kwinani uli wao.

⁴ Akwete upile ŵele ŵakulilasika muntima, pakuŵa chatulaswe.

⁵ Akwete upile ŵele ŵakulitimalika, pakuŵa chapochele chilanga cha Akunnungu.

⁶ Akwete upile ŵele ŵajakwete sala ni njota ja kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuŵa Akunnungu chachajikutisya.

⁷ Akwete upile ŵaali ni chanasa kwa ŵane, pakuŵa chachikolelwa chanasa.

⁸ Akwete upile ŵaali ni ntima wambone, pakuŵa chachawona Akunnungu.

⁹ Akwete upile ŵakwalumbanya ŵandu, pakuŵa ŵanyawo chachiŵilanjikwa ŵanache ŵa Akunnungu.

¹⁰ Akwete upile ŵele ŵakusaukanga ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuŵa Umwenye wa kwinani uli wao.

¹¹ “Nsangalale ŵanyamwe ŵandu pachachintukananga ni kunnagasya ni kummechetela yangalumbana kwa ligongo lyangu. ¹² Nsangalale ni kuchina pakuŵa mbote jenu jili jekulungwa kwinani. Pakuŵa iyoyo peyo ni iŵapanganyichisye ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵaŵapali nkanaŵe ŵanyamwe.

Lilanguka ni njete

(Maliko 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ “Wanyamwe ndi njete ja pachilambo! Nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni? Ngajikufai kulikose, nambo jikwasikwa paasa ni kuliwatikwa ni wandu.

¹⁴ “Wanyamwe ndi lilanguka lya pachilambo! Musi wauta wikwe pachanya chitumbi ngaukukomboleka kususika. ¹⁵ Wandu ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo, nambo akuluwika pachanya chindu chakuwichila lumuli pakuti lwalanguchisye waali nkati mo. ¹⁶ Iyoyo peyo lilanguka lyenu likusachilwa lilanguchisye paujo pa wandu, kuti aiwone isambo yenu yambone, ni wakusye Atati wenu waali kwinani.

Majiganyo gankati Malajisyo

¹⁷ “Nkaganisya kuti naiche kukugatyosya Malajisyo ni majiganyo ga wakulondola wa Akunnungu. Nganiika kukugatyosya nambo kukugamalichisya. ¹⁸ Ngunsalila isyene kuti, mpaka pelepo kwinani ni chilambo pachiimale kupita, ngapagwa namose nukuta pane chindu chamwana mu malajisyo chachichityochekwe mpaka imalile yose. ¹⁹ Nipele, mundu jwalijose jwangajitichisya namose likanyo limo mmalamulo ga mwana ga ni kwajiganya wane, jwelejo cha we jwannandi nnope mu Umwenye wa kwinani. Nambo jwelejo juchalikamulichisye ni kwajiganya wane, jwelejo cha we jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani. ²⁰ Nipele ngunsalila kuti, iwaga umbone wenu ngaupunda aula wa wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu ga wapele che Musa ni Mafalisayo nganjijila ng'oo mu Umwenye wa kwinani.

Majiganyo gagakukanya kuwa ni Uchimwa

(Luka 12:57-59)

²¹ “Mpilikene kuti wandu wa chiikala wasalilwe kuti, ‘Nkaulaga! Juchaulaje akusachilwa alamulikwe.’ ²² Nambo une ngunsalila kuti, mundu jwalijose jwakuntumbilila mpwakwe, chiimbajile kulamulikwa. Jwakwachembulusya apwao chachajausya pa nkungulu. Ni jwakummilanga mpwao ‘Jwakulowela,’ chawajilwe kwinjila ku mooto wangasimika mo wa gose pangali mbesi. ²³ Nipele mwapelekaga mbopesi jenu pa chilisa ni papopo mwakumbuchilaga kuti apwenu wana umenyani nomwe, ²⁴ njileche mbopesi jenu mmbujo mwa chilisa, njaule kaje nkajilane ni mpwenu jo ni mmujeje ni kujityosya mbopesi jenu.

²⁵ “Njilane chitema ni jwammagongo ndi mwitala nkana we kwika ku nkungulu. Yapundaga pelepo jwammagongo jwenu chantaje mmakono mwa jwakulamula, nombe jwakulamula jo chantaje mmakono mwa jwangondo, nombejo champonye mu nyumba jakuta wilwa. ²⁶ Ngunsalila isyene kuti, ngantyoka mwelemo mpaka pachimmal isye kulipa mbiya ja mbesi.

Majiganyo gagakukanya Chikululu

²⁷ “Mpilikene kuti, wandu wasalilwe, ‘Nkatenda chikululu!’ ²⁸ Nambo une ngunsalila, kila mundu juchannolechesye jwankongwe kwa kunsaka, amasile kutenda chikululu nawo muntima mwakwe. ²⁹ Nipele, iwaga liso lyenu lya kundyoye likunnewasya nlityosye ni kulijasila kwakutalika. Mmbaya nnope kupotesya chiwalo chenu chimo cha pachilu, kupunda chilu chenu chose chiponyekwe pa mooto wangasimika, mo wa gose pangali mbesi. ³⁰ Ni iwaga nkono wenu wa kundyoye ukunnewasya, nkate nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kupotesya chiwalo chimo cha chilu kupunda chilu chose chiponyekwe pa mooto wangasimika mo wa gose pangali mbesi.

Majiganyo gagakukanya kulekangana

(Matayo 19:9; Maliko 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ “Iwetchetekwe kuti, ‘Jwakunleka wankwakwe, akusachilwa waape talaka.’ ³² Nambo une ngunsalila kuti, kila mundu jwakunleka wankwakwe, pangaŵa kwa ligongo lya chikululu, akwatenda atende chikululu, nombe jwannume alombelaga jwankongwe jwalesilwe, akutenda chikululu.

Majiganyo gagakukanya kulumbila

³³ “Soonni mpilikene kuti wandu wa kalakala wasalilwe kuti, ‘Nkalumbila kwa unami, nambo mpanganye mpela imwalumbile kupanganya kwa Ambuje.’ ³⁴ Nambo une ngunsalila, nkalumbila ng’o, atamuno kwa kwinani, pakuŵa chili chitengu cha umwenye cha Akunnungu, ³⁵ atamuno kulumbila kwa chilambo, pakuŵa chili chitengu chao cha kuwichila makongolo, atamuno kulumbila kwa musu wa Yelusalemu, pakuŵa uli musu wa Mwenye jwankulu. ³⁶ Atamuno nkalumbila kwa ntwe wenu, pakuŵa ngankukombola kupanganya lumbo lumo kuŵa lweswela atamuno lwepiliu. ³⁷ Mwatiji, ‘Elo’, jiŵe ‘Elo’, ni mwatiji, ‘Ngwamba’, jiŵe ‘Ngwamba’. Chachili chose cha kupunda yeleyo chikutyoka kwa jwangalumbana jula.

Majiganyo gagakukanya kuliuchisya

(Luka 6:29-30)

³⁸ “Mpilikene kuti isasilwe, ‘Liso kwa liso, ni Liino kwa liino.’ ³⁹ Nambo une ngunsalila kuti, nkaliuchisya kwa jwangalumbana. Mundu jwalijose juchampute lijanda pa lijeje lya kundyo, mwagalauchisye ni lijakwe. ⁴⁰ Mundu anjausyaga ku nkungulu kukummechetela magambo melepe ansumule lishati lyenu, munnechele ni likoti lyenu. ⁴¹ Mundu jwalijose ankanganichisya ngigale nsigo wao njaule nawo kilomita jimo, njende nawo kilomita siŵili. ⁴² Jwakummenda mumpe, nombe jwakusaka kunkongola, ngasimwajima.

Kwanonyela wammagongo

(Luka 6:27-28,32-36)

⁴³ “Mpilikene kuti isasilwe, ‘Munnonyele njenu ni munchime jwammagongo jwenu.’ ⁴⁴ Nambo une ngunsalila, mwanonyele wammagongo wenu ni mwapopelele aŵala wakunlagasya, ⁴⁵ kuti mme wanache wa Atati wenu waali kwinani. Pakuŵa akwalanguchisya lyuŵa lyakwe wandu wangalumbana ni wambone ni kwanyelela ula wandu wambone paujo pa Akunnungu ni wangalumbana. ⁴⁶ Ana chimpate mbote chi mwanonyelaga pe wakunnonyela wanyamwe? Ngwamba! Pakuŵa wakukumbikanya nsongo nombe akutenda iyoyo? ⁴⁷ Iwaga nkwakomasyaga achapwenu pe, ana ntesile chapi chakupunda kwapunda wane? Ana ngati wangakwamanyilila Akunnungu akutenda iyoyo. ⁴⁸ Nipele mme wautindimisyu mu ntima kwati mpela Atati wenu wa kwinani yatite kuŵa jwautindimisyu.

6

Majiganyo gankati kwakamuchisya wakulaga

¹ “Nililechesye, nkatenda yambone pa wandu kuti mmoneche. Pakuŵa mwatendaga yeleyo ngampegwa ntuuka kutyochela kwa Atati wenu wa kwinani.

² “Nipele pankunkamuchisya jwakulaga, nkagomba lipenga. Nkatenda mpela yakuti pakutenda waulamba mmajumba ga kupopelela ni mmatala kuti wandu anlape. Ngunsalila isyene, welewo wamale kupochela ntuuka wao. ³ Nambo mmwe pankunkamuchisya jwakulaga, ntende yeleyo mwakusisa namose ambusanga wenu akamanyilila, ⁴ nipele mwakamuchisye wakulaga mwakusisika ni Atati wenu wakulola yakusisika, chachimpa mbote.

Majiganyo gankati kupopela

(Luka 11:2-4)

⁵“Sooni pankupopela, nkaŵa mpela ŵaulamba. Pakuŵa ŵelewo ikwanonyela kupopela achijimaga mmajumba ga kupopelela ni pamalekano melepe aoneche ni ŵandu. Ngunsalila isyene, ŵelewo ŵamale kupochela mbote jao. ⁶ Nambo mmweji pankupopela, njinjile nkati mwenu, mmugale nnango ni mwapopele Atati ŵenu ŵangakuwonekana. Nombe Atati ŵenu ŵakulola inkuipanganya kwakusisika, champe mbote.

⁷“Pankupopela, nkaŵecheta maloŵe ga wamba mpela ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu. Pakuŵa ŵanyawo akuganisa kuti Akunnungu chachapilikanila kwa ligongo lya maloŵe gao gamajinji. ⁸ Nipele nkalandana ni ŵanyawo, pakuŵa Atati ŵenu akumanyilila chinkusaka nkanaŵe kwaŵenda. ⁹ Nipele ŵanyamwe mpopeleje yeleyi, ‘Atati ŵetu ŵandi kwinani, Liina lyenu lichimbichikwe kwannope.

¹⁰ Umwenye wenu uiche.

Chinkusaka cho chitendekwe pachilambo pano mpela kwinani.

¹¹ Ntupe chakulya chetu cha lyuŵa ni lyuŵa.

¹² Ntulechelesye ileŵo yetu,

mpela uweji itukuti kwalechelesya wose ŵakutuleŵela.

¹³ Nkatujinjisya nkulinjikwa,

nambo ntukulupusye ni jwangelumbana.’ Pakuŵa umwenye uli wenu ni machili ni ukulu moŵa gose pangali mbesi.

¹⁴ “Pakuŵa mwalechelesyaga ŵandu ileŵo yao, Atati ŵenu ŵa kwinani channechelesye ni ŵanyamwe ŵakwe. ¹⁵ Nambo iŵaga ngamwalechelesya ŵandu, nombe Atati ŵenu ŵa kwinani ngasannechelesya ni ŵanyamwe ŵakwe.

Majiganyo gankati kutaŵa

¹⁶ “Pankutaŵa, ngasimma mpela ŵaulamba. Ŵanyawo akutaŵa sinya ku meeso kwao melepe awoneche ni ŵandu kuti akutaŵa. Nambo une ngunsalila isyene kuti ŵelewo ŵamale kupochela ntuuka wao. ¹⁷ Nambo mwe pankutaŵa, nsukusule ku meeso ni kupakala mauta muntwe, ¹⁸ kuti ŵandu anamanyilile kuti nkutaŵa, nambo mmanyiche ni Atati ŵenu ŵangakuwoneka. Nombe Atati ŵenu pe ŵakulola yakusisika, chachimpa mbote jenu.

Mbiko kwinani (Luka 12:33-34)

¹⁹ “Nkaligosela mbiko pa chilambo pano pajikonasika ni idudu ni imbulukutu, ni ŵawiyi akwinjila ni kwiŵa. ²⁰ Nambo nligosele mbiko kwinani kwangajonasika chindu ni idudu namose imbulukutu, atamuno ŵawiyi ngakukombola kwinjila ni kwiŵa. ²¹ Pakuŵa pajili mbiko jenu pele ntima wenu ni pachiuŵe.

Liso lili lilanguka lya chiilu (Luka 11:34-36)

²² “Liso lili lulanga lwa chiilu. Nipele liso lyenu lyaŵaga lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu lilanguka. ²³ Nambo liso lyenu lyaŵaga ngaŵa lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu chipi. Nipele lilanguka lyalili nkati mwenu lyaŵaga mu chipi, chipi cho chili totoloo!

Akunnungu ni chipanje (Luka 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Ngapagwa jwakukombola kwatumichila achambuje ŵaŵili. Pakuŵa chanchime jumo ni kunnonyela jwine. Pane chanchimbichisye jumo ni kunnyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunnungu nchitumichilaga mbiya kwanakamo.

²⁵ “Kwa lyele ligongo ngunsalila, ngasinlilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindyeye chichi ni ching'we chichi namose kwa ligongo lya iilu kuti chimmwale chichi. Pakuŵa umi utopele kupunda yakulya ni chiilu chitopele kupunda iwalo. ²⁶ Nnyilole

ijuni ya mwikonde, ngaikupanda namose ngaikugungula atamuno nganiikola ikuti yaili yose. Nambo Atati wenu wa kwinani akuilisa. Wanyamwe ndi wakutopela kwipunda ijuni yo. ²⁷ Nipele, waani mwa wanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukombola kulijonjehesya namose lyuwa limo mmowa ga umi wakwe?

²⁸ “Yankati iwalo, kwachichi nkulajilila? Nnole uluwa wa mwikonde yaukuti umele wakwe. Ngaukupanganya masengo atamuno ngaukuliluchila iwalo. ²⁹ Nambo ngun-salila kuti, namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluwa wo. ³⁰ Nipele iwaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwitinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto ana ngati chantakusye kwakupunda wanyamwe wandi ni chikulupi chamwana?

³¹ “Nipele ngasinkola lipamba chindye chichi? Atamuno ching'we chichi? Namose chimbwale chichi? ³² Pakuwa yose yo ikuchenjeuchilwa ni wandu wangakwamanyilila Akunnungu. Nambo mwanya Atati wenu wa kwinani akumanyilila kuti nkuilajila yele indu. ³³ Nipele nsose kaje Umwenye wa Akunnungu ni kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, ni indu ine chijonjehesya kukwenu. ³⁴ Nipele ngasinkola lipamba yankati malaŵi, pakuwa malaŵi ikwete yakwe. Kulaga kwa lyuwa limo kukunkwana kwa yele lyuwa.

7

Yankati kwalamula wandu wane (Luka 6:37-38,41-42)

¹ “Ngasimwalamula wane, kuti ni wanyamwe nkaika kulamulikwa ni Akunnungu, ² pakuwa chinchilamulikwa ni Akunnungu mpela inkuti kwalamula wane ni chipimo chilachila chinkupimila kwalamulila wane ni chichocho chachipimila Akunnungu kulanula wanyamwe. ³ Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu, ni papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? ⁴ Pane nkukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, ‘Mpwanga, nninde kaje nantysye chiswani chachili mu liso lyenu’, akuno mu liso lyenu kwana chitela? ⁵ Jwaulamba mmwejo! Ntysye kaje chitela chachili mu liso lyenu nipele chinlole uchenene ni kukombola kuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu.

⁶ “Ngasimwapa mbwa chachili chachiswela, ngakawa chagalauche ni kumpalula, namose ngasimwajasila maguluwe igogo yenu ya ndalama, ngakawa chailiŵate.

Mmende, nsose ni kugomba nnango (Luka 11:9-13)

⁷ “Mmende ni wanyamwe chimpegwe, nsose ni wanyamwe chinnyiwone, mpoposye ni wanyamwe chachimbugulila nnango. ⁸ Pakuwa jwalijose jwakuwenda akupegwa ni jwakuwona ni jwakupoposya nnango ukuugulikwa kwa ligongo lyakwe. ⁹ Ana jwapi mwa wanyamwe, mwanache awendaga nkate chiwape liganga? ¹⁰ Pane awendaga somba, chiwape lijoka? ¹¹ Iwaga wanyamwe wangalumbana, nkumanyilila kwapa achiwana wenu indu yambone, isyene Atati wenu wa kwinani chatende mwakupunda, chiwape yambone awala wakwawenda.

¹² “Nipele yose inkusaka wandu ampanganyichisye, ni wanyamwe wakwe mwapan-ganyichisye iyoyo. Pakuwa gelega gali malumbo ga malajisyo ga che Musa ni majiganyo ga wakulondola wa Akunnungu.

Nnango wakunyilila (Luka 13:24)

¹³ “Njinjile kwa kupitila nnango wakunyilila. Pakuwa litala lyalikwaula ku uwonasi lipangwiche, ni nnango wakwinjilila mwelelemo uli wepanguche ni wakwinjila mwelelemo

atupile. ¹⁴ Nambo litala lya kwinjilila mu umi linyilile ni nnango wakwinjilila mwelemo uli wakunyilila ni w̄andu w̄akulimanyilila litala lyo nganatupa.

Chitela ni isogosi yakwe
(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Nlilolechesye ni w̄akulondola w̄a unami. W̄elewo akwika kukwenu ali nkuwoneka mpela ngondolo kwa paasa, nambo kwa munkati ali masogo gakaipa. ¹⁶ Chimwamanyilile kwa isambo yao. Uli?, W̄andu akukombola kukaŵa sabibu pa chitela cha miiŵa, pane tini pa nkwanga? Ngwamba! ¹⁷ Nipele, chitela chambone chikusogola isogosi yambone, ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. ¹⁸ Chitela chambone ngachikusogola isogosi yangalumbana, ni chitela changalumbana ngachikusogola isogosi yambone. ¹⁹ Chitela chachili chose chingachikusogola isogosi yambone chachichigwisya ni kwasila pa mooto. ²⁰ Nipele chinchamanyilila kwa isambo yao.

Ngangummanyilila w̄anyamwe
(Luka 13:25-27)

²¹ “Ngaŵa kila mundu jwakumilanga, ‘Ambuje, Ambuje’, juchajinjile mu umwenye wa kwini, nambo ajula jwakwitenda yakwisaka Atati w̄angu w̄aali kwini. ²² Lyuŵa lya malamulo lyo w̄ajinji chaasalile, ‘Ambuje, Ambuje! Uwe ni w̄eŵala utwalalichilaga ngani syenu kwa liina lyenu, ni kwa liina lyenu twagakoposyaga masoka ni kupanganya yakusimonjeka yejinji’ ²³ Pelepo chinjasalila kwa kang'wa jangu, ‘W̄anyamwe nganinampanya ng'o, ntyoche mmbujo mwangu, w̄anyamwe w̄ankupanganya yaigongomalo.’

W̄akutaŵa nyuumba w̄aw̄ili
(Luka 6:47-49)

²⁴ “Nipele jwalijose jwakugapilikana maloŵe gangu ni kugapanganya, akulandana ni mundu jwakwete lunda, jwataŵile nyuumba jakwe pa lwala. ²⁵ Pajanyele ula, sulo syasewiche, mbungo japujile ni kujigomba nyuumba jila. Nambo nyuumba jo nganijigwa pakuŵa jaliji jitaŵikwe pachanya lwala.

²⁶ “Nambo jwalijose jwakugapilikanila maloŵe gangu ga nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwakuloŵela jwataŵile nyuumba jakwe pa nsanga. ²⁷ Pajanyele ula, sulo syasewiche, ni mbungo japujile, ni kujigomba nyuumba jila, nombejo jagwile ni kugumuka jose.”

Ukombole u Che Yesu

²⁸ Nipele, Che Yesu paŵamasile kuŵecheta maloŵe go, mpingo wa w̄andu w̄asimosile yatite kwiganya. ²⁹ Pakuŵa w̄ajiganyaga nti mundu jwali ni ukombole, ngaŵa mpela yakuti kwiganya w̄akwiganya Malajisyo w̄ao.

8

Che Yesu akunlamya mundu jwa matana
(Maliko 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Che Yesu paŵatulwiche pa chitumbi, mipingo jekulungwa ja w̄andu jakuiye. ² Nipele, w̄aiche mundu jwa matana, w̄atindiŵalile ni kwakotamila ni kuti, “Ambuje, mwasakaga, nkukombola kuswejesya!” ³ Che Yesu w̄ajongwele nkono, w̄akwayiye ni kuti, “Ngusaka, nswejele.” Papopo mundu jo w̄alamile matana gao. ⁴ Nipele Che Yesu w̄ansalile, “Mpilikane, munansalile mundu jwalijose, nambo njaule nkalilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iŵatite pakusala che Musa kwalosya w̄andu wose kuti nnamile.”

*Chikulupi cha chilongola jumo jwa Chiloma
(Luka 7:1-10)*

⁵ Che Yesu paŵajinjilaga musi wa Kapelenaumu, chilongola jumo jwa ŵandu ŵangondo ŵa chilambo cha ku Loma ŵanjaulile ni kwachondelela ŵakamusye ⁶ achitiji, “Ambuje, katumetume jwangu agonile mu nyuumba atatele, ni akupotekwa nnope.”

⁷ Nipele Che Yesu ŵansalile, “Chiiche kukunnanya.” ⁸ Chilongola jwa ŵandu ŵangondo jo ŵanjanjile, “Ambuje, nganguŵajilwa mmwe njinjile mu nyuumba jangu. Nambo mmechete liloŵe pe ni katumetume jwangu chalame. ⁹ Pakuŵa noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ukombole wa achakulungwa, sooni ngwete ŵangondo paasi pa une. Nansalilaga jumo, ‘Njaule!’ Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’, Nombejo akuchitenda.”

¹⁰ Nipele, Che Yesu paŵagapilikene maloŵe go, ŵasimosile, ni ŵasalile ŵandu ŵaŵaliji aninkwakuya, “Ngunsalila isyene, nganinammone mundu jwali ni chikulupi mpela achi namuno mu chilambo cha ku Isilaeli. ¹¹ Nipele, ngunsalila kuti, ŵandu achajinji chaiche kutyochela kungopochelo lyuŵa ni kulikuswela lyuŵa, ni ŵanyawo chatame pachindimba cha chakulya pamo ni che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo mu Umwenye wa kwinani. ¹² Nambo ŵelewo ŵati aŵe mu Umwenye wo chaponyekwe paasa, pa chipi, kweleko chalile ni kuchilimya meeno.” ¹³ Nipele, Che Yesu ŵansalile chilongola jwa ŵandu ŵangondo jula, “Njaule kumangwenu ni itendekwe kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” Ni katumetume jwao ŵalamile katema kakoko.

*Che Yesu akwalanya ŵandu ŵajinji
(Maliko 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ Che Yesu ŵaiche kumusi ku che Petulo, ŵasimene akwegwao ŵa chikongwe che Petulo ali agonile pachindanda, aninkulwala chiboko. ¹⁵ Nipele, Che Yesu ŵankwaiye nkono jwankongwe, nombewo ŵalamile ni ŵajimwiche ni kwatumichila.

¹⁶ Ligulo lyakwe, ŵaichisye ŵandu achajinji ŵaŵakamwilwe ni masoka, nombejo kwa litala lya majiganyo gakwe, ŵagaŵinjile masoka go ni kwalanya wose ŵaŵalwalaga. ¹⁷ Ŵatesile yeleyo kuti gamalile maloŵe gaŵaŵechete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti, “Asyene akutyosisye kulaga kwetu, ni kutulanya ilwele yetu.”

*Ŵakusachilwa kuŵa ŵakulijiganya
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Nipele, Che Yesu paŵauweni mpingo wa ŵandu uninkwasyungula, ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ajomboche ajaulangane peesi litanda. ¹⁹ Jwakwiganya Malajisyo jumo ŵanjaulile Che Yesu ni kwasalila, “Jwakwiganya, une chinankuye kwakulikose kuchinjaule.” ²⁰ Che Yesu ŵatite, “Macheto gakwete masomwa, ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola peuto pakupumulila.”

²¹ Nipele, mundu jwine mwa ŵakulijiganya ŵao ŵansalile, “Ambuje muuneche kaje nyaule ngaasiche atati ŵangu.” ²² Nambo Che Yesu ŵansalile, “Munguye, mwaleche ŵawe ŵaasiche ŵawe ŵao.”

*Che Yesu akuchikalipila chibunga
(Maliko 4:35-41; Luka 8:22-25)*

²³ Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa ni ŵakulijiganya ŵao ŵajawile nawo. ²⁴ Chisisimuchile jatandite kupuga chibunga chekulungwa mu litanda ni matumbela gatandite kujiu-nichila ngalaŵa. Nambo Che Yesu ŵaliji agonile lugono. ²⁵ Ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile kukwajimusya achitiji, “Ambuje ntukulupusye, tulinkwasika!” ²⁶ Che Yesu ŵaasalile, “Ŵanyamwe ŵandu ŵandi ni chikulupi chamwana, ligongo chi nkogopa?” Nipele,

Wajinamukwiche, ni kuchikalipila chibunga ni matumbela, ni kwatulele jii. ²⁷ Ni Wandu Wasimonjile ni Watite, “Ana mundu ju ali jwanti uli? Namuno chibunga ni matumbela ikwapilikanila!”

Che Yesu akwalamyâ wandu wawili waali ni masoka
(Maliko 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Che Yesu pawâiche peesi litanda mu chilambo cha Wagelasi, Wandu wawili wawakamwilwe ni masoka wasimene nawo achikopochelaga kumalembe. Wandu wo wajogoyaga nope, namose wandu nganapitaga litala lyo. ²⁹ Nipele, watandite kunyanyisya achitiji, “Nkusaka ichichi kwetuwe, alakwe Mwana jwa Akunnungu? Ana nnyiche kukutulagasya kakanawe katema ketu?”

³⁰ Chiwandi ni pelepo kwaliji ni mpingo wa maguluwe ganinkulya. ³¹ Nipele, masoka gala gaachondelele Che Yesu ganinkuti, “Iwaga nkutukoposya, ntusalile tukagajinjile maguluwe gala.” ³² Che Yesu wagasalile, “Ayaga, njaule.” Papopo gakopweche kwa wandu wala ni kwinjila mmaguluwe. Mpingo wose wa maguluwe waselelechele mu litanda ni maguluwe gose gawile mmeesi.

³³ Wakuchinga maguluwe gala wautwiche, wajawile mmusi. Kweleko waasalile Wandu ngani syose ni indu iyasimene wandu wawili wawakamwilwe ni masoka wala. ³⁴ Nipele, Wandu wose wa musi wo watyosile kukwachingamila Che Yesu, pawaweni wachondelele kuti atyoche mu chilambo chao.

9

Che Yesu akunnamyâ mundu jwakitatala
(Maliko 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Che Yesu wajinjile mu ngala wa, wajombweche litanda ni kwika mmusi wao. ² Pelepo Wandu wampeleche mundu jumo jwatatele chiilu, ali agonile mu chitagala. Nipele Che Yesu pawachiweni chikulupi chao, wansalile mundu jwakitatala jula, “Muusimane mtima, ambusanga! Nlecheleswe sambi syenu.” ³ Nipele, wakwiganya Malajisyo wane watandite ganisya mmitima jao aninkuti, “Mundu ju akwatukana Akunnungu!”

⁴ Che Yesu wasimanyi ng'anisyo syao ni wausisye, “Kwachichi nkuganisya yangalum-bana mmitima jenu? ⁵ Chichi chili chakwepepala nope, kusala, ‘Sambi syenu silecheleswe,’ pane kusala, ‘Njimuche, Njaule?’ ⁶ Nambo, ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ukombole pa chilambo pano wa kwalechelesya wandu sambi syao.” Pelepo wansalile jwakitatala jo, “Njimuche, njigale chitagala chenu njaule kumangwenu.”

⁷ Nipele, mundu jo wajimwiche ni kwaula kumangwao. ⁸ Wandu wose mu mpingo wo pawaiweni yeleyo, wasimosile ni kukumulwa ni lipamba, waakusisye Akunnungu uwapele Wandu ukombole wanti ye.

Che Yesu akummilanga che Matayo
(Maliko 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Che Yesu watyosile pelepo, ni pawajaulaga, wambweni mundu jumo ali atemi mu nyumba ja kulipila nsongo liina lyakwe che Matayo. Nipele Che Yesu wansalile, “Munguye.” Nombe che Matayo, wajimwiche ni kwakuya.

¹⁰ Che Yesu pawaliji mu nyumba ji che Matayo kulya chakulya, wakukumbikanya nsongo wajinji ni waali ni sambi waiche ni kutama pamo nawo ni wakulijiganya wao. ¹¹ Mafalisayo pawaiweni yeleyo, wausisye wakulijiganya wa Che Yesu, “Kwachichi jwakunjiganya akulya pamo ni wakukumbikanya nsongo ni waali ni sambi?”

¹² Che Yesu wagapilikene gelego ni wajanjile, “Wangakulwala ngakwalajila wantela, ika we wakulwala ni wakwalajila wantela. ¹³ Nipele, njaule nkali jiganye malumbo ga malowe

ga, ‘Ngusaka chanasa, ngaŵa mbopesi.’ Nganiika kukwaŵilanga ŵandu ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu nambo ŵaali ni sambu.”

Majiganyo gankati kutaŵa
(Maliko 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Nipele, ŵakulijiganya ŵa che Yohana Ŵakubatisya ŵajaulile Che Yesu ni kwausya, “Uweji ni Mafalisayo tukutaŵa kaŵilikaŵili, kwachichi ŵakulijiganya ŵenu ngakutaŵa?”
¹⁵ Che Yesu ŵajanjile, “Uli, nkuganisa kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga ŵa mlombela asupuche akuno ali pamo nawo? Ngwamba! Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele moŵa go chachitaŵa.

¹⁶ “Ngapagwa mundu jwakutotela chigamba cha nguo jasambano mu nguo jewisale. Atamuno atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichipapule nguo jo, ni upapuche wakwe chiupundanganye. ¹⁷ Sooni ngapagwa ŵandu Ŵakutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende. Pakuŵa jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. Nambo ŵandu akutaga divai jasambano mu misaku jasambano ni yose yana iŵili ikugosekwa.”

Mwali juŵawile ni jwankongwe jumo
(Maliko 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Nipele, Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta gelego, ŵaiche chilongola jumo jwa Chiyahudi, ŵatindiŵalile ni kuti, “Mwali jwangu akuwa sampano. Nambo, choonde twende nkaasajichile nkono wenu kuti akole umi.” ¹⁹ Che Yesu ŵajimi ni kunkuya, ŵakulijiganya ŵao ŵajawile pamo nawo.

²⁰ Jwakopochele jwankongwe jumo juŵalwalaga magono kwa yaka likumi ni iŵili, ŵannyichilile Che Yesu panyuma, ŵakwaiye lujenje lwa mwinjilo wao. ²¹ Ŵatesile yeleyo pakuŵa ŵaganisisye muntima mwao kuti, “Nakwayaga pe mwinjilo wakwe, chilame.”
²² Nombe Che Yesu ŵagalawiche, ŵamweni ni ŵansalile, “Muusimane ntima, mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye.” Jwankongwe jo ŵalamile katema kakoko.

²³ Nipele Che Yesu ŵaiche mu nyuumba ja chilongola jula. Ni ŵaweni Ŵakugomba ipeta ni mpingo wa ŵandu aninkulila kwa malumbo, ²⁴ ni ŵatite, “Ntyochanje pelepa, pakuŵa mwali ju nganajasika, agambile gona pe.” Ni ŵanyawo ŵaasechile. ²⁵ Ŵandu ŵala paŵaŵinjikwe, Che Yesu ŵajinjile nkati, ŵankamwile nkono mwali jula, nombejo ŵajimwiche. ²⁶ Ngani jila jajenele pa chilambo pala pose.

Che Yesu akwalamya ŵandu ŵaŵili ŵangakulola

²⁷ Che Yesu ŵatoyosile pelepo, ni paŵaliji nkwaula, ŵandu ŵaŵili ŵangakulola ŵankuiye achinyanyisyaga, “Choonde Mwana ju che Daudi ntukolele chanasa!” ²⁸ Che Yesu paŵajinjile mu nyuumba, ŵangakulola wala ŵajaulile, nombejo ŵausisye, “Ana nkukulupilila kuti ngukombola kunlamya?” Nombewo ŵajanjile, “Elo, Ambuje.”
²⁹ Pelepo Che Yesu ŵagakwaiye meeso gao, ŵatite, “Iŵeje kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” ³⁰ Meeso gao gaugwiche. Nombe Che Yesu ŵakanyisye kwa nnope kuti, “Ngasimunsalila mundu jwalijose ngani ji.” ³¹ Nambo ŵanyawo ŵatoyosile ni kutanda kwenesya ngani si Che Yesu mchilambo chila chose.

Che Yesu akunnamya mundu jwangakuŵecheta

³² Ŵandu ŵaŵili ŵala paŵaliji nkutyoka, ŵandu ŵane ŵannyichisye Che Yesu mundu jumo jwangakuŵecheta kwa ligongo lya kukumulwa ni masoka. ³³ Paŵankopwesye masoka papopo mundu jwangakuŵecheta jula, ŵatandite kuŵecheta. Ŵandu ŵasimosile nikuti, “Nganigawoneche kose gelega mu chilambo cha ku Isilaeli!” ³⁴ Nambo Mafalisayo ŵatite, “Akugakoposya masoka kwa machili ga jwankulu jwa masoka.”

Che Yesu akwakolela chanasa ŵandu

³⁵ Che Yesu wasyungwile mose mmisi ni mmisinda jose, achijiganyaga mmajumba gao ga kupopelela, ni kulalichila Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni kwalamisya wandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. ³⁶ Nipele, pa waweni wandu, mipingo kwa mipingo, wakolele chanasa pakuwa wapesile ni kukola lipamba chisau ngondolo syangali ni jwakuchinga. ³⁷ Pelepo waasalile wakulijiganya wao, “Magungulo gali gamajinji, nambo wakugungula nganatupa. ³⁸ Nipele mwapopele Ambuje wa magungulo, apeleche wakupanganya masengo mmagungulo gao.”

10

Achinduna likumi ni wawili (Maliko 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Che Yesu waa wilasile pamo wakulijiganya wao likumi ni wawili, wapele ukombole wa kugakoposya masoka, ni kwalamya wandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. ² Ni meena ga wele achinduna likumi ni wawili wo gali gelega: Che Simoni jwakuwilanjikwa che Petulo ni che Andulea mpwao, che Yakobo mwanagwao che Sebedayo ni che Yohana mpwao, ³ Che Filipo ni che Batolomayo, che Tomasi ni che Matayo juwaliji jwakukumbikanya nsongo, che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Tadayo, ⁴ Che Simoni jwa ku Kanani ni che Yuda Isikaliote juwangalawiche Che Yesu.

Che Yesu akwatuma achinduna likumi ni wawili (Maliko 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Nipele, Che Yesu waatumile wanyawo kumi na mbili ni kwapa ulamusi achitiji: “Nkajaula mmajumba ga wandu wanga wa Wayahudi, atamuno nkajinjila mmisi ja Wasamalia. ⁶ Nambo njaule kwa wandu wa ku Isilaeli wasochelele mpela ngondolo syangali ni jwakuchinga. ⁷ Pinkwaulanga nkalalicheje yeleyi, ‘Umwenyewe wa kwinani uwandichile.’ ⁸ Nkaalamye wakulwala, nkaasyusye wawile, nkaaswejesye waali ni matana, nkagakoposye masoka. Mwapochele pangali malipilo, nkapeleganye pangali malipilo. ⁹ Kasinjigala sahabu atamuno mbiya atamuno makobili ga shaba mu ulendo wenu. ¹⁰ Nkajigala nsaku wa ulendo atamuno mwinjilo wawili, atamuno ilatu, atamuno nkongojo. Pakuwa jwakupanganya masengo immajile kupegwa chakulya chakwe.

¹¹ “Sooni pachinkajinjile mu musu wauli wose atamuno mu nsinda, nkasose mwelelemo mundu juchasache kumpochela, ni nkalonjele mwelelemo mpaka pachinkatyochi. ¹² Pachinjinjile mu nyumba mwakomasye nchitiji, ‘Chitendewele chiwe kukwenu.’ ¹³ Nipele, wele wakutama mu nyumba mo ampochelaga, chitendewele chenu chichitame kwa wanyawo. Nambo yawaga ngakumpochela, nipele, chitendewele chenu chichimmujile mwachinsyene. ¹⁴ Nipele, akanaga kumpochela mundu jwalijose atamuno kugapilikana malowe genu, pachinkopoche mu jele nyumba jo atamuno mu wele musu wo, nkung’unde luundu mmakongolo mwenu kulosya kuti mkwajamuka. ¹⁵ Ngunsalila isyene, lyuwa lya malamulo, wandu wa wele musu wo chakole magambo gamakulungwa kupunda gegala ga ku Sodoma ni ku Gomola.

Malagasyo gagakwika (Maliko 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ “Nnole, nguntuma wanyamwe mpela ngondolo mmasogo. Nipele nkole lunda mpela majoka, ni wakulitimalika mpela nguunda. ¹⁷ Mlilolechesye ni wandu, pakuwa chachinjausya wanyamwe pankungulu ni chachimputa mbokola mmajumba gao ga kupopelela. ¹⁸ Chachinjausya kwa achakulu ni mamwenye kwa ligongo lyangu une, mpatanje kwasalila wanyawo Ngani Jambone jankati une ni kwa wandu wanga wa Wayahudi. ¹⁹ Nipele pachachinjausya wanyamwe pa nkungulu, nkakola lipamba lyati chimmechete chichi pane chimmechete chinauli, pichikaiche katema, chimpegwe

chakuwêcheta. ²⁰ Pakuwa nga wa wanyamwe ni uchimmechete, nambo Mbumu jwa Atati wenu jwaali nkati mwenu ni juchawêchete.

²¹ “Nipele, jwankulungwa changalauche jwamnung'una aulajikwe, ni atati changalauche mwanagwe, ni wanache chiwagalauche achawêlesi wao ni kwaulaga.

²² Wandu chanchimanje wanyamwe kwaligongo lya kuungulupilila une. Nambo juchapililile mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. ²³ Annagasyaga wandu mmusi umo, mmutuchilanje mmusi wine. Ngunsalila isyene, ngammalisya kuutuchila misi jinajose ja ku Isilaeli akanawe kwika Mwana jwa Mundu.

²⁴ “Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya pane kapolo ngakumpunda mm-bujegwe. ²⁵ Paichile pa jwakulijiganya kuwa mpela jwakujiganya ni kapolo mpela mm-bujegwe. Iwaga ammilasile nsyene nyuumba Belesebuli, uli ana ngati chakapunde kwawilanga wandu waali mu nyuumba jo meena gakusakala nnope.

Wakusachilwa kwajogopa

(Luka 12:2-7)

²⁶ “Nipele, kasimwajogopa wandu. Pakuwa kila chindu cheunichikwe chichiwe che-unukukwe, ni kila chachisisikwe chichimanyiche. ²⁷ Chingunsalila pa chipi, nchisale palulanga, ni chinkupilikana mwipikanilo kwakunsongonela, nkachisale kwa wandu pangasisa. ²⁸ Kasimwajogopa wakuchiulaga chiilu, nambo ngakukombola kujiulaga mbumu. Mmbaya mwajogope wakukombola kuchijonanga chiilu ni mbumu ku mooto wangasimika mo wa gose pangali mbesi. ²⁹ Ijojolo iwili ikusumichikwa kwa senti jimo. Namose ngapagwa hata chimo chachikuwa pangali Atati wenu kusaka. ³⁰ Nambo kukwenu wanyamwe, atamuno umbo sya muntwe wenu nombe nasyo siwalanjikwe syose. ³¹ Kwayele ngasinjogopa, wanyamwe ndi wakutopela mwakuipunda ijojolo.

Kwakunda ni kwakana Kilisito

(Luka 12:8-9)

³² “Nipele, jwalijose jwakunyitichisya une paujo pa wandu kuti jwele ali jwangune, noneji chinankunde jwelejo paujo pa Atati wangu waali kwinani. ³³ Nambo jwalijose juchachingana paujo pa wandu, noneji chinamkane paujo pa Atati wangu waali kwinani.

Utiinda

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Nkaganisya kuti ichenawo chitendewele pachilambo pano. Ngwamba! Nganikanawo chitendewele nambo ichenawo ngondo. ³⁵ Pakuwa iche kukuntindanya mundu ni atatigwe, mwali ni achikulugwe, akwegwe ni nkwegwakwe. ³⁶ Ni wammagongo wa mundu chawe wandu waali mu nyuumba jakwe.

³⁷ “Jwakunnonyela atatigwe pane achikulugwe kumbunda une, jwelejo ngakuwajilwa kuwa jwakulijiganya jwangu. Ni jwakunnonyela mwana jwannume pane mwana jwankongwe kumbunda une, jwelejo ngakuwajilwa kuwa jwakulijiganya jwangu.

³⁸ Mundu jwangakuujigala nsalaba wakwe ni kunguya, jwelejo ngakuwajilwa kuwa jwakulijiganya jwangu. ³⁹ Nipele, jwalijose jwakuugosa umi wakwe, chaujase, nambo jwele juchautyosye umi wakwe kwa ligongo lya kungulupilila une, chachusimana.

Mbote

(Maliko 9:41)

⁴⁰ “Jwakumpochela wanyamwe, akumbochela une ni jwakumbochela une, akwapochela wele wandumile une wo. ⁴¹ Jwakumpochela jwakulondola jwa Akunnungu ligongo atekuwa jwakulondola, chachipochela mbote ja jwakulondola. Nombe jwakumpochela mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu pakuwa ali jwambone, chachipochela mbote ja mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu.

⁴² Ngunsalila isyene, jwalijose juchachimpa jumo jwa wangamanyika kwannope wa ngao

wa meesi gamasisi, pakuŵa ali ŵakulijiganya ŵangu, isyene, jwelejo chachipochela mbote jakwe.”

11

*Ŵantenga kutyochela ku Che Yohana Ŵakubatisya
(Luka 7:18-35)*

¹ Nipele, Che Yesu paŵamalisisye kwalajisya ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili, ŵatyosile kweleko, ŵajawile kwiganya ni kulalichila mmisi jajili ku Galilaya.

² Nombe che Yohana paŵaliji mu nyumba jakutaŵilwa ŵapilikene ngani ja masengo ga Kilisito Jwakuwombola, ŵaatumile ŵakulijiganya ŵao, ³ akausye, “Ana mmwe ni ŵele ŵakwika ŵala pane twalolele ŵane?” ⁴ Che Yesu ŵaajanjile, “Njaulanje nkaasalile che Yohana aila inkuipilikana ni kuilola. ⁵ Ŵangalola akulola, ni ŵangajenda akwenda, ni ŵamatana akuswejeswa, ni ŵangapilikana akupilikana, ni ŵawe akusyuswa, ni ŵakulaga akusalilwa Ngani Jambone. ⁶ Jwana upile jwele mundu jwangakungolela lipamba.”

⁷ Nipele, ŵele ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵaliji nkwenda, Che Yesu ŵatandite kwasalila ŵandu ngani si che Yohana aninkuti, “Ana mwajawile kukulola chichi kwele kwipululu ko? Uli, mwajawile kukulilola litete lili nkupungunyikwa ni mbungo?”

⁸ Iŵaga ngaŵa yeleyo ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola mundu jwawete iwalo yambone? Ŵandu ŵakuwala iwalo yambone akutama mmajumba ga mamwenye. ⁹ Nambo, ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola Jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, ngunsalila, jwakumpunda jwakulondola jwa Akunnungu. ¹⁰ Jwelejo ni che Yohana, Akunnungu juŵangambaga mmalembelo ga Akunnungu,

Nnole, nguntuma jwantenga jwangu mmbujo mwenu,

juchakankolochesye litala lyenu. ¹¹ Ngunsalila isyene, mwa ŵandu ŵakutama mu chilambo, nganatyochele mundu jwali jwankulungwa kumpunda che Yohana Ŵakubatisya. Nambo jwalijose jwakulolechela jwannandi mu Umwenye wa kwinani ali jwankulungwa kumpunda jwelejo. ¹² Chitandile katema kaŵalalichilaga che Yohana Ŵakubatisya mpaka lelo, umwenye wa kwinani ukukanikwa, ni ŵandu ŵaali ni machili akulinga kuujigala kwa machili. ¹³ Majiganyo gose ga ŵakulondola ŵa Akunnungu ni Malajisyo gakunguluchile ngani ja umwenye wa Akunnungu mpaka katema ka che Yohana. ¹⁴ Iŵaga nkusaka kwitichisya gelega, che Yohana ju ni che Elia juchaiche. ¹⁵ Jwakwete mapilikanilo, apilikane!

¹⁶ “Chinaulandanye ni chichi uŵelesi wu? Ulandene ni achachanda ŵaŵatemi paluŵala lwa kusumichisya malonda, ni kuŵechetesyana ni achinjao,

¹⁷ ‘Twangombe ngoma nambo nganintyala!

Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!’ ¹⁸ Pakuŵa Che Yohana ŵaiche, ŵataŵaga ni nganang’waga divai, ni ŵanyawo ŵatite, ‘Akamwilwe ni masoka.’

¹⁹ Mwana jwa Mundu ŵaiche, achilyaga ni aching’waga ni ŵanyawo ŵatite, ‘Munole aju, jwakutolwa ni jwakolelwa, mmbusanga jwa ŵakukumbikanya nsongo ni ŵa samb!’ Nambo lunda lwa Akunnungu lwawoneche kuŵa lwambone kwa litala lya ipanganyo yakwe.”

*Ŵandu ŵangakulupila ŵa misi jine jine
(Luka 10:13-15)*

²⁰ Nipele, Che Yesu ŵatandite kwakalipila ŵandu ŵa misi jo jiŵatesile yakusimonjeka, nambo ŵandu ŵakwe nganaleka sambi. ²¹ “Ulaje kukwenu ku Kolasini! Ulaje kukwenu ku Besesaida! Pakuŵa, ayi yakusimosya yaitendekwe kukwenu, ikatendekwe akula ku Tilo ni ku Sidoni kula, ŵandu ŵakwe akawasile magunia ni kutama mu itutu kulosya kuti

alesile sambi syao. ²² Nambo ngunsalila, lyuŵa lya kulamula, ŵanyamwe chinjamukwe kwannope kupunda ŵandu ŵa ku Tilo ni ku Sidoni. ²³ Nomwe Kapelenaumu ana chinlikusyeye mpaka kwinani? Chinchituluswa mpaka kwiuto kwa ŵandu ŵawile. Pakuŵa, yakusimosya yaitendekwe kukwenu ikatendekwe ku Sodoma, wele musi wo ukaliji chiŵela mpaka lelo. ²⁴ Nambo ngunsalila, lyuŵa lya kulamula mmwe chinjamukwe kwannope kupunda ŵandu ŵa ku Sodoma.”

Njise kukwangu nkapumulile

(Luka 10:21-22)

²⁵ Katema kakoko, Che Yesu ŵatite, “Nguntogolela Atati, Ambuje ŵa kwinani ni chilambo, pakuŵa mwasisile indu yi ŵandu ŵa lunda ni ŵandu ŵa umanyilisi ni kwaunukulila ŵanache. ²⁶ Elo, Atati, pakuŵa yeleyo ni yaitite pakunnonnyela.

²⁷ “Atati ŵangu ambele indu yose. Ngapagwa jwakummanyilila Mwana, akaŵe Atati, ni sooni ngapagwa jwakummanyilila Atati, akaŵe Mwana ni jwalijose jwakunsaka Mwana kuti ammunukulile. ²⁸ Njisanje kukwangu ŵanyamwe wose unkusauka ni kutopelwa ni misigo jakutopa, none chinampumusye. ²⁹ Mungunde, nkalijiganye kukwangu, pakuŵa une ndili jwakutulala ni jwakulitulusya, nomwe chinkapumule mmitima jenu. ³⁰ Pakuŵa chingunsalila mpanganye chili chambone kukwenu ni chingumpa njigale ngachikutopa.”

12

Ambuje ŵa Lyuŵa lya Kupumulila

(Maliko 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Kele katema ko Che Yesu ŵapitaga mmigunda ja ngano pa Lyuŵa lya Kupumulila. Nipele, ŵakulijiganya ŵao jakwete sala, ŵatandite kupulula masache ga ngano ni kulya.

² Nambo Mafalisayo paŵaiweni yeleyo, ŵaasalile Che Yesu, “Nnole, ŵakulijiganya ŵenu akugapanganya gamakanye kugapanganya pa Lyuŵa lya Kupumulila.”

³ Che Yesu ŵajanjile ŵanyawo kuti, “Uli nganinsyome iŵatite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pajakwete sala? ⁴ Jwelejo jwajinjile mu Nyuumba ja Akunnungu, ŵajigele ni kulya mikate jijatyosyekwe kwa ligongo lya Akunnungu. Che Daudi ni achinjakwe nganasachilwa kulya ikaŵe ŵambopesi pe. ⁵ Pane, uli ngannaŵe kusyoma mmalembelo ga Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa kila Lyuŵa lya Kupumulila ŵambopesi akugatema Malajisyo pa nyuumba ja Akunnungu, nambo ngakuŵalanjilwa kuŵa aleŵile? ⁶ Nipele, ngunsalila kuti apano apali jwaali jwankulu kujipunda Nyuumba ja Akunnungu. ⁷ Nambo nkagamanyilile malumbo gakwe aga maloŵe ga gaasasile Akunnungu, ‘Ngusaka chanasa ngaŵa mbopesi,’ ngankaalamule ŵandu ŵangali ni sambu. ⁸ Pakuŵa Mwana jwa Mundu ali Ambuje ŵa Lyuŵa lya Kupumulila.”

Mundu jwali ni nkono wakutatala

(Maliko 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Nipele, Che Yesu ŵatyosile pelepo, ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela. ¹⁰ Mwaliji ni mundu jumo jwali ni nkono wakutatala. Nipele, ŵandu ŵausisye Che Yesu, “Uli, ili yambone kunnanya mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila?” Ŵambusisye yeleyo kuti akolanje ligongo lya kwaŵechetela.

¹¹ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Tujile jumo jwenu akwete ngondolo jimo, nombe najo jitumbuchile mwisimbo, uli, ana nganjenda kujikamula ni kujityosya pakuŵa lili Lyuŵa lya Kupumulila? ¹² Nambo, mundu atopele kujipunda ngondolo! Nipele, ili yambone kupanganya yaili yambone pa Lyuŵa lya Kupumulila.” ¹³ Nipele, ŵansalile mundu jo kuti, “Ngolosye nkono wenu.” Ŵaugolwesye, nombe ni ŵalamile chisau nkono wine ula. ¹⁴ Nipele, Mafalisayo ŵatyosile paasa ni kuusyana ichajile pakwaulaga Che Yesu.

Katumetume jwasagulikwe ni Akunnungu

¹⁵ Nambo Che Yesu paŵasimanyi ng'anisyo syao, ŵatyosile pepala. Ŵandu acha-jinji ŵakuiye ni ŵaalamisye ŵakulwala wose, ¹⁶ ŵakanyisye ngasiŵamanyisya Ŵandu ngani syakwe, ¹⁷ pakuti gamalile malowê gaŵechete jwakulondola che Isaya,

¹⁸ “Nnole, jwakutumichila jwangu junansagwile, jwakunonyelwa jwangu jwakuusengwasya nnope ntima wangu.

Chinantaje Mbumu jwangu,

nombejo chakaasalile ŵandu ŵa ilambo kulamula kwangu.

¹⁹ Ngasakola makani atamuno nganyanyisya, ni liloŵe lyao ngalipikanika mwitala.

²⁰ Chapunde kwakolela chanasa ŵandu ŵakwete masauko ga kuputikwa kwa nnasi, ni kwakamulisya ntima ŵandu ŵangali machili, mpaka ulamusi waukusachilwa pachiukomboleswe kulamula.

²¹ Ŵandu wose ŵa ilambo yose chakole chilolelo kwa jwelejo.”

Che Yesu ni Belesebuli

(Maliko 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Papopo ŵandu ŵannyichisye Che Yesu mundu jwangalola atamuno kuŵecheta kwa ligongo lya kukumulwa ni masoka. Nipele ŵannamisye jwangaŵecheta jo ni jwaŵechete ni kulola. ²³ Mpingo wose wa ŵandu ŵasimosile ni ŵatite, “Jweleju ngati Mwana ju che Daudi?” ²⁴ Nambo Mafalisayo paŵapilikene gelego, ŵatite, “Mundu ju akugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli jwankulu jwa masoka.”

²⁵ Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao, ŵaasalile, “Umwenye wauliwose wau-gaŵanyiche maunjili maunjili gagakumenyana, ngaukulonjela, yalumo peyo, musi pane ŵandu ŵa nyuumba jajilijose agaŵanyikaga maunjili maunjili gagakumenyana achin-syene pe, nyuumba jo ngajijima. ²⁶ Iŵaga mpingo umo ukumenyana ni mpingo wine mu umwenye wa Shetani, malumbo gakwe umwenye wo ugaŵanyiche, nipele, chiuji-me chinauli? ²⁷ Ŵanyamwe nkutinji une ngugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli, uli, ŵakulijiganya ŵenu akugakoposya kwa machili ga acheni? Kwa lye ligongo lyo ŵandu ŵakunkuya ni ŵachammechetele ŵanyamwe. ²⁸ Nambo iŵaga une ngugakoposya masoka kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu, pelepo mmanyilile kuti umwenye wa Akunnungu unnyichilile.

²⁹ “Sooni mundu akukombola chinauli kwinjila mu nyuumba ja mundu jwali ni machili ni kunsumula chipanje chakwe, akanamtaŵe kaje mundu jwali ni machili jula? Pele ni pachapakombole kunsumula chipanje chakwe.

³⁰ “Jwalijose jwanganawa pamo none, akunganila une ni jwangasanganganya ŵandu pamo none, akwapwilinganya. ³¹ Kwa lye ligongo lyo ngunsalila, ŵandu chalecheleswe sambini liloŵe lyalili lyose lyakwatukana Akunnungu, nambo juchantukane Mbumu jwa Akunnungu jwelejo ngalecheleswa. ³² Ni jwalijose juchaŵechete liloŵe lya kunkanila Mwana jwa Mundu, chalecheleswe, nambo jwele juchaŵechete liloŵe lya kunkanila Mbumu jwa Akunnungu jo, ngalecheleswa, ngaŵa pa chilambo cha sambano chi atamuno pa chilambo chachikwika cho.

Chitela ni isogosi yakwe

(Luka 6:43-45)

³³ “Chitela chambone chikusogola isogosi yambone ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. Nipele chitela chikumanyika kwa isogosi yakwe.

³⁴ Ŵanyamwe uŵelesi wa majoka! Nkukombola chinauli kusala gambone mwasyene mwaŵaga ŵangalumbana? Pakuŵa mundu akuŵecheta agala gagagumbele mu ntima wakwe. ³⁵ Mundu jwambone akukoposya gambone mu ngokwe jakwe jambone, ni mundu jwangalumbana akukoposya gangalumbana mu ngokwe jakwe jangalumbana.

³⁶ “Nipele, ngunsalila, lyuŵa lya kulamula ŵandu chasachilwe kwanga kwa liloŵe lyalili lyose lyangalumbana lyaŵaŵechete. ³⁷ Pakuŵa kwa maloŵe genu gambone chachimlanjila kuti ndi ŵambone paujo pa Akunnungu, ni kwa maloŵe genu gakusakala chinchilamulwa.”

Kusaka chimanyisyo

(Maliko 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Nipele, ŵane ŵa ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵaasalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, tukusaka kulola chimanyisyo kutyochela kukwenu.” ³⁹ Nombejo ŵaajanjile, “Uŵelesi wangalumbana ni wangakulupilichika! Nkusakanga chimanyisyo, nambo ngampegwa chimanyisyo ikaŵe achila pe chimanyisyo cha che Yona jwakulondola jwa Akunnungu. ⁴⁰ Pakuŵa mpela che Yona iŵatite pakutama moŵa gatatu muusi ni chilo mlutumbo lwa somba jajikulungwa, iyoyo Mwana jwa Mundu nombe ni ichajile pakutama mu lisi moŵa gatatu muusi ni chilo. ⁴¹ Ŵandu ŵa ku Ninawi chakopochele katema kakulamula, nombewo chasale kuti au uŵelesi u wana magambo. Pakuŵa ŵandu ŵa ku Ninawi ŵalesile sambu syao kwa ligongo lya kulalichila ku che Yona, ni nnole, apano apali jwampundile che Yona! ⁴² Mwenye jwankongwe jwa chilambo cha ku Sheba chakopochele katema au uŵelesi u pachiulamulikwe, nombe chasale kuti uŵelesi u wana magambo. Pakuŵa ŵelewo ŵaiche kutyochela kwakutalika, ŵaiche kukugapilikanila maloŵe ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa kwana jwankulungwa kupunda mwenye che Selemani.

Kuuja kwa lisoka

(Luka 11:24-26)

⁴³ “Lisoka palikunkopoka mundu, likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga pakupumulila, nambo lyalepelaga kupata, ⁴⁴ pelepo ni likuti, ‘Chimujile ku nyumba jangu akula kungopochele kula.’ Nambo palikuuja ni kujisimana nyumba jila jila jangali chindu ni jepyajile ni jekolosye, ⁴⁵ pele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda ŵelewo, gose gakwaula kukunjinjila jwele mundu jo. Ni jwele mundu jo akuŵa jwangalumbana nnope kupunda iŵaliji kundanda. Yeleyo ni ichijile pakutyochela kwa ŵandu ŵangalumbana.”

Achalongo ŵausyesyene ŵa Che Yesu

(Maliko 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Che Yesu paŵaliji aninkwendelechela kukunguluka ni mipingo ja ŵandu, achikulu ŵao ni achalongo ajao ŵaiche ni kwima paasa, ŵasachile kunguluka nawo. ⁴⁷ Nipele, mundu jumo ŵaasalile Che Yesu kuti, “Achikulu ŵenu ni achalongo ajenu ajimi paasa, akusaka kuŵecheta nomwe.” ⁴⁸ Nambo Che Yesu ŵanjanjile jwele mundu jo kuti, “Ŵaani achikulu ŵangu? Ni ŵaani achalongo ajangu?” ⁴⁹ Che Yesu ŵanlanjile mundu jula ŵakulijiganya ŵao achitiji, “Ŵeleŵa ni ŵaali achikulu ŵangu ni achalongo achinjangu! ⁵⁰ Pakuŵa jwalijose jwakupanganya yakuisaka Atati ŵangu ŵa kwinani, jwelejo ni mpwanga ni mlumbwangu ni achikulu ŵangu.”

13

Chitagu cha jwakupanda

(Maliko 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Ndaŵi jijojo, Che Yesu ŵakopweche mu nyumba jila, ŵajawile kukutama mungulugulu litanda. ² Mipingo jajikulungwa ja ŵandu jansyungwile nipele ŵakwesile mu ngalaŵa ni kutama. Ŵandu wose ŵajimi mungulugulu litanda, ³ nombe Che Yesu ŵaasalile indu yejinji kwa itagu, achitiji, “Mpilikane! Jwakupanda ŵajawile kukumisa mbeju.

⁴ “Paŵaliji nkumisa mbeju, sine syapatuchile mungulugulu matala ga mmigunda, nipele yaiche ijuni ni kusimila. ⁵ Sine syapatuchile mmaganga pangali litaka lyejinji. Syawoneche simesile kwachitema pakuŵa litaka lyaliji kanandi. ⁶ Nipele, lyuŵa palyaŵasile syatiniche ligongo michiga jakwe jaliji nganijijinjisya paasi, syajumwile. ⁷ Sine syapatuchile pa miiŵa, nombe miiŵa jo jamesile ni kusiŵjikanya. ⁸ Sine syapatuchile pa litaka lya chajila, syamesile, ni kusogola, sine mia moja, sine sitini ni sine selasini. ⁹ Jwakwete mapilikanilo ga kupilikanila, apilikane!”

Nningwa wa kwiganya kwa itagu
(Maliko 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Ŵakulijiganya ŵao Che Yesu ŵajaulile ni kwausya kuti, “Ana ligongo chi nkuŵecheta ni ŵandu kwa itagu?” ¹¹ Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe mpegwilwe ukombole wa kumanyilila yantemela ya umwenye wa kwinani nambo ŵanewo nganapegwa. ¹² Pakuŵa jwalijose jwakwete chindu chapegwe ni kujonjeheswa, nambo jwele jwanganakola chindu, atamuno chele chakwete cho chasumulwe. ¹³ Kwa ligongo lyo nguŵecheta nawo kwa itagu, pakuŵa akulola nambo ngakulola, akupilikana nambo ngakupilikanichisya atamuno ngakumanyilila. ¹⁴ Kwa ŵelewo gamalile agala maloŵe gaŵechete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti:

‘Kupilikana chimpilikane nambo ngamanyilila.
Kulola chinlochesye nambo ngammona.

¹⁵ Pakuŵa lunda lwa ŵele ŵandu wo lupungwene,
agasiŵile mapilikanilo gao,
akupilenje.

Nambo ikaliji akulola kwa meeso gao,
ni kupilikana kwa mapilikanilo gao,
nombe akamanyilile kwa lunda lwao,
ni kung'alauchila,
none ngaalamisye.’

¹⁶ “Nambo nkmete upile ŵanyamwe pakuŵa meeso genu gakulola ni mapilikanilo genu gakupilikana. ¹⁷ Ngunsalila isyene kuti ŵakulondola achajinji ni ŵandu ŵajinji ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ŵasachile kugaona gankugaona nambo nganagaona ni kugapilikana gamkugapilikana nambo nganagapilikana.

Malumbo ga chitagu cha jwakupanda
(Maliko 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ “Nipele, ŵanyamwe mpilikane malumbo ga achi chitagu cha jwakupanda chi. ¹⁹ Jwalijose jwakupilikana liloŵe lyankati Umwenye wa Akunnungu pangalimanyilila, ali mpela mbeju sisypatuchile mmatala ga mmigunda, Jwangelumbana jula akwika kuchityosya chele chepandikwe mu ntima mwakwe cho. ²⁰ Nombe syele mbeju sisypatuchile mmaganga, sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe ni kulipochela kwa unonyelo. ²¹ Nambo ngakulikamulichisya ni nganakola michiga nkati mwakwe, akulikamula katema kakajipi pe, pakukutyochela kulaga ni kusauka kwa ligongo lya liloŵe lyo, papopo akuleka kulikulupilila liloŵe. ²² Nombe syele mbeju sisypatuchile pa miiŵa syo sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe, nambo kwa ligongo lya kuchenjeuchila masengo ga umi watulinawo ni kuchinonyela kwannope chipanje kukuliŵjikanya liloŵe lyo, nombejo ngakusogola isogosi, yaani kupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu. ²³ Nombe syele mbeju sisypatuchile pa litaka lyambone sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe ni kulimanyilila, jwelejo akupanganya yejinji yambone yaikusachilwa mpela mbeju ijikuti pakusogola, jimo mia moja, jine sitini, ni jine selasini.”

Chitagu cha masindi

²⁴ Che Yesu waaasalile wakulijiganya chitagu chine kuti, “Umwenye wa kwinani ukulandana ni mundu jwapandile mbeju syambone mu ngunda wakwe. ²⁵ Nambo wandu pawaliji agonile, waiche jwammagongo jwakwe, wapandile masindi mwepande ngano, ni kutyoka. ²⁶ Nipele, pasyamesile mbeju ni kutanda kusogola ni masindi gatandite kuwoneka. ²⁷ Achikapolo wa asyene ngunda waiche nikuti, ‘Ambuje, ngati mwapandile mbeju syambone mu ngunda mwenu? Sambano gatyochele kwapi masindi?’ ²⁸ Nipele watite, ‘Jwammagongo ni jwatesile yeleyo.’ Nipele, achikapolo wakwe waausisye, ‘Uli, nkusaka tujaula tukagatupule?’ ²⁹ Nombejo wajanjile, ‘Ngwamba, pachintupule masindi, pane chinkatupule pamo ni ngano. ³⁰ Nneche ikule yose pamo mpaka katema ka kugungula. Nipele, katema ka kugungula chinjasalila wakugungula kuti, nsonganganye kaje masindi nkagatawikanye ilingo ilingo, nkagatinisye. Nambo ngano nsonganganye ni kutaga mu ngokwe jangu.’ ”

Chitagu cha mbeju ja Haladali (Maliko 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Nipele, Che Yesu waatagulile wandu chitagu chine kuti, “Umwenye wa kwinani ulandene ni mbeju jajinandi nope jajikuwilanjikwa haladali jatosile mundu ni kujipanda mungunda mwakwe. ³² Jisyene jili jajinandi kusipunda mbeju sine syose, nambo jamelaga ni kukula jikuwa jajikulungwa kupunda mimela jose. Ukukula ni kuwa chitela mpaka ijuni ya mwinani ikwika ni kuta wa isusi mu nyambi syakwe.”

Chitagu cha amila (Luka 13:20-21)

³³ Che Yesu waaasalile wandu chitagu chine kuti, “Umwenye wa kwinani ulandene ni amila jajigele jwankongwe jumo, ni kuwanganya ni utandi mbisi siwili ni nusu, ni utandi wose wasasewele.”

Yakuti pakutumia itagu (Maliko 4:33-34)

³⁴ Che Yesu waaasalile wandu yose kwa itagu. Ni pangali chitagu nganiwasalila chachili chose. ³⁵ Pakuti limalile lilo we lya wechete jwakulondola jwa Akunnungu: “Chiwechetenawo kwa itagu, chinaasalile wandu indu yaisisikwe chitandile kugumbikwa chilambo.”

Che Yesu akusagamukula chitagu cha masindi

³⁶ Nipele, Che Yesu waaulesile mpingo wa wandu, wajinjile mu nyumba. Wakulijiganya wao waichile ni kwasalila, “Ntugopolele chitagu cha masindi ga mungunda.”

³⁷ Che Yesu waaasalile, “Jwakupanda mbeju syambone ni Mwana jwa Mundu. ³⁸ Nombe ngunda uli chilambo chino. Nombe syele mbeju syambone syo sili wele wandu wati Umwenye uli wo. Nambo masindi ali wandu wa jwangalumbana jula. ³⁹ Nombe jwammagongo jwapandile masindi ali Shetani. Magungulo gali mbesi ja chilambo chino, nombe wakugungula ali achikatumetume wa kwinani. ⁴⁰ Mpela ila masindi igakuti pakusonganganywa ni kutinisya, iyoyo ichichiwa kumbesi kwa chilambo chino. ⁴¹ Mwana jwa Mundu chachalajisya achikatumetume wao wa kwinani kuti asonganganye kutyochela mu Umwenye wao wose awala wakwalewekasya wandu atende sambini wose watesile ya sambini. ⁴² Ni achikatumetume wa kwinani wo chiwaponye wandu pa litanuli lya mooto wakalipa ni kweleko chalile ni kuchilimya meeno. ⁴³ Kele katema ko wandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chachimelemenda mpela lya wa mu Umwenye wa Atati wao. Wakwete mapikanilo, apikanile!”

Chitagu cha mbiko jajisisiche

⁴⁴“Umwenye wa kwinani ulandene ni mbiko jajisisiche mu ngunda. Mundu jumpepe wajiweni ni kujisisa sooni. Nipele wasangalele nnope ni wajawile kukuisumisya iwakwete yose ni kusuma ngunda ula.

Chitagu cha igogo

⁴⁵“Soon, umwenye wa kwinani ulandene ni mundu jwakusumisya malonda achisosaga igogo yambone. ⁴⁶Nombe pawachiweni chigogo chimo cha ndalama jajikungwa, wajawile, waisumisye iwakwete yose, wachisumile chigogo chila.

Chitagu cha lwau lwa somba

⁴⁷“Soon, Umwenye wa kwinani ulandene ni lwau lwauponyekwe mu litanda, lwatanjile somba syasili syose. ⁴⁸Lwau palwagumbele, wakukoka somba waluutile kumbwani, watemi kusagula somba syambone ni kusitaga mu itundu yao ni somba syangalumbana wasijasile. ⁴⁹Yeleyi ni ichichiwa kumbesi kwa chilambo chino, achikatume-tume wa kwinani chachikopochela, chiwalekanganye wandu wambone ni wangelumbana. ⁵⁰Nombe wele wangelumbana wo chiwasasile pa litanuli lya mooto. Kweleko chachilila ni kuchilimya meeno.”

Mbiko ja sambano ni ja kalakala

⁵¹Che Yesu wausisye, “Ana gele gose ga nkugamanyilila?” Wajanjile, “Elo.” ⁵²Nombewo wasalile, “Kwa ligongo lyo, jwakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa jwalijose jwakuwa jwakulijiganya jwa Umwenye wa kwinani, alandene ni nsyene nyuumba jwakukoposya mu mbiko jakwe indu ya ndalama ya sambano ni indu ya ndalama ya kalakala.”

Che Yesu akukanikwa ku Nasaleti (Maliko 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³Che Yesu pawamasile kuwecheta yele itagu yo, watyosile pelepo, ⁵⁴ni wapite mu musi wao. Kweleko wajiganyaga wandu mu nyuumba jao ja kupopelela, nombewo wasimosile nikuti, “Jweleju apatile kwapi alu lunda lu ni ukombole wa kuipanganya yakusimonjeka? ⁵⁵Ana ajuju ngati mwana jwa jwakusepa itela? Achikulu wao ngati akuwilanjikwa che Maliamu ni achapwakwe ngati che Yakobo ni che Yusufu ni che Simoni ni che Yuda? ⁵⁶Achalumbugwe wose ngati ali pamo ni uweji? Nambi ajuju apatile kwapi aga gose ga?” ⁵⁷Nipele, nganiwakunda. Nambo Che Yesu wasalile, “Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa nambo ngaakuchimbichikwa mu chilambo chakwe ni mu nyuumba jakwe!” ⁵⁸Kwa ligongo lyo, nganatenda yakusimonjeka yayinji ligongo lya ungali chikulupi wao.

14

Chiwa chi Che Yohana Wakubatisya (Maliko 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹Kele katema ko chilongola che Helode wapilikene ngani si Che Yesu. ²Nipele, wasalile achikatume-tume wao, “Jwele mundu ni che Yohana Wakubatisya asyuchile mchiwa, lyele ni ligongo machili gakupanganya yakusimonjeka gakupanganya masengo nkati mwakwe.”

³Che Helode ni juwankamwile che Yohana ni kuntawa kwa minyolo, wammisile mu nyuumba jakutawilwa kwa ligongo lya che Helodia, wankwawo che Filipo nkulugwe.

⁴Ligongo che Yohana wansalile che Helode kuti, “Ngankusachilwa kunnombela jwele jwankongwe jo!” ⁵Che Helode wasachile kwaulaga che Yohana, nambo wajogwepe wandu pakuwa kukwao che Yohana waliji jwakulondola jwa Akunnungu.

⁶Nipele, pa chindimba cha lyuwa lyekulungwa lya kupagwa kwao che Helode, mwali jwao che Helodia watyasile mmbujo mwa achalendo ni mwali jula wasengwasisye che

Helode, ⁷ mpaka walanjile achitiji, “Ngulumbilila, chinampe chachili chose chachinsache.” ⁸ Nombejo wanyenjekwe ni achikulugwe, watite, “Mumbeje panopano ntwe u che Yohana Wakubatisya mumbale.” ⁹ Mwenye wasupwiche, nambo kwa ligongo lya kulumbila kwao ni ligongo lya achalendo wawatemi pamo nawo, walajisye apegwe. ¹⁰ Nipele, che Helode wannajisye mundu ku nyumba ja kutawila wandu kuti wakate che Yohana ntwe. ¹¹ Ntwe wakwe wajigalikwe mu mbale ni kumpa mwali, nombejo wampele achikulugwe. ¹² Wakulijiganya wa che Yohana waiche, wachijigele chiilu chakwe, wachisichile. Nipele wawawile kukwasalila Che Yesu.

Che Yesu akwapa chakulya wandu elufu tano.

(Maliko 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

¹³ Che Yesu pawapilikene ngani syo, watyosile pepala kwa ngalawa, wawawile pantemela pajikape. Nambo wandu pawapilikene, wakuiye kwa makongolo achityochelaga mmisi jao. ¹⁴ Nipele, pawaike kumbwani, wauweni mpingo wekulungwa wa wandu, wakolele chanasa ni walamisye wakulwala wao.

¹⁵ Pakwaswele, wakulijiganya wao waichilile ni kwasalila, “Apano patuli pa mwikonde ni sambano kuswele. Sambano, mwanje wandu wo kuti ajaule mmisinda akalishumile chakulya.” ¹⁶ Che Yesu waasalile, “Nganakola ligongo lya kwaula, wanyamwe mwape chakulya.” ¹⁷ Nambo wanyawo wanjajile, “Tukwete mikate nsano pe ni somba siwili.” ¹⁸ Che Yesu waasalile, “Njise nawo apano.” ¹⁹ Waasalile wandu kuti atame paasi pa manyasi. Nipele, Che Yesu wajigele mikate nsano ni somba sila, walolite kwini, watogolele Akunnungu ni kugawanya ni kwapa wakulijiganya mikate jo, nombewo wawanye wandu. ²⁰ Walile wose, wajikwite. Nipele wakulijiganya walokwete sigasi sya mikate jila, wagumbesye itundu kumi na mbili. ²¹ Wose wawalile wala waliji achalume mpela elufu tano, pangawalanjikwa achimmasyeto ni wanache.

Che Yesu akwenda mmeesi

(Maliko 6:45-52; Yohana 6:15-21)

²² Pangakawa, Che Yesu waasalile wakulijiganya wao akwele mu ngalawa kuti alongolele peesi litanda asyene aninkujilanga mipingo ja wandu. ²³ Pawamasile kwalanga wandu, wakwesile kwitumbi ali jikape kukupopela. Pakwaswele, welewo waliji kweleko jikape. ²⁴ Kele katema ko ngalawa jo jawandichile pambindikati litanda, nambo jaliji nkupungunyikwa kwannope ni matumbela pakuwa mbungo jaliji nkujiputa. ²⁵ Kumasikusiku, Che Yesu waichile wakulijiganya wao achendaga mmeesi. ²⁶ Wakulijiganya wao pawaweni achendaga mmeesi, wajogwepe nnope ni watite, “Lili lilaika!” Wagumilangaga kwa woga. ²⁷ Papopo, Che Yesu wasalile, “Muusimane ntima, ndili une, nkajogopa!” ²⁸ Che Petulo watite, “Ambuje mwa waga mmwe, muusalile iche kukwenu njendaga mmeesi.” ²⁹ Che Yesu watite, “Njise.” Nipele che Petulo watulwiche mu ngalawa, wajesile mmeesi, kwajaulila Che Yesu. ³⁰ Nambo pawajiweni mbungo, wajogwepe ni watandite kuti wila, wagumisile achitiji, “Ambuje mungulupusye!” ³¹ Papopo Che Yesu wagolwesye nkono wao, wankamwile ni wansalile, “Mmwe wa chikulupi chachinandi, ligongo chi nkukola lipamba?” ³² Nipele, wose wakwesile mu ngalawa, ni mbungo jatulele. ³³ Nombe, wose wawaliji mu ngalawa watindiwalile ni kwakotamila, achitiji, “Isyene alakwe ndi Mwana jwa Akunnungu.”

Che Yesu akwalamya wakulwala ku msinda wa ku Genesaleti

(Maliko 6:53-56)

³⁴ Wajombweche litanda ni waiche ku msinda wa ku Genesaleti. ³⁵ Wandu wa pepala pawamanyi Che Yesu, wajenesye ngani muumbali mose mumwasyungwile. Nipele, wannyichisye wakulwala wose, ³⁶ ni wachondelele kuti akwaye atamuno lujenje lya mwinjilo wao. Nombe wose wawankwaiye walamile.

15

Majiganyo ga achambuje (Maliko 7:1-13)

¹ Nipele, Mafalisayo ni wâkwiganya Malajisyo wâichile Che Yesu kutyochela ku Yelusalemu. ² Pa wâiche wâmbusisye, “Kwachichi wâkulijiganya wenu akugapwanya majiganyo gatupochele kutyochela kwa achambuje wetu? Ngakuna wâ makono yambone akana wê kutanda kulya?” ³ Che Yesu wâjanjile, “Kwachichi wânyamwe mkupwanya makanyo ga Akunnungu kwa kusechelela majiganyo genu mwachinsyene?” ⁴ Akunnungu atite, ‘Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu,’ ni ‘Jwakunlwesya atatigwe atamuno achikulugwe, akusachilwa kuulajikwa.’ ⁵ Nambo wânyamwe nkwiganya kuti, mundu a wâga ni chindu cha kwakamuchisya atatigwe atamuno achikulugwe, ni atiji, ‘Achi chindu chi ndyosisye sadaka kwa Akunnungu.’ ⁶ Nipele, jwele mundu jo ngakwachimbichisya atatigwe! Yele ni inkuti pakulinyelusya lilamulo lya Akunnungu ni kugakuya majiganyo genu mwachinsyene. ⁷ Wânyamwe wâulamba! Che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu wâsagamukwile yambone yankati wânyamwe pa wâtite, ⁸ ‘Akunnungu akuti, a wâ wându wâ akunjimbichisyanga ni ngomo pe, nambo mmitima jao atalikengene ni une. ⁹ Nombe akumbopela iyiyipe, paku wâ indu yakwiganya ili malajisyo ga wându pe.’ ”

Aila yaikuntaga mundu usakwa (Maliko 7:14-23)

¹⁰ Nipele, Che Yesu wâuwilasile mpingo wa wându, wâasalile, “Mpilikane ni kumanyilila!” ¹¹ Chindu chachikuntaga mundu usakwa nga wâ chachikwinjila nkang'wa, nambo achila chachikutyoka nkang'wa ni chachikuntaga mundu usakwa.” ¹² Nipele wâkulijiganya wâo wâjaulile ni kwasalila, “Ana nkumanyilila kuti Mafalisayo yachimile pa wâpilikene malo wê genu?” ¹³ Nambo wêlewo wâtite, “Mmela wauli wose wanganapande Atati wangu wâ kwinani, chiuchitupulwa. ¹⁴ Mwaleche wanyawo! Wêle ali wângalola wâkwalongosya wângalola. Jwângalola annongosyaga jwângalola njakwe, wose wâwili chatumbuchile mwisimbo.” ¹⁵ Che Petulo wâtite, “Ntugopolele chele chitagu cho.” ¹⁶ Che Yesu wâasalile, “Nombe wânyamwe wâkwe ngankumanyilila? ¹⁷ Ana ngankumanyilila kuti chindu chachikwinjila nkang'wa chikupita nnutumbo ni chikujasikwa kulindi? ¹⁸ Nambo yaikutyoka nkang'wa ikutyochela mu ntima, yele ni yaikuntaga mundu usakwa. ¹⁹ Paku wâ mu ntima sikukopoka ng'anisyo syangalumbana sya kuulaga ni chikululu ni chigwagwa ni wiyi ni ku wêcheta yaunami ni kutukana. ²⁰ Gelego ni gakuntaga mundu usakwa. Nambo kulya pangana wâ makono ngakukuntaga mundu usakwa.”

Chikulupi cha jwankongwe jumo (Maliko 7:24-30)

²¹ Che Yesu wâtyosile kweleko ni wâjile ku chilambo cha ku Tilo ni ku Sidoni. ²² Nipele, jwankongwe jumo Mkanaani, kutyochela chilambo chilachila, wâichilile achinyanyisya, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, mungolele chanaso! Mwali jwangu akamwilwe ni masoka kwannope.” ²³ Nambo Che Yesu ngananjanga lilo wê. Wâkulijiganya wâo wâjaulile ni kwachondelela achitiji, “Mwasalile ajaule, paku wâ akutukuya ali nkunyokonya.” ²⁴ Che Yesu wâjanjile, “Akunnungu andumile kukwakulupusya wându wâ ku Isilaeli wâ wâpotele mpela ngondolo.” ²⁵ Pelepo jwambumba jula wâiche ni kwatindi wâlila paujo pao achitiji, “Ambuje, mungamuchisye.” ²⁶ Che Yesu wâjanjile, “Nga wâ yambone kutola chakulya cha wânache ni kusiponyela mbwa.” ²⁷ Jwankongwe jo wâjanjile, “Elo, Ambuje, nambo mbwa sikulya mbakatika sisikupatuka pakulila

achambuje wao.”²⁸ Pelepo Che Yesu wajanjile, “Jwankongwe, chikulupi chenu chachikungwa, nipele, chitendekwe kukwenu chinkusaka.” Mwali jwao jula ni walamile katema kakoko.

Che Yesu akwalamya wandu wajinji

²⁹ Che Yesu watyosile pelepo ni kwaula mungulugulu litanda lya Galilaya, wakwesile kwitumbi, watemi paasi. ³⁰ Nipele, jaichile mipingo ja wandu wajinji, wampelechele wandu wangajenda ni wangelola ni wakulemala ni wanga wecheta ni wane wajinji wakulwala, nipele wa wisile mmbujo mwakwe ni kwalamya. ³¹ Nombe mpingo wa wandu ula wasimonjile nnope pa waweni wanga wecheta aninku wecheta ni wangelola aninkulola ni wakulemala ali alamile ni wangajenda aninkwenda, wandu wa akusisye Akunnungu wa ku Isilaeli.

*Che Yesu akwapa chakulya wandu elufu nne
(Maliko 8:1-10)*

³² Che Yesu waawilasile wakulijiganya wao, waasalile, “Ngwakolela chanasa awa wandu wa pakuwa atemi ni une mo wa gatatu sambano ni nganakola chakulya. Ngangusaka naaleche ajaule pangalya ngaka wa chakomoche mwitala.” ³³ Wakulijiganya wala ni watite, “Tutupate kwapi chakulya chachijinji cha kwajikutisya wele wandu wa?” ³⁴ Che Yesu waausisye, “Nkwete mikate jilingwa?” Wajanjile, “Saba ni tusomba kanandi pe.” ³⁵ Nipele Che Yesu waasalile wandu atamanje paasi. ³⁶ Wajitosile mikate saba ni tusomba tula, watogolele Akunnungu, wajiga wenyeni kwapa wakulijiganya wao, nombe wakulijiganya wo waga wenyeni wandu. ³⁷ Walile wose, wajikwite. Pa wamasile kulya walokotenye mbakatika ja mikate ni somba sila itundu saba yegumbale. ³⁸ Wele uwalile wo waliji achalume elufu nne, panga walanjila achakongwe ni wanache. ³⁹ Nipele, Che Yesu walanjile wandu, wakwesile mu ngala wa ni kwaula ku chilambo cha Magadani.

16

*Wandu akusaka chimanyisyo
(Maliko 8:11-13; Luka 12:54-56)*

¹ Mafalisayo ni Masadukayo waajaulile Che Yesu, ni kwa kwalinga wa wendile walosye chimanyisyo kutyochela kwinani. ² Nambo Che Yesu waasalile, “Lyaikaga ligulo wanyamwe nkutinji, ‘Lelo chikulanguche pakuwa kwiunde kuchejele!’ ³ Ni kuninkucha nkutinji, ‘Lelo mbungo chijipuje, pakuwa kwiunde kuchejele sooni maunde gagumbele!’ Nipele, wanyamwe nkukombola kumanyilila upagwe wa liunde, nambo imanyisyo ya katema kano ngankukombola kuimanyilila. ⁴ Uwelesi wangalumbana ni wangali ni chikulupi ukusosa chimanyisyo, nambo ngaupewa chimanyisyo ika we chimanyisyo chi che Yona.” Nipele walesile ni kwaula.

*Amila ja Mafalisayo ni Masadukayo
(Maliko 8:14-21)*

⁵ Wakulijiganya wao pa wamasile koombochela mbande jine ja litanda, waliji ali walile kwigala mikate. ⁶ Che Yesu waasalile kuti, “Nlilolechesye ni nligose ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!” ⁷ Nambo wele wanyawo waliji nkuusyana achinsyene pe achitiji, “Aku wecheta yeleyo pakuwa nganitungala mikate.” ⁸ Che Yesu wasimanyilile ng'anisyo syao ni kwasalila, “Ligongo chi nkuusyana mwachinsyene pe, wanyamwe wa chikulupi chachinandi kuti nganitungala mikate? ⁹ Ana ngankumanyilila atamuno kukumbuchila panaga wenyeni mikate tano jila, kwa wandu elufu tano wala? Ana itundu ilingwa ya mbakatika imwagumbesye? ¹⁰ Pane mikate saba jila ji waga wenyeni wandu elufu nne, ana itundu ilingwa ya mbakatika imwalokotenye? ¹¹ Uli, ngankumanyilila kuti nganingunguluchilaga mikate? Nambo nlilolechesye ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!”

¹² Pelepo wâkulijiganya waimanyilile kuti nganawecheta yankati amila ja mikate, nambo majiganyo ga Mafalisayo ni Masadukayo.

*Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu
(Maliko 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Che Yesu paŵaiche mmusi wa Kaisalia Filipi, wâusisye wâkulijiganya wâo kuti, “Wandu akuti Mwana jwa Mundu ali nduni?” ¹⁴ Wâjanjile, “Wane akuti che Yohana Wakubatisya ni wane akuti che Elia ni wane akuti che Yelemia, pane jumo jwao wakulondola wa Akunnungu.” ¹⁵ Che Yesu wâausisye sooni, “Nombe wanyamwe nkuti une ndili nduni?” ¹⁶ Che Simoni Petulo wâjanjile, “Alakwe ni Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu waali wajumi.” ¹⁷ Che Yesu watite, “Nkwete upile mmwe che Simoni mwana ju che Yona, pakuwa ngaŵa mundu jwammunukulile ngani jo, nambo Atati wangu waali kwini. ¹⁸ None ngunsalila, mmwe ni che Petulo ni pa lwele lwala lu chindandisye mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ni machili ga chiwa ngagaika kuukombola. ¹⁹ None chinampe iugulilo ya Umwenye wa kwini, ni chachili chose chachinchitaŵe pa chilambo pano, chichiŵe chetaŵikwe kwini ni chachili chose chachinchigopole pa chilambo pano, chichiŵe chegopolwe kwini.” ²⁰ Nipele wakanyisye kwa nnope wakulijiganya wâo kuti akansalila mundu kuti welewo ali Kilisito.

*Che Yesu akuwecheta yankati kulaga ni chiwa chao
(Maliko 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ Chitandile ke katema ko Che Yesu watandite kwalosya pangasisika wakulijiganya wâo kuti yawajile kwaula ku Yelusalemu ni kweleko chalagaswe ni achachekulu ni ilongola wa achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo. Nipele chachiulagwa ni pa lyuwa lyaatatu chasyuche. ²² Pelepo che Petulo waajigele Che Yesu pambali ni watandite kwakalipila achitiji, “Ngwamba Ambuje! Ngagansimana gelego!” ²³ Nambo Che Yesu wagalauhile ni kwasalila che Petulo, “Ntyoche paujo pangu, Shetani! Mmwe nkusiwila litala paujo pangu, pakuwa ngankuganisya gagali ga Akunnungu, nambo ga wandu!”

²⁴ Nipele, Che Yesu waasalile wakulijiganya wâo, “Mundu jwakusaka kunguya, alikane nsyene, atwichile nsalaba wakwe, anguye une. ²⁵ Pakuwa, mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Nambo mundu jwakuutyosya umi wakwe kwaligongo lyangu, chaukole sooni. ²⁶ Ana mundu chapate chichi akolaga chipanje cha pa chilambo, ali ajasile umi wakwe? Pane mundu chatyosye chichi pamalo pa umi wakwe? ²⁷ Pakuwa Mwana jwa Mundu chachiika mu ukulu wa Atatigwe pamo ni achikatumetume wakwe wa kwini, pelepo chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gao. ²⁸ Ngunsalila isyene, apali wane mwa wanjimi apano ngaapasya chiwa akanaŵe kummona Mwana jwa Mundu achiikaga ali Mwenye.”

17

*Che Yesu akugalauka uwoneche wakwe
(Maliko 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ Pagamasile moŵa sita, Che Yesu wajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwao, wakwesile pamo nawo penani chitumbi cheleu, kweleko waliji wanyapewo. ² Kweleko, Che Yesu wagalawiche uwoneche wakwe paujo pao, ku meeso kwao kwamelemendaga mpela lyuwa ni iwalo yao yaliji yeswela mpela lulanga. ³ Chisisimuchile che Musa ni che Elia waakopochele, waliji nkukunguluka ni Che Yesu. ⁴ Pelepo che Petulo waasalile Che Yesu, “Ambuje, yambone uwe kuwa apano! Mwasakaga chindaŵe masakasa gatatu, limo lyenumwe ni line li che Musa ni line li che Elia.”

⁵ Paŵaŵechetaga gelego, liunde lyeswela lyaunichile wanyawo, ni lyapikaniche liloŵe kutyochela mu liunde lila lichitiji, “Aju ali Mwanangu jungunnonyela, nonyelwe nawo, mumpilikanichisye jwelejo.” ⁶ Wakulijiganya paŵapilikene yeleyo wajogwepe nnope,

Wagwile manguku. ⁷ Nipele Che Yesu waichilile, wakwayiye achitiji, “Njimuche, nkajogopa!” ⁸ PaWalolite kwini nganammona mundu jwalijose akaŵe Che Yesu jika pe.

⁹ Nipele, paŵatulukaga pa chitumbi po, Che Yesu waasalile, “Kasimunsalila mundu jwalijose inyiweni ila, mpaka patachisyuka Mwana jwa Mundu kutyochela mu chiwa.”

¹⁰ Nipele wakulijiganya ŵao wammusisye, “Kwachichi nambi wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa akuti chaiche kaje che Elia?” ¹¹ Che Yesu wajanjile, “Isyene, che Elia chaiche kaje ni kukolosya indu yose iŵe chile. ¹² Nambo ngunsalila, che Elia amasile kwika, nganammanyilila, nambo wantendele iŵasachile. Nombewo chachinagasya Mwana jwa Mundu iyoyopeyo.” ¹³ Pelepo wakulijiganya ŵala waimanyilile kuti wangambaga che Yohana Wakubatisya.

*Che Yesu akunnamya jwanchanda jwakamwilwe ni lisoka
(Maliko 9:14-29; Luka 9:37-43)*

¹⁴ Paŵaiche sooni pa wele mpingo wa ŵandu ula, ŵaiche mundu jumo mmbujo pa Che Yesu ni kwatindiŵalila, ¹⁵ watite, “Ambuje, munkolele chanasa mwanangu pakuŵa akulwala njilinjili ni kulaga nnope, katema kakajinji akugwilila pa mooto pane mmeesi. ¹⁶ Nannyichisye kwa wakulijiganya wenu, nambo nganakombola kunnamya.” ¹⁷ Che Yesu wajanjile, “Uŵelesi wangali chikulupi ni wakulyungasika, ana chime ni wanyamwe mpaka chakachi? Mpaka chakachi chinampililile? Munjise nawo apano.” ¹⁸ Nipele, Che Yesu walikalipile lisoka lila, nombelyo lyankopweche ni jwanchanda jula walamile katema kakoko.

¹⁹ Nipele, wakulijiganya waichile Che Yesu kwa chisyepela ni kwausya, “Ligongo chi nganitukombola kulikoposya lisoka lila?” ²⁰ Che Yesu wajanjile, “Kwa ligongo lya chikulupi chenu chachinandi. Ngunsalila isyene, mwaŵaga ni chikulupi atamuno chaŵaga chachinandi chisau mbeju jainandi nnope jajikuŵilanjikwa haladali, chinkombole kuchisalila achi chitumbi chi, ‘Ntyoche apa njaule ako,’ nombecho chichityoche. Ngalipagwa liloŵe lyangalikombolecheka kukwenu.” ²¹ Nambo lisoka lyanti yele ngalikutyosyekwa ikaŵe kwa kupopela ni kutaŵa.

*Che Yesu akuŵecheta sooni yankati chiwa ni kusyuka kwao
(Maliko 9:30-32; Luka 9:43b-45)*

²² Wakulijiganya paŵaliji pamo ku Galilaya, Che Yesu waasalile, “Mwana jwa Mundu akwaula kukutagwa mmakono ga ŵandu. ²³ Nombewo chachimmulaga, nambo chachisyuka pa lyuŵa lyaatatu.” Pelepo wakulijiganya wasongoneche nnope.

Kupeleka nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu

²⁴ Che Yesu ni wakulijiganya ŵao paŵaiche ku Kapelenaumu ŵandu wakukumbikanya nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu waichilile che Petulo, wausisye, “Ana jwakwiganya jwenu akulipa nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu?” ²⁵ Che Petulo wajanjile, “Elo, akulipa.” Nipele, che Petulo paŵajinjile mu nyuumba, akanawe kuŵecheta liloŵe, Che Yesu walongolele kummusya achitiji, “Che Simoni, mmwe nkuti uli? Mamwenye ŵa pa chilambo akukumbikanya nsongo atamuno ushulu kwa ŵandu chi? Kutyochela kwa achinsyene musi pane kwa achalendo?” ²⁶ Che Petulo wajanjile, “Kutyochela kwa achalendo.” Che Yesu wansalile, “Nipele, iŵaga ili yeleyo, achinsyene musi wo ngakusachilwa kulipa. ²⁷ Nambo tukaachima ŵandu ŵa. Njaule kulitanda nkaloposye, ni somba jandanda kutanjila pa ndowana, nkajiunukule kang’wa ni chinkasisimane mbiya sya nsongo. Njigale ni kwapa ligongo lyangune ni lyenu mmwe.”

18

*Nduni jwaali jwankulungwa?
(Maliko 9:33-37; Luka 9:46-48)*

¹ Kekala katema kala wâkulijiganya wâichilile Che Yesu ni kwausya, “Ana nduni jwaali jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani?” ² Che Yesu wâmbilasile mwanache, wânjimiche mmbujo mwao. ³ Nipele wâtite, “Isyene ngunsalila, iwâga ngankugalauka ni kuwâ mpela wânache, nganjinjila kose mu umwenye wa kwinani. ⁴ Nipele jwalijose jwakulitimalika mpela aju mwanache ju, jwelejo ni jwali jwankulungwa mu umwenye wa kwinani. ⁵ Jwalijose jwakumpochela mwanache jumo mpela aju mu liina lyangu, jwelejo akumbochela une.”

Kwatenda wâne atende sambi
(Maliko 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ “Nambo jwalijose juchantende jumo jwa achanandi wâ, wâkungulupilila une atende sambi, ikaliji yambone kwa wêlewo ata wîkwe pa lukosi liganga lyekulungwa lya kusyajila ni kumponya mu bahali pakwendesya nnope. ⁷ Ulaje chiuwê kwa wându wâ pa chilambo kwa ligongo lya kuichisya indu ya kwatenda wându atende sambi. Indu yo ikusachilwa ikopochele nambo ulaje kukwakwe mundu juchaichenawo indu yo.

⁸ “Iwâga nkono wenu pane lukongolo lwenu lukuntenda ntende sambi, mmukate nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kwinjila mu umi pangali nkono umo pane lukongolo lumo kupunda kuponyekwa pa mooto wa mo wâ gose pangali mbesi wangasimika ndi ni makono ga wîli ni makongolo ga wîli. ⁹ Ni liso lyenu lyantendaga ntende sambi, nlikolopole ni kuliponya kwakutalika. Mmbaya kukwenu kwinjila mu umi wangamala ni liso limo, kupunda kuponyekwa pa mooto wangasimika mo wâ gose pangali mbesi ndi ni meeso ga wîli.

Chitagu cha ngondolo jajisochele
(Maliko 15:3-7)

¹⁰ “Nlilolechesye! Nkanchembulusya jumo jwa achanandi wâ. Ngunsalila, achikatumetume wâo kwinani ko mo wâ gose akulola usyo wa Atati wâali kwinani. ¹¹ Paku wâ Mwana jwa Mundu wâiche kukwakulupusya a wâla wâ wâsochele.

¹² “Ana wânyamwe nkuti uli, Mundu akolaga ngondolo mia moja, ni jasochelaga ngondolo jimo, ngaasileka ngondolo tisini na tisa sila pasyaliji po ni kwaula kuku jisosa jajisochele jila? ¹³ Ajisimanaga, ngunsalila isyene, akusengwa ligongo lya jejila kusipunda tisini na tisa syangasochela sila. ¹⁴ Iyoyo Atati wenu wâ kwinani ngakusaka ata jumo jwa achanandi wâ kuti asochele.

Kunjamuka nlongo jwakutenda sambi

¹⁵ “Nlongo njenu anle wêlaga, munjaulile nkanlosye chile wô chakwe nli wâ wîli pe. Ampilikanilaga chimme mumpatile nlongo njenu. ¹⁶ Nambo iwâga ngakumpilikanila, munjigale mundu jumo pane wâ wîli pakuti kwa kang'wa sya wâumboni wâ wîli pane wâ watatu, kila lilo wê likaluche, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala. ¹⁷ Akanaga kwapilikanichisya wânyawo, muusalile mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito. Ni akanaga kuupilikanila mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito, mummalanjile yalumo mundu jwangakwamanyilila Akunnungu ni jwakukumbikanya nsongo.

Kukanya ni kukunda

¹⁸ “Ngunsalila isyene, gagali gose gachingakanye pachilambo chiga wê gamakanikwe kwinani ni gagali gose gachingakunde pachilambo, chiga wê gamakundikwe kwinani.

¹⁹ “Ngunsalila isyene, wâ wîli pasikati jenu ajilanaga pachilambo pano kwa chindu chachilichose chicha wênde, Atati wangu wâ kwinani chi wâ panganyichisye chindu cho. ²⁰ Paku wâ palipose pakusongangana wându wâ wîli pane wâ watatu pamo kwa liina lyangu, une ndili pelepo ni wânyawo.”

Chitagu cha jwakutumichila jwangalechelesya

²¹ Nipele, che Petulo wâichile Che Yesu nikuti, “Ambuje, ana mpwanga aneŵele kalingwa none naalechelesye? Mala saba?” ²² Che Yesu wâjanjile, “Ngangunsalila mala saba pe, nambo saba mala sabini. ²³ Kwayele, Umwenye wa kwini ulandene ni mwenye jumo juŵasakaga kulola achikapolo wakwe yatite pakupanganya. ²⁴ Paŵatandite kulola, wannyichisye mundu jumo juŵaliji ni ligambo lya mamilioni kwa mamilioni. ²⁵ Mundu jo nganakola chakulipa, kwayele ambujegwe walamwile asumisikwe nti kapolo mundu jula ni wankwakwe ni achiwanagwe ni yanayose iwakwete, kuti ligambo limale. ²⁶ Nipele, kapolo jula watindiŵele mmbujo pa ambujegwe ni kwaŵenda achitiji, ‘Ambuje mumbililile kaje, none chinanlipe yose.’ ²⁷ Mmbujegwe kapolo jula wankolele chanasa, wannechelesye ligambo lila, ni kuntendela ajaule.

²⁸ “Nambo kapolo jula watyosile, wansimene jumo jwa achikapolo achinjakwe juwandaiji mbiya kanandi. Wankamwile ni kunkamula pa lukosi achitiji, ‘Nlipe ligambo lyenu!’ ²⁹ Nombe kapolo njakwe jula watindiŵele pa makongolo gakwe wanchondelele achitiji, ‘Mumbililile kaje, none chinanlipe yose.’ ³⁰ Nombejo wakanile, wajawile kukumponya mu nyumba jakutaŵilwa, mpaka patachilipa ligambo lila.

³¹ “Nipele, achikapolo achinjakwe paŵaiweni yeleyo wasongoneche nnope, wajawile kukwasalila ambuje wao yose iyatendekwe. ³² Pele ambujegwe wammilasile ni kunsalila, ‘Ugwe jwaketumichila jwangalumbana nnope! Nannechelesye ligambo lila lyose pamwanjondelele. ³³ Ana nganinsachilwa kunkolela chanasa kapolo njenu jo mpela inatite pakunkolela chanasa mmwe?’

³⁴ “Nipele mmbujegwe jula watumbile nnope, wampeleche katumetume jula kwa wakulagasya mpaka pele patachilipa ligambo lyose. ³⁵ Ni atati wangu wa kwini chachintendela iyoyo peyo iwaga jwalijose mwa wanyamwe ngannechelesya mpwakwe ni mtima wakwe wose.”

19

Makanyo gankati kulekangana (Maliko 10:1-12)

¹ Che Yesu paŵamasile kuŵecheta gele maloŵe go, watyosile ku Galilaya, wapite ku Yudea peesi lusulo lwa Yolodani. ² Wandu achajinji wakuiye ŵelewo kweleko, nombejo walamisye ilwele yao.

³ Mafalisayo wâichile achalingaga achitiji, “Uli, ana ikusachilwa mundu kunleka wankwakwe kwa ligongo lililyose?” ⁴ Che Yesu wâjanjile, “Uli, ana nganinsyoma Mmalembelo ga Akunnungu kuti Akunnungu juŵangumbile mundu kutyochele kundanda waagumbile jwannume ni jwankongwe? ⁵ Wapundile kusala, ‘Kwaligongo lyo jwannume chiŵaaleche atatigwe ni achikulugwe, chalumbikane ni wankwakwe, nombe waŵili wo chachiŵa chiilu chimo?’ ⁶ Kwa yeleyo, ngaaŵa sooni waŵili, nambo chiilu chimo. Nipele chalumbikenye Akunnungu, mundu akachilekanganya.”

⁷ Nambo ŵele wanyawo wausisye, “Nambi kwachichi che Musa watulamwile kuti jwankongwe apegwe talaka ni kunleka?” ⁸ Che Yesu wâjanjile, “Che Musa wannechelele nlekangane ni achiwankwenu kwa ligongo lya kukakatima kwa mitima jenu. Nambo chitandile kundanda nginiŵa yeleyi. ⁹ Nipele none ngunsalila wanyamwe, mundu juchalekangane ni wankwakwe kwaligongo lililyose ni kulombela jwankongwe jwine, ikaŵe kwa ligongo lya chikululu, akutenda chikululu.”

¹⁰ Wakulijiganya wao waasalile, “Iwaga yeleyo kwa mundu ni wankwakwe, nipele mm-baya kutama pangalombela.” ¹¹ Che Yesu waasalile, “Ngaŵa wanawose wakukombola kulipochela liloŵe li, nambo ikaŵe ŵele wandu wapegwile ni Akunnungu machili ga kulipochela liloŵe li. ¹² Pakuŵa kwana indu yakupisyangana yaikuntendekasya mundu kutama pangalombela, apali waŵaŵelekwe yeleyo, ni wane atesilwe ni wandu

atame w̄angalombela ni w̄ane asachile achinsyene atame pangalombela kwaligongo lya umwenye wa kwinani. Jwakukombola kulipochela liloŵe li apochele.”

Che Yesu akwapa upile w̄anache achanandi
(Maliko 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Nipele w̄annyichisye Che Yesu w̄anache achanandi kuti w̄asajichile makono ni kwapopelela. Nambo w̄akulijiganya w̄ao ni w̄akalipile. ¹⁴ Che Yesu w̄atite, “Mwaleche w̄anache achanje kukwangu ni nkaasiw̄ila, pakuw̄a Umwenye wa kwinani uli wa w̄andu w̄aali mpela w̄anache w̄a.” ¹⁵ Nipele, w̄asajichile makono kuti w̄ape upile, ni w̄atyosile pelepo.

Jwanchanda jwa kusichila
(Maliko 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Mundu jumo w̄aichile Che Yesu w̄ausisye, “Jwakwiganya, ana ndende chindu chi chichili chambone kuti ngapate umi wa moŵa gose pangali mbesi?” ¹⁷ Che Yesu w̄ansalile, “Kwachichi nkuusya yankati umbone? Ngapagwa jwambone, nambo jumope yaani Akunnungu. Mwasakaga kwinjila mu umi, ngakumulichisye makanyo.”

¹⁸ Mundu jula w̄ausisye, “Makanyo chi?” Che Yesu w̄atite, “Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjiw̄a ni Kasinsala ya unami. ¹⁹ Soon, mwachimbichisye atati w̄enu ni achikulu w̄enu ni Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.”

²⁰ Jwanchanda jula w̄atite, “Makanyo ganagose nagakamulisye chitandile wanache wangu, chisoŵile chindu chi sooni?” ²¹ Che Yesu w̄ansalile jwelejo, “Mwasakaga kuw̄a jwautindimisy, njaule nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaape w̄andu w̄akulaga, nomwe chinkole mbiko kwinani, mwamalaga muunguye.” ²² Paŵapilikene yele jwele nchanda jo, w̄ajawile aninkusongoneka mu ntima, pakuw̄a w̄akwete chipanje chachijinji.

²³ Pelepo Che Yesu w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao, “Ngunsalila isyene, chiiŵe yakulimba jwachipanje kwinjila mu Umwenye wa kwinani. ²⁴ Ngunsalila sooni, ili yakwaluka kwa chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia kupeleta pachipowo cha sindano, kupunda jwachipanje kwinjila mu umwenye wa Akunnungu.” ²⁵ W̄akulijiganya w̄ao paŵapilikene yele, w̄asimosile nnope, w̄ausisye, “W̄aani nambi, akukombola kukulupuka?” ²⁶ Che Yesu w̄alolite, nikuti, “Lyeleli lili lyangakomboleka kwa w̄andu, nambo kwa Akunnungu indu yose ikukomboleka.”

²⁷ Nipele, che Petulo w̄ajanjile, “Nnole, uwe tulesile yose ni kunkuya, chitupate chichi nambi?” ²⁸ Che Yesu w̄aasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana jwa Mundu pachatame pa chitengu cha umwenye cha ukulu wao mu chilambo cha sambano, w̄anyamwe umunguiye chintame mu itengu kumi na mbili ni kusilamula ngosyo kumi na mbili sya w̄andu w̄a ku Isilaeli. ²⁹ Ni jwalijose jwalesile nyuumba pane achapwakwe pane achalumbugwe pane atatigwe pane achikulugwe pane w̄anache pane migunda, kwa ligongo lyangu, chachipochela mala mia, ni chachinjila mu umi wa moŵa gose pangali mbesi. ³⁰ Nambo w̄ajinji w̄aali w̄andanda sambano chachiw̄a w̄ambesi ni w̄aali w̄ambesi sambano chachiw̄a w̄andanda.

20

W̄amasengo mu ngunda wa sabibu

¹ “Umwenye wa kwinani ulandene ni mundu jwaali ni ngunda wa sabibu, juŵatyosile kundaŵi pe kukwaŵika w̄andu w̄akulima mu ngunda wao. ² Paŵamasile kulangana ni w̄akulima kuti chachalipa chipande chimo cha madini ga feza malinga ni malipilo ga lyuŵa limo, w̄apeleche ku ngunda wa sabibu. ³ W̄atyosile saa tatu kundaŵi, w̄aweni w̄ane w̄angali ni masengo ali ajimi pakusumichisya malonda. ⁴ W̄aasalile, ‘Njende ni w̄anyamwe ku ngunda wa sabibu, none chinanlipe.’ ⁵ Nipele, w̄apite. Asyene ngunda w̄ala w̄atyosile

sooni saa sita ni saa tisa, watesile iyoyo. ⁶ Paja wandichile saa kumi na moja, watyosile sooni, wasimene wandu wane ali ajimi papopo pakusumisa malonda. Nipele wausisye, 'Kwachichi nkwima apano muusi wose u pangali masengo?' ⁷ Wajanjile, 'Pakuwa ngapagwa mundu jwatupele masengo.' Nombejo waasalile, 'Njaule ni wanyamwe nkapanganye masengo ku ngunda wa sabibu.'

⁸ "Pakwaswele, nsyene ngunda wa sabibu jula wansalile jwakulolela masengo gao kuti, 'Nkaa wilanje wamasengo mwape malipilo gao, kutandila wa kumbesi mpaka wa kundanda.' ⁹ Nipele, waiche wele wawapegwilwe masengo katema ka saa kumi na moja, jwalijose wapochele chipande chimo cha madini ga feza. ¹⁰ Ni wandanda wala pa waiche waganichisye kuti chapochele yakupunda, nambo nombe wanyawo wapochele chipande chimo cha madini ga feza yalumo ni achinjao. ¹¹ Pa wapochele mbiya syao, watandite kwasongonechela asyene ngunda wala. ¹² Watite, 'Awa wa wapele masengo kumbesi apanganye masengo kwa katema ka lisaa limo pe, kwachichi ntulipile yalumo ni wanya wa akuno uweji tupililile masengo gakulimba muusi wose ni lyu wa lili nkuwala?'

¹³ "Pelepo nsyene ngunda jula wajanjile jumo jwao kuti, 'Ambusanga, ngangumonela! Ana nganitulangana none kwa malipilo ga chipande chimo cha madini ga feza? ¹⁴ Njigale chichili chenu, njaule kumangwenu. Ngunonyelwa kumpa aju junampele masengo kumbesi yalumo ni mmwe. ¹⁵ Uli, ngangusachilwa kutenda indu ingunonyelwa nkati yose ingwete? Ana nkukola wiwu pakuwa une ndili jwambone? "

¹⁶ Nipele Che Yesu wamalichisye kwa kusala, "Iyoyo waali wambesi chachiwa wandanda ni waali wandanda chachiwa wambesi."

*Che Yesu akuwecheta kaatatu nkati chiwa chao
(Maliko 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ Che Yesu pa waliji nkukwela kwaula ku Yelusalemu, waajigele wakulijiganya wao kumi na mbili, pa waliji nkwenda mwitala, peuto pangali wandu wane, waasalile, ¹⁸ "Nnole! Tukwaula ku Yelusalemu, ni kwele Mwana jwa Mundu chakatajikwe mmakono mwa achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo, nombewo chalamulikwe aulajikwe. ¹⁹ Chakampeleche kwa wandu wanga wa Wayahudi apate kuntendela chanache ni kumputa mbokola ni kwa wamba pa nsalaba ni pa lyu wa lyaatatu chachisyuka."

*Kuwenda kwa achikulu
(Maliko 10:35-45)*

²⁰ Nipele achikulu wa wanache wa che Sebedayo waichile Che Yesu, pamo ni achi wanagwe, watindi walile ni kwa wenda chindu. ²¹ Che Yesu wammusisye, "Chichi nkusaka?" Watite, "Choonde nlanje kuti mu umwenye wenu, achi wanangu wa wili wa chatame, jumo kundyo kwenu ni jwine kunchiji kwenu." ²² Che Yesu wajanjile, "Ana nkumanyilila chinkuchi wenda! Uli chinkombole kuching'welele chikombe cha masauko chiching'welele une?" Wanyawo wajanjile, "Tukupakombola." ²³ Che Yesu waasalile, "Isyene chinng'welele chikombe changu cha masauko, nambo kutama kundyo ni kunchiji kwangu nganiga wa masengo gangu nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo wele wa wakolochesye."

²⁴ Nombe wakulijiganya wane likumi wala pa wapilikene gele, watumbilile wa wili wo. ²⁵ Nipele Che Yesu waa wilasile ni kwasalila, "Nkumanyilila kuti mamwenye wa ilambo akwalongosya wandu wao kwa machili, ni achakulu wao akwatenda ali wandu wao. ²⁶ Nambo ina we yele kukwenu, nambo jwalijose jwakusaka ku wa jwamkulungwa kukwenu akusachilwa a we katumetume jwa wose. ²⁷ Ni jwalijose jwakusaka ku wa jwaandanda kukwenu akusachilwa a we jwakutumichila jwenu. ²⁸ Iyoyopeyo, Mwana jwa Mundu nganaika kuti atumichilwe nambo kuti atumichile, ni kuutyosya umi wakwe kuti ga we malipilo kwa ligongo lya chiwombolo cha wandu wajinji."

*Che Yesu akwalamya w̄angalola w̄aw̄ili
(Maliko 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Che Yesu ni w̄akulijiganya w̄ao pa w̄aliji nkutyoka ku Yeliko, mpingo wa w̄andu w̄aliji nkwakuya. ³⁰ Nipele, w̄apali w̄angalola w̄aw̄ili u w̄atemi mungulugulu litala, nombewo pa w̄apikene kuti Che Yesu w̄aliji nkupita pelepō, w̄anyanyisye achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasa!” ³¹ Mpingo wa w̄andu wakalipile ni kwasalila amyalale. Nambo w̄anyawo w̄apundangenyē kunyanyisya, achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasa!” ³² Che Yesu w̄ajimi, w̄aw̄ilasile ni kwausya, “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?” ³³ W̄ajanjile, “Ambuje, tukummenda gaunukuche meeso getu.” ³⁴ Nipele, Che Yesu w̄akolele chanasa, w̄akwaiye meeso gao ni papopo w̄akombwele kulola, ni w̄ankuiye.

21

*Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu kwa kusangalala
(Maliko 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)*

¹ Che Yesu pamo ni w̄akulijiganya w̄ao w̄aw̄andichile ku Yelusalemu, ni pa w̄aiche ku Besefage pachikwesya cha Miseituni, w̄atumile w̄akulijiganya w̄aw̄ili. ² W̄aasalile, “Njaule kunsinda wauli mmbujo mwenu, ni kweleko chinkajisimane mbunda jajita w̄ikwe ni mwanambunda pamo najo. Nkaagopole njise nawo kwangune. ³ I w̄aga chakammusye mundu ligongo lya kwagopola, nkajile, ‘Ambuje akusisaka,’ ni pangaka w̄a chakan-nechele.” ⁴ Ali lyatendekwe kuti gamalile ga w̄aw̄echete jwakulondola jwa Akunnungu. ⁵ “Mwasalile w̄andu w̄a musu wa Sayuni, Nnole, Mwenye jwenu akunnyichilila! Atulele, ni akwesile mbunda, ni mwanambunda, chinyama chachikujigala itutule.”

⁶ W̄akulijiganya w̄ala w̄ajawile, w̄atesile mpela i w̄atite pakusalilwa ni Che Yesu. ⁷ W̄ajichenawo mbunda ni mwanambunda, w̄atandiche nguo syao pachanya pawo ni Che Yesu w̄atemi pachanya pakwe. ⁸ Mpingo wekulungwa wa w̄andu watandiche nguo syao mwitala, ni w̄ane w̄akatile nyambi sya mwana sya itela ni w̄atandiche mwitala. ⁹ Mipingo ja w̄andu w̄aw̄alongolele ni w̄aw̄akuiye w̄anyanyisye achitiji, “Ajinchilwe Mwana ju che Daudi, Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje! Ajinchilwe Akunnungu w̄aali kwini!”

¹⁰ Che Yesu pa w̄ajinjilaga ku Yelusalemu, w̄andu w̄a musu wose w̄aliji jugulijuguli. W̄andu w̄aliji nkuusyana, “Ana aju ali nduni?” ¹¹ W̄andu mu mpingo ula w̄atite, “W̄ele w̄a ni Che Yesu, jwakulondola jwa Akunnungu kutyochema ku Nasaleti musu wa ku Galilaya.”

*Che Yesu pa Nyuumba ja Akunnungu
(Maliko 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)*

¹² Nipele, Che Yesu w̄ajinjile mu lutenje lwa Nyuumba ja Akunnungu, w̄aw̄injile w̄anawose u w̄asumisyaga ni kusuma malonda pepala, w̄apitikwisye mesa sya w̄aw̄asumanyaga mbiya, ni itengu yao w̄aw̄asumisyaga nguunda. ¹³ W̄aasalile, “I lembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, ‘Nyuumba jangu chiji w̄ilanjikwe nyuumba ja kupopelela.’ Nambo w̄anyamwe njitesile peuto pakulisisila w̄a wiyi.”

¹⁴ W̄angalola ni w̄akulemala w̄anjaulile pa Nyuumba ja Akunnungu, nombe Che Yesu w̄alamisye. ¹⁵ Achakulu w̄ambopesi ni w̄akwiganya Malajisyo pa w̄aiweni indu yambone

nnope iŵaitesile Che Yesu ni ŵanache ali nkunyanyisya pa Nyuumba ja Akunnungu achi-tiji, “Ajinichilwe Mwana ju che Daudi,” ŵanyawo ŵatumbile. ¹⁶ Ŵausisye, “Uli ngankupilikana yakuti ŵanache?” Che Yesu ŵajanjile, “Elo, ngupikana! Ana nganinsyome Maloŵega?”

‘Kutyochela nkang’wa sya ŵanache achanandi ni ŵakonga, nlipatile lumbili lwemalilwe.’ ”

¹⁷ Nipele, ŵalesile, ŵakopweche mmusi ni kwaula ku Besania ni kugona kweleko.

*Che Yesu akuulwesya nkuju
(Maliko 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Kundaŵi, Che Yesu paŵaujaga kwaula ku Yelusalemu, jakwete sala. ¹⁹ Ŵauweni ntini mungulugulu litala, ŵaujaulile, nambo nganachisimana chindu mwelemo, ŵausimene uli masamba pe. Ŵausalile, “Nkasogola isogosi sooni moŵa gose pangali mbesi!” Papopo nkuju wo wanyasile. ²⁰ Ŵakulijiganya paŵauweni, ŵasimosile, ŵaliusisye, “Ntini u ujumwile chinauli chitema kwantinyi?” ²¹ Che Yesu ŵajanjile, “Ngunsalila isyene, mwaŵaga ni chikulupi pangali lipamba lili lyose, chinkombole kupanganya ngaŵa yeleyo pe yaitendekwe mu chitela cha ntini, nambo atamuno mwachisalilaga achi chitumbi chi, ‘Ntupuche ni kuliponya mu bahali,’ chitendekwe iyoyo. ²² Mwakolaga chikulupi, chachilichose chachimmende nkupopela, chimpate.”

*Liusyo lyankati ukombole u Che Yesu
(Maliko 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Che Yesu ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu, ni kwiganya. Paŵajiganyaga, achakulu ŵa mbopesi ni achakulu ŵane ŵa ŵandu ŵausisye kuti, “Ana kwa ukombole chi nkutenda yele indu yi? Ŵaani ŵampele wele ukombole u?”

²⁴ Che Yesu ŵajanjile, “None chinammusye liusyo limo pe, mwanangaga, nipele, none chinansalile kwa ukombole chi nguitenda indu yi. ²⁵ Uli ukombole u che Yohana wa kubatisya watyochele kwapi? Watyochele kwini pane kwa ŵandu?” Nambo ŵaŵechetesyene achinsyene pe achitiji, “Twajilaga, ‘Watyosile kwini,’ chatuusye, ‘Nambi kwachichi nganimunkulupilila?’ ²⁶ Nambo twajilaga, ‘Watyochele kwa ŵandu,’ tukogopa mpingo wa ŵandu pakuŵa ŵanawose akwitichisya kuti che Yohana ali jwaku-londola jwa Akunnungu.” ²⁷ Nipele, ŵajanjile, “Ngatukumanyilila!” Nombe Che Yesu ŵatite, “Atamuno une ngangunsalila ŵanyamwe kwa ukombole chi nguitenda indu yi.”

Chitagu cha achachanda ŵaŵili

²⁸ “Ŵanyamwe nkuganisisya uli? Mundu jumo ŵakwete achachanda ŵaŵili. Ŵantendele jwaandanda jo kuti, ‘Mwanangu, lelo njaule nkapanganye masengo mungunda wa sabibu.’ ²⁹ Nchanda jo ŵajanjile, ‘Ngangusaka!’ Nambo kanyuma kakwe ŵapitikwiche ntima, ŵajawile kupanganya masengo. ³⁰ Atati ŵala ŵanjaulile mwanagwe jwaŵili jo ni kunsalila ilaila, nombe ŵajanjile ŵatite, ‘Elo, atati!’ Nambo nganjaula kumasengo. ³¹ Ana jwapi jwa wele ŵaŵili wo jwatesile yakuisaka atatigwe?”

Ŵajanjile, “Jwanchanda jwaandanda jo.”

Che Yesu ŵatite, “Ngunsalila isyene, ŵakukumbikanya nsongo ni ŵakulaŵalaŵa chajinjile mu Umwenye wa Akunnungu nkanaŵe kwinjila. ³² Pakuŵa che Yohana ŵaiche kukwenu ni kunnanjila kutama yambone nti yakuti pakusaka Akunnungu, ni ŵanyamwe nganimunkulupilila, nambo ŵakukumbikanya nsongo ni ŵakulaŵalaŵa ŵankulupilile. Ni ŵanyamwe pammasile kugawona gele nganinleka sambu ni kunkulupilila.”

*Chitagu cha ngunda wa misabibu ni ŵakwasima ngunda
(Maliko 12:1-12; Luka 20:9-19)*

³³ Che Yesu wātite, “Mpilikanile chitagu chine. Jwapali mundu jumo nsyene nyumba wālimile ngunda wa sabibu, wāusyunguchisye lutenje ni wākolosisye pakuminyila sabibu, wātawile chilindo mmomopemo. Nipele wāujasimisye kwa wākulima ni kwaula ku chilambo cha kutalika. ³⁴ Katema ka kugungula, wātumile achikapolo wāo kwa wākulima wāla, kuti akajigale liunjili lyakwe lya magungulo. ³⁵ Wākulima wāla wākamwile achikapolo wāo, jumo wāmputile, ni jwine wāmmuleje, ni jwine wāmponyile maganga. ³⁶ Sooni wātumile achikapolo wāne wājini kupunda wā kundanda. Wākulima wāla wājasime ngunda wātendele ilaila. ³⁷ Kumbesi kwakwe wātumile mwanagwe achiganisya mu ntima wakwe achitiji, ‘Chakanchimbichisye mwanangu.’ ³⁸ Nambo wākulima wāla pa wāmmweni mwanagwao wāwēchetesylene achinsyene pe, ‘Aju ni juchapochele iwāgosele, twende tummulaje kuti indu iwāgosele tujigale uwe!’ ³⁹ Nipele, wānkamwile, wāntyosiyisye paasa ngunda wa sabibu, wāmmuleje.

⁴⁰ “Sambano, nsyene ngunda wa sabibu jula pachachiika, chachatenda ichichi wākulima wāla?”

⁴¹ Wānyawo wājanjile, “Chachajonanga wamba wēle wāchigongomalo wo ni ngunda wa sabibu ula chachiujasimisya kwa wākulima wāne uchachapa liunjili lyakwe lya magungulo kwa katema kakwe.”

⁴² Pelepo Che Yesu wāasalile, “Uli ana nganinsyome lye lilo wē li Mmalembelo ga Akunnungu?

‘Liganga li wālikanile wākuta wā

sambano lilyolyo lili lyetendekwe liganga lyalikusachilwa kwannope kugapunda maganga gose.

Ambuje ni wātesile achi chindu chi,

nombe chili chakusimonjeka nnope kwetuwe!’

⁴³ “Kwayele ngunsalila, Umwenye wa Akunnungu chiutyosekwe kukwenu, ni kupewa wāndu wākupanganya yakuisaka Akunnungu.” ⁴⁴ Jwalijose juchagwilile pa liganga lya chakasiche ipande ipande, ni jwalijose juchilyagwilile, chilinkanyatekanyate.

⁴⁵ Achakulu wā mbopesi ni Mafalisayo pa wāpilikene itagu yao, wāmanyilile kuti wāliji nkwa gamba wānyawo. ⁴⁶ Nipele wāsosaga litala lya kwakamula, nambo wājogwepe wāndu paku wā wānyawo wānganisisye nti jwākulondola jwa Akunnungu.

22

Chindimba cha chakulya cha ulombela

(Luka 14:15-24)

¹ Che Yesu wāwēchetenawo sooni kwa itagu achitiji, ² “Umwenye wa kwini ulandene ni mwenye jumpepe ju wātendele mwanagwe chindimba cha chakulya cha ulombela.

³ Nipele wātumile achikapolo wāo kukwa wālanga wāalaliche kwika ku ulombela, nambo wākanile kwika. ⁴ Wāatumile sooni achikapolo wāne, achitiji, ‘Mwasalile wālalichikwe wāla kuti, jwammale kolosya yakulya yangu, sikite ng’ombe jangu ja nkambaku ni ng’ombe sine syakunakana, inayose ili chile, njise ku ulombela.’ ⁵ Nambo wāndu wāla wākanile kwika, wājawile, jumo ku ngunda wakwe, ni jwine ku masengo gakwe, ⁶ ni wāne wākamwile achikapolo wāla wāputile ni wāne kwaulaga. ⁷ Mwenye jula wātumbile, wāatumile wāndu wāngondo wāo kuti akaaulaje wākuulaga wāla ni kuchoma mooto musi wao. ⁸ Nipele wāasalile achikapolo wāo, ‘Ulombela uli chile, nambo unalaliche wāla ngana wājilwa. ⁹ Nipele njauke mmalekano ni wānawose uchinkaasimane, nkaawālanje aichanje ku chindimba cha chakulya cha ulombela.’ ¹⁰ Achikapolo wāo wāla wātyosile, wājawile mmatala, wāichenawo wose u wāsime nawo, wāngalumbana ni wāmbone. Nyumba ja ulombela jagumbele achalendo.

¹¹ “Nambo paŵajinjile mwenye ku kwalola achalendo, ŵammweni mundu jumo jwan-ganatakula nguo sya ulombela. ¹² Mwenye ŵammusisye, ‘Ambusanga, njinjile chinauli, nomwe nganinkola nguo sya ulombela?’ Nambo ŵelewo ŵamyalele. ¹³ Nipele, mwenye ŵaasalile achikatometume ŵao, ‘Muntaŵe makongolo ni makono, mkamponye paasa ku chipi, kweleko chakalile ni kuchilimya meeno.’ ” ¹⁴ Che Yesu ŵamalichisye achitiji, “Ŵajinji ŵakuŵilanjikwa, nambo ŵasagulikwe nganatupa.”

Nkati kulipa nsongo

(Maliko 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Nipele, Mafalisayo ŵajawile, ŵajilene itajile pa kwatanjiswa Che Yesu kwa maloŵe gao. ¹⁶ Nipele, ŵaatumile ŵakulijiganya ŵao, pamo ni ŵakulijiganya ŵa mumpingo u che Helode ku Che Yesu. Ŵausisye achitiji, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti mmwe ndi mundu jwakulupilichika, nkwiganya litala lya Akunnungu kwa usyene, pangaganisya ŵandu akusala chichi, pakuŵa ngankulola ukulu wa mundu. ¹⁷ Sambano, ntusalile, nkuganisya ichichi? Uli ili yambone kulipa nsongo kwa mwenye jwankulu jwa ku Loma pane akuŵilanjikwa che Kaisali, pane tunalipe?” ¹⁸ Nambo Che Yesu ŵaumanyilile nningwa wao wangalumbana, ŵaasalile, “Kwachichi nkuuninga, ŵanyamwe ŵaulamba? ¹⁹ Munosye mbiya ja kulipila nsongo.” Nombewo ŵaiche nawo likobili. ²⁰ Nipele, Che Yesu ŵausisye, “Aku ku meeso ku ni liina li ya ŵaani?” ²¹ Ŵajanjile, “Che Kaisali.” Pelepo Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo kuti, “Nipele, i che Kaisali mwapeje che Kaisali, ni ya Akunnungu mwapeje Akunnungu.” ²² Paŵagapilikene gele ŵasimosile, ŵalesile, ŵajawile.

Liusyo lyankati kusyuka

(Maliko 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Lye lyuŵa lyo, Masadukayo ŵane ŵakuti ngapagwa kusyuka ŵaichilile Che Yesu, ²⁴ nipele, ŵausisye, “Jwakwiganya, che Musa ŵatite mundu jwalombele awaga pangaleka ŵanache, ikusachilwa mpwakwe annombele jwankongwe jwawililwe ni ŵankwakwe, kuti ammelechele ŵanache nkulugwe. ²⁵ Nipele, pa musu petu pano ŵapali ŵandu saba ŵaŵapagwile lutumbo lumo. Jwaandanda jo ŵalombele ni ŵawile pangali ŵanache, ni mpwakwe ŵannobile jwankongwe jula. ²⁶ Iyoyo yaliji kwa jwaaŵili jula ni jwaatatu ni mpaka ŵanawose saba. ²⁷ Paŵamasile kuwa ŵanawose saba, jwankongwe jula ŵawile. ²⁸ Nambi, pa lyuŵa lya kusyuka jwele jwankongwe chaŵe jwa ŵaani mwa ŵele saba wo? Pakuŵa wose saba ŵannobile.”

²⁹ Che Yesu ŵajanjile ŵanyawo, “Ŵanyamwe nkosele pakuŵa ngankugamanyilila Malembelo ga Akunnungu atamuno ukombole wa Akunnungu. ³⁰ Pakuŵa pachachisyuka ŵawe ngalombela atamuno kulombwa, chaaŵe mpela achikatometume ŵa kwini. ³¹ Nambo yankati kusyuka kwa ŵawe, uli, nganinsyoma aila iŵansalile Akunnungu? Ŵansalile, ³² ‘Une ndili Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo.’ Nipele ŵele nganaŵa Akunnungu ŵa ŵawe, nambo ŵa ŵajumi.” ³³ Mpingo wa ŵandu ula paŵapilikene yeleyo, ŵagasimosile majiganyo gao.

Likanyo lyekulungwa

(Maliko 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Mafalisayo paŵapilikene kuti Che Yesu ŵamyalesye Masadukayo, ŵasongangene pamo. ³⁵ Jumo jwao, ŵakwiganya malajisyo, ŵausisye Che Yesu achalingaga kuti, ³⁶ “Jwakwiganya, likanyo chi lyalili lyekulungwa mu Malajisyo?” ³⁷ Che Yesu ŵanjanjile, “‘Mwanonyele Ambuje Akunnungu ŵenu ni ntima wenu wose ni mbumu jenu jose ni lunda lwenu lose.’ ³⁸ Alili ni likanyo lyekulungwa ni lyaandanda. ³⁹ Ni lyaawili lya-likulandana ni lyele, lili, ‘Munonyele njenu mpela yankuti pakulinonyela mwasyene.’

⁴⁰ Malajisyo gose ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni majiganyo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu gakukulupilila ge makanyo gaŵili ga.”

Liusyo lyankati Kilisito

(Maliko 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Paŵasongangene pamo Mafalisayo, Che Yesu ŵausisye, ⁴² “Ŵanyamwe nkuganisa uli yankati Kilisito? Uli ali mwanagwao ŵaani?” Ŵajanjile, “Ŵa che Daudi.” ⁴³ Che Yesu ŵaasalile, “Nipele, kwachichi che Daudi kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu akwaŵilanga Ambuje? Pakuŵa ŵatite,

⁴⁴ ‘Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu,

ntame kundyo,

mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu paasi pa makongolo genu.’

⁴⁵ Nipele, iŵaga che Daudi akwaŵilanga Kilisito ‘Ambuje’ ikukomboleka chinauli kuti ali mwanagwao?” ⁴⁶ Ngapagwa mundu jwalijose juŵakombwele kwanga. Chitandile lyuŵa lyo ngapagwa juŵalinjile sooni kummusya.

23

Che Yesu akwajamuka ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo

(Maliko 12:38-39; Luka 11:43,46; 20:45-46)

¹ Nipele, Che Yesu ŵausalile mpingo wa ŵandu ni ŵakulijiganya ŵao kuti, ² “Ŵakwiganya malajisyo ni Mafalisayo akwete ukombole wa kusala uchenene Malajisyo. ³ Kwalye ligongo lyo mpikanichisye ni kutenda chachili chose chichansalile. Nambo nkasyasya isambo yao, pakuŵa ngakutenda yele yakuisala yo. ⁴ Akutaŵanga misigo jakutopela ni kwatwika ŵandu mmakoyo, nambo ŵele achinsyene wo ngakusaka atamuno kukwaya ni chala. ⁵ Ŵanyawo akugatenda masengo gao gose kuti apate kuloleka ni ŵandu. Akuwala indu yailembekwe malembelo ga malajisyo pachanya meeso ni konjehesya ukulu wa nguo syao kuti aloleche ali ŵandu ŵa Akunnungu. ⁶ Ikwanonyela kutama peuto pa kuchimbichikwa mu indimba ni itengu ya kuchimbichikwa mmajumba ga kupopelela. ⁷ Ikwanonyela kwakomasya kwa kwachimbichisya pa kusumichisya malonda ni kusaka ŵandu ŵaŵilanje, ‘Jwakwiganya.’ ⁸ Nambo ŵanyamwe nkaŵilanjikwa ‘Jwakwiganya,’ pakuŵa jwakwiganya jwenu ali jumo pe, ni wose ndi achalongo. ⁹ Atamuno ngasimumilanga mundu ‘Atati’ pa chilambo pano, pakuŵa Atati ŵetu ali ŵamo pe, ŵaali kwinani. ¹⁰ Atamuno ngasimmilanjikwa ‘ilongola’ pakuŵa chilongola jwenu ali jumo pe, yaani Kilisito. ¹¹ Nombe jwali jwankulungwa jwenu chaaŵe katumetume jwenu. ¹² Jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulunya chachikweswa.

Che Yesu akwamuka yankati ulamba

(Maliko 12:40; Luka 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Pakuŵa nkuugala nnango wa Umwenye wa kwinani mmbujo pa ŵandu. Ni ŵanyamwe mwachinsyene ngankwinjila, atamuno ngankwaleka ŵakusaka kwinjila ajinjile. ¹⁴ Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Nkwasumula ŵawililwe ni achiŵankwawo ipanje yao nchilitendaga ŵandu ŵambone nkupopela mapopelo gamaleu, kwa lye ligongo lyo kulaga kwenu chikuŵe kwakukulungwa nnope.

¹⁵ “Ulaje uwe kukwenu ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, ŵaulamba! Pakuŵa nkutaŵa ulendo mu bahali ni pa chilambo kuti nkombole kuntenda namose mundu jumo aŵe jwa kunkuya mwanya. Pankumpata, nkuntenda aŵe mundu jwakwinjila ku jehanamu kumpunda mwachinsyene.

¹⁶ “Ulaje uwe kukwenu ilongola ŵangalola! Ŵanyamwe nkutinji mundu alumbililaga kwa Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbila ko ngaŵa chindu, nambo alumbililaga

kwa sahabu ja Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. ¹⁷ Wanyamwe Wangalola wakulowela! Chapi chachili cha malumbo nope, sahabu pane Nyuumba ja Akunnungu jajikujitenda sahabu jiwe jeswela? ¹⁸ Sooni nkutinji mundu alumbililaga pa chilisa ngaŵa chindu, nambo alumbilaga nkujikolanga mbopesi jajili pa chilisa, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. ¹⁹ Wanyamwe Wangalola! Ana kulumbilila chi kwakuli kwa malumbo nope, kwa mbopesi pane kwa chilisa chachikujitenda mbopesi jiwe jeswela? ²⁰ Jwakulumbila kwa chilisa akulumbilila kwa chele chilisa cho, ni kwa chose chachili pachanya pakwe. ²¹ Ni jwakulumbila kwa Nyuumba ja Akunnungu akulumbilila kwa Nyuumba ja Akunnungu ni kwa jwele jwakutama nkati mo. ²² Nombe jwakulumbila kwa kwinani akulumbilila kwa chitengu cha Umwenye wa Akunnungu, ni kwa jwele jwakutama pachanya pakwe.

²³ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Nkupochele mbopesi kwa wandu, atamuno pa masamba ga kununjila, ni bisali ni jila, nkuileka indu yekulungwa yailajichikwe ni Malajisyo mpela ila kupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu ni chanasa ni chikulupi. Gelega ni gankusachilwa kugakamulisya pangagaliwalila gane. ²⁴ ɪlongola Wangalola! Nkujityosya membe mu yakung'wa, nambo nkuchimila chinyama chachikuwilanjikwa ngamia!

²⁵ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Nkosya chikombe ni mbale kwa paasa, nambo nkati nkuleka indu impatile kwa wiyi ni nsese. ²⁶ Ugwe Mfalisayo jwangalola! Njosye chikombe nkati kaje ni paasa chipasalale.

²⁷ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Pakuwa nku-landana ni malembe gagasililwe ni chokaa, nombe kwa paasa gakuwoneka kuwa gambone, nambo nkati mwakwe gagumbele maupa ga wawe ni usakwa wejinji. ²⁸ Iyoyopeyo ni Wanyamwe kwa paasa nkuoneka ni wandu kuwa wambone nambo nkati ngumbele ulamba ni ungalimate.

*Kulaga kukwika
(Luka 11:47-51)*

²⁹ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Nkugumba malembe ga wakulondola wa Akunnungu ni kugasalalisya malembe ga wandu wambone. ³⁰ Nkutinjji, ‘Tukaapali kalakala katema ka achambuje wetu, ngatukaŵe pamo mmaulajo ga wakulondola wa Akunnungu!’ ³¹ Kwakuwecheta yeleyo nkulilosya mwachinsyene kuti Wanyamwe ndi achiwana wa awala wa wauleje wakulondola wa Akunnungu. ³² Hayaga, mmalichisye masengo ga wachokwele achambuje wenu! ³³ Wanyamwe wa uwelesi wa lijoka lya sumu! Chimmutuche chinauli ulamusi wa ku jehanamu? ³⁴ Nipele lye ligongo lya une ngumpelechela Wanyamwe wakulondola wa Akunnungu, wandu wa lunda ni wakwiganya malajisyo, wane mwa wanyawo chimwaulaje ni kwa wamba pa nsalaba, ni wane chimwapute ibokola mmajumba genu ga kupopelela ni kwasosa mmisi jinajose. ³⁵ Nipele chilewo chichiwe kukwenu kwa ligongo lya miasi ja wandu wambone jajijitiche mu chilambo muno. Elo chitandile chiwa chi che Habili jwanganakola chilewo mpaka chi che Sakalia, mwana ju che Balakia, jumwammuleje pa Nyuumba ja Akunnungu pasikati ja papaswela ni chilisa. ³⁶ Isyene ngunsalila kuti, wandu wa uwelesi u chalamulikwe kwa ligongo lya indu yi.

*Che Yesu yakuti pakuunonyela musi wa ku Yelusalemu
(Luka 13:34-35)*

³⁷ “Yelusalemu! Ugwe Yelusalemu! Nkwaulaga wakulondola wa Akunnungu ni kwaputa maganga welewo wa watumikwe kukwenu. Ana kalingwa nasachile kwasonganganya achiwana wenu, mpela nguku ijikuti pakwasonganganya achiwanagwe kusi kwa mapapiko gakwe, nambo mwakanile. ³⁸ Ayaga nipele, nyuumba jenu chijisigale lisame

pe. ³⁹ Ngunsalila, ngamuumona sooni mpaka pachinchiti, ‘Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje.’ ”

24

*Che Yesu akuwecheta yankati konasika kwa Nyuumba ja Akunnungu
(Maliko 13:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Che Yesu wakopweche pa Nyuumba ja Akunnungu, ni pawajaulaga, wakulijiganya wao wajaulile ni kwalosya majumba ga Nyuumba ja Akunnungu. ² Che Yesu waasalile, “Elo, gose gankugawona ga! Isyene ngunsalila kuti, ngapagwa liganga namuno limo lichilisigale pa line, kila chindu chichionasikwe.”

*Kulaga ni kusauka
(Maliko 13:3-13; Luka 21:7-19)*

³ Che Yesu pawatemi ku chitumbi cha Miseituni, wakulijiganya wajaulile pa chisyepela, wausisye, “Ntusalele ana gelega chigatyochele chakachi? Ni chimanyisyo chi chakutulosa kwika kwenu ni kumbesi kwa chilambo chino?” ⁴ Che Yesu wajanjile, “Nilolechesye kuti akaika kunnambusya mundu. ⁵ Pakuwa achajinji chakopochele aninkuti, une ndili Kilisito nombewo chachasoyasya wandu wajinji. ⁶ Chimpikane yankati ngondo ni kusongona yankati ngondo, nambo nkatojima, pakuwa gelega gachusachilwa gatyochele kaje, nambo kumbesi kwakwe kukanawe. ⁷ Chilambo chimo chichiputane ni chine, umwenye umo chiuputane ni wine. Kosekose kuchichiwa ni sala ni chindendemesi cha chilambo. ⁸ Aga ganagose ga gali mpela kutanda kwa chilungusi.

⁹ “Nipele chachintyosya kuti ansausye ni kummulaga. Chinchichimwa ni wandu wa ilambo yose ligongo lya liina lyangu. ¹⁰ Soon, achajinji chachileche chikulupi chao, chachigalaukana ni kuchimana jwine ni jwine. ¹¹ Chachikopochela wakulondola wa unami achajinji chiwalambusye wandu wajinji ¹² Ligongo lya winji wa ungalimate, unonyelo wa wandu wajinji chiuchinandupa. ¹³ Nambo jwalijose juchapililile mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. ¹⁴ Nambo, kukanawe kwika kumbesi, aji Ngani Jambone ja umwenye wa Akunnungu chijilalichikwe pa chilambo chose jiwe umboni kwa ilambo yose.

*Kulaga kwakukulungwa
(Maliko 13:14-23; Luka 21:20-24)*

¹⁵ “Nipele, pachinchione ‘Chindu cha soni chachikusakasya Nyuumba ja Akunnungu’ chicha wechetekwe ni che Danieli, jwakulondola jwa Akunnungu kuti chijimi peuto papaswela, wakusyoma amanyilile malumbo gakwe. ¹⁶ Pelepo, waali ku Yudea autuchile kumatumbi. ¹⁷ Jwaali pachanya nyuumba akatuluka ni kwinjila nkati kukwigala chindu. ¹⁸ Jwaali ku migunda akauja panyuma kukwigala nguo jao. ¹⁹ Ulaje kukwao wele utachiwa pachiilu ni wachajonjesye gele mowa go! ²⁰ Mpokele kuti kuutuka kwenu kuna we katema ka mbepo, atamuno Lyuwa lya Kupumulila! ²¹ Pakuwa kele katema ko chikupagwe kulaga kwakukulungwa kwati nganikupagwe chitandile kugumbikwa chilambo chino mpaka sambano, atamuno ngali pachikutyochele sooni. ²² Iwaga gele mowa go ngagakapunguchikwe, ngapagwa mundu jwakakulupwiche, nambo gele mowa go chigapunguchikwe kwa ligongo lya wele wawasagulikwe.

²³ “Nipele, kele katema ko mundu aikaga kunsalila, ‘Kilisito ali apa’ pane ‘Ali akuno,’ nkakulupilila. ²⁴ Pakuwa chachikopochela wanya kilisito wa unami ni wakulondola wa unami. Chachitenda imanyisyo yaikulungwa ni yakusimonjeka ya kwalambusya wandu yakombolekaga namose wasagulikwe wa Akunnungu. ²⁵ Mpilikane, nanjamwiche chile kakanawe katema. ²⁶ Nipele, ansalilaga kuti, ‘Nnole, ali mwipululu,’ nkajaula kweleko, pane ‘Nnole, ali munkati,’ nkakulupilila. ²⁷ Pakuwa, mpela njasi ijikuti kumesya kutyochela kungopochelo lyuwa mpaka kulikutiwila lyuwa, iyoyo peyo ni

ichijile kwika kwa Mwana jwa Mundu. ²⁸ Pele pauli ntembo, ni patachisongangana achikapungu.

Kwika kwa Mwana jwa Mundu
(Maliko 13:24-27; Luka 21:25-28)

²⁹ “Nambo nkumala kulaga kwa ge moŵa go, lyuŵa chilipilile, ni lwesi ngalulanguchisya, ni ndondwa sisipatuche kutyochela kwinani ni machili ga kwinani chigachitinganyika. ³⁰ Nipele, chimanyisyo cha Mwana jwa Mundu chichioneche kwinani, pelepo ŵandu wose ŵa pa chilambo chalile, Chachimmona Mwana jwa Mundu ali nkwika pachanya maunde ga kwiunde, ni machili ni ukulu wekulungwa. ³¹ Nombe chachatuma achikatumetume ŵao ŵa kwinani ali akamulile mapenga ga kusona nnope, ni ŵanyawo chachasanganya ŵandu ŵao uŵasagulikwe kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo, chitandile aji mbesi ja kwinani mpaka aji mbesi ji.

Chitagu cha nkuju
(Maliko 13:28-31; Luka 21:29-33)

³² “Kwa chitela cha ntini nlijiganye achi chitagu chi, Paukutanda kola nyambi ni kusipuka masamba, ŵanyamwe nkumanyilila kuti katema ka chuuku kaŵandichile. ³³ Iyoyo peyo ŵanyamwe pachingaone aga gose ga gali nkutendekwa, mmanyilile kuti katema ka une kuuja kaŵandichile. ³⁴ Isyene ngunsalila, Au uŵelesi u ngaupita gakanawe kutendekwa aga gose ga. ³⁵ Kwinani ni chilambo chiichipita, nambo maloŵe gangu ngagapita ng'o.

Ngapagwa jwakumanyilila lyuŵa ni saa
(Maliko 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)

³⁶ “Nambo, yankati lyuŵa ni saa, ngapagwa ŵakuimanyilila chakachi chiikopochele, atamuno achikatumetume ŵa kwinani, atamuno Mwana, Atati jika pe ni ŵakumanyilila. ³⁷ Pakuŵa yaitite mmoŵa ga che Nuhu, ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. ³⁸ Pakuŵa gele moŵa go, chikumba meesi chachikulungwa chikanaŵe, ŵandu ŵalyaga ni kung'wa, ni ŵalombelaga ni kulombwa, mpaka lye lyuŵa lyo che Nuhu paŵajinjile mu safina. ³⁹ Nganamanyilila mpaka chikumba meesi pachache ni kwakumba wose. Ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. ⁴⁰ Kele katema ko ŵandu ŵaŵili chachiŵa ku ngunda, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. ⁴¹ Achakongwe ŵaŵili chachiŵa aninkusyaga, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. ⁴² Nipele, nilolechesye, pakuŵa ngankumanyilila lyuŵa chi litaiche Ambuje wenu. ⁴³ Nambo nkumbuchile lyeleli, kuti akaimanyi nsyene nyuumba katema chi jwawiyi pataiche, akachesisye, ngakajileche nyuumba jakwe jjonasikwe. ⁴⁴ Kwalye ligongo lyo, ŵanyamwe nliŵiche chile, pakuŵa ngankumanyilila katema kachaiche Mwana jwa Mundu.”

Katumetume jwakukulupilichika ni jwangakukulupilichika
(Luka 12:41-48)

⁴⁵ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “Nipele nduni jwali jwaketumichila jwakukulupilichika ni lunda, jwati ambujegwe chammiche pachanya pa ŵandu ŵao, ŵape chakulya katema kakwe? ⁴⁶ Jwana upile jwaketumichila jo pataiche ambujegwe juchansimane aninkutendekanya yeleyo. ⁴⁷ Isyene ngunsalila, chachimmika jwele katumetume jo alindilile chipanje chakwe chose. ⁴⁸ Nambo jwaketumichila aŵaga jwangalumbana atiji muntima mwakwe kuti, ‘Ambuje ŵangu akukaŵa kuuja,’ ⁴⁹ ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe ni kulya ni kung'wa pamo ni ŵakolelwa, ⁵⁰ ambujegwe kapolo jula chachiika lyuŵa lyangakulilolela ni saa jangakujimana. ⁵¹ Chachinjamuka wamba ni kummika mu mpingo umo ni ŵaulamba. Kweleko chikuŵe ni kulila ni kuchilimya meeno.

25

Chitagu cha achiwali likumi

¹ “Kele katema ko, Umwenye wa kwinani chiulandane ni achiwali likumi waWajigele ibatali yao, watyosile kwachingamila ambuje wa ulombela. ² Nsano wao waliji wakuloWela ni nsano waliji wakalamuka. ³ WaWaliji wakuloWela wala wajigele ibatali yao, nambo nganajigala mauta ga akiba. ⁴ Nambo wele waWaliji wakalamuka wala wajigele mauta mu yupa pamo ni ibatali yao. ⁵ Pakuwa ambuje waulombela wakaWile kwika, achiwali wala wose wagwesele ni kugona. ⁶ Nambo sikati chilo nnope kwapali kunyokonya, ‘Nnole! Ambuje waulombela akwika, njaule nkaachingamile.’ ⁷ Pelepo achiwali wala wose wajimwiche, waiwisile chile ibatali yao. ⁸ Wele wakuloWela wala waasalile wakalamuka kuti, ‘Mtupe mauta genu kanandi pakuwa ibatali yetu ikusimika.’ ⁹ Nambo wakalamuka wala wajanjile, ‘Ngagatukwana uwe ni wanyamwe! Mmbaya njaule kwa kusumisa nkalisumile mwachinsyene!’ ¹⁰ Nipele, wele achiwali wakuloWela wo pawajawile kusuma mauta, ambuje waulombela waiche, ni achiwali wawaliwisile chile wajinjile pamo nawo mu nyuumba ja ulombela ni nnango waugalikwe. ¹¹ Kanyuma achiwali wane wala waiche, wawilasile, ‘Achimwene, achimwene, ntuugulile!’ ¹² Nambo welewo wajanjile, ‘Ngun-salila isyene, ngangumanyilila wanyamwe.’” ¹³ Nipele, Che Yesu watite, “Nlilolechesye, pakuwa ngankumanyilila lyuwa atamuno saa pachaiche Mwana jwa Mundu.

*Chitagu cha wakutumichila watatu
(Luka 19:11-27)*

¹⁴ “Pakuwa Umwenye wa kwinani uli mpela mundu jwasachile kwaula ulendo, wawilasile wakutumichila wao ni kwalechela chipanje chakwe. ¹⁵ Wampele kila jumo ichaikombole, jumo maunjili nsano ga mbiya, ni jwine maunjili gawili ni jwine liunjili limo, ni wawawile. ¹⁶ Nipele, juwapochele mbiya maunjili nsano wawawile kukusumisa malonda ni wapatile mbiya sine maunjili nsano. ¹⁷ Ilaila juwapochele mbiya maunjili gawili jula, wapatile sine maunjili gawili. ¹⁸ Nambo jwele juwapochele mbiya liunjili limo jula, wawawile, ni kusola lisimbo paasi, ni wasisile mbiya ja achimwene jwao.

¹⁹ “Pagapite mowa gamajinji, achimwene jwa wakutumichila wala wausile, ni watandite kuwalanjila mbiya sisyatumiche ni mbiya sisyapatikene mu mbiya syakwe. ²⁰ Katumetume juwapochele mbiya maunjili nsano waiche ali ajigele gane nsano, waasalile, ‘Achimwene, mwambele maunjili nsano ga mbiya, nnole, nyonjehesye maunjili gane nsano.’ ²¹ Achimwene jwao wansalile jwelejo kuti, ‘Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusengwa pamo ni achimwene jwenu.’

²² “Soonni jwakutumichila juwapochele mbiya maunjili gawili waiche, watyosisye mbiya sine maunjili gawili gagajonjehewe, watite, ‘Achimwene, mwambele mbiya maunjili gawili. Nnole, mbatile sine maunjili gawili gagajonjehewe.’ ²³ Achimwene jwao wansalile jwelejo kuti, ‘Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusengwa pamo ni achimwene jwenu.’

²⁴ “Nambo juwapochele mbiya liunjili limo jula waiche, watite, ‘Achimwene, nguimanyilila kuti mwe ndi wakulimba, mmweji nkugungula pa nganimpande, ni kusonganganya panganimisa. ²⁵ Najogwepe, najisisile mbiya jenu paasi. Nipele njigale mbiya jenu.’

²⁶ “Achimwene jwao wajanjile, ‘Mwe ndi jwakutumichila jwangelumbana ni jwa ulesi! Nkumanyilila kuti une ngugungula panganimbande, ni kusonganganya panganimisa. ²⁷ Nipele yammajile kujiwika mbiya jangu mu nyuumba ja kugosela mbiya, none pachiche ngajijigele jajili jangu ni chakonjeheka chakwe! ²⁸ Munsumule mbiya jo mumppe jwakwete mbiya maunjili likumi. ²⁹ Pakuwa, jwali ni chindu chapegwe ni konjehewa. Nambo jwanganakola chindu, ata chele chakwete cho chichijigalikwe.

³⁰Yankati jwaketumichila jwangaikanacho chakonjecheka, mumponye paasa ku chipi! Kweleko chikuwe ni kulila ni kuchilimya meeno.’ ”

Kulamula kwa mbesi

³¹“Katema kachaiche Mwana jwa Mundu mu ukulu wakwe ni achikatumetume wa kwinani wose ali pamo nawo, pelepo chachitama pa chitengu chao cha umwenye chachili ni ukulu. ³²Wandu wa ilambo yose chasongangane mmbujo mwao, nombe chachalekanganya wandu mpela wakuchinga yakuti pakusilekanganya ngondolo ni mbusi. ³³Chaachisiwika ngondolo yaani wandu wambone kundyo kwakwe ni mbusi yaani wandu wanalumbana kunchiji kwakwe.

³⁴“Nombe Mwenye chiwasalile waali wa kundyo kwakwe kuti, ‘Njise wanyamwe wampegwile upile ni Atati wangu, mpochele umwenye wampanganyichisye chile chitandile kugumbikwa chilambo. ³⁵Pakuwa jangwete sala ni wanyamwe mwambele chakulya ni jangwete njota ni wanyamwe mwambele meesi ni naliji jwannendo ni wanyamwe mwambochele mmajumba genu. ³⁶Naliji matakope, wanyamwe mwandakwisye ni naliji jwakulwala wanyamwe mwaaiche kukuunola ni naliji jwantawe wanyamwe mwanyimajimile.’ ³⁷Pelepo, wandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chiwajanje mwenye kuti, ‘Ambuje, ana chakachi twambweni wa sala ni kumpa chakulya, pane jinkwete njota ni kungwesya meesi? ³⁸Ana chakachi twammweni nli jwannendo ni kumpochela, pane matakope ni kuntakusya? ³⁹Chakachi twammweni ndi nkulwala pane jwantawe ni kwika kukunnola?’ ⁴⁰Mwenye chiwajanje, ‘Ngunsalila isyene, chachilichose chimwantendele jumo jwa wanya wa achalongo wangu achanandi, mwan-dendele une.’

⁴¹“Nipele chiwasalile wele waali kunchiji kwao, ‘Ntyoche mmbujo mwangu wanyamwe wankwete malweso! Njaule ku mooto mo wa gose pangali mbesi wngasimika, wauwichikwe chile kwa ligongo lya Shetani ni achikatumetume wakwe. ⁴²Pakuwa jangwete sala nganimumba chakulya, jangwete njota nganimumba meesi. ⁴³Naliji jwannendo nganimumbochela mmajumba genu ni panaliji matakope nganimumba nguo ni nalwalaga ni natawikwe nganinyika kukulola.’

⁴⁴“Pelepo nombe chajanje, ‘Ambuje, ana chakachi twammweni ndi jinkwete sala ni njota, ni ndi jwannendo pane matakope, ni ndi nkulwala pane jwanta wikwe, nowe nganitunkamusya?’ ⁴⁵Mwenye chajanje, ‘Ngunsalila isyene, kila pamwakanaga kumpanganichisya gelega jumo jwa wanya wa achanandi wa, mwakanile kuumbanganichisya une.’ ⁴⁶Nipele, wanya wa chajaule kumasausyo mo wa gose pangali mbesi, nambo wandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chajaule ku umi wa mo wa gose pangali mbesi.”

26

Majilano ga kwaulaga Che Yesu

(Maliko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

¹ Che Yesu pa wamalisisye ku wecheta gelego gose, waasalile wakulijiganya wao, ²“Nkumanyilila kuti pachigamale mo wa gawili chichiwe chindimba cha Pasaka, ni Mwana jwa Mundu chakatyosyekwe kuti awambikwe pa nsalaba.”

³ Katema ko achakulu wa mbopesi ni achakulu wa wandu wasimene pa nsana wa nyumba ja Jwankulu Jwambopesi jwawilanjikwe che Kayafa. ⁴Wajilene ichajile pa kwakamula Che Yesu kwa malindi ni kwaulaga. ⁵Nambo watite chele chindu chinatyochele katema ka lyuwa lya chindimba cha Pasaka, ngaka wa chikutyochele kutindiganya pa wandu.

Che Yesu akupakaswa mauta ku Besania

(Maliko 14:3-9; Yohana 12:1-8)

⁶ Che Yesu paŵaliji ku Besania, ku nyuumba ji che Simoni, juŵalamile matana. ⁷ Jwankongwe jumo juŵaliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lya alabasta chachili ni mauta ga kununjila nnope ni ga ndalama jajikulungwa, ŵaichilile Che Yesu paŵatemi kulya chakulya, ŵajitile mauta muntwe. ⁸ Ŵakulijiganya ŵao paŵaiweni yele ŵatumbile, ŵatite, “Awu uwonasi u wa chichi?” ⁹ Aga mauta ga ngati gakasumichikwe kwa mbiya jekulungwa, ni kupegwa ŵakulaga.”

¹⁰ Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao, ŵaasalile, “Ligongo chi nkunsausya jwankongwe jo? Jwele atesile yambone kukwangu.” ¹¹ Ŵakulaga alinji moŵa gose ni ŵanyamwe, nambo une nguŵa ni ŵanyamwe moŵa gose. ¹² Aju jwankongwe ju anyitilile pa chiilu mauta ga kununjila kuti amiche chile kwa masiko gangu. ¹³ Ngunsalila isyene, papali pose pa chilambo pano patachilalichila Ngani Jambone ji, achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwa kunkumbuchila.

*Che Yuda akukunda kwagalauka Che Yesu
(Maliko 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa likumi ni ŵaŵili ŵala, ŵajawile kwa achakulu ŵa mbopesi, ¹⁵ ŵausisye, “Ana chimuumbe ichichi nannyichisyaga Che Yesu kukwenu?” Ŵaŵalanjile ipande selasini ya feza. ¹⁶ Chitandile kele katema ko che Yuda ŵasosaga lipesa lya kwaichisya kukwao.

*Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao akulya chakulya cha Pasaka
(Maliko 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Yohana 13:21-30)*

¹⁷ Lyuŵa limo likanaŵe lyuŵa lya chindimba cha mikate jangatagwa amila, ŵakulijiganya ŵajaulile Che Yesu ni kwausya, “Ana kwapi nkusaka tukankolochesye chakulya cha Pasaka?” ¹⁸ Ŵajanjile, “Njauke mmusi kwa mundu jumpepe, nkansalile, ‘Jwakwiganya akuti, katema kangu kaiche, chindye chakulya cha Pasaka kumangwenu pamo ni ŵakulijiganya ŵangu.’ ” ¹⁹ Ŵakulijiganya ŵala ŵatesile mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu, ŵakolosisye chakulya cha Pasaka.

²⁰ Ligulo, Che Yesu ŵatemi pakulila chakulya pamo ni ŵakulijiganya ŵao kumi na mbili. ²¹ Paŵalyaga, Che Yesu ŵatite, “Ngunsalila isyene, jumo jwenu chakang'alauche.” ²² Ŵakulijiganya ŵasupwiche nnope, ŵatandite kuusya jumo jumo, “Ambuje! Uli, ndili une?” ²³ Che Yesu ŵajanjile, “Juchakatoŵele nkate mumbale pampepe ni une jujojo ni juchakang'alauche. ²⁴ Elo, Mwana jwa Mundu chawe mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, nambo ulaje kwa jwelejo juchakangalauche Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya ngakapagwe jwele mundu jo.”

²⁵ Che Yuda, juŵangalawiche, ŵausisye, “Jwakwiganya! Ndili une?” Che Yesu ŵajanjile, “Ugwe mmechete.”

Chakulya cha Ambuje

(Maliko 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Ŵakolinto 11:23-25)

²⁶ Paŵalyaga, Che Yesu ŵaujigele nkate, ŵatogolele Akunnungu, ŵaugaŵenye, ŵapele ŵakulijiganya ŵao achitiji, “Njigale ndye, achi ni chiilu changu.” ²⁷ Nipele ŵachijigele chikombe cha divai, ŵatogolele, ŵapele achitiji, “Nng'welele achi ŵanawose, ²⁸ pakuŵa aji ni miasi jangu ja lilangano jajikwitika kwa ligongo lya ŵajinji kwa kwalechelesya sambi. ²⁹ Nambo ngunsalila kuti nguung'wa sooni divai ja sabibu mpaka paching'we jasambano pamo ni ŵanyamwe mu umwenye wa Atati ŵangu.”

³⁰ Paŵamasile kwimba lujimbo lwa kulapa, ŵatyosile, ŵajawile kuchikwesya cha Mis-eituni.

*Che Yesu akusala kuti chakanikwe ni che Petulo
(Maliko 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)*

³¹ Nipele Che Yesu wâasalile sooni, “Chilo cha lelo jino, wanyamwe wanawose chinchimwe ni une, pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, ‘Chinampute jwakuchinga ni mpingo wa ngondolo chipwilingane.’

³² Nambo pachimale kusyuka, chinannongolele ku Galilaya.” ³³ Che Petulo wâasalile Che Yesu, “Nachiwamuno wanawose chachimwe ni mmwe ni kunneka, nambo une ngali pachinanneche.” ³⁴ Che Yesu wâansalile che Petulo, “Ngunsalila isyene, chilo chino jikanawe kutongola tambala, chimungane katatu.” ³⁵ Che Petulo watite, “Iwaga chingawe pamo nomwe, ngasinankana.” Wakulijiganya wane wala wanawose watite iyoyo.

*Che Yesu akupopela ku Getesemane
(Maliko 14:32-42; Luka 22:39-46)*

³⁶ Nipele Che Yesu wâjawile pamo nawo kwiuto kwakukuwilanjikwa ku Getesemane, wâasalile wakulijiganya wao kuti, “Ntame apano une ngwaula ako kukupopela.”

³⁷ Walongene nawo che Petulo pamo ni wanache wawili wa chilume wa che Sebedayo, watandite kusupuka nnope ni kulagasika. ³⁸ Pelepo wâasalile, “Ngusupuka nnope muntima mpaka chiwandi kuwa. Ntame apano ni nchesye pamo ni une.” ³⁹ Nipele, wâjawile mmbujo kanandi, wagwile manguku, wapopele achitiji, “Atati wangu, iwaga ikukomboleka, achi chikombe cha malagasyo chimbite, nambo nga wa kwa kusaka une, nambo iwe mpela inkuti pakusaka mmwe.” ⁴⁰ Wajaulile wakulijiganya wala, wasimene agonile, wâasalile che Petulo, “Ana uli, nganinkombola kuchesya pamo ni une atamuno saa jimope? ⁴¹ Nchesye ni kupopela kuti nkaika kwinjila nkulinjikwa. Mbumu jikusaka nambo chiilu changali machili.”

⁴² Che Yesu wâjawile sooni kaa wili kukupopela, “Atati wangu, iwaga ngaikomboleka achi chikombe cha malagasyo chipite pangang'welela une, nipele, chinkusaka chitendekwe.” ⁴³ Wajaulile sooni wakulijiganya wao, wasimene agonile, pakuwa meeso gao gatopelwe ni lugono.

⁴⁴ Nipele walesile, wâjawile sooni kukupopela kaatatu kwa malowe galagala. ⁴⁵ Nipele wajaulile wakulijiganya wala, wâasalile, “Ana uli, chiwela nli mu lugono ni kupumulila? Nnole katema kasyene kaiche, ni Mwana jwa Mundu chatajikwe mmakono mwa wandu wa sambu. ⁴⁶ Njime, twende. Nnole! Akwika jwakuung'alauka.”

*Che Yesu akukamulwa
(Maliko 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)*

⁴⁷ Nipele, Che Yesu pawaliji nkuwecheta nawo, waiche che Yuda, jumo jwa wakulijiganya kumi na mbili wala. Pamo nawo waiche wandu wajinji ali ajigele mapanga ni imbonga wawatumikwe ni achakulu wambopesi ni achakulu wa wandu. ⁴⁸ Juwasachile kungalauka Che Yesu jo, wapele chimanyisyo kuti, “Juchinankomasye kwa kwakunnonyela ni jujojo, munkamule.” ⁴⁹ Che Yuda wammandichile Che Yesu, wâasalile, “Ngunkomasya jwakwiganya!” Nipele wankomasisye kwa kwakumbata. ⁵⁰ Che Yesu wansalile, “Ambusanga, ntende chinnyichile.” Pelepo waiche wandu wala, wankamwile Che Yesu ni kwa wika paasi pa ulamusi wao.

⁵¹ Jumo jwa wawaliji pamo ni Che Yesu walisolomwele lipanga lyakwe, wamputile kapolo jwa Jwankulu Jwambopesi, wankatile liwiwi. ⁵² Pelepo Che Yesu wansalile jwejo, “Mmusye upanga wenu mwigonelo mwakwe, pakuwa jwalijose jwakuulaga ni lipanga, chaulajikwe ni lipanga. ⁵³ Uli ana ngankwimanyilila kuti ngukombola kwa wenda Atati wangu ni kuembelechela kupunda wangondo mipingo kumi na mbili wa achikatume-tume wa kwini? ⁵⁴ Nambo chigamalile chinauli Malembelo ga Akunnungu gagakuti ikuwajilwa kuwa?”

⁵⁵ Katema kakoko Che Yesu wausalile mpingo wa wandu uwaiche kukwakamula, “Uli nnyiche kukungamula kwa mapanga ni imbonga mpela ndili mundu jwangangugakamulichisya malajisyo? Mo wa gose naliji pa Nyuumba ja Akunnungu njijiganyaga,

nambo nganimungamula! ⁵⁶ Nambo aga gose ga gatendekwe pakuti gamalile malembelo ga wâkulondola wâ Akunnungu.” Pelepo wâkulijiganya wânawose wâlesile, wâtisile.

Che Yesu akwauswa kukungulu

(Maliko 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yohana 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Nipele, wêle wându wâwankamwile Che Yesu wânjawisye ku nyuumba ji che Kayafa juwâlîji Jwankulu Jwambopesi, kuwasongangene wakwiganya Malajisyo ni achachekulu.

⁵⁸ Che Petulo wânkuiye kwa kutali mpaka mu lutenje lwa Jwambopesi Jwankulu, wâjinjile nkati pamo ni wâkulindilila kuti alole ichikatendekwe.

⁵⁹ Nipele, achakulu wâmbopesi ni nkungulu wose wâusosile umboni wa unami kuti akombole kumbulaga Che Yesu. ⁶⁰ Nambo nganapata umboni wauli wose, nachiwâmuno wâiche wându wâjinji wâ unami. Kumbesi kwakwe wâiche wându wâwîli.

⁶¹ Wâtite, “Aju mundu ju wâtite, ‘Ngukombola kujigumula Nyuumba ja Akunnungu ni kujita wâ sooni kwa mo wâ gatatu.’ ” ⁶² Jwambopesi Jwankulu wâjimi, wâmmusisye Che Yesu, “Ana ngankwanga lilo wê? Ana wându wâ akummechetela chichi?” ⁶³ Nambo Che Yesu wâtemi ji. Jwambopesi Jwankulu wânsalile, “Ngunnumbisya kwa Akunnungu wâali wâjumi, ntusalile naga isyene mmwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu!” ⁶⁴ Che Yesu wânanjile, “Mmwe mmechete! Nambo ngunsalila kuti, chitandile sambano chimumbone Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Ambuje wâ machili, chimumbone iyoyo achiikaga pa maunde ga kwinani.”

⁶⁵ Pelepo, Jwambopesi Jwankulu wâpapulenyé nguo syao, wâtite, “Wâtukene Akunnungu! Uli tukuusaka sooni umboni nkati jweleju? Sambano mpilikene yatite pakwatukana Akunnungu. ⁶⁶ Wânyamwe nkuti uli?” Wânyawo wânanjile, “A wâjilwe kuwa!”

⁶⁷ Nipele wânsunile mata ku meeso, wâmputile. Wâne wâmputile majanda palijeje, ⁶⁸ achitiji, “Nlondole, alakwe Kilisito Jwakuwombola, wâani wâmputile!”

Che Petulo akwakana Che Yesu

(Maliko 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Che Petulo wâtemi paasa mu lutenje. Nipele, jwaktumichila jumo jwankongwe wânjaulile, nikuti, “Alakwe mwaliji pampepe ni Che Yesu jwa ku Galilaya.” ⁷⁰ Nambo che Petulo wâkanile mmbujo mwa wânawose achitiji, “Ngangumanyilila inkuwêcheta yo.” ⁷¹ Pa wâkopokaga paasa, katumetume jwine jwankongwe wâmmweni, wâasalile u wâlîji pelepo kuti, “Mundu ju wâlîji pamo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti.” ⁷² Che Petulo wâkanile sooni kwa kulumbilila, “Ngangumanyilila mundu ju.” ⁷³ Kanyuma kanandi, wându wâwâlîji pelepo wâjaulile che Petulo, wânsalile, “Kusyene, mmwe nomwe nli jumo jwakwe, paku wâ u wêchete wenu ukummanyisya.” ⁷⁴ Pelepo che Petulo wâtandite kulumbilila kwakulilwesya achitiji, “Ngangumanyilila mundu ju!” Katema kakoko tambala jatongwele. ⁷⁵ Che Petulo wâgakumbuchile malowê ga wâsalilwe ni Che Yesu kuti, “Chimungane katatu, jikana wê kutongola tambala.” Nipele, wâtyosile paasa, wâlisile nnope.

27

Che Yesu akujigalikwa ku Che Pilato

(Maliko 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32)

¹ Pakwachele, achakulu wâmbopesi ni achakulu wâ wându wâjilene ichajile pakwaulaga Che Yesu. ² Wâta wîle magwedegwede, wânjigele, wâmpeleche ku che Pilato, jwankulu jwa Chiloma.

Chiwa chi che Yuda

(Masengo 1:18-19)

³ Pelepo, che Yuda ju wângalawiche, pa wâiweni kuti Che Yesu amasile kulamulikwa, wâlilasisiche muntima, wâusisye kwa achakulu wâmbopesi ni achakulu wâ wându ipande

selasini ya feza. ⁴ W̄aasalile, “Lew̄ile kwa kuntyosya mundu jwangali ni sambi aula-jikwe.” Nambo w̄ele w̄anyawo w̄atite, “Yeleyo ili yetuwe? Chimmanyilile mwasyene.” ⁵ Nombejo w̄aponyele feza sila pa Nyuumba ja Akunnungu, w̄akopweche paasa, w̄ajawile kukulita w̄ilila. ⁶ Achakulu w̄ambopesi w̄asijigele feza sila, nikuti, “Ngalumbana kusiw̄ika kwa jwakugosa feza sya Nyuumba ja Akunnungu pakuw̄a sili feza sisypatikene kwa kuulaga.” ⁷ Nipele, w̄ajilene, w̄asumile ngunda wa lilongo kuti pa w̄e pakwasichila achalendo. ⁸ Nipele, mpaka lelo jino wele ngunda wo ukuw̄ilanjikwa ngunda uwasumikwe kwa feza sisypatikene kwa kuulaga.

⁹ Kwa yeleyo malo w̄e ga w̄a w̄echete che Yelemia jwakulondola jwa Akunnungu gamalile gagakuti, “W̄ajigele ipande selasini ya feza, malinga ni malipilo ga w̄ajilene W̄aisilaeli kulipa kwa ligongo lyao. ¹⁰ Feza syo w̄asumile ngunda wa lilongo, mpela iw̄anajisye Ambuje.”

Che Pilato akwausya Che Yesu mausyo
(Maliko 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38)

¹¹ Che Yesu w̄ajimi mmbujo mwa jwankulu jwa chilambo. Nipele, jwankulu jwa Chiloma w̄ammusisye, “Ana mmwe ni Mwenye jwa W̄ayahudi?” Che Yesu w̄anjanjile, “Mmwe mmechete.” ¹² Nambo achakulu w̄ambopesi ni achachekulu pa w̄ammechetelaga, nganajanga. ¹³ Nipele che Pilato w̄ammusisye, “Ana ngankupilikana ganagose gele gakummechetela go?” ¹⁴ Nambo Che Yesu nganajanga namose lilo w̄e limo, jwankulu jwa Chiloma jo w̄asimosile nnope.

Che Yesu akulamulikwa kuwa
(Maliko 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39-19:16)

¹⁵ Yasyo w̄eleche jwankulu jwa Chiloma kwagopolela Myahudi jumo jwata w̄ikwe ju w̄ansachile katema ka chindimba cha Pasaka. ¹⁶ Kele katema ko paliji ni jwantawe ju w̄amanyiche nnope, liina lyakwe che Balaba. ¹⁷ Nipele, pa w̄asongangene w̄andu pamo, che Pilato w̄ausisye, “Ana nkusaka nangopole jwapi mwa w̄ele w̄a w̄ili, che Balaba pane Che Yesu jwakuw̄ilanjikwa Kilisito?” ¹⁸ Pakuw̄a w̄aimanyilile kuti w̄antysisye kwa ligongo lya wiu.

¹⁹ Che Pilato pa w̄atemi pa chitengu cha kulumulila, w̄ankwawo w̄aichenawo utenga wanti, “Nkalipasyapasya kutenda chachili chose nkati jwele mundu jwambone jo, pakuw̄a lelo lasile mu sagamisi kwa ligongo lyakwe.”

²⁰ Nambo achakulu w̄ambopesi ni achakulu w̄ane w̄anyenjile w̄andu kuti w̄a w̄ende agopolwe che Balaba ni w̄aulaje Che Yesu. ²¹ Che Pilato w̄ausisye w̄anyawo, “Nkunsaka jwapi nangopolele mwa w̄ele w̄a w̄ili w̄a?” W̄ajanjile, “Che Balaba!”

²² Che Pilato w̄ausisye w̄anyawo, “Sano, naatende chichi Che Yesu jwakuw̄ilanjikwa Kilisito?” W̄anawose w̄atite, “Mwa w̄ambe pa nsalaba!”

²³ Nambo che Pilato w̄ausisye, “Ligongochi? Ungalumbana chi watesile?” W̄anyawo w̄anyanyisye achitiji, “Mwa w̄ambe pa nsalaba!”

²⁴ Nipele, che Pilato pa w̄aiweni kuti ngakukombola kupanganya chachili chose nambo kutindiganya kukutanda, w̄ajigele meesi ni kuna w̄a makono mmbujo pa w̄andu ni w̄atite, “Une ngangulipasyapasya nkati chiwa cha aju mundu ju, chinyimanyilile mwachinsyene.” ²⁵ W̄andu w̄anawose w̄atite, “Miasi jao ji w̄e pachanya petu ni achi w̄ana w̄etu!”

²⁶ Nipele che Pilato w̄agopolele che Balaba kutyochela mu nyuumba jakuta w̄ilwa, nambo pa w̄amasile kumputa Che Yesu ibokola w̄antysisye kukwa w̄amba pa nsalaba.

W̄angondo akuntendela chanache Che Yesu
(Maliko 15:16-20; Yohana 19:2-3)

²⁷ Nipele w̄angondo w̄a jwankulu jwa Chiloma w̄anjinjisye Che Yesu nkati likome, wansyungwile mpingo wose. ²⁸ W̄ammusile nguo syao, w̄ammwasisye mwinjilo wechejeu wa

chimwenye. ²⁹ Nipele wâkolosiye chindu mpela singwa ja miiwâ, wâmmwasisye mu ntwe, sooni wâmmichile nnasi kundyo. Wâtindiwele mmbujo mwao ni kuntendela chanache achitiji, “Tukunkomasya Mwenye jwa Wâyahudi!” ³⁰ Wânsunile mata, wâujigele nnasi ula ni kumputa mu ntwe. ³¹ Pawâmasile kuntendela chanache, wâmmusile mwinjilo ula ni kuntakusya nguo syao, nipele wâmpeleche kukwa wamba pa nsalaba.

Che Yesu akuwambikwa pa nsalaba

(Maliko 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

³² Pa wâajaulaga, wânsimene mundu jumo liina lyakwe che Simoni jwa musi wa ku Kulene, wânkanganichisye kujigala nsalaba u Che Yesu. ³³ Pa wâaiche peuto papakuwâlanjikwa Goligota, malumbo gakwe, peuto pa Chikalakasa cha Ntwe, ³⁴ wâmpele divai jewan-ganye chindu chakuwâwâ kutyosya kupeteka. Nambo Che Yesu nkupasya pe wâkanile kung'wa.

³⁵ Wâwâmbile pa nsalaba, nipele wâgawene nguo syao kwakutendela gudugudu. ³⁶ Wâtemi pepala, wâliji nkwalindilila. ³⁷ Pachanya ntwe wakwe pa nsalaba wâwâisile chibao cha malo we gagalembekwe, “A wâ ni Che Yesu, Mwenye jwa Wâyahudi.” ³⁸ Paliji ni wâchiswamba wâwili wâwambikwe pamo nawo, jumo kunchiji ni jwine kundyo.

³⁹ Wându wâwâpitaga pelepô wântukene achipukunyaga mitwe jao nikuti, ⁴⁰ “Mmwe jumwatite kuti nkukombola kujigumula Nyuumba ja Akunnungu ni kujita wâ kwa mo wâ gatatu. Sambano nlikulupusye mwasyene. I wâga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, ntuluche pa nsalaba po!” ⁴¹ Iyoyo peyo achakulu wâmbopesi pamo ni wâkwiganya malajisyo ni achachekulu wântendele chanache achitiji, ⁴² “Wâkulupwisye wane, nambo asyene ngakukombola kulikulupusya! I wâga wele ali Mwenye jwa Wâisilaeli! Sambano atuluche pa nsalaba po, noweji tutwakulupile. ⁴³ Wâakulupilile Akunnungu ni ku wecheta kuti wele ali Mwana jwa Akunnungu, nipele, i wâga Akunnungu akunsaka wâkulupusye sambano.”

⁴⁴ Iyoyo peyo we wâla u wâwambikwe pamo nawo pa nsalaba nombe wântukene.

Chiwa chi Che Yesu

(Maliko 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

⁴⁵ Chitandile lyu wâ pantwe mpaka saa tisa, chilambo chose chaliji chipi. ⁴⁶ Pajaiche saa tisa Che Yesu wâlisile kwa lilo we lyekulungwa, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Malumbo gakwe, “Akunnungu wangu, Akunnungu wangu, kwachichi mulesile?” ⁴⁷ Nambo wându wane wâwâjimi pele pa wâpilikene yele wâtite, “Akwa wâlanga che Elia.” ⁴⁸ Jumo jwao wâutwiche, wâjigele lidodoki ni kunyoya mu divai jakuipa, wâjîwâisile mu nnasi, wâpele ang'we. ⁴⁹ Wane wâtite, “Nnindilile tulole i wâga che Elia chaiche kukwakulupusya.”

⁵⁰ Nipele, Che Yesu wâlisile sooni kwa lilo we lyekulungwa, wâjasiche.

⁵¹ Pelepô nguo ja lusasa ja Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati, kutyochela mwinani mpaka paasi, chilambo chatinganyiche ni lwala syapalwiche. ⁵² Malembe gaunukwiche ni iilu ya wându wâjinji wâ Akunnungu wâwâjasiche wâsyuchikwe. ⁵³ Nombewo wâkopweche mmalembe, ni Che Yesu pa wâmasile kusyuka, wâjinjile mu mmusi wa Akunnungu, yaani Yelusalemu, ni wându wâjinji wâweni.

⁵⁴ Nipele, jwankulu jwa wângondo ni wângondo wane wâwâliji pamo nawo achin-lindililaga Che Yesu pa wâchiweni chilambo chininkutinganyika ni gagakopochele gala, wâjogwepe nnope, wâtite, “Isyene aju mundu ju wâliji Mwana jwa Akunnungu.”

⁵⁵ Pelepô paliji ni achakongwe wâjinji wâwâlolechesyaga kwakutali. Wanyawo ni we wâla wâwânkuiye Che Yesu kutyochela ku Galilaya ni kwatumichila. ⁵⁶ Mwa wele wanyawo wâliji che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo ni che Yusufu, pamo ni achikulu wâ wânache wâ che Sebedayo.

*Masiko gi Che Yesu**(Maliko 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)*

⁵⁷ Pakwaswele, wache mundu jumo jwa chipanje jwa musu wa ku Alimataya liina lyao che Yusufu, nombejo jwaliji jwakulijiganya jwa Che Yesu. ⁵⁸ Wajawile kwa che Pilato, wawendile apegwe chiilu chi Che Yesu. Che Pilato walamwile kuti apegwe. ⁵⁹ Che Yusufu wachijigele chiilu chila, wachiwijiilile nguo jeswela mbee jajili jasambano, ⁶⁰ Che Yusufu wachiwisile chiilu chi Che Yesu mu lilembe lyasambano liwasepile palwala kwa ligongo lyakwe nsyene. Nipele, waligalambulile liganga lyekulungwa pa nnango wa lilembe ni kutyoka. ⁶¹ Che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Maliamu wane wala watemi aninkulolechesya ku lilembe.

Lilembe likulindililwa

⁶² Malaŵi jakwe, yaani lyuŵa lyakuliwika chile kwa ligongo lya Lyuŵa lya Kupumulila, achakulu wambopesi ni Mafalisayo wajaulile che Pilato, ⁶³ Watite, “Achimwene, tukukumbuchila kuti jwakulambusya jula akanawe kuwa watite, ‘Pakumala moŵa gatatu chisyuche.’” ⁶⁴ Kwayele tukummenda mwasalile wangondo ajaule akalilindilile lilembe kwa moŵa gatatu, kuti wakulijiganya wao anakombole kuchijigala chiilu chao ni kwasalila wandu kuti asyuchile. Akuno kulambusya kwa mbesi kuno chikuwe kwawamba nnope kupunda kwaandanda kula.” ⁶⁵ Che Pilato wasalile, “Ayaga, nkwele wangondo, njaule nkalilindilile inkuti pakukombola.” ⁶⁶ Nipele, wajawile, walilindilile lilembe, wawisile chiugulilo peganga ni kwaleka wangondo kulindilila.

28*Kusyuka ku Che Yesu**(Maliko 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)*

¹ Palyamasile Lyuŵa lya Kupumulila, kuninkucha lyuŵa lyaandanda lya chijuma, che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Maliamu jwine wajawile kukulilola lilembe. ² Chisisimuchile chakopochele chindendemese chachikulungwa cha chilambo, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje watulwiche kutyochela kwinani, waligalambwile liganga lila ni kutamila. ³ Uwoneche wakwe waliji mpela kumesya ni nguo syakwe syaliji syeswela mbee. ⁴ Wakulindilila lilembe lila watetemele kwa lipamba nnope, waliji mpela wawe.

⁵ Nambo katumetume jwa kwinani jula wasalile achakongwe wala achitiji, “Wanyamwe nkajogopa! Ngumanyilila kuti nkunsosa Che Yesu juŵawambikwe pa nsalaba. ⁶ Nganapagwa pelepa pakuŵa wamale kusyuka mpela iwasasile. Njise kunnole pawagonile. ⁷ Nipele, njaule chitema nkaasalile wakulijiganya wao kuti asyuchile, nombewo akunnongolela ku Galilaya, kweleko chimwasimane. Ayaga, une jwammale kunsalila.”

⁸ Achiwaga ni lipamba ni kusengwa kwakukulungwa, achakongwe wo watyosile chitema ku lilembe, achiutukaga kukwasalila wakulijiganya wao.

⁹ Chisisimuchile, Che Yesu wasimene nawo, watite “Ngunkomasya.” Achakongwe wala wajawile, wagakamwile makongolo gao ni kwapopelela. ¹⁰ Nipele Che Yesu wasalile, “Nkajogopa! Njaule nkaasalile achalongo wangu ajaule ku Galilaya, kweleko ni kuchakamone une.”

Utenga wa wakulindilila lilembe

¹¹ Achakongwe wala pawajaulaga, wakulindilila wampepe wa lilembe wajawile mu mmusi kukwasalila achakulu wambopesi yanayose iyatendekwe. ¹² Nipele, wasimene pamo ni achachekulu, watemi nkungulu, pakumala kukunguluka wapele wakulindilila wala mbiya syasijinji, ¹³ ni kwasalila, “Wanyamwe chinjile yeleyi, ‘Wakulijiganya wao

‘wache chilo, wachijiwile chiilu uwe tuli tugonile.’ ¹⁴ Iwaga chaimanye yeleyi jwankulu jwa chilambo, uwe chitwanyenje, ni wanyamwe ngamma ni masausyo.”

¹⁵ Wakulindilila wala wasijigele mbiya sila, watesile mpela iwatite pakusalilwa. Jele ngani jo jajenele pasikati ja Wayahudi mpaka lelo jino.

Che Yesu akwakopochela wakulijiganya wao

(Maliko 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Masengo 1:6-8)

¹⁶ Wakulijiganya kumi na moja wala wawile ku Galilaya ku chitumbi kwa wasalilwe ni Che Yesu ajaule. ¹⁷ Pa wamweni, wampopelele, nambo wampepe mwa wanyawo waliji ni lipamba. ¹⁸ Nipele Che Yesu wache chiwandi, waasalile, “Mbegwile ukombole wose kwini ni pachilambo. ¹⁹ Nipele njauke, nkaatende wandu wa ilambo yose awe wakulijiganya wangu, nchabatsiyaga kwa liina lya Atati ni lya Mwana ni lya Mbumu jwa Akunnungu. ²⁰ Nkaajiganye kugakumulichisya gose mpela ila indite pakunnajisya wanyamwe. None ndili pamo ni wanyamwe mo wa gose, elo, mpaka kumbesi kwa chilambo.”

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Maliko Chilongolelo

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Maliko, chili chitabu chimpepe mu itabu ncheche mu Lilangano lya Sambano chachikusala yankati ngani ja umi u Che Yesu Kilisito. Chachilichose mwa itabu yo chikuwîlanjikwa “Injili,” malumbo gakwe “Ngani Jambone.” Yalembekwe ni che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana pakumala chiwa chi Che Yesu. Injili mpela yatite pakulemba che Maliko chili chitabu chejipi kupunda itabu yose ncheche. Sooni ikukulupilichika kuti mwa Injili syosye si jeleji jaliji jandanda kulembekwa mu yaka ya 65 mpaka 70, pakumala Che Yesu kupagwa. Wâumanyilisi wâjinji akukulupilila kuti Injili ji jalembekwe ku Loma, nningwa wao wâkamulise ntima wâkukulupilila wâ chiloma wâ kweleko.

Che Maliko sooni akumanyika mpela che Yohana Maliko, wâjawile pamo ni achinduna che Paolo ni che Banaba nambo wâsoyesye lumbili lwao pa wâlesile achinjakwe achendelechelaga ni ulendo wao wa masengo ga kwatumichila Akunnungu (Masengo 13:13). Kanyuma Che Maliko wâlongene sooni ni che Banaba (Masengo 15:37-39). Sooni che Maliko wâliji mbusanga ju che Petulo (2 Petulo 5:13). Nambo che Maliko wâliji jwanchanda katema Che Yesu pa wâtandaga masengo gao. Wâumanyilisi akukulupilila kuti che Maliko wâlembile umboni u che Petulo, ni weleo uli nsingi wa Injili mpela yatite pakulemba che Maliko. Mu Ngani Jambone ji, che Maliko akunguluchile kwannope majiganyo gankati ku wâ jwakulijiganya ju Che Yesu ni majiganyo ga Che Yesu pa mo wâ ga mbesi.

Yaili mwelemo

Che Maliko akuchimanyukusya chitabu chakwe (1:1-13).

Sooni che Maliko akusala yankati kutumichila ku Che Yesu pa wâliji ku Galilaya (1:14-45; 8:1-21).

Sooni akutusalila yankati Che Yesu i wâtite pakwendajenda ku Yelusalemu (8:22-38; 10:1-52).

Che Maliko akumalichisya kwa kulemba yankati katema Che Yesu pa wâliji Ku Yelusalemu, pamo ni chiwa chao ni kusyuka kwao (11:1-33; 16:1-8).

*Che Yohana Wâkubatisya akwalalichila wându nkati Che Yesu Kilisito
(Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)*

¹ Jeleji jili ndande ja Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito, Mwana jwa Akunnungu.

² Mpela ijitite pakulembekwa mmalembo ga che Isaya ju wâliji jwakulondola jwa Akunnungu,

“Akunnungu wâtite, ‘Nguntuma jwantenga jwangu annongolele, jwejejo ni juchankolochesye litala lyenu.’

³ Mundu akunyanyisya mwipululu achitiji,
‘Mwakolochesye Ambuje litala lyao,
ngolosye mwakusaka kupita.’ ”

⁴ Che Yohana Wâkubatisya wâtamaga mwipululu ni kwalalichila wându aleche sambini kwabatisya kuti Akunnungu wâlechelesye sambi syao. ⁵ Wându achajinji kutyochela chilambo cha Wâyahudi ni musi wa ku Yelusalemu wose wâjawile kukwapikanila che Yohana, wâjitichisye sambi syao nombejo wâbatisye mu lusulo lwa Yolodani.

⁶ Che Yohana wâliji awasile mwinjilo uwapotekwe ni manyunya ga chinyama chachikuwîlanjikwa ngamia ni nkaanda wa lipende nchiunu. Nombejo wâlyaga itete ni

uchi. ⁷ Ni w̄alalichilaga kwa w̄andu kuti, “Panyuma pangu akwika jwali ni machili kumbunda une. None nganguw̄ajilwa namose kukotama ni kugopola ngoji sya italawanda yakwe. ⁸ Unej ngumbatisya ni meesi, nambo jwelejo chaachimbatisya kwa Mbumu jwa Akunnungu.”

Kubatiswa ni kulinjikwa kwa Che Yesu
(Matayo 3:13-17; 4:1-11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Moŵa go, Che Yesu w̄aiche kutyochela musu wa ku Nasaleti wauli mu chilambo cha ku Galilaya ni w̄abatiswe ni che Yohana mu lusulo lwa Yolodani. ¹⁰ Che Yesu paŵakopokaga mmeesi, w̄akuweni kwini kuugwiche ni Mbumu jwa Akunnungu w̄antuluchile achiw̄aga mpela nguunda. ¹¹ Liloŵe lya Akunnungu lyapikaniche kutyochela kwini lichitiji, “Mmwejo ni Mwanangu jungunnonyela, nonyelwe nomwe.”

¹² Papopo Mbumu jwa Akunnungu w̄anlongwesye Che Yesu kwaula mwipululu. ¹³ Ni w̄atemi mwipululu mo moŵa alobaini achilinjikwaga ni Shetani. Kukoko w̄atamaga pamo ni inyama ya mwitini, nambo achikatumetume w̄a kwini w̄aliji nkwakamuchisya.

Che Yesu akwaŵilanga w̄akukoka ncheche w̄aakuye
(Matayo 4:12-22; Luka 4:15; 5:1-11)

¹⁴ Che Yohana paŵataŵikwe mu nyumba jakutaŵilwa w̄andu, Che Yesu w̄ajawile ku chilambo cha ku Galilaya kwalalichila w̄andu Ngani Jambone ja Akunnungu. ¹⁵ W̄atite, “Katema kaiche ni Umwenye wa Akunnungu uŵandichile. Ncheche sambu syenu ni kujikulupilila Ngani Jambone!”

¹⁶ Che Yesu paŵapitaga mungulugulu litanda lya Galilaya, w̄aweni w̄akukoka w̄awili, che Simoni pamo ni che Andulea mpwakwe ali nkukoka somba kwa lwau. ¹⁷ Che Yesu w̄aasalile, “Munguye, none chinantende w̄anyamwe mme w̄akwaikanawo w̄andu kwa Ambuje.” ¹⁸ Papopo w̄alesile nyau syao ni kwakuya.

¹⁹ Che Yesu paŵajawile mmbujo kanandi, w̄aweni che Yakobo ni che Yohana, w̄anache w̄a che Sebedayo. Ni w̄anyawo w̄aliji mu ngalaŵa jao achisaulaga nyau syao. ²⁰ Papopo Che Yesu paŵaweni, w̄aŵilasile, ni w̄anyawo w̄alesile che Sebedayo atati w̄ao mu ngalaŵa pamo ni w̄akwapanganyichisya masengo, ni w̄akuiye Che Yesu.

Che Yesu akunkoposya mundu masoka
(Luka 4:31-37)

²¹ Che Yesu pamo ni w̄akulijiganya w̄ao w̄aiche musu wa Kapelenaumu, ni palyaiche Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu w̄ajinjile mu nyumba ja kusimanilana W̄ayahudi, ni w̄atandite kwajiganya w̄andu maloŵe gambone ga Akunnungu. ²² W̄andu wose w̄awampilikene w̄asimosile ni uwiganye wakwe, pakuŵa nganjiganya mpela w̄akwiganya Malajisyo, nambo w̄ajiganyaga nti mundu jwali ni ulamusi.

²³ Papopo mundu jwakamwilwe ni lisoka juŵaliji mu nyumba ja kusimanilana jila w̄anyanyisye, ²⁴ achitiji, “Ana nkusaka kututenda ichichi, mmwe Che Yesu jwa ku Nasaleti? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngummanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela jwa Akunnungu!”

²⁵ Che Yesu w̄alikalipile lisoka lya achitiji, “Mmyalale! Munkopoche mundu jo.”

²⁶ Nipele lisoka lya lyantinganyisye mundu jula kwa machili ni kunyanyisya, ni lyakopweche. ²⁷ W̄andu wose w̄asimosile nnope ni w̄aliji nkuusyana, “Ana yelei ni yatiuli? Uli, gelega gali majiganyo ga sambano? Mundu ju akwete ulamusi wa kugakoposya namose masoka, nombego gakwajitichisya!” ²⁸ Nipele, ngani jakwe Che Yesu jajenele kwachitema palipose, kuchilambo chose cha ku Galilaya.

Che Yesu akwalamyā w̄andu w̄ajinji
(Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Che Yesu ni wâwakulijiganya wâwao pamo ni che Yakobo ni che Yohana wâwakopweche mu nyuumba ja kusimanilana jila ni kwaula ku nyuumba ja wâwanya che Simoni ni che Andulea. ³⁰ Akwegwao che Simoni jwankongwe, wâwagonile pachindanda ali nkulwala chilu, ni Che Yesu naikape wâwasililwe yankati jwakulwala jo. ³¹ Nipele Che Yesu wâwanjaulile jwankongwe jo ni wâwankamwile nkono ni kunjinamukula. Ulwele ula wannesile nipele wâwatandite kwatelechela.

³² Ligulo, lyuâwâ lili litiâwâile, wâwandu wâwajauchisye Che Yesu wâwakulwala wose ni wâwâwakamwilwe ni masoka. ³³ Wâwandu wose wâwa musi wo wâwasongangene paluâwâala lwa nyuumba. ³⁴ Che Yesu wâwalamisye wâwandu wâwajinji wâwâwaliji ni ilwele yakupisyangana ni kugakoposya masoka gamajinji gagaliji mwa wâwandu wâwala. Nganiâwâapa masoka lipesa lyakuâwâecheta chachilichose ligongo gaamanyilile ali wâwâani.

*Che Yesu akwalalichila wâwandu ku Galilaya
(Luka 4:42-44)*

³⁵ Kundaâwâipe kukanaâwâe kucha, Che Yesu wâwakopweche mu nyuumba jo ni kwaula paasa musi, pangali wâwandu kukupopela. ³⁶ Che Simoni ni achinjakwe wâwala wâwajawile kukwasosa. ³⁷ Paâwâammweni wâwansalile, “Wâwandu wose ali nkunsosa mmwe.”

³⁸ Che Yesu wâwâasalile, “Tukusachilwa tujaula mmisinda jine jajiâwâandichile akuno, ni kweleko ngusachilwa ngalalichile Ngani Jambone, pakuâwâ yelei ni inyichile.”

³⁹ Nipele, Che Yesu wâwajesilejesile ku Galilaya kose, achilalichilaga mmajumba gao ga kupopelela ni kugakoposya masoka.

*Che Yesu akunswejesya mundu jwamatana
(Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16)*

⁴⁰ Lyuâwâ limo mundu jwa matana wâwâiche ku Che Yesu ni kwatindiâwâalila ni kwachondelela kuti, “Mwasakaga muuswejesye!”*

⁴¹ Che Yesu wâwankolele chanasa, wâwajongwele nkono wao ni wâwankwaiye ni kwasalila, “Ngusaka, Nswejele!” ⁴² Papopo matana gakwe gala gannesile ni wâwaswejele. ⁴³ Nipele Che Yesu wâwansalile ajaule achinjamukaga kwa machili, achinsalilaga, ⁴⁴ “Nnole, munansalile mundu jwalijose chindu chi, nambo njaula nkalilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iâwâtite pakusala che Musa kwalosya wâwandu wose kuti nnamile.”

⁴⁵ Nambo mundu jula paâwâwakopweche, wâwatandite kwenesya ngani jo papalipose, namose Che Yesu nganakombola kwâinjila sooni mmusi kwakulilosya. Nambo wâwatemi paasa musi, pangali wâwandu, atamuno yeleyo wâwandu kopochela papalipose wâwanjaulile kukokopeko.

2

*Che Yesu akunnamya mundu jwatatele
(Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26)*

¹ Pagapite moâwâ gampepe, Che Yesu wâwâujile sooni ku Kapelenaumu ni wâwandu wâwâpilikene kuti ali pamusi. ² Nipele wâwandu wâwajinji wâwasongangene atamuno nganilisi-gala lipesa lyalililyose, ni wâwagumbele mpaka paluâwâala. Che Yesu wâwâaliji nkwalalichila Liloâwâe lya Akunnungu. ³ Pelepo wâwandu ncheche, wâwannyichisye mundu jwatatele ku Che Yesu. ⁴ Nambo kwaligongo lya winji wa wâwandu, nganakombola kunjausya jwakulwala pachiâwâandi ni Che Yesu. Nipele, wâwâpesekwile pa chipagala cha nyuumba palapala paâwâaliji Che Yesu. Pelepo wâwantulwisye mundu jo ali agonile pa chitagala. ⁵ Che Yesu paâwâachiweni chikulupi chao chila, wâwansalile jwakutatala jula, “Mwanangu, nlecheleswe sambâ syenu.”

* **1:40** 1:40 Muuswejesye: Matana galiji ulwele uwanlekasisye mundu kwaâwâenda Akunnungu pakuâwâ waliji usakwa.

⁶ Wampepe mwa wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu ga wapele che Musa watemi pepala, waliji nkulusya mmitima jao, ⁷ “Ana akukombola chinauli ku wecheta yelei? Akwatukana Akunnungu! Akunnungu pe ni wakukombola kulechelesya sambu.”

⁸ Papopo Che Yesu waimanyilile yanayose iwaganisyaga mmitima jao, ni wausisye, “Ana ligongo chi nkuganisya yelei mmitima jenu? ⁹ Ana chapi chachili chakwepepala, kunsalila mundu jwatatele ju, ‘Nlecheleswe sambu syenu,’ pane kunsalila, ‘Njimuche, njigale chitagala chenu njende?’ ¹⁰ Nipele, ngusaka manyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kulechelesya sambu sya wandu pachilambo pano.” Papopo wansalile mundu jwatatele jula, ¹¹ “Ngunsalila, njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu!”

¹² Wandu pawannolechesyaga, mundu jula wajimwiche, wajigele chitagala chao ni kukopoka. Wandu wose wasimosile ni kwakusya Akunnungu achitiji, “Ngapagwa kose patwaiweni yanti yeleyi!”

Che Yesu akumilanga che Lawi waakuye
(Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Che Yesu wawile sooni mungulugulu litanda lya Galilaya. Mpingo wa wandu wanjaulile ni Che Yesu watandite kwajiganya.

¹⁴ Pawaliji nkupita, wammweni che Lawi mwanache ju che Alufayo ali atemi pa nyumba ja kukumbikanyila nsongo. Che Yesu wansalile, “Munguye!” Che Lawi wajimi ni wankuiye.

¹⁵ Kanyuma, Che Yesu watemi mu nyumba ji che Lawi kulya chakulya. Wakukumbikanya nsongo wajinji ni wandu wa sambu ni wandu, waakuiye Che Yesu. Ni wajinji mwa welewo waliji nkulya pamo nawo ni wakulijiganya wao. ¹⁶ Wakwiganya Malajisyo wampepe wawaliji Mafalisayo, pawaiweni kuti Che Yesu akulya pamo ni wandu wangakukundikwa ni wandu ni wakukumbikanya nsongo, wausisye wakulijiganya wao wala, “Kwachichi akulya ni wandu nti welewa?”

¹⁷ Che Yesu wapilikene wasalile, “Wandu wangakulwala ngakunlajila jwantela, nambo wakulwala. Une nganiika kukwawilanga wandu wambone, nambo wandu wa sambu.”

Liusyo lyankati kuta wa
(Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Katema kampepe wakulijiganya wa che Yohana ni wakulijiganya wa Mafalisayo waliji nkuta wa. Wandu wampepe waiche ku Che Yesu ni kumbusya, “Ana ligongo chi wakulijiganya wa che Yohana ni wakulijiganya wa Mafalisayo akuta wanga, nambo wakulijiganya wenu ngaakuta wa?”

¹⁹ Che Yesu wajanjile, “Ana wakuwilanjikwa ku ulombela akukombola kuta wa ni jwanlombela ali pamo nawo? Ngwamba! Ngaakukombola kuta wa. ²⁰ Nambo chiliiche lyuwa mlombela jo pachajigalikwe mwa wanyawo, mo wa go ni pachachita wa.

²¹ “Ngapagwa mundu jwakukata chigamba cha nguo ja sambano ni kuchitotela mu nguo jakuwisala. Paku wa atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichinyale ni kupapula nguo jakuwisala jo ni papapawiche po chipapunde kupapuka. ²² Ni sooni ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mmisaku ja mapende jakuwisala. Paku wa atendaga yeleyo divai jasambano chijitutumule misaku jo ni kujipapula, divai chijimwasiche ni misaku chijijonasiche. Divai ja sambano jikutajikwa mmisaku ja mapende ja sambano.”

Liusyo lyankati Lyu wa lya Kupumulila
(Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Pa Lyu wa lya Kupumulila limo, Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao waliji nkupita mmigunda ja ngano. Pawaliji nkwenenda wakulijiganya wao watandite kutema masache ga

ngano. ²⁴ Mafalisayo w̄aasisye Che Yesu achitiji, “Nnole! Ligongo chi w̄akulijiganya w̄enu akutenda yaikanichikwe kuipanganya pa Lyuŵa lya Kupumulila?”

²⁵ Che Yesu w̄ajinjile, “Ana nganinsyome iw̄atesile che Daudi ni achinjakwe pajakwete sala? ²⁶ Che Daudi w̄ajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni w̄alile mikate jiyatyocheke nti sadaka kwa Akunnungu. Yeleyi yatendekwe katema che Abiasali ali Jwambopesi Jwankulu. W̄ambopesi pe ni w̄aw̄asachilwe kulya mikate jo, nambo che Daudi w̄alile, sooni w̄apele achinjakwe.”

²⁷ Nipele Che Yesu w̄amalichisye kuw̄echeta, “Lyuŵa lya Kupumulila lya w̄ichikwe kwaligongo lya kwakamuchisya w̄andu nambo ngaŵa w̄andu kulitumichila Lyuŵa lya Kupumulila. ²⁸ Nipele Mwana jwa Mundu ali Ambuje atamuno pa Lyuŵa lya Kupumulila.”

3

Che Yesu akunnanya mundu jwapombotele nkono (Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Nipele Che Yesu w̄ajinjile sooni mu nyuumba ja kusimanilana W̄ayahudi ni mmomo mwaliji ni mundu jwapombotele nkono. ² W̄andu w̄ampepe w̄aliji nkusosa ligongo lya kwakumulila Che Yesu. Nipele w̄aliji nkunnolechesya panepa chanlanye mundu jo pa Lyuŵa lya Kupumulila. ³ Che Yesu w̄ansalile mundu jwapombotele nkono jula, “Njise paujo.” ⁴ Nipele Che Yesu w̄aasisye, “Ana ili yambone pa Lyuŵa lya Kupumulila kuitendekanya yambone pane yangalumbana? Kukulupusya pane kuulaga?”

Nambo w̄anyawo w̄amyalele. ⁵ Che Yesu w̄alolechesye wose kwa lutumbilo, ni w̄asupwiche ligongo mitima jao jaliji jekakitime. Nipele w̄ansalile mundu jula, “Njongole nkono wenu!” Nombejo w̄aujongwele, ni nkono wao walamile. ⁶ Papopo, Mafalisayo w̄akopweche paasa pa nyuumba ja kusimanilana ni kuw̄echetsyana ni w̄andu w̄a mpingo u che Helode itajile pakwaulaga Che Yesu.

Mpingo wa w̄andu ukunkuya Che Yesu

⁷ Che Yesu pamo ni w̄akulijiganya w̄ao w̄atyosile pelepo ni kwaula mungulugulu litanda lya Galilaya ni mpingo wa w̄andu wankuiye. W̄andu wo w̄aumile mmisi ja ku Galilaya ni ku Yudea. ⁸ Pa w̄apilikene iw̄aitesile Che Yesu, w̄andu w̄ane w̄aichilile kutyochela mmisi ja ku Yelusalemu ni ku Idumea ni mmisi jajili peesi lusulo lwa Yolodani, ni kutyochela mmisi ja ku Tilo ni ku Sidoni. ⁹ Pakuŵa w̄andu w̄aliji w̄ajinji, Che Yesu w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao w̄aw̄ichile chile ngalaŵa kuti w̄andu anaiche kwa w̄ijikanya. ¹⁰ Pakuŵa w̄aalamisye w̄andu w̄ajinji, w̄akulwala wose w̄aliji nkututana kuti w̄akwaye. ¹¹ Ni w̄andu w̄aw̄akamwilwe ni masoka pa w̄ammonaga, w̄aligwisisye paujo pao ni kunyanyisya achitiji, “Mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu!”

¹² Nambo Che Yesu w̄agakanyisye kwa chikali masoka gana manyisye w̄andu w̄ane kuti w̄ele ali w̄aani.

Che Yesu akwasagula achinduna likumi ni w̄aw̄ili (Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Che Yesu w̄akwesile kwitumbi ni kwa w̄ilanga w̄andu w̄aw̄asachile nsyene, nombewo w̄ajaulile. ¹⁴ Nipele w̄asagwile w̄andu likumi ni w̄aw̄ili w̄aw̄aw̄ilasile achinduna ni kwasalila, “Nansagwile nnonjele pamo none, sooni chinantume kukwalalichila w̄andu Ngani Jambone, ¹⁵ ni w̄anyamwe chinkole ulamusu wa kugakoposya masoka.”

¹⁶ W̄eleŵa ni w̄andu likumi ni w̄aw̄ili w̄aw̄asagwile, che Simoni ajula Che Yesu ju w̄ampele liina liine che Petulo, ¹⁷ ni Che Yakobo ni mpwakwe che Yohana w̄anache wa che Sebedayo, Che Yesu w̄apele liina liine Boanelige malumbo gakwe “W̄andu w̄aali mpela ilindimo, pane aku w̄ilanjikwa w̄andu w̄aambumu.” ¹⁸ W̄ane w̄aliji che Andulea ni che Filipo

ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo, che Tadayo ni che Simoni jwakuwilanjikwa Selote, ligongo wâlijji jwakumenyanila chilambo chakwe,¹⁹ ni che Yuda Isikaliote, juwângalawiche Che Yesu.

Che Yesu ni Belesebuli
(Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nipele Che Yesu wâusile kumangwao. Mpingo wekulungwa wa wându wâsongangene sooni, mpaka Che Yesu ni wâkulijiganya wâo nganakombola kulya. ²¹ Achalongo achinjakwe pa wâpilikene yelei, wâpate kukwajigala ligongo wâtite kuti jwampugwe.

²² Wâkwiganya Malajisyo wâwâumile ku Yelusalemu wâtite, “Akwete Belesebuli! Jwankulu jwa masoka, jwakwapa machili ga kugakoposya masoka.”

²³ Pelepo Che Yesu wâawâilasile wându ni kwasalila kwa itagu achitiji, “Ana ikukomboleka Shetani kunkoposya Shetani njakwe? ²⁴ Iwâga umwenye usapulene mipingo mipingo jajikumenyana, umwenye wo ngaujendelechela. ²⁵ Sooni iwâga wându wâ nyuumba jimo asapulanaga mipingo mipingo ni kumenyana, wându wo chajonasiche. ²⁶ Iyoyo peyo, umwenye wa Shetani, wasapulanaga mipingo mipingo ngaukola machili.

²⁷ “Ngapagwa jwakupakombola kwinjila mu nyuumba ja jwamachili ni kunsumula ipanje yakwe yose, panganta wâ kaje jwamachili jo. Pelepo ni pachachikombola kunsumula ipanje yakwe yose.

²⁸ “Isyene ngunsalila, wându chaalecheswe sambu syao syose ni kwatukana kwao Akunnungu kose. ²⁹ Nambo, mundu jwalijose jwakuntukana Mbumu jwa Akunnungu ngalecheswa sambu syo ng'o, pakuwâ chakole sambu sya mo wâ gose pangali mbesi.”

³⁰ Che Yesu wâwêchete yeleyo ligongo wându wâlijji nkusala kuti, “Akamwilwe ni lisoka.”

Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu
(Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu wâiche pelepo, wâjimi paasa ni kuntuma mundu akawâlanje Che Yesu nkati. ³² Mpingo wa wându watemi kwakwasyungula Che Yesu. Nipele jumo jwao wâansalile, “Achikulu wenu ni achapwenu alinji paasa, akunsosa.”

³³ Nambo Che Yesu wâasalile, “Ana achikulu wangu ni achapwanga ali wâani?” ³⁴ Pelepo wâalolechesye wându u wânsyungwile wâla ni kuti, “Nnole, ngwaona wându wâ mpela achikulu wangu ni achalongo wangu. ³⁵ Pakuwâ mundu jwalijose jwaku itendekanya yakuisaka Akunnungu, jwelejo ali achimwene jwangu ni mlumbwangu ni achikulu wangu.”

4

Chitagu cha jwakupanda
(Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Che Yesu wâtandite sooni kwiganya ali mungulugulu litanda lya Galilaya. Mpingo wekulungwa wa wându wansyungwile mpaka wâjinjile mu ngala wâ ni kutama mmomo. Wându wose wâtemi mungulugulu litanda. ² Che Yesu wâtandite kwajiganya indu yejinji kwa itagu. Mmajiganyo gakwe wâasalile.

³ “Mpilikanichisye! Jwakupanda wâjawile kukumisa mbeju. ⁴ Pa wâamisaga, mbeju sine syagwilile mwitala ni ijuni yaiche ni kusimila. ⁵ Mbeju sine syagwilile pa lwala papaliji ni litaka kanandi, mbeju syamesile kwachitema pakuwâ litaka lyakwe lyaliji kanandi. ⁶ Ni palyakopweche lyu wâ lyatinisye mimela, ligongo michiga jakwe nganijijinjilisa paasi. ⁷ Mbeju sine syagwilile pa mii wâ, mii wâ jila jakusile ni kui wâjikanya mimela, nombe mimela jo nganijisogola isogosi. ⁸ Mbeju sine syagwilile pa chaajila, syamesile ni syakusile ni kusogola. Sine syasogwele makumi gatatu ni sine makumi nsano ni limo ni sine makumi likumi.”

⁹ Che Yesu wâtite, “Wâali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane.”

*Nningwa wa kwiganya kwa itagu
(Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Che Yesu paŵaliji pajika, ŵane mwa ŵaŵampilikene ŵala pamo ni ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili ŵanjaulile ni kumbusya malumbo ga itagu yo. ¹¹ Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe mpegwilwe kumanyilila yantemela ya Umwenye wa Akunnungu. Nambo kwa ŵane ŵaali paasa chalijiganye indu yose kwa itagu pe, ¹² kuti, ‘Alolechese, nambo anaone. Apilikanile, nambo anaimanyilile. Pakuŵa amanyililaga chiŵagalauchile Akunnungu, nombejo akaalechesye sambu syao.’ ”

*Che Yesu akutagula chitagu cha jwakupanda
(Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15)*

¹³ Nipele, Che Yesu ŵausisye, “Uli ngankugamanyilila malumbo ga chitagu chi? Nambi chimmanyilile chinauli malumbo ga itagu ine? ¹⁴ Jwakupanda mbeju akupanda Liloŵe lya Akunnungu. ¹⁵ Ŵandu ŵane akulandana ni mbeju sisagwilile mwitala. Pakulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, Shetani akwika ni kulityosya Liloŵe lyalipandikwe mmitima jao. ¹⁶ Ni ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisagwilile pa lwala. Ŵandu wo apilikanaga Liloŵe lya Akunnungu, papopo akulijitichisya mu kusangalala. ¹⁷ Nambo ngalikwajinjila ni kola michiga mwa ŵanyawo, akulikamulisya kwa katema kakajipi. Nipele, kwatyochelaga kulaga pane masauko ligongo lya Liloŵe lya Akunnungu lila, pelepole akulilekanga. ¹⁸ Ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisagwilile pa miiŵa. Ŵandu wo ni ŵeŵala ŵakulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, ¹⁹ ligongo lya lipamba lya umi wu ni kunonyelwa ni ipanje pamo ni kulajila indu ine yejinji, ikwajinjila ni kulijitichisya Liloŵe lya, nombewo ngakukombola kulijitichisya Liloŵe yalikuti ni kusogola isogosi. ²⁰ Nambo ŵandu ŵane ali mpela mbeju sisagwilile pa chaajila sila. Ŵelewo akulipilikana Liloŵe lya ni kulijitichisya, nombewo akusogola isogosi ŵane makumi gatatu ni ŵane makumi nsano ni limo ni ŵane makumi likumi.”

*Chitagu cha lumuli lweunichikwe
(Luka 8:16-18)*

²¹ Che Yesu ŵapundile kwasalila, “Ana mundu akupamba lumuli ni kuluikanawo nkati ni kuluunichila ni lulo pane kuluŵika kuusi chindanda? Ngwamba! Akuluŵika pachanya chindu chakuŵichila lumuli. ²² Iyoyo, chindu chachilichose chachisisikwe chichioneche pakulanguka, ni chachilichose cheunichikwe chichiunukulikwe. ²³ Ŵaali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane!”

²⁴ Ni ŵapundile kwasalila, “Mpilikanichisye yambone inkwipikana yo! Lilamulo lilalila linkwalamulila ŵandu ŵane, Akunnungu chaachinnamulila ni ŵanyamwe wakwe, sooni chanjonjehesye. ²⁵ Pakuŵa mundu jwakwete chindu chajonjehesye ni mundu jwanganakola chindu chasumulwe atamuno kanandi chakwete.”

Chitagu cha mbeju jajikumela

²⁶ Che Yesu ŵajendelechele kuŵecheta, “Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni mundu jwakumisa mbeju mu ngunda. ²⁷ Chilo akugona ni muusi akuŵa meeso, mbeju sikumela ni kukula. Nombejo ngakuimanyilila yaikutendekwa. ²⁸ Litaka lisyene likutendekasya mmela kukula ni kusogola. Kundanda ukumela, sooni ukukoposya lisache kumbesi ukusogola ngano. ²⁹ isogosi yakomalaga pe, mundu jula akugungula ni chikwakwa chakwe, pakuŵa katema ka magungulo kaiche.”

*Chitagu cha mbeju jamwana ja haladali
(Matayo 13:31-34; Luka 13:18-19)*

³⁰ Che Yesu wâusisye sooni, “Ana tutuulandanichisye ni chichi Umwenye wa Akunungu? Kwaali tuutanje kwa chitagu chi? ³¹ Ukulandana ni mbeju ja haladali, mbeju jamwana nnope kupunda mbeju syose syasikupandikwa pachilambo. ³² Nambo japandikwaga jikukula ni kuwâa chitela chachikulungwa kupunda mimela jose ja mu ngunda, nombecho chikuwâa ni nyambi syasikulungwa nnope ni ijuni ikwika kutawâa isusi mu nyambi syakwe.”

³³ Che Yesu wâalichile wâandu utenga wao kwa itagu yejinji yanti yele, wâkungulwiche nawo mpela iwâtite pakukombola wânyawo kumanyilila. ³⁴ Nganawêcheta ni wâandu chachilichose pangali itagu, nambo pawâliji pamo ni wâkulijiganya wâo pachisyepela wâtagulile yose.

*Che Yesu akujitulasya mbungo jejikulungwa
(Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25)*

³⁵ Lyuwâa lilyolyo ligulo, Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâakwe, “Tujombochele peesi litanda.” ³⁶ Nipele wâkulijiganya wâo wâualesile mpingo wa wâandu ula, ni kwinjila mu ngalawâa jiwaliji Che Yesu ni kwaula nawo. Ilaila paliji ni ngalawâa sine. ³⁷ Nipele jatandite kupuga mbungo jejikulungwa ni matumbela gajiputile ngalawâa jila, nombejo jatandite gumbala meesi. ³⁸ Che Yesu wâliji panyuma mu ngalawâa ali agonile pa nsamilo. Wâkulijiganya wâo wâajimwisye ni kwasalila, “Jwakwiganya, ana uli ngankuikosya kuti uweji tulinkonasika?”

³⁹ Che Yesu wâajimwiche, ni kujikalipila mbungo jejikulungwa ni kugasalila matumbela, “Tulalani!” Papopo mbungo jatulele ni kwali ji. ⁴⁰ Nipele Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâo, “Kwachichi nkogopanga? Ana nganimme kola chikulupi?”

⁴¹ Wâkulijiganya wâajogwepe nnope ni wâausyanaga, “Ana jweleju ali mundu jwanti uli? Mpaka chibunga ni matumbela ikwapilikanila!”

5

*Che Yesu akunnamya mundu jwa masoka
(Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Che Yesu ni wâkulijiganya wâo wâaiche peesi litanda lya Galilaya, ku chilambo cha ku Gelasi. ² Nakopokape Che Yesu mu ngalawâa, wâsimene ni mundu juwaliji ni lisoka achityochelaga ku malembe. ³ Mundu jo waliji nkutama ku malembe. Nganapagwa mundu juwankombolaga kutawâa sooni namose ni minyolo. ⁴ Katema kakajinji wântawile makongolo ni makono gakwe kwa minyolo ni magwedegwede, nambo wâgambaga kutulanya minyolo jo ni kutemanya magwedegwede mmakongolo. Ni ngapagwa mundu jwamachili juwapakombwele kunkamula. ⁵ Muusi ni chilo waliji nkwendajenda ku malembe ni mmatumbi achinyanyisyaga ni kulikatanya ni maganga.

⁶ Mundu jo pawambweni Che Yesu kwakutalichila, wâambutuchile ni kwatindiwalila. ⁷ Wânyanyisye achitiji, “Mmwe Che Yesu, Mwana jwa Akumanani, ana nkusaka chichi kwanguune? Mu liina lya Akunnungu, ngunchondelela nnalagasye!” ⁸ Wâwêchete yeleyo pakuwâa Che Yesu wâansalile, “Mmwe lisoka, nkopoche mwa mundu ju.”

⁹ Che Yesu wâambusisye, “Liina lyenu wâani?”

Nombejo wâajanjile, “Liina lyangu Mpingo, pakuwâa tuli achajinji.” ¹⁰ Nipele wâachondelele kwannope Che Yesu kuti akasagakopochesya masoka go paasa musu ula.

¹¹ Chiwâandi ni chitulusya kwaliji ni mpingo wekulungwa wa maguluwê gachilyaga. ¹² Nipele, masoka gaachondelele Che Yesu gachitiji, “Ntujausye ku maguluwê gala, tukagajinjile gelego.” ¹³ Nombe Che Yesu wâgalechele. Nipele masoka gala gankopweche mundu jula ni kwinjila mmaguluwê. Mpingo wose wa maguluwê waliji mpela mianda jiwili waselelechele mu litanda, watitimile mmeesi ni kuwa.

¹⁴ W̄andu w̄awachingaga maguluw̄e go, w̄autuchile mmusi ni mmigunda kukwasalila w̄andu iyatendekwe yo. W̄andu w̄aiche kukulola iyatyochele. ¹⁵ Pa w̄aiche ku w̄aliji Che Yesu kula, w̄ammweni mundu julajula ju w̄akamwilwe ni mpingo wa masoka. Jwatemi ali awasile nguo syakwe ni jwana lunda, ni w̄andu w̄ajogwepe nnope. ¹⁶ Ni w̄andu w̄awaiweni aila iyatyochele, w̄aasalile w̄andu w̄ane iyansimene mundu jwakamwilwe ni masoka jula ni ngani ja maguluw̄e.

¹⁷ Nipele, w̄andu w̄atandite kwachondelela Che Yesu kuti akopoche mu chilambo chao.

¹⁸ Che Yesu pa w̄aliji nkwinjila mu ngala w̄a, mundu ju w̄akamwilwe ni masoka jula w̄achondelele kuti alongane nawo.

¹⁹ Nambo, Che Yesu w̄akanile ni kwasalila, “Njaule kumangwenu, kwa achalongo achinjenu, nkaasalile yanayose yambone yampanganyichisye Ambuje ni yatite pakunkolela chanasa.”

²⁰ Nipele mundu jula w̄ajawile ni kutanda kwenesya ku chilambo chose cha Dekapoli, yaani misi likumi, indu yaikulungwa i w̄apanganyichisye Che Yesu. W̄andu wose w̄awapilikene w̄asimosile.

*Che Yesu akwalamya jwankongwe jumo ni mwali ju che Yailo
(Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56)*

²¹ Che Yesu w̄ajombweche sooni litanda lya Galilaya ni ngala w̄a. Pa w̄aliji mungulugulu litanda, mpingo wekulungwa wa w̄andu wasongangene pachi w̄andi nawo. ²² Pelepo jwaiche mundu jumo, jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana W̄ayahudi, liina lyakwe che Yailo. Pa w̄ambweni Che Yesu, w̄aligwisisye paujo pa Che Yesu. ²³ Nipele, w̄achondelele nnope achitiji, “Mwali jwangu akulwala nnope, ngummenda twende nkansajichile makono kuti alame ni kukola umi.”

²⁴ Nipele, Che Yesu w̄atynosile achilonganaga ni mundu jula. W̄andu w̄ajinji w̄akuiye ni w̄aliji nkwa w̄ijikanya kosekose.

²⁵ Pelepo pali ni jwankongwe ju w̄aliji ni magono kwa yaka likumi ni i w̄ili.

²⁶ Jwankongwe jo, w̄alasile nnope kwajaulila w̄amitela w̄ajinji. Namuno w̄aliji atyosisye ipanje yakwe yose, nambo nganapata eja ni ulwele ula waliji nkuendelechela pe.

²⁷ Jwankongwe jo pa w̄apilikene kuti Che Yesu akwalamya w̄andu, w̄apelete mu mpingo wa w̄andu ula ni kwajaulila Che Yesu kwa panyuma ni kukwaya chiwalo chakwe.

²⁸ W̄aganisisye, “Nakwayaga pe chiwalo chao, chiilame.”

²⁹ Pa w̄akwaiye pe chiwalo chi Che Yesu, papopo magono gakwe galesile, nombe w̄alipikene pachilu kuti alamile. ³⁰ Papopo Che Yesu w̄amanyilile kuti machili gakwe ganlamisye mundu. Nipele w̄augalauhile mpingo wa w̄andu ni kuusya, “Ana nduni jwakwaiye iwalo yangu?” ³¹ W̄akulijiganya w̄ao w̄ajanjile, “Ngankwaona w̄andu yatiteje pakumbijikanya? Nambi nkuusya uli kuti, ‘Nduni jwangwaiye?’ ” ³² Nambo Che Yesu w̄apundile kulolesyalolesya kuti w̄aone ju w̄atesile yeleyo jo. ³³ Pelepo jwankongwe jo achimanyililaga iyasimene, w̄ajaulile Che Yesu alinkutetemela kwa lipamba ni kuligwisya paujo pao, ni kwasalila usyene wose. ³⁴ Che Yesu w̄ansalile, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaule kwa chitendewele ni nlame ulwele wenu.”

³⁵ Che Yesu pa w̄aliji nkuw̄echeta, w̄aiche w̄andu kutyochela ku nyuumba ji che Yailo, jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana W̄ayahudi jula ni w̄ansalile, “Mwali jwenu jula ajasiche. Ligongochi nkunsausya Jwakwiganya?”

³⁶ Nambo Che Yesu nganagakosya malo w̄e ga w̄aw̄echete w̄andu wo, nipele w̄ansalile jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana W̄ayahudi jula, “Kasinjogopa, ngambe kulupilila pe.” ³⁷ Nipele Che Yesu nganasaka kulongana ni mundu jwalijose, ika w̄e che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwakwe che Yakobo. ³⁸ Pa w̄aiche ku nyuumba ji che Yailo, Che Yesu w̄aweni w̄andu alinkunyokonya kwa ililo ni kulila kwa malumbo.

³⁹ Che Yesu wâjajinjile mu nyuumba ni kwasalila wându, “Kwachichi nkunyokonya ni kulila? Mwali nganajasika, agambile gona pe.”

⁴⁰ Nombe wanyawo wansechile. Nipele Che Yesu waakopwesye paasa wose, waajigele atatigwe ni achikulugwe mwali jo pamo ni wakulijiganya wao watatu, wâjajinjile mu chuumba chiwagonile mwali jo. ⁴¹ Wankamwile nkono ni wansalile, “Talisa, kumi,” malumbo gakwe, “Mwali, ngunsalila njimuche!”

⁴² Papopo mwali jo wâjimwiche ni wâjesile. Mwali jo waliji ni yaka likumi ni iwili. Pichakopochele chelecho wându wala wasimosile kwa nnope. ⁴³ Nambo Che Yesu waalekasisye kwannope anaasalile wându wane ngani jo. Nipele waasalile, “Mwape chakulya alye.”

6

Wându akunkana Che Yesu ku Nasaleti (Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Che Yesu watyosile pepala, walongene ni wakulijiganya wao ni kwaula ku nsinda wakwe. ² Palyaiche Lyuwa lya Kupumulila, Che Yesu watandite kwiganya mu nyuumba ja kusimanilana Wayahudi. Wându wâjajinjile waampilikene wasimosile achitiji, “Ana apatile kwapi yele indu yakuisala yi? Ana apatile kwapi lunda lu mundu ju mpaka akombole kuitendekanya yakusimonjeka? ³ Ana aju nga wa jwakusepa jula, mwana ju che Maliamu ni achapwakwe nga wa che Yakobo ni che Yusufu ni che Yuda ni che Simoni? Ana achalumbugwe ngakutamanga papapa pamangwetu pa?” Kwa yele wankanile.

⁴ Nambo Che Yesu waasalile, “Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa papalipose, nambo ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe ni mwa achalongo achinjakwe ni kwa wându waali mu nyuumba jakwe.”

⁵ Che Yesu nganakombola kuitendekanya indu yakusimosya pa Nasaleti po, nambo nganatupa wakulwala waasajichile makono ni kwalamya. ⁶ Nombejo wasimosile nnope, ligongo wându wa kweleko wo nganakulupililanga.

Nipele Che Yesu wasyungwile mmisinda ja pachiwândi ni pepala ni kwajiganya wându.

Che Yesu akwatuma wakulijiganya likumi ni wa wili (Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Che Yesu waawilasilile wakulijiganya wao likumi ni wa wili wala, watandite kwatuma wa wili wa wili ni kwapa ukombole wa kugakoposya masoka. ⁸ Ni waasalile, “Ngasinjigala chindu chachilichose mu ulendo ika we nkongojo pe. Ngasinjigala chakulya chachilichose atamuno nsaku atamuno mbiya. ⁹ Mbwale italawanda nambo ngasinjigala mwinjilo wine. ¹⁰ Papalipose pachampochele nnonjele mmomo mpaka pachintyoche pelepo. ¹¹ Papalipose pachankane kumpochela ni kukana kumpilikanila, ntyoche pelepo nchikung'undaga luundu mmakongolo mwenu, kulosya kuti nkwasjamuka, paku wa akanile kuupochela utenga wa Akunnungu.”

¹² Nipele watyosile, waalalichile wându aleche sambu syao. ¹³ Wagakopwesye masoka gamajinjile, sooni waapakesye mauta wakulwala wâjajinjile ni kwalamya.

Chiwa chi che Yohana jwakubatisya (Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Mwenye che Helode wasipikene ngani syo, paku wa liina li Che Yesu lyamanyiche papalipose. Wându wampepe watite, “Mundu ju ali che Yohana jwakubatisya, asyuchile! Kwaligongo lyo akwete machili ga kupanganya yakusimonjeka.”

¹⁵ Nambo wane watite, “Mundu ju ali che Elia.”

Nombe wane watite, “Ali jwakulondola jwa Akunnungu mpela awala wakulondola wa kalakala.”

¹⁶ Nambo che Helode paŵapilikene yeleyi, ŵatite, “Jweleju ali che Yohana Jwakubatisya junankatile ntwe, asyuchile!” ¹⁷ Che Helode ŵaganisisye yeleyo pakuŵa, kundanda ko ŵaalajisye ŵandu kuti ŵakamule che Yohana ni kwataŵa mu nyumba jakutaŵilwa ŵandu. Che Helode ŵatesile yeleyo ligongo ŵalombile che Helodia juŵaliji ŵankwakwe che Filipino mpwakwe. ¹⁸ Che Yohana Ŵakubatisya ŵaasalilaga che Helode, “Ngaikuŵajilwa mmwe kwalomba ŵankwakwe mpwenu.”

¹⁹ Nipele che Helodia, ŵankwakwe mwenye, ŵanchimile nnope che Yohana, ŵasachile kwaulaga, nambo nganakombola. ²⁰ Che Helode ŵanjogopaga che Yohana pakuŵa ŵaimanyilile kuti ŵaliji jwambone ni jwanswela, kwapele ŵanlindilile. Che Helode yaanonyelaga kwapilikanila che Yohana, nachiŵamuno yaapetekaga ntima kwannope paŵamalisyaga kwapikanila.

²¹ Nambo lyuŵa limo, che Helodia ŵapatile lipesa pa lyuŵa lyakumbuchila kupagwa kwa che Helode. Che Helode ŵaapanganyichisye chindimba achakulu ŵa nkungulu wakwe, achakulu ŵa ŵandu ŵangondo ni ilongola ŵa chilambo cha ku Galilaya. ²² Nipele, mwali ju che Helodia ŵajinjile, ŵatyasile ni kunnonyelesya kwannope mwenye che Helode ni achalendo ŵakwe. Mwenye che Helode ŵansalile mwali jula, “Mumende chachilichose chinkuchisaka, chinampe.” ²³ Ni sooni ŵalumbilile, “Chachilichose chachimumende chinampe, atamuno mbindikati ja umwenye wangu.”

²⁴ Mwali jo ŵakopweche ni kwaula kwa achikulugwe kukwausya, “Ŵeende chichi?” Achikulugwe ŵajanjile, “Mmende ntwe u che Yohana Jwakubatisya.”

²⁵ Mwali jula ŵausile kwa chitema kwa mwenye ni ŵaasalile, “Ngusaka muumbe sambano pejino, ntwe u che Yohana Ŵakubatisya mu mbale.”

²⁶ Mwenye jula ŵasupwiche nnope, nambo pakuŵa ŵanlumbilile paujo pa achalendo ŵakwe, nganakombola kunkanila. ²⁷ Papopo mwenye ŵantumile jwangondo akajigale ntwe u che Yohana. Jwangondo ŵajawile mu nyumba jakutaŵilwa ŵandu ni kwakata che Yohana ntwe. ²⁸ Ŵaichenawo ntwe ula mu mbale ni kumpa mwali, nombejo ŵampele achikulugwe. ²⁹ Ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵajipilikene ngani jo, ŵapite kukwigala chilu chakwe ni kuchisika.

*Che Yesu akwalisya ŵandu elufu nsano
(Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)*

³⁰ Achinduna ŵala ŵausile ku ulendo wao ni kunsalila Che Yesu yose iŵaitesile ni iŵaijigenye. ³¹ Che Yesu ŵaasalile, “Tujaula peuto pangali ŵandu kuti nkapumulile.” Ŵaŵechete yeleyo ligongo kwaliji kwana ŵandu ŵajinji ŵaŵaikaga ni kutyoka, namose Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵakwe nganapatanga lipesa lyakuti alyanje. ³² Nipele ŵajinjile mu ngalaŵa achinsyene pe kwaula peuto pangali ŵandu.

³³ Nambo ŵandu ŵajinji ŵaaweni paŵajaulaga po, ni ŵamanyilile. Nipele ŵandu ŵajinji ŵaumile misi jose ŵautuchile ni ŵalongolele kwika kwiuto kula, Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao akanaiche. ³⁴ Paŵatulwiche mu ngalaŵa, Che Yesu ŵauweni mpingo wekulungwa wa ŵandu, ŵaukolele chanasa ligongo ŵaliji mpela ngondolo syangali ni jwakuchinga ni ŵatandite kwajiganya indu yejinji. ³⁵ Palyaiche ligulo ŵakulijiganya ŵaajaulile Che Yesu ni kwasalila, “Sambano kuswele ni sooni mutuli muno mwipululu. ³⁶ Mwalanje ŵandu ŵa ajaulangane mmisinda jajiŵandichile pane mmigunda, akalisumile yakulya.”

³⁷ Nambo Che Yesu ŵatite, “Ŵanyamwe mwape chakulya alyanje.”

Ŵanyawo ŵausisye, “Ana nkusaka tukasume mikate kwa mbiya syasijinji syanti yele, ni kwapa alyanje?”

³⁸ Nambo Che Yesu ŵausisye, “Nkwete mikate jilingwa? Njaula nkalole.” Paŵajawile kukulola ni ŵansalile, “Jipali mikate nsano ni somba siŵili.”

³⁹ Che Yesu wâasalile wakulijiganya wao watamiche wandu wo pa manyasi gamaŵisi mipingo mipingo. ⁴⁰ Nombewo watemi mmipingo ja wandu mia moja ni ja wandu hansini. ⁴¹ Nipele Che Yesu wajigele mikate nsano jila pamo ni somba siŵili sila. Walolite kwini ni kwatogolela Akunnungu ni kujigawanya mikate jila. Ni wapele wakulijiganya wao kuti wagaŵanyichisye wandu. Ilaila wagaŵilenye wandu wose somba siŵili sila. ⁴² Wandu wose walile ni kwikuta. ⁴³ Nipele wakulijiganya wakumbikenye sigasi sya mikate ni somba, wagumbesye itundu kumi na mbili. ⁴⁴ Achalume wawalile mikate jo waliji mianda nsano.

Che Yesu akwenda pachanya meesi
(Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21)

⁴⁵ Papopo Che Yesu wâasalile wakulijiganya wao ajinjilanje mu ngalaŵa alongolele ku Besesaida kwakuli peesi litanda. Nombejo wasigalile kuti aulanje mpingo wa wandu ula. ⁴⁶ Pawamasile kwalanga wandu, Che Yesu wakwesile kwitumbi kukupopela. ⁴⁷ Palyaiche ligulo, ngalaŵa jila jaliji pambindikati litanda, katema ko Che Yesu waliji jikape kunsanga. ⁴⁸ Nipele waweni wakulijiganya wao wala achilagaga mu ngalaŵa, ligongo mbungo jaliji jininkwaputa. Kuninkucha Che Yesu wawandichile achendaga pachanya meesi ni walitesile akwapelenganya. ⁴⁹ Nambo wakulijiganya wala pawammweni ali nkwenenda pachanya meesi, waganisisye lilaika, ni watandite gumilanga. ⁵⁰ Pakuŵa wose pawambweni wajogwepe nnope.

Papopo Che Yesu wâasalile, “Muusimane ntima, ndili une, kasinjogopanga.” ⁵¹ Nipele wajinjile mu ngalaŵa jiwali wakulijiganya wao mula ni mbungo jatulele. Wakulijiganya wasimosile nnope, ⁵² ligongo, waliji akanamanyilile chatesile Che Yesu nkati mikate jila, pakuŵa mitima jao jatopelwe kumanyilila.

Che Yesu akwalamya wakulwala ku Genesaleti
(Matayo 14:34-36)

⁵³ Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wajombweche litanda, waiche ku Genesaleti, pelepo wajijimiche ngalaŵa jao. ⁵⁴ Pawakopweche mu ngalaŵa, papopo wandu waamanyilile Che Yesu. ⁵⁵ Nipele wautwiche achisyungulaga pachilambo pose, ni kutanda kwajigalanga wakulwala ali agonile mmigono jao, ni kwajausya kulikose kuwapilikene kuti Che Yesu ali kweleko. ⁵⁶ Kulikose kuwajawile Che Yesu, mmisinda, mmisi ni mmigunda, wandu waliji nkwagonika wakulwala peuto pakusumichisya malonda, wachondelele Che Yesu kuti wakulwala wakwaye namose luminiko lwa mwinjilo wao. Ni wose wawakwaye walamile.

7

Majiganyo ga Achachekulu
(Matayo 15:1-9)

¹ Mafalisayo wampepe ni jwakwiganya Malajisyo wawatyochele ku Yelusalemu wasongangene paujo pa Che Yesu. ² Wanyawo waweni wakulijiganya wampepe wa Che Yesu akulya panganaŵa makono mpela iyasachilwaga ni Malajisyo ga Chiyahudi. ³ Pakuŵa, Mafalisayo ni Wayahudi wose ngakulya chakulya panganaŵa mmakono, mpaka pachisukusuku achikamulisyaga masyowelo ga achachekulu wachiikala. ⁴ Sooni paakutyokanga pakusumichisya malonda ngakulya chachilichose pangajosya kaje. Nombe akugakuyanga masyowelo gamajinji gawapochele kutyochela kwa achachekulu, mpela ila yakuti pakosya migao ni iteleko ni yombo ya libati.

⁵ Nipele Mafalisayo ni Wakwiganya Malajisyo wala wausisye Che Yesu, “Kwachichi wakulijiganya wenu ngakugakuya masyowelo gitupochele kwa achachekulu wetu, nambo akwamba kulya chakulya mmakono muli musakele?”

⁶ Che Yesu wajanjile, “Waulamba wanyamwe! Che Isaya, jwakulondola jwa Akunnungu, walondwele yambone pa wanyamwe mpela iwatite pakulemba, ‘Akunnungu akuti, wandu wa akunjimbichisyanga pakang’wa pe, nambo mmitima jao ali kwakutalikangana ni une.

⁷ Kumbopelela kwao kwangali chindu, ligongo akwiganya malajisyo ga wandu mpela ila akugajiganya Malajisyo ga Akunnungu.

⁸ “Wanyamwe nkugaleka Malajisyo ga Akunnungu ni kugakamulisya masyowelo ga wandu.”

⁹ Che Yesu wapundile kuwecheta, “Wanyamwe nkumanyi kukana kwa lunda lwenu Malajisyo ga Akunnungu kuti ngakuye masyowelo genu mwachinsyene! ¹⁰ Pakuwa che Musa walajisye, ‘Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu,’ ni, ‘Mundu jwalijose juchantukane atatigwe pane achikulugwe, aulajikwe.’ ¹¹ Nambo wanyamwe nkwiganya, iwaga mundu akwete chindu chakombola kwakamuchisya achikulugwe pane atatigwe, nambo nkuti chindu cho chili ‘Kolibani’, malumbo gakwe chindu cho chityosyekwe sadaka kwa Akunnungu, ¹² nipele mundu jo ngakusachilwa sooni kwakamuchisya atatigwe pane achikulugwe. ¹³ Yeleyo ni inkuti pakulijalusya Lilowe lya Akunnungu kwa masyowelo ginkujiganyana. Ni sooni nkugatendekanya gamajinji ganti iyoyo.”

*Indu yaikuntendekasya mundu akakundikwa ni Akunnungu
(Matayo 15:10-20)*

¹⁴ Che Yesu wauwilasile sooni mpingo wekulungwa wa wandu ula ni kwasalila, “Mumbikanichisye wose, ni manyilile. ¹⁵ Ngapagwa chakulya chaakulya mundu, chachikuntendekasya awe jwangakundikwa ni Akunnungu. Nambo chachikukopoka nkati mwa mundu, ni chachikuntendekasya mundu jo awe jwangakundikwa ni Akunnungu. ¹⁶ Waali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane!”

¹⁷ Pawalekangene ni wandu wala ni kwinjila mu nyuumba, wakulijiganya wao wambusisye malumbo ga chitagu cho. ¹⁸ Nombe Che Yesu waasalile, “Ni wanyamwe nganinkola umanyilisi? Ana ngankumanyilila kuti chakulya chaakulya mundu ngachikukombola kuntendekasya awe jwangakundikwa ni Akunnungu? ¹⁹ Pakuwa ngachikwinjila mu ntima mwakwe, nambo mlutumbo ni chikukopoka paasa pa chiilu pakwe.” Pawawechete yeleyo Che Yesu waitesile yakulya yose ikomboleche kuligwa.

²⁰ Wapundile kuwecheta, “Chachikukopoka nkati mwa mundu ni chachikuntendekasya mundu jo awe jwangakundikwa ni Akunnungu. ²¹ Pakuwa mu ntima mwa mundu ni mwamukukopoka ng’ansyo syangalimate, ni chikululu ni wiyi ni uulasi, ²² ni chikululu ni lipamo ni ungalumbana ni kulambusya ni kunyenga ni wiu ni kutukana ni chibuli ni kulowela. ²³ Yangalumbana yose yo, ikukopoka nkati mwa mundu, yose yo ni yaikuntendekasya mundu awe jwangakundikwa ni Akunnungu.”

*Chikulupi cha jwankongwe
(Matayo 15:21-28)*

²⁴ Che Yesu watyosile pelepo, wajanjile mu mmusi wauwandikene ni ku Tilo. Ni kweleko wajanjile mu nyuumba jimo ni nganasaka mundu jwalijose aimanyilile, nambo nganakombola kulisisa. ²⁵ Jwankongwe jumo, juwaliji ni mwali juwakamwilwe ni lisoka, wapilikene ngani si Che Yesu. Ni waajaulile ni kuligwisya pa makongolo gao. ²⁶ Jwankongwe jo waliji Mgiliki ni nganawa Myahudi, juwapagwile musi wa ku Silofonike ku chilambo cha ku Silia. Waachondelele Che Yesu akankoposye mwali jwao lisoka. ²⁷ Nambo Che Yesu wajanjile, “Ajikute kaje wanache, pakuwa nga wa yambone kwigala chakulya cha wanache ni kusijasila mbwa syao.”

²⁸ Nambo jwankongwe jo wâtite, “Elo, Ambuje, nambo ngati atamuno mbwa syasikutama kuusi mesa, sikulya mbakatika syakusigwisya wânache.”

²⁹ Pelepo Che Yesu wâsalile, “Kwaligongo lya intite pakwanga, njaule kumusi. Lisoka linkopweche mwali jwenu.”

³⁰ Nipele jwankongwe jo wâusile kumangwao, wânsimene mwanagwe agonile pachindanda ni lisoka lili linkopweche.

Che Yesu akunnamy mundu jwangapilikana ni jwanga wêcheta

³¹ Nipele Che Yesu wâtyosile ku chilambo cha ku Tilo ni kwaula ku litanda lya Galilaya achipitilaga ku Sidoni ni ku Dekapoli. ³² Wâiche wându wâampepe ali anjigele mundu juwâlijji jwangapikana ni jwanga wêcheta, wâachondelele Che Yesu ansajichile makono mundu jo ni kunlanya. ³³ Che Yesu wântyosisye mundu jo mu mpingo wa wându ni kunjausya pangali wându, wâwâisile yala mmapilikanilo ga mundu jula. Wâsunile mata pa chaala chakwe ni kunkwaya lulimi mundu jula. ³⁴ Nipele Che Yesu wâlolite kwinani kwa Akunnungu ni kwisya ntima, wânsalile mundu jo, “Efata,” malumbo gakwe “Mbuguche.”

³⁵ Papopo mapilikanilo ga mundu jula gaugwiche ni lulimi lwakwe lwagopweche, nipele wâtandite kuwêcheta uchenene. ³⁶ Che Yesu wâkanyisye wându wâla kuti akansalila mundu jwalijose yelei. Namuno wâpundile kwakanyisya, wânyawo wâpundisye kuijenesya yeleyo. ³⁷ Ni wându wâsimosile nnope ni kuti, “Atesile yose mwambonepe, namose wângapilikana akwatenda apilikane ni wânga wêcheta akwatenda a wêchete!”

8

Che Yesu akwalisya wându elufu nne

(Matayo 15:32-39)

¹ Pa mo wâ go, mpingo wekulungwa wa wându wasongangene sooni. Paku wâ nganakolanga chakulya, Che Yesu wâawâilasile wâkulijiganya wâo ni kwasalila, ² “Ngwakolela chanasa wându wâ, ligongo atemi none kwa mo wâ gatatu ni nganakolanga chakulya. ³ Naalekaga ajaulangane mmangwao ni sala, komboleka chakomochanje mwitala, paku wâ wâampepe mwa wânya wâ atyochele kwakutalika.”

⁴ Wâkulijiganya wâo wâmbusisye, “Patuli pano mwipululu, ana chitupate kwapi chakulya chakomboleka kwalisya wându wose wâ?”

⁵ Che Yesu wâusisye, “Ana nkmete mikate jilingwa?”

Wânyawo wâjanjile, “Saba.”

⁶ Che Yesu wâasalile wându wâla atame paasi. Wâjigele mikate saba jila ni wâatogolele Akunnungu, wâga wenyene ni kwapa wâkulijiganya wâo wâla kuti wâaga wile wându, nombewo wâaga wile wându wo. ⁷ Sooni wâkwete tusomba kanandi. Che Yesu wâatogolele Akunnungu ni wâasalile wâkulijiganya wâo wâaga wile wându. ⁸ Wându wâla wâlile ni kwikuta. Nipele wâkulijiganya wâkumbikenye sigasi ni wâgumbesye itundu saba. ⁹ Wându wâwâlile wâla wâliji mpela elufu nne. Nipele Che Yesu wâlanjile, ¹⁰ papopo wâkwesile mu ngala wâ pamo ni wâkulijiganya wâo ni kwaula chilambo cha ku Dalamanuta.

Mafalisayo akusaka chimanyisyo

(Matayo 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Wâiche Mafalisayo wâne ni wâgatandite makani ni Che Yesu achisakaga kwatanjisa. Wâasachile atende chimanyisyo kulosya kuti ukombole wao ukutyochela kwinani kwa Akunnungu. ¹² Che Yesu wâsupwiche nikuti, “Kwachichi wându wâ mo wâ gano akusakanga chimanyisyo? Isyene ngunsalila, wându wâ ngaapegwa chimanyisyo chachilichose.”

¹³ Nipele, Che Yesu wâlekangene nawo wându wâla, wâjanjile mu ngala wâ ni kombochela peesi.

*Amila ja Mafalisayo ni ja che Helode
(Matayo 16:5-12)*

¹⁴ W̄akulijiganya w̄a Che Yesu w̄aliw̄alile kwigala mikate, w̄akwete nkate umo pe mu ngalawa mula. ¹⁵ Che Yesu w̄aajamwiche achitiji, “Nlilolechesye, ni kuligosa ni amila ja Mafalisayo ni ja che Helode.”

¹⁶ W̄akulijiganya w̄ala w̄atandite kuw̄echetsyana achinsyene pe, “Akuw̄echeta yelei ligongo nganitukola mikate.”

¹⁷ Che Yesu w̄aimanyilile iw̄aliji nkuw̄echetsyana, ni w̄ausisye, “Kwachichi nkuusyana yati nganinjigala mikate? Ana mpaka sambano ngankulijiganya pane kumanyilila? Kwachichi ngankuganisya? ¹⁸ Meeso nkwe, ana ngankulolanga? Mapilikanilo nkwe, ana ngankupilikana? Ana ngankukumbuchila ¹⁹ panagaw̄enye mikate nsano jila ni kwapa w̄andu elufu tano, mwagumbesye itundu ilingwa ya sigasi?”

W̄akulijiganya w̄ajanjile, “Itundu kumi na mbili.”

²⁰ W̄ausisye sooni, “Panagaw̄enye mikate nsano ni jiw̄ili ni kwapa w̄andu elufu nne, ana mwagumbesye itundu ilingwa ya sigasi?”

W̄akulijiganya w̄ala w̄ajanjile, “Itundu saba.” ²¹ Che Yesu w̄ausisye, “Nganimme kumanyilila?”

Che Yesu akunnanya mundu jwangalola ku Besesaida

²² Che Yesu pamo ni w̄akulijiganya w̄ao w̄aiche ku nsinda wa ku Besesaida. Kukoko w̄andu w̄ampelechele mundu jwangalola, ni w̄aachondelele Che Yesu kuti ankwaye kuti anlanye. ²³ Che Yesu w̄ankamwile nkono mundu jwangalola jo ni w̄akopweche nawo paasa nsinda. Ni w̄ansunile mata mmeeso, w̄asajichile makono ni w̄ambusisye, “Nkukombola kuchiona chachilichose?”

²⁴ Mundu jwangalola jula w̄alolite nikuti, “Ngwaona w̄andu ali nkuoneka mpela itela ili nkwenenda.”

²⁵ Che Yesu w̄asajiche sooni makono gakwe mmeeso mwa jwangalola jula, nombejo ukombole wakwe wa kulola wammujilile. ²⁶ Che Yesu w̄ansalile mundu jo ajaule kumangwakwe ni kunkanya achitiji, “Nkaujila ku nsinda ni kwasalila w̄andu.”

*Che Petulo akusala pangasisa kuti Che Yesu ali Kilisito
(Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21)*

²⁷ Che Yesu ni w̄akulijiganya w̄ao w̄ajawile ku misi ja Kaisalia Filipi. Paw̄aliji mwitala, Che Yesu w̄ausisye w̄akulijiganya w̄ao, “Ana w̄andu akuti une ndili nduni?”

²⁸ W̄akulijiganya w̄ala w̄ajanjile, “W̄ane akuti w̄alakwe ndi che Yohana W̄akubatisya, w̄ane akuti ndi che Elia ni w̄ane akuti ndi jumo jwa W̄akulondola w̄a Akunnungu.”

²⁹ Che Yesu w̄ausisye w̄akulijiganya w̄ao, “W̄anyamwe nkuti uneji nduni?”

Che Petulo w̄ajanjile, “W̄alakwe ndi Kilisito, Jwasagulikwe ni Akunnungu.”

³⁰ Nipele Che Yesu w̄aajamwiche achitiji, “Ngasimunsalila mundu jwalijose chelechi nkati une.”

*Che Yesu akuw̄echeta ngani ja kusauka, chiwa ni kusyuka kwakwe
(Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27)*

³¹ Che Yesu w̄atandite kwajiganya w̄akulijiganya w̄ao achitiji, “Mwana jwa Mundu akusachilwa asauche kwannope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu w̄ambopesi ni w̄akwiganya Malajisyo. Nipele chachiulajikwa, nambo chasyuche pa lyuwa lyaatatu.”

³² Che Yesu w̄aasalile yelei pangasisa. Nipele che Petulo w̄anjigele Che Yesu pajika ni kutanda kwakalipila kuti anasale indu yo. ³³ Nambo Che Yesu w̄agalawiche, w̄aalolechesye w̄akulijiganya w̄ao ni kwakalipila che Petulo achitiji, “Shetani, ntyoche apa! Pakuwa ngankuganisya ngani ja Akunnungu nambo nkuganisya ngani sya w̄andu.”

³⁴ Nipele wauwilasile mpingo wa wandu pamo ni wakulijiganya wao ni kwasalila, “Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya, akatenda yakuisaka nsyene, aweje chile kusauka kwa kulitwika nsalaba wakwe kwaligongo lyangu une ni kuunguya. ³⁵ Pakuwa jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe nsyene, chaujase. Nambo, jwalijose jwakuujasa umi wakwe, kwaligongo lyangu une, ni sooni kwaligongo lya Ngani Jambone, chaulupusye. ³⁶ Ana mundu chapate chichi achikolaga chipanje chose cha pachilambo ni kwasa umi wakwe wa mowa gose pangali mbesi? ³⁷ Pane mundu chatyosye chichi kuti auusye umi wakwe wa mowa gose pangali mbesi? ³⁸ Mundu jwalijose angolelaga soni une pamo ni ngani jangu mu uwelesi wu wangalumbana ni wangaajogopa Akunnungu, Mwana jwa Mundu chankolele soni mundu jo, katema kachaiche mu ukulu wa Atati wakwe, pamo ni achikatumetume wa kwini waswela.”

9

¹ Che Yesu wapundile kwasalila, “Isyene ngunsalila, apali wandu wane papapa chiwaone Akunnungu achitawalaga ni machili kwa matala gakupisyangana akana we kuwa.”

*Che Yesu akugalauka usyo
(Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² Pagapite mowa nsano ni limo, Che Yesu waajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana, walongene nawo pa chitumbi cheleu pajikape. Kweleko ku meeso ku Che Yesu kwagalawiche paujo pao. ³ Iwalo yakwe yaliji yeswela mbee yanti mundu jwalijose jwa pachilambo pano ngakupakombola kuswejesya chanti yeleyo. ⁴ Nipele, che Elia ni che Musa wakopochele paujo pao ni waliji nkukunguluka ni Che Yesu. ⁵ Che Petulo wasalile Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, ikaliji yambone kuti uwe tutame panopano. Tuta we masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni liine li che Elia.” ⁶ Che Petulo nganachimanya chaku wecheta pakuwa wose wajogwepe kwannope.

⁷ Nipele, lyakopochele liunde ni kwaunichila, lilo we lyakopochele mu liunde lichitiji, “Aju ni Mwanangu jungunonyela, mumpilikanile jwelejo.” ⁸ Papopo wakulijiganya walolite akuno ni akunokuno, nambo nganambona mundu jwine ika we Che Yesu pe.

⁹ Pa watulukaga pa chitumbi, Che Yesu wakanyisye wanyawo kuti yele iwaiweni akansalila mundu jwalijose mpaka Mwana jwa Mundu pachachisyuka.

¹⁰ Nipele, wakulijiganya wagakumulichisye malo we go, nambo waliji nkuusyana achin-syene pe, “Kusyuka malumbo gakwe chichi?” ¹¹ Nipele, wausisye Che Yesu, “Ana kwachichi wakwiganya Malajisyo akusala kuti, chaiche kaje Che Elia?”

¹² Che Yesu wajanjile, “Elo, che Elia chaiche kaje kukuwika chile indu yose. Nambi kwachichi ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu kuti, Mwana jwa Mundu chasauche kwannope ni kukanikwa? ¹³ Nambo une ngunsalila, che Elia wamasile kwika ni wandu wampanganyichisye chachilichose chi wasachile, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala nkati welewo.”

*Che Yesu akunnanya jwanchanda jwakamwilwe ni masoka
(Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43)*

¹⁴ Che Yesu ni awala wakulijiganya watatu pa waachilile wakulijiganya wane wala, waweni wandu wajinji ali wasyungwile achikanilanaga ni wakwiganya Malajisyo. ¹⁵ Papopo, wandu wose pa wambweni Che Yesu, wasimosile kwannope, wautuchile kukwakomasya. ¹⁶ Che Yesu wausisye wakulijiganya wao, “Ana nkukanilana nawo ichichi?”

¹⁷ Mundu jumo mu mpingo wa wandu mula wajanjile, “Jwakwiganya, nannyichenawo mwanangu kukwenu jwakamwilwe ni lisoka lyalikuntendekasya anakombole ku wecheta. ¹⁸ Katema kose lisoka palikunjijila, likungwisya paasi ni likuntendekasya mwanache jo chikopoche chiulo nkang'wa, achichilimyaga meeno ni kukakamala chiilu. Naa wendile wakulijiganya wenu alikoposye, nambo walepele.”

¹⁹ Nipele, Che Yesu w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao, “Mwanya uw̄elesi wangali chikulupi! Ana chindame ni w̄anyamwe mpaka chakachi? Chinampililile mpaka chakachi? Munyichisye mwanache jo.”

²⁰ W̄annyichisye ku Che Yesu. Lisoka palyambweni Che Yesu, papopo lyantasile njilinjili jwanchanda jo, nombe w̄agwile paasi, w̄agalagete akuno alinkukopoka chiulo kukang'wa. ²¹ Che Yesu w̄ammusisye atagigwe jwanchanda jo, “Jwanchanda ju yatandite chakachi yelei?”

W̄ajanjile, “Chitandile wanache wakwe. ²² Katema kakajinji lisoka lya lyangwisyaga pa mooto ni mmeesi kuti lyaulaje. Nambo iw̄aga nkukombola kutendekanya chachilichose, ntukolele chanasa ni kutukamusya!”

²³ Che Yesu w̄ansalile, “Kwachichi nkuti, ‘Iw̄aga ngukombola’? Yose ikukomboleka kwa mundu jwakukulupilila.”

²⁴ Papopo atagigwe jwanchanda jo w̄anyanyisye, “Ngukulupilila! Nambo chikulupi changu chili chamwana, mungamuchisye ngole chikulupi chachikulungwa.”

²⁵ Che Yesu pa w̄aweni kuti w̄andu w̄ajinji ali nkusongangana paujo pao, walijamwiche lisoka lila ni kulisalila, “Mmwe lisoka linkulekasya kuw̄echeta ni kupilikana, ngunlamula nkopoche mwa jwanchanda ju, ni nkajinjila sooni.”

²⁶ Pelepo lisoka lyanyanyisye, lyangwisisye njilinjili jwanchanda jo ni lyankopweche. Jwanchanda jwaoneche mpela jwammwe, ni w̄andu w̄ane w̄atite “Awile!” ²⁷ Nambo Che Yesu w̄ankamwile nkono jwanchanda jo, w̄ankamwisye ajimuche, nombejo w̄ajimi.

²⁸ Che Yesu pa w̄ajinjile mu nyumba, w̄akulijiganya w̄ao w̄ausisye pajika, “Kwachichi twalepele kulikoposya lisoka lya?”

²⁹ Che Yesu w̄ajanjile, “Lisoka lyanti yelei ngalikukopoka kwa litala lyalililyose ika w̄e kwa kwapopelela Akunnungu pe.”

Che Yesu akuw̄echeta sooni yankati chiwa chakwe

(Matayo 17:22-23; Luka 9:43b-45)

³⁰ Che Yesu ni w̄akulijiganya w̄ao w̄atyosile peuto pala, ni w̄ajendelechele ni ulendo kupitila ku chilambo cha ku Galilaya. Nganasaka mundu jwalijose akumanye kuw̄aliji, ³¹ pakuw̄a w̄aliji nkujiganya w̄akulijiganya w̄ao, w̄asalile, “Mwana jwa Mundu cha w̄ichikwe mmakono mwa w̄andu, nombewo chambulaje. Nambo pa lyu w̄a lyaatatu chiulajikwa pe chasyuche.”

³² Nambo w̄akulijiganya w̄ao nganaganyililaga malumbo ga malo w̄e go, ni w̄ajogwepe kumbusya.

Nduni jwali jwankulu?

(Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Pa w̄aiche musu wa ku Kapelenaumu w̄ajinjile mu nyumba, nombe Che Yesu w̄ausisye w̄akulijiganya w̄ao, “Ana mwitala mula mwakanilanaga ichichi?”

³⁴ Nambo w̄anyawo w̄amyalele, pakuw̄a pa w̄aliji mwitala mula, w̄aliji nkukanilana yankati nduni jwali jwankulungwa mwa w̄anyawo. ³⁵ Che Yesu w̄atemi paasi, ni w̄aaw̄ilasile w̄akulijiganya w̄ao likumi ni w̄aw̄ili w̄aasalile, “Mundu jwakusaka kuw̄a jwankulu akusachilwa alitulusye ni kuw̄a jwannandi ni katumetume jwa wose.”

³⁶ Sooni w̄anjigele mwanache ni kunjimika pasikati jao, w̄anjangete ni kwasalila,

³⁷ “Jwalijose jwakumpochela mwanache mpela aju mu liina lyangu, akuumbochela une, ni mundu jwakuumbochela une akwapochela w̄elewo w̄andumile une.”

Mundu jwalijose jwangakutukanila ali pamo ni uwe

(Luka 9:49-50)

³⁸ Che Yohana w̄aasalile Che Yesu, “Jwakwiganya, twammweni mundu ali nkugakoposya masoka mu liina lyenu, ni twankanyisye ligongo ngana w̄a njetu.”

³⁹ Nambo Che Yesu wâtite, “Kasimunkanya, pakuwâ ngapagwa mundu jwakupanganya yakusimonjeka kwa liina lyangu ni papopo kumechetela gangalumbana. ⁴⁰ Ligongo mundu jwalijose jwangakutukanila ali pamo ni uwe. ⁴¹ Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwakumpa ngao wa meesi ga kung'wa, ligongo mwanya ndi wându wakwe Kilisito, isyene jwelejo chapochele mbote jakwe.

Yakulewêkasya
(Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² “Mundu jwalijose juchantendekasye jumo jwa achanandi wâ wakungulupilila une atende sambu, ikaliji yambone kwa jwelejo litawikwe liganga lyekulungwa lya kusyajila pa lukosi pao ni kwaponya mu bahali kupunda kulamulikwa ni Akunnungu. ⁴³ Iwâga nkono wenu ukunnewasya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni nkono umo, kupunda kuwâ ni makono gawili ni kuponyekwa pa mooto wangasimika, mowâ gose pangali mbesi. ⁴⁴ Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. ⁴⁵ Ni iwâga lukongolo lwenu lukunnewasya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni lukongolo lumo kupunda kuwâ ni makongolo gawili ni kuponyekwa ku jehanamu pa mooto wangasimika, mowâ gose pangali mbesi. ⁴⁶ Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. ⁴⁷ Iyoyo peyo iwâga liso lyenu likunnewasya, nlikolopole! Mbaya kwinjila ku umwenye wa Akunnungu ni liso limo kupunda kuwâ ni meeso gawili ni kuponyekwa pa mooto wangasimika, mowâ gose pangali mbesi. ⁴⁸ Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima.

⁴⁹ “Pakuwâ jwalijose chaachiswejeswa ni mooto mpela mbopesi ijikuti pakuswejeswa ni njete.

⁵⁰ “Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe, chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni?

“Nkolanje njete ja uganja pasikati jenu, ntamanje mu chitendewe.”

10

Che Yesu akwiganya yankati ulombela ni kulekangana
(Matayo 19:1-12; Luka 16:18)

¹ Che Yesu wâtyosile pelepo, wâjawile kuchilambo cha ku Yudea mpaka peesi lusulo lwa Yolodani. Mpingo wa wându wâjinji waajaulile sooni, nombejo wâjiganyisye mpela iwâtite pakusyowelela.

² Nipele, Mafalisayo wane wâjaulile ni kwalinga kwa kwawusya, “Ana Malajisyo ga Akunnungu gakukunda kuti jwannume kwaleka wankwakwe?”

³ Che Yesu wâjanjile, “Ana che Musa wânnajisye chichi?”

⁴ Wanyawo wâjanjile, “Che Musa wâlajisye kuti, jwannume akukombola kumpa talaka wankwakwe ni kwaleka.”

⁵ Che Yesu wâasalile, “Che Musa wâgalembile malajisyo go kwaligongo lya ungajiganyikwa wenu. ⁶ Nambo che Musa wâlembile, chitandile kupagwa kwa chilambo, Akunnungu wângumbile jwannume ni jwankongwe. ⁷ Kwa ligongo lya jwannume chachinleka atatigwe ni achikulugwe, nombejo chalumbikane ni wankwakwe, ⁸ ni wâwili wo chachiwâ chiilu chimo. Sambano ngakuwâ wâwili sooni, nambo chiilu chimo. ⁹ Nipele, chalumbikenye Akunnungu, mundu ngasachilekanganya.”

¹⁰ Pawâusile sooni mu nyuumba, wakulijiganya wâausisye Che Yesu nkati majiganyo go. ¹¹ Nombewo wâasalile, “Mundu jwalijose jwakunleka wankwakwe ni kulombela jwankongwe jwine, akuntendela chikululu wankwakwe. ¹² Iyoyo, jwankongwe jwakunleka jwannume jwao ni kulombwa ni jwannume jwine, akuntendela chikululu jwannume jwao.”

*Che Yesu akwapa upile wânache
(Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ Wându wampepe wannyichisye Che Yesu wânache achanandi wasajichile makono gao, nambo wakulijiganya wao waakalipile wându wo. ¹⁴ Che Yesu pawaiweni yeleyo, yachimile ni waasalile, “Mwaleche wânache achanandi achanje kukwangu, kasimwalekasya, pakuwa Umwenye wa Akunnungu uli wa wându mpela welewa. ¹⁵ Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwangakuupochela Umwenye wa Akunnungu mpela wânache achanandi ngaajinjila mwelemo ng'oo.” ¹⁶ Nipele, wajangete wânache ni kwasajichila makono ni kwapa upile.

*Mundu jwachipanje
(Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Che Yesu pawatandite sooni ulendo wao, mundu jumo wambutuchile ni kwatindiwalila ni wausisye, “Jwakwiganya jwambone, ana ndende chichi pakuti mbochele umi wa mowa gose pangali mbesi?”

¹⁸ Che Yesu wajanjile, “Ana ligongo chi nkuumilanga jwambone? Ngapagwa mundu jwaali jwambone ika we Akunnungu jika pe. ¹⁹ Ntakugamanyilila makanyo gagakuti, ‘Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjiwa ni Kasinsala ya unami ni Kasimunnambuchisya njenu, ni Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu.’”

²⁰ Mundu jula wajanjile, “Jwakwiganya, makanyo gose go nagakamulichisye chitandilile ku uwanache wangu.”

²¹ Che Yesu walolechesye kwa kwanonyela, wansalile, “Chinso wile chindu chimo. Njauke nkasumisye yose inkwete, ni mbiya syo nkaape wakulaga, nombe mmwe chinkole chipanje kwini kwa Akunnungu. Nipele nnyiche munguye.” ²² Mundu jo pawapilikene yeleyo, wapwele ntima ni wawawile achipukunyaga ntwe, pakuwa waliji ni ipanje yejinji ni nganasaka kwapa wane ipanje yao.

²³ Nipele Che Yesu walolite kosekose, ni waasalile wakulijiganya wao, “Chiilimbe kwannope kwa wându waijanje kwalechelela Akunnungu waatawale!”

²⁴ Wakulijiganya wagasimosile malo we gao, nambo Che Yesu waasalile sooni, “Achiwanangu, chiilimbe kwannope kwa wându kwalechelela Akunnungu waatawale! ²⁵ Chii we yakulimba kuchitenda chinyama chachikuwilanjikwa ngamia, kupeleta pa chipowo cha sindano. Iyoyo peyo, ikuloleka kuti, chii we yakulimba kwannope kwa mundu jwachipanje kwalechela Akunnungu waatawale!”

²⁶ Wakulijiganya wao wasimosile nnope, waliusisye, “Ana sambano nduni juchakombole kulupuswa?”

²⁷ Che Yesu walolechesye ni kwasalila, “Kwa wându ngaikukomboleka, nambo ngawa yeleyo kwa Akunnungu, pakuwa kwa Akunnungu yanayose ikukomboleka.”

²⁸ Che Petulo wansalile Che Yesu, “Nnole! Ni uweji tulesile indu yose ni kunkuya mmwe!”

²⁹ Che Yesu watite, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyuumba jakwe pane achapwakwe pane achalumbugwe pane achikulugwe pane atatigwe pane achiwanagwe pane migunda, kwa ligongo lyangu une ni kwa ligongo lya Ngani Jambone,

³⁰ mundu jo chapochele mwee katema kakaka. Chapochele nyuumba syasijinji ni achalongo ni achalumbu ni achawelesi ni wânache ni migunda pamo ni masauko. Nambo mchilambo chachikwika, chapochele umi wa mowa gose pangali mbesi.

³¹ Nambo achajinji wakuliganichisya kuti ali achakulu sambano, chatuluswe ni wându wakulitulusya sambano, chachiwa achakulu.”

*Che Yesu akuwecheta kaatatu yankati chiwa chao
(Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Che Yesu ni wâkulijiganya wâo wâlîji nkukwesya kwaula ku Yelusalemu nombe Che Yesu wâlongolele. Wâkulijiganya wâo wâsimosile, ni wându wâwâlîji nkwakuya wose wâjogwepe. Che Yesu wâajigele sooni wâkulijiganya wâo likumi ni wâwîli pachisyepela, ni kwasalila indu ichiyakopochele. ³³ Wâasalile, “Mpilikane, tukukwesya kwaula ku Yelusalemu, ni kweleko Mwana jwa Mundu chajaule kukutyosyekwa kwa achakulu wambopesi ni wâkwiganya Malajisyo. Ni wânyawo chanlamulile chiwa ni kwataga mmakono ga wându wânga wâ Wayahudi. ³⁴ Nombe chaachintendela chanache ni chaachinsunila mata ni chaachimputa mbokola ni kumbulaga. Nambo pa lyu wâ lyaatatu chasyuche.”

*Che Yakobo ni che Yohana akwa wenda chindu Che Yesu
(Matayo 20:20-28)*

³⁵ Nipele che Yakobo ni che Yohana wânache wâ che Sebedayo, wâjawile ku Che Yesu ni wâtite, “Jwakwiganya, tukusaka ntupanganyichisye chindu chachitummende.”

³⁶ Che Yesu wâusisye, “Ana nkusaka nampanganyichisye chichi?”

³⁷ Ni wâjanjile, “Pachintawale mu ukulu wenu, tukummenda tutame jumo kundyo ni jwîne kunchiji kwenu.”

³⁸ Nambo Che Yesu wâasalile, “Ngankuchimanyilila chinkuchi wenda! Uli chinkombole kuching'welela chikombe cha masauko chingung'welela une pane kubatiswa mu ubatiso ungubatiswa une?”

³⁹ Wâjanjile, “Tukupakombola.”

Che Yesu wâasalile, “Isyene chinng'welele chikombe chingung'welela une ni kubatiswa ubatiso ungubatiswa une. ⁴⁰ Ni kwa a wâla wâchatame kundyo pane kunchiji kwangu, nga wâ masengo gangu. Nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo wêle wâ wâasagwile.”

⁴¹ Wêle wâkulijiganya likumi pa wâpilikene chechila chi wâ wendile che Yakobo ni che Yohana, wâatumbilile. ⁴² Nipele, Che Yesu wâawîlasile wâkulijiganya wo ni wâasalile, “Nkumanyilila kuti wându wâkuganichikwa ali ilongola wa wându wânga wâ Wayahudi, akwalongosya wându wâo kwa machili. Ni wêle ilongola wo akwete ulamusi waukulungwa pachanya wându wâo. ⁴³ Nambo ikaa wâ yeleyo kwa wânyamwe, sooni jwalijose jwakusaka ku wâ jwankulu pasikati jenu, a wêje katumetume jwa wose. ⁴⁴ Nombe jwalijose jwakusaka ku wâ jwankulu kupunda wose a wêje kapolo jwa wose. ⁴⁵ Paku wâ Mwana jwa Mundu nganaika kukutumichilwa, nambo aiche kukutumichila ni kuu tyosya umi wao kwa kwawombola wându wâjinji.”

*Che Yesu akunnamya che Batimayo jwangelola
(Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Nipele, wâiche ku Yeliko. Che Yesu ni wâkulijiganya wâo pamo ni mpingo wekulungwa wa wându pa wâlîji nkutyoka mu musu wo, mundu jumo ju wâlîji ngakulola, liina lyakwe che Batimayo mwanagwe che Timayo, wâtemi mungulugulu litala achi wendaga.

⁴⁷ Pa wâpilikene kuti ali Che Yesu jwa ku Nasaleti wâlîji nkupita pelepô, wâtandite kunyanyisya achitiji, “Che Yesu, Mwana ju che Daudi, mungolele chanasala!”

⁴⁸ Wându wâjinji wânkali pile kuti amyalale, nambo jwelejo wâjendelechele kunyanyisya achitiji, “Mwana ju che Daudi, mungolele chanasala!”

⁴⁹ Che Yesu wâjimi ni wâtite, “Mwa wîlanje.”

Nipele, wâmmilasile mundu jwangelola jula, wânsalile, “Nkamulisye ntima! Njimuche, akummilanga.”

⁵⁰ Nombejo wâponyisye kwakutalichila mwinjilo wakwe, wâgulwiche, ni wâjaulile Che Yesu.

⁵¹ Che Yesu wâmmusisye jwelejo, “Nkusaka nampanganyichisye ichichi?”

Jwangelola jo w̄anjanjile, “Jwakwiganya, ngusaka mbate kulola.”

⁵² Che Yesu w̄ansalile, “Njaule chikulupi chenu chinnamisye.”

Papopo mundu jo w̄atandite kulola, nipele w̄alongene nawo Che Yesu.

11

Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu kwa kuchina

(Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

¹ Pa w̄aliji nku w̄andichila ku Yelusalemu, w̄aiche mmisinda ja ku Besefage ni ku Besania, chi w̄andi ni Chikwesya cha Miseituni. Pelepo Che Yesu w̄aatumile w̄akulijiganya w̄ao w̄aw̄ili. ² Ni w̄aasalile, “Njaule pansinda wauli mmbujo mwenu, pachinkajinjileje po chinkansimane mwanambunda jwanganakweleke ni mundu kose, ali ata w̄ikwe, nkangopole ni kunnyika nawo apano. ³ Ambusyaga mundu, ‘Ligongo chi nkutenda yeleyo?’ Mwasalile, ‘Ambuje akunsaka, ni chaachimunya mwachitema pe.’ ”

⁴ Nipele, w̄akulijiganya wo w̄ajawile ni kunsimana mwanambunda ali ata w̄ikwe pachi w̄andi ni nnango, muumbali mwa litala. Pa w̄angopolaga, ⁵ w̄andu w̄ampepe w̄a w̄ajimi pelepo w̄ausisye, “Uli, mbona nkungopola mwanambunda jo?”

⁶ W̄akulijiganya w̄ajanjile mpela i w̄atite pakusalilwa ni Che Yesu, ni w̄andu w̄ala w̄aaesile ajaule najo. ⁷ W̄ampelechele Che Yesu mwanambunda jula. W̄atandiche iwalo yao pangongo wa mwanambunda jula, ni Che Yesu w̄atemi pachanya pakwe. ⁸ W̄andu w̄ajinji w̄atandiche iwalo yao mwitala, ni w̄ane w̄atemenye nyambi sya mwana sya itela mmigunda ni kutandika mwitala kwa kwachimbichisya. ⁹ Nipele w̄andu w̄a w̄alongolele ni w̄ane w̄a w̄akuyaga panyuma w̄anyanyisye achitiji, “Alapikwe Akunnungu! Akunnungu ampe upile jwelejo jwakwika mu liina lya Ambuje! ¹⁰ Akunnungu aupe upile umwenye waukwika wa atati w̄etu Mwenye che Daudi. Ajinichilwe Akumanani!”

¹¹ Che Yesu wajinjile mmusi wa ku Yelusalemu, ni w̄apelengenye pa Nyuumba ja Akunnungu, ni w̄alolesyololesye. Nambo paku w̄a jaliji ligulo, w̄ajawile kunsinda wa ku Besania pamo ni w̄akulijiganya w̄ao likumi ni w̄aw̄ili.

Che Yesu akuchilwesya chitela cha nkuju

(Matayo 21:18-19)

¹² Mala w̄i jakwe, pa w̄atyochelaga ku Besania, Che Yesu jakwete sala. ¹³ Nipele, ali kwakutalichila w̄achiweni chitela cha ntini chana masamba gamajinji. W̄ajawile kukuchilola, alole i w̄aga chakombole kupata chisogosi chachili chose. Pa w̄aiche pachitela pala w̄achisimene masamba pe pangali chisogosi, ligongo nganika w̄a katema kakwe ka kusogola. ¹⁴ Pelepo Che Yesu w̄achisalile chitela chila, “Chitandile sambano ni kuendelechela, ngapagwa mundu juchalye sooni isogosi yenu!”

Ni w̄akulijiganya w̄ao w̄ampilikene pa w̄a w̄echete gelego.

Che Yesu akwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu

(Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

¹⁵ Nipele pa w̄aiche ku Yelusalemu, Che Yesu w̄ajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu. Ni w̄atandite kwatopolela paasa, w̄andu w̄a w̄aliji nkusumisya ni kusuma indu mwelemo. W̄apikwile mesa sya w̄akutindanya mbiya ni itengu ya w̄andu w̄a w̄asumisya ngaunda. ¹⁶ Iyoyo, w̄akanyisye mundu jwalijose akajigala chachili chose kutyochela pa Nyuumba ja Akunnungu. ¹⁷ Nipele, w̄ajiganyisye, “Mmalembelo ga Akunnungu, Akunnungu akuti, ‘Nyuumba jangu chiji w̄ilanjikwe nyuumba ja kupopelela kwa w̄andu wose wa pachilambo!’ Nambo w̄anyamwe njitesile ji w̄e mbugu ja kulisisila w̄a wiyi!”

¹⁸ Achakulu w̄ambopesi ni w̄akwiganya Malajisyo pa w̄apilikene yelei, w̄atandite kusosa litala lya kwaulaga Che Yesu. Nambo w̄anjogwepe, ligongo w̄andu w̄ajinji w̄aliji nkusimonga wiganye wakwe.

¹⁹ Pakwaswele, Che Yesu ni wâkulijiganya wâo wâkopweche musu wo.

Lijiganyo lya chitela cha nkuju chachinyasile
(Matayo 21:20-22)

²⁰ Kundaŵi jakwe, paŵapitaga wâchiweni chitela cha ntini chila chili chijumwile koo, kutandilila mmichiga mpaka ku nyambi. ²¹ Che Petulo wâgakumbuchile agala gaŵaŵechete Che Yesu, ni wânsalile, “Jwakwiganya, nnole! Chitela cha ntini chimwal-wesisyeye chila chijumwile!”

²² Che Yesu wâasalile, “Mwakulupilile Akunnungu. ²³ Isyene ngunsalila, mundu achichisalilaga chitumbi chi, ‘Ntupuche nkaliponye mbahali,’ pangakola lipamba mu ntima mwakwe ni akulupililaga kuti chaŵechete cho chichitendekwe, chichitendekwe kukwakwe. ²⁴ Kwa ligongo lyo ngunsalila, pankupopela ni kuŵenda chindu, nkulupilile kuti nkuchipochela, nombecho chichiŵe chenu. ²⁵ Pankupopela, iŵaga kwana mundu jwanneŵele, mwalechelesye yangalumbana yantendele, kuti Atati ŵenu ŵa kwini annechelesye sambu syenu. ²⁶ Nambo iŵaga ngumwalechelesya ŵane sambu syao, Atati ŵenu ŵa kwini nombe ngannechelesya sambu syenu.”

Liusyo lyankati ulamusi u Che Yesu
(Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Nipele ŵaiche sooni ku Yelusalemu. Che Yesu paŵaliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu, achakulu wâmbopesi ni wâkwiganya Malajisyo ni achachekulu wâjaulile, ²⁸ ni ŵausisye, “Ana nkugatendekanya gelega kwa ulamusi wa acheni? Ŵaani wâampele ulamusi wa kuitendekanya yeleyi?”

²⁹ Che Yesu wâjanjile, “None chinambusye liusyo limo. Iŵaga chimunyanje none chinansalile kwa ulamusi wa acheni nguitenda indu yi. ³⁰ Musalile, ubatiso u che Yohana waumile kwini, pane kwa ŵandu?”

³¹ Ŵanyawo wâtandite kuusyana jwine ni jwine achitiji, “Twajilaga, ‘Waumile kwini,’ chatuusye, ‘Kwachichi nganimwakulupilila che Yohana?’ ³² Ni twatiji, ‘Waumile kwa ŵandu,’ chiiŵe uli?” Ŵaujogwepe mpingo wa ŵandu, pakuŵa ŵandu wose wâkulupilile kuti che Yohana wâliji jwakulondola jwa Akunnungu. ³³ Nipele, wâjanjile Che Yesu, “Ngatukumanyilila.”

Nombejo wâasalile, “None jwakwe ngangunsalila kwa ulamusi wa acheni nguitendekanya yeleyi.”

12

Chitagu cha ngunda wa misabibu ni wâkulima
(Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Che Yesu wâtandite kuŵecheta nawo kwa itagu achitiji, “Mundu jumo wâlimile ngunda wa misabibu. Ŵausunguchisye lutenje ni ŵasolite pakuminyila sabibu, ni wâtaŵile chilindo cha penani. Nipele wâajasimisye ŵandu ngunda wo, nombejo wâjawile kuchilambo chine. ² Katema ka magungulo, wântumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa wâkulima wâla kukujigala chigaŵanyo cha magowolo gao. ³ Wâkulima wâla wânkamwile kapolo jo, wâmputile ni kumminga makono pe. ⁴ Nipele nsyene ngunda jula, wântumile sooni kapolo jwine. Wâkulima wâla wâmmulesye mu ntwe kapolo jo ni kumpanganyichisya indu ya soni. ⁵ Iyoyo peyo, nsyene ngunda jo wântumile sooni kapolo jwine, jwelejo wâgambile kumbulaga. Ni ŵane wâjinji uŵatumikwe, ŵane wâputikwe ni ŵane wâulajikwe.”

⁶ Che Yesu wâjendelechele kuŵecheta, “Mundu jula wâsigalilwe ni mundu jumo, mwanagwe jwakunonyelwa. Mbesi jakwe wântumile jwelejo achitiji, ‘Champikanile pakuŵa ali mwanangu.’

⁷ “Nambo wâkulima wâla pa wammweni wawechesyene achitiji, ‘Aju ni juchapochele iwagosele, twende tummulaje kuti indu iwagosele tujigale uwe!’ ⁸ Nipele wankamwile ni kummulaga ni kumponyela paasa pa ngunda wa misabibu wo.”

⁹ Che Yesu wausisye, “Nipele, ana nsyene ngunda wo chaachitenda chichi? Chaiche ni kwaulaga wâkulima wo ni kwapa wâkulima wane ngunda wa misabibu wo. ¹⁰ Ana nganinsyome Mmalembelo ga Akunnungu?

‘Liganga li walikanile wakuta wa sambano, lilyolyo litendekwe liganga lyekulungwa lya nsingi.

¹¹ Ambuje ni wachitesile chindu chi, nombecho chikutusimosya!’ ”

¹² Achakulu wambopesi ni wâkwiganya Malajisyo ni achachekulu, waimanyi kuti chitagu cho chaliji nkwegamba wanyawo. Wasachile wakamule Che Yesu, nambo wâjogwepe wându, wânesile, ni wanyawo watyosile.

*Liusyo lyankati kwausya nsongo
(Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26)*

¹³ Kanyuma, Mafalisayo wampepe ni wându wa mpingo u che Helode, watumikwe kuti akaatanjisyeye Che Yesu kwa malo we gao. ¹⁴ Wâajaulile ni kwasalila, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti alakwe ni mundu junku wecheta yaili isyene, paku wa ngankogopa ukulu wa mundu namose nganinkola lusagu, nambo nkwiganya usyene wa litala lya Akunnungu. Ntusalile, ana ili yambone pane nga wa yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma? Tujauke tukalipe pane tunajauke?”

¹⁵ Nambo Che Yesu wâumayilile ulamba wao, wausisye, “Kwachichi nkuuninga? Muunyichisye mbiya najilole.”

¹⁶ Wampelechele mbiya jo. Nombejo wausisye, “Ana ku meeso ku ni liina li, ya acheni?” Ni wanyawo wânanjanjile, “Ya Mwenye jwa ku Loma.”

¹⁷ Nipele Che Yesu wâasalile, “Yaili ya Mwenye jwa ku Loma mwapeje Mwenye jwa ku Loma ni yaili ya Akunnungu mwapeje Akunnungu.”

Wându wâla wânsimosile nnope Che Yesu.

*Liusyo lyankati kusyuka
(Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40)*

¹⁸ Nipele Masadukayo wakuti ngapagwa kusyuka wânjaulile Che Yesu ni kumusya, ¹⁹ “Jwakwiganya, che Musa watulembele kuti, ‘Mundu awililwagwa ni mpwakwe ni mundu jwawile jo anekaga wankwakwe pangali wânache, mpwakwe mundu jo akusachilwa annombe jwakuwililwa jo kuti ammelechele mpwakwe wânache.’ ²⁰ Tujileje, wapali achachanda nsano ni wawili, jwa kwitiwo walombele nambo wawile pangaleka mwanache. ²¹ Ni jwawili wâjinjile majuumba, nombejo wawile pangaleka mwanache. Yakopochele iyoyo ni kwa mpwakwe jwaatatu. ²² Wose nsano ni wawili wo, wawile pangaleka wânache. Mbesi jakwe jwankongwe jo wawile nombejo. ²³ Nipele, pa lyu wa lya kusyuka kwa wându, jwankongwe jo chachi wa jwa waani? Paku wa achalongo wose nsano ni wawili wâla wânombele jwelejo.”

²⁴ Che Yesu wâasalile, “Wanyamwe nsochele, ligongo ngankugamanyilila Malembelo ga Akunnungu namose machili ga Akunnungu. ²⁵ Wându wawile pachachisyuka, ngasalombela atamuno kulombwa, chachi wa mpela achikatumetume wa kwini. ²⁶ Nambo ngani jankati kusyuka kwa wându wawile, ana nganinsyome mmalembo ga che Musa, ngani ja chisukutu chichakolelaga mooto? Akunnungu wânsalile che Musa, ‘Une ndili Akunnungu wa che Iblahimu ni Akunnungu wa che Isaka ni Akunnungu wa che Yakobo.’ ²⁷ Nipele, welewo ngana wa Akunnungu wa wându wawile, nambo ali Akunnungu wa wându wâjumi. Wanyamwe nsochele nnope.”

Lilajisyo lyekulu

(Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Jumo jwa Ŵakwiganya Malajisyo ŵaiche pelepo ni ŵagapilikene makani gao. Paŵaiweni kuti Che Yesu ŵaajanjile uchenene Masadukayo ŵala, ŵansejelele Che Yesu ni kumbusya, “Ana Lilajisyo chi lyalili lyekulu kupunda gose?”

²⁹ Che Yesu ŵajanjile, “Lilajisyo lyalili lyekulu ni ali: ‘Mpilikane, ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Isilaeli! Ambuje Akunnungu ŵetu, jika pe ali Ambuje. ³⁰ Mwanonyele Ambuje Akunnungu ŵenu kwa ntima wenu wose ni kwa umi wenu wose ni kwa lunda lwenu wose ni kwa machili genu gose.’ ³¹ Lilajisyo lyaaŵili lyalili lyekulu lili ali: ‘Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.’ Ngapagwa Lilajisyo liine lyalili lyekulu kupunda Malajisyo gaŵili ga.”

³² Nipele, jwakwiganya Malajisyo jula ŵansalile Che Yesu, “Jwakwiganya, njanjile yambone! Isyene Akunnungu ali ŵamo pe, ni ngapagwa jwine nambo ŵelewo jika pe. ³³ Ni mundu akusachilwa annonyele Akunnungu ni ntima wose ni lunda lwao lose ni machili gao gose ni kunnonyela njakwe mpela yakuti pakulinonyela nsyene. Kutenda yeleyo ili yambone kupunda kwatyochesya Akunnungu mbopesi sya kocha ni sadaka sine syasikutyosyekwa kwa Akunnungu.” ³⁴ Che Yesu paŵaiweni kuti mundu jo ajanjile kwa lunda ŵansalile, “Mmwejo nganimme kwakutalichila kwalechelela Akunnungu antawale.”

Kutandilila katema ko ngapagwa mundu juŵalinjile sooni kumbusya Che Yesu chachili chose.

Liusyo lyankati Kilisito

(Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Che Yesu paŵaliji nkwaiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵausisye ŵandu, “Kwachichi ŵakwiganya Malajisyo akusala kuti Kilisito, ali jumo pe mu uŵelesi u che Daudi? ³⁶ Mbumu jwa Akunnungu ŵanlongwesye che Daudi, nombejo ŵatite, ‘Ambuje ŵansalile Ambuje ŵangu, Ntame kundyo kwangu, mpaka pachinaatamiche ŵammagongo ŵenu paasi pa sajo syenu.’

³⁷ “Che Daudi nsyene akummilanga Kilisito, ‘Ambuje,’ iŵele uli sooni Kilisito aŵe jumo pe mu uŵelesi u che Daudi?” Mpingo wa ŵandu ŵampilikanile kwa lukondwa.

Che Yesu akwasalila ŵandu alilolechesye ni ŵakwiganya Malajisyo

(Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Che Yesu paŵajiganyaga ŵatite, “Nlilolechesye ni ŵakwiganya Malajisyo ŵakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu, ŵakunonyelwa akomasikwe kwa kuchimbichikwa peuto pakusumichisya malonda. ³⁹ Soonu akunonyelwa kutama mu itengu ya mm-bujo, mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi ni kutama mmauto ga kuchimbichikwa, pa chindimba cha chakulya. ⁴⁰ Kwa kwalambusya, akwasumula ipanje achakongwe ŵawililwe ni achiŵankwawo, ni kwa kulilosya kuti ali ŵandu ŵambone, akupopela mapopelo gamaleu. Kwalyele ligongo lyo, chalamulikwe kwa chikali nnope kupunda ŵandu ŵane.”

Sadaka ja jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Che Yesu ŵatemi chiŵandi ni lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵaliji nkulolechesya ŵandu paŵalinji nkutaga mbiya. Ŵaipanje ŵajinji ŵatasile mbiya syasijinji. ⁴² Nipele ŵaiche jwankongwe jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo, jwelejo ŵatasile mbiya syasinandi siŵili. ⁴³ Pelepo Che Yesu ŵaaŵilasile ŵakulijiganya ŵao, ŵaasalile, “Isyene ngunsalila, jwankongwe jwakulaga jwawililwe ni ŵankwakwe ju, atasile yejinji mu lisanduku lya kugosela sadaka, kwapunda ŵandu ŵane wose.

⁴⁴Pakuwâ wându wâne wose atasile sadaka syao kutyochema mu yakupunda ya mu ipanje yao. Nambo jwankongwe ju nkulaga kwakwe, atasile yose yakwete.”

13

*Che Yesu akulondola nkati kugumulikwa kwa Nyuumba ja Akunnungu
(Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6)*

¹Che Yesu paŵaliji nkukopoka pa Nyuumba ja Akunnungu, jumo jwa ŵakulijiganya ŵao ŵatite, “Jwakwiganya, nlole maganga ga ni nyuumba si isitite pakusalala ni kusimosya!”

²Che Yesu ŵansalile, “Ana nkugawona majumba gamakulungwa ga? Ngalisigalila liganga pa liganga liine, liganga lyalilyose chilityochekwe.”

*Kulaga ni masauko
(Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19)*

³Che Yesu paŵatemi pa chitumbi chachigumbele itela ya Miseituni chachikulolegana ni Nyuumba ja Akunnungu, che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana ni che Andulea ŵausisye Che Yesu paŵaliji jika pe. ⁴“Choonde ntusalile, gelego chigakopochele chakachi? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti gaŵandichile kukopochela gelego?”

⁵Che Yesu ŵaasalile, “Nlilolechesye, mundu akanlambusya. ⁶Ŵandu ŵajinji chaaiche kwa liina lyangu, achitiji, ‘Une ndili Kilisito!’ Nombewo chiŵalambusye ŵandu ŵajinji. ⁷Ni ŵanyamwe pachinchipikana ya ngondo ni usone wa ngani ja ngondo, ngasinjogopa. Gelego gakusachilwa gatyochele, nambo mbesi jila jikanaŵe kwika. ⁸Ŵandu ŵa chilambo chimo chaachimenyana ni ŵandu ŵa chilambo chine, ni ŵandu ŵa umwenye umo chaputane ni ŵandu ŵa umwenye wine. Chichityochele chindendemese cha chilambo ni sala jajikulungwa panepane. Yele yose chiiŵe mpela ndande ja chilungusi cha kuligopola.

⁹“Ŵanyamwe nlilolechesye, pakuwâ wându chankamule ni kunjausya mmikungulu ni kumputanga mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi. Chaachinjausya paujo pa ŵakulamula ni mamwenye ligongo lyangu kuti nkombole kuuŵalanjila umboni wa ngani syangu. ¹⁰Nambo mbesi jikanaŵe kwika, Ngani Jambone jikusachilwa jilalichilwe kaje kwa ŵandu wose. ¹¹Nombewo pachachinkamula ni kunjausya pankungulu, nkaganisya kaje ichimmechete. Mmecheteje chachili chose chachimpegwe katema ko, pakuwâ ngaŵa ŵanyamwe uchimmechete nambo Mbumu jwa Akunnungu. ¹²Nlongo changalauche nlongo njakwe aulajikwe, nombe atati changalauche mwanagwe aulajikwe, nombe ŵanache chiŵakane ni kwaulaga achaŵelesi ŵao. ¹³Ŵandu wose chaachinchima ŵanyamwe kwa ligongo lya liina lyangu. Nambo juchapililile mpaka kumbesi jo chakulupuswe mu kulumulikwa moŵa gose pangali mbesi.

*Kulaga kwakukulungwa
(Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24)*

¹⁴“Nambo pachinchione, ‘Chindu cha uchimwa chachikwikanawo uwonasi,’ chijimi pangaŵa pakwe.” Jwakusyoma amanyilile malumbo gakwe. “Ŵandu ŵaali kuchilambo cha ku Yudea autuchile kumatumbi. ¹⁵Mundu jwali paasa nyuumba jao, akalikaŵisya kwinjila nkati kukujigala chindu, nambo agambe kuutuka! ¹⁶Ni mundu jwali kumigunda, akauja sooni kumusi kukujigala mwinjilo wakwe. ¹⁷Ngwakolela chanasa achakongwe ŵachakole itumbo ni ŵachajonjesye pa moŵa go, pakuwâ chalaje kwannope! ¹⁸Mpopele kuti indu yo ikakopochela pa moŵa ga mbepo. ¹⁹Pakuwâ pa moŵa go ŵandu chalaje ulaje wanganiutyochele chitandile kundanda, Akunnungu paŵagumbile chilambo mpaka lelo, ni ngautyochela sooni. ²⁰Nambo ikaliji Ambuje ngakapungusye moŵa go, ngapagwa mundu jwakakulupwiche. Nambo kwa ligongo lya ŵandu ŵao ŵaŵasagwile, apungwisye moŵa go.

²¹ “Nipele, pa moŵa go ansalilaga mundu, ‘Nnole, Kilisito ali apano,’ pane ‘Ali apala,’ ngasimwakulupilila. ²² Pakuŵa chachikopochela ŵanya Kilisito ŵa unami ni ŵakulondola ŵa unami. Chachitenda imanyisyo ni yakusimosya, yakombolekaga, ŵalyungasye ŵandu ŵasagulikwe ni Akunnungu. ²³ Nambo ŵanyamwe nlilolechesye. Une masile kunsalila chile gose gakanawe kukopochela.

Kwika kwa Mwana jwa Mundu
(Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ “Nambo gamalaga moŵa ga malagasyo go, lyuŵa chilipilile ni lwesi ngalulanguchisya. ²⁵ Ndongwa sisipatuche kutyochela kwini ni indu yose yaili ni machili kumaunde chiitinganyikwe. ²⁶ Pelepo chachimmona Mwana jwa Mundu, achiikaga mwiunde kwa machili gamakulungwa ni ukulu. ²⁷ Chiŵatume achikatumetume ŵao ŵa kwini kukwasonganya ŵandu ŵasagulikwe ni Akunnungu kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo. Kutyochela kwakulikose pa chilambo.

Lijiganyo lya chitela cha nkuj
(Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ “Nlijiganye yeleyi kutyochela mu chitagu cha chitela cha ntini. Pankusiona nyambi syakwe sitepetele ni kusipuka masamba, nkumanyilila kuti katema ka ula kawandichile. ²⁹ Iyoyo peyo, ŵanyamwe pachinchiiona yeleyo ichikopochelaga, manyilile kuti, Mwana jwa Mundu aŵandichile nnope kwika. ³⁰ Isyene ngunsalila, uŵelesi wu ngaumala gakanawe kukopochela gele gose. ³¹ Kwini ni chilambo chiimale, nambo maloŵe gangu chigakopochele isyene mpela indite pa kusala.

Ngapagwa jwakulimanyilila lyuŵa lya mbesi
(Matayo 24:36-44)

³² “Nambo, pachanya lyuŵa lya mbesi namose saa jakwe, ngapagwa mundu jwakumanyilila, atamuno achikatumetume ŵa kwini ngakumanyilila, namose Mwana jwa Akunnungu ngakumanyilila. Ikaŵe Atati Akunnungu pe ni ŵakumanyilila. ³³ Nlilolechesye ni kuliŵika chile, pakuŵa ngankukumanyilila katema ko chikaiche chakachi. ³⁴ Chiichiŵa mpela mundu jwakwaula ulendo, kujileka nyumba jakwe ni kwalechela ulamusi achikapolo ŵao, jwalijose ni masengo gakwe, nipele ŵannajisye jwakulindilila pannango kuti aŵeje meeso pe. ³⁵ Nipele nliŵiche chile, pakuŵa ngankumanyilila nsyene nyumba chauje katema chi. Pane chauje ligulo, pane pasikati chilo, pane kuninkucha ni pane kundaŵi. ³⁶ Nliŵiche chile, aujaga chisisimuchile, ansimane ndi meeso pe. ³⁷ Ingunsalila ŵanyamwe ni ingwasalila wose, nliŵiche chile!”

14

Achakulu ŵambopesi akwilana kwaulaga Che Yesu
(Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

¹ Gasigalile moŵa gaŵili likanaŵe lyuŵa lya chindimba cha Pasaka ni chindimba cha mikate jangataga amila. Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ŵaliji nkusosa itajile pakwakamula Che Yesu, mwangamanyilila jwalijose ni kummulaga. ² Ŵatite, “Tukatenda yeleyo katema ka chindimba cha Pasaka, kuti ŵandu akatindiganya.”

Jwankongwe akunjtilila Che Yesu mauta
(Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8)

³ Che Yesu ŵaliji ku Besania, kumusi ku che Simoni juŵaliji jwamatana. Paŵalyaga, ŵaiche jwankongwe jumo juŵaliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lya-likuŵilanjikwa alabasta, chachili ni mauta ga kununjila nnope ga ntengo wekulungwa gagakuŵilanjikwa nado. Ŵakasile chuupa cho, ni kwajitila mauta Che Yesu mu ntwe.

⁴ W̄andu w̄ampepe w̄aw̄aliji pamo ni Che Yesu yachimile achitiji, “Kwachichi akugajonanga mauta ga ntengo ga? ⁵ Ngati akasumisye mauta ga ni kupata mbiya syasijinji ni kwapa w̄andu w̄akulaga!” Nipele w̄ankalipile kwannope jwankongwe jo.

⁶ Nambo Che Yesu w̄aasalile, “Munneche! Nkunsauchisya ichichi? Jweleju amban-ganyichisye chindu chambone. ⁷ W̄andu w̄akulaga cha w̄e ni w̄anyamwe mo w̄a gose, iw̄aga nkusaka kwakamuchisya nkukombola. Nambo une ngu w̄a ni w̄anyamwe mo w̄a gose. ⁸ Jweleju atesile yakombwele. Alongolele kuchijitilila mauta chiilu changu, kuchi w̄ika chile, gakana w̄e masiiko gangu. ⁹ Isyene ngunsalila, kwakulikose pachilambo pachijilalichikwe Ngani Jambone ni achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwakwakumbuchila.”

*Che Yuda akwitichisya kwagalauka Che Yesu
(Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6)*

¹⁰ Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa achinduna kumi na mbili w̄ala, w̄ajawile kwa achakulu w̄ambopesi kuti akombole kwagalauka Che Yesu. ¹¹ Achakulu w̄ambopesi w̄asangalele pakupikana ngani jo, ni w̄annanjile kuti chi w̄aape mbiya. Nipele che Yuda w̄asosile lipesa lyambone lya kungalauka Che Yesu.

*Che Yesu akulya chakulya cha Pasaka ni w̄akulijiganya w̄ao
(Matayo 26:17-25; Luka 22:7-14; Yohana 13:21-30)*

¹² Pa lyu w̄a lya kutanda lya chindimba cha mikate jangataga Amila, katema pa w̄asikitaga mwanangondolo jwa Pasaka, w̄akulijiganya w̄ao w̄ausisye, “Ana kwapi nkusaka tukachikolochesye chakulya cha Pasaka?”

¹³ Nipele Che Yesu w̄aatumile w̄aw̄ili mwa w̄akulijiganya w̄ao ni w̄aasalile, “Njaule mu musu, ni mwelemo chinkasimane ni jwannume ali atwichile lulo lwa meesi. Nkankuye ¹⁴ mpaka nyuumba jichakajinjile, nkansalile nsyene nyuumba jo, jwakwiganya akumusya, chili kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni w̄akulijiganya w̄angu?” ¹⁵ Nombejo chakannosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili chile ni kupambwa. Nkatukulumichisye mwelemo.”

¹⁶ W̄akulijiganya w̄ala w̄atyosile, ni kwaula mmusi, w̄aisimene yose ili mpela iw̄atite pakusalilwa ni Che Yesu. Nombewo w̄akulumisye chakulya cha Pasaka.

¹⁷ Kuli kuswele, Che Yesu w̄aiche pamo ni w̄akulijiganya w̄ao kumi na mbili. ¹⁸ Pa w̄aliji aninkulya, Che Yesu w̄atite, “Isyene ngunsalila, jumo mwa w̄anyamwe jwakulya pamo ni une, chang'alauche.”

¹⁹ Pelepo w̄akulijiganya w̄ao w̄atandite kusupuka, ni w̄atandite kummusya jumojumo, “Ana ndili une?” ²⁰ Che Yesu w̄aasalile, “Jumo mwa w̄anyamwe kumi na mbili, jwakupamba nkate wakwe mu mbale pamo ni une. ²¹ Paku w̄a Mwana jwa Mundu chawe mpela iilembekwe Mmalembelo Gamaswela nkati w̄elewo. Nambo chalaje mundu jwakungalauka Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya mundu jo ngakapagwe!”

Kulya chakulya cha Ambuje

(Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 W̄akolinto 11:23-25)

²² Pa w̄alyaga, Che Yesu w̄ajigele nkate, w̄atogolele Akunnungu, w̄auga w̄enye ni kwapa w̄akulijiganya w̄ao, achitiji, “Mpochele, nlyanje, chelechi ni chiilu changu.”

²³ Sooni w̄ajigele chikombe cha divai, w̄atogolele Akunnungu, ni kwapa, ni wose w̄ang'welele divai mu chikombe cho. ²⁴ Che Yesu w̄aasalile, “Jeleji ni miasi jangu ja lilangano lya Akunnungu, jajikwitika kwa ligongo lya kwalechelesya w̄andu w̄ajinji. ²⁵ Isyene ngunsalila, ngung'wa sooni divai mpaka lyu w̄a paching'we divai jasambano mu Umwenye wa Akunnungu.”

²⁶ Pa w̄amasile kwimba lujimbo lwa kwatogolele Akunnungu, w̄atyosile kwaula ku Chikwesya chachigumbele itela ya Miseituni.

*Che Yesu akulondola ichajile pakukanikwa ni che Petulo
(Matayo 26:31-35; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)*

²⁷ Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâao, “Wanyamwe wose chimmutuche ni kuuneka, pakuwâ Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti, ‘Chinambulaje jwakuchinga, ni ngondolo sisipwilingane.’”

²⁸ Nambo pachinjisyuka, chinjinnongolela kwaula ku Galilaya.”

²⁹ Che Petulo wâansalile, “Atamuno annekaga wose, une nganguneka ng’oo!”

³⁰ Che Yesu wâansalile che Petulo, “Isyene ngunsalila, chilo cha lelo chino, tambala jikanawê kutongola kawili, chimungane katatu kuti ngankuumanyilila.”

³¹ Nambo che Petulo wapundile kulimbila kuti, “Atamuno iwâaga ngusachilwa kuwa pamo nomwe nganguneka ng’oo!”

Ni wakulijiganya wane wala wawechete iyoyo peyo.

*Che Yesu akupopela ku Getesemane
(Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46)*

³² Waichenje pa ngunda wa mwana waukuwilanjikwa Getesemane, Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâao, “Ntamanje apano katema pangwaula kukwapopela Akunnungu.”

³³ Nipele wâajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana, watandite kusupuka kwannope ni kupotekwa mu ntima. ³⁴ Ni wâasalile, “Ngupotekwa kwannope mu ntima ni chipwetesi chachikukombola kumulaga. Ntamanje apano ni kuwâ meeso pe.”

³⁵ Nipele wâajawile mmbujo kanandi, ni wâagwile manguuku, wapopelele kuti, yakombolekaga anajinjile mu katema ka malagasyo ko. ³⁶ Ni watite, “Atati wangu, yose ikukomboleka kukwenu. Mundyochesye chikombe cha malagasyo chi. Ngawâ mpela ingusaka une, nambo mpela inkusaka mmwe.”

³⁷ Nipele, wâusile kwa wakulijiganya watatu wala, ni wâasimene agonile. Wammusisye che Petulo, “Che Simoni, uli ngonile? Nganinkombola kutama meeso pe namose saa jimo?”

³⁸ Nipele wâasalile, “Ntamanje meeso pe ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa. Pakuwâ ntima ukusaka kupanganya yambone, nambo chiilu chilepetele.”

³⁹ Wajawile sooni kukupopela achiujilaga malowê gagogo pego. ⁴⁰ Pa wâusile sooni, wâsimene wakulijiganya wala ali agonile, ligongo watopelwe ni lugono. Nombewo nganachimanyilila chakwajanga Che Yesu.

⁴¹ Kaatatu pawâichilile wâasalile, “Ana ndi chigonele ni kupumulila? Sambano njimuche! Nnole, saa jiiche Mwana jwa Mundu akutajikwa mmakono ga wandu waali ni sambu. ⁴² Njimuchanje, twende. Nnole mundu jwaking’alauka awandichile.”

*Che Yesu akukamulwa
(Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)*

⁴³ Che Yesu pawâaliji nkuwecheta, che Yuda, jumo jwa achinduna kumi na mbili, waiche. Waiche ni mpingo wa wandu wawatumikwe ni achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo ni achachekulu, ali ajigele mapanga ni imbonga. ⁴⁴ Che Yuda jwakugalauka jula wapele wanyawo chimanyisyo chi, “Ajula juchingankomasye kwa kwanonyela ni jujojo junkunsaka. Munkamule ni kunlindilila.”

⁴⁵ Che Yuda pawâaiche pe, papopo wâajaulile Che Yesu ni kwasalila, “Jwakwiganya!” Nipele wankomasisye kwa unonyelo. ⁴⁶ Nipele wandu wala wankamwile Che Yesu ni kuntawâ. ⁴⁷ Nambo jumo jwa we wala uwajimi pelepo pamo ni Che Yesu, wasolomwele lipanga lyakwe ni kumputila kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu, ni wankapile liwiwi.

⁴⁸ Che Yesu wâasalile, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ila une ndili jwachiswamba? ⁴⁹ Mo wâ gose naliji pamo ni wanyamwe njijiganyaga pa

Nyuumba ja Akunnungu, nganimungamula. Nambo sambano ngaleche Malembelo ga Akunnungu gamalile.”

⁵⁰ Pelepo wâkulijiganya wâo wose wâannesile ni kulukunula.

⁵¹ Jwapali jwanchanda jumo juwâliji nkwakuya Che Yesu ali aliwâgele shuka pe. Ni wanyawo wâsachile kunkamula, ⁵² nambo jwanchanda jula wapelete, wâlesile shuka jila ni kutila matakope.

Che Yesu mmbujo mwa Nkungulu wa achachekulu

(Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55; 22:63-71; Yohana 18:13-14; 18:19-24)

⁵³ Nipele, wampeleche Che Yesu ku nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu, kuwâsongangene achakulu wambopesi wose ni achachekulu ni wakwiganya Malajisyo.

⁵⁴ Che Petulo wankuiye Che Yesu kwakutalichila, wâjinjile mu lutenje lwa nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu. Pelepo watemi pamo ni wakulindilila achijotelaga mooto.

⁵⁵ Nipele, achakulu wambopesi ni wându wane wose pa Nkungulu pala wasosile umboni wa kummechetela Che Yesu kuti waulaje, nambo wasowile. ⁵⁶ Wându wâjinji wawechetele Che Yesu umboni wa unami, nambo umboni wao nganiujilana.

⁵⁷ Nipele wane wajimi ni kuwecheta umboni wa unami, achitiji, ⁵⁸ “Twampilikene ali nkuwecheta, ‘Une chinajigumule Nyuumba ja Akunnungu ji, jajitawikwe ni wându ni kuta wa kwa mo wa gatatu jine jangatawikwa ni wându.’ ” ⁵⁹ Namose yeleyo, umboni wao nganiujilana.

⁶⁰ Nipele Jwambopesi Jwankulu wâjimi paujo pa wându ni kwausya Che Yesu, “Uli, ngankwanga chachili chose kwa wele umboni wakumbechetela wo?”

⁶¹ Nambo Che Yesu wâliji jii, ngana wecheta chachili chose. Jwambopesi Jwankulu wammisisye sooni, “Ana mmweji ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu Wakulu?”

⁶² Che Yesu wâjanjile, “Elo, ndili une. Soon, chinchimmona Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Akunnungu wa machili, ali nkwika mmaunde ga kwinani.”

⁶³ Jwambopesi Jwankulu pawapilikene yeleyo wapapwile mwinjilo wakwe achitiji, “Ngatukusaka sooni umboni wine nkati mundu ju! ⁶⁴ Mumpilikene yatite pakwatukana Akunnungu! Wanyamwe nkuti uli?”

Wose wânlamwile aulajikwe.

⁶⁵ Wându wane watandite kunsunila mata Che Yesu, ni wansiwilile mmeeso ni wamputile ni kunsalila, “Nlondole, nduni jwamputile!” Iyoyo peyo wakulindilila wanjigele ni kumputa majanda.

Che Petulo akwakana Che Yesu

(Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ Che Petulo pawâliji chiwela mu lutenje, waiche mwali jumo mwa achikatume-tume wa Jwambopesi Jwankulu. ⁶⁷ Pawammweni che Petulo achijotelaga mooto, wankolondolele ni kunsalila, “Nombe mmwejo iyoyo mwali jumo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti.”

⁶⁸ Nambo che Petulo wakanile achitiji, “Ngangwamanya namose nganguchimanyilila chinku wecheta cho.” Nipele wakopweche paasa, papopo tambala jatongwele.

⁶⁹ Mwali jula wammweni sooni che Petulo, watandite kwasalila wându uwajimi pelepo, “Mundu ju ali jumo jwao.” ⁷⁰ Nambo che Petulo wakanile sooni.

Pangaka wa, wându uwajimi pelepo waasalile che Petulo, “Isyene mmwe ndi jumo jwao, paku wa mmwejo nombe ndi mundu jwa ku Galilaya.”

⁷¹ Nambo che Petulo watandite kusala, “Nweseche iwaga ngusala unami, ngulumbilila kuti, isyene ngangummanyilila mundu ju junkungamba.”

⁷² Papopo pepo tambala jatongwele kaa wili. Che Petulo walikumbuchile lilo we li Che Yesu li waasalile, “Tambala jikana we kutongola kawili, chimungane katatu.” Nipele waligwisisye paasi ni kulila.

15

Che Yesu paujo pa che Pilato

(Matayo 27:1-2; 27:11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38)

¹ Kundaŵi pe, achakulu ŵambopesi ni achachekulu ni ŵakwiganya Malajisyo, pamo ni Nkungulu wose, ŵatemi, ŵajilene kunjausya Che Yesu ku che Pilato. Nipele ŵantaŵile, ni kunjausya ku che Pilato. ² Che Pilato ŵammusisye Che Yesu, “Ana mmweji ndi mwenye jwa Ŵayahudi?”

Che Yesu ŵajanjile, “Elo, mpela mmwejo intite pakuŵecheta.”

³ Achakulu ŵambopesi ŵaŵechetele Che Yesu malowê gamajinji. ⁴ Che Pilato ŵammusisye sooni Che Yesu, “Ana ngakwanga chachili chose? Mpilikane malowê gose gakummechetela ga.”

⁵ Nambo Che Yesu nganajanga liloŵe, mpaka che Pilato ŵasimosile.

Che Yesu akulamulikwa chiwa

(Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39; 19:16)

⁶ Pa katema ka chindimba cha Pasaka, che Pilato ŵasyoŵelele kwagopolela jwataŵikwe juŵansachile ŵandu. ⁷ Kwaliji ni jwataŵikwe jumo, liina lyakwe che Balaba, juŵaliji ataŵikwe pamo ni ŵandu ŵane ŵaŵatandisye utindiganyo ni kwaulaga ŵandu ŵane. ⁸ Mpingo wa ŵandu waichilile che Pilato, ŵatandite kwaŵenda ŵapanganyichisye mpela iŵatendaga. ⁹ Che Pilato ŵausisye, “Ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Ŵayahudi?” ¹⁰ Che Pilato ŵatite yeleyo pakuŵa ŵaimanyilile kuti, achakulu ŵambopesi ŵannyichisye Che Yesu kukwao ligongo lya kwakolela wiu.

¹¹ Nambo achakulu ŵambopesi ŵala, ŵachisisye ŵandu ŵaŵende che Pilato ŵagopolele che Balaba pamalo pa Che Yesu. ¹² Che Pilato ŵausisye ŵandu sooni, “Sambano, nkusaka naapanganyichisye ichichi aju mundu junkuti Mwenye jwa Ŵayahudi?”

¹³ Ŵanyanyisye sooni achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!”

¹⁴ Nambo che Pilato ŵausisye, “Atesile chakusakala chanti uli?”

Nambo ŵanyawo ŵapundile kunyanyisya achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!”

¹⁵ Che Pilato ŵasachile kwanonyelesya ŵandu, ŵagopolele che Balaba. Nipele ŵalamwile Che Yesu aputikwe mbokola ni kwapa ŵaŵambe pa nsalaba.

Ŵangondo akwachembulusya Che Yesu

(Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3)

¹⁶ Ŵangondo ŵanjawisye Che Yesu pa nsana wa likome li che Pilato, jwankulu jwa chilambo. Ŵausimanisye mpingo wose wa ŵangondo. ¹⁷ Ŵambwasisye mwinjilo wa sambalau nti mwenye, ŵakolosisye chindu mpela singwa ja miiŵa, ŵambwasisye mu ntwe. ¹⁸ Nipele ŵatandite kunkomasya achitiji, “Kutusimana, Mwenye jwa Ŵayahudi!” ¹⁹ Ŵamputile pa ntwe ni lubokola lwa nnasi, ŵansunile mata, ŵantindiŵalile ni kwakotamila. ²⁰ Paŵamasile kwachembulusya, ŵammusile mwinjilo wa sambalau ni kwawasya iwalo yao. Nipele ŵantyosisye paasa ni kwaŵamba pa nsalaba.

Che Yesu akuŵambikwa pa nsalaba

(Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

²¹ Paŵaliji mwitala, ŵasimene ni mundu liina lyao che Simoni, jwa ku Kulene jwaŵaliji atati ŵa che Alekisa ni che Lufo. Jweleju ŵatyochelaga kunsinda kwinjila mmusi. Ŵangondo ŵankanganichisye atwichelele nsalaba uŵajigele Che Yesu ula. ²² Nipele ŵanjigele Che Yesu mpaka peuto papaŵilanjikwe Goligota, malumbo gakwe, “Peuto papakuloleka nti, Chikalakasa cha Ntwe.” ²³ Pelepo, ŵampele divai jewanganye ni ntela waukuŵilanjikwa manemane, nambo Che Yesu ŵakanile kung'wa. ²⁴ Ŵammambile pa nsalaba ni ŵagaŵene iwalo yakwe kwa kuitendela gudugudu, pakuti alole ŵaani chapate

chiwalo chi. ²⁵ Jaliji saa tatu kundaŵi paŵammambile pa nsalaba. ²⁶ Ni pachanya nsalaba, ŵaŵisile chindu chachilembekwe magambo ga, “MWENYE JWA ŴAYAHUDI.” ²⁷ Papopopepo ŵaŵambikwe pa misalaba ŵachiswamba ŵaŵili, jwine kundyoye ku Che Yesu ni jwine kunchiji. ²⁸ Yeleyi yamalichisye Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Jwaŵichikwe pamo ni ŵandu ŵangalumbana.”

²⁹ Ŵandu ŵaŵapitaga pelepo ŵapukunyaga mitwe jao ni kwatukana Che Yesu, alinkuti, “Ama! Mmwe ngati mwatiji chinchigumula Nyuumba ja Akunnungu, ni kujitaŵa kwa moŵa gatatu! ³⁰ Sambano, ntuluche pa nsalaba, ndikulupusye mwasyene!”

³¹ Iyoyo peyo achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo wala ŵanchembulwisye achisalilanaga, “Ŵakulupwisye ŵandu ŵane, nambo ngakukombola kulikulupusya nsyene! ³² Nneche twalole Kilisito, Mwenye jwa Isilaeli! Atuluche etu pa nsalaba po kuti tulole ni kwakulupilila.”

Iyoyo peyo ŵandu uŵaŵambikwe pa misalaba chiŵandi ni Che Yesu, ni ŵanyawo nombe ŵaliji nkutukana.

Chiwa chi Che Yesu

(Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

³³ Palyaiche lyuŵa pantwe, chilambo chose chaunichikwe ni chipi mpaka saa tisa ja muusi. ³⁴ Saa tisa ja muusi Che Yesu ŵanyanyisye achitiji, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Malumbo gakwe, “Akunnungu ŵangu, Akunnungu ŵangu, kwachichi munesile?”

³⁵ Aŵala ŵandu ŵane ŵaŵajimi pepala ŵala, paŵapilikene maloŵe go ŵatite, “Mpi-likanile! Akwaŵilanga che Elia!” ³⁶ Jumo jwao ŵautwiche kukunyoya chindu mpela lidodoki mu divai jakuŵipa, ŵakoleche pa nnasi, ŵambichile Che Yesu pakang'wa, achitiji, “Nneche tulole iŵaga che Elia chaiche kukuntulusya pa nsalaba!”

³⁷ Nipele Che Yesu ŵanyanyisye ni ŵajasiche.

³⁸ Katema kakoko, nguo ja lusasa ja mu Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati, kutyochela penani mpaka paasi. ³⁹ Jwankulu jwa ŵangondo juŵajimi mmbujo mwa nsalaba, paŵaweni Che Yesu ajasiche kwanti yeleyo, ŵatite, “Isyene mundu ju ŵaliji Mwana jwa Akunnungu!”

⁴⁰ Achakongwe ŵampepe ŵaliji nkulolechesya kwakutalichila. Mwa ŵanyawo, ŵapali che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulu ŵao che Yakobo jwannandi ni che Yusufu. ⁴¹ Achakongwe ŵa ni aŵala ŵaŵaliji nkwakuya Che Yesu paŵaliji ku Galilaya ni kwatumichila. Iyoyo peyo ŵapali achakongwe ŵane pepala, ŵaŵaiche ku Yelusalemu pamo nawo.

Chiilu chi Che Yesu chikuŵichikwa mwilembe

(Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

⁴² Lyaiche ligulo lya lyuŵa lya kuliŵika chile, likanaŵe Lyuŵa lya Kupumulila. ⁴³ Che Yusufu jwa musu wa ku Alimataya, juŵaliji jumo jwa achakulu ŵa Nkungulu ni jwakuchimbichikwa nnope ŵaiche. Jwelejo ŵaliji nkulolela kwika kwa Umwenye wa Akunnungu. Nipele che Yusufu ŵanjaulile che Pilato pangajogopa ni kwaŵenda ŵaape chiilu chi Che Yesu. ⁴⁴ Che Pilato ŵasimosile kupilikana kuti Che Yesu ajasiche. Nipele, ŵammilasile jwankulu jwa ŵangondo, ŵambusisye iŵaga Che Yesu ŵajasiche. ⁴⁵ Nipele, che Pilato paŵaimanyi kutyochela kwa jwankulu jwa ŵangondo jula, ŵannechele che Yusufu ajigale chiilu chi Che Yesu. ⁴⁶ Che Yusufu ŵasumile saanda, ni ŵachitulwisye paasi chiilu chi Che Yesu ni kuchiŵilijila saanda jila. Ŵachiŵisile mwilembe lilyasepekwe pa lwala. Nipele ŵalipitikulile liganga lyalikulungwa pannango. ⁴⁷ Che Maliamu jwa musu wa ku Magidala pamo ni che Maliamu achikulugwe che Yusufu ŵapaweni pelepo paŵachiŵisile chiilu chi Che Yesu.

16

Che Yesu akusyuka

(Matayo 28:1-8; Luka 24:11-12; Yohana 20:1-10)

¹ Palyapite Lyuŵa lya Kupumulila, che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo ŵagasumile mauta gakununjila. Ŵajawile kukuchipakasya chiilu chi Che Yesu. ² Kundaŵi pe, lyuŵa lyaandanda lya chijuma, lyuŵa lininkukopoka ŵaiche kumalembe. ³ Nombewo paŵaliji mwitala ŵausyanaga, “Ana ŵaani juchakatugalambulile liganga pannango wa lilembe?” ⁴ Nambo paŵalolechesye, ŵaliweni liganga lyekulungwa nnope lila lili lyegalambulile pambali. ⁵ Pele ŵajinjile mwilembe, ŵammweni jwanchanda jwawete chiwalo cheswela ali atemi kundyo ni ŵasimosile nnope.

⁶ Nambo jwanchanda jula ŵaasalile, “Kasinsimonga, nguimanyilila kuti nkunsosa Che Yesu jwa ku Nasaleti juŵammabile pa nsalaba. Nganapagwa pelepa, asyuchile. Nnole peuto paŵangoneche. ⁷ Nambo ŵanyamwe njaule nkasalile che Petulo ni ŵakulijiganya ŵane kuti, ‘Che Yesu alongolele kwaula ku Galilaya. Kweleko chinkaawone mpela iŵatite pakunsalila.’ ”

⁸ Nipele, ŵatyosile kumalembe ali nkuutuka ni ali nkutetemela kwa lipamba ni kusimonga. Nganasala chindu chachili chose kwa mundu, pakuŵa ŵaliji nkogopanga kwannope.

Che Yesu akunkopochela che Maliamu jwa musu wa ku Magidala

(Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18)

⁹ Che Yesu paŵasyuchile, kundaŵi pe, lyuŵa lyaandanda lya chijuma ŵankopochele kaje che Maliamu jwa musu wa ku Magidala, ajula jwaŵankopwesye masoka nsano ni gaŵili. ¹⁰ Che Maliamu jwa musu wa ku Magidala, ŵajawile ni kwasalila aŵala ŵakulijiganya ŵa Che Yesu, katema ko ŵanyawo ŵaliji nkulila ni kulila kwa malumbo. ¹¹ Nambo paŵapilikene kuti Che Yesu asyuchile ni kuti che Maliamu jwa musu wa Kumagidala ammweni, nganiŵakulupilila.

Che Yesu akwakopochela ŵakulijiganya ŵaŵili

(Luka 24:13-35)

¹² Kanyuma kakwe Che Yesu ŵakopochele ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili ŵaŵaliji nkwaula mmisinda. Ni ŵakulijiganya wo, kundanda nganiŵaamanyilila. ¹³ Nombewo ŵausile kukwasalila ŵakulijiganya achinjao, ni ŵanyawo nombe, nganiŵakulupilila iyoyo.

Che Yesu akwakopochela ŵakulijiganya ŵao likumi ni jumo

(Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Masengo 1:6-8)

¹⁴ Mbesi jakwe Che Yesu ŵaakopochele ŵakulijiganya ŵao likumi ni jumo paŵaliji nkulya. Nipele, ŵaakalipile kwa ungakulupilila ni kukakatima kwa mitima jao, pakuŵa nganiŵakulupilila aŵala ŵaŵaweni ŵelewo pakumala kusyuka. ¹⁵ Ni ŵaasalile, “Njaulanje pachilambo pose nkalalichile Ngani Jambone kwa ŵandu wose. ¹⁶ Mundu jwalijose juchakulupilile ni kubatiswa, Akunnungu chankulupusye. Nambo mundu jwan-gakukulupilila, Akunnungu chanlamule. ¹⁷ Ni wose ŵachakulupilile chaitendekanye imanyisyo yanti, chagakoposye masoka kwa liina lyangu ni kuŵecheta chiŵecheto chasambano. ¹⁸ Akamulangaga majoka pane kung’wa chindu chachilichose chakuu-laga, ngachaulaga. Chaachasajichila makono ŵakulwala, ni Akunnungu chiŵaalamyē.”

Che Yesu akujigalikwa kwaula kwinani

(Luka 24:50-53; Masengo 1:9-11)

¹⁹ Nipele, Ambuje Che Yesu paŵamasile kuŵecheta nawo, ŵajigalikwe kwaula kwinani, ni ŵatemi kunkono wa kundyo wa Akunnungu. ²⁰ Nombe ŵakulijiganya ŵala, ŵajawile

kukulalichila Ngani Jambone palipose. Ambuje wâpangenyè masengo pamo nawo ni kutendekanya imanyisyo yejinji, kulosya kuti utenga waukwagamba wêlewo, uli isyene.

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Luka Chilongolelo

Ngani Jambone mpela ijitite pakulembekwa ni che Luka chili chitabu chimpepe mwa itabu ncheche mmalangano ga sambano chachikusala nkati umi u Che Yesu Kilisito. Chachili chose chikuwilanjikwa “Ngani Jambone.” Yelei ni itabu yailembekwe kanyuma ka chiwa chi Che Yesu, yele itabu yo ili che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana. Che Luka nganalemba yankati umi u Che Yesu pe, nambo ni yankati indu iwaipanganisye wakulijiganya wakwe Che Yesu pakumala kuwa ni kusyuka ku Che Yesu. Chele chitabu cho chikuwilanjikwa masengo ga achinduna. Ngapagwa jwakulimanyila lyuwa lisyene namose liuto pajalembekwe Ngani Jambone mpela ijitite pakulembekwa ni che Luka. Wamanyilisi wajinji akuitichisyana kuti jalembekwe pa yaka ya makumi 70 BK.

Juwalembile waliji che Luka, juwaliji jwamitela. Umanyilisi wakwe mu iwecheto ni ukotopasyo wakwe wakulemba ukumanyisya yakuti waliji mundu jwansyome. Che Luka wasachile kulemba ngani jisyenesyene ja umi u Che Yesu ni kutanga indu iyakopochele kuti wane apoche pakujisyoma Luka 1:1-3. Che Luka nganawa Myahudi, Kolosai 4:1-14 ni walembile kwanti wanganawa Wayahudi akaimanyilile. Yelei ikuwoneka paakukunguluchila chisyowelo chachiyahudi Luka 1:8.

Ngani Jambone mpela ijitite pakulembekwa ni che Luka chili chitabu chakulandana ni itabu ine chisau che Matayo ni che Maliko, pakuwa itabu yose yo ikutanga ilaila mwakulandana. Mwa itabu itatu yo chitabu chi che Luka ni chachitaanjile ngani jakupagwa ku che Yohana Wakubatisya chamunkati nope. Che Luka akusalichisya yakulechelesya 3:3; 11:4; 17:3-4; 23:34 ni mapopelo nombego 3:21; 5:16; 6:12; 11:1-12; 22:32.

Yaili mu Ngani

Muliunjili lya 1:1-4 Che Luka alembile chilongolelo chakwe cha Ngani Jambone ni kusala ligongo lya kulemba.

Ni soni akutanga ngani ja kupagwa ku Che Yesu ni iwatite pakuwichikwa chile kwaligongo lya kutumichila. 1:5; 4:13.

Mwamujinji mwamusigalile liunji lya 4:14, 21.38, Che Luka akutanga masengo ga wagapanganyisye Che Yesu, yaipundile, yakusimonjeka iwatesile ni indu iwaijiganyisye.

Maunjili ga wili ga mbesi 22-24 akutanga kuwa ni kusyuka ku Che Yesu.

¹ Ambuje che Teofilo: Wandu wajinji watesile iwakombwele kulemba kwa ukotopasyo asila ngani syasikopochele pa uweji. ² Walembile mpela yatite pakusalilwa ni wandu wawasiweni ngani syo kwa meeso gao chitandile kundanda ni kuwa achikatumetume wa Lilo we lya Akunnungu. ³ Kwapele ambuje che Teofilo, panamasile kuusosasosa usyene wose chambone kwa mo wa gamajinji, naiweni yambone kuti nannembele kwa uchenene mpela iyatite paakopochela, ⁴ kuti nomwe nkombole kumanyilila usyene wa yeila yanjiganyikwe.

Kupagwa ku che Yohana Wakubatisya kukutangaswa

⁵ Katema che Helode pawaliji mwenye jwa ku Yudea, pali ni jwambopesi jwa Akunnungu jumo liina lyao che Sakalia jwa mpingo wa wambopesi waukwimililwa ni che Abiya. Wankwawo wawilangagwa che Elisabeti, nombewo waliji wa lukosyo lwa jwambopesi che Haluni. ⁶ Wose wawili waliji wambone paujo pa Akunnungu, achitamaga

nkukamulisya makanyo ni malajisyo ga Ambuje pangali sambi. ⁷ Nganaakola wânache pakuwâ che Elisabeti wâliji ngakuwêleka, nombe wose wâwili wâliji achekulwipe nnope.

⁸ Lyuwa limo che Sakalia pajaliji samu jao jakupanganya masengo ga chimbopesi pa Nyuumba ja Akunnungu, ⁹ Mpela iyatite pakusyowêleka che Sakalia wasagulikwe ni Akunnungu kwagudugudu, kuti ajinjile pa Nyuumba ja Ambuje atutumye ubani.

¹⁰ Wandu wose wâwasongangene wâliji paasa aninkupopela katema kakututumya ubani.

¹¹ Katumetume jwa kwini jwa Ambuje jwankopochele che Sakalia ni kwima kundyo kwa chilisa cha kututumichisya ubani. ¹² Che Sakalia pa wammweni katumetume jwa kwini wasupwiche ni kukamulwa ni lipamba. ¹³ Nambo katumetume jwa kwini wansalile, “Che Sakalia nkajogopa pakuwâ Akunnungu akupikene kupopela kwenu ni wankwenu che Elisabeti chammelechele mwanache jwanume, nomwe chimwawilanje a Yohana. ¹⁴ Chinsangalale nnope ni wandu wajinji chachine ligongo lya kupagwa kwakwe. ¹⁵ Chachiwâ jwankulu paujo pa Ambuje. Ngaang'wa divai ng'o, chalongoswe ni Mbumu jwa Akunnungu kutyochela nnutumbo mwa achikulugwe. ¹⁶ Che Yohana chiwâusye wandu wajinji wa ku Isilaeli kwa Ambuje Akunnungu wao. ¹⁷ Welewo chiwalongolele Ambuje akuno achilongoswaga ni machili ni mbumu mpela ji che Elia, kuti walumbanye achatati ni achiwana wao, chiwatende wangakwajitichisya Akunnungu awanje ni nganiso syambone ni kwa wika chile wandu kwa Ambuje.”

¹⁸ Che Sakalia wammusisye katumetume jwa kwini jo kuti, “Chichi chachichi manyisye yeleyo? Pakuwâ uneji ni wankwangu tuchekulwipe.”

¹⁹ Katumetume jwa kwini jo wâajanjile che Sakalia, “Une ni Gabulieli, katumetume jwa Akunnungu, ndumikwe kuwêcheta nomwe ni kunsalila ngani jambone ji.

²⁰ Mpikane, chimme jwanga wêcheta, ngankombola kuwêcheta mpaka lyuwa pachigakopochele gelego, pakuwâ nganingakulupilila malowe gangu, nombego chigatimile kwa katema kakwe.”

²¹ Kele katema ko wandu wose wâliji aninkwalindilila che Sakalia akuno achisimon-gaga kuka wâ kwao mu Nyuumba ja Akunnungu. ²² Che Sakalia pa wakopweche paasa nganakombola kuwêcheta nawo. Nipele wandu waimanyilile kuti aiweni yakwiwona mu Nyuumba ja Akunnungu. Wajendelechele kuwêcheta nawo kwa makono pakuwâ wâliji ngakuwêcheta.

²³ Pa wamalisisye mo wâ gao ga kupanganya masengo ga umbopesi, che Sakalia wausile kumusi. ²⁴ Kanyuma kanandi che Elisabeti wankwawo che Sakalia wâliji pachiiilu. Nganatyoka mu nyuumba katema ka miesi nsano. ²⁵ Achiwêchetaga kuti, “Yeleyi ni yambanganyichisye Ambuje, angamwisye ni kundyosyesya soni syangu paujo pa wandu.”

Kupagwa ku Che Yesu kukutangaswa

²⁶ Pa mwesi wa sita wa chitumbo cha che Elisabeti, Akunnungu wantumile Gabulieli, katumetume jwa kwini ajaule musi wa ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya.

²⁷ Ajaule kwa mwalimwalipe liina lyao che Maliamu ju watomelwe ni jwanume, liina lyao che Yusufu, jwa lukosyo lwa che Daudi. ²⁸ Katumetume jwa kwini wanjaulile ni kwasalila, “Ngunkomasya, mmwejo jundi ni upile! Ambuje ali pamo nomwe!”

²⁹ Che Maliamu pa wagapilikene gele malowe go wasupwiche nnope ni kuganisa kuti chikomasyo chi malumbo gakwe chichi? ³⁰ Katumetume jwa kwini wansalile, “Che Maliamu, nkajogopa pakuwâ Akunnungu anonyelwe nomwe. ³¹ Mpikane, chimme wâ pachiiilu, chimumeleche mwanache jwanume, nomwe chimummilanje Che Yesu. ³² Jwelejo chawe jwankulu ni chawilanjikwe Mwana jwa Akumanani. Ambuje Akunnungu chiwape umwenye wa che Daudi, Ambuje wao. ³³ Pelepo chachilulongosya lukosyo lwa che Yakobo mo wâ gose pangali mbesi, ni umwenye wakwe ngauika kumbesi.”

³⁴ Che Maliamu wanjajile Katumetume jwa kwinani, “Ana chiikomboleche chin-auli pakuwa une ngangumanyilila jwanume?” ³⁵ Katumetume jwa kwinani wanjajile che Maliamu, “Mbumu jwa Akunnungu chantuluchile ni machili ga Akumanani chigammunichile mpela mmwilili, kwaligongo lyo, mwanache juchapagwe chawilanjikwe Jwanswela ni Mwana jwa Akunnungu. ³⁶ Atamuno che Elisabeti, alongo ajenu nombe wana chiilu cha mwana jwanume atamuno achekulwipe, awu mwesi wao wa sita kwa jwelejo juwamanyiche ni wandu kuti ngakuweleka. ³⁷ Pakuwa ngapagwa chindu changachikukomboleka kwa Akunnungu.” ³⁸ Che Maliamu watite, “Une ndili apano kapolo jwa Ambuje, ipanganyiche kwa une mpela intite pakusala.” Nipele katumetume jwa kwinani jula wajawile.

Che Maliamu akwajimajimila che Elisabeti

³⁹ Pangaka wa, che Maliamu walinganyisye ulendo ni wajawile kwa kwanguya mu musu umu wauli mu ikwesya ya ku Yuda. ⁴⁰ Kweleko, che Maliamu wajinjile mu nyumba ji che Sakalia ni kwakomasya che Elisabeti. ⁴¹ Che Elisabeti pawapilikene chikomasyo chi che Maliamu, papopo mwanache juwaliji nnutumbo mu che Elisabeti jwatungunyiche kwa kusangalala. Nombe che Elisabeti walongweswe ni Mbumu jwa Akunnungu, ⁴² wanyanyisye, “Mpegwile upile kwapunda achakongwe wose ni jwele juchimummeleche jwana upile. ⁴³ Une ni waani atamuno achikulugwe Ambuje wangu aiche kukwangu? ⁴⁴ Nnole pambilikene pe chikomasyo chenu, kanache kakali nnutumbo mwangu katungunyiche nkusangalala. ⁴⁵ Ndi ni upile mmwejo unkulupilile kuti chigatyochele gantanjile Ambuje.”

Che Maliamu akwalapa Akunnungu

⁴⁶ Nombe che Maliamu watite,
“Ntima wangu ukwakusya Ambuje, ⁴⁷ ni mbumu jangu jikusangalala ligongo lya Akunnungu, Nkulupusyo jwangu. ⁴⁸ Pakuwa Akunnungu akulolite kwa chanasakulitulusya kwa kapolo jwao.

Kwa yeleyo kutandilila sambano iwelesi yose chachimilanga jundi ni upile,
⁴⁹ pakuwa Akunnungu waali ni Ukombole ambanganyichisye gamakulungwa, liina lyao lili lyeswela.

⁵⁰ Chanasachao ngachikumala kwa chiwelesi ni chiwelesi,
kwa wandu wakwachimbichisya.

⁵¹ Atesile yekulungwa kwa nkono wao,
wapwilingenye wakulikanganichila mu ng'anisyo sya mitima jao.

⁵² Watulwisye mamwenye mu itengu yao ya umwenye,
ni wakwesisye wandu wakulitulusya.

⁵³ Wakulaga wajikutisye indu yambone,
ni waali ni ipanje walesile ajaule makono pe.

⁵⁴ Achikamwisye chilambo cha ku Isilaeli katumetume jwao,
achikumbuchilaga kwalosya chanasachao,

⁵⁵ kwa che Iblahimu ni uwelesi wao mo wa gose pangali mbesi
mpela iwatite pakwalanga achambuje wetu.”

⁵⁶ Che Maliamu watemi ni che Elisabeti mpela miesi jitatu ni wausile kumangwao.

Kupagwa ku che Yohana Wakubatisya

⁵⁷ Kaaiche katema kakuligopola che Elisabeti, waligopwele mwanache jwanume.
⁵⁸ Wapachiwandi pao ni achalongo achinjao pawapikene kuti Ambuje amhonele chanasani wasangalele pamo nawo.

⁵⁹ Pagaiche mo wa nane chitandile mwanache kupagwa waiche kukummumbasya.
Wasachile kwapa liina lya che Sakalia, atatigwe. ⁶⁰ Nambo achikulugwe watite,

“Ngaŵa, nambo chaŵilanjikwe a Yohana.” ⁶¹ Ŵanyawo ŵansalile, “Nambo, ngapagwa mundu jwalijose jwali ni lyele liina mulukosyo lwao.” ⁶² Pelepo ŵammusisye atatigwe kwa imanyisyo kuti asale liina chi lyasachile ŵaŵilanjile mwanagwao. ⁶³ Nombewo ŵaŵilasisye chibao pa kulembelela, ni ŵalembile yeleyi, “Liina lyakwe a Yohana.” Wose ni ŵasimonjile. ⁶⁴ Papopo pepo che Sakalia ŵatandite sooni kuŵecheta achalapaga Akunnungu. ⁶⁵ Ŵandu wose ŵaŵatamaga pachiŵandi nawo ŵajinjilwe ni lipamba ni ngani syo syakunguluchilwe mbande syose mu chilambo cha ikwesya ya ku Yudea. ⁶⁶ Ŵandu wose ŵaŵapikene yeleyo, ŵaganisisye mmitima jao achiliusyaga, “Ana mwanache ju chaaŵe jwantiuli?” Pakuŵa, isyene machili ga Ambuje galiji pamo nawo.

Ulondole u che Sakalia

⁶⁷ Che Sakalia, atatigwe jwele mwanache jo, ŵalongweswe ni Mbumu jwa Akunnungu ni ŵalondwele achitiji,

⁶⁸ “Twakusye Ambuje, Akunnungu ŵa ku Isilaeli, pakuŵa ŵaichilile ni kwawombola ŵandu ŵakwe.

⁶⁹ Atupele Nkulupusyo jwaali ni machili, jwa uŵelesi u che Daudi katumetume jwao.

⁷⁰ Mpela iŵatite pakusala kalakala, kwa kang'wa sya ŵakulondola ŵao ŵaswela,

⁷¹ kuti chachitukulupusya mmakono mwa ŵammagongo ŵetu, ni ŵandu ŵakutuchima.

⁷² Ŵaŵechete kuti chalosye chanasa chao kwa achambuje ŵetu, ni kulikumbuchila lilangano lyao lyeswela.

⁷³ Ŵaalumbilile ambuje ŵetu che Iblahimu, kuti chatupe uwe upile.

⁷⁴ Chatukulupusye mmakono mwa ŵammagongo ŵetu, ni kwapopelela pangali lipamba,

⁷⁵ mu uswela ni umbone, moŵa gose ga umi wetu.

⁷⁶ Nomwe mwanangu chimmilanjikwe, jwakulondola jwa Akumanani, chimwalongolele Ambuje ni kwakolochesya litala lyao,

⁷⁷ ni kwamanyisya ŵandu ŵao kuti chiŵakulupusye kwa kwalechelesya sambu syao.

⁷⁸ Akunnungu ŵetu chatende yeleyo ligongo akwete ntima wa unonyelo ni wa chanasa, ni chiwombolo kutyochela kwini chichituichilile mpela lulanga lwa lyuŵa lya kundaŵi,

⁷⁹ ni kwalanguchisya wose ŵakutama mu chipi chekulungwa cha chiwa, chatulongosye kutama mu utame wa chitendewe.”

⁸⁰ Mwanache jwakusile ni kulimbichika mmbumu mwakwe. Jwatemi mwipululu mpaka lyuŵa liŵalilosisye kwa ŵandu ŵa ku Isilaeli.

2

Kupagwa ku Che Yesu (Matayo 1:18-25)

¹ Gele moŵa go che Agosto juŵaliji jwankulu jwa mamwenye wa umwenye wa ku Loma ŵalajisye kuti ŵandu wose pachilambo alembekwe meena gao mu chitabu.

² Kuŵalanjikwa ko kwaliji kwaandanda, katema che Kulenio paŵaliji jwankulu jwa chilambo cha ku Silia. ³ Nipele, ŵandu wose ŵajawile kukuŵalanjikwa, kila mundu ku musi wao.

⁴ Che Yusufu nombe w̄atyosile ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya ni kwaula ku Beselehemu chilambo cha ku Yudea kuw̄apagwile che Daudi, ligongo w̄aliji jwa lukosyo lu che Daudi. ⁵ W̄ajawile kukulembekwa pamo ni che Maliamu juw̄antomele, juw̄aliji pa chiilu. ⁶ Pa w̄aliji ku Beselehemu ko, lyu w̄a lya kuligopola ku che Maliamu lyaiche. ⁷ W̄aligopwele mwanache jwao jwa litiwo jwannume, w̄ammilijile iwalo ya chanache ni w̄angoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama, paku w̄a nganilipagwa lipesa kwa w̄elewo mu nyuumba ja achalendo.

W̄akuchinga ni achikatumetume w̄a kwinani

⁸ Nipele pachilambo pala pali ni w̄akuchinga mwitinji w̄aw̄alindililaga kwakupisyan-gana mpingo wa ngondolo syao chilo. ⁹ Katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu w̄akopochele chisisimuchile ni lulanga lwa ukulu wa Ambuje lwalanguchisye mbande syose. Nombewo w̄ajogwepe kwannope. ¹⁰ Nambo katumetume jwa kwinani jo w̄aasalile, “Nkajogopa! Nnole, nanjigalile ngani jambone jakwasengwasya nnope w̄andu wose w̄a ku Isilaeli. ¹¹ Paku w̄a lelo jino mu musu u che Daudi, apagwile Nkulupusyo kwaligongo lyenu, ali Kilisito Ambuje. ¹² Ni achichi chichi w̄e chimanyisyo chenu, chimunsimane mwanache jwannandi w̄aw̄ilijile nguo sya chanache ni sooni w̄agoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama.”

¹³ Chitema pe kwaoneche mpingo wekulungwa wa achikatumetume w̄a kwinani uli pamo ni katumetume jula, w̄aakusisye Akunnungu, achitiji,

¹⁴ “Ukulu kwa Akumanani,

ni pachilambo pano chipagwe chitendewele kwa w̄andu w̄akwanonyela.”

¹⁵ Achikatumetume w̄a kwinani w̄ala pa w̄ajaulangene kwinani, w̄akuchinga w̄asalilene, “Tujaulangane sambano jino ku Beselehemu, tukachilole chachikopochele chatumany-isisye Ambuje.”

¹⁶ Nipele, w̄ajawile kwa chitema ni w̄ansimene che Maliamu ni che Yusufu ni mwanache jwannandi ali angoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama. ¹⁷ W̄ele w̄akuchinga pa w̄ammweni mwanache jo, w̄aamanyisye w̄andu wose ngani ji w̄ajipikene kutyochela kwa achikatumetume nkati mwanache jo. ¹⁸ Wose w̄aw̄apikene jele ngani ji w̄asalilwe ni w̄akuchinga w̄asimosile. ¹⁹ Nambo che Maliamu w̄apundile kuga w̄ika malo w̄e go mu ntima mwao achigaganisyaga. ²⁰ W̄akuchinga w̄ala w̄ausile mmangwao aninkwakusya ni kwalapa Akunnungu kwa yose i w̄aipilikene ni kwiwona, yose yaliji mpela i w̄atite pakusalilwa ni achikatumetume w̄a kwinani.

Mwanache akupegwa liina

²¹ Lyu w̄a lya nane kutyochela pa w̄apagwile w̄amumbesye mwanache, w̄ammilasile Che Yesu, liina lilyaliji apegwilwe ni katumetume jwa kwinani katema che Maliamu akana w̄e ku w̄a ni chiilu.

Che Yesu aku w̄ikwa kwa Ambuje

²² Pagamasile mo w̄a ga kutama munnuli lyaiche lyu w̄a lya kuswejeswa mpela Mala-jisyo ga Akunnungu ga w̄apele che Musa igakuti kulajisya, che Yusufu ni che Maliamu w̄anjigele mwanache ni w̄ajawile nawo ku Yelusalemu kukwa w̄ika paujo pa Ambuje.

²³ Mpela itite pakulembekwa mu Malajisyo, “Jwalijose jwakupagwa jwannume jwa litiwo cha w̄ilanjikwe jwanswela ni kutyosyekwa kwa ligongo lya masengo ga Ambuje.”

²⁴ Nipele w̄ajawile kuti akatyosye sadaka, nju w̄a si w̄ili pane makandi ga w̄ili ga ngunda mpela itite pakusachilwa ni Malajisyo ga Ambuje.

²⁵ Kele katema ko kwaliji ni mundu jumo ku Yelusalemu, liina lyakwe che Sime-oni, w̄aliji nkupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. Jweleju jwalindililaga katema ka kutuswa mitima kwa w̄andu w̄a ku Isilaeli. Mbumu jwa Akunnungu w̄aliji pamo nawo. ²⁶ Mbumu jwa Akunnungu w̄ammunukulile jwelejo kuti ngaawa akana w̄e

kwawona Kilisito Nkulupusyo, jwasagulikwe juŵaliji chilanga cha Ambuje. ²⁷ Nipele, che Simeoni ŵaiche pa Nyuumba ja Akunnungu ali alongweswe ni Mbumu Jwanswela. Kele katemako achaŵelesi ŵa Che Yesu ŵannyichenawo mwanache jwao pa Nyuumba ja Akunnungu kuti ŵapanganyichisye mpela chisyoŵelo cha Malajisyo. ²⁸ Che Simeoni ŵampochele mwanache mmakono mwao aninkwatogolela Akunnungu, achitiji, ²⁹ “Ambuje, sambano nkunchelela kapolo jwenu nyaule kwa chitendewe, mpela intite pakulanga.

³⁰ Pakuŵa meeso gangu gauweni ukulupusyo wenu,

³¹ umuupanganyisye paujo pa ŵandu ŵa ilambo yose,

³² alu ni lulanga lwalukugopola nganiso sya ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni ukulu kwa ŵandu ŵenu ŵa ku Isilaeli.”

³³ Atatigwe Che Yesu ni achikulugwe ŵaliji nkugasimonga maloŵe gagaŵechetekwe nkati mwana. ³⁴ Nipele che Simeoni ŵapele upile ni ŵaasalile che Maliamu achikulugwe Che Yesu, “Nnole, mwanache ju apagwile kwa ligongo lya kugwa kwa ŵandu ŵajinji ni kwina muma kwa ŵandu ŵajinji ŵa ku Isilaeli. Nombe chaaŵe chimanyisyo chachichikanikwe ni ŵandu, ³⁵ kuti nganiso sya ŵandu ŵajinji siwoneche pangali kuisika. Nomwe mwasyene chiimpoteche mu ntima mwenu mpela nkusomwa ni chipula.”

³⁶ Sooni jwapali jwankongwe jumpepe, jwakulondola jwa Akunnungu juŵachekulwipe nnope, liina lyao lyaliji che Ana binti Fanueli jwa lukosyo lwa Asheli. Mu umwali wao ŵalombekwe ni kutama ni ŵankwakwe kwa yaka saba pe. ³⁷ Nombewo ŵasigele ŵakuwililwa ni ŵankwakwe mpaka katema paŵaliji jwanchekulu jwa yaka semanini na nne. Katema kose ko ŵalonjelaga pa Nyuumba ja Akunnungu achitaŵaga ni kupopela muusi ni chilo. ³⁸ Papopo pepo jwankongwe jo ŵalikopwesye paujo ni kwatogolela Akunnungu ni kusala ngani sya mwanache jo kwa ŵandu wose ŵaŵaliji nkulolela kuwombolwa ni kulecheleswa kwa Yelusalemu.

Kuuja ku Nasaleti

³⁹ Achaŵelesi ŵa Che Yesu paŵamasile kupanganya yose iyaliji mu malajisyo ga Ambuje, ŵausile kumangwao ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya. ⁴⁰ Jwele mwanache jwakusile ni jwalimbangene, jwagumbele lunda ni ntuuka wa Akunnungu ŵaliji pamo nawo.

Jwanchanda Yesu pa Nyuumba ja Akunnungu

⁴¹ Achaŵelesi ŵa Che Yesu ŵaliji ni chisyoŵelo cha kwaula ku Yelusalemu chaka ni chaka katema ka chindimba cha Pasaka ja Ŵayahudi. ⁴² Che Yesu paŵaliji ni yaka kumi na mbili, ŵapite pamo nawo ku chindimba cho mpela itite pakuŵa chisyoŵelo. ⁴³ Pagamasile moŵa ga chindimba cho, ŵatandite ulendo wa kuuja mmangwao, nambo mwanache Che Yesu ŵasigele ku Yelusalemu pangaimanyilila achaŵelesi ŵao. ⁴⁴ Ŵaganisisye kuti ŵaliji pamo mumpingo wa ŵandu ŵa ulendo, ŵajesile lyuŵa tetete, nipele ŵatandite kwasosa mwa achalongo achinjao ni achambusanga ŵao. ⁴⁵ Paŵalepele kwaona ŵausile ku Yelusalemu achasosaga. ⁴⁶ Pagapite moŵa gatatu, ŵansimene atemi pasikati ŵakwiganya Malajisyo pa Nyuumba ja Akunnungu, achapilikanilaga ni kwausya mausyo. ⁴⁷ Wose ŵaŵapikene maloŵe gao ŵausimosile umanyilisi wakwe ni iŵatiji pakwanga kwa lunda. ⁴⁸ Achaŵelesi ŵao paŵammweni ŵausimosile. Che Maliamu achikulugwe, ŵammusisye Che Yesu, “Ana mmwe mwanangu, ligongo lyachi ntutesile yeleyi? Nnole, atati ŵenu noneji twaliji nkunsosa tuli ni lipamba.” ⁴⁹ Nombejo ŵajanjile, “Nambo mwansosaga ligongo lyachi? Nganinnyimanyilila kuti ngusachilwa kuŵa pa nyuumba ja Atati ŵangu?” ⁵⁰ Nambo achaŵelesi ŵao nganagamanyilila malumbo ga maloŵe gaŵasalilaga.

⁵¹ Nipele wâusile nawo ku Nasaleti ni wâliji nkwapilikanichisya. Achikulugwe wâpundile kuiganisya indu yose mu ntima mwao. ⁵² Nombe Che Yesu wâpundile kula mu lunda ni lisusa ni wâpundile kunonyelwa ni Akunnungu ni wându.

3

*Kulalichila ku che Yohana Wâkubatisya
(Matayo 3:1-12; Maliko 1:1-8; Yohana 1:19-28)*

¹ Chaka cha kumi na tano cha ulamusi wa Kaisali, yaani mwenye jwankulu che Tibelio, Pontio Pilato wâliji jwankulu jwa musu wa ku Yudea. Che Helode wâliji jwankulu jwa ku Galilaya ni nkulugwe che Filipino wâliji jwankulu jwa ku Itulea ni ku Tilakoniti. Ni che Lisania wâliji jwankulu jwa ku Abilene. ² Katema che Anasi ni che Kayafa pa wâliji achakulu wambopesi, lilo wê lya Akunnungu lyaichilile che Yohana mwana ju che Sakalia kwipululu kula. ³ Nipele che Yohana wâjawile mbande syose sisili mumpika mwa lusulo lwa Yolodani. Wâliji nkutangasya kuti wându aleche kwalewela Akunnungu ni kubatiswa kuti Akunnungu walechelesye sambu syao. ⁴ Mpela itite pakulembekwa mu malembo ga jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya kuti,

“Mundu akunyanyisya mwipululu,
‘Mwakolochesye Ambuje litala lyao,
ngolosye mwakusaka kupita.

⁵ Machemba gose gauchilwe,
ikwesya ni itumbi i wê yekolosye uchenene,
papapindiche pagolochekwe,
ni matala gagali ni tusimbo gakolochekwe uchenene.

⁶ Ni wându wose chauwone ukulupusyo kutyochela kwa Akunnungu.’ ”

⁷ Che Yohana wâasalile wându wâjinji u wâiche achisakaga kubatiswa achitiji, “Wanyamwe u wêlesi wa lijoka! Wâani wânsalile kuti chinkombole kuutila uchimwa wa Akunnungu wau wândichile kwika? ⁸ Mpela ila itela ya isogosi yaikusachilwa kusogola ni wanyamwe nnosye kwa isambo kuti nnesile sambu, nkatanda sambano kulisalila mmitima jenu kuti, ‘Tukwete ambuje wêtu che Iblahimu!’ Ngunsalila kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga gawe u wêlesi u che Iblahimu. ⁹ Sambano jino li wâgo lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto.”

¹⁰ Mpingo wa wându ula wausisye, “Sambano tupanganye ichichi?” ¹¹ Che Yohana wâajanjile, “Wâali ni minjilo ji wili wâgawile wânganakola mwinjilo ni wâali ni yakulya apan-ganye iyoyo peyo.” ¹² Nombe wâkukumbikanya nsongo wâiche achisakaga kubatiswa, wâusisye, “Jwakwiganya, nowaji tupanganye ichichi?” ¹³ Nombe wâasalile, “Nkapoc-hela nsongo kupunda i wânnajisye.” ¹⁴ Nombe wângondo wâusisye, “Nowaji tupanganye ichichi?” Nombe wâajanjile, “Nkapokola mbiya kwa mundu jwalijose jula atamuno nkammechetela jwalijose jula ya unami. Njikute ni mbote syenu pesyo.”

¹⁵ Wându wose wâliji nkulolela kwika kwa Nkulupusyo, wâliusyaga mmitima jao i che Yohana achitiji panepa wêlewo ni Kilisito Nkulupusyo jwa wâlanjile Akunnungu. ¹⁶ Che Yohana wâajanjile wose, “Uneji ngumbatisya ni meesi, nambo atakwika jwali ni machili kuumbunda une, none ngangu wâjilwa kugopola migoji ja italawanda yao. Wêlewo chachimbatisya kwa Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. ¹⁷ Wêlewo akwete lupeta mmakono mwao ali chile kupeta ngano, chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisya pa mooto wangasimika.”

¹⁸ Kwa malo wê gane gamajinji che Yohana wâchisisye wându kuleka sambu kwa kwalalichila Ngani Jambone. ¹⁹ Nambo che Yohana wânjamwiche jwankulu che Helode ligongo lya kwajigala che Helodia wânkawo nkulugwe ni kwatenda wânkawo ni yose

yangalumbana iŵaitesile. ²⁰ Che Helode ŵapundangeny e ungalimate kwa kwataŵa che Yohana mu nyumba jakutaŵilwa.

*Che Yesu akubatiswa
(Matayo 3:13-17; Maliko 1:9-11)*

²¹ Ŵandu wose paŵamasile kubatiswa, nombe Che Yesu ŵabatiswe. Paŵaliji nkupopela, kwinani kwaugwiche, ²² ni Mbumu jwa Akunnungu ŵantuluchile achiŵaga mpela njuŵa. Ni liloŵe lyapikaniche kutyochema kwinani lichitiji, “Mmwejo ni mwanangu nonyelwe nomwe.”

*Uŵelesu u Che Yesu
(Matayo 1:1-17)*

²³ Che Yesu paŵatandite masengo gao ŵaŵandichile yaka selasini ni ŵandu ŵaganisisye kuti ŵelewo ŵaliji mwanagwao che Yusufu mwana ju che Heli. ²⁴ Che Heli ŵaliji mwana ju che Matati ni che Matati ŵaliji mwana ju che Lawi ni che Lawi ŵaliji mwana ju che Meliki ni che Meliki mwana ju che Yanai ni che Yanai ŵaliji mwana ju che Yusufu ni, ²⁵ che Yusufu ŵaliji mwana ju che Matatia ni che Matatia ŵaliji mwana ju che Amosi ni che Amosi ŵaliji mwana ju che Nahumu ni che Nahumu ŵaliji mwana ju che Hesli ni che Hesli ŵaliji mwana ju che Nagai ni, ²⁶ che Nagai ŵaliji mwana ju che Maati ni che Maati ŵaliji mwana ju che Matatia ni che Matatia ŵaliji mwana ju che Semeini ni che Semeini ŵaliji mwana ju che Yoseki ni che Yoseki ŵaliji mwana ju che Yuda ni, ²⁷ che Yuda ŵaliji mwana ju che Yohana ni che Yohana ŵaliji mwana ju che Lesa ni che Lesa ŵaliji mwana ju che Selubabeli ni che Selubabeli ŵaliji mwana ju che Sealitieli ni che Shelitieli ŵaliji mwana ju che Neli ni, ²⁸ che Neli ŵaliji mwana ju che Meliki ni che Meliki ŵaliji mwana ju che Adi ni che Adi ŵaliji mwana ju che Kosamu ni che Kosamu ŵaliji mwana ju che Elimadamu ni che Elimadamu ŵaliji mwana ju che Eli ni, ²⁹ che Eli ŵaliji mwana ju che Yoshua ni che Yoshua ŵaliji mwana ju che Elieseli ni che Elieseli ŵaliji mwana ju che Yolimu ni che Yolimu ŵaliji mwana ju che Matati ni che Matati ŵaliji mwana ju che Lawi ni, ³⁰ che Lawi ŵaliji mwana ju che Simoni ni che Simoni ŵaliji mwana ju che Yuda ni che Yuda ŵaliji mwana ju che Yusufu ni che Yusufu ŵaliji mwana ju che Yonamu ni che Yonamu ŵaliji mwana ju che Eliakimu ni, ³¹ che Eliakimu ŵaliji mwana ju che Melea ni che Melea ŵaliji mwana ju che Mena ni che Mena ŵaliji mwana ju che Matata ni che Matata ŵaliji mwana ju che Natani ni che Natani ŵaliji mwana ju che Daudi ni, ³² che Daudi ŵaliji mwana ju che Yese ni che Yese ŵaliji mwana ju che Obedi ni che Obedi ŵaliji mwana ju che Boasi ni che Boasi ŵaliji mwana ju che Salumoni ni che Salumoni ŵaliji mwana ju che Nashoni ni ³³ che Nashoni ŵaliji mwana ju che Aminadabu ni che Aminadabu ŵaliji mwana ju che Adimini ni che Adimini ŵaliji mwana ju che Alini ni che Alini ŵaliji mwana ju che Esloni ni che Esloni ŵaliji mwana ju che Pelesi ni che Pelesi ŵaliji mwana ju che Yuda ni ³⁴ che Yuda ŵaliji mwana ju che Yakobo ni che Yakobo ŵaliji mwana ju che Isaka ni che Isaka ŵaliji mwana ju che Iblahimu ni che Iblahimu ŵaliji mwana ju che Tela ni che Tela ŵaliji mwana ju che Naholi ni ³⁵ che Naholi ŵaliji mwana ju che Selugi ni che Selugi ŵaliji mwana ju che Leu ni che Leu ŵaliji mwana ju che Pelegi ni che Pelegi ŵaliji mwana ju che Ebeli ni che Ebeli ŵaliji mwana ju che Sala ni ³⁶ che Sala ŵaliji mwana ju che Kainamu ni che Kainamu ŵaliji mwana ju che Alufakisadi ni che Alufakisadi ŵaliji mwana ju che Shemu ni che Shemu ŵaliji mwana ju che Nuhu ni che Nuhu ŵaliji mwana ju che Lameki ni ³⁷ che Lameki ŵaliji mwana ju che Metusela ni che Metusela ŵaliji mwana ju che Enoki ni che Enoki ŵaliji mwana ju che Yaledi ni che Yeledi ŵaliji mwana ju che Mahalaleli ni che Mahalaleli ŵaliji mwana ju che Kainamu ni ³⁸ che Kainamu ŵaliji mwana ju che Enoshi ni che Enoshi ŵaliji mwana ju che Seti ni che Seti ŵaliji mwana ju che Adamu ni che Adamu ŵaliji jwa Akunnungu.

4

*Kulingwa ku Che Yesu
(Matayo 4:1-11; Maliko 1:12-13)*

¹ Che Yesu wатыosile mu lusulo lwa Yolodani ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu ni walongweswe ni Mbumu kwaula mwipululu. ² Kweleko walinjikwe ni Shetani kwa moŵa alobaini. Katema kose ko, nganalya chachili chose ni pagamasile moŵa go, jakwete sala. ³ Shetani waasalile, “Iwaga mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu, nlisalile ali liganga li ligalauche liwe nkate.” ⁴ Che Yesu waajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Mundu ngakulama kwa kulya nkate pe.’ ”

⁵ Shetani wankwesisye Che Yesu kwini ni kunlosya kwanakamo mwenye syose sya pa chilambo. ⁶ Shetani wansalile Che Yesu kuti, “Chinampe ulamusi wa ipanje yose ni ukulu wakwe, pakuwa yose yi ambele une, ngukombola kumpa mundu jwalijose jun-gunsaka. ⁷ Ni yose yi chinampe ni kuwa yenu iwaga chimundindiwalile ni kumbopelela.”

⁸ Che Yesu wajanjile,
“Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Chimwatindiwalile Ambuje Akunnungu wenu ni kwapopelela wawowo pewo.’ ”

⁹ Shetani wanjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu ni wanjimiche penani pa lusonga lwa Nyumba ja Akunnungu ni kwasalila kuti “Iwaga mmwejo nli Mwana jwa Akunnungu, nlipatusye paasi. ¹⁰ Pakuwa ilembekwe, ‘Chachatuma achikatumetume wao wa kwini angose.’ ¹¹ Ni sooni, ‘Channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo lwenu paliganga.’ ”

¹² Nambo Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Kasimwalinga Ambuje Akunnungu wenu.’ ”

¹³ Shetani pawamasile kwalinga wannesile kwa katema.

*Che Yesu akugatanda masengo gao ku Galilaya
(Matayo 4:12-17; Maliko 1:14-15)*

¹⁴ Che Yesu wausile ku chilambo cha ku Galilaya achilongoswaga ni machili ga Mbumu jwa Akunnungu ni ngani syao syajenele mu Galilaya ni mu misi jose jajiwandikene. ¹⁵ Nombe waliji nkwaiganya wandu mu majumba gao ga kupopelela ni wose waliji nkwalapa welewo.

*Che Yesu akukanikwa ku Nasaleti
(Matayo 13:53-58; Maliko 6:1-6)*

¹⁶ Che Yesu wajawile ku Nasaleti, musi wawakulile ni Lyuwa lya Kupumulila, wajanjile mu nyumba ja kupopelela mpela iyatite pakuwa chisyoŵelo. Wajimi kuti agasyome Malembelo ga Akunnungu. ¹⁷ Wapochele chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu ni waunukwile, wasosile ni kupasimana papalembekwe yati

¹⁸ “Mbumu jwa Ambuje ali pamo ni une,
pakuwa asagwile kuti nalichile Ngani Jambone kwa wandu wakulaga.
Andumile kukwatangachisya watawikwe kugopolekwa kwao,
ni wangelola akombole kulola,
ni kukwawombola wakukotochelwa.

¹⁹ Ni kwenesya chaka cha Ambuje chakulosya umbone kwa wandu wakwe.”

²⁰ Nipele waunichile chitabu chila ni wampele katumetume, watemi ni wandu wose wa waliji mu nyumba ja kupopelela wannolechesye kwa nnope. ²¹ Nombewo waasalile, “Lelo Malembelo ga Akunnungu ga gawele isyene pamumbilikene ndi ngusyoma.”

²² Wose wanonyelwe nawo ni wagasimosile malowe gambone gawa wechete. Wausyanaga, “Ana, aju nga wa mwana ju che Yusufu?”

²³ Che Yesu wâasalile, “Ngumanyilila chimusalile chitagu chi, ‘Jwantela nilamye mwasyene.’ Ni sooni chinchiti, ‘Ituipilikene kuti mpanganyisye ku Kapelenaumu mpanganye nombe pamusi pano.’ ” ²⁴ Wâpundile kuwêcheta, “Ngunsalila isyene, ngapagwa jwakulondola jwa Akunnungu jwakukundikwa mu chilambo chakwe. ²⁵ Nambo mpilikane! Isyene ngunsalila wâpali achakongwe wâkuwililwa ni achiwankwawo wâjinji mu chilambo cha Isilaeli katema ka che Elia. Kele katema ko nganijinyaga ula kwa yaka itatu ni miesi sita ni kwaliji ni sala jekulungwa pa chilambo chose. ²⁶ Namose yeleyo che Elia nganalajiswa kwa jwalijose jwakuwililwa ni wankwakwe ikaŵe kwa jwankongwe jwa kuwililwa jwa ku Salepita chilambo cha ku Sidoni. ²⁷ Ni sooni paliji ni wamatana wâjinji chilambo cha ku Isilaeli katema ka jwakulondola jwa Akunnungu che Elisha. Nipele, nganapagwa jwalijose juŵaswejele ikaŵe che Naamani pe jwa ku Silia.” ²⁸ Wose wâwâliji mu nyuumba ja kupopelela jila paŵapikene yeleyo wâtumbile nnope. ²⁹ Wâjimi ni kwatyosya paasa musu wao wautawikwe pachanya chitumbi ni wâmpeleche mungulugulu chitumbi akombole kwatutila paasi. ³⁰ Nambo Che Yesu wapelete mbindikati jao ni kwaula.

Mundu jwali ni lisoka

(Maliko 1:21-28)

³¹ Che Yesu wâjawile ku Kapelenaumu chilambo cha ku Galilaya ni kwajiganya wându pa Lyuŵa lya Kupumulila. ³² Wâsimosile majiganyo gao pakuŵa utenga wao waliji ni ulamusi. ³³ Ni mu nyuumba ja kupopelela jila mwaliji ni mundu juŵaliji ni lisoka, wânyanyisye achitiji, ³⁴ “Okwe, Che Yesu jwa ku Nasaleti nkmete ichichi nowe? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngumanyilila kuti mmwe nli wâani, mmwejo ni Wâswela wâ Akunnungu!”

³⁵ Che Yesu wâlikalipile lisoka achitiji, “Mmyalale! Munkopoche mundu ju!” Nipele lisoka lyo lyangwisisye mundu jo paujo pa wându ni kunkopoka pangampoteka.

³⁶ Wându wose wâsimosile ni kuwêchetesya, “Gelega gali majiganyo chi? Mundu ju akwete ulamusi ni machili ga kugasalila masoka gakopoche nombego gakukopoka!”

³⁷ Ngani si Che Yesu syajenele panapose pachilambo pala.

Che Yesu akwalamya wându wâjinji

(Matayo 8:14-17; Maliko 1:29-34)

³⁸ Che Yesu wâkopweche mu nyuumba ja kupopelela jila ni kwaula kumusi ku che Simoni. Wâwendile kuti wâlameye akwegwao che Simoni pakuŵa wâlwalaga chiboko.

³⁹ Nipele Che Yesu wâiche ni kwajinamila, wâchikalipile chiboko nombecho channesile, papopo jwankongwe jo wâjimwiche ni kwatelechela.

⁴⁰ Palyaiche ligulo, wându wose wâwâlwalaga ilwele yakupisyangana wâichisye ku Che Yesu nombewo wâsajiche makono gao pa kila jumo ni kwalamya. ⁴¹ Nombe masoka gaakopweche wându wâjinji, ganyanyisye gachitiji, “Alakwe nli Mwana jwa Akunnungu!”

Nambo Che Yesu nganagalechelela gaŵechete, pakuŵa gaamanyilile kuti wêlewo ali Kilisito Nkulupusyo.

Che Yesu akulalichila ku Yudea

(Maliko 1:35-39)

⁴² Kundaŵi jakwe, Che Yesu wâjawile pachisyepela. Wându wâla wâliji nkwasosasosa. Paŵaichilile paŵaliji wâlinjile kungsiŵila kuti anatyochete. ⁴³ Nambo wêlewo wâasalile kuti, “Ngusachilwa kulalichila Ngani Jambone ja umwenye wa Akunnungu mu misi jine nombe pakuŵa ndumigwe kwa ligongo lyo.” ⁴⁴ Wâpundile kulalichila Ngani Jambone mmajumba ga kupopelela ga ku Yudea.

5

*Che Yesu akwaŵilanga Ŵakulijiganya Ŵandanda
(Matayo 4:18-22; Maliko 1:16-20)*

¹ Lyuŵa limo Che Yesu ŵajimi mungulugulu litanda lya Genesaleti ni ŵandu ŵajinji ŵansyungwile ni kwaŵijikanya ali nkupilikanila liloŵe lya Akunnungu. ² Ŵasiweni ngalaŵa siŵili mungulugulu litanda ni ŵakukoka somba ali akopweche, ali nkusaula nyau syao. ³ Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa jimo jijaliji ji che Simoni, ŵaaŵendile che Simoni ajisojechesye mmeesi, kwakutalichila kanandi kutyochela mungulugulu litanda. Ŵaujiganyisye mpingo wa ŵandu ali atemi mu ngalaŵa.

⁴ Paŵamasile kwiganya ŵaasalile che Simoni, “Njitute ngalaŵa kwaula pa meesi ga kwendesya mu litanda, nsiponye nyau syenu ni kukoka somba.”

⁵ Che Simoni ŵajanjile kuti, “Ambuje, tulajilile kukoka somba chilo chose pangapata chindu, nambo pakuŵa nsaasile chinasiponye nyau.” ⁶ Paŵapanganyisye yeleyo ŵakokwele somba syesijinji nnope ni nyau syao syatandite kukutuka. ⁷ Ŵaaŵilasile achinjao ŵaŵaliji mu ngalaŵa jiine aichanje kukwakamusya. Ŵaiche ni ŵagumbesye somba ngalaŵa siŵili ni ngalaŵa syo syatandite kutitimila. ⁸ Che Simoni Petulo paŵaiweni yeleyo, ŵatindiŵele paujo pa Che Yesu achitiji, “Ambuje, ntyoche paujo pangu pakuŵa uneji ndili mundu jwa sambili!”

⁹ Che Simoni pamo ni achinjakwe ŵasimosile ligongo lya winji wa somba syapatile sila. ¹⁰ Iyoyo peyo che Yakobo ni che Yohana ŵanache ŵa che Sebedayo, ŵakukoka achinjakwe che Simoni nombewo ŵasimosile. Che Yesu ŵaasalile che Simoni, “Nkajogopa, kutandilila sambano chimme ŵakwaikanawo ŵandu kwa Ambuje.”

¹¹ Nipele paŵamasile kusiichisya ngalaŵa sila mungulugulu litanda, ŵalesile yose ni ŵakuiye Che Yesu.

*Che Yesu akunswejesya Mundu jwa matana
(Matayo 8:1-14; Maliko 1:40-45)*

¹² Che Yesu paŵaliji musi umo mu misi ja kweleko, pali ni jwannume juŵaliji ni matana chiilu chose, nombejo paŵammweni Che Yesu ŵagonile manguku ni kwachondelela aninkuti, “Ambuje mwasakaga muswejesye.”

¹³ Che Yesu ŵajongwele nkono ni ŵankwaiye ni kuti, “Ngusaka, nswejele!” Papopo mundu jo ŵalamile matana. ¹⁴ Nombe Che Yesu ŵansalile, “Munansalile mundu jwalijose nambo njaule nkalirosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi kwa ligongo lya kuswejela kwenu mpela iŵatite pakusala che Musa uŵe umboni kuti nnamile.”

¹⁵ Nambo ngani syasikwagamba Che Yesu syapundile kwenela pana pose ni mipingo ja ŵandu jasongangene kukwapikanila ni kulamiswa ilwele yao. ¹⁶ Nambo Che Yesu ŵalisapwile pajika pe ni kupopela.

*Che Yesu akunnamya mundu jwakutatala
(Matayo 9:1-8; Maliko 2:1-12)*

¹⁷ Lyuŵa limo, Che Yesu ŵaliji nkwiganya, Mafalisayo ni ŵakwiganya malajisyo kutyochela misi jose ja ku Yudea ni ku Galilaya ni ku Yelusalemu ŵatemi papopo. Nipele machili ga Ambuje galiji pamo ni Che Yesu ligongo lya kwalamya ŵandu ŵa kulwala.

¹⁸ Ŵaiche ŵandu ŵampepe ali anjigele mundu jwakutatala ali agonile mu chitagala, ŵalinjile kwajinjisya nkati achisakaga kwaŵika paujo pa Che Yesu. ¹⁹ Nambo ŵalepele kwinjila nkati ligongo lya winji wa ŵandu. Nipele ŵakwesile pachanya nyuumba, ŵapowele chipagala ni kwatulusya pamo ni chitagala mbindikati ja ŵandu paujo pa Che Yesu. ²⁰ Nombe Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao ŵansalile, “Ambusanga, nlecheleswe sambili syenu.”

²¹ Mafalisayo ni wâkwiganya Malajisyo wâtandite kulusyanga achitiji, “Awa ni waani wakwatukana Akunnungu? Ngapagwa mundu jwakukombola kulechelesya sambu ikaŵe Akunnungu pe!”

²² Nambo Che Yesu wasimanyi ng'anisyo syao ni wâusisye kuti “Kwachichi nkulusya yeleyi mmitima jenu? ²³ Chaapi chili chakwepepala nnope, kusala, ‘Sambu syenu silecheleswe,’ pane kusala, ‘Njimuche njaule?’ ²⁴ Nipele ngusaka manyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kwalechelesya wându sambu syao pachilambo pano.” Pelepo wânsalile mundu jwakutatala jo, “Njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu.”

²⁵ Papopo mundu jula wâjimwiche paujo pao ni kunyakula chitagala chao chiwagonele ni kwaula kumangwao achakusyaga Akunnungu. ²⁶ Wanawose wasimosile ni kukumulwa ni lipamba, waakusisye Akunnungu achitiji “Lelo tuiweni yakusimonjeka.”

*Che Yesu akummilanga che Lawi
(Matayo 9:9-13; Maliko 2:13-17)*

²⁷ Pawamasile gelego, Che Yesu wakopweche paasa ni wammweni mundu jumpepe jwakukumbikanya nsongo liina lyakwe che Lawi ali atemi mu nyumba ja kulipila nsongo ni Che Yesu wânsalile, “Munguye une!” ²⁸ Nombe che Lawi wâjimi, walesile yose ni kwakuya.

²⁹ Che Lawi waalaliche Che Yesu aiche kulya mu nyumba jao. Mpingo wa wându wakukumbikanya nsongo ni wându wane watemi kulya pamo nawo. ³⁰ Mafalisayo ni wâkwiganya Malajisyo waali mu mpingo wao waalalamichile wakulijiganya wa Che Yesu aninkuti, “Kwachichi nkulya ni kung'wa pamo ni wakukumbikanya nsongo ni waali ni sambu?”

³¹ Che Yesu wâjanjile, “Wangakulwala ngakwalajila wantela ikaŵe wakulwala. ³² Nganiika kukwaŵilanga wându wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu nambo waali ni sambu kuti aleche sambu.”

*Mausyano gankati kutaŵa
(Matayo 9:14-17; Maliko 2:18-22)*

³³ Wându wane wa mumpingo ula waasalile Che Yesu, “Wakulijiganya wa che Yohana Wakubatisya akutaŵa kawilikaŵili ni kupopela ni wakulijiganya wa Mafalisayo akupanganya iyoyo peyo. Nambo wakulijiganya wenu akulya ni kung'wa.”

³⁴ Che Yesu wâjanjile, “Uli, ana nkuganisya kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga wa mlombela ataŵe akuno ali pamo nawo? ³⁵ Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele moŵa go chachitaŵa.”

³⁶ Che Yesu wâtanjile achi chitagu chi, “Ngapagwa mundu jwakupapula chigamba mu nguo jasambano ni kutotela mu nguo jewisale atamuno atendaga yeleyo chajijonanje nguo jasambano jo ni sooni, chele chigamba cha nguo jasambano cho ngachijilana ni jewisale jo. ³⁷ Soonu ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende pakuŵa jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. ³⁸ Nambo divai jasambano jikutajikwa mu misaku jasambano. ³⁹ Ngapagwa jwakusaka kung'wa divai jasambano ali ang'wele jakalakala pakuŵa akuti, ‘Jele jakalakala jo ni jambone nnope.’ ”

6

*Mausyo gankati Lyuŵa lya Kupumulila
(Matayo 12:1-8; Luka 2:23-28)*

¹ Nambo Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu waliji nkupita mu migunda ja ngano ni wakulijiganya wao wâtandite kutema masache ga ngano, wagatikite ni kutauna. ² Nambo

Mafalisayo wane wausisye, “Uli, ligongo chi nkupanganya indu yangaikusachilwa kupanganyikwa pa Lyuwa lya Kupumulila?” ³ Che Yesu waajanjile, “Uli, ana nganinsyome iwatite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pijakwete sala? ⁴ Jwelejo wajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni wajigele mikate jijawichikwe paali Akunnungu, walile ni kwapa achinjakwe. Sooni Malajisyo gakukanya mundu jwali jose kulya mikate jo ikawe wambopesi pe.” ⁵ Nipele Che Yesu waasalile, “Mwana jwa Mundu ali Ambuje wa Lyuwa lya Kupumulila.”

*Che Yesu akunnamya mundu jwali ni nkono wepombotale
(Matayo 12:9-14; Maliko 3:1-6)*

⁶ Lyuwa lya Kupumulila liine, Che Yesu wajinjile mu nyuumba ja kupopelela ni kwiganya. Mmomo pemo, mwaliji ni mundu jwapombotele nkono wa kundyoy. ⁷ Wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo walolechesyaga Che Yesu kuti alole pane chanamye mundu pa Lyuwa lya Kupumulila ni wanyawo akole chakwa wechetela. ⁸ Nambo Che Yesu wasimanyilile ng'anisyo syao ni wansalile jwapombotele nkono jo kuti, “Njimuche, njime paujo pa wandu.” Ni mundu jula wajawile ni kwima pepala. ⁹ Nipele Che Yesu waasalile, “Ngumbusya, Ana malajisyo getu gakuti uli kwambaga Lyuwa lya Kupumulila? Ana tukukombola kupanganya yambone pane yangalimate? Ana tukukombola kuukulupusya umi wa mundu pane kuujonanga?” ¹⁰ Waalolechesye wandu wose kosekose uwaliji pepala ni wansalile mundu jo, “Njongole nkono wenu.” Nombejo waujongwele ni nkono wakwe wakwete machili. ¹¹ Nambo wanyawo yachimile kwannope, nipele wa wechetesyene achinsyene pe ichi watende Che Yesu.

*Che Yesu akusagula achinduna kumi na mbili
(Matayo 10:1-4; Maliko 3:13-19)*

¹² Pagapite mo wa kanandi Che Yesu wajawile kwitumbi kukupopela ni wachesisye chilo chose ali nkwapopela Akunnungu. ¹³ Pakwachele, waa wilasile wakulijiganya wao, mwa wanyawo waasagwile wandu kumi na mbili ni kwa wilanga achinduna. ¹⁴ Che Simoni, sooni wawilanjikwe che Petulo liina li wawilanjikwe ni Che Yesu ni che Andulea mpwao che Simoni ni che Yakobo ni che Yohana ni che Filipino ni che Batolomayo ¹⁵ ni che Matayo ni che Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo ni che Simoni, ju wawilanjikwe Selote, ligongo waliji jwakumenyanila chilambo chakwe ¹⁶ ni che Yuda mwana ju che Yakobo ni che Yuda Isikaliote ju wangelawiche Che Yesu mmbujo.

*Che Yesu akwiganya ni kwalamya wandu
(Matayo 4:23-25)*

¹⁷ Pawatulwiche pamo nawo, Che Yesu wajimi pa chiwata. Pelepo pali ni mpingo wekulungwa wa wakulijiganya wao ni mpingo wa wandu wawatyosile mosemose ku Yudea ni ku Yelusalemu ni mbwani ja ku Tilo ni ku Sidoni. ¹⁸ Wandu wo waiche kukwapikanila Che Yesu ni kulamwa ilwele yao, nombewo walamisye wawaliji nkulagaswa ni masoka. ¹⁹ Wandu wose walinjile kwakwaya, pakuwa machili gakulamya gali ni ganinkwakopoka ni kwalamya wose.

*Kusangalala ni kulaga
(Matayo 5:1-12)*

²⁰ Che Yesu wagalauchile wakulijiganya wao ni kuti, “Nkwete upile wanyamwe unkwakulupilila Akunnungu, pakuwa Umwenye wa Akunnungu uli wenu!

²¹ Nsangalale wanyamwe wajinkwete sala sambano, pakuwa chinjikute. Nsangalale wanyamwe wankulila sambano, pakuwa chinseche.

²² “Nsangalale wanyamwe iwaga chanchime wandu ni kulekangana nomwe ni kuntukana ni kunsala mwananyamwe kuti wangelumbana ligongo lya Mwana jwa Mundu. ²³ Nsangalale ni kutyala katema pachigakopochele gelego pakuwa mbote jenu jili jekulungwa kwini. Pakuwa achambuje wao wapanganyichisye iyoyo peyo wakulondola wa Akunnungu.

²⁴ Nambo ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe wakusichila, pakuwa upoche wenu chiuwe wemale.

²⁵ Ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe wankwikuta sambano, pakuwa chijinkole sala.

Ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe wankuseka sambano, pakuwa chinchilila malilo ni kulila.

²⁶ Ulaje chiuwe kukwenu wanyamwe iwaga wandu wose akunlapa, pakuwa achambuje wao wapanganyichisye iyoyo peyo wakulondola wa unami.

*Kwanonyela wammagongo
(Matayo 5:38-48; 7:12a)*

²⁷ “Nambo ngunsalila wanyamwe wankumbikanila une kuti mwanonyele wammagongo wenu, mwapanganyichisye yambone waakunchima. ²⁸ Mwasachile upile waakunlwesya ni mwapopelele waakumpanganyichisya wamba. ²⁹ Mundu amputaga lijanda pa lijeje limo mwagalauchisye ni liine. Ni mundu ansumulaga likoti lyenu munnechele ni mwinjilo wenu. ³⁰ Mundu jwalijose jwakummenda mumpe ni mundu ansumulaga chipanje chenu munansalile ammuchisye. ³¹ Chinkusaka kuti wandu ampananyichisye wanyamwe, iyoyo peyo mwapanganyichisye wanyawo.

³² “Iwaga nkwanonyela pe wakunonyela wanyamwe, ana chimpate mbote chi? Ngapagwa! Atamuno waali ni sambu nombewo akwanonyela wakwanonyela. ³³ Ni iwaga chimwapanganyichisye yaili yambone wewala pe wakumpanganyichisya yambone, chimpate mbote chi? Nombe waali ni sambu akupanganya iyoyo peyo. ³⁴ Ni iwaga chimwakongosye wewala pe wankwalolela kuti chachimuchisya, ana chimpate mbote chi? Nombe waali ni sambu akwakongosya waali ni sambu achinjao kuti wauchisye mpela chila chila. ³⁵ Nambo wanyamwe mwanonyele wammagongo wenu ni mwapanganyichisye yaili yambone. Nkongosye pangalolela kummuchisya. Ni mbote syenu sisiwe syekulungwa ni wanyamwe chimme wanache wa Akunnungu Wakulu. Pakuwa welewo ali wambone kwa wewala wachigongomalo wangakutogolela. ³⁶ Mmeje ni chanasa mpela Atati wenu yatite pakuwa ni chanasa.

*Ngasimwalamula wane
(Matayo 7:1-5)*

³⁷ “Ngasimwalamula wane nombe wanyamwe nganlamulikwa, ngasimwalalatila wane nombe wanyamwe nganlalatilwa ni mwalechelesye wane ni wanyamwe chinnecheleswe. ³⁸ Mwapeje wane yakusaka ni Akunnungu chachimpa wanyamwe. Elo, chinchipochela chipimo chambone chakugumbala, chechinyindile ni chekusangwisye ni kumwasika chichitajikwe mu misaku jenu. Pakuwa chilachila chimpimile kwa wane ni chichocho chinchipimilwa wanyamwe ni Akunnungu.”

³⁹ Che Yesu waatanjile achi chitagu chi, “Ana wangelola akukombola kwalongosya wangelola ajao? Ngaikomboleka! Wose chagwilile mwisimbo. ⁴⁰ Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya jwao, nambo jwalijose jwakulijiganya amalisyaga kulijiganya akuwa mpela jwakwiganya jwao.

⁴¹ “Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu nambo papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? ⁴² Pane kukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, ‘Mpwanga, nninde kaje nantyoche chiswani chachili mu liso lyenu,’ ni akuno ngankulola chitela chachili mu liso lyenu mwasyene? Jwaulamba mmwejo!

Ntyosye kaje chitela chachili mu liso lyenu, nipele chinlole uchenene pakuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu.

*Chitela chikumanyika kwa isogosi yakwe
(Matayo 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ “Iyoyo peyo ngapagwa chitela chambone chachikusogola isogosi yangalimate ni ngapagwa chitela changalimate chachikusogola isogosi yambone. ⁴⁴ Chitela chachili chose chikumanyika kwa isogosi yakwe. Wandu ngakukombola kukaŵa isogosi ya tini pa chisukutu cha miiŵa atamuno sabibu pa nkwanga. ⁴⁵ Mundu jwambone akutyosya indu yambone yagosile mu ntima wakwe. Ni mundu jwangelumbana akutyosya yangalumbana yagosile mu ntima wakwe. Pakuŵa mundu akuŵecheta kutyochema mu yaigumbele mu ntima wakwe.”

*Chitagu cha ŵakutaŵa nyuumba ŵaŵili
(Matayo 7:24-27)*

⁴⁶ “Kwachichi nkumilanga une, ‘Ambuje, Ambuje,’ nambo ngankupanganya ingusaka? ⁴⁷ Chinannosye chitagu cha mundu jwalijose jwakwika kwangune ni kugapilikana maloŵe gangu ni kugapanganya, ⁴⁸ jwelejo akulandana ni mundu jwataŵile nyuumba, juŵasolesye paasi nnope mpaka palwala ni kutanda kutaŵa pepala. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila nambo nganjitinganyika, pakuŵa jaliji jetaŵe kwakulimbila. ⁴⁹ Nambo mundu jwalijose jwagapikanila maloŵe gangu nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwataŵile nyuumba jakwe pa nsanga, pangasolesya paasi nnope. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila ni jagwile ni kugumuka jose!”

7

*Che Yesu akunnanya kapolo jwa chilongola jwa wandu wangondo
(Matayo 8:5-13)*

¹ Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyi kwa wandu ŵajawile ku Kapelenaumu. ² Kweleko kwaliji ni chilongola jumo jwa wandu wangondo mia moja ŵa chiloma juŵaliji ni kapolo juŵankundile nnope. Jwele kapolo jo ŵaliji nkulwala chiŵandi ni kuwa. ³ Chilongola jula paŵasipilikene ngani si Che Yesu, ŵaatumile achachekulu ŵane ŵa Ŵayahudi ajaule akaachondelele kuti aiche kukunlanya kapolo jwao. ⁴ Paŵaiche ku Che Yesu, ŵanchondelele nnope achitiji, “Mundu ju akuŵajilwa kukamuchiswa, ⁵ pakuŵa akwanonyela wandu ŵetu, sooni ni jwatutaŵile nyuumba ja kupopelela.” ⁶ Nipele Che Yesu ŵalongene nawo. Paŵaliji nkuŵandichila kwika pa nyuumba ja chilongola jula, chilongola jula ŵaatumile achambusangagwe ŵaasalile Che Yesu kuti, “Ambuje nnalisausye nnope, pakuŵa une nganguŵajilwa mmwejo njinjile mu nyuumba jangu. ⁷ Ali ni ligongo naliweni nganguŵajilwa kwika kukwenu nansyene. Nambo mmechete liloŵe pe ni jwakutumichila jwangu chalame. ⁸ Pakuŵa noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ulamusi, sooni ngwete wangondo paasi pa une. Nansalilaga jumo ‘Njaule!’ Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’ Nombejo akuchitenda.”

⁹ Che Yesu paŵapikene yeleyo, ŵansimosile, nombejo ŵagalauhile wandu ŵajinji ŵala ŵaŵaliji nkwakuya ni ŵaasalile, “Nganinachiwone chikulupi chachikulungwa mpela achi namuno mu wandu ŵa Isilaeli!” ¹⁰ Wandu ŵaŵatumikwe ŵala paŵaiche kumusi kwa chilongola jula ŵansimene kapolo jwao jula ali alamile.

Che Yesu akunsyusya mwanache

¹¹ Kundaŵi jakwe, Che Yesu ŵajawile mu musi umo waukuŵilanjikwa Naini, mpingo wa ŵandu ni ŵakulijiganya ŵao ŵalongene nawo. ¹² Nipele paŵaliji aninkuŵandichila pannango wa musi, ŵakopochele ŵandu ali ajigele malilo ga jwanchanda, mwana jwajikajika pe jwa jwankongwe jwawililwe ni ŵankwakwe. Ni ŵandu achajinji wa musi ula ŵaliji pamo ni jwankongwe jula. ¹³ Ambuje Che Yesu paŵammweni jwankongwe jo ŵankolele chanasa, ni ŵansalile, “Nkalila.” ¹⁴ Nipele ŵajawile ni kuchikwaya chitagala chila ni ŵaŵajigele ŵala ŵajimi. Nipele ŵatite, “Mmwe nchanda! Ngunsalila, njimuche!” ¹⁵ Jwamwe jula ŵajimwiche ni kutama ni ŵatandite kuŵecheta. Ni Che Yesu ŵauchisye achikulugwe. ¹⁶ Ŵandu wose ŵakamwilwe ni lipamba ni ŵaliji nkwakusya Akunnungu achitiji, “Jwakulondola jwankulu jwa Akunnungu akopochele kukwetu. Akunnungu aiiche kukwakamusya ŵandu ŵao.” ¹⁷ Ngani jo jajenele mu chilambo chose cha ku Yudea ni mu ilambo ine iyasyungwile.

*Achikatumetume kutyochela ku che Yohana Ŵakubatisya
(Matayo 11:2-19)*

¹⁸ Ŵakulijiganya ŵa che Yohana ŵaŵalanjile che Yohana yankati syele ngani syose. Nombewo ŵaŵilasile ŵakulijiganya ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵao. ¹⁹ Ŵalajichisye kwa Ambuje Che Yesu akausye kuti, “Mmwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele ŵane?” ²⁰ Ŵandu ŵala paŵaiche ku Che Yesu ni ŵatite “Che Yohana Ŵakubatisya atulajisye kukwenu tummusye kuti, ‘Ana alakwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele ŵane?’”

²¹ Katema kakoko Che Yesu ŵaliji nkwalamya ŵandu ŵajinji ŵaŵaliji nkulagaswa ni ilwele ni ŵakulwala ni kugatyosya masoka ni ŵangalola achajinji kwatenda akombole kulola. ²² Nipele Che Yesu ŵaajanjile, “Njaule nkaasalile che Yohana yose inyiweni mwachinsyene ni kupilikana. Ŵangalola atakulola ni ŵangajenda atakwenda ni ŵaali ni matana akuswejeswa ni ŵangapilikana akupilikana ni ŵawile akusyuswa ni ŵakulaga akulalichilwa Ngani Jambone. ²³ Asangalale jwele mundu jwangakuchimwa ni une!”

²⁴ Pelepo ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵatyosile, Che Yesu ŵatandite kuusalila mpingo wa ŵandu yankati che Yohana achitiji, “Pamwajawile kukunnola che Yohana mwipululu mula mwalolele kuti chinchione chichi? Ana mwaganisye kuti chinkam-mone mundu jwali mpela litete lili nkupungunyikwa ni mbungo? ²⁵ Nipele mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola mundu jwasasile iwalo yakusalala? Ngwamba! Ŵakuwala iwalo yanti yele ni kutama mu upoche ali mu majumba ga chimwenye! ²⁶ Musalile, mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, sooni kupunda jwakulondola jwa Akunnungu. ²⁷ Ngani sya jweleju ni syasilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Nnole, nguntuma jwakutumichila jwangu annongolele juchankolochesye litala lyenu.’”

²⁸ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta ngunsalila, “Mwa ŵandu ŵaŵelekwe ni jwankongwe ngapagwa jwankulu kumpunda che Yohana Ŵakubatiswa. Nambo jwali jwannandi mu Umwenye wa Akunnungu ni jwankulu kupunda jwelejo.”

²⁹ Ŵandu wose pamo ni ŵakukumbikanya nsongo ŵaŵabatiswe ni che Yohana paŵapilikene yeleyo ŵajitichisye kuti Akunnungu ali ŵa usyene. ³⁰ Nambo Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo ŵanganabatiswa ni che Yohana ŵakanile chikotopasyo cha Akunnungu chachikwagamba ŵanyawo.

³¹ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “Chinaalandanye ni chichi ŵandu ŵa au uŵelesi wu? Ana akulandana ni chichi? ³² Akulandana ni ŵanache ŵaŵatemi peuto pakusumichisya malonda ni kuŵilangana mpingo ni mpingo, ‘Twangombe ipeta, nambo ngan-intyala! Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!’ ³³ Pakuŵa che Yohana

Wakubatisya waiche, nombe waliji nkuta wa ni nganang'waga divai ni wanyamwe mwatite 'Ali ni lisoka!' ³⁴ Nombe Mwana jwa Mundu aiche, akulya ni kung'wa ni wanyamwe mwatite, 'Munnole aju jwakutolwa ju ni jwakolelwa ambusanga jwa wakukumbikanya nsongo ni wa sambu!' ³⁵ Nambo lunda lwa Akunnungu lusalichikwe kuti luli lwambone ni wose wakwitichisya wala."

Che Yesu kumusi ku che Simoni Mfalisayo

³⁶ Mfalisayo jumpepe wanaliche Che Yesu kukulya chakulya kumangwao. Wajinjile nkati mwa jwele Mfalisayo jo, watemi ni kulya. ³⁷ Pamusi pala pali ni jwankongwe jumpepe jwali ni sambu. Pa wapilikene kuti Che Yesu ali nkulya mu nyumba ja Mfalisayo jula wajigele kachupa kakakolechekwe ni liganga lyalikuwilanjikwa alabasta kakagumbele mauta gakununjila. ³⁸ Waiche ni kwima pachi wandi makongolo ga Che Yesu, achililaga, ni misosi jakwe japatuchile pa makongolo ga Che Yesu. Jwele jwankongwe jo wagatikite makongolo ga Che Yesu kwa umbo syakwe. Wagakomasise makongolo kwa ngomo syakwe ni wagapachile mauta. ³⁹ Jwele Mfalisayo ju wanaliche Che Yesu pa waiweni yeleyo, waganisise mu ntima mwakwe kuti, "Aju mundu ju akawe jwakulondola jwa Akunnungu, akaimanyi kuti jwankongwe jwakunkwaya ju ali jwanti uli, kuti ali ni sambu."

⁴⁰ Che Yesu wansalile jwele Mfalisayo jo kuti "Che Simoni, ngwete chakunsalila." Nombe che Simoni wajitichisye, "Elo jwakwiganya, mmechete."

⁴¹ Che Yesu watandite ku wecheta, "Wandu wawili wankongwele mbiya mundu jumpepe, jumo wakongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga chaka chimo ni nusu ni jwine wakongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga mwesi umo ni nusu. ⁴² Pa walepele kummuchisya, jwele mundu jo walechelesye wose wawili. Mwa wandu wawili wo jwapi juchannyeye nnope jwakukongosya jula?"

⁴³ Che Simoni wajanjile, "Isyene ni ajula ju wannechelesye ligambo lyekulungwa nnope ni juchannyeye nnope Ambuje."

Che Yesu ni watite, "Njanjile uchenene." ⁴⁴ Nipele wangalauchile jwankongwe jo ni waasalile che Simoni, "Ana ngati nkummona jwankongwe ju? Panajinjile mu nyumba jenu nganimumba meesi ga kulikunda pa makongolo gangu nambo jwankongwe ju wambatuchisye misosi jakwe pa makongolo gangu ni kundikita ni umbo syakwe.

⁴⁵ Mmwejo nganimungomasya kwa kunonyela pejeje, nambo une chijinjilile mu nyumba ji jwankongwe ju nganaleka kungomasya kwa kunonyela pa makongolo gangu.

⁴⁶ Mmwejo nganimumbakasya mauta muntwe, nambo ajuju ambachile mauta pa makongolo gangu. ⁴⁷ Ngunsalila kuti unonyelo wekulungwa waulosisye ukumanyisya kuti alecheleswe sambu syakwe syasitupile. Nambo jwakulecheleswa indu yaili kanandi, akunonyela kanandi."

⁴⁸ Nipele Che Yesu wansalile jwankongwe jo, "Sambu syenu silecheleswe."

⁴⁹ We wala wawalyaga pamo ni Che Yesu wausyene achinsyene achitiji, "Ana mundu ju ali waani, jwakukombola atamuno kulechelesya sambu?"

⁵⁰ Nombe Che Yesu wansalile jwankongwe jo, "Chikulupi chenu chinnamisye, njaule kwa chitendewele."

8

Achakongwe wawalongene nawo Che Yesu

¹ Pagamasile gelego, Che Yesu wapite mu misi ni misinda achilalichilaga Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Ni wakulijiganya kumi na mbili wala walongene nawo.

² Nipele achakongwe wane wawakopwesye masoka ni kwalamya ilwele walongene nawo. Welewo ni wanya che Maliamu jwa musu wa ku Magidala jwati Che Yesu wankopwesye masoka saba, ³ ni che Joana wankwawo che Kusa, che Kusa waliji jwakulindilila nyumba

ji che Helode ni che Susana ni wane wajanji. Wele achakongwe wo waliji nkwakamusya Che Yesu ni wakulijiganya wao kwa ipanje yao achinsyene.

*Chitagu cha jwakumisa mbeju
(Matayo 13:1-9; Maliko 4:1-9)*

⁴ Mpingo wa wandu waliji uninkusongangana ni wandu kukopochela misi jina jose waliji nkwaichilila Che Yesu. Nombewo watanjile achi chitagu chi.

⁵ “Mundu jwakulima wajawile kukumisa mbeju syakwe. Pa wamisaga sine syapatuchile mwitala ni uwajesile mwitala mo wasiliwete ni ijuni yalile. ⁶ Mbeju sine syapatuchile palitaka lyalili ni maganga ni pasyamesile syanyasile ligongo litaka nganilikola meesi. ⁷ Sine syapatuchile pasikati miiwa. Jele miiwa jo jamesile pamo nasyo ni kusiwijikanya. ⁸ Mbeju sine syapatuchile palitaka lyambone ni syamesile ni kusogola ni jili jose jasogwele pwela.”

Che Yesu pa wamalisisye gelego, wanyanyisye, “Waali ni mapikanilo, gakupilikana api-likane!”

*Nningwa wa kwiganya kwa chitagu
(Matayo 13:10-17; Maliko 4:10-12)*

⁹ Wakulijiganya wao wausisye Che Yesu malumbo ga chele chitagu cho. ¹⁰ Nombe wajanjile, “Wanyamwe mpegwile kumanyilila yantemela ya umwenye wa Akunnungu, nambo kwa wanewo ngwamba, welewo akusalilwa kwa itagu kuti pakulola anakombole kulola ni pakupilikana anaimanyilile.

*Che Yesu akutagula chitagu
(Matayo 13:18-23; Maliko 4:13-20)*

¹¹ “Nipele, malumbo ga chitagu chi ni aga, Mbeju lili lilo we lya Akunnungu. ¹² Chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile mwitala sila chikulandana ni chitagu cha wandu wakupilikana lilo we lya Akunnungu ni Shetani akwika ni kulityosya mu mitima jao kuti akakulupilila ni kukulupuswa. ¹³ Nombe chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile palwala sila, chikulandana ni chitagu cha wandu wakupilikana lilo we lya Akunnungu akulipochela kwa sangalala. Nambo mpela asila mbeju sila, wele wanduwo ngakukola michiga pakuwa akukulupilila katema kanandi ni pakulinjikwa akulekanga kulupilila. ¹⁴ Sooni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa miiwa sila chikulandana ni chitagu cha wandu wakupilikana lilo we lya Akunnungu, nambo mbolebole akuwijikanywa ni lipamba ni ipanje ni upoche wa pachilambo. Wele wandu wo isogosi yao ngaikukomala. ¹⁵ Ni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa chaajila sila chikulandana ni chitagu cha wandu wakupilikana lilo we lya Akunnungu ni kulikamulisya kwa ntima wambone ni wakukunda. Wandu wo akupililila ni kumbesi kusogola isogosi yambone.

*Lumuli lweunichikwe ni lulo
(Maliko 4:21-25)*

¹⁶ “Wandu ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo pane kuluwika kuusi chindanda. Nambo akuluwika pachanya chindu chakuwichila lumuli kuti wakwinjila mwelemo akombole kulola lulanga lwakwe.

¹⁷ “Chachilichose chachisisikwe, chichiwichikwe pakulanguka ni chachilichose cheunichile chichiwe cheunukulikwe ni kuwichikwa pakulanguka.

¹⁸ “Nipele nilolechesye ni upilikane wenu, pakuwa jwakwete chindu chajonjehetwe nambo jwanganakola chindu, chasumulwe atamuno kanandi chakuchiganisya kuti akwete.”

*Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu
(Matayo 12:46-50; Maliko 3:31-35)*

¹⁹ Pelepo achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu wawajawile kukwalola, nambo nganakombola kwa wandichila ligongo lya winji wa wandu. ²⁰ Mundu jumo wansalile Che Yesu kuti, “Achikulu wenu ni achapwenu alinji paasa, akusaka kunnola.”

²¹ Nambo Che Yesu waasalile wandu wose, “Achikulu wangu ni achapwanga ali we wala wakupilikana lilo we lya Akunnungu ni kulikamula.”

Che Yesu akujikalipila mbungo jekulungwa ni matumbela
(Matayo 8:23-27; Maliko 4:35-41)

²² Sooni lyuwa limo Che Yesu wajinjile mu ngalawa ni wakulijiganya wao, waasalile, “Tujaula peesi litanda.” Nipele, watandite ulendo. ²³ Pawaliji mu ngalawa Che Yesu waliji ni lugono ni wagonile. Nipele jatandite kupuga mbungo jekulungwa ni gatandite kwinjila meesi mu ngalawa ni waliji mu chakogoya. ²⁴ Wakulijiganya wala wajaulile Che Yesu kukwajimusya achitiji, “Ambuje, Ambuje! Tulinkwasika!” Che Yesu wajimwiche ni kujikalipila mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi, yose yamyalele ni kwaliji kutulele. ²⁵ Ni sooni waasalile, “Chikulupi chenu chili kwapi?”

Nambo wanyawo wasimosile ni kamulwa ni lipamba ni kusalilana jwine ni jwine, “Mundu ju ali jwanti uli? Pakuwa akujilamula namuno mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi ni yose ikwapilikanila.”

Che Yesu akunnamya jwamasoka ku Gelasi
(Matayo 8:28-34; Maliko 5:1-20)

²⁶ Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wajendelechele ni ulendo ni waiche ku mbwani ja chilambo cha Wagelasi chachili peesi litanda lyaliwandikene ni ku Galilaya. ²⁷ Che Yesu pawatulwiche mu ngalawa ni kuliwata mbwani, mundu jumo jwa musi ula juwaliji ni masoka wannyichilile. Nambo mundu jo kwa mo wa gamajinji nganatakulaga namose nganatamaga mu nyumba nambo watamaga mu mbugu sya kusichila wandu. ²⁸ Pawammweni Che Yesu walisile, waligwisise paasi paujo pao ni kunyanyisya, “Mmwejo, Che Yesu Mwana jwa Akunnungu Wakulu, nkusaka ichichi kwangune? Ngunchondelela ngasimulagasya!” ²⁹ Wa wechete yeleyo pakuwa Che Yesu walikalipile lisoka linkopoche mundu jo. Lyele lisoka lya lyaliji nkunkamula mundu jo kawilika wili, natamuno wandu wambisile nkati ni kwatawilisya makono ni makongolo ni unyolo ni magwedegwede, nambo wakatulaga nyolo syo ni magwedegwede ni lisoka lya lyanjausyaga mwipululu.

³⁰ Che Yesu wammusise, “Liina lyenu waani?”

Wajanjile, “Liina lyangu lili ‘Mpingo.’ ” Wajanjile yeleyo pakuwa waliji ni masoka gamajinji. ³¹ Gele masoka go gaachondelele kuti ngasiwajausya mu lisimbo lyangali mbesi.

³² Pele paliji ni mpingo wekulungwa wa maguluwe galiji ganinkulya mungulugulu chitumbi. Masoka gala gaachondelele Che Yesu gajaula gakagajinjile maguluwe. Nombe Che Yesu wagalesile gajaula. ³³ Masoka gankopweche mundu jo ni gajinjile mu maguluwe ni mpingo wose wa maguluwe waselelechele mu litanda lyalili chiwandi ni chitumbi ni kutiwila mu meesi.

³⁴ Wakuchinga wala pawaiweni yose yaitendekwe yo wautwiche, wawajawile kukwasalila wandu ngani syo mu migunda ni misi. ³⁵ Wandu waiche kukulola iyakopochele. Ni wajaulile Che Yesu, wansimene mundu jugantiyosile masoka jo ali atemi chiwandi ni makongolo ga Che Yesu, ali awasile nguo ni ali ni lunda lwambone, nombewo wajogwepenje. ³⁶ Wandu uwalolite jele ngani jininkukopochela waasalile wanyawo iwatite pakulamwa mundu jwakamwilwe ni masoka jo. ³⁷ Ni wandu wose wa chilambo cha ku Gelasi chila wakamwilwe ni lipamba lyekulungwa. Nipele waachondelele Che Yesu atyoche, nombe Che Yesu wakwesile sooni mu ngalawa ni kwaula. ³⁸ Mundu jugankopweche masoka jula waachondelele Che Yesu kuti alongane nawo.

Nambo Che Yesu wânlanjile, ni wânsalile, ³⁹ “Mmuje kumusi nkasale yose yatesile Akunnungu kukwenu.”

Nipele, mundu jula wâjawile ni kwenesya mu musu wose indu yose iwâpanganyichiswe ni Che Yesu.

*Mwanache ju che Yailo ni jwankongwe jwakulwala magono
(Matayo 9:18-26; Maliko 5:21-43)*

⁴⁰ Che Yesu pa wâjombweche litanda ni kwaula kwine, mpingo wa wându wâpochele, pakuwâ wose wâliji nkwalindilila. ⁴¹ Pelepo wâiche mundu jumo liina lyakwe che Yailo, ju wâliji chilongola jwa nyuumba ja kupopelela, wâtindiwêle pa makongolo ga Che Yesu ni wâachondelele kuti ajaule kumangwao, ⁴² pakuwâ mwali jwao jwajika pe jwa yaka mpela kumi na mbili wâliji nkulwala chiwândika kuwa.

Che Yesu pa wâliji nkaula, wându wâliji nkwa wîjikanya kosekose. ⁴³ Nipele pali ni jwankongwe jumo mumpingo wa wându mula, ju wâlwalaga magono kwa yaka kumi na mbili, ju wâmasile chipanje chakwe chose kwa wâmitela ni ngapagwa ju wankombwele kunnanya. ⁴⁴ Jwankongwe jo wânyichilile Che Yesu kunyuma ni wakwaiye lujenje lwa mwinjilo wao. Papopo wâlamile magono. ⁴⁵ Che Yesu wâusisye achitiji, “Ana wâani wângwaiye?”

Wose wâtite ngapagwa mundu jwankwaiye. Nombe che Petulo wâtite, “Ambuje, mpingo wa wându unsyungwile ni kummijikanya!”

⁴⁶ Nambo Che Yesu wâtite, “Apali mundu jwangwaiye, nguimanyilila pakuwâ machili gangopweche.” ⁴⁷ Jwankongwe jula pa wâiweni kuti ngakukombola kulisisa, wâlikopwesye achitetemelaga kwa lipamba ni wâtindiwêle paujo pa Che Yesu. Pelepo ni wâsasile mmbujo mwa wose ligongo lya kwakwaya Che Yesu ni iwâtite pakulamwa kwanakamo. ⁴⁸ Che Yesu wânsalile jwankongwe jula kuti, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaule kwa chitendewe.”

⁴⁹ Che Yesu akana wê kumalisya ku wêcheta jwaiche mundu jumo kutyochela ku nyuumba ja chilongola jula kukwasalila che Yailo kuti, “Mwanagwenu awile, nkapunda kunsausya jwakwiganya.” ⁵⁰ Nambo Che Yesu pa wâpilikene yeleyo wâasalile che Yailo, “Kasinjogopa, ngambe kukulupilila, nombewo chalame.”

⁵¹ Pa wâiche pa nyuumba po nganansalila mundu jwine kuti ajinjile pamo nawo, ika wê che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo ni achikulugwe ni atatigwe mwali jo. ⁵² Wându wose wâliji nkulila ni kwalilila malilo. Nambo Che Yesu wâasalile wanyawo, “Mmyalale, pakuwâ nganawa nambo agambile gona pe!”

⁵³ Ni wanyawo wânsechile pakuwâ waimanyililaga kuti awile. ⁵⁴ Nambo Che Yesu wânkamwile nkono mwali jula ni kummilanga “Mwanangu njimuche!” ⁵⁵ Umi wao waujilile ni papopo wâjimi. Ni Che Yesu wâasalile kuti wape chakulya. ⁵⁶ Acha wêlesi wao wâsimosile nnope nambo Che Yesu wâakanyisye kuti akansalila mundu jwalijose yaitendekweyo.

9

*Che Yesu akwatuma wâkulijiganya kumi na mbili
(Matayo 10:5-15; Maliko 6:7-13)*

¹ Che Yesu wâawilasilile pamo wâkulijiganya wao kumi na mbili, wapele machili ni ulamusi wa kugakoposya masoka gose ni kulamya ilwele. ² Wâtumile ajaulangane kukwalalichila wându Umwenye wa Akunnungu ni kwalamya wâkulwala. ³ Wâsalile, “Nkajigala chindu chachili chose mulendo atamuno ntindiso atamuno nsaku atamuno chakulya atamuno mbiya atamuno iwalo iwili. ⁴ Nyuumba jajili jose jichinkajinjile ni kumpochela nlonjele pelepo, mpaka pachintyoche musu wo. ⁵ Wându akanaga kumpochela, ntyochanje mu musu mo nombe wanyamwe pachintyoche nkung'unde

luundu mmakongolo mwenu kulosya kuti achinsyene asagwile kuukana utenga wa Akunnungu.”

⁶ Nipele, wātandite ulendo, wāpitaga msinda ni msinda wālalichilaga Ngani Jambone ni kwalamya wākulwala pali pose.

*Che Helode akukanganika ligongo lya Che Yesu
(Matayo 14:1-12; Maliko 6:14-29)*

⁷ Ni chilongola che Helode wāpilikene indu yose iyatendekwe ni wākanganiche pakuwā wane wātiji, “Che Yohana wākubatisya wāla asyuchile!” ⁸ Nambo wane wātiji che Elia wāla atyochele ni wane wātiji kuti jumo jwakwe jwa wākulondola wā Akunnungu wākakala asyuchile. ⁹ Nambo che Helode wātite, “Wēle che Yohana wo ngati nakatile ntwe sambano wēle ni wāani ungupilikana ngani syakwesi?” Nipele wānsosaga kuti wāwone.

*Che Yesu akuulisya mpingo wekulungwa wa wāndu
(Matayo 14:13-21; Maliko 6:30-44; Yohana 6:1-14)*

¹⁰ Achinduna wāla pawāusile, wāwālanjile Che Yesu yose yaitesile. Che Yesu wāajigele wānyawo, wājawile pajika mu musi waukuwālanjikwa Besaida. ¹¹ Nambo mpingo wa wāndu ula pa waimanyi kuwājawile, wākuiye. Nombe Che Yesu wāpochele ni wāwēchete nawo ya umwenye wa Akunnungu ni kwalamya wāwāsachile kulamwa.

¹² Lyu wā palyatandite kuti wāla, wākulijiganya kumi na mbili wāla wānjaulile Che Yesu kukwasalila kuti, “Mwālanje wāndu ajaulangane mu misi ni migunda jakuwāndichila akasose yakulya ni pagona, pakuwā patuli pa pali pajika.”

¹³ Nambo Che Yesu wāasalile, “Wānyamwe mwape wānyawo chindu chakulya.”

Nipele wājanjile, “Ngānitukola yakupunda nambo tukwete mikate nsano ni somba siwili pe. Panepa tujawile tukaasumile yakulya mpingo wose wu?” ¹⁴ Wāndu u wāliji pepala, wāliji achalume mpela elufu tano.

Nipele Che Yesu wāasalile wākulijiganya wāo kuti, “Mwatamiche paasi mipingo ja wāndu mpela hansinihansini.”

¹⁵ Wākulijiganya wāo wātesile mpela iwātite pakusalilwa ni wātamiche wose. ¹⁶ Nipele Che Yesu wāajigele mikate nsano jila ni somba siwili sila ni wālolite kwini ni kwatogolela Akunnungu ni kwipa upile ni kugawanya, wāpele wākulijiganya wāo kuti wāpeleganye wāndu. ¹⁷ Wāndu wose wālije ni kwikuta. Wālokotenye isigasi ya mbakatika ni kugumbasya itundu kumi na mbili.

*Che Petulo akwitichisya kuti Che Yesu ali Kilisito
(Matayo 16:13-19; Maliko 8:27-29)*

¹⁸ Lyu wā limo, Che Yesu wāliji nkupopela jika pe ni wākulijiganya wāo wāliji pachiwāndi. Nipele wāusisye wānyawo, “Ana wāndu akuti une ndili wāani?”

¹⁹ Wājanjile, “Wane akuti mmwejo ni che Yohana wākubatisya ni wane akuti che Elia ni wane akuti jumo jwao wākulondola wākakala wā Akunnungu asyuchile.”

²⁰ Pelepo wāusisye wānyawo, “Nombe wānyamwe nkutinji une ndili wāani?”

Che Petulo wājanjile, “Mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo chilanga chiwālanjile Akunnungu.”

*Che Yesu akulondola yankati chiwa chao ni kusyuka kwao
(Matayo 16:20-28; Maliko 8:30-9:1)*

²¹ Che Yesu wālamwile wānyawo ni kwakanya kuti akasala kwa mundu jwalijose jele ngani jo. ²² Wāpundile kuwēcheta kuti Mwana jwa Mundu akusachilwa kulaga nnope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu wāmbopesi ni wākwiganya Malajisyo ga che Musa ni kuulajikwa nambo lyu wā lyaatatu lya chiwa chao chachisyuka.

²³ Nipele, w̄aasalile w̄andu wose kuti, “Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya akusachilwa alikane nsyene ni atwichile nsalaba wakwe moŵa gose ni kunguya. ²⁴ Pakuŵa jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe chaujase ni jwalijose juchaujase umi wakwe ligongo lyangune, jwelejo chaukulupusye. ²⁵ Ana mundu chapate chichi, aŵaga ni ipanje yose ya pachilambo kwa kulijasa natamuno kulijonanga nsyene? ²⁶ Pakuŵa mundu jwalijose jutachingolela soni une ni majiganyo gangu, Mwana jwa Mundu tachinkolela soni mundu jo pachachiika mu ukulu wakwe ni wa Atati ni wa achikatumetume ŵa kwinani ŵaswela. ²⁷ Ngunsalila isyene kuti, apali ŵane mwa ŵanyaŵa ngaawa pangauwona Umwenye wa Akunnungu.”

*Kuloleka ku Che Yesu kukugalauka
(Matayo 17:1-8; Maliko 9:2-8)*

²⁸ Galiji moŵa nane paŵamasile kuŵecheta gelego, Che Yesu ŵaajigele che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo, ŵakwesile nawo pa chitumbi kukupopela. ²⁹ Paŵaliji nkupopela, kuloleka kwa ku meeso kwao kwagalawiche ni iwalo yao yaliji yeswela ni kung'alima nnope. ³⁰ Papopo w̄andu ŵaŵili ŵaoneche aninkukunguluka nawo, nombe w̄andu wo ŵaliji che Elia ni che Musa, ³¹ ŵaŵakopochele ali ni ukulu, uŵaŵechetaga nawo Che Yesu yankati ichiyaakopochele ku Yelusalemu ko kuti agumbalichisye yailembekwe nkati ŵelewo. ³² Che Petulo ni achinjakwe ŵatopelwe ni lugono, nambo paŵajimwiche, ŵauweni ukulu wa Che Yesu ni w̄andu ŵaŵili uŵajimi nawo. ³³ W̄andu ŵaŵili wo paŵaliji aninkulekangana ni Che Yesu, che Petulo ŵaasalile Che Yesu, “Ambuje, ili yambone uwe kutama apano! Tutaŵe masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni line li che Elia.” Nganaimanyililaga chaŵaŵechetaga cho.

³⁴ Che Petulo paŵaliji aninkuŵecheta yeleyo, liunde lyaichilile ni ŵakulijiganya ŵala ŵajogwepe pakuŵa liunde lyo lyaliji lininkwaichilila. ³⁵ Lyakopochele liloŵe mwiunde mula, lichitiji, “Aju ni Mwanangu junansagwile, mumpilikanichisye.”

³⁶ Palyamasile kupilikanika liloŵe lyo, Che Yesu ŵaoneche ali jika pe. Ŵakulijiganya ŵao ŵamyalele ni nganansalila mundu jwalijose gele moŵa go yankati yele yose iŵaiweni yo.

*Che Yesu akunnanya mwanache jwa masoka
(Matayo 17:14-18; Maliko 9:14-27)*

³⁷ Malaŵi jakwe Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵatatu ŵala paŵaliji aninkutuluka mwitumbi, mpingo wekulungwa wa w̄andu ŵaichilile. ³⁸ Mundu jumo mu mpingo mwa w̄andu mula ŵanyanyisye achitiji, “Jwakwiganya, ngunchondelela munkolele chanasa mwanangu ju pakuŵa ali mwanangu jwa jika pe! ³⁹ Nnole lisoka lyakwe likusomoka ni chitema pe likuntenda agumile ni kuntaga njilinjili ni kunkopoka chiulo nkang'wa. Likupunda kunnagasya nnope ni ngalikunneka kwakwepepala. ⁴⁰ Nipele, nachondelele ŵakulijiganya ŵenu kuti akalityosye, nambo nganakombolanga.”

⁴¹ Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe uŵelesi wangali chikulupi, ni ŵakusochela, chindame ni ŵanyamwe ni kumpililila mpaka chaka chi?” Nipele, Che Yesu ŵansalile mundu jo kuti, “Munjise nawo apano mwanagwenu jo.”

⁴² Katema jwele mwanache jo paŵaliji aninkwaichilila Che Yesu, lisoka lila lyangwisisye paasi ni kuntaga njilinjili. Nambo Che Yesu ŵalikalipile lisoka lila ni kunnanya mwanache ni kwauchisya atatigwe. ⁴³ W̄andu wose ŵasimosile nnope kugalola machili gamakulungwa ga Akunnungu.

*Che Yesu akuŵecheta sooni yankati chiwa chao
(Matayo 17:22-23; Maliko 9:30-32)*

W̄andu ŵala paŵaliji nkusimonga yankati yose yaitesile, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, ⁴⁴ “Ngasinliŵalila chingusaka kuŵecheta ni ŵanyamwe chi, Mwana jwa Mundu chatagwe mmakono ga w̄andu.” ⁴⁵ Nambo ŵanyawo nganagamanyilila malumbo

ga maloŵe gaŵaŵechete. Lyele lyaliji lyakusisika kwa ŵanyawo kuti anamanyichisye, nombe ŵanyawo ŵajogwepe kwausya malumbo ga maloŵe go.

Ŵaani Ŵaali Ŵakulungwa?

(Matayo 18:1-5; Maliko 9:33-37)

⁴⁶ Gatyochele makani kwa ŵakulijiganya ŵala gati ŵaani ŵaali ŵakulungwa kupunda achinjakwe. ⁴⁷ Nambo Che Yesu ŵasimanyilile nganisyo sisyaliji mmitima jao nipele ŵanjigele mwanache jwannandi ni ŵanjimiche chiŵandika nawo, ⁴⁸ ŵaasalile, “Mundu jwalijose jwakumpochela aju mwanache jwannandi ju kwa liina lyangu, jwelejo akumbochela une ni jwalijose jwakumbochela une, akumpochela jwelejo jwandumile une. Pakuŵa jwali jwannandi kupunda wose pasikati jenu, jwelejo ni jwali jwankulungwa.”

Jwanganawā jwammagongo jwenu, jwelejo ali pamo ni ŵanyamwe

(Maliko 9:38-40)

⁴⁹ Che Yohana ŵaŵechete kuti, “Ambuje, tummweni mundu jumo achikoposyaga masoka mu liina lyenu nombe uweji twalinjile kunnekasya ligongo jwelejo nganaŵa jumo jwetu.” ⁵⁰ Nambo Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo kuti, “Nkannekasya, pakuŵa jwalijose jwangankanila ŵanyamwe, jwelejo ali pamo ni ŵanyamwe.”

Ŵasamalia akukananga kumpochela Che Yesu

⁵¹ Nipele, pagaŵandichile moŵa ga Che Yesu kujigalikwa kwini ŵasachile kwaula ku Yelusalemu. ⁵² Ŵatumile ŵantenga ŵalongolele, nombewo ŵajawile ni kwinjila mu musi umo wa Ŵasamalia kukuŵika chile indu yose kwa ligongo lyao. ⁵³ Nambo ŵandu ŵa wele musi wo ŵakanile kumpochela ligongo ŵaimanyilile kuti ŵasachile kwaula ku Yelusalemu. ⁵⁴ Katema ŵakulijiganya ŵakwe paŵaiweni yeleyo, che Yohana ni che Yakobo ŵatite, “Ambuje, ana nkusaka tuŵilasye mooto kutyochela kwini kuti wajonanje ŵanyaŵa?”

⁵⁵ Nambo Che Yesu ŵagalauchile ŵanyawo ni kwakalipila. ⁵⁶ Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatyosile ni kwaula kunsinda wine.

Ŵakuŵajilwa kuŵa ŵakulijiganya ŵa Che Yesu

(Matayo 8:19-22)

⁵⁷ Paŵaliji mu ulendo, mundu jumpepe ŵansalile Che Yesu kuti, “Chinankuye kwakulikose kuchinjaule.”

⁵⁸ Che Yesu ŵatite, “Macheto gakwete masomwa ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola pagona ni kupumulila.”

⁵⁹ Nipele, ŵansalile mundu jwine kuti, “Munguye.”

Nambo jwelejo ŵatite, “Ambuje, muuneche kaje nyaule ngaasiche atati ŵangu.” ⁶⁰ Nambo Che Yesu ŵansalile jwelejo kuti, “Mwaleche ŵawe ŵaasiche ŵawe ŵao, nambo mmwejo njaule nkalalichile ngani ja Umwenye wa Akunnungu.”

⁶¹ Ni mundu jwine ŵansalile Che Yesu kuti, “Ambuje chinankuye, nambo muuneche kaje ngaalanje ŵaali kumusi kwangu ŵala.”

⁶² Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Jwalijose jwakamwile lijela ni kotama kulima agalauka ni kulola panyuma, jwelejo ngakuŵajilwa mu Umwenye wa Akunnungu.”

10

Che Yesu akwatuma ŵakulijiganya sabini na mbili

¹ Pagamasile gelego, Ambuje ŵaasagwile ŵakulijiganya sabini na mbili. Ni ŵaatumile ŵakulijiganya ŵaŵili ŵaŵili ŵalongolele paujo pao pa misinda jilijose ni kulikose kuŵasachile nsyene kwaula. ² Ŵasalile ŵanyawo kuti, “Magungulo gali gamajinji nambo ŵakugungula ali kanandi. Nipele mwaŵende asyene ngunda kuti ŵatume ŵakugungula mu ngunda mwao. ³ Sambano njaulangane, mmanyilile kuti nguntuma ŵanyamwe

mpela mwanangondolo pasikati masogo. ⁴ Ngasinjigala chilolo pane nsaku pane ilatu ine, nkankomasya mundu jwalijose mwitala. ⁵ Mwajinjilaga mu nyuumba jajili jose, mwakomasye yelei kaje, 'Chitendewe chipagwe mu nyuumba ji!' ⁶ Iwaga chapagwe jwakunonyelwa ni chitendewe mwelemo, chitendewe chenu chichitame najo, nambo iwaga ngapagwa jwachitendewe, chitendewe chichimbujile kukwenu sooni. ⁷ Nlonjele pa nyuumba jo nchilyaga ni kung'wa yakumpanga, pakuwa jwakupanganya masengo akuwajilwa mbote. Ngasinsama nyuumba ji kwaula nyuumba jo. ⁸ Mwaikaga mmusi wauli wose ni kumpochela, nyanje yaili yose yakumpa. ⁹ Mwalamyé wandu wakulwala waali kweleko, mwasalile, 'Umwenye wa Akunnungu uwandichile kukwenu.' ¹⁰ Nambo mwajinjilaga mmusi wauli wose ni akanaga kumpochela, ntyoche, nomwe pankupita mmatala gao nkajileje, ¹¹ 'Atamuno luundu lwa pamusi wenu lwalunyambatile pa sajo syetu, tukumpatila wanyamwe kulosya kuti mwachinsyene nsagwile kuukana utenga wa Akunnungu. Nambo, manyilile kuti, umwenye wa Akunnungu uwandichile.' ¹² Ngunsalila kuti, pa lyuwa lya malamulo magambo ga wandu wa musu wo chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga wandu wa ku Sodoma.

Misi jangaleka sambu
(Matayo 11:20-24)

¹³ "Ulaje uwe kukwenu, ku Kolasini! Ulaje uwe kukwenu, ku Besesaida! Pakuwa, iwaga yakusimosya iyatendekwe kukwenu, ikatendekwe ku Tilo ni ku Sidoni kula, wandu wa kwele kalakala pe akatemi paliu ali atakwile magunia ni kulitaga liu muntwe kulosya kuti alesile sambu syao. ¹⁴ Nambo pa lyuwa lya malamulo magambo genu chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga ku Tilo ni ku Sidoni. ¹⁵ Ni mmwejo Kapelenaumu, ana nkuganisyu kuti chinlikusye mpaka kwini? Ngwamba chinchituluswa mpaka kwiuto kwa wandu wawile."

¹⁶ Nipele Che Yesu wapundile kwasalila wakulijiganya wao kuti, "Jwakumpilikana wanyamwe, akumbilikana une, jwakumpochela wanyamwe akumbochela une. Ni jwalijose jwakukana kumbochela une, akwakana wandumile une."

Wakulijiganya makumi nsano ni gawili ni wawili akujanga

¹⁷ Kanyuma wakulijiganya sabini wausile achisengwaga, achitiji, "Ambuje, atamuno masoka gatujitichisye kwa liina lyenu."

¹⁸ Welewo wasalile wanyawo kuti, "Nambweni Shetani yatiteje pakugwa mpela njasi kutyochela kwini. ¹⁹ Elo, nampele ulamusi wa kuliwata majoka ni makoloto ni ulamusi wa pachanya machili gose ga jwammagongo ni ngapagwa chindu chachili chose chakummenga. ²⁰ Nambo nkasechelelele ligongo lyakuti masoka ganjitichisye, nambo nsechelele ligongo lya meena genu galemikwe kwini."

Kusangalala kwa Che Yesu
(Matayo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Katema kakoko peko, Che Yesu wasangalele kwa ulamusi wa Mbumu jwa Akunnungu, watite, "Nguntogolele Atati, Ambuje wa kwini ni chilambo, pakuwa mwasisile yelei wa lunda ni wa umanyilisi ni kwaunukulila wanche. Elo, Atati, pakuwa yeleyi ni yaitite pakunonyela."

²² Nipele watite, "Atati wangu ambele une indu yose. Ngapagwa jwakummanyilila Mwana akaŵe Atati, ni Atati akaŵe Mwana, ni jwalijose jwakunsaka Mwana akumbukulila."

²³ Nipele Che Yesu wagalauchile wakulijiganya wao ni kuwecheta nawo kwantemela kuti, "Nkwete upile wanyamwe kwakwiwona inkwiwona yi. ²⁴ Ngunsalila kuti wakulondola wa Akunnungu ni mamwenye wasachile kwiwona inkwiwona wanyamwe nambo nganaiwona ni kupilikana inkwipilikana wanyamwe, nambo nganaipikana."

Chitagu cha Msamalia jwambone

²⁵ Kanyuma, jwakwiganya Malajisyo jumo wâjimi ni kwausya Che Yesu kwa kwalinga achitiji, “Jwakwiganya, ana ndende chichi pakuti ngole umi wa moŵa gose pangali mbesi?”

²⁶ Che Yesu wâmbusisye kuti, “Ana ilembechekwe chichi mu Malajisyo che Musa? Ana nkusyoma chichi mwelemo?”

²⁷ Wâjanjile, “Mwanonyele Ambuje Akunnungu wenu ni ntima wenu wose ni uumi wenu wose ni machili genu gose ni umanyilisi wenu wose ni njenu mpela mwasyene.”

²⁸ Che Yesu wânsalile, “Njanjile uchenene! Ntendeje yeleyo, nomwe chinkole umi.”

²⁹ Nambo wêlewo, wâsachile kuliwâlanjila kuti akuchimanyilila chakuusya cho, wâusisye Che Yesu, “Ana njangu jo ni wâani?”

³⁰ Che Yesu wâjanjile, “Jwapali mundu jumo jwaŵaumilaga ku Yelusalemu kutuluchila ku Yeliko. Paŵaliji mwitala, wâsimene wâchiswamba ni wâmbusile iwalo yakwe ni kumputa ni wâtyosile ni kunneka achiwândichilaga kuwa. ³¹ Pangalolela, jwambopesi jumo wâliji nkupita mulamula mwitala mula, nambo paŵambweni ni wâsepwiche pambali ni kwaula.

³² Iyoyo peyo, Mlawi jumo paŵaiche pelepo wâmbweni, ni wâsepwiche pambali ni kwaula.

³³ Nambo Msamalia jumo juŵaliji muulendo wâiche pepala paŵaliji mundu jula, nombe paŵambweni wâmbonele chanasa. ³⁴ Nipele, wânjaulile, wâgajosisye maŵanga gao kwa mauta ni divai ni kugataŵa maŵanga, paŵamasile kutenda yeleyo wânjigele pa chinyama chakwe, ni wânjawisye kukwalwasya mu nyuumba ja achalendo. ³⁵ Malaŵi jakwe wâtyosisye lupia siŵili sya mbiya, wâmpole jwakujigosa nyuumba jila ni wânsalile kuti, ‘Munlwasye mundu ju ni chachili chose chachichipunde kwa jweleju, chinjilipila une pachimuje.’ ”

³⁶ Che Yesu wâusisye, “Mwa wêle wâtatatu wo, wâani wâloysisye kuti ali njakwe mundu juŵaputikwe ni wâchiswamba?” ³⁷ Jwakwiganya Malajisyo jula wâjanjile, “Jwejula juŵankolele chanasa jula.”

Che Yesu wânsalile, “Njaule nkatende iyoyo peyo.”

Che Yesu akwajimajimila che Masa ni che Maliamu

³⁸ Che Yesu ni wâkulijiganya wâo paŵaliji muulendo, wâiche kunsinda umo ni jwankongwe jumo liina lyao che Masa wâmpochele kumangwao. ³⁹ Che Masa wâliji ni mpwakwe liina lyao che Maliamu, jweleju wâtemi chiŵandi ni Ambuje Che Yesu achipikanilaga majiganyo gao. ⁴⁰ Nambo che Masa wâliji nkuchenjeuka ni masengo gamajinji. Nipele wâjaulile Che Yesu kukwasalila achitiji, “Ambuje, ana ngankulola kuti apwanga anesile une mbanganye masengo jika? Mwasalile aiche kukungamusya.”

⁴¹ Nambo Ambuje wâjanjile kuti, “Che Masa, che Masa, nkuchenjeuka ni kulisauya ni yejinji. ⁴² Nambo chipali chindu chimo pe chachikusachikwa. Che Maliamu asagwile liunjili lyambone ni sooni ngapagwa mundu juchachityosye kukwakwe.”

11

Che Yesu akwiganya yakuti pakupopela

(Matayo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Lyuŵa limo, Che Yesu wâliji nkupopela peuto pamo, paŵamasile, jumo jwa wâkulijiganya wâo wâtitite, “Ambuje, ntujiganye kupopela, kwati mpela che Yohana Wâkubatisya iŵatite pakwajiganya wâkulijiganya wâo.”

² Che Yesu wâasalile, “Pankupopela, njileje yelei,
‘Atati,

Liina lyenu lijnichilwe,
Umwenye wenu uiche.

³ Ntupe chakulya chetu cha lyuŵa ni lyuŵa.

⁴ Ntulechelesye sambu syetu,
pakuwa uweji nombe tukwalechelesya wose wakutulewela.
Ni sooni nkatujinjisy nkulinjikwa.’ ”

⁵ Ni Che Yesu wasalile kuti, “Tujile jumo jwenu akwete ambusanga ni anjaulilaga pasikati chilo ni kunsalila, ‘Ambusanga, mungongosye mikate jitatu none chinambuchisye, ⁶ pakuwa ambusanga wangu ali mu ulendo, asepuhile kumusi none nganingola chakwapa.’ ⁷ Nganichisye kuti ambusanga wenu akanjanjile ali nkati, ‘Nkaasausya une! Pakuwa masile kuugala nnango. Une ni achiwanangu tugonile ni ngangukombola kwimuka ni kumpa!’ ⁸ Isyene ngunsalila kuti, ngaajimuka ni kwapa atamuno ali ambusanga gwao pe, nambo ligongo lya mundu jo ichajile pakupunda kwachondelela, chajimuche ni kwapa chachili chose chakuchisaka.

⁹ “Nipele none ngunsalila yakuti, mmende ni wanyamwe chimpegwe, nsose ni wanyamwe chinnyiwone, mpoposye ni wanyamwe chachimbugulila nnango. ¹⁰ Pakuwa jwalijose jwakuwenda akupegwa ni jwakusosa akupata ni jwakupoposya, nnango ukugulikwa kwa ligongo lyakwe. ¹¹ Ana, atati chi mwa wanyamwe, mwanache awendaga somba, chachiapa lijoka kuleka kwapa somba? ¹² Pane wawendaga lindanda, ana chachapa likoloto? ¹³ Chisau wanyamwe wangelumbana, nkumanyilila kwapa achiwana wenu indu yambone, isyene Atati wenu wa kwini chiwape Mbumu jwa Akunnungu awala wakuwenda.”

Che Yesu ni Belesebuli
(Matayo 12:22-30; Maliko 3:20-27)

¹⁴ Lyuwa limo Che Yesu waliji nkukoposya lisoka lilyantendekenye mundu ana wechete. Pilyakopweche lisoka lyo, jwanga wecheta jo, wakombwele ku wecheta, ni mpingo wa wandu wasimosile. ¹⁵ Nambo wane mwa welewo watite, “Akugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli, jwankulu jwa masoka.”

¹⁶ Ni wane walinjile kwakuwenda walosye chimanyisyo chakuti ulamusi wao utyochele kwini. ¹⁷ Nambo Che Yesu, achimanyililaga ng'anisyo syao ni wasalile wanyawo, “Wandu wa umwenye wauliwose aputanaga achinsyene pe wele umwenye wo chiugwe ni wandu wa nyumba jajili jose waputanaga achinsyene pe wandu wa nyumba jo chajonasiche. ¹⁸ Nipele iwaga Shetani akulikanila nsyene, umwenye wakwe chiulame? Nguti yeleyi pakuwa wanyamwe nkuumecheta kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli. ¹⁹ Wakulijiganya wenu nombe akugakoposya masoka mpela inguti kupanganya une, iwele uli menema musalile kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli? Nipele wanyawo ni utachinnamula wanyamwe. ²⁰ Nambo iwaga ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Akunnungu, nipele nnyimanyilile kuti Umwenye wa Akunnungu umasile kwika kukwenu.

²¹ “Mundu jwali ni machili pakulindilila nyumba jakwe ni yakumenyanila yakwe, ipanje yakwe yose chigosekwe. ²² Nambo aikaga jwapundile machili ni kumputa, jwelejo akunsumula yakumenyanila yose iyaikulupililaga yo ni kuigawanya iwasumwile.

²³ “Mundu jwalijose jwangana wa pamo ni une, akunganila ni mundu jwalijose jwangakusakulila pamo ni une, jwelejo akupwilinganya.

Kuujila kwa Lisoka
(Matayo 12:43-45)

²⁴ “Lisoka lyankopokaga mundu likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga pakupumulila. Palikulepela likuti, ‘Chimujile ku nyumba jangu kungopochela kula.’ ²⁵ Palikuujila, akujisimana nyumba jila jili jepyajile ni mwekotopasye. ²⁶ Nipele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda welewo, gose gwaula kukunjinjila mundu jula. Kumbesi kwakwe mundu jo akuwa jwakusakala kupunda iwali kundanda.”

Kusangalala kusyene

²⁷ Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta gelego, jumo jwa achakongwe jwa mumpingo mwa ŵandu mula, ŵanyanyisye liloŵe achitiji, “Jwana upile jwankongwe jwambeleche ni kunjonjesya jo!”

²⁸ Nambo Che Yesu ŵaŵechete, “Nambo ŵana upile wakupunda ŵakulipilikanichisya liloŵe lya Akunnungu ni kwitichisya.”

Uŵelesi wakusakala ukusaka chimanyisyo (Matayo 12:38-42)

²⁹ Nipele, mpingo wa ŵandu paŵaliji nkoonjecheka, Che Yesu ŵatandite kusala, “Uŵelesi wu uli uŵelesi wa kusakala. Ukusaka chimanyisyo, nambo ngauegwa chimanyisyo chachili chose ikaŵe chimanyisyo chi che Yona chila. ³⁰ Mpela che Yona iŵaliji chimanyisyo cha ŵandu wa ku Ninawi ni iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachiŵa chimanyisyo kwa uŵelesi wu. ³¹ Iyoyo peyo pa lyuŵa lyakulamulila Mwenye jwankongwe jwa ku Sheba chakopochele pamo ni ŵandu wa uŵelesi wu, nombewo chachisala kuti uŵelesi wu wanamagambo. Pakuŵa ŵelewo ŵaumile kwakutalichila, ŵaiche kukugapikanila maloŵe gambone ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa apali jwankulu kupunda mwenye che Selemani. ³² Ŵandu ŵa ku Ninawi chakopochele pa lyuŵa lya malamulo lyo pamo ni ŵandu ŵa uŵelesi wu, nombewo chachisala kuti uŵelesi wu wanamagambo. Pakuŵa ŵandu ŵa ku Ninawi ŵalesile sambu ligongo lya kulalichilwa utenga wa Akunnungu ni che Yona, nambo pelepa kwana jwankulu kwapunda che Yona.

Lulanga lwa chiilu (Matayo 5:15; 6:22-23)

³³ “Ngapagwa mundu jwakupamba lumuli ni kulusisa pane kuluunichila ni lulo nambo akuluŵika pachanya chindu chakuŵichila lumuli, kuti ŵakwinjila mwelemo akombole kulola lilanguka lyakwe. ³⁴ Lumuli lwa chiilu chenu luli liso lyenu, lyaŵaga lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu lilanguka, nambo lyaŵaga ngaŵa lyansima, nombe chiilu chenu chichiŵe muchipi. ³⁵ Nlilolechesye yambone kuti lilanguka lyalili nkati mwenu likaika kugalauka kuŵa chipi. ³⁶ Nipele, iŵaga chiilu chenu chose chaŵaga ni lilanguka, pangali chiŵalo chachichiŵe pa chipi, chiilu cho chiching'alime yambone mpela lumuli lwalukuti pakunlanguchisya ni lilanguka lyakwe.”

Che Yesu akwaŵecheta Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo (Matayo 23:1-36; Maliko 12:38-40)

³⁷ Che Yesu paŵamasile kusala yeleyo, Mfalisayo jumo ŵaalaliche kumangwao kuti akalye nawo chakulya, nombewo ŵajinjile ni kutama kulya. ³⁸ Nambo Mfalisayo jo ŵansimosile Che Yesu kwawona alinkutama panganaŵa kaje chikanaŵe chakulya. ³⁹ Pele Ambuje ŵansalile, “Ŵanyamwe Mafalisayo, nkosya ngao ni mbale kwa paasa, nambo nkati mwenu ngumbele chigongomalo ni ungalimate. ⁴⁰ Ŵakuloŵela ŵanyamwe! Ana, ngaŵa Akunnungu ŵaŵapanganyisye paasa ni ŵaŵapanganyisye nkati mo? ⁴¹ Nambo mwapeje ŵandu ŵakulaga indu yaili nkati ngao ni mbale ni indu ine yose chiiŵe yambone kukwenu.

⁴² “Nambo ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe Mafalisayo, pakuŵa nkwausya liunjili lya kumi namose pachanya masamba ga kununjila ga mimela gakunonyesya chakulya ni mchicha ni masamba gane gane ni kuleka kwapanganyichisya ŵandu yaikuŵajilwa ni kwanonyela Akunnungu. Mwaŵajilwe kukamulisya yaandanda yo pangaliŵalila yaaŵili yo.

⁴³ “Nambo ulaje uŵe kukwenu, ŵanyamwe Mafalisayo, pakuŵa ikunnonnyela kutama mmbujo mu itengu ya achakulungwa mu mmajumba ga kupopelela ni kunkomasya

kwa kuchimbichisya paŵachingangene ŵandu. ⁴⁴ Ulaje uŵe kukwenu, pakuŵa nkulandana ni malembe gangali chilosyo, ŵandu akupita pachanya pakwe, pangaimanyilila.”

⁴⁵ Jumo jwa ŵamalamulo ŵajanjile, “Jwakwiganya, pankusala yelei ngati nkutujalusya nowe ŵakwe.”

⁴⁶ Che Yesu ŵajanjile, “Ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakwiganya Malajisyo, pakuŵa nkwatwika ŵandu misigo jakutopela jangatwichilika ni mwachinsyene ngankujongola namose chala kwakamusya. ⁴⁷ Ulaje uŵe kukwenu, pakuŵa nkugumba malembe ga ŵakulondola ŵa Akunnungu, ŵaŵaulajikwe ni achambuje ŵenu. ⁴⁸ Iyoyo peyo ŵanyamwe nkuŵalanga ni kwitichisya masengo ga achambuje ŵenu pakuŵa ŵelewo ŵauleje ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵanyamwe nkugumba malembe gao. ⁴⁹ Ni kwaligongo lyo, lunda lwa Akunnungu lwatite, ‘Chinampe ŵakulondola ŵa Akunnungu ni achinduna, nambo ŵane mwa ŵanyawo chachaulaga ni ŵane ŵao chachalagasya.’ ⁵⁰ Nipele uŵelesi uu chiuchilagaswa kwaligongo lya chiwa cha ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵana wose ŵaŵaulegwe chitandile kupagwa chilambo, ⁵¹ chitandile kuulagwa ku che Habili kwichila che Sakalia, juŵaulegwe pasikati ja chilisa ni Nyuumba ja Akunnungu. Eloo, ngunsalila kuti, au uŵelesi uu chiuchilagaswa kwa yele isambo yo.

⁵² “Ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakwiganya Malajisyo pakuŵa njigele chiugulilo cha nnango wa umanyilisi ni mwachinsyene nganinjinjila ni ŵaŵajinjilaga mwelemo mwalekasisye kuti akajinjila.”

⁵³ Che Yesu ŵatyosile mwelemo, chitandile pelepo ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵatandite kwachima kwannope ni kwausya mausyo gamajinji. ⁵⁴ Ŵasakaga ŵatanjisye kwa maloŵe gao.

12

Kwamuka nkati ulamba (Matayo 10:26-27)

¹ Katema kakoko ŵasongangene ŵandu ŵajinji mpaka kuliŵatana, Che Yesu ŵatandite kwasalila kaje ŵakulijiganya ŵao kuti, “Nlisepusye ni chilungo cha Mafalisayo, chachili cha ulamba. ² Ngachipagwa chachiunichikwe chingachiunukukwa ni chachisisikwe chingachimanyika. ³ Lyele ligongo lyo chachili chose chimwaŵechete pa chipi, ŵandu chapikane pa lilanguka ni chimwasongonaga pa chisyepela, muchumba cheugalikwe, chichijenele muchilambo chose.

Ŵakusachilwa kwajogopa (Matayo 10:28-31)

⁴ “Ngunsalila ŵanyamwe achambusanga ŵangu kuti ngasimwajogopa ŵelewo ŵakuchiulaga chiilu nambo ngapagwa chakupunda chakuchikombola kuchipanganya. ⁵ Nambo chinannosye ŵakusachilwa kwajogopa, mwajogope Akunnungu pakuŵa amalaga kuulaga akwete ulamusi wakumponya ku jehanamu. Eloo, mwajogope ŵelewo.

⁶ “Ana ngati ikumanyika kuti ijojolo nsano ikusumichikwa kwa ndalama jainandi nnope? Nambo ngapagwa chijuni chakuliŵalichikwa ni Akunnungu namuno chimo.

⁷ Atamuno umbo sya mitwe jenu Akunnungu akusimanyilila sili silingwa. Ngasinjogopa, ŵanyamwe ndi ŵakutopela kwannope kupunda ijojolo yejinji!

Kwajitichisya ni kwakana Kilisito (Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Ngunsalila isyene, jwalijose jwakunyitichisya une pa ŵandu kuti jwele ali jwan-gune, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachinjitichisya jwelejo mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu. ⁹ Nambo, jwalijose jwakungana une pa ŵandu, nombejo chakanikwe mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu.

¹⁰ “Mundu jwalijose jwakwaŵechetela yangalumbana Mwana jwa Mundu chalecheleswe, nambo juchannyelusye Mbumu jwa Akunnungu, ngalecheleswa ng'oo.

¹¹ “Pachachinjigala kwa machili mmajumba ga kupopelela pane mmbujo mwa mamwenye ni ŵakulamula kuti nlamulikwe, nkapwelela kuti chinjanje chichi pane ichimmechete. ¹² Pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu chanjiganye chakuŵecheta katema kakoko.”

Chitagu cha jwachipanje jwakuloŵela

¹³ Mundu jumo mumpingo wa ŵandu mula, ŵansalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, mwasalile akulu ŵangu tusapulane ipanje yatulechele atati ŵetu.”

¹⁴ Che Yesu ŵajanjile, “Ambusanga, ana ŵaani ŵamisile une kuŵa jwakulamula pasikati jenu pane jwakungaŵanyichisya ipanje yenu?”

¹⁵ Nipele ŵaasalile wose kuti, “Nlispusye ni tama ja indu yejinji pakuŵa umi wa mundu nganiupagwa mu winji wa indu yakwete.”

¹⁶ Nipele ŵatanjile chitagu chanti, “Kwaliji ni jwachipanje jumo juŵaliji ni ngunda uwasogwele nnope. ¹⁷ Jwachipanje jo ŵaganisisye muntima mwakwe achitiji, ‘Chindende uli pakuŵa une nganingola pakugosela magowolo gangu?’ ¹⁸ Ŵatite ‘Chindende yelei, chingagumule ngokwe syangu ni kutaŵa jajikulungwa nnope. Mwelemo chingaŵiche magowolo gangu gose ga ngano ni ipanje yangu.’ ¹⁹ Pelepo chinalisalile nansyene, ‘Sambano nkwete ipanje yejinji imwaligosele kwa yaka yejinji, mpumule, ndye ni kung'wa ni kusengwa!’ ²⁰ Nambo Akunnungu ŵaasalile, ‘Mmwejo Jwakuloŵela, achi chilo chino umi wenu chiujigalikwe ni yose indigosele ana chiiŵe ya ŵaani?’ ”

²¹ Che Yesu ŵamalichisye kuŵecheta, “Yele ni yaili kwa mundu jwakuligosele ipanje yejinji, nambo paujo pa Akunnungu ngakuŵalanjikwa kuti akwete chindu.”

Nlajilile kaje Umwenye wa Akunnungu (Matayo 6:25-34)

²² Nipele Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Kwaligongo lya ngunsalila, ngasinlilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindye chichi atamuno kwa ligongo lya iilu yenu kuti chimmwale chichi. ²³ Pakuŵa umi upundile kwa yakulya ni chiilu chipundile kwa iwalo. ²⁴ Ngalole makungulu, ngagakupanda namose kugungula, nganigakola ngokwe namose magulu nambo Akunnungu akugalisya. Ni ŵanyamwe ndi ŵakutopela kugapunda makungulu! ²⁵ Nipele, ŵaani mwa ŵanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukombola kulijonjechesya namose lyuŵa limo mmoŵa ga umi wakwe? ²⁶ Nipele, iŵaga ngankukombola kuchitenda chachinandi mpela chelecho, ligongo chi nkuchenjeuchila ine yo? ²⁷ Nnole uluŵa umele wakwe. Ngaukupanganya masengo, atamuno ngaukuliluchila iwalo. Nambo ngunsalila kuti namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluŵa wo. ²⁸ Nipele iŵaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwitinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto, ana ngati chantakusye kwakupunda ŵanyamwe ŵandi ni chikulupi chamwana?

²⁹ “Nipele, ngasinlajila ichinlye atamuno iching'we namose ngasimma ni lipamba. ³⁰ Pakuŵa yose yo ikuchenjeuchilwa ni ŵandu ŵangakulupilila ŵa ilambo ine ya pachilambo pano. Nambo mwanya Atati ŵenu akumanyilila kuti nkuilajila yele indu. ³¹ Nipele nsoseje kaje Umwenye wa Akunnungu ni indu ine chiijonjechekwe kukwenu.

Mbiko kwinani (Matayo 6:19-21)

³² “Ngasinjogopa, ŵanyamwe mpingo wenondi! Pakuŵa Atati ŵenu yanonyele kumpa Umwenye wao. ³³ Nsumisye inkwete nkaape ŵandu ŵakulaga mbiya syo. Nlipanganyichisye ilolo yangawisala ni kuligosele mbiko jangapunguka ni jangamala

kwinani. Kwanga wandichila wa wiyi atamuno konasika ni idudu. ³⁴ Pakuwa pajili mbiko jenu, pele ntima wenu ni pachiuwe.

Achikapolo wakulolela

³⁵ “Nliwiche chile kwakutumichila ni kuleka imulichilo yenu ininkukolela. ³⁶ Mbe mpela achikapolo wakwalindilila ambuje wao kutyochela kuulombela kuti pakupoposya waugulile nnango kwachitema. ³⁷ Wana upile wele achikapolo wachachasimana ali meeso pachauje Ambuje wao! Isyene ngunsalila kuti ambuje wo chaa we chile kwatumichila, chiwatamiche pakulila ni kwatumichila. ³⁸ Iwaga chauje pasikati chilo pane atamuno kuninkucha ni kwasimana ali meeso, wana upile achikapolo wo. ³⁹ Nambo mmanyilileje kuti iwaga nsyene nyuumba akakamanyilile katema chi chaiche jwa wiyi, akaliji meeso, ngakajileche nyuumba jakwe jininkugumulikwa. ⁴⁰ Wanyamwe nombe nliwiche chile, pakuwa Mwana jwa Mundu akwika katema kangankulolela.”

Kapolo jwakukulupilichika ni jwangakukulupilichika (Matayo 24:45-51)

⁴¹ Che Petulo wausisye Che Yesu kuti, “Ambuje, ana chitagu chi chikutugamba uweji pe pane wandu wose?”

⁴² Ambuje wajanjile, “Ana kapolo jwakwimilila chi jwali jwakukulupilichika ni jwalunda, jwawichikwe ni ambujegwe kwajimilila achikapolo wao kuti waga wanyichisye yakulya pa katema kakusachilwa? ⁴³ Jwana upile kapolo juchasimanikwe ni ambujegwe ali nkupanganya yele katema pachauje. ⁴⁴ Isyene ngunsalila kuti ambujegwe chambiche kapolojo kwimilila ipanje yakwe yose. ⁴⁵ Nambo, jwakutumichila ajilaga muntima mwakwe kuti, ambuje wangu akuka wa kuuja ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe achalume pane achakongwe ni kulya ni kung'wa ni kukolelwa, ⁴⁶ ambujegwe kapolo jula chauje pa lyuwa lyangalilolela ni katema kangakukamanyilila chiwakatanye ipande ipande ni kwa wika liunjili limo ni wangakukulupilila.

⁴⁷ “Ni kapolo jwakumanyilila chakuchisaka ambujegwe, nambo ngakuliwika chile kwa kupanganya yakusachilwa kupanganya ni ambujegwe, chaputikwe kwa nnope. ⁴⁸ Nambo jwangakuimanyilila indu yakuisaka ambujegwe nombe akupanganya indu yaiku wajilwa kulagaswa chaputikwe kwakanandi. Pakuwa jwalijose juchapegwe yejinji chasachilwe kutyosya yejinji ni jwalijose jwapegwile kamulila yejinji chasachilwe kuusya yejinji nnope.

Che Yesu aiche kupeleka utinda (Matayo 10:34-36)

⁴⁹ “Nyiche kukukolesya mooto pachilambo, none ngasachile nnope kuulola uli ukolele! ⁵⁰ Nambo ngwete ubatiso wa masausyo gangusachilwa nagakole, ngu wijkanywa nnope mpaka masausyo ga ubatiso wo pachigamale. ⁵¹ Ana nkuganisa kuti nyiche nacho chitendewele pachilambo pano? Ngunsalila, ngwamba, nambo nyiche kukuntindanya. ⁵² Kutandila sambano, wandu nsano wa uwelesi umo chatindigane, wandu watatu chaputane ni wandu wawili ni wandu wawili chaputane ni wandu watatu. ⁵³ Atati chatindane ni mwanagwao nombe mwanache chatindane ni atigwe, achikulu chatindane ni mwanagwe mwali nombe mwali chatindane ni achikulugwe, jwankongwe chatindane ni akwegwao nombe welewo chatindane ni nkwegwao.”

Kumanyilila katema (Matayo 16:2-3)

⁵⁴ Che Yesu wajasalile sooni mipingo ja wandu kuti, “Pankugawona maunde ganinkutyochela kulikutiwilila lyuwa, papopo ni nkuti lelo chijinye ula ni jikunya. ⁵⁵ Pajikupuga mbungo kutyochela kulujenda nkuti, ‘Lyuwa chiliwale lelo’ ni iyoyo peyo ikutyochela.

⁵⁶ Wanyamwe wa ulamba, nkukombola kulondola iichiwe lelo kwakulola chilambo ni kwini kwachichi nipele nkulepela kugamanyilila malumbo gakatemaka?

*Njilane ni wammagongo wenu
(Matayo 5:25-26)*

⁵⁷ “Sooni kwachichi ngankulilamulila mwachimisyene chachili chambone chakuchipanganya? ⁵⁸ Pakuwa ikaliji yambone ntende yaili yose kwilana nawo jwammagongo nli mwitala. Iwaga nga wa yeleyo chanjausye kwa jwakulamula nombejo chanjausye kwa jwangondo nombejo champonye mu nyumba jakuta wilwa. ⁵⁹ Ngunsalila isyene kuti ngantyoka mwelemo mpaka pachimalisye kulipa mbiya ja mbesi.”

13

Nneche sambu syenu ika we yele chimwe

¹ Katema kakoko waiche wandu wampepe ni waasalile Che Yesu ngani sya wandu wa ku Galilaya wa waulegwe ni che Pilato pa waliji nkusikita inyama yao ya mbopesi ni miasi jao jawanganyiche ni mbopesi jao. ² Che Yesu wajanjile kuti, “Pakuwa Wagalilaya wala waulajikwe kwanti yele, nkuganisa waliji wakulewa kwapunda Wagalilaya wane wose? ³ Isyene ngunsalila kuti nga wa yele, nambo iwaga nganneka sambu syenu wanyamwe nombe chinjonasiche. ⁴ Iyoyo peyo ana nkuganichisya kuti wandu kumi na nane wala, wa wagwililwe ni nyumba jelu ku Siloamu kula ni kuwa waliji wakulewa kupunda wane wose wakutama ku Yelusalemu? ⁵ Ngunsalila kuti nga wa, nambo wanyamwe nombe iwaga nganneka sambu syenu, wanyamwe nombe chinjonasiche.”

Chitagu cha chitela cha tini changasogola

⁶ Nipele, Che Yesu watanjile chitagu chi, “Paliji ni mundu jumpepe ju waliji ni chitela chachiku wilanjikwa cha ntini chichapandikwe mu ngunda wa Misabibu. Mundu jo wajanjile kukusosa isogosi yakwe nambo nganachisimana chindu. ⁷ Nipele, mundu jo wansalile jwakuugosa ngunda wo kuti, ‘Mpilikane! Une iicheje yaka itatu yi kukusosa isogosi ya chitela cha ntini chi, nambo nachisimene changasogola. Nchigwisye! Pakuwa chikumala chajila pangali chindu?’ ⁸ Nambo welewo wajanjile kuti, ‘Ambuje, tuchileche kaje namyaka chingachisyunguchisye lisimbo ni kutaga chajila. ⁹ Iwaga chichisogole isogosi chaka chachikwika chi, yambone, nambo iwaga ngachisogola chinchigwisye.’ ”

Che Yesu akunnama jwankongwe ju waliji ni lisoka pa Lyu wa lya Kupumulila

¹⁰ Pa Lyu wa lya Kupumulila limo, Che Yesu waliji nkwiganya mu nyumba ja kupopelela. ¹¹ Ni sooni paliji ni jwankongwe jwakulwala papopo pepo ju wakamwilwe ni lisoka kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ngongo wakwe wapindiche ni nganakombolaga kulijongola uchenene ng’oo. ¹² Che Yesu pa wambweni jwankongwe jo wambilasile ni wansalile, “Jwankongwe, nlecheleswe, ulwele wenu ulamile!” ¹³ Wansajichile makono gao ni papopo wajongweche ni kutanda kwakusya Akunnungu.

¹⁴ Nambo jwankulungwa jwa nyumba jakupopelela watumbile ligongo Che Yesu wannamisye jwankongwe jo pa Lyu wa lya Kupumulila, nipele wansalile mpingo wa wandu ula kuti, “Gapali mo wa nsano ni limo gakwa wajila wandu kupanganya masengo. Kwa gele mo wa njise kukulamwa ilwele yenu nambo nga wa Lyu wa lya Kupumulila!”

¹⁵ Pelepo Ambuje wajanjile, “Waulamba wanyamwe! Ana waani pasikati jenu jwangakujiugulila ng’ombe jakwe pane mbunda jakwe mulichinga ni kujilongosya kukung’wa meesi atamuno lili Lyu wa lya Kupumulila? ¹⁶ Sambano, jwankongwe ju, uwelesi u che Iblahimu, ju wata wikwe ni Shetani kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ana ngaikusachilwa kunnama jwankongwe ju namuno lili Lyu wa lya Kupumulila?”

¹⁷ Paŵamasile kuŵecheta gelego, ŵamakani ŵao wose yatesile soni nambo ŵandu ŵane wose ŵasengwile kwaligongo lya indu yose yakusimosya iŵaipangeny.

Chitagu cha mbeju jamwana ja halidali
(Matayo 13:31-32; Maliko 4:30-32)

¹⁸ Nipele Che Yesu ŵausisye kuti, “Ana Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni chichi? Chinaulandanye ni chichi? ¹⁹ Ukulandana ni mbeju jamwana ja chitela chachikuŵilanjikwa haladali jiŵajigele mundu jumo ni kujipanda mungunda mwakwe. Jamesile ni chaliji chitela chachikulungwa ni ijuni yataŵile isusi mu nyambi syakwe.”

Chitagu cha chilungo
(Matayo 13:33)

²⁰ Che Yesu ŵausisye sooni, “Ana Umwenye wa Akunnungu chinaulandanye ni chichi? ²¹ Ukulandana ni chilungo chiŵachijigele jwankongwe jumo ni kuwanganya pamo ni utandi wejinji, nipele utandi wose waumwiche.”

Nnango wakunyilila
(Matayo 7:13-14,21-23)

²² Che Yesu ŵajendelechele ni ulendo wao wa ku Yelusalemu akuno achajiganyaga ŵandu mmisi ni mmisinda. ²³ Mundu jumo ŵambusisye Che Yesu kuti, “Ana Ambuje, nganatupa ŵandu ŵachakulupuswe?”

Che Yesu ŵajanjile kuti, ²⁴ “Nlimbile kwinjila kwa kupitila nnango wakunyilila pakuŵa ngunsalila kuti, ŵajinji chalinje kwinjila mwelemo, nambo chalepele. ²⁵ Chikaiche katema ka nsyene nyumba pachajimuche ni kuugala nnango. Ŵanyamwe chinjime pasa ni kutanda kupoposya nchitiji, ‘Ambuje, ntuugulile nnango.’ Nambo ŵelewo chachijanga kuti, ‘Ngangummanyilila namose ngangukumanyilila kuntyochele.’ ²⁶ Pelepo chintande kwasalila, ‘Uwe ni ŵeŵala utwalile ni kung’wa pampepe nomwe, nomwe mwajiganyisye mmisi jetu.’ ²⁷ Nambo ŵelewo chaachiti, ‘Ngangummanyilila namose kuntyochele, ntyoche mmbujo mwangu ŵanyamwe wose ŵankupanganya yaigongomalo.’ ²⁸ Nipele kweleko chikupagwe ni kulila ni kuchilimya meeno, pachinchawona che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo ni ŵakulondola ŵa Akunnungu wose ali mu Umwenye wa Akunnungu nambo mwachinsyene nkanikwe kwinjila. ²⁹ Ŵandu chaiche kutyochela mumbali mose mwa chilambo ni kutama kulya mu Umwenye wa Akunnungu. ³⁰ Elo, kwana ŵane ŵaali ŵambesi chaaŵe ŵandanda ni ŵane ŵaali ŵandanda chaaŵe ŵambesi.”

Che Yesu akuulilila musi wa Yelusalemu
(Matayo 23:37-39)

³¹ Katema kakoko Mafalisayo ŵampepe ŵajaulile Che Yesu ni ŵaasalile kuti, “Ntyoche pelepa njaule kwine, pakuŵa mwenye che Helode akusaka kumbulaga.” ³² Che Yesu ŵajanjile, “Njaule nkalisalile lyele licheto kuti, ‘Nnole, lelo ni malaŵi ngugakoposya masoka ni kwalamy ŵakulwala ni ntongo chimalichisye masengo gangu.’ ³³ Nambo ikuumajila kwaula ulendo wangu lelo ni malaŵi ni ntongo, pakuŵa ngaikomboleka kuti jwakulondola jwa Akunnungu aulajikwe kwine ikaŵe ku Yelusalemu.

³⁴ “Ugwe Yelusalemu! Yelusalemu! Nkwaulaga ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kwa-puta maganga ŵaŵatumikwe kukwenu ŵala. Ana kalingwa nasachile kwakumbikanya ŵanache ŵenu pamo, mpela nguku ijikuti pakwautamila ŵanache ŵakwe nambo mwanya nganinsaka. ³⁵ Nnole! Mwanya chachinnechela musi wenu. Nipele ngunsalila kuti ngamumona une mpaka kele katema pachinchiti, ‘Akole upile ŵelewo ŵakwika mu liina lya Ambuje.’ ”

14

Che Yesu akunnama jwakuimbangana chiilu

¹ Lyuŵa lya Kupumulila limo, Che Yesu ŵajawile kukulya chakulya mu nyumba ja jumo jwa achakulu ŵa Mafalisayo ni ŵandu ŵaŵaliji pelepo ŵaliji nkwalolechesya. ² Ni mmbujo mwa Che Yesu pali ni mundu jumo juŵaliji ni chilwele cha kuimbangana chiilu. ³ Nipele Che Yesu ŵausisye ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni Mafalisayo kuti, “Ana Malajisyo gakutusaka kunnama mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila pane ngwamba?”

⁴ Nambo ŵanyawo ŵamyalele. Che Yesu ŵankamwile jwakulwala jo ni kunnama ni ŵannesile ajaule. ⁵ Nipele ŵaasalile ŵanyawo, “Ana jwapi jwa ŵanyamwe iŵaga mwanagwe pane ng'ombe jakwe jagwililaga mu chisima ngakujityosya papopo atamuno liŵeje Lyuŵa lya Kupumulila?”

⁶ Nambo ŵanyawo ŵalepele kwanga.

Undu ni ungalikanganichila

⁷ Che Yesu ŵaweni uŵaŵilanjikwe ŵala yatiteje pakulisagulila pakutama pakuchimbichikwa, nipele ŵaajigenye kwa chitagu chi, ⁸ “Iŵaga chammilanje mundu kuchindimba cha ulombela, nkatama mmbujo pakuchimbichikwa, panepa apali jwaŵilanjikwe jwine jwakuchimbichikwa kumpunda mmwe. ⁹ Jwambilasile mmwe ni njenu jo chaiche ni kunsalila, ‘Mwalechele aŵa pele peuto pao.’ Pelepo chinkole soni pa ŵandu ni kutanda kusejela ni kutama mu itengu yangachimbichikwa. ¹⁰ Nambo ŵannalikaga ku chindimba, njaule nkatame peuto pangachimbichikwa kuti pachaiche jwambilasile jo ansalile, ‘Ambusanga, nsejelele pambone nnope pa.’ Pelepo chinchimbichikwe mmbujo mwa wose ŵatemi pampepe nomwe. ¹¹ Pakuŵa jwalijose jwakulikulya, chatuluswe ni jwakulitulusya, chakuswe.”

¹² Nipele ŵansalile juŵanŵilasile jo, “Iŵaga chimwakolochesye ŵandu chakulya cha muusi pane ligulo, ngasimwaŵilanga achambusanga ŵenu atamuno achapwenu atamuno achalongo ajenu atamuno ŵapachiŵandi penu atamuno ŵakusichila ajenu ngakaŵa nombewo chachimbilanga ni kumbuchisya mpela chimwaakolochesye chila. ¹³ Nambo pankukulumisya chakulya cha chindimba, mwaŵilanje ŵandu ŵakulaga ni ŵakulemala ni ŵangajenda ni ŵangalola, ¹⁴ nomwe chinkole upile, pakuŵa ŵanyawo ngaakola chakumbuchisya mmwejo. Akunnungu champe ntulilo wenu katema pachachasyusya ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu.”

Chitagu cha chindimba chachikulungwa cha chakulya (Matayo 22:1-10)

¹⁵ Jumo jwao jwa ŵaŵatemi pamo ni Che Yesu ŵatite, “Jwana upile jwele mundu juchaakalye mu Umwenye wa Akunnungu.”

¹⁶ Nipele Che Yesu ŵajanjile, “Jwapali mundu juŵakulumisye chakulya cha chindimba chachikulungwa ni ŵaŵilasile ŵandu ŵajinji. ¹⁷ Pajaiche ndaŵi ja chakulya ŵannajisye kapolo jwao kukwaŵilanga ŵandu ŵaŵaŵilanjikwe wo, ‘Njisangane, pakuŵa indu yose ili chile.’ ¹⁸ Nambo wose ŵatandite kuŵalanga ligongo lya kulepela kwika. Jwandanda ŵansalile kapolo jo, ‘Sumile ngunda, ngusachilwa nyaule kukuulola, ngunchondelela mulechelesye.’ ¹⁹ Jwine ni ŵatite, ‘Sumile ng'ombe likumi sya kulima, sambano ndili mwitala ngwaula kukusilinjala, ngunchondelela mulechelesye.’ ²⁰ Ni jwine ŵatite, ‘Nombele moŵa gagaga, nipele ngangukombola kwika.’

²¹ “Jwele kapolojo ŵausile ni kwasalila ambujegwe yeleyo. Pelepo nsyene nyumba jo ŵatumbile, ni kunsalila kapolo jwao kuti, ‘Njaule chitema mmatala gamakulungwa ni matala gamanandi ga musu, nkaichenawo amuno ŵakulaga ni ŵangajenda ni ŵangalola ni ŵalemele.’ ²² Kanyuma kakwe kapolo jo ŵatite, ‘Ambuje, chimwalajichisye chila chemale kutendekwe mpela imwatite kuunajichisya nambo lisigalile liuto.’ ²³ Nipele ambuje

Wala wansalile kapolo kuti, 'Njaule mmatala gamakulungwa ni mmatala gamanandi ga musu ni kwakanganyichisya wandu kwinjila kuti, nyumba jangu jigumbale. ²⁴ Pakuwa, ngunsalila kuti ngapagwa jwalijose mwa wandu wa walalichikwe kundanda wala juchapasye chakulya changu cha chindimba.' "

Ndalama jakuwa jwakulijiganya
(Matayo 10:37-38)

²⁵ Pelepo, mipingo jejinji ja wandu waliji nkulongana nawo Che Yesu. Nipele Che Yesu wagalauchilile wandu ni kwasalila, ²⁶ "Yawa ga kwana mundu jwakwika kukwangu akusachilwa kaje kunonyela une kupunda yakuti kwanonyela atatigwe ni achikulugwe ni wankwawo ni achiwanagwe ni achapwakwe ni achalumbugwe, eloo ni yakuti kulinonyela nsyene, naga ngakutenda yele ngakukombola kuwa jwakulijiganya jwangu. ²⁷ Ni jwalijose jwangakulijigalila nsalaba wakwe nsyene ni kunguya ngakukombola kuwa jwakulijiganya jwangu.

²⁸ "Pakuwa, ana waani mwa wanyamwe asakaga kuta wa nyumba jeleu, jwangatama kaje ni kuwalinga ndalama jakwe pakuti alole iwa ga akwete ipanje yakombola kumalichisya? ²⁹ Pakuwa amalaga kuta wa nsingi ni kulepela kumalichisya kuta wa nyumba jeleu jo, wandu wose wakwilola chatande kunseka ³⁰ achitiji, 'Aju mundu ju watandite kuta wa nambo alepele kumalichisya.'

³¹ "Pane, mwenye chi jwakwaula kukumenyana ni mwenye jwine, jwangakutama kaje ni kuganisa kuti wandu wakwe wangondo mianda likumi chakombole kumenyana ni wandu wangondo mianda makumi gawili wa mwenye jwakwika? ³² Ni amanyililaga kuti ngakombola, chachalajisya wantenga wao kuti ajaule kukuusya yati pakwikanacho chitendewe, kele katema ko jwele mwenye jwine jo ali kwakutalichila. ³³ Iyoyo peyo, ngapagwa jwalijose jwa wanyamwe jucha we jwakulijiganya jwangu iwa ga ngaileka yose yakwete yo.

Njete jangananong'a
(Matayo 5:13; Maliko 9:50)

³⁴ "Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga unonye wakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni? ³⁵ Ngajikufai kulikose kwa litaka atamuno kwakutenda chajila, wandu chajasepe. Jwakwete mapikanilo gakupikanila, apikane!"

15

Ngondolo jajiso wile
(Matayo 18:12-14)

¹ Lyuwa limo, wakukumbikanya nsongo wajinji ni wa sambu wajinji waiche ku Che Yesu kukwapilikanila. ² Mafalisayo ni wakwiganya Malajisyo ga che Musa watandite kunyinyita achitiji, "Munnole mundu ju! Akwapochela waali ni sambu, sooni akulya nawo pamo." ³ Che Yesu waasalile chitagu chati, ⁴ "Ana jwapi mwa wanyamwe akolaga ngondolo mia moja, amanyililaga kuti jiso wile jimo, ngakusileka asila tisini na tisa mwitinji ni kwaula kukujisosa jajiso wile jila mpaka patajione? ⁵ Ni patajione chajijigale mmakoyo, achisangalalaga. ⁶ Pakwika kumangwao, chacha wilanga achambusanga wa ni wapachi wandi pao kwasalila, 'Nsangalale pamo ni une, pakuwa ngondolo jangu jijaso wile jila najipatile. ⁷ Ngunsalila kuti kwati iyoyo peyo ni kutichi wa sangalala kwini kwa ligongo lya mundu jumo jwali ni sambu kuleka sambu, kupunda wandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu tisini na tisa wangakusaka kuleka sambu.

Mbiya jijaso wile

⁸ “Atamuno tujile, jwankongwe jumpepe jwana mbiya likumi, asoyesyaga mbiya jimo, ngaapamba lumuli ni kupyajila nyuumba achisosaga uchenene mpaka ajisi-mane? ⁹ Ajisimanaga, chachaŵilanga achambusanga ŵao ni ŵapachiŵandi pao ni kuti, ‘Nsangalale pamo ni une, pakuŵa mbiya jangu jijasoŵile jila najiweni.’ ¹⁰ Ngunsalila, kwati iyoyo peyo ni yakuti pakusangalala achikatumetume ŵa kwini ŵa Akunnungu ligongo lya jumo jwalesile sambi.”

Mwana juŵasoŵile

¹¹ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta kwa chitagu achitiji, “Jwapali mundu jumo juŵakwete achachanda ŵaŵili. ¹² Jwannung'una jula ŵansalile atatigwe kuti, ‘Atati mumbe chigaŵanyo cha ipanje chachikung'wilila une.’ Nombewo ŵagaŵanyichisye wose ŵaŵili ipanje iŵakwete. ¹³ Pangakaŵa moŵa, jwannung'una jula ŵajigele yakwe ila ni kwaula kuchilambo cha kutalika ni kweleko ŵatumie ipanje yakwe yose kwa wamba. ¹⁴ Payamalile yose, kwatyochele sala jajikulungwa mchilambo mo ni ŵatandite kuchenjeuka pakuŵa nganakola chindu. ¹⁵ Ŵajawile kwa mundu jumo jwa mwele mchilambo kukuŵenda masengo, nombewo ŵanjawisye kungunda ŵao kukugagosa maguluŵe. ¹⁶ Ŵalajile kulya chakulya cha maguluŵe gala nambo ngapagwa mundu juŵampele chindu. ¹⁷ Paŵaimanyilile iŵaliji ŵakuloŵela kundanda ŵatite, ‘Ana kwana ŵamasengo ŵalingwa kwa atati ŵangu ŵakulyanga ni kusigasya, none ligongo chi nguwa sala? ¹⁸ Chimujile kwa atati ŵangu ni kwasalila, Atati une naleŵele Akunnungu ni nanneŵele nomwe ŵakwe. ¹⁹ Nganguŵajilwa sooni kuŵilanjikwa mwanagwenu. Mundende mpela jumo jwa ŵamasengo ŵenu.’ ²⁰ Ŵatandite ulendo kuuja kwa atati ŵao.

“Paŵaliji kwakutalichila kanandi, atatigwe ŵambweni ni kunkolela chanasa ni ŵammutuchile ni kwakomasya kwa unonyelo. ²¹ Mwanagwao jula ŵansalile, ‘Atati, une naleŵele Akunnungu ni nanneŵele nomwe ŵakwe. Nganguŵajilwa sooni kuŵilanjikwa mwanagwenu.’ ²² Nambo atatigwe ŵaasalile achikapolo ŵao kuti, ‘Njanguye! Nkajigale chiwalo chambone mumwasye! Mumwasye pete ni italawanda! ²³ Nkajijigale ng'ombe jamwana jakunakana jila njisikite, tulye ni kusangalala pamo! ²⁴ Pakuŵa mwanangu ju kwangu une ŵaliji mpela jwamwe, nambo ali jwanjumi, ŵaliji asoŵile nambo sambano awoneche.’ Ni ŵatandite kusangalala pamo.

²⁵ “Kele katemako mwanagwao jwankulungwa jula ŵaliji ku ngunda. Paŵaujaga ni kuŵandichila kumangwao, ŵakupikene kwimba ni kutyala. ²⁶ Ŵambilasile jwakutumichila jumo ni ŵambusisye kuti, ‘Ana kwana chichi?’ ²⁷ Ni kapolo jula ŵanjanjile, ‘Apwenu ausile pamusi ni atati ŵenu asikite ng'ombe jamwana jakunakana ligongo lya ŵelewo pakuŵa ampochele ali jwanjumi.’

²⁸ “Nambo nchanda jwankulungwa jo ŵatumbile ni ŵakanile kwinjila nkati. Nipele atatigwe ŵakopweche ni kunchondelela kuti ajinjile. ²⁹ Nambo ŵelewo ŵanjanjile atatigwe kuti, ‘Nnole! Yaka yejinji i nantumichile mpela kapolo ni nganingane kunjitichisya makanyo genu. Mumbele chichi? Nganimumba atamuno kambusi kuti sangalale pamo ni achambusanga ŵangu! ³⁰ Nambo paŵaiche aju mwanagwenu jwajonasile chipanje chenu kwa kulaŵalaŵa, munsikitile jwelejo ng'ombe jamwana jakunakana jila.’ ³¹ Atatigwe ŵanjanjile kuti, ‘Mwanangu, mmwe nndi pamo none moŵa gose ni yose ingwete ili yenu. ³² Kwa yele yatuŵajile kutenda chindimba ni kusangalala, ligongo mpwenuju, kwanguune ŵaliji mpela jwamwe nambo sambano ali jwanjumi ni ŵaliji asoŵile nambo sambano awoneche.’ ”

16

Chitagu cha jwakwimilila ipanje jwakalamuka

¹ Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, “Jwapali jwachipanje juŵakwete jwakwimilila ipanje yakwe. Jwachipanje ŵasalilwe kuti jwakwimililajo akonanga ipanje

yenu. ² Nipele jwachipanje jo wambilasile ni kunsalila kuti, ‘Ana achi ni chichi chinguchipikana chachikungamba mmwejo? Mmalanje imwatite pakwimilila ipanje yangu yose, ligongo ngamma jwakwimilila ipanje yangu sooni’ ³ Jwakwimilila jula waganisisye mu ntima mwakwe achitiji, ‘Ambuje wangu akuuminga masengo ga kwimilila ipanje yao, sambano chindende chichi? Ngangombola kulima ni kuwa wakuwenda wenda ikundesya soni. ⁴ Elo, nachimanyi chakutenda, kuti patachiminga masengo ga kwimilila ipanje wandu akombole kumbochela mmajumba gao.’

⁵ “Nipele, waa wilasile waali ni magambo wose wa ambujegwe jumo jumo, wambusisye jwaandanda, ‘Mwakongwele ilingwa kwa ambuje wangu?’ ⁶ Nombe wanjanjile ‘Mapipa mia moja ga mauta ga seituni’ Ni wansalile, ‘Ntole chikalata cha ligambo lyenu, ntame kwachitema ni kulemba mapipa ansini.’ ⁷ Nipele, wammusisye jwamagambo jwine kuti, ‘Nomweji mwakongwele ilingwa?’ Watite, ‘Magunia mia tatu ga ngano.’ Ni wansalile, ‘Ntole chikalata cha ligambo lyenu ni kulemba kwachitema magunia mia mbili ni alobaini.’

⁸ “Nambo mmbujegwe jula wannapile jwakwimilila ipanje yakwe jwagakukulupilichika jula ligongo watesile mwakalamuka. Pakuwa wandu wa pachilambo chi akalamwiche kwannope kwakupanganya indu yao ni achinjao kupunda wandu waali mu Umwenye wa Akunnungu.”

⁹ Nombe Che Yesu wapundile kuwecheta, “None ngunsalila kuti ntende uganja ni wane kwa ipanje ya pachilambo kuti, ipanje pachilepele kunkamusya mpochelwe mu utame wa mowa gose pangali mbesi. ¹⁰ Jwakukulupilichika mu yamwana nope jwelejo akukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. Ni jwangakukulupilichika mu yamwana ngakukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. ¹¹ Nipele iwaga wanyamwe ngankukulupilichika mu ipanje ya pachilambo waani wachachimpa ipanje yaili isyene? ¹² Iwaga wanyamwe ngankukulupilichika mu indu ya mundu jwine ana waani wachampe yaili yenu mwachinsyene?”

¹³ “Ngapagwa kapolo jwakukombola kwatumichila achambuje wawili, pakuwa chanchime jumo ni kunnonnyela jwine pane chanchimbichisye jumo ni kunnyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunnungu akuno nchitumichilaga mbiya kwanakamo.”

Iwecheto i Che Yesu

(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Maliko 10:11-12)

¹⁴ Mafalisayo wakunonyelwa mbiya pawagapilikene gelego wanyelwisye Che Yesu. ¹⁵ Pelepo Che Yesu waasalile, “Mwanya nkuliwalanjila nli wambone pa meeso pa wandu, nambo Akunnungu akujimanyilila mitima jenu. Pakuwa chindu chachikuoneka chili chambone kwannope pa meeso pa wandu paujo pa Akunnungu chikuoneka chili chindu cha uchimwa.

¹⁶ “Malajisyo ga che Musa ni malembelo ga wakulondola wa Akunnungu galiji ganinkulalichikwa mpaka pawai che Yohana Wakubatisya. Chitandile kele katema Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu jikulalichikwa ni jwalijose akwinjila mwelemo kwa machili. ¹⁷ Nambo kwini ni chilambo ikukomboleka kumala, kupunda kalembo kamo ka Malajisyo ga che Musa kutyosyekwa.

¹⁸ “Mundu jwalijose jwakulekangana ni wankwawo ni kulombela jwine akutenda chikululu ni jwakunnombela juwalekangene ni wankwawo, akutenda chikululu.”

Jwachipanje ni che Lasalo jwakulaga

¹⁹ “Jwapali mundu jwachipanje juwalaga iwalo ya ndalama jekulungwa ni kupoka mowa gose. ²⁰ Paliji ni jwakulaga liina lyakwe che Lasalo juwagumbele mawanga pachiiu chose nombe wandu wane wagonekaga welewo pannango wa nyumba ja jwachipanje.

²¹ Che Lasalo wâlajile apegwe mbakatika sisyagwaga pakulila pa jwachipanje jo ni kupunda yeleyo mbwa syaikaga kukulapita maŵanga gakwego.

²² “Lyuŵa limo jwakulaga jo ŵawile ni achikatumetume ŵa kwinani ŵanjigele ni kummika chiŵandi ni che Iblahimu. Nombe jwachipanje jula ŵawile ni kusikwa.

²³ Jwachipanje jo ŵalasile nnope kwiuto kwa ŵandu ŵawile ni ŵalolite kwinani ni kwaona che Iblahimu ali atemi pachiŵandi ni che Lasalo. ²⁴ Ŵanyanyisye achitiji, ‘Atati che Iblahimu, mungolele chanasa, mwalajisye che Lasalo kuti anyoye kumbesi kwa chala chakwe mmeesi ni asimisye lulimi lwangu, pakuŵa ndili nkusauka nnope mu mooto wu.’

²⁵ “Nambo che Iblahimu ŵajanjile, ‘Mwanangu, nkumbuchile kuti mmwe pamwaliji ni umi pachilambo mwamasile kupochela yambone yose iyammajile nombe che Lasalo ŵalasile. Nambo sambano akuno che Lasalo ali nkutuswa ntima ni mmwe ndi mkusauka. ²⁶ Kupunda yeleyi, pasikati jetu ni ŵanyamwe kwana lisimbo lyekulungwa pakuti ŵakusaka kutyoka akuno kwika kweleko anakombole ni anajomboche mundu jwakweleko kwika akuno.’ ²⁷ Pele jwachipanje jula ŵatite, ‘Ngunchondelela, atati che Iblahimu kuti munnajisye che Lasalo jo ajaule kwa achalongo ŵangu, ²⁸ ligongo ngwete achapwanga nsano, ajaule akaajamuche kuti nombewo anaiche peuto pamasausyo pano.’

²⁹ “Nambo che Iblahimu ŵansalile, ‘Achapwenu akwete malembelo ga che Musa ni ŵakulondola ŵa Akunnungu mwaleche ŵapilikanile ŵelewo.’ ³⁰ Nambo jwachipanje jo ŵatite sooni, ‘Atati che Iblahimu ngaŵa yeleyo nambo iŵaga mundu jumo chasyuche ni kwajaulila, chaleche sambi syao.’ ³¹ Nombe che Iblahimu ŵatite, ‘Iŵaga ngakugapilikanichisya ni kugakulupilila malembelo ga che Musa ni ŵakulondola ŵa Akunnungu atamuno asyuche jwalijose ni kwajaulila ngakombola kwanyenga.’ ”

17

Majiganyo gankati sambi ni kulechelesya (Matayo 18:6-7; 21-22; Maliko 9:42)

¹ Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, “Ngaikomboleka kuti ikatyochela yakunleŵesya ni kukola sambi nambo ulaje uŵe kwa jwakwikanawo yakuleŵesya. ² Ikaliji mbaya jwakwaleŵasya jo ataŵikwe lisyago pa lukosi ni kwaponya mu bahali kupunda kusiŵilila jumo jwa achanandi ŵa. ³ Nilolechesye mwachinsyene!”

“Mpwenu aleŵaga, munjamuche, iŵaga chaleche sambi, munnechelesye. ⁴ Atamuno anneŵelaga mala saba pa lyuŵa limo ni kuuja kukwenu mala saba achitiji, ‘Lesile sambi,’ nkusachilwa kunnechelesya.”

Chikulupi

⁵ Achinduna ŵaasalile Ambuje Che Yesu kuti, “Ntujonjechesye chikulupi.”

⁶ Ambuje ŵajanjile, “Nkaakwete chikulupi atamuno chamwana chati mpela lusongolo lwamwana nnope mpela lwa haladali, nkakombwele kuchisalila chitela cha nkuju chi kuti, ‘Ntupuche nkaliwandichisye mu bahali,’ nombecho chikajitichisye.

Masengo ga kapolo

⁷ “Nambo jwapi mwa ŵanyamwe jwakwete kapolo jwakulima pane jwakuchinga ngon-dolo pakuuja kutyochela kungunda, akunsalila katema kakoko peko ‘Njise kwachitema, kundye chakulya?’ ⁸ Ngaŵa chansalile kuti, ‘Mungulumichisye chakulya, mmeje chile kwa kundumichila mpaka pachimalisye kulya ni kung’wa nomweji ni pachinlye ni kung’wa.’ ⁹ Ana ngati ambuje chantogolele kapolo jo pakuŵa amasile kupanganya iŵalamulikwe yo? ¹⁰ Iyoyo peyo ni ŵanyamwe pachimmale kupanganya yose iŵanlamulile yo, nsaleje kuti, ‘Uwe tuli achikapolo, tupanganyisye masengo agala pe gatuŵajilwe nago.’ ”

Che Yesu akwaswejesya wamatana likumi

¹¹ Che Yesu paŵajaulaga ku Yelusalemu wajesile mumpika wa ku Samalia ni ku Galilaya. ¹² Paŵajinjilaga mu nsinda umo, wandu likumi wa matana waichile Che Yesu ni kwima kwakutalichila. ¹³ Wanyanyisye achitiji, “Che Yesu Ambuje, ntukolele chanasa!”

¹⁴ Che Yesu paŵaweni waasalile, “Njaulangane nkalilosye kwa wambopesi.” Nombe wanyawo paŵajaulaga kweleko, waswejele. ¹⁵ Jumo jwa wanyawo paŵaliwani kuti amasile kulamwa, wausile aninkwakusya Akunnungu achinyanyisyaga. ¹⁶ Wagwile manguku pa sajo si Che Yesu achatogolelaga. Mundu jo waliji Msamalia. ¹⁷ Nambo Che Yesu wausisye, “Ana ngati waliji wandu likumi waŵaswejeswe? Ali kwapi tisa wala? ¹⁸ Ana ngapagwa wandu wane wausile kukwatogolela Akunnungu ikaŵe jwakwikape?” ¹⁹ Nombe Che Yesu wansalile mundu jo kuti, “Njimuche, njaule chikulupi chenu chinnamisye.”

*Kwika kwa Umwenye wa Akunnungu
(Matayo 24:23-28,37-41)*

²⁰ Katema kampepe Mafalisayo wausisye Che Yesu kuti, “Ana Umwenye wa Akunnungu ukwika chakachi?” Nombewo wajanjile, “Umwenye wa Akunnungu ngaukwika kwakulolecheka. ²¹ Atamuno menema ngapagwa juchakombole kusala, ‘Nnole uli akuno,’ pane ‘Uli apala.’ Pakuwa Umwenye wa Akunnungu uli pasikati jenu.”

²² Sooni, waasalile wakulijiganya wao kuti, “Gakwika moŵa pachinnajile kulola lyuwa limo mwa moŵa ga Mwana jwa Mundu, nambo nganliona. ²³ Ni wandu chachinsalila kuti, ‘Nnole, ali ako!’ Pane, ‘Nnole, ali akuno!’ Nambo wanyamwe nkatyoka atamuno kwakuya. ²⁴ Pakuwa chiiŵe mpela njasi pajikumesyia ni kuloleka kwiunde kose, iyoyo peyo ni ichichiŵa pa lyuwa lya kwika kwakwe Mwana jwa Mundu. ²⁵ Nambo gakanawe gelego, akusachilwa asauche nnope ni kukanikwa ni wandu wa uwelesi u. ²⁶ Mpela iyaliji pa moŵa ga che Nuhu ni iyoyopeyo ni ichichiŵa pa moŵa ga kwika Mwana jwa Mundu. ²⁷ Wandu walyaga ni kung’wa, walombelaga ni kulombwa mpaka lyuwa liwajinjilaga che Nuhu mu ngalaŵa jekulungwa lila.* Nipele jaiche ula jekulungwa nnope ni kwajonanga wose. ²⁸ Iyoyopeyo ni ichiŵe mpela iyaliji pakutyochela pa moŵa ga che Lutu. Wandu walyaga ni kung’wa, wasumisyaga ni kusuma, wapandaga mbeju ni kutaŵa majuumba. ²⁹ Nambo lyuwa liwakopweche che Lutu Msodoma lila, mooto ni chibiliti yatulwiche kutyochela kwini nti ula ni kwaulaga wose. ³⁰ Ilaila peila ni ichichiŵa pa lyuwa lya kwika Mwana jwa Mundu.”

³¹ Wapundile kuwecheta, “Lyele lyuwa lya, jwalijose juchaŵe paasa nyuumba kasajinjila kukujigala chipanje chakwe chachili mu nyuumba. Iyoyopeyo juchaŵe ku ngunda kasauja kukutola yailesile panyuma. ³² Nkumbuchile iyasimene wankwawo che Lutu. ³³ Mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Ni mundu jwalijose jchaujase umi wakwe, chaugose. ³⁴ Ngunsalila kuti, chilo cho wandu wawili chagone pachindanda chimo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. ³⁵ Achakongwe wawili chachiŵa aninkusyaga pampepe, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. ³⁶ Wandu wawili chachiŵa mu ngunda umo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa.”*

³⁷ Wakulijiganya wausisye kuti, “Ana kwapi Ambuje?”

Nombe Che Yesu wajanjile, “Kwauli ntembo kweleko ni kuchakasongangane achikapungu.”

18

Chitagu cha jwankongwe jwawililwe ni wankwawo ni jwamalamulo

* **17:27** 17:27 Ngalaŵa jekulungwa jili Safina kujimanyilila Safina nsyome Ndandililo 6 ni 7. Malembo gamajinji ga kalakala nganigakola msitali wa 36.

* **17:36** 17:36

¹ Che Yesu wâasalile wakulijiganya wao chitagu chati, wandu akusachilwa apopeleje katema kose pangapela. ² Watite kuti, “Pamusi umo, jwapali jwakulamula jumo, jwanganjogopa Akunnungu natamuno kwachimbichisya wandu. ³ Nipele, jwapali jwankongwe jwakuwililwa jumo pa musu wo juwajaulilaga kawili kawili jwakulamulajo achitiji, ‘Munjenjele kuti ngole chigolochelo changu kutyochela kwa jwammagongo jwangu.’ ⁴ Kwa mowa gamajinji jwakulamula jo nganasaka kwachenjela nambo kambesi kakwe watite mu ntima mwakwe, ‘Atamuno ngangwajogopa Akunnungu natamuno kwachimbichisya wandu, ⁵ nambo kwalignongo lya jwakuwililwa ju akuusakalisya une, chinaachenjele kuti akole chigolochelo chakwe nambo iwaga ngambanganya yeleyo chambesye une pakwika kawili kawili!’ ”

⁶ Nipele, Ambuje wajendelechele, “Mpilikane yatite pakuwecheta jwakulamula jwanagalumbana jo. ⁷ Uli, Akunnungu ngawaachenjela wele wandu uwasagwile, wakwalilila muusi ni chilo wala? Ana pane chakawe kwapilikanila? ⁸ Ngunsalila kuti chachachenjela wanyawo chitema pe. Nambo uli pachache Mwana jwa Mundu chiwasimane wandu wakunkulupilila pachilambo pano?”

Chitagu cha Mfalisayo ni jwakukumbikanya nsongo

⁹ Nombe Che Yesu watanjile sooni chitagu kwa wakuliganisya kuti akupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu ni kwanyelusya wane. ¹⁰ “Wandu wawili wawawile pa Nyuumba ja Akunnungu kukupopela, jumo waliji Mfalisayo ni jwine waliji jwakukumbikanya nsongo.

¹¹ “Jwele Mfalisayo jo wajimi ni kupopela chikatikati achitiji, ‘Akunnungu, ngunto-golela pakuwa uneji nganima chisau wandu wane, wachiswamba ni wachigongomalo ni wachikululu. Natamuno chisau jwakukumbikanya nsongo ju. ¹² Nguta wa kawili kwa chijuma ni ngutyosya liunjili lya kakumi lya indu yose ingupata.’

¹³ “Nambo jwakukumbikanya nsongo jula, wajimi kwakutalichila, nombejo nganalinga kulola kwini nambo waliputile pa ntima pao kwa kulilasika achitiji, ‘Akunnungu, mungolele chanasa une jundi ni sambu!’ ” ¹⁴ Che Yesu watite, “Ngunsalila mwanya, jwakukumbikanya nsongo jo wausile kumangwao ali akundikwe ni Akunnungu kumpunda Mfalisayo jo. Pakuwa jwalijose jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulusya chakweswe.”

Che Yesu akwapa upile wanache achanandi (Matayo 19:13-15; Maliko 10:13-16)

¹⁵ Wandu wampepe wannyichisye Che Yesu wanache achanandi kuti wasajichile makono ni kwapa upile. Nambo wakulijiganya wao pawaiweni wakalipile. ¹⁶ Nambo Che Yesu wawililile wanache achanandi achitiji, “Mwaleche wanache achanandi achanje kwangu, nkalekasya pakuwa Umwenye wa Akunnungu uli wa wandu mpela awa. ¹⁷ Ngunsalila isyene kuti jwalijose jwangakuupochela Umwenye wa Akunnungu mpela mwanache jwannandi, ngajinjila mu Umwenye ng'oo.”

Chilongola jwachipanje (Matayo 19:16-30; Maliko 10:17-31)

¹⁸ Chilongola jumo jwa Wayahudi wammusisye Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya jwambone ana ndende chichi pakuti ngole umi wa mowa gose pangali mbesi?”

¹⁹ Che Yesu wansalile, “Ligongo chi nkuumilanga une jwambone? Ngapagwa jwali jwambone akawe Akunnungu pe. ²⁰ Nkugamanyilila makanyo ga Akunnungu, ‘Kasintenda chikululu atamuno kasimulaga ni kasinjwa atamuno kasinsala ya unami ni mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu.’ ”

²¹ Welewo watite, “Yeleyo yose naikamulichisye chitandilile mu uchanda wangu.” ²² Che Yesu pawapilikene gelego wansalile kuti, “Chindu chimo chisowile kukwenu,

nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaasapulile wâkulaga, nomwe ni pachinchikola ipanje kwinani, nipele njise munguye.” ²³ Nambo mundu jo paŵapilikene yeleyo, ŵasupwiche nnope pakuŵa ŵaliji ni ipanje yejinji.

²⁴ Che Yesu paŵammweni mundu jo aninkusongoneka ni wâtite “Yaikuti pakulep-elecheka kwa wâandu wâali ni ipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu! ²⁵ Eloo, ili yangalemwa kwa chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia kwinjila pachipowo cha sindano kupunda jwaali ni chipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu.”

²⁶ Wâandu wâŵapilikene yeleyo wâusisye, “Ana wâani uchakombole kulupuswa?”

²⁷ Che Yesu wâajanjile achitiji, “Indu yangaikukomboleka kwa wâandu, kwa Akunnungu ikukomboleka.”

²⁸ Che Petulo wâansalile Che Yesu, “Nnole, uwe tulesile indu yetu yose ni kunkuya alakwe!”

²⁹ Nipele, Che Yesu wâasalile, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyumba pane wâankwawo pane achapwakwe pane achaŵelesi pane achiŵanagwe ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, ³⁰ chapochele yejinji nnope aka katemaka ni katema kakakwika chachipochela umi wa moŵa gose pangali mbesi.”

*Che Yesu akuŵecheta kaatatu yachiwa ni kusyuka kwao
(Matayo 20:17-19; Maliko 10:32-34)*

³¹ Che Yesu wâajigele pajika wâkulijiganya wâao kumi na mbili, wâasalile, “Mpilikane! Tukukwesya kwaula ku Yelusalemu ni kweleko indu yose iyalembekwe ni wâkulondola wâ Akunnungu yankati Mwana jwa Mundu chiiŵe isyene. ³² Pakuŵa chachajausya kwa wâandu wâangosyo sine nombe wânyawo chachanyelusya ni kwatukana ni kunsunila mata. ³³ Champute ibokola ni kummulaga nambo pa lyuŵa lyaatatu kutyochela pa chiwa chao chasyuche.”

³⁴ Wâkulijiganya wâala nganagamanyililaga malumbo ga maloŵe gaŵecheteje Che Yesu go pakuŵa galiji gamasisikwe kukwao nombewo nganaimanyilila kuti Che Yesu akuŵecheta nkati chichi.

*Che Yesu akunnamya jwakuŵendaŵenda jwangalola
(Matayo 20:29-34; Maliko 10:46-52)*

³⁵ Katema Che Yesu paŵaŵandichile ku Yeliko, jwapali mundu jumo jwangalola juŵatemi mungulugulu litala achiŵendaga. ³⁶ Paŵapilikene wâandu wâjinji aninkupita wâusisye “Ana kwana chichi?”

³⁷ Wâansalile, “Che Yesu wâ ku Nasaleti akupita.”

³⁸ Nombewo wânyanyisye achitiji, “Che Yesu, Uŵelesi u che Daudi, choonde mungolele chanasa!”

³⁹ Wâandu uŵalongolele wâala wâankalipile kuti amyalale, nambo wêlewo wâpundangenyeye kunyanyisya achitiji, “Uŵelesi u che Daudi, choonde mungolele chanasa!”

⁴⁰ Che Yesu wâajimi ni wâalamwile kuti wâpeleche paujo pao. Jwangalola jula paŵaŵandichile Che Yesu wâammusisye, ⁴¹ “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?”

Wâajanjile, “Ambuje, ngusaka ngombole kulola sooni.”

⁴² Che Yesu wâansalile, “Nnole! Chikulupi chenu chinnamisye.”

⁴³ Papopo pepo wâakombwele kulola sooni ni wâkuiye Che Yesu achakusyaga Akunungu. Wâandu wose paŵaiweni yeleyo wâlapile Akunnungu.

19

Che Yesu ni Che Sakayo

¹ Che Yesu wâajanjile ku Yeliko ni wâaliji nkupita. ² Jwapali mundu jumo liina lyakwe che Sakayo, juŵaliji jwankulu jwa wâkukumbikanya nsongo, nombe jwaliji jwachipanje.

³ Wasachile kwawona Che Yesu kuti wataliji waani nambo walepele ligongo lya winji wa wandu ni pakuwa wataliji jwanjipi. ⁴ Nipele, wautuchile mmbujo ni wakwesile chitela chachikulungwa cha nkuju kuti akombole kwawona pakuwa wataliji nkupita lyele litala lyo. ⁵ Che Yesu pa waiche peuto po walolite mwinani ni wansalile, “Che Sakayo, ntulu che chitema pakuwa lelo jino ikumajila kulonjela mu nyumba jenu.”

⁶ Che Sakayo wajangwiye kutuluka ni wapochele kwa kusengwa. ⁷ Wandu wose pa waiweni yele, watandite kunyinyita achitiji, “Ajinjile kulonjela kwa mundu jwa sambu.”

⁸ Nambo che Sakayo wajimi paujo ni waasalile Che Yesu, “Ambuje mumbilikanichisye! Une ching'awanye ipanje yangu pambindikati ni chinape wandu wakulaga ni iwaga najigele chindu cha mundu jwalijose kwa chigongomalo, chinauchisye kacheche.”

⁹ Che Yesu wansalile kuti, “Lelo jino ukulupusyo uiche mu nyumba ji pakuwa nombejo ali jwauwelesi u che Iblahimu. ¹⁰ Pakuwa Mwana jwa Mundu aiche kukwasosa ni kukwakulupusya wasochele.”

*Chitagu cha mbiya
(Matayo 25:14-30)*

¹¹ Wandu wataliji nkwapilikanila Che Yesu. Ni pa wataliji nkuwandichila ku Yelusalemu wandu waganisyaga kuti Umwenye wa Akunnungu uwandichile kuoneka. Kwa ligongo lyo watanjile sooni chitagu. ¹² Watite, “Jwapali mundu jwa lukosyo lwa umwenye ju wawajile kuchilambo cha kutalika kuti akapegwe umwenye ni jwankulu jwa mamwenye ni kuuja. ¹³ Akana we kwaula, wawilasilile achikapolo wao likumi ni wapele kila mundu mbiya liunjili limo ni mbiya jimo malinga ni mbote ja miesi jitatu ni kwasalila, ‘Nsumisye malonda mpaka pachiuje.’ ¹⁴ Nambo achinsyene musu, wanchimile ni walajisye wantenga ajaule akajile ‘Ngatukunsaka mundu ju atulongosye uwe.’

¹⁵ “Nambo, mundu jo wasile sooni kumusi ali amasile kupochela umwenye ni walamwile kuti akawilanjile achikapolo wapele mbiya wala kuti achimanyilile chachipundile chajinjisye kila mundu. ¹⁶ Kapolo jwaandanda jwaiche paujo pao ni watite, ‘Ambuje, mbiya jenu jimwambeje jionjesyeche mbiya likumi.’ ¹⁷ Nombewo wansalile, ‘Ntesile yambone, mmwejo ndi kapolo jwambone. Pakuwa mwaliji jwakukulupilichika pa indu yenandi, nkoleje ulamusi pachanya pa misi likumi!’ ¹⁸ Kapolo jwaawili jwaiche nikuti, ‘Ambuje, mbiya jenu jimwambeje jionjesyeche mbiya sine nsano.’ ¹⁹ Nombewo wansalile jwelejo kuti, ‘Nomwe wakwe nkoleje ulamusi pachanya misi nsano.’

²⁰ “Nipele, kapolo jwine jwaiche achitiji, ‘Ambuje, aji ni mbiya jenu jimwambeje jila, nagosile uchenene mu chiguo cha mwana chammakono. ²¹ Ligongo nanjogopaga, pakuwa mmwe ndi mundu jwakunonopa ntima. Mundu junkuigala yangawa yenu ni kugoola yanganimpande.’ ²² Nombewo wansalile, ‘Ngunnamula kwaligongo lya intite pakuwecheta mmwe kapolo jwangalumbana! Ngati mwaamanyilile kuti une ndili mundu jwakunonopa ntima, jungwigala yangawa yangu ni jungugowola yanganimbande. ²³ Ligongo chi nganinjausya mbiya jangu kwa wakutyosya yakoonjecheka, kuti une pachiuje nyaule ngajigale ni yakupunda yakwe?’

²⁴ “Pelepole wansalile uwajimi pepala wala, ‘Munsumule mbiya jo, nkaape jwakwete mbiya likumi jula.’ ²⁵ Wanyawo wansalile, ‘Ambuje, nambo jwelejo akwete chile mbiya likumi!’ ²⁶ Nombewo wajanjile kuti, ‘Ngunsalila, kwa jwalijose jwakwete chindu chachipegwa ni kujonjechekwa. Nambo kwa jwanganakola chindu atamuno chamwana chakwete cho chichijigalikwe. ²⁷ Nambo, yankati awawa wammagongo wangu uwakanile kuti ninaalongosye, mwaichisye apano ni kwasikita paujo pangu.’ ”

*Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu akuno wandu ali nkuchina kwannope
(Matayo 21:1-11; Maliko 11:1-11; Yohana 12:12-19)*

²⁸ Che Yesu paŵaŵechete gelego, ŵajendelechele ni ulendo paujo pao wa ku Yelusalemu. ²⁹ Paŵaŵandichile ku Besefage ni ku Besania, chiŵandi ni chikwesya chachigumbele itela ya Miseituni, ŵalajisye ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵao. ³⁰ Ŵasalile kuti, “Njaula pa nsinda wauli mmbujo mwenu. Pachinkajinjile mu nsinda mo, chinkansimane mwanambunda jwataŵikwe jwanganakweleke ni mundu. Nkangopole ni kunnyikanawo apano. ³¹ Sooni iŵaga chakammusye mundu kuti, ligongo chi nkungopola? Nkajile, ‘Ambuje akunsaka.’”

³² Nipele, uŵalajisye ŵala ŵajawile ni ŵaisimene mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu. ³³ Paŵaliji nkungopola mwanambunda jula, achinsyene ni ŵausisye, “Ana ligongo chi nkungopola mwanambunda ju?”

³⁴ Ŵajanjile, “Ambuje akunsaka.” ³⁵ Ŵanjigele mwanambunda jula ni kwapelechela Che Yesu. Ŵatandiche iwalo yao pachanya pa mwanambunda jo ni ŵankwesisye Che Yesu pachanya pakwe. ³⁶ Paŵajendelechelelaga ni ulendo ŵandu ŵatandiche iwalo yao mwitala.

³⁷ Paŵaŵandichile ku Yelusalemu, palitala lyalikutuluchila kuchikwesya chachigumbele itela ya Miseituni, mpingo wose wa ŵandu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kuchina ni kwatogolela Akunnungu achinyanyisyaga ligongo lya yakusimonjeka yose iŵaiweni ³⁸ ŵatite “Akole upile Mwenye jwakwika mu liina lya Ambuje. Chitendewele kwini ni ukulu kwa Akumanani.”

³⁹ Mafalisayo ŵampepe ŵaŵaliji mu mpingo wa ŵandu mula ŵansalile Che Yesu kuti, “Jŵakwiganya, mwakalipile ŵakulijiganya ŵenu!”

⁴⁰ Che Yesu ŵajanjile kuti, “Ngunsalila ŵanyamwe, naga chamyalale ŵanyaŵa, maganga chigatande kunyokonya.”

Che Yesu akulila kwa ligongo lya musi wa ku Yelusalemu

⁴¹ Paŵaŵandichile ni kuulola musi wa ku Yelusalemu, Che Yesu ŵalisile ligongo lya musi wo ⁴² achitiji, “Ikali mbaya nkaimanyilile lelo jino, indu yaikwikawo chitendewe! Nambo sambano isisiche pa meeso genu. ⁴³ Pakuŵa moŵa chigananyichile mmwe ni ŵammagongo ŵenu chansyunguchisye likumba ni chachinsyungula ni kummijikanya kosekose. ⁴⁴ Chankasanye mmwe ni ŵaali nkati likumba lya musi wose ngapagwa liganga lichilisigale palijakwe, ligongo nganinkamanyilila katema paŵannyichile Akunnungu kukukulupusya.”

Che Yesu akwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu

(Matayo 21:12-17; Maliko 11:15-19; Yohana 2:13-22)

⁴⁵ Nipele, Che Yesu ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni ŵatandite kwaŵinjila paasa ŵaŵasumisyaga malonda, ⁴⁶ achitiji, “Ilembekwe yati, ‘Nyuumba jangu chijiŵe nyuumba ja kupopela’, nambo ŵanyamwe njitesile peuto pakulisisila ŵawiyi.”

⁴⁷ Che Yesu ŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu lyuŵa ni lyuŵa. Nambo achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni ilongola ya ŵandu ŵasosile litala lya kwaulaga, ⁴⁸ nambo nganamanyilila ichajile pakupanganya, pakuŵa ŵandu wose ŵaliji nkwapilikanichisya uchenene.

20

Liusyo lyankati ulamusi u Che Yesu

(Matayo 21:23-27; Maliko 11:27-33)

¹ Lyuŵa limo Che Yesu paŵaliji nkwiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu ni kulalichila Ngani Jambone, ŵaiche achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni achachekulu ² ŵammusisye, “Ntusale! Ana kwa ulamusi chi nkupanganya yeleyi? Sooni ŵaani ŵampele mmwe ulamusi u?”

³ Che Yesu ŵajanjile, “Nomwe ŵakwe chinammusye liusyo, musalile, ⁴ ana ulamusi u che Yohana wa kubatisya watyochele kwa Akunnungu pane kwa ŵandu?”

⁵ Nambo wanyawo wawechetsyene achitiji yeleyi, “Twajilaga watyochele kwa Akunnungu, chatuusye, ‘Ligongo chi nganimunkulupilila jwelejo?’” ⁶ Ni twajilaga watyochele kwa wandu, wandu wose wa chatuulaje ni maganga, pakuwa wandu wose akukulupilila kuti che Yohana waliji jwakulondola jwa Akunnungu.” ⁷ Nipele wajanjile, “Ngatukumanyilila kwautyochele ulamusi wo.”

⁸ Che Yesu wasalile wanyawo, “None jwakwe ngangusalila ngutenda yeleyi kwa ulamusi chi.”

*Chitagu cha wakulima ni ngunda wa misabibu
(Matayo 21:33-46; Maliko 12:1-12)*

⁹ Che Yesu wapundile kwatanjila wandu chitagu chati, “Mundu jumo walimile ngunda wa misabibu ni wakodisise wakulima, nipele wawile ku chilambo chine ni walongjele kweleko mowa gamajinji. ¹⁰ Katema kamagungulo, mundu jo wantumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa wakulima wala, kukujigala liunjili lyakwe lya magungulo. Nambo wakulima wala wamputile kapolo jo ni kummusya makono pe. ¹¹ Nsyene ngunda jula wantumile kapolo jwine, nambo jwelejo nombe ni wamputile ni kuntendela ya chipongo ni kummusya makono pe. ¹² Wantumile sooni jwaatatu, jwelejo nombe wammulesye ni kwajasila paasa ngunda. ¹³ Nipele nsyene ngunda wa misabibu jula waganisise achitiji, ‘Chindende ichichi? Chinampeleche mwanangu jwajika jwakunonyelwa pane chakanchimbichise jwelejo.’ ¹⁴ Nambo wakulima wala pawammweni, wawechetsyene jwine ni jwine, achitiji, ‘Aju ni juchapochele iwagosele, twende tummulaje kuti indu iwagosele tujigale uwe.’ ¹⁵ Nipele, wankopwesye paasa ngunda wa misabibu ula ni kummulaga.”

Nipele Che Yesu wasise, “Ana nsyene ngunda wo, chachatenda ichichi wakulima wo?” ¹⁶ “Chaiche ni kwaulaga wakulima wo ni kwapa wakulima wane ngunda wa misabibu wo.”

Wandu pawagapilikene gele maloŵe ni watite, “Ngwamba! Gakatukopochela namose kanandi!”

¹⁷ Nambo Che Yesu walolite wanyawo ni kwausya, “Ana aga Malembelo ga Akunnungu ga gana malumbo chi? Gagakuti,

‘Liganga lyalikanile wakutaŵa, sambano lilyolyo lili lyetendekwe liganga lyekulungwa lyakwimichila nyuumba!’

¹⁸ Mundu jwalijose juchalikuŵale pa liganga lyo, chakasiche ipande ni lyangwililaga mundu jwalijose chilinsyaje.”

*Liussyo lyankati kwausya nsongo kwa mwenye jwa ku Loma
(Matayo 22:15-22; Maliko 12:13-17)*

¹⁹ Wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu ni achakulu wambopesi wasakaga kunkamula Che Yesu ndawi jo, pakuwa waimanyilile kuti chitagu chi chaliji nkwegamba wanyawo nambo waajogwepe wandu. ²⁰ Waliji nkwaikulichisya uchenene nipele, walajisye wakuuchilichisya wawalitendaga wambone. Watesile yele kuti watanjise Che Yesu kwa maloŵe gao ni kwajausya pa ulamusi wa jwankulu jwa chilambo. ²¹ Wakuuchilichisya wo, wammusise Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti nkusala ni kwiganya maloŵe ga isyene ni tukumanyilila kuti nganinkola lusagu kwa mundu jwalijose nambo nkwiganya yakuti matame mpela ila Akunnungu yakutulajichisya. ²² Ntusalile, ana ili yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma pane ngwamba?”

²³ Nambo Che Yesu wachimanyilile chitanji chao ni wasalile kuti, ²⁴ “Muunosye mbiya. Ni wasise kuti ana ku meeso ku ni liina li lyacheni?”

Nombewo wajanjile, “Ja mwenye jwa ku Loma.”

²⁵ Che Yesu wasalile, “Nipele mwape Mwenye jwa ku Loma yaili yao ni Akunnungu yaili yao.”

²⁶ Nganakombola kwakamula atamuno kwa liloŵe lililyose paujo pa ŵandu nambo ŵasimosile kwanga kwao ni ŵamyalele.

*Liusyo lyankati kusyuka
(Matayo 22:23-33; Maliko 12:18-27)*

²⁷ Masadukayo ŵampepe ŵakutinji, ngapagwa kusyuka kwa ŵandu ŵawile ŵanjaulile Che Yesu ni kwausya, ²⁸ “Jwakwiganya, che Musa ŵatulembele kuti iŵaga chawe nku-lugwe mundu jumo ni kunleka ŵankwakwe pangali ŵanache, mpwakwe ajinjile majumba kuti akombole kummelechela nkulugwe jo ŵanache. ²⁹ Nipele, ŵapali achachanda saba uŵaŵelekwe ni mundu jumo. Jwaandanda ŵalombele jwankongwe ni ŵawile pangaleka mwanache. ³⁰ Ni jwaaŵili ŵajinjile majumba nombejo ŵawile pangaleka mwanache, ³¹ ni jwaatatu ŵajinjile majumba, iyoyo peyo wose saba ŵamasile kuwa pangaleka ŵanache. ³² Kumbesi jwankongwe jula nombe ŵawile. ³³ Sambano, ana pakumala kusyuka ŵawe jwankongwe jo chachiŵa jwankongwe jwa ŵaani? Pakuŵa wose saba ŵala ŵanlombele jwelejo.”

³⁴ Che Yesu ŵaasalile, “Ŵandu ŵa moŵa gano, mchilambo mu akulombela ni kulombekwa, ³⁵ nambo uchaŵalanjikwe kuti akuŵajilwa kusyuswa ni kutama mu katema kakakwika ngasalombela atamuno kulombwa. ³⁶ Usyene ukuti ngaikomboleka kuwa sooni, ligongo chachiŵa mpela achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu nombewo chaaŵe ŵanache ŵa Akunnungu, pakuŵa asyuchile. ³⁷ Namose che Musa ŵalosisye pangasisa kuti ŵawile chachisyuswa. Mmalembelo gakwe gagalembekwe nkati chisukutu chichakolelaga mooto, ŵelewo akwatanga Ambuje kuti ali Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo. ³⁸ Ŵelewo nganaŵa Akunnungu ŵa ŵawile nambo ali Akunnungu ŵa ŵajumi, pakuŵa kwa ŵelewo wose akukola umi.”

³⁹ Ŵakwiganya malajisyo ŵampepe ŵanjanjile, “Jwakwiganya, elo njanjile isyene.”
⁴⁰ Ŵanyawo nganalinga kummusya sooni liusyo line.

*Liusyo lyankati Kilisito uŵelesi u che Daudi
(Matayo 22:41-46; Maliko 12:35-37)*

⁴¹ Che Yesu ŵausisye kuti, “Kwa chichi ŵandu akuti Kilisito Nkulupusyo ali wa uŵelesi u che Daudi? ⁴² Che Daudi asyene akuŵecheta mmalembelo ga Sabuli,

‘Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu,
Ntame kundyo kwangu

⁴³ mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu paasi pa sajo syenu.’

⁴⁴ Nipele iŵaga che Daudi akwaŵilanga Kilisito Nkulupusyo ‘Ambuje,’ iŵele uli sooni aŵe uŵelesi u che Daudi?”

*Che Yesu akwajamuka ŵandu yankati ŵakwiganya malamulo
(Matayo 23:1-36; Maliko 12:38-40)*

⁴⁵ Ŵandu wose paŵaliji aninkwapilikanila Che Yesu, ŵelewo ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, ⁴⁶ “Nlilolechesye ni ŵakwiganya malajisyo ŵakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu. Ŵakunonyelwa akomasikwe kwakuchimbichikwa peuto pakuchingangana ŵandu achajinji ni ŵakutama mu itengu yakuchimbichika mmajumba ga kupopelela ni kutama mmauto gakuchimbichikwa pa chakulya. ⁴⁷ Ŵakwasumula majumba achakongwe ŵawililwe ni achiŵankwawo ni kupopela mapopelo gamaleu kuti aloleche ŵambone paujo pa ŵandu. Kwalyele ligongo lyo chalamulikwe kwachikali nnope kupunda ŵane!”

21

*Sadaka ja jwakulaga jwawililwe ni wankwawo
(Maliko 12:41-44)*

¹ Che Yesu walolechesye kwa nnope, waaweni waipanje ali nkutaga sadaka syao mu lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu. ² Wammweni jwakulaga jwawililwe ni wankwawo ali nkutaga senti siwili. ³ Nipele, watite, “Isyene ngunsalila kuti, aju jwakulaga jwawililwe ni wankwawo atasile yaijinji kwapunda wose. ⁴ Pakuwa wane wose atasile sadaka syao kutyochela mu yakupunda ya muipanje yao nambo jweleju nkulaga kwakwe atasile yose yakwete ya umi wakwe.”

*Che Yesu akulondola nkati kugumulikwa kwa Nyuumba ja Akunnungu
(Matayo 24:1-2; Maliko 13:1-2)*

⁵ Wandu wampepe wa Che Yesu waliji nkukunguluchila yankati Nyuumba ja Akunnungu ijatite pakoloswa ni maganga gambone pampepe ni sadaka sisyatyosikwe kwa Akunnungu. Nipele Che Yesu watite, ⁶ “Yelee yose inkwiwona chigaiche mowa gaati ngalisigalila liganga paliganga line pakuwa yose yo chigumulikwe.”

*Kulaga ni Masauko
(Matayo 24:3-14; Maliko 13:3-13)*

⁷ Nipele wakulijiganya wao wausisye, “Jwakwiganya, ana chigatyochele chakachi gele? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti gawandichile kutendekwa gelego?”

⁸ Che Yesu waajanjile, “Nlilolechesye, ngasinlambuchikwa. Wandu wajinji chachiika achilitendaga wanyawo ali une, achitiji ‘Une ndili Kilisito Nkulupusyo!’ Ni kuti, ‘Katema kawandichile.’ Nambo wanyamwe ngasimwakuya. ⁹ Pachinchipilikana yangondo ni utinda ngasinjogopa pakuwa ikusachilwa iwoneche kaje yeleyi nambo mbesi ngajityochela kwanakamo.”

¹⁰ Sooni wajendelechele kuwecheta, “Wandu wa chilambo chimo chachimenyana ni wandu wa chilambo chine ni umwenye chiuputane ni umwenye wine. ¹¹ Chichityochele chindendemese chachikulungwa cha chilambo ni sala ni ilwele yakogoya panepane. Chiipagwe indu yakogoya ni imanyisyo yaikulungwa kwinani. ¹² Nambo gakanawe kukopochela gelego, chinchikamulwa ni kunnagasya ni kunjausya mmajumba ga kupopelela ni kwa wechetelela ni chachinjausya mmajumba ga kuta wilwa wandu. Chanjigale paujo pa mamwenye ni pa wakulamula ligongo lya kungulupilila une, ¹³ melepe nkombole kuusala umboni wangu kukwao. ¹⁴ Nlapilile mmitima jenu kuti nganganisya kaje ichinjile pakulichenjela. ¹⁵ Pakuwa une chinampe wanyamwe malo we gakuwecheta pamo ni lunda nombe wammagongo wenu ngakombola kugakanila namose kugakana. ¹⁶ Acha welesi wenu ni achalongo achinjenu ni achapwenu ni achambusanga wenu changalauche wanyamwe. Ni wampepe mwa wanyamwe chimmulajikwe. ¹⁷ Wandu wose chachinchima wanyamwe ligongo lya kungulupilila une. ¹⁸ Nambo namose luumbo lwa mmitwe jenu ngalusowa. ¹⁹ Nambo mpunde kupililila, pakuwa kwa lyele litalalyo chimuukulupusye umi wenu.

*Che Yesu akulondola nkati kugumulikwa kwa musu wa ku Yelusalemu
(Matayo 24:15-21; Maliko 13:14-19)*

²⁰ “Pachinchiuwona musu wa ku Yelusalemu ali asyungwile mipingo ja wangondo, pelepo manyilile kuti kugumulikwa kwakwe kuwandichile. ²¹ Pelepo, waali ku Yudea autuchile mmatumbi ni waali nkati Yelusalemu akopoche paasa ni wele waali mmin-gunda akaujinjila wele musu wo. ²² Pakuwa gele ni mowa ga Akunnungu kwalamula wandu wakwe wa ku Isilaeli, kuti gose gagalembekwe Mmalembelo Gamaswela gawe isyene. ²³ Chalaje waali ni iilu ni wakonjesya gele mo wago! Pakuwa chikupagwe kulaga kwakukulungwa pachilambo ni uchimwa wa Akunnungu chiuwe kwa wandu

ŵa chilambo chi. ²⁴ Ni ŵandu ŵampepe chaulagwe kwa lipanga ni ŵane chajigalikwe mateeka ni kwapwilinganya mu ilambo yose. Musi wa Yelusalemu chiulamulikwe ni ŵandu ŵa ilambo ine mpaka pachiumalile ulamusi wao.

Kwika kwa Mwana jwa Mundu
(Matayo 24:29-31; Maliko 13:24-27)

²⁵ “Chiipagwe imanyisyo mu lyuŵa ni mu lwesi ni mu ndondwa. Ŵandu ŵa pa chilambo chasupuche ni kukola lipamba ligongo lya kulindima kwa matumbela ga mu bahali. ²⁶ Ŵandu chapwe mitima ligongo lya lipamba achilolelaga indu ichityochele pachilambo pano, pakuŵa indu yose yaili ni machili kwiunde chisau lyuŵa ni lwesi ni ndondwa ni ine yose chiitinganyikwe. ²⁷ Pelepo, chachimmona Mwana jwa Mundu achiikaga mwiunde ni machili gamakulungwa ni ukulu wakwe. ²⁸ Pachigatande kopochela gelego, njime mwa kulimba nchijinamukula mitwe jenu ligongo chiwombolo chenu chiŵandichile.”

Chitagu cha chitela cha tini
(Matayo 24:32-35; Maliko 13:28-31)

²⁹ Nipele, Che Yesu ŵatanjile ŵanyawo chitagu chati, “Nnolechesye chitela cha ntini ni itela ine yose. ³⁰ Nnyiwonaga itela ininkusipuka nkuimanyilila kuti chuuku chiŵandichile. ³¹ Iyoyo peyo, nomwe ŵakwe pachinchiiwona yeleyo ichikopochelaga, mmanyilile kuti Umwenye wa Akunnungu uŵandichile. ³² Isyene ngunsalila, au uŵelesi wu ngaumala mpaka indu yose pachiaalichikwe. ³³ Kwinani ni chilambo chiimale nambo malowē gangu ngagamala ng'oo.”

Ikusachilwa kulilolechesya

³⁴ “Nambo nililolechesye mwachimisyene, kuti mitima jenu ngasijitopelwa ni upoche ni kukolelwa ni kusauchila umi u. Pakuŵa lyele lyuŵa lya chilinnyichilile chisisimuchile. ³⁵ Pakuŵa chilyaichilile mpela chitanji wose ŵakutama mu chilambo chose. ³⁶ Nipele nililolechesye ni kupopela katema kose kuti nkole machili mpakombole kuŵambala yele yose ichityochele ni kwima paujo pa Mwana jwa Mundu.”

³⁷ Che Yesu ŵaliji nkawajiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu katema kose ka muusi nambo katema ka chilo ŵajaulaga kukutama kuchikwesya cha Miseituni. ³⁸ Ŵandu wose ŵajimukaga kundaŵi pe ni nkwaula pa Nyuumba ja Akunnungu kukwapi-likanila Che Yesu.

22

Majilano ga kaulaga Che Yesu
(Matayo 26:1-5; Maliko 14:1-2; Yohana 11:45-53)

¹ Lyaŵandichile lyuŵa lyekulungwa lya mikate jangatajikwa chilungo lyalikuŵilanjikwa Pasaka. ² Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ŵaliji nkusosa itajile pakwaulaga Che Yesu nambo ŵaliji nkawajogopa ŵandu.

Che Yuda akwitichisya kwagalauka Che Yesu
(Matayo 26:14-16; Maliko 14:10-11)

³ Nipele Shetani ŵanjinjile che Yuda jwakuŵilanjikwa Isikaliote, jumo jwa achinduna kumi na mbili ŵala. ⁴ Che Yuda ŵajawile ni kuŵechetesyana ni achakulu ŵambopesi ni achakulungwa ŵa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu itajile pakwakamusya kwakamula Che Yesu. ⁵ Nombewo ŵasengwile ni kwilana nawo kuti chiŵape mbiya. ⁶ Che Yuda ŵajitichisye ni kutanda kusosa lipesa lyambone lyakwakamusya kwakamula Che Yesu pangali kumanyilila ŵandu.

Kukolosya chakulya cha Pasaka
(Matayo 26:17-25; Maliko 14:12-21; Yohana 13:21-30)

⁷ Nipele, lyaiche lyuŵa lya mikate jangatajikwa chilungo. Iyoyo peyo ni lyuŵa lya-likusachilwa kusikita mwanangondolo jwa Pasaka. ⁸ Che Yesu ŵaatumile che Petulo ni che Yohana achitiji, “Njaulangane nkatukulumichisye chakulya cha Pasaka kuti tulye.” ⁹ Nombewo ŵausisye Che Yesu, “Ana nkusaka tukachikolochesye kwapi?” ¹⁰ Ni ŵajanjile, “Mpilikanile! Pachinkajinjile pa musi po, chinkasimane ni jwannume ali atwiche lulo lwa meesi. Nkaakuye ŵelewo mpaka mu nyumba jichakajinjile. ¹¹ Mwasalile asyene nyumba jo, ‘Jwakwiganya akummusya, chili kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni ŵakulijiganya ŵangu?’ ¹² Nombewo chakannosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili ni indu yose yaikusachilwa mu chuumba. Nkaku-lumisye mwelemo.” ¹³ Ŵajawile ni ŵaisimene indu yose ili mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu, nombewo ŵakulumisye chakulya cha Pasaka.

Che Yesu akulya chakulya cha Pasaka

(Matayo 26:26-30; Maliko 14:22-26; 1 Ŵakolinto 11:23-25)

¹⁴ Pakaiche katema, Che Yesu ŵatemi kulya pamo ni achinduna ŵakwe. ¹⁵ Ŵasalile, “Najile kwannope kulya chakulya cha Pasaka pamo ni ŵanyamwe nganime kulagaswa. ¹⁶ Pakuŵa ngunsalila kuti, nguulya sooni chakulya cha Pasaka mpaka pachiŵe isyene mu Umwenye wa Akunnungu.”

¹⁷ Nipele Che Yesu ŵajigele chikombe ni paŵamasile kwatogolela Akunnungu ŵatite, “Mpochele ni mpelegane mwachimisyene. ¹⁸ Pakuŵa ngunsalila kuti, chitandile sambano ngaang'wa sooni divai mpaka pachiuiche Umwenye wa Akunnungu.”

¹⁹ Soonni ŵajigele nkate ni kwatogolela Akunnungu, ŵagaŵenye ni kwapa achitiji, “Chelechi ni chiilu changu chachikutyochekwa ligongo lyenu. Ntendeje yeleyi kwa kungumbuchila une.” ²⁰ Iyoyo peyo paŵamasile kulya ni ŵajigele chikombe achitiji, “Achi chikombechi lili lilangano lya sambano lya Akunnungu lyalikutendekwa kwa miasi jangu jajikwitika kwa ligongo lyenu.

²¹ “Nambo, nnole! Jwejula jwakung'alauka ali papapa akulya pamo ni une. ²² Pakuŵa Mwana jwa Mundu chajaule kukuulagwa mpela iŵasachile Akunnungu, nambo ulaje uŵe kwa mundu jwakungalauka jo.”

²³ Pelepo ŵatandite kuusyana achinsyene pe, ana ŵaani ŵelewo uchatende chele chinducho!

Makani gankati ukulu

²⁴ Gatyochele makani pasikati ja ŵakulijiganya gankati ŵaani jwali jwankulungwa kupunda ŵane. ²⁵ Che Yesu ŵaasalile, “Mamwenye ŵa pachilambo akwalamula ŵandu ŵao kwa machili, nombe ŵakwete ulamusi pachanya pao akuliŵilanga, ‘achambusanga ŵa ŵandu’. ²⁶ Nambo inaŵe yeleyo kukwenu, jwali jwankulungwa aŵeje nti jwannandi mwa wose ni jwali chilongola aŵeje nti jwaketumichila. ²⁷ Pakuŵa, ŵaani jwali jwankulungwa, jwatemi kulya pane jwaketumichila? Isyene ni jwejula jwatemi paasi kulya! Nambo une ndili pasikati jenu mpela jwaketumichila.

²⁸ “Ŵanyamwe ni untemiji pamo ni une katema kose kakulinjikwa kwangune. ²⁹ Mpela ila Atati ŵangu iŵatite pakuumba une ulamusi wa umwenye kulamula iyoyo peyo noneji ngumpa ulamusi wa kulamula. ³⁰ Kutu ndye ni kung'wa pamo ni une mu Umwenye wangu. Chintame mu itengu ya Umwenye nchilamulaga ngosyo kumi na mbili sya Ŵaisilaeli.”

Che Yesu akulondola ichajile pakukanikwa

(Matayo 26:31-35; Maliko 14:27-31; Yohana 13:36-38)

³¹ Che Yesu ŵatite, “Che Simoni, che Simoni! Mpilikanile! Shetani aŵendile luusa kwa Akunnungu ja kunlinga ŵanyamwe mpela mundu yakuti kupeta ngano alole iŵaga chimpunde kuŵa ŵakulupilichika. ³² Nambo une nampopelele mmwe kuti chikulupi

chenu chikapunguka. Nomwe pachimumujilile sooni, mwalimbisye mitima achinjenu.”³³ Che Petulo wajanjile, “Ambuje, une ndili chile kutaŵikwa pamo nomwe ni kuwa pamo nomwejo.”³⁴ Nambo Che Yesu wajanjile, “Ngunsalila mwe che Petulo, lelo jino jikanaŵe kutongola tambala chimungane katatu kuti ngankuumanyilila une.”

Chilolo ni nsaku ni lipanga

³⁵ Nipele Che Yesu wausisye wakulijiganya wao, “Panantumile pangali chilolo ni nsaku ni ilatu ine pala ana mwasoŵikwe ni chichi?” Ni wajanjile, “Ngapagwa.”³⁶ Nombe Che Yesu waasalile, “Nambo sambano, jwakwete chilolo ajigale ni nsaku iyoyo peyo. Ni jwanganakola lipanga, asumisye mwinjilo wao akasume limo.”³⁷ Ilembechekwe Mmalembo ga Akunnungu, “Ŵaŵalanjikwe ali jumo jwao pasikati wandu wa sambu. Ngunsalila yeleyi Malembelo gakusachilwa gaŵe isyene kwa une, pakuŵa uumi wangu ukuichila kumbesi.”³⁸ Wakulijiganya watite, “Ambuje, nnole, apano tukwete mapanga gaŵilipe.” Nombewo wajanjile, “Ayaga!”

Che Yesu akupopela pa chitumbi cha Miseituni (Matayo 26:36-46; Maliko 14:32-42)

³⁹ Che Yesu watyosile ni kwaula pa chitumbi cha Miseituni mpela iŵatite pakusyoŵelela ni wakulijiganya wao wakuiye.⁴⁰ Paŵaiche pelepo, waasalile wanyawo, “Mpopele kuti nkajinjila nkulinjikwa.”⁴¹ Nipele, walesile wanyawo ni wajawile kwati mundu nkukombola kuponya liganga ni watindiŵele ni kupopela.⁴² Ni watiji, “Atati, mwasakaga mundyochesye achi chikombe cha malagasyo, nambo gankugasaka mmwe gapanganyikwe ni ngaŵa kwa kusaka kwangu.”⁴³ Pele katumetume jwa kwinani jwakopochele ni kwataga machili.⁴⁴ Che Yesu waliji mchipwetesi chachikulungwa ni wapundile kupopela kwannope. Chitukuta chatyosile ni chaliji mpela mandondwa ga miasi gagaliji nkwilima mpaka paasi.*

⁴⁵ Paŵamasile kupopela, wajimwiche ni kwajaulila wakulijiganya wao ni wasimene nnu-gono ligongo waliji nkusupuka.⁴⁶ Waasalile, “Ana ligongo chi nkugona? Njimuche ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa.”

Kugalaukwa ni kukamulwa kwa Che Yesu (Matayo 26:47-56; Maliko 14:43-50; Yohana 18:3-11)

⁴⁷ Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta, mpingo wa wandu waiche uchilongolelwaga ni che Yuda juŵaliji jumo jwa achinduna kumi na mbili. Che Yuda wajawile ni kwakomasya Che Yesu kwa kwanonyela.⁴⁸ Nambo Che Yesu wansalile, “Che Yuda! Ana nkungalauka Mwana jwa Mundu kwa chikomasyo cha ngomo mmajeje?”⁴⁹ Ŵele wakulijiganya wa Che Yesu paŵaimanyi ichityochele ni watite, “Ambuje, twakunule ni mapanga?”⁵⁰ Ni jumo jwao wankunwile kapolo jwa jwankulungwa jwambopesi ni kwakapa lipikanilo lya kundyoye.⁵¹ Pelepo Che Yesu waŵechete, “Nneche! Ikwani!” Ni walikwaiye lipikanilo lya jwele mundu jo ni kunnanya.

⁵² Nipele Che Yesu waasalile achakulu wambopesi ni achakulungwa wa wakulindilila nyuumba ja Akunnungu ni achachekulu uŵaikangene kukwakamula, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ndili jwachiswamba?”⁵³ Panaliji pamo ni wanyamwe moŵa gose pa Nyuumba ja Akunnungu nganimungamula. Nambo aka ni katema kenu, katema ka jwaulamusi wa chipi.”

Che Petulo akwakana Che Yesu (Matayo 26:57-58; Maliko 14:53-54,66-72; Yohana 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Nipele wankamwile wanjigele ni kwajausya ku nyuumba ja Jwankulu Jwambopesi. Che Petulo wankuiye chakunyuma kwakutalichila.⁵⁵ Wakolesisye mooto pasikati lwani,

* 22:44 22:44 Malembo gamajinji ga kalakala nganigakola misitali ja 43-44.

Watemu pamo nombe che Petulo wache ni kutama pamo nawo. ⁵⁶ Kapolo jumo jwankongwe, pa wammweni che Petulo ali atemi chi wandi ni mooto wo waalolechesye kwannope ni kuti, “Ni mundu ju nombe wali pamo ni Che Yesu.” ⁵⁷ Nambo che Petulo wakanile achitiji, “Mmwe jwankongwe, ngangumanyilila jwelejo!” ⁵⁸ Kanyuma kanandi, mundu jwine wammweni che Petulo ni watite, “Ni mmwe wakwe nndi jumo jwao.” Nambo che Petulo wanjanjile “Alakwe nga wa une!”

⁵⁹ Mpela lisaa limo mmbujo, mundu jwine wa wechete achitiji, “Isyene nguti,aju mundu ju nombe wali pamo nawo paku wa jwelejo nombe ali Mgalilaya.” ⁶⁰ Nambo che Petulo watite, “Alakwe, nganguchimanyilila chinku wecheta cho!” Papopo akanawe kumalisya ku wecheta, tambala jatongwele.

⁶¹ Ambuje wagalawiche ni kwalolechesya che Petulo, nombe che Petulo wagakumbuchile malo we ga Ambuje ga wansalile, “Chilo cha lelo jino jikanawe kutongola tambala, chimungane katatu.” ⁶² Pelepo wakopweche paasa ni walisile kwa nope.

*Che Yesu akuchembuluswa ni kuputikwa
(Matayo 26:67-68; Maliko 14:65)*

⁶³ Wandu uwankamwile Che Yesu wala, watandite kwatendela chanache ni kwagomba. ⁶⁴ Wanta wile chiguo ku meeso ni wammusisye, “Nsagamukule, Ana waani wangombile mmwe?” ⁶⁵ Wammechetele malo we gamajinji ga kwatukana.

*Che Yesu akwauswa pankungulu wekulungwa wa Chiyahudi
(Matayo 26:59-66; Maliko 14:55-64; Yohana 18:19-24)*

⁶⁶ Pakwachele, nkungulu wa achachekulu ni achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo wasimene pamo, ni wannyichenawo Che Yesu pankungulu wao wekulungwa wa Chiyahudi. ⁶⁷ Ni wausisye “Ntusalile! Ana mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo?”

Che Yesu wajanjile, “Atamuno nansalilaga, ngamungulupilila ng'oo, ⁶⁸ sooni, nata-muno nammusyaga liusyo, ngamunyanga. ⁶⁹ Nambo chitandile sambano, Mwana jwa Mundu chatame kundyo kwa Akunnungu waali ni Machili.”

⁷⁰ Pelepo wose wammusisye, “Ni kuti mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu?”

Wajanjile, “Wanyamwe nkutinji ndili une.”

⁷¹ Nombewo watite, “Ana umboni chi sooni utukusaka? Paku wa tupilikene twachin-syene achi wechetaga pakang'wa jakwe asyene!”

23

*Che Yesu akwauswa ku Che Pilato
(Matayo 27:1-2,11-14; Maliko 15:1-5; Yohana 18:28-38)*

¹ Nipele, wandu wose uwachingangene pepala wajimi ni kwajausya Che Yesu mmbujo mwa che Pilato. ² Watandite kwa wechetela, achitiji, “Twansimene mundu ju ali nkwalungasya wandu wa chilambo chetu ali nkwakanya wandu kutyosya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma ni kulitenda kuti jwelejo ali Kilisito Nkulupusyo, Mwenye.” ³ Che Pilato wammusisye Che Yesu, “Ana mmweji ni mwenye jwa Wayahudi?” Che Yesu wajanjile, “Mmwejo mwasyene ni ummechete.” ⁴ Nipele, che Pilato waasalile achakulu wambopesi ni mpingo wa wandu, “Nganguchiwona chachili chose chakuti nannamule mundu ju.” ⁵ Nambo wanyawo wachalile nope achitiji, “Akwalungasya wandu kwa majiganyo gao mu chilambo chose cha ku Yudea. Watandite ku Galilaya ni sambano aiche apano.”

Che Yesu akwauswa ku che Helode

⁶ Che Pilato pa wapilikene yeleyo, wausisye, “Ana mundu ju ali jwa ku Galilaya?” ⁷ Pa waimanyilile kuti Che Yesu wali jwa chilambo chachili mu ulamusi u che Helode, wampeleche ku che Helode, ju wali kukoko ku Yelusalemu gele mo wa go.

⁸ Che Helode paŵammweni Che Yesu ŵasangalele nnope. Chitandile kalakala ŵalajile kwawona pakuŵa ŵapilikene ngani syao, nombewo ŵalolelaga kwawona Che Yesu ali nkupanganya imanyisyo. ⁹ Nipele che Helode ŵammusisye Che Yesu mausyo gama-jinji nambo Che Yesu nganajanga lili lyose. ¹⁰ Achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo uŵaliji pelepo ŵaŵechetele Che Yesu kwa machili. ¹¹ Nipele, che Helode ni ŵangondo ŵakwe, ŵanyelwisye ni kwatukana Che Yesu ni kwawasya iwalo yakusalala ni ŵammuchisye ku che Pilato. ¹² Lye lyuŵa lyo che Helode ni che Pilato ŵajilene ni kuŵa uganja pakuŵa chitandilile kalakala ŵatindene lyasi.

Che Yesu akulamulikwa chiwa

(Matayo 27:15-26; Maliko 15:6-15; Yohana 18:39-19:16)

¹³ Nipele, che Pilato ŵasimanisye achakulu ŵambopesi ni ilongola ni ŵandu, ¹⁴ ni ŵaasalile, “Mumbelechele mundu ju nchitiji ŵaliji nkwalungasya ŵandu. Sambano mpilikane! Uneji sosilesosile ngani syao mmbujo mwenu nambo nganinansimana ni ligambo lili lyose lyankati indu imwammechetele. ¹⁵ Ngaŵa uneji pe, atamuno che Helode ammuchisye kukwetu pakuŵa nganaliwona ligambo lili lyose. Usyene ukulosya kuti mundu ju nganatenda chachili chose changalumbana chakwaŵajila chiwa. ¹⁶ Nipele, chilamule kuti aputikwe mbokola nombe chinalechelele.” ¹⁷ Pakuŵa ŵasachilwe kwaugulila jwataŵikwe jumo katema ka Pasaka.*

¹⁸ Nambo wose ŵatandite kunyanyisya kwanakamo achitiji, “Mummula je mundu ju, ntugopolele che Balaba!” ¹⁹ Che Balaba ŵataŵikwe mu nyumba jakutaŵilwa ligongo lya kukamulangana ni ŵandu ŵaŵatindigenye mu musi ni mu utinda wo ŵaulajikwe mundu jumo.

²⁰ Che Pilato ŵasachile kwalechelela Che Yesu, ŵaŵechete nawo kaaŵili kwakunyanyisya. ²¹ Nambo ŵanyawo ŵanyanyisye sooni, “Mwaŵambe pa nsalaba, Mwaŵambe pa nsalaba!” ²² Che Pilato ŵaasalile kaatatu, “Ana changalumbana chi chatesile mundu ju? Nganguliwona ligambo lililyose nkati mundu ju lyati ikwaŵajila chiwa. Nipele chilamule aputikwe mbokola ni kwalechelela.”

²³ Nambo ŵanyawo ŵapundile kunyanyisya kwa machili nnope kuti Che Yesu akusachilwa kuŵambikwa pa nsalaba. Kumbesi kwakwe, maloŵe gao gapikaniche. ²⁴ Che Pilato ŵalamwile kuti chasachilenje chipanganikwe. ²⁵ Ŵangopwele jwelejo juŵataŵikwe kwa ligongo lya kutindiganya ni kuulaga ni kwatyochesya Che Yesu kwa ŵangondo kuti ŵatende mpela iŵasakaga.

Che Yesu akuŵambikwa pa nsalaba

(Matayo 27:32-44; Maliko 15:21-32; Yohana 19:17-27)

²⁶ Ŵangondo paŵalinji nkwausya Che Yesu kukwaŵamba pa nsalaba ŵasimene ni mundu liina lyao che Simoni jwa ku Kulene, juŵatyochelaga mu nsinda kwinjila mu musi. Ŵankamwile ni kwatwika nsalaba ni kwakuya Che Yesu panyuma. ²⁷ Mpingo wekulungwa wa ŵandu wankuiye, mwa ŵanyawo ŵapali achakongwe uŵaliji nkulila nnope ni kulila kwa malumbo. ²⁸ Che Yesu ŵaagalauchile ŵanyawo ni kwasalila, “Mwanya achakongwe ŵa ku Yelusalemu! Ngasimulilila une nambo nlililile mwachinsyene ni ŵanache ŵenu. ²⁹ Pakuŵa moŵa chigaiche pachachiti, ‘Ŵana upile ŵangakuŵeleka ni ŵanganaŵeleka ni konjesya!’ ³⁰ Pelepo ni pachatande kuisalila ikwesya kuti ‘Ntugwilile! Ni matumbi, ‘Ntuunichile!’ ³¹ Pakuŵa, iŵaga ŵandu akutenda yeleyi kwa une jundi mpela chitela chachiŵisi. Ana chatende chichi kukwenu ŵandi mpela chitela chejumu?”

³² Nombe ŵapali ŵandu ŵane ŵaŵili, uŵatendaga yangalumbana, ŵajigalikwe kukuu-lajikwa pamo ni Che Yesu. ³³ Paŵaiche kwiuto, liina lyakwe, “Chikalakasa cha Ntwe,” Nipele kweleko ŵaŵambile pa nsalaba Che Yesu pamo ni aŵala ŵaŵili uŵaitendekanyaga

* **23:17** 23:17 Malembo gamajinji ga kalakala nganigakola msitali wa 23.17.

yangalumbana, jumo kundyo kwao ni jwine kunchiji. ³⁴ Che Yesu wâtite, “Atati, mwalechelesye pakuwâ ngakuimanyilila yakuitendayi.” Nipele, wâgawene iwalo yao kwa kuitendela gudugudu. ³⁵ Wându wâjimi achilolaga. Achakulu wâ chiyahudi wânjalwisye Che Yesu achitiji, “Wakulupwisye wane, sambano alikulupusye nsyene iwâga jwelejo ni Kilisito Nkulupusyo jwasagulikwe ni Akunnungu!” ³⁶ Wangondo nombewo wânjalwisye Che Yesu ni kwapelechela divai ja kuipa, ³⁷ ni wanyawo wânsalile, “Iwâga isyene mmwejo ni Mwenye jwa Wayahudi, nlikulupusye mwasyene.”

³⁸ Ni pachanya nsalaba wâwisile chindu chachilembekwe yele, “Awaâwa ALI MWENYE JWA WAYAHUDI.”

³⁹ Jumo jwa awâla uwatendaga yangalumbana uwaâwambikwe pepala wantukene Che Yesu achitiji, “Ana mmwejo ngati ni Kilisito Nkulupusyo? Nlikulupusye mwasyene noweji iyoyo peyo.” ⁴⁰ Nambo jwine jula wankalipile achitiji, “Ana mmweji ngankwajogopa Akunnungu namose kanandi? Namuno mmwejo nnamulikwe chisau ni wele. ⁴¹ Mmwe ni une tukuwâjilwa, pakuwâ aji ni mbote ja sambu syatutesile. Nambo aju mundu ju nganapanganya chachili chose changalumbana.” ⁴² Nipele wawechete, “Choonde Che Yesu! Mungumbuchile pachinchiinjila mu umwenye wenu.” ⁴³ Che Yesu wânjanjile jwelejo, “Isyene ngunsalila, lelo jino chimme pampepe none kumbepo.”

Chiwa chi Che Yesu

(Matayo 27:45,56; Maliko 15:33-41; Yohana 19:28-30)

⁴⁴ Kaliji mpela katema ka lyuwa pantwe, sooni kwaliji chipi pachilambo chose mpaka saa tisa, ⁴⁵ ni lyuwa lyalesile kuwâla ni nguo ja lusasa ja mu Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati. ⁴⁶ Che Yesu wanyanyisye achitiji, “Atati, ngujiwika mbumu jangu mmakono mwenu.” Pawamasile kuwecheta gelego, wawile.

⁴⁷ Jwankulu jwawangondo pawaiweni iyatendekweyo, waakusisye Akunnungu achitiji, “Isyenepe, mundu ju jwaliji jwambone.”

⁴⁸ Mpingo wa wându wasongangene ligongo lyakulola iyatendekwe, pawaiweni yeleyo, waujangene mmangwawo aninkuliputa pa ntima pao kwakulilasika. ⁴⁹ Achambusanga wao wose ni achakongwe uwalongene nawo kutyochela ku Galilaya, wâjimi kwakulalichila, aninkulola yaikutyochela.

Chiilu chi Che Yesu chikuwichikwa mwilembe

(Matayo 27:57-61; Maliko 15:42-47; Yohana 19:38-42)

⁵⁰ Jwapali mundu liina lyao che Yusufu, jumo jwa wantenga wa nkungulu wekulungwa wa Chiyahudi. Mundu ju waliji jwambone ni jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu, ⁵¹ ni nganjitichisyana nawo iwaisachile ni kuipanganya. Jweleju jwaliji mundu jwa nsinda umo wa Chiyahudi waukwâlanjikwa Alimataya ni jwaliji nkulolela Umwenye wa Akunnungu. ⁵² Nipele, jwele mundu wâjawile ku che Pilato, wawendile apegwe chiilu chi Che Yesu. ⁵³ Nipele, che Yusufu wachitulwisye chiilu pa nsalaba ni kuchiwilijila ni sanda ni wachiwisile mwilembe lilyasepekwe palwala, lilyaliji likanaâwe kuwichikwa mundu. ⁵⁴ Lyele lyuwa lyo lyaliji lyuwa lyakuliwika chile kwa ligongo lya Lyuwa lya Kupumulila.

⁵⁵ Ni achakongwe uwalongene nawo Che Yesu kutyochela ku Galilaya wâla, wakuiye che Yusufu ni waliweni lilembe lyo ni yachitite pakuwichikwa chiilu chi Che Yesu. ⁵⁶ Nipele, wausile kumusi ni kulinganya mauta ga malahamu ni mauta gakununjila gakugapakasya chiilu chi Che Yesu.

Lyuwa lya Kupumulila wapumulile mpela igakuti kulamula Malajisyo.

24

Kusyuka ku Che Yesu

(Matayo 28:1-10; Maliko 16:1-8; Yohana 20:1-10)

¹ Lyuŵa lyaandanda lya chijuma kundaŵi pe, achakongwe ŵala ŵapite ku lilembe ali ajigele mauta gakununjila gaŵalingenye. ² Paŵaiche ŵalisimene liganga lyekulungwa lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. ³ Nambo paŵajinjile nkati mo nganachisimana chiilu cha Ambuje Che Yesu. ⁴ Paŵaliji nkusimonga kwa ligongo lya yeleyo, kwanakamo ŵandu ŵaŵili uŵawete minjilo jakung'alima nnope ŵajimi pachiŵandi. ⁵ Ŵele achakongwe wo ŵakamwilwe ni lipamba, ŵakoteme. Nambo ŵandu ŵala ŵaasalile, “Kwa chichi nkunsosa jwanjumi pasikati pa ŵandu ŵawe? ⁶ Ŵelewo nganapagwa apano, asyuchile! Nkumbuchile iŵatite pakunsalila paŵaliji chiŵela ku Galilaya kula, ⁷ achitiji, ‘Mwana jwa Mundu akusachilwa kuŵichikwa mmakono mwa ŵandu ŵa sambu ni kwaŵamba pa nsalaba nambo pa lyuŵa lyaatatu pakumala chiwa chao chachisyuka.’ ”

⁸ Pelepo achakongwe wo ŵagakumbuchile maloŵe ga Che Yesu. ⁹ Ŵausile kutyochela ku lilembe ni kwasalila achinduna kumi na moja pamo ni ŵakulijiganya ŵane ngani sya yeleyo yose yo. ¹⁰ Ŵele uŵaapelechele achinduna syele ngani ŵaliji che Maliamu kutyochela musi wa ku Magidala ni che Joana ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo pamo ni achakongwe ŵane uŵalongene nawo. ¹¹ Nambo achinduna ŵala nganagakulupililaga maloŵe ga ŵele achakongwe wo ŵaganisisye galiji gangali malumbo. ¹² Nambo che Petulo ŵajimwiche, ŵalukunwile mpaka ku lilembe ni ŵakoteme ni kulingulila nkati, ŵajiwani sanda pe. Nipele ŵatyosile achisimongaga ni kuliusya yeleyo iyakopochele.

Che Yesu akwakopochela ŵaŵankuyaga ŵaŵili *(Maliko 16:12-13)*

¹³ Lyuŵa lilyolyo, ŵaŵili mwa ŵaŵankuyaga Che Yesu ŵajaulaga ku nsinda umo liina lyakwe Emau, uwaliji kwakutalikangana ni ku Yelusalemu mpela ulendo wa masaa gaŵili. ¹⁴ Ŵalinji nkukunguluchila yankati yose iyakopochele. ¹⁵ Paŵakungulukaga ni kuusyana, Che Yesu asyene ŵaŵandichile ni kulongana nawo. ¹⁶ Ŵaweni kwa meeso gao nambo gasiŵikwe kuti ngasiŵamanyilila. ¹⁷ Che Yesu ŵausisye, “Ana ngani chi asi sinkukunguluchila nli nkwendaga?” Nombewo ŵajimi chimyalalile ni ku meeso kwao kwalilasiche. ¹⁸ Jumo jwao, liina lyakwe che Kileopa, ŵanjanjile, “Ana mmwemwe pe jwannendo mu Yelusalemu ni ngankuimanyilila indu yaikopochele kweleko agano moŵa ga?” ¹⁹ Che Yesu ŵausisye, “Ana ngani chi?” Ŵanyawo ŵanjanjile, “Ngani jankati Che Yesu jwa ku Nasaleti. Jwelejo ŵawoneche ni Akunnungu ni ŵandu wose kuti ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu jwali ni ukombole mu indu iŵapanganyaga ni kuŵecheta. ²⁰ Achakulu ŵambopesi ni ilongola ŵetu ŵantyosisye melepe alamulikwe chiwa, nombewo ŵaŵambile pa nsalaba. ²¹ Noweji twaliji ni chilolelo chakuti ŵelewo ni ŵaŵatumikwe kwawombola ŵandu ŵa ku Isilaeli. Nambo lelo jino lili lyuŵa lyaatatu chitandilile kutendekwa yeleyo. ²² Sooni achakongwe ŵampepe mumpingo wetu ŵatutojimyeye. Ŵajawile ku lilembe kundaŵi pe, ²³ nambo nganachisimana chiilu chi Che Yesu. Ŵausile ni kutusalila kuti ŵakopochelwe ni achikatumetume ŵa kwinani ŵaŵaasalile kuti ŵelewo ali ŵajumi. ²⁴ Ŵandu ŵampepe uŵaliji pamo ni uwe ŵajawile ku lilembe kukulola yeleyo yaŵecheteje achakongwe wo, nambo Che Yesu nganiŵawona.”

²⁵ Nipele, Che Yesu ŵaasalile, “Mwanya nli ŵakuloŵela kwanti yeleyo ni mitima jenu jili jakutopela nkukulupilila maloŵe gose gaŵaŵechete ŵakulondola ŵa Akunnungu. ²⁶ Ana nganiyaŵajila Kilisito Nkulupusyo akole masauko ga ni kwanti yeleyo ajinjile mu ukulu wao?” ²⁷ Nipele, ŵaasagamulile gose gagaliji nkwaŵamba Mmalembelo ga Akunnungu

kutandilila mmalembo ga che Musa mpaka mmalembo ga wâkulondola wâ Akunnungu wose.

²⁸ Pa wâ wandichile aula nsinda u wâ jaulaga, Che Yesu wâ tesile mpela akwaula mmbujo ni ulendo. ²⁹ Nambo wâ nyawo wâ chondelele kwa kuchalila achitiji, “Ntame nowe paku wâ sambano kuswele ni chilo chikwinjila.” Nipele wâ jinjile nkati ni kutama nawo. ³⁰ Pa wâ temi kulya chakulya pamo nawo wâ ujigele nkate ni kwatogolela Akunnungu ni wâ uga wenyene ni kwapa. ³¹ Kwanakamo meeso gao ga unukwiche ni wâ amanyilile, nambo Che Yesu wâ tyosile pasikati jao. ³² Nipele wâ wechetesyene, “Ana nga wâ mitima jetu jasisimwiche pa wâ wecheta nowe mwitala mula ni kutusagamukulila Malembelo ga Akunnungu.” ³³ Papopo wâ jimi ni kuujila ku Yelusalemu, wâ asimene achinduna kumi na moja wâ la pamo ni wâ ndu wâ ne ali asongangene pamo ³⁴ achitiji, “Isyene Ambuje asyuchile ni wâ kopochele che Simoni.” ³⁵ Ni u wâ kuyaga Che Yesu wâ wili wâ la wâ manyisye yose iyakopochele mwitala mula ni i wâ tite pakwamanyilila Che Yesu pa wâ ga wenyene nkate.

Che Yesu akwakopochela wâ kulijiganya wâ o

(Matayo 28:16-20; Maliko 16:14-18; Yohana 20:19-23; Masengo 1:6-8)

³⁶ Pa wâ lijiji nku wecheta gelego, Che Yesu nsyene wâ jimi pasikati pao ni wâ asalile, “Chitendewe chi we kukwenu.” ³⁷ Wâ tojime ni kogopa kwannope achiganisyaga kuti akuliwona lisoka. ³⁸ Nambo welewo wâ asalile, “Uli nkutenguka chichi ni ku wâ ni lipamba mmitima jenu? ³⁹ Nnolanje makono gangu ni makongolo gangu, mmanyililanje kuti ndili une. Mumbapasye mulole paku wâ lisoka nganilikola chiilu namuno maupa mpela inkuti kunola une.”

⁴⁰ Pa wâ masile ku wecheta gelego wâ losisye makono ni makongolo gao. ⁴¹ Pa wâ lijiji akana we kulupilila kwa ligongo lya kusengwa ni kusimonga Che Yesu wâ usisye, “Nkwete chakulya chachili chose pelepa?” ⁴² Wâ pele chipande cha somba jejoche. ⁴³ Wâ chijigele ni kulya paujo pao. ⁴⁴ Nipele wâ asalile, “Gelega ni malumbo ga malo we ganansalile panaliji pamo ni wâ nyamwe kuti, ga wâ jilwe gamalichikwe gose gagalembekwe gagang'ambaga une mu Malajisyo ga Akunnungu ga wâ pele che Musa ni itabu ya wâ kulondola wâ Akunnungu ni mu Sabuli.”

⁴⁵ Nipele wâ aunukwile mu lunda lwao kuti akolanje kugamanyilila Malembelo ga Akunnungu, ⁴⁶ wâ asalile, “Ilembechekwe Mmalembelo ga Akunnungu kuti Kilisito Nkulupusyo chalagaswe ni chasyuche lyu wâ lyaatatu pakumala chiwa chao, ⁴⁷ ni kuti wâ ndu wâ ilambo yose chitandile ku Yelusalemu alalichilwe kwa liina lyangu kuti alechanje sambu, nombe Akunnungu chi wâ lechesye. ⁴⁸ Wâ nyamwe ni uchimwasalile wâ ndu umboni u. ⁴⁹ None nansyene chinampelechele chilanga cha Atati wâ ngu pachanya penu, nambo nnindilile kaje ku Yelusalemu kula mpaka pachimpegwe machili kutyochela kwinani.”

Che Yesu akujigalikwa kwinani

(Maliko 16:19-20; Masengo 1:9-11)

⁵⁰ Nipele Che Yesu wâ alongwesye kwaula mpaka ku nsinda wa Besania ni wâ nyakwile makono gakwe ni kwapa upile. ⁵¹ Pa wâ lijiji nkwapa upile po wâ lisapwile ni wâ jigalikwe kwaula kwinani. ⁵² Wâ nyawo wâ popolele, nombewo wâ usile ku Yelusalemu achichinaga, ⁵³ wâ lonjele pa Nyuumba ja Akunnungu mo wâ gose achalapaga Akunnungu.

Ngani Jambone mpela yatite kulemba Yohana Chilongolelo

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana chili chitabu chimo mu itabu ncheche mmalangano ga sambano yaikusala yankati umi u Che Yesu Kilisito. Chachili chose mwa yele itabu yo chikuwîlanjikwa “Ngani Jambone.” Yalembekwe ni che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana pakumala chiwa chi Che Yesu. Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana jalembekwe ni nduna che Yohana mu yaka ya 90 pakumala kupagwa Che Yesu. Namuno chitabu chisyene ngachikusala kuti che Yohana ni juwalembile, nambo ukotopasyo wa kulemba wo ulandene ni ikalata inayose i che Yohana yaani Yohana jwaandanda, Yohana jwaaŵili, ni Yohana jwaatatu. Malembelo gampepe ga chiikala gakusala kuti che Yohana wâtamaga mu musî wa ku Efeso, kwapele ikukomboleka chitabu cho chalembekwe ku Efeso.

Che Yohana atandite kwa kukunguluchila pangasisa nningwa wa chitabu kuti wakamuchisye wându kukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu wâjumi. (20:31) Kwa kukulupilila yelei uweji tukukola umi mu liina lyao. Chitabu chi chilembekwe kuti asyome wându wânawose wâali Wâyahudi ni wânganaŵa Wâyahudi. Ngani Jambone ji che Yohana kanandi ngajikwilana ni Ngani Syambone sine sitatu. Che Yohana alimbile nnope kulemba yankati yakusimosya iwâitesile Che Yesu ni nganalemba kwakupunda yankati itagu. Indu ine yekulungwa mpela ubatiso u Che Yesu ni kulinjikwa kwakwe mwipululu, nginiilembekwa mu Ngani Jambone ji.

Yaili mwelemo

Che Yohana akutanda kujilemba Ngani Jambone (1:1-18).

Che Yohana akulemba yankati yakusimosya impepe iwâitendekenye Che Yesu (1:19-12:50).

Che Yohana akusala yankati indu yejinji mu umi u Che Yesu iyapelechele chiwa chakwe ni kusyuka kwakwe (13:1-20:31).

Mu liunjili lya 21, che Yohana akumalichisya Ngani Jambone kwa kusala yankati katema Che Yesu paŵakopochele wându pakumala kusyuka kwakwe ni kuutanda kusala nningwa wakwe kwa kulemba chitabu chi.

Liloŵe wâtendekwe mundu

¹ Chikanaŵe gumbikwa chachilichose jwapali jumo jwaŵilanjikwe Liloŵe, nombe jwele liloŵe jo wâlîji pamo ni Akunnungu, nombejo wâlîji Akunnungu. ² Chitandilile kundanda Liloŵe jo wâlîji ni Akunnungu. ³ Indu yose yagumbichikwe ni wêlewo ni pangali wêlewo nganichipagwa chachili chose chichagumbichikwe. ⁴ Jwelejo wâlîji ndande ja umi ni wele umi wo uichenawo lilanguka kwa wându. ⁵ Ni lyele lilanguka lyo likulanguchisya mu chipi atamuno chipi cho ngachikukombola kulisima lilanguka.

⁶ Akunnungu wântumile mundu jumpepe liina lyakwe Yohana, ⁷ jwelejo wâiche kukwasalila wându umboni nkati lilanguka lyo, kuti wându wose apilikane ni kukulupilila. ⁸ Che Yohana nsyene nganaŵa lilanguka lyo nambo wâiche kukwasalila wându pangasisa nkati lilanguka lyo. ⁹ Lyelelyo lili lilanguka lisyene, lilanguka lyalikwika pachilambo ni kwalanguchisya wându wose.

¹⁰ Jwelejo jwapali pachilambo pano ni kwa jwelejo Akunnungu wâchigumbile chilambo nambo wându wâ pachilambo nganiŵamanyilila. ¹¹ Wâiche kwa wându wâkwe nsyene, nambo wându wâkwe nganiŵapochela. ¹² Nambo wânawose wâŵaapochele ni kwakulupilila, wâatesile akombole kuŵa wânache wâ Akunnungu, ¹³ aŵele wânache wâ

Akunnungu ngaŵa kwa kupagwa mpela ŵandu yakuti pa kupagwa ni ngaŵa kwa kusaka kwa mundu nambo apagwile kwa usache wakwe Akunnungu.

¹⁴ Nombe Liloŵe jo ŵaliji mundu ni ŵatemi noweji. Ni uweji tuuweni ukulu wao, ukulu wao jwelejo jwajikape jwatyosile kwa Atati Akunnungu, aguumbele umbone ni usyene.

¹⁵ Che Yohana nsyene paŵambweni ŵaasalile ŵandu ngani jankati jwelejo kwa kunyanyisya achitiji, “Aju ni jwejula junangambaga katema panasasile kuti, ‘Akwika mundu jumo kanyuma kangu jwali jwankulungwa kumbunda une, pakuŵa jwapali uneji ngunaŵe kupagwa.’ ”

¹⁶ Malinga ni winji wa umbone wao, uweji wose tupochele ntuuka wejinji nnope. ¹⁷ Pakuŵa Akunnungu ŵagaichisye Malajisyo kwa litala li che Musa nambo umbone wa Akunnungu ni usyene ituichile kwa litala li Che Yesu Kilisito. ¹⁸ Ngapagwa mundu juŵambweni Akunnungu katema kakalikose. Mwana jwajikape, jwaali Akunnungu jwausyene, ni jwakunonyelwa ni Atati, jwelejo ni jwatumanyisye Akunnungu.

*Utenga u che Yohana Ŵakubatisya
(Matayo 3:1-12; Maliko 1:1-8; Luka 3:1-18)*

¹⁹ Au uli umboni wautyosisye che Yohana, katema ilongola ŵa Ŵayahudi kutyochema ku Yelusalemu paŵaatumile Ŵambopesi ni Ŵalawi kukwausya, “Ana mmwe ndi ŵaani?”

²⁰ Che Yohana nganakaana kwanga, ŵajitichisye pangasisa, “Uneji nguniŵa Kilisito Jwakuwombola.”

²¹ Pelepo ŵambusisye, “Sambano mmwe ndi ŵaani? Ana mmwe ni che Elia?”

Che Yohana ŵajanjile, “Une nguniŵa che Elia.”

Ni ŵambusisye sooni, “Ana mmwe ndi jwakulondola jwa Akunnungu jula juŵatite akwika?” Che Yohana ŵajanjile, “Ngwamba.”

²² Ni ŵanyawo ŵambusisye, “Sambano mmwe ndi ŵaani? Nkuliŵalanga ichichi? Ntusalile tukaasalile aŵala ŵatutumile kukumbusya.”

²³ Che Yohana ŵajanjile, mpela ila che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu iŵang'ambaga,

“Uneji ndili mundu jungunyanyisya liloŵe mwipululu,
'Njongole litala lya Ambuje.’ ”

²⁴ Ni aŵala ŵandu ŵaŵalajiswe ni Mafalisayo, ²⁵ ŵambusisye che Yohana, “Iŵaga mmwe nganima Kilisito Jwakuwombola pane che Elia pane jwakulondola jwa Akunnungu jula, kwachichi nkubatisya?”

²⁶ Che Yohana ŵajanjile, “Uneji ngubatisya ni meesi, nambo apali jumo mwa ŵanyamwe, jwangankummanyilila. ²⁷ Ni jwejula jwakwika kanyuma, une nganguŵajilwa kuŵa katumetume jwakuugula migoji ja italawanda yao.”

²⁸ Yelei yatendekwe mmusi wa ku Besania peesi lusulo lwa Yolodani apala che Yohana paŵabatisyaga ŵandu.

Che Yesu ali Mwanangondolo jwa Akunnungu

²⁹ Malaŵi jakwe, che Yohana ŵambweni Che Yesu aninkwaichilila ni ŵatite, “Nnole, jweleju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu jwakwigala sambi sya ŵandu ŵa pachil-ambo! ³⁰ Aju ni jwejula junangambaga panatite, ‘Kanyuma akwika mundu jumo jwali jwankulungwa kuumbunda une, pakuŵa jwapali uneji ngunaŵe kupagwa!’ ³¹ Uneji nganinaamanyilila, nambo nyiche kukubatisya ni meesi kuti ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵaamanyilile.”

³² Che Yohana ŵatusalile indu iyaiweni achitiji, “Nambweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga kutyochema kwinani mpela nguunda ni kwatula pachanya pao. ³³ Uneji nganinaamanyilila nambo jwelejo juŵandumile ngabatisye ni meesi ŵaasalile, ‘Jwelejo juchimwaone ali nkutuluchilwa ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwatula pachanya pao,

jwelejo ni juchabatisye ni Mbumu jwa Akunnungu.’ ” ³⁴ Nipele che Yohana watite, “Uneji naiweni yeleyi ni malasile umboni kuti ajuju ni Mwana jwa Akunnungu.”

Wakulijiganya wandanda wa Che Yesu

³⁵ Malaŵi jakwe, che Yohana waliji sooni ni wakulijiganya wao waŵili. ³⁶ Paŵaweni Che Yesu ali nkupita, watite, “Munnole, ajuju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu.”

³⁷ Ni aŵala wakulijiganya waŵili paŵampilikene che Yohana achiwechetaga maloŵe go, waakuiye Che Yesu. ³⁸ Nipele, Che Yesu wagalawiche, waweni wakulijiganya waŵili wa che Yohana achakuyaga wausisye, “Ana nkusosanga ichichi?”

Ni wanyawo wajanjile, “Labi, ana nkutama kwapi?” Labi malumbo gakwe Jwakwiganya.

³⁹ Che Yesu wajanjile, “Njisangane ni wanyamwe chimmone.” Wakulijiganya wo waakuiye, wapaweni paŵatamaga, jaliji mpela saa kumi ja ligulo ni wanyawo watemi nawo lyuŵa lila.

⁴⁰ Jumo jwa aŵala wakulijiganya waŵili waŵampilikene che Yohana achiwechetaga maloŵe go ni kwakuya Che Yesu waliji che Andulea, mpwao che Simoni Petulo. ⁴¹ Che Andulea wansimene kaje che Simoni mpwakwe, ni wansalile, “Tummweni Masiya,” yaani “Kilisito Jwakuwombola”. ⁴² Nipele, wanjawisye ku Che Yesu.

Ni Che Yesu wannolite che Simoni ni watite, “Mmwejo ni che Simoni mwanagwao che Yohana. Sano chimmilanjikwe che Kefa.” Mchigiliki Petulo, malumbo gakwe, “Lwala.”

Che Yesu akwaŵilanga che Filipino ni che Nasanieli

⁴³ Malaŵi jakwe Che Yesu wapite ku chilambo cha Galilaya. Nipele wansimene che Filipino ni kunsalila, “Munguye.” ⁴⁴ Che Filipino waliji mundu jwa musi wa ku Besesaida, musi uŵatamaga che Andulea ni che Petulo. ⁴⁵ Nipele che Filipino wansosile che Nasanieli, ni paŵammweni wansalile, “Tummweni ajula juŵalembekwe mmalajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni mu itabu ya wakulondola wa Akunnungu, Che Yesu kutyochela musi wa ku Nasaleti Mwana ju che Yusufu.”

⁴⁶ Nombe che Nasanieli wambusisye che Filipino, “Ana chindu chambone chikukomboleka kutyochela ku Nasaleti?” Che Filipino wansalile, “Njise kunnole.” ⁴⁷ Che Yesu paŵambweni che Nasanieli achaichililaga watite, “Nnole! Jwele ali Mwisilaeli nsyenyene, nkati mwakwe mwangali unami.”

⁴⁸ Che Nasanieli wausisye Che Yesu, “Ana mumanyilile chinauli?”

Che Yesu wajanjile, “Akanammilanje che Filipino, nambweni ndi ntemi paasi pa chitela cha ntini pala.”

⁴⁹ Pelepo che Nasanieli watite, “Jwakwiganya, mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, mmwe ndi Mwenye jwa ku Isilaeli!”

⁵⁰ Che Yesu wansalile, “Ana mungulupilile pakuŵa nansalile kuti nammweni paasi pa chitela cha ntini pala? Chingawone gamakulungwa kupunda gelega.” ⁵¹ Che Yesu wajendelechele kusala, “Isyene ngunsalila, chinkuwone kwini kweugule ni achikatumetume wa kwini wa Akunnungu achikwelaga ni kutuluka pa Mwana jwa Mundu.”

2

Che Yesu ku ulombela wa ku Kana

¹ Pagamasile moŵa gaŵili wapali ulombela musi wa ku Kana chilambo cha ku Galilaya. Ni achikulugwe Che Yesu waliji kweleko, ² Che Yesu ni wakulijiganya wao nombe walalichikwe ku ulombela wo. ³ Pajamasile divai jiŵalingenye kwa ligongo lya ulombela, achikulugwe Che Yesu wansalile, “Nganakola divai!”

⁴ Che Yesu wajanjile, “Nkaasalila chakupanganya, katema kangu kakanaŵe kwika.”

⁵ Pelepo achikulugwe Che Yesu waasalile achikatumetume, “Chachilichose chichansalile, mpanganye.”

⁶ Pelepo syapali lulo syekulungwa nsano ni umo sya maganga, lwaluli lose lwakombwele kugumbala lulo sya mwana siwili pane situ sya meesi. Syaŵichikwe pelepo mpela itite pakusyoŵeleka kwa Ŵayahudi kutaga meesi ga kuliswejesya kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu. ⁷ Che Yesu ŵaasalile achikatumetume ŵala, “Ngumbasye meesi lulo syo.” Ni ŵanyawo ŵagumbesye ndendende. ⁸ Nipele ŵaasalile, “Sano ntechanje munjauchisye jwankulu jwa chindimba.” Ni ŵanjauchisye. ⁹ Jwankulu jwa chindimba paŵajipasisye divai jijaliji meesi kundanda, nombejo nganakumanyilila kujikopochele divai jo, nambo achikatumetume ŵala ŵaimanyi. Jwankulu jwa chindimba jula ŵambilasile nlombela, ¹⁰ ni kunsalila, “Mundu jwalijose kundanda akwapa ŵandu divai jambone ni ŵamalaga kung'wa ni kukolelwa akwapa janganong'a nnope. Nambo mmwejo ntupele divai jambone mpaka sambano.”

¹¹ Chelechi chili chimanyisyo chakusimosya chandanda chiŵapanganyisye Che Yesu mmusi wa ku Kana chilambo cha ku Galilaya ni ŵaulosisye ukulu wao nombe ŵakulijiganya ŵao ŵaakulupilile.

¹² Payamasile yeleyo, Che Yesu pamo ni achikulugwe ni achapwakwe ni ŵakulijiganya ŵao ŵala ŵatuluchile ku Kapelenaumu. Ŵatemi kweleko moŵa kanandi.

*Che Yesu pa Nyuumba ja Akunnungu
(Matayo 21:12-13; Maliko 11:15-17; Luka 19:45-46)*

¹³ Katema ka lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka ja Ŵayahudi kaŵandichile ni Che Yesu ŵakwesile ku Yelusalemu. ¹⁴ Pa Nyuumba ja Akunnungu ŵaasimene ŵandu achisumisyaga ng'ombe ni ngondolo ni nguunda ni ŵakutindanya mbiya ali atemi. ¹⁵ Ŵapotile ngonji ni kuŵa lubokola ni ŵaawinjile wose paasa pa Nyuumba ja Akunnungu pamo ni ng'ombe ni ngondolo syao. Ni ŵapikulenye mesa sya ŵakutindanya mbiya ŵala ni kumwasya mbiya syao. ¹⁶ Ni ŵaŵaliji nkusumisya nguunda ŵala ŵaasalile, “Ntyosyanje pelepa indu yi. Nkajipanganya nyuumba ja Atati ŵangu kuŵa nyuumba jakusumichisya malonda!” ¹⁷ Ŵakulijiganya ŵao ŵakumbuchile kuti, malembelo gakusala, “Alakwe Akunnungu, unonyelo wangu kwa nyuumba jenu ukundinisa mpela mooto mu ntima.”

¹⁸ Ilongola ŵa Ŵayahudi ŵausisye Che Yesu, “Ana chimpanganye chimanyisyo chachi chakusimosya chakutulosa kuti nkwete lilamulo lya kupanganya yelei?”

¹⁹ Che Yesu ŵaasalile, “Ngumulanje Nyuumba ja Akunnungu ji, ni uneji chindaŵe kwa moŵa gatatu pe.”

²⁰ Pelepo Ŵayahudi ŵala ŵatite, “Aji Nyuumba ja Akunnungu ji twataŵile kwa yaka makumi ncheche konjehesya nsano ni umo. Ana mmwejo chinkombole chinauli kujitaŵa kwa moŵa gatatu?”

²¹ Nambo Nyuumba ja Akunnungu jiŵajigambaga Che Yesu jo jaliji chiilu chakwe nsyene. ²² Nipele Che Yesu paŵasyuchile, ŵakulijiganya ŵao ŵakumbuchile kuti ŵaŵechete gelega, ni ŵagakulupilile Malembelo ga Akunnungu ni malowê gaŵaŵechete Che Yesu gala.

Che Yesu akujimanyilila mitima ja ŵandu wose

²³ Che Yesu paŵaliji ku Yelusalemu mmowâ ga chindimba cha Pasaka ŵandu ŵajinji paŵaiweni imanyisyo iŵaipanganyisye ŵaakulupilile. ²⁴ Nambo Che Yesu nganalilechelega kukwao pakuŵa ŵajimanyilile mitima jao ²⁵ ni pakuŵa ŵaimanyilile uchenene yaili mmitima jao, nganasaka kusalilwa chachilichose nkati ŵandu ŵane.

3

Che Yesu akukunguluka ni che Nikodemu

¹ Jwapali chilongola jwa Chiyahudi liina lyakwe che Nikodemu juwâlijji mu mpingo wa Mafalisayo. ² Chilo chimo che Nikodemu wânjaulile Che Yesu ni kunsalila, “Jwakwiganya, tukwimanyilila kuti mmwe ndi jwakwiganya jwalajiswe ni Akunnungu, pakuwâ ngapagwa mundu jwakukombola kupanganya imanyisyo inkwitendekanya mmwe akawê Akunnungu ali pamo najo.”

³ Che Yesu wânjanjile, “Isyene ngunsalila, iwâga mundu ngakupagwa kaawili, ngaakombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu.”

⁴ Che Nikodemu wâmbusisye, “Ana mundu akukombola chinauli kupagwa kaawili ali akusile? Akukombola chinauli kwinjila mu lutumbo lwa achikulugwe ni kupagwa kaawili?”

⁵ Che Yesu wânjanjile, “Isyene ngunsalila, iwâga mundu ngaapagwa kwa meesi ni kwa Mbumu jwa Akunnungu, ngaakombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu. ⁶ Kwa chiilu mundu akupagwa ni atati ni achikulugwe, nambo akupagwa kwa mbumu, akupagwa kwa Mbumu jwa Akunnungu. ⁷ Nkasimonga pakuwâ ndite kuti nkusachilwa mpagwe kaawili. ⁸ Mbungo jikupuga kujikusaka, nkujipikana pajikupuga, nambo ngankukumanyilila kujikukopochela atamuno kujikwaula. Ikuwâ yelei kwa jwalijose jwapagwilwe kwa Mbumu jwa Akunnungu.”

⁹ Che Nikodemu wâusisye Che Yesu, “Ayi indu yi ana chiikomboleche chinauli?”

¹⁰ Che Yesu wânjanjile, “Mmwejo ndi jwakwiganya jwa Waisilaeli ana iwêele uli ngankwimanyilila indu yi? ¹¹ Isyene ngunsalila, uweji tukuwêcheta itukwimanyilila ni kuwâlanga umboni wa itwiweni, nambo wanyamwe ngankusaka kuujitichisya utenga wetu. ¹² Iwâga nantanjile indu ya pachilambo ni wanyamwe nganinjitichisya, ana nantanjilaga indu ya kwini chinjitichisye chinauli? ¹³ Ngapagwa jwalijose jwajawile kwini ikawê Mwana jwa Mundu juwâtulwiche kutyochela kwini.”

¹⁴ Mpela ila che Musa iwâtite pakulikoleka penani pa luchanamila lijoka lilyakolochekwe ni shaba mwipululu mula, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu ikusachilwa anyakulikwe mwinani, ¹⁵ kuti jwalijose juchankulupilile akole umi wa mowâ gose pangali mbesi. ¹⁶ Pakuwâ Akunnungu wâanonyele nnope wâdu wâ pachilambo, nipele wanyosisye Mwanagwe jwajikape, kuti jwalijose jwakunkulupilila akajonasika, nambo akole umi wa mowâ gose pangali mbesi. ¹⁷ Pakuwâ Akunnungu nganantuma Mwanagwe pachilambo kuti aiche kukwalamula wâdu, nambo aiche kukwakulupuya.

¹⁸ Jwakunkulupilila Mwana jwa Akunnungu, jwelejo ngakulamulwa, nambo jwankulupilila jwelejo amasile kulamulikwa, pakuwâ nganankulupilila Mwana jwajikape jwa Akunnungu. ¹⁹ Lilamulo lili lyeleli, lilanguka liiche pachilambo nambo wâdu achinonyele nnope chipi kupunda lilanguka, pakuwâ akupanganya ya chigongomalo. ²⁰ Mundu jwalijose jwakupanganya ya chigongomalo akulichima lilanguka, ngakwika kulilanguka pakuwâ ngakusaka iwoneche indu yao ya chigongomalo. ²¹ Nambo jwakuukamulisya usyene akwika kulilanguka kuti yakuipanganya iwoneche kuti ipanganyiche kwa kwajitichisya Akunnungu.

Che Yesu ni che Yohana Wakubatisya

²² Payamasile yeleyo Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wajawile ku chilambo cha Wayahudi. Watemi pamo nawo kweleko, achibatisyaga wâdu. ²³ Che Yohana nombe waliji ku Ainoni, pachiwândi ku Salimu achibatisyaga wâdu, pakuwâ kweleko kwaliji ni meesi gamajinji. Wâdu wânjaulilaga, nombowo wabatisye. ²⁴ Yeleyo yakopochele katema che Yohana nganatawîkwe mu nyumba jakutawîlwa.

²⁵ Gakopochele makani pasikati ja Myahudi jumo ni wakulijiganya wampepe wâ che Yohana nkati masyowêlelo ga kuliswejesya kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu.

²⁶ Nipele, wakulijiganya wo wânjaulile che Yohana ni kunsalila, “Jwakwiganya, ajula

mundu juwâlijji pamo nomwe peesi Yolodani, jumwaŵalasile ngani syakwe, nombejo sambano akubatisya, ni ŵandu wose akwajaulila.”

²⁷ Che Yohana ŵajanjile, “Mundu ngakukombola kukola chachilichose ikaŵe apeg-wilwe ni Akunnungu ŵa kwinani. ²⁸ Ni ŵanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti nasasile, ‘Uneji nguniŵa Kilisito Jwakuwombola, nambo nalajiswe kuti naalongolele!’ ²⁹ Jwakulombekwa ali jwakwe nnombela, nambo nkamusi jwa nnombela akwima kuntumichila nnombela, nkamusi jo akusangalala nnope pakupilikana liloŵe lya nnombela ali nkukunguluka. Iyoyo peyo ni uneji ngusangalala nnope. ³⁰ Che Yesu ikusachilwa aŵe jwankulu, ni uneji mme jwannondi.

Jwelejo jwakwika kutyochela kwinani

³¹ “Jwakwika kutyochela kwinani ali jwankulu kwapunda wose. Jwakutyochela pachilambo ali jwa pachilambo nombe akuŵecheta mpela mundu jwa pachilambo. Nambo jwakwika kutyochela kwinani akuilongosya indu yose. ³² Jwelejo akutyosya umboni wa indu yaiweni ni kuilipikana, nambo ngapagwa mundu jwakukunda indu yakuisala. ³³ Nambo mundu jwalijose jwakukunda umboni wakuusala jwelejo, akwitichisya kuti Akunnungu ali usyene. ³⁴ Ajula jwatumikwe ni Akunnungu akusala maloŵe ga Akunnungu, pakuŵa Akunnungu akwapa Mbumu jwa Akunnungu kwa winji. ³⁵ Akunnungu akunnonnyela Mwana ni indu yose aŵisile mu ulamusi wao. ³⁶ Jwakunkulupilila Mwana akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, jwan-gakunkulupilila Mwana ngakola umi, ni uchimwa wa Akunnungu uli pa jwelejo.”

4

Che Yesu ni jwankongwe Msamalia

¹ Mafalisayo ŵapilikene kuti Che Yesu akupata ŵakulijiganya ŵajinji ni kwabatisya kwapunda che Yohana. ² Nambo Che Yesu nsyene nganiŵabatisya ŵandu, ŵakulijiganya ŵao ni ŵaŵabatisyaga ŵandu. ³ Nipele, Che Yesu paŵapilikene yeleyo ŵatyosile ku Yudea ni kuuja ku Galilaya. ⁴ Mu ulendo wao ŵasachilwe kupita ku Samalia.

⁵ Nipele, ŵaiche ku Sikali musi umo wa ku Samalia, pachiŵandi ngunda u che Yusufu wapegwilwe ni che Yakobo atatigwe. ⁶ Pelepo paliji ni chisima chi che Yakobo, nombe Che Yesu pakuŵa ŵapesile ni ulendo, ŵatemi mungulugulu chisima. Yaliji muusi lyuŵa pantwe.

⁷ Nipele jwankongwe jumo Msamalia ŵaiche kukuteka meesi. Ni Che Yesu ŵansalile jwankongwe jo, “Nguŵenda meesi gakung'wa.” ⁸ Katema ko ŵakulijiganya ŵakwe ŵajile mu mmusi kukusuma yakulya.

⁹ Nambo jwankongwe jo ŵatite, “Mmwejo Myahudi, ana nkukombola chinauli ku-umenda meesi gakung'wa uneji jwankongwe Msamalia?” Ŵatite yele pakuŵa Ŵayahudi ngakukamulangana ni Ŵasamalia.

¹⁰ Che Yesu ŵajanjile, “Nkachimanyi chichi chakusaka Akunnungu kumpa ni ŵaani ŵakummenda meesi gakung'wa, nkammendile jwelejo, nombejo akampele meesi gagak-wikanawo umi.”

¹¹ Jwankongwe jo ŵatite, “Ambuje, mmwe nganinkola ngao ni chisima chi chilewipe nnope. Ana mpatile kwapi meesi gagakwikanawo umi go? ¹² Ambuje ŵetu che Yakobo ni ŵatupele uweji chisima chi, nsyene ni ŵanagwe ni ilango yakwe ŵang'wele meesi ga chisima chi. Ana mmwejo nkulitenda jwankulu nnope kwapunda che Yakobo?”

¹³ Che Yesu ŵanjanjile, “Jwalijose juchang'we meesi ga chisima chi chijakole njota sooni. ¹⁴ Nambo juchang'we meesi gachinaape une ngajakola njota ng'oo. Meesi gachinaape une chigaŵe nti meesi gagakuulika nkati mwakwe, gagakwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi.”

¹⁵ Jwankongwe jo wansalile, “Ambuje, nguwendenda meesi go kuti jinangole njota sooni ni ninaiche sooni pelepa kukuteka meesi.”

¹⁶ Che Yesu wansalile jwankongwe jo, “Njaule nkaawilanje wankwenu, nkaiche pamo nawo pelepa.”

¹⁷ Jwankongwe jo wajanjile, “Uneji nganingola walume.”

Che Yesu wansalile, “Njanjile yambone kuti nganinkola walume. ¹⁸ Pakuwa mwalombilwe kasano, ni jwannume junkutama nawo sambano jo nganawa wankwenu. Pelepo chinsasile cho chili chisyene.”

¹⁹ Jwankongwe jo waasalile, “Ambuje, nguwona kuti mmwejo ndi jwakulondola jwa Akunnungu. ²⁰ Achambuje wetu wa Chisamalia waapopelele Akunnungu mwinani mwa chitumbi chi, nambo wanyamwe Wayahudi nkuti, tukusachilwa kwapopelele Akunnungu ku Yelusalemu.”

²¹ Che Yesu wajanjile, “Amao, nkulupilile chinguchisala, chikaiche katema ngamwapopelele Atati mwinani mwa chitumbi chi atamuno ku Yelusalemu kula. ²² Wanyamwe Wasamalia nkwapopelele wangankwamanyilila, nambo uweji Wayahudi tukwamanyilila watukwapopelele, pakuwa ukulupusyo wa Akunnungu chiutyochele kwa litala lya Wayahudi. ²³ Nambo chikaiche katema, sooni kaiche, wakupopelele kwa usyene chiwaapopelele Atati achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni usyene. Pakuwa Atati akwasaka wandu wakwapopelele chanti yeleyo. ²⁴ Akunnungu ali Mbumu, ni wakwapopelele welewo wapopeleleje achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni kumanyilila usyene.”

²⁵ Jwankongwe jo wansalile, “Ngumanyilila kuti chaiche Masiya jwakuwilanjikwa Kilisito Jwakuwombola. Pachaiche chatumanyisye inayose.”

²⁶ Che Yesu wansalile, “Uneji junguwecheta nomwe ndili jwelejo.”

²⁷ Papopo wakulijiganya wakwe wausile, wasimosile ligongo waasimene Che Yesu alinkukunguluka ni jwankongwe. Nambo ngapagwa jwalijose juwambusisye Che Yesu, “Ana nkusaka chichi? Pane kwaligongo chi nkukunguluka ni jwankongwe?”

²⁸ Jwankongwe jo walesile lulo lwakwe palapala, wajawile mmusi ni kwasalila wandu achitiji, ²⁹ “Njisangane nkannole mundu jwasalile yanayose imbanganyisye! Ikukomboleka kuti jweleju ali Kilisito Jwakuwombola?” ³⁰ Nipele wandu wakopweche mmusi ula ni kwajaulila Che Yesu.

³¹ Katema kakoko wakulijiganya wakwe waliji nkwachondelele Che Yesu achitiji, “Chondechonde Jwakwiganya, ndye.”

³² Nambo Che Yesu waasalile, “Uneji ngwete chakulya chingankuchimanyilila wanyamwe.”

³³ Wakulijiganya wakwe watandite kuusyana achinsyene pe, “Ana kwana mundu jwanjigalile chakulya?”

³⁴ Che Yesu waasalile, “Chakulya changu chili kutendekanya chakusaka awala wandumile ni kugamalisya masengo gao. ³⁵ Wanyamwe ngankuti, ‘Jisigalile miesi ncheche, pakwika katema ka kugungula?’ Nambo uneji ngunsalila nnole migunda ji jili chile kwa kugungula. ³⁶ Jwakugungula akupochela mbote ni akukumbikanya pamo magungulo kuti gakole umi wa mowa gose pangali mbesi, nipele jwakupanda asengwe yalumo ni jwakugungula. ³⁷ Chiwecheto chi chili chisyene, ‘Jumo akupanda ni jwine akugungula.’ ³⁸ Uneji nantumile nkagungule magowolo ganganimpande wanyamwe, wane wapanganyisye masengo gakulimba, nambo gelego ginkupata wanyamwe gali kwa ligongo lya masengo gao.”

³⁹ Wasamalia wajinji wa musu ula waakulupilile Che Yesu kwa ligongo lya umboni wa malowe gawa wechete jwankongwe jo gagakuti, “Asalile inayose imbanganyisye.”

⁴⁰ W̄asamalia w̄ajaulile Che Yesu ni kwachondelela atame pamo nawo, nombejo w̄atemi pepala moŵa gaŵili.

⁴¹ Nipele w̄andu w̄ajinji nnope w̄aakulupilile Che Yesu ligongo lya maloŵe gao.

⁴² W̄ansalile jwankongwe jo, “Sano tukukulupilila ngaŵa kwaligongo lya kuŵecheta kwenu pe, nambo pakuŵa tupilikene twachinsyene, ni tukumanyilila kuti isyene ajuju ni Nkulupusyo jwa w̄andu w̄apachilambo.”

Che Yesu akunnamya mwanache jwa jwankulu

⁴³ Pagapite moŵa gaŵili Che Yesu w̄ausile sooni ku Galilaya. ⁴⁴ Pakuŵa Che Yesu nsyene w̄asasile pangasisa kuti, “Jwakulondola jwa Akunnungu ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe nsyene.” ⁴⁵ Paŵaiche ku Galilaya, w̄andu w̄ajinji w̄akweleko w̄apochele, pakuŵa w̄anyawo nombe w̄aliji ku Yelusalemu kuchindimba cha Pasaka, w̄aiweni yose yaitesileje Che Yesu pachindimba.

⁴⁶ Nipele Che Yesu w̄aujile sooni mmusi wa ku Kana, chilambo cha ku Galilaya, peuto paŵagatesile meesi gaŵe divai pala. Pepala paliji ni jwankulu jumo juŵaliji ni mwanache jwakulwala ku Kapelenaumu ko. ⁴⁷ Nipele jwankulu jo paŵapilikene kuti Che Yesu atyosile ku Yudea ni kwika ku Galilaya, w̄ajaulile ni kwachondelela ajaule ku Kapelenaumu akannamye mwanagwe juŵalwalaga kuŵandichila kuwa. ⁴⁸ Che Yesu w̄ansalile, “W̄anyamwe ngankwakulupilila Akunnungu pangaiwona imanyisyo ni yakusimonjeka!”

⁴⁹ Jwankulu jo w̄anjanjile, “Ambuje, chondechonde tujale mwanangu akanaŵe kuwa.”

⁵⁰ Che Yesu w̄ansalile, “Njauleje, mwanagwenu chalame.”

Mundu jo w̄alikulupilile liloŵe liŵasalilwe ni Che Yesu ni w̄ajawile. ⁵¹ Paŵaliji nkutuluka, w̄asimene ni achikapolo w̄ao ni w̄ansalile kuti mwanache jwao alamile.

⁵² Nombejo w̄ausisye katema kaŵatandite mwanagwe kupata eja, ni w̄anyawo w̄ajanjile, “Ulwele wannesile liiso saa saba ja musi.” ⁵³ Nipele atati jo w̄ajimanyilile kuti jaliji saa jilajila jiŵasalilwe ni Che Yesu kuti, “Mwanagwenu chalame.” Pelepo nsyene pamo ni achalongo w̄akwe wose w̄ankulupilile Che Yesu.

⁵⁴ Chelechi chaliji chimanyisyo cha kusimosya chaaŵili chiŵachipanganyisye Che Yesu paŵatyosile ku Yudea kuuja ku Galilaya.

5

Che Yesu akunnamya mundu pa litanda

¹ Payamasile yeleyo, Che Yesu w̄akwesile kwaula ku Yelusalemu ku chindimba cha W̄ayahudi, ² Ni ku Yelusalemu ko, pachiŵandi nnango wekulungwa waukuŵilanjikwa nnango wa ngondolo, kwaliji ni litanda lyalikuŵilanjikwa Mchiebulania Betisasa lyalili ni mapenu nsano. ³ W̄akulwala w̄ajinji w̄agonaga mmapenu mo, kwaliji ni w̄angalola ni w̄akulemala ni w̄akutatala. ⁴ W̄alolelaga meesi gatinganyikwe, pakuŵa kapali katema katumetume jwa kwini jwa Ambuje w̄atuluchilaga mmeesi ni kugatinganya. Jwakulwala jwalijose juŵaliji jwaandanda kwinjila mmeesi gagatinganyikwe, w̄alamile ulwele uliwose walinawo. ⁵ Pelepo paliji ni mundu jumo juŵatatele yaka makumi gatatu kupambula nsano ni itatu. ⁶ Che Yesu paŵambweni mundu jula ali agonile pepala ni kwimanyilila kuti ali jwakulwala moŵa gamajinji, w̄ambusisye, “Ana nkusaka kulama?”

⁷ Jwakulwala jo w̄ajanjile, “Ambuje, uneji nganingola jwakunyinjisya mu litanda katema meesi pagakutinganyikwa. Pingulinga kwinjila, mundu jwine akuunongolela kwinjila.”

⁸ Nipele Che Yesu w̄ansalile, “Njimuche, njigale ugono wenu njaule.” ⁹ Papopo pepo mundu jo w̄alamile, w̄ajigele ugono wakwe ni kwaula.

Yeleyo yatendekwe pa Lyuŵa lya Kupumulila. ¹⁰ Nipele achakulu ŵa Ŵayahudi ŵansalile mundu jwalamile jo, “Lelo jino lili Lyuŵa lya Kupumulila ni malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa gakukanya kunyakula ugono wenu.”

¹¹ Nambo mundu jo ŵaajanjile ŵanyawo, “Mundu jwanamisye jula andanjile, ‘Njigale ugono wenu, njaule.’ ”

¹² Ŵanyawo ŵambusisye, “Ana ŵaani ansalile njigale ugono wenu njaule?”

¹³ Nambo mundu juŵalamiswe jula nganammanyilila Che Yesu kuti ali ŵaani, pakuŵa pepala paliji ni mpingo wekulungwa wa ŵandu ni Che Yesu ŵatyosile pepala.

¹⁴ Kanyuma Che Yesu ŵansimene mundu juŵannamisye jula pa Nyuumba ja Akunnungu, ni ŵansalile, “Mpilikane sambano nnamile, kasintenda sooni sambi, chinaiche kunsimana chindu chakusakala kupunda achichi.”

¹⁵ Mundu jula ŵajawile kukwasalila achakulu ŵa Ŵayahudi kuti Che Yesu ni juŵalamisye. ¹⁶ Pakuŵa Che Yesu ŵatendekenye yeleyo pa Lyuŵa lya Kupumulila, Ŵayahudi ŵatandite kunchima. ¹⁷ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Atati ŵangu akupanganya masengo moŵa gose ni uneji ngugapanganya iyoyo peyo.”

¹⁸ Kwa ligongo lyo, achakulu ŵa Ŵayahudi ŵapundile kususososa litala lyakwaulaga Che Yesu ngaŵa ligongo lyakutema malajisyo ga Lyuŵa lya Kupumulila pe, nambo pakuŵa alitesile kuti Akunnungu ali Atatigwe ni kulitenda chisau ni Akunnungu.

Ulamusi wa Mwana jwa Akunnungu

¹⁹ Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana ngakukombola kupanganya chachilichose jikape. Mwana akukombola kupanganya achilape chakuchiwona alinkupanganya Atati. Pakuŵa achila chaakuchipanganya Atati Mwana nombejo akupanganya ilaila peila. ²⁰ Atati akunnonyela Mwana ni kunlosya indu yose yakupanganya nsyene. Soonni chiŵalosye indu yekulungwa kupunda ayiyi, ni ŵanyamwe chinsimonje. ²¹ Mpela ila Atati iyakuti pakwasyusya ŵawile ni kwapa umi, iyoyo peyo ni Mwana akwapa umi aŵala ŵakwasaka. ²² Atati ngakunlamula mundu jwalijose, nambo ampele Mwanagwe ukombole wose wakwalamula ŵandu, ²³ kuti ŵandu wose anchimbichisye Mwana mpela yakuti pakwachimbichisya Atati. Mundu jwalijose jwangakunchimbichisya Mwana ngakunchimbichisya Atati juŵantumile.”

²⁴ “Ngunsalila isyene, jwakulipikanila liloŵe lyangu ni kwakulupilila ŵandumile une ŵala, jwelejo akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi. Nombejo ngaalamulikwa ng'oo, pakuŵa amasile kukopoka muchiwa ni kwinjila mu umi. ²⁵ Ngunsalila isyene, chikaiche katema ni sambano kaiche chanti ŵandu ŵawile chalipilikane liloŵe lya Mwana jwa Akunnungu nombe ŵandu ŵachalipilikane wo chakole umi. ²⁶ Mpela ila Atati yatite kuŵa ndande ja umi, iyoyo peyo ampele Mwana kuŵa ndande ja umi. ²⁷ Soonni ampele Mwana ukombole wa kulamula ligongo jwelejo ali Mwana jwa Mundu. ²⁸ Nkachisimonga achichi pakuŵa chikaiche katema chati ŵandu wose ŵaali kumalembe chalipilikane liloŵe lyao, ²⁹ nombe chasyuche, aŵala ŵaŵatendekenye yambone chasyuche ni kupata umi ni aŵala ŵaŵatendekenye yangalumbana chasyuche ni kulamulikwa.”

Usyene nkati Che Yesu

³⁰ “Uneji jikape ngangukombola kuchitendekanya chindu kwa ukombole wangu nansyene. Ngulamula mpela inguti pakupilikana kutyochela kwa Atati, ni kulamula kwangu kuli kwa usyene pakuŵa ngangupanganya ingusaka nansyene, nambo yambone paujo pao ŵandumile une ŵala.

³¹ “Naliŵalangaga nansyene umboni wangu uli wa unami. ³² Nambo apali jwine jwakusala umboni pa une, noneji ngumanyilila kuti yose yakusala nkati uneji ili isyene. ³³ Ŵanyamwe mwalajisye ŵantenga ku che Yohana Ŵakubatisya, ni umboni

wasasile nkati une uli usyene. ³⁴ Ngaŵa kuti uneji nguukulupilila umboni wa ŵandu, nambo ngusala yelei kuti ŵanyamwe nkulupuswe. ³⁵ Che Yohana ŵaliji mpela lumuli lulwakolelaga ni kulanguchisya, ni ŵanyamwe mwaliji chile kusengwa ni lilanguka lyakwe kwa katema pe. ³⁶ Nambo uneji ngwete umboni kukwangu wauli wekulungwa kupunda u che Yohana. Pakuŵa masengo gingugapanganya gaambebe Atati malichisye ni gagakulosya pangasisika kuti Atati ni ŵandumile. ³⁷ Atati uŵandumile, iyoyo akusala umboni nkati une. Ŵanyamwe nganimme kulipilikana liloŵe lyao atamuno kukulola ku meeso kwao, ³⁸ ni liloŵe lyao ngalikutama nkati mwenu, pakuŵa nganimunkulupilila ajula juŵamtumile. ³⁹ Nkugasosasosa Malembelo ga Akunnungu nchiganisyaga kuti mu gelego chimpate umi wa moŵa gose pangali mbesi. Ni Malembelo ga Akunnungu go gakuŵalanga umboni nkati une! ⁴⁰ Ni ŵanyamwe ngankusaka kwika kukwangu kuti nkole umi wa moŵa gose pangali mbesi.

⁴¹ “Ngangusosa kuchimbichikwa ni ŵandu. ⁴² Nambo ngummanyilila ŵanyamwe kuti nganinkola unonyelo wa Akunnungu mmitima jenu. ⁴³ Uneji iiche kwa ulamusi wa Atati ŵangu, ni ŵanyamwe nganimungulupilila. Aikaga mundu jwine kwa ulamusi wakwe nsyene, chimunkulupilile. ⁴⁴ Ana chinkombole chinauli kungulupilila iŵaga ŵanyamwe nkusaka kulapikwa kutyochela kwa achinjenu nambo nkukana kulapikwa kwakukutyochela kwa Akunnungu ŵaali jikape? ⁴⁵ Nkaganisyaga kuti uneji chinambechetele kwa Atati. Che Musa junkunlolela ŵanyamwe ni juchambechetele kwa Atati. ⁴⁶ Nkankulupilile che Musa nkaangulupilile ni une ŵakwe pakuŵa che Musa ŵalembile ngani syangu. ⁴⁷ Nambo iŵaga ngankugakulupilila gaŵagalembile che Musa gala, sano chinkombole chinauli kugakulupilila ginguŵecheta?”

6

Che Yesu akuulisya mpingo wa ŵandu

(Mataya 14:13-21; Maliko 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Payamasile yeleyo Che Yesu ŵajombweche litanda lya Galilaya pane likuŵilanjikwa litanda lya Tibelia. ² Mpingo wekulungwa wa ŵandu wakuiye ligongo ŵandu wo ŵaiweni imanyisyo iŵapanganyisye kwa kwalamya ŵandu. ³ Nipele Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵakwesile mwitumbi ni kutama. ⁴ Katema ka chindimba cha Pasaka ja Ŵayahudi kaŵandichile. ⁵ Che Yesu paŵalolesyelolesye ŵauweni mpingo wekulungwa wa ŵandu uchaichililaga, nipele ŵausisye che Filipo, “Ana chitusume kwapi chakulya kuti twape ŵandu ŵa alye?” ⁶ Ŵaŵechete yeleyo kuti ŵalinje che Filipo, pakuŵa asyene ŵaimanyi chichaapanganye.

⁷ Che Filipo ŵajanjile, “Ipande machila gaŵili ga madini ga feza ngaikukwana kusumila mikate kwa kila mundu!”

⁸ Jumo jwa ŵakulijiganya ŵa Che Yesu jwakuŵilanjikwa che Andulea, mpwao che Simoni Petulo, ŵaasalile Che Yesu, ⁹ “Kwana jwanchanda pelepa jwali ni ipande nsano ya mikate ja shayili ni somba siŵili. Nambo yakulya yi kanandi ngayajikutisya ŵandu ŵajinji ŵanti nyi?”

¹⁰ Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Mwasalile ŵandu atame paasi.” Pelepo pali ni manyasi, nipele ŵandu wose ŵatemi paasi, winji wa achalume pe waliji mpela elufu tano. ¹¹ Nipele Che Yesu ŵaijigele ipande ya mikate ila, ni ŵatogolele Akunnungu ni kwagaŵila ŵandu ŵaŵatemi paasi ŵala. Ŵatesile iyoyo peyo ni somba sila ni kila mundu ŵapatile mpela iŵatite pakusaka. ¹² Ŵandu wo paŵajikwite Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Nkumbikanye mbakatika yaisigele yo kuti inapotele.” ¹³ Nipele, ŵakulijiganya ŵala ŵakumbikenye isigasi ya mikate nsano ja shayili iyasigesye ŵandu ŵaŵalile ŵala, ŵagumbesye itundu likumi ni iŵili. ¹⁴ Ŵandu paŵachiweni chimanyisyo chiŵachipanganyisye Che Yesu cho, ŵatite, “Isyene ajuju ni jwakulondola jwa Akunnungu

jwaŵechetekwe kuti chaiche pachilambo.” ¹⁵ Che Yesu ŵaimanyi kuti ŵandu ŵasachile kwakanganichisya aŵe mwenye jwao, ni ŵatyosile sooni jikape ni kwaula ku chitumbi.

*Che Yesu akwenda pachanya meesi
(Matayo 14:22-33; Maliko 6:45-52)*

¹⁶ Pakwaswele ŵakulijiganya ŵa Che Yesu ŵatulwiche kwaula ku litanda. ¹⁷ Ŵajinjile mu ngalaŵa ŵatandite komboka kwaula ku Kapelenaumu. Chipi chajinjile ni Che Yesu ŵaliji akanaŵe kwaichilila. ¹⁸ Litanda lyatandite matumbela kwa ligongo lya chibungwa chekulungwa chichaliji chininkupuga. ¹⁹ Ŵakulijiganya ŵao paŵajawile kwakutalichila uleu wa maili sitatu pane ncheche, ŵammweni Che Yesu alinkwenda pachanya meesi, ni kujiŵandichila ngalaŵa, ŵajogwepe nnope. ²⁰ Che Yesu ŵaasalile, “Nkajogopa, ndili uneji!” ²¹ Nipele ŵakulijiganya ŵala kwakusangalala ŵammendile Che Yesu ajinjile mu ngalaŵa mula. Palapala ngalaŵa jaiche mungulugulu litanda kuŵajaulaga.

Ŵandu akwasosasosa Che Yesu

²² Malaŵi jakwe mpingo wa ŵandu uŵasigele peesi litanda ula ŵaimanyi kuti apala paliji ni ngalaŵa jimo pe. Che Yesu nganajinjila mu ngalaŵa pamo ni ŵakulijiganya ŵao, nambo ŵakulijiganya ŵao wo ŵajawile achinsyene pe. ²³ Syaiche ngalaŵa sine kutyochela ku Tibelia pepala mpingo wekulungwa wa ŵandu paŵalile mikate, Ambuje ali amasile kwatogolela Akunnungu. ²⁴ Nipele, ŵandu wo paŵaimanyi kuti Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao nganapagwa pepala, ŵasikwesile ngalaŵa sila ni kwaula ku Kapelenaumu achin-sosaga.

Che Yesu ali chakulya cha umi

²⁵ Ŵandu ŵala paŵasimene Che Yesu ali ajombweche ŵambusisye, “Ana, Jwakwiganya akuno nnyiche katema chi?” ²⁶ Che Yesu ŵaajanjile, “Ngunsalila isyene, nkusosasosa une ngaŵa kwaligongo mwaiweni imanyisyo imbanganyisye, nambo kwaligongo mwalile mikate jila ni kwikuta. ²⁷ Kasinchenjeuchila chakulya chachikuwola, nambo nchen-jeuchile chakulya chingachikuwola cha umi wa moŵa gose pangali mbesi. Mwana jwa Mundu champe chakulya chi pakuŵa Akunnungu Atati, alosisye kuti ansagwile ni kunkunda.” ²⁸ Nombewo ŵambusisye Che Yesu, “Tutende chichi kuti tukombole kugapanganya masengo gakugasakaga Akunnungu tugapanganye?” ²⁹ Che Yesu ŵaajanjile, “Chelechi ni chakuchisaka Akunnungu nchipanganye, munkulupilile jwantumile jula.”

³⁰ Pelepo ŵaasalile, “Ana chintende chimanyisyo chi tulole kuti tunkulupilile mmwe? Chintende chichi? ³¹ Achambuje ŵetu ŵalile chakulya chachikuŵilanjikwa mana mwipululu mula mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, ‘Ŵalisisye mikate jajityochele kwinani.’”

³² Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, che Musa nganampanga nkate kutyochela kwinani, nambo Atati ŵangu ni ŵampele ŵanyamwe nkate usyene kutyochela kwinani. ³³ Pakuŵa nkate wakatupa Akunnungu uli ajula jwatulwiche kutyochela kwinani ni kwapa umi ŵandu ŵaali mchilambo.” ³⁴ Nipele ŵaasalile, “Ambuje, ntupeje nkate wu kila lyuŵa.” ³⁵ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Uneji ndili nkate waukwikanawo umi. Jwakwika kukwangu ngasijinkola sala, jwakungulupilila une ngasijinkola njota ng’oo. ³⁶ Nambo nansalile kuti namuno muuweni, nganimme kungulupilila. ³⁷ Wose ŵakuumba Atati chaiche kukwangu, noneji jwalijose jwakwika kukwangu ngasinankana ng’oo. ³⁸ Nganinduluka kutyochela kwinani kwaligongo lya kuitendekanya ingusaka uneji, nambo ndulwiche kuti ndendekanye yakusaka ŵandumile une ŵala. ³⁹ Yakusaka ŵandumile une ŵala ni ayiyi, ninanjase jwalijose juŵambele, nambo naasyusye pa lyuŵa lya mbesi. ⁴⁰ Pakuŵa chakusaka Atati ŵangu ni achichi, jwalijose jwakunlola Mwana ni kunkulupilila akole umi wa moŵa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuŵa lya mbesi.”

⁴¹ Nipele Wayahudi watandite kwasongonechela Che Yesu pakuwa watite, “Uneji ndili nkate wautulwiche kutyochela kwinani.” ⁴² Ni watite, “Uli, ajuju nga wa Che Yesu mwana ju che Yusufu jula? Atatigwe ni achikulugwe twamanyi! Ana akukombola chinauli kuti atulwiche kutyochela kwinani?” ⁴³ Che Yesu waasalile, “Nneche kusongonechelana jwine ni jwine. ⁴⁴ Ngapagwa mundu juchakombole kwika kukwangu pangali Atati ju wandumile une jo kwautila kukwangu, ni une chinansyusye mundu jo pa lyuwa lyambesi. ⁴⁵ Wakulondola wa Akunnungu walembile kuti, ‘Wandu wose chajiganyikwe ni Akunnungu.’ Mundu jwalijose jwakumpilikana Atati ni kulijiganya kutyochela kwa welewo, chaiche kukwangu. ⁴⁶ Ngapagwa mundu jwambweni Atati, ika we ajula pe jwatyosile kwa Akunnungu, jwelejo ni ju wambweni Atati. ⁴⁷ Ngunsalila isyene, jwakukulupilila akwete umi wa mo wa gose pangali mbesi. ⁴⁸ Uneji ndili nkate waukwikanawo umi. ⁴⁹ Achambuje wenu walile mana mwipululu mula, nambo wawile. ⁵⁰ Nambo weleu ni nkate waukutuluka kutyochela kwinani kuti jwalijose jwakulya anajasiche. ⁵¹ Uneji ndili nkate waukwikanawo umi wautulwiche kutyochela kwinani. Mundu jwalijose alyaga nkate wo chalame mo wa gose pangali mbesi. Ni nkate uchinaape wo uli chiilu changu chinguchityosya kuti wandu wose wapachilambo akole umi.”

⁵² Nipele Wayahudi watandite kwangangana achinsyene pe, “Ana aju akukombola chinauli kutupa uwe chiilu chakwe kuti tulye?” ⁵³ Che Yesu waasalile, “Ngunsalila isyene, iwaga ngankulya chiilu cha Mwana jwa Mundu ni kung'wa miasi jakwe, ngankola umi nkati mwenu. ⁵⁴ Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kungwa miasi jangu akwete umi wa mo wa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuwa lyambesi. ⁵⁵ Pakuwa chiilu changu chili chakulya chisyenesyene, ni miasi jangu jili chakung'wa chisyenesyene. ⁵⁶ Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kung'wa miasi jangu, jwelejo akutama nkati mwangu ni uneji ngutama mwa jwelejo. ⁵⁷ Mpela ila Atati waali wajumi iwandumile, ni kwa ligongo lya Atati ndili wajumi, kwayele jwakundya une cha we wajumi kwa ligongo lyangu. ⁵⁸ Nipele, weleu uli nkate wautulwiche kutyochela kwinani, nga wa mpela mana ji walile achambuje wenu ni kuwa. Nambo juchalye nkate wu chakole umi wa mo wa gose pangali mbesi.” ⁵⁹ Che Yesu wa wechete yeleyo pa waliji nkwiganya mu nyuumba ja kusimanilana Wayahudi ku Kapelenaumu kula.

Malo we gagakwikanawo umi wa mo wa gose pangali mbesi

⁶⁰ Nipele wakulijiganya wao wajinji pa wapilikene yeleyo watite, “Aga majiganyo ga gali gakulimba! Ana nduni juchakombole kugakunda?” ⁶¹ Che Yesu waimanyi pangasalilwa ni mundu kuti wakulijiganya wao waliji nkusongoneka yankati yeleyo, ni wausisye, “Ana majiganyo ga gakuntesya nneche kungulupilila? ⁶² Nambi chii we uli pachimummone Mwana jwa Mundu alinkujigalikwa kwaula kwinani ku waliji kundanda? ⁶³ Mbumu jwa Akunnungu ni jwakwichisya umi, machili ga mundu gangali chindu. Malo we ginansalile gali Mbumu nombe gali umi. ⁶⁴ Natamuno yeleyo apali wane mwa wanyamwe wangakukulupilila.” Che Yesu wa wechete yeleyo pakuwa waimanyi chitandile kundanda kuti waani wangakulupilila ni nduni juchangalauche. ⁶⁵ Nipele Che Yesu wa wechete sooni, “Kwa ligongo lyo nansalile kuti ngapagwa juchakombole kwika kukwangu mpaka akamuchikwe ni Atati wangu.”

⁶⁶ Kutyochela lyuwa lya wakulijiganya wao wajinji walesile kulongana nawo kwaligongo lya malo we gala ni waujile panyuma. ⁶⁷ Nipele Che Yesu wausisye wakulijiganya likumi ni wa wili wala, “Ana, ni wanyamwe nombe nkusaka kwaula?” ⁶⁸ Che Simoni Petulo wajanjile, “Ambuje, tutujaule kwa acheni? Mmwejo nkwete malo we gagakwikanawo umi wa mo wa gose pangali mbesi. ⁶⁹ Uweji tukukulupilila ni sooni tukwimanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela kutyochela kwa Akunnungu.” ⁷⁰ Che Yesu waasalile, “Uli, nganinansagula wanyamwe likumi ni wa wili? Nambo jumo jwenu ali Shetani.” ⁷¹ Nambo

Che Yesu wâliji nkwegamba che Yuda mwana ju che Simoni Isikaliote, pakuwâ jwelejo ni juchangalauche namuno ali jumo jwa wakulijiganya likumi ni wawili wala.

7

Che Yesu ni achapwakwe

¹ Payamasile yeleyo, Che Yesu wâliji nkwendajenda ku Galilaya ko. Nganasaka kwendajenda ku Yudea ligongo achakulu wa Wayahudi wasachile kwaulaga. ² Chindimba cha Wayahudi cha masakasa chawandichile. ³ Nipele achapwakwe Che Yesu waasalile, “Ntyoche pelepa njaule ku Yudea kuti wakunkuya mmwe nombewo aiwone yakusimonjeka inkwipanganya. ⁴ Ngapagwa mundu jwakupanganya chindu kwakulisisa iwaga akusaka kumanyika ni wandu. Pakuwâ nkupanganya yelei, ntilosye mwasyene kwa wandu wa pachilambo.” ⁵ Namose achapwakwe nganiwakulupilila. ⁶ Nipele, Che Yesu waasalile, “Katema kambone kukwangu kakanawe kwika, kukwenu wanyamwe katema kakalikose kali kambone. ⁷ Wandu wa pachilambo ngakombola kunchima wanyamwe, nambo uneji akunjima pakuwâ naasalile kuti yakuitendekanya yo ili yangalumbana. ⁸ Wanyamwe njaule kuchindimba cho. Uneji ngunyaula kuchindimba cho pakuwâ katema kambone kukwangu kakanawe kwika.” ⁹ Wawechete yeleyo ni kusigala pa Galilaya palapala.

Che Yesu kuchindimba cha masakasa

¹⁰ Achapwakwe pawamasile kwaula kuchindimba cha masakasa, Che Yesu nombe wajawile, nambo nganajaula kwakulilosya, wajawile kwakulisisa. ¹¹ Kuchindimba cho achakulu wa Wayahudi wâliji nkwasosasosa Che Yesu, ni wausyene, “Ana ali kwapi welewo?”

¹² Mpingo wa wandu waliji nkusongona jwine ni jwine yankati Che Yesu. Wandu wane watite, “Ali mundu jwambone.” Ni wane watite, “Nga wa! Akwalambusya wandu.” ¹³ Atamuno yeleyo ngapagwa mundu jwalijose walinjile kuwecheta ngani syakwe pelanga kwa ligongo lya kwajogopa achakulu wa Wayahudi.

¹⁴ Chindimba cho pichawandichile kumala, Che Yesu wajawile pa Nyuumba ja Akunungu ni kutanda kwiganya. ¹⁵ Nipele achakulu wa Wayahudi wasimosile ni kuti, “Ana mundu ju agapatile kwapi majiganyo ga, nombejo nganajaula kukulijiganya?” ¹⁶ Pelepo Che Yesu waajanjile, “Majiganyo gungwiganya nganiga wa gangu, nambo gakutyochela kwa welewo wandumile une. ¹⁷ Mundu asakaga kupanganya yakusaka Akunungu, chaimanyilile kuti majiganyo gungwiganya gatyosile kwa Akunungu pane nguwecheta kwa ukombole wangu nansyene. ¹⁸ Jwelejo jwakuwecheta ngani syakwe nsyene akusosasosa ukulu wakwe nsyene, nambo jwokusosasosa ukulu wa jwannajisye jula, jwelejo ali jwausyene ni mwa jwelejo ngapagwa unami. ¹⁹ Ana che Musa nganampanga malajisyo? Atamuno yeleyo, ngapagwa jwalijose mwa wanyamwe jwakugatendekanya gagalembekwe mmalajisyo go. Ana ligongo chi nkusaka kumulaga?” ²⁰ Papopo mpingo wekulungwa wa wandu wajanjile, “Ana mmwe nkmete masoka! Nduni jwokusaka kumulaga mmwe?”

²¹ Che Yesu waajanjile, “Mbanganyisye chakusimonjeka chimo ni wanyamwe nkuchisimonga. ²² Che Musa wampele chisyo welo cha kwaumbasya achiwana wenu. Nambo chisyo welo cho nganichityochela ku che Musa nambo chatyochele kwa achambuje wenu. Sambano wanyamwe nkummumbasya mwanache pa Lyu wa lya Kupumulila. ²³ Iwaga mundu akuumbala pa Lyu wa lya Kupumulila kuti ganatemeche malajisyo, sambano kwa chichi nkuundumbilila une ligongo nannamisye mundu pa Lyu wa lya Kupumulila? ²⁴ Kasinlamula kwa meeso pe, nambo nlamule kwa goloka.”

Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola jwatumikwe ni Akunungu

²⁵ W̄andu w̄ane w̄a ku Yelusalemu w̄atandite kulusya, “Ana mundu ju ngaŵa ajula jwakusosekwa ni ɪlongola kuti ammulaje? ²⁶ Nnole, sambano akuw̄echeta pelanga, nombe ngapagwa mundu jwakuntanjila chachilichose. Uli, ɪlongola akwimanyilila kuti aju ali Kilisito Jwakuwombola? ²⁷ Pachaiche Kilisito ngapagwa mundu juchakumanye kwakopochele, nambo uweji tukumanyi kwakopochele mundu ju!”

²⁸ Nipele Che Yesu paŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu w̄anyanyisye achitiji, “Ana w̄anyamwe nkuumanyilila une ni sooni nkumanyi kungopochele? Une nguniika kwa ulamusi wangu nansyene, nambo w̄andumile une wo ali w̄ausyenesyene, ni w̄anyamwe ngunkwamanyilila, ²⁹ uneji ngwamanyilila pakuŵa ngopochele kwa w̄elewo, nombewo ni w̄andumile une.”

³⁰ Nipele w̄andu w̄asachile kwakamula, nambo nganapagwa mundu jwalijose jwalinjile kunkwaya, ligongo katema kakwe kaliji kakanaŵe kwika. ³¹ Mumpingo wa w̄andu mula, w̄andu w̄ajinji w̄akulupilile ni kuti, “Ana aikaga Kilisito Jwakuwombola chapanganye imanyisyo yekulungwa kupunda ayiyi yakuitendekanya aŵa?”

W̄akulindilila akutumikwa kukwakamula Che Yesu

³² Mafalisayo w̄apilikene w̄andu achisongonaga jwine ni jwine yankati Che Yesu. Nipele achakulu w̄ambopesi pamo ni Mafalisayo w̄atumile w̄akulindilila Nyuumba ja Akunnungu akaakamule Che Yesu. ³³ Che Yesu w̄aasalile, “Chindame ni w̄anyamwe kwa katema kakajipi, nipele chinyaule kwa w̄andumile w̄ala. ³⁴ Chimuusose nambo ngamuuwona, pakuŵa pepala pachime w̄anyamwe ngankombolanga kwika.” ³⁵ Achakulu w̄a W̄ayahudi w̄ausyanaga achinsyene pe, “Ana mundu ju chajaule kwapi kwakuti ngatukombola kwawona? Ana chajaule kwa W̄ayahudi w̄apwilingene ni kutama mu misi ja W̄agiliki ni kwajiganya W̄agiliki? ³⁶ Ana malumbo gakwe chichi pakuti, ‘Chimuusose nambo ngamuuwona, ni pepala pachime w̄anyamwe ngankombola kwika?’ ”

Sulo syasikuilima meesi gagakwikanawo umi

³⁷ Lyuŵa lya mbesi lya chindimba cho lyaliji lyuŵa lyekulungwa. Che Yesu w̄ajimi ni kuw̄echeta kwa liloŵe lyakunyanyisya, “Mundu jwalijose jwakwete njota aiche kung’wa kukwangu. ³⁸ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, ‘Jwakungulupilila uneji, sulo sya meesi gagakwikanawo umi chigajilime kutyochele nkati mwao!’ ” ³⁹ W̄aw̄echete yeleyo nkati Mbumu jwa Akunnungu juchapochelwe ni aŵala w̄akwakulupilila Che Yesu. Mpaka katema ko w̄andu w̄aliji nganampochele Mbumu jwa Akunnungu pakuŵa Akunnungu w̄aliji akanaŵe kunkusya Che Yesu.

Kulekangana kwa w̄andu

⁴⁰ W̄andu w̄ane mu mpingo ula w̄apilikene maloŵe go, ni w̄atite, “Isyene mundu ju ali jwakulondola jula!” ⁴¹ W̄andu w̄ane w̄atite, “Aju ali Kilisito Jwakuwombola!” Nambo w̄andu w̄ane w̄aliji nkulusya, “Ana ikukomboleka Kilisito akopochele ku Galilaya? ⁴² Ana Malembelo ga Akunnungu ngagakuti, ‘Kilisito Jwakuwombola chakopochele mu lukosyo lwa mwenye che Daudi, ni chapagwe ku Beselehemu, musi uŵatemi mwenye che Daudi?’ ” ⁴³ Nipele, w̄andu w̄a mumpingo w̄alekangene kwa ligongo lya Che Yesu. ⁴⁴ W̄andu w̄ane w̄asachile kwakamula nambo ngapagwa mundu jwalijose juŵankwaiye.

Achakulu w̄a W̄ayahudi akukananga kwakulupilila Che Yesu

⁴⁵ Nipele w̄akulindilila Nyuumba ja Akunnungu paŵausile, achakulu w̄ambopesi ni Mafalisayo, w̄ausisye, “Kwachichi nganimwaichisya Che Yesu?” ⁴⁶ W̄akulindilila w̄ala w̄ajanjile, “Nganapagwe mundu jwalijose jwakombwele kuw̄echeta mpela mundu ju!” ⁴⁷ Nipele Mafalisayo w̄ausisye, “Ana annambwisye ni w̄anyamwe w̄akwe? ⁴⁸ Ana mpatile kumbona jumo jwa ɪlongola, pane jumo jwa Mafalisayo jwankulupilile jwelejo?”

⁴⁹ Ngwamba, nambo wându wâ ngakugamanyilila malajisyo ga Akunnungu ga wapele che Musa, kwayele Akunnungu walwesisye!”

⁵⁰ Jumo jwao waliji che Nikodemu jumo jwa Mafalisayo ju wajaulile Che Yesu kundanda, waasalile achinjakwe, ⁵¹ “Malajisyo getu gakusala kuti, ngatukukombola kunlamula mundu jwalijose pangampilikanila kaje ni kwimanyilila chichi chakupanganya.” ⁵² Ni wanyawo wânanjile, “Ni wanyamwe wakwe ntyochele ku Galilaya? Nsosesose Mmalembelo Gamaswela nomwe chinnole kuti ku Galilaya ngaakopochela jwakulondola jwa Akunnungu!” ⁵³ Nipele kila mundu wausile kumangwakwe.

8

Jwankongwe ju wakamwilwe ku chikululu

¹ Pakumala yeleyo Che Yesu wajawile ku chikwesya cha Miseituni. ² Mala wi jakwe kunda wi pe, Che Yesu wajawile sooni pa Nyuumba ja Akunnungu. Wându wose wansyungwile, nombewo watemi ni kutanda kwajiganya. ³ Nipele Wakwiganya malajisyo pamo ni Mafalisayo wannyichenawo jwankongwe ju wakamwilwe ali nkutenda chikululu. Wanjimiche jwankongwe jo paujo pa wându. ⁴ Nipele wambusisye Che Yesu, “Jwakwiganya, jwankongwe ju akamwilwe ali nkutenda chikululu. ⁵ Mmalajisyo getu che Musa watulajisye yele, jwankongwe mpela aju aulajikwe kwa kuputikwa ni maganga. Nambi mmwejo nkuti uli?” ⁶ Watite yeleyo kuti walinje Che Yesu akole chakumbechetela. Nambo Che Yesu wakoteme ni kulemba paasi ni chala chakwe. ⁷ Pa wapundile kumbusya, Che Yesu wajinamukwiche ni kwasalila, “Naga kwana mundu jwalijose mwa wanyamwe jwanganakola sambi a we jwaandanda kumponya liganga.” ⁸ Nipele wakoteme sooni ni kulemba paasi. ⁹ Pa wapilikene yeleyo watandite kutyoka jumo jumo achilongolelaga achachekulu. Che Yesu wasigele jikape ni jwankongwe jula ali ajimi palapala. ¹⁰ Ni Che Yesu pa wajinamukwiche wambusisye jwankongwe jula, “Amao, wându wala alinji kwapi? Uli, ngapagwa jwanlamwile mmwejo?” ¹¹ Jwankongwe jula wajanjile, “Ambuje, ngapagwa namose jumo jwanamwile!” Nombe Che Yesu wansalile, “Uneji nombe ngangunlamula. Njaule, nambo kutandila sambano nkatenda sambi sooni.”

Che Yesu ali lilanguka lya chilambo

¹² Che Yesu wakungulwiche sooni ni wându achitiji, “Uneji ndili lilanguka lya pachilambo pano. Mundu jwalijose jwakunguya uneji ngajenda mu chipi ng'o, nambo chakole ni lilanguka lya umi.”

¹³ Nipele Mafalisayo wansalile, “Nkusala umboni wenu mwasyene, sambano umboni wenu uli wa unami.” ¹⁴ Che Yesu wajanjile, “Atamuno nasalaga umboni wangu nansyene, umboni wangu uli usyene ligongo uneji nakumanyi kungopochele ni kungwaula. Nambo mwanya ngankukumanyilila kungopochele ni kungwaula. ¹⁵ Wanyamwe nkulamula kwa ng'anisyo sya chiundu nambo uneji ngangunlamula mundu. ¹⁶ Naatamuno nalamulaga, ulamusi wangu uli usyene ligongo uneji ngangu-panganya masengo jika, Atati wandumile une wo ali pamo ni une. ¹⁷ Ilembekwe mmalajisyo genu, umboni wa wându wawili uli wa usyene. ¹⁸ Uneji ngusala umboni wangu nansyene, ni Atati wandumile nombe akusala umboni wangu.” ¹⁹ Pelepo wambusisye, “Ana Atati wenu ali kwapi?” Che Yesu wajanjile, “Wanyamwe ngankuumanyilila uneji atamuno ngankummanyilila Atati wangu. Nkaamanyilile uneji nkaamanyilile Atati wangu nombe.”

²⁰ Che Yesu wawechete malowe go mu chuumba cha mbiko, pa waliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu. Ni nganapagwa mundu ju wankamwile pakuwa katema kakwe kaliji kakana we kwika.

Kungwaula wanyamwe ngankombolanga kwika

21 Che Yesu w̄aasalile sooni, “Uneji ngwaula ni w̄anyamwe chimuucose, nambo chimmwe mu sambu syenu. Kungwaula uneji, w̄anyamwe ngankombola kwika.”
 22 Nipele, achakulu w̄a W̄ayahudi w̄atite, “Ana chaliulaje? Ana kwa ligongo chi akuti, ‘Kungwaula w̄anyamwe ngankombola kwika?’ ” 23 Che Yesu w̄aasalile, “W̄anyamwe nkopochele papapa pachilambo cha paasi, nambo uneji ngopochele kwini. W̄anyamwe nlinji w̄a pachilambo pano, nambo uneji nguniw̄a jwa pachilambo pano. 24 Kwaligongo lyo nansalile kuti chimmwe mu sambu syenu. Pakuw̄a ngankukulupilila kuti, ‘Uneji ndili jwelejo’ chimmwe mu sambu syenu.” 25 Nombe w̄anyawo w̄ambusisye, “Ana mmwejo ni w̄aani?” Che Yesu w̄ajanjile, “Uneji ndili jwelejo, mpela inansalile chitandile kundanda! 26 Ngwete yejinji yakuw̄echeta ni kulamula nkati w̄anyamwe. Nambo w̄andumile une ali w̄ausyene, none ngwasalila w̄andu wose w̄a pachilambo yeila pe imbilikene kutyochela kwa w̄elewo.”

27 W̄anyawo nganaimanyilila kuti Che Yesu w̄aw̄echetaga nawo yankati ngani sya Akunnungu, Atati w̄ao. 28 Nipele Che Yesu w̄aasalile, “Pachimunnyakule Mwana jwa Mundu, pelepō ni pachimanyilile kuti, ‘Uneji ndili jwelejo,’ ni chimmanyilile kuti ngangupanganya chachili chose nansyene, nambo nguw̄echeta yeila pe inyiganyikwe ni Atati. 29 W̄andumile w̄ala ali pamo ni uneji, nganaaneka jika, pakuw̄a mōwa gose nguitendekanya aila yaikwanonyela.”

30 W̄andu w̄ajinji w̄aw̄ampilikanile Che Yesu achiw̄echetaga malōwe ga w̄ankulupilile.

Usyenesyene chiuntende w̄alecheleswe

31 Nipele Che Yesu w̄aasalile W̄ayahudi w̄aw̄akulupilile w̄ala kuti, “Mwaikamulichisyaga inanjiganye, chimme w̄akulijiganya w̄angu w̄a usyenesyene. 32 Chimuumananyilile usyene, ni usyene wo chiuntende w̄alecheleswe.” 33 Nombe w̄anyawo w̄anjanjile, “Tuli ūwelesi u che Iblahimu ni nganituw̄a achikapolo w̄a mundu jwalijose. Ana malumbo gakwe chichi pankuti, ‘Chinchilecheleswa?’ ”

34 Che Yesu w̄aajanjile, “Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakitendekanya sambu ali kapolo jwa sambu. 35 Kapolo ngakutama pamusi mōwa gose, nambo mwanache akutama pamusi mōwa gose. 36 Nipele Mwana annechelesyaga w̄anyamwe nombe chimbe w̄alecheleswe kusyenesyene. 37 Naimanyi kuti w̄anyamwe nlinji ūwelesi u che Iblahimu. Nambo nkusaka kumulaga ligongo nkugakana majiganyo gangu. 38 Uneji nguw̄echeta aila pe yanosisye Atati w̄angu, nambo w̄anyamwe nkupanganya aila yansalile atati w̄enu.”

39 W̄anyawo w̄anjanjile, “Uweji Atati w̄etu ali che Iblahimu!” Che Yesu w̄aasalile, “W̄anyamwe nkāwe w̄anache w̄a che Iblahimu nkaitendekanye aila iw̄aitendekanye che Iblahimu. 40 Uneji nansalile usyene unaulilikene kutyochela kwa Akunnungu, atamuno yeleyo w̄anyamwe nkusaka kumulaga. Che Iblahimu nganapanganya yeleyo! 41 W̄anyamwe nkutendekanya ilaila yaitesile atati w̄enu.” W̄anyawo w̄ansalile, “Uweji nganitupagwe kwa chikululu! Tukwete atati w̄amope, w̄elewo ali Akunnungu.”

42 Che Yesu w̄aasalile, “Ikāwe Akunnungu ali Atati w̄enu, nkaanonyele uneji pakuw̄a uneji natyosile kwa Akunnungu ni sambano ndili papapa pepa. Nguniika kwa malamulo gangu nansyene nambo kwa malamulo ga w̄andumile une wo. 43 Ana kwachichi ngankugapilikanichisya ginguw̄echeta ga? Ligongo ngankusaka kugapilikanana malōwe gangu. 44 W̄anyamwe atati w̄enu jwakulinga ni w̄anyamwe nkusaka kutendekanya yaikwanonyelesya atati w̄enu. Chitandile kundanda jwelejo w̄aliji jwakuulaga, ni nganawai kwima ku upande wa usyene, mwa jwelejo nganiupagwa usyene. Paakuw̄echeta ya unami, akuw̄echeta yatite kusyōwelela, pakuw̄a jwelejo ali jwa unami ni atati jwa unami wose. 45 Pakuw̄a uneji ngunsalila usyene, w̄anyamwe ngankungulupilila. 46 Mwa w̄anyamwe nduni juchakombole kuw̄alanga umboni kuti uneji ngwete sambu? Ana

iwaga nguwecheta usyene, kwachichi ngankungulupilila? ⁴⁷ Wandu wa Akunnungu akugapilikana malowe gakuwecheta Akunnungu, wanyamwe ngankupilikana pakuwa wanyamwe nganimma wandu wa Akunnungu.”

Che Yesu wapali akanawe kupagwa che Iblahimu

⁴⁸ Wayahudi wanjajile Che Yesu, “Ana nganitusala uchenene kuti mmwejo ndi Msamalia ni sooni nkwete lisoka?” ⁴⁹ Che Yesu wanjajile, “Uneji nganingola lisoka. Uneji ngwachimbichisya Atati wangu, nambo wanyamwe ngankunjimbichisya une. ⁵⁰ Uneji ngangulisosela ukulu wangu nansyene. Apali jumo jwakuusosela ukulu wo, nombejo ali jwakulamula. ⁵¹ Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakugakumulichisya majiganyo gangu ngaawa nambo chatame mowa gose pangali mbesi.” ⁵² Wayahudi wansalile Che Yesu, “Sambano twimanyi uchenene kuti mmwejo nkwete lisoka! Che Iblahimu wawile, ni wakulondola wa Akunnungu wawile iyoyo peyo, nomwe nkuti, ‘Mundu jwalijose agakumulichisyaga majiganyo gangu ngaawa!’ ⁵³ Ana mmwejo nkulitenda wakulungwa kwapunda atati wetu che Iblahimu juwawile jula? Natamuno wakulondola wa Akunnungu wawile nombewo. Sambano mmwejo nkulitenda waani?” ⁵⁴ Che Yesu wanjajile, “Nalikusyaga une nansyene, ukulu wangu ngawa chindu. Atati wangu wankwaWilanga Akunnungu wenu, welewo ni wakungusya une. ⁵⁵ Wanyamwe nganna we kwamanyilila, nambo uneji naamanyi. Nombe nasalaga kuti ngangwamanyilila, chime jwaunami mpela wanyamwe. Uneji ngwamanyilila ni ngulikumulichisya lilo we lyao. ⁵⁶ Atati wenu che Iblahimu wasangalele aliwone lyuwa lya kwika kwangu, nombewo waliwene ni wasengwile.” ⁵⁷ Nipele Wayahudi waasalile, “Mmwejo nkuti uli kuti mwaweni che Iblahimu nomwe nganinyiche yaka makumi nsano?” ⁵⁸ Che Yesu waasalile, “Ngunsalila isyene, akana we kupagwa che Iblahimu uneji napali.” ⁵⁹ Pelepo walokwete maganga achisakaga kwaponya, nambo Che Yesu waalesile ni kutyoka pa Nyumba ja Akunnungu.

9

Che Yesu akunlamya mundu jwapagwile ali ngakulola

¹ Che Yesu pawapitaga, wambweni mundu jwangelola chitandile kupagwa kwakwe. ² Nipele wakulijiganya wao wausisye, “Jwakwiganya, Ana waani watesile sambu mpaka mundu ju apagwe ali ngakulola, mundu ju pane achawelesi wakwe?” ³ Che Yesu wanjajile, “Ngawa mundu ju atamuno achawelesi wakwe wawatesile sambu, nambo apagwile jwangelola kuti machili ga Akunnungu gawoneche gachipanganyaga masengo mu utame wakwe. ⁴ Tucusachilwa kupanganya masengo ga wandumile une wala muusi uli chiwela. Pakuwa chilo chikwika ni ngapagwa mundu jwakukombola kupanganya masengo. ⁵ Ndili chiwela mchilambo, uneji ndili lulanga lwa wandu wa pachilambo.” ⁶ Che Yesu pawamasile kuwecheta yeleyo, wasunile mata paasi wagumbile litaka ni mata ni kumpakasya pa meeso jwangelola jula. ⁷ Nipele wansalile jwangelola jula, “Njaule nkasukusule mu litanda lya Siloamu.” Siloamu malumbo gakwe “Wawalajiswe.” Pelepo jwangelola jo wawawile ni kusukusula, nipele wausile kumusi ali nkulola. ⁸ Nipele, wapachiwandi wakwe ni awala wawambweni ali nkuwenda wenda kundanda waliusisye, “Ana ajuju ngana wa ajula mundu juwawenda wendaga?” ⁹ Wandu wane watite, “Ni jwelejo.” Nambo wane watite, “Ajuju ngana wa jwelejo agambile kulandana.” Nambo nsyene watite, “Uneji ndili jujojo juna wenda wendaga!” ¹⁰ Nipele wambusisye, “Sambano iwele uli nkulola?” ¹¹ Nombewo wanjajile, “Mundu jwakuwilanjikwa Che Yesu jula wagumbile litaka, wambakesye pa meeso ni kuusalila, ‘Njaule nkasukusule mu litanda lya Siloamu.’ Pelepo uneji najawile ni panasukusulaga natandite kulola.” ¹² Ni wambusisye, “Ana mundu jo alikwapi?” Nombewo wanjajile, “Kwaalini!”

Mafalisayo akummuchilichisya jwangelola yatite pakulama

¹³ Nipele w̄andu w̄anjawisye ajula juw̄aliji ngakulola kundanda kwa Mafalisayo. ¹⁴ Lyuwa lya Che Yesu pa w̄agumbile litaka ni kumbugula meeso jwangelola jula lyaliji Lyuwa lya Kupumulila. ¹⁵ Nipele Mafalisayo w̄ambusisye ajula mundu juw̄aliji ngakulola kundanda, “Ana nkombwele chinauli kulola?” Nombejo w̄ajanjile, “W̄ambakesye litaka pa meeso, none nasukuswile ni sambano ngulola.” ¹⁶ Mafalisayo w̄ane watite, “Mundu jwatesile yeleyi ngatyochema kwa Akunnungu pakuwa ngakugakamula malajisyo ga Lyuwa lya Kupumulila.” Nambo w̄andu w̄ane watite, “Ana mundu jwali ni sambi chakombole kutendekanya imanyisyo mpela ayiyi?” Nipele, kwaliji ni utinda mwa w̄andu wo. ¹⁷ Nipele Mafalisayo w̄ambusisye sooni juw̄aliji ngakulola jula, “Nkuti ambugwile meeso genu, sambano mmwejo nkuw̄echeta ichichi nkati mundu jo?” Nombejo w̄ajanjile, “Mundu jo ali jwakulondola jwa Akunnungu!”

¹⁸ Achakulu wa W̄ayahudi nganjitichisya kuti mundu jo w̄aliji ngakulola chitandilile kundanda ni sambano akulola, mpaka pa w̄aa w̄ilasile acha w̄elesile wakwe. ¹⁹ W̄ausisye, “Ana aju ngati ni mwanagwenu junkuti w̄apagwile ngakulola? Ana sambano akombwele chinauli kulola?” ²⁰ Acha w̄elesile wakwe w̄ajanjile, “Tukwimanyilila kuti ajuju ni mwanagwetu ni tukwimanyilila kuti w̄apagwile jwangelola. ²¹ Nambo akombwele chinauli kulola ngatukumanyilila, ni jwantesile akombole kulola nombejo ngatukwamanyilila. Mumbusye nsyene, jwelejo ali jwankule, chali w̄alanje.” ²² Acha w̄elesile wakwe wa w̄echete yeleyo ligongo wa ajogwepe achakulu wa W̄ayahudi, pakuwa w̄elewo w̄alangene chile kuti, mundu jwalijose ajitichisya kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola cha w̄injikwe mu nyumba ja kupopelela. ²³ Lyelelyo ni ligongo acha w̄elesile wakwe watite, “Jwelejo ali jwankule, mumbusye nsyene.”

²⁴ Nipele w̄ambilasile kaa w̄ili ju w̄apagwile ali ngakulola jula ni kunsalila, “Nnumbile kwa Akunnungu iw̄aga nkusala isyene! Uweji tukwimanyilila kuti mundu jwannamisye mmwe ali jwa sambi.” ²⁵ Nombejo w̄ajanjile, “Iw̄aga mundu ju ali jwa sambi pane nganakola sambi une ngangwimanyilila. Nambo une nguchimanyilila chindu chimo, kuti naliji jwangelola ni sambano ngulola.” ²⁶ Nipele W̄ambusisye sooni, “Ana antesile chichi? Ana agaugwile chinauli meeso genu?” ²⁷ Mundu jo w̄ajanjile, “Nansalile sampano, ni w̄anyamwe nganinsaka kupilikanichisya, kwachichi nkusaka kupilikanila sooni ngani ji? Uli, nombe w̄anyamwe nkusaka kuwa wakulijiganya wakwe?” ²⁸ Nambo w̄anyawo wantukene achitiji, “Mmwe ndi jwakulijiganya jwa mundu jo, nambo uweji tuli wakulijiganya wa che Musa. ²⁹ Uweji tuimanyi kuti Akunnungu wa w̄echete ni che Musa, nambo mundu ju ngatukukumanyilila kwakopochele!” ³⁰ Nombejo wa ajanjile, “W̄anyamwe nkuusimosya! W̄anyamwe ngankukumanyilila kwakopochele mundu ju, nambo agaugwile meeso gangu! ³¹ Tukumanyilila kuti Akunnungu ngakwapilikanila w̄andu waali ni sambi, nambo Akunnungu akumpilikanila mundu jwakunchimbichisya ni kupanganya yakusaka. ³² Chitandile gumbikwa chilambo ngapagwa mundu jwapi likene kuti mundu agaugwile meeso ga mundu jwapagwilwe ali ngakulola. ³³ Iw̄aga mundu ju ngatyochema kwa Akunnungu, ngaakakombole kupanganya chachili chose!” ³⁴ W̄anyawo w̄ajanjile, “Mmwejo mwapagwilwe ni kukula mu sambi ana nomwe nkusaka kutujiganya uweji?” Nipele W̄ayahudi w̄ambinjile mundu jo mu nyumba ja kupopelela.

Ungalola wa mu ntima

³⁵ Che Yesu w̄apilikene kuti mundu ju wannamisye jula a w̄injikwe pa Nyumba ja Kupopelela. Nipele pa w̄ansimene w̄ambusisye, “Ana mmwejo nkukulupilila Mwana jwa Mundu?” ³⁶ Mundu jo w̄ajanjile, “Ambuje, ana w̄elewo ali waani, musalile kuti nakulupilile.” ³⁷ Che Yesu w̄ansalile, “Sambano mumweni, nombe ni jwelejo

jwakukunguluka nomwe.” ³⁸ Nipele mundu jo wâtite, “Ambuje, ngukulupilila!” Ni wâtindiwêle ni kwakotamila.

³⁹ Che Yesu wâtite, “Uneji nyiche pachilambo pano kukwasapulanya wâandu, kuti wângalola akombole kulola, ni wâkulola aêje wângalola.” ⁴⁰ Mafalisayo wane wâwaliji pamo ni Che Yesu wâgapilikene maloê go, ni wâmbusisye, “Uli, nowe wâkwe tuli wângalola?” ⁴¹ Che Yesu wâjanjile, “Nkaliji wângalola, ngankaê ni sambi, nambo sambano wânyamwe nkulitenda, ‘Uweji tukulola,’ yelei ikulosya kuti nli mu sambi.”

10

Che Yesu ali jwakuchinga jwambone

¹ Che Yesu wâasalile, “Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga lya ngondolo pangajinjilila pa nnango, nambo akwinjilila kwine, jwelejo ali jwawiyi ni jwakusumula. ² Nambo jwakwinjilila pa nnango, jwelejo ali jwakuchinga ngondolo. ³ Jwakulindilila akumbugulila nnango mundu jo, ni ngondolo sikupilikana liloê lya jwakuchinga, nombejo akusiwîlanga ngondolo syakwe jwalijose kwa liina lyakwe ni kusikoposya paasa. ⁴ Amalaga kusikoposya paasa akusilongolela, nombe ngondolo syo sikunkuya, pakuwa sikulimanyilila liloê lyakwe. ⁵ Ngondolo syo ngasikombola kunkuya jwannendo, nambo sisimmutuche pakuwa ngasikumanyilila liloê lyakwe.” ⁶ Che Yesu wâasalile chitagu cho, nambo wâandu wo nganaimanyilila chasachile kwasalila. ⁷ Nipele Che Yesu wâwêchete sooni, “Ngunsalila isyene, uneji ndili nnango wa kwinjilila ngondolo. ⁸ Wane wose wâwanongolele kwika wâliji wawiyi ni wâkusumula, nombe ngondolo syo nganisyapilikanila. ⁹ Uneji ndili nnango, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga kwa kwinjilila kukwangu chakulupuswe, chajinjile ni kukopoka, ni kupata yakulya. ¹⁰ Jwawiyi akwika achisakaga kwiwa ni kuulaga ni kujonanga. Uneji iiche kuti akole umi wa usyene, wangaukupungula.”

¹¹ “Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Jwakuchinga jwambone akuutyosya umi wakwe kwa ligongo lya ngondolo syakwe. ¹² Jwamasengo jwanganawa jwakuchinga, namose nganawa nsyene ngondolo. Pakugawona masogo gali nkwika, akusileka ngondolo ni kuutuka. Nipele masogo gakusikamula ni kusipwilinganya. ¹³ Mundu jo akuutuka pakuwa ali mundu jwamasengo jwa malipilo ni ngondolo ngaawa chindu kukwakwe. ¹⁴ Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Ngusimanyilila ngondolo syangu ni ngondolo syangu sikuumanyilila une, ¹⁵ mpela ila Atati yakuti pakuumanyilila, ni uneji inguti pakwamanyilila Atati. Uneji nguutyosya umi wangu kwa ligongo lya ngondolo. ¹⁶ Soonni ngwete ngondolo sine syangaawa sya lichinga li. Nombesyo ngusachilwa kusiichisya, nombesyo sisipilikane liloê lyangu ni chikuê mpingo umo ni jwakuchinga jumo.”

¹⁷ “Atati akuunonyela une ligongo nguutyosya umi wangu kuti mbochele sooni. ¹⁸ Ngapagwa mundu jwakuusumula umi wangu, uneji nguutyosya nansyene. Ngwete ukombole wa kuutyosya ni ukombole wa kuutola. Yelei ni yatite pakulajisya Atati wangu mbanganye.”

¹⁹ Kwa ligongo lya maloê ga Che Yesu, Wayahudi wâtindene sooni. ²⁰ Wâjinji mwa wêlewo wâtite, “Akwete lisoka, ni sooni jwampugwe! Kwachichi nkumpilikanila?” ²¹ Wâandu wane wâtite, “Mundu jwakamwilwe ni lisoka ngakukombola kuwêcheta yelei. Ana lisoka likukombola kugaugula meeso ga wâandu wângalola?”

Wayahudi akwakana Che Yesu

²² Ku Yelusalemu ko kwaliji ni chindimba chakukumbuchila kujiwika pajika Nyuumba kwa ligongo lya Ambuje. Ni katema ko kaliji katema ka mbepo. ²³ Nombe Che Yesu wâliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu pansana pa mwenye Che Selemani. ²⁴ Nipele Wayahudi waasyungwile, ni wâmbusisye, “Ana chintuleche tuli nkuganisisya

mpaka chakachi? Iwaga mmwe ndi Kilisito Jwakuwombola, ntusalile uchenene.”²⁵ Che Yesu wajanjile, “Nansalile, nambo nganimungulupilila. Masengo gingugapanganya kwa ulamusi wa Atati wangu gakulosya kuti une ndili jwelejo.”²⁶ Nambo wanyamwe ngankukulupilila pakuwa wanyamwe nganimma ngondolo syangu.²⁷ Ngondolo syangu sikupilikana lilo we lyangu. Uneji ngusimanyilila, nombesyo sikuunguya.²⁸ Uneji ngusipa umi wa mo wa gose pangali mbesi, nombesyo ngasiwa ng’o. Ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kuumbokonya.²⁹ Atati wangu juwambe ngondolo syo ali jwankulu kupunda wose, nombe ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kusipokonya mmakono mwa Atati wangu.³⁰ Uneji ni Atati wangu tuli wamo.”

³¹ Nipele Wayahudi walokwete sooni maganga kuti waulaje Che Yesu.³² Che Yesu waasalile, “Nannosisye masengo gambone gamajinji ga wambe Atati wangu kuti nagapanganye. Ana masengo chi gambone mwa gelego gankusaka kumulajila?”³³ Wayahudi wajanjile, “Ngatukumponya maganga kwa ligongo lya masengo gambone, nambo kwa ligongo lya kwatukana Akunnungu! Pakuwa mmwejo ndi mundu pe, nambo nkulitenda Akunnungu.”³⁴ Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe Mmalajisyo genu kuti, Akunnungu watite, ‘Wanyamwe ndi achiminungu?’³⁵ Akunnungu waawilasile achiminungu awala wose wa wasalilwe lilo we lyao, ni uweji tuimanyi kuti Malembelo ga Akunnungu gakuwecheta usyene mo wa gose.³⁶ Sambano Atati asagwile ni kunduma pachilambo pa. Kwachichi wanyamwe kuusalila, ngwatukana Akunnungu, panguti, uneji ndili Mwana jwa Akunnungu.³⁷ Iwaga ngangupanganya masengo gaasachile Atati wangu nagapanganye, nkangulupilila une.³⁸ Nambo iwaga ngugapanganya masengo gao, natamuno munaangulupilile uneji, ngakulupilile masengo gangu. Pelepo chimmanyilile kusyene kuti Atati ali mwangu une ni uneji ndili mwa Atati.”³⁹ Nipele walinjile sooni kwakamula Che Yesu, nambo walikulupwisye ni kutyoka.

⁴⁰ Che Yesu wajawile sooni pesi lusulo lwa Yolodani, kwiuto ku wabatisyaga che Yohana wandu kula ni kutama kweleko.⁴¹ Wandu wajinji wanjaulile ni kuti, “Che Yohana nganaapanganya chimanyisyo chachili chose. Nambo yose yaisasile che Yohana nkati mundu ju ili isyene.”⁴² Kweleko wandu wajinji waakulupilile Che Yesu.

11

Chiwa chi che Lasalo

¹ Mundu jumo jwakuwilanjikwa che Lasalo ju watamaga nsinda wa ku Besania waliji jwakulwala. Che Maliamu ni nlumbugwe che Masa watamaga nsinda ulaula.² Che Maliamu ju ni jwejula ju wampakesye mauta ga kununjila Ambuje Che Yesu mmakongolo ni kwasyula ni umbo syakwe. Che Lasalo mpwakwe che Maliamu ni ju walwalaga.³ Nipele achalumbugwe walajisye utenga ku Che Yesu achitiji, “Ambuje, mbusanga gwenu junkunnonyela akulwala!”

⁴ Che Yesu pa wapolikene yeleyo watite, “Ulwele wo ngaummulaga che Lasalo, nambo ulwele wo ukopochele kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu, kuti Mwana jwa Akunnungu apochele ukulu kwa litala lya ulwele wo.”

⁵ Che Yesu waanonyele che Masa ni che Maliamu pamo ni che Lasalo.⁶ Che Yesu pa wapolikene kuti che Lasalo akulwala, wajonjehesye mo wa gane ga wili ga kutama pa waliji pala.⁷ Nipele waasalile wakulijiganya wao, “Tuujile sooni ku Yudea!”

⁸ Wakulijiganya wao waasalile, “Jwakwiganya, nganagapite mo wa gamajinji Wayahudi wasachile kummulaga ni maganga, kwachichi nkusaka tuujile sooni kweleko?”⁹ Che Yesu wajanjile, “Ana ngati gapali masaa likumi ni ga wili ga muusi? Mundu ajendaga muusi ngaakombola kulikuwala pakuwa akuliwona lilanguka lya pachilambo chi.¹⁰ Nambo mundu ajendaga chilo chalikuwale pakuwa lilanguka nganilipagwa.”¹¹ Che Yesu pa wamasile ku wecheta yeleyo waasalile, “Mbusanga jwetu che Lasalo agonile,

nambo uneji chinyaule kukunjimusya.”¹² W̄akulijiganya w̄ao w̄ansalile, “Ambuje iw̄aga agonile chalame.”¹³ Che Yesu w̄aw̄echetaga nkati chiwa chi che Lasalo, nambo W̄akulijiganya w̄ao w̄aganisyaga kuti che Lasalo agonile.¹⁴ Nipele Che Yesu w̄aasalile pangasisa kuti, “Che Lasalo ajasiche,¹⁵ nambo kwa ligongo lyenu ngusengwa, pakuw̄a nganima kweleko, kuti w̄anyamwe nkulupilile. Sambano tujauke kwa jwelejo.”¹⁶ Che Tomasi jwakuw̄ilanjikwa Maw̄ila, w̄aasalile achinjakwe, “Ni uweji tujauke pamo ni Jwakwiganya kuti tukawe pamo nawo!”

Che Yesu ali usyusyo ni umi

¹⁷ Nipele, Che Yesu paw̄aiche kweleko, w̄achisimene chiilu chi che Lasalo chili mwilembe kwa moŵa ncheche.¹⁸ Nsinda wa ku Besania w̄aw̄andichile ku Yelusalemu mpela maili siw̄ili.¹⁹ W̄ayahudi w̄ajinji w̄aiche kukwatusya ntima che Masa ni che Maliamu kwa ligongo lya chiwa cha mpwao.

²⁰ Nipele che Masa paŵapilikene kuti Che Yesu akwika, w̄ajawile kukwachingamila, nambo che Maliamu w̄asigele pamusi.²¹ Che Masa w̄aasalile Che Yesu, “Ambuje, nkaliji papapa pepa mpwangu ngakajasiche.”²² Nambo, namuno sambano ngumanyilila kuti chachili chose chichimwaw̄ende Akunnungu champe.”²³ Che Yesu w̄ansalile, “Mpweni chasyuche.”²⁴ Che Masa w̄ajanjile, “Ngumanyilila kuti chachisyuka pa lyuŵa lya mbesi Akunnungu pachiw̄asyusye w̄andu.”²⁵ Che Yesu w̄ansalile, “Uneji ndili usyusyo ni jungwapa w̄andu umi. Mundu jwakungulupilila uneji atamuno ajasikaga, chakole umi,²⁶ ni mundu jwalijose jwakutama ni kungulupilila une ngajasika sooni. Uli nkugakulupilila gelego?”²⁷ Che Masa w̄ansalile Che Yesu, “Elo Ambuje! Ngukulupilila kuti w̄alakwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu, w̄akwika pa chilambo pano.”

Che Yesu akulila

²⁸ Che Masa paŵaw̄echete yeleyo w̄ajinjile nkati ni kwaŵilanga che Maliamu mlumbugwe ni kwasalila chipasipasi, “Jwakwiganya aiche ni sooni akumbilanga.”²⁹ Nombe che Maliamu paŵapilikene yeleyo w̄ajimwiche kwakwanguya ni kwajaulila Che Yesu.³⁰ Che Yesu w̄aliji nganajinjile mu nsinda, nambo w̄aliji kulakula kuw̄achingamilwe ni che Masa.³¹ Nipele, W̄ayahudi w̄aw̄aliji nkati ali nkwatulasya ntima che Maliamu, paŵambweni che Maliamu ajimwiche ni pangakaŵa akopweche paasa, w̄aakuiye. W̄aganisiseye kuti akwaula kumalembe kukulila.

³² Nipele, che Maliamu paŵaiche paŵaliji Che Yesu pala ni paŵambweni Che Yesu, w̄atindiŵele ni kwasalila, “Ambuje, nkaliji papapa pepa mpwangu ngakajasiche!”³³ Che Yesu paŵambweni che Maliamu ali nkulila, ni W̄ayahudi w̄aw̄alongene ni che Maliamu nombe akulila, Che Yesu w̄asupwiche nnope ni kupwa ntima.³⁴ Nipele w̄ausiseye, “Ana mummisile kwapi?” Ni w̄ansalile, “Ambuje, njise kunnole.”³⁵ Che Yesu w̄alisile.³⁶ Nipele W̄ayahudi w̄atite, “Nnole yatite pakunnonyela!”³⁷ Nambo w̄andu w̄ane w̄atite, “Iw̄aga w̄agalamiseye meeso ga jwangalola jula, kwachichi nganakombola kuntenda che Lasalo anajasiche?”

Che Yesu akunsyusya che Lasalo

³⁸ Nipele Che Yesu akuno ali nkusupuka sooni mu ntima mwao, w̄aiche pa lilembe. Lilembe lyene lyaliji mbugu lyaliunichikwe ni liganga.³⁹ Che Yesu w̄asalile, “Ngalambule liganga lya!” Che Masa alumbugwe jwajasiche jo, w̄aasalile, “Ambuje, atandite kungu, pakuŵa atemi mwilembe moŵa ncheche!”⁴⁰ Che Yesu w̄ansalile che Masa, “Ana nganinansalila kuti mwakulupililaga chimuwone ukulu wa Akunnungu?”⁴¹ Nipele w̄agalambwile liganga lila. Che Yesu w̄alolite kwini ni w̄atite, “Atati nguntogolela pakuŵa mmwejo nkuumbilikanila.”⁴² None ngumanyilila kuti nkuumbilikanila moŵa gose. Nambo w̄echete yeleyo ligongo lyao w̄andu w̄asongangene pelepa w̄a kuti akulupilile kuti mmwejo mundumile une!”⁴³ Paŵamasile kuw̄echeta yeleyo, w̄aw̄ilasile kwalilowe

lyekulungwa, “Che Lasalo! Nkopoche paasa!” ⁴⁴ Juwâjasiche jo wâkopweche paasa akuno ali ataâwikwe saanda mmakongolo ni makono ni ku meeso. Che Yesu wâasalile wâandu, “Mummugule, munneche ajaule.”

*Wâyahudi akwilana kwaulaga Che Yesu
(Matayo 26:1-5; Maliko 14:1-2; Luka 22:1-2)*

⁴⁵ Nipele Wâyahudi wâjinji wâwâiche ku che Maliamu pawâiweni yaitesile Che Yesu yo, wâkulupilile. ⁴⁶ Nambo wâandu wâne mwa wêlewo wâjawile kwa Mafalisayo ni kwasalila aila yaitesile Che Yesu. ⁴⁷ Achakulu wâmbopesi ni Mafalisayo wâusimanisye Nkungulu wekulu wa Wâyahudi, wâliysisye, “Tutende chichi? Pakuwa mundu ju akupanganya imanyisyo yejinji. ⁴⁸ Twannekaga ajendelechele, wâandu wose chankulupilile, ni achakulu wa Chiloma chaiche kukujijonanga Nyuumba jetu ja Akunnungu ni wâandu wêtu ni chilambo chetu.” ⁴⁹ Pelepo jumo jwao jwakuwîlanjikwa che Kayafa, chele chaka cho wâliji Jwambopesi Jwankulu, wâasalile, “Wânyamwe ngankumanyilila kose! ⁵⁰ Ana ngankuganisya kuti ikuwâjilwa mundu jumo wâwile wâandu wose, kupunda chijonanjikwe chilambo chose?” ⁵¹ Wêlewo nganawêcheta yeleyo kwa kusaka kwakwe nsyene, nambo ligongo wâliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho, wâlondwele kuti Che Yesu chawe kwa ligongo lya wâandu wâ chilambo cha Wâyahudi, ⁵² sooni ngaâwa kwa Wâyahudi pe nambo kuti wâsonganganye pamo wâandu wâ Akunnungu wâwâpwilingene mwinemwine kuti aâwe chindu chimo.

⁵³ Nipele kutandilila lyuwa lyo achakulu wa Wâyahudi wâjilene kwaulaga Che Yesu. ⁵⁴ Kwa yele, Che Yesu nganjendajendaga sooni kwa kulilosya pasikati ja Wâyahudi, nambo wâtyosile pelepo, wâjawile kwiuto kwakuwândikene ni lipululu, musi waukuwîlanjikwa Eflaimu. Wâtemi kweleko pamo ni wâkulijiganya wâao. ⁵⁵ Lyuwa lyekulungwa lya Pasaka ja Wâyahudi lyawândichile, ni wâandu wâjinji wâkwesile kwaula ku Yelusalemu kuti aliswejesye kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu, likanaâwe lyuwa lyekulungwa lya Pasaka. ⁵⁶ Nipele wâliji nkwasosa Che Yesu. Nombewo paâwasongangene pamo pa Nyuumba ja Akunnungu, wâusyene, “Ana nkuganisya uli? Nkuti ngaâika ku chindimba chi?” ⁵⁷ Achakulu wâmbopesi ni Mafalisayo wâalajisye kuti iwâga kwana mundu jwakumanyi kwali Che Yesu, asale kuti wâakamule.

12

*Che Maliamu akumpakasya Che Yesu mauta gakanunjila
(Matayo 26:6-13; Maliko 14:3-9)*

¹ Moâwa nsano ni limo likanaâwe lyuwa lya chindimba cha Pasaka, Che Yesu wâiche ku Besania, paâwatamaga che Lasalo, mundu juwâsyuchikwe ni Che Yesu jula. ² Kweleko wânkolochesye Che Yesu chakulya cha ligulo ni che Masa wâliji nkwatumichila. Che Lasalo wâliji jumo jwao jwa wêwâla wâwâtemi pa chakulya pamo ni Che Yesu. ³ Nipele, che Maliamu wâjigele chuupa cha mauta gambone gakanunjila ga ntengo wekulungwa gagakolochekwe ni chitela chachikuwîlanjikwa nado, ni kwapakasya Che Yesu mmakongolo mwao ni wâgasyusile makongolo ni umbo syakwe. Nyuumba jose janunjile chambone. ⁴ Nambo che Yuda Isikaliote, jumo jwa wâkulijiganya wâao juchiwâgalauche Che Yesu wâtite, ⁵ “Ana ligongo chi pangagasumisya mauta go kwa ipaande selasini ya feza, ni feza syo kwapa wâkulaga?” ⁶ Wâwêchete yeleyo, ngaâwa kuti wâakolelaga chanasa wâkulaga, nambo wâwêchete yeleyo kwa ligongo wâliji jwakugosa mbiko. Pakuwa wâliji jwawiyi wâjiwâga kutyochema mu mbiko jo.

⁷ Nambo Che Yesu wâtite, “Munansausye jwankongwe ju! Munneche, atesile yelei kwa ligongo lya lyuwa lya masiko gangu. ⁸ Wâkulaga chaâwe pamo ni wânyamwe moâwa gose, nambo uneji nguwa ni wânyamwe moâwa gose.”

Achakulu wambopesi akwilana kummulaga che Lasalo

⁹ Wayahudi wainji wapilikene kuti Che Yesu waliji ku Besania. Nipele, waiche kweleko ngaŵa kuti kwa ligongo lya kwawona Che Yesu pe, nambo wasachile kwawona che Lasalo nombe, mundu juwasyusikwe ni Che Yesu. ¹⁰ Nipele, achakulu wambopesi wajilene kwaulaga che Lasalo nombe, ¹¹ ni kwaligongo lya iyankopochele che Lasalo, Wayahudi wainji waakanile ilongola wao, ni kunkulupilila Che Yesu.

*Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu kwa sangalala
(Matayo 21:1-11; Maliko 11:1-11; Luka 19:28-40)*

¹² Malaŵi jakwe, mpingo wekulungwa wa wandu uwaiche kuchindimba cha Pasaka wapilikene kuti Che Yesu ali mwitala kwika ku Yelusalemu. ¹³ Nipele, wajigele nyambi sya itela ya mitende ni wawile kukwachingamila, wanyanyisye achitiji, “Alapikwe Akunnungu! Akole upile welewo wakwika mu liina lya Ambuje. Akole upile mwenye jwa ku Isilaeli.”

¹⁴ Che Yesu wampatile mwanambunda, wakwesile mpela iyalembekwe Mmalembelo Gamaswela,

¹⁵ “Munajogope wandu wankutama ku Sayuni! Nnole, Mwenye jwenu akwika, akwesile mwanambunda!”

¹⁶ Kundanda wakulijiganya wao nganaimanyililaga indu iyatyochele, nambo pawasyuchile Che Yesu ni kukuswa, pelepo wakulijiganya wagakumbuchile Malembelo ga Akunnungu apala pagasasile yankati welewo, ni wandu watite pakumpanganyichisya.

¹⁷ Mpingo wa wandu wawali pamo ni Che Yesu pawambilasile che Lasalo kutyochela mwilembe ni kwasyusya, wasalile wandu aila indu iyatendekwe. ¹⁸ Nipele, mpingo wa wandu ula wawile kukwachingamila, pakuwa wose wapilikene kuti Che Yesu apananyisye chimanyisyo cho. ¹⁹ Nipele, Mafalisayo wawechetsyene jwine ni jwine achitiji, “Nnole! Ngatukukombola kupanganya chachili chose! Wandu wose wa pachilambo akunkuya.”

Wagiliki wampepe akusaka kummona Che Yesu

²⁰ Kwaliji ni Wagiliki wampepe mwa wandu wawaiche ku Yelusalemu kukupopela katema ka chindimba cha Pasaka chila. ²¹ Wanyawo wajaulile che Filipino, juwatyochele musi wa ku Besesaida chilambo cha ku Galilaya ni kwasalila, “Achimwene, tukusaka twawone Che Yesu.” ²² Che Filipino wawile kukwasalila che Andulea, ni wose wanaŵawili wawile kukwasalila Che Yesu. ²³ Nambo Che Yesu wajaanjile, “Saa jiiche ja Mwana jwa Mundu kukuswa! ²⁴ Ngunsalila isyene lusongolo lwa ngano chilusigalile kuwa lusongolo lwa ngano pe, iwaga nganilugwa paasi ni kuwa. Nambo lwawaga, lukumela ni kusogosya songolo sine syejinji. ²⁵ Mundu jwakuunonyela umi wakwe, jwelejo chaugose mpaka pachapegwe umi wa moŵa gose pangali mbesi. ²⁶ Mundu jwakuusaka kuundumichila, anguye, kuti papalipose pachime une ni katumetume jwangu ni pachaaŵe. Mundu jwalijose jwakuundumichila uneji, Atati wangu chamchimbichisye.

Che Yesu akukunguluchila yankati chiwa chao

²⁷ “Sambano Mbumu jangu jikusupuka, none ana mechete chichi? Ana mechete kuti, ‘Atati wangu mungulupusye ni ichitendekwe pa katema ka?’ Ngwamba, chelecho ni chinaichile, mbite pa katema ka masausyo. ²⁸ Atati, nlikusye liina lyenu.” Pelepo lyapikaniche liloŵe kutyochela kwini lichitiji, “Nalikusye, ni chinalikusye sooni.”

²⁹ Mpingo wa wandu wawajimi pelepo wapilikene liloŵe lyo ni wane mwa welewo watite kwaliji ni kulindima ni wane watite, “Katumetume jwa kwini wawechete nawo!”

³⁰ Nambo Che Yesu wâasalile, “Lilowê limwalipikene nganiliwâ kwa ligongo lyangu une, nambo kwa ligongo lyenu. ³¹ Keleka kali katema ka kwalamula wâandu wâ chilambo chi, sambano Shetani jwakutawala pa chilambo chi chaŵinjikwe. ³² Nambo une pachinyakulikwe pachilambo, wose chinatile kukwangu.” ³³ Kwa kuwêcheta yeleyo wâlosilye chiwa chachi chichawe.

³⁴ Mpingo wa wâandu ula wajanjile, “Uweji tupilikene Mmalajisyo getu kuti Kilisito chatame moŵa gose pangali mbesi. Mmwe nkuti uli, Mwana jwa Mundu aŵajilwe kunyakulwa? Ana aju Mwana jwa Mundu ju ali wâani?” ³⁵ Che Yesu wâajanjile, “Lilanguka lili pamo ni wânyamwe kwa moŵa kanandi. Njendeje katema lilanguka lyo lili lipali kuti chinansimane chipi, pakuwâ jwakwenda mu chipi ngakukumanyilila kwakwaula. ³⁶ Katema nli nkwete lilanguka lyo nkulupilile lilanguka lyo mmeje wâandu wâ lilanguka.” Paŵamasile kuwêcheta yeleyo Che Yesu wâtyosile ni kulisisa.

Ŵayahudi akukananga kwakulupilila Che Yesu

³⁷ Namuno Che Yesu wâitendekenye imanyisyo yo mmbujo mwao, nambo wânyawo nganiwâkulupilila. ³⁸ Nipele maloŵe gaŵawêchete jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya gamaliile paŵatite,

“Ambuje, ana wâani wâukulupilile utenga wetu?
Ni machili ga Ambuje gawoneche kwa wâani?”

³⁹ Nambo nganakombola kukulupilila, pakuwâ che Isaya wâsasile sooni kuti,

⁴⁰ “Akunnungu wâatatesye meeso gao,
kuti akalola ni meeso gao,
soon nalyungesye lunda lwao
kuti akaimanyilila ni lunda lwao,
akapitikwisye mitima jao
kuti nalamyeye.”

⁴¹ Che Isaya wâwêchete yeleyo pakuwâ wâuweni ukulu u Che Yesu ni kunkunguluchila ngani syao.

⁴² Natamuno yeleyo, achakulu wâjinji wâ Ŵayahudi wâakulupilile Che Yesu. Nambo kwa ligongo lya kwajogopa Mafalisayo, nganajitichisya kwakulilosya kuti akaawinga mu nyumba jakupopelela. ⁴³ Pakuwâ yanonyele kulapikwa ni wâandu kupunda kulapikwa ni Akunnungu.

Lilowê lyakwe Che Yesu chilyalamule wâandu

⁴⁴ Nipele, Che Yesu wânyanyisye achitiji, “Mundu jwakungulupilila une, ngakungulupilila une pe, nambo akwakulupilila iyoyo wêwâla wâandumile une. ⁴⁵ Jwakumona une akwawona iyoyo wêwâla wâandumile une. ⁴⁶ Uneji iiche pachilambo meje lilanguka kuti wânawose wâkungulupilila une akatama mu chipi. ⁴⁷ Mundu jwakugapilikana maloŵe gangu nambo ngakugakamulisya, uneji ngaŵa juchinanlamule. Nguniika kukwalamula wâandu wâ pachilambo nambo iiche kukwakulupusya. ⁴⁸ Jwakungana une ni kugakana maloŵe gangu jwelejo akwete jwakwalamula. Lilowê limechete lila chilyalamule pa lyuŵa lya mbesi. ⁴⁹ Nganiwêcheta kwa malamulo gangu nansyene, nambo Atati wângu wâandumile wêlewo ni wânajisye chakuwêcheta ni chakwasalila wâandu. ⁵⁰ Ni uneji ngumanyilila kuti malamulo gakwe gawkikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. Nipele uneji nguŵecheta agala pe gaŵanajisye Atati wângu kuti nagaŵechete.”

¹ Lyaliji likanaŵe lyuŵa lyekulungwa lya Pasaka. Che Yesu achimanyililaga kuti katema kao kakutyoka pachilambo chino ni kwaula kwa Atati ŵao kaiche. Moŵa gose ŵanonyele ŵandu ŵao ŵaali pachilambo, elo, ŵanonyele kwa unonyelo wangali mbesi!

² Nipele Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatemi achilyaga chakulya cha ligulo. Jwakulinga ŵamasile kwajinjila che Yuda, mwana ju che Simoni Isikaliote ni kwapa nganiso sya kwagalauka Che Yesu. ³ Che Yesu ŵaimanyi kuti Atati ŵao aŵisile indu yose paasi pa ulamusi wakwe, ni kuti nsyene ŵatyosile kwa Akunnungu ni akuuja kwa Akunnungu. ⁴ Nipele, ŵatyosile pachakulya pala, ŵawusile likoti lyakwe ni kuŵika pambali, ŵajigele chitambaa ni kulitaŵa mchiunu. ⁵ Nipele ŵatechile meesi mu nkambo wa mwana ni kutanda kwakunda makongolo ŵakulijiganya ŵao ni kwasyula ni chitambaa chiŵalitawile mchiunu chila. ⁶ Paŵaiche ku che Simoni Petulo, jwelejo ŵammusisye Che Yesu, “Ambuje, ana mmwe nkusaka kuungunda makongolo gangu?”

⁷ Che Yesu ŵajanjile, “Ngankuchimanya chingupanganya sambano, nambo chinchimanye kanyuma.”

⁸ Che Petulo ŵansalile Che Yesu, “Mmwe ngamungunda makongolo gangu kose.” Che Yesu ŵajanjile, “Iŵaga ngangugakunda makongolo genu, mmwejo ngamma jwakulijiganya jwangu.” ⁹ Che Simoni Petulo ŵanjanjile, “Ambuje, mungunde, ngaŵa makongolo pe, nambo ni makono gangu ni ntwe wangu nombe nawo.”

¹⁰ Che Yesu ŵansalile, “Jwanjoje amasile kusalala, akusachilwa kulikunda mmakongolo pe. Ŵanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.” ¹¹ Che Yesu ŵammanyilile ajula juchiŵagalauche, kwa ligongo lyo ŵatite, “Ŵanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.”

¹² Paŵamalisysye kwakunda makongolo gao, ŵawasile likoti lyakwe, ŵatemi sooni ni kwausya, “Ana nchimanyi chele chindesile kukwenu cho? ¹³ Ŵanyamwe nkuumilanga une Jwakwiganya ni Ambuje, nkuŵecheta uchenene, pakuŵa yeleyo ni indite pakuŵa. ¹⁴ Nipele iŵaga uneji jundi Ambuje ni Jwakwiganya, nankundile makongolo genu ni ŵanyamwe nkuŵajilwa nkundane makongolo jwine ni jwine. ¹⁵ Nampele chitagu chi, kuti ni ŵanyamwe mpanganyeje iyoyo mpela inampanganyichisye ŵanyamwe. ¹⁶ Ngunsalila isyene, ngapagwa kapolo jwakumpunda mmbujegwe, atamuno ngapagwa jwakutumichila jwakumpunda jwantumile. ¹⁷ Nipele iŵaga ngamanyi gelego, chinkole upile iŵaga chingatende.”

¹⁸ “Ginguŵecheta ga ngaŵa kwa ŵanyamwe ŵanawose. Uneji ngwamanyilila yatite pakuŵa ŵanawose unasagwile ŵala. Nambo gaksachilwa gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, ‘Mundu jwakulya chakulya pamo ni uneji amujilile nkusa.’ ¹⁹ Uneji nansalile gelega sambano gakanaŵe kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile kuti, ‘Uneji ndili jwelejo.’ ²⁰ Ngunsalila isyene, mundu jwalijose juchampochele junguntuma, jwelejo akumbochela ni une, ni mundu jwakumbochela uneji akumpochela jwele jwandumile une.”

Che Yesu akunlondola mundu juchangalauche

(Matayo 26:20-25; Maliko 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵasupwiche nnope mmbumu jao, ŵaŵechete pangasisa kuti, “Ngunsalila isyene, jumo jwenu chang'alauche!”

²² Ŵakulijiganya ŵao ŵalolegene anakombole kwimanyilila kuti ŵagambaga ŵaani. ²³ Jumo jwa ŵakulijiganya ŵao juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu, ŵatemi pachiŵandi ni Che Yesu. ²⁴ Nipele che Simoni Petulo ŵankupilile jwakulijiganya jula kunsalila, “Mwausye ana akwagamba ŵaani?”

²⁵ Jwakulijiganya jo ŵammandichile nnope Che Yesu ni kwausya, “Ambuje ana ŵaani nkwaamba?”

²⁶ Che Yesu ŵajanjile, “Jwelejo ni ajula juchinampambile chipande cha nkate ni kwapa.” Nipele ŵajigele chipande cha nkate, ni kupamba mu mbaale, ŵampele che Yuda

mwana ju che Simoni Isikaliote. ²⁷ Che Yuda napochelape chipande cho, wâjinjilwe ni Shetani. Nipele Che Yesu wânsalile, “Chinkusaka kuchipanganya, nchipanganye chitema pe!” ²⁸ Nambo ngapagwa mundu jwalijose mwa aŵala wâwatemi pachakulya pala juwaimanyilile ligongo lya kwasalila yeleyo. ²⁹ Pakuŵa che Yuda wâlijijwakuwugosa mbiko, wâkulijiganya wâne wâgaganisisye kuti Che Yesu wâasalile che Yuda kuti ajaule akasume indu yaikusachilwa ku chindimba cha Pasaka, pane wâasalile kuti akapeleganye chachili chose kwa wâkulaga.

³⁰ Nipele, che Yuda napochelape chipande cha nkate chila, wâkopweche paasa. Ni kele katema ko kaliji chilo.

Malajisyo ga sambano

³¹ Che Yuda paŵakopweche, Che Yesu wâtite, “Sambano Mwana jwa Mundu apatile ukulu, ni Akunnungu nombe apatile ukulu mwa jwelejo. ³² Iwâga ukulu wa Akunnungu uwunukwiche kwa litala lya Mwana jwa Mundu, nipele Akunnungu asyene chauunukule ukulu wa Mwana jwa Mundu, nombewo chiwâkusye chitema pe.” ³³ “Achiŵanangu, ndili ni wânyamwe kwa moŵa kanandi pe. Chimuusose, nambo sambano ngunsalila aila inaasalile achakulu wâ Wâyahudi kuti, ‘Kungwaula wânyamwe ngankombolanga kwika!’ ³⁴ Malajisyo ga sambano ngumpanga gati nnonyelane jwine ni jwine. Mpela indite pakunnonyela wânyamwe, kwanti iyoyo peyo nnonyelane jwine ni jwine. ³⁵ Mwanonyelanaga jwine ni jwine, wându wânawose chachimanyilila kuti wânyamwe ndi wâkulijiganya wângu.”

Che Yesu akulondola kuti chakanikwe ni che Petulo (Matayo 26:31-35; Maliko 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Che Simoni Petulo wâmbusisye Che Yesu, “Ana Ambuje nkwenda kwapi?” Ni Che Yesu wâjanjile, “Kungwaula sambano ngankombola kuunguya, nambo chimuunguye kanyuma.”

³⁷ Che Petulo wânsalile, “Ambuje, ligongo chi lichilepele kunkuya sambano? Ndili chile kuwa kwa ligongo lyenu!”

³⁸ Che Yesu wâjanjile, “Ana isyene ndi chile kuwa kwa ligongo lyangu une? Isyene ngunsalila, jikanaŵe kutongola tambala chimuungane katatu!”

14

Che Yesu ali litala lya kwaula kwa Atati

¹ Che Yesu wâasalile, “Nkapotekwa mmitima jenu. Mwakulupilile Akunnungu ni mungulupilile une wâkwe. ² Ku nyumba ja Atati kwana yuumba yejinji, ngaikaŵe yeleyo, ngansalile. Sambano ngwaula kukunkolochesya liuto. ³ Najaulaga ni kunkolochesya liuto, chingauje ni kunjigala, kuti pandili une, ni wânyamwe mbe pelepo. ⁴ Kungwaula ko nkulimanyilila litala lyakwe.”

⁵ Che Tomasi wâmbusisye, “Ambuje, ngatukumanyilila kunkwaula ko, ana tutukombole chinauli kulimanyilila litala lyakwe?” ⁶ Che Yesu wânanjile, “Uneji ndili litala ni usyene ni umi usyene. Ngapagwa mundu jwakwaula kwa Atati pangapitila kwa uneji. ⁷ Iwâga nkuumanyilila uneji, Atati wângu nombe mwamanyi. Chitandile sambano, mwamanyi, ni sooni mwaweni.”

⁸ Che Filipino wânsalile, “Ambuje, ntulosye Atati, chelecho ni chitukuchisaka.” ⁹ Che Yesu wânsalile, “Che Filipino, ndemi ni wânyamwe moŵa gose ga, ngunnaŵe kuumanyilila? Mundu jwalijose jwamweni une, wâweni Atati. Ana kwachichi nkuti, ‘Ntulosye Atati?’ ¹⁰ Ana ngankukulupilila kuti uneji ndili mwa Atati, nombe Atati ali mwa uneji? Gelega maloŵe gingunsalila ga nganguŵecheta kwa ulamusi wangu nansyene, nambo Atati wâkutama mwangu une akupanganya masengo gao. ¹¹ Nkusachilwa kukulupilila pinguti, uneji ndili mwa Atati nombe Atati ali mwa uneji. Naga ngaŵa ye, nkulupilile

kwa ligongo lya masengo gingugapanganya go. ¹² Ngunsalila isyene, jwakungulupilila uneji chagapanganye masengo gingugapanganya une. Elo, chagapanganye namose masengo gamakulungwa kupunda agaga, ligongo uneji ngwaula kwa Atati. ¹³ Ni Wanyamwe mwaWendaga chachilichose mu liina lyangu chinampanganyichisye, kuti Atati apate ukulu kwa litala lya Mwana. ¹⁴ Mwamendaga chachilichose kwa ukombole wa liina lyangu, chinampanganyichisye.

Che Yesu akusala kuti chiWape Mbumu jwa Akunnungu

¹⁵ “Mwanonyelaga uneji, chingajitichisye malajisyo gangu. ¹⁶ Uneji chinaachondelele Atati nombewo chachimpanga Nkamusi jwine, jwelejo chatame ni Wanyamwe moWa gose pangali mbesi. ¹⁷ Jwelejo ni Mbumu jwa Akunnungu jwakutusalila ngani sya usyene nkati Akunnungu. Wandu wa pachilambo pano ngaakombola kumpochela jwelejo pakuwa ngakukombola kumbona atamuno kummanyilila. Nambo Wanyamwe nkummanyilila ligongo akutama ni Wanyamwe ni sooni ali nkati mwenu.

¹⁸ “Pachindyoche nginanneka jika mpela wandu wakulekwa, nambo chinjiika sooni kukwenu. ¹⁹ Gasigele moWa kanandi wandu wa pachilambo pano ngaawona uneji sooni, nambo Wanyamwe chimuwone. Pakuwa uneji ngwete umi, nombe Wanyamwe chinkole umi. ²⁰ Lyuwa lyo pachiliiche chinchimanyilila kuti uneji ndili mwa Atati Wangu, nombe Wanyamwe ndi mwangu une, ni uneji ndili mwa Wanyamwe. ²¹ Jwapochele malajisyo gangu ni kugatendekanya, jwelejo ni jwakuunonyela une. Nombe jwakuunonyela une chanonyelwe ni Atati Wangu ni uneji chinjinnonyela ni kulimanyukusya kwa jwelejo.”

²² Che Yuda, jwanganaWa Isikaliote, Wausisye, “Ambuje, ana chiikomboleche chinauli nlimanyisye kukwetu pe ni ngaWa kwa wandu wa chilambo chose?” ²³ Che Yesu Wanjanjile, “Mundu jwalijose anyelaga une chagakamulisye majiganyo gangu, ni Atati Wangu chanonyelwe ni mundu jo, une ni Atati Wangu chituiche kukuwika ndamo kukwakwe. ²⁴ Mundu jwangakuunonyela une ngakugajitichisya majiganyo gangu. Majiganyo ginkugapilikana go ngaWa gangu, nambo gakutyochela kwa Atati Wandumile.

²⁵ “Ayiya nansalile ndili chiwela pamo ni Wanyamwe, ²⁶ nambo nkamusi jo, jwelejo Mbumu jwa Akunnungu juchalajiswe ni Atati Wangu kwa liina lyangu, chachinjiganya indu yose ni kunkumbusya yose inansalile.”

²⁷ “Ngunlechelanga chitendewe, chitendewe changu ngumpanga. Ngangumpanga Wanyamwe mpela ila wandu wa pachilambo iyakuti pakupanganya. Nkapotekwa mmitima jenu, natamuno nkajogopa. ²⁸ Ana ngati mwapilikene njinsalilaga kuti, ‘Ngwaula, nipele chinjimmujilila.’ Nkaanonyele nkasangalele ligongo ngwaula kwa Atati Wangu, pakuwa welewo ali wakulungwa kumbunda une. ²⁹ Nansalile gelega sambano gakanawe kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile. ³⁰ Nguuwecheta sooni malowe gamajinji ni Wanyamwe, pakuwa Shetani, chilongola jwa chilambo chi akwika. Nambo nganakola machili kukwangu, ³¹ nambo wandu wa pachilambo amanyilile kuti ngwanonyela Atati. Kwa ligongo lyo ngupanganya yailiyose mpela Atati iwatite pakuulajisya. Njimanje tutyoche pelepa!

15

Che Yesu ali Msabibu Usyenesyene

¹ “Uneji ndili chitela chisyenesyene cha msabibu, ni Atati Wangu ali jwakulima. ² Lujambi lwaluli lose lwaluli mwangu une lwangalukusogola akulutyosya ni lujambi lwaluli lose lwalukusogola akulupogolela kuti lupunde kusogola. ³ Wanyamwe mmasile kuwa wasalele kwa ligongo lya majiganyo gangu ginansalile. ⁴ Ntame nkati mwangu, ni uneji chindame nkati mwenu. Mpela ila lujambi ngalukombola kusogola isogosi iwaga nganilusigala pa msabibu usyene, iyoyo peyo ni Wanyamwe iwaga ngankutama munkati mwangu chinnepele kusogola isogosi.

⁵ “Uneji ndili mpela chitela cha msabibu ni wanyamwe ndi nyambi. Jwakitama mwa uneji, ni uneji mwa jwelejo, jwelejo chasogole isogosi yejinji, pakuwa wanyamwe jikape ngankukombola kupanganya chachili chose. ⁶ Mundu jwalijose iwaga ngakitama mwa uneji akulandana ni lujambi lwalujasikwe kwakutalichila ni kuumula. Syele nyambi sikukumbikwa ni kutinisa pa mooto ni kutinika. ⁷ Mwatamaga mwa uneji ni malowe gangu gatamaga nkati mwenu, mmende chachili chose chinkuchisaka ni wanyamwe chimpegwe. ⁸ Mwasogolaga isogosi yejinji, Atati wangu chakuswe ni wanyamwe chimme wakulijiganya wangu. ⁹ Uneji nannonyele wanyamwe mpela ila Atati wangu iwanonyele une. Ntameje mu unonyelo wangu. ¹⁰ Mwagakumulichisyaga malajisyo gangu chintame mu unonyelo wangu, mpela ila indite pakugakumulichisyaga malajisyo ga Atati wangu ni kutama mu unonyelo wao.

¹¹ “Nansalile yelei yose kuti usangalale wangu utame nkati mwenu, ni usangalale wenu upunde. ¹² Alili lili lilajisyo lyangu: Nnonyelane jwine ni jwine mpela indite pakunnonnyela wanyamwe. ¹³ Ngapangwa unonyelo wauli wekulungwa kuupunda unonyelo wa mundu jwakuutyosya umi wakwe kwa ligongo lya achambusanga wao. ¹⁴ Wanyamwe ndi achambusanga wangu mwatendaga chele chingunnajisya. ¹⁵ Uneji ngangummilanga sooni wakutumichila, pakuwa jwakitutumichila ngakuchimanyilila chakupanganya mmbujegwe. Nambo uneji nammilasile wanyamwe achambusanga wangu, pakuwa nammanyisye yose inaipilikene kutyochela kwa Atati wangu. ¹⁶ Wanyamwe nganimuusagula uneji, nambo uneji nansagwile wanyamwe ni kuntuma njaule nkasogole isogosi yejinji yaani ipanganyo yambone, ichitame mowa gose, nipele chachili chose chachimwawende Atati wangu kwa liina lyangu chimpegwe. ¹⁷ Nipele, lilajisyo lyangu kukwenu lili ali, nnonyelane jwine ni jwine.

Wandu wa pachilambo akwachima wakulijiganya

¹⁸ “Iwaga wandu wa pachilambo pano akunchima wanyamwe, mmanyilile kuti akana we kunchima wanyamwe, wanjimile uneji kaje. ¹⁹ Nkaliji wandu wa pachilambo, wandu akunnonnyela wanyamwe mpela achinjao. Wanyamwe nganimma wandu wa pachilambo, nambo une nansagwile wanyamwe pasikati ja wandu wa pachilambo. Kwa ligongo lya wandu wa pachilambo akunchima wanyamwe. ²⁰ Nkumbuchile inansalile yo kuti, ‘Jwakitutumichila ngana wa jwankulungwa kumpunda mmbujegwe.’ Iwaga walagesye uneji, ni wanyamwe nombe chanlagasye, agakumulichisyaga majiganyo gangu, ni majiganyo genu chagakamulisye. ²¹ Nambo champanganyichisye wanyamwe yeleyo yose pakuwa wanyamwe ndi wandu wangu, ligongo ngakwamanyilila welewo wandumile une. ²² Ngungaiche ni kuwecheta nawo, ngakawe ni sambu, nambo sambano ngakukombola kulichenjela kuti nganakola sambu. ²³ Jwakunjima une, akwachima Atati wangu nombe. ²⁴ Ngangapanganye kukwao masengo ganganagapanganye jwine, ngaakakole sambu, nambo sambano aiweni yakusimonjeka indesile, ali chiwela kutuchima une ni Atati wangu. ²⁵ Nambo itendekwe yelei kuti gamalile malowe gagalembekwe Mmalajisyo gao gagakuti, ‘Wanjimile pangali ligongo.’

²⁶ “Chinantume nkamusi kutyochela kwa Atati wangu, jwele ali Mbumu jwa Akunungu, juchasale usyene nkati Akunungu. Chinantume kukwenu kutyochela kwa Atati kuti ansalile usyene nkati uneji. ²⁷ Ni wanyamwe nombe chimwasalile wandu nkati une pakuwa ntemi pamo ni une chitandile kundanda.

16

¹ “Nansalile yelei kuti nkaleka kukulupilila kwenu. ² Wandu chamminje wanyamwe mmajumba gao gakupopelela. Soonu chikaiche katema kanti jwalijose juchambulaje pasikati ja wanyamwe chaganisye kuti akwatyosyesya Akunungu mbopesi. ³ Chantende yeleyo pakuwa ngakwamanyilila Atati natamuno ngakuumanyilila uneji.

⁴ Nambo, nansalile yelei kuti pachikaiche katema ka kukopochela nkumbuchile kuti nansalile.

Masengo ga Mbumu jwa Akunnungu

“Nganinansalila yelei kutyochela kundanda pakuwâ nalihi pamo ni wanyamwe. ⁵ Nambo sambano ngwaula kwa wandumile une wala, ni ngapagwa namuno jumo jwenu jwakumusya kuti, ‘Nkwaula kwapi?’ ⁶ Pakuwâ nansalile yelei nsupwiche mmitima jenu. ⁷ Nambo ngunsalila isyene, kwa liwamba lyenu mmbaya uneji nyaule, pakuwâ iwaga ngunyaula, nkamusi jo ngaika kukwenu. Nambo najaulaga, chingantume kukwenu. ⁸ Nombewo pachaiche, chachamanyisya wandu wa pachilambo chi kuti ngakuumanyilila usyene nkati sambi ni nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni nkati wandu kulamulikwa ni Akunnungu. ⁹ Ngakuumanyilila usyene nkati sambi ligongo nganangulupilila une. ¹⁰ Ngakuumanyilila usyene nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ligongo ngwaula kwa Atati wangu ni wanyamwe ngamuuwona sooni. ¹¹ Ngakuumanyilila usyene nkati wandu kulamulikwa ni Akunnungu, ligongo Shetani jwakutawala chilambo chi amasile kulamulikwa.

¹² “Ngwete yejinji yakunsalila, nambo sambano chinnepele kwipililila. ¹³ Nambo pachaiche Mbumu jwa Akunnungu juchansalile usyene nkati Akunnungu, chachinlongosya mu usyene wose. Ngaasala kwa ulamusi wakwe nsyene nambo chachisala ichaipilikane kutyochela kwa Atati ni kummanyisya ichiiche. ¹⁴ Welewo changusye une ligongo chachinsalila yeila ichinansalile une. ¹⁵ Yose yalinayo Atati wangu ili yangu une, kwa ligongo lyo sasile kuti Mbumu jo chachinsalila ichinaasalile une.

Kusupuka ni kusangalala

¹⁶ “Gasigele mowa kanandi ni wanyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mowa kanandi, chimuuwone sooni!” ¹⁷ Pelepo wakulijiganya wao wampepe wausyene, “Malumbo gakwe chichi pakutusalila, ‘Gasigele mowa kanandi ni wanyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mowa kanandi, chimuuwone sooni?’ Ni sooni watite, ‘Pakuwâ ngwaula kwa Atati wangu!’ ” ¹⁸ Nipele, wajendelechele kuusyana, “Ana malumbo gakwe chichi pakuwecheta, ‘Gasigele mowa kanandi?’ Ngatukuchimanyilila chakuchigamba cho.” ¹⁹ Che Yesu waimanyi kuti wakulijiganya wao wasachile kwausya yankati yeleyo, nipele waasalile, “Ana nkuusyana nkati yeila imechete kuti, ‘Gasigele mowa kanandi ni wanyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mowa kanandi, chimuuwone sooni?’ ²⁰ Ngunsalila isyene, wanyamwe chinlile ni kulila kwa malumbo, nambo wandu wa pachilambo pano chasangalale. Wanyamwe chinsupuche nambo kusupuka kwenu chikugalauche kusangalala. ²¹ Katema ka kuligopola jwankongwe chikwasimana chilungusi ligongo katema kakwe ka kupeteka kaiche, nambo aligopolaga mwanache ngakukumbuchilila kupeteka kula, nambo akusangalala pakuwâ apagwile mwanache mchilambo. ²² Nombe wanyamwe sambano nkusupuka, nambo pachinambone sooni chinsangalale mmitima jenu ni sangalala jo ngapagwa jwalijose juchakombole kujityosya kukwenu.

²³ “Lyele lyuwa lyo ngamuusya chachili chose. Ngunsalila isyene, chachili chose chachimwa wende Atati champe kwa liina lyangu. ²⁴ Natamuno sambano nganim-mende chachili chose kwa liina lyangu. Mmende ni wanyamwe chinchipata kuti sangalale jenu jimalile.

Che Yesu achipundile chilambo

²⁵ “Nansalile gelega kwa itagu. Nambo chijiiche ndawi jati ngamecheta ni wanyamwe sooni kwa itagu, nambo chinansalile pangasisa yankati Atati. ²⁶ Lyuwa lyo chinchiwenda kwa liina lyangu, ni ngangunsalila kuti chisachilwe kummendela kwa Atati, ²⁷ pakuwâ Atati asyene akunnonyela wanyamwe. Akunnonyela wanyamwe ligongo

Wanyamwe muunonyele uneji, ni kukulupilila kuti uneji natyochele kwa Akunnungu. ²⁸ Uneji natyochele kwa Atati, ni kwika pachilambo, ni sambano nguchileka chilambo ni kuuja kwa Atati.”

²⁹ Nipele wakulijiganya wao wasalile, “Nnole sambano nkuwecheta pangasisa, ngankuwecheta kwa itagu. ³⁰ Sambano tuimanyi kuti mmwe nkuimanyilila yose ni ngapagwa ligongo lya mundu jwalijose kummusya, chelecho ni chachikututenda tukulupilile kuti nkopochele kwa Akunnungu.” ³¹ Che Yesu wajanjile, “Ana sambano nkukulupilila? ³² Nnole lyuwa likwika, sooni liiche lyati chimpwilingane jwalijose kumangwakwe, ni kuuneka jika. Nambo uneji nguuwa jika, pakuwa Atati ali pamo ni une. ³³ Nansalile gelega kuti nlumbikane ni uneji ni kukola chitendewe. Mchilambo chinsauche, nambo muusimane ntima! Uneji nachipundile chilambo!”

17

Che Yesu akwapopelela wakulijiganya wao

¹ Che Yesu paamasile kuwecheta yeleyo, walolite kwini kuti, “Atati, katema kaiche. Mwape ukulu Mwana gwenu kuti Mwana gwenu nombe ampe ukulu. ² Pakuwa mwapele Mwana gwenu ulamusi pa wandu wose kuti wandu wose umwapele wape umi wa mowa gose pangali mbesi. ³ Ni umi wa mowa gose pangali mbesi wo ni au, wandu ammanyilile mmwe wandi Akunnungu wamope wa usyene, ni kwamanya Che Yesu Kilisito umwatumile. ⁴ Uneji jwammale kunkusya pachilambo kwa kumalisya masengo gamwambele kuti nagapanganye. ⁵ Atati wangu, sambano mumbe ukulu paujo penu, ukulu ulaula unakwete pamo nomwe, chikana we gumbikwa chilambo.

⁶ “Nantesile manyiche ni wandu umwambele pachilambo wala. Wanyawo waliji wenu ni mwambele uneji kuti awe wangu, nombewo alijitichisye lilo we lyenu. ⁷ Sambano wanyawo akuimanyilila kuti yose imwambele uneji ityosile kukwenu. ⁸ Pakuwa malo we gamwambele uneji napele wanyawo, ni wanyawo akugakulupilila malo we go. Akuimanyilila kwa isyene kuti natyochele kukwenu, ni sooni ajitichisye kuti mmwe ni jumwandumile une.

⁹ “Ngwapopelela wanyawo. Ngangwapopelela wandu wose wa pachilambo, nambo wele umwambele wo pakuwa ali wenu. ¹⁰ Wose ungwete ali wenu, ni wenu ali wangu, ni ukulu wangu uwoneche kwa litala lya wele umwambele wo. ¹¹ Ni sambano ngwika kukwenu, uneji nguuwa sooni pachilambo, nambo awawa alinji pachilambo. Atati wangu Waswela mwagose kwa machili ga liina lyenu limumbele, kuti awe wamo mpela une ni mmwe ituli wamo. ¹² Panaliji pamo nawo, une naagosile kwa machili ga liina lyenu limumbele, naagosile ni ngapagwa mundu jwalijose jwasochele ika we ajula juwasagulikwe kujonasika, kuti Malembelo ga Akunnungu gamalile. ¹³ Nambo sambano ngwika kukwenu, nguwecheta gelega pachilambo kuti wanyawo agumbale kusengwa kwangu mmitima jao. ¹⁴ Une napele lilo we lyenu, ni wandu wa pachilambo waachimile wanyawo pakuwa wanyawo ngana wa wa pachilambo, mpela ila uneji nganima jwa pachilambo. ¹⁵ Nganguwenda kuti mmwe mватыosye mchilambo, nambo ngupopela mwagose ni Shetani jwaali jwangelumbana. ¹⁶ Wanyawo ngana wa wa pachilambo pano, uneji nombe ngani wa jwa pachilambo. ¹⁷ Mwatende awe wandu wenu waswela kwa litala lya usyene, lilo we lyenu lili usyene. ¹⁸ Mpela ila imwatite pakunduma une mchilambo, ni une nombe natumile welewo mchilambo. ¹⁹ Une ngulityosya nansyene kwaligongo lyao, kuti nombewo alityosye kusyene kukwenu.

²⁰ “Ngangwapopelela wanyawo pe, nambo ngwapopelela nombe wandu wose wachangulupilile kwaligongo lya majiganyo gao. ²¹ Ngupopela kuti wose awe chindu chimo. Atati, ngupopela kuti atame nkati mwetu mpela ila mmwe inkuti kutama nkati mwangu, noneji inguti kutama nkati mwenu. Ngupopela awe chindu chimo kuti wandu

ŵa pachilambo akulupilile kuti mmwe ni jumundumile une. ²² Noneji naapele ukulu ulaula umwambeke uneji, kuti aŵeje ŵamo mpela ila uweji ituli ŵamo. ²³ Uneji ndame mwa ŵanyawo nombe mmwe mwa uneji. Atendekwe kuŵa ŵamo, ni ŵandu wose ŵa pachilambo amanyilile kuti mmwe ni jumwandumile ni kuti nkwanonyela ŵelewo mpela inkuti pakunonyela uneji.

²⁴ “Atati, wose umumbele ngusaka aŵeje pamo ni uneji pepala pandili une kuti aulole ukulu wangu, ukulu umumbele ligongo mwanonyele uneji chilambo chikanigumbikwe. ²⁵ Atati ŵambone, namuno ŵandu ŵa pachilambo ngakumanya nambo uneji nammanyi. Ŵelewo nombe akumanyilila kuti mmwe mwandumile une. ²⁶ Nantesile mmanyiche kukwao, nombe chimbundisye kutenda yeleyo kuti unonyelo undi nawo kukwangu uŵe mwa ŵanyawo, ni uneji meje mwa ŵanyawo.”

18

Che Yesu akukamulwa

(Matayo 26:47-56; Maliko 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Che Yesu paŵamasile kupopela, ŵajombweche kasulo ka Keduloni pamo ni ŵakulijiganya ŵao. Pelepo pali ni ngunda wa mwana, nombe Che Yesu ŵajinjile mwelemo pamo ni ŵakulijiganya ŵao. ² Che Yuda, ajula juŵangalawiche Che Yesu, ŵapamanyilile pelepo ligongo kaŵili kaŵili Che Yesu ŵasimene ni ŵakulijiganya ŵao kweleko. ³ Nipele che Yuda ŵajawile ku wele ngunda wo, ŵajawile pamo ni mpingo wa ŵangondo ŵa Chiloma ni ŵakulindilila Nyumba ja Akunnungu ŵaŵalajiswe ni achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo, ali ajigele ibatali ni mimuli ni yakumenyanila. ⁴ Che Yesu, akuno achimanyililaga ichiyasimane yose, ŵajaulile ni ŵausisye, “Ana nkwasosa ŵaani?” ⁵ Nombewo ŵajanjile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” Che Yesu ŵaasalile, “Ndili une.” Che Yuda juŵangalawiche jula ŵajimi pelepo pamo ni ŵanyawo.

⁶ Nipele Che Yesu paŵaasalile, “Ndili une,” ŵanyawo ŵaujile panyuma ni kugwa. ⁷ Che Yesu ŵausisye sooni, “Ana nkwasosa ŵaani?” Ni ŵajanjile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” ⁸ Che Yesu ŵaasalile, “Nansalile kuti ndili une. Iŵaga nkuusosa une, mwaleche ŵanyaŵa ajaule.” ⁹ Ŵaŵechete yeleyo kuti gamalile maloŵe gagatite, “Atati, nganinanjasa mundu jwalijose mwa ŵeŵala umwambeke.” ¹⁰ Che Simoni Petulo ŵakwete lipanga, nipele, ŵalisolomwele ni kwakata liwiwi lyao lya kundyo kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu. Kapolo jo liina lyakwe che Maliko. ¹¹ Nipele Che Yesu ŵansalile che Petulo, “Mmusye lipanga lyenu mwigonelo mwakwe. Ana nkuganisya kuti nganguŵajilwa kugapata masausyo gaasachile Atati ŵangu kuti nagapate?”

Che Yesu ali paujo pa che Anasi.

¹² Wele mpingo wa ŵangondo ŵa Chiloma ni jwankulu jwao pamo ni ŵakulindilila ŵa Chiyahudi ŵankamwile Che Yesu ni kuntaŵa. ¹³ Ŵanjigele ni kunjausya kaje ku che Anasi. Che Anasi ŵaliji akwegwao che Kayafa juŵaliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho. ¹⁴ Che Kayafa ju ni jwejula juŵaasalile achakulu ŵa Ŵayahudi kuti, ikuŵajilwa mundu jumo aweje kwaligongo lya ŵandu wose.

Che Petulo akwakana Che Yesu

(Matayo 26:69-70; Maliko 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Che Simoni Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine ŵakuiye Che Yesu. Jwakulijiganya jwine jo ŵamanyiche ku Jwambopesi Jwankulu, nipele ŵajinjile pamo ni Che Yesu pansana pao Jwambopesi Jwankulu. ¹⁶ Nambo che Petulo ŵajimi paasa, kuŵandikana ni nnango. Nipele, jwakulijiganya jwine juŵamanyiche kwa Jwambopesi Jwankulu jula ŵakopweche ni kuŵecheta nawo mwali jwakulindilila pannango, ni ŵansalile che Petulo ajinjile nkati. ¹⁷ Mwali jwakulindilila pannango jula ŵambusisye che Petulo, “Ana

mmwejo nganimma jumo jwa wâkulijiganya wâ mundu jo?” Che Petulo wâjanjile, “Nga wâ une!”

¹⁸ Paku wâ kaliji katema ka mbepo, achikapolo ni wâkulindilila wâkolesisye mooto ni wâliji nkuotanga. Che Petulo nombejo wâjimi pamo nawo achijotelaga mooto.

Che Yesu paujo pa Jwambopesi Jwankulu
(*Matayo 26:59-66; Maliko 14:55-64; Luka 22:66-71*)

¹⁹ Nipele Jwambopesi Jwankulu wâmbusisye Che Yesu nkati wâkulijiganya wâo ni sooni nkati majiganyo gao. ²⁰ Che Yesu wâjanjile, “Mechete yose pelanga ni wându wose. Mo wâ gose najiganisye mmajumba ga kupopelela ni pa Nyuumba ja Akunnungu, mwakusimanilana Wâyahudi wose, ni nganimecheta chachili chose kwakulisisa. ²¹ Ligongo chi nkumusya une? Mwausye wându wâ wâpilikene indu inaasalile. Wêlewo akwimanyilila ina wêchete.” ²² Pa wâmasile ku wêcheta yeleyo jumo jwao wâkulindilila ju wâjimi pelepo wâmputile Che Yesu lijanda achitiji, “Uli, ana ye lei ni inkuti pakunjanga Jwambopesi Jwankulu?” ²³ Che Yesu wâasalile, “Wâga mechete yangalumbana, nlosye changalumbana cho nambo i wâga mechete yambone ana nkuumbutila ichichi?” ²⁴ Nipele che Anasi wânjigele Che Yesu ali ata wîkwe ni kunjausya ku che Kayafa Jwambopesi Jwankulu.

Che Petulo akwakana kawîli Che Yesu
(*Matayo 26:71-75; Maliko 14:69-72; Luka 22:58-62*)

²⁵ Nambo che Simoni Petulo wâliji pelepo alinkujotela mooto. Nipele wâmbusisye, “Ana mmwejo nombe nganimma jumo jwa wâkulijiganya wâo?” Che Petulo wâkanile ni kuti, “Nga wâ une!” ²⁶ Jumo jwao achikapolo wâ Jwambopesi Jwankulu wâliji pelepo. Jweleju ni nlongo njakwe mundu jula ju wânkatile liwiwi ni che Petulo, wâmbusisye, “Ana uneji nganinammona mmwejo mungunda wa mwana pamo ni Che Yesu?” ²⁷ Nambo che Petulo wâkanile sooni, ni papopo tambala jatongwele.

Che Yesu paujo pa che Pilato
(*Matayo 27:1-2,11-14; Maliko 15:1-5; Luka 23:1-5*)

²⁸ Kunda wî pe wâkulindilila wânjigele Che Yesu kopoka mu nyuumba ji Che Kayafa, ni kunjausya mu nyuumba ja mwenye jwa Chiloma. Nambo achakulu wâ Wâyahudi nganajinjila nkati mwa nyuumba ja mwenye jwa Chiloma kuti a wê wâswejele paujo pa Akunnungu kuti akombole kulya chakulya cha Pasaka. ²⁹ Che Pilato wâkopweche paasa ni kwausya, “Ana kwana magambo chi kwa mundu ju?”

³⁰ Nombewo wâjanjile, “Mundu ju ngaka wê ni magambo ngatukannyichenawo kukwenu.”

³¹ Che Pilato wâasalile, “Ayaga, munjigale mwachinsyene, nkanlamule ni malajisyo genu.” Wâyahudi wâjanjile, “Uweji ngatuku wâjilwa kunlamula mundu jwalijose chiwa.” ³² Yatendekwe yeleyo kuti gamalile malo wê ga Che Yesu ga wâsasile achilosyaga chachiwa chiwa chanti uli.

³³ Che Pilato wâjinjile sooni mu nyuumba jakwe, wâmmilasile Che Yesu ni kwausya, “Ana mmwejo ni Mwenye jwa Wâyahudi?”

³⁴ Che Yesu wâjanjile, “Ana gele malo wê go genu, pane wându wâne ansalile ngani jangu?”

³⁵ Che Pilato wâjanjile, “Ana nkuganisya uneji ndili Myahudi? Wându wenu ni achakulu wâmbopesi annyichisye mmwejo kukwangu. Ana ntesile ichichi?”

³⁶ Che Yesu wâjanjile, “Umwenye wangu nganiu wâ wa pachilambo pano. Ika wê umwenye wangu uli wa pachilambo pano, wâkunguya akatesile ngondo kuti achakulu wâ Wâyahudi anaangamule. Nambo sambano umwenye wangu nganiu wâ wa pachilambo pa.”

³⁷ Pelepo che Pilato wammusisye, “Ana mmwejo ndi Mwenye?” Che Yesu wajanjile, “Mmwe nkuti uneji ndili Mwenye. Kwa ligongo lyo uneji mbagwile ni kwika pachilambo kukwasalila wandu usyene. Mundu jwalijose jwakuunonyela usyene akumbilikana.”

³⁸ Che Pilato wambusisye, “Usyene ni chichi?”

*Che Pilato akunlamula Che Yesu chiwa
(Matayo 27:15-31; Maliko 15:6-20; Luka 23:13-25)*

Nipele che Pilato wakopweche paasa ni kwasalila Wayahudi, “Ngangugawona magambo gagaligose ga kunlamula mundu ju. ³⁹ Nambo nkmete chisyoŵelo chakuti uneji ngungopolela jwantawe jumo katema ka Pasaka. Nipele ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Wayahudi?” ⁴⁰ Pelepo wanyanyisye, “Ngaŵa, ngaŵa ajuju! Tukwasaka che Balaba!” Nombe che Balaba waliji jwachiswamba.

19

¹ Nipele, che Pilato walamwile kuti Che Yesu ajigalikwe, aputikwe mbokola. ² Wangondo nombe wakolosisye chindu mpela singwa ja miiŵa, wambwasisye Che Yesu mu ntwe wao ni kuntakusya mwinjilo wa chimwenye. ³ Waliji nkwaichilila ni kuti, “Tukunkomasya, Mwenye jwa Wayahudi!” Nipele wamputile majanda.

⁴ Che Pilato wakopweche sooni paasa ni kwasalila Wayahudi, “Nnole, ngunyikanawo paasa, mmanyilile kuti uneji nganinansimana ni magambo gagaligose ga kunlamula mundu ju.” ⁵ Nipele Che Yesu wakopweche paasa ali awasile chindu mpela singwa ja miiŵa mu ntwe mwao ni mwinjilo wa chimwenye. Che Pilato wasalile Wayahudi, “Nnole mundu nsyene ni aju.”

⁶ Achakulu wambopesi ni wakulindilila Nyuumba ja Akunnungu paŵambweni Che Yesu wanyanyisye, “Mwaŵambe pansalaba! Mwaŵambe pansalaba!” Che Pilato wasalile, “Munjigale mwachinsyene nkaŵambe pansalaba, pakuŵa uneji ngangugawona magambo gagaligose gakuunlamula mundu ju.”

⁷ Wayahudi wajanjile, “Uweji tukwete malajisyo ni kwa malajisyo go ikusachilwa aweje, ligongo alitesile kuŵa Mwana jwa Akunnungu.”

⁸ Che Pilato paŵagapilikene maloŵe go wapundile kogopa. ⁹ Nipele wajinjile sooni mu nyuumba jakwe, wambusisye Che Yesu, “Ana mmweji nkutyochela kwapi?” Nambo Che Yesu ngananjanga chachili chose. ¹⁰ Che Pilato wansalile, “Ana ngankusaka kuŵecheta ni une? Ana ngankumanyilila kuti ngwete ulamusi wa kungopola pane kummamba pansalaba?”

¹¹ Che Yesu wajanjile, “Ngankakole ulamusi wauli wose kwa uneji ngankapegwe ni Akunnungu. Kwa ligongo lyo mundu jwambeleche uneji kukwenu jwelejo apundile kuŵa ni sambisyejinji.”

¹² Chitandile pelepo, che Pilato wasosile litala lya kwalechelela Che Yesu. Nambo Wayahudi wanyanyisye, “Mwannechelelaga mundu ju, mmwejo nganimma mbusanga jwa mwenye jwa ku Loma, pakuŵa mundu jwalijose jwakulitenda mwenye akunkanila mwenye jwankulu jwa ku Loma!”

¹³ Nipele che Pilato paŵagapilikene maloŵe go wanyichenawo Che Yesu paasa, ni nsyene watemi pa chitengu cha kulamula, pelepo pakuŵilanjikwa, “Luŵala lwa Maganga.” Mchiebulania, Gabata. ¹⁴ Lyuŵa lyaliji pamtwe, lyuŵa lyakuŵichila chile Pasaka. Che Pilato wasalile Wayahudi, “Mwenye jwenu aju!”

¹⁵ Wanyawo wanyanyisye, “Mwaulaje! Mwaulaje! Mwaŵambe pansalaba!” Che Pilato wausisye, “Uli, nammambe mwenye jwenu?”

Achakulu wambopesi wajanjile, “Uweji nganitukola mwenye jwine ikaŵe mwenye jwa ku Loma pe!”

¹⁶ Pelepo che Pilato wampeleche Che Yesu mmakono mwa wangondo kuti akawambe pansalaba.

*Wangondo akwawamba pansalaba Che Yesu
(Matayo 27:32-44; Maliko 15:21-32; Luka 23:26-43)*

Nipele, wangondo wanjigele Che Yesu. ¹⁷ Che Yesu wakopweche ali ajigele nsalaba wakwe kwaula kwiuto kwakukuwilanjikwa, “Chikalakasa cha Ntwe”, Mchiebulania pakuwilanjikwa Goligota. ¹⁸ Pelepo ni pawawambile Che Yesu, ni wandu wane wawili pamo nawo, jwine kunchiji ni jwine kundyo kwao ni Che Yesu pambindikati. ¹⁹ Che Pilato walembele chimanyisyo ni wachiwisile pachanya nsalaba. Ni chimanyisyo cho chalembele yelei, “Che Yesu jwa ku Nasaleti, Mwenye jwa Wayahudi.” ²⁰ Nipele Wayahudi wajinji wachisyomile chimanyisyo cho pakuwa pawawambile Che Yesu pala paliji chiwandi ni musi. Sooni chimanyisyo cho chalembele Mchiebulania ni Chilatini ni Chigiliki. ²¹ Nipele achakulu wambopesi wa Wayahudi waasalile che Pilato kuti, “Nkalembe, ‘Mwenye jwa Wayahudi,’ nambo mundu ju watite, ‘Uneji ndili Mwenye jwa Wayahudi.’ ”

²² Che Pilato waasalile, “Chilembele, nembile!”

²³ Wangondo pawamasile kwawamba Che Yesu pansalaba, wajigele iwalo yao ni wagaŵenye maunjili ncheche, jwangondo jwalijose liunjili limo. Sooni wajigele mwinjilo wakwe, wanganiukola papatotekwe, waliji chipande chimo chachiluchikwe kutyochela mwinani mpaka paasi. ²⁴ Nipele wangondo wo wasalilene, “Tunapapulanye nambo tutende gudugudu kuti uwe wachenii.” Yeleyo yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti,

“Wagaŵene iwalo yangu,
ni mwinjilo wangu watendele gudugudu.”

Yeleyo ni yatite pakupanganya wangondo wo.

²⁵ Pachiwandi ni nsalaba u Che Yesu wajimi achikulugwe Che Yesu ni apwao achikulugwe ni che Maliamu wankwawo che Kileopa ni che Maliamu jwa musi wa ku Magidala.

²⁶ Che Yesu pawambweni achikulugwe ni jwakulijiganya juwannonyele nnope jula ajimi kuwandikana ni pepala, waasalile achikulugwe, “Amao, jwelejo ni mwanagwenu.”

²⁷ Sooni wansalile jwakulijiganya jula kuti, “Nnole, jwelejo ni achikulu wenu.” Ni kutandila lyuwa lyo jwakulijiganya jo wanjigele che Maliamu kuti akatame nawo kumangwakwe.

*Chiwa chi Che Yesu
(Matayo 27:45-56; Maliko 15:33-41; Luka 23:44-49)*

²⁸ Che Yesu waimanyilile kuti yose yaliji imalile, ni Malembelo ga Akunnungu kuti gamalile, watite, “Jingwete njota.”

²⁹ Chapali kweleko chiwiga chigumbele divai jakuipa. Nipele, wajigele chindu mpela lidodoki ni watoŵele mu divai mo ni kutaŵilila pachitela chachikuwilanjikwa esopo ni kuchiŵika pakang'wa pa Che Yesu. ³⁰ Che Yesu pawamasile kupegwa divai jo, watite, “Yose imalile!”

Ni wakotamisye ntwe wao ni kwasika.

Wangondo akunsoma Che Yesu ni mpaamba pa luŵalati

³¹ Lyaliji lyuwa lya kuŵichila chile kwa kupumulila likanaŵe Lyuwa lya Pasaka. Nipele achakulu wa Wayahudi nganasaka iilu itaame pa nsalaba pa Lyuwa lya Kupumulila ligongo Lyuwa lya Kupumulila lyaliji lyuwa lyajikape. Kwapele wawendile che Pilato apokosole makongolo ga wele wawawambikwe pa nsalaba ni kuitulusya iilu yao. ³² Nipele wangondo wajawile ni kugapokosola makongolo ga mundu jwaandanda ni jwaawili wawaliji awambikwe pansalaba pamo ni Che Yesu. ³³ Nambo pawachilile Che Yesu, waiweni kuti awile, kwapele nganagapokosola makongolo gao. ³⁴ Nambo jwangondo

jumo wansomile Che Yesu mpaamba pa luwalati, ni papopo jakopweche miasi ni meesi. ³⁵ Nombe juwaiweni yeleyo ilinkutendekwa awalasile umboni melepe ni wanyamwe nkombole kukulupilila. Ni umboni wasasile uli usyene, sooni jwelejo akumanyilila kuti akusala usyene. ³⁶ Yelei yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Ngapagwa liupa lyao lichilipokoswe.” ³⁷ Nipele Malembelo ga Akunnungu gakusala sooni, “Chiwalole wewala wawansomile.”

*Chiilu chi Che Yesu chikuwichikwa mwilembe
(Matayo 27:57-61; Maliko 15:42-47; Luka 23:50-56)*

³⁸ Payamasile yeleyo che Yusufu jwa ku Alimataya, wawendile che Pilato kuti achi-tulusye chiilu chi Che Yesu pa nsalaba. Che Yusufu waliji jwakulijiganya jwao Che Yesu, nambo nganalilosyaga, pakuwa wajogopaga achakulu wa Wayahudi. Nipele che Pilato wajitichisye. Che Yusufu wawawile ni kuchijigala chiilu chi Che Yesu. ³⁹ Che Yusufu walongene ni che Nikodemu, che Nikodemu ju ni jwejula juwajaulile Che Yesu chilo kundanda ko, waiche ali ajigele mauta gakununjila yambone ga manemane kuwanganya ni ubani, mpela mbiisi saba ni ibaba iwili. ⁴⁰ Nipele wachijigele chiilu chi Che Yesu ni kuchiwijilila mu nguo jeswela pamo ni yakununjila mpela chisyowelo cha Wayahudi katema ka kusika. ⁴¹ Nambo peuto pawawambikwe Che Yesu pala wapali ngunda wa mwana, ni mu ngunda mo mwaliji mwana lilembe lya sambano mwakanawichikwa mundu jwalijose. ⁴² Nipele ligongo lyaliji lyuwa lya Wayahudi kuliwika chile kupumulila, ni sooni pakuwa lilembe lyo lyaliji pachiwandi, wachiwisile chiilu chi Che Yesu mwelemo.

20

*Che Yesu asyuchile
(Matayo 28:1-8; Maliko 16:1-8; Luka 24:1-12)*

¹ Kundawi pe kukanawe kucha, lyuwa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyuwa lya kupumulila, che Maliamu jwa ku Magidala wawawile ku lilembe, ni waliweni liganga lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. ² Nipele, wautuchile ku che Simoni Petulo ni ajula jwakulijiganya jwine juwanonyelwe nnope ni Che Yesu ni kwasalila, “Achikopwesye chiilu cha Ambuje mwilembe mula, ni sooni ngatukuku-manyilila kwapi ambisile.” ³ Che Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine jula wawawile ku lilembe. ⁴ Wose wanawawili wautwiche nambo jwakulijiganya jwine jula jwampundile che Petulo, jwaliji jwaandanda kwika ku lilembe. ⁵ Pawakoteme ni kulingulila, wasiweni nguo syeswela pe, nambo nganajinjila. ⁶ Nipele, che Simoni Petulo nombejo waiche achakuyaga, wajinjile mwilembe ni wasiweni nguo syeswela sisya wijilile chiilu chi Che Yesu, ⁷ ni chiguo chiwammijilile Che Yesu mu ntwe. Chiguo chila nganichiwa pamo ni nguo syeswela sila, nambo chaliji chepinde ni chaliji pajika. ⁸ Pelepo jwakulijiganya jwine juwalongolele kwika ku lilembe jula, nombejo wajinjile nkati, ni waiweni ni kukulupilila. ⁹ Waliji ngana we kugamanya Malembelo ga Akunnungu gagakuti Che Yesu akusachilwa asyuche. ¹⁰ Nipele wakulijiganya wo wausile kumangwao.

*Che Yesu akuilosya ku che Maliamu jwa ku Magidala
(Matayo 28:9-10; Maliko 16:9-11)*

¹¹ Che Maliamu wajimi paasa lilembe, achililaga. Pawalilaga, wakoteme achilingulilaga mwilembe mula, ¹² ni waweni achikatumetume wa kwini wawili wawawasile iwalo yeswela, atemi pawachigoneche chiilu chi Che Yesu pala jumo kuntwe ni jwine ku makongolo. ¹³ Ni achikatumetume wa kwini wo wambusisye, “Amao, nkulila ichichi?” Ni wajanjile, “Achikopwesye chiilu cha Ambuje wangu, ni sooni ngangukumanyilila kwapi achiwisile!”

¹⁴ Nipele che Maliamu pa^wamasile ku^wecheta yeleyo, ^wagalawiche panyuma ni kwaona Che Yesu ali ajimi pelep, nambo nganaimanyilila kuti jwelejo ali Che Yesu. ¹⁵ Che Yesu ^wambusisye, “Amao, ana nkulilila ichichi? Ana nkwasosa ^waani?”

Che Maliamu akuno achiganisyaga kuti akukunguluka ni jwakuugosa ngunda wa mwana, ^wajanjile, “Achimwene, i^waga mmwejo nchijigele chiilu chi Che Yesu, musalile kunchi^wisile ni uneji chingachijigale.”

¹⁶ Che Yesu ^wansalile, “Che Maliamu!” Ni che Maliamu ^wagalawiche panyuma, ni kwasalila Mchiebulania, “Laboni!” Malumbo gakwe “Jwakwiganya.”

¹⁷ Che Yesu ^wansalile, “Nkangamula, paku^wa nguna^we kwaula kwa Atati. Nambo njaule kwa achalongo achinjangu nkaasalile kuti, ngwaula kwa Atati ^wangu ^waali Atati ^wenu, Akunnungu ^wangu ^waali Akunnungu ^wenu.”

¹⁸ Nipele che Maliamu jwa ku Magidala ^wajawile kukwasalila ^wakulijiganya kuti, ^waweni Ambuje ni ^wasalile achila chi^wasalilwe ni Che Yesu.

*Che Yesu akwakopochela ^wakulijiganya ^wao
(Matayo 28:16-20; Maliko 16:14-18; Luka 24:36-49)*

¹⁹ Lyaliji ligulo lya lyu^wa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyu^wa lya Kupumulila. ^wakulijiganya ^wao ^wasongangene pamo mu nyumba ni minango jaliji jeugale ligongo lya kwajogopa achakulu ^wa ^wayahudi. Pelepo ^waiche Che Yesu ni kwima pasikati jao ni kwasalila, “Chitendewele kukwenu!” ²⁰ Pa^wamasile ku^wecheta yeleyo, Che Yesu ^walosisye makono gao ni lu^walati lwao. Nipele ^wakulijiganya wo ^wasengwile nnope kwawona Ambuje. ²¹ Che Yesu ^wasalile sooni, “Chitendewele kukwenu! Mpela ila Atati i^wandumile une, ni uneji nguntuma ^wanyamwe.” ²² Pa^wamasile ku^wecheta yeleyo ^wapepelele ni kwasalila, “Mumpochele Mbumu jwa Akunnungu. ²³ Mwalechelesyaga ^wandu sambu syao, ^wele ^wandu chalecheleswe, ni a^wala ^wangankwalechelesya, ^wele ^wandu ngalecheleswa.”

Che Yesu akukunguluka ni che Tomasi

²⁴ Che Tomasi jumo jwa ^wakulijiganya likumi ni ^wa^wili ^wala, jwaku^wilanjikwa ma^wila, ngana^wa pamo ni achinjakwe pa^waiche Che Yesu. ²⁵ Nipele ^wakulijiganya ^wane ^wala ^wansalile, “Twaweni Ambuje.” Che Tomasi ^wasalile, “Chingulupilile pachinagawone ma^wasi ga misumali ni kuchi^wika chala changu pa ma^wasi go ni kuu^wika nkono wangu pa lu^walati lwao.”

²⁶ Nipele pagapite mo^wa nsano ni gatatu ^wakulijiganya wo ^wasongangene sooni nkati mula ni che Tomasi ^waliji pamo nawo. Minango jaliji jeugale, ni Che Yesu ^waiche ni kwima pasikati jao ni kuti, “Chitendewele kukwenu!” ²⁷ Nipele Che Yesu ^wansalile che Tomasi, “Mbiche chala chenu pelepa nnole magasa gangu ni njisenawo nkono wenu mbiche pa lu^walati lwangu. Nkakola lipamba nambo nkulupilile!” ²⁸ Che Tomasi ^wajanjile, “Mmwe ndi Ambuje ^wangu ni mmwe ndi Akunnungu ^wangu!”

²⁹ Che Yesu ^wansalile, “Ana nkukulupilila ligongo muuweni? Akwete upile ^welewo ^wakukulupilila pangamona.”

Nningwa wa chitabu chi

³⁰ Che Yesu ^wapanganyisye imanyisyo ine yejinji pa^waliji ni ^wakulijiganya ^wao yangani-ilembekwe mchitabu chi. ³¹ Nambo ayiyi ilembekwe nkole kukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu ni kwa kukulupilila nkole umi wausyene kwa machili ga liina lyao.

21

Che Yesu akwakopochela ^wakulijiganya ^wao nsano ni ^wa^wili

¹ Payamasile yeleyo, Che Yesu w̄aakopochele sooni w̄akulijiganya w̄ao mungulugulu litanda lya Tibelia. Ni w̄alilosisye kwanti yelei, ² Che Simoni Petulo ni che Tomasi jwakuw̄ilanjikwa maw̄ila ni che Nasanieli jwa ku Kana ja ku Galilaya ni w̄anache w̄a che Sebedayo ni w̄akulijiganya w̄ao w̄ane w̄aw̄ili, wose w̄aliji pamo. ³ Che Simoni Petulo w̄aasalile achinjakwe, “Ngwaula kukukoka somba.”

Ni w̄anyawo nombe w̄ansalile, “Noweji tutulongane nomwe.” Nipele w̄atyosile ni w̄akwesile ngalaw̄a nambo chilo chila chose nganapatanga chachili chose. ⁴ Kundaw̄i pe, Che Yesu w̄ajimi mungulugulu litanda nambo w̄akulijiganya nganamanyililaga kuti w̄aliji w̄elewo. ⁵ Nipele Che Yesu w̄ausisye, “Achachanda, ana nganimpate somba syasilisyose?”

W̄anyawo w̄ajanjile, “Elo, nganitupate somba.”

⁶ Che Yesu w̄aasalile, “Mponye lwau kundyo kwa ngalaw̄a chimpate somba.” Nipele w̄aponyisye lwau ni sambano nganakombolanga kulukwekwelemya ligongo somba syaliji syesijinji nnope.

⁷ Pelepo jwakulijiganya juw̄anonyelwe nnope ni Che Yesu jula w̄ansalile che Petulo, “Ambuje w̄elewo!” Palapala che Simoni Petulo paw̄apilikene kuti Ambuje, w̄atakwi mwinjilo wao ligongo w̄aliji ausile ni kuliponyela mmeesi. ⁸ Nambo w̄akulijiganya w̄ane w̄ala w̄aiche ku mbwani ni ngalaw̄a ali nkulukwekwelemya lwau lwalugumbele somba pakuw̄a nganatalichila kunsanga, mpela makongolo mia moja. ⁹ Paw̄aiche kunsanga w̄auweni mooto wa makala ni pachanya pakwe paw̄ichikwe somba ni nkate. ¹⁰ Che Yesu w̄aasalile, “Muumbe somba simpepe simpatile sampano.”

¹¹ Nipele che Simoni Petulo w̄akwesile mu ngalaw̄a, w̄aluwutile kunsanga lwau lwalugumbele somba syekulungwa mia moja na hansini na tatu. Namuno somba syo syaliji syesijinji kwanti ye, lwau nganilupapuka. ¹² Che Yesu w̄aasalile, “Njisangane kunlye.” Nganapagwa namose jumo jwa w̄akulijiganya w̄ao juw̄alinjile kumbusya, “Ana mmwe ndi w̄aani,” pakuw̄a w̄amanyilile kuti ali Ambuje. ¹³ Che Yesu w̄aiche, w̄ajigele nkate ni kwapa. W̄atesile iyoyo peyo ni somba sila.

¹⁴ Keleka kaliji kaatatu Che Yesu kwakopochela w̄akulijiganya w̄ao paw̄amasile kusyuka.

Che Yesu ni che Petulo

¹⁵ Paw̄amasile kulya, Che Yesu w̄ambusisye che Simoni Petulo, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une kwapunda w̄ane wa?”

Nombejo w̄ajanjile, “Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti uneji ngunnonnyela.”

Che Yesu w̄ansalile, “Nsigose ngondolo syangu sya mwana.”

¹⁶ Nipele w̄ambusisye sooni kaaw̄ili, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?”

Che Petulo wajanjile, “Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti ngunnonnyela.”

Che Yesu w̄ansalile, “Nsigose ngondolo syangu.” ¹⁷ Nipele w̄ambusisye sooni kaatatu kuti, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?”

Pelepo che Petulo w̄alilasisiche muntima pakuw̄a w̄ausisye kaatatu, “Nkuunonyela?” Ni w̄ajanjile, “Ambuje, mmwe nnyimanyi yose, mmwe nnyimanyi kuti uneji ngunnonnyela.”

Che Yesu w̄ansalile, “Nsigose ngondolo syangu! ¹⁸ Ngunsalila isyene, pamwaliji jwanchanda, mwasyow̄elele kulitaw̄a mpumbulu mwasyene ni kwaula kwakulikose kumwasachile kwaula. Nambo pachinche kulupe, chinchijongola makono genu ni mundu jwine chachintaw̄a ni kunjausya kungankukusaka kwaula.” ¹⁹ Kwakuw̄echeta yeleyo, Che Yesu w̄alosisye chiwa chichawe che Petulo ni kwapa ukulu Akunnungu. Paw̄amasile kuw̄echeta yeleyo w̄ansalile, “Munguye.”

Che Yesu ni w̄akulijiganya w̄ane

²⁰ Pelepo che Petulo w̄agalawiche ni kumbona jwakulijiganya juw̄anonyelwe nnope ni Che Yesu achakuyaga. Jwakulijiganya ju ni jwejula juw̄atemi kuw̄andikana nnope ni Che Yesu katema ka chakulya cha Pasaka ni kwausya Che Yesu, “Ambuje ana nduni

juchangalauche?” ²¹ Che Petulo paŵambweni jwelejo ŵambusisye Che Yesu, “Ambuje, nambi jwelejo chiyasimane ichichi?”

²² Che Yesu ŵajanjile, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi? Mmwejo munguye une.”

²³ Nipele ngani jo jajenele kwa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito kuti jwakulijiganya jo ngaawa. Nambo Che Yesu nganasala kuti ngaawa, nambo ŵatite, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi?”

²⁴ Jwakulijiganya ju ni jwejula jwaŵalasile umboni wa indu yi ni kulemba. Uweji tukumanyilila kuti yasangile ili isyene.

Maloŵe ga kumalichisya

²⁵ Ipali indu ine yejinji iŵaitendekenye Che Yesu. Yeleyo ikalembekwe yose chimo chimo nguganisya kuti namose chilambo chose ngachikajenele kuŵika itabu yaikalem-bekwe.

Chitabu cha masengo ga Achinduna Chilongolelo

Chitabu cha Masengo ga Achinduna chili ndaŵi ja ndande ja mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵandanda ni iŵatite kwenela kutyochela ku Yelusalemu mpaka ku Yudea ni ku Samalia ni kwinekwine mpela Che Yesu iŵatite pakwasalila ŵakulijiganya ŵao akanaŵe kwaula kwini (1:8). Ngani ji jilembekwe ni che Luka, jweleju ni jwalembile Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Luka. Jweleju ŵaliji jwamitela ni ŵalembile indu yakwe kwa ukotopasyo. Itabu yose yanaiŵili yaani Ngani Jambone ni Masengo ga Achinduna ŵannembele che Teofilo juŵaliji Mgiliki nambo itabu yo yalembekwe kwa ligongo lya Ŵakilisito wose ŵaali Ŵagiliki ni Ŵayahudi (1:1).

Masengo ga Achinduna galembekwe pa yaka ya 60 mpaka yaka ya 64 pakumala kupagwa Che Yesu, ligongo chitabu cho chikumalila che Paolo akanaŵe kopoka mu nyumba jakutaŵilwa. Iyoyo che Luka ŵajesilejesile ni nduna che Paolo, komboleka ŵalembile Masengo ga Achinduna mu musu wa ku Antiokia. Masengo ga Achinduna chili chitabu chachikuŵalanga indu yaili mchitabu chi che Luka ni jili ndande ji Che Yesu kwaula kwini. Nningwa u che Luka kulemba yelei uli chisau ni nningwa wauli mu Ngani Jambone. Ŵansachile che Teofilo namose ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito achajinji akole usyene wa indu yalijigenge ni kulemba kwa ukotopasyo yankati umi u Che Yesu ni kwenela kwa ukilisito.

Malembo ga Masengo ga Achinduna gakatupa uwe chitagu cha mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵandanda ni iŵatite pakutama kwakwakulupilila Che Yesu. Itagu ya achinduna ikutulosa yakuti pakukulupilila machili ga Mbumu jwa Akunnungu nkulalichila Ngani Jambone kwa ŵandu ŵane.

Yaili mwelemo

Mbumu jwa Akunnungu akwatuluchila achinduna kaandanda ni ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito iŵatite pakonjecheka (1:1-8:1).

Ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito iŵatite pakulagaswa ni iŵatite pakwenela mu Yelusalemu ni kwinekwine (8:2-12:23).

Che Paolo akwaula ulendo wao waandanda wa kwausya Ngani Jambone (12:24-14:28).

Nkungulu ukuchingangana ku Yelusalemu ni kulamula yaikuŵajilwa kwapan-ganyichisya ŵakukulupilila ŵa sambano (15:1-34).

Che Paolo akwaula ulendo wao waaŵili wa kwausya Ngani Jambone (15:36-18:22).

Che Paolo akwaula ulendo wao waatatu wa kwausya Ngani Jambone (18:23-20:38).

Che Paolo akukamulwa ku Yelusalemu (21-26).

Che Paolo akwauswa ku Loma (27:28).

¹ Alakwe che Teofilo, mu chitabu chachilongolele nalembile yankati indu yanayose iŵaitesile Che Yesu ni iŵajigenge chitandile kundanda kwa masengo gakwe, ² mpaka lyuŵa lila paŵajigalikwe kwini. Nambo akanaŵe kwigalikwa kwini ŵapele malajisyo ga ulamusi wa Mbumu jwa Akunnungu achinduna ŵaŵaasagwile ŵala. ³ Kwa moŵa alobaini pakumala chiwa chao, Che Yesu ŵaakopochele ŵanyawo sooni ni sooni achilosyaga kuti ŵaliji ŵajumi. Ŵanyawo ŵammweni nombejo ŵaŵechete nawo yankati Umwenye wa Akunnungu. ⁴ Katema kampepe paŵalyaga nawo ŵapele chilanga chi, “Nkasatyoka ku Yelusalemu, nambo ndindilile ntuuka walanjile Atati umwambilikene njisalaga ngani syakwe. ⁵ Pakuŵa che Yohana ŵabatisye ni meesi, nambo pangakaŵa moŵa ŵanyamwe chinchibatiswa ni Mbumu jwa Akunnungu.”

*Che Yesu akwigalikwa kwinani
(Maliko 16:19-20; Luka 24:50-53)*

⁶ Nipele, achinduna paŵasongangene ni Che Yesu pamo ŵausisye, “Ambuje, ana katema kano ni pachimwauchisye sooni Ŵaisilaeli Umwenye?” ⁷ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Katema ni lyuŵa lya indu yo ili paasi pa ulamusi wa Atati ŵangu, ni ngaŵa masengo genu kumanyilila chiiŵe chakachi. ⁸ Nambo pachantuluchile Mbumu jwa Akunnungu chinchipochela machili ni sooni chinchiiŵa ŵaumboni ŵangu musu wa Yelusalemu ni mu ilambo ya Yudea yose ni Samalia natamuno kumbesi kwa chilambo.” ⁹ Paŵamasile kuŵecheta yeleyo, Che Yesu ŵajigalikwe kwinani akuno ŵanawose achinnolechesyaga, liunde lyaunichile ni ŵanyawo nganiŵaona sooni.

¹⁰ Achinduna ŵala paŵaliji nkulolechesya kwiunde Che Yesu ali nkwaula, papopo ŵandu ŵaŵili ŵaŵawasile iwalo yeswela, ŵajimi nkuŵandikana nawo, ¹¹ ni ŵatite, “Ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Galilaya, ana ligongo lyachi nkwiwima pelepa ndi nkulolechesya kwinani? Ŵele Che Yesu ŵajigalikwe kwinani kutyochema kukwenu chachiika sooni chisau intite pakwawona ali nkwaula kwinani.”

Che Matia akwigala lipesa li che Yuda

¹² Nipele achinduna ŵala ŵaujile ku Yelusalemu kutyochema ku chikwesya cha Mis-eituni, chichaliji pachiŵandi ni musu wo chisau ni lwendo lwa kilomita jimo. ¹³ Paŵaiche mmusu ŵajinjile mu chuumba cha penani chiŵatamaga, nombewo ŵaliji che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo ni che Andulea ni che Filipo ni che Tomasi ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Simoni jwakuŵilanjikwa Selote, ligongo ŵaliji jwakumenyanila chilambo chakwe ni che Yuda mwanagwao che Yakobo. ¹⁴ Ŵanawose wo pamo ni achakongwe ŵampepe pamo ni che Maliamu achikulugwe Che Yesu ni achapwakwe, ŵaliji nkusongangana pamo kupopela kwa ntima umo.

¹⁵ Pa moŵa go ŵajimi che Petulo pasikati ja ŵakukulupilila achinjakwe ŵaŵasongangene, waliji mpingo wa ŵandu mia moja ni ishilini. ¹⁶ Che Petulo ŵatite, “Ŵakukulupilila achinjangu, yaŵajilwe Malembelo ga Akunnungu gamalile. Kalakala Mbumu jwa Akunnungu ŵaŵechete kwa kang'wa ji che Daudi, che Daudi ŵalondwele nkati che Yuda, juŵaalongwesye aŵala ŵandu ŵaŵankamwile Che Yesu. ¹⁷ Che Yuda ŵaliji jumo jwetu pakuŵa ŵasagulikwe ni Che Yesu tupanganye masengo pamo nawo.”

¹⁸ Ngunda wasumichikwe kwa mbiya siŵasipatile che Yuda kwa ligongo lya kusinyela mbiya sya chigongomalo. Ni ŵagwile mwelemo, ŵapapwiche ni matuumbo gakwe gose gakopweche. ¹⁹ Ni ngani ja chiwa chi che Yuda jamanyiche kwa ŵanawose ŵaŵatemi ku Yelusalemu, nipele ngunda wo waŵilanjikwe mchiŵecheto chao Akelidama, malumbo gakwe, “Ngunda wa Miasi.” ²⁰ Che Petulo ŵatite, “Pakuŵa ilembekwe mu chitabu cha Sabuli kuti,

‘Pakutama pakwe paŵe masame
ni anapagwe mundu juchatame mwelemo.’

Soonu ilembekwe kuti,
‘Masengo gakwe ga kwimilila atole jwine.’

²¹ “Kwapele, ikuŵajilwa asagulikwe mundu jumo mwa ŵandu ŵaŵajesile noweji katema kose Ambuje Che Yesu paŵajendagajendaga pamo noweji, ²² kutandila katema che Yohana paŵabatisyaga mpaka lyuŵa lila paŵajigalikwe Che Yesu kwinani kutyochema kukwetu. Jwelejo aŵe jwa umboni pamo ni uweji nkati kusyuka ku Che Yesu.”

²³ Pelepo ŵakolasile meena ga ŵandu ŵaŵili, che Yusufu jwakuŵilanjikwa che Balisaba pane akuŵilanjikwa che Yusto ni jwine che Matia. ²⁴ Nipele ŵapopesile achitiji, “Ambuje, alakwe ŵakujimanyilila mitima ja ŵandu wose, sambano ntulanjile jwapi mwa ŵaŵili ŵa jumunsagwile alakwe, ²⁵ kuti ajigale lipesa lya masengo ga unduna uŵaulesile che Yuda

ni kwaula kuwawajilwe.”²⁶ Ni watesile gudugudu ni gudugudu jila jangwilile che Matia, nipele che Matia wawalanjikwe pamo ni achinduna kumi na moja wala.

2

Kwika kwa Mbumu jwa Akunnungu

¹ Palyaiche lyuwa lya Pentekosite wakukulupilila wose wasongangene peuto pamo.
² Chisisimuchile, lyapikaniche lilo we mpela mbungo ja machili kutyochela kwini ni lyagumbele mu nyumba mose muwatemi wandu. ³ Nipele, yakopochele indu iyaoneche mpela malamba ga mooto, yajenele ni yatusile pachanya pa kila jumo jwao.
⁴ Wose wagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni watandite kuwecheta iwecheto ineine mpela Mbumu iwatite pakwakombolesya.

⁵ Ku Yelusalemu kula kwaliji ni Wayahudi, wandu wakwajitichisya Akunnungu wawakopochele mu misi jinejine pa chilambo pano. ⁶ Wandu pawapilikene lilo we lya, mpingo wekulungwa wa wandu wasongangene. Ni wose wasimosile nnope pakuwa mundu jwalijose waapikanaga wanyawo achiwecheta chiwecheto chakwe nsyene. ⁷ Ni wose wasimosile akuno achitiji, “Ana wose utukwapilikana achiwecheta yelei ngana wa wandu wa ku Galilaya? ⁸ Ana iwele uli wanya wa pakuwecheta uweji tukupilikana jwalijose mchiwecheto chetu twachinsyene? ⁹ Wampepe mwa uweji ali wapalisi ni Wamedi ni Waelami, wane akutamanga ku Mesopotamia ni ku Yudea ni ku Kapadokia ni ku Ponto ni ku Asia ni ¹⁰ ku Filigia ni ku Pamfilia ni ku Misili ni ilambo ya ku Libia kuwandikana ni ku Kulene, wane mwa uweji ali achalendo kutyochela ku Loma. ¹¹ Wayahudi ni wandu wawajinjile mu dini ja Chiyahudi, wane wakopochele ku Kilete ni ku Alabia. Uweji wose tukwapikana wandu wo ali nkuwecheta mu iwecheto yetu twachinsyene yankati masengo gamakulungwa ga Akunnungu.” ¹² Wose wasimosile ni kukangana akuno achiusyanaga kuti, “Chelechi malumbo gakwe chichi?” ¹³ Nambo wane wanyelwisye achitiji, “Wandu wa akolelwe.”

Che Petulo akukunguluka ni wandu

¹⁴ Nambo che Petulo wajimi pamo ni achinduna likumi ni jumo wala ni watandite kwasalila wandu kwa kunyanyisya, “Wanyamwe Wayahudi achinjangu ni wandu wose wankutama pa Yelusalemu pano nninde nansalile ni wanyamwe mumbilikanile chenene malo we gangu. ¹⁵ Wandu wa nganakolelwa mpela inkuti pakuganisya, pakuwa sambano jino jili saa tatu ja kunda wi. ¹⁶ Usyene uli awu, chachikopochele chi ni chechila chasasile che Yoeli jwakulondola jwa Akunnungu pawatite,

¹⁷ ‘Akunnungu akuti, pa gele mo wa ga mbesi, chinaape wandu wose Mbumu jwangu.

Achiwana wenu wachilume ni wachikongwe chaachilondola, ni achachanda wenu chaachilola yakulola, ni achachekulu wenu chachisagamila.

¹⁸ Elo, iyoyo achikapolo wangu achalume ni achakongwe, mo wa go chinaape Mbumu jwangu, nombewo chaachilondola.

¹⁹ Chinjitendekanya yakusimonjeka kwiunde, ni imanyisyo pa chilambo, kuchiwe ni miasi ni mooto ni lyosi lyakutopela,

²⁰ Lyuwa chilichigalauka ku wa chipi, ni lwesi chiluwe lwechejeu mpela miasi, likaniiche lyelila lyuwa lya Ambuje lyekulungwa ni lya ukulu.

²¹ Pelepo, jwalijose juchapopele kwa liina lya Ambuje chakulupuswe.’

²² “Wanyamwe Waisilaeli, mpilikanichisye maloŵe ga! Akunnungu wammanyisye kukwenu Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa ilosyo ni yakusimonjeka ni imanyisyo iŵaipanganyisye Akunnungu mwa wanyamwe kwa litala lyakwe mpela inkuti pakwimanyilila mwachinsyene. ²³ Pakuŵa kutyochela kundanda Akunnungu asyene wasachile kuti wanyamwe mummulaŵe Che Yesu, ni wanyamwe mwammuleje kwa kwalechela wandu wangelumbana waŵambe pansalaba. ²⁴ Nambo Akunnungu wansyusisye, ni wankulupwisye mu ipwetesi ya chiwa pakuŵa nginikomboleka kuti chiwa chaugalile. ²⁵ Pakuŵa che Daudi wankunguluchile Che Yesu yeleyi,

‘Naaweni Ambuje mmbujo mwangu moŵa gose,
pakuŵa ali kundyo kwangu ngandinganyika.

²⁶ Kwa ligongo lyo ntima wangu wasangalele,
sooni nagombile ilulu yakusengwa.

Chiilu changu chichitame mu chilolelo,

²⁷ pakuŵa, alakwe Akunnungu nganjileka mbumu jangu kwiuto kwa wandu wawile,
natamuno kwitichisya Jwanswela jwenu asigale ali awile mwilembe.

²⁸ Muunosisye matala ga umi,

chimung'umbasye kusengwa kwa upagwe wenu!’

²⁹ “Achalongo achinjangu, ngusaka nansalile pangasisa yankati indu iyaasimene atati wetu che Daudi. Welewo wajasiche ni kusichikwa, ni sooni lilembe lyakwe lili papapa pamangwetu mpaka lelo jino. ³⁰ Nambo pakuŵa che Daudi waliji jwakulondola jwa Akunnungu, waimanyi kuti Akunnungu waalumbilile ni chilumbilo kuti jumo jwa wisukulu wao chaachintenda mwenye mpela yatite kuŵa che Daudi. ³¹ Che Daudi walongolele kwiwona indu ichaitendekanye Akunnungu, nipele waŵechete yankati kusyuka kwa Kilisito Chiwombosyo paŵatite, ‘Nganalekwa kwiuto kwa wandu wawile, atamuno chiilu chao nganichiola.’ ³² Nipele, Akunnungu ni waŵansyusisye Che Yesu jo ni uweji wose tuli wa umboni wa indu yo. ³³ Che Yesu paŵakwesiswe ni kuŵichikwa ni Akunnungu kundyo kwao, wampochele Mbumu jwa Akunnungu kutyochela kwa Atati wao mpela iŵatite pakulanga. Atupele mbumu jo, chelecho ni chinkuchiwona ni kuchipilikana sambano. ³⁴ Pakuŵa che Daudi nsyene nganakwela mpaka kwini, nambo ŵatite,

‘Ambuje waasalile Ambuje wangu,
ntame apano kundyo kwangu,

³⁵ mpaka pachinaatende wammagongo wenu kuŵa chitengu cha kuŵichila makongolo genu.’ ”

³⁶ “Wandu wose wa ku Isilaeli akusachilwa amanyilile kwa isyene kuti jwejula Che Yesu jumwaŵambile pansalaba, Akunnungu antesile kuŵa Ambuje ni Kilisito Chiwombosyo.”

³⁷ Ni wandu paŵapilikene yeleyo, yaapeteche mmitima ni wausisye Che Petulo ni achinduna wane wala kuti, “Achalongo achinjetu, ana tutende chichi?” ³⁸ Che Petulo waajanjile, “Mundu jwalijose aleche sambu syakwe ni kubatiswa kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito ni Akunnungu channechelesye sambu syenu ni kupochela chilanga cha Akunnungu chachili Mbumu jwa Akunnungu. ³⁹ Pakuŵa chilanga chila chaliji kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya achiŵana wenu ni kwa ligongo lya wandu wose wakutama kwakutalika, ni mundu jwali jose juchaŵilanjikwe ni Ambuje Akunnungu wetu.”

⁴⁰ Kwa maloŵe gamajinji che Petulo waajamwiche wandu ni kwachondelela achi-tiji, “Nlikulupusye mwachinsyene mu uwelesi wangalumbana wu.” ⁴¹ Wandu wajinji wajitichisye maloŵe gakwe ni kubatiswa. Pa lyuŵa lyo wandu elufu tatu wajonjesyeche. ⁴² Welewo wose wapundile kujiganyikwa ni achinduna wa Che Yesu, watemi pamo chiulongo, walile chakulya cha Ambuje pamo ni kupopela.

Ŵakukulupilila yatiteje pa kutama

⁴³ Yakusimonjeka ni imanyisyo yejinji yatendekwe ni achinduna ŵala ni jwalijose ŵakamwilwe ni woga. ⁴⁴ Ŵakukulupilila wose ŵatemi pamo ni iŵakwete yose ŵagaŵene. ⁴⁵ Ni ŵasumisye indu ni ipanje yao ni kugaŵilana mbiya mundu jwalijose yaikuti pakunsoŵa. ⁴⁶ Lyuŵa ni lyuŵa ŵachinganganaga pa Nyuumba ja Akunnungu. Ŵalyaga chakulya pamo mmajumba gao kwa kusangalala ni kwa ntima weswela. ⁴⁷ Ŵaalapile Akunnungu ni ŵandu wose ŵaanonyele ŵandu wo. Ni lyuŵa ni lyuŵa Ambuje ŵaajonjechesye ŵandu ŵaŵaliji nkukulupuswa.

3

Che Petulo ni che Yohana akunnamya mundu jwangajenda

¹ Lyuŵa limo, che Petulo ni che Yohana ŵaliji nkwaula pa Nyuumba ja Akunnungu katema ka kupopela, saa tisa ja muusi. ² Katema ko ŵandu ŵanjigalaga mundu jumo jwangajenda chipagwile. Ŵandu wo ŵambikaga mundu jo lyuŵa ni lyuŵa pannango wa Nyuumba ja Akunnungu waukuŵilanjikwa “Nnango Wakusalala,” kuti aŵende chachilichose kwa ŵaŵajinjilaga pa Nyuumba ja Akunnungu. ³ Paŵaweni che Petulo ni che Yohana achisakaga kwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵaŵendile kuti ŵaape chachilichose. ⁴ Che Petulo ni che Yohana ŵankolondolele, nombe che Petulo wo ŵansalile, “Ntulolechesye uwe.” ⁵ Nombejo ŵaalolechesye achilolelaga kuti chapochele chindu kutyochela kwa ŵanyawo. ⁶ Nambo che Petulo ŵansalile, “Nganingola mbiya namuno sahabu, nambo chingwete cho chinampe. Kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti, njime njende.” ⁷ Nipele ŵankamwile nkono wa kundyo ni kunjimika. Papopo makongolo ni malungo gakwe galimbile. ⁸ Ŵagulwiche ni kwima ni kutanda kwenda. Ni ŵajinjile pamo nawo pa Nyuumba ja Akunnungu, achendaga ni gulukaguluka akuno achalapaga Akunnungu. ⁹ Ŵandu wose paŵammweni achendaga ni kwalapa Akunnungu, ¹⁰ ŵaamanyilile kuti ali jwejula juŵatamaga pa Nnango Wakusalala wa Nyuumba ja Akunnungu ni kuŵendaŵenda, ŵatojime ni kusimonga kwa chele chichasimene.

Che Petulo akulalichila pa Nyuumba ja Akunnungu

¹¹ Jwejula mundu paŵaliji nkulongana ni che Petulo ni che Yohana, ŵandu wose ŵasimosile nnope ni kutanda kuutuchila pa nsana wauli pa Nyuumba ja Akunnungu waukuŵilanjikwa, “Nsana u che Selemani.” ¹² Nipele, che Petulo paŵaiweni yeleyi ŵaasalile, “Ŵanyamwe Ŵaisilaeli, ana ligongo lyachi nkuchisimonga chachikopochele chi? Ana ligongo chi nkutulolechesya mpela uweji ni utuntesile mundu ju ajende kwa machili getu pane nkuganisya kuti uweji tuli ŵambone paujo pa Akunnungu? ¹³ Akunnungu ŵa achatati ŵetu che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo, ŵaakusisye Che Yesu katumetume jwao. Nambo ŵanyamwe mwankamwile kuti aulajikwe ni ŵanyamwe mwankanile paujo pa che Pilato, nachiŵamuno che Pilato ŵasachile kungopola. ¹⁴ Jwelejo ŵaliji Jwanswela ni jwambone, nambo ŵanyamwe mwankanile, mwaŵendile che Pilato alechelelwe mundu jwine juŵaliji jwakuulaga. ¹⁵ Nipele, mwambuleje jwelejo juŵaliji ndandililo ja umi. Nambo Akunnungu ŵansyusisye ni uweji tuli ŵa umboni ŵa yeleyo iyakopochele. ¹⁶ Kwa litala lya kulikulupilila liina li Che Yesu, liina li Che Yesu limpele machili mundu ju junkummona ni kummanyilila. Kwa kulikulupilila liina li Che Yesu kundesile mundu ju alame mpela inkuti pakumbona.

¹⁷ “Sambano achalongo achinjangu, naimanyi kuti ŵanyamwe ni achakulu ŵenu mwatesile yelei kwaligongo lya ungamanyilila wenu. ¹⁸ Nambo kwanti yeleyo Akunnungu ŵamalichisye yeila yaisasile kalakala kwa kang’wa sya ŵakulondola wose kuti Kilisito chalagaswe. ¹⁹ Nipele, nleche sambi syenu, mwaujilile Akunnungu kuti anechelesye sambi syenu. ²⁰ Mwatendaga yeleyo chinjonjechekwe machili ga Mbumu

kutyochela kwa Ambuje, nombewo chantume Che Yesu Kilisito aŵe Chiwombosyo kwa ligongo lyenu. ²¹ Ikusachilwa ŵelewo asigale kwini ko mpaka pichikaiche katema ka Akunnungu patatende indu yose kuŵa yasambano, mpela iŵatite pakusala kalakala kwa kang'wa sya ŵakulondola ŵakwe ŵaswela. ²² Pakuŵa che Musa ŵatite, 'Ambuje Akunnungu ŵenu channyichisye jwakulondola jwa Akunnungu mpela uneji, jwelejo chakopochele pasikati jenu ni ŵanyamwe nkusachilwa kumpilikanichisya yose ichansalile. ²³ Ni mundu jwalijose jwangakumpilikanila jwakulondola jo chaŵichikwe pajika kutyochela mu ŵandu ŵa Akunnungu ni kuulajikwa.' ²⁴ Elo, ŵakulondola ŵa Akunnungu wose, chitandile che Samweli ni ŵeŵala ŵaŵakuiye, ŵalalichile ngani sya yelei yaikukopochela mmoŵa gano. ²⁵ Chilanga cha Akunnungu chatesile kwa litala lya ŵakulondola chili kwa ligongo lyenu ni ŵanyamwe ndi mu gele malangano gaatesile Akunnungu ni achambuje ŵenu, mpela iŵatite pakwasalila che Iblahimu kuti, 'Kwa litala lya uŵelesi wenu ŵandu wose ŵa pachilambo chapegwe upile.' ²⁶ Nipele, Akunnungu ŵansyusisye katumetume jwao ni kundanda, ŵantumile kukwenu kuti ampe upile ŵanyamwe kwa kuntenda jwalijose alekangane ni yangalumbana yakwe."

4

Che Petulo ni che Yohana akwaikanawo ku Nkungulu

¹ Che Petulo ni che Yohana paŵaliji nkukunguluka ni ŵandu, ŵaiche ŵambopesi ni jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni Masadukayo. ² Ŵatumbile nnope pakuŵa achinduna ŵala ŵaajiganyaga ŵandu kuti Che Yesu ŵasyuchile, chindu chachikulosya pangasisa kuti ŵandu ŵawile chachisyuka. ³ Nipele ŵakamwile che Petulo ni che Yohana, ŵaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa mpaka malaŵi jakwe, pakuŵa chaŵandichile chilo. ⁴ Nambo ŵajinji mwa ŵelewo ŵaŵapilikanile utenga u che Petulo ni che Yohana ŵakulupilile, ni ŵandu ŵaŵakulupilile ŵajonjesyeche ŵaliji mpela achalume elufu tano.

⁵ Malaŵi jakwe, achakulu ŵa Ŵayahudi ni achachekulu ni ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ŵasongangene pamo ku Yelusalemu. ⁶ Ŵachingangene nawo che Anasi Jwambopesi Jwankulu ni che Kayafa ni che Yohana ni che Alekisanda ni ŵaneŵane ŵaŵaliji ŵa lukosyo lwao Jwambopesi Jwankulu. ⁷ Ŵaajimiche che Petulo ni che Yohana paujo pao, ŵaasisye, "Ana ŵanyamwe ntesile chelechi kwa machili chi ni kwa ulamusi wa acheni?"

⁸ Pelepo che Petulo ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, ŵajanjile, "Mwanya Ilongola ŵa ŵandu ni achachekulu! ⁹ Iŵaga lelo jino nkutuusya yankati chindu chambone chachitendekwe kwa mundu juŵaliji ngakwenda ni iyatite pakulama, ¹⁰ nipele, ŵanyamwe ni ŵandu wose ŵa ku Isilaeli nkusachilwa kumanyilila kuti mundu ju akwima paujo penu lelo jino, alamiswe kwa machili ga liina li Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti jumwaŵambile pansalaba, nambo Akunnungu ŵansyusisye. ¹¹ Che Yesu ni jwakungamba Mmalembelo Gamaswela gagakuti,

'Liganga limwalikanile ŵanyamwe ŵakutaŵa, sambano lilyolyo litendekwe kuŵa liganga lyekulungwa lya nsingi wa nyuumba.'

¹² Jwelejo jikape ni jwakukombola kwakulupusya ŵandu, pakuŵa pachilambo pose ngapagwa liina litupegwilwe lyalitukukombola kukulupuswa nalyo."

¹³ Achakulu ŵa Nkungulu wo ŵaimanyilile kuti che Petulo ni che Yohana ŵaliji ŵanduŵandupe ni ŵandu ŵangasyoma, nipele ŵasimosile nnope kuwona iŵatite pakwanga pangali lipamba, ŵaimanyilile kuti ŵaliji pamo ni Che Yesu. ¹⁴ Nambo paŵambweni mundu juŵalamiswe jula ali ajimi pamo nawo, nganakola chakuŵecheta. ¹⁵ Nipele, ŵalamwile che Petulo ni che Yohana ajaulangane paasa pa Nkungulu ni achakulu ŵa Nkungulu ŵasigalile nkati achiusyanaga achinsyene pe. ¹⁶ Ni ŵausyene, "Twatende

ichichi wându wâ? Pakuwâ wose wâkutama mu Yelusalemu akumanyilila chenene kuti atesile chimanyisyo chachikulungwa ni uweji ngatukukombola kukanila. ¹⁷ Nambo pakuti tusiwile ikajenela nnope kwa wându twajamuche kuti akaŵecheta ni mundu jwalijose kwa liina li Che Yesu.”

¹⁸ Nipele ilongola wâawilasile sooni nkati ni kwakanya kuti anaŵechete sooni pelanga, atamuno kwiganya mu liina li Che Yesu. ¹⁹ Nambo che Petulo ni che Yohana wâajanjile wanyawo, “Iwaga ili yambone paujo pa Akunnungu kunchimbichisyanga wanyamwe kupunda Akunnungu, nlamule mwachinsyene. ²⁰ Pakuwâ ngatukombola kuleka kusala yeila itwiweni ni kuipilikana.” ²¹ Nipele achakulu wâ Nkungulu wo wâakanyisye sooni che Petulo ni che Yohana kwa kalipa nnope ni kwagopola. Nganakombolanga kwajamuka pakuwâ wându wose wâliji nkwakusya Akunnungu kwaligongo lya chichatendekwe cho. ²² Ni ajula mundu juwalamiswe kwa litala lya chimanyisyo chi, wâliji jwampunde yaka alobaini.

Wakukulupilila akwapopela Akunnungu walimbisye

²³ Papopo che Petulo ni che Yohana paŵaagopwele wâiche kwa achinjao ni kwaŵalanjila yose iwâsalilwe ni wambopesi ni achachekulu. ²⁴ Wanyawo paŵajipilikene ngani jo, kwa ntima umo wâapopelele Akunnungu achitiji, “Ambuje, alakwe ni jumwagumbile kwinani ni chilambo ni bahali ni indu yose yaili mwelemo! ²⁵ Mwaŵechete kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu kwa kang'wa ja katumetume jwenu che Daudi atati wêtu, 'Ana kwachichi wându wâ ilambo ine atumbile? Ana kwachichi wându akuganisya yangalimate?

²⁶ Mamwenye wâ ilambo aliwîchile chile,
ni achakulu asongangene pamo,
kuti wâkanile Ambuje, ni Kilisito jwao juwansagwile.”

²⁷ “Pakuwâ, kusyene che Helode ni che Pontio Pilato ni wându wâ ku Isilaeli pamo ni wându wângaŵa Wayahudi, wâsongangene papapa pa musu, kukanila Che Yesu katumetume jwenu jwanswela jumunsagwile aŵe Kilisito. ²⁸ Elo, wâsongangene kuku-tendekanya yeila imwaisachile chitandile kundanda ikopochele kwa ulamusi wenu. ²⁹ Nambo, alakwe Ambuje, nnole sambano kutujogoya kwao. Ntukombolechesye uweji achikapolo wenu kulalichila liloŵe lyenu pangajogopa. ³⁰ Ngolosye nkono wenu mwalamyê wându ni kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka kwa ulamusi u Che Yesu Katumetume jwenu jwanswela.”

³¹ Paŵamalisisye kupopela, peuto paŵasongangene pala patenganiche, ni wose wâgumbele Mbumu jwa Akunnungu ni wâjendelechele kulalichila liloŵe lya Akunnungu pangali lipamba.

Wakukulupilila waatemi chiulongo

³² Ni mpingo wa wêlewo wakukulupilila waliji ni ntima umo ni nningwa umo. Ni nganapagwa mundu juwatite kuti iwâkwete yo yakwe nsyene, nambo wâgaŵene yose iwâkwete. ³³ Kwa machili gamajinji achinduna wâla wâŵalasile umboni wa kusyuka kwa Ambuje Che Yesu, nombe Akunnungu wâpele upile weujinji. ³⁴ Nganapagwa mundu jwalijose juŵasoŵilwe ni chachilichose, pakuwâ juwâkwete ngunda atamuno majumba wâsumisyaga ni kwikanasyo mbiya, ³⁵ ni kwapa achinduna, nombewo wâgaŵenye kwa jwalijose mpela yaikuti pakunsoŵa.

³⁶ Ni kwaliji ni Mlawi, juŵapagwile ku Kupulo, liina lyakwe che Yusufu, ni achinduna wâla wâmmilasile che Banaba, malumbo gakwe, “Mundu jwakwatulasya wându mitima.” ³⁷ Nombejo wâkwete ngunda wakwe, ni wâusumisye, wâjigele mbiya syo ni kwapa achinduna.

5

Che Anania ni che Safila

¹ Jwapali mundu jumo jwakuwîlanjikwa che Anania pamo ni wankwakwe che Safila, nombewo iyoyo peyo wasumisye ngunda wao. ² Nambo che Anania wasapwile mbiya siwapatile ni kusisa akuno wankwakwe ali nkumanyilila yeleyo ni sine wapelechele achinduna wala. ³ Nipele che Petulo wammusisye, “Che Anania, kwaligongo chi nkunneka Shetani ajinjile mu ntima mwenu ni kuntenda munnambusye Mbumu jwa Akunnungu kwa kusisa mbiya simwapatile pamwasumisye ngunda ula? ⁴ Pamwaliji ngannasumisye, ngunda wo waliji wenu ni pamwasumisye ngunda wo, mbiya simwapatile syo syaliji syenu, nakombwele kupanganyichisya kwa yaili yose imwaisachile. Ana kwachichi mwasachile mu ntima mwenu kuchitendekanya chelechi? Nganimunlambusya mundu nambo mwalambwisye Akunnungu!” ⁵ Che Anania nkupilikana pe yeleyo, wagwile paasi ni kuwa. Wandu wose wawapilikene ngani jo wakamwilwe ni lipamba kwannope. ⁶ Achachanda wajimi ni kuchiwilijila saanda chiilu chakwe, wankopwesye paasa ni kwaula kukunsika.

⁷ Nti masaa gatatu wankwakwe wajinjile nkati pangaimanyilila indu iyatyochele. ⁸ Nipele che Petulo wambusisye, “Musalile! Ana syelesi ni mbiya syose simwapatile kwa kusumisa ngunda wenu mmwe ni wankwenu?” Che Safila wajanjile, “Elo, kwa syele mbiya syo.” ⁹ Che Petulo wansalile, “Ligongo chi mmwe ni wankwenu mwajilene kunlinga Mbumu jwa Ambuje? Nnole! Awala wandu wawajawile kukunsika wankwenu, sambano ali pannango, ni sooni chanjigale nomweji wakwe.” ¹⁰ Papopo che Safila wagwile paasi, mmbujo mwa che Petulo ni kuwa. Achachanda wala pawajinjile wansimene ali awile, nipele wankopwesye paasa ni kunsika chiwandika ni wankwakwe. ¹¹ Mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wose ni wandu wose wawapilikene ngani jo wakamwilwe ni lipamba lyelikulungwa.

Achinduna akwalamya wandu achajinji

¹² Achinduna wala wapanganyisye imanyisyo yejinji ni yakusimonjeka pasikati ja wandu wala. Wakukulupilila wala wachinganganaga pamo pansana u che Selemani wauli pa Nyuumba ja Akunnungu. ¹³ Ni nganapagwa mundu jwalijose mwa wangakunkulupilila Kilisito juwalinjile kuwanganyikana nawo. Nambo wandu wane mwa wangakunkulupilila Kilisito wo walapile wakukulupilila wala. ¹⁴ Winji wa wandu wawakulupilile Ambuje wapundaga konjecheka nope achalume ni achakongwe, ¹⁵ namose wandu wajausyaga wakulwala mwitala ni kwagoneka mu indanda ni mu igono kuti apitaga che Petulo atamuno chiwilili chao chaichilile wampepe wao. ¹⁶ Wandu wajinji kutyochela mmisi ja muumbali mwa Yelusalemu waiche achajigalaga wakulwala ni waali ni masoka, ni wose walamiswe.

Achinduna akulagaswa

¹⁷ Nipele Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe wawaliji wampingo wa Masadukayo wawatemi pelepo, waakolele wiu achinduna wala. ¹⁸ Nipele, wakamwile achinduna ni kwawika mu nyuumba jakutawilwa ja wandu achajinji. ¹⁹ Nambo chilo katumetume jwa kwini jwa Ambuje wajiugwile minango ja nyuumba jakutawilwa ni wakopwesye paasa ni kwasalila, ²⁰ “Njaulanje nkajime pa Nyuumba ja Akunnungu nkaasalile wandu maloŵe gose ga umi wa sambano wu.” ²¹ Achinduna wala wajitichisye, kundaŵi pe wajinjilenje pa Nyuumba ja Akunnungu ni kutanda kwiganya.

Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe paŵaiche, wawilasile achachekulu wa Waisilaeli ni kutama nawo Nkungulu wekulungwa. Ni walajisye wandu ku nyuumba jakutawilwa kuti akaajigale achinduna wala. ²² Nambo wakulindilila wala paŵaiche mu nyuumba jakutawilwa, nganiwasimana achinduna wala. Nipele wausile pa Nkungulu ni kwasalila ngani

jo ²³ achitiji, “Tujisimene nyuumba jakutaŵilwa jajiugale mbande syose ni ŵakulindilila achilindililaga mminango. Nambo patwaugwile nganitunsimana mundu jwalijose nkati.” ²⁴ Jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu ni Achakulu Ŵambopesi paŵapilikene ngani jo ŵajinjilwe ni lipamba, nganaimanyilila iyasimene achinduna ŵa Che Yesu. ²⁵ Nipele ŵaiche mundu ni kwasalila, “Ŵandu umwaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ŵala, sambano ali pa Nyuumba ja Akunnungu achajiganyaga ŵandu.” ²⁶ Nipele jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni achinjakwe ŵajawile ku Nyuumba ja Akunnungu ni kwajigala achinduna ni kwaikanawo pa Nkungulu. Nambo nganiŵakamula kwa machili pakuŵa ŵajogopaga kuti ŵandu chachaponya maganga.

²⁷ Nipele ŵaajigele achinduna ni kwajimika paujo pa Nkungulu. Jwambopesi Jwankulu ŵasalile ŵanyawo, ²⁸ “Twannekasisye kwamachili kuti nkajiganya sooni kwa liina lya mundu ju, ni sambano nnole chintesile, njenesye majiganyo genu mu Yelusalemu mose ni sooni nkusaka kutulalatila nkati chiwa cha mundu ju.”

²⁹ Pelepo che Petulo pamo ni achinduna achinjakwe ŵajanjile, “Ikutuŵajila kwapi-likanichisya Akunnungu, ngaŵa ŵandu. ³⁰ Akunnungu ŵa achambuje ŵetu ŵansyusisye Che Yesu ajula jumwammuleje kwa kwaŵamba pansalaba. ³¹ Jweleju ni jwejula jwakwesiswe ni Akunnungu mpaka kundyoye kwao aŵe Chilongola ni Nkulupusyo kuti ŵakamuchisye Ŵaisilaeli aleche sambi syao nombejo ŵalechelesye sambi syao. ³² Noweji tuli ŵaumboni ŵa yeleyo pamo ni Mbumu jwa Akunnungu ŵaŵapele aŵala ŵakwajitichisya Akunnungu.”

³³ Mpingo wose wa Nkungulu paŵapilikene yeleyo, yachimile nnope ni ŵasachile kwaulaga achinduna ŵala. ³⁴ Nambo Mfalisayo jumo jwakuŵilanjikwa che Gamalieli juŵaliji jwakwiganya jwa Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa juŵachimbichikwe nnope ni ŵandu wose, ŵajimi paujo pa Nkungulu wa Ŵayahudi ni kulamula kwakoposya paasa achinduna ŵala kwa katema kakajipi. ³⁵ Ni kuusalila mpingo wa Nkungulu ula, “Ŵanyamwe Ŵaisilaeli achinjangu, nlirolechesye mwachinsyene nkanaŵe kupanganya inkwisaka kwapanganyichisya ŵandu ŵa! ³⁶ Kalakala kanandi kwakopochele mundu jumo liina lyakwe che Seuda, achilitendaga jwankulu ni ŵandu mpela mia nne ŵankuiye. Nambo jwelejo ŵaulajikwe ni ŵaŵankulupililaga wose ŵapwilingene ni ngani jakwe jamalile. ³⁷ Ni sooni kanyuma mundu jo, pa moŵa ga kuŵalanga ŵandu gala ŵatyochele che Yuda jwa ku Galilaya. Nombe ju ŵaachisisye ŵandu ŵajinji ni ŵankuiye, nambo jwelejo nombe ŵaulajikwe ni ŵanawose ŵaŵankulupililaga ŵapwilingene. ³⁸ Ni sambano ngunsalila ŵanyamwe, nkaatenda chachili chose ŵandu ŵa, mwaleche! Pakuŵa iŵaga liloŵe li atamuno masengo ga gali ga ŵandu, chigaweseche. ³⁹ Nambo iŵaga masengo ga gakutyochela kwa Akunnungu nsyene, ngaŵa kuti chinnepele pe, nambo chimoneche nti nkwanila Akunnungu.”

Nipele ŵandu wose ŵa Nkungulu ŵanjitichisye jwelejo. ⁴⁰ Nipele ŵaŵililasile achinduna ŵala munkati, ŵalamwile kuti aputikwe mbokola ni kwajamuka kuti ngasaŵecheta sooni kwa liina li Che Yesu, ni ŵaalesile ajaulangane. ⁴¹ Nipele achinduna ŵala ŵakopweche paasa Nkungulu ula ali nkusangalala nnope, pakuŵa Akunnungu ŵaiweni kuti aŵajilwe kujaluswa ligongo li Che Yesu. ⁴² Ni moŵa gose ŵapundile kwiganya ni kulalichila Ngani Jambone pa Nyuumba ja Akunnungu ni mmajumba ga ŵandu kuti Che Yesu ali Kilisito.

6

Ŵakamusi saba ŵa achinduna

¹ Kanyuma, winji wa ŵakulijiganya pawaliji nkonjecheka, kwatyochele kunyinyita mwa ŵakukulupilila ŵaŵaŵechetaga Chigiliki ni aŵala ŵaŵaŵechetaga Chiebulania. Aŵala ŵaŵaŵechetaga Chigiliki ŵanyinyitaga kuti achakongwe ŵa Chigiliki ŵaŵawililwe ni achiŵankwawo, ŵaliŵalikwe kwagaŵila yakulya moŵa gose. ² Nipele, achinduna likumi

ni wawili wala wauwilasile mpingo wose wa wakulijiganya nikuti, “Ngaikuwajilwa kuti tuleche kulalichila liloŵe lya Akunnungu kuti tuŵeje wagaŵanya yakulya. ³ Nipele achalongo achinjetu, mwasagule wandu nsano ni wawili wakumanyika kuti ali ni umboni wambone, waagumbale Mbumu jwa Akunnungu ni lunda ni uweji chitwape masengo go. ⁴ Nambo uweji tutulimbichile nkupopela ni kulalichila Liloŵe lya Akunnungu.”

⁵ Ngani jo jaanonyelesye mpingo wose wa wakukulupilila wala. Ni waasagwile che Stefano jwagumbele chikulupi ni Mbumu jwa Akunnungu ni che Filipino ni che Plokolo ni che Nikanoli ni che Timona ni che Pamena ni che Nikolau jwa ku Antiokia juwajinjile dini ja Chiyahudi. ⁶ Waajimiche mmbujo pa achinduna, nombewo wapopele ni kwasajichila makono gao.

⁷ Ni liloŵe lya Akunnungu lyapundile kwenela, ni ku Yelusalemu ko winji wa wakukulupilila wajonjesyeche nnope, ni mpingo wekulungwa wa wambopesi waakupilile Che Yesu.

Che Stefano akukamulwa

⁸ Akunnungu wapele che Stefano upile weujinji ni ukombole ni wapanganyaga imanyisyo ni yakusimonjeka yejinji pasikati ja wandu. ⁹ Nambo wakopochele wandu achisakaga kutenda makani ni che Stefano. Wampepe mwa wandu wo waliji wa nyuumba jimo ja kupopelela jajikuwilanjikwa, “Nyuumba ja kupopelela wandu Hulu,” ni wandu wo watyochelaga ku Kulene ni ku Alekilandilia ni wane kutyochela ku Kilikia ni ku Asia. ¹⁰ Nambo Mbumu jwa Akunnungu wampele che Stefano lunda, kwa yele nganakombolanga kumpunda paŵaŵechetaga. ¹¹ Nipele waonjile wandu wampepe aŵechete kuti, “Twampilikene che Stefano achiŵechetaga maloŵe ga kwatukana che Musa ni Akunnungu.” ¹² Kwanti yeleyi, waachisisye wandu ni achachekulu ni wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. Nipele, wankamwile che Stefano ni kunnyikanawo paujo pa Nkungulu wekulu. ¹³ Ni wajimiche waumboni wa unami waŵatite, “Mundu ju ngaakuleka ng’o kujichembulusya Nyuumba ja Akunnungu jajiswela ji ni kugachembulusya Malajisyo. ¹⁴ Pakuŵa twampilikene achiŵechetaga kuti jwele Che Yesu jwa ku Nasaleti chajijonanje Nyuumba ja Akunnungu ji ni kuchigalausya chisyoŵelo chiŵatupele che Musa.” ¹⁵ Wose waŵaliji pa Nkungulu wankolondolele che Stefano, wambweni ku meeso kwakwe kuli mpela ku meeso kwa katumetume jwa kwinani.

7

Kulalichila ku che Stefano

¹ Nipele, Jwambopesi Jwankulu wambusisye che Stefano, “Ana yelei ni iyoyo?” ² Che Stefano nombe waajanjile, “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile! Akunnungu Wakulu waakopochele atati wetu che Iblahimu paŵaliji ku Mesopotamia akanaŵe kwaula kukutama ku Halani. ³ Akunnungu wansalile che Iblahimu, ‘Ntyoche mchilambo chenu, mwaleche wandu wa lukosyo lwenu, njaule kuchilambo chatinganlanjile cho.’ ⁴ Nipele, che Iblahimu wasamile chilambo cha Wakalidayo, wjawile kukutama ku Halani. Paŵawile atatigwe, Akunnungu wansamisye sooni ku Halani ni kwika kukutama ku chilambo chino munkutamanga wanyamwe sambano jino. ⁵ Akunnungu nganiwapa che Iblahimu namose chipande cha chilambo chi kuti chiŵe chao, nambo wannanjile kwapa chilambo chi chiŵe chakwe nsyene ni cha uŵelesi wakwe, namuno katema ko waliji akanaŵe kola mwanache. ⁶ Akunnungu wansalile yeleyi, ‘Uŵelesi wenu chiutame mu chilambo cha chilendo, ni kweleko chachatenda achikapolo ni kwasausya yaka mia nne. ⁷ Nambo Akunnungu akuti, uneji chinjalamula wandu wa chilambo uchachatenda achikapolo. Nipele chinjakoposya mchilambo cho ni kwaikanawo apano kuti ambopele.’ ⁸ Ni Akunnungu watesile malangano ni che Iblahimu ga kuumbala gaŵe chimanyisyo cha kugakunda malangano gao. Nipele che Iblahimu wambumbesye che

Isaka mwanagwe pa lyuwa lya ncheche ni ncheche pakumala kupagwa. Ni che Isaka nombe wambumbesye che Yakobo mwanagwe, ni che Yakobo nombe waatesile iyoyo peyo achambuje wetu likumi ni wawili wala.

⁹“Awala achambuje wetu wankolele wiu che Yusufu, ni wansyumisye awe kapolo ku chilambo cha Misili. Nambo Akunnungu waliji pamo nawo, ¹⁰ni kunkulupusya mmasausyo gakwe gose. Akunnungu wampele che Yusufu upile ni lunda paujo pa Falao, mwenye jwa ku Misili, ni mwenye Falao wammisile che Yusufu kuwa jwankulu jwa chilambo ni jwa wose waali mu nyumba jao ja chimwenye. ¹¹Nipele kwatyochele sala jajikulungwa pa chilambo cha ku Misili ni ku Kanaani, ni wandu wasile kwannope ligongo lya sala. Achambuje wetu nganakombola kuchipata chakulya chachilichose. ¹²Nipele, che Yakobo pawapilikene kuti kwana yakulya ku Misili ko, waalajisye achiwanagwe, yaani achatati wetu, ajaulangane kaandanda ku Misili ko. ¹³Ni pa ulendo wao wawili, che Yusufu walikolasile kwa achapwakwe, ni mwenye jwa ku Misili walumanyilile lukosyo lu che Yusufu. ¹⁴Ni che Yusufu waalajisye wandu kukwawilanga che Yakobo atagigwe ni achalongo achinjakwe wose, wandu sabini na mbili aichanje ku Misili. ¹⁵Che Yakobo wajawile ku Misili, kweleko ni kwawilile pamo ni achambuje wetu. ¹⁶Ni malilo gao gajigalikwe mpaka ku Shekemu, ni kusikwa mwilembe liwasumile che Iblahimu kutyochela ku lukosyo lwa Hamoli kwa mbiya simpepe.”

¹⁷“Nambo pikaiche katema ka chilanga chiwalumbile Akunnungu ku che Iblahimu, wandu wala watupile ni konjeheka kwa nnope ku Misili kula. ¹⁸Nipele wajimwiche mwenye jwine ku Misili jwanganammanyilila che Yusufu. ¹⁹Mwenye jo waatesile yangalumbana ni kwaonela achambuje wetu kwa kwakanganichisya akaajase achiwana wao achanandi kuti nganasaka akole umi. ²⁰Katema ko che Musa wapagwile, nombejo waliji jwambone paujo pa Akunnungu. Walelitwe pa musi pa atagigwe kwa miesi jiatu, ²¹ni pawalepele kungosa mwakupunda mu nyumba wankopwesye paasa, mwali jwa mwenye jwa ku Misili wanjigele ni kunlela mpela mwanagwe nsyene. ²²Che Musa wajigenywe indu ya lunda lwa Wamisili nombejo waliji jwakulimbangana kwa malowe ni masengo.

²³“Pawaliji ni yaka alobaini, ntima wakwe wasachile kwajimajimila achinjakwe Waisilaeli kukulola indu iwapanganyichiswaga. ²⁴Kweleko wambweni Mmisili jumo achimpanganyichiswaga yangalumbana jumo jwa achalongo achinjakwe, wapokasisye, ni che Musa kwakwauchisya wambuleje Mmisili jula. ²⁵Waganisisye kuti achalongo achinjakwe Waisilaeli akaimanyilile kuti Akunnungu akuntuma jwelejo kwakulupusya, nambo nganaimanyilila. ²⁶Malawi jakwe, waweni Waisilaeli wawili ali nkuputana achinsyene pe, ni walinjile kwajilanya achitiji; ‘Wanyamwe ndi wa lukosyo lumo, ligongo chi nkusaka kuulasyana achinsyene pe?’ ²⁷Nambo jwejula juwamputaga njakwe jula wantutile pambali che Musa ni kunsalila, ‘Ana waani wambisile mmwejo kuwa chilongola ni jwakulamula pa uweji?’ ²⁸Ana nkusaka kumulaga mpela imwatite pakummulaga Mmisili jula liiso?’ ²⁹Che Musa pawagapilikene malowe go watisile, watemi ku chilambo cha ku Midiani ni jwannendo, ni kweleko wawelechele wanche wawili wachilume.

³⁰“Payaichile yaka alobaini, katumetume jwa kwini jwa Ambuje jwankopochele che Musa pa chisukutu chichakolelaga mooto kwipululu kula pachiwandi ni Litumbi lya Sinai. ³¹Che Musa wachisimonjile nnope chichaoneche cho, wasejelele pachiwandi kukulolechesya uchenene, nambo wapilikene lilowe lya Ambuje lilinkuti, ³²‘Uneji ndili Akunnungu wa achambuje wenu, Akunnungu wa che Iblahimu ni wa che Isaka ni wa che Yakobo!’ Che Musa watetemele kwa lipamba ni nganapunda kulolechesya sooni. ³³Ambuje wansalile, ‘Mmuule italawanda yenu pakuwa pelepo panjimi pali papaswela. ³⁴Naiweni yangalumbana yakwapanganyichisya wandu wangu wakutama ku Misili.

Mbilikene kulilasika kwao none ndulwiche kukwakulupusya, ni sambano chinantume ku Misili.’

³⁵ “Che Musa aju ni jwejula juwankanile Waisilaeli pawansalile, ‘Ana waani wambisile mmwejo kuwa chilogola ni jwakulamula pa uweji?’ Kwa litala lya julajula katumetume jwa kwini juwankopochele che Musa mu chisukutu chichakolelaga mooto, Akunnungu wantumile che Musa wo awe chilogola ni nkulupusyo. ³⁶ Jwelejo ni juwaalongwesye wandu akopoche ku Misili kwa kupanganya imanyisyo ni yakusimonjeka mu chilambo cha ku Misili ni mu bahali ja Shamu ni mwipululu, kwa yaka alobaini. ³⁷ Che Musa ni juwaasalile Waisilaeli, ‘Akunnungu chanjimuchisye jwakulondola mpela uneji kutyochela mwa achalongo achinjenu mwachinsyene.’ ³⁸ Waisilaeli pawasongangene mwipululu mula, che Musa waliji kweleko pamo ni achambuje wetu ni katumetume jwa kwini juwawechete najo mu Litumbi lya Sinai. Jwelejo ni juwagapochele malo we gagakwikanawo umi kutupa uweji.

³⁹ “Nambo achambuje wetu nganasakanga kumpilikanila che Musa, wantutile pambali ni wasachile mmitima jao kuujila ku Misili. ⁴⁰ Wansalile che Haluni, ‘Ntupanganyichisye achiminungu jati tujipopelele ni jitungosye mwitala, pakuwa che Musa juwatulongwesye kopoka ku Misili ngatukuchimanyilila chichasimene!’ ⁴¹ Katema ko wapanganyisye chinyago cha ng’ombe ja mwana, ni watasile mbopesi kwa chinyago ni kuchijangalila chindu chichaliji masengo ga makono gao achinsyene. ⁴² Nambo Akunnungu watyosile pa wanyawo, waalesile asipopele ndondwa sya kwiunde, mpela yaitite pakulembekwa mchitabu cha wakulondola wa Akunnungu,

‘Wanyamwe wandu wa chilambo cha ku Isilaeli!

Ana wanyamwe mwambelechele inyama yesinje ni sadaka kwa yaka alobaini mwipululu mula?

⁴³ Wanyamwe mwali jigele lisakasa lya nnungu jwenu Moleki, ni chinyago cha ndondwa ja nnungu jwenu Lefani.

Inyago imwaipanganyisye ni iyoyo imwaipopele.

Kwa ligongo lya chinansamichisye ku ukapolo kwakutalika kupita ku Babeli!

⁴⁴ Achambuje wenu wakwete lisakasa lya umboni lyalikulosya kuti Akunnungu ali mwele mwipululu. Lisakasa lila lyakolochekwe mpela Akunnungu iwatite pakwasalila che Musa akolosye, chisau ni achila chiwachiweni. ⁴⁵ Nipele achambuje wetu wapochelangene achinsyene pe mpaka katema ka che Yohua, pawachipatile chilambo chi kutyochela kwa wandu wawawinjikwe ni Akunnungu paujo pao. Lyatemi pelepopele mpaka katema ka che Daudi. ⁴⁶ Che Daudi wanonyelwe ni Akunnungu nombe che Daudi wawendile Akunnungu waatawile nyuumba wele waali Akunnungu wa che Yakobo.

⁴⁷ Nambo che Selemani ni juwanta wile Akunnungu nyuumba.”

⁴⁸ “Natamuno yeleyo, Akumanani ngakutama mmajumba gagatawike ni wandu, mpela yakuti jwakulondola jwa Akunnungu,

⁴⁹ Ambuje akuti, ‘Kwini kuli chitengu changu cha umwenye ni chilambo chili pakuwichila makongolo gangu.

Nyuumba jati uli jichimunda wile une, ni liuto chi pachimbumulile?

⁵⁰ Ana nga wa uneji jumbanganyisye ye lei yose? ”

⁵¹ Che Stefano wapundile kuwetcheta, “Wakukanila achakulungwa wanyamwe! Mitima ni mawiwi genu gali mpela ga wandu wangakwamanyilila Akunnungu. Wanyamwe nli mpela achambuje wenu, mo wa gose nkukanilana ni Mbumu jwa Akunnungu. ⁵² Ana jwapi mwa wakulondola jwanganlagasya achambuje wenu? Waauleje welewo wawalajiswe kalakala ni Akunnungu asale kwika kwa ajula jwakupanganya yaili yambone. Ni sambano wanyamwe mungalawiche ni kumbulaga. ⁵³ Wanyamwe mwagapochele Malajisyo

ga Akunnungu gagaiche kukwenu ni achikatumetume wâa kwinani, nambo nginganaka-mulichisya.”

Che Stefano akuulajikwa

⁵⁴ Achakulu wâa Nkungulu pa wâgapilikene malo wê go, yachimile nnope ni kuchilimya meeno. ⁵⁵ Nambo che Stefano ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, wâlolite kwinani, wâuweni ukulu wa Akunnungu ni Che Yesu ali ajimi kundyo kwa Akunnungu. ⁵⁶ Ni wâtite, “Nnole! Ngukuwona kwinani kwakuugule ni Mwana jwa Mundu ajimi kundyo kwa Akunnungu.”

⁵⁷ Pelepo wâandu wose wâwâliji pa Nkungulu ula wâgumisile kwa lilo wê lyekulungwa ni kusiwila mawiwi ni makono gao. Nipele wânguluchile wânawose kwana kamo, ⁵⁸ Ni wâankopwesye mmusi ni kumponya maganga. Wâumboni wâala wâwâisile yakuwala yao kwa jwanchanda jumo liina lyakwe che Sauli kuti aigose. ⁵⁹ Pa wâapundile kwaponya maganga, che Stefano wâpopele achitiji, “Alakwe Ambuje Che Yesu, mpochele mbumu jangu!” ⁶⁰ Wâtindiwêle ni wânyanyisye achitiji, “Ambuje nkaa wâalanjila sambi si.” Pa wâwêchete yeleyo wâjasiche. Ni che Sauli wâkundile kuti che Stefano aku wâajilwa kuulajikwa.

8

Che Sauli akwalagasya wâandu wâkukulupilila Kilisito

¹ Lyu wâa lilyolyo gatandite malagasyo gannope kwa mpingo wa wâandu wâkukulupilila Kilisito wâa ku Yelusalemu. Wâandu wâkukulupilila Kilisito wose wâpulingene mu ilambo ya ku Yudea ni ku Samalia, aka wê achinduna pe. ² Wâandu wâkwajogopa Akunnungu wânsichile che Stefano ni kwalilila kwa malumbo gamakulungwa.

³ Nambo che Sauli wâalinjile kuuwesesya mpingo wa wâandu wâkukulupilila Kilisito. Wâjawile mu nyuumba jajili jose ni kwakoposya paasa wâandu wâkukulupilila Che Yesu wose achalume ni achakongwe ni kwa wîka mu nyuumba jakuta wîlwa.

Che Filipo akulalichila Lilo wê lya Akunnungu ku Samalia

⁴ A wâala wâandu wâkukulupilila Che Yesu wâwâpulingene wâjesilejesile mosemose achilalichilaga Ngani Jambone. ⁵ Che Filipo nombe wâjinjile mu mmusi wauli ku chilambo cha ku Samalia achilalichilaga ngani ja Kilisito ni Akunnungu kwa wâandu wâkutama pelepo. ⁶ Mpingo wa wâandu pa wâgapilikene malo wê ga wâwêchete che Filipo ni kwiwona imanyisyo iwâitesile, wose wâapilikanichisye kwa uchenene. ⁷ Paku wâa wâandu wâjinji wâwâkwete masoka, gakopweche gachigumilaga kwa lilo wê lyekulungwa. Ni sooni wâandu wâjinji wâwâtatete iwâlo ni wâwâlemele wâlamiswe. ⁸ Nipele kwaliji ni kusengwa kwakukulungwa mmusi wo.

⁹ Jwapali mundu jumo liina lyakwe che Simoni ju wâtendaga usa wî mmusi mo kwa mo wâa gamajinji ni kwasimosya wâandu wâa ku Samalia, achilitendaga kuti jwelejo ali jwankulu. ¹⁰ Wâandu wose chitandile jwannandi kwichila jwankulungwa wâmpilikene jwelejo ni kuti, “Mundu ju akwete ukombole wa Akunnungu wauku wîlanjikwa ‘Ukombole Weukulungwa.’ ” ¹¹ Wâmpilikanichisye jwelejo paku wâa wâasimosisye kwa mo wâa gamajinji kwa usa wî wakwe. ¹² Nambo pa wâukulupilile utenga u che Filipo nkati Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni ngani ji Che Yesu Kilisito, wâbatiswe achalume ni achakongwe. ¹³ Che Simoni nombejo wâkulupilile, ni pa wâbatiswe, wâjesile ni che Filipo, wâsimosile pa wâiweni imanyisyo ni yakusimonjeka iyatendekwe.

¹⁴ Achinduna wâwâliji ku Yelusalemu pa wâapilikene kuti wâandu wâa ku Samalia nombewo ajitichisye Lilo wê lya Akunnungu, wâatumile che Petulo ni che Yohana kukwao. ¹⁵ Che Petulo ni che Yohana pa wâaiche kweleko wâapopelele wâkukulupilila wâala kuti ampochele Mbumu jwa Akunnungu, ¹⁶ paku wâa Mbumu jwa Akunnungu wâliji akanantuluchile mundu jwalijose mwa wânyawo, nambo wâgambile kubatiswa pe kwa

liina Iya Ambuje Che Yesu. ¹⁷ Nipele, che Petulo ni che Yohana w̄asajichile makono gao w̄akukulupilila wala, ni w̄apochele Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁸ Pelepo che Simoni pa w̄aimanyi kuti w̄andu akupegwa Mbumu jwa Akunnungu kwa kusajichilwa makono ga achinduna, w̄asachile kwapa mbiya che Petulo ni che Yohana ¹⁹ achitiji, “Mumbeje none jwakwe ukombole wo kuti mundu jwalijose juchingansajichile makono ampochele Mbumu jwa Akunnungu.”

²⁰ Nambo che Petulo w̄ansalile, “Njonasiche mwasyene pamo ni mbiya syenu, pakuw̄a nkuganisa kuti nkukombola kusuma ukombole wa Akunnungu kwa mbiya! ²¹ Nganinkola chachili chose atamuno lipesa pamasengo go pakuw̄a ntima wenu nganiuw̄a wambone paujo pa Akunnungu. ²² Kwapele nleche ungalumbana wenu wu, ni kwapopela Ambuje nombewo panepa channechelesye sambi sya kuganisa yeleyo. ²³ Pakuw̄a ngummona mgumbele ligogo ni sooni nta w̄ikwe ni sambi!” ²⁴ Che Simoni w̄ajanjile, “Ngummenda mwanya mumbopelele kwa Ambuje ganaiche kuumbata galigose mwa gelego gansasile go.”

²⁵ Che Petulo ni che Yohana pa w̄amalisisye ku w̄alanga umboni ni kulalichila Lilo w̄e Iya Ambuje, w̄aujile ku Yelusalemu. Pa w̄aujaga w̄aalalichile w̄andu Ngani Jambone mmisinda jejinji ja ku Samalia.

Che Filipino akumbatisya chilongola jumo jwa ku Esiopia

²⁶ Katumetume jwa kwinani jwa Ambuje w̄ansalile che Filipino, “Nli w̄iche chile njaule kulujenda ku litala lyalikupitila mwipululu lyalikutuluchila ku Yelusalemu kwaula ku Gaza.” ²⁷ Nipele, che Filipino w̄ali w̄isile chile ni kutanda ulendo. Katema ko kwaliji ni mundu jwa ku Esiopia jwakugosa mbiya mu umwenye wa Kandake mwenye jwankongwe jwa ku Esiopia, mundu jo w̄atamaga liuli. Jwelejo w̄ajawile ku Yelusalemu kukwapopela Akunnungu, ni katema ko w̄aliji nkuuja ali akwesile mutuka ja kukwekwelemya. ²⁸ Pa w̄aujaga, w̄atemi mmutuka akuno ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. ²⁹ Nipele, Mbumu jwa Akunnungu w̄ansalile che Filipino, “Mmandichile mutuka jo ni kulongana najo.” ³⁰ Che Filipino w̄autwiche ni kuji w̄andichila mutuka jila, w̄ampilikene mundu jula ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. Pelepo che Filipino w̄ammusisye, “Ana nkuimanyilila uchenene inkusyoma yo?” ³¹ Mundu jo w̄anjanjile, “Ana chingombole uli kuimanyilila pangali mundu jwakundagulila?” Pelepo w̄anchondelele che Filipino kuti akwele mu mutuka ni kutama pamo nawo. ³² Ni liunjili Iya Malembelo ga Akunnungu li w̄aliji nkusyoma ni ali,

“W̄aliji mpela ngondolo ji w̄ajijausyaga kukujisinga, w̄amyalele mpela mwanangondolo pakunkata manyunya, Nombewo ngana w̄echeta chachili chose.

³³ W̄achembulwisye ni kwaonela.

Ngapagwa juchakombole ku w̄echeta yankati u w̄elesile wakwe, pakuw̄a umi wakwe ujigalikwe kutyochela pachilambo.”

³⁴ Mundu jwa ku Esiopia jo w̄ansalile che Filipino, “Choonde musalile, jwakulondola jwa Akunnungu ju aku w̄echeta yankati w̄aani? Ana aku w̄echeta yankati nsyene pane mundu jwine?” ³⁵ Nipele, che Filipino w̄atandilile pelepo pa Malembelo ga Akunnungu w̄ansalile Ngani Jambone ji Che Yesu. ³⁶ Pa w̄aliji chi w̄ela ni ulendo wo, w̄aiche pagali meesi, ni ju w̄atamaga liuli jula w̄atite, “Peuto pa kwana meesi, ana kwana chachili chose chakuunekasya une ninabatiswe?” ³⁷ Che Filipino w̄atite, “Mwakulupililaga ni ntima wenu wose nkukombola kubatiswa.” Nombejo w̄atite, “Elo ngukulupilila kuti Che Yesu Kilisito ali Mwana jwa Akunnungu.” ³⁸ Mundu jula w̄alamwile mutuka jijime, ni w̄anawose w̄a w̄ili w̄atulwiche ni kwinjila mmeesi, che Filipino w̄ambatisye mundu jula. ³⁹ Pa w̄akopweche mmeesi papopo Mbumu jwa Ambuje w̄anjigele che Filipino ni mundu

jwa ku Esiopia jula nganambona sooni che Filipo, nambo wâjendelechele ni ulendo achisengwaga. ⁴⁰ Nambo che Filipo wâlisimene aiche mmusi wa ku Azoto, ni pa wâpitağa wâalalichile wându Ngani Jambone mmisi jose mpaka wâiche ku Kaisalia.

9

Che Sauli akunkulupilila Kilisito (Masengo 22:6-16; 26:12-18)

¹ Katema ko che Sauli wâpundile kwajogoya nnope wâkwakuya Ambuje kuti chi wâulaje. Wâjawile kwa Jwambopesi Jwankulu, ² kuku wenda wâape chikalata chakwamanyisya mmajumba ga kupopelela ga ku Damesiki kula kuti, wâasimanaga kweleko wându wâkulikuya Litala Iya Ambuje, achalume atamuno achakongwe wâkamule ni kwa kanawo ku Yelusalemu.

³ Nambo che Sauli pa wâliji mwitala pachi wândi ni kwika ku Damesiki, chisisimuchile lulanga kutyochela kwini lwalanguchisye mbande syose. ⁴ Wâgwile paasi ni kupilikana lilo wê lichasalilaga, “Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuunagasya?” ⁵ Che Sauli nombe wâusisye, “Ambuje, ana wâani alakwe?” Ni lilo wê lyo lyajanjile, “Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya. ⁶ Nambo sambano njime, njinjile mmusi ni kweleko chansalile chachikumajila kuchipanganya.” ⁷ Ni wându wâ wâliji pamo nawo mu ulendo wâla, wâjimi ali jii, wâpilikanaga lilo wê lyo nambo nganammona mundu. ⁸ Che Sauli wâjimi, nambo pa wâwatanukwile meeso gakwe nganakombola kuchiwona chachili chose, nipele wându wâ wâlongene nawo wâla wânkamwile nkono ni kunnongosya mpaka ku Damesiki. ⁹ Che Sauli wâtemi mo wâ gatatu pangalola, ni nganalya natamuno kung'wa chachili chose.

¹⁰ Ku Damesiki ko jwapali jwakulijiganya ju Che Yesu liina lyakwe che Anania. Ambuje wâmmilasile mu yakwiwona, “Che Anania!” Che Anania wâjitihe, “Une ndili pelepa Ambuje.” ¹¹ Ambuje wânsalile, “Njimuche njaule ku litala lyaliku wîlanjikwa Litala Lyagoloka, nkauchilichisye mu nyuumba ji che Yuda mundu liina lyakwe che Sauli jwa ku Taso. Ni sambano ali nkupopela, ¹² nombewo mu yakwiwona ambweni mundu liina lyakwe che Anania achijinjilaga nkati ni kunsajichila makono gakwe kuti akombole kulola sooni.” ¹³ Nambo che Anania wâjanjile, “Ambuje, mbilikene ngani sya mundu ju kutyochela kwa wându wâjinji, mbilikene yangalumbana i wâapanganyichisye wâswela wenu ku Yelusalemu kula. ¹⁴ Ni apano aiche ali ni ulamusi kutyochela kwa achakulu wâmbopesi, wâkamule wându wose wâkunkulupilila mmwe Che Yesu.” ¹⁵ Nambo Ambuje wânsalile che Anania, “Njauleje pe, paku wâ naasagwile kuti andumichile, ajenesye ngani syangu kwa wându wânga wâ Wayahudi ni kwa mamwenye ni kwa Waisilaeli nombe. ¹⁶ Uneji nansyene chinaalosye indu yekulungwa icha wâjilwe kulagaswa nayo kwaligongo lyangu.”

¹⁷ Nipele, che Anania wâjawile ni kwinjila mu nyuumba jo. Wâasajichile makono che Sauli ni kuti, “Nlongo njangu che Sauli, Ambuje Che Yesu ju wâkukopochele pamwaliji mwitala kwika apano, andumile kuti nkombole kulola sooni ni kugumbaswa Mbumu jwa Akunnungu.” ¹⁸ Papopo yagwile mmeeso mwakwe che Sauli indu mpela ikala wesyana ni wâkombwele kulola sooni. Ni wâjimwiche ni kubatiswa. ¹⁹ Nipele wâlile chakulya ni kukola machili sooni.

Che Sauli akwalalichila wându Ngani Jambone ku Damesiki

Che Sauli wâtemi pamo ni wâkulijiganya wâ Che Yesu kwa mo wâ kanandi ku Damesiki kula. ²⁰ Papopo wâ tandite kulalichila mmajumba ga kupopelela ga Wayahudi kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu. ²¹ Wându wose wâ wâmpilikene wâsimosile ni kuti, “Ana jweleju nga wâ julajula jwa wâuleje a wâla wâ wâkunkulupililaga Che Yesu ku Yelusalemu kula? Ni sooni wâiche akuno kuti wâkamule wânyawo ni kwajausya kwa achakulu wâmbopesi!”

²² Che Sauli wâpundile kukola machili, ni kwasimosya Wayahudi wakutama ku Damesiki iwâtite pakulosya pangasisa kuti, Che Yesu ali Kilisito. ²³ Pagapite mowa gamajinji, Wayahudi wajilene ni kusosa itajile pakwaulaga che Sauli. ²⁴ Nambo che Sauli wapilikene ngani jo. Nipele wându waliji nkwa juwilila mminango ja kwinjilila mmusi wo muusi ni chilo, kuti waulaje. ²⁵ Nambo chilo chimo wakulijiganya wakwe wanjigele mu chitundu ni kumpelesya pepowo pa likumba lya musi ni kunselelesya mpaka paasi.

Che Sauli akuujila ku Yelusalemu

²⁶ Che Sauli pa waiche ku Yelusalemu wasachile kuliwanganya ni wakulijiganya wane wala. Nambo wose wanjogwepe, nganakulupilila kuti che Sauli waliji jwakulijiganya njao. ²⁷ Nipele che Banaba wanjigele che Sauli ni kunjausya kwa achinduna, ni kwasalila yankati che Sauli iwâtite pakwawona Ambuje Che Yesu mwitala ni kukunguluka nawo, ni iwâtite pakwalalichila wându ngani si Che Yesu pangali lipamba ku Damesiki kula. ²⁸ Nipele che Sauli watemi pamo nawo, ni wajesile mu Yelusalemu mose achilalichilaga wându Lilo we lya Ambuje pangali lipamba. ²⁹ Ni sooni wakungulwiche ni kukanilana ni Wayahudi wakuwecheta Chigiliki, nambo wanyawo wasachile kummulaga. ³⁰ Wakukulupilila wala pa waimanyilile yeleyo, wanjigele che Sauli ni kunjausya ku Kaisalia, ni wannesile kweleko kuti ajaule ku Taso.

³¹ Katema ko mpingo wa wându wakukulupilila Kilisito wala wakwete chitendewe ku Yudea kose ni ku Galilaya kose ni ku Samalia kose. Mbumu jwa Akunnungu wapele machili ni wajonjesyeche ni watemi kwa kwajogopa Ambuje.

Che Ainea akulamiswa

³² Che Petulo pa waliji nkwendajenda pali pose, waiche sooni kwa wakukulupilila wakutama ku Luda. ³³ Wansimene kweleko mundu jwakuwilanjikwa che Ainea, ju wagonile pa chindanda kwa yaka nsano ni itatu pakuwa watatele. ³⁴ Nipele, che Petulo wansalile, “Che Ainea, Che Yesu Kilisito akunnamisya. Njimuche, ntandiche chindanda chenu.” Papopo che Ainea wajimwiche. ³⁵ Wându wose wa watemi ku Luda ni ku Shaloni wambweni che Ainea, ni wose wankulupilile Ambuje.

Che Doka akulamiswa

³⁶ Ku Yopa ko jwapali jwakulijiganya jwankongwe liina lyakwe che Tabisa, mu Chigiliki che Doka, malumbo gakwe, ngolombwe. Jweleju wapanganyaga yambone ni kwakamuchisya wakulaga mo wa gose. ³⁷ Mo wa gala walwasile ni wajasiche. Wându wagajoesye malilo gakwe ni waga wisile mu chuumba cha mwinani. ³⁸ Ku Yopa nganikutalikangana ni ku Luda, nipele wakulijiganya pa wapilikene kuti che Petulo ali ku Luda, walajisye wându wawili kukwao ni kwachondelela kuti, “Nnyiche chitema pe kukwetu.” ³⁹ Nipele, che Petulo walongene nawo. Pa waiche, wanlongwesye ku chuumba cha mwinani. Kweleko wawililwe ni achiwankwawo wose wansyungwile che Petulo achililaga ni kwalosya minjilo ni yakuwala ine iwai panganyisye che Doka akana we kwasika. ⁴⁰ Che Petulo waakopwesye paasa wose, watindi wele ni kupopela. Nipele, wagagalauchile malilo gala ni kuti, “Che Tabisa njimuche.” Nombejo watatanukwile meeso gao, ni pawaweni che Petulo wajimwiche ni kutama. ⁴¹ Che Petulo wankamwile nkono ni kunjimika, ni wawilasile wându wakukulupilila ni wawililwe ni achiwankwawo wala, wapele ali jwanjumi. ⁴² Ngani jo jajenele papali pose ku Yopa ko, ni wându wajinji waakulupilile Ambuje. ⁴³ Che Petulo walonge ku Yopa kula mo wa gampepe, achitamaga mu nyumba ja mundu jwakuwilanjikwa che Simoni jwakukolosya mapende.

¹ Ni jwapali mundu ku Kaisalia liina lyakwe che Konolio, chilongola jwa mpingo wa Wangondo mia moja waukuwılanjikwa “Mpingo wa Italia.” ² Jweleju pamo ni waaali mu nyumba jao wose wājogopaga Akunnungu, nombejo wakamwisye wakulaga ni kupopela moŵa gose. ³ Mpela saa tisa ja muusi wammweni pangasisika katumetume jwa kwini jwa Akunnungu mu yakwiwona achaichililaga ni kwasalila, “Che Konolio!” ⁴ Che Konolio wankolondolele katumetume jo ali ni lipamba, ni kummusya, “Kwana chichi Ambuje?” Katumetume jo wanjani che Konolio, “Akunnungu apochele mapopelo ni sadaka syenu kwa wakulaga, ni sooni ngasanliwalila kose. ⁵ Sambano, mwalajisye wandu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akummilanga che Petulo. ⁶ Jwelejo akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyumba jakwe jili mungulugulu mbwani.” ⁷ Ajula katumetume jwa kwini jwa wechete maloŵe go pawatyosile, che Konolio wawilasile wakutumichila wakwe wawili pamo ni jumo jwa Wangondo wakwe juwantumichilaga, juwaliji jwakwajogopa Akunnungu, ⁸ Waaalile yose iyakopochele, ni kwalajisya ku Yopa.

⁹ Malaŵi jakwe lyuŵa lili pa ntwe, wandu watatu wo ali chiwela mu ulendo, achiwandichilaga ku Yopa che Petulo wakwesile penani pa nyumba kukupopela. ¹⁰ Ni jakwete sala, wasachile chakulya. Pawankulumichisyaga chakulya, waiweni yakwiwona. ¹¹ Ni wakuweni kwini kweugule ni chindu chisau shuka jejikulungwa jili jwambe mmalombo gakwe gancheche chili nkutuluswa. ¹² Mwelemo mwaliji mwana inyama inayose yana makongolo gancheche ni inyama yaikukwaŵa ni ijuni ya kwiunde. ¹³ Nipele, walipilikene liloŵe lichasalilaga, “Che Petulo njimuche, nsikite nlye.” ¹⁴ Nambo che Petulo wanjani, “Ngwamba, Ambuje, uneji nganilye chindu chachili chose chekanye kuligwa atamuno chakusakala.”

¹⁵ Liloŵe lila lyapikaniche sooni lichasalilaga, “Indu yaiswejesye Akunnungu nkaiwilanga yakusakala!” ¹⁶ Chelechi chakwasalila che Petulo nsikite nlye wasalilwe katatu, ni papopo shuka jila janyakulikwe kwini.

¹⁷ Che Petulo pawaliji nkusimonga nkati malumbo ga yakwiwona yaiweni yo, wandu wawalajiswe ni che Konolio wala, ali amasile kuuchilichisya, waiche pa nyumba ji che Simoni jwakukolosya mapende, ni kwima pannango, ¹⁸ ni wapoposile ni kuusya, “Ana mwelemu kwana jwannendo jwakuwılanjikwa che Simoni jwakuwılanjikwa che Petulo?”

¹⁹ Ni che Petulo pawaliji nkuganisa yankati yakwiwona ila. Papopo Mbumu jwa Akunnungu wasalile, “Che Simoni, Kwana wandu watatu pelepa akunsosa. ²⁰ Ntuluche chitema pe ni sooni nkaliusyausya kulongana pamo nawo pakuŵa une ni junaatumile.” ²¹ Nipele, che Petulo watulwiche ni kwasalila wandu wo, “Uneji ndili jwelejo junkunsosa. Ana nkusosa chichi pelepa?” ²² Wanyawo wanjani, “Atutumile che Konolio jwankulu jwa Wangondo, mundu jwakuwılanjikwa umboni wambone, jwakwajogopa Akunnungu ni kuchimbichikwa ni Wayahudi wose. Wasalilwe ni katumetume jwa kwini kuti ambilanje alakwe kumangwakwe kuti apilikanile chinkusaka kuwecheta.” ²³ Che Petulo wawilasile ajinjanje nkati, wapele pagona.

Malaŵi jakwe, che Petulo watandite ulendo pamo ni wanyawo, ni wandu wane wakwakulupilila Che Yesu wa ku Yopa walongene nawo. ²⁴ Lyuŵa lyaaŵili lyakwe waiche ku Kaisalia, kweleko che Konolio waalliche achalongo achinjakwe ni achambusangagwe, ni waliji nkwalindilila wanyawo. ²⁵ Nipele che Petulo pawajinjilaga nkati, che Konolio wakopweche paasa kukwachigamila, watindiwele paujo pa che Petulo ni kwakotamila. ²⁶ Nambo che Petulo wanjimiche ni kunsalila, “Njime pakuŵa none jwakwe ndili mundu mpela alakwe.” ²⁷ Che Petulo wapundile kukunguluka ni che Konolio ali nkwinjila nkati ni wasimene wandu wajinji asongangene. ²⁸ Che Petulo waaalile, “Wanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti malajisyo ga dini jetu ja Chiyahudi gakutukanya kukamulanga atamuno kwajimajimila wandu wangaŵa Wayahudi. Nambo Akunnungu aamany-

isye uneji kuti ninanganichisye mundu jwalijose kuti ali jwangeswejeswa atamuno jwakusakala. ²⁹ Kwa ligongo lyo pamumilasile nganiingana kwika. Nipele, ngummusya kwaligongo chi mumilasile?” ³⁰ Che Konolio wajanjile, “Gapite moŵa gatatu mpela saa jijiji ja saa tisa, naliji nkupopela mu nyumba jangu. Chisisimuchile nammweni mundu jwawasile iwalo yeswela mbee ajimi paujo pangu, ³¹ ni watite, ‘Che Konolio! Akunnungu akupilikene kupopela kwenu ni akusikumbuchila sadaka simwapele wakulaga. ³² Nipele muntume mundu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akumilanga che Petulo, jweleju akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyumba jakwe jili mungulugulu mbwani.’ ³³ Nipele, chitema pe naatumile wandu kukwenu, nomwe ntesile yambone pa kwika. Sambano uweji wose tuli paujo pa Akunnungu, kupilikanila chachili chose chantumile Ambuje kusala.”

Che Petulo akwalichila wandu

³⁴ Pelepo che Petulo watandite kuwecheta achitiji, “Sambano ngumanyilila kuti isyene Akunnungu nganakola lusagu. ³⁵ Nambo mundu jwa chilambo chachili chose, jwakwajogopa Akunnungu ni kupanganya yaili yambone paujo pao, akukundikwa nawo. ³⁶ Wanyamwe nkuumanyilila utenga uwaupeleche Akunnungu kwa wandu wa ku Isilaeli, achijenesyaga Ngani Jambone jajikwikanawo chitendeweke kwa litala li Che Yesu Kilisito, waali Ambuje wa wose. ³⁷ Wanyamwe nkulimanyilila alila lilyatyochele mchilambo chose cha Wayahudi, chitandile ku Galilaya, che Yohana pawamasile kulalichila utenga wa ubatiso. ³⁸ Nkumanyilila watite Akunnungu pakunsagula Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa kwatuluchisya Mbumu jwa Akunnungu ni machili. Pakuwa Akunnungu waliji pamo nawo, nipele waliji nkwendajenda akuno ni akunokuno achitendaga yambone ni kwalamya wose wawakamwilwe ni Ibilisi. ³⁹ Noweji tuli waumboni wa yose iwatesile mmusi wa Wayahudi ni mu Yelusalemu. Wambuleje kwa kwawamba pansalaba, ⁴⁰ nambo Akunnungu wansyusisye pa lyuwa lyaatatu ni kwatenda awoneche pangasisika. ⁴¹ Nganawoneka kwa wandu wose, nambo kwa awala waumboni wawasagwile Akunnungu, yaani uweji utwalile ni kung’wa pamo nawo, pawamasile kusyuka. ⁴² Ni watulajisye tulalichile Ngani Jambone kwa wandu wose ni kuwalanga umboni kuti Che Yesu ni wawasagulikwe ni Akunnungu kuti waalamule wajumi ni wawe. ⁴³ Wakulondola wa Akunnungu wose wasasile umboni nkati welewo kuti mu liina lyao, jwalijose jwakwakulupilila chalecheleswe sambu syakwe syose.”

Wandu wangaŵa Wayahudi nombe akumpochela Mbumu jwa Akunnungu

⁴⁴ Che Petulo pawawechetaga maloŵe go, Mbumu jwa Akunnungu watuluchile wanawose wawapilikanilaga utenga wao. ⁴⁵ Ni Wayahudi wawakulupilile wawapechesye che Petulo kutyochela ku Yopa wala wasimosile kuwona kuti Akunnungu watuluchisye ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu wandu wangaŵa Wayahudi. ⁴⁶ Pakuwa wapilikene achiwechetaga iwecheto yakusimosya pawakusyaga Akunnungu. Pelepo che Petulo watite, ⁴⁷ “Wandu wa apochele Mbumu jwa Akunnungu mpela uweji itutite pakupochela. Ana kwana mundu jwalijose juchakombole kwakanya kuti anabatiswe ni meesi?” ⁴⁸ Nipele, walamwile kuti abatiswe kwa liina li Che Yesu Kilisito. Nipele wandu wala waachondelele che Petulo kuti atame nawo moŵa gampepe.

11

Maloŵe ga che Petulo kwa wakukulupilila ku Yelusalemu

¹ Achinduna ni wandu wane wakukulupilila Che Yesu watemi ku Yudea wapilikene kuti wandu wangaŵa Wayahudi nombe apochele Liloŵe lya Akunnungu. ² Nipele, che Petulo pawausile ku Yelusalemu, awala Wayahudi wawakulupilile Che Yesu wawambe,

Waalalatile, ³ achitiji, “Mmwejo mwajawile kukutama ni wandu wangaumbala ni kulya nawo!” ⁴ Pelepo che Petulo watandite kwagopoleta yeleyo chimo chimo kuti.

⁵ “Lyuwa limo naliji nkupopela musu wa ku Yopa, pelepo naiweni yakwiwona, nachiwani chindu mpela shuka jajikulungwa jili je wambe mmalombo gakwe gancheche chilinkutululwa kutyochela kwini, ni kwika panaliji une. ⁶ Nalingulile uchenene nkati, naiweni inyama ya kulungwa yana makongolo ncheche ni inyama ya mwikonde ni inyama ya kukwa ni ijuni. ⁷ Nipele napilikene lilo we lichisalilaga, ‘Che Petulo njime, nsikite ndye.’ ⁸ Ni uneji najanjile, ‘Ngwamba, Ambuje, pakuwa chindu chachili chose changaswejeswa atamuno chakusakala nganichijinjile ng’o pakang’wa pangu.’ ⁹ Nambo lilo we lila lyapikaniche kaa wili kutyochela kwini lichitiji, ‘Yaiswejesye Akunnungu, alakwe nkai wilanga yakusakala.’ ¹⁰ Chelechi chatendekwe katatu, ni mbesi jakwe indu yose yanyakulikwe sooni kwini. ¹¹ Pangaka wa, wandu watatu wa walajiswe kukwangu kutyochela ku Kaisalia waiche pa nyumba jinatamaga. ¹² Mbumu Jwan-swela wasalile longane nawo pangali lipamba. Ni wanya wa sita nalongene nawo ku Kaisalia ni kweleko twajinjile mu nyumba ji che Konolio. ¹³ Che Konolio watusalile i watite pakummona katumetume jwa kwini ju wajimi mu nyumba jakwe ni kunsalila, ‘Muntume mundu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane aku wilanjikwa che Petulo. ¹⁴ Welewo chaachinsalila malo we, ganti chigankulupusye mmwejo ni wandu waali mu nyumba jenu wose.’ ¹⁵ Panatandite ku wecheta, Mbumu jwa Akunnungu waatuluchile mpela yatite pakutuluchila uweji kundanda. ¹⁶ Pelepo nagakumbuchile malo we ga Ambuje pa watite, ‘Che Yohana wabatisye kwa meesi, nambo wanyamwe chimbatiswe kwa Mbumu jwa Akunnungu.’ ¹⁷ Nipele i waga Akunnungu wapele wandu wanga wa Wayahudi ntuuka ulaula watupele uweji utukwakulupilila Ambuje Che Yesu Kilisito, ana uneji waani naakanile Akunnungu?” ¹⁸ Pa wapolikene yeleyo, walesile makani ni kwakusya Akunnungu achitiji, “Akunnungu wapele wandu wanga wa Wayahudi lipesa lya kuleka sambu, akole umi wa mo wa gose pangali mbesi!”

Wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Antiokia

¹⁹ Ligongo lya kulagaswa kukwatandite pa wauweje che Stefano, wandu wa wakulupilile Che Yesu wala wapwilingene. Wane wajawile mpaka ku Foinike ni ku Kupulo ni ku Antiokia achilalichilaga Lilo we lya Akunnungu kwa Wayahudi pe. ²⁰ Nambo wapali wane wa wanyawo wa watyochele ku Kupulo ni ku Kulene, wajawile ku Antiokia ni kwenesya ngani jo kwa wandu wanga wa Wayahudi, achilalichilaga Ngani Jambone ja Ambuje Che Yesu. ²¹ Ambuje waalongwesye kwa ukombole wao, ni wandu wajinji wakulupilile ni kwaujilila Ambuje. ²² Ni ngani syo syapikaniche kwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ku Yelusalemu. Nipele wantumile che Banaba ajaule ku Antiokia. ²³ Nombejo pa waiche kweleko ni kwiwona i watite Akunnungu pakwapa upile wandu wala, wasengwile ni kwachisya wandu apunde kwakulupilila Ambuje kwa mitima jao jose. ²⁴ Che Banaba waliji mundu jwambone ni jwagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni chikulupi. Kwa ligongo li che Banaba, mpingo wekulungwa wa wandu wajonjesyeche kwa Ambuje. ²⁵ Nipele che Banaba wajawile ku Taso kukwasosa che Sauli. ²⁶ Pa wasimene, walongene nawo ku Antiokia. Ni wose wana wa wili watemi ni mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito chaka chansima, achiujiganyaga mpingo wekulungwa wa wandu. Ku Antiokia ko ni kukwaliji kwaandanda wakulijiganya ku wilanjikwa Wakilisito.

²⁷ Ni katema kakoko, ku Antiokia ko waiche wakulondola wa Akunnungu wampepe kutyochela ku Yelusalemu. ²⁸ Nipele, jumo jwa wanyawo liina lyakwe che Agabo wajimi ni kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu walondwele kuti, chijityochele sala jajikulungwa mchilambo chose. Sala jo jatyochele katema ka mwenye che Kilaudio. ²⁹ Wakulijiganya wala, jwalijose malinga ni ukombole wakwe waakamuchisye achinjao

Wakukulupilile Che Yesu watamaga ku Yudea. ³⁰ Nipele, watesile yeleyo ni kwatuma che Banaba ni che Sauli kuti apeleche kwa achakulu wa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito.

12

Wakukulupilila akulagaswa nnope

¹ Katema kakoko mwenye che Helode, watandite kwalagasya wandu wampepe wa mu mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito. ² Ni wambuleje che Yakobo mpwakwe che Yohana ni lipanga. ³ Pawaiweni kuti chitendo cho chanonyelesye Wayahudi, wapundisye, waakamwile che Petulo nombe nawo. Yeleyo yatendekwe katema ka chindimba cha mikate jangatajikwa amila. ⁴ Paankamwile che Petulo, wammisile mu nyuumba jakutawilwa ni kwa wika paasi pa mipingo ncheche ja wangondo ncheche ncheche kuti walindilile. Che Helode wasachile kwakoposya che Petulo kwa wandu pakumala chindimba cha Wayahudi cha mikate jangatajikwa amila chachikuwilanjikwa Pasaka. ⁵ Nipele, che Petulo pa waliji mu nyuumba jakutawilwa jila, katema kakoko mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito walimbile kwapopelela kwa Akunnungu kwa mitima jao jose.

Che Petulo akukoposwa mu nyuumba jakutawilwa

⁶ Chilo, likana we kwika lyuwa lilyatiji che Helode ankoposye che Petulo pa wandu, che Petulo wagonile pasikati ja wangondo wawili, ali ata wikwe ni minyolo jiwili ni wakulindilila waliji nkulindilila pannango wa nyuumba jakutawilwa jila. ⁷ Chisisimuchile, katumetume jwa kwini jwa Ambuje wajimilile ni lilanguka lyalanguchisye mu chuumba mo. Ni katumetume jo wantingenye che Petulo mu mbalati ni kwajimusya achitiji, “Njimuche chitema pe!” Papopo unyolo wawanta wile mmakono wakutwiche ni kugwa paasi. ⁸ Katumetume jwa kwini wansalile, “Nlita we nkaanda wenu, mmwale ni italawanda yenu.” Che Petulo watesile yeleyo ni katumetume jo wansalile, “Mmwale likoti lyenu munguye.” ⁹ Che Petulo wankuiye mpaka paasa pa nyuumba jakutawilwa, nambo nganamanyililaga kuti yele iyatendekwaga ni katumetume jwa kwini jo yaliji isyene, waganisisye kuti akwiwona yakwiwona. ¹⁰ Wapite liuto lyaandanda ni lyaawili lya wakulindilila, waiche pannango wa chisyano wakwinjilila mmusi. Nnango wo waugwiche usyene, nombewo wakopweche paasa. Ni waliji nkwenda litala limo ni papopo katumetume jwa kwini jo wannesile che Petulo jikape.

¹¹ Pelepo che Petulo waimanyi iyakopochele ni watite, “Sambano ngumanyilila kusyene kuti, Ambuje antumile katumetume jwao jwa kwini kukungulupusya mu ulamusi u che Helode ni kungoposya mu iwailolelaga Wayahudi kuti ikopochele.”

¹² Pa waimanyilile yeleyo wajawile ku nyuumba ji che Maliamu achikulugwe che Yohana jwakuwilanjikwa che Maliko. Mwelemo wasongangene wandu wajinji kupopela. ¹³ Che Petulo wapoposile pannango wa paasa ni waiche katumetume mwali liina lyakwe che Loda kukupilikanila. ¹⁴ Mwali jo pa walimanyilile lilo we li che Petulo, nganaugula nnango kwa ligongo lya kusengwa, nambo wautuchile nkati ni kwasalila kuti che Petulo ali pannango. ¹⁵ Ni wanyawo wansalile mwali jo, “Ntekupungwana!” Nombejo walimbile kuti isyene ali wawowo. Ni wanyawo wansalile, “Jwelejo ali katumetume jwao jwa kwini.” ¹⁶ Ni katema kakoko che Petulo wapundile kupoposya pannango. Nipele pa augwile nnango wambweni, ni kusimonga. ¹⁷ Che Petulo wagolwesye nkono kuti amyalale, ni kwasalila watite Ambuje pakwakoposya mu nyuumba jakutawilwa. Nipele waasalile akaalanjile yelei che Yakobo ni achalongo wane wakukulupilila Kilisito, nombejo watyosile ni kwaula kwine.

¹⁸ Pakwachele, wangondo wala wapundile kola lipamba lyelikulungwa yankati chichasimene che Petulo. ¹⁹ Nipele che Helode watite alosekwe nambo ngani waona.

Nipele walamwile kuti waasuye wangondo wala, ni watyosisye lizamulo kuti aulajikwe. Nipele che Helode watyosile ku Yudea, wajawile ku Kaisalia ni kutama kukoko kwa moŵa gampepe.

Chiwa chi che Helode

²⁰ Che Helode waatumbilile nnope wandu wa ku Tilo ni ku Sidoni. Nambo wanyawo kwa pamo waajaulile che Helode. Wakombwele kusyoŵekana ni che Blasto juwaliji jwakuchimbichikwa ni jwakulindilila nyuumba ja mwenye, kuti aŵe pamo ni wanyawo. Che Blasto waajaulile che Helode ni kwachondelela kuti kuŵe ni chitendewe, pakuŵa chilambo chao chakulupililaga chakulya kutyochela ku chilambo cha mwenye.

²¹ Pa lyuŵa lilyasagulikwe, che Helode wawete iwalo ya umwenye ni kutama pa chitengu chao cha umwenye, ni kukunguluka ni wandu. ²² Ni wandu wala wanyanyisye achitiji, “Ali lili liloŵe lya nnungu, nganiliŵa lya mundu.” ²³ Papopo katumetume jwa kwini jwa Ambuje wangwisye che Helode paasi, pakuŵa nganiŵapa Akunnungu ukulu wo. Ni jakamwile mbango ni kuwa. ²⁴ Nambo Liloŵe lya Akunnungu lyapundile kwenela.

²⁵ Che Banaba ni che Sauli paŵamalisisye masengo ga Akunnungu, wanjigele che Yohana jwakuŵilanjikwa che Maliko ni kuuja kutyochela ku Yelusalemu.

13

Che Banaba ni che Sauli akusagulikwa ni kulajiswa

¹ Mu mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Antiokia, wapali wane waŵaliji wakulondola wa Akunnungu ni wakwiganya. Mwa welewo, wapali che Banaba ni che Simeoni jwakuŵilanjikwa jwampiliu ni che Lukio jwa ku Kulene ni che Sauli ni che Manaeni waŵalelitwe pamo ni mwenye che Helode. ² Nipele, paŵaliji nkupopela kwa Ambuje ni kutaŵa, Mbumu jwa Akunnungu watite, “Mumichile pajika che Banaba ni che Sauli, kwa ligongo lya masengo ganaŵilasile.” ³ Nipele, paŵamasile kutaŵa ni kupopela, waasajichile makono gao ni kwaleka ajaulangane.

Che Banaba ni che Sauli akulalichila Ngani Jambone ku Kupulo

⁴ Nipele, che Banaba ni che Sauli ali alajiswe ni Mbumu jwa Akunnungu watulwiche mpaka ku Seleukia, kutyochela kweleko wakwesile ngalaŵa mpaka ku chilumba cha Kupulo. ⁵ Paŵaiche ku Salami, waalalichile wandu Liloŵe lya Akunnungu mmajumba ga kupopelela Wayahudi, che Yohana Maliko waliji pamo nawo nti jwakwatumichila.

⁶ Paŵajesilejesile mchilumba chose mpaka ku Pafo, wansimene nsaŵi jumo Myahudi, jwakulondola jwa unami liina lyakwe Baliyesu. ⁷ Jweleju waliji pamo ni che Selujio Paolo jwankulu jwa chilumba, mundu juwaliji ni lunda nnope. Che Selujio Paolo waŵilasile che Banaba ni che Sauli kuti apilikane Liloŵe lya Akunnungu. ⁸ Nambo Elima nsaŵi jo, Elima Mchigiliki malumbo gakwe Jwakukanila, wasachile kungsiŵila jwankulu jwa chilumba anukulupilile Ukilisito. ⁹ Nipele che Sauli jwakuŵilanjikwa che Paolo, ali agumbele Mbumu jwa Akunnungu, wankolondolele Elima, ¹⁰ ni kuti, “Mmwe nli mwanache jwa Shetani! Mmwe nli jwammagongo jwa ya usyene yose! Mmwe nli jwaunami jwankulu ni jwaulamba! Moŵa gose ngankuleka kugalyungasya matala ga goloka ga Ambuje. ¹¹ Sambano, ulamusi wa Ambuje chiunlamule, chimme jwangalola ni nganliwona lyuŵa kwa katema.” Papopo pepo lyannyichilile lipundugulu ni chipi, ni wajendajendaga achinsosaga mundu jwakunkamula nkono kuti waalongosye. ¹² Jwankulu jwa chilumba jula paŵaiweni iyatendekwe yo, wankulupilile Che Yesu, ni wagasimosile nnope majiganyo gaŵagapilikene gankati Ambuje.

Che Banaba ni che Paolo akwaula ku Pisidia

¹³ Nipele, che Paolo ni mpingo wakwe wakwesile ngalaŵa kutyochela ku Pafo ni waichenje ku Pega mmusi wa Pamfilia, nambo che Yohana Maliko waalesile ni kuujila

ku Yelusalemu. ¹⁴ Nambo wanyawo wapelengeny kutyochela ku Pega mpaka ku Pisidia mmusi wa ku Antiokia. Nipele wajinjile mu nyuumba ja kupopelela pa Lyuwa lya Kupumulila ni kutama.

¹⁵ Pawamasile kusyoma mchitabu cha Malajisyo ni mu itabu ya Wakulondola, ilongola wa nyuumba ja kupopelela jila walajisye utenga kukwao kuti, “Achalongo achinjetu, iwaga nkwete maloŵe gagali gose gakwalimbisya mitima wandu wa, mmechete.” ¹⁶ Nipele, che Paolo wajimi, wajongwele nkono ni kutanda kuwecheta,

“Wanyamwe Waisilaeli achinjangu ni wose unkwalamba Akunnungu, mpilikanichisye!

¹⁷ Akunnungu wa wandu Waisilaeli waasagwile achambuje wetu, ni kwakusya pawatamaga kuchilendo ku Misili kula. Ni kwa ukombole wao wekulungwa waakopwesye kweleko.

¹⁸ Ni waapililile mwipululu mula kwa yaka alobaini. ¹⁹ Nipele, wasijonasile ngosyo nsano ni siwili sya mchilambo cha Kanaani ni wapele wanyawo chilambo cho kuti ajinjilanje majumba. ²⁰ Yeleyo yatendekwe kwa yaka mia nne na hansini.

“Payamasile yele Akunnungu wapele wakulamula kuti waalongosye mpaka katema ka che Samweli jwakulondola jwa Akunnungu. ²¹ Ni pelepo wasachile kuwa ni mwenye, ni Akunnungu wapele che Sauli mwanagwao che Kishi jwa lukosyo lu che Benyamini aŵe mwenye jwao kwa yaka makumi ncheche. ²² Akunnungu pawantyosisye che Sauli,

wansagwile che Daudi kuwa mwenye jwao. Walosisye kwakunda pawasasile umboni nkati jwelejo pawatite, ‘Nammweni che Daudi mwanagwao che Yese, mundu jwaku-unonyelesya ntima wangu, juchagatendekanye gose gingusaka kugatendekanya.’

²³ Kutyochela mu lukosyo lu che Daudi Akunnungu waapele Waisilaeli Nkulupusyo, jwelejo ali Che Yesu mpela iwatite pakulanga. ²⁴ Che Yesu akanaŵe kugatanda masengo,

walongolele che Yohana achaalalichilaga wandu wose wa ku Isilaeli aleche sambi ni kubatiswa. ²⁵ Nkumalisya masengo gakwe, che Yohana waasisye wandu, ‘Ana nkuganisya kuti uneji ndili Chiwombosyo? Uneji nganima welewo wankwalindilila. Welewo akwika panyuma pangu, ni uneji nganguwajilwa kugopola migoji ja italawanda yao.’

²⁶ “Achalongo achinjangu wanli wanache wa che Iblahimu, ni wanyamwe wanganimma Wayahudi wankwalamba Akunnungu! Au utenga wa ukulupusyo wu uiche kukwetu.

²⁷ Pakuwa wanyawo wakutama ku Yelusalemu pamo ni achakulu wao nganiwamanyilila Che Yesu kuti ali Nkulupusyo, iyoyo nganagamanyilila malembelo ga wakulondola wa Akunnungu gagakusyomekwa pa Lyuwa lya Kupumulila lyalili lyose. Kwa ligongo lyo wagamalichisye maloŵe ga wakulondola wa Akunnungu pakwalamula Che Yesu kuwambikwa pa nsalaba. ²⁸ Atamuno nganalisimana liwamba lyakuulagwa, nambo wawendile che Pilato aulajikwe. ²⁹ Pawamalisysye kupanganya yanayose iyalembekwe

mmalembelo yankati welewo, nipele waatulwisye pa nsalaba ni kwasika mu lilembe lya mbugu. ³⁰ Nambo Akunnungu wansyusisye. ³¹ Kwa moŵa gamajinji waonekanaga kwa aŵala wawakwesile nawo kutyochela ku Galilaya kwaula ku Yelusalemu. Nombewo sambano ali waumboni wakwe kwa wandu wa ku Isilaeli. ³² Ni uweji tuiche pelepa kukwalalichila Ngani Jambone ja chilanga chiwachiwisile Akunnungu kwa achambuje wetu. ³³ Akunnungu achimalisysye chilanga cho sambano kwa ligongo lyetu uweji watuli isukulu yao pakwasyusya Che Yesu. Mpela yaitite pakulembekwa mu Sabuli ja kawili,

‘Mmweji nli Mwanangu, uneji lelo jino mele Atati wenu.’

³⁴ Yankati kusyuka ku Che Yesu, kuti ngasawa sooni, Akunnungu watite yelei, ‘Chinampe upile weswela wausyene unalanjile che Daudi.’

³⁵ Elo, ni mwine mwine mu Sabuli akuti, ‘Ngamunneka Jwanswela jwenu aweje.’

³⁶ Nambo nginiwa yele ku che Daudi, pakuwa che Daudi nsyene watendekeny malinga ni iwaisachile Akunnungu kutendekanya katema kao, nipele wawile ni waasichile mu

lilembe lya mbugu pachiwandi ni achatati wao, ni chiilu chao chaosile. ³⁷ Nambo, jwele juwasyusikwe ni Akunnungu ngasawola. ³⁸ Nipele, achalongo achinjangu Waisilaeli, mmanyilile kuti kwa litala li Che Yesu, utenga wa kulecheleswa sambu ukulalichilwa kukwenu, nikuti jwalijose jwakukulupilila Kilisito akulecheleswa sambu syose, chindu changachikukomboleka kukundikwa kwa litala lya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa. ³⁹ Jwalijose jchankulupilile Jwelejo chawalanjikwe wambone paujo pa Akunnungu chindu chati Malajisyo ga che Musa ngagakukombola kuchipanganya. ⁴⁰ Nipele, nilolechesye chikansimana chechila chiwachisasile wakulondola wa Akunnungu,

⁴¹ ‘Mpilikanichisye wanyamwe wakulikanganichila, nsimonje nkawe!

Pakuwa chindu chinguchipanganya, mmowa ga, chindu cho ngankajitichisye atamuno mundu akansalile.’ ”

⁴² Che Paolo ni che Banaba pawakopokaga mu nyumba ja kupopelela jila, wandu wala waachondelele achanje sooni kukwasalila malowe go, Lyuwa lya Kupumulila lyalikwika. ⁴³ Pawapwilingene mu nyumba ja kupopelela mula, Wayahudi wajinji ni wandu wangawa Wayahudi wawajitichisye dini ja Chiyahudi waakuiye che Paolo ni che Banaba. Wanyawo wawechele nawo, ni kwalimbisya mitima kuti atamanje achikulupililaga upile wa Akunnungu.

⁴⁴ Ni Lyuwa lya Kupumulila liine, wandu wajinji, chiwandi kwichila musu wose wasongangene kukupilikanila Lilo we lya Ambuje. ⁴⁵ Nambo Wayahudi pawauweni mpingo wa wandu wo wagumbele wiu, nipele wachikanile chichasalaga che Paolo ni kwatukana. ⁴⁶ Atamuno yeleyo, che Paolo ni che Banaba wawechele pangali lipamba, “Yawajilwe kuti Lilo we lya Akunnungu litande kusalikwa kaje kwa wanyamwe. Nambo pakuwa nlikanile ni kuganisa mwachinsyene kuti, ngankuwajilwa kukola umi wa mowa gose pangali mbesi, nipele tukuneka ni kwagalauchila wandu wangawa Wayahudi. ⁴⁷ Pakuwa Ambuje atulajisye yelei,

‘Nambisile mmweji kuwa lilanguka kwa wandu wangawa Wayahudi, kuti wandu wose wa pachilambo akulupuswe.’ ”

⁴⁸ Wandu wangawa Wayahudi pawapilikene yele wasengwile, ni kuulapa utenga wa Ambuje, ni wandu wose wawasagulikwe kukola umi wa mowa gose pangali mbesi, waakulupilile Che Yesu.

⁴⁹ Lilo we lya Ambuje lyajenele mchilambo chila chose. ⁵⁰ Nambo Wayahudi waachisisye achakongwe wakusichila, wakwapopela Akunnungu ni achalume wakumanyika wa mmusi wo. Ni watandite kwalagasya che Paolo ni che Banaba, ni kwa winga mchilambo chao. ⁵¹ Nipele, achinduna wala wakung'undile luundu mmakongolo gao kulosya kuti akanikwe, ni wawawile ku Ikonio. ⁵² Nambo wakulijiganya wa Che Yesu ku Antiokia kula wasengwile ni kugumbala Mbumu jwa Akunnungu.

14

Che Paolo ni che Banaba ku Ikonio

¹ Nipele, ku Ikonio ko che Paolo ni che Banaba wawawile mu nyumba ja kupopelela Wayahudi mpela iwatite pakusyo welele ni kuwecheta pangali lipamba, mpaka Wayahudi wajinji ni Wagiliki wakulupilile. ² Nambo Wayahudi wangakwakulupilila Che Yesu waachisisye wandu wangawa Wayahudi kuti waachime che Paolo ni che Banaba. ³ Che Paolo ni che Banaba watemi kweleko mowa gamajinji. Wawechele pangali lipamba yankati Ambuje, ni Ambuje wo walosisye pangasisa usyene wa utenga waujenesye nkati upile wao, kwa kwakombolechesya kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka. ⁴ Nambo wandu wose

ŵa musu wo ŵasapulene, ŵane ŵalumbikene ni Ŵayahudi ni ŵane ŵalumbikene ni achinduna ŵala.

⁵ Nipele, ŵampepe mwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni Ŵayahudi pamo ni ilongola ŵao, ŵalamwile kwapanganyichisya yangalumbana achinduna ŵala ni kwaulaga kwa kwaputa maganga. ⁶ Achinduna nkumanyilila yeleyo ni ŵautuchile kuchilambo cha ku Likaonio mmisi ja ku Lisita ni ku Debe, ni ilambo yaili mumbali mwakwe, ⁷ ni ŵajendelechele kwalalichila ŵandu Ngani Jambone mmisi jo.

Che Paolo ni che Banaba ku Lisita ni ku Debe

⁸ Ku Lisita ko jwapali mundu juŵaliji jwakulemala, ni jwanganajenda kose chitandile kupagwa kwakwe. ⁹ Mundu jo ŵampilikanichisye che Paolo paŵalalichilaga. Nipele che Paolo ŵanlolechesye uchenene, ni paŵaimanyilile kuti akwete chikulupi chakombola kulamwa, ¹⁰ ŵaŵechete kwa kunyanyisya kuti, “Njime uchenene ni makongolo genu!” Papopo mundu jo ŵasumbile ni kutanda kwenda. ¹¹ Mpingo wa ŵandu ula paŵachiweni chiŵachipanganyisye che Paolo, ŵatandite kunyanyisya Mchilikaonia achitiji, “Achiminungu atutuluchile chisau ŵandu!” ¹² Che Banaba ŵaŵilanjikwe Seu ni pakuŵa che Paolo ŵaliji jwakuŵecheta jwankulu, ŵaŵilanjikwe Helime. ¹³ Ni jŵambopesi jwa nyumba ja nnungu Seu jijaliji paasa pa musu, ŵajigele ng'ombe ni uluŵa paujo pa nnango wekulungwa wa musu, nsyene pamo ni mpingo wa ŵandu ula ŵasachile ŵatajile mbopesi che Paolo ni che Banaba.

¹⁴ Nambo che Banaba ni che Paolo paŵajipilikene ngani jo ŵapapwile iwalo yao ni ŵautuchile kwauli mpingo wa ŵandu kula achinyanyisyaga, ¹⁵ alinkuti, “Mwanya, ana ligongo chi nkutendekanya yelei? Noweji tuli ŵandu pe mpela ŵanyamwe. Ni sooni tuiche pelepa kukunlalichila Ngani Jambone kuti nneche inyago pe ni kwagalauchila Akunnungu ŵaali ŵajumi, ŵaŵagumbile kwinani ni chilambo ni mbwani ni yose yaili mwelemo. ¹⁶ Kalakala ko Akunnungu ŵaalesile ŵandu wose ŵa pachilambo atendekeye iŵasachile. ¹⁷ Natamuno yeleyo Akunnungu nganaleka kulilosya kwakwapanganyichisya yambone, achanyesyesyaga ula kutyochela kwinani ni kwapa masika gambone kwa katema kakwe, akumpa yakulya ni kungumbasya kusengwa mmitima jenu.” ¹⁸ Namuno achinduna ŵala ŵatite yeleyo, yalemile kwalekasya ŵandu ŵala akasaŵatajila mbopesi.

¹⁹ Nambo ŵaiche Ŵayahudi ŵampepe kutyochela ku Antiokia ni ku Ikonio, ni ŵanyenjile ŵandu ŵapanganyichisye yangalimate che Paolo ni che Banaba. Ni ŵamponyile che Paolo maganga ni kwautila paasa musu achiganisyaga kuti awile. ²⁰ Nambo ŵandu ŵakwakulupilila Che Yesu paŵansyungwile, ŵajimwiche ni kwinjila mmusi. Malaŵi jakwe ŵatyosile pamo ni che Banaba kwaula ku Debe.

Che Paolo ni che Banaba akuujilanga ku Silia

²¹ Che Paolo ni che Banaba ŵaalalichile ŵandu Ngani Jambone ku Debe ko ni kwapata ŵakulijiganya ŵajinji, nipele ŵaujile ku Antiokia achipitilaga ku Lisita ni ku Ikonio. ²² Ni ŵaalimbisye ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa misi jo ni kwatulasya ntima kuti atame mchikulupi nkulimbangana. Ni ŵaasalile, “Tukusachilwa kugapitila masausyo gamajinji kuti tujinjile mu Umwenye wa Akunnungu.” ²³ Che Paolo ni che Banaba paŵamasile kwasagula achakulu mu kila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, ŵapopele ni kutaŵa nipele ŵapopelele kwa Ambuje ŵaŵakulupilile kuti chiŵaagose.

²⁴ Che Paolo ni che Banaba paŵapitaga ku Pisidia ŵaiche ku chilambo cha Pamfilia. ²⁵ Paŵamasile kulalichila Ngani Jambone kwa ŵandu ŵa ku Pega, ŵatuluchile ku Atalia. ²⁶ Kutyochela ku Atalia ŵajendelechele ni ulendo kwa ngalaŵa jajikulungwa ni kuuja ku Antiokia kuŵaŵisilwe mmakono ga Akunnungu ni kupegwa upile kwa ligongo lya masengo gagali gamamale.

²⁷ Che Paolo ni che Banaba paŵaiche ku Antiokia ko, ŵasongangenye mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa pelepo, nipele ŵaasalile yanayose iŵaitesile Akunnungu pamo nawo, ni iŵatite pakwaugulila litala ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵakulupilile Che Yesu. ²⁸ Nipele ŵatemi kweleko moŵa gamajinji pamo ni ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu.

15

Achinduna ni achachekulu akuchingana ku Yelusalemu

¹ Ŵaiche ŵandu ŵane ku Antiokia kutyochela ku Yudea ni kutanda kwajiganya achalongo ŵala achitiji, “Iŵaga ngammumbala malinga ni chisyoŵelo chiŵalamwile che Musa, ngankombola kukulupuka.” ² Che Paolo ni che Banaba ŵakanilanaga nawo yankati ngani jo, nipele ŵaasagwile che Paolo ni che Banaba pamo ni mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵampepe ŵa ku Antiokia ko ajaulangane kwa achinduna ni achachekulu ku Yelusalemu kukukunguluchila ngani jo.

³ Nipele mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵala ŵaalanjile, ni ŵanyawo ŵapite ku Foinike ni ku Samalia achisalaga yankati ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi iŵatite pakwagalauchila Akunnungu. Ni ngani jo jaasengwasisye nnope ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. ⁴ Paŵaiche ku Yelusalemu, mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ni achinduna ni achachekulu ŵapochele ŵanyawo, nombewo ŵaasalile yanayose iŵaitesile Akunnungu pamo nawo. ⁵ Ni ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵane ŵa mpingo wa Mafalisayo ŵajimi ni kuti, “Iŵajilwe ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kwaumbasya ni kwajiganya kugakumulichisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa.”

⁶ Nipele achinduna ni achachekulu ŵasongangene kuti asosesose yankati liloŵe lyo. ⁷ Paŵapundaga kuusyausyana, che Petulo ŵajimi ni kuti, “Achalongo achinjangu, mwachinsyene nkumanyilila kuti moŵa gagapite Akunnungu yanonyele kuusagula une pasikati jenu nalichile Ngani Jambone kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, kuti apilikane ni kukulupilila. ⁸ Nombe Akunnungu ŵakujimanyilila mitima ja ŵandu wose, ŵalosisye pangasisa kuti ŵapochele pakwapa Mbumu jwa Akunnungu mpela iŵatite pakutupa uweji. ⁹ Nganatenda lusagu pasikati jetu ni ŵanyawo, ŵajiswejesye mitima jao ligongo ŵakulupilile. ¹⁰ Sambano, ana ligongo chi nkwalinga Akunnungu? Ana kwa chichi nkulinga kwatwika ŵakulijiganya ŵala misigo jakutopa jangananakombola kutwichila achambuje ŵetu natamuno uweji? ¹¹ Ikaŵaga yeleyo, nambo tukukulupilila kuti tutukulupuswe ni upile wa Ambuje Che Yesu, mpela ŵanyawo yakuti pakukulupilila.”

¹² Mpingo wose wamyalele ni kwapilikanila che Banaba ni che Paolo ŵaŵaliji nkwatanjila imanyisyo ni yakusimonjeka yose yaitesile Akunnungu ni makono gao mwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. ¹³ Paŵamyalele, ŵatandite kuŵecheta che Yakobo kuti, “Achalongo achinjangu, mumbilikanile, ¹⁴ Che Simoni jwakuŵilanjikwa che Petulo atusalile iŵatite Akunnungu kundanda pakwalola ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni kwasagula ŵampepe mwa ŵelewo kuti aŵeje ŵao. ¹⁵ Chelechi chikwilana ni maloŵe ga ŵakulondola ŵa Akunnungu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, ¹⁶ Akunnungu akuti ‘Pakumala yelei chinjiuja, ni kutaŵa sooni lisakasa li che Daudi lilyagwile, chinjikolosya masame gakwe ni kutaŵa sooni.

¹⁷ Pelepo ŵandu ŵaŵasigele wose, ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose unaŵilasile aŵeje ŵandu ŵangu chiŵasose Ambuje.

¹⁸ Ambuje ni iyakuti pakusala, ŵelewo ni ŵaŵatesile yelei imanyiche chitandile kalakala ko.’ ”

¹⁹ Che Yakobo wâpundile kuwêcheta, “Une ngulamula kuti, tukaasakalisya wându wângaWâ Wâyahudi wâkwagalauchila Akunnungu. ²⁰ Nambo twalembele chikalata ni kwasalila kuti analye yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago, aleche chikululu ni akalya inyama yakupopotola ni kuleka kulya miasi. ²¹ PakuWâ chitandile kalakala Malajisyo ga Akunnungu gaWapele che Musa galiji nkusyomekwa moWâ gose mmajumba ga kupopelela pa LyuWâ lya Kupumulila lyalili lyose ni kulalichilwa mmisi jajili jose.”

Chikalata kwa wâkunkulupilila Kilisito wângaWâ Wâyahudi

²² Nipele, achinduna ni achachekulu pamo ni mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito wose wâ ku Yelusalemu wâlamwile kwasagula wându wâampepe mwa achinsyene pe ni kwalajisya ku Antiokia pamo ni che Paolo ni che Banaba. Nipele wâasagwile che Yuda pane akummilanga che Balisaba ni che Sila, wânyawo wâliji ilongola mwa wâ wându wâwânkulupilile Kilisito. ²³ Nipele wâpele chikalata chichalembekwe ye, “Uweji achinduna ni achachekulu, achalongo achinjenu, tukunkomasya mwanya achalongo achinjetu wându wângaWâ Wâyahudi wâ Ku Antiokia ni ku Silia ni ku Kilikia. ²⁴ Tupilikene kuti wându wâne wâwâtyosile kukwetu uwe wânsakalisye wânyamwe ni kuntaga lipamba mitima jenu kwa maloWê gao. Nambo wânyawo nganitwatuma kose. ²⁵ Nipele, tujilene kwa pamo kwasagula wându wâampepe ni kwatuma kukwenu pamo ni wâkunonyelwa wêtu che Banaba ni che Paolo, ²⁶ wându wâutyosisye umi wao kwaligongo lya masengo ga Ambuje wêtu Che Yesu Kilisito. ²⁷ Nipele, twatumile che Yuda ni che Sila kukwenu, wêle wânyawo chansalile itulembile yo kwa kang'wa syao. ²⁸ PakuWâ Mbumu jwa Akunnungu pamo ni uweji tujitichisye kuti tukaatwika nsigo wine wakutopela kupunda ayi inkusachilwa kuimanyilila. ²⁹ Nkalya yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago ni nkalya miasi ni nkalya nyama ja inyama yakupopotola ni nneche chikululu. Chintende yambone naga chintende yeleyo, ntame kwa chitendewe.”

³⁰ PaWalanjile, wânyawo wâtyosile ku Yelusalemu ni kutuluchila ku Antiokia, kwele wâuwilasile pamo mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito wose, ni kwapa chikalata chila. ³¹ Ni paWachisyomile chikalata chila, wâsangalele kwannope ligongo maloWê gakwe gaatulesye mitima. ³² Che Yuda ni che Sila wâwâliji wâkulondola wâ Akunnungu, wâajamwiche achalongo kwa maloWê gamajinji ni kwalimbisya wându wâkukulupilila. ³³ PaWatemi moWâ gampepe ku Antiokia, wându wâkunkulupilila Kilisito wâalanjile ajaulanganane kwa chitendewe, kuuja kwa wâwâtumile wâla. ³⁴ Nambo che Sila wâsachile kusigala. ³⁵ Che Paolo ni che Banaba wâsigele ku Antiokia kwa moWâ, achijiganyaga ni kulalichila LiloWê lya Ambuje pamo ni wându wâne.

Che Paolo ni che Banaba akulekangana matala

³⁶ Pagapite moWâ gampepe, che Paolo wânsalile che Banaba, “Twende tuuje, tukaalole achinjetu wâkunkulupilila Che Yesu wâla ku misi jajili jose kutwalalichile LiloWê lya Ambuje ni kulola yakuti pakwendelechela.” ³⁷ Nipele, che Banaba wâsachile kwajigala che Yohana Maliko kuti alongane nawo. ³⁸ Nambo che Paolo nganasaka kulongana ni che Maliko, ligongo wânsalile ku Pamfilia kundanda ni nganasaka kukamulangana pa masengo gao. ³⁹ Nipele, wâkanilene kwannope ni kulekangana matala. Che Banaba wâlongene ni che Maliko, wâkwesile ngalaWâ ni kwaula ku Kupulo. ⁴⁰ Nombe che Paolo wânsagwile che Sila, ni wându wâkwakulupilila Che Yesu wâ pelepo wâmpopelele apegwe upile wa Ambuje ni kwaula. ⁴¹ Ni mu ulendo wo wâjesile mu ilambo ya ku Silia ni ku Kilikia achalimbisya ga mipingo ja wându wâkunkulupilila Kilisito mu ilambo yo.

¹ Che Paolo wache ku Debe ni ku Lisita, kweleko watemi mundu jwakunkuya Che Yesu liina lyakwe che Timoseo. Achikulugwe che Timoseo waliji Myahudi nombejo waliji mundu jwakwakulupilila Che Yesu, nambo atatigwe waliji Mgiliki. ² Che Timoseo wakunguluchilwaga umboni wambone ni wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Lisita ni ku Ikonio. ³ Che Paolo wasachile kunjigala che Timoseo mu ulendo wao, nipele wambumbesye. Watesile yeleyo ligongo lya Wayahudi wawaliji mu ilambo mo pakuwa wose wamanyilile kuti atatigwe che Timoseo waliji Mgiliki. ⁴ Pa wapitaga mmisi jila wapele wandu malajisyo gawakopwesye achinduna ni achachekulu ku Yelusalemu kula ni kwasalila kuti agakamulichisye. ⁵ Nipele, mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito japundile kulimbanganana mu chikulupi, ni winji wa wandu wakunkulupilila Che Yesu wajonjesyeche lyuwa ni lyuwa.

Che Paolo akwiwona yakwiwona ku Tuloa

⁶ Che Paolo ni achinjakwe wapite mu ilambo ya ku Filigia ni ku Galatia ligongo Mbumu jwa Akunnungu wakanyisye akaalalichila wandu utenga wo mu chilambo cha ku Asia. ⁷ Pa wache mmipika ja ku Misia, wasachile kwaula ku Bisinia, nambo Mbumu ju Che Yesu wakanyisye. ⁸ Nipele wapelengenye Misia ni kutuluchila ku Tuloa. ⁹ Chilo chichocho pecho, che Paolo waiweni yakuwona yati, mundu jwa ku Makedonia wajimi achachondelelaga achitiji, “Njomboche, nnyiche ku Makedonia kuntukamusye.” ¹⁰ Che Paolo pa wagaweni gelego mu yakuwona, papopo twaliwichile chile kwaula ku Makedonia pakuwa twaiweni kuti Akunnungu atuwilasile tukaalalichile wandu Ngani Jambone.

Che Lidia akwakulupilila Ambuje

¹¹ Kutyochema ku Tuloa twajesile ni ngalawa mpaka ku Samotalaki, malawi jakwe twaiche ku Neapoli. ¹² Kutyochema kweleko, twajawile mpaka ku Filipi musi wekulungwa wa chilambo cha ku Makedonia ni sooni musi wo waliji musi wautawikwe ni Waloma. Twatemi mmusi mo kwa mowa gampepe. ¹³ Pa lyuwa lya Kupumulila twakopweche paasa musi ni twajawile kungulugulu lusulo kutwaganisyaga kuti kwana kwakupopelela. Twatemi ni kukunguluka ni achakongwe wawasangene pelepo. ¹⁴ Mwa wawatupikanilaga wala jwapali jwankongwe jwakwapopela Akunnungu liina lyao che Lidia jwa musi wa ku Siatila, ju wasumisyaga iwalo ya ntengo. Ambuje waugwile ntima wakwe kuti akamulisye iwawechetaga che Paolo yo. ¹⁵ Che Lidia pawabatiswe pamo ni waali mu nyumba jakwe, watuchondelele achitiji, “Iwaga nkulola kuti ngwakulupilila Ambuje, njinjilanje mu nyumba jangu ni kutama mwelemo.” Ni watuchisisye tujale.

Che Paolo ni che Sila akukamulwa

¹⁶ Lyuwa limo patwajaulaga kwiuto kwa mapopelelo kula, twasimene ni kapolo mwali jwana lisoka lya kulondola. Mwali jo waliji nkwapachambujegwe mbiya syesijinji kwa ulondole wakwe. ¹⁷ Nipele mwali jo wankuiye che Paolo nowaji achinyokonyaga kuti, “Wandu wa ali achikapolo wa Akunnungu Wakulu. Akunsalila ichinjile pakukulupuswa.” ¹⁸ Yeleyo watendaga mowa gamajinji, mbesi lyuwa limo che Paolo yachimile ni wangalauchile ni kulisalila lisoka lya, “Ngunlamula kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito nkopoche mwa mwali ju!” Papopo lisoka lya lyakopweche.

¹⁹ Nambo achambujegwe mwali jo pawaiweni kuti chilolelo chao chakupata ipanje chimasile, waakamwile che Paolo ni che Sila ni kwakwekwelemya mpaka pakusumichisya malonda, mmbujo mwa achakulu wa musi. ²⁰ Nipele wapeleche kwa wamalamulo achitiji, “Wandu wa ali Wayahudi wakuutindiganya musi wetu. ²¹ Akwiganya masyowelo gangawajilwa mmalajisyo getu uweji watuli Waloma ngatukukombola kwajitichisya atamuno kuipanganya.” ²² Mpingo wa wandu walumbikene ni kwaputa che Paolo ni che Sila, nipele wamalamulo wala wausile che Paolo ni che Sila iwalo yao

ni kwalamula aputikwe mbokola. ²³ Paŵamasile kwaputa kwannope ŵaaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni kunlajisya jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa kuti ŵaagose uchenene. ²⁴ Nombe paŵagapochele malajisyo gala, ŵaaŵisile che Paolo ni che Sila mu chuumba cha munkati nnope mu nyuumba jakutaŵilwa jila ni ŵaataŵilile makongolo gao pa likongwa.

²⁵ Nambo pasikati chilo che Paolo ni che Sila ŵaliji nkwapopela Akunnungu ni kwajimbila nyimbo sya kwalapa ŵaŵataŵikwe ŵane ŵala ŵaliji nkwapikanila. ²⁶ Chisisimuchile chakopochele chindendemesi chekulungwa cha lisi chati misingi ja nyuumba jakutaŵilwa jatinganyiche. Papopo minango jose jaugwiche ni minyolo jijaataŵile ŵaŵataŵikwe ŵala jakutwiche. ²⁷ Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵajimwiche ni kujiwona minango ja nyuumba jeugule ŵaganisisye kuti ŵaŵataŵikwe wose ŵatisile. Nipele ŵasolomwele upanga wakwe, ŵatiji aliulaje. ²⁸ Nambo che Paolo ŵambilasile kwa liloŵe lyekulungwa, “Nkaliulaga pakuŵa wose tuli mmumu.”

²⁹ Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵaŵendile apegwe lumuli, ŵaguluchile nkati ni kugwa mmbujo pa makongolo ga che Paolo ni che Sila achitetemelaga kwa lipamba. ³⁰ Nipele ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwakoposya paasa ni kwausya, “Achambuje, ana ikuumajila kupanganya chichi pakuti ngulupuche?” ³¹ Che Paolo ni che Sila ŵajanjile, “Mwakulupilile Ambuje Che Yesu, ni pachinchikulupuswa mmwejo ni ŵaali mu nyuumba jenu.” ³² Nipele che Paolo ni che Sila ŵanlalichile Liloŵe lya Ambuje jwakulindilila jo pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. ³³ Katema kakoko ka chilo jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kugajosya maŵanga gao. Nipele ŵabatiswe jwakulindilila pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. ³⁴ Nipele jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwajausya ku nyuumba jakwe ni ŵapele chakulya. Ni nsyene pamo ni ŵaali mu nyuumba jakwe ŵasangalele kwannope pakuŵa sano akwakulupilila Akunnungu.

³⁵ Pakwachele ŵamalamulo ŵa Chiloma ŵalajisye achakulu ŵa ŵakulindilila nyuumba jakutaŵilwa achitiji, “Mwalechele ŵandu ŵala ajaulangane.” ³⁶ Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula ŵansalile che Paolo ngani jo achitiji, “Ŵamalamulo alajisye utenga kuti alakwe ni che Sila nlecheleswe. Sambano njaule kwa chitendewe.” ³⁷ Nambo che Paolo ŵansalile jwankulu jwa ŵakulindilila jo, “Nkuti uli? Nachiŵamuno nganitukola magambo, atuputile mbokola pelanga akuno uweji tuli Ŵaloma. Sooni ŵatuŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni sambano ana akutukoposya kwachisyepela? Ngwamba! Akusachilwa aichanje achinsyene kukutukoposya.” ³⁸ Achakulu ŵa ŵakulindilila ŵala ŵajawile kukwasalila ŵamalamulo yankati ngani jo, ni ŵamalamulo ŵala paŵapilikene kuti che Paolo ni che Sila ŵaliji Ŵaloma, ŵajogwepe. ³⁹ Nipele, ŵaiche ni kwachondelela ŵanyawo kuti ŵalechelesye ni paŵakopwesye ŵachondelele kuti akopoche pa musu wo. ⁴⁰ Che Paolo ni che Sila ŵakopweche mu nyuumba jakutaŵilwa ni kwaula ku nyuumba ji che Lidia. Kweleko ŵasimene ni ŵandu ŵakukulupilila Che Yesu ŵakamulisye mitima ni ŵatyosile.

17

Kutindiganya kukukopochela ku Sesalonike

¹ Nipele che Paolo ni che Sila ŵapelengenye ku Amfipoli ni ku Apolonia, ni ŵaiche ku Sesalonike kujaliji nyuumba ja kupopelela ja Ŵayahudi. ² Ni che Paolo malinga ni masyoŵelo gakwe ŵalumbikene nawo ni kuusyausyana nawo nkati Malembelo ga Akunnungu kwa moŵa gatatu ga Lyuŵa lya Kupumulila. ³ Ŵaagopolele ni kwasalila pangasisika kuti yaŵajilwe Kilisito asauche ni kusyuka. Ŵaasalile, “Aŵa Che Yesu ŵangwajenesya kukwenu, ŵelewo ali Kilisito.” ⁴ Ŵane mwa ŵanyawo ŵakulupilile ni

Wâlumbikene ni che Paolo ni che Sila. Ni sooni, mpingo wekulungwa wa Wâgiliki Wâwâlijji nkwapopela Akunnungu ni achakongwe Wâkuchimbichikwa Wâjinji Wâakulupilile Akunnungu.

⁵ Nambo Wâyahudi Wâgumbele wiu ni Wâajigele Wându Wângalumbana Wâ pakusumichisya malonda ni Wâlumbikene pamo ni kutanda kutindiganya pamusi pose. Wâjijimuchile nyuumba ji che Yasoni achiganisya kati chiWâsimane che Paolo ni che Sila mwelemo kuti Wâkoposye kwa Wându. ⁶ Nambo nganiWâsimana, nipele Wâajigele che Yasoni pamo ni Wându Wâne Wâkukulupilila Che Yesu ni kwakwekwelemya mpaka kwa achakulu Wâ musu achinyanyisya kati, “Wându Wâ akutindiganya chilambo chose ni sano alinji pamusi pano. ⁷ Che Yasoni Wâapochele mu nyuumba jao. Wose akukananga kugakuya malajisyo ga Mwenye jwa ku Loma achitiji, eti, ‘Apali mwenye jwine jwakuWâlanjikwa Che Yesu.’ ” ⁸ Achakulu Wâ musu pamo ni mpingo wa Wându ula paWâgapilikene maloWê go yatindigenye mu ntwe. ⁹ Nipele Wâatesile che Yasoni ni achinjakwe atyosye chikole ni Wâlesile ajaulangane.

Che Paolo ni che Sila ku Belea

¹⁰ Chilo, Wându Wâkukulupilila Che Yesu Wâ ku Sesalonike Wâla Wâchisisye che Paolo ni njakwe che Sila ajaulangane ku Belea. Ni Wânyawo paWâiche kweleko Wâjinjile mu nyuumba ja kupopelela ja Wâyahudi. ¹¹ Nambo, Wându Wâ ku Belea Wâlijji Wâkupilikanichisya nnope kupunda Wâ ku Sesalonike. Wâlipochele LiloWê lya Akunnungu kwa lung'wanu lwekulungwa ni moWâ gose Wâlijji nkugalolechesya lolechesya Malembelo ga Akunnungu kanga yaWâiWêchetaga che Paolo yo yaliji isyenesyene. ¹² Wâyahudi Wâjinji Wâkulupilile pamo ni achakongwe ni achalume Wâ Chigiliki Wâkuchimbichikwa.

¹³ Nambo Wâyahudi Wâ ku Sesalonike paWâimanyi kuti che Paolo Wâlijji nkulalichila LiloWê lya Akunnungu ku Belea ko, Wâjawile kweleko nombe ni kutanda kutindiganya ni kujichisya mipingo ja Wându. ¹⁴ Papopo Wându Wâkukulupilila Che Yesu Wâpechesye che Paolo ku mbwani nambo che Sila ni che Timoseo Wâsigele ku Belea. ¹⁵ Wându WâWâmpchesye che Paolo Wâla Wâmpchesye mpaka ku Asene. Nombewo Wâusile ku Belea ali ni malajisyo kutyochela ku che Paolo gagakuti che Sila ni che Timoseo Wâkuye chitema pe.

Che Paolo akukunguluka ni Wându Wâ ku Asene

¹⁶ Che Paolo paWâlijji ku Asene nkwalindilila Wânya che Sila ni che Timoseo, yachimile nnope muntima mwao pakuWâ Wâuweni musu wo ugumbele inyago ya achiminungu. ¹⁷ Nipele Wâusyeneusyene ni Wâyahudi ni Wându WângaWâ Wâyahudi Wâwâlijji nkwalamba Akunnungu mu nyuumba ja kupopelela, lyuWâ ni lyuWâ Wâusyeneusyene ni Wându WâWâsimanaga nawo pakusumichisya malonda. ¹⁸ Wându WâWâlijigenye lunda lwa ChiepiKulo ni Chisitoiki Wâatesile makani ni che Paolo. Wâne Wâtite, “Ana ujinga chi waku-usala mundu ju?” Wâne Wâtite, “Akuwoneka mpela akulalichila ngani ja achiminungu achalendo.” Wâtite yeleyo pakuWâ che Paolo Wâlijji nkulalichila ngani ji Che Yesu ni yatite kusyuka, ¹⁹ Nipele Wânjigele che Paolo ku Aleopago achitiji, “Tukusaka tukombole kugamanyilila gele majiganyo gasambano ginkusala ga. ²⁰ Indu ine itwipilikene mmawiwi getu ikuwoneka kuWâ ya chilendo kukwetu. Nipele tukusaka kugamanyilila malumbo ga yele indu yo.” ²¹ Wându Wâ ku Asene ni achalendo wose Wâkulonjela kweleko Wâjigele katema kakajinji kutagula ni kupilikanila ngani ja sambano.

²² Nipele che Paolo Wâjimi paujo pa nkungulu wa Aleopago ni kuti, “Wânyamwe Wându Wâ ku Asene, nguwona kuti Wânyamwe nli Wându Wâ dini nnope, ²³ pakuWâ panal-iji nkwendajenda akuno ni akunokuno napaweni peuto pankutyochesya mbopesi, ni sooni nachisimene chilisa chimo chilembekwe, ‘Kwa Akunnungu Wângamanyika.’

Nipele ngunlalichila wanyamwe chele chindu chinkuchipopelela pangachimanyilila. ²⁴ Akunnungu wawachigumbile chilambo ni yose yaili mwelemo, welewo ni Ambuje wa kwini ni chilambo chino, welewo ngakutama mmajumba ga Akunnungu getawe ni wandu. ²⁵ Sooni ngakutumichilwa ni makono ga wandu ni ngakuchisaka chachili chose, pakuwa asyene akwapa wandu wose umi ni kwakombolechesya kupumula ni kwapa indu yose. ²⁶ Kutyochela mwa mundu jumo wapanganyisye wandu wose wa pachilambo pano ni kwakombolechesya kutama palipose pachilambo pano. Walamwile kutyochela kundanda katema chi ni papi pachatame wandu wo. ²⁷ Watesile yeleyo kuti wandu wa ilambo yo wasoseje Akunnungu namuno kwakwapapasya wasimane. Natamuno yeleyo Akunnungu ngakutalikangana ni jwalijose. ²⁸ Mpela ila mundu jumo iwatite pakusala, 'Mwa welewo uweji tukwete umi, tukwenda ni kutama!'

Mpela ila wakwimba wenu wane, watite, 'Uweji wose tuli wanache wao.'

²⁹ Nipele pakuwa tuli wanache wao Akunnungu, ngaikuwajilwa kuganisya kuti Akunnungu akulandana ni sahabu ni madini ga mbiya atamuno liganga lyesepe uchenene kwa lunda lwa wandu. ³⁰ Ndema sya ungamanyilila wao, Akunnungu walitesile nti ngakulola. Nambo sambano akulajisya kuti wandu wose wa palipose aleche sambu. ³¹ Pakuwa awisile lyuwa lichiwalamule wandu wa pachilambo kwa goloka, kwa litala lya mundu jumo jwansagwile. Nombe Akunnungu waalosisye pangasisa wandu wose ngani ji, pakunsyusya mundu jo!"

³² Nipele pawampilikene che Paolo achiwechetaga yankati kusyuka kwa wawe, wane mwa wanyawo watesile chanache, nambo wane watite, "Tukusaka tumpikanile sooni nkati yeleyo." ³³ Che Paolo watyosile pankungulu ni kwalekanga. ³⁴ Nambo wandu wampepe walongene nawo ni kwakulupilila Che Yesu. Mwa wandu wo wapali che Dionisio jumo jwa mpingo wakuwilanjikwa Aleopago ni jwankongwe liina lyakwe che Damali ni wandu wane.

18

Che Paolo akulalichila Ngani jambone ku Kolinto

¹ Payamasile yeleyo, che Paolo watyosile ku Asene ni kwaula ku Kolinto. ² Ku Kolinto ko wansimene Myahudi jumo jwa ku Ponto liina lyakwe che Akila. Che Akila waliji pamo ni wankwawo jwakuwilanjikwa che Pilisila, ni mmo wa gagogo pego wausile kutyochela ku Italia pakuwa mwenye che Kilaudio walamwile kuti Wayahudi wose atyoche ku Loma. Che Paolo ni wawawile kukwalola, ³ ni pakuwa masengo gao galiji gamo, masengo gakatota mahema, che Paolo watemi nawo ni kupanganya masengo. ⁴ Lyuwa lya Kupumulila lili lyose che Paolo wawechetesylene ni wandu mu nyumba ja kupopelela achilingaga kwachisya Wayahudi ni Wagiliki.

⁵ Che Sila ni che Timoseo pawai che kutyochela ku Makedonia, che Paolo walityosisye kwa katema kakajinji kulalichila Lilo we achalosyaga pangasisa Wayahudi kuti Che Yesu ali Chiwombosyo. ⁶ Nambo pawankanile ni kuntukana, che Paolo wakung'undile luundu mu iwalo yao paujo pao ni kuti, "Mwajonasikaga, chinnyimanyilile mwachinsyene, uneji nganingola magambo. Ni kutandila sambano chinaajaulile wandu wanga wa Wayahudi." ⁷ Nipele che Paolo watyosile kweleko ni kwaula kutama mu nyumba ja mundu jumo jwanga wa Myahudi, juwaajogopaga Akunnungu, mundu jo liina lyakwe che Tito Yusto, nyumba jao jawandikene ni nyumba ja kupopelela. ⁸ Che Kilispo, juwaliji jwankulu jwa nyumba ja kupopelela jila pamo ni waali mu nyumba jao wose waakulupilile Ambuje. Wakolinto wajinji wauilikanile utenga wo nipele wakulupilile ni kubatiswa.

⁹ Chilo chimo Ambuje wansalile che Paolo mu yakwiwona, “Kasinjogopa, nlimbile kulalichila pe ni nkaleka kupanganya chinkuchipanganya cho, ¹⁰ pakuwa uneji nansyene ndili pamo nomwe. Ngapagwa jwalijose juchalinje kumpoteka pakuwa pamusi wu ngwete wandu wajinji.” ¹¹ Nipele, che Paolo watemi kweleko chaka ni miesi nsano ni umo achajiganyaga wandu Lilo we lya Akunnungu.

¹² Nambo katema che Galio pawaliji jwankulu jwa chilambo cha Akaya, Wayahudi wasimene, wankamwile che Paolo ni kunjausya ku nkungulu. ¹³ Ni watite, “Mundu ju akwachisya wandu wapopelele Akunnungu pangagakuya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa.” ¹⁴ Che Paolo akana we ku wecheta, che Galio waasalile Wayahudi, “Mpilikanile wanyamwe Wayahudi! Ikaliji isyene mundu ju alewile pane atesile yangalumbana ngampilikanichisye. ¹⁵ Nambo iwaga makani ga gali gankati malo we ni meena ni malajisyo genu, nlamule mwachinsyene. Uneji ngangusaka kuwa jwakulamula jwa indu yo!” ¹⁶ Nipele wawinjile wanyawo akopoche pa nkungulu. ¹⁷ Ni wandu wose wankamwile che Sositene juwaliji jwankulu jwa nyuumba ja kupopelela jila ni wamputile palapala paujo pa nkungulu ula. Nambo che Galio nganaikosya yeleyo.

Che Paolo akuujila sooni ku Antiokia

¹⁸ Che Paolo watemi ni wandu wakunkulupilila Che Yesu wala ku Kolinto ko mo wa gamajinji. Nipele waalanjile, wakwesile ngala wa pamo ni che Pilisila ni che Akila ni kwaula ku Silia. Pawaiche ku Kenkelea, che Paolo wamyosile umbo syao mu ntwe ligongo watawile nasili. ¹⁹ Ni waiche ku Efeso, kweleko che Paolo walesile che Pilisila ni che Akila, wajinjile mu nyuumba ja kupopelela ni kutanda kuusyausyana ni Wayahudi. ²⁰ Wandu wa pelepo wachondelele che Paolo atame pamo ni wandu wo mo wa gamajinji gane, nambo che Paolo nganasaka. ²¹ Nambo pawalangaga watite, “Chimuje sooni kukwenu Akunnungu asakaga.” Ni wakwesile mu ngala wa jekulungwa ni kutyoka mu Efeso mula.

²² Che Paolo pawaiche ku Kaisalia, wajawile ku Yelusalemu kukuukomasya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wa kweleko, nipele watuluchile ku Antiokia. ²³ Che Paolo watemi kweleko mo wa kanandipe ni watandite ulendo achipitilaga ku Galatia ni ku Filigia achalimbisya mitima wandu wose wakwakuya Che Yesu.

Che Apolo akwalalichila wandu ku Efeso ni ku Kolinto

²⁴ Nipele Myahudi jumo liina lyakwe che Apolo mundu jwa ku Alekisandilia, waiche ku Efeso. Mundu ju waliji jwaku wecheta uchenene ni ju wagamanyililaga Malembelo ga Akunnungu. ²⁵ Mundu ju wajiganyikwe litala lya Ambuje ni mu mbumu wachalilaga kusala ngani si Che Yesu, wajiganyisye chenene ngani si Che Yesu namuno waumanyilile ubatiso u che Yohana pe. ²⁶ Che Pilisila ni che Akila pawampilikene mundu jo ali nku wecheta mu nyuumba ja kupopelela pangajogopa, wanjigele kumangwao ni kunjiganya Litala lya Akunnungu kwa uchenene nnope. ²⁷ Che Apolo pawasachile kwaula ku Akaya, wandu wakunkulupilila Che Yesu wa ku Efeso wanlimbisye ntima ni kwalembela wakulijiganya wa ku Akaya kuti ampochele. Che Apolo pawaiche kweleko, Akunnungu wankamuchisye mu upile wao, ni wakombwele kwakamusya nnope wandu wakunkulupilila Che Yesu, ²⁸ kwa ukombole wao wa ku wecheta wapundile Wayahudi paujo pa wandu achalosyaga Mmalembelo ga Akunnungu kuti Che Yesu ali Kilisito.

19

Che Paolo akwalalichila wandu ku Efeso

¹ Nipele, yaliji che Apolo pawaliji ku Kolinto, che Paolo wapite kuchilambo cha ikwesya ni waiche ku Efeso. Kweleko waasimene wakulijiganya wane wa Che Yesu, ² ni wausisye, “Ana pamwakulupilile Che Yesu mwampochele Mbumu jwa Akunnungu?” Ni wanyawo wajanjile, “Ngwamba! Natamuno kupilikana kose nganitupilikane kuti apali Mbumu

jwa Akunnungu.” ³ Ni che Paolo wâusisye, “Nambi mwabatiswe ubatiso chi?” Ni wanyawo wâjanjile, “Ubatiso u che Yohana.” ⁴ Che Paolo watite, “Ubatiso u che Yohana waliji wakulosya kuti wându alesile sambu. Che Yohana wâasalile wându wâakulupilile wâtachiika panyuma pao, wêlewo ali Che Yesu.” ⁵ Pa wâpilikene yeleyo wâbatiswe kwa liina lya Ambuje Che Yesu. ⁶ Nipele, che Paolo wâwîsile makono gao pa wanyawo, ni Mbumu jwa Akunnungu wâatuluchile ni wâtandite kuwêchetanga iwêcheto ineine, iyoyo wâtandite kulalichila utenga wa Akunnungu. ⁷ Wându wose wo wâliji mpela wându likumi ni wâwîli.

⁸ Che Paolo wâjinjilaga mu nyumba ja kupopelela jila kwa miesi jitatu ni wâachisyaga kuti akulupilile Umwenye wa Akunnungu. ⁹ Nambo wându wane wâliji wakukakatima mitima ni wâkanile kukulupilila, wâtandite kuwêchetanga yangalumbana nkati wându wakulikuya Litala lya Ambuje pasikati ja wându. Pelepo che Paolo wâalesile, wâajigele wakulijiganya wâ Ambuje ni wâliji nkukunguluka nawo mo wâ gose mu chuumba chakulijiganyila chi che Tulona. ¹⁰ Yeleyo yatendekwe yaka iwîli mpaka wându wose wâwatamaga ku Asia ni Wayahudi pamo ni Wagiliki, wapilikene Lilo wê lya Ambuje.

Wanache wa che Sikewa akulinganga kuga wînga masoka

¹¹ Akunnungu wapanganyisye yakusimonjeka yejinji kwa makono ga che Paolo. ¹² Wându wâjigalaga namose iguo ya mwana ni iwalo ine iwâikwaiye che Paolo, wâjawisye kwa wakulwala ni wakulwala wo wâlamiswe ilwele yao, ni awâla wâwakwete masoka gaakopweche. ¹³ Wayahudi wampepe wakuga wînga masoka mwa wându, wâjesilejesile akuno ni akunokuno achilingaga kulikolanga liina lya Ambuje Che Yesu, kwa wêle wâwakwete masoka achitiji, “Ngunsalila kwa liina lya Ambuje Che Yesu jwakulalichilwa ni che Paolo, ntyoche.” ¹⁴ Wâwatendaga yeleyo, wâliji wanache nsano ni wâwîli wa che Sikewa wâmbopesi jwankulu jwa Chiyahudi. ¹⁵ Nambo lisoka lila lya ajanjile wanyawo, “Che Yesu ngwamanyilila ni che Paolo nombejo ngummanyilila, nambo wanyamwe ndi wâani?” ¹⁶ Nipele jwamasoka jo wasumbile ni kwagalagasya mpaka wanache wa che Sikewa wo wautwiche mu nyumba jo ali matakope ni ma wânga gakwe. ¹⁷ Ngani ji jamanyiche kwa jwalijose ju watamaga ku Efeso, kutandila Myahudi kwichila Wagiliki. Wose wakamwilwe ni lipamba, ni walikusisye liina lya Ambuje Che Yesu. ¹⁸ Wâjinji mwa wêle wâwakulupilile Che Yesu wâiche ni wâjitichisye paujo pa wându yangalimate iwâitesile. ¹⁹ Wane wâwatendaga usa wî ndanda jo, wâjigele itabu yao iwâitendelaga usa wî yo ni kwijocha paujo pa wându. Wâwalasile ntengo wa itabu yo ni kusimana mbiya syesijinji. ²⁰ Kwanti yeleyo, Lilo wê lya Ambuje lyapundile ni kwenela ni kola machili nnope.

Utindiganyo ku Efeso

²¹ Payamasile yeleyo, che Paolo wasachile kwaula ku Yelusalemu achipitilaga ku Makedonia ni ku Akaya. Watite, “Pachiiche kweleko, ikuumajila kwaula ku Loma nombe.” ²² Ni walajisye wâwîli mwa wakwakamuchisya wao, che Timoseo ni che Elasto, kuti walongolele ku Makedonia ni nsyene wasigalile mu Asia kwa katema.

²³ Katema ko ni katema kakatyochele utinda wekulungwa ku Efeso ko ligongo lya Litala lya Ambuje. ²⁴ Jwapali mundu liina lyakwe che Demetilio jwakusyana madini ga feza. Jweleju wâliji ni masengo ga kolosya inyago ya nyumba sya mwana sisyaliji mpela nyumba ja nnungu jwankongwe jwaku wîlanjikwa Atemi. Masengo go gaapokasisye kwannope wâmasengo wâo. ²⁵ Che Demetilio wasongangenyè wâmasengo wâo pamo ni wându wane wâwâliji wâmasengo mpela gagogo pegu ni kwasalila, “Wandumwe, nkumanyililanga kuti ipanje yetu itukupata yi ikukopoka mmalonda gagaga pega. ²⁶ Sano nkulola ni kulipikanila mwachinsyene che Paolo yakuti pakupanganya, nombe nga wâ pa Efeso pe nambo pa Asia pose. Che Paolo ju wâachisise ni kwagalausya wându ajitichisye kuti achiminungu wapanganyiswe ni makono ga wându nga wâ achiminungu

ŵa usyene. ²⁷ Nipele kupikaniche kuti malonda getu ga chigajaluche. Ni ngaŵa malonda getu pega, nambo ni nyuumba ja nnungu jwankongwe Atemi ngajichimbichikwa kose. Ni mbesi jakwe lumbili lwa ŵelewo ŵakunlamba ŵa Asia wose ni ŵandu wose ŵa mchilambo chiuchimala.”

²⁸ Ŵandu ŵala paŵapilikene yeleyo yaachimile kwannope ni kutanda gumilanga achitiji, “Jwankulu ali Atemi jwa Ŵaefeso!” ²⁹ Musi wose wagumbele utindiganyo. Ni ŵaakamwile che Gayo ni che Alisitako, ŵaŵatamaga ku Makedonia ŵaŵaliji mu ulendo umo ni che Paolo, ni ŵaajawisye kwa kwanguya kuluŵala lwa micheso. ³⁰ Che Paolo nsyene ŵasachile kwinjila mu mpingo wa ŵandu mula nambo ŵakwakuya ŵala ŵankanyisye. ³¹ Achakulu ŵane ŵa chilambo cha ku Asia ŵaliji achambusanga ŵao che Paolo, ŵapelechele utenga wakwachondelela kuti akalijausya nsyene ku luŵala lwa micheso ko. ³² Katema ko kila mundu jwagumisile, ŵane achi ni ŵane achila, pakuŵa nkungulu ula waliji jugulijuguli, ŵajinji nganaimanyililanga ligongo lya kusongangana kwao. ³³ Pakuŵa Ŵayahudi ŵantesile che Alekisanda akopoche mmbujo mwa ŵandu, ŵandu ŵampepe mu mpingo mula ŵaganisisye kuti ali jwelejo. Nipele che Alekisanda ŵajongwele nkono ni kwamyalasya achisakaga kuliŵalanga paujo pa mpingo wa ŵandu. ³⁴ Nambo paŵammanyilile kuti ŵaliji Myahudi, wose ŵagumisile kwana kamo kwa masaa gaŵili, “Jwankulu ali Atemi jwa Ŵaefeso!” ³⁵ Mbesi, jwakulemba jwa pamusi po ŵakombwele kwamyalasya, ŵaasalile, “Ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Efeso, kila mundu pelepa akumanyilila kuti ŵandu ŵa musu wa Efeso wu, ni ŵakujilindilila nyuumba ja nnungu Atemi, ni ŵakuligosa liganga lyeswela lilyagwile kutyochela kwini lila. ³⁶ Ngapagwa jwalijose jwakukombola kukanila yeleyo. Nipele mmyalalanje, nkatenda chachili chose kwakwanguya. ³⁷ Mwaŵilasile ŵandu ŵa pelepa namuno nganjinyelusya nyuumba ja nnungu pane kuntukana nnungu jwetu jwankongwe. ³⁸ Nipele, iŵaga che Demetilio ni ŵamasengo ŵao akwete magambo gao nkati ŵandu ŵa, mikungulu jipali ni achakulu ŵa ilambo nombe nawo apali, akukombola kuŵechetelana kweleko. ³⁹ Nambo iŵaga kwana magambo gane njausye ku nkungulu waukukundikwa. ⁴⁰ Pakuŵa akakombwele kutuŵechetela ligongo lya kutindiganya kwatukutesile lelo jino. Kutindiganya ku nganilipagwa ligongo ni sooni ngatukombola kusala ligongo lya kutenda nkungulu wu.” ⁴¹ Paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵamwasisye ŵandu ŵaŵasongangene wo.

20

Che Paolo akwaula sooni ku Makedonia ni ku Ugiliki

¹ Pawamasile utinda ku Efeso, che Paolo ŵaawilasile ŵakwakuya ŵala pamo, ni kwalimbisya ntima. Ni ŵaalanjile ni kutanda ulendo wa ku Makedonia. ² Ni ŵapite mu ilambo ila ni kwalimbisya ntima kwa maloŵe gamajinji ŵakukulupilila ŵa misi jo. Nipele ŵaiche ku Ugiliki, ³ kweleko ŵatemi miesi jitatu. Paŵaliji nkuliŵika chile kwa ulendo wa ku Silia kwa litala lya mmeesi, ŵaimanyi kuti Ŵayahudi ŵatamilile ntemela wangalimate, nipele ŵaamwiwe kuuja achipitilaga ku Makedonia. ⁴ Che Sopatula mwana ju che Piho mundu jwa ku Belea ŵalongene ni che Paolo pamo ni che Alisitako ni che Sekundo jwa ku Sesalonike, che Gayo jwa ku Debe ni che Timoseo, che Tukiko ni che Tilofimo jwa ku Asia. ⁵ Ŵandu wo ŵatulongolele ni ŵaliji nkutulolela ku Tuloa kula. ⁶ Pagapite moŵa ga mikate jangatajikwa amila, uweji twakwesile ngalaŵa kutyochela ku Filipi ni pagamasile moŵa nsano, twaiche ku Tuloa kula. Ni kweleko twatemi chijuma chimo.

Che Paolo akunsyusya che Eutiko

⁷ Lyuŵa lyaandanda lya chijuma twachingangene kuti tulye pamo. Ni che Paolo pakuŵa ŵasachile kuti atyoche malaŵi jakwe, ŵakungulwiche ni ŵandu, ni sooni ŵajendechele kukunguluka ni ŵandu wo mpaka chilo nnope. ⁸ Mu chuumba cha

mwinani kutwasongangene ko kwaliji ni ibatali yejinji ichikolelaga. ⁹ Ni jwapali nchanda liina lyakwe che Eutiko juŵatemi pedilisha. Che Paolo paŵajendelechelaga kukunguluka, che Eutiko ŵatandite kugwesela kanandikanandi. Kumbesi ŵagonile ni ŵagwile paasi kutyochela chuumba chaatatu cha mwinani. Ni paŵannyakwile ŵaliji ŵamale kuwa. ¹⁰ Nambo che Paolo ŵatulwiche paasi ni ŵatindiŵele ni kwakumbata ni kuti, “Kasinlilanga pakuŵa ali jwanjumi.” ¹¹ Ni ŵakwesile sooni ku chuumba cha mwinani kula ŵagaŵenye nkate ni ŵalile. Ŵajendelechele kulalichila mpaka kundaŵi pe nipele ŵatyosile. ¹² Ŵandu ŵala ŵanjigele nchanda jula kumangwao ali jwanjumi, nipele mitima jao jatulele.

Ulendo wa ku Mileto kutyochela ku Tuloa

¹³ Uweji twalongolele ku Aso ni ngalaŵa jekulungwa, kweleko twatiji twajigale che Paolo. Yeleyo ni yatite pakulajisya nnigwa wao kuti aiche kweleko wapasi. ¹⁴ Nipele che Paolo ŵatusimene ku Aso kula, ni twakwesile mu ngalaŵa ni twajawile ku Mitulene. ¹⁵ Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo ni malaŵi jakwe twaiche ku Kio. Pa lyuŵa lyaaŵili twapelengenyeye ku Samo ni malaŵi jakwe twaiche ku Mileto. ¹⁶ Pakuŵa che Paolo ŵasachile kwendelechela ni ulendo wao ni ngalaŵa pangasepuchila ku Efeso kuti akasakaŵa nnope ku Asia ko. Ŵachelengaga nningwa wao kuti yakombolekaga aiche ku Yelusalemu kwaligongo lya lyuŵa lya Pentekosite.

Che Paolo akwalanga achachekulu ŵa ku Efeso

¹⁷ Che Paolo paŵaliji ku Mileto ŵalajisye utenga wa kwaŵilanga achachekulu ŵa mipingo ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ja ku Efeso kuti achingangane. ¹⁸ Achachekulu ŵala paŵaiche, che Paolo ŵaasalile, “Mwachinsyene nkumanyililanga indite paku-tama ni ŵanyamwe moŵa gose chitandile lyuŵa lyaandanda lila panaiche pachilambo cha ku Asia. ¹⁹ Nkumanyililanga indite pakwatumichila Ambuje nkulitulusya kose ni misosi ni masausyo gagambatile kwaligongo lya malindi ga Ŵayahudi ŵampepe. ²⁰ Nkumanyililanga kuti uneji nganinyogopa namose kanandi kunlalichila pelanga ni mmajumba genu ni kunjiganya chakunkamuchisya chachili chose. ²¹ Naajamwiche kwakalipa nnope Ŵayahudi ni Ŵagiliki aleche sambi syao ni kwaujilila Akunnungu ni kunkulupilila Ambuje ŵetu Che Yesu. ²² Sano, uneji ngumpilikanichisya Mbumu jwa Akunnungu, ngwaula ku Yelusalemu pangaimanyilila chachili chose chachichiisimane kweleko. ²³ Nguchimanyilila chindu chimo kuti mmusi wauliwose Mbumu jwa Akun-nungu akusalila kuti kutaŵikwa ni masausyo gakunindilila. ²⁴ Nambo nganguuŵalanjila umi wangu kuti wana chindu nnope kwa uneji nningwa wangu malichisye unduna wangu ni masengo gaŵambele Ambuje Che Yesu nagapanganye, yaani naalalichile ŵandu Ngani Jambone ja upile wa Akunnungu.

²⁵ “Mbiite mwa ŵanyamwe wose njilalichilaga Umwenye wa Akunnungu. Nambo sambano ngumanyilila kuti ngapagwa jwalijose mwa ŵanyamwe juchachimona une sooni. ²⁶ Nipele lelo jino ngunsalila kuti yakopochelaga jumo jwenu kujonasika, uneji nganingola magambo. ²⁷ Pakuŵa nganileka kunlalichila yanayose yakusaka kuipan-ganya Akunnungu. ²⁸ Nilolechesye mwachinsyene, mwagose ŵandu wose ŵampele Mbumu jwa Akunnungu kuti mwalele ŵanyawo. Nkaachunje ŵandu ŵa Akunnungu ŵaŵapatile kwa miasi ja Mwanagwe. ²⁹ Nguimanyilila uchenene kuti pingutyoka ma-sogo gakalipa chiganjimuchile ni ngagakola chanasa kwa mpingo wo. ³⁰ Ni sooni mwa mwachinsyene chakopochele ŵandu ŵachaŵechete ya unami kwasoyasya ŵakulijiganya ni kwatenda ŵaakuye ŵanyawo. ³¹ Nipele, nilolechesye nchikumbuchilaga kuti kwa moŵa ga yaka itatu chilo ni muusi, nganileka kunjamura kila jumo mwa ŵanyamwe kwa misosi.

³² “Nipele sambano, wanyamwe ngummikanga mmakono ga Akunnungu ni pa utenga wa upile wao, waukukombola kunkolosya ni kumpa ntuuka pamo ni wandu wao wawaswejeswe. ³³ Uneji nganisaka madini ga feza pane sahabu pane iwalo ya mundu jwalijose. ³⁴ Mwachinsyene nkumanyililanga kuti napanganisye masengo ni makono gangu nansyene kuti mbate yaikunsowa ni yaikwasowa achinjangu nombewo. ³⁵ Mowa gose mbanganyisye masengo nti itagu kukwenu, kunnosya kuti tukusachilwa kwakamuchisya wakulaga, tuchikumbuchilaga malowe ga Ambuje Che Yesu nsyene gagakuti, ‘Mbaya kutyosya kupunda kupochela.’ ”

³⁶ Che Paolo pawamasile kuwecheta yeleyo watindiwele pamo ni wanyawo wose ni kwapopela Akunnungu. ³⁷ Wose waliji nkulilanga ni waalanjile che Paolo kwakwakumbata ni kwalosya unonyelo wekulungwa. ³⁸ Chindu chichatesile asupuche nnope chaliji lilo we liwawecheche che Paolo pawatite, “Ngamuuwona sooni.” Nipele waapechesye mpaka mu ngalawa jekulungwa.

21

Che Paolo akwaula ku Yelusalemu

¹ Pitwalangene nawo, twakwesile mu ngalawa jekulungwa ni twajawile mpaka ku Kosi. Mala wi jakwe twaiche musu wa ku Lode ni kutyochela kweleko twajawile ku Patala. ² Ni kweleko twajisimene ngalawa jekulungwa jijajombokaga kwaula ku Foinike, twakwesile ni kwendelechela ni ulendo. ³ Pitwaiche pakukombola kujiwona Kupulo, twapite upande wa kunchiji ni kwaula ku Silia. Twajimi musu wa ku Tilo ni kujitulusya misigo kutyochela mu ngalawa jekulungwa. ⁴ Kweleko twaasimene wandu wakukulupilila Che Yesu, ni twatemi pamo ni wanyawo chijuma chimo. Kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu wanchondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. ⁵ Nambo pikamasile katema ka kutama ni wanyawo, twajendelechele ni ulendo wetu. Wandu wose pamo ni achiwankwawo ni achiwana wao watupechesye mpaka paasa musu. Pitwaiche ku mbwani twatindiwele wanawose ni kwapopela Akunnungu. ⁶ Nipele twalangene, nowaji twakwesile mu ngalawa jekulungwa ni wanyawo wasile mmangwao.

⁷ Kutyochela ku Tilo twajendelechele ni ulendo wetu mpaka twaiche ku Tolemasi, ni kweleko twajawile kukwakomasya wakukulupilila achinjetu, twatemi nawo kwa lyuwa limo. ⁸ Mala wi jakwe twajendelechele ni ulendo ni kwika ku Kaisalia. Ni kweleko twajawile ku nyumba ji che Filipo jwakulalichila Ngani Jambone. Jwelejo waliji jumo jwa awala saba wawasagulikwe ku Yelusalemu kula. ⁹ Mundu jo wakwete achiwaliwalipe ncheche wawalondolaga utenga wa Akunnungu. ¹⁰ Pitwatemi kweleko mo wa gampepe waiche jwakulondola jwa Akunnungu jumo kutyochela ku Yudea liina lyakwe che Agabo. ¹¹ Ni waiche pitwaliji, waujigele nkaanda u che Paolo ni walitawile mmakono ni makongolo ni kuti, “Mbumu jwa Akunnungu akuti, ‘Wayahudi wa ku Yelusalemu kula chantawe nsyene nkaanda wu kwanti nnyi ni kunjausya mmakono ga wandu wanga wa Wayahudi.’ ”

¹² Patwapilikene yeleyo, uweji ni wandu wane wawaliji pepala twachondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. ¹³ Nambo che Paolo nsyene wajanjile, “Ana nkusaka kupanganya chichi? Nkusaka kuusupusya ntima wangu ni misosi jenu? Ndili chile ngawa kutawikwa pe ku Yelusalemu kula, nambo atamuno kuwa kwa ligongo lya Ambuje Che Yesu.” ¹⁴ Pawakanile kutupilikanila twannesile nikuti, “Chakusaka Ambuje chitendekwe!”

¹⁵ Pitwatemi pepala mo wa gampepe, twatawile misigo jetu ni twajendelechele ni ulendo wa ku Yelusalemu. ¹⁶ Wakulijiganya wampepe wa ku Kaisalia kula walongene ni uweji, ni watupechesye ku nyumba ji che Mnasoni kutwajile kukutama ni jwelejo mo wa

gampepe. Che Mnasoni wâliji mundu jwa ku Kupulo ni juwâliji jwakukulupilila jwa kalakala.

Che Paolo akwajimajimila che Yakobo

¹⁷ Patwaiche ku Yelusalemu, wându wakukulupilila Che Yesu achinjetu wa kweleko watupochele uchenene nnope. ¹⁸ Malawi jakwe che Paolo walongene ni uweji kukwakomasya che Yakobo, achachekulu wose wa wându wakukulupilila Che Yesu wa kweleko wâliji palapala. ¹⁹ Patwamasile kwakomasya, che Paolo watandite kwasalila yanayose nkati iwaitesile Akunnungu kwa masengo ga che Paolo kwa wându wangawa Wayahudi. ²⁰ Wându wala pawapilikene yeleyo waakusisye Akunnungu. Nipele wansalile che Paolo, “Nlongo njetu, nkukombola kuwona kuti kwana mianda ja Wayahudi awele wakukulupilila sambano ni wose akulimbila kugakamulichisya Malajisyo ga Akunnungu gwapele che Musa. ²¹ Apilikene kuti alakwe nkawajiganya Wayahudi wakutama pasikati ja wându wangawa Wayahudi anagakamulisye Malajisyo ga Akunnungu gwapele che Musa, ni mwasalile akaumbasya wanache wao namose kugakamulichisya masyowelo ga Wayahudi. ²² Nambi chiiwe uli? Isyene wându chapilikane kuti nnyiche. ²³ Mbaya ntendekanye chitukunsalila uwe. Tukwete achalume ncheche pelepa wawatawile nasili paujo pa Akunnungu. ²⁴ Nliwanganye ni wanyawo mu kupopela kwa kuliswejesya, nlipe ntengo waukusachilwa kwa wanyamwe wose, nipele wându wo amyolekwe umbo. Kwakutenda yeleyo wându wose chamanyilile kuti ngani siwasipilikene syo nkati alakwe nganisiwa sisylene nomwe mwasyene nkugakamulisya Malajisyo ga Akunnungu gwapele che Musa. ²⁵ Yankati wându wangawa Wayahudi wawakulupilile Che Yesu, uweji twalembele chikalata ni kwasalila itwilamwile ni kwapelechela, chachikuti, akalya chachili chose chetaje mbopesi sya minungu ja unami, ni akalya miasi, ni akalya nyama ja chinyama chepopotolwe ni aleche chikululu.” ²⁶ Nipele malawi jakwe che Paolo waajigele wându wala ni kupopela kwa kuliswejesya pamo nawo. Nipele wajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu kukusala mbesi ja mowa gakuliswejesya ni yankati mbopesi ja malipilo jichijityosyekwe kwaligongo lya jwalijose mwa wanyawo.

Che Paolo akukamulwa pa Nyuumba ja Akunnungu

²⁷ Mowa nsano ni gawili gala gachiwandichilaga kumala, Wayahudi wawakopochele ku Asia wambweni che Paolo ali pa Nyuumba ja Akunnungu. Nipele waatesile wându wose waachime che Paolo ni wankamwile, ²⁸ achinyanyisyaga, “Wanyamwe Waisilaeli, kunktukamusye! Mundu ju ni jwejula jwakwajiganya achalume wose indu yakukanilana ni Waisilaeli pamo ni Malajisyo ga Akunnungu gwapele che Musa ni Nyuumba ja Akunnungu ji. Ni sooni wajinjisye Wagiliki pa Nyuumba ja Akunnungu ni kupasakasya peuto papaswela pa.” ²⁹ Watite yeleyo ligongo wambweni che Tilofimo mundu jwa ku Efeso, mu musi, ali pamo ni che Paolo ni waganisisye kuti che Paolo wanjinjisye pa Nyuumba ja Akunnungu.

³⁰ Nipele musi wose wagumbele utindiganyo ni waiche wându kutyochela mbande syose kuti waakamule che Paolo, wakwekweleme ni kwakoposya pa Nyuumba ja Akunnungu, ni papopo waugele minango ja Nyuumba ja Akunnungu. ³¹ Waliwisile chile kuti waulaje, nambo ngani jo japikaniche kwa jwankulu jwa wangondo lichila wa Chiloma kuti Yelusalemu jose jili tametame. ³² Pangaka wa jwankulu jwa wangondo mia moja jula waajigele wangondo wakwe ni achakulu wao ni wautuchile ku mpingo wa wându kula. Ni wanyawo pawammweni jwankulu jo ni wangondo wakwe walesile kumputa che Paolo. ³³ Nipele jwankulu jwa wangondo jula wanjaulile che Paolo, wankamwile ni kulamula kuti atawikwe minyolo jiwili. Ni wausisye achitiji, “Ana ncheni jweleju, nombe atesile chichi?” ³⁴ Wane waali mu mpingo wa wându mula wagumilangaga, wane achi ni wane acho.

Ligongo lya wele utinda wo, jwankulu jwa w̄angondo jula nganakombola kugamanyilila magambo gasyenyene. Nipele w̄alamwile w̄angondo w̄ala kuti w̄ajigale che Paolo ni kunjasya mu likome. ³⁵ Che Paolo pa w̄aiche pakukwelela kwinjilila nkati, w̄angondo w̄annyakwile ligongo lya utindiganyo wa w̄andu. ³⁶ Mpingo wekulungwa wa w̄andu w̄akuiye achinyanyisyaga, “Mwaulaje!”

Che Paolo akuliw̄alanga

³⁷ Pa w̄anjinjisyaga mu likome, che Paolo w̄anchondelele jwankulu jwa w̄angondo mia moja jula achitiji, “Ana ngukombola ku w̄echeta chindu nomwe?” Jwankulu jula w̄ajanjile, “Ana nkumanyilila ku w̄echeta Chigiliki? ³⁸ Ana mmweji ngati Mmisili jumwachisisye w̄andu atindiganye ni kwalongosya w̄akuulaga elufu nne w̄ala mpaka mwipululu?” ³⁹ Che Paolo w̄ajanjile, “Ngwamba! Uneji ndili Myahudi, jumbagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia, uneji jwa musi waumanyiche nnope. Choonde, munyitichisye mechete ni w̄andu w̄a.” ⁴⁰ Jwankulu jula w̄ajitichisye, nipele che Paolo w̄ajimi pakukwelela pala, w̄agolwesye nkono kwamyalasya w̄andu w̄ala, ni w̄andu w̄ala w̄amyalele ni w̄atandite ku w̄echeta nawo Mchiebulania.

22

¹ “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile uchenene inguti kulichenjela paujo penu!” ² W̄andu w̄ala pa w̄ampilikene che Paolo achikungulukaga nawo Mchiebulania w̄amyalele jii. Ni che Paolo w̄ajendelechele ku w̄echeta, ³ “Uneji ndili Myahudi, napagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia. Nambo ngulile papapa pa Yelusalemu, naliji jwakulijiganya ju che Gamalieli. Nalijiganyisye uchenene kukamula malajisyo ga achambuje w̄etu. Nalityosisye ni ntima wose kwa Akunnungu mpela intite w̄anyamwe lelo jino. ⁴ Naalagesye w̄andu w̄akwakuya Che Yesu mpaka kwaulaga. Naakamwile achalume ni achakongwe w̄akwe ni kwataw̄a mu nyuumba jakuta w̄ilwa. ⁵ Jw̄ambopesi jwankulu pamo ni nkungulu wa achachekulu akukombola kuutyosya umboni wa yeleyo. W̄anyawo ni w̄a w̄ambe chikalata chakwapelechela w̄ayahudi w̄akutama ku Damesiki. Najawile ku Damesiki kuti ngaakamule w̄andu wo ni kwajigala kuja nawo ku Yelusalemu ali ata w̄ikwe kuti ajamukwe.”

Che Paolo aku w̄echeta yatite paku w̄a jwakukulupilila (Masengo 9:1-19; 26:12-18)

⁶ “Nipele, panaliji mwitala ku w̄andichila ku Damesiki, muusi mpela lyu w̄a pa ntwe chisisimuchile kwini kwakopochele lulanga lwekulungwa ni lwalanguchisye une mbande syose. ⁷ Pelepo nagwile paasi, nipele napilikene lilo w̄e lichisalilaga, ‘Che Sauli, che Sauli! Ana ligongo chi nkuunagasya une?’ ⁸ Noneji nausisye, ‘Ana w̄aani alakwe, Ambuje?’ Nombewo w̄ajanjile, ‘Uneji ndili Che Yesu jwa ku Nasaleti junkunagasya.’ ⁹ Achinjangu w̄analiji nawo mu ulendo w̄ala w̄aliweni lilanguka lila nambo nganalipikana lilo w̄e lya ajula jwa w̄a w̄echetaga ni une. ¹⁰ Nipele uneji nausisye, ‘Ana ndende chichi Ambuje?’ Nombe Ambuje w̄anyanjile, ‘Njime, njaule ku Damesiki ni kweleko chansalile yose yaikumajila kuipanganya.’ ¹¹ Kwa ligongo lya kung'alima kwa lilanguka lila nalepele kulola nipele achinjangu unalongene nawo mu ulendo w̄ala w̄angamwile nkono ni kunongosya mpaka naiche ku Damesiki.

¹² “Ni ku Damesiki ko jwapali mundu jumo liina lyakwe che Anania, mundu jwakwalamba Akunnungu ni jwakugakumulichisya Malajisyo ga Akunnungu ga w̄apele che Musa ni ju w̄a w̄alanjikwe umboni kuti ali jwambone ni w̄ayahudi w̄akutama ku Damesiki. ¹³ Jwelejo w̄aiche kukuunola, ni w̄ajimi pachi w̄andi ni uneji ni kuti, ‘Mpwanga che Sauli! Nkombole kulola sooni.’ Papopo nakombwele kulola sooni ni nammweni. ¹⁴ Nipele che Anania w̄atite, ‘Akunnungu w̄a achambuje w̄etu ansagwile mmwe kuti manyilile yakuisaka, ni kummona jwelejo jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ni

kumpilikana nsyene achiwêchetaga. ¹⁵ Pakuwa chimme jwaumboni jwakwe kwa wandu wose nchasalilaga aila yose inyiweni ni kwipilikana. ¹⁶ Nipele sano nkulindilila ichichi, njime mbatiswe ni kutyosyekwa sambu syenu, kwakutenda yelei nkuliwilanga liina lya Ambuje.’

Che Paolo akuwilanjikwa waaalichile wandu wanga wa Wayahudi

¹⁷ “Nipele, nausile ku Yelusalemu ni panapopelaga pa Nyuumba ja Akunnungu pala naiweni yakwiwona. ¹⁸ Nammweni Ambuje achiisalilaga, ‘Njanguye! Ntyoche chitema mu Yelusalemu pakuwa wandu wa pelepa wa ngaapochela umboni wenu nkati une.’ ¹⁹ Noneji najanjile, ‘Ambuje, wanyawo akumanyilila kuti uneji ni jwejula junajendaga-jendaga mmajumba gao ga kupopelela ni kwatawa mu nyuumba jakutawilwa awala wawankulupilile mmweji ni kwaputa. ²⁰ Ni katema pawammuleje che Stefano jwa umboni jwenu, uneji nansyene naliji palapala ni sooni najitichisye kuti waulaje ni nalindilile nguo sya wawambuleje wala.’ ²¹ Ambuje waasalile, ‘Njaule, chinantume kwakutalika, kwa wandu wanga wa Wayahudi.’ ”

²² Wandu wala wapilikanilaga mpaka pawawechete malo we go, nipele, watandite kunyanyisya achitiji, “Mumbulaje! Mundu jwati yelei ngaakuwajilwa kulama.” ²³ Ni wajendelechele kunyanyisya akuno achiulaga iwalo yao ni kututumya luundu mwinani. ²⁴ Jwankulu jwa wangondo lichila jula walamwile wangondo wao anjigale che Paolo ni kunjinjisy mu likome, ni waalajisye waapute mbokola ali nkumbusya kuti wamanyisye ligongo lya Wayahudi kunyanyisya. ²⁵ Nambo pawanta wile ngonji kuti wapute, che Paolo wambusisye jwankulu jumo juwajimi pepala, “Ana malajisyo gakutusaka kumputa mbokola Mloma akanawe kulamulikwa?” ²⁶ Jwankulu jula pawapilikene yeleyo, wawawile ku jwankulu jwa wangondo jula ni kwasalila, “Ana nkusaka kutenda chichi? Pakuwa mundu ju ali Mloma!” ²⁷ Nipele jwankulu jwa wangondo jula wanjaulile che Paolo ni kummusya, “Musalile, ana mmwe Mloma?” Che Paolo wajanjile, “Elo.” ²⁸ Jwankulu jwa wangondo jula watite, “Uneji none ndili Mloma kwa kusuma ni ntengo wekulungwa.” Che Paolo watite, “Nambo uneji ndili Mloma jwakupagwa.” ²⁹ Nipele wandu wawasachile kumbusya ali nkumputa che Paolo wala papopo watyosile. Ni jwankulu jwa wangondo jula pawaimanyilile kuti che Paolo waliji Mloma wajogwepe pakuwa wanta wile ni minyolo.

Che Paolo pa nkungulu wa Wayahudi

³⁰ Mala wi jakwe, jwankulu jwa wangondo mia moja jula wasachile kugamanyilila magambo gasyenesyene gakuwêchetelwa che Paolo ni Wayahudi. Nipele wangopwele minyolo jila ni walamwile achakulu wambopesi ni achakulu wa nkungulu asimane. Nipele wanjigele che Paolo ni kuntulusya paasi ni kunjimika paujo pa nkungulu.

23

¹ Che Paolo walolechesye kwannope wankungulu wala ni watandite kuwêcheta achitiji, “Achalongo achinjangu, naatumichile Akunnungu kwa ntima wambone mpaka lelo jino.” ² Pelepo che Anania Jwambopesi Jwankulu walamwile kuti awala wawaliji kuwandikana ni che Paolo wapute lijanda pakang’wa jao. ³ Nipele, che Paolo wansalile che Anania, “Akunnungu nsyene champute alakwe jwaulamba! Ana nomwejo nteemi pelepo kuti mulamule malinga ni malajisyo nomweji mwasyene ngankugakuya malajisyo kwa kwasalila wandu aambute?” ⁴ Wandu wawajimi pepala wala wansalile che Paolo “Mmwejo, nkuntukana Jwambopesi Jwankulu jwa Akunnungu?” ⁵ Ni che Paolo watite, “Achalongo achinjangu nganinamanyililaga kuti welewo ali Jwambopesi Jwankulu. Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, ‘Ngasimmecheta yangalimate nkati jwankulu jwa wandu wenu.’ ”

⁶ Nipele che Paolo waimanyilile kuti mpingo umo wa wankungulu wala waliji Masadukayo ni wine waliji Mafalisayo. Nipele wanyanyisye kwannope paujo pa nkungulu ula achitiji, “Achalongo achinjangu, uneji ndili Mfalisayo mwanache jwa Mfalisayo. Uneji ndili pa nkungulu pa kulamulikwa ligongo ngulolela kuti wawe chasyuche.”

⁷ Palapala pa wawe chete yeleyo, gakopochele makani gamakulungwa pasikati ja Mafalisayo ni Masadukayo ni nkungulu ula wasapulene. ⁸ Pakuwa Masadukayo akuti nganikupagwa kusyuka atamuno achikatumetume wa kwinani, ni mbumu nombe nasyo nganisipagwa. Nambo Mafalisayo akwitichisya yanayose itatu. ⁹ Ngomo sila syapundile ni wampepe mwa wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa wa mpingo wa Mafalisayo wajimi ni koposya malo we gao kwamachili achitiji, “Ngatukugawona magambo gagaligose kwa mundu ju, ikukomboleka mbumu pane katumetume jwa kwinani awechete ni jwelejo.”

¹⁰ Makani gala gapundile kuwa gamakulungwa nnope, nipele jwankulu jwa wangondo jula wajogopaga kuti wandu wala chankatanye che Paolo iwaloiwalo. Nipele, waalamwile wangondo wakwe atuluchile kwauli mpingo wa wandu kula ni kunjigala che Paolo kwa machili ni kunjausya nkati.

¹¹ Chilo cho, Ambuje wajimi chiwandi ni che Paolo ni kuti, “Nkamulisye ntima! Mumalasile umboni pa Yelusalemu pano, chintende iyoyo peyo ni ku Loma.”

Wayahudi akutama ntemela itajile pakwaulaga che Paolo

¹² Pikwachele, Wayahudi watesile ntemela. Ni walita wilile kuti, “Ngatulya pane kung'wa chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo.” ¹³ Wandu wawatesile yeleyo wo waliji wandu mpela alobaini. ¹⁴ Nipele, wandu wo wajawile kwa achakulu wambopesi ni achachekulu ni kuti, “Tulita wilile twachinsyene kuti ngatupasya chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo. ¹⁵ Nipele sano, wanyamwe pamo ni wankungulu nnajisye utenga kwa jwankulu jwa wangondo mia moja kuti antulusye kukwenu nchinamanilaga kuti nkusakanga kumanyilila uchenene magambo gakwe. Noweji akana wandichile tuliwichile chile kummulaga.”

¹⁶ Nambo mwipwagwe che Paolo wapilikene ngani jo, nipele waiche ni kwinjila mu likome mula ni kwasalila che Paolo nkati ngani jo. ¹⁷ Che Paolo wammilasile jumo jwa wangondo ni kunsalila, “Munjausye nchanda ju kwa jwankulu jwa wangondo mia moja pakuwa akwete chindu chakwasalila.” ¹⁸ Jwangondo jula wanjigele nchanda jula ni kulongana nawo mpaka kwa jwankulu jwa wangondo ni kuti, “Che Paolo jwantawe jula wamilasile ni kumenda kuti nannyichenawo jwanchanda ju kukwenu pakuwa akwete indu yakwasalila.” ¹⁹ Jwankulu jwa wangondo jula wankamwile nchanda jula nkono, wanjigele pachisyepela ni kummusya, “Ana nkusaka kuusalila chichi?” ²⁰ Nchanda jula watite, “Wayahudi alangene kummenda alakwe mala wi munjausye che Paolo pa Nkungulu, achinamanilaga kuti akusaka amanyilile uchenene ngani syakwe. ²¹ Nambo alakwe ngasimwajitichisya pakuwa kwana wandu kupunda alobaini wakwaju wilila kwaulaga. Alita wilile kuti ngalya natamuno kung'wa chachili chose mpaka waulaje che Paolo ni sambano akulolela ichinjile pakulamula.” ²² Nipele jwankulu jwa wangondo jula wanlesile nchanda jula ajaule ni kunjamura kuti, “Nkasala kwa mundu jwalijose kuti mumanyisye yeleyo.”

Che Paolo akwauswa kwa jwankulu jwa chilambo cha ku Yudea

²³ Nipele jwankulu jwa wangondo mia moja jula waa wilasile achakulu wawili mwa wangondo wakwe ni kwalajisya, “Mwa wiche chile wangondo mia mbili ni wangondo wakwela mu falasi sabini ni wangondo wa mipamba mia mbili ajaulangane ku Kaisalia saa tatu ja chilo cha lelo. ²⁴ Mwa wiche chile falasi wampepe kuti wakwesye che Paolo

aiche uchenene ku che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea.”
²⁵ Jwankulu jwa w̄angondo mia moja jula w̄alembile chikalata chanti nyi.

²⁶ “Ngunnamuchila alakwe che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea, uneji che Kilaudio Lusia ngunlembela. ²⁷ W̄ayahudi w̄ankamwile Mundu ju ni w̄atiji ammulaje. Nambo panaimanyi kuti ali Mloma nipele najawile ni mpingo wa w̄angondo kukunkulupusya. ²⁸ Nanjawisye ku Nkungulu wao wekulu njisakaga kuti manyilile magambo ga w̄a w̄echetelaga. ²⁹ Naimanyi kuti w̄aa w̄echetelaga nkati malajisyo gao, nambo uneji naiweni kuti nganakola magambo gagaligose gaku w̄ajilwa kuulajikwa atamuno kwata w̄a mu nyuumba jakuta w̄ilwa. ³⁰ W̄andu pa w̄a manyisye une kuti W̄ayahudi akusosa itajile pakumbulaga mundu ju, pangaka w̄a nalamwile kwaikanawo kukwenu, ni naasalile w̄a w̄a w̄echetelaga wo kuti a w̄echete magambo gao kukwenu.”

³¹ Nipele w̄angondo w̄anjigele che Paolo mpela i w̄atite pakusalilwa ni chilo chichocho w̄anjawisye ku Antipatili. ³² Mala w̄i jakwe w̄angondo mia mbili w̄a w̄ajendaga wamakongolo w̄aujile ku likome, w̄aalesile w̄angondo w̄a w̄akwesile falasi w̄ala ajendelechele ni ulendo wa kwapechesya che Paolo. ³³ W̄angondo w̄a w̄akwesile falasi pa w̄aiche ku Kaisalia, w̄ampele che Felikisi jwankulu jwa chilambo jo chikalata chila ni kwa w̄ika che Paolo mu ulamusi wao. ³⁴ Jwankulu jwa chilambo pa w̄achisyomile chikalata chila w̄ausisye kuti che Paolo wa musu chi. Pa w̄apilikene kuti jwa ku Kilikia, ³⁵ w̄atite, “Chinagapilikanile magambo genu pataiche w̄andu w̄akumbechetela.” Nipele w̄alamwile kuti w̄aagose che Paolo mu nyuumba ja chimwenye ji che Helode.

24

W̄ayahudi akummechetela che Paolo paujo pa che Felikisi

¹ Pagapite mo w̄a nsano, che Anania J w̄ambopesi Jwankulu pamo ni achachekulu w̄ampepe ni mundu jwa malajisyo ga Chiloma liina lyakwe che Telitulo w̄atuluchile ku Kaisalia. Ni w̄ajawile kwa che Felikisi jula ni w̄ansalile yanayose i w̄ammechetelaga che Paolo. ² Che Felikisi w̄ammilasile che Paolo ni che Telitulo w̄atandite kwa w̄echetela achitiji.

“Alakwe ambuje che Felikisi, ntulongwesye yambone ni uweji tukutama kwa chitendewele katema kose ni kulinganya kwa indu kukupanganyikwa kwa upoche wa w̄andu w̄etu. ³ Tukwitichisya ye lei mu kusengwa mo w̄a gose ni kuntogolela kwannope alakwe papalipose. ⁴ Nambo pangansakalisya nnope, ngunchondelela ntupililile ni kutupilikanila ituku w̄echeta. ⁵ Tukumanyilila kuti mundu ju ali jwakogoya nnope. Atandisye utindiganyo mwa W̄ayahudi papalipose pachilambo pose ni sooni ali jwankulu jwa mpingo wa chidini wa W̄anasaleti. ⁶ Ni sooni w̄alingaga kujisakasya Nyuumba ja Akunnungu, noweji twankamwile. Twasachile kwalamula ni malajisyo getu twachin-syene. ⁷ Nambo che Lusia jwankulu jwa w̄angondo mia moja, w̄aiche ni kunjigala mmakono mwetu kwa machili. ⁸ Ni w̄alamwile kuti w̄akwa w̄echetela wo aichanje kukwenu, nomwe mwasyene chinkombole kwauchilichisya ni kwimanyilila uchenene indu itukwa w̄echetela.” ⁹ W̄ayahudi wose nombe w̄ajitichisye chi w̄a w̄echete che Telitulo kuti chili chisyene.

Che Paolo akulichenjela paujo pa che Felikisi

¹⁰ Nipele jwankulu jwa chilambo jula w̄angolochesye nkono che Paolo kuti a w̄echete. Che Paolo ni w̄atite, “Ngusangalala nnope kulichenjela paujo penu paku w̄a ngumanyilila kuti alakwe ndi jwakulamula jwa w̄andu w̄etu kwa yaka yejinji. ¹¹ Paku w̄a alakwe mwasyene nkumanyilila kuti nganigapunde mo w̄a kumi na mbili chitandile panajawile kukupopela ku Yelusalemu. ¹² W̄ayahudi nganasimana une njiangan-ganaga ni mundu jwalijose. Nganasimana une njitindiganyaga pa Nyuumba ja Akunnungu pane mmajumba gao ga kupopelela atamuno palipose mmusi mo. ¹³ Sooni

Wanyaŵa ngaakombola kunsalila alakwe usyene wa yakumechetela une sambano yo. ¹⁴ Chingwitichisya paujo penu chili chimo, uneji ngwapopelela Akunnungu ŵa achambuje ŵetu, njilikuyaga alila litala lyaakuliŵilanga ŵanyawo kuti lili lya unami. Ngukulupilila yanayose yailembekwe mu itabu ya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu. ¹⁵ Uneji ngwete chilolelo kwa Akunnungu mpela ŵanyawo yakuti pakulolela, kuti chikupagwe kusyuka kwa ŵandu ŵambone ni ŵangalumbana. ¹⁶ Nipele moŵa gose ngulinga nningwa wangu uŵe wambone paujo pa Akunnungu ni kwa ŵandu.

¹⁷ “Panatemi yaka yejinji kwakutalika ko, nausile ku Yelusalemu kuti naaichisye ŵandu ŵa chilambo changu yakwakamuchisya kwa ligongo lya ŵakulaga ni kukutaga mbopesi. ¹⁸ Panaliji nkutenda yeleyo ni paŵasimene une pa Nyuumba ja Akunnungu ndili masile kuliswejesya. Nganiupagwa mpingo wa ŵandu natamuno utindiganyo. ¹⁹ Nambo ŵapali Ŵayahudi ŵane ŵaŵatyochele ku Asia, ŵanyawo ni ŵaŵaŵajilwe kuŵa paujo penu ni kuumechetela une iŵaga akwete chakuumechetela. ²⁰ Pane achinsyene ŵa asale chileŵo chiŵachisimene kukwangu panaliji pa Nkungulu wao wekulu, ²¹ ikaŵe yankati liloŵe limo peli linaŵechete panajimi paujo pao kuti, ‘Ngulamulikwa lelo jino pakuŵa ngukulupilila kuti ŵawile chasyuswe.’”

²² Nambo che Felikisi nsyene ŵaliji nkulimanyilila uchenene litala lyo, ŵaunichile ligambo lila ni kwasalila, “Pataiche che Lusua jwankulu jwa ŵangondo mia moja jo, chilamule magambo genu.” ²³ Ni jwankulu jula ŵalamwile anjigale che Paolo ni kwalindilila, nambo aŵe ni uhulu kanandi ni akasaalekasya achambusangagwe kwapa yaikwasoŵa.

Che Paolo paujo pa che Felikisi ni che Dulusila

²⁴ Pagapite moŵa gampepe, ŵaiche che Felikisi pamo ni che Dulusila ŵankwawo juŵaliji Myahudi. Ŵalamwile kuti aŵilanjikwe che Paolo ni ŵampilikanilaga achiŵechetaga yankati kwakulupilila Che Yesu Kilisito. ²⁵ Nambo paŵatandite che Paolo kuŵecheta yankati indu yaikwatenda ŵandu aŵe ŵambone ni ungapundanganya ni lyuŵa Akunnungu lichiŵalamule ŵandu wose, che Felikisi ŵajogwepe ni ŵatite, “Sano njauleje, chinammlanje sooni napataga lipesa.” ²⁶ Katema ko che Felikisi ŵalolelaga kuti chapegwe mbiya ni che Paolo. Ligongo lyo ŵapundile kwaŵilanga sooni ni sooni kunguluka nawo.

²⁷ Payapite yaka iŵili, che Polikio Festo ŵaliji chilongola pamalo pa che Felikisi juŵaliji jwankulu jwa chilambo. Pakuŵa che Felikisi ŵasachile kwanonyelesya Ŵayahudi ŵalesile che Paolo mu nyuumba jakutaŵilwa mula.

25

Che Paolo akusaka alamulikwe ni Mwenye jwa ku Loma

¹ Moŵa gatatu pakumala che Festo kwinjila ku Kaisalia kugatanda masengo gakwe, ŵakwesile kwaula ku Yelusalemu. ² Kweleko achakulu ŵambopesi pamo ni ilingola ŵa Ŵayahudi ŵansalile che Festo magambo ga che Paolo. ³ Ŵachondelele che Festo kuti ŵasalalisye ntima kwa kwaikanawo che Paolo ku Yelusalemu kuti ŵajuŵilile petala ni kwaulaga. ⁴ Nambo che Festo ŵaajanjile, “Che Paolo ali mu nyuumba jakutaŵilwa ku Kaisalia ni nansyene chinyaule kukoko pangakaŵa. ⁵ Mwaleche ilingola ŵenu ajaulangane pamo ni une kweleko akaaŵechetele naga atesile yangalumbana.”

⁶ Che Festo ŵatemi nawo kwa moŵa nane pane likumi, nipele ŵaujile ku Kaisalia. Malaŵi jakwe ŵajawile ni kutama pa chitengu cha ulamusi, ŵalamwile kuti ŵaichenawo che Paolo. ⁷ Paŵaiche che Paolo, Ŵayahudi ŵaŵakopochele ku Yelusalemu ŵansyungwile ni kutanda kwaŵechetela yejinji yakutopa ni nganakombolanga kuisalichisya. ⁸ Nkulichenjela, che Paolo ŵatite, “Uneji nganimbanganya magambo gagaligose gankati malajisyo ga Ŵayahudi pane nkati Nyuumba ja Akunnungu natamuno kwa Mwenye jwa

ku Loma.”⁹ Nambo che Festo w̄asachile kulinonyelesya kwa W̄ayahudi ni w̄ambusisye che Paolo, “Ana nkusaka kwaula ku Yelusalemu nkalamulikwe kweleko yankati magambo ga paujo pangu?”¹⁰ Nambo che Paolo w̄atite, “Ngwima paujo pa nkungulu wa Mwenye jwa ku Loma, pelepa ni panguw̄ajilwa kulamulikwa. Alakwe mwasyene nkumanyilila uchenene, uneji nganinaapanganichisya W̄ayahudi changalumbana chachili chose.¹¹ Nipele iw̄aga ngwete magambo pane ndesile yangalumbana yakuw̄ajilwa kuulajikwa, ngangukana kuwa. Nambo iw̄aga ngapagwa usyene wa magambo gakumechetela une w̄andu w̄a, ngapagwa mundu juchakombole kuundaga mmakono mwa w̄anyawo. Ngusaka mumbeleche kwa Mwenye jwa ku Loma.”

¹² Nipele che Festo pa w̄amasile ku w̄echeta ni w̄andu w̄a nkungulu w̄ansalile che Paolo, “Nkusaka kunjausya kwa Mwenye jwa ku Loma, ayaga, chinjaule kwa Mwenye jwa ku Loma.”

Che Festo akunsalila che Agilipa ngani ji che Paolo

¹³ Gali gapite mo w̄a gampepe, mwenye che Agilipa ni che Belinike nlumbugwe, w̄aiche ku Kaisalia kukwakomasya che Festo.¹⁴ Ni w̄atemi kweleko mo w̄a gampepe ni che Festo nombe w̄ansalile mwenye ngani ja magambo ga che Paolo achitiji, “Kwana mundu jumo pelepa ju w̄annesile che Felikisi ali mu nyumba jakuta w̄ilwa.¹⁵ Panajawile ku Yelusalemu achakulu w̄ambopesi pamo ni achachekulu w̄a W̄ayahudi w̄ambechetele mundu jo ni kuunjondelela kuti naalamule ni kwajamuka.¹⁶ Nambo uneji naasalile kuti W̄aloma nganakola masyow̄elo go ga kuntyosya mundu alamulikwe akana w̄e kuchingangana ni w̄andu w̄akumbechetela meeso ni meeso, ni kwapa lipesa lya kulichenjela kwa iw̄ambechetele yo.¹⁷ Nipele, pa w̄asongangene apano, nganinga w̄a, mala w̄i jakwe natemi pachitengu changu cha ulamusi ni kulajisya annyichenawo mundu jo.¹⁸ W̄akumbechetela w̄akwe pa w̄ajimi, nganakoposya magambo ga yangalumbana mpela inaganisyaga.¹⁹ Nambo w̄akanilanaga ine pe yankati dini jao ni yankati mundu jumo jwaku w̄ilanjikwa Che Yesu jwa w̄awile nambo che Paolo akulimbila kuti ali w̄ajumi.²⁰ Nganinaimanyilila chakutenda nkati magambo ga. Nipele, nambusisye che Paolo iw̄aga chasache kwaula ku Yelusalemu kukulamulikwa kweleko magambo ga.²¹ Nambo che Paolo w̄asachile kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nalamwile kuti angose mu nyumba jakuta w̄ilwa mpaka pachinaapeleche kwa Mwenye jwa ku Loma.”²² Che Agilipa w̄ane ju w̄aliji mwenye jwa liuto liine w̄ansalile che Festo, “None ngusaka kumpikanila nansyene mundu jo.” Che Festo w̄atite, “Chimumpikanile mala w̄i.”

Che Paolo paujo pa che Agilipa ni che Belinike

²³ Mala w̄i jakwe che Agilipa ni che Belinike w̄aiche ali nkusangalala pa nkungulu ali alongene ni achakulu w̄a w̄angondo ni achakulu w̄a musu. Che Festo w̄alamwile kuti w̄aichenawo che Paolo.²⁴ Che Festo w̄atite, “Mwenye che Agilipa ni w̄anawose w̄antemi apano pamo ni uweji! W̄ayahudi wose w̄a pelepa ni w̄a ku Yelusalemu akummechetela mundu ju kukwangu ni akusaka aulajikwe.²⁵ Nambo uneji nganinagawona magambo gagaligose gakwa w̄ajila kuulajikwa. Ni paku w̄a che Paolo nsyene w̄asachile alamulikwe ni Mwenye jwa ku Loma, noneji najitichisye kunjausya ku Loma.²⁶ Kwa uneji nganingola usyene wankati w̄elewo wakunlembela Mwenye jwa ku Loma. Kwa ligongo lyo nanyichenawo paujo penu nnopenope kukwenu achimwene mwenye che Agilipa, mwamalaga kumbusyausya mbate chakulemba.²⁷ Paku w̄a nguwona chii w̄e yakusekasya kwajauchisya jwantawe pangasala uchenene yakwa w̄echetela yo.”

¹ Nipele che Agilipa wansalile che Paolo, “Nkukombola kulichenjela.” Pelepo che Paolo wagolwesye nkono wao ni kulichenjela, achitiji.

² “Mwenye che Agilipa, nguliwona ngwete upile lelo jino kwima paujo peni ni kulichenjela yankati yanayose yakumechetela une Wayahudi. ³ Nnopenope pakuwa alakwe mwasyene nkumanyilila uchenene masyowelo ga Wayahudi ni umenyani wao, ngunchondelela mumbilikanile mu upililiu.

⁴ “Wayahudi wose akumanyilila une uchenene chitandile uchanda wangu. Akumanyilila inatite pakutama ni wanyawo mu chilambo changu ni ku Yelusalemu nombeko chitandile ndanda jo. ⁵ Akumanyilila une chitandile kalakala ni asakaga akukombola kuwalinga umboni kuti chitandile ndanda jo naliji jumo jwa mpingo wa Mafalisayo wakwapopelela Akunnungu kupunda wandu wane wose. ⁶ Ni sambano nyimi pelepa kulamulikwa ligongo nguchilolela chilanga chiwalanjile Akunnungu kwa achambuje wetu chila. ⁷ Chilanga cho ni chichocho chaakuchilolela ngosyo kumi na mbili sya wandu wetu kuti chimalile, achatumichilaga Akunnungu nkulimbangana muusi ni chilo. Ni kwaligongo lyo alakwe mwenye, Wayahudi wa akuumechetela une. ⁸ Wanyamwe wose wandi apano kwa chichi nkuganisa kuti Akunnungu ngakukombola kwasyusya wawe? ⁹ Isyene uneji nansyene naliweni kuti ngusachilwa kutendekanya yejinji yakunkanila Che Yesu jwa ku Nasaleti. ¹⁰ Yelei ni inaitesile ku Yelusalemu kula. Napochele lilamulo kutyochela kwa achakulu wambopesi, naakamwile wandu wajinji mwa wandu wa Akunnungu ni kwatawa mu nyuumba jakutawilwa. Ni wanyawo pawalamulikwe kuulajikwa, uneji nakundile aulajikwe. ¹¹ Naalagesye mmajumba gao ga kupopelela ni kwakanganichisya atukane. Naatumbilile kwannope namose najawile kukwasosasosa mmisi ja ilambo yakutalichila kuti naalagasye.

Che Paolo akuwecheta yatite pakuwa jwakukulupilila (Masengo 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Ligongo lya masengo gagogo pego najawile ku Damesiki ndili ni ulamusi ni malajisyo ga achakulu wambopesi. ¹³ Alakwe mwenye, panaliji mwitala muusi, lyuwa lili pa ntwe naliweni lilanguka lyekulungwa kupunda lilanguka lya lyuwa lichilanguchisyaga kutyochela kwini. Ni lyatusyungwile uneji pamo ni achinjangu wanaliji nawo mu ulendo mo. ¹⁴ Wose twagwile, none napilikene lilo we lichisalilaga mchiebulania, ‘Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuulagasya? Nkuliulasya mwasyene pangali ligongo mpela ng’ombe jajikuchiputa chiboko cha mmbujegwe.’ ¹⁵ Noneji nausisye, ‘Ana waani alakwe, Ambuje?’ Ni Ambuje wo wajanjile, ‘Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya mmwejo. ¹⁶ Nambo Sambano njime, nankopochele kuti nambiche mme nkamusi jwangu. Mmwejo chimmalanje ya uneji, chimwasalile wandu yanyiwani lelo jino ni ichinannosye kanyuma. ¹⁷ Chinankulupusye kutyoka mwa wandu wa ku Isilaeli pamo ni wandu wanga wa Wayahudi kuchinantume une ko. ¹⁸ Mwatatanukule meeso gao kuti akombole kopoka mu chipi ni kwinjila mu lulanga nombe akopoche mu ulamusi wa Shetani ni kwagalauchila Akunnungu kuti kwa kungulupilila une alecheleswe sambi syao ni kwinjila majumba pamo ni wandu wasagulikwe ni Akunnungu.’

Che Paolo akuwecheta yankati ukatumetume wao

¹⁹ “Kwapele, alakwe mwenye che Agilipa, uneji nganileka kwitichisya yakwiwona yaikopochele kwini. ²⁰ Nipele natandite kulalichila malo we ga Akunnungu kwa wakutama ku Damesiki ni ku Yelusalemu ni chilambo chose cha ku Yudea pamo ni wandu wanga wa Wayahudi. Naalalichile aleche sambi ni kwaujilila Akunnungu ni kulosya kwa isambo yao kuti alesile sambi. ²¹ Kwa ligongo lya malo we go Wayahudi wangamwile une ndili pa Nyuumba ja Akunnungu ni kusaka kumulaga. ²² Nambo Akunnungu aang’osile, mpaka lelo jino ndili jwansima. Noneji nguwalanga kwa achanandi ni

achakulungwa. Ngangusala ine ikaŵe yeila yasangile ŵakulondola ŵa Akunnungu ni che Musa kuti chiikopochele, ²³ yakuti yaŵajilwe Kilisito alaje ni kuŵa mundu jwaandanda kusyuka mwa wose ŵawile. Nombejo chakombole kwaichisya lilanguka Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi.”

²⁴ Che Paolo paŵalichenjele mpaka pelepo, che Festo ŵaŵechete kwa liloŵe lyekulungwa, “Mmwe che Paolo ntekupungwana! Kulijiganya kose kuntesile mpungwane.”

²⁵ Che Paolo ŵajanjile, “Nganibungwana, alakwe ambuje che Festo. Chinguŵecheta cho chili chisyene ni cha lunda. ²⁶ Alakwe mwenye che Agilipa nkuimanyilila uchenene yose yaikopochele yo. Noneji ngukombola kuŵecheta pangali lipamba paujo penu pakuŵa nguimanyilila isyene kuti ngapagwa chichatendekwe pachisyepela. ²⁷ Mwenye che Agilipa, ana nkugakulupilila maloŵe gaŵaŵechete ŵakulondola ŵa Akunnungu, ŵa kalakala? Ngumanyilila kuti nkugakulupilila!” ²⁸ Ni che Agilipa ŵansalile che Paolo, “Ana nkuganisyana kuti kwa katema kakajipi peka chinkombole kundendekasya meje Mkilisito?” ²⁹ Che Paolo ŵajanjile, “Iŵaga kwa katema kakajipi pane kakajinji, ngwapopelela Akunnungu, ngaŵa alakwe pe nambo ni ŵanawose ŵakumbikanila lelo jino ŵa aŵanje mpela indite pakuŵa une, nambo anaichile kutaŵikwa minyolo mpela une.”

³⁰ Pelepo mwenye che Agilipa ni jwankulu che Festo ni che Belinike pamo ni ŵane wose ŵaŵaliji pamo nawo ŵajimi. ³¹ Ni paŵakopokaga ŵasalilene, “Mundu ju nganapan-ganya chachili chose chakusachilwa kuulajikwa natamuno kwataŵa.” ³² Che Agilipa ŵansalile che Festo, “Ikakomboleche kungopola mundu ju ngaakaŵende kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma.”

27

Che Paolo akwauswa ku Loma

¹ Paŵalamwile kuti tujale ku Italia ni ngalaŵa ŵammisile che Paolo pamo ni ŵatawe ŵane mmakono ga che Juliasi, juŵaliji jwankulu jwa ŵangondo mumpingo waukuŵilanjikwa “Mpingo wa Agosto.” ² Twakwesile ngalaŵa jekulungwa jijaty-ochelaga ku Adiliamiti, jijaliji chile kutanda ulendo kupitila mbwani ja chilambo cha ku Asia ni twatandite ulendo. Che Alisitako mundu jwa ku Makedonia kutyochela ku Sesalonike ŵalongene noweji. ³ Lyuŵa lyaaŵili twaiche ku Sidoni ni ngalaŵa. Nipele che Juliasi ŵaapanganichisye yambone che Paolo, ŵalesile ajaule kwa achambusangagwe kuti apegwe yaikwasoŵa. ⁴ Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo, ni twapite mungulugulu chilumba cha Kupulo tuchilisepusyaga ni mbungo jijaliji jininkupuga nnope kutyochela paujo petu. ⁵ Twajombweche bahali ja Kilikia ni Pamfilia ni twaiche mmusi wa Mila chilambo cha ku Likia. ⁶ Ni kweleko jwankulu jwa ŵangondo jula ŵajisimene ngalaŵa jekulungwa jichikopochelaga ku Alekisandilia kwaula ku Italia, nombejo ŵatujinjisye mwelemo.

⁷ Twajesile mbolebole moŵa gamajinji ni twaiche pachiŵandi ni Nido nkulaga. Pakuŵa mbungo jatusiŵilile kuendelechela ni twapite kusini kwa chilumba cha Kilete kuŵandikana ni Salomone. ⁸ Twapite mumbwani kwa kulaga ni twaiche peuto pa-pakuŵilanjikwa “Bandari jambone,” pachiŵandi musu wa Lasea.

⁹ Gaapite moŵa gamajinji ni moŵa gakutaŵa gaapite, ni twaliji mmoŵa ga kogoya kuendelechela ni ulendo wa mu ngalaŵa. Nipele che Paolo ŵaajamwiche achitiji, ¹⁰ “Achalongo achinjangu, nguwana kuti ulendo wu chiuŵe wa kogoya ni kusoyesya indu, ngaŵa kwa ndundu ni ngalaŵa pe, nambo kwa umi wetu nombe.” ¹¹ Nambo jwankulu jwa ŵangondo jula ŵagapikanile nnope maloŵe ga juŵalongosyaga ngalaŵa ni nsyene ngalaŵa kupunda maloŵe gaŵaŵechete che Paolo gala. ¹² Pakuŵa bandari

jo nganijiwa jambone kutama mowa ga mbepo, wandu wawatupile wajitichisye kuendelechela ni ulendo yakombolekaga aichanje ku Finikisi ni kutama kweleko katema ka mbepo ko. Finikisi jili bandari ja Kilete jajilolite kwiwanda ni kwichela.

Mbungo jekulungwa mu bahali

¹³ Mbungo ja kusi jatandite kupuga ni waganisisey kuti chakombole kutendekanya iwachile yo. Nipele wanyakwile nanga ni kuwika mu ngalawa, wajendelechele ni ulendo wapite mbwani kwa mbwani ni kwika ku mbwani ja Kilete. ¹⁴ Nambo pangakawa, mbungo jekulungwa jati mpela chibungu jajikuwilanjikwa “Mbungo ja kaskazi” japujile kutyochela ku chilumba. ¹⁵ Ngalawa jila jagombilwe ni mbungo, nombejo nganjikombola kujipunda mbungo, nipele twajilesile jiseleleche ni mbungo. ¹⁶ Nkwenda mo twapite upande wa kusini mwa chilumba chachinandi liina lyakwe Kauda, twakombwele kwakulimba nnope kugopola ntumbwi wa kwakulupuchisya wandu mu ngalawa jekulungwa jila. ¹⁷ Achikatumetume waali mu ngalawa wala pawanyakulile ntumbwi ula nkati, wautawilile mu ngalawa jila ni ngonji kuulimbisya kuti unajonasiche ni mbungo. Ni pakuwa wajogopaga kutitimila munsanga wejinji mu mbwani ja Libia, kwa yele wagatulwisye matanga ni wagambaga kwenda pe ni mbungo. ¹⁸ Mbungo jekulungwa jila jajendelechele kupuga ni malawi jakwe watandite kwasila ndundu mu bahali. ¹⁹ Ni lyuwa lyaatatu wajasile ni makono gao achinsyene yoombo ya mu ngalawa jekulungwa. ²⁰ Mowa gamajinji nganitukombola kuliwona lyuwa atamuno ndondwa ni mbungo jekulungwa jila japundile nnope. Chilolelo chose chati tutulame chamasile.

²¹ Pawatemi pangalya mowa gamajinji, wajimi che Paolo pasikati pao ni kuti, “Achambusanga wangu nkambikanichisye une kuti kasintyoka ku Kilete ngankalaje kwantinyi ni kupotesya indu yi. ²² Sambano ngunchondelela, nkamulichisye ntima pakuwa ngapagwa jwalijose mwa wanyamwe juchawe nambo ngalawa pe ni jichijionasiche. ²³ Pakuwa chilo katumetume jwa kwini jwa Akunnungu, Akunnungu jwandesile une kuwa jwao ni jungwapopelela wangopochele, ²⁴ ni kuusalila, ‘Kasinjogopa che Paolo! Ikuwajilwa mmwejo kwima paujo pa Mwenye jwa ku Loma. Kwaligongo lyenu mwe Akunnungu chiwakulupusye wose waali mu ulendo pamo nomwe.’ ²⁵ Nipele nkamulichisye ntima, pakuwa ngwakulupilila Akunnungu kuti chiitendekwe mpela indite pakusalilwa. ²⁶ Nambo chituponyekwe pa chilumba chimo.”

²⁷ Chilo cha lyuwa lya kumi na nne twaliji tuninkukwekwelemya akuno ni akunokuno ni meesi mu bahali ja Mediteleniani. Chilo nnope achikatumetume waali mu ngalawa waganisisey kuti tuwandichile munsanga. ²⁸ Nipele watulwisye ngoji wawatawilile chindu chakutopela achisakaga kupima amanyilile ipatite kwendesya ni wapatile makono alobaini. Kanyuma kanandi wapimile sooni ni wapatile makono selasini. ²⁹ Ni pakuwa wajogopaga kukwama papali ni lwala, watulwisye nanga ncheche sya kunyuma kwa ngalawa ni kupopela kuti kucheje. ³⁰ Ni wawalongosyaga ngalawa wala wasachile kutila kutyochela mu ngalawa ni wautulwisye ntumbwi ula achinamanilaga akutulusya nanga sya paujo. ³¹ Nambo che Paolo wansalile jwankulu jwa wangondo jula pamo ni wangondo wane, “Iwaga wanya wa ngaatama mu ngalawa ngankulupuswa.” ³² Papopo wangondo wala wakatile migoji jijakumulile ntumbwi ni waulisile ujigalikwe ni meesi. ³³ Kukanawe kucha che Paolo wachondelele wose kuti alye chakulya achitiji, “Lelo jino lyuwa lya kumi na nne ntemi ni sala nli nkulolela, pangalya chindu chachili chose. ³⁴ Nipele ngunchondelela nlye, pakuwa chichinkulupusye kuti nkawa. Pakuwa ngalujasika namuno luumbo lumo lwa pa mitwe jenu.” ³⁵ Che Paolo pawamasile kuwecheta yeleyo wajigele nkate, nipele watogolele Akunnungu paujo pa wose, waga wenyene ni kutanda kulya. ³⁶ Nipele wose wakumulisye ntima, nombewo walile. ³⁷ Watwaliji mu ngalawa twaliji wandu mia mbili ni sabini na sita. ³⁸ Patwalile wose ni kwikuta, wajijalwisye ngalawa jekulungwa kwakwasila ngano mu bahali.

Ngalaŵa jekulungwa jikutemeka

³⁹ Pakwachele ŵaŵalongosyaga ngalaŵa ŵala nganachimanyilila chilambo chila, nambo ŵauweni nsanga ku mbwani. Nipele ŵasachile kujijimika ngalaŵa kweleko naga chakombole. ⁴⁰ Ŵakatile ngonji sya nanga ni kusileka mu bahali ni ŵagopwele ngonji sisyataŵikwe pa usukani ni kwina mukula tanga ja paujo pa ngalaŵa kuti jikamule mbungo ni kwajausya ku mbwani. ⁴¹ Nambo ŵaiche pamalekano pagachingangene matala gaŵili ga meesi ga bahali ni ngalaŵa jatanjile palapala. Upaande wa paujo pa ngalaŵa watitimile munsanga pangali kutinganyika, nambo upaande wa panyuma watandite kutemeka kwa ligongo lya machili ga matumbela.

⁴² Ŵangondo ŵasachile ŵaulaje ŵataŵikwe wose atakojelela ŵane ni kutila. ⁴³ Nambo jwankulu jwa ŵangondo achisakaga kwakulupusya che Paolo, ŵaalekasisye ŵangondo akatenda yeleyo. Ŵalamwile ŵaakukombola kojelela alilechelele mmeesi ni kwika kunsanga. ⁴⁴ Ni ŵaakusigalila wo, ŵane akamulile mbao ni ŵane ipitingwa iyatemeche mu ngalaŵa. Iyoyo ŵandu wose ŵaiche kwa chitendewele ku nsanga.

28

Iyasimene che Paolo kuchilumba cha Melita

¹ Patwaiche kwa chitendewele ku nsanga, twaimanyi kuti chilumba chila chikuŵilanjikwa Melita. ² Ni ŵandu ŵangali lunda ŵatutendele yambone nnope. Ula jatandite kunya ni kwaliji ni mbepo, ŵatukolechesye mooto tujootele ni kutukalibisya. ³ Che Paolo ŵalokwete litenje lya sasu ni ŵasiŵisile pa mooto. Paŵaŵikaga, lijoka lyakopweche ligongo lya ntukuta wa mooto ula lyaliŵilijile pankono wakwe. ⁴ Ŵandu ŵa kweleko wo paŵaliweni lijoka lili nkuliŵilijila pankono wakwe ŵasalilene, “Kusyene mundu ju ali jwakuulaga, namuno akulupwiche mmeesi nambo chisasi cha nnungu jwetu jwankongwe jwakuŵilanjikwa Haki ngachikunneka alame.” ⁵ Nambo che Paolo ŵalikung'undile lijoka lyo pa mooto ni nganilimpeteka namose kanandi. ⁶ Ŵandu ŵala ŵaliji nkulolela kuti pane tuimbe nkono, pane chagwe ni kuwa papopo. Nambo paŵalolele nnope ni nganachiwona chindu chakwaŵenga chichapatile, ni ŵagalawisye ng'anisyo syao ni kuti ali jumo jwa achiminungu.

⁷ Pachiŵandi ni pepala kwaliji ni migunda ja jwankulu jwa chilumba chila jwakuŵilanjikwa che Pabulio. Mundu ju ŵatupochele yambone ni twatemi mu nyuumba jao ja achalendo kwa moŵa gatatu. ⁸ Atati ŵao che Pabulio ŵaliji agonile ali nkulwala chiilu ni mmatumbo mwa miasi. Che Paolo ŵajawile kukwalola ni paŵamasile kupopela, ŵasajichile makono gao ni kunlamya. ⁹ Payakopochele yeleyo, iyoyo peyo ŵakulwala ŵajinji ŵaŵatamaga mu chilumba chila ŵaiche, nombewo ŵalamiswe. ¹⁰ Ŵandu ŵala ŵatuchimbichisye nnope, ni katema patwatyokaga ŵatupele yose iyatusoŵile mu ulendo wetu.

Ulendo wa ku Loma kutyochela ku chilumba cha melita

¹¹ Pajapite miesi jitatu, twatandite sooni ulendo wetu kwa ngalaŵa jekulungwa jimo jijasigele mu chilumba mula, jichilindililaga gapite kaje moŵa ga mbepo. Ngalaŵa jila jakopochele ku Alekisandilia ni jaŵilanjikwe “Achiminungu Maŵila.” ¹² Twaiche ku Silakusa ni twatemi pelepo moŵa gatatu. ¹³ Kutyochela pelepo twasyungwile mumbali ni twaiche ku Legio. Malaŵi jakwe jatandite kupuga mbungo kutyochela kulujenda ni pagapite moŵa gaŵili twaiche ku Puteoli. ¹⁴ Kweleko twasimene ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu achinjetu ni ŵatuchondelele tutame pamo nawo chijuma chimo. Kwanti nyi ni itwatite pakwika ku Loma. ¹⁵ Ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa ku Loma paŵapilikene ngani syetu ŵaiche mpaka Pakusumichisya Malonda che Apio ni ŵane ku Majumba Gatatu ga Achalendo kukutuchingamila. Che Paolo paŵaweni ŵelewo ŵaatogolele Akunnungu ni ŵalimbiswe ntima.

Che Paolo ali ku Loma

¹⁶ Patwaiche ku Loma wâkundile kuti che Paolo atame pajikape pamo ni jwangondo juwanlindililaga.

¹⁷ Pagapite moâ gatatu che Paolo wâawilasile achakulu wa Wayahudi wâwatamaga kweleko. PaWasongangene pamo ni waasalile, “Achalongo achinjangu, uneji natawikwe ku Yelusalemu kula ni kutagwa mmakono ga Waloma namuno nganindende magambo gagaligose kwa wându wângu pane kugapwanya masyowelo ga achambuje wetu.

¹⁸ PaWamasile kuusyausya, Waloma wasakaga kung'opola pakuwa kwangu une nganagasimana magambo gakuwajilwa kuulajikwa. ¹⁹ Nambo Wayahudi pawakanile yeleyo, nasachile kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nachiwamuno nganingola chakwa wechetela wându wa musu wangu. ²⁰ Kwaligongo lyo nanchondelele wanyamwe kuti tuonegane ni kuwecheta nomwe pakuwa ndawikwe kwa nyolo si ligongo lya chilolelo cha Waisilaeli chiwalanjile Akunnungu.”

²¹ Ni wanyawo watite “Uweji nganitupochele chikalata kutyochela ku Yudea nkati alakwe atamuno achinjetu wawaiche akuno kukutusilila pane kuwecheta chindu chakusakala nkati alakwe. ²² Nambo tukusaka kupilikana pakang'wa penu inkuti paaganisya pakuwa tukumanyilila kuti palipose akusala kuti mpingo wo uli wangalum-bana.”

²³ Nipele wasagwile lyuwa lya kuchingangana ni che Paolo ni waiche wându wâjinji nnope ku nyumba kuwatamaga. Kutandila kundaâi mpaka ligulo che Paolo waliji nkwasalila yejinji ya Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya ngani sya Che Yesu kutyochela mmalajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa ni itabu ya wakulondola wa Akunnungu achisakaga kwanyenga kuti waakulupilile Che Yesu. ²⁴ Wane wâjitichisye iwasalilaga yo nambo wane wakanile. ²⁵ Nipele nganajiilana achinsyene pe, ni watyosile pelepo pakuwa che Paolo waasalile, “Mbumu jwa Akunnungu wasasile usyene kwa achambuje wenu kwa kang'wa ja jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya, ²⁶ achitiji, ‘Njaula kwa wându wa nkaasalile, kupilikana chimpilikane, nambo ngasammanyilila, kulola chinnole nambo ngasambona.

²⁷ Pakuwa mitima ja wându wa jilimbile, asiwilile mawiwi gao ni meeso gao gasisine. Melepe akasaona kwa meeso gao, akasapilikana kwa mawiwi gao, akasamanyilila kwa mitima jao, akasapitikuchila kwa une, noneji ngalamisye.’ ”

²⁸ Nombe che Paolo watite sooni, “Mmanyilile wanyamwe kuti, ukulupusyo wa Akunnungu wu wejausye kwa wându wangaâa Wayahudi, nombewo chaupilikane!” ²⁹ Che Paolo pawamasile kuwecheta yeleyo Wayahudi wakopweche ali nkukanilana nnope achinsyene pe.

³⁰ Nipele che Paolo watemi yaka iwili mu nyumba jiwalipilaga jila. Ni waapochele wându wose wawaikaga kukwalola. ³¹ Walalichilaga wându ngani ja Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya wându nkati Ambuje Che Yesu Kilisito pangajogopa ni nganapagwa jwannekasisye.

Chikalata chi che Paolo kwa Waloma Chilongolelo

Chikalata cha Waloma chalembeke ni nduna che Paolo ikukomboleka pasikati pa yaka ya 54 ni 58 pakumala kupagwa Kilisito. Che Paolo waliji akanaŵe kwaula kuku-jimajimila ku Loma, kwapele wapelechele chikalata chi kwapa malajisyo wandu wose wakukulupilila Kilisito wa ku Loma waali Wayahudi ni wanganaŵa Wayahudi. Walembele chikalata chi mu mmusi wa ku Kolinto kuwatamaga katema ko. Che Paolo walembele kuti wandu wa ilambo yose waakupilile ni kwajitichisya Che Yesu Kilisito liunjili lya 16 ni nsitali wa 26.

Chitabu cha Waloma chili chitabu muhimu chachikwakamuchisya wandu wakukulupilila wa palipose ni kwa katema kakalikose pakuŵa chikulosya pangasisika ni chitabu chose. Che Paolo ausasile pangasisika ukulupusyo watuli nawo kwa litala li Che Yesu Kilisito. Sooni che Paolo alumbikenye Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito ni Malangano ga Kalakala. Waumanyilisi wajinji asasile kuti nsingi wa chitabu chi uli liunjili lya 1 msitali wa 16 waukuti, “Ngangujikolela soni Ngani Jambone, pakuŵa gali machili ga Akunnungu kwa ukulupusyo wa kila mundu jwakukulupilila, kutandila kwa Wayahudi mpaka kwa wandu wangaŵa Wayahudi.” Liuto lyaandanda lya Waloma kutandila 1-12, chamunkati gali majiganyo gankati kwamanyilila Akunnungu ni liuto lyaawili lya Waloma kutandila 13-15, kwana majiganyo kwa Wakilisito yakuti pakusachilwa kutama.

Yaili mwelemo

Che Paolo atandite chikalata chao kwa kulimanyukusya nsyene ni kusala welewo ali waani wakulemba (1:15).

Sooni alembele nkati wandu yatite pakuŵa ni ukomboleche wa kukulupuswa kwa litala li Che Yesu Kilisito (1:16-11:36).

Che Paolo akwalajisya Wakilisito yakuti pakusachilwa kutama (12:1-15:13).

Che Paolo amalichisye chikalata kwa Waloma kwa kwakujikomasya mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito waali ku Loma (16).

¹ Une che Paolo, jwaketumichila ju Che Yesu Kilisito, nguchilemba chikalata chi. Akunnungu amilasile me nduna ni asagwile naalalichile wandu Ngani jao Jambone.

² Kalakala ko, Akunnungu waasalile wandu ajiji Ngani Jambone kwa litala lya wakulondola wao mpela itite pakulembekwa Mmalembelo ga Akunnungu. ³ Ngani Jambone ji jikungamba Mwana jwa Akunnungu, Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. Jwati nkati undu wakwe wapagwile mu lukosyo lwa mwenye che Daudi. ⁴ Nambo nkati umi wao wa chibumu, Mbumu jwa Akunnungu walosisye kwa litala lya ukombole wakwe kuti Mwana jwa Akunnungu kwa kusyuka kwakwe yaani Kilisito Ambuje wetu. ⁵ Kwa litala lyakwe mbegwile upile wa kuŵa nduna kuti kwa ligongo lya Kilisito nalongosye wandu wa ngosyo syose, akulupilile ni kuitichisya. ⁶ Wanyamwe nli pasikati ja wandu wo, wankutama ku Loma mmilanjikwe ni Akunnungu mme wandu wakwe Che Yesu Kilisito.

⁷ Nipele, une che Paolo ngunlembela wanyamwe wose wankunonyelwa ni Akunnungu wankutamanga ku Loma, ummilanjikwe mme wandu wakwe. Ngunsachila upile ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

Mapopelo ga kutogolela

⁸ Ikanaŵe yaili yose, ngwatogolela Akunnungu wangu kwa litala li Che Yesu Kilisito kwa ligongo lya wanyamwe wose, pakuŵa chikulupi chenu chikupikanika ku chilambo

kose. ⁹ Akunnungu ungwatumichila ni ntima wangu wose, nkulalichila Ngani Jambone ja Mwanagwao, ali jwaumboni jwangu kuti ngunkumbuchila w̄anyamwe, ¹⁰ moŵa gose pangupopela. Ngwapopela Akunnungu yanonyelaga ambe lipesa lyambone lya kunjimajimila. ¹¹ Pakuŵa sachile kwannope kummona w̄anyamwe, kuti ngamulangane ni w̄anyamwe mu ntuuka ungupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu, kuti mme w̄alimbangene. ¹² Chingusala, w̄anawose tutusyaneje mitima, w̄anyamwe mulimbisye une mu chikulupi changu ni uneji nanlimbisye w̄anyamwe mu chikulupi chenu.

¹³ Achalongo achinjangu, ngusaka mmanyilile kuti kakajinji nasakaga iche kukwenu, nambo nekasiswe mpaka sambano. Nasachile kwika kuti ngombole kunkamuchisya mwanya nlimbangane mu chikulupi, mpela indite pakwakamuchisya w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi kulimbangana mu chikulupi. ¹⁴ Pakuŵa ngusachilwa kwalalichila w̄andu wose W̄agiliki ni w̄angaŵa W̄agiliki, ni kwalalichila w̄aali ni lunda ni w̄akuloŵela. ¹⁵ Kwaligongo lyo ngulajila kwannope kunnalichila Ngani Jambone w̄anyamwe nombe w̄ankutama ku Loma.

Machili ga Ngani Jambone

¹⁶ Ngangujikolela soni Ngani Jambone, pakuŵa jikwete machili ga Akunnungu gakunkulupusya kila mundu jwakukulupilila, kutandila kwa W̄ayahudi ni sooni kwa w̄angaŵa W̄ayahudi. ¹⁷ Pakuŵa Ngani Jambone jikulosya yatite Akunnungu pakwatenda w̄andu kuŵa w̄ambone paujo pao. Kwa litala lya chikulupi, chitandile kundanda mpaka kumbesi. Mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Mundu jwatendekwe jwambone paujo pa Akunnungu chatame kwa chikulupi.”

W̄andu wose akwete sambi

¹⁸ Kutyochela kwinani Akunnungu alosisye uchimwa wao kwa litala lya sambisyose ni kwa litala lya ugongomalo wose wa aŵala w̄andu w̄akuuliŵatila usyene ukamanyika kwa litala lya ugongomalo wao. ¹⁹ Pakuŵa yose yaikutesya Akunnungu amanyiche kukwao, imanyichikwe, ligongo Akunnungu nsyene ailosisye kwa w̄anyawo. ²⁰ Chitandile Akunnungu paŵagumbile chilambo, ukombole wao wa moŵa gose pangali mbesi ni Unungu wao, ikuwoneka pangasisika namuno ngaikuoneka ni meeso. W̄andu akukombola kumanyilila kwa indu yagumbile. Kwapele w̄andu ngakombola kulichenjela kwa yaili yose. ²¹ Namuno akumanyililanga kuti Akunnungu apali, nambo ngakunkusya atamuno kuntogolela yakuti pakuŵajilwa, nambo ng'anisyo syao sili syangalimate ni mitima jao jitajikwe chipi. ²² Akulitendanga ŵa lunda, nambo ali w̄akuloŵela. ²³ Alesile kwapopelela Akunnungu w̄angakuwa, nambo akwipopela inyago yaikulandana ni mundu jwakwasika, chisau inyama pane ijuni pane inyama yaikukwaŵa.

²⁴ Kwa ligongo lya yeleyo, Akunnungu w̄aalesile mu tama jangalumbana ja mitima jao ni kupanganyichisyana indu ya soni mu iilu yao. ²⁵ Akuutindanya usyene wa Akunnungu kwa unami, akuipopolela ni kuitumichila indu yepanganyikwe ni Akunnungu ni kwaleka Akunnungu w̄aipanganyisye, w̄akusachilwa kulapikwa moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

²⁶ Kwa ligongo lyo Akunnungu w̄aalesile akuyanje tama syao sya soni. Namose achakongwe w̄alesile kugonana ni achalume yaikuti pakusachilwa, w̄agonanaga ni achakongwe achinjao. ²⁷ Achalume nombe iyoyo peyo akulekanga kugonana ni achakongwe yaikuti pakusachilwa, w̄akolelene mchesele jwannume ni jwannume. Akupanganyichisyana ipanganyo ya soni achalume kwa achalume, kwayele akuliichisya kwamukwa kwa ugongomalo wao wautesile.

²⁸ Pakuŵa w̄andu wo w̄akanile kuuŵika mu ng'anisyo usyene wa kwamanyilila Akunnungu, nombe Akunnungu w̄aalesile akuyanje ng'anisyo syao syangalumbana, w̄aipanganyisye aila yekanye kuipanganya. ²⁹ W̄andu ŵa aguumbele ugongomalo wose,

ungalumbana ni lipamo ni wiu ni uulasi ni unami ni ngomo ni kulambusya. Ni kunong'ona,³⁰ ni kunamanilana, wakwachima Akunnungu, wakutukana ni wakulilapa ni wakulifuna, wakwilana kuitendekanya yangalimate ni wangaajitichisya achawelesi Wao.³¹ Wakuloŵela, wangakukamula chilanga, wangali unonyelo ni nganakola chanasa kwa wane.³² Wakumanyilila kuti malajisyo ga Akunnungu gakuti wakugapanganya gelego akuwajilwa kuwa. Natamuno yeleyo akwendelechela ngaŵa kugapanganya pe nambo akwilana ni aŵala wakugapanganya gelego.

2

Kulamula kwa Akunnungu

¹ Kwayele, mmwe mwajangu, iwaga nkwalamula wane ngankombola kulichenjela natamuno mme waani. Pakuŵa, pankwalamula wane akuno nomwe nkwendelechela kuipanganya iyoyo, nkulilamula mwasyene.² Nowe tukumanyilila kuti ulamule wa Akunnungu uli wa usyene kwa aŵala wakuitendekanya indu yanti yeleyo.³ Nambo alakwe junkwalamula wakuitendekanya yeleyo ni mwasyene nkuitendekanya iyoyo peyo. Ana nkuganisy chinchiuwambala ulamule wa Akunnungu?⁴ Pane nkuunyelusya umbone wekulu wa Akunnungu ni utulale ni upililiu wao, uli ngankuimanyilila kuti umbone wa Akunnungu ukunnongosya kuti nneche sambi?⁵ Nambo mmwe nkakati ntima ni nkwele ntima wangasaka kuleka sambi, kwa ligongo lyo nkuligosela mwasyene magambo pa lyuŵa lya Akunnungu lya lutumbilo lwao ni kulamula kwao kwa chigolochelo pachikulolechele.⁶ Pakuŵa Akunnungu chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gakwe.⁷ Wandu wakuitendekanya yambone pangali kupela akuno achisosaga ukulu ni kusichila ni umi wangaukujonasika, Akunnungu chachapa wandu ŵa, umi wa moŵa gose pangali mbesi.⁸ Nambo aŵala walipamo, aŵala wakuukanila usyene, ni kuikuya yangalumbana, isyene Akunnungu chachalamula kwa lutumbilo ni uchimwa wakwe wekulu.⁹ Chigapagwe masauko ni kulaga kwa jwalijose jwakuitendekanya yangalumbana, kutandila kwa Wayahudi ni sooni kwa wandu wangaŵa Wayahudi.¹⁰ Nambo jwalijose jwakutendekanya yambone, Akunnungu chachimpa ukulu ni luchimbichimbi ni chitendewe, kutandila kwa Wayahudi ni sooni kwa wandu wangaŵa Wayahudi.¹¹ Pakuŵa Akunnungu wangali lusagu.

¹² Wandu wangaŵa Wayahudi wangakugamanyilila Malajisyo ga che Musa chasochele pangagamanyilila Malajisyo go. Ni Wayahudi wakugamanyilila Malajisyo ali nkutenda sambi chalamulikwe ni Malajisyo go.¹³ Pakuŵa, wakugapilikana Malajisyo ngaŵa wakuwalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu, nambo aŵala wakugajitichisya Malajisyo ni wakuwalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu.¹⁴ Pakuŵa wandu wangaŵa Wayahudi wangakugamanyilila Malajisyo, nambo pakutenda indu kwa lwendo lwapagwile nawo chisau ni yaitite pakulamulikwa mmalajisyo, achinsyene wo akulosya kuti akumanyilila chakusachilwa kupanganya namuno nganagamanyilila Malajisyo go.¹⁵ Pakuŵa lwendo lwao lukulosya kuti Malajisyo galembeke mu mitima jao. Miningwa jao jikulosya kuti au uli usyene, pakuŵa ng'ansyo syao sikwaŵechetela kuti atesile yangalumbana pane sikwachenjela kuti atesile yambone.¹⁶ Yeleyo ni ichikopochele pa lyuŵa litachilamula Akunnungu yantemela ya wandu, kwa litala li Che Yesu Kilisito mpela Ngani Jambone jinanlalichile ijikuti pakusala.

Wayahudi ni Malajisyo ga che Musa

¹⁷ Ni mmwe junkuliŵilanga Myahudi, nkugakulupilila Malajisyo ni kulifunila ndi mundu jwa Akunnungu,¹⁸ nkulitenda kuti nkumanyilila yaikwanonyela Akunnungu ni kwitichisya indu yao yambone pakuŵa nyiganichikwe ni Malajisyo.¹⁹ Nkuliganichisya mwasyene kuti ndi chilongola jwa wangelola ni lilanguka lyao waali mu chipi,

20 junkwaunda wakuwela ni njiganyo jwa wanache achanandi. Pakuwa nkugan-
 isya mu Malajisyo nkmete umanyilisi ni usyene. 21 Nipele mmweji junkwajiganya
 wane, ana kwa chichi ngankulijiganya mwasyene? Mmweji junkwalichila wane
 nkajiwa kwachichi mwasyene nkwiwa? 22 Mmweji junkusala, “Nkatenda chikul-
 ulu,” kwachichi mwasyene nkutenda chikululu? Nkuichima inyago ya achimin-
 ungu, kwachichi mwasyene nkwinjila ni kwiwa indu mu majumba ga achiminungu?
 23 Nkulilapa kuti nkugamanyilila Malajisyo ga Akunnungu nambo nkunjalusya Akun-
 nungu pankuleka kugakamulisya Malajisyo go! 24 Pakuwa mpela yagakuti kusala
 Malembelo ga Akunnungu, “Wandu wangawa Wayahudi akulitukana liina lya Akun-
 nungu kwa ligongo lya agala gankugatenda wanyamwe Wayahudi.” 25 Kuumbala kwenu
 chikuwe ni malumbo iwaga chingajitichisye Malajisyo. Nambo iwaga nkugapwanya
 Malajisyo, mbaya ngankaumbale. 26 Ni iwaga wandu wangawa Wayahudi wanganaumbale
 akugakamulichisya Malajisyo, uli ungaumbala wao ngauwilanjikwa uumbale? 27 Wandu
 wangawa Wayahudi wanganaumbale mu chiilu, nambo akugakamulichisya Malajisyo,
 chanlamule wanyamwe Wayahudi pakuwa ngankugajitichisya Malajisyo namose nkuga-
 manyilila Malajisyo gamalembekwe ni ndi waumbale. 28 Myahudi jwa usyene nga
 ajula jwakuloleka kwa meeso, atamuno mundu ngakuwa Myahudi jwa usyene pakuwa
 aumbele mu chiilu. 29 Nambo Myahudi jwa usyene ni ajula jwali jwati iyoyo nkati,
 malumbo gakwe ajula jwaumbele mu ntima. Kuumbala kusyene kuli, Mbumu jwa
 Akunnungu akukupanganya mu ntima mwa mundu, ni nga kwa malembo ga
 Malajisyo. Nambo mundu jwati yeleyi ngaakulapikwa ni wandu nambo akulapikwa ni
 Akunnungu.

3

1 Ana Myahudi akmete chichi cha kwapunda wandu wane? Pane kuumbala
 kukumpokasya ichichi? 2 Elo, kwana upoche wekulungwa mose mose. Kun-
 danda, Akunnungu wapele Wayahudi Lilo we lyao kuti alikamule. 3 Nambo chiiwe uli
 iwaga wampepe mwa welewo nganakulupilila? Ana ungakulupilila wao chiuchityose
 chikulupichiko cha Akunnungu? 4 Nga! Akunnungu awe jwausyene namuno kila
 mundu awele jwaunami. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,
 “Kila pankuwelecheta malowe genu gawalanjikwe kuti gali ga usyene
 ni pachachimmetela nchipunde.”

5 Nambo iwaga chigongomalo chetu chikulosya kuti Akunnungu akupanganya yam-
 bone, ana tujileje uli? Uli, tutujile Akunnungu ali wa chigongomalo pakutujamuka?
 Pelepa nguwecheta ni ng'anisyo sya chiundu. 6 Nga! Ikaliji yeleyo, Akunnungu
 akakombwele chinauli kwalamula wandu wa pachilambo?

7 Nambo, iwaga unami wangu chiukamusye kuulosya kwannope usyene wa Akun-
 nungu ni konjehesya ukulu wakwe, ana kwa chichi noneji ngulamulikwa kuti jwa
 sambu? 8 Iwaga yeleyo, tusaleje, “Tutende yangalumbana kuti iiche yambone?” Kusyene
 kwana wandu wane waakundukana une achitiji mechete yeleyo. Wandu wa chachilamu-
 likwa yaikuti kuwajilwa.

Ngapagwa mundu jwakukulupilichika

9 Sambano tujileje uli? Tujileje uweji Wayahudi twapundile wandu wane? Nga!
 Pakuwa masile kulosya kuti Wayahudi ni wandu wangawa Wayahudi wose akulongoswa
 ni sambu. 10 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,
 “Ngapagwa namuno jumo jwali jwambone paujo pa Akunnungu,
 11 ngapagwa namuno jumo jwali ni umanyilisi,
 ngapagwa namuno jumo jwakulajila kwamanyilila Akunnungu.

12 Wose walesile Akunnungu,
wose wangelimate.

Ngapagwa jwakutendekanya yambone, nachiwamuno jumo.

13 Malowe gao gakununga nti lilembe lyangasiwilwa
ni ndimi syao sigumbele ulamba.

Mu ngomo syao mukukopoka malowe gagali ni sumu chisau ni sumu ja majoka.

14 Kang'wa syao sigumbele malweso ni malowe gakuwawa.

15 Ali wandu wakuutuchila kukwaulaga wandu,

16 mwakupita mose akwikanago masauko ni malagasyo.

17 Ngakukumanyilila kutama kwa chitendewe,

18 Ngakwajogopa Akunnungu namose kanandi.”

19 Nipele tukumanyilila kuti malowe gose gagakuwechetekwa ni Malajisyo ga che Musa gakwagamba welewo waali paasi pa Malajisyo go kuti kila mundu akakombola kulichenjela, ni wandu wose wa pachilambo alamulikwe ni Akunnungu. 20 Kwayele ngapagwa mundu juchawalanjikwe kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, pakuwa Malajisyo go gakunkamuchisya mundu kumanyilila kuti atesile sambu.

Kuloleka wambone paujo pa Akunnungu kwa chikulupi

21 Nambo sambano, litala lya Akunnungu lya kwawalanjila wandu kuti ali wambone paujo pao liwoneche pangagakulupilila malajisyo. Malajisyo gagalembekwe ni che Musa ni wakulondola wa Akunnungu gakusala umboni nkati chindu chi. 22 Akunnungu akwawalanjila wandu ali wambone paujo pao kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Akunnungu akutenda yeleyo kwa wanawose wakunkulupilila Kilisito, pakuwa nganikupagwa kulekangana pasikati ja Wayahudi ni wandu wangawa Wayahudi. 23 Pakuwa wandu wose atesile sambu ni atalichile ni ukulu wa Akunnungu. 24 Nambo kwa ntuuka wa bule wa Akunnungu, wandu wose akuwalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito jwakwawombola. 25 Akunnungu wanyosisye Che Yesu awe mbopesi, kuti kwa miasi jakwe akombole kwalechelesya wandu sambu syao kwa kunkulupilila Che Yesu. Akunnungu watesile yeleyo kuti alosye umbone wao. Akana we Kilisito kuwa Akunnungu wagambaga kwalola pe pangaalamula kwa ligongo lya sambu syao, 26 nambo sambano wanyosisye Che Yesu alosye kuti ali wambone. Kwa kutenda yele Akunnungu asyene akulosya kuti ali wambone ni akukombola kuntenda mundu jwalijose jwakunkulupilila Che Yesu awalanjikwe jwambone paujo pao.

27 Sambano chitulifunile chichi? Ngapagwa! Kwachichi! Pakuwa akugajitichisya malajisyo? Ngwamba! Nambo kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu. 28 Kwayele tukulola kuti mundu akuwalanjikwa kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi ni ngawa kwa litala lya kugajitichisya Malajisyo. 29 Ana Akunnungu ali Akunnungu wa Wayahudi pe? Ana ngana wa Akunnungu jwa wandu wanga wa Wayahudi nombe nawo? Elo, ali Akunnungu jwa wandu wanga wa Wayahudi nombe nawo. 30 Akunnungu ali wamo pewo. Ni wawowo wachachawalanjila umbone Wayahudi ni wandu wanga wa Wayahudi kwa chikulupi chichocho. 31 Ana ni kuti tukugajasa malajisyo kwa ligongo lya chikulupi? Ngwamba! Nambo tukulosya kuti tukugachimbichisya Malajisyo.

4

Chikulupi chi che Iblahimu

1 Ana tujileje uli yankati atati wetu wa chiundu che Iblahimu? Wachimanyilile chindu chi? 2 Iwaga che Iblahimu jwawalanjikwe kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ligongo lya ipanganyo yao, akwete chakulifunila, nambo ngawa paujo pa Akunnungu.

³ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Che Iblahimu ŵaakulupilile Akunnungu, ni kwa ligongo lya chikulupi chao jwawalanjikwe kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu.”

⁴ Jwakupanganya masengo, mbote jakwe ngajikuŵalanjilwa nti ntulilo, nambo gali malipilo gakwe gakuŵajilwa. ⁵ Nambo mundu jwangakuikulupilila ipanganyo yakwe nsyene, nambo akwakulupilila Akunnungu ŵakwatenda ŵandu ŵaali ni sambu kuŵa ŵandu ŵangali ni sambu. Nipele Akunnungu akuchiŵalanjila chikulupi cha mundu jo ni kuntenda mundu jo kuŵa jwambone paujo pao. ⁶ Ni che Daudi ŵatite iyiyi paŵatite mmbaya kwa mundu jwakuŵalanjikwa jwambone ni Akunnungu paujo pakwe pangailolechesya ipanganyo yakwe.

⁷ “Mmbaya kwa ŵandu ŵalecheleswe ileŵo yao, ni sambu syao syepukute.

⁸ Mmbaya kwa mundu jwati Ambuje ngaakukumbuchila sambu syakwe.”

⁹ Ana mmbaya ji jili kwa ŵaumbale pe, pane ni ŵangaumbala nombe nawo? Ni kwa ŵangaumbala nombe nawo. Pakuŵa tusasile kuti, “Che Iblahimu ŵakulupilile nombe Akunnungu ŵammalanjile kuŵa jwambone paujo pao.” ¹⁰ Ana che Iblahimu ŵawalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu katema chi? Akanaŵe kuumbala pane ali aumbele? Ŵawalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu akanaŵe kuumbala ni ngaŵa ali aumbele. ¹¹ Che Iblahimu ŵaumbele kanyuma, ni kuumbala ko kwaliji chimanyisyo chichalosisye kuti Akunnungu ŵammalanjile kuŵa jwambone paujo pao kwa ligongo lya chikulupi chiŵakwete akanaumbale. Kwapele che Iblahimu aŵele atati ŵa ŵandu wose ŵakwakulupilila Akunnungu namuno nganaumbala kuti Akunnungu ŵawalanjile kuŵa ŵambone paujo pao. ¹² Iyoyo peyo che Iblahimu ali atati ŵa ŵaumbale, nambo ngaŵa pakuŵa aumbele pe, nambo akukuya litala lilalila lya chikulupi cha atati ŵetu che Iblahimu chiŵakwete akanaŵe kuumbala.

Chilanga cha Akunnungu chikupochelwa kwa chikulupi

¹³ Akunnungu ŵapele chilanga che Iblahimu ni uŵelesi ŵakwe kuti chachapa chilambo chose. Chachapa chilambo cho ngaŵa kuti che Iblahimu ŵagajitichisye Malajisyo nambo ligongo ŵaakulupilile Akunnungu ni Akunnungu ŵammalanjile kuŵa jwambone paujo pao. ¹⁴ Pakuŵa iŵaga ŵakugapilikanichisya Malajisyo ni ŵachapochele chilanga cha Akunnungu, kwayele chikulupi changalimate, iyoyo peyo chilanga cha Akunnungu changali chindu. ¹⁵ Pakuŵa Malajisyo ni gakwikanago lutumbilo lwa Akunnungu, nambo ngakagapagwe Malajisyo, ngakukapagwe kuleŵa.

¹⁶ Kwa ligongo lya chilanga chikukuyana ni chikulupi, kuti chilanga cho chili ntuuka wa Akunnungu ni kuti chili chimanyisyo chachikulosya kuti isyene chilanga chili kwa uŵelesi wose u che Iblahimu, ngaŵa kwa aŵala pe ŵakugapilikanichisya Malajisyo nambo kwa aŵala ŵakwete chikulupi mpela che Iblahimu, jwali atati ŵetu uweji wose. ¹⁷ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Nammisile mme atati jwa ŵandu ŵa ilambo yejinji.” Chilanga cho chili chisyene paujo pa Akunnungu juŵakulupililwe ni che Iblahimu. Akunnungu ŵakwasyusya ŵawe, ni kwa malajisyo gakwe indu yan-ganiipagwe ikupagwa. ¹⁸ Nachiŵamuno nganichipagwa chindu chichantesile che Iblahimu akulupilile chilanga. Che Iblahimu ŵaakulupilile Akunnungu ni kuchilolela chilanga ni ŵatendekwe “Atati jwa ŵandu ŵa ilambo yejinji.” Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Uŵelesi ŵenu chiuŵe wejinji nti ndondwa.” ¹⁹ Che Iblahimu ŵawandichile yaka mia moja, nambo chikulupi chao nganichiweseka, namuno ŵaimanyilile kuti ngakukombola kuŵeleka, pakuŵa chiilu chao chaliji nti mundu jwammwe, ni che Sala ŵankwakwe nganakombola kuŵeleka. ²⁰ Che Iblahimu nganaleka kukulupilila pane kuchikolela lipamba chilanga chapegwilwe ni Akunnungu, nambo ŵapatile machili kwa chikulupi chakwe, kwa yele ŵaakusisye Akunnungu. ²¹ Ŵaimanyi kwa usyene kuti Akunnungu akukombola kuitendekanya aila yalanjile. ²² Kwa ligongo

lya chikulupi chao, Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao. ²³ Ni maloŵe ga, “Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao,” nganigalembekwa kwa ligongo lyakwe nsyene pe, ²⁴ nambo galembekwe ni kwa ligongo lya uweji utuwalanjikwe kuwa wambone paujo pao, uweji watukwakulupilila Akunnungu wawasyusisye Che Yesu Ambuje wetu. ²⁵ Che Yesu watyosyekwe kuwa kwa ligongo lya sambu syetu ni wasyuchile kuti tuwalanjikwe kuwa wambone paujo pa Akunnungu.

5

Kuwalanjikwa wambone paujo pa Akunnungu

¹ Sambano pakuwa tuwalanjikwe wambone paujo pa Akunnungu kwa chikulupi, kwapele tukutama kwa chitendewele pasikati jetu ni Akunnungu kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ² Kwa litala lya chikulupi chetu, Che Yesu atutesile tuumanye umbone wa Akunnungu mwatukutama mu, nowaji tukusangalala kwa chilolelo cha kukamulangana mu ukulu wa Akunnungu. ³ Ni ngaŵa yeleyo pe, nambo tukusengwa kwa ligongo lya malagasyo gatukugapata, pakuwa tukumanyilila kuti malagasyo gakuichisya upililiu, ⁴ ni upililiu ukuichisya kulimbangana ni kulimbangana kukuichisya chilolelo. ⁵ Ni chilolelo cho ngachikunsupusya ntima mundu, ligongo Akunnungu awisile unonyelo wao mu mitima jetu kwa litala lya Mbumu jwakwe jwatupele.

⁶ Pakuwa patwaliji tukanaŵe kola ni machili, pakaichile katema kawakasagwile Akunnungu, Kilisito wawile kwa ligongo lyetu uweji wachigongomalo. ⁷ Ili ya kulimba kwa mundu jwalijose kuwa kwaligongo lya mundu jwambone paujo pa Akunnungu, nambo ikomboleka mundu kuwa kwaligongo lya mundu jwambone. ⁸ Nambo Akunnungu akutulosya kuti akutunonyela, pakuwa patwaliji chiŵela wandu wa sambu, Kilisito wawile kwaligongo lyetu. ⁹ Pakuwa sambano tuwalanjikwe wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya miasi ja Kilisito, isyene chitukulupuswe ni welewo kutyochela mu lutumbilo lwa Akunnungu. ¹⁰ Pakuwa patwaliji wammagongo wa Akunnungu, Akunnungu watujilenye ni nsyene kwa chiwa cha Mwanagwe. Ni sambano pakuwa tujilanikwe nawo, isyene tutukulupuswe kwa litala lya umi wa Kilisito. ¹¹ Ni ngaŵa iyoyo pe, nambo tukusengwa kwa ligongo lya aila yautesile Akunnungu kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito jwatujilenye ni Akunnungu.

Che Adamu ni Kilisito.

¹² Kwa litala lya mundu jumo sambu syajinjile mu chilambo muno ni kuichisya chiwa. Kwayele chiwa chaichilile wandu wose, ligongo wose atesile sambu. ¹³ Akunnungu akanaŵe kwapa che Musa Malajisyo, sambu syajinjile mu chilambo. Nambo sambu ngasikuwalanjikwa kuti sili sambu pangali Malajisyo. ¹⁴ Nambo chitandile katema ka che Adamu kwichila katema ka che Musa, chiwa chaatawele wandu wose namose awala wanganatenda sambu chisau sambu siwasitesile che Adamu.

Che Adamu ali mpela Kilisito juchaiche. ¹⁵ Nambo chileŵo chi che Adamu ngachikomboleka kulandanywa ni ntuuka wa Akunnungu. Pakuwa iwaga sambu sya mundu jumo syaichisye chiwa kwa wose, ikulosya kuti ntuuka wa Akunnungu upundile nope ni ntulilo wao uli kwa wandu wajinji, nombewo ukukopoka kwa mundu jumo, jwele mundu ali Che Yesu Kilisito. ¹⁶ Ntuuka wa Akunnungu ngaukulandana ni sambu sya mundu jumo. Akunnungu wanlamwile jwalewile kwa ligongo lya mundu jumo, nambo wandu wajinji pawatesile sambu, Akunnungu waichisye ntulilo wa kawalanjila aŵe wandu wambone paujo pao. ¹⁷ Ili isyene kuti kwa litala lya chileŵo cha mundu jumo, chiwa chatawele. Nambo achila chiwachitesile mundu jumo, yaani Che Yesu Kilisito chili chambone mwakupunda. Wandu wose chapochele umbone wekulu wa Akunnungu ni

ntulilo wekulu wakutendekwa wambone paujo pa Akunnungu, chatawale mu umi kwa litala lya mundu jumo, mundu jo ali Che Yesu Kilisito.

¹⁸ Nipele iwaga kwa chilewo cha mundu jumo wandu wose walamulikwe kwamukwa, iyoyo peyo kwa chipanganyo chambone cha mundu jumo, chikwawombola wandu wose ni kwapa umi. ¹⁹ Pakuwa kwa litala lya ungajitichisya wa mundu jumo, wandu wajinji watendekwe ali ni sambu, iyoyo peyo kwitichisya kwa mundu jumo, kukwatenda wandu wajinji awalanjikwe wambone paujo pa Akunnungu.

²⁰ Malajisyo gaiche kuti wandu alimanyilile yatite kukola sambu, nambo wandu pawapundile kutenda sambu, ntuuka wa umbone wa Akunnungu wapundile nnope.

²¹ Mpela ila sambu syasitite pakutawala ni kwichisya chiwa, iyoyo peyo ntuuka wa umbone wa Akunnungu chiutawale kwa kwatenda wandu awe wambone paujo pao ni kwalongosya akole umi wa mowa gose pangali mbesi kwa litala li Che Yesu Kilisito Ambuje wetu.

6

Umi nkulumbikana ni Kilisito

¹ Nipele, sambano tujileje uli? Ana tujendelechele kusigala mu sambu kuti umbone wa Akunnungu upunde? ² Ngwamba! Patukusala nkati machili ga sambu syasili mwetuwe, uweji tuli mpela watuwile, ana tutukombole uli kutama sooni mu sambu? ³ Pakuwa nkumanyilila kuti twabatiswe nkulumbikana ni Kilisito Che Yesu, ni kwa litala lya ubatiso twalumbikene nawo mu chiwa chao. ⁴ Patwabatisilwe twalumbikene ni chiwa chao ni kusikwa pamo nawo, kuti mpela iwatite pakusyuswa Kilisito mu wawe kwa litala lya ukulu wa Atati, iyoyo peyo nowaji tukombole kutama mu umi wa sambano.

⁵ Pakuwa iwaga uweji twalumbikene ni Kilisito kwa chiwa chao, iyoyo peyo tutulumbikane nawo kwa kusyuswa mpela welewo. ⁶ Tukumanyilila kuti wende wetu wa kalakala wawambikwe pa nsalaba pamo ni Kilisito kuti chiilu cha sambu chionasiche, tukasitumichila sooni sambu. ⁷ Pakuwa mundu jawawile ngakuwa sooni paasi pa machili ga sambu syasikupanganya masengo nkati mwao. ⁸ Nambo iwaga tuwile pamo ni Kilisito, tukukulupilila kuti chitutame pamo nawo. ⁹ Pakuwa tukumanyilila kuti Kilisito asyuchile, nombewo ngaawa sooni, pakuwa chiwa ngachatawala sooni. ¹⁰ Pakuwa wawile kamo pe kwa ligongo lya sambu, ngaawa sooni, nambo kwakutama kwakwe, sambano akutama nkulumbikana ni Akunnungu. ¹¹ Iyoyo peyo ni wanyamwe nombe nliwalanje wawe nkati ngani ja machili ga sambu ni kutama pamo ni Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu.

¹² Nipele, nkasileka sooni sambu sitawale mu iilu yenu ya kuwa, kuti nkasijitichisya tama sya pachiiu. ¹³ Kasinyikoposya iwalo yenu nachiwamuno chimo kwa ligongo lya kutenda sambu. Nambo nliyosye mwachinsyene kwa Akunnungu nti wandu wasyuswe, ni nnyityosye iwalo yenu itumiche kwa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. ¹⁴ Sambu sinantawale sooni, ligongo nganimma paasi pa malajisyo nambo nkulongoswa ni ntuuka wa Akunnungu.

Kapolo jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu

¹⁵ Nipele, tujileje uli? Ana tujendelechele kutenda sambu pakuwa nganituwa paasi pa malajisyo, nambo tukulongoswa ni ntuuka wa umbone wa Akunnungu? Ngwamba! ¹⁶ Nkumanyililanga kuti mwalityosyaga mwachinsyene mpela achikapolo kwa kunjitichisya mundu jwine, isyene nkuwa achikapolo wa mundu jo. Mwa waga achikapolo wa sambu, mbesi jakwe chiwa ni mwa waga achikapolo wa kwajitichisya Akunnungu, mbesi jakwe nkutendekwa kuwa wambone paujo pao. ¹⁷ Nambo ngwato-golela Akunnungu, namose mwaliji achikapolo wa sambu kalakala ko, nambo sambano mpochele kwa ntima wose usyene wauli mmajiganyo gimpochele. ¹⁸ Mmombochekwe kutyochela mu ukapolo wa sambu, ni sambano mmele achikapolo wakupanganya yaili

yambone paujo pa Akunnungu. ¹⁹ Nguwêcheta kwa malowê ga moŵa gose pakuŵa ngankukombola kumanyilila. Pakuŵa kalakala ko mwalityosisye iilu yenu mme achikapolo ŵa usakwa ni ugongomalo. Iyoyo peyo sambano nilityosye mwachinsyene mme achikapolo ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu kuti nkombole kuswejeswa.

²⁰ Pamwalinji achikapolo ŵa sambu, nganintaŵikwa kupanganya indu yambone paujo pa Akunnungu. ²¹ Ana mwapochile chichi pa moŵa go pamwapangenyene indu yankuiwona kuti ili indu ya soni sambano jino? Pakuŵa kumbesi kwa indu yo kuli chiwa. ²² Nambo sambano mmasile kuwombolwa mu ukapolo wa sambu ni kutendeakwa achikapolo ŵa Akunnungu. Chinkupoka sambano chili kutama mu kuswejeswa kwakukwikawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. ²³ Pakuŵa mbote ja sambu jili chiwa nambo ntuuka waakukoposya Akunnungu uli umi wa moŵa gose pangali mbesi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu Ambuje Ŵetu.

7

Malajisyo gankati ulombela

¹ Achalongo achinjangu, sambano ngukunguluka ni ŵandu ŵakugamanyilila Malajisyo. Ngankumanyilila kuti lilajisyo likuntawala mundu aŵaga jwanjumi? ² Tujile jwankongwe jwalombekwe ataŵikwe ni lilajisyo mu utame wakwe ni ŵankwakwe, ŵankwakwe aŵaga jwanjumi. Nambo ajasikaga ŵankwakwe, jwankongwe jo chaaŵe jwangataŵikwa ni lilajisyo lya ulombela. ³ Nipele, iŵaga chalombekwe ni jwanume jwine ŵankwakwe ali jwanjumi, jwankongwe jo chaŵilanjikwe jwa chikululu. Nambo ajasikaga ŵankwakwe, jwankongwe jo nganataŵikwa ni malajisyo, ni iŵaga akulombekwa ni jwanume jwine, jwelejo nganaŵa jwa chikululu. ⁴ Achalongo achinjangu, iyoyo peyo ŵanyamwe nganimma paasi pa Malajisyo, pakuŵa mwalumbikene ni chiilu cha Kilisito ni malumbo gakwe gali yele, Kilisito paŵawile ni ŵanyamwe mwawile pamo nawo. Sambano nli ŵakwe ŵelewo ŵaŵasyuchile kuti mwatumichile chambone Akunnungu. ⁵ Pakuŵa patwatemi nkulongoswa ni tama syangalumbana sitwapagwile nasyo, tama sisyaliji nkuchiswa ni malajisyo, syapanganyisye masengo mu iilu yetu ni yose itwatendaga yamalile mu chiwa. ⁶ Nambo sambano tulechelelewe kutyochela mu Malajisyo gagatutaŵile nti ŵakutaŵikwa, pakuŵa twawile pamo ni Kilisito. Sambano tukwatumichila Akunnungu mu umi wa sambano wa Mbumu, ngaŵa nti kalakala kwa Malajisyo gagalembekwe.

Malajisyo ni sambu

⁷ Nipele, ana tujileje uli? Malajisyo gali sambu? Ngwamba! Nambo pangali Malajisyo ngangasimanyilile sambu sili chichi. Pakuŵa ngangaimanye kuti kulajila kuli kuleŵa, iŵaga Malajisyo ngagakasale, “Kasinlajila.” ⁸ Nambo kutyochela ni makanyo go, sambu syapatile lipesa lya kwimusya tama jangalumbana jajili mwa uneji. Pakuŵa pangali Malajisyo sambu sili chindu chewe. ⁹ Kundanda ko naliji jwanjumi pangagamanyilila Malajisyo, nambo pagaiche makanyo, sambu syajenele mu utame wangu, noneji naliji mpela jwammwe. ¹⁰ Ni naiweni kuti makanyo gegasachilwe kunyigalila umi, kwaune ganyigalile chiwa. ¹¹ Pakuŵa sambu syapatile lipesa kwa litala lya makanyo galagala, syanambwisye ni kumulaga.

¹² Nipele Malajisyo gali gamaswela ni makanyo nombe nago gali gamaswela ni gakwanonyelesya Akunnungu ni gali gambone. ¹³ Ana ni kuti chelecho chichaliji chambone chinyichisye chiwa? Ngwamba. Nambo sambu, pakuti siwoneche kuti sili sambu sisylene, sitesile achila chambone chinyichisye chiwa. Kwayele sambu kwa litala lya Makanyo syalosisye pangasisika sambu syasitite kuŵa syangalumbana kwannope.

Ngondo mu chiilu mwa mundu

¹⁴ Tukumanyilila kuti Malajisyo gali nkati indu ya chibumu ni une nganiwa mundu jwachibumu, jusumichikwe nti kapolo mu sambi. ¹⁵ Pakuwa nganguchimanyilila chinguchitenda, ligongo achila chinguchisaka nganguchitenda nambo achila chinganguchisaka kuchitenda chelecho ni chinguchitenda. ¹⁶ Nipele, iwaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda, ngwitichisya kuti Malajisyo gala gali gambone. ¹⁷ Nipele nganima une nansyene junguchitenda chelecho, nambo asila sambi syasikutama mwangu une. ¹⁸ Ngumanyilila kuti nkati mwangu une, malumbo gakwe mu chiilu changu cha sambi ngachikutaama chindu chambone. Ligongo namuno ngusaka kuchitenda chambone ngangukombola. ¹⁹ Pakuwa chambone chinguchisaka nganguchitenda, nambo changalumbana chinganguchisaka kuchitenda, chelecho ni chinguchitenda. ²⁰ Nipele, iwaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda, nganima une junguchitenda, nambo asila sambi syasikutama nkati mwangu ni syasikuchitenda chelecho.

²¹ Nipele, nachiweni chindu chi chikupanganya masengo nkati mwangu, pakuwa pangusaka kuchitendekanya chambone, kutenda ungalumbana ni unguusagula. ²² Pakuwa mu ntima mwangu ngugasengwela Malajisyo ga Akunnungu. ²³ Nambo ngu-gaona malajisyo gane mu chiilu changu gachimenyanaga ni ng'anisyo syangu. Ni gelego gakundendekasya meje jwantawikwe ni malajisyo ga sambi syasikupanganya masengo mu chiilu mwangu. ²⁴ Kulaga kwangu une! Ana wani wachangulupusye ndyoche mu chiilu chachikunongosya mu chiwa? ²⁵ Ngwatogolela Akunnungu wakuitendekanya yeleyo kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni yandi une, kwa lunda lwangu ngugatumichila malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa tama syangu syangalumbana sya chiilu simbagwile nasyo, ngugatumichila malajisyo ga sambi.

8

Kutama mmachili ga Mbumu jwa Akunnungu

¹ Kwa yeleyo, sambano nganikupagwa kulamulikwa kwa kwamukwa kwa awala wakutama mu kulumbikana ni Kilisito. ² Pakuwa malajisyo ga Mbumu jwa Akunnungu jwakwichisya umi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu gaamombwele une kutyochela mu lilajisyo lya sambi ni chiwa. ³ Akunnungu achitesile achila changanichikomboleka kutendekwa ni malajisyo ga che Musa pakuwa tama syetu syangalumbana syatupagwile nasyo syatesile Malajisyo go gawe gakulepetala. Akunnungu wantumile Mwanagwe jwa jika juwaliji ni chiilu chisau ni iilu yetu uweji watuli ni sambi, kuti asilamule sambi mu iilu yetu, ni kwa chiilu chakwe cho wasiuleje sambi. ⁴ Akunnungu watesile yeleyo kuti aila yaikusachilwa mu Malajisyo ga che Musa gatendekwe kwa uchenene nkati mwetu uwe watukutama nga wa kwa machili ga tama syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo, nambo kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. ⁵ Pakuwa welewo wakutama kwa kusikuya tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo, nganisyo syao sikulongoswa ni tama syao syangalumbana. Nambo welewo wakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, akuiganisya indu ya mu Mbumu. ⁶ Kuipanganya indu yaikusachilwa ni tama syangalumbana sya chiilu kukuichisya chiwa. Nambo, kuipanganya indu yaikusachilwa ni Mbumu kukuichisya umi ni chitendewe. ⁷ Pakuwa mundu jwakulongoswa ni tama syangalumbana syapagwile nasyo pe ali jwammagongo jwa Akunnungu, ngakugapilikanichisya malajisyo ga Akunnungu, namose ngakupakombola kugapilikanichisya. ⁸ Ni welewo wakulongoswa ni tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo ngakupakombola kwanonyelesya Akunnungu.

⁹ Nambo iwaga Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu, wanyamwe ngankulongoswa ni tama syangalumbana syampagwile nasyo, nambo nkulongoswa ni Mbumu. Mundu jwalijose jwanganakola Mbumu jwa Kilisito ngana wa mundu jwa Kilisito. ¹⁰ Nambo iwaga Kilisito akutama nkati mwenu, Mbumu jwa Akunnungu

akumpanga umi pakuwâ mmalanjikwe kuwâ wambone paujo pa Akunnungu, namuno iilu yenu chiiwe kwa ligongo lya sambi. ¹¹ Ni iwâga Mbumu jwa Akunnungu juwansyusisye Kilisito Yesu akutama nkati mwenu, jwelejo juwansyusisye Kilisito Yesu, iyoyo chachiipa umi iilu yenu yaikuwa. Chatende yeleyo kwa litala lya Mbumu jwao jwakutama nkati mwenu.

¹² Nipele, achalongo achinjangu, tukwete ligambo, nambo ngawâ lya kusikuya tama syetu syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo syasikuti pakutusaka. ¹³ Pakuwâ mwatamaga kwa kusikuya tama syangalumbana syampagwile nasyo, isyene chinjasiche. Nambo kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu chinyulaje isambo yangalumbana iyatendekwe ni chiilu nipele chinchilama. ¹⁴ Wându wose wakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu welewo ali wanache wâ Akunnungu. ¹⁵ Pakuwâ nganim-pochela Mbumu jwakuntenda wanyamwe achikapolo ni kwichisya lipamba, nambo mumpochele Mbumu jwakuntenda wanyamwe wanache wâ Akunnungu, ni kwa Mbumu jo, uweji tukwawilanga Akunnungu, “Aba” malumbo gakwe Atati. ¹⁶ Ni Mbumu jwa Akunnungu nsyene akuwalanga umboni pamo ni mbumu syetu, yakuti uweji tuli wanache wâ Akunnungu. ¹⁷ Pakuwâ uweji tuli wanache wâ Akunnungu, tutupochele aila yatugosele Akunnungu tutupochele pamo ni Kilisito, pakuwâ iwâga tulageswe pamo ni welewo, iyoyo chitutame pamo ni welewo mu ukulu wao.

Ukulu waukwika

¹⁸ Pakuwâ nguwalanga kuti masausyo ga mowâ gano ngawâ chindu ni ngagakuwajilwa kulinganichikwa ni ukulu utichimanyiswa kukwetu. ¹⁹ Nombe yepanganyikwe yose ikulindilila kwa lung'wanu lwekulungwa kuunukulikwa kwa wanache wâ Akunnungu. ²⁰ Pakuwâ yepanganyikwe yose yagalauchikwe ni kuwâ yangalimate, ngawâ kwa kusaka yepanganyikwe isyene, nambo yatendekwe yeleyo kwa kusaka kwakwe Akunnungu nsyene. Namose kwana chilolelo, ²¹ pakuwâ yepanganyikwe yo nombe chiilecheleswe kutyochela mu ukapolo wa konanga ni kwinjila mu kulechelelwa kwekulu kwa wanache wâ Akunnungu. ²² Pakuwâ tukumanyilila kuti mpaka sambano yepanganyikwe yose ikuwuwula mpela ila jwankongwe yakuti pakupikana chilungusi katema ka kuligopola. ²³ Ngawâ yepanganyikwe yo pe ni ichiwuwule, nambo nowe wakwe watukwete mbumu, nti ntuuka waandanda wa Akunnungu, iyoyo tukuwuwula mu mitima jetu, tuchilindililaga kwa lung'wanu lyuwa lyati Akunnungu litachitunukule kuti tuli wanache wâo wâ usyene ni kuigalausya iilu yetu kuwâ ya sambano. ²⁴ Pakuwâ twakulupwiswe, nombe tuli mu chilolelo. Nambo mundu achionaga chindu chakuchilolela, chelecho ngawâ chilolelo sooni. Pakuwâ ana waani wakukombola kundenlechela kuchilolela chindu chakuchiona? ²⁵ Nambo twachilolelaga chindu chingatukuchiona tukuchilindilila mu upililiu.

²⁶ Iyoyo peyo, ni Mbumu jwa Akunnungu akutukamuchisya mu kulepetala kwetu. Pakuwâ ngatukumanyilila itukuwajilwa kupopela, nambo Mbumu nsyene akutupopelela kwa Akunnungu nkuwuwula kwangatukukombola kukuwalanga. ²⁷ Ni Akunnungu wakwiwona yaili mu mitima jetu, iyoyo akuimanyilila chakuchiganisya Mbumu jo, pakuwâ Mbumu akwapopelela wându wâ Akunnungu mpela yaikuti kwanonyela Akunnungu.

²⁸ Tukwimanyilila kuti mu indu yose, Akunnungu akupanganya masengo kwa upoche wa awâla wakwanonyela, yaani wewâla wawilanjikwe kutenda malinga ni lisosa lyao. ²⁹ Pakuwâ awâla Akunnungu wawamanyilile chitandile kundanda ni wawasagwile kuti alandane ni Mwanagwe, kuti Mwanagwe jo awe jwandanda kupagwa pasikati ja achapwakwe wajinji. ³⁰ Ni awâla wawasagulikwe chitandile kundanda, ni wawowo wawaawilasile, ni wele wawaawilasile, welewo wawalanjile kuwâ wambone paujo pao, ni wele wawawalanjile kuwâ wambone paujo pao, welewo ni wawaaakusisye.

Unonyelo wa Akunnungu

³¹ Kwapele, Ana tujileje uli nkati yeleyi yose? Iwaga Akunnungu ali upaande wetu, waani wachakombole kutukanila uwe? ³² Akunnungu nganankolela chanasa Mwanagwe jwa jikape, nambo wanyosisye kwa ligongo lya uweji wose. Iwaga atesile yeleyo, ana chalepele chinauli kutupa indu yose pangalipila pamo ni Mwanagwe? ³³ Ana waani wachakombole kwa wechetela magambo wandu wasagulikwe ni Akunnungu? Akunnungu nsyene wawalanjile kuwa wangali ilewo. ³⁴ Ana waani wachachitulamula? Nga wa Kilisito Yesu! Pakuwa Kilisito Yesu ni juwawile, ni kupunda yeleyo wasyuchile, ni sambano akutama kundyo kwa Akunnungu, ni welewo ni wakutupopelela. ³⁵ Ana waani wakukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Kilisito? Ana kulaga pane kusauka pane ipwetesi pane sala pane usauchi pane kogoya pane chiwa? ³⁶ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Kwa ligongo lyenu tukutama mu chakogoya cha chiwa mo wa gose, tuwalanjikwe nti ngondolo sya kusinga.”

³⁷ Nambo mwa yele yose uweji tukupunda, elo kupunda mwakupunda mwa wele wakutunonyela. ³⁸ Pakuwa ngumanyilila isyene kuti, ngapagwa chindu chachikukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, atamuno chiwa, atamuno umi, atamuno achikatumetume wa kwini, atamuno machili gane ga kwini, atamuno indu yaikukopochela sambano yi, atamuno ichikopochele yo, atamuno wakutawala, ³⁹ atamuno yaili mwinani, atamuno yaili paasi, atamuno yepanganyikwe yaili yose ngaikombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, wauli mwa Kilisito Yesu Ambuje wetu.

9

Akunnungu ni wandu wakwe

¹ Nguwecheta isyene kuti une ndili jwa Kilisito, ngangusala unami. Nningwa wangu ukuumalanjila umboni kwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, isyene ngangulambusya. ² Ngusupuka kwannope ni ndili ni ipwetesi yangamala mu ntima mwangu, ³ pakuwa ngakombwele kupopelela nweseche ni kulekanganywa ni Kilisito kwa ligongo lya achinjangu Waisilaeli, waali lukosyo lumo ni une kwa chiilu. ⁴ Welewo ali Waisilaeli wawasagulikwe ni Akunnungu awe wanache wao wawalosisye ukulu wao. Walangene nawo ni kwapa Malajisyo, waalosisye yakuti pakwapopelela ni kwapa ilanga yakwe. ⁵ Wanyawo ali isukulu ya achambuje wetu, ni kutyochela mu uwelesi wao, Kilisito wapagwile kwa chiilu. Welewo ali Akunnungu wakutawala yose, alapikwe mo wa gose pangali mbesi. Eloo.

⁶ Nganguwecheta kuti chilanga cha Akunnungu nganichimalila. Pakuwa ngana wa Waisilaeli wose waali wandu wa Akunnungu. ⁷ Atamuno ngana wa uwelesi wose u che Iblahimu waali wanache wa Akunnungu, nambo Akunnungu wapele chilanga che Iblahimu achitiji, “Uwelesi wenu chiutyochele ni che Isaka.” ⁸ Malumbo gakwe gali, nga wa wanache wawapagwile kwa chiilu ni waali wanache wa Akunnungu, nambo awala wanache wawapagwile kwa chilanga cha Akunnungu ni wachawilanjikwe uwelesi u che Iblahimu. ⁹ Pakuwa chilanga chiwachilanjile Akunnungu ni chelechi, “Katema kakasagulikwe chingaiche, ni che Sala chaligopole mwanache jwannume.”

¹⁰ Ni nga wa yeleyo pe, nambo che Lebeka wakwete wanache wawili wachilume wawawekekwe ni atati wamo, waali che Isaka ambuje wetu. ¹¹ Pakuwa akanapagwe mawila, namose akanatende indu yambone pane yangalumbana, pakuti nningwa wa Akunnungu wa kusagula uwoneche. ¹² Akunnungu wansalile che Lebeka, “Jwankulungwa chachintumichila mpwakwe.” Lusagu lwa Akunnungu lukutendekwa malinga

ni uŵilanje wakwe ni ngaŵa kwa ipanganyo ya ŵandu. ¹³ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Naanonyele a Yakobo nambo a Esau naachimile.”

¹⁴ Nipele, ana tujileje uli? Ana Akunnungu ngakulamula yaikuti pakusachilwa? Namuno kanandi! ¹⁵ Pakuŵa ŵaasalile che Musa, “Chinjintendela wema jungunsaka kuntendela wema, ni chinjimpililila ajula jungunsaka kumpililila.” ¹⁶ Nipele, yele yose ikukulupilila chanasa cha Akunnungu ni ngaŵa kwa kuchalila kwa mundu atamuno kwa usache wa mundu. ¹⁷ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi kwa mwenye jwa ku Misili, “Nanjimiche mme mwenye melepe, kwa litala lya mmwejo nosye machili gangu ni kuti liina lyangu limanyiche pachilambo pose.” ¹⁸ Kwayele, Akunnungu akunkolela chanasa ajula jwakunsaka nsyene, nombe jwakusaka aŵe jwa kulimba ntima, akunlimbisya.

Lutumbilo ni chanasa cha Akunnungu

¹⁹ Pane chimuusyeyi, “Iŵaga ili yele, ana ligongo lyachi Akunnungu akuti ŵandu aleŵile? Pakuŵa ŵaani ŵakukombola kukanilana ni aila yakuisaka Akunnungu?” ²⁰ Nambo mmwe mundu, ana mmwe nduni junkwajanga Akunnungu? Ana chiŵiga chikukombola kummusya juŵachigumbile, “Kwachichi mung'umbile yeleyi?” ²¹ Jwakugumba akukombola kugumba iŵiga iŵili kwa lilongo limo yakuti pakusaka, chiŵiga chimo kwa ligongo lya masengo gakuchimbichikwa ni chine kwa ligongo lya masengo gangachimbichikwa.

²² Yeleyo ni iyaliyi kwa Akunnungu. Ŵasachile kulosya lutumbilo lwao ni kugamanyisya machili gao. Nambo ŵaapililile nnope aŵala ŵandu ŵaŵaŵajilwe kulamulikwa ni lutumbilo lwao, ŵelewo ni ŵaakuŵajilwa konangwa. ²³ Sooni ŵasachile aumanyisye winji wa ukulu wao uŵapele aŵala ŵaŵaŵajilwe kupochela chanasa chao, aŵala ŵaŵaŵichikwe chile kalakala apochele ukulu wakwe. ²⁴ Uweji ni ŵatuŵilanjikwe ni jwelejo, ngaŵa kutyochela kwa Ŵayahudi pe nambo kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nombe nawo. ²⁵ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala mu chitabu chi che Hosea jwakulondola jwa Akunnungu,

“Aŵala ŵangaŵa ŵandu ŵangu,
chinaŵilanje, ‘Ŵandu ŵangu.’
Ni aŵala ŵangangwanonyela,
‘Chinanonyele.’”

²⁶ Ni pamalo paŵaŵilanjikwe, ‘Ŵanyamwe nganimma ŵandu ŵangu,’
chaŵilanjikwe ‘Ŵanache ŵa Akunnungu ŵajumi.’ ”

²⁷ Nombe che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu akwakalipila Ŵaisilaeli kuti, “Namose winji wa uŵelesi wa Ŵaisilaeli uli mpela nsanga wa kumbwani, nambo nganatupa ŵachachikulupuswa. ²⁸ Pakuŵa, Ambuje ngaakaŵa kwalamula ŵandu ŵa pachilambo pa.”

²⁹ Mpela che Isaya iŵalongolele kusala, “Ambuje ŵa ukombole ngakatulechele uŵelesi wa Ŵaisilaeli, wose tukaawile mpela ŵandu ŵa ku Sodoma, tukalandene ni ŵandu ŵa ku Gomola.”

Che Paolo akwapopelela Ŵaisilaeli

³⁰ Nipele, ana tujileje uli? Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵanganatenda chindu chachili chose kuti aloleche ŵambone paujo pa Akunnungu, ŵaloleche ali ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. ³¹ Nambo Ŵaisilaeli ŵasosile malajisyo gakatesile aloleche ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya malajisyo, nganalolecheka ŵambone paujo pa Akunnungu. ³² Ligongo lyachi nganalolecheka ŵambone paujo pa Akunnungu? Pakuŵa ŵasosile kutendekwa ŵambone kwa ipanganyo yao, ngaŵa kwa litala lya chikulupi. Ŵalikuŵele pa “Liganga lya kulikuŵalila.” ³³ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Nnole chimiche liganga ku Sayuni,
lichilyatende wandu agwanje,
misile lwala luchilwagwisye wandu.
Nambo juchankulupilile jwelejo, jwelejo ngajaluswa kose.”

10

¹ Achalongo achinjangu, chingulajila kwannope mu ntima mwangu, ni ngwapopelela Akunnungu kwaligongo lya Waisilaeli, kuti akulupuswe. ² Pakuwa isyene ngunsalila umboni kuti akuchalila kwatumichila Akunnungu, nambo nga wa mu umanyilisi wambone. ³ Pakuwa nganaimanyilila yakuti Akunnungu pakwa walanjila wandu ku wa wambone paujo pao, nombewo atandisye litala lyao achinsyene. Ngakulikuya litala lya ku walanjikwa wambone paujo pa Akunnungu. ⁴ Pakuwa kwa kwika kwakwe Kilisito, malajisyo gaichile kumbesi kwakwe, pakuwa mundu jwalijose jwakunkulupilila Kilisito a walanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu.

Ukulupusyo uli kwa wanawose

⁵ Nkati ngani ja ku walanjikwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kukamula Malajisyo, che Musa walembile yele, “Mundu jwakugakumulichisya Malajisyo chatame kwa litala lya Malajisyo go.” ⁶ Nambo nkati ngani ja ku walanjikwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi, iku wechetekwa yele: “Kasinliusya mu ntima mwenu kuti, ana waani wachakwele kwini kuti annyichisye Kilisito paasi kukwetu?” ⁷ Atamuno kasinliusya kuti, “Waani juchatuluche mu lisimbo lyangali mbesi kuti annyichisye Kilisito pachanya?” ⁸ Nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi: “Lilo we lya Akunnungu li wandikene nomwe, lili mu kang'wa jenu ni mu ntima wenu.” Lilo we lya lili utenga wa chikulupi chachitukwalalichila wandu. ⁹ Mwjatichisyaga ni ku wecheta kwa kang'wa jenu kuti Che Yesu ali Ambuje ni kukulupilila mu ntima mwenu kuti Akunnungu wasyusisye mu wawe, chinchikulupuswa. ¹⁰ Pakuwa kwa ntima mundu akukulupilila ni ku walanjikwa ku wa wambone paujo pa Akunnungu, sooni kwa kang'wa jakwe pakwitichisya ni ku wecheta, akukulupuswa. ¹¹ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwalijose jwakunkulupilila jwelejo ngajakola soni.” ¹² Chindu chi chili kwa wandu wose, nganikupagwa kulekangana pasikati ja Wayahudi ni wandu wanga wa Wayahudi, pakuwa Akunnungu ali Ambuje wa wandu wose, ni sooni ali wambone kwa wandu wakwapopela. ¹³ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwalijose jucha wilanje kwa liina lya Ambuje chakulupuswe.”

¹⁴ Nipele, ana champopele chinauli jwelejo jwanganankulupilila? Ana chankulupilile uli iwaga nganapilikanana utenga wakwe? Sooni chapilikanile chinauli utenga wakwe pangali wandu wakwalalichila? ¹⁵ Ana chalalichile chinauli Ngani Jambone pangaalajisya? Mpela Malembelo gamaswela yagakuti pakusala, “Nnole yaikuti kusengwasya kwika kwa awala wakulalichila Ngani Jambone!” ¹⁶ Nambo nga wa wandu wose wa wakulupilile Ngani Jambone. Pakuwa che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu watite, “Ambuje, ana nduni jwaukulupilile utenga wetu?” ¹⁷ Kwayele, chikulupi chikuika kwa kupilikanana utenga, ni utenga wo ukwika kwa kulalichilwa Lilo we lya Kilisito.

¹⁸ Nambo nguusya, ana nganapilikanana utenga wo? Elo, kupilikanana wapilikene! Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti,
“Lilo we lyao lyapikaniche mu chilambo mose
ni malo we gao gaichile mpaka kumbesi kwa chilambo chose.”

¹⁹ Nguusya sooni, ana Waisilaeli nganaimanyilila? Akunnungu watandite ku wecheta kwa litala li che Musa,
“Chinantende nkole wiu
kwa litala lya wandu wanga wa chilambo,

chinantesye ntumbile

kwa litala lya wandu wakulowela.”

²⁰ Che Isaya jwakulondola wawechete pangali woga malo we ga, Akunnungu watite, “Mbatikene kwa wandu wanganasosasa une, naliunukwile kwa wandu wanganausya nkati ngani jangu.”

²¹ Nambo nkati Waisilaeli, che Isaya akutusalila kuti, “Akunnungu watite yeleyi, ‘Lyuwa tetete najongwele makono gangu kwa wandu kwa wilanga wandu wangakunyitichisya ni wamakani.’”

11

Chanasa cha Akunnungu kwa Waisilaeli

¹ Nipele, nguusya, ana Akunnungu wakanile wandu wakwe? Ngwamba! Uneji nansyene ndili Mwisilaeli jwa uwelesi u che Iblahimu ni jwa lukosyo lu che Benyamini.

² Akunnungu ngani wakana wandu wakwe wawasagwile chitandile kundanda. Nkukumbuchila yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu nkati che Elia, katema pawalalatile Waisilaeli paujo pa Akunnungu? ³ Watite, “Ambuje, wauje wakulondola wenu ni kugumula ilisa yenu, noneji sigalile jika. Ni wanyawo akuusosa amulaje.” ⁴ Nambo Akunnungu wanjanjile uli? Wansalile, “Nalisigachisye wandu elufu saba wawakanile kuntindiwalila Baali nnungu jwa unami.” ⁵ Ni iyoyo peyo katema ka sambano kano, apali wandu kanandi wasigalile wasagulikwe ni Akunnungu ligongo lya umbone wao. ⁶ Lusagu lwa Akunnungu lukukulupilila umbone wakwe, ni ngiwa kwa ipanganyo ya wandu, iwaga Akunnungu akwasagula wandu kwa litala lya ipanganyo yao, nipele umbone wakwe ngauka we umbone wa usyene.

⁷ Nipele, itite uli? Chindu chiwachisosaga Waisilaeli nganachisimana, nambo awala wawasagulikwe wachisimene, ni wane wawasigalile wo Akunnungu watesile awe wakukakatima ntima. ⁸ Mpela yaitite kulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu waapele lunda lwangamanyilila, waapele meeso nambo ngakulola ni waapele mawiwi nambo ngakupilikana mpaka lelo jino.” ⁹ Ni che Daudi akuti, “Chindimba chao chiwe chitanje chakwatanjisa, agwanje ni kulagaswa.

¹⁰ Meeso gao gatajikwe chipi kuti akalola ni migongo jao jipindiche mo wa gose.”

¹¹ Nipele, nguusya sooni, ana Wayahudi alikuwele kwichila kugwa kusyene? Ngwamba! Nambo kwa chilewo cha Wayahudi, wandu wanga wa Wayahudi waichilile ukulupusyo, kuti Wayahudi wakolele wiu. ¹² Kulewa kwa Wayahudi kuichisye upile weujinji pachilambo, ni kupunguchilwa kwao kwa chikulupi kuichisye upile weujinji kwa wandu wanga wa Wayahudi. Ana ngakukuichisya upile wakupunda nnope katema Wayahudi wose pachiwaujilile Akunnungu?

Ukulupusyo kwa wandu wanga wa Wayahudi

¹³ Sambano, nguwecheta ni mwanya wandu wanga wa Wayahudi. Pakuwa uneji ndili nduna kwa wandu wanga wa Wayahudi, ngulilapila masengo gangu. ¹⁴ Pane chingombole kwatenda Wayahudi akole wiu kuti ngombole kwakulupusya wampepe mwa welewo.

¹⁵ Pakuwa iwaga kukanikwa kwao ni Akunnungu kuichisye kwilana pasikati ja Akunnungu ni wandu wose wa pachilambo, isyene pachakundikwe ni Akunnungu chikuwe mpela kuichisya umi kwa wandu wawile.

¹⁶ Naga chipande chandanda cha nkate chityochekwe ligongo lya Akunnungu, nkate chiuwe wakwe iyoyo peyo, ni nchiga watyochekwaga ligongo lya Akunnungu, nipele

nyambi syakwe chisiwe syakwe iyoyo peyo. ¹⁷ Nyambi simpepe sya mseituni wepande syekate ni lujambi lwa mseituni wa mwitinji upandichikwe pachanya chitela cha mseituni wepande. Wanyamwe wanga wa Wayahudi nkulandana ni mseituni wa mwitinji, sambano nkupoka umi wa chibumu wa Wayahudi. ¹⁸ Kwayele kasimwajalusya awala wakatikwe mpela nyambi. Wanyamwe nganinkola chakulifunila, pakuwa nganimma wanyamwe wankujikamulila michiga, nambo michiga jo ni jajikunkamulila wanyamwe.

¹⁹ Panepa chinjile, “Nyambi syakatikwe melepe kuti une ngapandichikwe pachanya pakwe.” ²⁰ Mwambone! Syakatikwe kwaligongo lya ungakulupilila wao ni mmwejo ntemi pamalo pao kwaligongo lya kukulupilila. Sambano nkalifuna nambo njogope. ²¹ Paku wa iwaga Akunnungu ngani walechelela Wayahudi wakulandana ni nyambi sisyene, ana Akunnungu channechelele mmwe? ²² Nipele, nganichisye yankati umbone wa Akunnungu ni chikali chao nombe nacho. Welewo ali wachikali kwa awala wagwile nambo welewo ali wambone kwa awala wakutama mu umbone wao. Naga nga wa yele, nomwe wakwe tachintyosya. ²³ Ni Wayahudi nombe nawo alekaga ungakulupilila wao chapandichikwe peuto pawaliji kundanda, paku wa Akunnungu akupakombola kwapandichisya sooni. ²⁴ Wanyamwe wandu wanga wa Wayahudi nkulandana ni lujambi lwa mseituni wa mwitinji lwekate ni kupandichikwa pa mseituni waupandikwe. Nambo chelechi nganichi wa chindu chachipago. Wayahudi akulandana ni mseituni wepande ni chiiwe yangasakalisya kwa Akunnungu kupandichisya sooni nyambi sisyakatikwe pa chitela chao cha chipago.

Chanasa cha Akunnungu kwa wandu wose

²⁵ Achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile usyene wausisiche, nambo ngusaka mmanyilile kuti nkalilapa nkmete lunda nnope. Makani ga Waisilaeli galiji ga katema pe mpaka wandu wanga wa Wayahudi wose wakusachilwa pachi waujilile Akunnungu. ²⁶ Pelepo Waisilaeli wose chakulupuswe mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu,

“Mu Sayuni chachityochela nkulupusyo chachichityosya chigongomalo pasikati ja uwelesi u che Yakobo.

²⁷ Lyeleli lili lilangano lyangu lichindende ni welewo katema pachinaalechelesye sambu syao.”

²⁸ Paku wa akujikana Ngani Jambone, Wayahudi awele wammagongo wa Akunnungu nambo kwa kupoka kwenu wanyamwe wanga wa Wayahudi. Nambo paku wa Akunnungu waasagwile, chiwela Akunnungu akwanonyela kwa ligongo lya achambuje wao. ²⁹ Paku wa Akunnungu ngakugalausya nganisyo syao kwa awala wa wasagwile ni kwapa upile. ³⁰ Kalakala ko wanyamwe nganimwajitichisya Akunnungu nambo sambano ankolele chanasa wanyamwe ligongo lya ungapilikanichisya wa Wayahudi. ³¹ Iyoyo peyo mpela wanyamwe yantite pakukolelwa chanasa, Wayahudi nombewo ngakwajitichisya Akunnungu melepe kuti nombewo akolelwe chanasa. ³² Paku wa Akunnungu waatesile wandu wose awe wanjitichisya kuti wakolele chanasa wanawose.

³³ Ipanje ya Akunnungu ni lunda ni umanyilisi wao ili yekulungwa kupunda! Ngapagwa jwakupakombola kusosasosa ulamusi wao natamuno kugamanyilila matala gao.

³⁴ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Ana waani wakusimanyilila ng'anisyo sya Ambuje?

Ana waani uchi wasalile chakupanganya?

³⁵ Ana waani walongolele kwapa Akunnungu chindu kuti ni welewo wauchisye?”

³⁶ Pakuŵa indu yose ipanganyikwe ni ŵelewo, ni ili kwa ukombole wao ni kwa liwamba lyao. Akunnungu akuswe moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

12

Kutama kwa kwatumichila Akunnungu

¹ Kwayele, achalongo achinjangu, pakuŵa Akunnungu annosisye chanasa chao, ngunchondelela ntyosye ilu yenu mpela mbopesi jejumi ni jeswela ni jajikwanonyelesya Akunnungu. Lyele lili litala lya usyene lya kwapopelela Akunnungu. ² Nkansyasya indu ya pachilambo pano nambo Akunnungu ajigalausye miningwa jenu kuti manyilile unonyelo wa Akunnungu. Nipele chinkombole kulimanyilila lisosa lya Akunnungu lyalili lyambone ni yakuti pakusaka ŵanyamwe mme.

³ Pakuŵa kwa umbone waambe Akunnungu, ngunsalila ŵanyamwe wose, mundu akasaliganichisya kuti ali jwankulu kupunda yaikuti kwaŵajila. Nambo mmeje ŵa lunda pankuganisya, ni kulilamula mwachinsye malinga ni chikulupi chimpegwile ni Akunnungu. ⁴ Mu chiilu chimo mwana iŵalo yejinji, ni kila chiŵalo chikupanganya masengo gakwe. ⁵ Uweji ŵatuli ŵajinji tuli chiilu chimo mu kulumbikana ni Kilisito, nowaji wose tulumbikenye jumo kwa jwine nti iŵalo ya kupisyangana ya pachilu. ⁶ Nipele, pakuŵa tuli ni mitulilo jakupisyangana, malinga ni ntuuka watupele Akunnungu. Jwapegwilwe ntulilo wa kuŵecheta utenga kutyochela kwa Akunnungu, aŵechete malinga ni chikulupi chakwe. ⁷ Iŵaga mundu apegwilwe ntulilo wa kutumichila, nneche atumichile. Jwapegwilwe ntulilo wa kwiganya, nneche ajiganye. ⁸ Jwapegwilwe ntulilo wa kutusya ntima, atendeje yeleyo. Ni jwapegwilwe ntulilo wa kutyosya kwa ŵane, atyosye kwa lulele. Jwakwimilila, ajimilile kwa kuchalila ni jwa chanasa, atendekanye yeleyo kwa kusangalala.

Unonyelo

⁹ Unonyelo wenu uŵe wangali ulamba. Nchichime changalumbana chilichose, mnyambatilane ni yambone. ¹⁰ Nnonyelane jwine ni jwine mpela achalongo ni kuchimbichisyana jwine ni jwine. ¹¹ Npanganye masengo kwa kuchalila, nkaŵa ŵa ulesi. Mwatumichile Ambuje, kwa ntima wenu wose. ¹² Nsengwanje nli ni chilolelo. Mpililile mu kulagaswa, ni kupopela katema kose. ¹³ Mwakamuchisye ŵandu ŵa Akunnungu mu yaikwasoŵa yao ni kwapochela achalendo kwa unonyelo.

¹⁴ Mwape upile ŵakunnagasya, mwape upile ngasimwalwesya. ¹⁵ Nsengwanje pamo ni ŵakusengwa, nlile pamo ni ŵakulila. ¹⁶ Ntame yambone jwine ni jwine. Kasinlifuna nambo nkunde kutama kwa kulitulusya. Kasinliganichisya kuti nkwete lunda nnope.

¹⁷ Ngasimwauchisya yangalumbana mundu jwampanganyichisye yangalumbana. Mpanganye yambone kwa ŵandu wose. ¹⁸ Yaikuti pakukomboleka kukwenu nchalile kutama mu chitendewele ni ŵandu wose. ¹⁹ Achalongo achinjangu, kasimmuchisyana yangalumbana jwine ni jwine, nambo mwalechele Akunnungu atende chindu cho kwa lutumbilo lwakwe, pakuŵa ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, Ambuje akuti, “Kuuchisya chisasi kuli kukwangu, uneji chimuchisye.” ²⁰ Mpela Malembo ga Akunnungu yagakuti, “Jwammagongo jwenu jakolaga sala mwape chakulya ni jankamulaga njota mwape meesi ang'weje. Pakuŵa kwakutenda yeleyo chimwatende akole soni jajikulungwa nti mwaŵichile makala ga mooto pantwe pakwe.” ²¹ Nkakunda ungalumbana umpunde, nambo nkaupunde ungalumbana kwa kuitendekanya yambone.

13

Kwapilikanichisya achakulu ŵa chilambo

¹ Kila mundu wajitichisye waaali ni ulamusi wa pachilambo, pakuwa ngapagwa mundu jwakukombola kulongosya iwaga nganawichikwa ni Akunnungu kuti alongosye, Akunnungu jika pe ni wakwapa wandu machili ga kulongosya. ² Jwakukanilana ni wakwete ulamusi, akugakana malajisyo ga Akunnungu, ni wakuitendekanya yeleyo akuliichisya kulamulikwa nsyene. ³ Pakuwa wakutawala ngakogopeka ni wandu wakwitendekanya yambone, nambo akogopeka ni wandu wakwitendekanya yangalumbana. Ana ngankusaka kunjogopa jwali ni ulamusi? Ntendeje yaili yambone nombejo chanlape, ⁴ pakuwa jwelejo ali katumetume jwa Akunnungu jwakupanganya masengo kwa kupoka kwenu. Nambo iwaga nkuitenda yangalumbana munjogope, pakuwa isyene akwete ulamusi wa kunnagasya. Jwelejo ali jwakwatumichila Akunnungu, akulosya lutumbilo lwa Akunnungu wandu wakwitendekanya yangalumbana. ⁵ Kwa ligongo lyo ikuwajilwa kwa jitichisya wakwete ulamusi, ngawa kwa ligongo lya kogopa kulamulikwa ni Akunnungu, nambo kwa ligongo lya nningwa wenu nkumanyilila chinkusachilwa kuchitenda.

⁶ Kwa ligongo li, wanyamwe nkupeleka nsongo, pakuwa wakulongosya wo ali achikatumetume wa Akunnungu pakuwa pakupanganya masengo go akuntumichila Akunnungu. ⁷ Mwape wandu wose indu iyawajile, jwakupochela nsongo mwape nsongo ni jwakupochela ushulu mwape ushulu ni luchimbichimbi kwa jwakuwajilwa kuchimbichikwa.

Yaikusachilwa kutendelana jwine ni jwine

⁸ Nkakola ligambo kwa mundu jwalijose, ikawe kunonyelana. Pakuwa jwakunonyela njakwe amalisisye Malajisyo ga che Musa. ⁹ Pakuwa malajisyo gakuti, “Kasintenda chikululu, ni kasimmulaga ni kasinjiwa ni kasinnajila,” ni malajisyo ga ni malajisyo gane gose gatawikwe mu lilajisyo limo lyalikuti, “Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.” ¹⁰ Jwakunonyela njakwe ngaakombola kumpanyichisya yangalumbana. Nipele, unonyelo uli utindimisyo wa Malajisyo gose.

¹¹ Ntende yele, nchimanyililaga katema, yakuti ndawi ja kwimuka mu lugono jiiche, pakuwa sambano ukulupusyo wetu uli pachiwandi ni uweji kupunda iyaliji patwatan-dite kukulupilila. ¹² Chilo chiwandichile kumala ni muusi uwandichile. Nipele tuleche ipanganyo ya muchipi ni kuwala yakumenyanilana ya lilanguka. ¹³ Tujende yambone nti wandu watukutama muusi. Tuleche chindimba chachili ni ipanganyo yangalumbana, kukolelwa ni chigwagwa ni usakwa ni umenyani ni wiu. ¹⁴ Mwatende wandu ammone Ambuje Che Yesu Kilisito mu utame wenu, kasinganisya tama syangalumbana syampagwile nasyo ni kusikuya.

14

Kasimunlamula mpwenu

¹ Mumpochele jwelejo jwakulepetala mu chikulupi nkakanilana nawo nkati ng'anisyo syao. ² Mundu jumo akwete chikulupi, akulya indu yose, nambo jwine jwalepetele mu chikulupi, akulya maponda pe. ³ Mundu jwakulya indu yose, akasanjalusya jwelejo jwangakulya indu yose. Ni mundu jwakulya maponda pe, akasanlamula jwelejo jwakulya indu yose, pakuwa Akunnungu ankundile jwelejo. ⁴ Ana mmwejo nduni junkunlamula jwakutumichila jwa jwine? Ajimaga uchenene pa masengo gao pane agwaga, lyele lili pachanya pa mmbujegwe. Nombejo chajime mwakulimbila, pakuwa Ambuje chakombole kunjimika.

⁵ Mundu jumo akukombola kuganisya kuti lyuwa limo lili lyambone kupunda mowa gane nambo jwine akukombola kuganisya kuti mowa gose gali yalumo. Kwapele mundu jwalijose ajitichisye yakuti pakuganisya nsyene. ⁶ Mundu jwalijose jwakuliwona lyuwa lili lyambone, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje. Ni jwakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, pakuwa akwatogolela Akunnungu

kwalingongo lya chakulya chiwapele. Iyoyo ni jwangakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, ni jwelejo nombe akwatogolela Akunnungu. ⁷ Pakuwa nga-pagwa namose jumo pasikati jetu jwakutama kwa liwamba lyakwe nsyene atamuno ngapagwa jwakwasika kwa liwamba lyakwe nsyene. ⁸ Pakuwa iwaga tukutama, tukutama kwa liwamba lya Ambuje ni iwaga tukwasika, tukwasika kwa liwamba lya Ambuje. Nipele, iwaga tukutama pane tukwasika, uwe tuli wandu wa Ambuje. ⁹ Pakuwa Kilisito wajasiche ni kusyuka kwa ligongo lyo, melepe aweje Ambuje wao waajasiche ni wajumi nombe nawo. ¹⁰ Kwachichi mmwe nkunlamula mpwenu jo? Pane uli alakwe kunjalusya mpwenu jo? Pakuwa uweji wose tutujime paujo pa chitengu cha ulamusi cha Akunnungu. ¹¹ Pakuwa mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, Ambuje akuti, “Isyene indite kuwa Akunnungu jwanjumi, kila mundu chachitindiwala paujo pangu ni kila mundu chachijitichisya kuwecheta nsyene kuti Une ndili Akunnungu jwanjumi.” ¹² Kwayele, kila jwalijose pasikati jetu chaliwalanje nsyene kwa aila iyaitesile paujo pa Akunnungu.

Kasinchijonanga chikulupi cha wandu wane

¹³ Nipele, tukasalamulana twachinsyene nambo tulilolechesye, mundu akasammichila njakwe chakukuwasya pane kuntenda agwilile mu sambu. ¹⁴ Une jwanumbikene ni Ambuje Che Yesu, ngumanyilila kuti ngapagwa chakulya chachili chakusakala paujo pa Akunnungu. Nambo mundu agansyaga kuti chakulya chine chili chakusakala paujo pa Akunnungu, chele chakulya cho chili chakusakala kwa jwelejo. ¹⁵ Nambo mwansupusyaga mpwenu kwa ligongo lya yakulya inkulya, nlesile kutenda mu unonyelo. Chakulya chinkulya chikawa ligongo lya kunsoyasya mpwenu juwawililwe ni Kilisito. ¹⁶ Iyoyo kasinjitichisya kuti chindu chinkuchiwona wanyamwe chambone chijaluswe. ¹⁷ Pakuwa, Umwenye wa Akunnungu nganiuwa kulya ni kug'wa, nambo kuli kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ni chitendewe ni sangalala jajikwika ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁸ Pakuwa mundu jwalijose jwakuntumichila Kilisito kwanti yeleyo, akwanonyelesya Akunnungu, sooni akukundikwa ni wandu.

¹⁹ Nipele, iwaga yeleyo, tulimbile nnope kutendekanya indu yaikwikanawo chitendewe ni yaikutukamuchisya kulimbisya mitima mu chikulupi. ²⁰ Kasingajonanga masengo ga Akunnungu kwa ligongo lya yakulya. Isyene yakulya yose yeswejeswe, nambo ngawa yambone kulya chakulya chachikuntendekasya jwine agwilile mu sambu. ²¹ Ili yambone kuleka kulya nyama ni kung'wa divai, pane kuleka ineine yaikukombola kuntendekasya mpwenu agwilile mu sambu. ²² Chikulupi chinkwete cho chisigalile kukwenu ni Akunnungu. Jwana upile jwelejo jwangakulilamula nsyene, pakuwa akukulupilila kuti aila yaitesile ikwanonyelesya Akunnungu. ²³ Nambo mundu jwakwete lipamba ni indu yakulya, Akunnungu akunlamula pakulya pakuwa chakuchitenda akutenda pangali chikulupi. Ni chindu chachili chose chakupanganya mundu iwaga akuchipanganya pangali chikulupi, chelecho chili sambu.

15

Twanonyelesye wane ngawa twachinsyene

¹ Uweji watuli ni chikulupi chakulimbangana tukuwajilwa kwakamusya waali ni chikulupi chakulepetala, ngawa kutenda indu yakulinonyelesya twachinsyene pe. ² Mundu jwalijose pasikati jetu akusachilwa annonyelesye njakwe, kwa kwapan-ganyichisya yambone kuti anlimbise mu chikulupi. ³ Pakuwa, namose Kilisito nganali-nonyelesya nsyene, nambo mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala, “Kutukana kose kuwantukene mmwe, kumujilile une.” ⁴ Pakuwa yose iyalembekwe kalakala mu Malembelo ga Akunnungu, yalembekwe kuti ituji ganyane uwe, kuti kwa upilili ni

kutuswa ntima kwatupatile ni malembelo go, tukole chilolelo. ⁵ Akunnungu wakwapa wandu machili gakupililila ni kutulasika antende nkole nningwa umo, nchikuyaga chitagu cha Kilisito Yesu. ⁶ Kuti kwa ntima umo ni liloŵe limo nkombole kwakusya Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

Ngani Jambone kwa wandu wose

⁷ Nipele, mpochelane jwine ni jwine mpela Kilisito iwatite pakutupochele kwa ligongo lya ukulu wa Akunnungu. ⁸ Pakuwa, isyene ngunsalila, Kilisito atendekwe katumetume jwa waumbale kuti alosye usyene wa Akunnungu, kuti amalichisye ilanga iwapegwilwe achambuje wetu. ⁹ Sooni kuti wandu wangaŵa Wayahudi wakusye Akunnungu ligongo lya chanasa chao. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Kwayele chinamlape pasikati ja wandu wangaŵa Wayahudi, chinyimbe kunlapa mmwe.”

¹⁰ Ni sooni Malembelo gakuti,

“Nsengwanje wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi pamo ni wandu wakwe Akunnungu.”

¹¹ Malembelo ga Akunnungu gakuti sooni,

“Mwalape Ambuje, wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi, ngosyo syose mwalape!”

¹² Ni che Isaya nombe akuti,

“Mu uwelesi u che Yese chakopochele mundu,

juchiwalongosye wandu wangaŵa Wayahudi, nombewo chankulupilile.”

¹³ Nipele, Akunnungu jwali ndande ja chilolelo angumbalichisye wanyamwe lukondwa lusyene ni chitendewele nkukulupilila kwenu namose chilolelo chenu chipunde kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu.

Ukatumetume u che Paolo

¹⁴ Achalongo achinjangu, uneji nansyene ngumanyilila kuti wanyamwe mgumbele umbone, ni umanyilisi wose ni sooni nkukombola kujiganyana yambone. ¹⁵ Nambo mu chikalata chi, nanlembele mwakulimbila nkati indu impepe kuti nankumbusye sooni indu yo. Ndesile yeleyo kwa ligongo lya umbone wambele Akunnungu, ¹⁶ kuti meje katumetume jwa Kilisito Yesu pasikati ja wandu wangaŵa Wayahudi. Nagapan-ganye masengo ga chimbopesi ga kulalichila Ngani Jambone ja Akunnungu kuti wandu wangaŵa Wayahudi aŵe mbopesi jajikundikwe ni Akunnungu, ni mbopesi jajiswejeswe ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁷ Kwayele, nkulumbikana kwangu ni Kilisito Yesu, ngwete chakulilapa pa masengo gakwatumichila Akunnungu. ¹⁸ Pakuŵa ngangulinga kuwecheta chindu chine, ikaŵe yele yatesile Kilisito kwa litala lyangu une kwak-walongosya wandu wangaŵa Wayahudi wajitichisye Akunnungu. Watesile yeleyo kwa maloŵe ni ipanganyo, ¹⁹ kwa machili ga imanyisyo ni yakusimonjeka ni kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. Kwayele mu ulendo wangu kutyochele ku Yelusalemu ni mwingulugulu mwakwe mpaka kwichila ku Iluliko naalalichile wandu Ngani Jambone ja Kilisito kwa utindimisy. ²⁰ Katema kose nningwa wangu uli umo pe kuti nalichile Ngani Jambone palipose panganilipikaniche liina lya Kilisito, melepe ninaiche kutaŵa pachanya pa nsingi wauwichikwe ni mundu jwine. ²¹ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Aŵala wanganasalilwa nkati jwelejo chachilola ni aŵala wanganapikane ngani syakwe chachimanyilila.”

Che Paolo akusaka kwimajimila ku Loma

²² Lyelelyo lili ligongo lilyanekasisye kakajinji kwika kukwenu. ²³ Nambo sambano malisisye masengo gangu mu ilambo yi, ni sooni chitandile kalakala nasachile nnope

kwika kukwenu, ²⁴ ngukulupilila kutenda yeke sambano. Patinyaule ku Isipania, ngulolela kupitila kwele ni kuonekana ni wanyamwe ni kusangalala kanandi pamo ni wanyamwe, ni ngulolela ukamuchisyo wenu mu ulendo wangu. ²⁵ Nambo sambano ngwaula kaje ku Yelusalemu kukwatumichila wandu wa Akunnungu kweleko. ²⁶ Pakuwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Makedonia ni ku Akaya, yanonyele kusonganya indu yakwakamuchisya wakulaga waali mumpingo wa wandu wa Akunnungu wakutama ku Yelusalemu. ²⁷ Elo, yanonyele kuitenda yeleyo, nambo kusyene akuwajilwa kwakamuchisya mu yeleyo. Pakuwa iwaga wandu wanga wa Wayahudi akamulene ni Wayahudi mu upile wa chibumu ni wandu wanga wa Wayahudi, akuwajilwa kwakamuchisya Wayahudi mu indu yaikwasowa ya pachilambo. ²⁸ Pachimalisye masengo go ni kwapa Wayahudi ukamuchisyo wo, chisepuchile kukwenu ndi mu ulendo wa ku Isipania. ²⁹ Ngumanyilila kuti patiiche kukwenu tiiche ni upile weujinji nnope wa Kilisito.

³⁰ Achalongo achinjangu, ngunchondelela kwa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito ni kwa unonyelo waukwika ni Mbumu jwa Akunnungu, mungamuchisye une kwa kumbopelela kwannope kwa Akunnungu. ³¹ Mumbopelele ngulupuche kutyoka mu makono ga wandu wangakukulupilila Kilisito wakutama ku Yudea, nombe kutumichila kwangu ku Yelusalemu ko kukundikwe ni wandu wa Akunnungu waali kweleko. ³² Kwayele, Akunnungu asakaga chiiche kukwenu kwa kusengwa, none sisimiswe ntima pamo ni wanyamwe. ³³ Akunnungu wakwikanacho chitendeweke awe pamo ni wanyamwe wose. Eloo!

16

Che Paolo akwakomasya wandu wa ku Loma

¹ Ngusaka kumanyisya kukwenu che Foibe mlumbu gwetu, jwali katumetume jwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito waali ku Kenkelea. ² Mumpochele kwa ligongo lya Ambuje mpela yakuti kuwajilwa wandu wa Akunnungu kupochelwa. Munkamuchisye mu yose yaikwasowa, pakuwa nsyene jo nombe waakamuchisye wajinji, ni une jwakwe.

³ Mungomachisye che Pilisila ni che Akila achikatumetume achinjangu mu masengo ga Kilisito Yesu. ⁴ Wanyawo wautyosisye umi wao kwa ligongo lyangu. Ngwatogolela, ngawa une jika pe nambo ni mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito jose ja wandu wanga wa Wayahudi, nombewo akwatogolela. ⁵ Sooni mungomachisye mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wakusongangana mu nyuumba jao.

Mungomachisye mmbusanga jwangu jungunonyela che Epaineto juwaliji jwandanda kwakulupilila Kilisito ku chilambo cha Asia. ⁶ Mungomachisye che Maliamu jwapangenyeye masengo kwannope ligongo lya wanyamwe. ⁷ Mungomachisye che Andiloniko ni che Yunia, Wayahudi achinjangu wawatawikwe mu nyuumba jakutawilwa pamo ni une. Wanyawo akumanyika nnope pasikati ja achinduna, nombewo wanongolele une kuwa Wakilisito.

⁸ Mungomachisye che Ampuliato, mmbusanga jwangu jungunonyela nkulumbikana ni Ambuje. ⁹ Mungomachisye che Ulubano katumetume njetu pa masengo ga Kilisito ni che Sitakisi mmbusanga jwangu jungunonyela. ¹⁰ Mungomachisye che Apele pakuwa alosisye chikulupichiko chakwe kwa Kilisito. Mungomachisye wandu wose wakutama mu nyuumba ji che Alisitabulo. ¹¹ Mungomachisye che Helodiana, myahudi njangu. Mungomachisye mpingo wa wandu wose wakukulupilila Ambuje wakutama mu nyuumba ji che Nalikisi.

¹² Mungomachisye che Tilifena ni che Tilifosa achakongwe wakupanganya masengo ga Ambuje ni che Pelisi mmbusanga jwangu jungunonyela, jwalimbichile kupanganya

masengo ga Ambuje. ¹³ Mungomachisye che Lufo mundu ju^wasagulikwe kwatumichila Ambuje ni achikulugwe jwaali nti achikulu ^wangu none. ¹⁴ Mungomachisye che Asinkilito ni che Fulego ni che Helime ni che Patuloba ni che Helima ni achinjetu wose ^wakunkulupilila Kilisito ^wakutama nawo. ¹⁵ Mungomachisye che Filologo ni che Yulia ni che Neleo ni nlumbugwe ni che Olimpa ni ^wandu wose ^wa Akunnungu ^wakutama nawo.

¹⁶ Nkomasyane jwine ni jwine kwa unonyelo wa chikilisito. Mipingo ja ^wandu ^wakunkulupilila Kilisito jose jikunkomasya ^wanyamwe.

Malajisyo ga mbesi

¹⁷ Ngunchondelela, achalongo achinjangu, mwalosye pangasisika ^wakwikanawo utinda ni kwatendekasya ^wandu ^wane aleche kugakamula majiganyo ga^wapochele. Nlispusye nawo. ¹⁸ Paku^wa ^wandu ^wwanti yeleyo ngakuntumichila Kilisito Ambuje ^wetu, nambo akugatumichila matuumbo gao achinsyene. Sooni kwa malo^we gao gakoolo^wa ni gagakunyenga, akwalambusya ^wandu ^wambone. ¹⁹ ^wandu wose akumanyilila inkuti pakumpilikanichisya Ambuje, ni kwa ligongo li ngusengwa li^wamba lyenu. Nambo ngusaka ^wanyamwe mme ^wa lunda kwa kupanganya yambone, ni mme ^wangali ile^wo mu indu yangalumbana. ²⁰ Akunnungu ^wakwikanawo chitendeweke ngaaka^wa kunli^watila Shetani paasi pa makongolo genu.

Umbone wa Ambuje ^wetu Che Yesu Kilisito u^we pamo ni ^wanyamwe.

²¹ Che Timoseo katumetume njangu akunkomasya. Iyoyo peyo che Lukio ni che Yasoni ni che Sosipateli ^waali ^wayahudi achinjangu akunkomasya.

²² None che Telitio, jungulemba chikalata chi che Paolo chi, ngunkomasya mu liina lya Ambuje.

²³ Che Gayo, ju^wambochele une ni ju^wapochele mpingo wa ^wandu ^wakunkulupilila Kilisito ^wakusongangana kukwakwe akunkomasya. Che Elasto jwakugosa mbiya sya musi wu pamo ni nlongo njetu che Kwalito akunkomasya. ²⁴ Umbone wa Ambuje ^wetu Che Yesu Kilisito u^we pamo ni ^wanyamwe wose. Eloo!

Che Paolo akumalichisya kwa mapopelo

²⁵ Sambano Akunnungu akuswe! ^welewo akukombola kunlimbisya mu chikulupi malinga ni Ngani Jambone jingulalichila ji yankati Che Yesu Kilisito, ni malinga ni uunukuko wa usyene uwaliji usisikwe chitandile kalakala. ²⁶ Nambo sambano usyene wo uunukulikwe kwa litala lya malembelo ga ^wakulondola ^wa Akunnungu. Ni kwa makanyo ga Akunnungu wa mo^wa gose pangali mbesi umanyiche kwa ngosyo syose kuti ^wandu akombole kwakulupilila ni kwajitichisya.

²⁷ Nipele, kwa Akunnungu jika pe, ^wakwete lunda lose, upagwe ukulu kukwakwe kwa litala lya Che Yesu Kilisito, mo^wa gose pangali mbesi ni mo^wa gose pangali mbesi. Eloo!

Chikalata chaandanda chi che Paolo kwa Wakolinto Chilongolelo

Chikalata chaandanda kwa Wakolinto chalembeke ni nduna che Paolo, chalembeke pa yaka ya hansini na tano pakumala kupagwa ku Che Yesu (1.1). Chikalata chi chaliji chandanda mwa ikalata iwili iyalembekwe ni che Paolo kwa wakunkulupilila Kilisito waali ku Kolinto. Walembeke chikalata chi panepa alinkutama ku Efeso, akana we kwajimajimila wandu wa ku Kolinto mpela yatite pakuamua mu ulendo wao wakwaula ni kuuja ku Makedonia. (16:5-9).

Chikalata chi chili majanjo ga che Paolo mpela iwapochele kutyochela kwa wandu wane wakunkulupilila Kilisito yankati indu ineine yangalumbana iyatendekwaga pasikati ja wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Kolinto, yangalumbana yo ili pamo ni kusalupana ni chikululu. Wandu wa ku Kolinto wamanyiche kwaligongo lya usyo welo wao wa kunonyela nnope chikululu, kwayele nganichiwa chindu cha kusimonjeka, che Paolo kwalembeke wandu wakunkulupilila Kilisito indu yo. Chikalata chaandanda kwa Wakolinto chi, chikwete liunjili lya 13 lyalikukunguluchila ngani ja unonyelo.

Yaili mu chitabu chi

Che Paolo akwakomasya Wakolinto ni kwatogolela Akunnungu ligongo lyao (1:1-9).

Che Paolo akukunguluchila ngani ja kusapulana kwa wandu wakunkulupilila Kilisito waali ku Kolinto (1:10-4:21).

Che Paolo akukunguluchila yankati chikululu ni ngani ja kwausyana achinsyene pe mmikungulu (5-6).

Che Paolo akwapa malango gankati kulombela, kupeleka mbopesi kwa inyago, ni kusongangana kwaligongo lya kupopelela, ni ntuuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu, ni kusyuka (7-15).

Akumalichisya kwa kusala ngani syakwe nsyene ni kukunguluchila nkati indu ine (16).

¹ Une che Paolo jumilanjikwe kuti meje nduna jwa Kilisito Che Yesu kwa kusaka kwakwe Akunnungu ni alongo ajetu che Sositene ² tukunnembela mwanya wanli wandu wa Akunnungu wa ku Kolinto, wanyamwe mmilanjikwe mme wandu wa Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito Che Yesu, pamo ni wandu wose waali papalipose wakwapopelela Ambuje wetu Che Yesu Kilisito jwali chilongola jwao ni jwetu.

³ Tukunsachila umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito.

Umbone mu kulumbikana ni Kilisito

⁴ Ngwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu mo wa gose kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu umpatile kwa litala li Che Yesu Kilisito. ⁵ Paku wa mu kulumbikana ni Kilisito mmele wakusichila mu indu yose, mpatile umanyilisi wose ni ukombole wose wa kulalichila. ⁶ Paku wa umboni nkati Kilisito ulimbichikwe mwa wanyamwe, ⁷ kwayele nganimma wakusoweke ni ntuuka wauli wose kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu, mpela inkuti kulolela kuunukulikwa kwa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ⁸ Welewo chanlimbisye mpaka kumbesi kuti mme wangali chilewo pa lyu wa lichauje Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ⁹ Akunnungu ali wakukulupilichika, welewo wammilasile kuti ntame mu kukamulangana ni Che Yesu Kilisito mwanagwawo waali Ambuje wetu.

Kulekangana kwa wakunkulupilila Kilisito

¹⁰ Achalongo achinjangu, ngunchondelela mlina lya Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito, njilane wose mu inkuw̄echeta kuti kukapagwa kulekangana pasikati jenu, nnoopenope nkole nganisyo simo ni nningwa umo. ¹¹ Achalongo achinjangu, w̄andu w̄ane w̄aali mu mpingo u che Kiloe asalile kuti w̄anyamwe nkulekangana kwa maloŵe. ¹² Ngusaka sale chimbilikene kukwenu, mundu jwine akuti, “Une ngwakuya che Paolo,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya che Apolo,” jwine akuti, “Une ngwakuya che Kefa,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya Kilisito.” ¹³ Ana nkuganisya kuti Kilisito agaŵaniche? Ana che Paolo ni juŵaw̄ambikwe pa nsalaba kwaligongo lyenu? Pane ana mwabatiswe kuti mme w̄akulijiganya w̄a che Paolo? ¹⁴ Ngwatogolela Akunnungu pakuŵa nganinambatisya jwalijose pasikati jenu ikaŵe che Kilispo ni che Gayo pe. ¹⁵ Kwayele ngapagwa mundu jwakukombola kusala kuti abatiswe aŵe jwakulijiganya jwangu. ¹⁶ Ngukumbuchila, iyoyo nambatisye che Sitefano ni w̄aali mu nyumba jao, nambo ngangukumbuchila kuti nambatisye mundu jwine. ¹⁷ Pakuŵa Kilisito ngananajichisya kwabatisya w̄andu, nambo naalalichile w̄andu Ngani Jambone, ni ngaŵa kwa maloŵe gakwanonyelesya w̄andu, kuti chiwa cha Kilisito pa nsalaba chinaŵe cha bule.

Kilisito ali machili ni lunda lwa Akunnungu

¹⁸ Pakuŵa utenga nkati chiwa cha Kilisito pa nsalaba ukuwoneka uloŵelo kwa w̄akusochela, nambo kwetuwe w̄atukukulupuswa, tukugaona machili ga Akunnungu. ¹⁹ Malembelo ga Akunnungu gakusala,

“Chinalujonanje lunda lwa w̄andu w̄aali ni lunda,
ni umanyilisi wa w̄andu w̄aali ni umanyilisi chinaukane.”

²⁰ Alikwapi jwakwete lunda? Alikwapi jwakwiganya malajisyo? Alikwapi jwakumanyilila kutagula indu ya pachilambo? Akunnungu alutesile lunda lwa chilambo chino luŵe uloŵelo.

²¹ Nti yalutite lunda lwa Akunnungu, w̄andu w̄a pachilambo ngakukombola kwa manyilila Akunnungu kwa lunda lwao achinsyene. Nambo Akunnungu w̄asachile kwakulupusya w̄andu w̄akwakulupilila kwa litala lya utenga utukwalalichila, aula waukuoneka uli uloŵelo kwa aŵala w̄aali ni lunda lwa chiundu. ²² W̄ayahudi akusaka imanyisyo ni W̄agiliki akusosa lunda. ²³ Nambo uweji tukunlalichila ngani ja Kilisito juŵaw̄ambikwe pa nsalaba. Ngani jajikuloleka chakukuŵasya kwa W̄ayahudi ni uloŵelo kwa w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi. ²⁴ Nambo kwa ŵele uŵaw̄ilanjikwe ni Akunnungu, W̄ayahudi pane w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi, Kilisito ali machili ga Akunnungu ni lunda lwa Akunnungu. ²⁵ Pakuŵa chachikuloleka uli uloŵelo wa Akunnungu chikwete lunda kupunda lunda lwa w̄andu, nombe chachikuloleka uli ulepetelo wa Akunnungu chikwete machili kugapunda machili ga w̄andu.

²⁶ Nipele achalongo achinjangu, nkumbuchile imwaliji paŵammilasile Akunnungu. Kwa chipimo cha w̄andu nganimma w̄ajinji w̄aw̄akwete lunda, iyoyo nganimma w̄ajinji w̄amwaliji ni machili, nombe nganimma w̄ajinji umwamanyiche nnope. ²⁷ Nambo Akunnungu w̄aisagwile indu yaikuwoneka ili yakuloŵela pachilambo kuti w̄ataje soni w̄andu w̄aali ni lunda, sooni Akunnungu aisagwile yakulepetala ya pachilambo kuti w̄ataje soni w̄andu w̄aali ni machili. ²⁸ Akunnungu aisagwile indu ya pachilambo yakunyeluswa ni kukanikwa ni yaikuwoneka yangalimate, kuti aijonanje aila yaikuwoneka ni w̄andu kuti yanamate mu nganisyo sya w̄andu. ²⁹ Akunnungu w̄atesile yeleyo kuti akapagwa mundu w̄akulilapa paujo pao. ³⁰ Akunnungu nsyene anlumbikenye mwanya ni Che Yesu Kilisito. Nombe Akunnungu antesile Kilisito aŵe lunda lwetu. Tukuŵalanjikwa w̄ambone paujo pa Akunnungu, ni kuŵa w̄andu w̄atuŵichikwe pa jika kwa ligongo lya Akunnungu ni w̄awombweche. ³¹ Mpela itite kulembekwa Mmalembelo Gamaswela, “Jwalijose jwakulilapa alilape kwa achila chatesile Ambuje.”

2

Utenga nkati Kilisito juŵaŵambikwe pa nsalaba

¹ Achalongo achinjangu, uneji panaiche kukwenu kukunnalichila ngani ja ntemela wa Akunnungu, nganimecheta maloŵe ga kunonopa namose lunda lwa chiundu. ² Pakuŵa panaliji kukwenu nawamwiwe ninamanyilile chindu chachili chose nambo kwamanyilila Che Yesu Kilisito pe, ajula juŵaŵambikwe pa nsalaba. ³ Panaiche kukwenu naliji jwakulepetala, ni natetemele kwa lipamba. ⁴ Majiganyo gangu ni kulalichila kwangu nganikuŵa kwa lunda lwa kwanyenga ŵandu, nambo yaliji kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. ⁵ Natesile yele kuti chikulupi chenu chikakulupilila lunda lwa ŵandu, nambo chikulupililo cha machili ga Akunnungu.

Luunda lwa Akunnungu

⁶ Tukulalichila utenga wa lunda kwa aŵala ŵakusile mu chikulupi nambo ngaŵa lunda lwa chilambo chino, namose ngaŵa lunda lwa aŵala achakulu ŵa chilambo chi ŵaali mumpingo wakupotela. ⁷ Tukulalichila lunda lwa Akunnungu lwalusisiche, alula lunda luŵalusagwile Akunnungu kwaligongo lya kulumbikana mu ukulu wao chikanaŵe gumbikwa chilambo. ⁸ Nganjupagwa namose jwankulu jumo mwa ŵakutawala chilambo chi jwalumanyilile lunda lu. Akalumanyilile ngakammambe pa nsalaba Ambuje ŵa ukulu. ⁹ Nambo mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela,

“Indu yanganiiwoneche atamuno kupikanika
indu yanti ngapagwa mundu jwawayiye kuganisia
yele ni indu iŵaŵichile chile Akunnungu aŵala ŵakwanonyela.”

¹⁰ Nambo Akunnungu atuunukulile uweji yantemela yakwe kwalitala lya Mbumu jwakwe. Pakuŵa Mbumu jo akulolesyalolesya kila chindu natamuno indu yantemela yaikwagamba Akunnungu. ¹¹ Ngapagwa mundu jwakwimanyilila nganiso sya mundu ikaŵe mundu nsyenepe. Iyoyo ni indu ya Akunnungu ngapagwa jwakwimanyilila ikaŵe Mbumu jwa Akunnungu. ¹² Uwe nganitupochele mbumu jwa pachilambo pano, nambo twampochele Mbumu jwatyochele kwa Akunnungu, kuti tumanyilile indu yose yatupele Akunnungu.

¹³ Kwapele ngatukusala maloŵe ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni ŵandu nambo tukusala maloŵe ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni Mbumu jwa Akunnungu. Tuku-tagula indu ya Mbumu jwa usyene kwa aŵala ŵaali ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁴ Nambo mundu jwanganakola Mbumu jwa Akunnungu ngakukombola kuipochele indu yaikutyochele kwa Mbumu jwa Akunnungu. Pakuŵa kukwakwe akuiwona ili uloŵelo ni ngakukombola kuimanyilila pakuŵa ikumanyika kwa ukamusyo wa Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁵ Mundu jwali ni Mbumu jwa Akunnungu akukombola kuipima indu yose nambo ngapagwa mundu jwakukombola kunlamula. ¹⁶ Mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela “Nduni jwaaumanyi umanyilisi wa Ambuje? Nduni jwakukombola kwajiganya?” Nambo uweji tukwete umanyilisi wa Kilisito.

3

Achikatumetume ŵa Akunnungu

¹ Achalongo achinjangu, uneji nganiŵecheta nomwe mpela ŵandu ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu nambo naŵechete ni ŵanyamwe mpela ŵandu ŵa pachilambo pa nti twanache mu kwakulupilila Kilisito. ² Nang'wesisyema maŵele, ngaŵa yakulya yakulimba, pakuŵa nganinkombola kulya, namose sambano ngankupakombola kulya. ³ Pakuŵa ŵanyamwe chiŵela nkutama mpela ŵandu ŵa pa chilambo yakuti pakutama. Uli pasikati jenu nganiupagwa wiu ni utinda? Yele yose ikulosya kuti ŵanyamwe chiŵela nli ŵandu ŵa chilambo chino, ni ŵanyamwe nkutama mpela chilambo ichikuti pakusaka.

⁴ Jumo jwenu pakuti, “Une ngwakuya che Paolo,” ni jwine asalaga, “Une ngwakuya che Apolo,” uli ngankutenda mpela wându wâ pa chilambo yakuti pakutenda?

⁵ Ana che Apolo ali wâani? Ni che Paolo ali wâani? Uweji tuli achikatumetume wâ Akunnungu utukunnyichisya chikulupi. Jwalijose apanganyisye masengo gapegwilwe ni Ambuje. ⁶ Une napandile mbeju ni che Apolo wâjartilile meesi nambo Akunnungu ni uWajimelesye. ⁷ Nambo wâpandile ngaWâ chindu sooni wâjartilile meesi ngaWâ chindu nambo Akunnungu pe wâWajimelesye mbeju ali jwankulu. ⁸ Mundu juWapandile ni juWajartilile meesi wose ali yalumo ni Akunnungu chachimpa jwalijose mbote jakwe malinga ni masengo gakwe gapangeny. ⁹ PakuWâ uwe wose tuli achikatumetume wâ Akunnungu, wânyamwe nli ngunda wa Akunnungu, iyoyo nli nyuumba ja Akunnungu.

¹⁰ Kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu ambele masengo, misile nsingi mpela jwakutaWâ jwambone yakuti kukolosya, ni mundu jwine akutaWâ pachanya pakwe. Nambo jwalijose jwakutaWâ alilolechesye yakuti pakutaWâ pachanya pakwe. ¹¹ PakuWâ ngapagwa mundu jwakupakombola kuWika nsingi wine kupunda aula wemale kuWichikwa, yaani Che Yesu Kilisito. ¹² Pachanya nsingi wo mundu akukombola kutaWâ kwa sahabu pane kwa feza pane kwa maganga ga ntengo wekulungwa pane kwa itela pane kwa manyasi pane kwa masamba. ¹³ Usalale wa masengo ga mundu jwalijose chiuwoneche ni kuWichikwa pangasisika, pa lyuWâ litaiche Kilisito kukwalamula wându. PakuWâ pa lyuWâ lya, mooto chiuunukule masengo ga kila mundu ni wele mooto chiulinje umbone wa masengo ga mundu jwalijose ni kulosya iWâga gali gakusalala. ¹⁴ IWâga chataWile mundu pachanya pa nsingi wo ngachipya kwa mooto wo, mundu jo chapochele ntulilo. ¹⁵ IWâga chataWile cho chichipye, nipele mundu jo ngaapata ntulilo wao, nambo nsyene jo chakulupuswe mpela ila apokweche pa mooto.

¹⁶ Ana ngankumanyilila kuti wânyamwe nli Nyuumba ja Akunnungu ni kuti Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu? ¹⁷ Nipele naga mundu akujijonanga Nyuumba ja Akunnungu, nombe Akunnungu chanjonanje mundu jo. PakuWâ Nyuumba ja Akunnungu jili jeswela, ni wânyamwe nli Nyuumba jo.

¹⁸ Mundu jwalijose akalilambusya nsyene, iWâga mundu mwa wânyamwe akuliganisya kuti ali ni lunda lwa chilambo chino, mbaya aWêje jwakuloWela kuti akole ni lunda lusyene. ¹⁹ PakuWâ lunda lwa chilambo chino luli uloWelo paujo pa Akunnungu pakuWâ ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Akunnungu akwatanjisy wându wâali ni lunda mu ukalamuche wao.” ²⁰ Ni sooni ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Ambuje akusimanyilila nganisyo sya wându wâali ni lunda lwa pachilambo kuti syangali chindu.” ²¹ Pele mundu jwalijose ngasalilapila wându. PakuWâ indu yose ili yenu wânyamwe. ²² Awâga che Paolo pane che Apolo pane che Kefa pane chilambo pane umi pane chiwa pane katema ka sambano pane katema kakakwika, yoseyo ili yenu wânyamwe, ²³ ni wânyamwe nli wându wâ Kilisito ni Kilisito ali wâ Akunnungu.

4

Achinduna wâ Kilisito

¹ Mundu atuWalanje kuti tuli achikatumetume wâ Kilisito wâtupegwilwe masengo ga kwalalichila wându mitemela ja Akunnungu. ² Pelepo kwa jwalijose jwapegwilwe masengo go ikusachilwa aWêje jwakukulupichika. ³ Nambo kwa une ngaWâ chindu, nalamulikwaga ni wânyamwe pane ni mundu jwalijose, ni une ngangulilamula nansyene. ⁴ Mu ntima mwangu ngangulamulikwa ni chindu chachilichose, nambo chindu cho ngachikulosya kuti nganingola chileWô, Ambuje ni wâkunamula une. ⁵ Nombe mwanya ngasinlamula liloWê kakanaWê kwika katema kakwe, nneche mpaka pachaiche Ambuje. Wêlewo chaiunukule indu yesisiche mu chipi ni kuWika palulanga nganisyo sya mitima ja wându. Nipele kila mundu chapochele ulape wakwe kutyochela kwa Akunnungu.

⁶ Achalongo achinjangu, mechete yankati che Apolo ni une, kuti kwalitala lya uweji nlijiganye chiwêcheto chi, “Nkamulichisye maloŵe ga.” Kutu mwa wanyamwe akapagwa mundu jwalijose jwakulilapila mundu ju ni kunnyelusya mundu jwine. ⁷ Waaani wansagwile mmwe mme jwakwapunda wane? Ana ngaŵa Akunnungu wampele indu yose inkwete? Iwaga mpegwilwe kwachichi nkulifuna mpela ila ngaŵa yakupegwa?

⁸ Sambano mmasile kupata yose yaikunsoŵa! Sambano nsichile. Mmele mamwenye pangali uweji! Mbaya nkaliji mamwenye kuti nowe wakwe tuŵe mamwenye pamo nomwe. ⁹ Ikuloleka kukwangu kuti Akunnungu atuŵisile uweji achinduna nti wambesi ŵa wosepe, mpela wandu walamulikwe kuulagwa paujo pa wandu, tuŵele chindu chakusekasya paujo pa chilambo ni mmbujo mwa achikatometume ŵa kwini ni mmbujo mwa wandu. ¹⁰ Tuli wakuloŵela kwa liwamba lya kwatumichila Kilisito, nambo wanyamwe nli ŵa lunda mu kulumbikana ni Kilisito! Uwe tuli wakulepetala nambo wanyamwe nkmete machili, wanyamwe nkuchimbichikwa nambo uwe tukwaluka. ¹¹ Namuno sambano tukwete sala ni njota ni usauchi, tukuputikwa nnope ni nganitukola pakutama. ¹² Tukulaga kupanganya masengo ni makono getu twachinsyene. Paakutulwesya uweji tukwapa upile, pakutusausya tukupililila, ¹³ paakututukana uweji tukwajanga kwa kwachimbichisya. Namuno sambano tukuoneka mpela usakwa wa pachilambo, ni kila mundu akutulola mpela wapugwe.

¹⁴ Ngangulemba yelei kuti nantesye soni nambo ngunjiganya mpela achiwanangu wakunonyelwa. ¹⁵ Namose nkmete wakunela achajinji nkulumbikana ni Kilisito nambo nganinkola achatati wajinji. Pakuŵa mu kulumbikana ni Kilisito une mele atati wenu kwakunlalichila Ngani Jambone.

¹⁶ Nipele ngunchondelela ntende mpela ingutendaga une. ¹⁷ Kwaligongo li nguntuma che Timoseo kukwenu, mwanangu jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje. Welewo chankumbusye litala lyangukuya une nkulumbikana ni Kilisito. Litala lingwiganya papali pose mmipingo ja wandu wose wakukulupilila Kilisito.

¹⁸ Wane mwa wanyamwe atandite kulifuna achiganisyaaga kuti nganyika sooni kukwenu. ¹⁹ Nambo chiiche kukwenu chitema pe Ambuje asakaga, nipele chinaiwone nansyene ngaŵa maloŵe gao gakulifuna pe nambo ni machili galinago wele wakulifuna. ²⁰ Pakuŵa umwenye wa Akunnungu ngaŵa kwa kusala pe nambo mu machili. ²¹ Chichi chachikunonyela? Iche kukwenu ndili ni lubokola, pane iche ni ntima wa unonyelo ni wakulitimalika?

5

Nliwambasye ni chikululu ni chigwagwa

¹ Ipikaniche isyene kuti pasikati jenu chipali chikululu, sooni chikululu cho chili chakogoya, ni nganichipagwe namose kwa wandu wangakwamanyilila Akunnungu. Mundu akugona ni jwankongwe jwa atagwe. ² Ni wanyamwe nkukombola chinauli kulilapa? Ikaliji mbaya kukwenu kunkolela chanasa mundu jo ni mundu jwatesile chindu cho awinjikwe pasikati jenu. ³ Uneji ndili kwakutalichila ni wanyamwe mchiilu, nambo ntima wangu uli pamo ni wanyamwe. Jwampagwe mbumu nansyene masile kunlamulila jwelejo jwatesile chindu cha soni mpela ila ndili papopo. ⁴ Pankusongangana kwa lina lya Ambuje wetu Che Yesu, noneji ndili pamo ni wanyamwe kwa mbumu, ni machili ga Ambuje Che Yesu gali papopo, ⁵ muntiyosye mundu jo kwa Shetani kuti chiilu chao chionasiche ni mbumu jao jikulupuswe pa lyuŵa lya kwika kwa Ambuje Che Yesu kukwalamula wandu.

⁶ Kulilapa kwenu ngaŵa kwambone. Ana ngankumanyilila kuti amila kanandi jikuchesula utandi wejinji? ⁷ Nipele, ntyosye amila ja kalakala kuti nswejele mbee. Nipele chinlandane ni utandi wasambano wa nkate wangataga amila, mpela

yaikusachilwa kuwa. Pakuwa Kilisito waali Mwanangondolo jwa Pasaka atyosyekwe kuti awe mbopesi jetu. ⁸ Nipele tutende chindimba cha Pasaka, ngawa kwa amila ja kalakala, ajila amila ja sambu ni ugongomalo. Nambo kwa nkate wangataga amila, wauli ntima weswela ni wausyene.

⁹ Nannembele mu chikalata changu chiine kuti nkasyowekana ni wandu wa chikululu. ¹⁰ Ngangusala kuti nkasyowekana ni wandu wose pachilambo, awala wachikululu, pane wakunyela, ni wakusumula ni wakuipopelela inyago. Pakuwa kuliwambasya ni wandu wo ikambajile kutyoka pachilambo. ¹¹ Nambo sambano ngunlembela wanyamwe kuti ngasinyowekana ni mundu jwalijose jwakuti akunkulupilila Kilisito akuno ali jwa chikululu pane jwakunyela pane jwakuipopelela inyago pane jwakwatindanya wandu pane jwakolelwa pane jwakusumula. Mundu jwanti yele ngasinkunda namose kulya nawo.

¹² Nganiga wa masengo gangu kwalamula wandu wangana wa mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Wanyamwe nkusachilwa kwalamula waali mu mpingo wo. ¹³ Nambo Akunnungu nsyene chiwalamule wangana wa mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Pakuwa ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Mumminje mundu jwangalumbana jwali pasikati jenu.”

6

Wandu wakunkulupilila Kilisito amalisye magambo gao achinsyene

¹ Mundu pasikati jenu amenyanaga ni njakwe iwele uli akunjasya kukummechetela pa nkungulu wa wandu wangakwamanyilila Akunnungu badala ja kunjasya paujo pa wandu wa Akunnungu? ² Ana ngankwimanyilila kuti wandu wa Akunnungu chachichilamula chilambo? Iwaga wanyamwe chinchalamula wandu wose wa pachilambo kwachichi ngankukombola kugalamula magambo gamwana ga? ³ Ana ngankumanyilila kuti chinchalamula achikatometume wa kwini? Ana gelego nga wa gamakulungwa kupunda gelega ga pachilambo? ⁴ Pankuwa ni umenyani wa pakang'wa, kwachichi nkwa wilanga wandu wangachimbichikwa mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito anlamule? ⁵ Nguwecheta yele kuti nanjalusye. Ana nganapagwa mundu mu mpingo wenu jwali ni lunda lwa kukombola kwajilanya wakukulupilila achinjakwe? ⁶ Nambo isyoweche, jwakukulupilila akunjasya jwakukulupilila njakwe paujo pa nkungulu ni kwaleka wandu wangakulupilila Kilisito anlamule.

⁷ Kujausyana mwachinsyene kunkungulu kukulosya kuti ntesile chilewo. Ana ngaikawe mbaya kukwenu kulewelwa? Ngaikawe mbaya kukwenu kusumulwa ipanje yenu? ⁸ Nambo wanyamwe mwachinsyene nkwatendela wandu ya yangalumbana ni kwasumula ipanje yao, nkwatendela gagogo namuno wakukulupilila achinjenu. ⁹ Ana ngakwimanyilila kuti wachigongomalo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu? Ngasinlilambusya, nga wa wachigwagwa namose wakwipopelela inyago, namose wachikululu atamuno wakugonana jwannume ni jwannume, nombe jwankongwe ni jwankongwe, ¹⁰ atamuno wa wiyi atamuno wakunyela atamuno wakolelwa atamuno wakunong'ona atamuno wakusumula, wanawose wo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu. ¹¹ Wane mwa wanyamwe waliji wanti iyoyo, nambo sambu syenu silecheleswe, ni mmichikwe pajika kwa ligongo lya Akunnungu ni mmoneche wambone paujo pao kwa litala lya Ambuje Che Yesu Kilisito ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu wetu.

Ilu yenu yakusye Akunnungu

¹² Mundu akukombola kuti nyi, “Kukwangu nechelelwe kuipanganya indu yose.” Nambo nga wa kila chindu chachikufai. Ngukunda kuti ngukombola kupanganya kila chindu nambo nganguchileka chindu chachilichose chindawale. ¹³ Nkukombola kusala, “Yakulya kwa ligongo lya lutumbo ni lutumbo kwa ligongo lya yakulya.” Nambo

Akunnungu chajonanje yose. Chiilu ngaŵa kwa chikululu nambo chili kwa ligongo lya kwatumichila Ambuje nombe Ambuje akuchigosa chiilu. ¹⁴ Kwa machili gao Akunnungu ŵaasyusisye Ambuje, nombe chatusyusye nowaji kwa machili gakwe.

¹⁵ Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu ŵanyamwe ili iŵalo ya Kilisito? Ana nyigale iŵalo ya Kilisito kuilumbikanya ni chiilu cha jwachigwagwa? Ngwamba!

¹⁶ Ngankwimanyilila kuti jwalumbikene ni jwachigwagwa ali chiilu chimo ni jwele? Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Ŵele ŵaŵili wo chaŵe chiilu chimo.”

¹⁷ Nambo jwelejo jwalumbikene ni Ambuje ali pamo najo mu mbumu. ¹⁸ Ntame kwakutalichila ni chikululu. Sambu sine syose syasikutendekwa ni ŵandu ngasikutendekwa mu iilu yao, nambo jwachigwagwa akuchitendela sambu chiilu chakwe nsyene. ¹⁹ Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu ili nyumba ja Mbumu jwa Akunnungu, jwali munkati mwenu, jumwampochele kutyochela Akunnungu? Kwapele, ŵanyamwe umi wenu ngaŵa umi wenu mwachinsyene nambo nli ŵandu ŵa Akunnungu. ²⁰ Nsumikwe kwa ntengo wekulungwa. Nipele, sambano mwalape Akunnungu kwa iilu yenu.

7

Ngani jankati ulombela

¹ Sambano tulole imwanembele ila, kwambone ŵalume atame pangalombela.

² Nambo kwaligongo lya chikululu, kila jwannume akole ŵankwakwe nsyene, nombe kila jwankongwe akole ŵankwakwe nsyene. ³ Ikusachilwa jwannume ŵapeje ŵankwakwe yaikuŵajilwa, iyoyopeyo ikusachilwa ni jwankongwe ŵapeje ŵankwakwe yaikuŵajilwa.

⁴ Jwankongwe nganakola ulamusi pa chiilu chakwe nsyene nambo ŵankwakwe, iyoyopeyo jwannume nganakola ulamusi pa chiilu chakwe nsyene ikaŵe ŵankwakwe.

⁵ Nkajimana, nambo njitichisyane kwa moŵa kanandi kuti nkole katema kambone ka kupopela. Nkakaŵa kwonegana sooni, Shetani ngasaika kunlinga kwakulepela kupililila.

⁶ Maloŵe ganansalile nganigaŵa malajisyo, nambo nkukombola kusagula. ⁷ Ngulajila ŵandu wose aŵeje mpela indite pakuŵa une, nambo jwali jose akwete ntulilo wakwe nsyene kutyochela kwa Akunnungu, jwine akwete ntulilo wu ni jwine akwete ntulilo aula.

⁸ Nipele aŵala ŵangalombela ni kulombwa ni ŵawililwe ni achiŵankwawo, ngwasalila nyi, mbaya atame mpela mungutamila une. ⁹ Nambo iŵaga mundu ngakukombola kulisiŵila, alombele. Ili mbaya kulombela ngaŵa kukolelwa ni msese.

¹⁰ Kwa aŵala ŵamasile kulombana ngumpa malajisyo ga, ngaŵa gangu une nambo ga Ambuje, jwankongwe ngasalekana ni ŵankwakwe. ¹¹ Nambo iŵaga alekengene atameje pangalombekwa, pane ajilane ni ŵankwakwe, iyoyo peyo ni jwannume ngasiŵaleka ŵankwakwe.

¹² Nombe kwa ŵane uneji nguti nyi, gelega ngaŵa malajisyo ga Ambuje, iŵaga jwannume akwete jwankongwe jwangankulupilila Kilisito ni jwankongwe jo akundile kutama ni ŵankwakwe, jwannume jo akasanleka ŵankwakwe. ¹³ Jwankongwe jwakwete ŵankwakwe ŵangakunkulupilila Kilisito ni jwannume jo akundile kutama ni ŵankwakwe, jwankongwe jo akasanleka ŵankwakwe. ¹⁴ Pakuŵa jwele jwannume jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya ŵankwakwe. Ni jwankongwe jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya ŵankwakwe. Ikaŵaga yeleyo ŵanache ŵao akaliji mpela ŵanache ŵa ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu nambo sambano akundikwe ni Akunnungu. ¹⁵ Iŵaga jwangakunkulupilila Kilisito jula akusaka kunneka njakwe jwali jwakukulupilila, munneche atende yeleyo, pelepo jwankongwe pane jwannume jwakukulupilila Kilisito ngaakutaŵikwa. Akunnungu atuŵilasile uwe tutame mu chitendewe. ¹⁶ Pakuŵa nkwmimanyilila uli mwe jwankongwe junkwakulupilila Kilisito panjipa chinkombole

kwakulupusya wankwenu? Pane nkwi manyilila uli mwe jwannume junkwakulupilila Kilisito panjipa chimpakombole kwakulupusya wankwenu?

Ntame mpela intite kuwilanjikwa ni Akunnungu

¹⁷ Mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame wapegwilwe ni Ambuje, atame mpela yatite kutama pa wawilanjikwe ni Akunnungu. Gelega ni gangwasalila wandu wose mu mipingo jose ja wandu wakukulupilila Kilisito. ¹⁸ Iwaga mundu wawilanjikwe ni Akunnungu ali aumbele, ngasalitesya mpela nganaumbala. Ni iwaga mundu wawilanjikwe ni Akunnungu akana we kuumbala, ngasaumbala. ¹⁹ Kuumbala ngawa chindu ni ungaumbala ngawa chindu, nambo chindu chachikusachilwa chili kugakamulisya makanyo ga Akunnungu. ²⁰ Jwalijose asigalile iyoyo mpela iwali pa wawilanjikwe ni Akunnungu. ²¹ Ana mawilanjikwe nli kapolo? Nkaikosya, nachiwamuno nkmete lipesa lya kuwa mundu jwanganinta wika nambo ntumiye lye lipesa kupanganya yambone. ²² Pakuwa jwele jwawilanjikwe ni Ambuje ali kapolo, jwelejo chawe jwalechelelwe ni Ambuje. Iyoyo peyo jwelejo jwawilanjikwe ali alechelelwe, jwelejo akuwa kapolo jwa Kilisito. ²³ Akunnungu ansumile kwa ntengo wekulungwa, ngasimma achikapolo wa wandu. ²⁴ Achalongo achinjangu, mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame ulaula mpela iwali pa wawilanjikwe, pakuwa Akunnungu ali pamo ni wanyamwe.

Mausyano gankati ulombela ni wakuwililwa ni achiwankwawo

²⁵ Sambano, nkati aila innembile kukwangu nkati waliwali pe ni wanalombela, une nganingola malajisyo kutyochela kwa Ambuje nambo ngu wecheta yeleyo mpela mundu jwakukulupilichika ni jumbochele chanasa cha Ambuje. ²⁶ Kwaligongo lya kulaga kunkulaga, une nguganisya kuti, ili yambone mundu atameje iyoyo yaali. ²⁷ Ana nnombe? Nkasaka kulekangana ni wankwenu. Ana nganinnombe? Nkasaka kulombela. ²⁸ Nambo iwaga chinnombe, ngankola sambi, ni mwali walombwagwa, ngakola sambi, wandu wanti yele talaje mu umi wa pachilambo pa, nambo une ngusaka ganansimane gelego.

²⁹ Achalongo achinjangu, ngusaka sale nyi: Katema kakasigalile kali kakajipi, kutandilila sambano awala walombe a weje mpela ila nganalombela. ³⁰ Awala wakulila a weje mpela ngakulila. Awala wakusengwa a weje mpela ngakusengwa. Awala wakusuma a weje mpela wangali chindu. ³¹ Wakulichenjeusya ni indu ya pa chilambo pano a weje mpela ngaakulichenjeusya ni indu yo. Pakuwa indu ya pa chilambo pano ikuwandichila kupita.

³² Ngusaka wanyamwe nawa ni lipamba. Mundu jwanganalombela akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje, pakuwa akusosa itajile pakwanonyelesya Ambuje.

³³ Nambo jwannume jwalombe akulichenjeusya ni masengo ga pachilambo chi, pakuwa akusosa itajile pakwanonyelesya wankwakwe, ³⁴ nombejo asigalile pamalekano. Jwankongwe jwanganalombekwa pane mwali akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje kuti aliwiche pa jika kwa chiilu ni mbumu kwa ligongo lya Ambuje. Nambo jwankongwe jwalombekwe akulichenjeusya ni indu ya pachilambo chi, pakuwa akusosa itajile pakwanonyelesya wankwakwe.

³⁵ Ngusala yele kuti nankamusye, ngangusaka kummichila chakusiwila, nambo ngusaka ntendekanye yaikusachilwa kuti nkombole kwatumichila Ambuje, kwa ntima umo ni nningwa umo. ³⁶ Nambo mundu jwalijose iwaga akuganisya kuti ngakumpanganyichisya yambone mwali jwantomele kwa kuleka kwalombela, ni aiwonaga kuti yaka ikupita, ni misese jakwe jkwatesya alepele kulisiwila, atende yakuti pakusaka, alombane. Kwa kutenda yeleyo ngakutenda sambi. ³⁷ Nambo jwannume jo asakaga nsyene pangakanganyichisya kuti ngaalombela, ni iwaga ngaakwakolela misese achakongwe, jwelejo akutenda yambone pangannombela mwali jwantomele jo.

³⁸ Nipele jwele jwakulombela akupanganya yambone ni jwele jwangakulombela akupanganya yambone nnope.

³⁹ Jwankongwe jwalombekwe akutaŵikwa ni ŵankwakwe kwa katema kose ŵankwakwe ali ŵajumi. Nambo ŵankwakwe ajasikaga, akukombola kulombwa sooni ni mundu jwakunsaka, nambo jwannume jo aŵeje jwakunkulupilila Kilisito. ⁴⁰ Nambo inguti pakuganisya une, jwankongwe jo chasangalale kwannope iŵaga chatame iyoyo pangalombekwa. Syele sili nganisyo syangu, none nguganisya yakuti ngwete Mbumu jwa Akunnungu.

8

Yakulya yetajikwe mbopesi sya inyago

¹ Sambano kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukumanyilila kuti wose tukwete umanyilisi. Umanyilisi ukututendekasya tulilape twachinsyene nambo unonyelo ukutugumba. ² Mundu aganisya kati akuchimanyilila chindu, nganaŵe kuchimanyilila chachili chose mpela yakuti pakusachilwa kwimanyilila. ³ Nambo iŵaga mundu akunnonyela Akunnungu, akumanyika ni Akunnungu.

⁴ Nipele, kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukwimanyilila kuti inyago ngaŵa chindu pachilambo, ni kuti ngapagwa Akunnungu ŵane ikaŵe Akunnungu ŵamo pe. ⁵ Namuno ipali indu yejinji yati ŵandu akuiŵilanga minnungu, pachilambo pano ni kwini, namuno kwana minnungu ni achambuje ŵajinji, ⁶ nambo kukwetuwe Akunnungu ali ŵamo pe ŵaali Atati jwagumbile yose, ni uweji tukutama kwa ligongo lya ŵelewo. Soonu tukwete Ambuje ŵamo pe ŵelewo ali Che Yesu Kilisito, kwalitala lya ŵelewo indu yose yagumbikwe, noweji tukutama kwalitala lya ŵelewo.

⁷ Nambo ngaŵa kila mundu jwakwimanyilila yose yi, ŵandu ŵane ŵasyoŵelele kutaga mbopesi kwa inyago, mpaka sambano alyaga chakulya cho akuganisya chili cha inyago. Pakuwa miningwa jao jili jakulepetala akuliganisya kuti akulisakasya kwakulya chakulya cho. ⁸ Chakulya ngachikukombola kutujausya chiŵandi ni Akunnungu, twalekaga kulya ngapagwa chachikutusoŵa, ni twalyaga ngapagwa chachikonjecheka kukwetu.

⁹ Nambo nilolechesye ni kulechelelwa kwenu, nkaika kwatendekasya ŵaali ni chikulupi cha kulepetala kwinjila mu sambu. ¹⁰ Pakuŵa mundu jwaali ni chikulupi chakulepetala, ammonaga mmwe junkwimanyilila nkulya mu nyuumba ja inyago, ana ngasanyengeka nombejo kulya yakulya yetaje mbopesi kwa inyago? ¹¹ Kwayele, mundu jwaali ni chikulupi chakulepetala chasocheye kwa ligongo lya umanyilisi wenu, ni Kilisito ŵawile kwa liwamba lya jwelejo! ¹² Iŵaga nkwasoyasya achinjenu ŵakunkulupilila Kilisito kwanti yeleyo, ni kujiulasya miningwa jao jakulepetala, nkwareŵela Kilisito. ¹³ Nipele chakulya chankuŵasyaga njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambu, ngangulya nyama ng'o, pakuŵa nalyaga chinanneŵesye njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambu.

9

Masengo ga achinduna

¹ Ana une ngaŵa mundu junechelelwe? Ana une ngaŵa nduna? Ana une nganinawona Ambuje ŵetu Che Yesu? Ana ŵanyamwe nganintyochela ni masengo gangu ga kwatumichila Ambuje? ² Natamuno une nganiŵa nduna kwa ŵandu ŵane nambo isyene ndili nduna kukwenu mwanyamwe. Ŵanyamwe nli ŵaumboni ŵa unduna ŵangu pakuŵa nlumbikene ni Ambuje.

³ Yele ni inguti pakulichenjela kwa ŵandu ŵakuusya une. ⁴ Ana ngatukusachilwa kulya ni kung'wa kwaligongo lya masengo getu? ⁵ Ana ngatukusachilwa kulongana nawo ulendo umo achiŵankwetu ŵakunkulupilila Kilisito mpela yakuti kupanganya achinduna

wane ni achapwakwe Ambuje ni che Kefa? ⁶ Pane uweji jikape, uneji ni che Banaba ni watukusachilwa kupanganya masengo kuti tukole yatukuisaka? ⁷ Ana jwangondo chi jwakwaula ku ngondo ni kulilipila nsyene? Ana jwakulima chi jwa ngunda wa misabibu jwangalya isogosi ya itela yakwe? Ana jwakuchinga chi jwangakug'wa maŵele ga ilango yakwe?

⁸ Ana nguŵecheta gelego chiundu? Ana Malajisyo ga Che Musa ngagakusala maloŵe gagogo pego? ⁹ Pakuŵa ilembekwe Mmalajisyo ga che Musa, “Ngasimwataŵa ng'ombe kang'wa pakujiliŵata ngano.” Ana pele Akunnungu akukunguluchila nkati ng'ombe? ¹⁰ Ana paŵaŵechete yeleyo nganatugambaga uwe? Eloo, yele yalembekwe kwa liwamba lyetu kuti jwakulima ni jwakugowola wose akusachilwa apanganye masengo go kwa kulolela kukola mmagowolo. ¹¹ Uweji twapandile mbeju ja mmbumu mwa ŵanyamwe. Ana ngaŵa chindu chachikulungwa uweji kupata yaikutusoŵa kutyochela kukwenu? ¹² Iŵaga ŵandu ŵane akusachilwa kupata indu kutyochela kukwenu, ana uwe ngatukusachilwa kwannope kupata kwapunda ŵelewo?

Nambo uweji nganitutumia lipesa lyo, nambo twapililile kila chindu kuti tuka-jisiŵila Ngani Jambone ja Kilisito kulalichilwa kwa ŵandu. ¹³ Ngankwimanyilila kuti ŵakupanganya masengo pa Nyuumba ja Akunnungu, akupata chakulya chao pa Nyuumba ja Akunnungu, ni aŵala ŵakutumichila pakutyochesya mbopesi akupata liunjili mu mbopesi jo? ¹⁴ Ambuje iyoyopeyo ŵalajisye kuti aŵala ŵakwalalichila ŵandu Ngani Jambone apate yaikwasoŵa kila lyuŵa kutyochela mmasengo go.

¹⁵ Nambo une nganindumia namose lipesa limo mwa gelego. Namose ngangulemba gelega kuti iŵeje yeleyo kukwangu, mmbaya une nyasiche kupunda kuilechelela yeleyi inguipanganya, ni mundu amone kuti ngulilapa pangali chindu. ¹⁶ Naga une ngwalalichila ŵandu Ngani Jambone, chelecho ngaŵa chindu chakulilapila, gele gali masengo gangu gambegwilwe ni Ambuje kugapanganya, ulaje kukwangu naga ngangwalalichila ŵandu Ngani Jambone! ¹⁷ Ikaliji ngwalalichila ŵandu Ngani Jambone kwa lisosa lyangu, ngalolele mbote, nambo pakuŵa ngusachilwa mbanganye masengo go, yeleyo ikulosya kuti Akunnungu angulupilile kuti mbanganye. ¹⁸ Sambano ngupochela mbote chi? Mbote jangu jili lipesa lindinalyo lya kwalalichila ŵandu Ngani Jambone pangali malipilo, pangaŵenda indu yaikusachilwa kupegwa kwaligongo lya masengo ga kulalichila Ngani Jambone.

¹⁹ Uneji nechelelwe kwa ŵandu wose, nambo nalitesile kapolo jwa wose kuti naichisye Kilisito ŵandu achajinji. ²⁰ Panaliji nkupanganya masengo ni Ŵayahudi naliji mpela Myahudi, kuti napate Ŵayahudi ŵakulupilile Kilisito. Namose une nansyene nganima paasi pa Malajisyo ga che Musa, nambo naliji mpela ndili paasi pa Malajisyo go kuti napate aŵala ŵaali paasi pa Malajisyo ga che Musa. ²¹ Panaliji nkupanganya masengo ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, natamaga mpela ŵanyawo, kuti napate ŵelewo ŵakulupilile Kilisito. Pakusala yeleyo ngawa kuti une ngangugakamula malajisyo paujo pa Akunnungu, kusyene une ngugajitichisya malajisyo ga Kilisito. ²² Panaliji nkutama ni ŵandu ŵakulepetala, natemi mpela jwakulepetala kuti napate ŵele ŵaali ŵakulepetala. Nalitesile yailiyose kwa ŵandu wose kuti natesye akulupuswe kwa litala lyalili lyose.

²³ Noneji ngutenda yele yose kwaligongo lya Ngani Jambone kuti mbate ntuuka wakwe. ²⁴ Ana ngankwimanyilila kuti aŵala ŵakuutuka luwilo, akuutuka wosepe, nambo jwakwalongolela achinjakwe ni jwakupochela ntulilo? Mbutuche iyoyopeyo kuti ni ŵanyamwe mpochele ntulilo. ²⁵ Mundu jwalijose jwakusaka kwapunda achinjakwe mu ung'asi wa kuutuka, akulekaga yose kaje, akutenda yele kuti apochele chindu chachili mpela singwa chakwonasika nambo uweji tutupochele chindu mpela singwa changajonasika. ²⁶ Noneji nguutuka iyoyopeyo mpela mundu jungusaka kupunda.

Nganguputana mpela mundu jwakujiputa mbungo lingumi. ²⁷ Nambo nguchilagasya chiilu changu kuti ngombole kuchitawala, ngutenda yeleyo kuti pangumalisya kwalalichila wandu wane, une nansyene ngasaika kukanikwa.

10

Che Paolo akwajamuka yankati kuipopelela inyago

¹ Achinjangu ngusaka mmanyilile yakuti, achatati wetu waliji wose paasi liunde, ni wose wajombweche salama Bahali ja Shamu. ² Wose wabatiswe mu liunde ni mu bahali, kuti alumbikane ni che Musa. ³ Wose walile chakulya chilachila cha mbumu. ⁴ Iyoyo wose wang'wele chakung'wa chilachila cha mbumu, pakuwa wang'wele meesi gagatyochele mu lwala lwa mbumu luwalukuiye, lwala lula lwaliji Kilisito nsyene. ⁵ Nambo achajinji nnope mu wele mpingo wo, Akunnungu ngananonyelwa nawo, kwapele wawile ni iilu yao yajenele mwipululu.

⁶ Kwapele indu yo yose yatyochele kutujamuka uwe tuka wa wandu wakulajila yangalumbana mpela wanyawo iwatite pakulajila. ⁷ Ngasinnyipopelela inyago mpela wane iwatite kutenda, mpela itite pakulembekwa Mmalembelo ga Akunnungu, "Wandu watemi kulya ni kung'wa, nipele wajimi ni kutyala kwa kupunilana." ⁸ Tukatenda chigwagwa mpela wane mwa wanyawo iwatite pakupanganya, pa lyuwa limo wajasiche wandu elufu ishilini na tatu. ⁹ Tukaalinga Kilisito mpela wane mwa wanyawo iwalinjile, wose wajasiche kwa kulumikwa ni majoka. ¹⁰ Ngasinnyinyita mpela wane mwa wanyawo iwatite kunyinyita, waulajikwe ni katumetume jwa kwini jwakuichisya chiwa.

¹¹ Yeleyo yose yaagwilile wanyawo kuti uwe tujiganyikwe, yalembekwe kutujamuka uweji watuli mmo wa gaambesi. ¹² Kwapele mundu jwakuliganisya kuti ajimi kwakulimbila alilolechesye anaiche kugwa. ¹³ Kulinjikwa kunkulinjikwa kuli kwa kawaida kwapata wandu. Akunnungu ali wakukulupilichika, nombewo ngasanneka nlinjikwe kupunda ukombole wenu. Nambo pankulinjikwa, welewo champe machili ga kupililila ni litala lya kukopochela.

¹⁴ Kwaligongo lyo achalongo achinjangu wakunonyelwa ntame kwakutalichila kuipopelela inyago. ¹⁵ Nguwecheta ni wanyamwe wandu waali ni umanyilisi, muiganisyeje ingunsalila yi. ¹⁶ Chikombe chitukuchitumia pa chakulya cha Ambuje ni chitukwatogolela Ambuje, tukulumbikana ni miasi ja Kilisito. Patukulya nkate, tukulumbikana ni chiilu cha Kilisito. ¹⁷ Pakuwa nkate uli umo, namuno tuli wajinji, tuli chiilu chimo, pakutipala wose tukuga wana nkate umo pewo. ¹⁸ Nchilole achila chakuchipanganya wandu wa ku Isilaeli, welewo wakulya mbopesi sya pa chilisa, akukamulangana pamo kutyosya mbopesi syo kwa Akunnungu. ¹⁹ Ana nyile uli? Chakulya chachitajikwe mbopesi kwa inyago, chikwete malumbo? Pane chinyago chikwete malumbo? ²⁰ Ngwamba! Chingusaka kusala chili chelechi: Mbopesi sya wandu wangakwamanyilila Akunnungu akusityosya kwa masoka ni ngawa kwa Akunnungu. Noneji ngangusaka wanyamwe nlumbikane ni masoka. ²¹ Ngankombola kuching'welela chikombe cha Ambuje akuno nkung'welela chikombe cha masoka. Ngankombola kulya chakulya cha Ambuje ni papopo nkulya chakulya cha masoka. ²² Ana tukusaka kwatendekasya Ambuje akole wiu? Ana tukuganisya tukwete machili nnope kwapunda welewo?

Mpanganye yose kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu

²³ Wandu wane akuti, "Indu yose ngaikukanywa," nambo une nguti, ngawa yose pe yaiku wajila. Ni wandu wane akuti, "Indu yose ngaikukanywa," nambo une nguti, ngawa yose pe yaikukamuchisya. ²⁴ Mundu jwalijose mwa wanyamwe akalisosela kupoka kwakwe nsyene pe, nambo asoseje ni kupoka kwa achinjakwe.

²⁵ Yose yaikusumikwa pakusumichisya malonda nlyeje pangausya, kwa liwamba lya miningwa jenu. ²⁶ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Chilambo chili chao Ambuje ni yose yaili mwelemo ili yakwe.” ²⁷ Naga mundu jwangakunkulupilila Kilisito analiche pa chakulya, ni ŵanyamwe nkusaka kwaula, nlyeje yaili yose ichammichile pangausyausya kwa liwamba lya miningwa jenu. ²⁸ Nambo ansalilaga mundu, “Chakulya chi chetaje mbopesi kwa inyago,” nkalya, kwaligongo lya mundu jwammanyisye ni kwa liwamba lya miningwa, ²⁹ nguti, kwa liwamba lya miningwa, nambo ngaŵa miningwa jenu nambo nningwa wa ajula jwammanyisye.

“Kwa chichi kulechelelwa kwangu une kulamulikwe ni nningwa wa mundu jwine? ³⁰ Iŵaga une ngwatogolela Akunnungu kwa chakulya chingulya, kwa chichi mundu alalatile une kwa ligongo lya chakulya chinaatogolele Akunnungu?”

³¹ Nipele, pankutenda chachilichose iŵeje kulya namuno kung'wa mwitendekanye yose kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu. ³² Nkasamwakuŵasya Ŵayahudi atamuno Ŵagiliki atamuno mpingo wa Akunnungu, wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. ³³ Mmeje mpela une, ngusaka kwanonyelesya ŵandu wose mu indu yose inguipanganya. Pakuŵa ngangulisosela kupoka kwangu nansyene, nambo ngwasosela ŵandu kupoka kuti akulupuswe.

11

¹ Muusyasye une mpela une inguti pakwasyasya Kilisito.

Nkati kuunichila ntwe

² Ngunlapa ŵanyamwe pakuŵa nkungumbuchila mu indu yose, mwanya nkamulisye majiganyo ilaila mpela inatite pakumpa. ³ Nambo ngusaka mmanyilile kuti Kilisito ali ntwe wa jwannume jwalijose, ni jwannume ali ntwe wa ŵankwakwe, ni Akunnungu ali ntwe wa Kilisito. ⁴ Jwannume jwali jose jwakuunichila ntwe katema pakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu, akuujalusya ntwe wakwe ŵali Kilisito. ⁵ Nambo jwankongwe jwalijose jwakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu jwangaunichila ntwe akunjalusya ŵankwakwe jwali ntwe wakwe, jwankongwe jo ali chisau ni jwankongwe jwammyole umbo sya ntwe wakwe. ⁶ Iŵaga jwankongwe ngakuliunichila ntwe wakwe mbaya amyole umbo syakwe, nambo iŵaga ili soni jwankongwe kuutula umbo syakwe pane kumyola mbaya aunichile ntwe wakwe. ⁷ Jwannume ngakusachilwa kuunichila ntwe wakwe pakuŵa ŵelewo ali chisau ni Akunnungu ni ukulu wa Akunnungu. Nambo jwankongwe ali ukulu wa jwannume. ⁸ Pakuŵa jwannume nganagumbikwa kutyochela kwa jwankongwe nambo jwankongwe ni juŵagumbikwe kutyochele kwa jwannume. ⁹ Sooni jwannume nganagumbikwa kwaligongo lya jwankongwe nambo jwankongwe ni juŵagumbikwe kwaligongo lya jwannume. ¹⁰ Kwa ligongo li ni kwa ligongo lya achikatumetume ŵa Kwinani, jwankongwe aunichile ntwe ŵakwe, kuti chiŵe chimanyisyo cha ulamusi wauli pachanya pao. ¹¹ Natamuno yeleyo, nkulumbikana ni Ambuje, jwankongwe pangali jwannume ngaŵa chindu, ni jwannume pangali jwankongwe ngaŵa chindu, wose akukulupililana. ¹² Pakuŵa, iŵaga jwankongwe ŵagumbikwe kutyochela kwa jwannume, iyoyo jwannume nombe akupagwa ni jwankongwe, ni indu yose yo iku-tyochela kwa Akunnungu. ¹³ Nlamule mwachinsyene. Ana ikuŵajilwa jwankongwe ŵapopele Akunnungu pangaunichila ntwe? ¹⁴ Ana upagwe usyene ngaukujiganya kuti jwannume aŵaga ni umbo syasileu akulitesya soni nsyene? ¹⁵ Nambo jwankongwe akolaga umbo syasileu, chili chindu chakuchimbichikwa kukwakwe, pakuŵa ateku-pegwa umbo syasileu kuti syaunichile. ¹⁶ Iŵaga mundu akukola makani kwa yeleyo, kukwetu uwe atamuno mu mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, uweji nganitukola masyoŵelo ga makani.

Nkate wa kwakumbuchila Ambuje

(Matayo 26:26-29; Maliko 14:22-25; Luka 22:14-20)

¹⁷ Nambo mmalajisyo ga gangumpa ngangunlapa, pakuŵa pankusimana kwapopela Akunnungu, nkutendekanya indu yangalumbana kwipunda indu yambone.

¹⁸ Kundanda napilikene kuti, pankusimana pamo nti mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, kukutyochela kulekangana, ni une ngukulupilila kanandi kuti pane ili isyene.

¹⁹ Pakuŵa iŵele yambone kupagwe kulekangana pasikati jenu kuti aŵala ŵakukundikwa ni Akunnungu amanyiche pangasisika. ²⁰ Nipele pankusimana, nkuganisa kuti nkulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje nambo ngaŵa, ²¹ pakuŵa pankulya, kila mundu akulya chakulya pangaalindilila achinjakwe, ni kwatenda ŵane asigalile ni sala ni ŵane akolelwe. ²² Ana ngankukombola kulya ni kung'wa mmajumba genu? Pane ana nkuunyelusya mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ni kwachembulusya ŵandu ŵangali ni chindu? Ana sambano nansalile ichichi? Ana nanlape kwa yeleyo? Ngwamba, ngangunlapa kwaligongo lya chindu cho.

²³ Pakuŵa une napochele kutyochela kwa Ambuje majiganyo ganampele ŵanyamwe, yakuti, Ambuje Che Yesu, chilo chila paŵangalawiche, ŵaujigele nkate, ²⁴ ni paŵatogolele Akunnungu ŵaugaŵenye nkate ni kuti, “Achi ni chiilu changu chachityochekwe kwaliwamba lyenu. Ntendeje nyi kwakungumbuchila une.” ²⁵ Iyoyo paŵamasile kulya ŵachinyakwile chikombe ni kuti, “Achi chikombe chi chili lilangano lya sambano lya-likulimbichikwa kwa miasi jangu. Ntendeje nyi kila pankung'wa, kwakungumbuchila une.”

²⁶ Pakuŵa kila pankulya nkate wu, ni kuching'welela chikombe chi, nkwenesya chiwa cha Ambuje mpaka pachaiche sooni. ²⁷ Kwapele kila mundu juchalye nkate wu ni kuching'welela chikombe chi kwa litala lyangasachilwa, jwelejo chakole magambo mchiilu ni mmiasi ja Ambuje. ²⁸ Kwapele kila mundu alilolechesye kaje nsyene nipele akukombola kulya nkate wo ni kuching'welela chikombe cho. ²⁹ Pakuŵa jwalijose jwakulya ni kung'wa pangaimanyilila malumbo ga chiilu cha Ambuje, jwelejo akulilamula nsyene. ³⁰ Kwa ligongo lyo, ŵandu achajinji mŵa ŵanyamwe ali ŵakulepetala ni ŵakulwala, ni ŵane ŵakwe ajasiche. ³¹ Nambo tukalilolechesye yambone twachinsyene, ngatukalamulikwe ni Akunnungu. ³² Nambo patukulamulikwa ni Ambuje akutujamuka kuti tukasalamulwa pamo ni ŵandu ŵa pachilambo. ³³ Kwayele achalongo achinjangu pankusimana pamo kulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje ndindililane. ³⁴ Naga mundu jakwete sala alye kaje kumusi, melepe pankusimana pamo Akunnungu akasanlamula. Indu ine yo chinjinjiganya pachiiche.

12

Mituuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu

¹ Sambano achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile yambone yankati mituuka jajikutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu. ² Nkumanyilila kuti pamwaliji ngankwamanyilila Akunnungu, mwatawalikwe ni kulongoswa mpopelele minungu jangali ni umi yaani inyago. ³ Kwaligongo lyo ngusaka mmanyilile kuti, ngapagwa mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu jwakukombola kuŵecheta, “Che Yesu alweseche.” Ni sooni ngapagwa mundu jwakukombola kuŵecheta kuti, “Che Yesu ali Ambuje,” pangalongooswa ni Mbumu jwa Akunnungu.

⁴ Jipali mituuka jakupisyangana, nambo Mbumu jwakupeleganya ali jumope. ⁵ Soonni kutumichila kuli kwa kupisyangana nambo Ambuje ŵakutumichilwa ali ŵamope. ⁶ Ni soonni kupali kupisyangana kwa masengo, nambo Akunnungu ali ŵalaŵala ŵakupanganya masengo gose kwa ŵandu wose. ⁷ Mbumu jwa Akunnungu akuliunukula kwa kila mundu kwa uŵele wakupisyangana kwaligongo lya upoche wa ŵandu wose.

⁸ Mbumu jwa Akunnungu akumpa mundu jwine liloŵe lya lunda, ni Mbumu jwa Akunungu jujojo akumpa mundu jwine liloŵe lya umanyilisi yakuti pakusaka. ⁹ Mbumu jujojo akumpa mundu jwine chikulupi, Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kwalamya ŵandu. ¹⁰ Mbumu jwa Akunnungu akumpa mundu jwine ntuuka wa kupanganya yakusimonjeka. Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kulondola, ni Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kujimanyilila mbumu ja unami ni Mbumu ja usyene. Ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kuŵecheta iŵecheto ineine ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kugopolela. ¹¹ Nambo masengo gose go akugapanganya Mbumu jwa Akunnungu jumo pejo, achingaŵilaga kila mundu ntuuka wakupisyangana mpela yakuti pakusaka nsyene.

Chiilu chimo, iŵalo yejinji

¹² Mpela ila chiilu yachitite kuŵa chimo chachili ni iŵalo yejinji, ni iŵalo yo namuno ili yejinji, ikuchigumba chiilu chimo, ni yaitite kuŵa kwa Kilisito. ¹³ Pakuŵa uweji wose twabatiswe kwa Mbumu jumo tuŵe chiilu chimo, iŵaga tuli Ŵayahudi pane ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, iŵaga tuli achikapolo pane ŵandu ŵalechelelewe, wose twang'wechekwe Mbumu julajula jumo.

¹⁴ Pakuŵa chiilu nganichigumbikwa kwa chiŵalo chimo pe, nambo kwa iŵalo yejinji. ¹⁵ Lukongolo lwatiji, “Une nganima nkono, kwapele une ngaŵa ŵa chiilu,” Ana lukongolo ngaluŵa lwa chiilu kwa ligongo lyo? ¹⁶ Ni liwiwi lyatiji, “Pakuŵa une ngaŵa liso, une ngaŵa lya chiilu,” Ana liwiwi ngaliŵa lya chiilu kwa ligongo lyo? ¹⁷ Naga chiilu chose chikaliji liso kupikana kukaliji kwapi? Ni chiilu chose chikaliji liwiwi, mundu akakombwele chinauli kunusya? ¹⁸ Nambo Akunnungu aiŵisile iŵalo yose mu chiilu cha kila mundu mpela iŵatite pakusaka. ¹⁹ Nambo iŵalo yose ikaliji chiŵalo chimo, chiilu chikaliji kwapi? ²⁰ Mpela yachitite kuŵa, chikwete iŵalo yejinji nambo chiilu chili chimo pe.

²¹ Liso ngalikukombola kuusalila nkono, “Ngangunsaka!” Namose ntwe nawo ngaukukombola kugasalila makongolo kuti, “Ngangunsaka!” ²² Kupunda pele chiiwoneche kuti iŵalo ya chiilu yaili yakulepetala ni yaili yakusachilwa nnope. ²³ Sooni aila iŵalo yatukwiganisya kuti yangali uchimbichisyo ni yatukuichimbichisya, ni iŵalo ya chiilu yaikuwoneka ili ya soni ni itukuiniunichila nnope. ²⁴ Nambo iŵalo yaikuwoneka pa meeso pa ŵandu, ngaikusaka kuunichikwa. Akunnungu nsyene achiŵisile chiilu mu chikotopasyo chanti yele ni kuipa uchimbichisyo aila iŵalo yaili yakulepetala. ²⁵ Kwapele kukaŵa ni kulekangana muchiilu, nambo iŵalo inayose igosane. ²⁶ Chiŵalo chimo chapotekaga iŵalo ine ikupoteka pamo nacho. Chiŵalo chimo chalapikwaga iŵalo ine ikusengwa pamo nacho.

²⁷ Nipele ŵanyamwe wose ndi chiilu cha Kilisito, kila jumo jwenu ali chiŵalo cha chiilu cho. ²⁸ Mu mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, Akunnungu ŵaŵisile ŵandanda achinduna ni ŵaŵili ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵatatu ŵakwiganya, sooni ŵakupanganya yakusimonjeka ni sooni ŵaali ni mituuka jakulamya ŵakulwala, ni ŵakukombola kwakamusya ŵandu, ni ŵakukombola kwimilila masengo ni ŵakukombola kuŵecheta iŵecheto ineine. ²⁹ Ana wose ali achinduna? Ana wose ali ŵakulondola? Ana wose ali ŵakwiganya? Ana wose ali ŵakupanganya yakusimonjeka? ³⁰ Ana wose akwete mituuka jakulamya ŵakulwala? Ana wose akuŵecheta iŵecheto ineine? Ana wose akwete ntuuka wa kugopolela iŵecheto ineine? ³¹ Nipele nlajile kwannope kupata mituuka jajili jekulungwa. Nambo sambano chinannosye litala lyambone kupunda matala gose.

¹ Namose ngaŵechete iŵecheto ya ŵandu ni iŵecheto ya achikatumetume ŵa kwinani, naga nganingola unonyelo, ngulandana ni chikungu chachikusona pane njuga.

² Namose nakolaga ntuuka wa kulalichila utenga wa Akunnungu ni kwimanyilila yantemela yose ni kumanyilila kila chindu, namose ngakwete chikulupi chakomboleka kuchityosya chitumbi, naga nganingola unonyelo, une ngaŵa chindu. ³ Namose natyosyaga ipanje yangu yose ni kwalisya ŵakulaga, namuno nachityosyaga chiilu changu chitiniche pa mooto, naga nganingola unonyelo ngamboka kwakulikose.

⁴ Mundu jwaali ni unonyelo akupililila, ni akusalala ntima, ni ngakukola wiu, ni ngakulifuna, ni ngakulikwesya. ⁵ Mundu jwaali ni unonyelo akwachimbichisya ŵandu ŵane, ni ngakulisosela kupoka kwakwe nsyene, ni ngakutumbila kwachitema, ni ngakukumbuchila yangalumbana. ⁶ Mundu jwaali ni unonyelo ngakuchinilila chigongomalo nambo akuuchinilila usyene. ⁷ Mundu jwaali ni unonyelo moŵa gose ngakupwa ntima, ni moŵa gose akukulupilila, ni moŵa gose akulolela pangali kupela ni akuipililila indu yose. ⁸ Unonyelo wangali mbesi. Iŵaga kwana ntuuka wa kulondola tiuiche mbesi, iŵaga kwana ntuuka wa iŵecheto ineine, yeleyo chiimale, pane iŵaga kwana kulijiganya ni kumanyilila indu chikupite. ⁹ Pakuŵa kulijiganya kwetu ni kwimanyilila indu kuli kwangamalilwa, iyoyo kulalichila kwetu utenga kutyochela kwa Akunnungu kuli kwangamalilwa. ¹⁰ Nambo Akunnungu chaitende yose iŵe yemalilwe, ni indu yangamalilwa yose chiityochekwe.

¹¹ Panaliji mwanache jwannandi, naŵechete chiwanache, naimanyi chiwanache, ni naganisisye chiwanache, nambo pangusile indu yachanache yose nesile. ¹² Pakuŵa sambano tukulola mpela usyo wangaloleka yambone mlindala, nambo katema ko chitulolegane usyo kwa usyo. Sambano nguimanyilila panondi, nambo katema ko tinaimanye yose kwauchenene mpela Akunnungu yakuti pakumanyilila une kwauchenene. ¹³ Nipele, sambano indu itatu yi ni ichitame, chikulupi ni chilolelo ni unonyelo, nambo chindu chachili chechikulungwa kupunda yose, uli unonyelo.

14

Mituuka jine ja Mbumu jwa Akunnungu

¹ Nlimbile kukola unonyelo, iyoyo ni kusaka kwannope mituuka jine ja Mbumu jwa Akunnungu, nambo nopennope, mpate ntuuka wa kwalalichila ŵandu utenga kutyochela kwa Akunnungu. ² Mundu jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika jwelejo ngakuŵecheta ni ŵandu nambo akuŵecheta ni Akunnungu, pakuŵa ngapagwa mundu jwakumanyilila, jwelejo akuŵecheta kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu indu yesisiche. ³ Nambo mundu jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu akuŵecheta ni ŵandu maloŵe ga kwalimbisya mu chikulupi ni kwakamulisya ntima ni kwatulasya ntima. ⁴ Jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika akulilimbisya nsyene, nambo ajula jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu akuulimbisya mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito.

⁵ Uneji ngusaka ŵanyamwe wose mmechete iŵecheto yangamanyika, nambo nopennope ngusaka ŵanyamwe nlalichile utenga kutyochela kwa Akunnungu. Pakuŵa mundu jwaali ni ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu akutenda yambone kumpunda jwakuŵecheta iŵecheto yangamanyika, iŵaga apali mundu jwine jwakukombola kwagopolela ŵandu ŵane chaŵechete cho, kuti mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ukombole kugumbikwa. ⁶ Sambano achalongo achinjangu, iŵaga ngwika kukwenu ni kuŵecheta iŵecheto yangamanyika, ana chinkole ichichi? Kusyene ngampoka ikaŵe nguntagulila kwalitala lya chiunukuko kutyochela kwa Akunnungu pane kwa umanyilisi pane kwa liloŵe lya Akunnungu pane kwa majiganyo? ⁷ Namose indu yangali umi ikwete liloŵe lyakwe, chindu mpela chitolito pane chityatya, iŵaga ngaikutyosya liloŵe lya kulekangana, mundu chalumanyilile

chinauli lujimbo lwalukung'andikwa? ⁸ Lipenga lyasonaga pangamanyika usone wakwe, wāani wāchaliwiche chile kwaula kungondo? ⁹ Wanyamwe iyoyo, mwaŵechetaga chiŵecheto changamanyika, wāndu chaimanye chinauli inkuŵecheta yo? Pelepo nkuwā mpela wāndu wakuŵecheta ni mbungo. ¹⁰ Ipali iŵecheto yejinji pachilambo pano nombe iŵecheto yose ikwete mate. ¹¹ Iwāga ngangombola kugamanyilila mate gakwe chiŵecheto chakuŵecheta mundu, chime jwannendo kwa mundu jwakuŵecheta, ni jwelejo kukwangu chaŵe jwannendo. ¹² Iyoyo peyo ni wanyamwe, pakuwā nkulajila kwannope kupochela mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu, nlimbile kwannope kukola mituuka jajikukamusya kuugumba mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito. ¹³ Nipele wakuŵecheta chiŵecheto changamanyika, apopele kuti akombole kwagopolela wāndu chaŵechete cho. ¹⁴ Pakuwā pangupopela mchiŵecheto changamanyika, mbumu jangu ni jajikupopela, nambo lunda lwangu ngalukupanganya chachili chose. ¹⁵ Ana sambano ndende uli? Chimbopolele kwa mbumu jangu, nombe chimbopolele kwa umanyilisi wangu, chinyimbe kwa mbumu jangu, nombe chinyimbe kwa umanyilisi wangu. ¹⁶ Mwalapaga Akunnungu kwa mbumu jenu pe, Iwaga kwana mundu jwine jwangamanyilila chinuŵecheta cho, chajitichisye chinauli “Eloo,” kwa kwatogolela Akunnungu iwāga ngaimanya chinuŵecheta? ¹⁷ Namuno nkukombola kwatogolela Akunnungu kwa usyene, nambo ngaikwakamuchisya mundu jwine.

¹⁸ Ngwatogolela Akunnungu kuti uneji nguŵecheta iŵecheto yangamanyika kumpunda wanyamwe wose. ¹⁹ Nambo naŵaga pasikati ja mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito, mbaya mechete maloŵe nsano gagakumanyika kuti najiganye wane kupunda kuŵecheta maloŵe gamajinji nope kwa iŵecheto yangamanyika. ²⁰ Achalongo achinjangu, nkaganisya mpela wānache achanandi, nambo mme mpela wānache achanandi mu igongomalo. Pankuganisya mmeje mpela wāndu wākule. ²¹ Malajisyo ga Akunnungu gakuti:

“Ambuje akuti, ‘Chimechete ni wāndu wā kwa chiŵecheto cha chilendo. Ni chimechete ni wāndu wā kwa ngomo sya achalendo, namose yeleyo wāndu wā ngasambilikanila.’ ”

²² Nipele kuŵecheta iŵecheto yangamanyika kuli chimanyisyo kwa wāndu wāngakukulupilila, ni ngaŵa kwa wāndu wākukulupilila. Nambo kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu kuli kwa ligongo lya wāndu wākukulupilila ni ngaŵa kwa wāndu wāngakukulupilila.

²³ Nipele iwāga mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito ukuchingangana pamo, ni kila mundu kuŵecheta chiŵecheto changamanyika, ni aŵala wāndu wāngamanyilila ni wāngakulupila ajinjalaga mwelelemo ngasasala kuti wanyamwe nli wampugwe? ²⁴ Nambo iwāga wāndu wose nkulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu, ajinjalaga mundu jwangamanyilila pane jwangakulupilila yose ichapilikane chiyalosye ungalumbana wakwe nsyene ni aila yaipilikene chiyalamule. ²⁵ Yaisisiche mu ntima wakwe chiŵe yeunukukwe, nombejo chatindiŵale ni kwalamba Akunnungu achitiji, “Isyene Akunungu ali pasikati jenu mwanya pelepa!”

Ukotopasyo kwa mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito

²⁶ Ana tujile uli achalongo achinjangu? Pankuchingangana pamo kwapopelela Akunnungu, jwine ajimbe lujimbo ni jwine ajiganyisye, ni jwine akole uunukuko waukutyochela kwa Akunnungu ni jwine aŵechete kwa chiŵecheto changamanyika ni jwine wāgopolele wāndu chachiŵechetekwe cho. Indu yose itendekwe kwa kwagumba wāndu wākukulupilila Che Yesu. ²⁷ Iwāga wāndu akuŵecheta iŵecheto yangamanyika, aŵecheteje wāŵili pane wātatu, ngasapunda, nambo aŵecheteje jumojumo ni kuŵeje ni mundu jwakugopolele. ²⁸ Nambo iwāga ngapagwa mundu jwakwagopolele wāndu

chachiwêchetekwe cho, jwele jwakuwêcheta chiwêcheto changamanyika atame jii mu mpingo wa wându wakukulupilila Kilisito, awêchete ni nganisyo syakwe nsyene ni Akunnungu. ²⁹ Wându wakusala utenga kutyochela kwa Akunnungu, asaleje wawili pane watatu ni wane agapime agala gakugasala. ³⁰ Nambo iwaga apali mundu panchingangene po apochele utenga kutyochela kwa Akunnungu, juwatandite kuwêcheta jula amyalale. ³¹ Pakuwa wanyamwe wose nkukombola kulalichila jumo jumo utenga umpegwilwe ni Akunnungu kuti kila mundu alijiganye ni kutulaswa ntima. ³² Ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu ukusachilwa kulongoswa ni ajula jwaali ni ntuuka wo, ³³ pakuwa Akunnungu nga wa Akunnungu wakuwatanganya nambo ali Akunnungu wa chitendewe. Mpela yaikuti pakuwa kwa mipingo jose ja wându wakukulupilila Kilisito waali wându wa Akunnungu, ³⁴ achakongwe amyalale mmipingo jose ja wându wakukulupilila Kilisito pakusongangana. Welewo ngakusachilwa kuwêcheta. Nambo akusachilwa ajitichisye, mpela igakuti kusala Malajisyo ga Wayahudi. ³⁵ Iwaga akwete mausyo ga kuusya, akausye achiwankwawo kumusi, pakuwa jili soni kwa achakongwe kuwêcheta chachilichose pa nsongangano wa wându wakukulupillila Kilisito. ³⁶ Ana lilo we lya Akunnungu lyatyosile kukwenu? Pane ana lyannyichilile mwanya pe? ³⁷ Mundu jwalijose aliganisyaga kuti akwete ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu pane akwete Mbumu jwa Akunnungu, aimanyilile kuti ingulemba yi, ngulemba makanyo ga Ambuje. ³⁸ Nambo mundu agajalusyaga agaga, nombejo ajaluswe.

³⁹ Kwayele, achalongo achinjangu, nlajile kwannope kwalalichila wându utenga kutyochela kwa Akunnungu ni ngasimwakanya wându kuwêcheta chiwêcheto changamanyika. ⁴⁰ Nambo indu yose ipanganyikwe mwambone ni mwaukotopasyo.

15

Kusyuka kwa Kilisito

¹ Sambano achalongo achinjangu, ngusaka nankumbusye yankati Ngani Jambone jinanlalichile, jimwajipochele jajili nsingi wa chikulupi chenu. Ni wanyamwe nkwima chilimbile pa wele nsingi wo. ² Utenga unanlalichile wo uli Ngani Jambone, wanyamwe nkukulupuswa mwaikamulisyaga yambone yeila inannalichile, ikawaga yeleyo chikulupi chenu nga wa chindu.

³ Pakuwa kundanda nampele wanyamwe indu yaili ni mate nnope inapochele une nansyene: Kuti Kilisito wawilile sambu syetu mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, ⁴ ni wawichikwe mwilembe ni kusyuka pa lyuwa lyaatatu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, ⁵ kundanda waakopochele che Petulo, ni kanyuma waakopochele awala likumi ni wawili. ⁶ Sooni waakopochele achalongo achinjetu kupunda mia tano kwa pamo ni wane mwa wanyawo ali chiwela ni umi ni wane ajasiche. ⁷ Kanyuma wakopochele che Yakobo ni sooni waakopochele achinduna wose. ⁸ Mbesi wangopochele une jundi mpela jumbagwile nga wa katema kao. ⁹ Pakuwa une ndili nduna jwamwana kupunda achinduna wose, nganguwajilwa kuwilanjikwa nduna, ligongo nalagasisye mpingo wa wându wakukulupilila Kilisito waali wându wa Akunnungu. ¹⁰ Nambo, kwa upile wa Akunnungu mele yele indi, ni upile wambele, nganamba kwa iyiyi peyi. Nga wa kuti napanganyisye masengo kwakuchalila kupunda achinduna wose, ngani wa une, nambo umbone wa Akunnungu waliji pamo none. ¹¹ Nipele yawaga une ni jungulalichila pane welewo, chelecho ni chatukulalichila, ni chelecho ni chinkuchikulupilila.

Kusyuka kwa wându

¹² Iwaga yalalichikwe kuti Kilisito wasyuchile, wampepe mwa wanyamwe akukombola chinauli kusala, ngapagwa kusyuka? ¹³ Nambo iwaga kwangali kusyuka, nipele Kilisito

nganasyuka. ¹⁴ Iwaga Kilisito nganasyuka, kulalichila kwetu kuli kwangali chindu, ni kukulupilila kwenu kuli kwangali chindu. ¹⁵ Kupunda yeleyo, tukuloleka kuwa waumboni wa unami paujo pa Akunnungu, pakuwa twasasile kuti Akunnungu wasyusisye Kilisito, nambo nganiwasyusya, iwaga ili isyene, wawile ngaasyuka. ¹⁶ Pakuwa naga wawile ngakusyuswa nipele Kilisito nombe nganasyuka. ¹⁷ Iwaga Kilisito nganasyuka, chikulupi chenu changali chindu ni wanyamwe ndi chiwela mu sambi. ¹⁸ Sooni wakukulupilila wose wawawile achakulupililaga Kilisito asoiye. ¹⁹ Ni iwaga tukwalolela Kilisito mu umi awuwupewu, uweji tukusachilwa tukolelwe chanasa kwapunda wandu wose.

²⁰ Nambo isyene, Kilisito asyuchile, Jwelejo ali jwaandanda ni chimanyisyo chisyene kwa awala wandu wawawile kuti chasyuchikwe. ²¹ Pakuwa mpela ila chiwa chaichiswe ni mundu jumo, iyoyopeyo, kusyuka kwaichiswe ni mundu jumo. ²² Mpela ila wandu wose iyakuti pakuwa kwaligongo lya kulumbikana ni che Adamu, iyoyopeyo wandu wose akutendekwa wajumi kwaligongo lya kulumbikana ni Kilisito. ²³ Nambo kila mundu chasyuche kwa katema kakwe, Kilisito wasyuchile kundanda nipele awala waali wandu wakwe Kilisito chasyusikwe, apala Kilisito pachaiche. ²⁴ Pele mbesi chijiiche katema Kilisito pachachapa Akunnungu Atati umwenye, pachamale kwonanga mbumu sya ulamusi ni mbumu sya ukulu ni mbumu sya machili. ²⁵ Pakuwa Kilisito tachitawala mpaka Akunnungu pachachawika wammagongo wao paasi pa makongolo gao. ²⁶ Jwammagongo jwambesi kwonasika ali chiwa. ²⁷ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Akunnungu awisile yose paasi pa makongolo gakwe.” Nambo Malembelo pagakusala, “Indu yose iwichikwe paasi pa makongolo gakwe aitawale,” ikuwoneka pangasisika yakuti Akunnungu nganapagwa mu indu yo, pakuwa welewo ni waiwisile indu yose paasi pa makongolo ga Kilisito. ²⁸ Indu yose yawichikwaga paasi pa ulamusi wa Kilisito nombe Mwana chaliwiche nsyene paasi pa Akunnungu, kuti Akunnungu aitawale indu yose ni papali pose.

²⁹ Sambano, iwaga nganikupagwa kusyuka, chatendeuli awala wawabatiswe kwaligongo lya wawe? Iwaga wawe ngaasyusikwa, kwachichi wandu akubatiswa kwaligongo lyao? ³⁰ Ni kwetu uwe, kwachichi tukulitaga mu yakogoya katema kose? ³¹ Achalongo achinjangu, une nguutyosya umi wangu mowa gose! Isyene ngusala! Ngulilapa kwaligongo lyenu kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito Ambuje wetu. ³² Kumenyana kwangu ni wandu wawaliji mpela inyama yakalipa ku Efeso kula, namenyene kwa usache wa wandu, ana napatile ichichi? Iwaga wawe ngaasyusikwa sambano nneche, “Tulye ni kung'wa, pakuwa malawi chituwe.”

³³ Ngasinlambuchikwa: “Umbusanga wakusakala ukonanga wende wambone.” ³⁴ Mpitikusye ng'anisyo syenu, mpanganye yambone, pakuwa wampepe mwa wanyamwe ngakwamanyilila Akunnungu ng'oo. Nguwecheta yeleyi kuti nantesye soni.

Chiilu chachisyuchikwe

³⁵ Nambo mundu akukombola kuusya, “Ana wawe akusyuswa chinauli? Ana chachiwa ni iilu yantiuli?” ³⁶ Wakulowela mmwe! Chinkuchipanda ngachimela mpaka chiwe kaje. ³⁷ Pankupanda, nkupanda lusongolo pe, lwa waga lusongolo lwa ngano pane mbeju jine, ngawa mmela wansima waukutyochela kanyuma. ³⁸ Nambo Akunnungu akujipa mbeju jo uloleche mpela yakuti kusaka nsyene, ni kila lusongolo lukwete uloleche wakwe.

³⁹ Iilu ya yepanganyikwe yose ngaikulandana. Wandu akwete iilu yao ni inyama ikwete iilu yao, ijuni ikwete iilu yao ni somba sikwete iilu yao. ⁴⁰ Sooni ipali iilu ya kwinani ni iilu ya pachilambo, nambo usalale wa iilu ya kwinani ngaukulandana ni usalale wa iilu ya pachilambo. ⁴¹ Lyuwa likwete usalale wakwe ni lwesi lukwete usalale wakwe, ni ndondwa sikwete usalale wakwe. Namose ndondwa nasyo silekangene kwa usalale.

⁴² Ni ichiiwê katema ka kususwa kwa wawe. Mpela ila mbeju, chiilu chikusikwa akuno chili chiosile nambo chikusyuka akuno chili chejumi. ⁴³ Chiilu chikusikwa mwa kwaluka chikusyuka mu lumbili, chiilu chikusikwa mwakulepetala chikusyuka mu machili. ⁴⁴ Chiilu pachikusikwa, chikusikwa kwa chiilu chatupagwile nacho, nambo pachikusyuswa, chikusyuswa kwa chibumu, iwâga kwana chiilu chatupagwile nacho nipele chipali nombe chiilu cha chibumu. ⁴⁵ Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, “Mundu jwaandanda, che Adamu, wâliji mundu jwanjumi,” nambo Adamu jwambesi ali Mbumu jwakwapa wându umi. ⁴⁶ Ngawâ chiilu cha chibumu chichalongolele, nambo chiilu chitupagwile nacho, ni mbesi achila chiilu cha chibumu. ⁴⁷ Che Adamu jwaandanda wâgumbikwe kutyochela mu litaka, nambo che Adamu jwaawili jwatyochele kwini. ⁴⁸ Wose wâli pachilambo ali mpela ajula juwâgumbikwe mu litaka, nambo awâla wâa kwini ali mpela ajula juwâtyochele kwini. ⁴⁹ Ni mpela itutite kulandana ni mundu juwâgumbikwe kwa litaka, iyoyo chitulandane ni mundu juwâtyochele kwini.

⁵⁰ Ngunsalila achinjangu, chiilu cha mundu ngachikombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu, atamuno chiilu chachikuwola ngachikukombola kwinjila peuto paikwinjila ilu yangaikuwola.

⁵¹ Mpilikanile, ngunsalila yantemela, ngatuwa wose, nambo wose chitugalauswe, ⁵² indu yi chiikopochele katema lipenga lya mbesi pachilisoni, chisisimuchile. Pakuwâ lipenga pachilisoni, wawe chachisyuswa akawa sooni, nowaji chitugalauswe. ⁵³ Pakuwâ chiilu chakonasika chikusachilwa chigalauswe ni kuwâ changajonasika, ni chiilu chakuwa chikusachilwa chigalauswe chiwê changawa. ⁵⁴ Nipele chiilu chakonasika cho pachichigalauswe ni kuwa changajonasika, ni chiilu chakuwa pachichigalauswe kuwâ changawa, nipele alila lilowê lyalilembekwe patiliwê isyene, “Chiwa chijonasikwe ni kupunda kumalile!”

⁵⁵ “Ana ugwe chiwa, kupunda kwenu kuli kwapi?”

Ana ugwe chiwa machili genu gagakwika nako kupoteka galikwapi?”

⁵⁶ Chiwa chikukola machili gakuulasya kutyochela mu sambu, ni sambu sikukola machili kutyochela mmalajisyo ga che Musa. ⁵⁷ Nambo twatogolele Akunnungu, wewelewo akututenda tupunde kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

⁵⁸ Nipele achalongo achinjangu, njimanje kwakulimbila, nkatinganyika. Mowa gose mpunde kulityosya mmasengo ga Ambuje pakuwâ nkuimanyilila kuti masengo gankugapanganya kwa ligongo lya Ambuje nganigawa ga iyiyi peyi.

16

Nanjenunanjenu kwakwamuchisya wâkukulupilila

¹ Sambano ngusala yankati mbiya kwa ligongo lya kwakwamuchisya wându wâ Akunnungu: Mpanganye achila chinalajisye mmipingo ja wându wâkukulupilila Kilisito wâ ku Galatia. ² Kila chijuma, kila mundu mwa wânyamwe asapule mbiya syasikutyochela mu yakupata yakwe, nipele agose kuti pachiiiche ngasindenda nanjenunanjenu sooni. ³ Namalaga kwika kukwenu, awâla wându uchimwasagule pasikati jenu, chinaatume ni chikalata chakwamanyisya, ni ajausye mbote syenu ku Yelusalemu. ⁴ Iwâga chiiwoneche ili yambone noneji nyaule, nipele wewe wânduwo chalongane none.

Ikotopasyo i che Paolo

⁵ Chiiche kweleko namalaga kupita ku Makedonia, pakuwâ ngusaka kwaula ku Makedonia. ⁶ Panjipa chindame ni wânyamwe kwa mowa kanandi pane chindame katema kose kambepo kuti mpakombole kungamusya mu ulendo wangu kulikose kuchinyaule. ⁷ Pakuwâ ngangusaka kuonegana ni wânyamwe ni kupelenganya. Ngulolela kutama ni wânyamwe kwa katema kakajinji Ambuje asakaga.

⁸ Chindame ku Efeso mpaka lyuwa lya Pentekosite, ⁹ pakuwa Ambuje amugulile nnango kupanganya masengo gamakulungwa, namuno kweleko kwana wându achajinji wakunganila.

¹⁰ Che Timoseo aikaga kukwenu, nkantendekasya akole lipamba pachatame ni wanyamwe, pakuwa welewo akugapanganya masengo ga Ambuje mpela une. ¹¹ Nipele mundu jwalijose akasannyelusya jwelejo, nambo munkamusye ajendelechele ni ulendo kwa chitendewe kuti apakombole kumujila. Pakuwa ngwalolela auje pamo ni achalongo wane.

¹² Sambano ngusala yankati ngani ja nlongo njetu che Apolo: Nachondelele kwannope aiche kukwenu pamo ni achalongo wane. Nambo ngakusaka kwika kweleko katema kano, nambo chaiche pachachikola lipesa.

Chikomasyo cha mbesi

¹³ Nchesye, njime uchenene mu chikulupi, mmeje wakulimbila ni mmeje wamachili. ¹⁴ Kila chindu chinkupanganya mpanganyeje kwa unonyelo.

¹⁵ Sambano achalongo achinjangu, nkwananyilila che Sitefano ni wându waali mu nyumba jakwe, welewo walongolele kuwa Wakilisito ku Akaya ko, nipele walityosisye achinsyene kwatumichila wându wa Akunnungu. Kwapele achalongo achinjangu ngunchondelela, ¹⁶ mwajitichisye wându mpela welewo ni kila mundu jwakupanganya masengo ni kutumichila pamo nawo.

¹⁷ Ngusengwa nnope paikangene che Sitefano ni che Futunata ni che Akaiko, pakuwa welewo wangamuchisye kupanganya masengo agala gamwapanganyaga wanyamwe katema kanganimpagwa. ¹⁸ Welewo angonjile ntima wangu mpela iwâtite pakujikonga mitima jenu, wându mpela welewo ili yambone kwakumbuchila.

¹⁹ Mipingo jose ja wându wakunkulupilila Kilisito wa ku Asia jikunkomasya. Che Akila ni che Pilisila pamo ni mpingo wa wându wakunkulupilila Kilisito waukusongangana mu nyumba jao, akunkomasya kwa lina lya Ambuje. ²⁰ Ni achalongo wose waali pelepa akunkomasya. Nkomasyane kwakulosya unonyelo wa Kilisito.

²¹ Uneji, che Paolo ngunkomasya, ngulemba kwa nkono wangu nansyene. ²² Mundu jwalijose jwangasaka kwanonyela Ambuje, jwelejo alwesechekwe! Maranatha malumbo gakwe njise Ambuje wetu.

²³ Ngunsachila umbone kutyochela kwa Ambuje Che Yesu. ²⁴ Unonyelo wangune uwe pamo ni mwanyamwe wose wanlumbikene ni Kilisito Che Yesu.

Chikalata chaaŵili cha Paolo kwa Wakolinto Chilongolelo

Chikalata chaaŵili kwa Wakolinto chalembeke ni nduna che Paolo pa yaka ya hansini ni nsano pakumala kupagwa Kilisito (1:1). Chelechi chili chikalata chaaŵili chatulinacho pasikati ja ikalata iŵili iŵalembile che Paolo kwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Kolinto. Ŵaumanyilisi akukulupilila kuti che Paolo ŵalongolele kuchilemba chikalata chine chakalipa kwa Wakolinto kuchipunda chikalata chaaŵili chi. Kwa sambano nganitukola chikalata cho chachikukunguluchilwa mu Liunjili lyaŵili msitali waatatu mpaka waancheche. Chikalata chaaŵili kwa Wakolinto ikuganichikwa kuti chalembeke ni che Paolo ali ku Makedonia (2:13).

Chikalata chaaŵili kwa Wakolinto chili chajikajika pe chati chikulosya nganisyo. Che Paolo ŵalosisye kusengwa kwao yankati ngani jakusalala jiŵapochele kutyochela ku che Tito jajikwagamba ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Kolinto. Mu chikalata chi, tuku-gasimana majiganyo gamakulungwa gankati kupeleganya kwa uloleche wautyochele mu Lilangano lya Sambano. Pa liunjili lyaakusala che Paolo yakuti, pakukumbikanya mbiya ni kusijausya kukwakamusya ŵakukulupilila ŵakutama ku Yelusalemu (4:4 mpaka 5: 4). Ikuwoneka kuti achinduna ŵampepe ŵa unami ŵakutyochela mu mpingo wa ŵandu ŵangakukulupilila Kilisito ŵatumie ungajilana wa ŵandu ŵampepe mu mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito kunkanila che Paolo kuti alikusye achinsyene. Ŵaliji ni lipamba nkati ulamusi u che Paolo, chele ni chichantesile che Paolo alimbile mu ulamusi wa unduna u Che Yesu Kilisito mpaka kumbesi kwa chikalata chaaŵili chi kwa Wakolinto.

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chao kwa kwakomasya mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Kolinto (1-7).

Che Paolo akukunguluchila yankati kugalausya ukotopasyo wao wa ulendo ni yankati ngani jiŵajipatile jankati ŵanyawo ni iŵatite pakuchikunda chikalata chakwe chandanda (1:8 mpaka 7:16).

Che Paolo akwalajisya kukumbikanya mbiya kwaligongo lya kwakamusya ŵakukulupilila ŵa ku Yelusalemu (8:1 mpaka 9:15).

Che Paolo akumalichisya kwa kuuchenjela unduna wakwe ni kwajamuka yankati ulendo wao wine wakwajimajimila Wakolinto (10: mpaka 13:10).

¹ Uneji che Paolo nduna ju Che Yesu Kilisito kwa usache wa Akunnungu, ndili pamo ni nlongo njetu che Timoseo. Ngunnembela ŵanyamwe ŵandu ŵa Akunnungu unkwakulupilila Kilisito ŵanli ku Kolinto pamo ni ŵandu wose ŵa Akunnungu ŵaali ku Akaya kose. ² Tukwaŵenda Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito ampe ntuuka ni chitendewele.

Che Paolo akwatogolela Akunnungu

³ Alapikwe Akunnungu ŵaali Atati ŵa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni Atati ŵaali ni chanasa ni Akunnungu ŵa utulasyo wose. ⁴ Akunnungu akututulasya mitima mmalagasyo gose kuti nowaji tukombole kwatulasya mitima aŵala ŵaali mmalagasyo gagaligose. Tukwatulasya mitima mpela ŵelewo iŵatite pakututulasya uwe. ⁵ Mpela ıla igakuti kupunda kukwetu malagasyo kwaligongo lya kwatumichila Kilisito, iyoyopeyo ni itukuti kutulaswa kwannope ni Kilisito. ⁶ Iŵaga uwe tukulagaswa, tukulagaswa kuti ŵanyamwe ntulaswe mitima ni kukulupuswa. Pane iŵaga tukutulaswa mitima, ŵanyamwe nkutulaswa mitima iyoyopeyo ni kupata machili gakunkombolesya

kugapililila malagasyo galagala gatukugapililila. ⁷ Kwayele chilolelo chatulinacho kukwenu chili chakulimba, pakuwa tukuimanyilila kuti mwaŵaga nowaji mmalagasyo chinchiwa pamo nowaji mu kutulaswa kwetu.

⁸ Achalongo achinjetu tukusaka kummanyisya kulaga kwatwalasile ku chilambo cha Asia, pakuwa kulaga ko kwagapundile machili getu ni kwichila mwakupwa mitima ja kupunda kukola umi. ⁹ Isyene mmitima jetu twaganisisye kuti tuli mpela walamulikwe kuulagwa. Yakopochele yeleyo kuti tukagakulupilila machili getu twachinsyene nambo twakulupilile Akunnungu wakwasusyasa wandu wawile. ¹⁰ Welewo watukulupwisye mmalagasyo gala gagasachile kutuulaga ni chapunde kutukulupusya. Nowaji tukwalolela welewo kuti chatukulupusye sooni. ¹¹ Wanyamwe nkutukamusya uwe kwakutupopelela. Nipele Akunnungu chaganje mapopelo genu ni chatupe upile, ni wandu achajinji chiwatogolele Akunnungu kwaligongo lyetu.

Che Paolo akugalausya ikotopasyo ya ulendo wao

¹² Uweji tukulifunila chindu chimo, miningwa jetu jikutuŵalanjila kuti utame wetu pachilambo pano nnopennope ni wanyamwe kutama kwauswela ni ntima wambone utupegwilwe ni Akunnungu. Nganitutenda yeleyo kwa lunda lwa chiundu nambo kwa ntuuka wa Akunnungu. ¹³ Tukunnembela wanyamwe indu yankukombola kusyoma ni kuimanyilila. Ngulolela chinnyimanyilile yambone, ¹⁴ nachiwamuno sambano nkutumanyilila kanandi, nipele pa lyuwa lichauje Ambuje chinlifune kwaligongo lyetu ni uweji yachitujile pa kulifuna kwaligongo lyenu.

¹⁵ Isyene naliji ni chele chilolelo, nasachile kaje kwika kukwenu kuti nkole upile kwa kumona une kaaŵili. ¹⁶ Ngulapilila kupitila kukwenu ndili ngwaula kuchilambo cha ku Makedonia ni pakuuja, kuti mungamusye mu ulendo wangu wa kwaula ku Yudea. ¹⁷ Ana panasachile kutenda yeleyo nkuganisisya naliji jwagalaukagalauka? Pane inguganisisya nguganisisya kwa nganisisyo sya chiundu pinguti, “Elo,” ni “Ngwamba,” kwakatema kamo? ¹⁸ Akunnungu ali wakukulupilichika, utenga wetu kukwenu ngaŵa liloŵe lyakuti “Elo,” ni “Ngwamba” kwakatema kamo. ¹⁹ Pakuwa Mwana jwa Akunnungu, Che Yesu Kilisito, jutwanlalichilaga kukwenu une ni che Siluwano ni che Timoseo, nganaŵa mundu jwa “Elo” ni “Ngwamba,” kwakatema kamo, nambo moŵa gose ali “Elo” ja Akunnungu. ²⁰ Pakuwa ilanga yose ya Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito ikuwa “Elo”. Kwa ligongo lyo tukuti “Elo” kwa litala lya welewo kwa kwakusya Akunnungu. ²¹ Akunnungu nsyene ni wakutulimbisya uwe ni wanyamwe mkulumbikana ni Kilisito. Ni uŵatusagwile, ²² atupele Mbumu jwakwe mmitima jetu aŵe chimanyisyo chachikulosya kuti tuli wandu wakwe, nombewo aŵele poni kwa indu yose yaatugosele.

²³ Akunnungu ali jwaumboni jwangu, welewo akumanyilila mtima wangu. Uweji naamwiwe ninaiche sooni ku Kolinto kukunsupusya kwakunsalila maloŵe gakalipa. ²⁴ Ngatukusaka kunkanganichisya nkati aila inkuikulupilila, pakuwa tukwimanyilila kuti nli wakulimba mu chikulupi chenu, nambo tukupanganya masengo pamo ni wanyamwe ligongo lya kusengwa kwenu.

2

¹ Nambo, nalilapilile kuti nganyika sooni kukwenu kukunsupusya. ² Pakuwa nan-supusyaga wanyamwe, ana waani chachisengwasya une? Ali wandu walaŵala unaa-supwisye. ³ Noneji nanlemebele lyele liloŵe kuti naikaga kukwenu ninasupuswe ni aŵala wakusachilwa kundenda sangalale. Nguimanyilila isyene, nasangalalaga une ni wanyamwe wose nkusangalala. ⁴ Pananlemebelelaga ndili ngusongoneka akuno ndili ngulilasika ni misosi, ngaŵa kuti nansupusye wanyamwe nambo kuntenda manyilile kuti ngunnonyela kwannope.

Kwalechelesya walewile

⁵ Ni sambano apali mundu jwansupwisye, mundu jo nganasupusya une nambo ni wanyamwe wose ni ngangusaka meje jwakalipa nnope. ⁶ Kwamukwa kwajamwikwe mundu jo ni wandu achajinji kwakwanile. ⁷ Ikusachilwa kunnechelesya mundu jo ni kuntulasya ntima kuti akapunda kusupuka nnope ni kupwa ntima. ⁸ Nipele ngunchondelela mwalosye kuti nkwanonyela kwannope. ⁹ Pakuwa nalembile chikalata chila kuti naimanyilile iwaga nkukombola kwitichisya mu yosepe. ¹⁰ Mwannechelesyaga mundu jwalijose chilewo chakwe noneji ngunnechelesya chilewo chakwe. Pakuwa pangulechelesya, ni iwaga isyene ngwete chakulechelesya, ngulechelesya paujo pa Kilisito kwaligongo lyenu, ¹¹ kuti Shetani ngasatulambusya pakuwa tukumanyilila ukalamuche wakwe.

Che Paolo mmusi wa ku Tuloa

¹² Panaiche ku Tuloa kukulalichila Ngani Jambone ja Kilisito, nakusimene kuli kuwichikwe chile ni Ambuje kwaligongo lya masengo gao. ¹³ Nambo nganingombola kutulala muntima pakuwa nganinasimana nlongo njangu che Tito kweleko. Nipele nalangene nawo wandu wa kweleko ni kwaula ku Makedonia.

Kukombola kwa ukamuchisyo wa Kilisito

¹⁴ Nambo tukwatogolela Akunnungu pakuwa mowa gose akutulongosya tuli mu mpingo wa kulosya kupunda mu kulumbikana pamo ni Kilisito. Nombewo akututenda uwe tujenesye umanyilisi wa kwamanyilila welewo, papali pose patukumpan-ganyichisya masengo mpela nnunji wambone. ¹⁵ Pakuwa kwa Akunnungu uweji tuli mpela nnunji wambone wa Kilisito utupegwilwe ni Akunnungu, waukwenela pasikati ja wakukulupuswa ni wakusochela. ¹⁶ Kwa awala wakusochela nnunji wo uli chiwa nambo kwa wakukulupuswa nnunji wo ukwikanawo umi. Ana waani wakukombola kuipanganya yeleyo? ¹⁷ Uweji nganituwa mpela wane wakulisumisya lilo we lya Akunnungu, nambo kwakulumbikana ni Kilisito tukulalichila mu usyene paujo pa Akunnungu mpela wandu watumikwe ni Akunnungu.

3

Achikatumetume wa chilanga cha sambano

¹ Uli, tukutanda sooni kulilapa twachinsyene? Pane tukusaka chikalata cha kutumanyisya kukwenu pane chikalata kutyochema kukwenu kutumanyisya uwe mpela wandu wane yakuti pakupanganya? ² Wanyamwe nli chikalata chetu, chikalata chachilembekwe mmitima jetu chikumanyika ni kusyomekwa ni jwalijose. ³ Isyene kuti wanyamwe nli chikalata chachilembekwe ni Kilisito, chachikulosya isogosi ya masengo getu pasikati jenu. Chele chikalata cho nganichilembekwa ni wino, nambo kwa Mbumu jwa Akunnungu wajumi ni nganichilembekwa pachanya chipande cha liganga chachisepekwe nambo mmitima ja wandu.

⁴ Tukukombola kusala yeleyo pangali woga kwaligongo lya chikulupi chatulinacho paujo pa Akunnungu kwa aila yatesile Kilisito. ⁵ Nga wa kuti uweji tukukombola kuchipanganya chachili chose mu ukombole wetu twachinsyene nambo ukombole wetu ukutyochela kwa Akunnungu. ⁶ Nombewo ni wakututenda uwe tukombole kilitumichila Lilangano lya Sambano, ni nga wa lilangano lya malajisyo gagalembekwe, nambo kwa lilangano lya Mbumu jwa Akunnungu. Pakuwa malajisyo gagalembekwe gawkikanawo chiwa, nambo Mbumu jwa Akunnungu akwikanawo umi.

⁷ Malajisyo gagalembekwe mu ipande ya maganga gagasepekwe, ni ukulu wa Akunnungu wakopochele pajatyosyekwe. Namuno ukulu wa ku meeso ku Che Musa waliji wa katema pe, waliji ni machili gati Waisilaeli nganakombola kukulolechesya ku meeso ku Che Musa ligongo lya kung'alima kwakwe. Iwaga malajisyo gawkwikanawo chiwa pagakupanganya masengo gaiche ni ukulu wo, ⁸ uli ana utumichile wa Mbumu

ngaupunda kuŵa ni ukulu wakupunda nnope? ⁹ Iŵaga kwaliji ni ukulu mu aula utumichile uwaichenawo ulamusi, isyene utumichile waukwatenda ŵandu aŵe ŵambone paujo pa Akunnungu chiupunde kukola ukulu nnope. ¹⁰ Kwapele, achila chichaliji ni ukulu kalakala chisoyesye ukulu wakwe, pakuŵa chiiche chachili ni ukulu nnope. ¹¹ Pakuŵa, iŵaga achila chichaliji cha kupita chaliji ni ukulu nipele achila chakulama chichikole ni ukulu wakupunda nnope.

¹² Nipele pakuŵa tukwete chilolelo chati nyi tukuŵecheta pangali lipamba. ¹³ Uweji ngatukutenda mpela Che Musa juŵaunichile ku meeso kwao ni chiguo cha mwana kuti Ŵaisilaeli akakulola kumbesi kwa kung'alima kwakukusisina. ¹⁴ Nambo nganisyo syao syalepele kumanyilila, pakuŵa mpaka lelo jino, palikusyomekwa lilangano lya kalakala chitambaa cho chipali, chiunichile nganisyo syao. Chitambaa cho chichityochekwe apala pe mundu pakulumbikana ni Kilisito. ¹⁵ Nambo mpaka lelo jino pagakusyomekwa malajisyo ga Akunnungu gaŵapele Che Musa chitambaa cho chikuunichila nganisyo syao. ¹⁶ Nambo chitambaa cho chikutyocheke apala pe mundu pachiŵagalauchile Ambuje Che Yesu. ¹⁷ Nipele, Ambuje ali Mbumu jwa Akunnungu, ni paali Mbumu jwa Ambuje pelepo pali ni kulechelelwa.

¹⁸ Nipele noweji wose Ŵanganituunichilwa ku meeso kwetu, tukuulosya ukulu wa Ambuje mpela kung'alima kwakukutyochela mu lindala. Noweji tukugalauswa tulandane nawo kutyochela mu ukulu kwaula mu ukulu wine mpela ukulu waukutyochela kwa Ambuje, ŵaali Mbumu jwa Ambuje.

4

Kuŵika indu ya mbumu mu yombo ya litaka

¹ Nipele kwa chanasa cha Akunnungu atupele masengo ga, kwaligongo lyo ngatukupwa ntima. ² Tuilesile indu yose ya mitemela ni ya soni, ngatukunlambusya mundu jwalijose namuno kulilyungasya lilowe lya Akunnungu, nambo kwakusala usyene pelanga chikwatende ŵandu amanyilile mmitima jao yatutite kuŵa paujo pa Akunnungu. ³ Nambo iwaga Ngani Jambone jitukujilalichila uwe jiunichikwe, jele jiunichikwe kwa ŵandu ŵakonasika pe. ⁴ Ni ŵelewo ngakukulupilila pakuŵa nganisyo syao syetaje chipi ni achisoka, ŵaali nnungu ŵa pachilambo pano, kuti akakombola kuliwona lilanguka lya Ngani Jambone ja ukulu wa Kilisito, ŵaali chisau ni Akunnungu yatite kuŵa. ⁵ Pakuŵa ngatukulalichila ngani syetu twachinsyene nambo tukunlalichila Che Yesu Kilisito ŵaali Ambuje, noweji tuli achikapolo ŵenu kwaligongo li Che Yesu Kilisito.

⁶ Akunnungu ŵalaŵala uŵasasile kuti, “Lilanguka lilanguchisye mu chipi,” ŵawowo ni ŵalanguchisye mitima jetu, atupele lilanguka lya umanyilisi wa ukulu wa Akunnungu waukung'alima ku meeso kwa Kilisito.

⁷ Nambo uwe ŵatukwete mbiko ji tuli mpela yombo ya litaka yaiŵichikwe indu ya mbumu nkati mwakwe, pakuti gawoneche machili gamakulungwa go, gakutyochela kwa Akunnungu ngaŵa kutyochela kukwetu twachinsyene. ⁸ Uweji tukupata masausyo gakupisyangana nambo ngatukulepela. Tukukola lipamba nambo ngatukupwa mitima. ⁹ Tukulagaswa nambo ngatukulekwa pangali ukamuchisyo. Namuno tugwisiswe nambo ngatukujonasika. ¹⁰ Moŵa gose tukwenda ni chiwa chi Che Yesu pa iilu yetu, kuti umi u Che Yesu uwoneche iyoyo mu iilu yetu. ¹¹ Pakuŵa uweji ŵatuli ŵajumi tukuulajikwa moŵa gose kwaligongo lyakwatumichila Che Yesu, kuti umi wao uwoneche mu iilu yetu yaikuwa. ¹² Kwapele uwe tuli chile namose kuwa kwaligongo lyakunlalichila ŵanyamwe kuti ŵanyamwe mpate umi wa moŵa gose pangali mbesi.

¹³ Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nakulupilile ni kwa ligongo lyo naŵechete.” Uwe nowe tukwete ntima uwowo wa chikulupi, tukukulupilila kwayele tukuŵecheta,

¹⁴ pakuwâ tukuimanyilila kwaisyene kuti Akunnungu ni uwansyusisye Ambuje Che Yesu, chatususye nowaji pamo ni Ambuje Che Yesu ni kutuwika paujo pao pamo ni wanyamwe. ¹⁵ Yele yose itendekwe kwa liwamba lyenu kuti ntuuka wa Akunnungu paukwaichilila wându achajinji, chiwatende watogolele kwannope Akunnungu, ni kwakusya Akunnungu.

Kutama kwa chikulupi

¹⁶ Kwapele ngatukupwa mitima, namuno iilu yetu ikuwisala nambo mbumu syetu munkati mwetu sikutendekwa syasambano mowa gose. ¹⁷ Kulaga kwetu kuli kwamwana sooni kuli kwa katema kakajipi nambo kukutupa ukulu waukupunda nnope, ukulu wa mowa gose pangali mbesi wauli wambone kupunda kulaga kwatuli nako. ¹⁸ Tukailolela yaikuwoneka nambo tuilolele yangaikuwoneka. Pakuwa aila yaikuwoneka ili ya katema kakajipi nambo yangaikuwoneka ili ya mowa gose pangali mbesi.

5

Iilu ya sambano

¹ Pakuwa tuimanyi yakuti chiilu chetu cha paasi pano chili mpela lisakasa lya-likukomboleka konasikwa, ni chajonasikwaga, Akunnungu chachitupa chiilu chachili mpela nyumba kwinani, nyumba jangatawikwa ni makono ga wându nambo jitawikwe ni Akunnungu nsyene ni jichijitame mowa gose pangali mbesi. ² Ni sambano mutukutama mu tukuwuwula akuno tuchilolelaga kwakulajila kwannope kupata chiilu chetu cha kwinani. ³ Pakuwa twamalaga kupegwa chiilu cha kwinani ngatulolechela sooni nganitukola chiilu. ⁴ Twawaga chiwela mu chiilu chi chachili mpela lisakasa lya pachilambo tukuwuwula ni kutopelwa pakuwa ngatukusaka kuchileka chiilu chi chachikuwa, nambo tukusaka kupegwa chiilu cha kwinani kuti chiilu chachikuwa chigalauswe ni umi wa mowa gose pangali mbesi. ⁵ Akunnungu nsyene ni watukolochesye indu yi, nombewo ni watupele Mbumu jwakwe aweje poni ja indu yose yatugosele.

⁶ Nipele katema kose tukulimbiswa mitima, sooni tukumanyilila kuti katema katukuwa mchiilu chi, tukutama kwakutalika ni Ambuje. ⁷ Pakuwa tukutama kwa chikulupi ngawa kwa yatukuiwona pe. ⁸ Nambo tukulimba mitima ni ikaliji mbaya tuchileche chiilu chi ni kwaula kukutama pamo ni Ambuje. ⁹ Nambo chindu chachili chambone kupunda yose, chili kwanonyelesya Ambuje tuli mu iilu ya pachilambo pano pane tuli mu iilu ya kwinani. ¹⁰ Kwayele uweji wose tukusachilwa tujime paujo pa Kilisito ni kulamulikwa kuti mundu jwalijose apochele nti iwatite pa kupanganya pawaliji pachilambo, iwaga yambone pane yangali mate.

Kwilana ni Akunnungu kwalitala lya Kilisito

¹¹ Nipele, tukugamanyilila malumbo ga kwajogopa Ambuje kwayele tukuchalila kwachisya wându. Akunnungu akutumanyilila uchenene, noneji ngwete chilolelo chakuti ni wanyamwe wakwe nkutumanyilila uchenene. ¹² Uweji ngatukulilapa sooni twachinsyene paujo penu nambo tukusaka kumpa wanyamwe ligongo lya kulilapa kwaligongo lyetuwe kuti mpakombole kwajanga wakulilapa kwa indu yaikuwoneka ni ngawa kwa indu ya muntima. ¹³ Iwaga tukulolechela waapugwe, tuli waapugwe kwaligongo lya kwanonyelesya Akunnungu, ni iwaga tukwete umanyilisi wambone, yeleyo ili kwa liwamba lyenu. ¹⁴ Pakuwa unonyelo wa Kilisito ukutulungosya, sambano tukumanyilila kuti mundu jumo pe ni juwawile ligongo lya wându wose, nipele wându wose tuwile pamo nawo. ¹⁵ Nombewo wawile ligongo lya wându wose, kuti wându waali wajumi anaawe wajumi sooni kwa kulinonyelesya achinsyene, nambo kwakwanonyelesya welewo uwawile ni kusyuka kwa liwamba lya wanyawo.

¹⁶ Kwayele chitandilile sambano ni kwendelechela ngatukumpima mundu jwalijose kwa lunda lwa chiundu. Namuno twampimile Kilisito kwa lunda lwa chiundu, nambo sambano ngatukutenda yeleyo sooni. ¹⁷ Iwêle kuti mundu aŵaga munkati mwa Kilisito apanganikwe mundu jwasambano ni yakalakala ipiite, nnole, itendekwe yasambano. ¹⁸ Ayiyi yose ikutyochela kwa Akunnungu ŵatujilenye ni nsyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito, ni ŵatupele masengo ga kwajilanya ŵandu ŵane ni Akunnungu. ¹⁹ Welewu uli utenga wetu, Akunnungu ŵaajilenye ŵandu ŵa chilambo chino ni asyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito pangaŵalanjila sambi syao. Nombe atupele uweji utenga wa kwilanya.

²⁰ Nipele, uwe tukuŵecheta pamalo pakwe Kilisito, mpela ila Akunnungu asyene akunchondelela ŵanyamwe kwa kang'wa syetu. Tukunchondelela ŵanyamwe pamalo pakwe Kilisito njilanikwe ni Akunnungu. ²¹ Kilisito nganakola sambi nambo kwa liwamba lyetu Akunnungu ŵantesile ajigale sambi syetu kuti kwakulumbikana ni ŵelewo tukombole kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu.

6

¹ Nipele uweji ŵatukupanganya masengo pamo ni Akunnungu, tukunchondelela nkautenda ntuuka wa Akunnungu mpela nganiukola masengo kukwenu. ² Pakuŵa Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti,

“Pa katema kangu ka chanasa nampikene,
ni pa lyuŵa lya ukulupusyo nankamuchisye.”

Nnole, sambano kali katema ka chanasa cha Akunnungu ni lelo lili lyuŵa lya ukulupusyo! ³ Uweji ngatukusaka kuŵa chakukuŵasya chakwatenda ŵandu akasankulupilila Kilisito, kuti masengo getu ganalalatilwe. ⁴ Nambo mu indu yose itukuipanganya tukulosya kuti, uweji tuli achikatumetume ŵa Akunnungu, kwa upililiu katema ka masausyo ni katema ka kusoŵekwa ni indu ni katema ka kulaga. ⁵ Twaputikwe ni twataŵikwe ni twasokolekwe pa ŵandu ni twapangenyeye masengo gakulimba, ni katema kakajinji twachesisye ni twatemi pangalya. ⁶ Tukulosya kuti uweji tuli achikatumetume ŵa Akunnungu kwa kutama chambone ni kwa umanyilisi ni kwa upililiu ni kwa umbone. Tukukulupilila Mbumu jwa Akunnungu ni tukwanonyela ŵandu kwausyene. ⁷ Twalalichile utenga wa usyene kwa machili ga Akunnungu. Yakuputilana yetu yakulichenjela ni yakwaputila ili kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. ⁸ Tuli chile kuchimbilichikwa ni kujaluswa, kutukanwa ni kulapikwa. Tukuwoneka nti ŵaunami nambo tukuŵecheta usyene. ⁹ Tukuwoneka mpela ŵangatukumanyika nambo tukumanyika nnope, twaputikwe nambo nganituwa, mpela inkuti pakulola uweji tuli ŵajumi. ¹⁰ Nachiŵamuno tukuwoneka mpela ŵakusupuka nambo tukusengwa moŵa gose. Nachiŵamuno tukuwoneka mpela ŵakulaga nambo tukwasichisya ŵajinji. Nachiŵamuno tukuwoneka mpela ŵangali chindu nambo tukwete indu yose.

¹¹ Achalongo achinjangu ŵa ku Kolinto, tukungulwiche ni ŵanyamwe pangasisika, ni tukunonyela ŵanyamwe kwa mitima jetu jose. ¹² Nganitulisiŵila kunnonyela ŵanyamwe, nambo ŵanyamwe mpungwisye kutunonyela. ¹³ Sambano nguŵecheta ni ŵanyamwe mpela achiŵanangu nipele ŵanyamwe ntunonyele uweji mpela itutesile.

Nkakamulana ni ŵandu ŵangakwakulupilila Kilisito

¹⁴ Nkakamulana ni ŵandu ŵangakwakulupilila Kilisito pakuŵa kwana uganja chi pasikati ja umbone ni ungalumbana? Ana lulanga ni chipi komboleka kutama pamo? ¹⁵ Ana kwana kwilana pasikati ja Kilisito ni Shetani? Ana ŵandu ŵakukulupilila ni ŵangakukulupilila akukombola kutama pamo ni kwilana? ¹⁶ Soonni ana kwana kwilana pasikati ja Nyuumba ja Akunnungu ni kuipopelela inyago? Pakuŵa uweji tuli Nyuumba ja Akunnungu, Akunnungu ŵaali ŵajumi mpela iŵatite asyene,
“Chindame mwa ŵelewo,

ni chinjjenda pasikati jao.
Chinjiwa Akunnungu wao,
nombewo cha we wandu wangu.”

¹⁷ Kwapele Ambuje akuti,
“Ntyoche pasikati jao,
nkalisepusye nawo.
Nkakwaya chachili cha usakwa,
noneji chinampochele.

¹⁸ Ambuje jwali ni ukombole akuti ye,
Chinjiwa Atati wenu,
wanyamwe chinchiwa achiwanangu.”

7

¹ Nipele, achambusanga wangu pakuti tukwete ilanga yose yi menema tuliswejesye iilu ni mbumu ni tuweje waswela mbee tuchitamaga nkwalamba Akunnungu.

Kusangalala ku Che Paolo

² Ntupochele mmitima jenu. Nganitunnewela jwalijose atamuno kummulasya mundu jwalijose atamuno kunlambusya mundu jwalijose. ³ Ngangusala yeleyi kwakunlamulila wanyamwe. Mpela inatite pakusala katasi kuti wanyamwe nli mmitima jetu, iwaga mchiwa pane mkulama, tuli pamo. ⁴ Uneji ngunkulupilila wanyamwe kwannope ni kulifuna kwaligongo lyenu. Nkulaga kwetu une nansyene ndusiswe ntima, ni lukondwa lwangu lwangali chiwani.

⁵ Pakuwa namose patwaiche ku Makedonia nganitukombola kupumulila mu iilu yetu. Twalasile mosemose, kwa paasa kwaliji kwana umenyani ni muntima mwaliji ni lipamba. ⁶ Nambo Akunnungu wakwatulasya mitima wakupwa ntima watutulasisye mitima jetu pakwika Che Tito. ⁷ Ni nga wa kwa kwika Che Tito pe nambo tupilikene imwatite pakuntulasya ntima. Atusalile inkuti pakulajila kumona ni inkuti pakusupuka kwa aila iyangopochele ni inkuti pakusaka kunjenjela une, chelecho chikusengwasya kwannope une.

⁸ Nipele, namose nansupwisye kwa chikalata chila une ngangulilasika. Namuno nalilasiche kwa katema pe, ngangulilasika sooni, pakuwa naimanyi kuti chikalata changu chansupwisye kwakatema pe. ⁹ Sambano ngusengwa, nga wa ligongo mwasupwiche, nambo ligongo kusupuka kwenu kwantesile ngalauche ni kuleka sambi. Pakuwa mwasupwiswe mpela yakuti pakusaka Akunnungu, kwapele nganitunganyichisya chachili chose changalumbana. ¹⁰ Pakuwa kusupuka kwakukuichiswa ni Akunnungu kukwapitikusya wandu mitima jao ni kuuleka sambi, ni kupochela ukulupusyo wangali kulilasika, nambo pachilambo kusupuka kwa chiundu kukunnyichisya mundu chiwa. ¹¹ Sambano nnole yaikopochele nkati mwenu kwaligongo lya kusupuka kwenu mpela Akunnungu yakuti pakusaka. Kuntasile mme wakuchalila kwannope kwakulosya kuti nganimpanganye chilewo chachili chose. Mwapotekwe muntima ni kutojima, nkmete lung'wanu lwa kumona, ni nkunonyelana ni nkunlechela Akunnungu alamule. Kwa yailiyose ntilosisye kuti nganinkola chilewo mu ye yose.

¹² Kwapele namose nanlembele, nganinanlembela ligongo lya jwalewile atamuno jwalewelwe. Nambo nasachile iloleche paujo pa Akunnungu inkuti pakutukamusya uweji. ¹³ Kwapele twatusiswe mitima jetu. Nga wa kutuswa ntima pe nambo Che Tito watusengwasisye kwannope kwaligongo lyakusangalala kwakwe pakuwa mwaukonjisye ntima wao. ¹⁴ Uneji nalilapile paujo pa Che Tito kwaligongo lyenu ni wanyamwe nganimundaga soni. Nambo kila chindu chitunsalile chaliji usyene ni kunlapa wanyamwe paujo pa Che Tito chaliji chindu cha usyene. ¹⁵ Unonyelo wakwe kukwenu ukupunda nope paakukumbuchila wanyamwe wose imwatite pakwitichisya ni

imwatite pakumpochela kwa ntima ni kwa kunchimbichisya. ¹⁶ Ngusangalala pakuwâ ngukombola kunkulupilila wanyamwe mu indu yose.

8

Kupeleganya kwa unonyelo

¹ Achalongo achinjetu tukusaka kummanyisya yatite Akunnungu kwapa ntuuka mipingo ja wându wakunkulupilila Kilisito ja chilambo cha ku Makedonia. ² Wakukulupilila wâ kweleko walinjikwe nnope kwa kulagaswa nambo kusangalala kwao kwaliji kwakukulungwa mpaka wapundile kupeleganya mwakupunda kwa ntima wa unonyelo namuno waliji wakulaga nnope. ³ Isyene ngunsalila umboni, wapelegenye kwa ukombole wao ni wapundile kupeleganya kupunda ukombole wao ni nganapagwa mundu juwâakanganyichisye nambo kwa kusaka kwao achinsyene. ⁴ Watuchondelele kwannope tukamulangane nawo kwatumichila wându wâ Akunnungu wâali ku Yudea. ⁵ Nganapanganya mpela itutite kulolela, nambo walityosisye achinsyene kaje kwa Ambuje ni kwetuwe, malinga ni yaikuti pakwanonyela Akunnungu. ⁶ Ni twanchondelele che Tito juwâgatandite masengo go ankamusye wanyamwe mmalichisye masengo go gakupeleganya kwa ntima wa unonyelo. ⁷ Wanyamwe nkupanganya yambone mu yaili yose, mchikulupi ni ukombole wa kuwecheta ni umanyilisi ni kuchalila kose ni unonyelo wenu kukwetu. Kwayele tukunchondelela nkole unonyelo wakupunda mmasengo gakupeleganya ga.

⁸ Nganguwecheta kwa kunkanganyichisya nambo ngusaka kuulola unonyelo wenu iwâga uli wausyene kwa kuulandanya ni unonyelo wa wându wâne. ⁹ Pakuwâ wanyamwe muumanyi ntuuka wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, namuno waliji wakusichila nambo walitesile wakulaga kwa liwamba lyenu kuti kwa kulaga kwao wanyamwe ntendekwe wakusichila. ¹⁰ None pa lilowe li ngunshauli yelei, ili yambone kukwenu kumalichisya aila imwaitandisye mwacheso. Wanyamwe mwaliji wandanda kupeleganya ni mwaliji wandanda kuwâ ni lung'wanu lwakutenda yeleyo. ¹¹ Sambano mmalichisye masengo gakupeleganya go mpela ila imwatite pakuwâ ni lung'wanu lwa kukamusya. Ni kwa lung'wanu lulalula lumwakwete lwakukamusya, iyoyo peyo mmalichisye masengo go kwa kupeleganya malinga ni ukombole wenu. ¹² Iwâga mundu akwete ntima wa kupeleganya, Akunnungu akupochela chindu chakutyosya cho kwakuchilola achila chakwete, ngawâ kwakuchilola achila changanakola. ¹³ Nningwa wangu ngawâ kuti wanyamwe nlajeje kuti wâne apocheje ngwamba nambo iweje imo. ¹⁴ Aka katemaka wanyamwe nkwete indu yaijinji nnope, nipele mwakamuchisye awâla waikwasowâ. Ni wanyawo patachipata indu yejinji akombole kunkamuchisya wanyamwe yaikunsowâ. Ni pelepo chiiwe imo. ¹⁵ Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, "Juwakumbikenye yejinji nganakola yakupunda, ni ajula juwakumbikenye kanondi nganakola litika."

Che Tito ni achinjakwe

¹⁶ Ngwatogolela Akunnungu wawapele che Tito ntima wa kunkamusya wanyamwe mpela indite kunkamusya une. ¹⁷ Ngawâ kuti ajiitichisye itwawendile pe nambo waliji ni lung'wanu lwalukulungwa lwa kunkamusya mpaka wasachile nsyene kwika kukwenu. ¹⁸ Pamo nawo tukunlajisya njetu, jwakulapikwa ni mipingo jose ja wându wakunkulupilila Kilisito kwa kulalichila Ngani Jambone. ¹⁹ Kupunda gelego asagulikwe ni mpingo wa wându wakunkulupilila Kilisito kuti alongane ni uweji patukuijausya indu yetyosekwe, masengo gatukugapanganya kwa ligongo lya ukulu wa Ambuje ni kulosya kuti tukusaka kwakamusya wându.

²⁰ Tuchilisepusyaga ni liloŵe li kuti mundu jwalijose ngasakola ni chachili chose chakutulalatila yankati itukuti kuutumichila ntuuka wu. ²¹ Tukasaka kupanganya yambone ngaŵa kwa Ambuje pe nambo ni kwa ŵandu nombe.

²² Kwayele tukunnajisya nlongo njetu jwine pamo ni ŵanyawo jwatunlinjile ni kunkulupilila, nombejo akusaka kwannope kunkamusya, ni sambano akulajila kwannope pakuŵa akwete chikulupi chachikulungwa ni ŵanyamwe. ²³ Che Tito jwele ali njangu, jwatukutumichila pamo kwaligongo lyenu. Nambo kwagamba achalongo achinjetu ŵane ŵaŵili ŵakulongana nawo wo ŵelewo ali ŵantenga kutyochela mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito nombewo akunchimbichisya Kilisito. ²⁴ Sambano mwalosye ŵandu wo unonyelo wenu kuti mipingo jao ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito jiŵatumile amanyilile kuti patukulilapa kwaligongo lyenu kuli kwakusyene.

9

Kwakamusya ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito

¹ Kwa ngani jankati kwajauchisya indu yetyosekwe kwa ŵandu ŵa Akunnungu ŵakutama ku Yudea, nganingola ligongo lya kunnembela sooni. ² Pakuŵa ngumanyilila intite pakukola ntima wa kupeleganya, noneji ngulilapa nkati ngani jo kwa ŵandu ŵa ku Makedonia, njasalilaga kuti ŵandu ŵa ku Akaya aliŵisile chile kupeleganya chitandilile mwacheso. Nipele ntima wenu wakupeleganya wachisisye ŵandu achajinji, akole ntima wakupeleganya. ³ Nambo sambano ngwatuma achalongo achinjetu ŵa kuti kulilapa kwetu nkati ŵanyamwe kunaŵe kwa iyiyipeyi, mpela indite pakusala nliŵiche chile kwakamusya. ⁴ Iŵaga akwika ŵa ku Makedonia pamo ni une ni kunsimana nganinliŵiche chile, tutujaluche pakuŵa twalilapile kwaligongo lyenu, ni ŵanyamwe ŵakwe chinchikola soni. ⁵ Kwayele, naiweni yambone naŵende achalongo ŵa alongolele kwika kweleko kuti aŵiche chile mitulilo jimwalanjile kupeleganya. Mitulilo jo chijilosye kuti nkupeleganya kwa usache wenu ni ngaŵa kwa kukanganichiswa.

⁶ Nkumbuchile yakuti, jwakupanda kanondi chagungule kanondi, nombe jwakupanda yeijinji chagungule yeijinji. ⁷ Mundu jwalijose apeleganye chasachile muntima mwakwe kupeleganya, ngaŵa kwa kukanganichiswa namose kwakusupuka, pakuŵa Akunnungu akunnonyela jwakupeleganya kwa kusangalala. ⁸ Ni Akunnungu akukombola kumpa ŵanyamwe kupunda aila yaikunsoŵa kuti katema kose nkole indu yejinji yakupanganyichisya masengo gagali gambone. ⁹ Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala,

“Jwele jwakwapa ŵakulaga kwa kusangalala.

Umbone wakwe ukutama moŵa gose pangali mbesi.” ¹⁰ Akunnungu ni ŵakwapa jwakupanda mbeju ni chakulya. Iyoyo champe ŵanyamwe mbeju syasikunsoŵa ni kusimelesya nombewo chachinjonjehesya magungulo kwa upeleganyo wenu wambone. ¹¹ Ŵanyamwe chimme ŵakusichila kuti mme ŵakupeleganya kwa kusangalala moŵa gose ni ŵandu chiŵatogolele Akunnungu kwa ligongo lya mitulilo japochele kwa litala lyetu uwe. ¹² Pakuŵa masengo gakupeleganya gankugapan-ganya ga, ngaŵa kwakwakamuchisya ŵandu ŵa Akunnungu indu yaikwasoŵa pe, nambo chigakamusye ŵandu achajinji kwatogolele Akunnungu. ¹³ Malinga ni kupeleganya kwenu kwaunonyelo, ŵandu chiŵakusye Akunnungu kwaligongo lya kwitichisya kwenu ni kujikamulisya Ngani Jambone ja Kilisito pamo ni ntima wa kupeleganya kunkwapa ŵele ni ŵandu wose. ¹⁴ Nombewo chachimpopelela ŵanyamwe kwa ntima wa unonyelo, kwaligongo lya indu yekulungwa yampanganyichisye Akunnungu. ¹⁵ Twatogolele Akunnungu kwa ntulilo wao wejinji wangaukuŵalanjika.

10

Che Paolo akugachenjela masengo gao

¹ Nipele une che Paolo nansyene junguwoneka jwakulitimalika pinguŵa ni ŵanyamwe nambo natalichilaga ni ŵanyamwe nguŵa jwachikali mpela ŵane yakuti kusala. Ngunchondelela kwa chanasa ni umbone wakwe Kilisito. ² Ngunchondelela ngasimunden-dekasya meje jwakalipa pachinjiika kukwenu pakuŵa ikomboleka chinjiŵa jwa chikali kwa ŵandu ŵakutuganichisya kuti tukutama mpela ŵandu ŵa pachilambo chi. ³ Isyene tukutama pachilambo, nambo ngatukumenyana mpela ŵandu ŵa pachilambo yakuti pakumenyana. ⁴ Pakuŵa, yakumenyanilana yetuwe ngaŵa ya pachilambo, nambo gali machili ga Akunnungu gagakukombola kugumula maboma gose ga ŵammagongo, tukusijonanga nganiso syosye sya unami, ⁵ ni kugwisya nganiso ni indu yose yaikuli-tutumula kuukanila umanyilisi wa Akunnungu, ni kusikamula nganiso syose kuti sinjitichisye Kilisito. ⁶ Mwaŵaga ŵa utindimiso mu kwitichisya pelepo ni pachituŵe chile kunjamuka mundu jwalijose jwakukana kwitichisya.

⁷ Ŵanyamwe nkulolesya indu chapasa pe. Ana kwana mundu jwakuliganichisya kuti jwelejo ali jwa Kilisito? Ili yambone, nambo aganichisyeje iyoyo kuti noweji tuli ŵa Kilisito mpela jwelejo yatite kuŵa jwa Kilisito. ⁸ Namose iŵaga mbundile kulilapa ligongo lya ukombole watupele Ambuje nganingola soni pakuŵa ukombole wo uli kwaligongo lya kunlimbisa mchikulupi ni ngaŵa kungwisya ŵanyamwe. ⁹ Ngangusaka nganiseye kuti ngusaka kunjogoya ni ikalata yangu. ¹⁰ Pakuŵa ŵandu ŵane akuti, “Ikalata i che Paolo ili yachikali yaili ni maloŵe gakutopela, nambo nsyene jo pakuŵaga noweji akuŵa mundu jwakulepetala, ni pakukunguluka, maloŵe gao gakuŵa gangali chindu.”

¹¹ Mundu jwakuŵecheta yeleyo aimanyilileje kuti, pangali utinda wa yaili mu ikalata tuli tatalichile ni yachituitendekanye twaŵaga pamo ni Ŵanyamwe.

¹² Ngatukuliŵika mu mpingo umo namuno kulilandanya ni ŵele ŵakulilapa achinsyene. Ŵelewo ali ŵakuloŵela, akulipima malinga ni chipimo chao achinsyene ni kulilandanya achinsyene kwa achinsyene. ¹³ Uweji ngatukulilapa mwakupelenganya, nambo kulilapa kwetu chikusigalile mu chipimo cha masengo gaatupele Akunnungu, masengo gatukugapanganya kukwenu nombe. ¹⁴ Kulilapa kwetu nganitupelenganya, pakuŵa patwanniyichisye Ngani Jambone ja Kilisito twaliji mmipika jetu. ¹⁵ Nipele ngatukulilapila masengo gapangenyeye ŵandu ŵane nambo tukulolela kuti, chikulupi chenu chichipunde konjecheka, masengo getu kukwenu chigapunde kwenela malinga ni mipika jatupele Akunnungu. ¹⁶ Pelepo chitukombole kulalichila Ngani Jambone mu ilambo ine, kwapele chitulilapilile masengo gatupangenyeye twachinsyene ni ngaŵa masengo gapangenyeye ŵandu ŵane.

¹⁷ Nambo, mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, “Jwakulilapa alilape kwa achila chapangenyeye Ambuje.” ¹⁸ Pakuŵa jwakukundikwa ngaŵa mundu jwakulilapa nsyene nambo ajula jwakulapikwa ni Ambuje.

11

Che Paolo ni achinduna ŵa unami

¹ Ikaliji mbaya nkaambililile kanondi mu kuloŵela kwangu, ngummenda, mum-bililile kanondi. ² Ngunkolela wiu mpela ila Akunnungu yakuti kunkolela wiu, pakuŵa ŵanyamwe nli mpela mwalimwalipe junantomele kwaligongo lya jwannume jumo pe, jwele jwannume jo ali Kilisito. ³ Nambo ngogopa kuti, mpela ila lijoka ilyatite pakunlambusya che Hawa kwa ukalamuche wakwe, iyoyopeyo nganiso syenu sikalyungaswa mpaka kuleka kulityosya kwenu kwa ntima wambone kwa Kilisito. ⁴ Pakuŵa aikaga mundu jwalijose kukunlalichila Che Yesu jwine jwanganitunlalichila uwe, ngunsimonga pakuŵa ŵanyamwe nkupililila. Ni ŵanyamwe nkumpochela mbumu

jwine jwangaŵa Mbumu jwa Akunnungu, ajula jumwampochele. Ni nkujipochela ngani jambone jiine ni ngaŵa Ngani Jambone jimwalalichilwe jila!

⁵ Nganguganisya kuti chiisowile chindu chalinacho ŵakuliŵilanga, “Achinduna ŵakulu.” ⁶ Nachiŵamuno nganingola umanyilisi wakuŵecheta yambone nambo ngwete umanyilisi. Noweji tulosisye yelei paujo penu papali pose ni katema kose.

⁷ Uli, natesile sambu panalitulisye nansyene ni kunkusya ŵanyamwe, pananlalichile Ngani Jambone ja Akunnungu pangali malipilo? ⁸ Panatumikaga pasikati jenu, napoc-hele ukamusi kutyochela kwa mipingo jine ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ni kwa yeke naliji mpela ngwapokola ŵelewo kuti ngombole kuntumichila ŵanyamwe. ⁹ Panaliji ni ŵanyamwe, nganinanlagasya jwalijose panasakaga chindu chachili chose. Pakuŵa achinjetu ŵaŵaumile ku Makedonia ŵambelechele yose iyasoŵaga. Nganisaka kum-menda ŵanyamwe chachili chose ni napundile kutenda yeleyo. ¹⁰ Mpela ila usyene wa Kilisito yautite kuŵa nkati mwangu, ngapagwa mundu jwali jose mu chilambo chose cha ku Akaya juchakombole kusiŵila une kulilapila chelecho. ¹¹ Kwa chichi nguŵecheta yeke? Ana ligongo ngangunonyela ŵanyamwe? Ngwamba! Akunnungu akuimanyilila kuti ngunonyela.

¹² Nambo indu inguipanganya chimbunde kuipanganya, kuti naajime lipesa aŵala ŵakuliŵilanga “Achinduna ŵakulu,” aŵala ŵakusosa lipesa lya kulilapa kuti akupanganya masengo mpela uwe. ¹³ Ŵandu ŵanti yeleyo ali achinduna ŵa unami, akupanganya masengo gao kwakulambusya achilitendaga kuti ali achinduna ŵa Kilisito. ¹⁴ Ngaŵa chindu chakusimonga, pakuŵa namose Shetani nsyene akukombola kulitenda kuti, ali katumetume jwa kwinani jwa lilanguka. ¹⁵ Kwapele ngaŵa chindu cha kuchisimonga, yaŵaga nombewo achikatumetume ŵa Shetani akulitenda ali ŵakutumichila ŵambone paujo pa Akunnungu. Nambo mbesi jao chalamulikwe malinga ni ipanganyo yao.

Che Paolo akulagaswa kwa ligongo lya unduna

¹⁶ Nguti sooni, mundu jwalijose ngasang'anichisya jwakuloŵela une, nambo mwang'anichisya yeleyo, mumalanjile mpela jwakuloŵela, kuti none nalilape kanandi. ¹⁷ Chinguŵecheta sambano ngaŵa chanajisye Ambuje mechete, nambo yankati chindu chakulilapa chi, uneji nguŵecheta mpela jwakuloŵela. ¹⁸ Ŵandu ŵajinji akulilapa mpela ŵandu ŵa pachilambo yakuti pakulilapa. Kwaligongo lya, noneji chinalilape iyoyo peyo. ¹⁹ Ŵanyamwe nkuliganichisya kuti nkwete lunda, kwayele nkwapililila ŵakuloŵela nkusengwa. ²⁰ Pakuŵa nkumpililila mundu jwakuntenda ŵanyamwe achikapolo, ni jwakunjiŵila ipanje yenu ni jwakunjigala pangankusaka, achinnyelusya ni kumputa majanda ku meeso. ²¹ Ngwete soni pangwitichisya kuti twaliji ŵakulepetala mkupanganya yeleyo.

Iŵeje yanti yose, iŵaga kwana mundu jwalijose akukombola kulilapila chindu, none jwakwe ngulinga kulilapa, sambano nguŵecheta mpela jwakuloŵela. ²² Ana ŵelewo ali Ŵaebulania? None jwakwe ndili Mueblania. Ana ŵelewo ali Ŵaisilaeli? None jwakwe ndili mu Isilaeli. Ana ŵelewo ali ŵa lukosyo lu che Iblahimu? None jwakwe ndili jwa lukosyo lu che Iblahimu. ²³ Ana ali ŵakutumichila ŵa Kilisito? Une ndili jwakwapunda ŵelewo, none nguŵecheta mpela jwampugwe kuti uneji ndili jwakutumichila jwambone. Une nagapangenyeye masengo gakulimba kwapunda ŵelewo ni nataŵikwe kwapunda ŵelewo ni naputikwe kwapunda ŵelewo ni kakajinji naŵandichile kuwa kwapunda ŵelewo. ²⁴ Kasano Ŵayahudi ŵambutile iboko selasini ni tisa. ²⁵ Katatu Ŵaloma ŵambutile iboko ni kamo naponyekwe maganga. Ni katatu jangasichile ngalaŵa jajikulungwa mu bahali ni nalonjele mu bahali chilo ni musu. ²⁶ Najesile kakajinji, naliji mchakogoya chakukumbwa ni meesi, naliji mchakogoya ni ŵachiswamba ni naliji mchakogoya ni Ŵayahudi achinjangu ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Naliji mchakogoya mu mmisi ni naliji mchakogoya mwipululu ni naliji mchakogoya mu bahali ni naliji mchakogoya

kwa achambusanga wangu wa unami. ²⁷ Ndesile masengo gakulimba ni kulaga ni njesisye kakajinji. Kakajinji jangwete sala ni njota ni kakajinji nganingola chakulya ni kakajinji naliji mu mbepo ni nganingola nguo. ²⁸ Kupunda yeleyo yose, lyuwa ni lyuwa ngujiganisya mipingo jose ja wandu wakukulupilila Kilisito. ²⁹ Iwaga mundu jwalijose ali jwa kulepetala ni une nguwa jwakulepetala iyoyo, iwaga mundu akwatendekasya wandu atende sambu une ikumbeteka muntima.

³⁰ Nalilapaga, chinalilape kwa indu yaikulosya kulepetala kwangu. ³¹ Akunnungu, Atati wa Ambuje Che Yesu akuswe mowa gose pangali mbesi. Welewo akuimanyilila kuti ngangulambusya. ³² Katema kanaliji ku Damesiki, nkamusi jwa mwenye che Aleta waWisile wakulindilila mminango ja musu wa ku Damesiki kuti angamule. ³³ Nambo wamisile mu chitundu ni kundulusya kwakupitila palidilisha lyalili pa lipupa lya musu. Noneji nakombwele kwapeleta mmakono mwao.

12

Che Paolo akusagamila

¹ Chinalilape namose ngaikuwajilwa, nambo chisale yankati yakwiwona ni uunukuko umbatile kutyochela kwa Ambuje. ² Ngummanyilila mundu jumo mwa Kilisito, ni sambano ipitile yaka likumi ni ncheche, mundu jo wajigalikwe kwini. Ngangwimanyilila kanga mchiilu pane mu mbumu nambo Akunnungu akwimanyilila. ³ Une nguimanyilila yakuti mundu jo wajigalikwe kwini, nambo nganguimanyilila kanga watemi kweleko mchiilu pane nga wa mchiilu, Akunnungu nsyene akwimanyilila. ⁴ Kweleko kumbepo ko, waipilikene indu yanti, indu yo ngaikusachilwa mundu kuiwalinga. ⁵ Nipele chinalilape kwaligongo lya mundu jwanti yele nambo ngangulilapa nansyene, ika we chinalilape kwaligongo lya kulepetala kwangu. ⁶ Ngasachile kulilapa nganga we jwakulowela, pakuwa ngasasile isyene pe. Nambo ngulisiwila, kuti jwalijose atakung'anichisya une mbundile nnope kwipunda yakwiwona njitendaga ni kwipilikana kutyochela kwangune.

⁷ Nambo kuti aasiwile une kulilapa kwannope kwa winji wa iunukuko, napotekwe mchiilu changu mpela ila ngusomwa ni miwa, jwaliji mpela jwantenga jwa Shetani kwa kunagasya ni kusiwila kuti ngasililapa kwakupunda. ⁸ Nachondelele Ambuje katatu kuti kupeteka ko kundyoche. ⁹ Nombewo waasalile, "Ntuuka wangu ukunjenela, pakuwa ukombole wangu ukumalichika mu kulepetala." Kwayele chinalilape kwa kwangala mu kulepetala kwangu kuti machili ga Kilisito gatame pachanya pangu. ¹⁰ Kwa yele ngusengwa pangulepetala ni pangutukanwa ni pangusowekwa ni indu ni pangulagaswa ni pangusauka ligongo lya Kilisito. Pakuwa nawaga jwakulepetala, katema ko ni pingukola machili.

Che Paolo akwaganichisya Wakolinto

¹¹ Ndili mpela jwakulowela, nambo wanyamwe ni mundesisye meje jwanti nyi. Wanyamwe mwa wajilwe kunapa une, pakuwa nawajilwe kulapikwa ni wanyamwe, ligongo atamuno nganima chindu nambo ngakunyichilila wele wakuliwilinga, "Achinduna achakulu." ¹² Imanyisyo ni yakusimonjeka yaikumanyisya kuti une ndili nduna yapanganyikwe kukwenu kwa upililiu wose. ¹³ Ana chindu chi changanimbanganya kukwenu chinachipangenyemu mipingo jine ja wandu wakukulupilila Kilisito? Nganiansausya kwakusaka mungamuchisye. Munechelesye chilewo chi. ¹⁴ Nnole, sambano naliwichile chile kunjimajimila kaatatu ni ngasinantopela. Ngangusaka ipanje yenu nambo ngunsaka mwachinsyene. Pakuwa achawelesi akwawichila mbiko achiwana wao nambo wanache ngakwawichila mbiko achawelesi wao. ¹⁵ Chinjisengwa nnope kupeleganya yose ingwete ni namose kulityosya nansyene kwaligongo lya kunkamusya wanyamwe. Ana chimunonyele kanandi pakuwa nannonyele kwannope?

¹⁶ Nipele chinjitichisye kuti nganinantopela. Nambo wane akuganisya kuti, “Pakuwa che Paolo ali jwakalamuka, antanjisye kwakunlambusya.” ¹⁷ Ana panamtumile jwantenga kukwenu nampokwele chachili chose kwa litala lya jwantenga jula? ¹⁸ Nanchisisye che Tito ni kwatuma pamo ni nlongo njetu jwine. Uli che Tito wanjilile? Ana ngankuimanyilila kuti uwe twapanganyisye masengo kwa nningwa umo, ni tukupanganya chindu kwa litala lilalila?

¹⁹ Ana nkuganisya kuti mpaka sambano tukulichenjela twachinsyene kukwenu? Uweji tukuwecheta paujo pa Akunnungu tuli tulumbikene ni Kilisito. Achambusanga wangu yele yose tukwipanganya kwa kunlimbisya wanyamwe. ²⁰ Ngogopa, apala pachinjiika kukwenu ndakunsimana nganimma inguti pakusaka une, mbesi chimoneche kukwenu ingangusaka moneche. Ngogopa kunsimana nli ni umani ni wiu ni ugongomalo ni makani ni kulambuchisyaana ni kunong'onana ni kulifuna ni utindiganyo pasikati jenu. ²¹ Ngogopa kuti pachiche sooni, Akunnungu wangu chanyalusye mmbujo mwenu, noneji chinjililasika kwaligongo lya awala wandu watesile sambu kalakala nambo nganaleka usakwa wao ni chigwagwa ni chikululu chiwatesile.

13

Che Paolo akuujamuka mpingo wa wandu wakukulupilila Che Yesu

¹ Au uli ulendo wangu waatatu uchiiche kukwenu. Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, “Magambo gose chigakaluche kwa kang'wa sya wandu wawili pane kupunda” ² Natandite kunjamuka panaiche kukwenu pa ulendo wangu wawili, ni sambano ngunjamuka sooni pandi kwakutalichila, yakuti pachinjiika ngaangola chansa kwa awala wose walongolele kutenda sambu ni akwendelechela kutenda sambu, ni wane wose. ³ Chimumanyilile usyene wose, kuti Kilisito akuwecheta ni wanyamwe kwalitala lya kang'wa jangu. Kukwenu Kilisito ngana wa wakulepetala paakulichenjeusya ni indu yenu, nambo akugalosya machili gao pasikati jenu. ⁴ Atamuno waliji wakulepetala pa wawambikwe pansalaba, nambo sambano akutama kwa machili ga Akunnungu. Iyoyopeyo nowaji tuli wakulepetala kwakulumbikana nawo, nambo patukulilagasya kwa ligongo lyenu chitutame nawo kwa machili ga Akunnungu.

⁵ Nlipime mwachinsyene, nnyimanyilile kanga nlimbilichile mu chikulupi. Ana, ngankwimanyilila kuti Che Yesu Kilisito akutama munkati mwenu? Naga ngakutama nkati mwenu, nlepele. ⁶ Nambo ngwete chilolelo chakuti wanyamwe nkuimanyilila kuti uweji nganitulepela. ⁷ Nowaji tukwapopelela Akunnungu, nkantenda chachili chose changalumbana, ni uwe ngatukusaka tulolechele ni wandu kuti wakombole. Nambo, nkombole kuipanganya yaili yambone, namose yalolechelaga mpela walepele. ⁸ Pakuwa ngatukukombola kupanganya chachili chose chachikukanilana ni usyene. Nambo kuujimilila usyenepe. ⁹ Tucusengwa patukuwa wakulepetala, wanyamwe nli wakulimbangana. Kwayele tukwapopela Akunnungu kuti mmeje wamalile. ¹⁰ Kwaligongo lya, ngulemba aga ndili ndalichile ni wanyamwe, melepe kuti katema kachiiche kweleko, ngasima jwachikali malinga ni ukombole wambele Ambuje wa kunlimbisya wanyamwe nga wa kunlepetesya.

Chikomasyo chakumalichisya

¹¹ Pambesi achalongo achinjangu nguti nne mwanja. Mmeje wamalilwe, mpembesyaneye jwine ni jwine, mmeje ni nningwa umo, ntame mu chitendewe. Nombe Akunnungu wa unonyelo ni chitendewe chachiwa ni wanyamwe.

¹² Nkomasyane kwakulosyana unonyelo wa Kilisito. ¹³ Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito, ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

¹⁴Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

Chikalata cha Paolo kwa Wagalatia Chilongolelo

Chikalata cha Wagalatia chalembeke ni nduna che Paolo (1:1) Achi chili chikalata chati che Paolo walembele wandu wakukulupilila Che Yesu waali chilambo cha ku Galatia pa yaka ya 48 ni 57 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Ikukomboleka kuti Wagalatia watamaga ku chilambo cha Galatia chichaliji mu liuto lya mwenye jwa chiloma. Waumanyilisi wa ngani ja Bibilia nganakola usyene nkati liuto kuwajiji che Paolo katema kawalembeba chikalata chi, nambo wandu wajinji akuganisa kuti chikalata chi chalembeke mu musi wa ku Efeso pane ku Kolinto.

Che Paolo walembele chikalata chi kwa nningwa wa mipingo ja wandu wakukulupilila Che Yesu waali ku Galatia yaani waali Wayahudi ni wangana wa Wayahudi. Chikalata chi chalembeke kwa ligongo lya kumenyana ni majiganyo ga unami gagasachile akuyanje majiganyo ga Chiyahudi gagali mmalembelo ga kalakala nti mashalaiti ga chikulupi, nopennope lijiganyo lya kuumbala. Kwajiji ni mpingo wa wandu pasikati ja wandu wakukulupilila Che Yesu wawaliwilangaga Wayahudi wawakanganchisyaga wakukulupilila wangana wa Wayahudi aumbale. Nombe wandu wo wausyaga nkati usyene wa ulamusi u che Paolo wa kuwa nduna. Che Paolo wauchenjele unduna wakwe kwa kusala ngani syakwe simpepe (1:11-2:14) Ni wajichenjele ngani jambone kwa kutagula kuti ukulupusyo ukukomboleka kupatikana pe kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito (2:16). Yeleyo ikukopochela kwa ligongo lya wema waulosisye Akunnungu kwa wandu namose ukulupusyo ngaukukulupilila ipanganyo ya wandu.

Yaili mwelele

Che Paolo akutanda chikalata chao kwa kwakomasya wakukulupilila waali ku chilambo cha Galatia (1:1-5).

Soonni che Paolo akusala indu impepe yaikwagamba asyene achisakaga kuuchenjela ulamusi wao wa kwiganya ni kulosya kwa usyene kuti walinjile kutama kwa kugakamulisya malajisyo nambo walepele (1:6-2:21).

Nombe akupunda kusala nkati masengo ga malajisyo ni ntuuka mu ukulupusyo (3-4). Soonni akusala indu impepe kulosya yakuti pakutama uchenene mu utame wa chikilisito (5-6:10).

Che Paolo akumalichisya chikalata chao kwa kwakomasya ni kupopela kwa mbesi achakumbusyaga kuti kugalauswa ni Akunnungu ni kutendekwa kuwa mundu jwa sambano kuli kwambone nnope kugapunda malajisyo ni kanuni sya paasa, chisau majiganyo ga kuumbala (6:11-18).

¹ Une che Paolo, jundi nduna nga wa kwa kusagulikwa ni wandu atamuno nga wa kwa ukombole wa wandu, nambo sagulikwe ni Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati, wawansyusisye Che Yesu, ² ni achapwetu wose waali pamo ni une tukunkomasya mwanya mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha ku Galatia. ³ Tukummendela upile ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

⁴ Kilisito walityosisye asyene kuwa mbopesi kwa ligongo lya sambu syetu kuti atukulupusye pachilambo changalumbana cha sambano chi, kwa usache wa Akunnungu wetu ni Atati. ⁵ Twakusye Akunnungu mo wa gose pangali mbesi! Eloo.

Jipali Ngani Jambone jimope

⁶ Nkusimosya inkuti pakwaleka chitemape Akunnungu wammilasile kwa upile wa Kilisito ni nkujikuya ngani jambone jine jine. ⁷ Isyene ngapagwa Ngani Jambone jine. Nambo apali wandu wakuntindanya wanyamwe, wandu wakusaka kujigalausya Ngani Jambone ja Kilisito. ⁸ Nambo, iwaga jumo jwetu pane achikatumetume wa kwinani, channalichile ngani jine jine jangajikulandana ni ajila jitwannalichile uweji, alwesechekwe ni Akunnungu! ⁹ Twamasile kuwecheta, ni sambano nguujila nguwecheta, iwaga chachinnalichila mundu jwine Ngani Jambone jine, jangajikulandana ni jejila jimwamasile kupochela, alwesechekwe ni Akunnungu!

¹⁰ Sambano ngusaka nanonyelesye waani! Nanonyelesye wandu, pane Akunnungu? Ngasachile kwanonyelesya wandu, nganga we kose jwakutumichila jwa Kilisito.

Che Paolo iwatite kuwa nduna

¹¹ Achalongo achinjangu, ngusaka mmanyilile kuti Ngani Jambone jinanlalichile jila nganijiwa ngani ja kutyochela kwa mundu. ¹² Nipele une nganinajipochela kutyochela kwa mundu jwalijose atamuno nganapagwa mundu juwanyigenye. Che Yesu Kilisito asyene ni jwamunukulile une.

¹³ Usyene mwamasile kupilikana indite pakutama kalakala kwa kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu ni indite pakwalagasya kwa nnope mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ni kusaka kwajonanga pangali chanasa. ¹⁴ Elo, une naapundile Wayahudi achinjangu achajinji wa lisusa limo ni une kwa kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu, ni nachalile kuchikamulisya chisyo welo cha achambuje wetu.

¹⁵ Nambo Akunnungu, kwa upile wao wasagwile une namose nguna we kupagwa, wamilasile naatumichile. ¹⁶ Pa wasachile kumunukulila Mwanagwe munkati mwangu kuti nalichile Ngani Jambone nkati Che Yesu Kilisito kwa wandu wanga wa Wayahudi, nganinyaula kukwausya wandu wane yakuti kuganisya, ¹⁷ namose nganinyaula ku Yelusalemu kukuwonegana ni awala wawaliji achinduna kabula nganime nduna nambo najawile kaje ku Alabia, nipele nausile sooni ku Damesiki. ¹⁸ Payapite yaka itatu pe, nipele nakwesile kwaula ku Yelusalemu kukuwonegana ni che Kefa jwakumanyika kwa liina lya che Petulo, nalonjele nawo kwa mo wa likumi ni nsano. ¹⁹ Nambo nganinaawona achinduna wane ika we che Yakobo, apwao Ambuje.

²⁰ Gelega gingunnembela gali ga isyene, Akunnungu akumanyilila kuti ngangu wecheta ya unami.

²¹ Kanyuma najawile ku chilambo cha Silia ni Kilikia. ²² Nambo katema ko, mipingo ja wandu wakunkukulupilila Kilisito wa chilambo cha ku Yudea wali nganamone une. ²³ Chiwachimanyaga ni chechila pe chiwachipilikene, “Jwejula mundu juwatusawisye uwe kalakala, sambano akulalichila chikulupi chilachila cha Ngani Jambone chiwalingaga kuchijonanga kalakala chila.” ²⁴ Nipele, waakusisye Akunnungu kwa ligongo lyangu une.

2

Che Paolo akukundikwa ni Achinduna wane

¹ Payamasile yaka likumi ni ncheche, une ni che Banaba twajawile sooni ku Yelusalemu, twalongene ni che Tito. ² Najawile kweleko paku wa Akunnungu wamunukulile kuti nyaule. Patwatemi nkungulu pamo ni achakulu pe, naasalile nkati Ngani Jambone jinalalichile wandu wanga wa Wayahudi. Natesile yele kuti masengo gangu ganatesile, ni gangugapanganya sambano, gana we gangalimate. ³ Nambo, namose ajangu che Tito, jwali Mgiliki, nganakanganichiswa kuumbala, ⁴ atamuno kwaliji ni wandu wawalitendaga wakukulupilila achinjetu wa wasachile aumbale. Wandu wawalijinjisye kwa chisyepela ni kuuchilichisya kulecheleswa kwetu kutuli nako kwakulumbikana ni Kilisito Che Yesu, kuti atutende achikapolo. ⁵ Nambo nganitusaka

kwajitichisya namose kanandi, kuti usyene wa Ngani Jambone usigale ni wanyamwe katema kose.

⁶ Nambo wandu wakutinji ali ilingola, iwaga isyene waliji ilingola pane nga wa ilingola, nga wa chindu kukwangu, paku wa Akunnungu ngakulamula kwa kulolechesya indu ya paasa, wandu wo nganakola indu yasambano yakunyonjechesya une. ⁷ Kwayele, waimanyilile kuti Akunnungu wangulupilile kuti nalalichile Ngani Jambone kwa wandu wanga wa Wayahudi mpela iwatite pakwakulupilila che Petulo kwalalichila Wayahudi. ⁸ Paku wa Akunnungu wantesile che Petulo ku wa nduna kwa Wayahudi, ni jujojo jwandesile une nombe ku wa nduna kwa wandu wanga wa Wayahudi. ⁹ Nipele, che Yakobo, che Petulo ni che Yohana, wa waliji ilingola achakulu, pa waimanyilile kuti Akunnungu wambele upile wa masengo ga jikajikape ga, watukamwile uwe makono, une ni che Banaba, chi we chimanyisyo cha kuti tuli wamo. Uwe twajawile kupanganya masengo kwa wandu wanga wa Wayahudi ni wanyawo kwa Wayahudi. ¹⁰ Nambo watuwendile chindu chimo kuti, tuka ali walila wakulaga waali mu mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu, chelecho none nachikamulichisye kuchitendekanya.

Che Paolo akunkalipila che Petulo

¹¹ Nambo che Petulo pa waiche ku Antiokia naakanile paujo pa wandu paku wa waliji alewile. ¹² Kundanda, akanaiche wandu wampepe kutyochela ku che Yakobo, che Petulo walyaga pamo ni wandu wanga wa Wayahudi. Nambo pa waiche pe, walesile kulya ni wandu wanga wa Wayahudi, ni kulisepusya nawo kwa ligongo lya kwajogopa wandu wa wakanganichisye wandu wanga wa Wayahudi aumbale. ¹³ Nombe achinjangu Wayahudi wane waliunjile pamo ni che Petulo kutendekanya ya ulamba, nombe che Banaba wajinjilwe ni ulamba wao. ¹⁴ Nipele, panaiweni kuti indu yakupanganya ngaikwilana ni usyene wa Ngani Jambone, nansalile che Petulo paujo pa wandu wose kuti, “Namuno mmwe nli Myahudi, nkutama mpela wandu wanga wa Wayahudi ni nga wa mpela Myahudi! Nipele nkukombola chinauli kulinga kwakanganichisya wandu wanga wa Wayahudi kutama mpela Wayahudi?”

Wayahudi ni wandu wanga wa Wayahudi akuwombolwa kwa chikulupi

¹⁵ Isyene, uwe tuli Wayahudi chipagwile, ni nga wa wandu wanga wa Wayahudi waali ni sambu! ¹⁶ Isyene tukwimanyilila kuti ngaikukomboleka mundu kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Noweji wakwe tumasile kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Tutendekwe wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi chetu kwa Kilisito, ni nga wa kwa kugajitichisya Malajisyo. Paku wa ngapagwa mundu jwaktendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugakuya Malajisyo. ¹⁷ Sambano, iwaga tukusosa kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kulumbikana ni Kilisito, uweji tuku walanjikwa kuti tuli wa sambu, uli, achi chitendo chikulosya kuti Kilisito akwata wandu apanganye sambu? Ngwamba! ¹⁸ Nambo iwaga ngugumba sooni Malajisyo gunagagumwile, nipele nguti une ndili jwakulewa. ¹⁹ Malajisyo gandesile naimanyilile kuti ngusachilwa kuwa. Kwayele nawile kuti ndyoche mu ulamusi wa malajisyo go kuti ndame kwa ligongo lya kwatumichila Akunnungu. None wambikwe pamo ni Kilisito pansalaba. ²⁰ Sambano nga wa une sooni jungutama, nambo Kilisito ni wakutama nkati mwangu. Umi ungwete sambano mu chiilu, ngwete paku wa ngunkulupilila Mwana jwa Akunnungu, ju wanonyele une mpaka wautyosisye umi wao kwa ligongo lyangu. ²¹ Ngangusaka kuukana upile wa Akunnungu. Iwaga mundu akutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nipele, chiwa cha Kilisito changalimate!

3

Chikulupi pane Malajisyo

¹ Wanyamwe Wagalatia wakulowela! Ana waani annosile wanyamwe? Ntekusalilwa pangasisika nkati chiwa chi Che Yesu Kilisito, kuti waambikwe pansalaba mpela ila mwachinsyene intite pakulola kwa meeso genu. ² Ngusaka kuchimanyilila chindu chimo kutyochela kukwenu, ana mwampochele Mbumu jwa Akunnungu kwa ligongo lya kutendekanya yaikusachilwa ni Malajisyo pane kwa ligongo lya kujipilikanila ni kujikulupilila Ngani Jambone? ³ Ana wanyamwe ndi wakulowela kwanti yelei? Wanyamwe mwatandite yose kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu, sambano nkusaka kumalichisya kwa machili genu mwachinsyene? ⁴ Ana, malagasyo gamwalasile wanyamwe galiiji gangalimate? Ngaikomboleka! ⁵ Ana, Akunnungu akumpanga Mbumu jwakwe ni kupanganya yakusimonjeka kukwenu kwa ligongo nkupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo, pane kwa ligongo nkujipilikanila Ngani Jambone ni kujikulupilila?

⁶ Munnole che Iblahimu, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala “Che Iblahimu waakulupilile Akunnungu, ni kwachikulupi cho watendekwe kuwa wambone paujo pa Akunnungu.” ⁷ Nipele sambano, manyilile kuti wandu wose wakwakulupilila Akunnungu, welewo ali wanache wa usyene wa che Iblahimu. ⁸ Malembelo ga Akunnungu galongolele kulosya kuti, Akunnungu chiwatende wambone paujo pao wandu wanga wa Wayahudi kwa litala lya chikulupi. Pakuwa Akunnungu wansalile kaje che Iblahimu Ngani Jambone ji achitiji, “Kwalitala lyenu, ngosyo syose chisikole upile.” ⁹ Nipele, wakwete chikulupi akukola upile pamo ni che Iblahimu waakulupilile.

¹⁰ Nambo wanawose wakukulupilila pe kupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo alweseche. Pakuwa, Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Jwalijose jwangakukumulisya ni kupanganya yose yailembekwe mchitabu cha Malajisyo, jwele jwanlweseche.” ¹¹ Sambano ikulosya kuti Malajisyo ngagakuntenda mundu awe jwambone paujo pa Akunnungu, pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwambone paujo pa Akunnungu chatame kwa chikulupi.” ¹² Nambo Malajisyo ngagakukulupilila chikulupi, nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwakupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo chatame kwa Malajisyo go.”

¹³ Kilisito watuwombwele kutyochela pa malweso ga Malajisyo kwa kulijigalila malweso go kwa ligongo lyetu, pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Alweseche mundu jwalijose jwaichikwe pa chitela.” ¹⁴ Chiwombosyo cho chatendekwe kuti upile wapegwilwe che Iblahimu watuluchile wandu wanga wa Wayahudi kwa litala lya Kilisito Yesu, ni kuti kwa litala lya chikulupi tumpochele Mbumu juwatanjile Akunnungu.

Malajisyo ni Chilanga

¹⁵ Achalongo achinjangu, chinampe chitagu kutyochela mu umi wetu wa lyuwa ni lyuwa. Iwaga wandu wawili awichilene malangano kwa kulumbilila, ni ngapagwa mundu jwakukombola kupungusya pane kujonjechesya chindu mu gele malangano. ¹⁶ Nipele, Akunnungu wampele che Iblahimu chilanga ni uwelesi wao. Malembelo ga Akunnungu ngagakusala, “Ni uwelesi yao” nambo gakuti, “Ni uwelesi wao,” yaani jumo pe, ni jwelejo ali Kilisito. ¹⁷ Chingusaka kuwecheta ni achi, Akunnungu watesile lilangano lyakwe, waweche isyene. Malajisyo gaiche payapite yaka machila ncheche ni makumi gatatu. Malajisyo go ngagakukombola kilityosya lilangano lya Akunnungu namose kuchitema chilanga. ¹⁸ Pakuwa, chilanga cha Akunnungu chikakulupilile kugajitichisya Malajisyo, nipele, ntuuka wo ngaukakombole kukulupilila chilanga cha Akunnungu. Nambo Akunnungu kwa ligongo lya wema wakwe, wapele ntuuka che Iblahimu, kwa ligongo lya lilangano lyo. ¹⁹ Sambano Malajisyo gana masengo gachi? Malajisyo gajonjechekwe pelepo ligongo lya kulosya sambu sili chindu chachi, mpaka pataiche ajula uwelesi u che Iblahimu juwapele chilanga chila. Malajisyo gaiche ni achikatumetume wa kwinani kwa

litala lya che Musa juwâliji jwakwilanya. ²⁰ Nambo jwakwilanya ngakusachilwa kwa ligongo lya chindu chachikungamba mundu jumo, ni Akunnungu ali wâmo pe.

Nningwa wa Malajisyo

²¹ Uli, Malajisyo gakukanilana ni chilanga cha Akunnungu? Ngwamba! Pakuwa, naga gakakopweswe malajisyo gagakukombola kwapa wandu umi, nipele, tukakombwele kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kugajitichisya malajisyo. ²² Nambo, Malembelo ga Akunnungu gamasile kuwecheta kuti chilambo chose chili paasi pa ulamusi wa sambu, kwayele, awala waakukulupilila apegwe ntuuka waulanjile Akunnungu, kwa kwakupilila Che Yesu Kilisito.

²³ Nambo chikanaiche chikulupi, twatawikwe ni Malajisyo nti watawikwe, mpaka chikulupi cho pachichiuukulikwe. ²⁴ Nipele, Malajisyo galiji ni ulamusi pachanya uwe mpaka pawaike Kilisito, kuti kwa litala lya chikulupi tukundikwe kuwa wambone paujo pa Akunnungu. ²⁵ Nambo pakuwa chikulupi chiche, malajisyo nganigakola ulamusi pachanya petu.

²⁶ Kwa litala lya chikulupi, wanawose ndi wanche wa Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito. ²⁷ Pakuwa wanyamwe wose umwabiswe ni kulumbikana ni Kilisito, ntame mpela yakuti pakusaka Kilisito. ²⁸ Kwayele ngapagwa sooni kutindana pasikati ja Myahudi ni jwanga wa Myahudi, kapolo ni jwalechelele, jwankongwe ni jwannume. Wanawose ndi chindu chimo kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito. ²⁹ Iwaga wanyamwe ndi wandu wakwe Kilisito, sambano ndi uwelesi u che Iblahimu, chimpochele achila chalanjile Akunnungu.

4

¹ Nambo une nguti yeleyi, juchajigale indu iwagosele, awaga mwanache akuwa mpela kapolo namuno ali nsyene ipanje. ² Katema kose ko jwelejo ali paasi pa ulamusi wa wandu wakunlela ni kwajimilila ipanje yakwe mpaka katema kakawichikwe ni atatigwe. ³ Iyoyo noweji patwaliji ngatukuumanyilila usyene twaliji achikapolo wa masoka gagakutawala pachilambo. ⁴ Nambo pakaichile katema kakawichikwe, Akunnungu wannajisye Mwanagwe, wawapagwile ni jwankongwe ni kulongoswa ni Malajisyo, ⁵ kuti wawombole awala wakulongoswa ni Malajisyo kuti uwe tukombole kutendekwa wanche wa Akunnungu.

⁶ Ni pakuwa ndi achiwanagwe, Akunnungu wannajisye Mbumu jwa Mwanagwe mmitima jetu, Mbumu jwakuwilanga, “Aba”, malumbo gakwe “Atati!” ⁷ Nipele mmwe nganimma kapolo sooni, nambo mwana ni pakuwa mmwe ndi mwana, Akunnungu champe indu yose yawisile chilanga kwa achiwanagwe.

Che Paolo akwaganichisya Wagalatia

⁸ Kalakala pamwaliji ngakwamanyilila Akunnungu, mwaliji achikapolo wa minungu jangalimate. ⁹ Nambo sambano nkwananyilila Akunnungu pane nkumanyika ni Akunnungu, kwa chichi nkugaujilila sooni majiganyo gandanda gagali gakulepetela ni gamapunguchilwe? Nkusaka kugatumichila sooni? ¹⁰ Kwa chichi nkuchenjeuka ni kukamulisya masyoweelo genu ga mo wa ni miesi ni katema ni yaka? ¹¹ Ngwete lipamba nkati wanyamwe, pakuwa ikukomboleka kuti nalisawisye pangali chindu kwa ligongo lyenu.

¹² Achalongo achinjangu, ngunchondelela mmeje mpela une, pakuwa namose une naliji mpela wanyamwe. Nganimumbanganyichisya ungalimate wauli wose. ¹³ Nkumanyilila kuti ulwele uwasimene wambele lipesa lya kunlalichila Ngani Jambone kaandanda. ¹⁴ Namuno ulwele wangu waliji mpela malagasyo gamakulungwa kukwenu, nganimunyelusya namose kuungana, nambo mwambochele mpela katumetume jwa kwini jwa Akunnungu ni mwambochele mpela nkumpochela Kilisito Yesu

nsyene. ¹⁵ Wanyamwe mwaliji wakusengwa! Sambano chinsimene chichi? Pakuwa ngunsalila umboni usyene kuti pa mowa gala ikakomboleche, nkatyosisye meeso genu ni kuumba une. ¹⁶ Ana, une mele jwammagongo jwenu ligongo ngunsalila yaili ya usyene? ¹⁷ Wele wandu akulosya kuti akunchenjeuchila wanyamwe, nambo nningwa wao nganiuwa wambone. Wanyawo akusaka wanyamwe ni une tutindane kuti nkombole kwachenjeuchila. ¹⁸ Ili yambone kukola lung'wanu kupanganya indu yambone mowa gose, nga wa katema pangutama ni wanyamwe pe. ¹⁹ Achiwanangu wangunnonyela, mpela jwankongwe yakuti pakukola chilungusi pakuligopola, none iyoyo, ngunkolela chilungusi sooni mpaka pachimme ni uwele wa Kilisito nkati mwenu. ²⁰ Ngasachile kuwa nomwe sambano, kuti mechete ni wanyamwe kwa kulitimalika. Pakuwa ngwete lipamba kwa ligongo lyenu.

Majiganyo nkati che Hajili ni che Sala

²¹ Musalile wanyamwe wankusaka kulongoswa ni Malajisyo, ana ngankumanyilila igakuti kusala Malajisyo? ²² Ilembeke muitabu ya Malajisyo kuti che Iblahimu wakwete achiwanagwe wawili, jumo wapagwile ni jwankongwe kapolo ni jwine wapagwile ni wankwakwe juwalombe. ²³ Juwapagwile ni jwankongwe kapolo jula wapagwile mpela yakuti pakupagwa wandu wane ni juwapagwile ni wankwakwe jula wapagwile kwa chilanga cha Akunnungu. ²⁴ Malowe ga gali mpela chitagu, wele achakongwe wawili ali chitagu cha malangano gawili. Lilangano lyaandanda lili lyelila lilyatendekwe pa chitumbi cha Sinai lyalikungamba che Hajili ni achiwanagwe wawapagwile mu ukapolo. ²⁵ Che Hajili akulandanywa ni chitumbi cha Sinai chachili mu chilambo cha Alabia, nombe chili chitagu cha musu wa Yelusalemu ja sambano, pakuwa weleu uli musu wauli mu ukapolo pamo ni wakutama mwelemo. ²⁶ Nambo Yelusalemu ja kwini uli musu waulechelelwe, ni musu wo uli achikulu wetu. ²⁷ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nsengwe, mmwe wangankuweleka, nlulute mmwe wanganimeleche mwanache, Pakuwa wanache wa jwankongwe jwalekangene ni wankwawo ali achajinji, kupunda wanache wa jwankongwe jwakwete walume.”

²⁸ Nipele achalongo achinjangu, ndi wanache wa Akunnungu wampagwile kutyochela mu chilanga chao mpela yaili ku che Isaka. ²⁹ Nambo mpela ila mowa gala, ajula mwanache juwapagwile mpela yakuti pakupagwa wandu wane wanagesye ajula juwapagwile kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu, iyoyo ni yaili mpaka sambano. ³⁰ Nambo ana Malembelo ga Akunnungu gakuti uli? Gakuti, “Mumminje jwankongwe kapolo jo ni mwanagwe, ligongo mwanagwe kapolo ngaapochela yaigosekwe pamo ni mwanache jwa jwankongwe jwalechelelwe.” ³¹ Nipele achapwanga, uwe nganituwa wanache wa jwankongwe kapolo jula, nambo tuli wanache wa jwankongwe jwalechelelwe.

5

Kilisito atutesile tuka wa achikapolo

¹ Pakuwa Kilisito atulechelele kutyochela mu ukapolo. Nipele njimanje mpela wandu walechelelwe, ni kasinjitchisya kuwa mu itawiko ya ukapolo sooni. ² Mpilikane! Une che Paolo ngunsalila wanyamwe kuti mwajitichisyaga kuumbala, Kilisito chawoneche nga wa chindu kukwenu. ³ Uneji ngusala pangasisa, mundu jwakwitichisya kuumbala akusachilwa akamulisye Malajisyo gose ga Akunnungu gawapele che Musa. ⁴ Iwaga nkusosanga tuwalanjikwe wandu wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kugakamulisya malajisyo, nlisapwile kwakutalichila ni Kilisito ni nkanile wema wa Akunnungu. ⁵ Nambo uweji tukulolela kutendekwa wandu wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi ni kwa litala lya machili ga Mbumu jwa Akunnungu,

tukulindilila chele chindu. ⁶ Pakuwa twalumbikanaga ni Che Yesu Kilisito, kuumbala pane ungaumbala ngakukutenda chindu. Nambo chachili chambone chili chikulupi chachikuloswa kwa kunonyelana.

⁷ Mwaliji nkupanganya yambone mu utame wenu! Ana wani anekasisye kuti nkaupilikanichisya usyene? ⁸ Jwatesile chelechi ngana wa Akunnungu wakumbilanga wanyamwe. ⁹ Majiganyo ga unami ga, gali mpela amila kanandi jajikututumusya utandi wantundu. ¹⁰ Nkulumbikana kwetu ni Ambuje ngukulupilila kuti chituwe ni ntima umo. Jwelejo jwakunsupusyanga chalamulikwe ni Akunnungu, namose awe ncheni.

¹¹ Achalongo achinjangu, iwaga ngwendelechela kwalalichila wandu aumbale, ligongo chi ngusauswa? Ikaliji yeleyo, wandu ngakachimwe ni kulalichila kwangu yankati nsalaba wa Kilisito. ¹² Mmbaya wele wakunsausya wanyamwe kwa kunkanganichisya mmumbale akalikatile iwalo yao ya uwelesi.

¹³ Wanyamwe achalongo achinjangu mwa wilanjikwe ni Akunnungu nlechelelwe kutyochela mu ukapolo. Nambo kulecheleswa kwenu kuna we ligongo lya kujikuya tama simpagwilwe nasyo, nambo ntumichilane kwa unonyelo. ¹⁴ Pakuwa Malajisyo gose gakumalila kwakukamula lilajisyo limo, nombelyo, "Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene." ¹⁵ Nambo mwalumanaga ni kulyangana mpela inyama ya chikali ya mwikonde, nilolechesye kuti ngasinjonangana.

Umi waukulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu

¹⁶ Nipele nguti yelei: Utame wenu ulongoswe ni Mbumu jwa Akunnungu, ni wanyamwe ngasankuya sooni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. ¹⁷ Pakuwa tama simpagwilwe nasyo sikukanilana ni yakuisaka Mbumu jwa Akunnungu ni yakuisaka Mbumu jwa Akunnungu ikukanilana ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. Yeleyo indu iwili ikukanilana, kwa ligongo lyo ngankombolanga kupanganya inkusaka mwachinsyene. ¹⁸ Nambo iwaga nkulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nganimma sooni paasi pa ulamusi wa Malajisyo.

¹⁹ Nipele masengo gagakutyochelera ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo ni, chigwagwa ni chikululu ni lipamo, ²⁰ kupopelela inyago ni usa wi ni umagongo ni uwanga ni wiu ni lutumbilo ni chilema ni makani ni kujitindanya mipingo ja wandu, ²¹ kuchimwa ni kukolelwa ni chindimba changalumbana ni indu ine yaikulandana ni yeleyo, ngunjamuka mpela inatite pakulongolela kunjamuka, wandu wakupanganya yeleyo ngaajinjila mu Umwenye wa Akunnungu.

²² Nambo mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu akuwa ni unonyelo ni lukondwa ni chitendewele ni upililiu ni ntima wa kutyosya ni umbone ni chikulupilichiko, ²³ kulitimalika ni kulisiwila kutenda sambu. Ngapagwa malajisyo gagakukombola kuikanila indu yi. ²⁴ Nombe wandu waali wakwe Kilisito Yesu, asiwambile tama syao syangalumbana syapagwile nasyo ni kuleka kuipanganya indu yangalumbana iwanonyelaga kuipanganya. ²⁵ Twatamaga kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nipele tukuye yakuti kusaka Mbumu jwa Akunnungu. ²⁶ Tukulilapa, ni tunatandane atamuno kukolelana wiiu.

6

Tupilililane ni kukamusyana

¹ Achalongo achinjangu, iwaga mundu chapanganye sambu, wanyamwe waukulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu munjamuche mundu jo kwa kulitimalika. Nambo nilolechesye mwachinsyene kuti nkalinjikwa. ² Njigalilane misigo, kwakupanganya yeleyo chingamalichisye malajisyo ga Kilisito. ³ Pakuwa mundu aliganisyaga kuti welewo ali chindu, namuno welewo ngana wa chindu, akulilambusya asyene. ⁴ Nambo jwalijose alolechese yakuti pakutama. Iwaga akutama yambone, chakombole kusangalalila

nsyene pangalilandanya ni utame wa mundu jwine. ⁵ Pakuwa jwalijose chalamulikwe kwa ipanganyo yakwe nsyene.

⁶ Mundu jwalijose jwakujiganywa Ngani Jambone akusachilwa angawile jwakunjiganya indu yambone yakwete.

⁷ Nkalambusyana, Akunnungu ngakutendelwa chipongwe, pakuwa chachili chose chakupanda mundu, chelecho ni chaagungule. ⁸ Pakuwa mundu jwakupanda kwakusikuya tama syangalumbana syapagwile nasyo, chaagungule uwonasi nambo jwakupanda kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, chagungule umi wa mowa gose pangali mbesi. ⁹ Soonu tukapela kutendekanya yambone, pakuwa naga ngatukupwa ntima chitugungule kwa katema kakwe. ¹⁰ Nipele, kila patukukola lipesa, twatendele wandu wose indu yambone, nnopennope kwa achinjetu wakukulupilila Che Yesu.

Kwamuka kwa mbesi ni chikomasyo

¹¹ Nlole inguti pakunnembela malembo gamakulungwa kwa nkono wangu nansyene! ¹² Awala wose wakusaka kuloleka wakusalala kwa indu ya mchiilu ni wakunkanganichisya wanyamwe mmumbale. Akupanganya yeleyo kuti anasauche kwa ligongo lya kujiganya pe nkati nsalaba wa Kilisito. ¹³ Pakuwa namose wambele wala ngakugapilikanichisya Malajisyo, nambo akusaka wanyamwe mmumbaswe akombole kulifuna kuti ntekwa jichisya ligongo lya kuumbala kwa iilu yenu. ¹⁴ Nambo une ngangulifuna kwa chachili chose, ikawe ngulifunila kuwambikwa pansalaba Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, pakuwa kwa litala lya nsalaba wo, indu yose ya pachilambo ili yangalimate kukwangu ligongo ndili nti mundu juwile kwa indu yo. ¹⁵ Pakuwa kuumbala atamuno ungaumbala ngawa chindu, nambo chindu chachikulungwa chili mundu kutendekwa jwasambano. ¹⁶ Ni wose wakukulupilila yeleyo, ngwasachila chitendewe ni chanasa, wandu wa ku Isilaeli, ni wandu wose wa Akunnungu.

¹⁷ Chitandile sambano anaasausye mundu soonu nkati indu yi, pakuwa ngwete chimanyisyo pa chiilu pangu chachikulosya kuti une ndili jwakwe Che Yesu Kilisito.

¹⁸ Achalongo achinjangu, upile wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito utame ni wanyamwe wose. Eloo.

Chikalata cha Paolo kwa Waeefeso Chilongolelo

Chikalata kwa Waeefeso chalembeke katema kampepe ni chikalata kwa Wakolosai mu yaka ya makumi nsano ni limo pakumala kupagwa ku Che Yesu Kilisito. Jwalembile chikalata chi akulimanyukusya nsyene kuti ali Nduna che Paolo (1:1). Waumanyilisi achajinji akwitichisya kuti che Paolo walembele chikalata Waeefeso nachiwamuno nganichipagwa chikomasyo chakwe nsyene mpela yaili mu chikalata chiwalembele wakolosai. Kwa ligongo lyo nningwa wao waliji kuti chikalata cho chisyungule pasikati ja mipingo ja wandu wakukulupilila Che Yesu jajili mu musu wo. Nombe che Paolo akuti waliji ataWikwe katema pawalembaga chikalata (3:1; 4:1, 6:20). Che Paolo wampele che Tukiko chikalata chi pawajawile kujijimajimila mipingo ja wandu wakukulupilila Che Yesu jajili mu musu wa Efeso (6:21-22).

Musi wa Efeso waliji musu wekulungwa ni likome lya Waloma kwa chilambo chachinandi cha Waasia. Musi wa Efeso wamanyiche kwannope kwa ligongo lya nyuumba ja nnungu jijataWikwe mwelemo ni kuWikwa chile kwa ligongo lya nnungu jwa chikongwe kwa Chigiliki juwaWilanjikwe Atemi (Masengo 19:23-31). Mpingo wa wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Efeso watandite kwa machili nambo mbesi jakwe wabweteche (Chiunukuko 2:1-7).

Che Paolo akusala munusu ja chikalata yatite Akunnungu pakwasagula wandu wao ni kwawombola kutyochela mu sambu syao kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Akwalandanya wandu wakukulupilila Che Yesu ni chilu cha Kilisito, Kilisito nti ntwene ni sooni akwalandanya wandu wakukulupilila Che Yesu mpela nyuumba ni Kilisito nti liganga lyekulungwa lya nsingi. Ni nusu jine ja chikalata, Che Paolo akuchityosya chilongolelo cha yakuti pakusachilwa kutama wandu wakukulupilila Che Yesu.

Yaili mwelemo

Che Paolo akulimanyukusya nsyene ni kwakomasya Waeefeso (1:1-2).

Che Paolo akuWecheta yankati ulongo wauli pasikati ja wandu wakukulupilila Che Yesu ni Kilisito (1:3-3:21).

Che Paolo akulemba yakuti pakusachilwa kutama wandu wakukulupilila Che Yesu (4:1-6:20).

Mbesi che Paolo akumalichisya kwakusala yakuti pakuganisya (6:21-24).

¹ Une che Paolo, nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo wa Akunnungu. Ngunnembela Wanyamwe wandu wa Akunnungu wankutama ku Efeso, wankukulupilichika nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ² Ngummendela upile ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

Upile mu kulumbikana ni Kilisito

³ Twakusye Akunnungu waali Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. Pakuwa nkulumbikana ni Kilisito, atupele uwe upile wose waukutyochela kwini kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu. ⁴ Namose chilambo chikanaWe gumbikwa, Akunnungu watusagwile uwe kuti tuwe wandu wakwe nkulumbikana ni Kilisito, kuti tuwe waswela ni Wangali sambu paujo pao. Kwa ligongo lya unonyelo wao, ⁵ Akunnungu wasachile chitandile kundanda, ni watusagwile uwe, kuti tutendekwe wanche wao kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni iwatite pakunonyelwa ni kusaka. ⁶ Nipele twalape Akunnungu kwa ligongo lya umbone wao wekulu, pakuwa watupele Mwanagwao juwannonyele nti ntuuka.

⁷ Kwa kulumbikana ni Kilisito uwe tukuwombolwa kwa miasi jao, yaani tukulecheleswa sambu syetu. Yele ni wautite ukulu wa upile wao, ⁸ uwatujitilile kwakuchuluka kwa lunda lose ni umanyilisi wakwe wose. ⁹ Akunnungu atesile achila chiWasakaga kuchipanganya. Atumanyisye yantemela yaisachile amalichisye kwa litala lya Kilisito. ¹⁰ Yeleyo chitendekwe pa katema kakaWichikwe ni Akunnungu, pachasonganganye indu yose pamo yaili kwini ni yaili mu chilambo ni yose ilongoswe ni Kilisito.

¹¹ Kwa kulumbikana ni Kilisito, uwe twasagulikwe tuwe Wandu Wakwe mpela iwatite pakusaka Akunnungu chitandile kalakala. Akunnungu akupanganya indu yose mpela yakuti pakusaka ni kulamula nsyene. ¹² Kwa yeleyo, uweji watulongolele kwakulupilila Kilisito, tuulape ukulu wa Akunnungu.

¹³ Ni Wanyamwe Wandu WangaWa Wayahudi nombe, mwapilikene utenga wa usyene, yaani Ngani Jambone jajikunnyichisya ukulupusyo. Mwakulupilile Kilisito, nombe Akunnungu kwakulosya kuti Wanyamwe ndi Wandu Wakwe, kwakulumbikana ni Kilisito annembile chimanyisyo kwakumpa Mbumu jwa Akunnungu mpela iwatite pakulanga kalakala. ¹⁴ Mbumu jo ni jwakwimilila indu yose yalanjile Akunnungu kwa Wandu Wakwe. Chindu chi chikutumanyisya kuti Akunnungu chiWawombole Wandu Wakwe. Tuulape ukulu wakwe.

Kupopela ku che Paolo

¹⁵ Kwa ligongo lyo, chitandile panapilikene inkuti pakwakulupilila Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela Wandu wose wa Akunnungu, ¹⁶ une nganguleka kwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu. Ngunkumbuchila mmapopelo gangu. ¹⁷ Ngwendelechela kwapopela Atati Waali ni ukulu, Akunnungu wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, ampe Wanyamwe Mbumu jwakwe kuti nkole lunda ni chiunukuko kuti nkombole kwamanyilila welewo uchenene. ¹⁸ NgwaWenda Akunnungu ambunukule mitima jenu kuti nkombole kulola lilanguka lyakwe kuti manyilile chilolelo chamilasile ni ukulu wekulungwa wa upile uwaagosele Wandu Wakwe, ¹⁹ ni kugamanyilila machili gakwe gamakulungwa nope kwetu uwe watukwakulupilila. Machili gagakupanganya masengo mwa uweji ni gakuandana ni machili gamakulungwa gala, ²⁰ gaWatumie paWansyusisye Kilisito ni kuntamika kunkono wakwe wa kundywa wa machili kwini. ²¹ Kweleko Kilisito ali jwankulu pachanya pa achakulu wose ni Waali ni ulamusi wose ni machili ni mamwenye. Ni liina lyakwe lili lyekulu pachanya meena gaakupegwa Wandu pa chilambo chi ni chilambo chachikwika. ²² Akunnungu Wapele Kilisito ulamusi pa indu yose. Nombe Akunnungu ammisile awe ntwe wa mpingo wa Wandu Wakukulupilila Kilisito kuti alongosye indu yose. ²³ Wandu Wakukulupilila Kilisito ali chilu cha Kilisito, nombewo ali utindimisyo wa Kilisito wakutimisya indu yose.

2

Kutyochela mu chiwa kwinjila mu umi

¹ Wanyamwe kalakala mwali ni wawe mu utame wa mbumu kwa ligongo lya ungaajitichisya Akunnungu ni sambu syenu. ² Katema ko mwatemi malinga ni wende wangalimate wa Wandu wa chilambo chino. Mwampilikanichisye jwankulu jwa masoka ga machili jwa kwiunde, lisoka lyalikwatawala sambano Wandu Wangakwajitichisya Akunnungu. ³ Kalakala, noweji twali ni mpela welewo. Twatemi kwakukuya tama syangalumbana sitwapagwile nasyo ni kutendekanya yeila pe yakuinonyelesya iilu ni lunda lwetu. Kwa ligongo lya kulandana kwetu nkupagwa, tawaajilwe kulamulikwa ni Akunnungu mpela Wandu wane.

⁴ Nambo Akunnungu ali wa chansa chachijinji, watunonyele uweji kwa unonyelo wao wekulungwa, ⁵ namose patwali ni mpela tuwile mu utame wetu wa chimbumu,

kwa ligongo lya sambi syetu, Akunnungu wâtutesile wâjumi pamo ni Kilisito. Kwayele tukulupwiswe kwa upile wa Akunnungu. ⁶ Kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito, Akunnungu atusyusisye pamo nawo kuti tukatawale pamo nawo kwini. ⁷ Wâtesile yeleyo kuti alosye umbone wao wekulungwa wangakupimika kwa iwelesi yose ichiiche kwa litala lya unonyelo wakwe nkulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito. ⁸ Pakuwa, kwa umbone wa Akunnungu, nkulupwiche kwa litala lya chikulupi. Ch-elecho ngachikutyochela kukwenu mwachinsyene nambo uli ntuuka wa Akunnungu. ⁹ Nga wa kwa ipanganyo yenu, kwayele mundu jwalijose akalikusya kwa chachili chose. ¹⁰ Akunnungu atugumbile ni kuwa wasambano, ni kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito, watugumbile kuti tutame ni kupanganya yambone yaiwichikwe chile ni Akunnungu tui panganye.

Umo mwa Kilisito

¹¹ Nipele nkumbuchile imwatite pakuwa kalakala wanyamwe wându wanga wa Wayahudi wankuwilanjikwa wangaumbala ni Wayahudi wakuliwilanga waumbele, kwa ligongo lya chindu chachitendekwe ni wându mu iilu yao. ¹² Kele katema ko mwaliji ngankwamanyilila Kilisito, wanyamwe mwasapulikwe kutyochela mu Waisilaeli wa wasagulikwe ni Akunnungu. Mwaliji achalendo pasikati jao. Nganinkola chachili chose pa chilanga cha Akunnungu chiwachilanjile kwa wându wakwe ni mwatemi pachilambo pangali chilolelo ni kwamanyilila Akunnungu. ¹³ Nambo sambano, nkulumbikana ni Kilisito Yesu, wanyamwe umwaliji kwakutalika kalakala, nli pachiwandi kwa litala lya miasi ja Kilisito. ¹⁴ Pakuwa Kilisito nsyene atujigalile chitendewe chakwatenda Wayahudi ni wându wanga wa Wayahudi kuwa wamo. Kwa litala lya kuchityosya chiilu chao mpela sadaka, wautyosisye umagongo uwaliji nkwarekanganya mpela likumba pasikati jao. ¹⁵ Welewo wagatyosisye Malajisyo ga Chiyahudi pamo ni majiganyo gakwe kuti waatende Wayahudi ni wându wanga wa Wayahudi kuwa wamo nkulumbikana nawo, ni kwa kutenda yele wachiichenawo chitendewe. ¹⁶ Kwa kuchityosya chiilu chakwe mpela sadaka pa nsalaba, Kilisito aujonasile umagongo wao. Kwa nsalaba ajitesile mipingo jiwili jo kuwa wamo ni kwajilanya ni Akunnungu.

¹⁷ Nipele, Kilisito waiche kukulalichila Ngani Jambone ja chitendewe kukwenu wanyamwe wându wanga wa Wayahudi, wandi kwakutalikangana ni Akunnungu ni kwa Wayahudi waali chiwandi ni Akunnungu. ¹⁸ Pakuwa kutyochela ni aila ya itesile Kilisito, uweji wose, Wayahudi ni wându wanga wa Wayahudi, tukukombola kwajaulila Atati kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jumo.

¹⁹ Nipele chitandile sambano, wanyamwe wându wanga wa Wayahudi nganimma achalendo sooni namose nganimma wakupita. Sambano ndi wându wa nnango umo pamo ni wându wa Akunnungu, ni sooni waali mu nyumba ja Akunnungu. ²⁰ Iyoyo wanyamwe ntawikwe pa nsingi wauwichikwe ni achinduna ni wakulondola wa Akunnungu ni Che Yesu Kilisito asyene lili luchanamila lwekulungwa lwakwimichila nyumba. ²¹ Welewo ni wakujilumbikanya nyumba jose ni kujikusya mpaka jiwe Nyumba ja Akunnungu jajiswela jajityosyekwe kwa ligongo lya Ambuje. ²² Nkulumbikana ni Kilisito, nomwe wakwe nkutawikwa pamo ni wându wane wose, mme pakutama pao Akunnungu kwa litala lya Mbumu jwakwe.

3

Masengo ga che Paolo kwa wându wanga wa Wayahudi

¹ Kwa ligongo li, une che Paolo, ndili jwantawe kwa ligongo lya kwatumichila Che Yesu Kilisito ni kwa ligongo ngunnalichila wanyamwe wandu wanga wa Wayahudi. ² Isyene mpilikene kuti, kwa upile wao, Akunnungu ambele masengo ga kwa ligongo lyenu. ³ Akunnungu amunukulile nachimanye chindu chantemela chachisisiche, mpela inalongolele kunnembela kwa wipi. ⁴ Ni wanyamwe mwasyomaga yeleyi, chinkombole kumanyilila inguti kumanyilila ntemela wa Kilisito. ⁵ Kalakala wandu nganamanyiswa chantemela cho, nambo sambano Akunnungu waunukulile achinduna ni wakulondola wao waswela achimanyilile chantemela cho kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu. ⁶ Ntemela wene ni weleu, kwa litala lya Ngani Jambone wandu wanga wa Wayahudi akupegwa ni Akunnungu upile wao yalumo ni Wayahudi. Wandu wo ali iwalo ya chiilu chimo, nombewo akupochela iyoyo liuto lya indu ya chilanga cha Akunnungu kwa litala lya Kilisito Yesu.

⁷ Natendekwe katumetume jwa Ngani Jambone kwa litala lya ntuuka wa umbone wambele Akunnungu kwa litala lya machili gao. ⁸ Uneji ndili mundu jwanandi kupunda wandu wose wa Akunnungu, nambo Akunnungu ambele ntuuka wa kwalalichila wandu wanga wa Wayahudi Ngani Jambone ja upile wa Kilisito wangukukomboleka kuwalanjikwa. ⁹ Nasagulikwe kuti naalosye wandu wose chantemela cha Akunnungu yachikuti pakupanganya masengo. Akunnungu wa wagumbile indu yose, wasisile chantemela cho kwa iwelesi yose chitandile kalakala. ¹⁰ Nambo sambano, kwa litala lya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ni wakutawala ni waali ni machili kwini alumanyilile lunda lwa Akunnungu mu indu yose. ¹¹ Akunnungu watesile yele kwa litala lya Ambuje wetu Kilisito Yesu mpela iwasachile mo wa gose pangali mbesi. ¹² Kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito ni kwa kwakulupilila welewo tukukombola kwajaulila Akunnungu nkulimbila ni pangali lipamba. ¹³ Nipele ngunchondelela kuti kasintenguka ntima kwa kulaga kungulaga kwa ligongo lyenu, paku wa ayi yose ili kwa ligongo lya ukulu wenu.

Unonyelo wa Kilisito

¹⁴ Kwa ligongo li ngutindiwala kwapopela Atati, ¹⁵ kutyochela kukwao ngosyo syose kwini ni pachilambo tutupochele meena ga usyene. ¹⁶ Ngwa wenda Akunnungu, waali winji wa ukulu, anlimbisyeye mitima jenu kwa machili ga Mbumu jwakwe. ¹⁷ Ni Kilisito atame mmitima jenu kwa chikulupi. Ngumpopelela kuti nkole michiga ni kwima nkulimbila mu unonyelo wa Akunnungu, ¹⁸ kuti wanyamwe pamo ni wandu wose wa Akunnungu nkombole kumanyilila unonyelo wa Kilisito, yauli chitando ni uleu ni mu chikwesya ni mu kwendesya. ¹⁹ Isyene, nkombole kumanyilila unonyelo wa Kilisito, wakupunda umanyilisi wose ni kwayele ngumbaswe ni ujenelo wose wa Akunnungu.

²⁰ Twakusye Akunnungu wakukombola kutendekanya gamakulungwa nnope kupunda itukuiwenda ni kuiganisya, kwa litala lya machili gao gagakupanganya masengo nkati mwetu. ²¹ Elo, twakusye Akunnungu kwa litala lya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ni kwa litala lya Kilisito Yesu nsyene, katema kose ni mo wa gose pangali mbesi. Elo.

4

Kulumbikana mu chiilu cha Kilisito

¹ Nipele, uneji jundi jwantawe kwa ligongo lya kwatumichila Ambuje, ngunchondelela ntame mpela yatite kunsalila Akunnungu ntame pawammilasile. ² Mmeje wakulitimalika ni chitungato ni wakupililila, mpilililane jwine ni jwine kwa unonyelo. ³ Nlimbile nnope kuugosa umo wauichiswe ni Mbumu jwa Akunnungu kwa litala lya chitendewe chachikunlumbikanya. ⁴ Chipali chiilu chimo cha Kilisito ni Mbumu jwa Akunnungu jumo, nti chilolelo chimwa wilanjikwe ni Akunnungu chachitite ku wa chimo.

⁵ Apali Ambuje wamo ni chikulupi chimo ni ubatiso umo. ⁶ Akunnungu wamo, waali Atati wa wose, welewo ali pachanya pa wose ni akupanganya masengo kupunda wose ni ali nkati mwa wandu wakwe wose.

⁷ Kila mundu pasikati jetu apochele ntuuka kutyochela kwa Akunnungu mpela yatite pakupegwa ni Kilisito. ⁸ Mpela ila igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Pa wakwesile kwini, waulongwesye mpingo wa wandu watawikwe, ni wapele wandu mituuka.”

⁹ Nipele, pakuwecheta, “Wakwesile kwini,” ana malumbo gakwe chichi? Malumbo gakwe ni kuti watulwiche kaje mpaka paasi chilambo. ¹⁰ Welewo wa watulwiche ali wawowo wa wakwesile kwini nnope kupunda kwiunde kose kuti aitende indu yose yaigumbile imalile. ¹¹ Jwelejo ni juwasagwile wandu wane kuwa achinduna ni wane kuwa wakulondola wa Akunnungu ni wane kuwa wakulalichila Ngani Jambone ni wane kuwa wakuchinga ni wakwiganya. ¹² Watesile yeleyo kuti akombole kwa wika chile wandu wose wa Akunnungu kwa ligongo lya masengo ga Chikilisito, kuti achigumbe chiilu cha Kilisito. ¹³ Kwayele uweji wose tulumbikane kwapamo mu chikulupi ni kumanyilila Mwana jwa Akunnungu, tuwe watukusile mu chikulupi ni kuuichila utindimisywa wa Kilisito. ¹⁴ Nipele, ngatuwa sooni mpela wanache, tuchijigalikwaga akuno ni akuno mpela matumbela gagakuutwa ni mbungo jajilijose ja majiganyo gagakutyosekwa ni wandu wakwalambusya wane ni kwasoyasya wandu kwa kwalyungasya. ¹⁵ Nambo tawechetaga yankati usyene kwa unonyelo, tutukule mu chikulupi ni kwaichilila Kilisito, waali ntwe wa mpingo wa wandu wakunkulupilila. ¹⁶ Kwa kulongoswa ni Kilisito, iwalo yose ya chiilu ikulumbikana pamo kwa ntasi ni chiilu chose chikukamulangana kwa ukamuchisyo wa iwalo yakwe. Nipele chiwalo chachili chose chapanganyaga masengo uchenene, chiilu chose chikukula ni kuligumba mu unonyelo.

Umi wa sambano mwa Kilisito

¹⁷ Nipele, kwa liina lya Ambuje ngunjamuka yeleyi, kasinjenda sooni mpela wandu wangakwamanyilila Akunnungu, wakusikuya ng'anisyo syao syangalimate. ¹⁸ Wandu wo lunda lwao luli mu chipi, ni alekangenywe ni umi wa Akunnungu kwa ligongo lya kulowela kwao ni kukakatima kwa mitima jao. ¹⁹ Wanyawo nganakola soni ni ajinjile mu chigongomalo ni akusaka kupanganya indu ya soni pangaleka.

²⁰ Nambo wanyamwe nganinlijiganya yeleyo nkati Kilisito. ²¹ Isyene mwapilikene uchenene nkati Che Yesu ni wanyamwe ndi wakulijiganya wakwe, mwajiganyikwe mwa welewo ni usyene wauli nkati mwao. ²² Mwajiganyikwe kuula utame wenu wa kalakala, yaani undu wenu wa kalakala uwaliji nkonasikwa kwa ligongo lya misese ja kulambusya. ²³ Mpanganyikwe wa sambano mmitima ni ng'anisyo syenu. ²⁴ Mmwale undu wa sambano waupanganyichikwe chisau ni Akunnungu, waukuloleka kwakutama yambone ni uswela wa usyene.

²⁵ Kwa yeleyo, nneche unami. Jwalijose awechete usyene ni njakwe, pakuwa uwe wose tuli iwalo ya chiilu cha Kilisito. ²⁶ Mwatumbilaga, ni lutumbilo lwenu lukantende kasya kupanganya sambu, ni lutumbilo lwenu lukalonjela muusi wose. ²⁷ Kasimwapa lipesa Shetani. ²⁸ Juwajiwaga akajiwa sooni, nambo apanganye masengo gambone kwa makono gakwe kuti akole chindu chakwakamuchisya wakulaga. ²⁹ Nkawecheta malo we gangalimate, nambo mmechete malo we gambone gagakwalimbichisya wandu kuti malo we gunkuwecheta gakamuchisye wandu wakugapilikana. ³⁰ Ngasimunsupusya Mbumu jwa Akunnungu pakuwa welewo ali chimanyisyo cha Akunnungu kukwenu chakulosya kuti wanyamwe ndi wandu wakwe, nombe mbumu akulosya lyuwa lichaiche Akunnungu kukwawombola wandu wakwe. ³¹ Ngasimma ni ligogo mu ntima mwe ni ngasimwatumbilila wandu wane ni ngasimma ni uchimwa ni ngasimmenyana ni

kutukana ni kuleka chigongomalo chachili chose. ³² Nambo mme ni mitima jambone ja kukolelana chanasa jwine ni jwine, nnechelesyane mpela yatite pakunnechelesya Akunnungu kwa litala lya Kilisito.

5

Kutama mu lulanga

¹ Mwasyasye Akunnungu pakuwa wanyamwe ndi wanache wao wakunonyelwa. ² Ntameje kwa kunonyelana, mpela Kilisito iwatite pakutunonyela ni kuutyosya umi wakwe kwaligongo lyetu nti mbopesi jakununjila ni sadaka jajikwanonyela Akunnungu.

³ Nambo pakuwa wanyamwe ndi wandu wa Akunnungu, nipele chikululu ni usakwa wauli wose pane chilema chikakolanjikwa pasikati jenu. ⁴ Ngasimecheta maloŵe ga soni ni gangalimate pane ga makani ngagakuwajilwa kose kukwenu, nambo mmbaya kuwecheta maloŵe gakatogolela Akunnungu. ⁵ Mmanyilile isyene kuti jwachikululu jwalijose ni jwasakwa ni jwalipamo, mundu jwanti yele ali chisau mundu jwakuchipopelela chinyago ni mundu jwalijose jwanti yele ngaapata chindu mu Umwenye wa Kilisito ni wa Akunnungu.

⁶ Akanlambusya mundu kwa maloŵe gangalimate, kwa ligongo lya gelego Akunnungu akwalamula wele wangakwapilikanichisya. ⁷ Nipele wanyamwe nkakamulangana nawo. ⁸ Wanyamwe kalakala mwaliji pa chipi, sambano wanyamwe ndi wandu wa Ambuje, nkutamanga palulanga. Kwayele ntamanje mpela wandu waali mu lulanga, ⁹ pakuwa kutama palulanga kukuntenda mpanganye indu yambone ni kupanganya indu yakusaka Akunnungu ni kuwecheta ya usyene. ¹⁰ Nchalile kuimanyilila yaikwanonyelesya Ambuje. ¹¹ Nipele nkaliwanganya nkupanganya ipanganyo yangalimate ya mu chipi, nambo mwaichisye wandu palulanga. ¹² Ligongo indu yakuipanganya kwachisyepela ikutesya soni namose kuiwalinga. ¹³ Nambo yose yaikwichiswa palulanga, ikuloleka pangasisika, ¹⁴ pakuwa lulanga ni lwalukulosya indu yose pangasisika. Kwa ligongo lyo Malembelo gakuti,
“Njimuche mmweji ungonile,
nsyuche,
nombe Kilisito chanlanguchisye.”

¹⁵ Nipele nlilolechesye inkuti kutama. Nkatama mpela wandu wakuloŵela nambo ntame mpela wandu wandi ni lunda. ¹⁶ Ntumie uchenene katema kandi nako kwa kupanganya indu yambone, pakuwa moŵa ga gali gaksakala. ¹⁷ Kwa ligongo lyo nkaŵa wakuloŵela, nambo nsose kuimanyilila aila yakuisaka Ambuje mpanganye. ¹⁸ Kasinkolelwa divai pakuwa kukolelwa kukuntesya mundu apanganye indu yangalumbana pangaganisya ichikopochele. Nambo ngumbaswe Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁹ Pankukunguluka, mmechete kwa maloŵe ga Sabuli ni nyimbo sya kulapa ni nyimbo sya kupopelela. Mwajimbile Ambuje ni kwajangalalila kwa mitima jenu. ²⁰ Mwatogolele Akunnungu Atati, moŵa gose kwa indu yose, mu liina lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

Majiganyo gankati achimbumba ni achalume

²¹ Kila mundu annolechesye njakwe kwa kulitulusya kwa ligongo lya kwachim-bichisya Kilisito.

²² Wanyamwe achimbumba, mwapilikanichisye achiwankwenu mpela inkuti kwapilikanichisya Ambuje. ²³ Pakuwa jwannume akunlongosya wankwakwe, mpela Kilisito nombe ali jwakuulongosya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Nombe Kilisito nsyene ali wakwakulupusya wandu wakunkulupilila, waali chiilu chao. ²⁴ Mpela ila mpingo

wa wāndu wākukulupilila Kilisito yakuti pakwapilikanichisya Kilisito, iyoyo achimbumba nombe wāpilikanichisye achiwānkawo mu yose.

²⁵ Ni wānyamwe achalume, mwanonyele achiwānkawo mpela Kilisito yatite pakwanonyela mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito kwa kuutyosya umi wao kwa ligongo lyao. ²⁶ Watesile yeleyo kuti auwiche pajika mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito kwa ligongo lya Akunnungu, ni kwajosya kwa liloŵe lyao mpela akwajosya ni meesi, ²⁷ kuti akombole kuliichisya mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito wāali wāswela ni wāmbone, wāngali chilewō, atamuno ngwinyata, atamuno chachili chose chati iyoyo. ²⁸ Iyoyo peyo achalume akusachilwa wānonyele achiwānkawo mpela yakuti kuinonyela iilu yao achinsyene. Jwannume jwakunnonyela wānkwakwe akulinonyela nsyene. ²⁹ Pakuŵa ngapagwa mundu jwaakuchichima chiilu chakwe nsyene, nambo akuchilisya ni kuchigosa mpela Kilisito yakuti pakuugosa mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito, ³⁰ ligongo uwe wose tuli iwālo ya chiilu chao. ³¹ Mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Kwa ligongo li, jwannume chiwāaleche atatigwe ni achikulugwe ni chalumbikane ni wānkwakwe, nombe wāwili wo chaŵe wāmo.” ³² Kwana usyene wausisiche waunukulikwe kukwangu mmalembelo nkati Kilisito ni mpingo wa wāndu wākwē wākukulupilila. ³³ Nambo ukungamba ni wānyamwe wākwē: Jwannume jwalijose annonyele wānkwakwe mpela yakuti kulinonyela nsyene, ni jwambumba nombe ampilikanichisye wānkwakwe.

6

Wānache ni Achawēlesi

¹ Wānyamwe wānache mwapilikanichisye achawēlesi wenu ligongo nkukulupilila Ambuje, pakuŵa chelecho chili chambone kuchipanganya. ² Mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu.” Lyeleli lili lilajisyo lyaandanda lyalili ni chilanga, ³ ni, “Pachinkole upile ni kutama yaka yejinji pa chilambo.”

⁴ Ni wānyamwe achatati kasimwatanda wānache wenu, nambo mwalele mpela yakuti pakusaka Ambuje kwakwalosya yakuti pakusachilwa kutama ni kwajiganya yele indu.

Achikapolo ni Achambuje wāo

⁵ Wānyamwe achikapolo mwapilikanichisye achambuje wenu wā pachilambo pano kwa kwachimbichisya ni kwapilikanichisya ni kwa ntima wambone mpela nkwatumichila Kilisito. ⁶ Ntendeje yeleyo ngaŵa pe katema pakumbona wāndu kuti mmoneche wāmbone, nambo mpanganye yaili unonyelo wa Akunnungu ni kwa ntima wose pakuŵa wānyamwe ndi achikapolo wā Kilisito. ⁷ Mpanganye masengo genu kwakusangalala mpela nkwatumichila Ambuje ni ngaŵa mpela nkwatumichila wāndu. ⁸ Mmanyilile kuti mundu jwalijose jwakutenda yambone, atamuno ali kapolo pane jwalechelelwe chapochele mbote jakwe kutyochela kwa Ambuje.

⁹ Ni wānyamwe achakulu wā pachilambo ntende iyoyo kwa achikapolo wenu, nneche kwajogoya. Mmanyilile kuti wānyamwe ni wēlewo, nkwenje Ambuje wāmo pe kwinani, nombewo nganakola lusagu.

Ngondo ja Mbumu

¹⁰ Nipele kwakumalichisya, njime nkulimbila nkulumbikana ni Ambuje ni kwakukamuswa ni machili gao gamakulungwa. ¹¹ Njigale yakumenyanila yose yampegwilwe ni Akunnungu kuti nkombole kugakanila malindi ga Shetani. ¹² Ligongo ngondo jetu ngatukumenyana ni wāndu, nambo tukumenyana ni masoka gagakutama mu chilambo cha mbumu yaani achakulu ni wākwete ulamusi ni wākwete machili, wākuchilongosya chilambo cha chipi cha chigongomalo. ¹³ Kwa ligongo lyo njigale yakumenyanila yose

yampegwilwe ni Akunnungu kuti pachijiiche ngondo nkombole kugapunda machili ga jwachigongomalo jula, pachimmale kumenyana chinkombole kwima nkulimbila.

¹⁴ Nipele, njime nkulimbila, usyene uweje mpela nkanda mchiunu mwenu, ni kuwoneka kwenu wambone paujo pa Akunnungu kuweje mpela chiwalo cha chisyano chakulichenjela pa ntima, ¹⁵ ni kukola lungwanu lwa kwalalichila wandu Ngani Jambone ja chitendewe luweje mpela inkuti pakuwala ilatu ya ngondo. ¹⁶ Kupunda yeleyo yose, chikulupi chenu chichiwe mpela ngao mmakono genu kuti nkombole kujisima mipamba jose ja mooto ja jwachigongomalo. ¹⁷ Mpochele ukulupusyo mpela chisoti cha chisyano, ni lilo we lya Akunnungu mpela lipanga lyankupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁸ Mpokelele katema kose, nchiwendaga ukamuchisyo wa Akunnungu. Mpokelele katema kose mpela inkuti pakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. Nchesyanje pangapela nkwapokelele wandu wose wa Akunnungu. ¹⁹ Iyoyo mumpokelele, kuti Akunnungu ambe malo we gakuwecheta ni ngombole kwamanyisya wandu yantemela ya Ngani Jambone pangali lipamba. ²⁰ Une ndili jwantenga kwa ligongo lya Ngani Jambone namuno sambano ndili mu chita wiko. Mumpokelele, kuti ngombole kujilalichila Ngani Jambone pangali lipamba mpela inguti pakusachilwa.

Chikomasyo chakumalichisya

²¹ Che Tukiko, njetu jwakunonyelwa ni jwakutumichila jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje chansalile ngani syangu syose ni inguti pakwendelechela ni manyilile inguti pakupanganya masengo. ²² Nguntuma kukwenu kwa ligongo lya chindu chi, ansalile ngani sya nkati uweji ni kuntulasya mitima jenu.

²³ Achalongo achinjangu, ngummendela chitendewe ni unonyelo ni chikulupi kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito. ²⁴ Ngwaendela umbone kwa Akunnungu awala wose wakwanonyela Ambuje wetu Che Yesu Kilisito kwa unonyelo wangali mbesi.

Chikalata chi che Paolo kwa Wafilipi Chilongolelo

Che Paolo walembele chikalata chi mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wawaliji ku Filipi. Pa yaka ya 61 pakumala kupagwa Kilisito, katema che Paolo ali atawikwe. (1:13) Komboleka yaliji ku Loma. Chikalata chi walembele mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wawaliji ku musu wa ku Filipi.

Tukukombola kusyoma kanandi nkati musu wa ku Filipi mu chitabu cha Masengo ga achinduna. Musu wa ku Filipi waliji wekulungwa mu chilambo cha ku Makedonia. Nombe kwaliji ni mpingo waandanda wa wandu wakukulupilila Kilisito mu chilambo cho.

Che Paolo ni che Sila wautandisye mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wo pamo, kwa nningwa wa kuipanganya yaikwanonyelesya Akunnungu pawaliji kweleko. (Masengo 16) Che Paolo waliji ni miningwa jakupisyangana kwa kuchilemba chikalata chi. Watumiye lipesa li kwa kwatogolela mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito kwa ligongo lya ntuuka uwapelechele pawapikene kuti atawikwe mu liunjili lya 4:10-19, ni wasalile yakuti pakwendelechela ali mu chitawiko. Walajisye che Timoseo ni che Epafladito kwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito mu liunjili lya 2:19-30, kuti wapochele ni kwachimbichisya ilongola wao.

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata kwa kwakomasya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito waali ku Filipi (1:1-2).

Soonu akwasalila nkati yakuti pakwendelechela ni yakuti pakusauka (1:3-2:30).

Soonu akwasalila yaikuti pakusachilwa wakulisito kutama (3:1-4:9).

Che Paolo akumalichisya kwa kwatogolela mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito waali ku Filipi kwa mituuka jiwapelechele ni pa mbesi akwakomasya (4:10-23).

Chikomasyo

¹ Une che Paolo pamo ni che Timoseo, wakutumichila wa Kilisito Yesu, tukunnembela wanyamwe, wandu wa Akunnungu wose wankutama ku Filipi wanlumbikene ni Kilisito Yesu, pamo ni achakulu ni achikamusi wa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito.

² Tukummendela umbone ni chitendeweke kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Ambuje wetu Kilisito Yesu.

Che Paolo akwapopelela Wafilipi

³ Ngwatogolela Akunnungu wangu katema kose pangunkumbuchila. ⁴ Katema kose pangumpopelela wanyamwe wose, ngupopela njisengwaga, ⁵ kwa yankuti kamulangana ni une, pa masengo ga kwalalichila wandu Ngani Jambone, chitandile lyuwa lyaandanda lila mpaka lelo jino. ⁶ Isyene ngumanyilila kuti Akunnungu juwagatandisye masengo gambone ga mmitima mwenu, chagajendelechese mpaka pachigamalile pa lyuwa lya kuuja Kilisito Yesu lila. ⁷ Nguwajilwa kuganisa kwanti nyi nkati wanyamwe, ligongo ngunkumbuchila katema kose. Pakuwa mwakumulene none pa umbone ula umbegwilwe ni Akunnungu wa kujichenjela ni kujilimbisya Ngani Jambone katema panaliji mu chitawiko ni panaliji nechelelwe. ⁸ Akunnungu ali jwaumboni jwangu kuti ngusala isyene kuti ngunonyela wanyamwe kwa ntima wangu wose, kwa unonyelo ulaula wa Kilisito Yesu.

⁹ Ngwapopelela Akunnungu kuti unonyelo wenu ujonjecheke kukula nopennope ni nkole lunda ni umanyilisi, ¹⁰ kuti nkombole kusagula indu yaili yambone. Soonu

mitima jenu jiwoneche jeswela, wângali magambo mpaka lyuwa lya kuuja Kilisito lila. ¹¹ Utame wenu tiugumbaswe ipanganyo yambone paujo pa Akunnungu yaikutyochela kwa Kilisito Yesu pe, kwa ligongo lya ukulu ni ulape wa Akunnungu.

Kutama kwa kwatumichila Kilisito

¹² Achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile kuti, iyasimene yangamwisye kwannope kwenesya Ngani Jambone. ¹³ Kwa ligongo lya wakulindilila wose wa nyumba ja mwenye, pamo ni wane wose, akumanyilila kuti ndili mchitawiko, ligongo ngwatumichila Kilisito. ¹⁴ KutaWikwa kwangu kwatesile achalongo wajinji wawankulupilile Ambuje kuchalila kwannope mu kulalichila LiloWe lya Akunnungu pangali lipamba. ¹⁵ Isyene, wampepe mwa wandu wo akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa wiu ni umenyani, nambo wandu wane akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa ntima wambone wa kwakamuchisya wandu. ¹⁶ Wandu wa ntima wambone akulalichila Ngani Jambone kwa ntima wa unonyelo, akumanyilila kuti Akunnungu ambele masengo ga, gakujichenjela Ngani Jambone. ¹⁷ Wandu wane wo akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa ntima wanalumbana ni ngawa kwa ntima wambone. Wanyawo akuganichisya kuti tanyonjehesye kulaga nkutaWikwa kwangu.

¹⁸ Ngawa chindu kwangu une! Une ngusengwa iwaga wandu akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito mwamulimose, atamuno kwa ntima wambone pane kwa ntima wanalumbana. Sooni tinyendelechele kusengwa, ¹⁹ pakuwa ngumanyilila kuti kwakupopela kwenu ni kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Che Yesu Kilisito chingulupuswe kutyochela nkutaWikwa. ²⁰ Chingusaka ni chingulolela, ninajaluche kwa kuleka kupanganya ingusachilwa kupanganya. Nambo ngamuliswe ntima mowa gose nopenope sambano, kuti nankusye Kilisito mu utame mu chilu changu, iwaga ndili jwanjumi pane ndili wile. ²¹ Pakuwa kwa uneji kutama kuli kwatumichila Kilisito ni kuwa kuli kwambone nope. ²² Nambo iwaga kwendelechela kutama chingombole kupanganya masengo kwa kwakamuchisya wandu wane, pelepole nganguchimanyilila chakusagula. ²³ Ndili pamalekano, ngusaka kutyoka mu chilambo chino nyaule kutama ni Kilisito pakuwa chelecho chili chindu chambone kupunda, ²⁴ nambo chili chindu chambone nope kwa ligongo lya wanyamwe najendelechelaga kutama. ²⁵ None ngumanyilila kuti chindame. Ni chinyendelechele kutama ni wanyamwe wose kuti nyendelechele kunkamuchisya mchikulupi ni kukola lukondwa. ²⁶ Nipele pachinjiwa sooni ni wanyamwe chinkole ligongo lya kupunda kulifunila nkati une mu utame wenu nkulumbikana ni Kilisito Yesu.

²⁷ Nipele, chachikusachilwa utame wenu uwe wakuwajilana ni Ngani Jambone ja Kilisito, kuti atamuno naikaga pane iwaga ngangwika, mbilikane kuti nkwima chiimile ni kwa ntima umo, ni wose kwa pamo nchichichenjelaga chikulupi chachikwika ni Ngani Jambone. ²⁸ Ngasimwajogopa kose wammagongo wenu, katema kose muukamulisye ntima. Chelechi chichiwe chimanyisyo chisyene kwa wanyawo kuti chajonasiche, nambo wanyamwe chimpunde pakuwa ukulupusyo ukutyochela kwa Akunnungu. ²⁹ Pakuwa Akunnungu ampele wanyamwe lipesa lya kwatumichila Kilisito, ngawa kwa kukulupilila pe, nambo ni kwakulagaswa kwa ligongo lyao. ³⁰ Sambano nkukamulana none pa ngondo. Ngondo jijojo jimwaweni njimenyanaga kalakala mpaka sambano ndili kungondo mpela inkuti pakupilikana.

2

Mme mpela Kilisito

¹ Ana umi wenu nkulumbikana ni Kilisito ukuntaga machili? Ana unonyelo wao ukuntulasya? Ana nkwete umo ni Mbumu jwa Akunnungu ni kukolelana chanasa ni kukosyana jwine ni jwine? ² Nipele ngummenda nlugumbasye lukondwa lwangu kwa

nganisyo simo ni kwa unonyelo umo ni kwa ntima umo ni nningwa umo. ³ Kasintenda chindu chachili chose kwa kukangana atamuno kwa kulikanganichila nambo nlitulusyeye jwine kwa jwine, jwalijose ammalanjile njakwe jwambone kumpunda nsyene. ⁴ Mundu jwalijose akasosa kutenda indu yaikunsangalalisya nsyene nambo asose kutenda indu yaikwasangalalisya wandu wane. ⁵ Nkolanje ntima uwowo waalinawo Kilisito Yesu.

⁶ Namose Kilisito waliji chisau Akunnungu, nambo ngananganichisya kuti kuwa chisau Akunnungu, chili chindu chakukamulana nacho.

⁷ Nambo walesile indu yose yaili yakwe, waliji mpela jwakitumichila, wapagwile ni kuwa mundu mpela wandu wane.

⁸ Walitulwisye ni kwajitichisya Akunnungu mpaka kwasika, elo, kwasika pa nsalaba.

⁹ Kwa ligongo lyo Akunnungu wanyakwile mwinani nnope, wapele liina lyekulu kugapunda meena gose,

¹⁰ kuti kwakuchimbichikwa kwa liina lya Che Yesu, yepanganyikwe yose yaili kwini, ni yaili pachilambo, ni indu yaili paasi chilambo chitindiwale paujo pao,

¹¹ ni mundu jwalijose asale kwa kang'wa jakwe kuti, Che Yesu Kilisito ali Ambuje kwa ukulu wa Akunnungu Atati.

Mme mpela lilanguka pachilambo

¹² Nipele, achambusanga wangu wakunonyelwa, mpela imwatite kwitichisya mowa gose panaliji kukwenu, chiwe yambone mwajendelechelaga kunyitichisya pa mowa gano pandalichile ni wanyamwe. Njendelechele kuipanganya yambone yaikuilana ni ukulupusyo wenu kwa kutetemela ni kwa lipamba mpaka ukulupusyo wenu pachiumalile. ¹³ Pakuwa Akunnungu akupanganya masengo munkati mwenu ni kumpa ntima wakusaka ni ukombole wa kupanganya aila yakuisaka asyene.

¹⁴ Mpanganye yaili yose panganyinyita atamuno pangakangana, ¹⁵ kuti mme wanache wa usyene wa Akunnungu ni wangali ni sambu, wankutama pasikati ja chilambo changalumbana ni chelyungasiche. Mmoneche pasikati jao nti ndondwa, syasikulanguchisya kwiunde, ¹⁶ akuno nli nkamulile uchenene lilo we lyalikwichisya umi. Mwapanganyaga yeleyo chingole chindu chakulifunila kukwenu pa lyuwa lya kuuja kwa Kilisito, pakuwa chichiwe chimanyisyo chakulosya kuti, kulimbila kwangu, ni masengo gangu, nganigawa ga bule.

¹⁷ Namose naulajikwaga ni miasi jangu jajitikaga kuwa mbopesi pamo ni chikulupi chenu ni masengo genu paujo pa Akunnungu, ngusengwa ni kusangalala pamo ni wanyamwe wose. ¹⁸ Ni wanyamwe iyoyo nsangalale, sooni nsangalaleje pamo ni une.

Che Timoseo ni che Epaflodito

¹⁹ Nambo asakaga Ambuje Che Yesu, ngulolela kuntuma che Timoseo kukwenu pangaka wa, kuti ngamuliswe ntima pachachimba ngani syenu. ²⁰ Nganingola mundu jwine jwali ni nningwa mpela wangu jutachichenjeuchila utame wenu. ²¹ Wandu wampepe akusosasosa kupoka kwao achinsyene pe, ngakuchenjeuka ni Ngani sya Che Yesu Kilisito. ²² Nkumanyilila mwachinsyene che Timoseo yatite kulosya kuti akuwajilwa, pakuwa welewo atumichile pamo ni une nti mwanache ni atatigwe kunlalichila Ngani Jambone. ²³ Ngulolela chinjintuma kukwenu chitema patinji manyilila itingopochele apano. ²⁴ None ngwakulupilila Ambuje kuti tiiche kukunnola pangaka wa.

²⁵ Nambo yamajile kummusya kukwenu nlongo njetu che Epaflodito katumetume njangu pa masengo ga kujichenjela Ngani Jambone. Iyoyo ali jwantenga jwenu

jumwantumile achenjeuchile yaikuusoŵa. ²⁶ Jwelejo akunnajila kwannope kwa-wona wanyamwe wose, wasongoneche nnope pakuŵa mwapilikene kuti alwasileje. ²⁷ Kusyene, alwasileje mwa kuwandichila kuwa. Nambo Akunnungu wankolele chanasa, nganankolela chanasa jwelejo pe, nambo ni une jwakwe kuti ninapunde kusongoneka. ²⁸ Kwayele, nguntuma kukwenu chitema pe kuti pachimwaone sooni nsangalale ni une kulilasika kwangu kumale. ²⁹ Nipele mumpochele kwa lukondwa lose nti nlongo njenu, nkulumbikana ni Ambuje. Mwachimbichisye wandu waali mpela jwelejo. ³⁰ Pakuŵa waliji mchakogoya cha kuwa kwa liwamba lya masengo ga Kilisito. Nombewo waliji mchakogoya kuti angamuchisye une apala pamwalepele mwachinsyene kungamuchisya.

3

Kukundikwa ni Akunnungu

¹ Mbesi, achalongo achinjangu, nsengweje kwa ligongo lya kulumbikana ni Ambuje. Ngangupela kunlembela sooni indu ilaila inalongolele kunnembela, pakuŵa yeleyo chiinfai wanyamwe. ² Nilolechesye ni awala wakuitendekanya ya chigongomalo, waali mpela mbwa, wandu wakukanganyichisya kuumbala. ³ Uweji tuli wandu waumbale isyene, ngaŵa wanyawo, pakuŵa tukwapopelela Akunnungu kwa kulongoswa ni Mbumu jwao ni tukulilapa kwakulumbikana ni Kilisito Yesu. Ngatukuikulupilila indu yaikutendekwa mu chiilu. ⁴ Nambo uneji ngakombwele kuikulupilila indu yaikutendekwa mu chiilu. Iwaga kwana mundu jwakuganisya kuti akukombola kulifunila chisyoŵelo cha kuumbala, une naapundile. ⁵ Naumbele panaliji ni moŵa nane pakumala kupagwa. Uneji ndili Mwisilaeli jwa lukosyo lwa Benyamini ni Mwebulania kwa chipago. Nkati kugakamulisya malajisyo, naliji Mfalisayo, ⁶ nachalile nnope kwalagasya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Nkati kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, naliji jwangali chileŵo. ⁷ Aila indu yose inaiweni ili yakupoka kwaune, sambano nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya Kilisito. ⁸ Elo, ngaŵa yeleyo pe, indu yose nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya chindu chachikulungwa chambone cha kwamanyilila Kilisito Yesu, Ambuje wangu. Kwa ligongo lyao nyasile indu yose ni kwiŵalanjila usakwa kuti naapate Kilisito ⁹ ni kulumbikana nawo kuli kusyene. None nganguŵalanjilwa sooni jwambone paujo pa Akunnungu kwakujitichisya malajisyo, nambo nguŵalanjilwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwakulupilila Kilisito. Kwele kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kukutyochela kwa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. ¹⁰ Ngusaka namanyilile Kilisito ni machili ga kusyuka kwakwe, ngusaka laje mpela iwatite kulaga ni kuwa kwa ligongo lyao mpela iwatite kuwa kwa ligongo lyangu, ¹¹ akuno njilolelaga kuti Akunnungu chasyusye.

Nguutuka kuti iche pangusaka kwika

¹² Ngangusaka kusala kuti masile kwika kumbesi pane ndili jwamalilwe. Nambo nguchalila kuti mbate ntulilo, kwa litala lya wele ntulilo wo Kilisito Yesu asyene ambatile une meje jwao. ¹³ Achalongo achinjangu, nganguliganichisya kuti masile kupochela ntulilo, nambo nguchitenda chindu chimo pe, nguiliŵalila indu yepite ni nguchalila kuti ngole indu yaikwika. ¹⁴ Nguutuka kuti nyiche kumbesi luwilo, kuti mbochele ntulilo wa Akunnungu wa moŵa gose pangali mbesi, aula uŵilanje watuŵilasile Akunnungu kwa litala lya Kilisito Yesu. ¹⁵ Uwe wose watukusile mmbumu, tunganisyeje yimo. Naga nkweite maganisyo gane, Akunnungu tambunukulile chindu cho. ¹⁶ Nambo, kwa yailiyose tujendelechele mmbujo mu litala lilyolyo lyatukuiye mpaka sambano.

¹⁷ Achalongo achinjangu, musyasye une. Mwaloleje yambone wakuchikuya chisyasyo cha majende gatumpele wanyamwe. ¹⁸ Nansalile kakajinji chindu chi, ni sambano

ngunsalila sooni akuno njililaga, wandu wajinji akutama nti wammagongo wa nsalaba wa Kilisito. ¹⁹ Mbesi jao jili wonasi, pakuwa nnungu wao ali misese ja chiilu. Akulilapila indu ya soni, ni ng'anisyo syao sili pachanya pa indu ya pachilambo pa. ²⁰ Nambo uweji kumangwetu kwinani, ni kutyochela kweleko tukwalolela Nkulupusyo jwetu kwa lungwanu Ambuje wetu Che Yesu Kilisito aiche kutyochela kwinani. ²¹ Welewo chaigalausye ilu yetu ya kuwola, ni kuilandanya iwe mpela ni chilu chao cha ukulu. Kwa ukombole wo akukombola kuilongosya indu yose.

4

Malo we ga kulimbisya ntima

¹ Kwayele, achalongo achinjangu wakunonyelwa, ngulajila kwannope kwaona sooni. Wanyamwe ni wanli lukondwa lwangu ni chindu changu chachili mpela singwa. Wakunonyelwa wangu ngummenda njime kwakulimbangana nkulumbikana ni Ambuje.

² Ngunchondelela che Euodia ni che Sintike mme ni nningwa umo nti achalongo kwa kulumbikana ni Ambuje. ³ Nomwe katumetume njangu jwakukulupichika, ngummenda mwakamuchisye achakongwe wa, pakuwa walasile kwannope pamo noneji, pamasengo ga kwenesya Ngani Jambone pamo ni che Kelementi ni achinjangu wane wa wapanganyisye masengo pamo noneji, wosewo meena gao galembechekwe mchitabu cha umi.

⁴ Nsengweje mo wa gose nkulumbikana ni Ambuje. Ngusala sooni nsengweje! ⁵ Kulitimalika kwenu kumanyiche kwa wandu wose, Ambuje ali chiwandi kuuja. ⁶ Kasinlisausya nkati chindu chachili chose, nambo kwa chachili chose mwasalile Akunungu kwa kupopela ni kwachondelela ni kwatogolela. ⁷ Ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu chachikupunda umanyilisi wauli wose wa wandu, tichigose mitima jenu ni miningwa jenu uchenene mu kulumbikana kwenu ni Kilisito Yesu.

⁸ Mbesi, achalongo achinjangu nganiseje nkati yose yambone ni yaiku wajilwa kulapikwa ni indu yose ya usyene ni indu yambone ni indu yaikwanonyelesya Akunungu ni yose yaili yambone, ni yaku wajilwa kwilapa, ni yose yakusalala ni yakuchimbichikwa. ⁹ Ntendeje indu yose imwalijigene ni imwaipochele kutyochela kwangune, ni yanayose imwaipilikene ni imwaiweni kwangune. Ni Akunnungu wakwatenda wandu atame kwa chitendewele cha we pamo ni wanyamwe.

Che Paolo akwatogolela Wafilipi

¹⁰ Nasengwile nnope nkulumbikana ni Ambuje, pakuwa nkungumbuchila sooni. Isyene nguti, ngangusala kuti mwandi walile nambo lyansowile lipesa lya kulosya kuti nkuungumbuchila. ¹¹ Ngangu wecheta ye lei pakuwa ngwete yaikuusowa, ligongo nalijigene kulisinga mu indu indi nayo. ¹² Nakumanyi kutama ndili jwangali chindu ni sooni ngumanyilila kutama ndili ngwete ipanje. Nalijigene indu yose, kola sala pane kwikuta, kukola yachuluka ni kuso wekwa nombe. ¹³ Ngukombola kupanganya indu yose kwa litala lya Kilisito wakuumba machili. ¹⁴ Nambo mwatesile yambone kukumulangana none nkulaga kwangu.

¹⁵ Wanyamwe Wafilipi nkumanyilila yambone kuti, panatyosile ku Makedonia, chitandilile kundanda panalalichilaga Ngani Jambone, nganiupagwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito uwakumulene noneji kwa ngani jakwausya ni kupochela, ika we wanyamwe pe. ¹⁶ Pakuwa, namose panaliji ku Sesalonike mwambelechele indu yakungamuchisya kakajinji. ¹⁷ Nga wa kuti ngusaka mbochele mbote pe nambo ngusaka upile ujonjechekwe kukwenu. ¹⁸ Ngwete indu yose ni yakupunda, sooni igumbele, pakuwa che Epaflodito ambelechele yose yaityosile kukwenu. Mitulilo ji jili nti sadaka jajikununjila yambone ni mpela mbopesi jakukundikwa ni jajikwanonyelesya Akunnungu. ¹⁹ Nipele Akunnungu wangu tangumbalichisye kwa ukombole wao wekulu yaikusowa

kwa litala lya Kilisito Yesu malinga ni ipanje yakwe ni ukulu wakwe. ²⁰ Ukulu uwe kwa Akunnungu Atati wetu mo wa gose pangali mbesi ni mo wa gose pangali mbesi. Eloo.

Chikomasyo cha kumalichisya

²¹ Mungomachisye wangu wote wa Akunnungu wakwakulupilila Kilisito Yesu. Achalongo achinjetu wangu pamo ni une akunkomasya. ²² Wangu wote wa Akunnungu wakutama pelepa akunkomasya, nopennope wangu wangu mu nyumba ja Mwenye jwa ku Loma.

²³ Umbone wa Ambuje Che Yesu Kilisito utame pamo ni wanyamwe.

Chikalata chi che Paolo kwa Wakolosai Chilongolelo

Chikalata kwa wakolosai chalembekwe ni Nduna che Paolo, liunjili lya 1:1. Walembile chikalata chi ali mchitaŵiko mmusi wa ku Loma. Ikukomboleka chalembekwe pa yaka ya makumi nsano ni limo pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Chikalata kwa wandu wa ku Kolosai pamo ni ikalata ine, kwa wandu wa ku Efeso ni chikalata kwa che Filimoni ikuŵilanjikwa ikalata ya mchitaŵiko pakuwa che Paolo walembile ikalata yo ali mchitaŵiko. Walembile chikalata chi kwa wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Kolosai. Che Paolo nganautandisya mpingo wa wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Kolosai mpela yatite pakusala mu liunjili lya 2:1, nambo ikukomboleka waliweni kuti akusachilwa ni wele wandu wakukulupilila Che Yesu wo. Pane mpingo wa wandu wakukulupilila Che Yesu watandiswe ni che Epafula pakuwa waliji mundu jwa ku Kolosai.

Che Paolo watojime kwa ligongo lya majiganyo gampepe ga unami pasikati ja mpingo wa wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Kolosai. Liuto lyalikulungwa lya chikalata cho lyakunguluchile ngani jo. Ikukomboleka kwaliji ni mpingo wa Wakilisito waali Wayahudi walinjile kwakanganichisya Wakilisito wane akuyanje malajisyo ga Chiyahudi gagakutyochela mu Lilangano lya Kalakala, nopennope yankati kuumbala. Che Paolo akulemba yambone, kuti Wakilisito ngakuchilajila chachilichose pane mundu jwalijose ikaŵe Kilisito kuti akombole kukundikwa ni Akunnungu, liunjili lya 1:15-20, ni kuti majiganyo gasyene gali ga chiundu ni ngagakukombola kwapokasya kose, liunjili lya 2:8.

Yaili mwalemo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chakwe kwa kwakomasya wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Kolosai, liunjili lya 1:1-2.

Ni sooni akulemba nkati ukulu wa Kilisito, kweleku kuli kwanga kusyene nkati majiganyo ga unami gagajenele mu Kolosai, liunjili lya 1:3-3:4.

Mpela yaitite pakusyoweleka mu ikalata yakwe yejinji, che Paolo akulemba mbindikati jine ja chikalata kwa kulemba malajisyo kulosya yakuti kusachilwa Wakilisito kutama, liunjili lya 3:5-4:6.

Che Paolo akumalichisya kulemba chikalata chakwe kwa kwakomasya ni kwasalila kuti chikalata chi chisomekwe paujo pa wakukulupilila waali mu mipingo jine wandu wakukulupilila Che Yesu, liunjili lya 4:7-18.

¹ Une che Paolo, Nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo wa Akunnungu ndili ni mpwanga jwetu che Timoseo, ² tukunnembela wanyamwe wandu wa Akunnungu wankutama ku Kolosai, achinjetu wakukulupilichika mu kulumbikana ni Kilisito. Tukumpopelela umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu.

Kwatogolela Akunnungu

³ Moŵa gose patukumpopelela wanyamwe, tukwatogolela Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ⁴ Pakuwa tupilikene inkuti pakwakulupilila Kilisito Yesu ni inkuti pakwanonyela wandu wose wa Akunnungu. ⁵ Chikulupi chenu ni unonyelo wenu ikukulupilila chilolelo chammichile chile kwini. Mwapilikene kaandanda nkati chilolelo cho, katema pamwalalichilwe Ngani Jambone ja usyene. ⁶ Ngani Jambone jo janyichilile wanyamwe ni kwenela mu chilambo chose ni kumpelechela umbone, ni kukula mpela ijitite kula pasikati jenu chitandile lyele lyuwa pamwapilikene ni

kuumanyilila umbone wa Akunnungu wautite kuwa. ⁷ Che Epafula kapolo njetu jwakunonyelwa, jwelejo ni juwanjigenye wanyamwe jele ngani jo. Jwelejo ali jwakutumichila jwakukulupilichika jwa Kilisito pamalo petu kwa ligongo lyenu. ⁸ Jwelejo ni jwatusalile ngani ja unonyelo wenu umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. ⁹ Kwa ligongo li nowe wakwe chitandilile lyuwa litwapilikene nkati wanyamwe, ngatukuleka kumpopelela. Tukwachondelela Akunnungu antende mmanyilile aila yakwisaka mpanganye mu lunda lose ni umanyilisi wose umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁰ Tukupopelela yeleyi kuti nkombole kutama mpela yakuti pakusaka Ambuje, njendelechele kupanganya yaikwanonyela welewo mowa gose. Kwa litala lya chinkombole kupanganya masengo gagali gose gambone ni kupunda kwamanyilila Akunnungu. ¹¹ Akunnungu amlimbisye kwa litala lya ukombole wose ni ukulu wao, kuti nkombole kupililila indu yose pangapela, ¹² ni kwakusengwa mwatogolele Atati, wantesile wakuwajilwa kupochela indu yose iwagosele wandu wakwe mu umwenye wa lilanguka. ¹³ Pakuwa welewo atukulupwisye kutyochela mmachili ga chipi ni kutujinjisya mu umwenye wa Mwanagwe jwakunonyela. ¹⁴ Kwa litala lya jwelejo tuwombolechekwe ni kulecheleswa sambu syetu.

Kilisito ni masengo gakwe

¹⁵ Kilisito akulandana kwa usyene ni Akunnungu wangakuwoneka. Jwelejo wapali ikana we yepanganyikwe yose kugumbikwa. ¹⁶ Pakuwa kwa litala lya jwelejo, Akunnungu waigumbile indu yose ya kwini ni indu yose ya pachilambo ni yaikuwoneka ni yangaikuwoneka pamo ni waali ni machili pane achakulu pane ilongola pane waali ni ulamusi. Akunnungu waigumbile indu yose kwa litala lyakwe ni kwa liwamba lyakwe. ¹⁷ Kilisito wapali ikana we indu yose kugumbikwa ni kwakulumbikana ni welewo indu yose ilumbikene pamo. ¹⁸ Kilisito ali ntwe wa chiilu chakwe ni chiilu cho chili mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito, nombejo ali ndande ja umi wa chiilu cho nombe ali ndande. Jwelejo ali jwaandanda kusyuka kuti awe jwaandanda mu indu yose. ¹⁹ Pakuwa yanonyelesye Akunnungu asyene kuti utindimiso wakwe wose uwe mu nkati mwa Kilisito. ²⁰ Akunnungu wajilenye indu yose kwa litala lya Kilisito, ni kwa miasi jakwe jijamwasiche pa nsalaba jatesile chitendewe ni indu yose yali pachilambo ni kwini.

²¹ Ni wanyamwe kalakala mwaliji ntalikingene ni Akunnungu, nombe mwaliji wammagongo wao pakuwa mwaganisisye yachigongomalo ni mwatesile yachigongomalo. ²² Nambo sambano, Akunnungu wantesile mwanya mme achambusangagwe kwa litala lya chiwa cha chiilu cha Kilisito kuti anjause paujo pao akuno ndi waswela, wangali sambu namose chilewo. ²³ Nambo wanyamwe nkusachilwa kwendelechela kutama mu chikulupi, namose nkakunda kutinganyikwa ni kusaama mu chilolelo chila chimwachipatile katema pamwapilikene Ngani Jambone. Une che Paolo natendekwe kuwa jwakutumichila jwa Ngani Jambone jila jijalalichile kwa wandu wose pachilambo pose.

Masengo ga che Paolo kwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito

²⁴ Sambano ngusengwa kwa masausyo gangupata kwa ligongo lyenu. Kwa litala lya kulaga kwangu kwa chiilu, ngugumbalichisya aila yaipungwiche mu kulaga kwa chiilu cha Kilisito, yaani mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito. ²⁵ Ni une natendekwe ni Akunnungu kuwa katumetume jwa wandu wakukulupilila Kilisito. Masengo gasyene gali, kulalichila Lilo we lyao kwa utindimiso, ²⁶ ni lilo we lya lili chantemela chichasisiche kwa wandu wose chitandile kalakala, nambo sambano chimanyichikwe kwa wandu wakwe. ²⁷ Pakuwa Akunnungu asachile kwamanyisya wandu chantemela cho yachitite pakuwa chachikulungwa ni cha ukulu chichajenele kwa wandu wanga wa Wayahudi wose. Chantemela cho chili achi, Kilisito ali nkati mwenu, ni wanyamwe

wakwe chinkole liunjili lya ukulu wa Akunnungu. ²⁸ Kwa ligongo lya, tukunlalichila Kilisito kwa wandu wose. Tukunjamuka ni kunjiganya kila mundu kwa lunda lose, kuti tukombole kunnyikanawo kila mundu paujo pa Akunnungu ali jwautindimisyo mu nkulumbikana ni Kilisito. ²⁹ Kuti ndende yeleyo ngupanganya masengo ni kuchalila kwa machili gamakulungwa ga Kilisito gagakupanganya masengo nkati mwangu.

2

¹ Ngusaka mmanyilile inguti pakupanganya masengo kwa kuchalila kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya wandu wa ku Laodikia ni kwa ligongo lya wose wanganamone une. ² Ngupanganya yelei kuti atulaswe mitima ni kulumbikana pamo mu unonyelo ni pakupunda yeleyo akombole kugumbalichiswa upile kwa winji ni kumanyilila kwa kusyene. Pele chakombole kuchimanyilila chantemela cha Akunnungu, malumbo gakwe kwamanyilila Kilisito asyene. ³ Welewo pe ni wakukombola kwatenda wandu alumanyilile lunda lose ni umanyilisi wose wa Akunnungu.

⁴ Ngunsalila wanyamwe maloŵe ga kuti mundu akanlambusya kwa maloŵe gakun-nyenga namuno gakuwoneka gambone. ⁵ Pakuŵa atamuno ndalichile kwa chiilu, nambo ndili pamo ni wanyamwe mu mbumu, none ngusengwa kwiwona ipanganyo yenu ikwendelechela kwa ukotopasyo ni inkuti pakwima chimile nkwakulupilila Kilisito.

Umi wa usyene nkulumbikana ni Kilisito

⁶ Nipele pakuŵa mwapochele Kilisito Yesu kuŵa Ambuje wenu, iyoyo njendeje nkulumbikana ni welewo. ⁷ Njendelechele kukamulangana nawo mpela ila nkuwika michiga nkati mwakwe ni umi wenu utawikwe pachanya pakwe ni kwima nkulimbangana mu chikulupi mpela imwatite kujiganyikwa. Pakupunda yeleyo mmeje wakutogolela nnope.

⁸ Nilolechesye akaika mundu kukunnambusya kwa maloŵe ga majiganyo gaunami, ndande jakwe jili mapochelo ga wandu ni ga masoka gagakulamula pachilambo nambo ngagakutyochela kwa Kilisito asyene. ⁹ Pakuŵa chinungu chose cha Akunnungu chili mu nkati mwa chiilu cha Kilisito. ¹⁰ Ni nkulumbikana nawo, wanyamwe nkmete umi wautindimisyo. Welewo akwete ulamusi pa masoka gagakutawala ni achakulu wose.

¹¹ Nkulumbikana ni Kilisito wanyamwe mwaumbele ni kusileka tama syangalumbana simpagwile nasyo nambo kuumbala kwangatendekwa kwa makono ga wandu nambo mmumbeswe ni Kilisito nsyene. ¹² Pakuŵa pamwabatisilwe mwasichikwe pamo ni Kilisito, ni mu ubatiso wo iyoyo wanyamwe mwasyuchile pamo nawo ligongo mwakulupilile machili ga Akunnungu, juwansyusisye Che Yesu. ¹³ Kalakala mwaliji wawe ligongo lya sambu syenu ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo syasikusaka kupanganya sambu syaliji syangatyochekwa. Nambo sambano Akunnungu ampele umi pamo ni Kilisito. Nombe Akunnungu atulechesye sambu syetu syose, ¹⁴ pawachipukwite chikalata chachilembekwe magambo getu pamo ni malajisyo gakwe chati Akunnungu akatulumulile uwe, wachipukwite kusyene kwa kuchiwamba pa nsalaba. ¹⁵ Pa nsalaba po Kilisito wagasumwile machili masoka gagakutawala ni achakulu wakutawala. Watasile soni paujo pa wandu kwa kwakwekwelemya nti wandu watawikwe mu ulendo kwalosya kuti wapundile.

¹⁶ Nkakunda mundu jwalijose kummichila lilajisyo nkati chakulya ni yakung'wa atamuno yankati lyuwa lya chindimba pane Lyuwa lyakuwoneka lwesi pane Lyuwa lya Kupumulila. ¹⁷ Ayiyi yose ili chiwilili cha indu yaikwika yo, nambo usyene wa yeleyose uli Kilisito nsyene. ¹⁸ Nkajitichisya kulumulikwa ni mundu jwalijose jwakulilola kwa paasa kuti ali jwakulitulusya ni jwakwapopelela achikatumetume wa kwini. Mundu jwanti ye akulifuna kwa indu yaiweni ni kwa ligongo lya lunda lwakwe.

¹⁹ Mundu jo alesile kukamulangana ni Kilisito waaali ntwe wa chiilu. Kwa litala lya welewo chiilu chose chikutagwa machili ni kulumbikanywa pamo kwa iwalo ni mitasi jakwe, nombecho chikukula kwa unonyelo wa Akunnungu.

Kuwa ni kutama pamo ni Kilisito

²⁰ Wanyamwe mwawile pamo ni Kilisito ni kuwombolwa kutyochela mu machili ga masoka gagakulamula pa chilambo. Ana ligongo chi nkutama mpela wandu wa pa chilambo? Kwa chichi nkugajitichisya malajisyo gati yeleyo, ²¹ “Nkakamula chelechi, nkapasya chelechi, nkakwaya achila”? ²² Yeleyo yose chiwe yangalimate yamalaga kutumika. Yeleyo yose ili malajisyo ni majiganyo ga wandu pe. ²³ Isyene malajisyo ga gakuwoneka kuwa ga lunda, nkupopela kwaliwichile achinsyene ni nkulitulusya kwao ni nkuchilongosya chiilu kwakuchisauya. Nambo yele yose nganikola machili ga kusilekasya tama sya chiilu.

3

¹ Nsyuchile pamo ni Kilisito, kwayele muiganisye indu yaili kwinani kwali Kilisito atemi upande wauli ni ulamusi wa Akunnungu. ² Nganisyeje indu yaili kwinani ni ngawa yaili pa chilambo pano. ³ Pakuwa wanyamwe mwaliji wawe ni umi wenu usisiche pamo ni Kilisito munkati mwa Akunnungu. ⁴ Kilisito ali umi wenu wa usyene, nombewo pachawoneche sooni nipele wanyamwe chimmoneche pamo nawo mu ukulu wao.

Utame wa kalakala ni utame wa sambano

⁵ Nipele, nsiulaje kila tama syangalumbana simpagwile nasyo sya pachilambo yaani chikululu ni usakwa ni tama ni nganisyo syangalumbana ni lipamo yaili nti kupopela inyago. ⁶ Kwa ligongo lya sambu si, lutumbilo lwa Akunnungu lukwaichilila welewo wakukana kupilikanichisya. ⁷ Kalakala, wanyamwe mwatamaga nkusikuya tama syangalumbana simpagwile nasyo. ⁸ Nambo sambano nneche yeleyi, lutumbilo ni tama ni chigongomalo ni kwatukana Akunnungu. Malowe gangalimate ganakopoche nkang'wa mwenu. ⁹ Kasinnambusyana, pakuwa ntyosisye tama syangalumbana simpagwile nasyo pamo ni isambo yakwe yose, ¹⁰ ni kuuwala umi wa sambano, aula umi waukwendelechela kutendekwa wa sambano ni Akunnungu wakugumba. Ni kwa kwamanyilila uchenene chikuntende mme mpela welewo. ¹¹ Kwa ligongo lyo, ngapagwa sooni utinda pasikati ja Wayahudi ni Wagiliki, wambebe ni wangaumbala, jwasyomile ni jwangasyoma, kapolo ni jwalechelelwe. Nambo Kilisito ali yose nombe ali mu yose.

¹² Wanyamwe ndi wandu wa Akunnungu, jwelejo wannonyele ni kunsagula kuti mme wandu wakwe. Kwa yele mmanje ni ntima wa chanasa ni ntima wambone ni wa kulitulusya ni kulitimilika ni upililiu. ¹³ Mpilililane jwine ni jwine ni kulechelesyana katema kakalikose mundu akolaga ni malowe gakummechetela jwine. Nnechelesyane mpela Ambuje yatite pakunnechelesya wanyamwe. ¹⁴ Pakupunda indu yose, njonjehesyeyo unonyelo pakuwa unonyelo ukutawikanya indu yose mu umo uuli utindimisyoy. ¹⁵ Chitendeweche cha Kilisito chitawale mmitima jenu, pakuwa Akunnungu ammilasile wanyamwe kuti chipagwe chele chitendeweche mu chiilu chimo, ni mme wakutogolela. ¹⁶ Utenga wa Kilisito ugumbale nkati mwenu. Njiganyane ni kujamukana kwa lunda lose. Njimbe sabuli ni nyimbo syakwalapa Akunnungu ni nyimbo sya kwapopela akuno nchajimbilaga Akunnungu kwa kutogolela mmitima jenu. ¹⁷ Chichintende chose pane kuwecheta, mpanganye yose kwa liina lya Ambuje Che Yesu ni kwatogolela Akunnungu Atati kwa litala lyao Che Yesu.

Mundu yakusachiwa pakutama mu utame wa sambano

¹⁸ Wanyamwe achakongwe, mwapilikanichisye achiwankwenu, yeleyi ni yakuti pakwanonyelesya Ambuje. ¹⁹ Ni wanyamwe achalume, mwanonyele achiwankwenu, ni kasimma wakalipa kukwao.

²⁰ Ni wanyamwe wanache mwapilikanichisye achawelesi wenu mu yose, pakuwa chelechi chikwanonyelesya Ambuje.

²¹ Ni wanyamwe achawelesi kasimwalipula wanache wenu, kuti akapwa ntima.

²² Ni wanyamwe achikapolo mwapilikanichisye awala waali achakulu wenu kwa chiilu mu indu yose, nkapilikanichisya pe katema pakummona kuti mmoneche wambone kukwao nambo ntendeje yeleyo ni ntima wenu wose ligongo lya kwachimbichisya Ambuje Che Yesu. ²³ Chinkutenda chachilichose, ntende ni ntima wenu wose, mpela nkwatendela Ambuje ni nga wa nkwatendela wandu. ²⁴ Nkumbuchile kuti Ambuje chachimpa wanyamwe mbote jakwagosela wandu wao. Pakuwa Kilisito ali Ambuje wa usyene unkwatumichila. ²⁵ Pakuwa jwalijose jwakupanganya yangalumbana, chapochele malipilo ga yangalumbana yapangenyeye, ligongo Akunnungu nganakola lusagu kose.

4

¹ Ni wanyamwe achakulu mpanganye yaili yambone kwa achikapolo wenu mpela yakuti pakusaka Akunnungu, nchimanyililaga kuti nomwe wakwe nkmete Ambuje kwini.

Malajisyo kwa Wakilisito wose

² Mwapopelele Akunnungu pangapela ni pankupopela mmeje meeso ni kwatogolela Akunnungu. ³ Iyoyo ntupopelele nowe, kuti Akunnungu atupe lipesa lya kulalichila ntemela nkati Kilisito. Kwa ligongo lya utenga wo, une ndili mu chitawiko. ⁴ Nipele mumbopelele kuti ngombole kuwecheta yaikuti kuwajilwa kwa litala lyalikukombola kuchiwika chantemela cho pangasisika.

⁵ Njendeje kwa lunda pankutama ni wandu wangakukulupilila Kilisito, nchitumiyaga yambone lipesa linkwete. ⁶ Mo wa gose aila yose inkusala yakamuchisye wandu, ni nkusachilwa kunjanga chambone mundu jwalijose.

Chikomasyo chakumalichisya

⁷ Nguntuma che Tukiko kukwenu, jwelejo ali nlongo njetu jwakunonyelwa, jwakutumichila jwakukulupilichika ni kapolo njetu mmasengo ga Ambuje, chammanyisye wanyamwe ngani syangu syose. ⁸ Kwa ligongo lyo nguntuma kukwenu kuti ajitusye mitima jenu kwakunsalila ngani syetu. ⁹ Akwika pamo ni che Onesimo nlongo njetu jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika, jwelejo ali mundu jwa kukwenu. Wanyawo ni uchansalile yose yaikutendekwa apano.

¹⁰ Jwantawe njangu che Alisitako akunkomasya. Nombe che Maliko mwipwagwao che Banaba iyoyo akunkomasyanga. Malajisyo gakwe mmasile kugapochela, aikaga kukwenu mwapochele chambone. ¹¹ Nombe che Yoshua, jwakuwilanjikwa Yusto iyoyo akunkomasya. Mwa Wayahudi wa wakulupilile ni watatu pewo wakupanganya masengo pamo ni une kwa ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, wanyawo ni wakungamusya une. ¹² Che Epafula, njenu, kapolo jwa Kilisito Yesu akunkomasya. Mo wa gose ngaakupela kumpopelela kuti nlimbangane ni kwima chiimile ni kwendelechela kukulupilila ni kupanganya yakuisaka Akunnungu. ¹³ Ngukombola kusala umboni nkati welewo kuti akupanganya nnope masengo kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya wandu wa ku Laodikia ni kwa ligongo lya wandu wa ku Hielapoli. ¹⁴ Che Luka jwantela jwetu jwaunonyelo ni che Dema akunkomasya.

¹⁵ Mwakomasye achalongo achinjetu wa ku Laodikia pamo ni che Nimfa ni mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wakusimana mu nyumba jao. ¹⁶ Mwamalaga kusyoma chikalata chi mwape mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Laodikia achisyome. Nombe chikalata chinalebele wandu wa ku Laodikia ampanje wanyamwe nsyome. ¹⁷ Mwasalile che Alikipo kuti masengo gapegwile ni Ambuje kupanganya amalichisye. ¹⁸ Uneji che Paolo ngulemba yeleyi ni nkono wangu nansyene kunkomasya. Kasindiwalila kuti une ndili muchitawiko. Ngummendela umbone kutyochela kwa Akunnungu.

Chikalata chaandanda chi che Paolo kwa Wasesalonike Chilongolelo

Chikalata chaandanda kwa wându wâ ku Sesalonike chalembeke ni Nduna che Paolo (1:1). Mu ikalata iwalembile che Paolo, chikalata chi chikuloleka chali chandanda kuwichikwa mu Bibilia ni chalembeke pa yaka ya 51 pakumala kupagwa Kilisito. Che Paolo wâlijiji ku Kolinto katema pawaaembebe chikalata chi wându wâkukulupilila Kilisito wâ ku Sesalonike, wându wâkukulupilila Kilisito wâwâpatile katema ka ulendo wao waawili wa kwalalichila wându ngani sya Che Yesu, (Masengo ga achinduna 17:1-10). Mu chitabu cha Masengo ga achinduna asasile kuti mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito wo waliji ni Wâyahudi wâmpepe ni Wâgiliki achajinji.

Che Paolo nganakombola kutama ku Sesalonike katema kakajinji pakumala kwapata wându wâkukulupilila Kilisito, kwapele kanyuma wâapelechele chikalata chi kwatulasya ntima Wâkilisito kweleko. Chikalata cho chisasile indu yose ni chikwete malajisyo gampepe gankati yakuti kusachilwa Mkilisito kutama. Che Paolo asasile indu impepe ya kuliwika chile katema Kilisito pachaiche kaawili. Panepa Wâkilisito wâali mumpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito wâ ku Sesalonike wâsengwile kwa ligongo lya ngani ji. Che Paolo atumie kuika kwa Kilisito kaawili mpela ligongo lya kutama utame waukwakusya Akunnungu (5:6-8).

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chi kwa kwakomasya wându wâkukulupilila Kilisito ni kwatogolela Akunnungu kwaligongo lyao (1).

Che Paolo akusala yankati ipanganyo yao ni yankati ngani jiwasalilwe ni che Timoseo (2:3).

Che Paolo akwasalila yakuti kusachilwa kutama Wâkilisito mu lilanguka lya kwika kwa Che Yesu kaawili (4:1-5:15).

Che Paolo akumalichisya kwa kwakomasya kaawili wându wâkukulupilila Kilisito ni sooni akwachondelela kila mundu mu mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito atende yakuti kukombola asyome chikalata cho (5:16-28).

¹ Une che Paolo ni che Siluwano ni che Timoseo, tukunnembela wânyamwe mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito wa kwele ku Sesalonike wândi wându wâkwâ Akunnungu Atati ni Ambuje wâetu che Yesu Kilisito. Tukummendela ntuuka ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu.

Umi ni chikulupi cha Wâsalonike

² Tukwatogolela Akunnungu mowâ gose kwa ligongo lyenu wose ni kunkumbuchilanga mmapopelo getu pangapela. ³ Pakuwâ paujo pa Akunnungu Atati wâetu tukukumbuchila inkuti pakutumichila kwa chikulupi ni inkuti pakulisausya ni masengo ligongo lya unonyelo wenu. Iyoyo tukukumbuchila ichitite kulimbichika chilolelo chenu kwa Ambuje wâetu Che Yesu Kilisito. ⁴ Achalongo achinjetu wâkunonyelwa ni Akunnungu, tukumanyilila kuti wâlewo ansagwile mme wându wâkwâ. ⁵ Pakuwâ patwalalichile Ngani Jambone kukwenu nganitulalichila kwa malowe pe, nambo kwa machili ni ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu tuchimanyililaga kuti utenga wo uli wa usyene. Nkumanyilila itwatite kutama pamo ni wânyamwe, twatemi yambone kwa kunkamuchisya wânyamwe. ⁶ Wânyamwe mwatusyasisye uweji ni mwasyasisye Ambuje. Namuno mwalageswe kwannope mwalipochele Lilowe lya Akunnungu kwa lukondwa lwalukutyochela mu Mbumu jwa Akunnungu. ⁷ Kwa litala li wânyamwe mwatendekwe

chisyasyo kwa wâkukulupilila wose wâ ku Makedonia ni ku Akaya nombe nako. ⁸ Pakuwâ kutyochela kukwenu lisonile liloŵe lya Ambuje, ngaŵa pa Makedonia ni pa Akaya pe, nambo posepose ngani ja chikulupi chenu kwa Akunnungu chijenele. Kwa pele uweji nganitikola chindu chakusala. ⁹ Achinsyene wo akuŵalanga ngani ja ulendo wetu patwanjimajimile, intite pakutupochela ni intite kuileka inyago ni intite pakwagalauchila Akunnungu. Mwatesile yeleyo kuti mwatumichile Akunnungu wâjumi ni wâusyene. ¹⁰ Sambano nkunlindilila Mwanagwe juchatuluche kutyochela kwini, yaani Che Yesu juŵansyusisye mu wawe, nombewo ni wâkutukulupusya mlutumbilo lwa Akunnungu lwalukwika.

2

Ukatumetume u che Paolo ku Sesalonike

¹ Achalongo achinjetu, mwanya mwachinsyene nkumanyilila kuti kunjimajimila kwetu nganikuŵa kwa iyiyi peyi. ² Mpela inkuti kumanyilila, tukanaŵe kwika kukwenu twalageswe kaje ni kutukanwa ku Filipi ko. Namose kwaliji ni kutukanila kwannope, Akunnungu wêtu wâtukamuchisye kunlalichila Ngani Jambone jakwe pangajogopa. ³ Utenga watukuulalichila kukwenu ngaukukulupilila unami atamuno nningwa wanalumbana atamuno ngatukusaka kunlambusya mundu jwalijose. ⁴ Nambo moŵa gose tukusala mpela yakuti kutukulupilila Akunnungu pakuŵa wêlewo paŵatukundile kuti tukuŵajilwa, wâtupele masengo ga kulalichila Ngani Jambone ji kwa wându. Nningwa wetu ngaŵa kwanonyelesya wându nambo tukusaka kwanonyelesya Akunnungu, wâkusimanyilila nganisyo sya mitima jetu. ⁵ Akunnungu ali jwaumboni jwetu, ni wânyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti namose lyuŵa limo nganituŵa ni maloŵe ga kulikombakomba kwa wându atamuno maloŵe ga kunyenga, namose kukola ipanje yenu kwa kalamuka. ⁶ Nganitusaka kulapikwa ni wându atamuno ni wânyamwe atamuno ni wându wane, ⁷ namuno uweji tuli achinduna wâ Kilisito, tukakombwele kunkanganichisya kuti ntujitichisye uwe. Nambo uweji twalitimaliche pasikati jenu mpela achikulu yakuti kwalela achiŵanagwe. ⁸ Uweji twannonyele nnope mwanya namose kuŵa chile ngaŵa kwa kunlalichila Ngani Jambone ja Akunnungu pe, nambo ni kukoposya umi wetu iyoyo kwa ligongo lyenu, pakuŵa kusyene mwanya ndi wâkunonyelwa wêtu.

⁹ Achalongo achinjangu, nkukumbuchila itwatite kulaga ni kugapanganya masengo ga kulimba. Patwalalichilaga Ngani Jambone ja Akunnungu, twapanganyisye masengo muusi ni chilo kuti tukantopela atamuno jumo jwa wânyamwe. ¹⁰ Wânyamwe ndi wâumboni wêtu, ni Akunnungu nombe ali jwaumboni jwetu itwatite pakutama pasikati jenu mwanya wânkukulupilila, twatemi yaikuti pakuŵajilwa kwa uswela ni pangali kulalatilwa. ¹¹ Nkumanyilila kuti twanjamwiche jwalijose nti atati yakuti kwapan-ganyichisya achiŵanagwe. ¹² Twanlimbisye ni kwatusya mitima ni kwajamuka kuti nkombole kutama kwa kwaŵajila Akunnungu wâkummilanga kwinjila mu Umwenye ni ukulu wao.

¹³ Sooni tukwete ligongo liine lya kwatogolela Akunnungu pangaleka pakuŵa patwannyichisye Ngani Jambone ja Akunnungu, mwajipilikene ni kujipochela. Mwa-jipochele ngaŵa nti liloŵe lya wându nambo nti liloŵe lya Akunnungu, ni isyene ni ilitite pakuŵa. Pakuwâ Akunnungu ni wâkupanganya masengo mmitima jenu mwanya wânkukulupilila. ¹⁴ Achalongo achinjangu, indu iyaakopochele mipingo ja wându wâkukulupilila Kilisito wâali wându wâ Akunnungu wâ ku Yudea, ni wânyamwe wâkwe inkopochele iyoyo peyo. Pakuwâ mwanya mwalageswe ni wându wâ mu chilambo chenu ilaila mpela iŵalageswe wânyawo ni Wâyahudi achinjao. ¹⁵ Aŵala Wâyahudi wângakukulupilila ni uŵammuleje Ambuje Che Yesu ni wâkulondola wâ Akunnungu ni kutulagasya nowe wâkwe. Wându wâ ngakwanonyelesya Akunnungu, sooni ali wâmmagongo

Wâ wându wose! ¹⁶ Namose wâlinjile kutukanya kulalichila Ngani Jambone kwa wându wângaWâ Wayahudi kuti akakombola kukulupuswa. Kwa kutenda yeleyo wâjonjehesye sambi ni kugumbalichisya ngoo pachanya sambi syatesile moWâ gose. Nambo mbesi jakwe lutumbilo lwa Akunnungu lwaichilile.

Che Paolo akulajila kwajimajimila sooni wându wâ ku Sesalonike

¹⁷ Achalongo achinjetu, uwe twalekangene nomwe kwa moWâ pe, sooni kwaliji kwa ungawonegana nambo ngaWâ kwa nganiso syetu. Kanyuma kanandi twasachile kummona sooni. ¹⁸ Kwa yeleyo twasachile kunjimajimila sooni, uneji che Paolo, nalinjile kaWâlikawâli kuti iche kukwenu, nambo Shetani wâtulekasisye.

¹⁹ Uli, patutujime paujo pa Ambuje wêtu Che Yesu pataiche tutulilapile chichi nkati kupunda kwetu? Chitulilapilile wânyamwe mwachinsyene. Wânyamwe ni wândi chilolelo chetu, ni lukondwa lwetu ni wândi chindu mpela singwa. ²⁰ Kusyene kwaligongo lyenu, uwe tukulilapa ni kusengwa.

3

¹ Mbesi nganitukombola kupililila kwakupunda, nipele, twaiweni yambone kusi-galila uwe pe ku Asene. ² Twantumile kukwenu nlongo njetu che Timoseo, jwakwatu-michila Akunnungu pamo ni uwe mmasengo ga kulalichila Ngani Jambone ja Kilisito. Twantumile kukwenu kuti anlimbisye mwanya ni kuntusya ntima nkati chikulupi chenu, ³ kuti chikulupi cha jwalijose pasikati jenu chinatinganyiche kwaligongo lya malagasyo getu ga. Mwachinsyene nkumanyilila kuti chitupate malagasyo go pakuWâ uli usache wa Akunnungu kulagaswa. ⁴ PakuWâ, patwaliji pamo ni wânyamwe twansalile chile kuti tutulagaswe, ni mpela inkuti pakumanyilila ni iyoyo yaitite pakuWâ. ⁵ Kwa ligongo lya panalepele kwendelechela kupililila, nantumile che Timoseo kuti manyilile ngani sya chikulupi chenu. Najogwepe kuti pane jwachigongomalo jula anaiche kukunyyenga ni masengo gose gatupanganyisye kukwenu gaWê gangali chindu.

⁶ Nambo sambano che Timoseo ausile kukwetu kutyochela kukwenu, nombejo atusalile ngani sya kusengwasya sya chikulupi ni unonyelo wenu. Atusalile kuti nkutukumbuchilanga moWâ gose, ni kuti nkulajila kutuwona mpela ila nowe wâkwe itukuti kulajila kumbona. ⁷ Kwa yeleyo achalongo achinjetu, mkusauka kwetu ni mala-gasyo gatukugapata tukutulaswa ntima nomwe kwa kupilikana nkati chikulupi chenu. ⁸ PakuWâ sambano tukwete umi, kwa kummona wânyamwe ndi chiimilile nkutama kwa kulumbikana kwenu ni Ambuje. ⁹ Sambano tukukombola kwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu, malinga ni lukondwa lwatukwete paujo pao kwa ligongo lyenu. ¹⁰ Muusi ni chilo tukwapopelela Akunnungu kwa kuchalila nnope kuti tukole lipesa lya kuonegana sooni kuti tumpe chachilichose chachipungwiche mu chikulupi chenu.

¹¹ Nipele tukwapopelela Akunnungu wâali Atati wêtu ni Ambuje wêtu Che Yesu atukolochesye litala lya kwika kukwenu. ¹² Ambuje anjonjehesye ni kunchuluchisya unonyelo wa jwine ni jwine ni kwanonyela wându wose mpela itukuti kunnonyela wânyamwe. ¹³ Kwayele Akunnungu anlimbisye mitima jenu ni wânyamwe ngamma ni chileWô ni chimme wâswela paujo pa Akunnungu wâali Atati wêtu pachauje Ambuje wêtu Che Yesu pamo ni wându wâo wose.

4

Utame waukwanonyelesya Akunnungu

¹ Mbesi achalongo achinjetu uweji tunjiganyisye yakuti pakutama kuti nkombole kwanonyelesya Akunnungu. Kusyene ntameje yeleyo. Ni sambano tukunchondelela ni kunchisya mu liina lya Ambuje Che Yesu njendelechele kwannope mu utame wo. ² PakuWâ nkugamanyilila malajisyo gatumpele kwa ukombole wa Ambuje Che

Yesu. ³ Akunnungu akusaka wanyamwe mme waswela ni ngasimma wandu wa chikululu. ⁴ Jwannume jwalijose pasikati jenu akuwajilwa kumanyilila yakuti pakutama yambone ni wankwawo mu uswela ni kuchimbichikwa, ⁵ nga wa kwa tama jangalimate mpelaga wandu wa ilambo ine wangakwamanyilila Akunnungu. ⁶ Kwa chindu cho, mundu jwalijose akasanne wela jwakukulupilila Kilisito njakwe namuno kunnyenga, paku wa Ambuje ni wakwalamula wose, mpela ila itwamasile kunsalila ni kunjamura kwachikali. ⁷ Paku wa Akunnungu nganatu wilanga kuti tutame mu usakwa nambo tutame mu uswela. ⁸ Kwayele, mundu jwalijose jwakugakana majiganyo ga, ngakunkana mundu, nambo akwakana Akunnungu wakumpa wanyamwe Mbumu jawo.

⁹ Nambo yankati unonyelo wa wakukulupilila achinjetu, ngatukusaka kunlembela chachili chose, paku wa Akunnungu nsyene anjigenye mwanya inkuti pakusachilwa kunonyelana. ¹⁰ Wanyamwe kusyene nkwanonyela achinjenu wose wa pa Makedonia pose. Ni sambano tukunchondelela achinjetu mpundisye kwannope kupanganya yeleyo. ¹¹ Nchalile nnope kuti nkombole kutama kwa kutulala. Mpanganye indu yenu mwachinsyene ni kupanganya masengo wanyamwe mwachinsyene mpela itwannajisye ila. ¹² Kwanti yeleyo utame wenu chiuwe wa kuchimbichikwa mmbujo mwa wandu wangakwakulupilila Kilisito, nombe ngannajila kukamuswa ni mundu jwalijose mu yaikunso wa.

Kuuja kwa Ambuje

¹³ Achalongo achinjetu ngatukusaka mme wangamanyilila yankati ngani sya wandu wajasiche, kuti nkasupuka mpela wandu wane wanganakola chilolelo. ¹⁴ Tukukulupilila kuti Che Yesu wajasiche ni wasyuchile, iyoyo peyo tukukulupilila kuti Akunnungu chiwaichenawo kukwakwe pamo ni Che Yesu, wose wawile achakulupililaga Che Yesu.

¹⁵ Paku wa malinga ni majiganyo ga Ambuje, tukunsalila yeleyi, uweji watuli chiwela wajumi, wachitusigale mpaka pa lyu wa lya kuuja kwa Ambuje, isyene ngatwalongolela welewo wajasiche. ¹⁶ Paku wa lilamulo chilityosyekwe kaje ni lilo we lya katumetume jwankulu jwa kwini ni lipenga lya Akunnungu, nombe Ambuje nsyene chatuluche kutyochela kwini. Nipele wele wajasiche achakulupililaga Kilisito chasyuche kaje. ¹⁷ Pakumala yeleyo uweji watuli wajumi, watusigele, chitunyakulikwe pamo ni welewo mmaunde kuti tukasimane ni Ambuje kwiunde. Kwayele chitutame pamo ni Ambuje mo wa gose pangali mbesi. ¹⁸ Nipele, ntusyane mitima jenu ni malo we go.

5

Ndiwiche chile kwa kwika kwa Ambuje

¹ Nambo achalongo achinjangu, ngapagwa ligongo lya kunnembela ngani jankati saa ni ndema pachikopochele yeleyo. ² Paku wa mwachinsyene nkumanyilila kuti lyu wa lya kuuja Ambuje likwika chisisimuchile mpela jwawiyi yakuti pakwika chilo. ³ Wandu pacha wechete, "Indu yose itulele ni kwana chitendewe," papopo wonasi ukwaichilila mpela chilungusi cha kuligopola chachikunsimana jwankongwe jwakwete chitumbo, namose wandu wose ngaakombola kuwambala. ⁴ Nambo wanyamwe, achalongo achinjangu nganimma mchipi, namose lyu wa lya linnyichilile chisisimuchile mpela yakuti pakwika jwawiyi. ⁵ Wanyamwe wose ndi wandu wankutamanga mu lilanguka, ni wandu wa muusi. Uweji nganitu wa wandu wa chilo atamuno wa chipi. ⁶ Nipele tukagona mpela wane wo, nambo tuchesye ni kulilongosya twachinsyene. ⁷ Paku wa wandu wakugona wala, akugona chilo ni wandu wakukolelwa, akukolelwa chilo. ⁸ Nambo uwe tuli wandu wa muusi, tukusachilwa kulilongosya twachinsyene. Tukusachilwa kumalangana ni chikulupi ni unonyelo mpela chakuwala cha chisyano cha kulichinga pantima, ni chilolelo chetu cha ukulupusyo nti chisoti cha chisyano chakulichinga mu ntwe. ⁹ Paku wa Akunnungu nganatu wika tujonasiche kwa lutumbilo lwao, nambo kuti

tukulupuswe kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, ¹⁰ juwawile kwa ligongo lyetu kuti namose twaŵaga wajumi pane tujasiche tukombole kutama nawo pachauje. ¹¹ Nipele ntusyane ntima jwine ni jwine ni kulimbisya jwine ni jwine mpela inkutenda sambano.

Malajisyo gambesi ni chikomasyo

¹² Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwachimbichisye welewo wakupanganya masengo pasikati jenu ni wakunnongosya ni wakunjiganya mu utame wa kunkulupilila Kilisito. ¹³ Mwachimbichisye nnope ni kwanonyela kwa liwamba lya masengo gaakupanganya. Ntameje mu chitendewele pasikati jenu.

¹⁴ Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwajamuche wandu waali ni ulesi, mwakumulisye ntima waali ni lipamba, mwakamuchisye wakulepetala, mwapililile wandu wose. ¹⁵ Nilolechesye mwachinsyene kuti akasauchisya mundu chakusakala ku chakusakala, nambo moŵa gose ntendelane yaili yambone kwa jwine ni jwine ni kwa wandu wose.

¹⁶ Nsagalale moŵa gose, ¹⁷ mwapopelele Akunnungu pangapela, ¹⁸ mwatogolele Akunnungu mu yose yaikutyochema pakuŵa yeleyo ni yakuti pakusaka Akunnungu kukwenu wanlumbikene ni Che Yesu Kilisito.

¹⁹ Nkausima mooto wa Mbumu jwa Akunnungu, ²⁰ nkaupwanya utenga waukutyochema kwa Akunnungu. ²¹ Nsosesose yose ni kukumulisya chachili chambone, ²² nchiwambale chachilichose chachikuwoneka changalumbana.

²³ Akunnungu asyene wakupita chitendewele answejesye mose, mu mbumu syenu ni mitima jenu ni mu ilu yenu, yele yose ikasimanikwa ni ilewo kukwenu katema kakwika Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ²⁴ Akunnungu wammilasile wanyamwe chaitendekanye yeleyo pakuŵa welewo ali wakulupilichika.

²⁵ Achalongo achinjetu, ntupopeleleje.

²⁶ Mwakomasye achalongo wose kwa kwalosya kuti nkwanonyela.

²⁷ Ngunnajisya mu liina lya Ambuje kuti mwasyomele chikalata chi wandu wose wakunkulupilila Kilisito.

²⁸ Tukunsachilanga umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

Chikalata chaaŵili chi che Paolo kwa Wandu ŵa ku Sesalonike Chilongolelo

Chikalata chaaŵili kwa wandu ŵa ku Sesalonike chalembeke ni Nduna che Paolo (1:1). Walembe chikalata chi katema kakajipi pakumala kuchilemba chikalata chandanda kwa wandu ŵa ku Sesalonike, pa yaka ya 51 pakumala kupagwa Che Yesu. Che Paolo ŵaliji nganatyochi ku Kolinto, ŵaalembelega chikalata chi wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Sesalonike, wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaŵaapatile katema ka ulendo wao waaŵili wa kulalichila ngani ja Che Yesu (Masengo ga achinduna 17:1-10). Asasile mchitabu cha Masengo ga achinduna kuti mpingo wa wandu ŵakukulupilila Kilisito wo waliji ni Ŵayahudi ŵampepe ni Ŵagiliki achajinji.

Wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Sesalonike ŵaliji nkuganisa kwannope nkati moŵa ga mbesi ga chilambo ni kwika ku Che Yesu kaaŵili, pakuŵa che Paolo alembele indu yejinji nkati chelecho mu ikalata yakwe yose kwa wandu ŵa ku Sesalonike. Kuŵandichila nusu ja chikalata chaaŵili chi kwa wandu ŵa ku Sesalonike chikusala yankati moŵa gambesi ga chilambo. Sooni che Paolo akwajamuka yankati kuleka sambu. Kila muntu apanganyeje masengo kwa ligongo lya kukola chakulya chakwe nsyene, (3:6-10).

Yaili mwelemo

Nduna che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chakwe kwa kulimanyukusya nsyene ni kwamanyisya achinjakwe ŵaali nawo, (1:1-2).

Che Paolo akwatogolela Akunnungu kwa ligongo lya wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali ku Sesalonike ni sooni akwapopelela (1:3-12).

Mu liunjili lyaaŵili che Paolo akukunguluchila nkati moŵa gambesi.

Che Paolo akukunguluchila yankati kuleka ulesi ni akwasaka wandu apanganye masengo (3:1-15).

Che Paolo akumalichisya kwa kwakomasya kaaŵili wandu ŵakukulupilila Kilisito (3:16-18).

¹ Une che Paolo pamo ni che Siluwano ni che Timoseo, tukunnembela chikalata ŵanyamwe mpingo wa wandu ŵakukulupilila Kilisito wa ku Sesalonike, ŵanlumbikene ni Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito.

² Tukummendela umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito.

Ulamusi katema ka kwika ku Che Yesu Kilisito

³ Achalongo, ikutuŵajila kwatogolela Akunnungu moŵa gose kwa ligongo lyenu. Ili yambone kutendekanya yeleyo ligongo chikulupi chenu chikukula nnope ni kunonyelana kwenu kukuchuluka. ⁴ Kwa ligongo lyo, uweji tukulilapa kwa ligongo lyenu, mu mipingo ja wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali wandu ŵa Akunnungu. Tukulilapa pankwendelechela kwakulupilila Ambuje ni kupililila malagasyo ni masauko gagakunsimana.

⁵ Yeleyo yose ikulosya isyene kuti Akunnungu akulamula kwa umbone kuti mmalanjikwe ŵakuŵajilwa kwinjila mu umwenye wa Akunnungu waunkulajila. ⁶ Akunnungu chachitendekanya yaili yambone, chiŵauchisye malagasyo aŵala wose ŵakunlagasya ŵanyamwe, ⁷ ni kumpumusya mwanya ŵankulagaswa pamo nowe. Chelecho chichitendekwe pachaoneche Ambuje Che Yesu achityochelaga kwini pamo ni achikatume-tume ŵakwe ŵa kwini ŵaali ni machili. ⁸ Akunnungu chiŵajamuche kwa malamba ga

mooto wekolele aŵala ŵandu ŵakunkana ni ŵangakujitichisya Ngani Jambone jankati Ambuje ŵetu Che Yesu. ⁹ Kwamukwa kwawo chikuŵe konangwa kwa moŵa gose pangali mbesi ni kutalikanganywa ni Ambuje ni kutalikanganywa ni ukulu wa ukombole wao, ¹⁰ patachiika lyuŵa lyo kuti akuswe pasikati ja ŵaswela ŵakwe ni kusimonjekwa ni ŵandu wose ŵakwakulupilila. Mwanya iyoyo peyo chimme pamo ni ŵanyawo pakuŵa nkulupilile umboni utwansalile ula.

¹¹ Kwa ligongo lyo tukumpopelelanga moŵa gose kuti Akunnungu ŵetu ankombolesye kutama malinga ni inkuti pakusachilwa kutama. Tukupopelela kuti kwa ukombole wao amalichisye yose yambone inkusaka kupanganya ni kila masengo ga chikulupi. ¹² Tukupopelela yele kuti liina lya Ambuje ŵetu Che Yesu likuswe nkati mwenu, ni ŵanyamwe nkuswe kwa litala lya umbone wa Akunnungu ŵetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

2

Mundu Jwachigongomalo

¹ Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, aji jili ngani ja kwika kwa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni kusongangana kwetu pamo paujo pao. Kwayele tukunchondelela nnope, ² kasimpweleswa chitema namuno unantojimye utenga, namose ni liloŵe, namose ni chikalata chachikuganichikwa kuti chityochele kukwetu, chachikusala kuti lyuŵa lya kuuja kwa Ambuje limasile kwika. ³ Nkakunda kulambuchikwa ni mundu jwalijose kwa litala lyalili lyose. Pakuŵa lyuŵa lyo ngaliika mpaka uiche kaje utindiganyo wekulungwa ni Jwachigongomalo awoneche, mundu jo mbesi jakwe jili kujonangwa tikitiki pa mooto wangali mbesi. ⁴ Jwelejo akulikwesya pachanya pa kila chindu chakuchiŵilanga ŵandu kuti achiminungu pane kuchipopelela. Kwayele chajinjile mu Nyuumba ja Akunnungu ni kutama mwelemo achiliŵilangaga nsyene kuti ali Akunnungu.

⁵ Ana ngankukumbuchila kuti panaliji pamo ni ŵanyamwe nansalile indu yose yi? ⁶ Nambo kwana chindu chachikulekasya kopochela yeleyo sambano, ni ŵanyamwe nkuchimanyilila chelecho. Kwayele lyuŵa pachiliiche Jwachigongomalo chawoneche pa katema kambone. ⁷ Pakuŵa machili gagasisiche ga chigongomalo cho gakupanganya masengo, nambo Jwachigongomalo jula yaani Shetani ngawoneka kose mpaka jwele jwakunlekasya jo pachatyosyekwe. ⁸ Pelepo ni pachakopochele Mundu Jwachigongomalo, nambo Ambuje Che Yesu pachaiiche chambulaje kwa mbumu ja pakang'wa pao ni kunjonanga kwa ung'alime wa ukulu pachaiiche. ⁹ Mundu Jwachigongomalo chachiika ni machili ga Shetani ni kutendekanya imanyisyo yaili yose ni yakusimonjeka ya unami, ¹⁰ ni kutumia chigongomalo chachili chose kwalambusya wose ŵakusochela. Ŵanyawo chasochele ligongo nganaunonyela usyene kuti akulupuswe. ¹¹ Kwa ligongo lyo Akunnungu ŵapelechele machili ga kusoyasya kuti aukulupilile unami. ¹² Kwayele ŵandu wose uŵakanile kuukulupilila usyene nambo akusisangalalila sambu, chalamulikwe.

Nsaagulikwe kuti ankulupusye

¹³ Nambo ikutuŵajila kwatogolela Akunnungu moŵa gose kwa ligongo lyenu, achalongo ŵankunonyelwa ni Ambuje, pakuŵa Akunnungu ansagwile ŵanyamwe chitandile kundanda kuti nkulupuswe kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu kuti ntendekwe ŵandu ŵao ŵaswela kwa chikulupi chenu mu usyene. ¹⁴ Akunnungu annaliche mwanya kwa litala lya Ngani Jambone jitwalalichile uwe kuti mpochele liuto lya ukulu wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. ¹⁵ Nipele, achalongo achinjetu, njimeje chilimbile ni kukamulisya majiganyo gamwalijiganyisye kukwetu kwa ulalichile wetu pane chikalata chitwannembele.

¹⁶ Tukwaŵenda asyene Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati ŵetu juŵatunonyele ni kwa umbone wao, ŵatupele utulasyo wa moŵa gose pangali mbesi ni

chilolelo chambone, ¹⁷ ajitusye mitima jenu ni kunlimbisa mmasengo ni kuwecheta gambone.

3

Ntupopeleje kwa Akunnungu

¹ Mbesi, achalongo achinjetu, ntupopeleje kuti utenga wa Ambuje ujenele kwa chitema ni kupochelwa kwa kuchimbichikwa mpela ilitite kuwa kukwenu.

² Iyoyo mpopelele kwa Akunnungu kuti atukulupusye ni wandu wachigongomalo ni wangalumbana, pakuwa ngana wa wose wakukunda kujikulupilila Ngani Jambone.

³ Nambo Ambuje ali wakukulupichika, nombe chanlimbise ni kungosa ni Jwachigongomalo jula yaani Shetani. ⁴ Tukumanyilila isyene mwa Ambuje yakuti nkuitenda ni chinjendelechele kuitenda aila itukunlajisya.

⁵ Ambuje anlongosye mu kumanyilila kwannope unonyelo wa Akunnungu ni upililiu umpegwile ni Kilisito.

Majiganyo nkati kupanganya masengo

⁶ Kwa liina lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito tukunnajisya achalongo achinjetu, nlisepusye ni achalongo achinjetu wose waali wa ulesi ni wangakugakuya majiganyo gatwanjiganyisye. ⁷ Wanyamwe mwachinsyene nkumanyilila inkuti pakusachilwa kutusyasya. Pakuwa patwaliji pasikati jenu, uwe nganituwa wa ulesi. ⁸ Uweji nganitulya chakulya cha mundu jwalijose panganlipa. Nambo twapanganyisye masengo kwa kuchalila ni nkulaga muusi ni chilo, kuti tukampa mundu jwalijose masengo ga kutulela. ⁹ Tukakombwele kutumia ulamusi wetu kuti ntukamuchisye, nambo nganitutenda yeleyo ligongo twasachile tunnosye inkuti pakusachilwa kutenda. ¹⁰ Pakuwa, namose patwaliji nomwe twannajisye yeleyi, "Mundu jwalijose jwangasaka kupanganya masengo, akasalya iyoyo peyo."

¹¹ Tukuwecheta yeleyi ligongo tupilikene kuti wampepe pasikati jenu ali wa ulesi, wangakupanganya masengo kose, nambo akwamba kulijinjisya mu indu ya wandu wane.

¹² Kwa liina lya Ambuje Che Yesu Kilisito tukwalajisya ni kwajamuka wele wandu kuti atulale ni kupanganya masengo kwa ligongo lya kulikolela chakulya chao achinsyene.

¹³ Nambo wanyamwe, achalongo achinjangu, kasimpela kutendekanya yambone. ¹⁴ Naga apali mundu jwangasaka kugakumulichisya malajisyo gatukunlembela nchikalata chi, munlolechese kwannope mundu jo, nkasyowekana najo melepe akole soni. ¹⁵ Ngasimummalanjila jwelejo nti jwammagongo, nambo munjamuche chisau nlongo njenu.

Malowe ga kumalichisya

¹⁶ Ambuje wachitendewele asyene ampe chitendewele mo wa gose ni mulimose. Ambuje atame ni wanyamwe wose.

¹⁷ Chelechi ni chikomasyo chingulemba ni makono gangu une che Paolo nansyene. Chelechi ni chimanyisyo changu cha ikalata yangu yose, yeleyi ni inguti pakulemba.

¹⁸ Ngummendela umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito utame ni wanyamwe wose.

Chikalata chaandanda cha Paolo kwa Timoseo Chilongolelo

Chitabu cha ndanda chi che Timoseo, chili chikalata chiwalembile nduna che Paolo kwapelechela wakulijiganya wa che Timoseo. Chikalata chaandanda chi che Timoseo ikomboleka chalembeke pa chaka cha 62 mpaka 64 Pakumala kupagwa Che Yesu. Yeleyi ikomboleka yaliji chiwandi ni kumbesi kwa umi u che Paolo. Che Paolo waliji ni ulongo ni che Timoseo ni katema kakajinji wammilangaga mwanagwe (Filipo 2:22; 1 Timoseo 1:2; 18).

Chikalata chi chili chimo mwa ikalata ncheche i che Paolo iwajawisye kwa mundu badala ja kwajauchisya mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu. Ikalata ine itatu yo ili 2 Timoseo ni Tito ni Filimoni. Chikalata cha 1 Timoseo chigumbele malajisyo nkati kwalamba Akunnungu kwa mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu (2:1-15) Yakutikusachilwa kuwa ilongola kwa mipingo ja wandu wakwakulupilila Che Yesu (3:1-13) Ni makanyo nkati wakwiganya wa unami (1:3-11; 4:1-15; 6:2-5). Chikalata chi chikusya che Paolo iwatite pakwajiganya che Timoseo kuwa chilongola pasikati ja mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu. Chikalata cha 1 Timoseo chigumbele malajisyo gagakwakamusya ilongola ya mipingo ja wandu wakwakulupilila Che Yesu agano mowa gano kukombola kwalongosya wandu wakwakulupilila Che Yesu.

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kwa kwakomasya che Timoseo (1:1-2).

Ni sooni che Paolo akwajamuka che Timoseo nkati wakwiganya wa unami (1:3-11).

Nipele che Paolo akwendelechela kuwecheta yakuti pakwatogolela Che Yesu Kilisito (1:12-19).

Soonu akwalajisya che Timoseo nkati kwalamba Akunnungu ni ilongola ya mipingo ja wandu wakwakulupilila Che Yesu (2-3).

Che Paolo akuchimalichisya chikalata chakwe kwa kwapa che Timoseo malajisyo gakumalichisya (4-6).

¹ Une che Paolo nduna jwa Che Yesu Kilisito kwa kulajiswa ni Akunnungu Nkulu-pusyo jwetu pamo ni Che Yesu Kilisito chilolelo chetu. ² Ngunnembela che Timoseo mwanangu jwa usyenesyene mu chikulupi.

Ngummendela umbone ni chanasa ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Che Yesu Kilisito Ambuje wetu.

Kwamuka nkati majiganyo ga unami

³ Ngusaka nnonjele ku Efeso mpela ila inatite pakunchondelela katema panaliji nkwaula ku Makedonia. Kweleko kwana wandu wakujiganya majiganyo ga unami nkaakanye. ⁴ Mwasalile alekangane ngano sya unami ni mowa gose kugatanga meena ga achambuje wao pangali mbesi. Yele yose ikutandisya makani. Ngaikwalimbisya wandu mmasengo ga Akunnungu gagakutendeka kwa litala lya chikulupi. ⁵ Nningwa wa lyele lilajisyo uli unonyelo waukutyochela mu ntima weswela ni nkuimanyilila kuitenda yaili yambone ni chikulupi cha usyene. ⁶ Nambo wandu wane gasowile gelego ni kugalauchila kuusyanausyana indu yangalimate. ⁷ Welewo akusaka aweje wakwiganya Malajisyo nambo achinsyene ngaakugamanyilila malo we gaakuga wecheta atamuno indu yaakulimbila kuisala.

⁸ Tukumanyilila kuti Malajisyo ga Akunnungu gali gambone, iwaga mundu chagawone kwa litala lyalikusachilwa kugawona. ⁹ Tukumanyilila kuti Malajisyo ngani-gawichikwa kwa ligongo lya wandu wambone, nambo gawichikwe kwa ligongo lya wandu

Wangalumbana ni Wangakugajitichisya Malajisyo, ni Wandu Wangakwapopela Akunnungu ni Waali ni sambu, ni Wandu Wangakwamanyilila Akunnungu ni Wakutukana ni Wandu Wakwaulaga atati ni achikulu Wao ni kwaulaga Wandu Wane. ¹⁰ Malajisyo gaWichikwe kwa ligongo lya Wachigwagwa ni kwa achalume Wakugonana achinsyene pe ni kwa Wakwasumisya Wandu kuWa achikapolo ni kwa Waunami ni kwa Wakulumbilila unami ni kwa Wakupanganya ipanganyo yangaikulandana ni majiganyo gausyene. ¹¹ Majiganyo ga gakyochela mu Ngani Jambone jambele Akunnungu jwangulupilile lalichile Ngani Jambone jajikutyochela kwa Akunnungu Waali ni ukulu ni Wakulapikwa moWa gose.

Che Paolo akutogolela ligongo lya chanasa cha Akunnungu

¹² Ngwatogolela Ambuje wetu Che Yesu Kilisito Wandasile machili pa masengo gangu, pakuWa amweni ndili jwakukulupilichika nipele Wasagwile kuti natumichile. ¹³ Namuno kalakala naliji ngwatukana Akunnungu ni kwalagasya Wandu ni naliji mundu jwaumenyani, Akunnungu Waangolele chanasa, ligongo natesile yeleyo nkuloWela kwangu ni kwa ungamanyilila wangu ni pakuWa nganingola chikulupi. ¹⁴ Ambuje wetu Wambebe umbone wao wejinji ni chikulupi ni unonyelo watulinawo nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito. ¹⁵ LiloWe li lili lyakukulupilichika ni kukundikwa, yakuti Che Yesu Kilisito Waiche pachilambo kukwakulupusya Waali ni sambu. None ndili jwa sambu kwapunda wose, ¹⁶ nambo kwa lye ligongo lya Akunnungu Wangolele chanasa. Watesile yele kuti kwa litala lyangune jwa sambu kwapunda Wandu wose, Che Yesu Kilisito akombole kulosya upilili wao. None mme chisyasyo kwa wose uchakulupilile ni kupochela umi wa moWa gose pangali mbesi. ¹⁷ Sambano kwa Mwenye Wa moWa gose pangali mbesi, nombe Wangakuwa namose Wangakuwoneka, ni Waali Akunnungu Wajika, Wandu wose Waape luchimbichimbi ni ukulu mmoWa gose pangali mbesi! Eloo.

¹⁸ Mwanangu che Timoseo, ngumpa ali lilajisyo li malinga ni maloWe gakuondola gagaWechetekwe kalakala gankati mwe. MaloWe go ni gachigantende nkombole kumenyana ngondo jambone, ¹⁹ mpunde kukamulisya chikulupi chenu ni majiganyo ga usyene ga chikulupi ni kuitenda yaili yambone pe. Wandu Wane akanile kugajitichisya majiganyo ga usyene, kwayele achionasile chikulupi chao. ²⁰ Mwa Welewo apali che Himeneyo ni che Alekisanda unajamwiche kwa kwalechela mmakono mwa Shetani kuti ajiganyikwe anaatukane Akunnungu.

2

Majiganyo gankati kupopela

¹ Nipele, chikanaWe chachili chose mwasalile Akunnungu yankwisaka ni mwapopele Akunnungu ni mwapopelele Wandu Wane ni mwatogolele Akunnungu kwa ligongo lya Wandu wose. ² Mwapopelele mamwenye ni Wandu Waali ni ulamusi kuti tutame kwa kutulala ni chitendewele pamo ni kwachimbichisya Akunnungu ni lwendo lwambone. ³ Chindu chi chili chambone ni chakukundikwa paujo pa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, ⁴ jwakusaka Wandu wose akulupuswe ni akombole kumanyilila usyene. ⁵ PakuWa Akunnungu ali Wamo pe, nombe kwana jwakwilanya jumo pe pasikati ja Akunnungu ni Wandu, ni mundu jo ali Che Yesu Kilisito, ⁶ uWalityosisye nsyene kwawombola Wandu wose. Ayiyi ikulosya kuti kele kaliji katema kakasachikwe kanti Akunnungu akusaka kwaWombola Wandu Wakwe. ⁷ Kwayele naWichikwe me jwantenga ni jwakwajiganya Wandu WangaWa Wayahudi ni nalichile ngani ja chikulupi ni usyene. Une nguWecheta yausyene nganguWecheta ya unami.

⁸ Nipele papali pose pankusimana kwapopelela Akunnungu, ngusaka achalume Wakulityosya kwaligongo lya Akunnungu anyakule makono gao gakuasalala apopele pangali lutumbilo atamuno makani. ⁹ Iyoyopeyo ngusaka achakongwe alitulusye ni

kuwala minjilo yaikuchimbichikwa ni kulikwatula kwao kukaŵa kwa kutiŵa utiŵe wakusimosya pane kulilemba kwa indu yekolochekwe kwa sahabu atamuno igogo ya lulu pane minjilo ja ndalama jekulungwa. ¹⁰ Nambo kulikwatula kwao kuŵeje kwa isambo yambone ikuŵajilwa kutendekwa ni achakongwe ŵakwapopelela Akunnungu. ¹¹ Achakongwe atameje jii ni mkulitulusya katema ka kulijiganya Liloŵe lya Akunungu. ¹² Une ngangumpa jwankongwe lipesa lya kwiganya, atamuno kwatawala ŵankwakwe, nambo atame jii. ¹³ Pakuŵa che Adamu ali jwaandanda kugumbikwa ni kwikaga che Hawa. ¹⁴ Ni che Adamu ngaŵa juŵanyenjekwe, nambo jwankongwe ni juŵanyenjekwe ni kulipwanya Lilamulo lya Akunungu. ¹⁵ Nambo jwankongwe chakulupuswe ni chaligopole uchenene, naga chalonjele mu chikulupi ni unonyelo ni uswejelo pamo ni kuligosa.

3

Ilongola mwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito

¹ Ali liloŵe li lili lya usyene lyati, naga mundu asakaga aŵe chilongola jwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, akulajila masengo gambone. ² Nipele chilongola akusachilwa aŵeje mundu jwangali chileŵo, akusachilwa aŵeje ni ŵankwakwe ŵamope ni jwangakutolwa ni jwalunda ni jwakulichimbichisya ni jwapochela achalendo ni jwakukombola kwiganya. ³ Ngakusachilwa aŵe jwakolelwa ni jwaumenyani, nambo aŵeje jwakulitimalika ni jwakusaka chitendewe, atamuno jwangakunonyela nnope mbiya. ⁴ Akusachilwa aŵeje mundu jwakwajimilila uchenene ŵandu ŵaali mu nyuumba jakwe ni kwajiganya achiŵanagwe aŵe ŵa kupilikanichisya kwa luchimbichimbi lose. ⁵ Pakuwa iŵaga mundu ngakukombola kwajimilila uchenene ŵandu wa mu nyuumba jakwe, chakombole chinauli kuujimilila mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito yaani ŵandu ŵa Akunungu? ⁶ Ngakusachilwa aŵe jwakukulupilila jwasambano, atakulifuna ni kugwa ni kulamulikwa mpela ila iyaliyi kwa Shetani. ⁷ Sooni ikummajila aŵe mundu jwaali ni umboni wambone pasikati ja ŵandu ŵa paasa pa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, kuti atakunyeluswa ni kugwa pa chitanje cha Shetani.

Ŵakamusi ŵa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito

⁸ Iyoyopeyo ŵakupanganya masengo ga kwakamusya ŵandu ŵane ŵaali mu mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito aŵeje ŵaali ni lwendo lwambone ni ŵandu ŵakusala chindu chimo ni ŵangakung'wa nkologo kwannope ni ŵandu ŵangali ni lipamo. ⁹ Akusachilwa kukamulangana kwannope ni usyene wausisikwe wa chikulupi kwa nningwa wambone. ¹⁰ Ikuŵajilwa alinjikwe kaje ni awonekaga kuti akufai nipele apanganye masengo ga ukamusi. ¹¹ Achakongwe ŵao iyoyo aŵe ŵandu ŵa mbili jambone, akaŵa ŵakulambusya, ni aŵeje ni ukombole wakulitawala ni ŵakukulupilichika mu yose. ¹² Jwakupanganya masengo ga kuukamusya mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, aŵe mundu jwa ŵankwawo ŵamo pe ni kwalongosya achiŵanagwe uchenene pamo ni ŵandu ŵaali mu nyuumba jao. ¹³ Pakuŵa ŵakamusi ŵakupanganya masengo uchenene akulapikwa ni ŵandu, nombewo akupakombola kwasalila ŵandu chikulupi chakwete nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito pangajogopa.

Usyene wauunukulikwe

¹⁴ Ngunnembela chikalata chi, akuno ndi ngulolela kwika kukwenu pangakaŵa. ¹⁵ Nambo naga chingaŵe kwika, chikalata chi chichimanyisye lwendo lwa ŵandu yalukuti kusachilwa kuŵa mu nyuumba ja Akunungu, yaani mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito. Ŵandu wo ali chimila ni nsingi wa usyene ni ali ŵandu ŵakwe Akunungu ŵajumi. ¹⁶ Usyene, nganitukola lipamba nkati usyene wa chikulupi chekulu chachiunukulikwe, usyene wo ni kuti,

W̄elewo w̄awonechekwe mu chiilu cha chiundu,
w̄awalanjikwe ni Mbumu jwa Akunnungu kuti ali w̄akupanganya yakusaka Akunnungu,
w̄aloleche ni katumetume jwa kwinani.

W̄alalichikwe pasikati ja w̄andu w̄a ilambo,
w̄akulupilichikwe papali pose mu chilambo,
w̄anyakulikwe kwinani mu ukulu.

4

W̄akwiganya w̄a unami

¹ Mbumu jwa Akunnungu akusala pangasisa kuti moŵa ga mbesi w̄andu w̄ane chaleche chikulupi chao ni kusipilikachisya mbumu syasikulambusya ni majiganyo ga masoka. ² Majiganyo ganti yele gakujenechekwa ni w̄andu w̄a unami, w̄aati mitima jakukumbuchila kupanganya yambone jiwile mpela ila jijochekwe ni chisyano cha mooto. ³ W̄ele w̄andu wo akwiganyanga kuti ili sambu kulombela ni sooni kulya yakulya impepe. Nambo Akunnungu w̄aigumbile yele yakulya lya kuti, w̄andu w̄akwakulupilila w̄ele ni kuumanyilila usyene alyanje kwa kwatogolela Akunnungu. ⁴ Pakuŵa chili chose chachipanganyikwe ni Akunnungu chili chambone ni nganichipagwa chakukanilwa, nambo ipochelwe kwa kwatogolela Akunnungu. ⁵ Pakuŵa kwa litala lya Liloŵe lya Akunnungu ni kwa kupopelela, kukuchitenda chindu cho chikundikwe ni Akunnungu.

Jwakutumichila jwambone jwa Kilisito Yesu

⁶ Iŵaga chimwasalile achalongo achinjetu wose malajisyo ga, chimme jwakutumichila jwambone jwa Kilisito Yesu, chinkule mu chikulupi kwa maloŵe ga chikulupi ni majiganyo ga usyene gankugakuya. ⁷ Nambo nnekangane ni ngano syakalakala sya unami syanganisiŵa sya Akunnungu ni syangalumbana. Nchalile nkole mbili ja kwanonyelesya Akunnungu. ⁸ Pakuŵa kulijongola kukuchikamusya chiilu nambo kupanganya aila yakuisaka Akunnungu kwana ukamuchisyo mu indu yose, pakuŵa ikutulanjila umi mu utame wa sambano ni waukwika wo. ⁹ Ali liloŵe li lili lyakukulupilichika, sooni lyalikuŵajilwa kukundikwa ni kukulupilichika. ¹⁰ Uwe tukusauka ni kupanganya masengo kwa kuchalila pakuŵa tukwete chilolelo chetu kwa Akunnungu w̄aali w̄ajumi, ni w̄aali Nkulupusyo jwa w̄andu wose nnopennope jwa w̄ele w̄akukulupilila.

¹¹ Gele ni maloŵe gagakuŵajilwa kugalajisya ni kugajiganya. ¹² Nkajitichisya kuti mundu jwalijose anyosye pakuŵa ndi jwanchanda, nambo mme chisyasyo cha w̄andu w̄akukulupilila, mu uŵechete wenu ni mu lwendo lwenu ni mu unonyelo wenu ni mu chikulupi chenu ni mu utame waukwanonyelesya Akunnungu. ¹³ Moŵa gose nlimbile kwaŵalanjila w̄andu Malembelo ga Akunnungu pangalisisa, ni kulalichila Ngani Jambone ni kwiganya mpaka patiiche. ¹⁴ Nkaleka kuupanganyichisya masengo ntuuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu umpochele kwa litala lya utenga wa w̄akulondola w̄a Akunnungu ni apala nkungulu wa achachekulu paŵansajichile makono. ¹⁵ Nganichisye nkati gelego ni kulityosya mwasyene nkupanganya indu yose. ¹⁶ Nlilolechesye inkuti pakutama ni inkuti pakwiganya. Njendelechele kutenda yeleyo kuti nkombole kulikulupusya mwasyene ni w̄elewo w̄akumpilikana wo.

5

Yaikuti pakusachilwa kwapanganyichisya w̄akukulupilila

¹ Nkankalipila jwannume jwanchekulu, nambo mmechete nawo nti atati w̄enu. Mwapanganyichisye achachanda nti achapwenu, ² mwapanganyichisye achakongwe achachekulu nti achikulu w̄enu ni achiŵali nti achalumbu w̄enu, pangaganichisya yangalumbana.

³ Mwakamuchisye achakongwe wawililwe ni achiwankwawo, wanganakola mundu jwakwamuchisya. ⁴ Nambo iwaga jwawililwe akwete wanache pane isukulu, wanyawo akusachilwa alijiganye kupanganya indu yaikusachilwa kupanganyikwa ni wandu wakwapopelela Akunnungu kwa wandu waali mu nyumba jao. Ni kwa kutenda yeleyo akwauchisya kwalela achawelesi ni achachekulu wao mpela yatite kulelekwa wanyawo pawaliji achanandi. Pakuwa achichi chili chakunonyelesya paujo pa Akunnungu. ⁵ Jwele jwankongwe jwawililwe kusyene jwanganakola mundu jwakunnela, achiwisile chilolelo chakwe kwa Akunnungu ni kutama nkwapopelela Akunnungu muusi ni chilo kuti akole ukamuchisyo. ⁶ Nambo jwankongwe jwawililwe jwakutama kwa kusaka kulinonyelesya nnope jwelejo jwammwe, namuno ali jwansima chiwela. ⁷ Mwape wandu malajisyo ga, kuti wandu wane akasaona wana ilewo. ⁸ Nambo iwaga mundu ngakwamuchisya achapwakwe nopennope awala wandu waali mu nyumba jakwe asyene, jwelejo achikanile chikulupi chakwe nombe ali jwangelumbana nnope kumpunda mundu jwangakukulupilila.

⁹ Kasimwalemba mu chitabu cha meena ga achakongwe wawililwe, jwawililwe jwalijose jwanganamalila yaka sitini. Sooni aweje jwalombekwe kamo pe. ¹⁰ Sooni awe jwana umboni wa ipanganyo yambone, jwalelite achiwanagwe uchenene, jwapochele achalendo mu nyumba jakwe, wakundile sajo sya wandu wa Akunnungu, wakamuchisye wakulaga ni wakupanganya indu yambone yailiyose. ¹¹ Nambo mu chitabu cho nkagalemba meena ga wawililwe ali achiwali, pakuwa wajinjilwaga tama ja kusaka kulombekwa sooni, chaleche kwatumichila Kilisito. ¹² Kwayele chawe ni chilewo kwa kuleka chikulupi cha kwatumichila Akunnungu chiwachiwisile kundanda. ¹³ Nkupunda yeleyo, akuwa wa ulesi, achendajendaga mu nyumba jimo mpaka jine, ni akuwa wandu wakwasongona wandu wane ni kulijinjisya mu indu ya wandu wane ni kusala indu yangawajilwa kuisala. ¹⁴ Kwa ligongo lyo ngusaka wele wawililwe ni achiwankwawo ali achiwali alombekwe, aweleche wanache ni kusigosa nyumba syao kuti wammagongo wetu anakombole kukola lipesa lya kuwecheta indu yangalumbana yaikutugamba uwe. ¹⁵ Pakuwa wane wawililwe ni achiwankwawo, amasile kulyungasika ni kunkuya Shetani. ¹⁶ Iwaga jwankongwe jwalijose jwakunkulupilila Kilisito, akwete wawililwe ni achiwankwawo mwa achalongo achinjakwe, jwelejo akusachilwa kwagosa ni ngawa kuulechela masengo go mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito, kuti mpingo wo ukombole kwagosa wawililwe ni achiwankwawo wanganakola ukamuchisyo wauli wose.

¹⁷ Achachekulu ilingola wakuulongosya uchenene mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito akuwajilwa kuchimbichikwa ni kupegwa malipilo gambone, nnope nnope wakuchalila kulalichila Ngani Jambone ni kujiganya. ¹⁸ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, "Nkanta wa kang'wa ng'ombe pakupanganya masengo ga kuputukula magowolo," ni "Jwa masengo akuwajilwa malipilo gakwe." ¹⁹ Ngasimpochela magambo gagakungamba jwanchekulu chilongola jwa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ika we kwa umboni wa wandu wawili pane watatu. ²⁰ Wele wakutenda ya sambu mwajamu mu che paujo pa wandu kuti wandu wane wo ajogope.

²¹ Ngunlajisya mmbujo pa Akunnungu ni mmbujo pa Kilisito ni mmbujo mwa achikatumetume wa kwinani waswela wasagulikwe, nkamulisye malajisyo ga pangaleka nachiwamuno limo ni kutenda yaikusachilwa pangali lusagu. ²² Kasintenda chitema kunsajichila makono mundu pakusagulikwa kuwa chilongola nkupanganya masengo ga Ambuje. Sooni nkalinjisya mu sambu sya wandu wane, nambo nligose mwasyene, mpanganye yaikwanonyelesya Akunnungu.

²³ Ngasinng'wa meesi pe, nambo mng'weje divai kanandi ligongo lya lutumbo lwenu pakuwa nkulwalalwala.

²⁴ Sambu sya wandu wane sikuwoneka pangasisika namose kakana we katema ka kulamulikwa, nambo sambu sya wandu wane sikuwoneka kanyuma pakumala kula-

mulikwa. ²⁵ Iyoyopeyo ipanganyo yambone ikuwoneka pangasisika, namose aila yangaikuwoneka pangasisika ngaikomboleka kuisika.

6

¹ Achikapolo wose akuwajilwa kwachimbichisya kwannope achakulu wao kuti akapagwa mundu jwa kwatukana Akunnungu ni kugatukana majiganyo getu. ² Nombe achikapolo waali ni achakulu wao wakukulupilila akasawanyosya pakuwa ali achalongo achinjao mwa Kilisito. Nambo akuwajilwa kwatumichila uchenene, pakuwa nombewo akupochelela indu yambone kutyochelela mmasengo ga Wakilisito wakwanonyela. Gelego ni malowe gankusachilwa kujiganyikwa ni kulalichikwa.

Majiganyo ga unami ni Chipanje chisyene

³ Mundu jwalijose ajiganyaga majiganyo gagakupisyangana ni aga ni ngakugakunda malowe ga usyene ga Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, atamuno majiganyo ga kutama nkwanonyelesya Akunnungu, ⁴ jwelejo aguumbele kuligamba ni jwangachimanyilila chachili chose. Jwele ali mundu jwakusaka makani ni umenyani wa malowe gangalimate gagakwikawo wiu ni ngondo ni kutukana pane tama syangalumbana, ⁵ ni ukangani wangali mbesi kutyochela kwa wandu wasakele mmitima jao ni wangali usyenesyene. Wakuganichisya kuti kwatumichila Akunnungu lili litala lya kulipatila chipanje.

⁶ Isyene kwatumichila Akunnungu ngakukuntenda mundu awe jwachipanje, iwaga mundu inkwanile indu yalinayo. ⁷ Pakuwa nganituika ni chindu chachili chose mchilambo muno, namuno ngatutyoka ni chindu mu chilambo muno.

⁸ Nipele iwaga tukwete yakulya ni yakuwala, yeleyo ikutukwana. ⁹ Nambo wele wakusaka kusichila wo akugwa mu yakulinjikwa ni kutanjila mu chitanji cha tama syasijinji syangalumbana, syasikwautila wandu mu kukongoloka ni chiwa. ¹⁰ Pakuwa kujinonyela kwannope mbiya jili ndande ja ungalumbana wose. Wandu wajinji asachile kwannope akole mbiya, kwayele achilesile chikulupi ni kulipoteka mitima jao kwa kupeteka kwakukulungwa.

Malajisyo ku che Timoseo

¹¹ Nambo mmwe mundu jwa Akunnungu nlisepusye ni yeleyo, nsose kuwa wambone paujo pa Akunnungu ni kutama mu utame wa kwatumichila ni iyoyo nkole chikulupi ni unonyelo ni upililiu ni kulitimalika. ¹² Mmeje jwakupunda mu kumenyanila lilowe lyambone lya chikulupi, nkakole umi wa mowa gose pangali mbesi, uwammilanjile katema pamwajitichisye mwasyene kwakuchitanga chikulupi chenu paujo pa wandu wa umboni wajinji. ¹³ Ngunnajisya paujo pa Akunnungu wakuitenda indu yose iwe yejumi ni paujo pa Yesu Kilisito uwa wasasile usyene paujo pa Pontio Pilato, ¹⁴ kuti nlikamulichisye lilajisyo li kwa kulupilichika pangalewa mpaka lyuwa litachiuja Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ¹⁵ Kuuja kwakwe chikutendekwe pa katema kakakusachilwa kakawichikwe ni Akunnungu. Akunnungu jwakulapikwa ni jwakulongosya ni Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje wa achambuje. ¹⁶ Welewo pe ni wakukombola kutama mowa gose pangali mbesi nombe akutama palilanguka kwanti mundu jwalijose ngapakombola kuwandichila ni ngapagwa mundu jawawaiye kwaona ni jwakukombola kwaona. Wandu wose wachimbichisye welewo nombewo alongosye mowa gose pangali mbesi! Eloo.

¹⁷ Mwasalile waali wachipanje mu chilambo chasambano chino kuti akalifuna, atamuno akasachiwika chilolelo chao mu ipanje yangaikukulupilichika. Nambo wakulupilile Akunnungu wakutupa indu yose mkuchuluya kuti tukole lukondwa mu yele. ¹⁸ Mwasalile atende yambone, atende isambo yejinji yambone, awe wandu wakwakamusa wandu wane kwa ntima wambone ni atame chile kwagawila wandu wane ipanje yao. ¹⁹ Kwa kutenda yele chikunkamusye kukola chipanje mu umi waukwika

yaani umi usyene mpela ila mundu jwakulikumbila indu yejinji kuti yakamusye mmoŵa gagakwika.

²⁰ Che Timoseo, choonde ngose aila imwapegwilwe. Nlisepusye ni iŵecheto ya wamba ni ukangani wangelumbana yaikuŵilanjikwa ni ŵandu ŵane, “Umanyilisi.” ²¹ Pakuŵa ŵandu ŵane akuliwona akwete umanyilisi wo, ni kwakutenda yeleyo alesile kutenda yaikuŵajilwa kutendekwa mu chikulupi chao. Umbone wa Akunnungu uŵe kukwenu.

Chikalata chaaŵili chi che Paolo kwa Che Timoseo Chilongolelo

Chitabu cha 2 Timoseo chili chikalata chaaŵili chiŵalembile nduna che Paolo kwalem-bela che Timoseo jwakulijiganya jwao. Chikalata chaaŵili chalembeke chiŵandi ni kumbesi kwa umi u che Paolo. Kele katema ko che Paolo ŵaliji ataŵikwe ku Loma (2 Timoseo 1:16). Che Paolo ŵaliji ni ulongo ni che Timoseo ni katema kose ŵammilangaga mwanagwe (Filimoni 2:22; 1 Timoseo 1:2; 18).

Achi chili chimo mwa ikalata ncheche i che Paolo iŵajawisye kwa mundu badala ja kuchijausya kwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Che Yesu. Ikalata ine itatu ili 1 Timoseo, ni Tito ni Filimoni. Katema paŵalembile chikalata cha 2 Timoseo, ŵandu ŵakwe Kilisito ŵaŵatamaga ku Loma ŵalinji nkulagaswa. Ali likukomboleka kuŵa ni ligongo lya che Paolo kutawa ni kwapa malajisyo che Timoseo gati apililile mu ulendo wao. Mpela yaitite kuŵa mu Timoseo jwaandanda, che Paolo akwajamuka kwannope che Timoseo nkati ŵakwiganya ŵa unami (1 Timoseo 16-18). Sooni akwasalila che Timoseo kuti chikupagwe kulaga pa katema kakakwa (3:1).

Yaili mwelema

Che Paolo akutanda kwa kwakomasya che Timoseo (1:1-2).

Nipele che Paolo akwasalila che Timoseo nkati kupililila (2:1-13).

Sooni akwapa malajisyo (2:14-26).

Nombe akwasalila che Timoseo nkati indu ichikopochele kanyuma ni kwasalila litala lyambone lya kuipanganya yele indu (3:1-4:8).

Che Paolo akumalichisya kwa kuŵecheta maloŵe gakwe nsyene kwa che Timoseo (4:9-24).

¹ Une che Paolo nduna jwa Kilisito Yesu, kwa kusaka Akunnungu uŵasagwile une kuti nyenesye chilanga cha umi watulinawo nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ² Ngunnembela mmwe che Timoseo mwanangu jwaunonyelo.

Ngunsachila umbone ni chanasa ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje ŵetu Kilisito Yesu.

Chitogolelo ni maloŵe ga kutusya ntima

³ Ngwatogolela Akunnungu ungwatumichila kwa ntima waukuunosya kuti jwangali chileŵo mpela iŵatite achambuje ŵetu, ngwatogolela Akunnungu kila pangunkumbuchila mmapopelo gangu muusi ni chilo. ⁴ Ngujikumbuchila misosi jenu, ngulajila kwannope kummona kuti ng'umbaswe lukondwa. ⁵ Nguchikumbuchila chikulupi chisyenesyene chachili mwenumwe, chikulupi chakwete anganga ŵenu che Loisi ni iyoyopeyo achikulu ŵenu che Eunike. Isyene nguimanyilila kuti nomwe nkmete. ⁶ Kwa ligongo lya ngunkumbusya kuti nkwisile ntuuka wa Akunnungu wauli nkati mwenu umwapochele panansajichile makono gangu. ⁷ Pakuŵa Mbumu jwatupele Akunnungu ngaŵa jwakuutenda tuŵe ŵakogopa, ngwamba, nambo ali Mbumu jwao jwakuutupa machili ni unonyelo ni ntima wa kulisiŵila.

⁸ Ngasinkola soni nkwasalila ŵandu ŵane umboni wa ngani sya Ambuje ŵetu atamuno nkakola soni kwanguune jwandaŵikwe kwa ligongo lyao. Nambo mme pamo none nkulaga kwa ligongo lya Ngani Jambone malinga ni machili gampegwilwe ni Akunnungu.

⁹ Ŵelewo ŵatukulupwisye ni kutuŵilanga kuti tuŵe ŵandu ŵakwe, ngaŵa kwa isambo yetu yambone itwaitesile, nambo kwa ligongo lya kusaka kwao asyene ni kwa umbone wao. Ni ŵatupele umbone wao kwa litala lya Kilisito Yesu chitandilile moŵa gose pangali mbesi. ¹⁰ Nambo sambano umbone wa Akunnungu uwunukulikwe kwa kwika kwakwe

Nkulupusyo jwetu, Kilisito Yesu. Wêlewo agapundile machili ga chiwa ni kwa litala lya Ngani Jambone atuwunukulile umi wa moŵa gose pangali mbesi.

¹¹ Kwayele une nasagulikwe ni Akunnungu kuti me nduna ni jwakwiganya kwa ligongo lya kwalalichila wându Ngani Jambone. ¹² Kwa ligongo lya yele ngusauka ni indu yi. Nambo ngangujogopa kwa ligongo lya yele pakuŵa ngwamanyilila wêlewo unakulupilile ni ngumanyilila kusyene kuti akukombola kuchigosa achila chiwambele mpaka lyuŵa lichauje. ¹³ Mgakamulichisye majiganyo ga usyenesyene gananjiganyisye, mu chikulupi ni unonyelo wauli nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ¹⁴ Mchigose yambone chimpegwile kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu jwakitama mwetuwe.

¹⁵ Mpela inkuti pakuimanyilila kuti wându achajinji wa kuchilambo cha Asia anesile, mwa wêle apali che Fugelo ni che Helimogene. ¹⁶ Ambuje wâtendele chanasa wându wâ pannango u che Onesifolo, pakuŵa wâusengwasisye ntima wangu katema kakajinji kwa kwika kukumona. Ni nganijatenda soni kwa chitaŵiko changu. ¹⁷ Katema paŵaiche ku Loma wâtandite kusosasosa kwannope mpaka wâsimene. ¹⁸ Ngwachondelela Ambuje wâtendele chanasa che Onesifolo pa lyuŵa lya kulamulikwa! Nomwe nkuimanyilila yambone iwândendele une ku Efeso kula.

2

Jwangondo jwakulupilichika jwa Kilisito

¹ Nipele mmwe mwanangu nlimbichikwe mu umbone wa Akunnungu utukupochela nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ² Ngajigale majiganyo gimpikene kwanguune ginagasasile mmbujo mwa wâumboni wâajinji, ilaila mwape wându wâkukulupilichika uchakombole kwajiganya wane. ³ Mpililile mmalagasyo pamo nowe nti jwangondo jwambone jwa Kilisito Yesu. ⁴ Jwangondo jwakumenyana ngondo akuliwâmbasya ni indu ya umi wa moŵa gose nambo akupanganya indu yaikunnonyelesya jwankulu jwakwe. ⁵ Iyoyo mundu jwakupunda mu luwilo lwa kuutuka ngakupata chindu mpela singwa iwâga nganakuya malajisyo ga luwilo lo. ⁶ Jwakulima jwalimile kwa kuchalila akusachilwa aŵe jwaandanda kupata milimbu. ⁷ Mganisye ingusala yi, pakuŵa Ambuje champe lunda lwa kuimanyilila yose.

⁸ Mwakumbuchile Che Yesu Kilisito wâsyuchile, wâ lukosyo lu che Daudi mpela ijikuti kusala Ngani Jambone jingulalichila. ⁹ Une ngusauka ni kutaŵikwa ni minyolo nti mundu jwachigongomalo kwa ligongo lya kulalichila Ngani Jambone ji. Nambo Liloŵe lya Akunnungu ngalikutaŵikwa ni minyolo. ¹⁰ Kwa ligongo li ngupililila yose kwa ligongo lya wându wâŵasagulikwe ni Akunnungu kuti wêlewo nombe akulupuswe kwa litala lya Kilisito Yesu ni kwichisya ukulu wa moŵa gose pangali mbesi. ¹¹ Au uŵechete u uli wausyene wati,

“Iwâga twawile pamo nawo,
iyoyo tutulame pamo nawo.

¹² Iwâga tutupunde kupililila,
sooni tutulongosye pamo nawo.

Iwâga tutwakane,
nombewo chatukane uweji.

¹³ Iwâga ngatukulupilichika,
wêle chapunde kukulupilichika,
pakuŵa ngakukombola kugagalauka gaŵechete nsyene.”

Jwamasengo jwakundikwe ni Akunnungu

¹⁴ Yele indu yi mwakumbusye wându wênu ni kwajamuka paujo pa Akunnungu kuti aleche kukanilana nkati maloŵe. Kukanilana kwangali malumbo pakuŵa kukwalungasya wându wâkugapilikana. ¹⁵ Nchalile kwannope kuti nkombole kukundikwa ni

Akunnungu nti jwa masengo jwangaikutesya soni pa masengo gakwe, ni jwakwiganya uchenene ntenga wa usyenesyene wa Akunnungu. ¹⁶ Nliwambasye mu iwetcheto ya wamba ni yangalumbana, pakuwa yele ikwatenda wandu akaanonyelesya Akunnungu. ¹⁷ Majiganyo ganti yele gali mpela liwanga ndonde lyalikutauna chiilu. Mwa wele wajiganyisye yele apali che Himeneyo ni che Fileto. ¹⁸ Wele wandu alilesile litala lya usyene ni kuchiwika chikulupi cha wandu wane mu lipamba achitiji kusyuka kwa wandu wose kumasile kutendekwa. ¹⁹ Nambo usyene wa Akunnungu ujimi kwa kulimba nti liganga lya nsingi ni pachanya pakwe galembechekwe, “Ambuje akwamanyilila wandu wakwe,” ni “Jwalijose jwakuti awele jwa Ambuje, aleche sambi.”

²⁰ Mu nyuumba jajikulungwa kwana yoombo yaikolochekwe kwa sahabu ni kwa mbiya, ni yoombo ine ikolochekwe kwa itela ni kwa litaka, nombeyo ikutumikwa kwa masengo katema kose. ²¹ Nipele iwaga mundu chaliswejesye kwa kulitalikanganya ni sambi, chaa we jwasagulikwe ni kuwichikwa pajikajika pe kwa kwatumichila Ambuje wao. Nombewo ali chile kwa masengo gambone. ²² Nliwambasye ni tama ja uchanda ni nsose kupanganya yakusaka Akunnungu ni nkole chikulupi ni unonyelo ni chiten-deweke pamo ni wandu wose wakwapopelela Ambuje kwa ntima wambone. ²³ Ngakane makani ga kulo wela gangalimate pakuwa nkuimanyilila kuti gelego gakutandisya umenyani. ²⁴ Jwakwatumichila Ambuje akakanilana. Akusachilwa aweje jwakulitimalika kwa wandu wose ni jwakwiganya jwambone ni jwakupililila, ²⁵ jwakwajamuka kwa kulitimalika awala wakwakanila pakuwa panepa Akunnungu akukombola kwapa lipesa lya kuleka sambi syao ni kumanyilila usyene. ²⁶ Kwa litala lyo lunda lwao chilwaujile, kwayele chakulupuche pa chitanji cha Shetani chiwatanjisyene ni kwatenda ajitichisye kupanganya yakusaka.

3

Mo wa ga mbesi

¹ Mmanyilile kuti mo wa ga mbesi chikuwe ni ndawi sya malagasyo gamakulungwa. ² Pakuwa wandu chachiwa wakulinonyelesya achinsyene ni wakusinonyela mbiya ni wakulilapa ni wachibuli ni kwatukana Akunnungu ni wangakwapilikanichisya achawelesi ni wangali ni kutogolela ni wandu wachigongomalo. ³ Chapagwe wandu wangali ni unonyelo muntima ni wangakusaka kwilana ni wakulambusya ni wakutolwa ni wachikali ni wangakuinonyela indu yambone. ⁴ Chachiwa wakugalaukana jwine ni jwine ni wandu wangakukosya ni wa chibuli ni wakusaka kulinonyelesya kwa indu kupunda kwanonyela Akunnungu. ⁵ Kwa paasa chaoneche mpela wandu wakwapopelela Akunnungu nambo akugakana machili gakwe. Nliwambasye ni wandu wo. ⁶ Mwa welewo akwaula mmajumba ga wandu ni kwalambusya achakongwe wakulo wela ni kwatenda wapikanile wanyawo pe. Achakongwe wo aguumbele sambi ni kulongoswa ni tama ja kupisyan-gana. ⁷ Achakongwe wo akusaka kulijiganya mo wa gose nambo ngakukombola kwika mwa kumanyilila usyene. ⁸ Wakwiganya wo akuukanila usyene mpela ila che Yane ni che Yambule iwatite kwakanila che Musa. Nganisyo sya wele wandu syejonasiche ni chikulupi chao chili chaunami. ⁹ Nambo welewo ngasajendechela kose pakuwa kulo wela kwao chikuwoneche pakulanguka kwa wandu wose. Yele ni iyatite kwa che Yane ni che Yambule.

Malajisyo ga kumalichisya

¹⁰ Nambo mmwejo ngakuyiye majiganyo gangu ni lwendo lwangu ni aila inasakaga kuitenda ni chikulupi changu ni upililiu wangu ni unonyelo wangu ni kulindilila kwangu nkupililila, ¹¹ masausyo gangu ni kulaga kwangu. Nkumanyilila indu yose iyangopochele une ku Antiokia ni ku ikonio ni ku Lisita. Nagapililile masausyo gamakulungwa nope! Nambo Ambuje wangulupwisye mu yose. ¹² Elo, ni wose wakusaka

kutama ni kwapopelela Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu alindilile kulaswa. ¹³ Nambo w̄andu w̄angalumbana ni w̄akulambusya chapunde kuw̄a w̄angalumbana, chiw̄alambusye w̄andu w̄ane ni welewo chachilambuswa ni w̄andu w̄ane. ¹⁴ Nambo mmwejo nlimbile kutama mu usyene umwajiganyikwe ni kuukunda. Pakuw̄a nkwananyilila w̄aani w̄anjigenye ni w̄ankwakulupilila. ¹⁵ Nkumbuchile kuti chitandile uwanache wenu mkugamanyilila Malembelo ga Akunnungu yagakuti kumpa lunda lwalukuikanawo ukulupusyo kwa litala lya kwakulupilila Kilisito. ¹⁶ Malembelo ga Akunnungu gose galembeke kwa kulungoswa ni Akunnungu nombe gana masengo gakwiganya usyene ni gakwamuka ni gakulinganya ilew̄o ni kwajiganya w̄andu atame mu utame wambone paujo pa Akunnungu, ¹⁷ kuti mundu jwakuntumichila Akunnungu awe jwako boleswe mu indu yose kuti awe chile kupanganya masengo gagali gambone.

4

¹ Ngunnajisya mmbujo mwa Akunnungu ni Kilisito Yesu uchiw̄alamule w̄ajumi ni w̄awe, pakuw̄a akwika kulungosya ali Mwenye, ² nnalichile Lilo we lya Akunnungu katema pakusaka w̄andu pane ngakusaka, njamu che ni kukalipila kwa upililiu wose ni kwajiganya majiganyo gambone. ³ Pakuw̄a chikaiche katema w̄andu pachagakane kugapilikana majiganyo ga usyene, nambo chasache kugakuya agala gakugasaka achinsyene kugapilikana ni kulisonganyichisya w̄akwiganya w̄ajinji kuti w̄ajiganye indu yakuisaka nnope kuipilikana. ⁴ Chakane kuipilikana usyene ni chapilikanile ngano sya unami. ⁵ Nambo mmwe, nligose mu yose, ngapililile malagasyo, mpanganye masengo genu ga kulalichila Ngani Jambone ni kupanganya masengo genu ga kwatumichila Akunnungu.

⁶ Pakuw̄a katema kangu ka kuwa kaw̄andichile ni chajijite miasi jangu mpela ila w̄ambopesi yakuti kupungula sadaka ja divai paujo pa Akunnungu. ⁷ Menyene ngondo jambone, utwiche mpaka kumbesi kwa luwilo lwangu ni nachigosile chikulupi. ⁸ Ni sambano isigalile kupegwa chindu mpela singwa wauli ntuuka uw̄agosele w̄andu w̄aali w̄ambone paujo pa Akunnungu. Ambuje w̄akwalamula w̄andu yaikusachilwa chachimba une pa lyuwa lyo, ngawa une pe, nambo w̄andu wose w̄akulolela kwa unonyelo kuuja kwao.

Malajisyo gakumalichisya

⁹ Nchalile kwika kukwangu chitema. ¹⁰ Pakuw̄a che Dema w̄ainonyele indu ya pachilambo chino, w̄anesile ni kwaula ku Sesalonike. Che Kilesike ajawile ku Galatia ni che Tito ajawile ku Dalimatia. ¹¹ Che Luka jika pe ni w̄aali none. Muntole che Maliko njise pamo nawo, kuti akombole kungamuchisya mu masengo gangu. ¹² Nambo che Tukiko nantumile ku Efeso. ¹³ Pachinchiika munyigalile likoti lyangu linalesile ku che Kalipo ku Tuloa, nombe pankwika po munyigalile itabu, nnope nnope yeila yekolochekwe kwa mapende.

¹⁴ Che Alekisanda jwakusyana isyano ambanganyichisye yakusakala yejinji, Ambuje chiw̄auchisye kwa agala gagapanganyisye. ¹⁵ Nomwe nililechesye ni jwelejo pakuw̄a w̄agakanile kwachikali malowe getu.

¹⁶ Katema panaliji nkulichenjela pa nkungulu kandanda nganapagwa namose jumo juw̄angamwisye, nambo wose w̄alesile. Ngwachondelela Akunnungu kasiw̄aw̄alanjila gele magambo go. ¹⁷ Nambo Ambuje waliji pamo ni une w̄ambeke machili none nakombwele kulalichila utenga wose kwa utindimisyoni kuti aupikane w̄andu w̄anga w̄a w̄ayahudi wose. None nakulupwiswe kutyochela nkulamulikwa chiwa mpela ila mu nkang'wa mwa lisimba. ¹⁸ Ambuje changulupusye ni indu yose yangalumbana ni kung'osa mpaka ichile ku umwenye wao wa kwini. Ukulu uwe kwa wele mo wa gose pangali mbesi! Eloo.

Chikomasyo chakumalichisya

¹⁹ Mwakomasye che Pilisila ni che Akila, pamo ni wându wose wâ pannango u che Onesifolo. ²⁰ Che Elasto wâtemi ku Kolinto nombe che Tilofimo naalesile ku Mileto ligongo waliji nkulwala.

²¹ Njanguye kwika kakana wê kwika katema ka mbepo. Che Eubulo ni che Pude ni che Lino ni che Kilaudia akunkomasya iyoyopeyo achalongo wenu wane wose akunkomasya.

²² Ambuje a wê pamo nomwe. Umbone wa Akunnungu u wê ni wanyamwe wose.

Chikalata chi che Paolo ku Che Tito Chilongolelo

Chitabu chi che Tito chili chikalata chimo mwa ikalata ncheche i che Paolo chiwānnebele mundu jumo jumo pamalo pa wāndu wākukulupilila Kilisito. Ikalata ine itatu ili Timoseo jwaandanda ni Timoseo jwaawili ni Filimoni. Che Paolo wānnebele chikalata cho che Tito, nambo sooni wālembile nti chikalata cho chikukomboleka kusy-omekwa kwa liloŵe pa wāndu. Tukukombola kumanyilila chelechi ligongo akulisala nsyene nti nduna, chindu chakuchimanyilila che Tito chitandile kalakala. Che Paolo wālembile chikalata chi pa yaka ya 63-65 pakumala kupagwa Che Yesu.

Che Paolo akunsalila che Tito kuti wālongosye wāndu wākukulupilila Kilisito wāali mu chilumba cha Kilete. Che Paolo wālembile chikalata chi kwa ligongo lya kunsalila che Tito itajile pakwasagula ilongola wā mipingo ja wāndu wākukulupilila Kilisito ni kwajiganya, ni indu iwānsalile mu chikalata ikulanda ni yeila yaisasile mu ikalata iwili iwālembile che Timoseo. Chikalata chao chikusala yakuti kusachilwa kulongosya kwa chambone nnope ilongola wā mipingo ja wāndu wākukulupilila Kilisito. Kwayele ilongola pamo ni mipingo ja wāndu wākukulupilila Kilisito wā lelo jino akusachilwa atendeje yeleyo.

Yaili mwelemo

Che Paolo akunsalila che Tito wāsagule ilongola wākwajogopa Akunnungu (1:1-16).

Soonu akunsalila wājiganye wāndu kutama yakuti pakusaka Akunnungu (2:1-3:11).

Mbesi, che Paolo akumalichisya kwa kulemba maloŵe gampepe gakumalichisya (3:12-15).

¹ Une che Paolo, jundi jwakutumichila jwa Akunnungu ni nduna jwa Che Yesu Kilisito, ngunnembela chikalata chi mwe che Tito. Uneji najichikwe kwalongosya wāndu wāsagulikwe ni Akunnungu kuti wākulupilile ni kumanyilila usyenesyene ni kutama yaikuti pakwanonyelesya Akunnungu. ² Chikulupi ni umanyilisi wa usyene wu ikutupa chilolelo cha umi wa moŵa gose pangali mbesi. Akunnungu wāngakombola kusala ya unami, wātupele chilanga cho chikanaŵe kugumbikwa chilambo. ³ Wāliunukwile liloŵe lyakwe pa katema kakwe. Une napegwilwe utenga wo kwa lilajisyo lya Akunnungu Nkulupusyo jwetu juwāngulupilile kuti naulalichile kwa wāndu.

⁴ Chikalata chi ngunnembela mmwe che Tito, mwanangu jwa usyenesyene jutukukumulangana mu chikulupi chimo. Ngunsachila umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito nkulupusyo jwetu.

Masengo ga che Tito ku Kilete

⁵ Nanlesile ku Kilete kuti nkombole kuikolosya yanayose yaisigalile ni kwaŵika achakulu wā mipingo ja wāndu wākukulupilila Kilisito mu musu wauli wose mpela indite kunnajisya, ⁶ chilongola jwa mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito akusachilwa kuŵa mundu jwangali magambo gagali gose, ni jwali ni jwankongwe jumo, ni wānache wākukulupilila Kilisito ni wāngawechetelwa nkati wende wangalumbana atamuno ungapilikanichisya. ⁷ Pakuŵa jwakuujimilila mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito akusachilwa kuŵa mundu jwangali magambo gagali gose, ligongo jwelejo ali jwakwimilila masengo ga Akunnungu. Ngakusachilwa kuŵa mundu jwa chibuli atamuno jwakalipa atamuno jwakolelwa atamuno jwakuputa atamuno kuŵa mundu jwakunonyelwa nnope mbiya. ⁸ Nambo ikuŵajilwa aŵe jwakunonyelwa kwapochela achalendo ni jwakunonyelwa ni indu yambone ni jwakulitulusya ni jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu ni jwanswela ni jwakukombola kulilongosya nsyene.

⁹ Akusachilwa kulikamulisya liloŵe lyakukulupilichika mpela yaitite kujiganyikwa, kuti akombole kwalimbisya mitima ŵandu ŵane kwa majiganyo ga usyene ni kwalosya ileŵo yao ŵandu ŵakugakana majiganyo go.

¹⁰ Pakuŵa kwana ŵandu ŵajinji nnopennope ŵaali mu mpingo wa Ŵayahudi ŵaŵagalawiche ni kunkulupilila Kilisito, ŵele ŵakukanila kupilikana, akuŵecheta wamba ni akwalyungasya ŵandu ŵane. ¹¹ Ŵele ŵandu akanyichikwe kuŵecheta, pakuŵa akwatindiganya ŵandu ŵa majumba gamajinji kwa kwiganya indu yangaŵajilwa kwiganya, akutenda yele kwa nningwa wangalumbana wa kupatila mbiya. ¹² Namose jumo jwa ŵakulondola ŵao achinsyene jwali Mkilete ŵatite, “Ŵakilete ali ŵa unami moŵa gose, ali mpela ijama yakusakala, ŵaulesi ni ŵakunyela.” ¹³ Umboni wu uli wausyenesyene. Kwa ligongo lyo, mwajamuche kwa kalipa kuti akole chikulupi chisyene. ¹⁴ Mwajiganye aleche kupilikanila ngano sya unami sya Ŵayahudi namose malajisyo ga ŵandu ŵakuukanila usyene. ¹⁵ Kila chindu chili cheswejele kwa ŵandu ŵaswejele paujo pa Akunnungu, nambo ngapagwa chindu chachili cheswela kwa ŵandu ŵangalumbana ni ŵangakwakulupilila Akunnungu, pakuwa nganisyo syao ni ntima wa kukumbuchila kuitenda indu yambone ijonasiche. ¹⁶ Ŵandu ŵa akwitichisya kuti akwamanyilila Akunnungu, nambo mu ipanganyo yao akwakana. Ŵandu wo ali ŵakuchima ni ŵakutindiganya tindiganya, namose ngakukombola kupanganya masengo gagali gose gambone.

2

Majiganyo gagali ga usyene

¹ Nambo mmwejo njiganye majiganyo ga usyene. ² Mwasalile achalume ŵachekulwipe aŵe ŵakukombola kulilongosya achinsyene ni ŵakuchimbichikwa, ni ŵakulitulusya, ni ŵautindimisyo mu chikulupi ni mu unonyelo ni mu upililiu.

³ Ni achakongwe ŵachekulwipe iyoyo peyo mwasalile atameje mu utame wa kwajogopa Akunnungu. Analambusye atamuno akaŵa achikapolo ŵakukolelwa divai, nambo ŵakwiganya yaili yambone pe, ⁴ kuti ŵajiganye achiŵali kwanonyela achiŵankwawo ni kwanonyela ŵanache ŵao, ⁵ ni ŵakukombola kulilongosya achinsyene ni ŵaswejele, ŵakugagosa yambone majumba gao ni ŵa ntima wambone ni ŵakwapilikanichisya achiŵankwawo kuti Liloŵe lya Akunnungu likasatukanwa ni ŵandu.

⁶ Ni iyoyo achachanda mwalimbisye kuti akombole kulilongosya achinsyene. ⁷ Mu indu yose mwasyene mme chisyasyo cha kupanganya yambone nchilosyaga usyene ni mmajiganyo genu nlosye kuti mmwe mwasyene nkugakulupilila ni kugakuya. ⁸ Maloŵe gankuŵecheta ganaŵe ni chileŵo chachilichose kuti ŵammagongo ŵenu jatende soni, pakuŵa nganakola chachilichose changalumbana chakusala nkati ngani syetu.

⁹ Achikapolo ŵapilikanichisye achakulu ŵao ŵa pachilambo ni kwanonyelesya mu yanayose. Alisepusye kwangangana nawo, ¹⁰ pane kwajiŵa indu yao. Nambo alosye katema kose kuti ali ŵa ntima wambone ni ŵakukulupichika, kuti majiganyo ga Akunnungu Nkulupusyo jwetu galoleche yambone mu yose.

¹¹ Pakuŵa umbone wa Akunnungu waukwikanawo ukulupusyo kwa ŵandu wose uwunukulikwe. ¹² Nombewo ukutujiganya kuti tuleche chigongomalo ni tama syangalumbana sya pachilambo pano, tutameje kwa kulilongosya achinsyene ni kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu ni kutama kwa kwanonyelesya Akunnungu mu chilambo chino, ¹³ tuchilindililaga lyuŵa lya upile lyatukulilolela, pelepo chiutyochele ukulu wa Akunnungu Ŵakulu ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. ¹⁴ Jwelejo ŵalityosisye nsyene kwa liwamba lyetu uwe kuti atuwombole mu ileŵo yose ni kutuswejesya kuti tuŵe ŵakwe asyene, ŵandu ŵaali ni lung'wanu lwakupanganya ipanganyo yambone.

¹⁵ Sambano mwajiganye indu yi kwa ulamusi wose, mwalimbisye mitima ni kwajamuka. Mundu jwalijose anannyosye.

3

Kutendekanya yaili yambone

¹ Mwakumbusye wandu kulitulusya paujo pa ilongola ni wakutawala ni ulamusi, wapilikanichisye ni kuwa chile kupanganya ipanganyo yambone. ² Mwasalile akasantukana mundu jwalijose, anaŵe waumani, aŵeje wambone achilosyaga kulitulusya katema kose kwa wandu wose. ³ Pakuwa nowe wakwe kalakala ko twaliji wakulowela, wakukanila ni wakulyungasika. Twaliji achikapolo wa tama syangalumbana ni kulinonyelesya kwa pachilambo. Twatemi mu chigongomalo ni kukolelana wiu, wandu watuchimile ni uweji twachimile wanyawo. ⁴ Nambo pawawoneche umbone ni unonyelo wa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, ⁵ watukulupwisye uweji, ngaŵa kwa ligongo lya chindu chachilichose chambone chitutesile uwe, nambo kwa ligongo lya chanasa chao. watujosisye sambu syetu ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jwatutesile tupagwe kaaŵili ni kuwa ni utame wa sambano. ⁶ Pakuwa Akunnungu watujitilile kwa winji Mbumu jwa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito Nkulupusyo jwetu, ⁷ kuti kwa umbone wao tukombole kuwalanjikwa wambone ni kukola umi wa moŵa gose pangali mbesi utukuulolela. ⁸ Liloŵe li lili lya usyene.

Ngusaka nsale chindu chi kwakulimbila, kuti wandu wawakulupilile Akunnungu, akumbuchile kulimbila mu ipanganyo yambone. Chelecho chili chambone ni chakwakamuchisya wandu. ⁹ Nambo nlisepusye ni mausyano ga kulowela, ni kugamanya meena ga ngosyo ngano ni kulipulana pamo ni makani gankati Malajisyo, pakuwa indu yo ngaŵa chindu kwa Akunnungu ni yangalimate. ¹⁰ Mundu jwakwikawo kulekangana, pakumala kunjamuka kaandanda ni kaaŵili, munnecheje. ¹¹ Nipele nkumanyilila kuti mundu jwati iyoyo alyungasiche, ni kukola sambu, ni sambu syakwe sikunlamula nsyene.

Maloŵe ga kumalichisya ni malajisyo

¹² Pachinannajisye che Atema pane che Tukiko kukwenu njanguye kwika ku Nikapoli kukuunola une pakuwa ngusaka ndame kweleko katema kambepo. ¹³ Ntende inkuti pakukombola munkamuchisye che Sena, mundu jwakugamanyilila malajisyo pamo ni che Apolo kuti akombole kuutanda ulendo wao, nipele nnole kuti anasoŵekwe ni chindu chachilichose chakusaka mu ulendo wao. ¹⁴ Ikusachilwa wandu wetu alijiganye kulimbichila kupanganya masengo gambone, kuti akombole kwakamuchisya wandu wakusoŵekwa ni indu ya kila lyuwa ni anatame utame wangaukwapokasya.

¹⁵ Wandu wose waali pamo ni une akunkomasya. Mungomachisye mpingo wa wandu wakutunonyela, wakunkulupilila Kilisito.

Umbone wa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

Chikalata chi che Paolo ku Che Filimoni Chilongolelo

Chitabu cha mwana chi che Filimoni chilembekwe ni nduna che Paolo, (1:1). Che Paolo wâliji ataŵikwe katema paŵalembile chitabu chi, malumbo gakwe ikukomboleka ŵalembile chitabu chi ku Loma. Iŵaga wâliji ku Loma, nipele chalembekwe yaka ya 61 pakumala kupagwa Kilisito, kali katema kakoko kaŵalembile chitabu cha Ŵakolosai.

Ŵannembele chikalata chi mundu jumo jwakuŵilanjikwa che Filimoni. Che Filimoni wâliji jumo jwa ŵandu ŵakwakulupilila Che Yesu, ni iyoyo wâliji ni kapolo jwakwe juŵaŵilanjikwe che Onesmo. Che Paolo ŵannembele che Filimoni kunchondelela kuti akanjamuka che Onesimo kapolo jwakwe juŵautwiche kutyochela ku che Filimoni. Kwa malajisyo ga umwenye wa Chiloma che Filimoni akakombwele kummulaga che Onesimo. Che Paolo ŵanyenjile che filimoni kwa kunlimbisa ntima ankunde che Onesimo nti Mkilisito njakwe, iyoyo peyo che Paolo akummenda che Filimoni anechelele che Onesimo kuti ŵakamuchisye che Paolo kwa chiŵandi, (1:13-14).

Yaili mwelemo

Che Paolo akunkomasya che Filimoni (1:1-3).

Che Paolo akunchondelela che Filimoni ampochele che Onesimo nti Mkilisito njakwe (1:4-21).

Che Paolo akumalichisya kwa kwasalila kwa chichi akusaka kwajimajimila ni kwakomasya (1:22-25).

¹ Une che Paolo jundaŵikwe kwa ligongo lya kwatumichila Che Yesu Kilisito. Une pamo ni che Timoseo nlongo njetu, tukunnembela alakwe che Filimoni jwakunonyelwa jwetu, ni junkupanganya masengo pamo nowe, ² ni kwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito wose waukusongangana mu nyumba jenu, ni kwa alumbu ŵetu che Afia ni kwa che Alikipo jwangondo njetu.

³ Tukunsachilanga umbone ni chitendewe kutyochele kwa Akunnungu Atati ŵetu, ni Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito.

Unonyelo ni chikulupi chi che Filimoni

⁴ Nlongo njangu che Filimoni, katema kose pangupopela, ngunkumbuchila mmwe, ni kwatogolela Akunnungu ŵangu, ⁵ pakuŵa ngupilikana inkuti pakwakulupilila Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela ŵandu wose ŵa Akunnungu. ⁶ Ngumpopelela kwa Akunnungu kuti mme ni machili ga kwasalila ŵandu ŵane chikulupi chenu, kuti akombole kumanyilila indu yambone itukwete uwe ŵatulumbikene ni Kilisito. ⁷ Nlongo njangu, unonyelo wenu usengwasisye kwannope ni kulimbisya ntima. Pakuŵa njisen-gwasisye mitima ja ŵandu ŵa Akunnungu.

Che Paolo akwaŵenda che Filimoni nkati che Onesimo

⁸ Kwa ligongo lyo, naŵaga nlongo njenu nkulumbikana ni Kilisito, ngakombwele kunnajisya pangali lipamba mpanganye chinkusachilwa kuchipanganya, ⁹ nambo kwa ligongo lya unonyelo, mmbaya nammende. Ngutenda yeleyi namuno uneji che Paolo jundi jwanchekulwipe, ni sambano ndaŵikwe kwa liwamba lya Che Yesu Kilisito. ¹⁰ Kwayele ngunchondelela munkamuchisye che Onesimo jwali mwanangu nkulumbikana ni Kilisito. Pakuŵa ndili atagwe chimbumu kutyochela patwaliji pamo mu nyumba jakutaŵilwa ŵandu. ¹¹ Jwelejo kalakala nganakola masengo kukwenu, nambo sambano akwete masengo kukwenu ni kukwangu.

¹² Sambano ngummusya kukwenu, namuno ngwanonyela kwannope. ¹³ Ngasachile atame none papapa kuti angamuchisye pamalo penu pandili jwantawe ligongo naliji nkulalichila Ngani Jambone. ¹⁴ Ngangusaka kunkanganichisya mungamuchisye, nambo ngusaka mpanganye inkuti pakusaka mwasyene. Kwayele ngangupanganya chachilichose mpaka pachinsache.

¹⁵ Panepa lyeleli lili ligongo, che Onesimo walekangene ni mmwe kwa katema, kuti auje sooni kukwenu ni kutama ni jwelejo moŵa gose pangali mbesi. ¹⁶ Sambano jwelejo nganaŵa kapolo sooni nambo jwambone kumpunda kapolo, sambano jwelejo ali nlongo nkulumbikana ni Kilisito. Jwelejo ali jwambone nnope kwangune, nombe kukwenu chaŵe wambone mwakupunda, pakuŵa jwelejo ali njetu ni nlongo njenu kwa chiilu ni nkulumbikana ni Ambuje.

¹⁷ Nipele, iŵaga nkuumona ndili jwamasengo njenu, mumpochele che Onesmo mpela inkatite pakuumbochela une nansyene. ¹⁸ Iŵaga aneŵele chachili chose, pane akwete ligambo, chinanlipe. ¹⁹ Une che Paolo ngulemba kwa nkono wangu nansyene kuti chilipe. Ngangusachilwa kunkumbusya kuti nkwete magambo kukwangu lyalili umi wenu. ²⁰ Kwayele, nlongo njangu, ngunchondelela mungamuchisye kwa litala li kwa liwamba lya Ambuje, sambano nti nlongo njangu nkulumbikana ni Kilisito, muunonyelesye ntima wangu.

²¹ Ngunnembela njimanyililaga kuti chimumbilikanile, sooni ngumanyilila isyene kuti chimumpanganyichisye yakupunda ni ingusala yi. ²² Pamo ni yose yi, mumichile chile chuumba chakugona, pakuŵa ngulolela kuti Akunnungu chajanje mapopelo genu ni une chinechelele ni chinanjimajimile.

Chikomasyo cha kumalichisya

²³ Che Epafula jwantawe pamo ni une kwa ligongo lya kwatumichila Kilisito Yesu akunkomasya. ²⁴ Iyoyo che Maliko ni che Alisitako ni che Dema ni che Luka wakutumichila achinjangu akunkomasya.

²⁵ Umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito uŵe pamo ni wanyamwe wose.

Chikalata kwa Waebulania Chilongolelo

Chitabu cha Waebulania chachikwalimbisya wandu chikulosya yatite Che Yesu kumalichisya ulondole umpepe wauli mu Lilangano lya Kalakala. Chalembekwe nti malalichilo. Kwana misitali kupunda 60 mu chitabu chi, yati che Paolo aisasile kutyochela mu Lilangano lya Kalakala yaikulosya pangasisika iwatite Che Yesu kumalichisya ulondole ni masengo ga umbopesi wekulu wa Chiyahudi. Kwa ligongo lyo chitabu chi chilembekwe kuti chalimbisye wandu wakunkulupilila Kilisito waali Wayahudi. Chitabu cha Waebulania chikulosya yatiteje Che Yesu kumalichisya malajisyo, kuti wambopesi akatyosya sooni mbopesi sya kutinisy. Che Yesu waliji mbopesi ja sambi syose, kamo pe ni kwa mowa gose. Wandu wakunkulupilila Kilisito mmowa gano nombe akukombola kulimbichikwa kwa chikalata cha Waebulania kuti ajendelechele kwakuya Che Yesu Kilisito mpela jumo jwakukombola kututenda twakulupilile Akunnungu (12:2).

Ngapagwa mundu jwakummanyilila jwalembile chitabu cha Waebulania, nambo waumanyilisi atyosisye maoni gao kuti pane nduna che Paolo pane che Luka pane che Banaba. Nombe chaka chiwalembile ngachikumanyika, nambo wane akuganisy kuti chalembekwe pa yaka ya 70 pakumala kupagwa Kilisito. Katema musu wa Yelusalemu pawagumulikwe pa yaka 70 pakumala kupagwa Kilisito, nambo jwalembile chikalata chi akunguluchile nkati musu wa Yelusalemu mpela waliji ukana we gumulikwa. Chikalata cha Waebulania chalembekwe mu musu wa ku Loma (13:24). Ni pane chaliji chejausye mu mipingo jine jajijinji ja wandu wakunkulupilila Kilisito.

Yaili mwelemo

Jwakulemba alosisye kuti Che Yesu ali jwankulu kwapunda wakulondola wa Akunnungu ni achikatumetume wa kwinani (1:1-4:13).

Soonu ajendelechele kulosya kuti Che Yesu ali jwankulu kwapunda wambopesi wa watumiche pa Nyuumba ja Akunnungu jajili ku Yelusalemu (4:14-7:28).

Soonu masengo ga Che Yesu gali gambone kupunda malangano ga kalakala gawatesile Akunnungu ni wandu wakwe kwa litala lya malajisyo gawapele che Musa (8:1-10:31).

Pakumala kusala yeleyo kuti Che Yesu ali jwankulu mmatala gose, wakulemba akugatyosya malajisyo nkati yakuti pakutama (10:32-13:17).

Mbesi jwakulemba amalichisye chikalata kwa indu yakulimbisya ntima ni ikomasyo (13:18-25).

Lilowe lya Akunnungu kwa litala lya Mwanagwe

¹ Kalakala ko Akunnungu wakungulwiche ni achambuje wetu kakajinji ni matala gamajinji kwa litala lya wakulondola wakwe. ² Nambo mowa ga mbesi gano awechete nowe kwa litala lya Mwanagwe, jwapegwilwe ni Akunnungu indu yose iwe yakwe, nombe kwa litala lya jwelejo wachigumbile chilambo chose. ³ Welewo ali ung'alime wa ukulu wa Akunnungu ni chisau chisyenesyene nti yaali Akunnungu nsyene, indu yose ikwendelechela kupagwa mpela yaitite kuwa pachilambo malinga ni ukombole wa lilo we lyao lyalili ni machili. Nombewo pawamasile kwaswejesya wandu mu sambi syao, watemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa Akunnungu Wakulu.

Ukulu wa Mwana jwa Akunnungu

⁴ Mwana ali jwankulu kwapunda achikatumetume wâa kwinani mpela ila ilitite liina lyapegwile ni Akunnungu lili liina lyekulu kugapunda meena gao. ⁵ Pakuwâa Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume wakwe wâa kwinani katema kakali kose kuti,

“Mmwejo ndi Mwanangu

lelo une ndili Atati wenu.”

Ni sooni nganansalila katumetume jwa kwinani jwalijose kuti,

“Une chime Atati kwa jwelejo

nombejo cha wê Mwanangu.”

⁶ Ni sooni Akunnungu pa wântumile mu chilambo mwanache jwannume jwakwitiwo wâtite,

“Achikatumetume wâa kwinani wâa Akunnungu wose aku wâjilwa kwapopelela.”

⁷ Nambo nkati achikatumetume wâa kwinani wo wâtite,

“Akunnungu akwatenda achikatumetume wakwe wâa kwinani kuwâa nti mbungo ni wakutumichila wakwe wâa kwinani nti malamba ga mooto.”

⁸ Nambo nkati Mwana, Akunnungu akuti,

“Umwenye wenu, alakwe Akunnungu chiutame mo wâa gose pangali mbesi ni mo wâa gose pangali mbesi.

Nkwalongosya wâandu wenu kwa kwanonyelesya Akunnungu.

⁹ Mwainonyele aila yaili yambone paujo pa Akunnungu ni mwachichimile chigongomalo.

Lyeleli lili ligongo Akunnungu, Akunnungu wenu ansagwile mmwe ni kumpakasya mauta ga sangalala ni kunchimbichisya kwapunda achinjenu wose.”

¹⁰ Sooni Akunnungu wâtite,

“Alakwe Ambuje, kuundanda mwachigumbile chilambo, ni kwinani gali masengo ga makono genu.

¹¹ Yeleyo chiipite, nambo alakwe chinsigale mo wâa gose.

Nombe yose chiichiwisala mpela nguo.

¹² Chimpindanye mpela mwinjilo,

nombe chiigalauchikwe nti nguo.

Nambo alakwe nli julajula

ni umi wenu ngaumala.”

¹³ Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume wakwe wâa kwinani pa katema kakalikose kuti,

“Ntameje kundyô kwangu,

mpaka pachinaa wiche wammagongo wenu

paasi pa sajo syenu.”

¹⁴ Ana achikatumetume wâa kwinani ali wâani? Wêle ali mbumu wakwatumichila Akunnungu, akulajiswa kwakamuchisya wâandu wachachipochela ukulupusyo.

2

Ukulupusyo wekulu

¹ Nipele, tuku wâjilwa kuukamulichisya nnope usyene utwaupilikene kuti tukaupelala. ² Pakuwâa aula utenga uwatangeswe ni achikatumetume wâa kwinani kalakala waliji wa usyene, ni mundu jwalijose jwanganajitichisya walamulikwe yaikuti pakusachilwa. ³ Nipele, ana uwe chitulame chinauli natukuunyosya ukulupusyo wekulu wati nyi? Kundanda wa wêchetekwe ni Ambuje nsyene, ni a wâla wâ wâpilikene wâla wâatusalile kuti uli usyene. ⁴ Iyoyo Akunnungu akulosya kuti ili isyene, kwa kutenda imanyisyo ni yakusimonjeka, ni kwapa wâandu mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu malinga ni i wâsachile nsyene.

Che Yesu ni wakutulongosya ku ukulupusyo

⁵ Akunnungu nganiwapa achikatumetume wa kwinani ulamusi wa kuchilongosya chilambo chachikwika, achila chitukuchisala. ⁶ Nambo kwana liuto line Mmalembo ga Akunnungu likusala,

“Ana mundu ali chindu chachi, chati mwakumbuchile, atamuno Mwana jwa mundu ali chindu chachi, chati mwagose?”

⁷ Nganimumpa mundu ukombole nti aula wa achikatumetume wa kwinani.

Munchimbichisye kwannope mpela mwenye yakuti pakuchimbichikwa kwa kuwasikwa chindu mpela singwa.

⁸ Mwaiwisile yose paasi pa sajo syakwe.”

Paikusalikwa kuti Akunnungu wambisile mundu jwakulongosya indu yose pangasi-gasya namuno chimo. Namose yeleyo mpaka sambano ngatukuwona achilongosyaga indu yose. ⁹ Nambo chitwawone Che Yesu wati kwa katema kakajipi nganapegwa ukombole nti wa achikatumetume wa kwinani kuti kwa umbone wa Akunnungu awe kwa liwamba lya wandu wose. Ni kwa ligongo lya masauko mpaka chiwa chao, sambano tukwawona wawasisye chindu mpela singwa ja ukulu ni luchimbichimbi.

¹⁰ Yawoneche yambone kuti Akunnungu waigumbile indu yose ni kuiwika mpela yaitite kuwa. Wantesile Che Yesu awe jwamalilwe kwa litala lya masauko, kuti waichisye wandu wainji mu ukulu wakwe, pakuwa Che Yesu ni jwakwalongosya wandu mu ukulupusyo.

¹¹ Welewo akwaswejesya wandu sambu syao, ni welewo pamo ni awala wawaswejekwe, wose Atati wao wamope. Kwa ligongo lya ngasikwatenda soni kwa wilanga wandu wo achalongo achinjakwe. ¹² Waasalile Akunnungu,

“Chingaasalile wandu wangu aila intesile, chinanlape pakusongangana kunlamba.”

¹³ Sooni akuti, “Chinaawichile Akunnungu chilolelo changu.” Ni sooni akuti, “Une ndili apamo pamo ni wanache wambeke Akunnungu kuti awe achiwanangu.”

¹⁴ Nipele, pakuwa wanache wa mpela ila inkuti pakwawilanga ali wandu waali ni chiilu ni miasi, Che Yesu asyene waiche ni waliji mpela wanyawo ni kulumbikana nawo mu undu wao. Watesile yeleyo kuti kwa litala lya chiwa chao, ampunde Jwaulamba jwali ni machili nkati chiwa, ¹⁵ kuti wakulupusye awala wawaliji mpela achikapolo mu utame wao wose kwa kuchijogopa chiwa. ¹⁶ Pakuwa isyene nganaika kukwakamuchisya achikatumetume wa kwinani, nambo waiche kukwakamuchisya uwelesi u che Iblahimu.

¹⁷ Ligongo lya, waliji mpela wandu yaali mu indu yose, kuti awe Jwambopesi jwao Jwankulu jwakukulupilichika ni jwali ni chanasa mu kwatumichila Akunnungu, kuti sambu sya wandu silecheleswe. ¹⁸ Ni pakuwa asyene wo walageswe pawalinjikwe, akukombola kwakamuchisya awala wakulinjikwa.

3

Che Yesu ali jwankulu kwapunda che Musa

¹ Achalongo achinjangu, wandu wa Akunnungu, wammilanjikwe ni Akunnungu, mwaganichisye Che Yesu kwannope jwatumikwe ni Akunnungu awe Jwambopesi Jwankulu jwa chikulupi chitukusala kwa kang'wa syetu kuti tukuchikulupilila. ² Jwelejo jwali jwakukulupichika paujo pa Akunnungu juwammisile kupanganya masengo gao, mpela ila che Musa iwatite kukulupilichika mu kwatumichila wandu wa Akunnungu wawawilanjikwe nyumba ja Akunnungu. ³ Mundu jwakuta wa nyumba akuchimbichikwa kujipunda nyumba jisyene. Iyoyo Che Yesu akuwajilwa kuchimbichikwa kwapunda che Musa. ⁴ Pakuwa nyumba jajilijose jikuta wikwa ni mundu, nambo Akunnungu ni wai pangenyere indu yose. ⁵ Che Musa jwali katumetume jwakukulupilichika mu kwatumichila wandu wa Isilaeli wawawilanjikwe nyumba ja Akunnungu. Kutu

aŵalanje umboni wa aila indu yakaisasile Akunnungu kanyuma. ⁶ Nambo Kilisito ali jwakukulupilichika nti Mwana, jwakwimilila nyuumba ja Akunnungu, nyuumba ja Akunnungu jo jili uweji, iŵaga chitujendechele kwima pangali woga ni pangali kupwa ntima mu chilolelo chitukuchilolela.

Chipumulilo chapegwilwe ŵandu ni Akunnungu

⁷ Kwa yeleyo, mpela yakuti kusala Mbumu jwa Akunnungu,

“Lelo mwapilikanaga Akunnungu achiŵechetaga ni ŵanyamwe,

⁸ nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje ŵenu,

paŵakanile kunyitichisya,

katema paŵaningaga mwipululu. ⁹ Kweleko achambuje ŵenu ŵaninjile ni kumbima,

namuno ŵagaweni masengo gangu yaka alobaini.

¹⁰ Kwa liwamba lyo nautumbilile uŵelesi wo ni natite,

‘Moŵa gose ŵandu ŵa, nganisyo syao silyungasiche,

nombewo nganagamanyilila kose matala gangu.’

¹¹ Kwa liwamba lyo nalumbilile mu lutumbilo lwangu kuti,

‘Ngaajinjila ng’o mu chipumulilo changu.’ ”

¹² Nipele, nlilolechesye achalongo achinjangu, akapagwa mundu jwalijose mwa ŵanyamwe jwali ni ntima wangalumbana wangaukukulupilila, ni kwakana Akunnungu ŵajumi. ¹³ Nambo pankupunda kupilikana liloŵe lyo “Lelo” lili nkusomekwa Mmalembo ga Akunnungu, ntusyane mitima moŵa gose kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akasalambuchikwa ni sambu ni kuŵa jwamakani. ¹⁴ Pakuŵa uweji tukukamulangana ni Kilisito iŵaga tukuchikamulisya mwakulimbila chilolelo chitwakwete kutandilila kundanda cho mpaka kumbesi.

¹⁵ Malembelo ga Akunnungu gakuti,

“Lelo mwapilikanaga Akunnungu ali nkuŵecheta,

nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje ŵenu

iŵatite kupanganya paŵakanile kunyitichisya.”

¹⁶ Ana ŵaani ŵaŵapilikene Akunnungu ali nkuŵecheta ni kukana kunjitichisya? Ngaŵa aŵala wose ŵaŵalongweswe ni che Musa kutyochela ku Misili? ¹⁷ Sooni ana ŵaani ŵaŵantumbilise Akunnungu yaka alobaini? Ali ŵandu ŵaŵatesile sambu, ni mitembo jao jajenele mwipululu. ¹⁸ Sooni Akunnungu paŵalumbile ni kuti, “Ngaajinjila mu chilambo changu ni kupata chipumulilo changu,” ŵaasalilaga ŵaani? Ali ŵelewo ŵanganajitichisya. ¹⁹ Nipele tukuwona kuti ŵelewo nganapakombola kwinjila mu chilambo cho, ligongo nganakulupilila.

4

¹ Pakuŵa Akunnungu atupele chilanga cha kupochela chipumulilo, nipele tulilolechesye kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akalepela kuchipata chipumulilo cho. ² Pakuŵa nowe ŵakwe twalalichilwe Ngani Jambone kwa litala lilalila mpela iyatite pakulalichilwa kwa ŵanyawo. Nambo utenga wo nganiwakamuchisya chachili chose pakuŵa aŵala ŵaŵapilikene nganaupochela mu chikulupi. ³ Nambo uweji ŵatukulupilile tutujinjile mu chipumulilo cho mpela iŵatite kusala,

“Natumbile ni nalumbile kuti

‘Ngaajinjila peuto pakupumulila pangu,’ ”

Akunnungu ŵatite yeleyo namuno masengo go gamasile chitandile paŵagumbile chilambo. ⁴ Pakuŵa, mu liuto line Mmalembo Gamaswela gakuti, “Akunnungu ŵalesile kupanganya masengo gao gose pa lyuŵa lya saba, ŵapumulile” ⁵ Ni mu ngani jo liuto lyo likusala, “Ngaajinjila ng’o mu chilambo chachinjapa kuti apumulile.” ⁶ Ŵandu ŵaŵalalichilwe Ngani Jambone kundanda nganapochela chipumulilo ligongo nganaajitichisya. Namuno chilanga cho chipali chiŵela kwa ŵane kupochela. ⁷ Kwa ligongo lyo,

Akunnungu aŵisile sooni lyuŵa lyalikuŵilanjikwa “Lelo.” Yaka yejinji yapite nombewo ŵasasile kwa litala li che Daudi nti Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala, “Lelo mwapilikanaga Akunnungu ali nkuŵecheta kasinjilimbisya mitima jenu.”

⁸ Pakuŵa ikaliji che Yoshua ŵapele ŵandu liuto lya kupumulila, Akunnungu ngaakaŵechete sooni nkati yeleyo lyuŵa line. ⁹ Kwayele, kupali kupumulila kwa ŵandu ŵa Akunnungu mpela iŵatite pakupumulila Akunnungu pa Lyuŵa lya Kupumulila. ¹⁰ Pakuŵa ŵandu wose ŵakwinjila peuto pakupumulila paakupakunguluchila Akunnungu, chaleche masengo gao ni kupumulila mpela Akunnungu iŵatite pakuleka masengo gao ni kupumulila. ¹¹ Nipele, tulimbichile kuchipochela chipumulilo cho, kuti akapagwa mundu mwa ŵanyamwe juchakose kwinjila mpela ila aŵala ŵaŵakanile kwitichisya.

¹² Pakuŵa Liloŵe lya Akunnungu lili lyejumi ni likwete machili. Likutema kupunda lipanga lyalikutema kuŵili. Sooni likupeleta mpaka munkati mwaukusimana ntima ni mbumu, iyoyo likutema ni kupeleta mpaka papakulumbikana iŵalo ni wongo wa mmaupa. Nombelyo likukombola kulamula kwa chitema maganisyo ni miningwa ja mitima ja ŵandu. ¹³ Ngapagwa chindu chachikuisikwa paujo pa Akunnungu nambo indu yose ili yeunukukwe paujo pao, ŵelewo ni ŵakulamula indu yose itutesile.

Che Yesu ali Jwambopesi Jwankulu

¹⁴ Nipele, pakuŵa tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwinjila kwini kwa Akunnungu, yaani Che Yesu Mwana jwa Akunnungu, tukamulisye kwannope chikulupi chitukuchisala. ¹⁵ Jwambopesi Jwankulu ni jwakutukolela chanasa kwa kulepetala kwetu. Ŵelewo ŵalinjikwe mose yalumo ni uweji nambo nganatenda sambi. ¹⁶ Kwa ligongo lyo, tuchiŵandichile pangali woga chitengu cha ulamusi cha Akunnungu papali ni umbone, kuti tupochele chanasa ni umbone wakwe wa kutukamuchisya pa katema ka kulaga.

5

¹ Jwambopesi Jwankulu jwalijose jwasagulikwe pasikati ja ŵandu, aŵichikwe kwatumichila Akunnungu kwa liwamba lya ŵandu kuti apeleche sadaka ni kutyosya mbopesi kwa ligongo lya sambi sya ŵandu. ² Pakuŵa asyene wo nombe alepetele mu matala gamajinji, kuti akombole kwatendela chanasa ŵandu wose ŵakutenda sambi ni ngakuchimanyilila chindu. ³ Kwa ligongo lyo akuŵajilwa kutyosya mbopesi ngaŵa kwa liwamba lya sambi sya ŵandu pe, nambo ni kwa liwamba lya sambi syakwe nsyene. ⁴ Ngapagwa mundu jwakuliŵika nsyene jwakuchimbichikwa kwa kulitenda aŵe Jwambopesi Jwankulu, nambo akusachilwa aŵe jwaŵilanjikwe ni Akunnungu mpela ila che Haluni iŵatite pakuŵilanjikwa.

⁵ Iyoyo Kilisito nombe nganalitenda nsyene jwakuchimbichikwa kwa kuliŵika aŵe Jwambopesi Jwankulu, nambo Akunnungu ni juŵansagwile ni kunsalila kuti, “Mmwejo ndi Mwanangu,

lelo mechete une ndili atati ŵenu.”

⁶ Iyoyo ŵatite sooni peuto pane Mmalembo ga Akunnungu kuti,

“Mmwejo ni Jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi mpela uwatite kuŵa umbopesi wa Melikisedeki.”

⁷ Che Yesu paŵatamaga pa chilambo pano ŵapopele kwannope ni kunlilila ajula juŵakombwele kunkulupusya mu chiwa, ni kwa ligongo lya kunchimbichisya Akunnungu, Akunnungu ŵampilikene. ⁸ Namose ŵaliji Mwana jwa Akunnungu, mmasauko gao ŵaimanyi kunjitichisya Akunnungu. ⁹ Ni paŵamasile kuŵa ŵa utindimisyo mu yose, ŵaliji ndande ja ukulupusyo wa moŵa gose pangali mbesi kwa ŵandu wose

Wakwajitichisya. ¹⁰ Nipele, Akunnungu wansagwile awe Jwambopesi Jwankulu mpela uwatite kuwa umbopesi wa Melikisedeki.

Lijamuko lyankati kuchileka chikulupi

¹¹ Tukwete indu yejinji yakusala nkati ngani ji, nambo ikulimba kunsalila wanyamwe pakuwa wanyamwe ngankumanyilila kwa chitema. ¹² Isyene pa katema kano ika wajile mme wakwiganya nambo ikunsowa chiwela kuti mundu jwine anjiganye majiganyo gandanda nkati malo we ga Akunnungu. Badala ja kulya chakulya chakulimba nkwen-delechela kung'wa ma wele mpela mwanache. ¹³ Pakuwa mundu jwalijose jwakutama kwa kung'wa ma wele pe ali mpela mwanache jwannandi ngakukombola kugamanyilila majiganyo gankati kuitenda indu yambone paujo pa Akunnungu. ¹⁴ Nambo chakulya chakulimba chili kwa wandu wa wakusile, walijigenye kwendelechela kupanganya yeleyo kuti akombole kulekanganya indu yambone ni yangalumbana.

6

¹ Nipele tugaleche panyuma agala majiganyo gandanda gankati Kilisito, nambo tujendelechele mmbujo mmajiganyo gagakomele ga chibumu, ni nga wa kwendelechela kukunguluchila nkati kuleka sambi ni ipanganyo yaikwikanawo chiwa, ni kwachichi twakulupilile Akunnungu. ² Ni indu yankati majiganyo ga ubatiso ni yakwasajichila wandu makono, ni majiganyo nkati kusyuka kwa wawe ni majiganyo nkati kulamula kwa mo wa gose pangali mbesi. ³ Yeleyo chitutende Akunnungu asakaga.

⁴ Pakuwa wandu wa unukulikwe usyene wa Akunnungu, ni waupasisye ntuuka wa kwini ni wampochele Mbumu jwa Akunnungu nti wandu wane, ⁵ ni waupasisye umbone wa Lilo we lya Akunnungu ni machili ga chilambo chachikwika cho, ⁶ wagwililaga sooni mu sambi, ngaikomboleka kwatenda welewo aleche sambi, ligongo wammabile pansalaba Mwana jwa Akunnungu kaa wili kwa mele ni kutesya soni paujo pa wandu.

⁷ Ngunda waukunyelwa ula ka wili ka wili ni kumesya mimela jambone jajikwakamuchisya welewo walimile, ngunda wo upatile upile wa Akunnungu. ⁸ Nambo ngunda wo wamesyaga itela ya mii wa ni masindi, ngunda wo wangali ukamuchisyo kwa jwakulima, nombewo uku wandichila kulwesekwa ni Akunnungu, ni mbesi jakwe kuli kujochekwa mooto.

⁹ Nambo wakunonyelwa wangu, namose tuku wecheta yeleyi nkunjamuka, ngani-tukola lipamba ni wanyamwe, tukwete usyene kuti wanyamwe nkwete indu yambone nnope yaikutyochela mu ukulupusyo. ¹⁰ Pakuwa Akunnungu akulamula yaikuti pakusachilwa, ni ngakuli walila masengo genu ni unonyelo unlosisye kukwakwe kwa kwakamusya wandu wakwe ni mpunde kwakamusya. ¹¹ Nambo tukulajila nnope kuti jwalijose mwa wanyamwe akulosye kuchalila kulakula mpaka kumbesi kuti chinkulolela cho chi we isyene. ¹² Ngatusaka mme wa ulesi, nambo mwasyasye welewo wakukulupilila ni waali ni upililiu ni wachapochele aila yalanjile Akunnungu.

Chilanga cha Akunnungu chili chisyene

¹³ Akunnungu pa wampele che Iblahimu chilanga walumbile kwa liina lyao asyene ligongo nganapagwa jwankulu jwine jwakumpunda jwele Akunnungu jwakakombwele kulumbila kwa jwelejo. ¹⁴ Ni walanjile, "Isyene chinampe upile wakupunda ni chinampe wanache wajinji." ¹⁵ Che Iblahimu walindilile kwa upililiu, nipele wachipatile achila chalanjile Akunnungu. ¹⁶ Pakuwa wandu pakulumbila kwa liina lya jwali jwankulu kwapunda achinsyene, ni chilumbilo chikumalichisya makani gao gose. ¹⁷ Ni Akunnungu wachitesile chilanga chijime nkulimbila kwa kulumbilila. Ni kwakutenda yeleyo waalosisye pangasisika awala wa walangene nawo kuti ngakukombola kugalauka ng'o. ¹⁸ Nipele kwana indu iwili yangaikukombola kugalauka, chilanga ni chilumbilo, mu yeleyo Akunnungu ngakukombola kulambusya. Nipele, uwe watumbutuchile

tukulimbichikwa ntima nnope, ni tukuchikamulisya kwannope chilolelo chatuwichile paujo petu. ¹⁹ Chilolelo cho chijimi mkulimbangana ni kujigosa mitima jetu nti chitawililo chachikwimika ngalaŵa. Ni chilolelo cho chili salama ni chisyenyene, chikupelenganya pa nguo ja lusasa mpaka papaswela nnope mu Nyuumba ja Akunungu jajili kwini. ²⁰ Che Yesu ŵalongolele kwinjila mwelemo kwa liwamba lyetuwe. Atendekwe Jwambopesi Jwankulu kwa moŵa gose pangali mbesi mpela wautite kuŵa umbopesi wa Melikisedeki.

7

Che Melikisedeki Jwambopesi Jwankulu

¹ Melikisedeki ŵaliji mwenye jwa musi wa Salemu ni jwambopesi jwa Akunnungu Ŵakulu. Che Iblahimu paŵaujaga kungondo kuŵauleje mamwenye kula, ŵasimene ni Melikisedeki ni Melikisedeki ŵampele upile che Iblahimu. ² Che Iblahimu nombe ŵampele liunjili lya kakumi lya indu iŵajigele kungondo. Malumbo ga liina Melikisedeki gali “Mwenye jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu”, ni sooni mwenye jwa ku Salemu malumbo gakwe “Mwenye jwa chitendewe.” ³ Ngapagwa papalembekwe Mmalembo ga Akunnungu liina lya atatigwe Melikisedeki atamuno liina lya achikulugwe, ngapagwa jwakwimanyilila ŵapagwile chakachi atamuno ŵawile chakachi. Nombewo akulandana ni Mwana jwa Akunnungu, jwelejo chapunde kuŵa Jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi.

⁴ Nipele, nnoleje yatite kuŵa jwankulu mundu jo. Ambuje ŵetu che Iblahimu ŵampele liunjili lya kakumi lya indu iŵajigele kungondo. ⁵ Tukumanyilila kuti malajisyo gakuti ŵanache ŵa che Lawi ŵaŵaliji ŵambopesi ni ŵakusachilwa kupochela liunjili lya kakumi kutyochela kwa ŵandu ŵa Isilaeli, ŵaali achalongo achinjao, nachiŵamuno ni ŵanyawo ali uŵelesi u che Iblahimu. ⁶ Melikisedeki nganaŵa mundu jwa lukosyo lu che Lawi nambo ŵajigele liunjili lya kakumi kutyochela ku che Iblahimu ni sooni ŵampele upile che Iblahimu juŵapegwilwe chilanga ni Akunnungu. ⁷ Nambo pangapangwa makani gati jwankulungwa ni jwakumpa upile jwannandi. ⁸ Ŵambopesi ŵakwigala liunjili lya kumi ŵala ali ŵandu ŵachawe lyuŵa limo, nambo che Melikisedeki juŵapochele liunjili lya kakumi akuŵalanjilwa umboni kuti ali jwanjumi mpela yagakuti Malembelo ga Akunnungu ⁹ Nipele, tukukombola kusala kuti che Iblahimu paŵatyosisye liunjili lya kakumi, namose che Lawi juŵaliji jwa uŵelesi u che Iblahimu pamo ni uŵelesi wao, ŵatyosisye liunjili lya kakumi. ¹⁰ Pakuŵa ikuŵechetekwa kuti Melikisedeki paŵasimene ni che Iblahimu, che Lawi ŵaliji akanaŵe kupagwa, ŵaliji mmiasi ja ambujegwe che Iblahimu.

¹¹ Kopochela mu umbopesi wa Ŵalawi ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵapegwilwe lilajisyo. Sambano iŵaga masengo ga umbopesi u che Lawi gamalile ngakukasachilwe kutyochela umbopesi wine waukuyiye umbopesi wa Melikisedeki ni ngaŵa umbopesi u che Haluni. ¹² Pakuŵa pakukutyochela kupisyangana kwa chimbopesi, ikuŵajila kugalausya malajisyo. ¹³ Ni Ambuje ŵetu jwakuŵechetwa mu yeleyo ali jwa lukosyo lwine, nganapagwa namose jumo jwa lukosyo lwao juŵatumichile pa chilisa nti jwambopesi. ¹⁴ Pakuŵa ikumanyika kuti Ambuje ŵetu ŵatyochele mu lukosyo lwa Yuda ni yankati lukosyo lo che Musa nganaŵecheta chindu chachili chose yankati umbopesi.

Jwambopesi jwine chisau ni Melikisedeki

¹⁵ Sooni achi chikumanyika mwakupunda, kuti jwambopesi jwine jwakulandana ni Melikisedeki akopochele. ¹⁶ Jwele nganatendekwa aŵe jwambopesi kwa malajisyo ga ŵandu, nambo kwa machili ga umi wa moŵa gose pangali mbesi. ¹⁷ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gaŵalanjile umboni wati, “Mmwejo ndi Jwambopesi mpela wautite pakuŵa umbopesi wa Melikisedeki.” ¹⁸ Kwayele, alila lilajisyo lya kalakala lyaŵichikwe

pambali, pakuwa lyaliji lyakulepetala nombelyo lyaliji lyangali chindu, ¹⁹ pakuwa malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa ngagakukombola kupanganya chindu chiwe chakumalilwa. Nambo sambano peuto pakwe, kuichisye chilolelo chambone nnope ni kwa litala lya chilolelo cho, tukukombola kwa wandichila Akunnungu.

²⁰ Kupunda yeleyo, apano chipali chilumbilo cha Akunnungu. Nambo wandu wane wo watendekwe kuwa wambopesi pangali chilumbilo. ²¹ Nambo Che Yesu atendekwe Jwambopesi nkulumbila, katema Akunnungu pawansalile, “Ambuje alumbile ni ngasagalausya

‘Mmwejo ni jwambopesi kwa mowa gose pangali mbesi.’ ”

²² Kwa ligongo lya chilumbilo chi, Che Yesu atendekwe chimanyisyo chachikulosya kuti isyene tukwete lilangano lyalili lyambone mwakupunda.

²³ Sooni wambopesi wane wajinji wa lilangano lya kalakala, chiwa chalekasisye kwen-delechela kupanganya masengo. ²⁴ Nambo Che Yesu ngana wa mpela wanyawo ni akutama mowa gose pangali mbesi, ni umbopesi wakwe ngaukukombola kupegwa mundu jwine. ²⁵ Ligongo li akupakombola kwakulupusya kusyene welewo wakwa wandichila Akunnungu kwa litala lyao pakuwa akutama mowa gose kuti wapopeleje kwa Akunnungu.

²⁶ Pakuwa twasachilwe uweji tukole Jwambopesi Jwankulu jwanti nyi, yaani jwali jwanswela, jwangali chilewo namose sambu ni jwalekangenywe ni wandu wa sambu, ni kunyakulikwa mwinani kupunda kwini. ²⁷ Jwelejo ngakulandana ni wambopesi achakulu wane wakusachilwa kutyosya mbopesi kila lyuwa, kaje akutaga mbopesi kwa sambu syakwe nsyene, ni sooni kwa sambu sya wandu. Pakuwa jwelejo watesile kamo pe kwakatema kose pawalityosisye nsyene kuwa. ²⁸ Malajisyo ga che Musa gakwasagula wandu wakulepetala kuwa wambopesi achakulu, nambo lilangano lya Akunnungu li wawisile kwa kulumbila ni sooni lilyaiche mu nyuma mwa malajisyo lyambisile Mwana, jwatendekwe jwamalilwe kwa mowa gose pangali mbesi.

8

Che Yesu jwambopesi jwetu jwankulu

¹ Nipele, chindu chachili chekulungwa mu indu itukusala yi chili achi, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwati nyi, jwatemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu kwini. ² Welewo akupanganya masengo ga umbopesi peuto papaswela nnope, malumbo gakwe munkati mwa lisakasa lya usyene lya Akunnungu lyalita wikwe ni Ambuje, ni ngawa lyalita wikwe ni mundu.

³ Jwambopesi Jwankulu jwalijose asagulikwe kutyosya mbopesi ni sadaka. Kwayele, ni jwambopesi jwankulu jwetu nombejo akusachilwa akole chindu chakwatyo chesya Akunnungu. ⁴ Nambo akaapali pachilambo pano, ngakatendekwe Jwambopesi ng'o, ligongo apali wambopesi wane wakutyosya mbopesi malinga ni yaikuti kulajiswa mu Malajisyo ga che Musa. ⁵ Masengo gao ga umbopesi gali chisyasyo ni mbwilili wa aila yaili kwini. Pakuwa che Musa pawa wandichile kulitawa lisakasa lya Akunnungu lila, Akunnungu wansalile kuti, “Nlole, mpanganyeje indu yose mpela chisyasyo chimwatite pakuloswa pamwaliji petumbi.” ⁶ Nambo sambano Che Yesu apochele masengo ga umbopesi gagali gambone kupunda ga wanyawo, pakuwa lilangano lya kwilanya lyawisile pasikati ja Akunnungu ni wandu lili lyambone kupunda, pakuwa lijimi pa lilangano lyambone nnope lya Akunnungu.

⁷ Naga lilangano lyaandanda likaliji lyangali chilewo ngalikasachilwe lilangano line.

⁸ Nambo Akunnungu wakuweni kulewa kwao pawatite,

“Nlole gakwika mowa, Ambuje akuti

gatinjita wa lilangano lyasambano pasikati ja wandu wa ku Isilaeli ni wandu wa ku Yuda.

⁹ Lilangano li ngaliwâ yalumo ni lilangano linatawile ni achambuje wao pa lyuwa linaalongwesye kwa kwakamula makono gao akopoche mu chilambo cha Misili.

Pakuwa nganakulupilichika mu lilangano lyangu noneji naalesile kwagosa, akuti Ambuje.

¹⁰ Sambano alili ni lilangano lichingatawe ni wandu wa ku Isilaeli, pa mowa go, akuti Ambuje.

Chingagawiche malajisyo gangu mu nganisyo syao ni kugalemba mmitima jao.

Uneji chime Akunnungu wao, ni wanyawo chawe wandu wangu.

¹¹ Ngapagwa juchanjiganye njakwe namose kunsalila mpwakwe kuti 'Mwamanyilile Ambuje.'

Pakuwa wose chachiimanyilila une chitandile jwannandi mpaka jwankulungwa jwakwe.

¹² Chinaalechelesye chigongomalo chao, ni sambi syao ngangumbuchila sooni."

¹³ Kwa kusala lilangano lili "Lyasambano," Akunnungu alitesile lilangano lyaandanda liwe lya kuwisala. Ni chindu chose chachichekulwipe ni kuwisala chichiso we pangaka wa.

9

Mapopelelo ga pachilambo ni ga kwini

¹ Lilangano lyaandanda lyakwete masyowe lelo gakwe ga kupopelela ni peuto pakwe papaswela pakupopelela papatawikwe ni wandu. ² Pakolochekwe lisakasa lya yuumba iwili, ni chuumba chakwe chandanda pawilanjikwe papaswela nope. Mwelemo mwaliji ni chindu chakuwichila lumuli ni mesa ni mikate jijatyochekwe paujo pa Akunnungu.

³ Munkati mwa chuumba chandanda cho pali ni nguo ja lusasa jijalekangeny yuumba iwili ni panyuma pakwe pali ni lisakasa lyalikuwilanjikwa Papaswela nope.

⁴ Ni mwelemo mwaliji ni chilisa cha sahabu chakututumisya ubani ni lisanduku lya lilangano, lyeuniche posepose kwa sahabu, munkati mwakwe mwana chiwiga cha sahabu chichaliji ni mana ni nkongojo u che Haluni uwasipwiche ula ni maganga gagasepekwe nti ibao gagalembekwe Malajisyo likumi. ⁵ Ni penani pa lisanduku lya kwaliji ni inyago iwili yesepekwe yaikuwilanjikwa makelubi yaikulosya ukulu wa Akunnungu, yana mapapiko ni mapapiko gao go gasambalukuchile kuunichila chiunichilo cha lisanduku lya lilangano peuto paakulechelesya Akunnungu sambi. Nambo sano ngatukukombola kwiwecheta yeleyo yose kwannope.

⁶ Nipele, yeleyo ni yaitite kuwichikwa indu yose. Ni wambopesi wajinjile mu lisakasa, mu chuumba chandanda chachikuwilanjikwa peuto Papaswela chila lyuwa ni lyuwa kupanganya masengo ga umbopesi. ⁷ Nambo Jwambopesi Jwankulu jikape ni jwakwinjila mu chuumba chawili chachikuwilanjikwa peuto Papaswela nope chila, nombejo akupanganya yeleyo kamo pe pa chaka ali ajigele miasi jakwatyo chesya Akunnungu kwa liwamba lya sambi syakwe nsyene jo ni kwa liwamba lya sambi sya wandu siwasitesile pangamanyilila. ⁸ Mbumu jwa Akunnungu akwiganya pangasisika indu yi, kuti litala lyakwinjilila peuto Papaswela nope lyaliji chiwela likana we kuugulikwa katema kose palyajimi lisakasa lyaandanda. ⁹ Chindu chi chili chitagu cha sambano, iyoyopeyo sadaka ni mbopesi sikutyosyekwa ni wandu kwa Akunnungu, nambo ngasikukombola kwatenda awe wamalilwe mmitima jao. ¹⁰ Pakuwa yele indu yose yo ya chiilu, yaliji nkati yakulya ni yakung'wa ni masyowelo ganegane ga kuna wa ni kosya. Indu yose yo

ili malajisyo ga paasa pe, ni machili gakwe chigamale katema Akunnungu pachaipanganye sooni indu yose iŵe yasambano.

¹¹ Nambo Kilisito amasile kwika, ali Jwambopesi Jwankulu jwa indu yose yambone yaimasile kwika. Ŵelewo akupanganya masengo gao mu lisakasa lyalili lyambone nnope ni lya utindimisyo, lyanganilipanganyichikwe ni ŵandu malumbo gakwe nganiliŵa lya pachilambo pano. ¹² Ŵelewo ŵajinjile peuto Papaswela nnope kamo pe. Nombewo nganajinjila mwelemo ali ajigele miasi ja mbusi atamuno ja ng'ombe jamwana kwa ligongo lya kutyosya mbopesi, nambo ŵajinjile ali ajigele miasi jakwe nsyene. Ni kwa litala lya ŵatupele chiwombosyo cha moŵa gose pangali mbesi. ¹³ Iŵaga miasi ja mbusi ja mikambaku ni ng'ombe sya mikambaku ni liu lya ng'ombe ja mwana, yaimisikwe pachanya pa ŵandu ŵaŵaliji ŵakusakala paujo pa Akunnungu kuti aswejekwe kwa kwatyochesya usakwa wao. ¹⁴ Ana miasi ja Kilisito ngajitenda kugapunda gelego? Kwa machili ga Mbumu jwakitama moŵa gose pangali mbesi, Kilisito ŵalityosisye nsyene kwa Akunnungu kuŵa mbopesi jemalilwe. Ni miasi jao jo jikuswejesya miningwa jetu kutyochela mu masengo gagakwichisya chiwa kuti twatumichile Akunnungu ŵajumi.

¹⁵ Kwa ligongo lya, Kilisito ali jwakwilanya jwaichenalyo lilangano lyasambano. Kwa litala lya chiwa chao ŵawombwele ŵandu mu ileŵo yaitesile katema ka lilangano lyaandanda kuti aŵala uŵaŵilanjikwe ni Akunnungu apochele chilanga cha indu iŵagosele moŵa gose pangali mbesi.

¹⁶ Kwa ngani ja lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jwajasiche, ikusachilwa imanyiche kuti ili isyene jwelejo jwachilembile chikalata cho awile. ¹⁷ Lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jwawile chichikole machili pachichityochele chiwa. Ni ngachichiŵa ni machili iŵaga nsyene jo ali jwanjumi. ¹⁸ Kwayele lilangano lyaandanda nganiliŵichikwa pangali kwitika miasi. ¹⁹ Kundanda che Musa paŵasalile ŵandu wose makanyo gagali mmalajisyo, ni ŵajigele miasi ja ng'ombe jamwana pamo ni mbusi nombejo ŵamisile pachanya pa chitabu cha malajisyo ni pachanya pa ŵandu wose kwa nyambi sya chitela chachikuŵilanjikwa esopo ni pamba jechejeu. ²⁰ Ni ŵatite, “Ajiji ni miasi jajikulilimbisya lilangano lya Akunnungu lyannajichisye nlijitichisye.” ²¹ Iyoyo peyo che Musa ŵanyulwisye miasi pachanya lisakasa lya Akunnungu ni pachanya yoombo yose yaikutumika mu mapopelelo. ²² Usyene mmalajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, indu yose ikuswejeswa ni miasi, nombe pangali kwita miasi, sambu ngasikomboleka kulecheleswa.

Chiwa chi Che Yesu chikusityosya sambu sya ŵandu

²³ Nipele, indu yaili chisau ni indu ya kwinani yaŵajilwe iswejekwe kwa litala lya. Nambo indu ya kwinani ikusaka mbopesi jajili jambone kupunda. ²⁴ Pakuŵa Kilisito nganajinjila Peuto Papaswela nnope papakolochekwe ni makono ga ŵandu papali chisau ni Peuto Papaswela pasyene, nambo ŵajinjile kwinani kusyene, pakwima sambano paujo pa Akunnungu kwa liwamba lyetu. ²⁵ Jwambopesi Jwankulu akwinjila kamo pe kila chaka Peuto Papaswela Nnope achijigalaga miasi ja inyama. Nambo Kilisito nganajinjila kwinani kwa Akunnungu kuti alityosye mbopesi nsyene kakajinji. ²⁶ Ikaliji yeleyo, Kilisito akaŵajilwe kulagaswa kakajinji kutandila gumbikwa chilambo. Nambo katema kano pakakuŵandichila kumala, ŵelewo akopochele kamo pe, kulechelesya sambu sya ŵandu kwa kualityosya nsyene mbopesi. ²⁷ Mundu jwalijose chawe kamo pe, ni kulamulikwa ni Akunnungu. ²⁸ Iyoyo peyo Kilisito nombejo ŵalityosisye mbopesi kwa ŵawile kamo pe kwa ligongo lya kusityosya sambu sya ŵandu ŵajinji. Nombejo chauje sooni ngaŵa kwa ligongo lya kusichenjeuchila sambu, nambo kukwakulupusya aŵala ŵakunnindilila.

10

¹ Nti ila Malajisyo igatite chiwilili pe, cha indu yambone yaikwika, ni ngaŵa indu isyene yaitite kuŵa. Yeleyo usyene ikulosya kwa kanandi pe yakuti, indu yaikwika ngaikukombola kwakulupusya ŵandu mu sambu syao, kwa litala lya kutyosya mbopesi chaka ni chaka ni kwatenda aŵe ŵamalile. ² Ikaliji apali ŵandu ŵakwapopelela Akunnungu ni sambu syao kuswejekwa kusyene, ngakaliwone sooni akwete sambu, ni mbopesi syo syose sikalesikwe kutyochekwa. ³ Nambo pamalo pakwe kwa litala lya mbopesi syo sikwakumbusya ŵandu sambu syao chaka ni chaka. ⁴ Ligongo miasi ja mikambaku ja ng'ombe ni mbusi ngajikombola kusityosya sambu.

⁵ Kwa ligongo lya Kilisito paŵaiche pachilambo ŵasalile Akunnungu, “Alakwe nganinsaka mbopesi namose sadaka.

Nambo mwambanganichisye chiilu.

⁶ Mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambu nganinnonyelwa nasyo.

⁷ Pelepo natite, ‘Ndili pelepa,

Alakwe Akunnungu, iiche kukulitenda lisosa lyenu

mpela yaitite pakulembekwa nkati une mu chitabu cha Malajisyo.’ ”

⁸ Kundanda Kilisito ŵatite, “Mbopesi ni sadaka ni mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambu nganinsaka atamuno nganinnonyelwa nasyo.” Ŵatite yeleyo namuno mbopesi syo syosye sikutyochekwa malinga ni Malajisyo. ⁹ Soonu ŵatite “Uneji Ndili pelepa, Alakwe Akunnungu iiche kukulitenda lisosa lyenu.” Kwapele Akunnungu atyosisye mbopesi syakalakala, pamalo pakwe ŵammisile Kilisito aŵe mbopesi jimo pe. ¹⁰ Pakuŵa Che Yesu Kilisito achitesile achila chasachile Akunnungu, uweji tupatile uswejelo kwa litala lya chiilu chao chaachityosisye mbopesi kamo pe kwa liŵamba lya ŵandu wose.

¹¹ Jwambopesi jwalijose akwima paujo pa Akunnungu lyuŵa ni lyuŵa achitumichilaga ni kutyosya kaŵili kaŵili mbopesi silasila, syangasikukombola kose kusityosya sambu. ¹² Nambo Kilisito ŵatyosisye mbopesi jimo pe kwa kusityosya sambu, mbopesi jajili ni machili moŵa gose pangali mbesi, nipele ŵatemi peuto pakuchimbichikwa kundyoya kwa Akunnungu. ¹³ Chitandilile katema ko akulindilila ŵammagongo ŵakwe wose aŵichikwe ni Akunnungu paasi pa sajo syao. ¹⁴ Pakuŵa kwa mbopesi jimo pe akwatenda aŵe ŵamalilwe kwa moŵa gose pangali mbesi ŵele wose ŵakuswejechekwa sambu syao.

¹⁵ Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuŵalanga umboni nkati yeleyo. Kundanda akuti,

¹⁶ “Alili ni lilangano lichindaŵe nawo

pa moŵa gagakwika, akuti Ambuje

chimiche malajisyo gangu mmitima jao

ni kugalemba mu nganisyo syao.”

¹⁷ Nombejo akupunda kusala, “Ni une ngangumbuchila sooni sambu syao, namose yangalumbana yao yatesile.” ¹⁸ Nipele, sambu syamalaga kulecheleswa, ngapagwa sooni kutyosya mbopesi kwa ligongo lya kusityosya sambu.

Twaŵandichile Akunnungu

¹⁹ Nipele, achalongo achinjangu, kwa miasi ji Che Yesu tukwete ntima wangali woga wa kupajinjila Peuto Papaswela Nnope. ²⁰ Jwelejo atugopolele litala lyasambano, lyalikupitila pa ajila nguo ja lusasa, malumbo gakwe chiilu chakwe nsyene. ²¹ Nipele, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwete ulamusi pa nyumba jose ja Akunnungu. ²² Kwayele twaŵandichile Akunnungu kwa ntima wa usyene ni chikulupi chemalilwe, kwa mitima jeswejechekwe, jangajikunlamula kuti nkwete sambu kwa iilu yejosyekwe kwa meesi gakusalala. ²³ Tuchikamulisye chilolelo chetu chitukuchisala kwa kang'wa syetu, pakuŵa Akunnungu juŵatupele chilanga ali jwakulupichika. ²⁴ Tukamuchisyane

jwine ni jwine kuti tuchisyane mu unonyelo ni masengo gambone. ²⁵ Tukaleka ku-songangana pamo mpela yaitite pakuŵa masyoŵelelo ga ŵane. Nambo tujamukangane ni kupunda nnope pankuliwona lyuŵa lya Ambuje lilinkuŵandichila.

²⁶ Pakuŵa twajendelechelaga kutendekanya sambi melepe tuli tuumanyilile usyene, ngajipagwa mbopesi jiine jajikukombola kutyosyekwa sooni kwa ligongo lya kusityosya sambi syetu. ²⁷ Chachikusigalila kuli kulindilila mu woga kulamulikwa ni Akunnungu, kwa mooto wakalipa uchiwajonanje wose ŵakwakanila Akunnungu. ²⁸ Mundu jwalijose jwanyosisye Malajisyo, akuulajikwa pangali chanasa, kwaŵaga ni umboni wa ŵandu ŵaŵili pane ŵatatu. ²⁹ Ana mundu jwakunnyosya Mwana jwa Akunnungu ni kujiwona miasi ja lilangano lya Akunnungu jiŵaswejechekwe najo kuŵa ngaŵa chindu, ni kuntukana Mbumu jwa Akunnungu jwakwikanawo umbone, nganisye ana ngakusachilwa kupegwa lijamuko lyalikulungwa? ³⁰ Pakuŵa tukummanyilila jwelejo juŵatite, “Kuuchisya magambo kuli kwangune, uneji chiuchisye.” Sooni ŵatite, “Ambuje chachalamula ŵandu ŵakwe.” ³¹ Kugwilila mmakono mwa Akunnungu ŵajumi chili chindu chakogoya nnope!

³² Nkumbuchilanje iyakopochele mmoŵa gandanda go, pamwatandite kuumanyilila usyene wa Akunnungu. Namuno mwapatile masausyo gamakulungwa, nambo mwajimi mwakulimbila nganinlepela. ³³ Katema kane mwatukenwe ni kunyeluswa pelanga, ni katema kane mwakundile kwakamuchisya aŵala ŵaŵatendelwe yeleyo. ³⁴ Mwaatendele chanasa ŵelewo ŵataŵikwe, sooni mwakundile kunsumulanga ipanje yenu, ni mwapililile kwa lukondwa, pakuŵa mwaimanyi kuti nkwete indu yejinji yambone nnope yaikulonjela. ³⁵ Kwayele nkakujasa kulimbangana kwenu pakuŵa chikumpe ntulilo weukulungwa. ³⁶ Nkusachilwa kupililila kuti nkombole kulitendekanya lisosa lya Akunnungu ni sooni chimpegwe aila iŵalanjile. ³⁷ Pakuŵa mpela yagakuti kusala Malembelo ga Akunnungu,

“Pasigalile kanandi pe

jwakwika jo, chaiche,

nombejo ngasakaŵa.

³⁸ Mundu jwali jwambone paujo pangu, chakulupilile ni kutama kwa chikulupi, nambo alekaga kungulupilila nganonyelwa najo.”

³⁹ Uweji nganituŵa ŵandu ŵakuchileka chikulupi ni kusoŵa, nambo uwe tuli ŵandu ŵakukulupilila ni kukulupuswa.

11

Chikulupi

¹ Chikulupi chili kukola usyene wa indu itukuilolela ni kuitichisya kusyene kuti indu yangaikuwoneka ipali. ² Pakuŵa, kwa chikulupi chao, achachekulu ŵetu ŵakundikwe ni Akunnungu.

³ Kwa chikulupi tukumanyilila kuti chilambo chagumbikwe kwa liloŵe lya Akunnungu, namose indu yaikuwoneka yagumbikwe mu indu yangaikuwoneka.

⁴ Kwa chikulupi che Habili ŵatajile Akunnungu mbopesi jambone kupunda ni ji che Kaini. Kwapele ŵakundikwe ni Akunnungu pakuŵa Akunnungu nsyene ŵajikundile mbopesi jakwe. Namuno che Habili awile, ipanganyo yao ikutujiganya mpaka sambano.

⁵ Kwa chikulupi, che Enoki ŵanyakulikwe ni Akunnungu kuti akasachiona chiwa. Nganaoneka sooni pakuŵa ŵajigalikwe ni Akunnungu. Malembelo ga Akunnungu gakusala kuti akanaŵe kwigalikwa che Enoki ŵaanonyelesye Akunnungu. ⁶ Nambo, pangali chikulupi ngapagwa mundu jwakukombola kwanonyelesya Akunnungu. Pakuŵa

mundu jwakusaka kwajaulila Akunnungu akusachilwa akulupilile kuti Akunnungu apali, sooni kuti akwapa ntulilo wewelele wakwasosa.

⁷ Kwa chikulupi, che Nuhu wajamwikwe ni Akunnungu nkati indu ichikopochele, yakanaiwoneche chiwela, wanjitichisye Akunnungu ni kukolosya ngalawa jajikulungwa jajikuwilanjikwa safina. Mwelemo nsyene pamo ni wandu wa pannango wakwe chakulupuswe. Kwa chikulupi chakwe wandu wa pa chilambo wose walamulikwe kuti akwete sambu nombejo wawalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu.

⁸ Kwa chikulupi, che Iblahimu wanjitichisye Akunnungu apala pawawilanjikwe ajaule ku chilambo chiwalanjikwe ni Akunnungu kuti chiwe chao. Watyosile pa chilambo chao ni kwaula kwiuto kwanganakumanyilila. ⁹ Kwa chikulupi, watemi mu chele chilambo cha chilanga mpela jwannendo. Watemi kweleko mu masakasa mpela iwatesile che Isaka pamo ni che Yakobo, wati nombewo wapochele chilanga chila chila kutyochela kwa Akunnungu. ¹⁰ Pakuwa che Iblahimu waulolele musu wauli ni misingi jakulimbangana, musu wati Akunnungu nsyene ni uwaganisisye ni kuuta. ¹¹ Iyoyo peyo kwa chikulupi che Sala, namuno wachekulwipe kwannope, wapochele ukombole wa kukola chitumbo, pakuwa wakulupilile kuti Akunnungu chatindimisye chilanga chakwe. ¹² Kwa ligongo li, kutyochela kwa mundu jumo che Iblahimu juwaliji mpela jwammwe, wapagwile wandu wajinji wanga walanjikwa mpela ndondwa sya kwini ni mpela nsanga wa mungulugulu bahali.

¹³ Awa wose wawile ali nkwakulupilila Akunnungu nganapochela aila iwalanjile, nambo waiweni kwakutalichila ni kuisangalalila, wanjitichisye kuti waliji achalendo ni wandu wanganakola pakutama pa chilambo nti pao. ¹⁴ Pakuwa wandu wakuwecheta malo we gati iyiyi akulosya kuti ali nkuchisosasosa chilambo chiwe chao achinsyene. ¹⁵ Ikaliji akuganisisya ku chilambo kuwakopochele kula, akakwete lipesa lyakuujila kukoko. ¹⁶ Nambo sambano akusakanga chilambo chachili chambone kupunda, chachili chilambo cha kwini. Kwa ligongo lya Akunnungu ngasikwatenda soni wandu wo pakwawilanga kuti ali Akunnungu wao pakuwa wawichile chile musu.

¹⁷ Kwa chikulupi, che Iblahimu pawalinjikwe chikulupi chao ni Akunnungu, wantyosise a Isaka nti mbopesi. Che Iblahimu wapochele chilanga cho, ni wakundile kuntyosya mbopesi mwanagwe jwa jikajika pe. ¹⁸ Namuno Akunnungu waasalile, "Uwelesi wenu chiutyochele ni che Isaka." ¹⁹ Che Iblahimu wakulupilile kuti Akunnungu akukombola kwasyusya wandu wawile, ni tukukombola kusala nti chitagu kuti isyene che Iblahimu wakombwele kumpata sooni mwanagwe juwaliji mpela jwammwe.

²⁰ Kwa chikulupi che Isaka wapele upile che Yakobo ni che Esau kuti akole upile kwa indu yaikwika mmbujo.

²¹ Kwa chikulupi che Yakobo pawaliji kuwandichila kuwa, wampele upile kila jumo jwa wanache wa che Yusufu, ni kwapopelela Akunnungu achijegamilaga nkongojo wakwe.

²² Kwa chikulupi, che Yusufu pawawandichile kuwa, wawechete yankati kutyoka kwa Waisilaeli mu chilambo cha Misili, ni walajichisye agajigale maupa gao pachachityoka ku Misili.

²³ Kwa chikulupi che Musa wapagwilwe wasisikwe miesi jitatu ni achawelele wakwe, pakuwa waiweni kuti ali mwanache jwakusalala, ni nganagajogopa makanyo ga mwenye jwa ku Misili.

²⁴ Kwa chikulupi che Musa pawakusile, wakanile kuwilanjikwa mwanache jwa mwali jwa mwenye jwa ku Misili. ²⁵ Waiweni mbaya kusauswa pamo ni wandu wa Akunnungu kupunda kukola lukondwa mu sambu kwa katema kakajipi. ²⁶ Waimanyi kuti kulaga kwa ligongo lya Kilisito kuli kwakusichila kupunda ipanje yose ya chilambo cha Misili, pakuwa waliji nkulolela mbote.

²⁷ Kwa chikulupi che Musa w̄asaamile ku Misili pangajogopa lutumbilo lwa mwenye, ni w̄ajendelechele mmbujo, pakuw̄a w̄aliji mpela mundu juw̄aweni Akunnungu w̄angakuwoneka. ²⁸ Kwa chikulupi w̄achipangenyeye chindimba cha Pasaka ni kulajisya miasi jimisikwe pachanya nnango kuti katumetume jwa kwini jwatumikwe kwikanacho chiwa, akaulaga w̄anache w̄a kwitiwo w̄a chilume mu chilambo cha Isilaeli.

²⁹ Kwa chikulupi w̄aisilaeli w̄ajombweche bahali ja shamu mpela petaka, nambo w̄amisili pa w̄alinjile kutenda yeleyo, w̄atitimile ni kuwa mmeesi.

³⁰ Kwa chikulupi makumba ga chilambo cha ku Yeliko gagwile w̄aisilaeli pa w̄agasyungwile makumba go mo w̄a saba. ³¹ Kwa chikulupi che Lahabu jwakula w̄ala w̄a jula nganajonasikwa pamo ni w̄a w̄akanile kwajitichisya Akunnungu w̄ala, ligongo w̄aapochele kwa chitendeweke w̄akuuchilichisya w̄ala.

³² None chinyonjehesye malo w̄e chi? Paku w̄a katema kapelembele kusala ngani si che Gideoni ni che Balaki ni che Sansoni ni che Yefuta ni che Daudi ni che Samweli ni w̄akulondola w̄a Akunnungu. ³³ Kwa chikulupi w̄anyawo wose w̄amenyene ni mamwenye ni w̄aapundile, w̄atesile indu yambone paujo pa Akunnungu, w̄apochele ilanga ya Akunnungu. w̄ataw̄ile kang'wa sya masimba, ³⁴ w̄agasimile machili ga mooto wakalipa, ni w̄autwiche kuulajikwa kwa lipanga. Kulepetala kwao kwagalawiche ni w̄apatile machili, w̄alimbichile mu ngondo ni kwapunda w̄angondo w̄achilendo. ³⁵ Achakongwe w̄ane w̄a w̄akulupilile w̄aapochele w̄andu w̄ao w̄a w̄asyusikwe pa w̄amasile kuwa.

Nambo w̄ane w̄akanile kugopolwa, w̄akundile kulagaswa mpaka kuwa, kuti ausimane usyusyo ni kwinjila mu utame wauli wambone mwakupunda. ³⁶ w̄ane w̄anyelwiswe ni kuputikwa mbokola, ni w̄ane w̄ataw̄ikwe nyolo ni kuponyekwa mu nyumba jakuta w̄ilwa. ³⁷ w̄aulajikwe kwa kwaponya maganga, w̄ane w̄aakatenye ipandeipande kwa misumeno pane kuwa kwa lipanga. w̄ajendajendaga achiwalaga mapende ga ngondolo ni mbusi, w̄aliji w̄a kulaga, w̄alageswe ni kupanganyichiswa yangalumbana. ³⁸ Chilambo nganichi w̄ajilwa kuw̄a ni w̄andu mpela w̄anyawo. w̄ajendajendaga mwikonde ni mmatumbi achitamaga mu mbugu ni mmasimbo.

³⁹ w̄andu w̄a wose w̄awoneche ni Akunnungu kuti atesile yambone mu chikulupi chao nambo nganachipochela chi w̄alanjile Akunnungu cho, ⁴⁰ paku w̄a Akunnungu w̄alongolele kutu w̄ichila chindu chachili chambone mwakupunda kwa liwamba lyetu. Akunnungu w̄asachile kuti w̄anyawo a w̄aga ni uwe pe tutendekwe w̄amalile.

12

Akunnungu ali Atati w̄etu

¹ Nipele, uweji tukwete mpingo wekulungwa wa w̄aumboni wanti nyi waukutusyungula, kwayele tutyosye indu yose yaikutusi w̄ilila, ni sambu syasikutukamulila kwa chitema. Tuutuche pangapwa ntima mu luwilo lwaluli paujo petu. ² Twalole Che Yesu jwachitandisye chikulupi chetu, jwelejo ni juchachimalichisye. Kwa liwamba lya lukondwa lulwaliji paujo pao, jwelejo jwapililile kuwa pa nsalaba, namose chaliji chindu cha soni. Ni sambano akutama kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu.

³ Mwaganichisye kwannope Che Yesu, ju w̄apililile nkukanilwa kwekulungwa kutyochela kwa w̄andu w̄a sambu. Nipele nkapela namose kupwa ntima. ⁴ Paku w̄a, mkulimbana ni sambu nganimme kuputana mpaka kuwa. ⁵ Sooni ana nli w̄alile agala malo w̄e ga kuntusya ntima gakusala Akunnungu?

“Mwanangu nkanyelusya Ambuje pakunjamuka, namuno nkapwa ntima pakunkalipila.

⁶ Paku w̄a Ambuje akunjumuka jwalijose jwakunnonyela, ni kumputa jwalijose jwakunkunda kuw̄a mwanagwe.”

⁷ Mpililile kujamukwa pakuwa gali majiganyo. Akunnungu akuntendela wanyamwe nti wanache wakwe, pakuwa ana mwanache jwapi jwangakujamukwa ni atagwe? ⁸ Iwaga ngankwamukwa ni Akunnungu chisau achiwanagwe wose yakuti pakwamukwa, wanyamwe nganimma wanache wasyene wa Akunnungu, mmele wanache wa kuichila. ⁹ Sooni, iwaga achatati wetu wa chiilu wawatuweleche, pawatujamwiche uwe twaachimbichisye, ana ngati tukusachilwa kulitulusya nnope kwa Atati wetu wa kwinani kuti tutame? ¹⁰ Achatati wawatuweleche watujamwiche mmo wa kanandi mpela iwatite kuwona ili yambone achinsyene. Nambo Akunnungu akutujamuka kwa ligongo lya kutukamusya, akutenda yeleyo kuti tutendekwe waswela mpela asyene. ¹¹ Pakukutyochela kwamukwa ngakukuwa kwakusengwasya, nambo kukusupusya. Nambo kumbesi kwa awala wawajiganyikwe ni kwamukwa ko, kukwapa ukombole wa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni utame wa chitendewe.

Malajisyo ni majamuko

¹² Kwayele ngalimbisye makono genu ni malungo genu gagapesile. ¹³ Njendelechele kwenda mmatala gagoloka kuti chindu chachilemele chikatininguka nambo chilame.

¹⁴ Nlimbile kutama kwa chitendewele ni wandu wose, sooni ntame kwa uswela pakuwa ngapagwa mundu juchiwawone Ambuje iwaga mundu jo ngana wa jwanswela. ¹⁵ Nilolechesye chenene, kuti jwalijose akasausoyasya upile wa Akunnungu, nilolechesye kuti mundu akawa mpela chitela chakuwawa pasikati jenu ni kwika nago malagasyo, ni kuujonanga umi wa wandu wajinji. ¹⁶ Akapagwa jwachigwagwa, pane mundu jwangaajogopa Akunnungu mpela a Esau, jwakujasile kupagwa kwakwe kwaandanda kwa chakulya chimo. ¹⁷ Pakuwa nkumanyililanga kuti namuno kanyuma pawasosile sooni kuupochela upile wakwe kutyochela kwa atagwe wakanilwe. Pakuwa nganapata lipesa lya kuleka sambini ni kugagalausya gawatesile, namuno wasosile nnope kwa misosi.

¹⁸ Wanyamwe nginnyika ku chitumbi cha Sinai mpela iwatite kuchiichilila wandu wa ku Isilaeli. Chitumbi chikukomboleka kuchikwaya chili nkukolela mooto, pa chipi, ni kusona kwakukulungwa kwa chimbunga, ¹⁹ ni lisegwe lya lipenga, ni lilo we lininkuwecheta malowe. Awala wawapilikene usone wo wachondelele Akunnungu kuti akakunguluka nawo sooni, ²⁰ pakuwa nganakombola kupililila lilajisyo lilyatyochekwe lyalikuti, “Juchakwaye chitumbi chi namose chiwe chinyama, chaponyekwe maganga.” ²¹ Ni indu iyaoneche yo yaliji yakogoya nnope, namose che Musa watite, “Ngogopa ni kutetemela.”

²² Nambo wanyamwe nkuichilile ku chikwesya cha Sayuni, ni ku musi wa Akunnungu wajumi, nnyiche Yelusalemu wa kwinani kwakusongangene achikatumetume wa kwinani wangakuwalanjikwa, wakusangalala. ²³ Nnyiche ku mpingo wekulungwa wa wandu wakukulupilila Kilisito waali wandanda kupagwa wa Akunnungu ni meena gao galembekwe kwinani. Nnyiche paujo pa Akunnungu jwali jwakulamula jwa wandu wose, ni paujo pa mbumu sya wandu wambone paujo pa Akunnungu watendekwe wamalilwe. ²⁴ Nnyiche ku Che Yesu jwakwilanya jwa lilangano lya sambano ni ku miasi jakwe jajijitiche jajikuwecheta yambone kupunda miasi ji che Habili.

²⁵ Nipele, nilolechesye kuti nkakana kumpilikanila jwelejo jwakuwecheta nomwe. Mpela awala Waisilaeli wawakanile kumpilikanila che Musa, juwaasalilaga utenga kutyoka kwa Akunnungu pawaliji pachilambo pano nganakulupuka. Isyene, uweji ngatukombola kukulupuka iwaga tukukana kumpilikanila jwelejo jwakutusalila utenga kutyochela kwinani. ²⁶ Katema Akunnungu pawawechete pa chitumbi cha Sinai wachitenganyisye chilambo, nambo sambano alanjile kuti, “Chinachitenganye chilambo ni ngawa chilambo pe nambo kwinani nombe nako.” ²⁷ Lilo we li “Soonni” likutulosya kuti indu yose yepanganyikwe chitenganikwe ni kutyosyekwa, kuti indu yangaikukomboleka kutenganyikwa isigalile.

²⁸ Kwayele, pakuwa tukupochela umwenye wangatenganyika, twatogolele kwa woga ni kwa kwapopelela Akunnungu, kwa litala lichilyanonyelesye ni kwa kulitulusya ni kwapopelela, ²⁹ pakuwa Akunnungu wetu ali mooto waukutinisya.

13

Yakuti pakwanonyelesya Akunnungu

¹ Njendechele kunonyelana chiulongo. ² Kasinliwalila kwapochela achalendo, pakuwa kwa kutenda yeleyo wandu wane waapochele achikatumetume wa kwini pangamanyilila. ³ Mwakumbuchile wandu watawikwe mpela ila ntawikwe pamo nawo, ni mwakumbuchile wakulagaswa nti nomwe nkulagaswa mpela wanyawo.

⁴ Ulombela uchimbichikwe ni wandu wose, achalume ni achakongwe awe wakukulupilichika kila mundu kwa njakwe, pakuwa Akunnungu chiwalamule wachigwagwa ni wachikululu.

⁵ Nkawa wandu wakunonyela nnope mbiya, nlinje ni indu inkwete yo pakuwa Akunnungu nsyene atite, “Nganguneka ng’o atamuno ngangunjasa ng’o.” ⁶ Kwa ligongo lyo kwa ntima wakulimba tukuti, “Ambuje ali wakungamuchisya une, ngasinyogopa.

Mundu chandende chichi?”

⁷ Mwakumbuchile ilongola wenu wawansalile lilo we lya Akunnungu. Nganichisye lwendo lwao mpaka kumbesi kwa umi wao, ni kuchisyasya chikulupi chao. ⁸ Che Yesu Kilisito ali julajula, liiso ni lelojino ni mo wa gose pangali mbesi. ⁹ Nkajigalikwa akuno ni akuno kwa majiganyo gane ga chilendo. Umbone wa Akunnungu ukujilimbisya mitima jenu, ni nga wa makanyo nkati ja yakulya, pakuwa makanyo go nganigankamuchisya mundu jwali jose ju wagakuiye.

¹⁰ Tukwete chilisa, chakuti wandu wakutumichila mu lisakasa lya Wayahudi lyakupopelela nganasachilwa kulya indu yaikutyochekwa mbopesi pa chilisa pala.

¹¹ Jwambopesi Jwankulu jwa Wayahudi akwausya miasi ja inyama Peuto Papaswela Nnope, kukutaga mbopesi kwa sambi nambo mitembo ja inyama yo iko chekwa paasa pa chigono. ¹² Kwa ligongo lyo Che Yesu nombewo walageswe ni kuwa paasa musi kuti waswejesye wandu kwa miasi jao asyene. ¹³ Nipele, tukopoche twajaulile paasa pa chigono tuchikundaga kunyeluswa mpela welewo yatite kunyeluswa. ¹⁴ Pakuwa pachilambo pano nginitukola musi waukutamilisya, nambo tukuusosa aula musi waukwika. ¹⁵ Nipele, kwa litala li Che Yesu, twatajile Akunnungu mbopesi jakwalapa mo wa gose, mbopesi ja kwalapa jo ili ipanganyo yetu apala patukujitichisya kuti, welewo ali Ambuje. ¹⁶ Nambo kasinliwalila kutenda yambone ni kukamusyana pakuwa syelesi ni mbopesi syasikwanonyelesya Akunnungu.

¹⁷ Mwajitichisye wakunlongosya ni kugakamulisya malajisyo gao, pakuwa wanyawo akuchesyanga kwa ligongo lya umi wenu ni chasale ya masengo gao paujo pa Akunnungu. Mwapilikanichisyaga chapanganye masengo gao kwa lukondwa, nga wa kwa kudandaula pakuwa atumichilaga nkudandaula ngainkamusya mwanya.

¹⁸ Ntupopelele ni uwe, pakuwa tukwimanyilila kuti mitima jetu ngajikutusalila kuti tukwete chilewo. Ni tukusaka kutenda yaili yambone mo wa gose. ¹⁹ Choonde none ngunchisya kwannope kuti mumbopelele kwa Akunnungu kwa kuchalila, kuti ngombole kuuja kukwenu chitema.

Mapopelelo ga kuugala

²⁰ Akunnungu wa chitendewele wawansyusisye Ambuje wetu Che Yesu, Jwakuchinga Jwankulu jwa ngondolo kwa miasi jajikulosya kuti lilangano lya mo wa gose pangali mbesi lili lya usyene. ²¹ Antende wanyamwe wamalilwe mu indu yose kuti nkombole

kupanganya lisosa lyao, nombewo atende mwenumwe yaikwanonyelesya, kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Ukulu uwe ni welewo mowa gose pangali mbesi ni mowa gose pangali mbesi. Eloo.

Malowe ga kumalichisya

²² Achalongo, ngunchisya mpochele malowe gangu gangunjamuka ga kuntusya ntima, gangunnembela mu chikalata chachijipi chi. ²³ Ngummanyisya kuti nlongo njetu che Timoseo agopolekwe mu nyuumba jakutawilwa. Aikaga mwachitema, chiiche pamo nawo pachiche kukwenu.

²⁴ Mwakomasye wose wakunlongosya, pamo ni wandu wa Akunnungu wose. Achalongo achinjetu kutyochela ku Italia akunkomasya. ²⁵ Umbone wa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

Chikalata chiwalembile Che Yakobo Chilongolelo

Chitabu chi che Yakobo chalembeke ni mundu jwakuwilanjikwa che Yakobo. Ikukomboleka che Yakobo mpwakwe Che Yesu, juwaliji chilongola mu mpingo waandanda wa Wandu wakukulupilila Kilisito, ni waliji jumo jwa wankungulu ku Yelusalemu, (Masengo 15:13). Nduna che Paolo wammilasile jwelejo “Luchanamila,” lwa Wandu wakukulupilila Kilisito (Wagalatia 2:9). Waumanyilisi akukulupilila kuti chitabu chi che Yakobo chalembeke ikanaŵe yaka 50 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Chitandile katema che Yakobo paŵaliji chilongola jwa Wandu wakukulupilila Kilisito ku Yelusalemu, ikuganichikwa kuti walembile chitabu chi paŵatamaga kweleko.

Che Yakobo waalembile chitabu chakwe wandu wa Akunnungu waŵapwilingene pasikati pachilambo, (1:1). Majiganyo mu chitabu chi che Yakobo gakwagamba Wandu wakukulupilila Kilisito wose nambo utumiche wa maloŵe “Ngosyo kumi na mbili,” kwa Chigiliki. Ikulosya kuti panepa che Yakobo walembile Wandu wakukulupilila Kilisito waali Wayahudi. Nningwa wa chitabu chi waliji kwaichila wakusyoma wajinji ni chikunguluchile indu yejinji. Che Yakobo akukunguluchila nnopennope nkati kwilana kwa chikulupi ni ipanganyo. Chikulupi chisyene cha mundu chikuoneka kwa ipanganyo yakwe (2:17). Soonni akwamuka nkati kutenda lusagu kwa Wandu waipanje (2:1-4), ni kutusalila uweji tulilolechesye nkati indu itukuiwecheta (3:1-12).

Yaili mwelemo

Che Yakobo akwakomasya wakusyoma wakwe (1:1).

Akwakamulisya ntima Wandu wakukulupilila Kilisito kupililila katema pakulaga (1:2-22).

Akusala yaitite kuŵa lasima mundu kulosya chikulupi chakwe kwa ipanganyo (2:1-26).

Akusala yankati lulimi lwa mundu yalukuti kukola machili (3:1-12).

Che Yakobo akusala yankati lwalutite kulekangana lunda lwa Akunnungu ni lunda lwa pachilambo (3:13-4:10).

Akwajamuka wakusyoma wakwe yankati kulilapa (4:11-5:6).

Che Yakobo akumalichisya chitabu chakwe kwakutyosya malajisyo gose (5:7-20).

¹ Une che Yakobo, jwaketumichila jwa Akunnungu ni jwa Ambuje Che Yesu Kilisito, ngunnembela mwanya Wandu wa Akunnungu wose wampwilingene ku chilambo kose, ngunkomasya.

Chikulupi ni lunda

² Achalongo achinjangu, nnyiwone ili yakusengwa pe, pankukola masauko gagali gose. ³ Nchimanyililaga kuti kulinjikwa kwa chikulupi chenu kukunnyichisya upililiu.

⁴ Nkole usyene wakuti kupililila kwenu kukupanganya masengo mu nkati mwenu mpaka kumbesi, kuti nkule ni kuŵa wamalilwe mpela yakuti pakusaka Akunnungu, pangapunguchilwa ni chindu chachili chose. ⁵ Nambo mundu jwalijose mu mpingo wenu, lwansoŵaga lunda wapopelele Akunnungu wakwapa Wandu wose mwamujinji ni kwa ntima wambone nombejo chachipegwa. ⁶ Nambo apopeleje ali akwete chikulupi pangali lipamba lyalili lyose. Pakuŵa mundu jwali ni lipamba ali mpela litumbela lya mu bahali lyalikujigalikwa ni mbungo ni kwauswa akuno ni akunokuno. ⁷ Mundu jwati yeleyo akaganisya kuti chapochele chachili chose kutyochela kwa Ambuje. ⁸ Jwelejo ali mundu jwagalaukagalauka ni ngakukombola kulamula chindu chakupanganya.

Jwakulaga ni Jwachipanje

⁹Nambo nlongo jwakulupilile jwaali jwakulaga akusachilwa asengwe, katema Akunnungu pakunkwesya. ¹⁰Nlongo jwakulupilile jwaali jwachipanje akusachilwa asengwe, katema Akunnungu paakuntulusya. Pakuŵa jwachipanje chasoŵe mpela uluŵa lwa mwikonde. ¹¹Lyuŵa likukopochela ni kuŵala nnope ni kuumusya masamba, uluŵa wakwe ukugwa ni usalale wakwe ukusoŵa. Iyoyo peyo jwachipanje nombejo chawe mmasengo gakwe.

Kulinjikwa

¹²Jwana upile mundu jwakupililila nkulinjikwa, pakuŵa amalaga kupunda kulinjikwa chapegwe chindu mpela singwa ja umi, Ambuje jiŵalanjile ŵakwanonyela. ¹³Mundu alinjikwaga akajila, “Ngulinjikwa ni Akunnungu.” Pakuŵa Akunnungu ngakunlinga mundu kwa kutenda yangalumbana, nombe Akunnungu ngakulinjikwa kwa kutendelwa yangalumbana. ¹⁴Nambo mundu akulinjikwa pakukwekwelemwa ni kutanjikwa ni tama jakwe atende yangalumbana. ¹⁵Mwajilechelelaga tama jintawale jikwichisya sambi ni sambi syapundaga sikwichisya chiwa.

¹⁶Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa nkalambuchikwa. ¹⁷Kila ntuuka wambone ni waumalilwe ukutyochela kwinani kwa Atati Akunnungu ŵaŵagumbile lulanga, jwangakugalaukagalauka, nombewo ngakulosya chimanyisyo chachili chose kuti chagalauche. ¹⁸Kwa unonyelo wakwe nsyene ŵatuŵeleche kwa litala lya liloŵe lya usyene, kuti tuŵeje mpela milimbu mu yepanganyikwe yakwe yose.

Kupilikana ni kupanganya

¹⁹Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, mmanyilile chindu chi, yakuti mundu jwalijose aŵe jwachitema kupilikana, nambo ngasaŵa jwachitema kuŵecheta namose kutumbila. ²⁰Pakuŵa ŵandu ŵaali ni lutumbilo ngakukombola kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. ²¹Kwayele, nneche masyoŵelo genu gangalumbana ni ipanganyo yenu yangalumbana. Mpochele kwa kulitulusya liloŵe lyalipandikwe mmitima jenu lyalikukombola kunkulupusya.

²²Nkalilambusya mwachinsyene, nambo mmeje ŵandu ŵakupanganyichisya masengo Liloŵe lya Akunnungu, ngaŵa ŵakupilikanila pe. ²³Pakuŵa naga mundu ali jwakupilikanila pe Liloŵe lya Akunnungu nombe ngaŵa ŵakupipanganya lyalipikene, chalandane ni mundu jwakulilola ku meeso mu lindala. ²⁴Ni paakumalisya kulilola yatite ni kutyoka, kwakamo akuliŵalila yatite pakuŵa. ²⁵Nambo mundu jwakugalolechesya uchenene malajisyo ga usyene gagakwalechelesya ŵandu, ni akwendelechela kugapanganyichisya masengo, pangapikanila pe ni kugaliŵalila, jwele mundu jo chapegwe upile mu indu yose yakuipanganya.

²⁶Mundu aganisyaaga kuti akwajogopa ni kwapopelela Akunnungu, nambo ngakusiŵila lulimi lwakwe, kwapopelela kwao Akunnungu nganikukola mate ni akulilambusya nsyene. ²⁷Litala lya kwapopelela Akunnungu lyalili lyambone lyangali chileŵo paujo pao lili ali: Kwakamuchisya ŵamalekwa ni ŵawililwe ni achiŵankwawo ni nkalisakasya kwa indu yangalumbana ya pachilambo.

2

Kwamuka nkati lusagu

¹Achalongo achinjangu, iŵaga nkwakulupilila Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, Ambuje ŵa ukulu, nakola lusagu kwa ŵandu kwa kwalola ku meeso. ²Tujileje, mundu jumo awete pete jajikolochekwe kwa sahabu ni iwalo yakusalala, akwinjila mu nyuumba jenu ja kupopelela, nombe akwinjila mundu jwa usauchi jwana iwalo yakuwisala. ³Iŵaga ŵanyamwe nkunchimbichisya jwelejo jwawete iwalo yakusalala ni kunsalila “Ntameje apano pa chitengu chambone,” nambo ajula jwa usauchi nkunsalila, “Mwe,

njimeje pelepo, pane ntameje paasi,”⁴ ana lwele ngaŵa lusagu ni kulamula ko ngakukuika ni nganiso syangalumbana?

⁵ Mpilikanile achalongo achinjangu ŵakunonyelwa! Ana Akunnungu nganiŵasagula ŵakulaga ŵa pachilambo kuti aŵe ŵachipanje mu chikulupi ni kupochela umwenye uŵalanjile aŵala ŵakwanonyela?⁶ Nambo ŵanyamwe nkunnyosya jwausauchi. Ana ngaŵa ŵachipanje ŵakunliŵatilanga ni kunjausyanga pa nkungulu?⁷ Ana ngaŵa ŵanyawo ni ŵakulitukana alila liina lyambone lya Ambuje, jwati ŵanyamwe nli ŵandu ŵakwe?

⁸ Naga isyene nkugajitichisya malajisyo gamakulu mu umwenye wa Akunnungu, gagali mu Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Munnonyele njenu jwammandichile mpela inkuti pakulinonyela mwasyene,” nkutendekanya yambone.⁹ Nambo iŵaga nkutenda lusagu kwa ŵandu kwa kwalola ku meeso nkutenda sambu ni malajisyo ga Akunnungu gakulosya kuti nganingajitichisya.¹⁰ Pakuŵa mundu jwangakujitichisya likanyo limo mmalajisyo gose ga Akunnungu, chaaŵe ngakugajitichisya malajisyo gose.¹¹ Pakuŵa jwelejo juŵatite, “Nkatenda chikululu,” ni jujojo juŵatite, “Nkaulaga.” Iŵaga ngankutenda chigwagwa nambo nkuulaga, nkutema malajisyo.¹² Nipele mmecheteje ni kupanganya mpela ŵandu ŵachalamulikwe malinga ni malajisyo gagakutuŵika ŵalechelele.¹³ Pakuŵa Akunnungu ngaalosya chanasa pachiŵalamule ŵandu ŵangalosya chanasa. Nambo ŵaali ni chanasa ngasajogopa kulamulikwa ko.

Chikulupi ni ipanganyo

¹⁴ Achalongo achinjangu, ana mundu akukola chichi asalaga kuti ngwete chikulupi nambo ngakuchilosya kwa ipanganyo yambone? Ana chikulupi cho chichikombole kwakulupusya?¹⁵ Tujileje, jwakukulupilila njetu jwannume pane jwankongwe nganakola chakuwala pane yakulya.¹⁶ Mundu jumo jwenu ŵaasalilaga, “Njaulanje kwa chitendewe nkajotele mooto ni kwikuta,” pangaapa iyasoŵile mu kutama ana chakole chichi?¹⁷ Iyoyo peyo chikulupi pe iŵaga changali ipanganyo chiwile.

¹⁸ Nambo mundu akombolaga kusala, “Mmwe nkmete chikulupi noneji ngwete ipanganyo.” Uneji chinyanje, “Munosye chikulupi chenu pangali ipanganyo noneji chinannosye chikulupi changu kwa ipanganyo yangu.”¹⁹ Mmwejo nkukulupilila kuti Akunnungu ali ŵamo, yambone. Nambo masoka nombego gakukulupilila iyoyo, nombego gakutetemela.²⁰ Mmwe jwakuloŵela! Ana nkusaka kuloswa kuti chikulupi changali chipanganyo chiwile?²¹ Ana Atati ŵetu che Iblahimu ŵakundikwe uli ali ŵambone paujo pa Akunnungu? Ŵakundikwe kwa chipanganyo paŵantysisye a Isaka mwanagwao pa chilisa.²² Nkulola yakuti chikulupi chatesile masengo pamo ni chipanganyo chakwe ni chikulupi chatindimiswe kwa litala lya chipanganyo yakwe.²³ Malembelo ga Akunnungu gala gamalile gagatite, “Che Iblahimu ŵankulupilile Akunnungu ni kwayele ŵakundikwe kuŵa ŵambone paujo pao.” Nombejo ŵaŵilanjikwe ambulanga jwa Akunnungu.²⁴ Nkulola kuti mundu akukundikwa kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo nambo ngaŵa kwa chikulupi pe.²⁵ Iyoyo peyo che Lahabu jwakulaŵalaŵa jula, ŵakundikwe jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo yakwe paŵapochele ŵakusosasosa ni kwakoposya paasa kwa litala line.

²⁶ Mpela ila chiilu pangali mbumu cheewe, iyoyo peyo chikulupi pangali ipanganyo chiwile.

3

Kulugosa lulimi

¹ Achalongo achinjangu, nkaŵa ŵakwiganya ŵajinji pakuŵa nkumanyilila kuti uweji utukwiganya tutulamulikwe kwa chikali nnope kwapunda ŵandu ŵane.² Uweji wose tukuleŵa mwamujinji. Nambo iŵaga mundu ngakuleŵa mu nkuŵecheta kwakwe, jwelejo ali jwamalilwe, nombejo akupakombola kuchilongosya chiilu chakwe

chose. ³ Uwe tukuwika chipaande chamwana cha chisyano chachitawikwe kwa migoji nkang'wa sya falasi kuti tukombole kuilongosya iilu yao kwaula kwakuli kose kwatukusaka uweji. ⁴ Iyoyo ngalaŵa namose jili jekulungwa nnope jikujigalikwa ni mbungo jakalipa nambo jikugalauswa ni chipande cha mwana cha chibao, ni jikwaula kwakusaka jwakujilongosya. ⁵ Iyoyo peyo lulimi luli chiŵalo cha mwana nnope pa chiilu nambo lukulilapilila indu yekulungwa nnope.

Nganisyee mooto kanandi yaukuti pakolesya litinji lyekulungwa nnope. ⁶ Nombe lulimi luli mpela mooto. Lugumbele igongomalo ya pachilambo. Lulimi luli chiŵalo cha mwana nambo lukukombola kuchinyakasya chiilu chose. Lukutinisya umi wetu chitandile kupagwa mpaka kuwa, kwa mooto waukutyochela ku jehanamu. ⁷ Mundu akukombola kulanga inyama yailiyose nombe amasile kukombola kulanga, inyama ya mwitinji ni ijuni yailiyose ni inyama yaikukwaŵa yailiyose ni yaikutama mmeesi. ⁸ Nambo ngapagwa mundu jwakukombola kululanga lulimi. Lulimi luli lwangalum-bana ni ngalukukomboleka kululanga, ni lugumbele sumu jajikuulaga. ⁹ Kwa lulimi tukwalapa Ambuje ni Atati ŵetu, ni kwa lulimi lulolo tukwalwesya ŵandu ŵagumbikwe chisau cha Akunnungu. ¹⁰ Mu kang'wa jimo mukukopochela maloŵe ga upile ni maloŵe ga kulwesya. Achalongo achinjangu ngaikuŵajilwa indu iŵeje yeleyo. ¹¹ Ana chisima chikukombola kukoposya kwanakamo meesi gambone ni meesi ga njete? ¹² Ana achalongo achinjangu chitela cha ntini chikukombola kusogosya isogosi ya seituni pane chitela cha msabibu chikukombola kusogosya isogosi ya tini? Ngwamba, chisima cha meesi ga njete ngachikukombola kukoposya meesi gambone.

Lunda lwalukutyochela kwinani

¹³ Ana nduni jwali ni lunda ni umanyilisi pasikati ja ŵanyamwe? Nipele alosye yeleyo kwa lwendo lwakwe lwambone kwa litala lya ipanganyo yaikupanganyikwa kwa kulit-ulusya ni lunda. ¹⁴ Nambo iŵaga mmitima jenu mugumbele wiu ni uchimwa ni lipamo, nkasisa usyene kwa kulilapa ni kusala unami. ¹⁵ Lunda lwati yeleyo ngalukutuluka kutyochela kwinani nambo luli lunda lwa pa chilambo, lwele lunda luli lwa chiundu ni lukutyochela kwa Shetani. ¹⁶ Pakuŵa papali ni wiu ni lipamo, pana utindiganyo ni ipanganyo yose yangalimate. ¹⁷ Nambo lwele lunda lwalukutyochela kwinani, luli lwakusalala, lukusaka chitendewele ni kulitimalika, luli chile kupilikanila maloŵe ga ŵandu. Lugumbele chanasa ni ipanganyo yambone, nganilukola lusagu, namuno kulambusya. ¹⁸ Ŵandu ŵakuchinyela chitendewele akupanganya indu yaikwikanawo chitendewele kwa ŵandu ŵane, mbesi jakwe ŵandu akutendekwa ŵambone paujo pa Akunnungu.

4

Uganja ni chilambo

¹ Ngondo ni kuputana mwa ŵanyamwe ikukopochela kwapi? Ana ngaŵa ikutyochela mu tama syenu syasikukanilana mu nkati mwenu? ² Nkulajila indu, ni pakuŵa ngankwipata, nkukombola kuulaga. Nkulajila kwannope kukola indu yejinji nambo ngankukombola kwipata, kwayele nkutandana ni kuputana. Ngankupata indu inkwisaka pakuŵa ngankwaŵenda Akunnungu. ³ Namose pankuŵenda, ngankupata pakuŵa nkuŵenda ni nningwa wangaŵa wambone, kuti nkombole kukwanisya tama syenu. ⁴ Mwanya ŵandu ŵangakulupilichika! Ngankwimanyilila kuti kutenda uganja ni chilambo uli umagongo ni Akunnungu? Kwapele jwalijose jwakusaka kutenda uganja ni chilambo akulitesya jwammagongo jwa Akunnungu. ⁵ Nkaganichisya kuti Malembelo ga Akunnungu gakuti maloŵe gangali chindu pagakuti, “Mbumu jwa Akunnungu jwaŵichikwe mwetuwe akwete wiiu ligongo lyetu.” ⁶ Nambo umbone wa Akunnungu

ukwete machili gamakulungwa nnope mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu akwakanila w̄aali ni chibuli nambo akwapa upile w̄akulitulusya.”

⁷ Kwayele nkunde kulongoswa ni Akunnungu. Mwakanile Shetani nombeŵo chambutuche. ⁸ Mwaŵandichile Akunnungu nombewo chambandichile. Njosye makono genu mwanya w̄andi w̄a sambi. Nswejesye mitima jenu mwanya w̄aulamba. ⁹ Nsupuche, nlile ni kulila kwamalumbo. Lukondwa lwenu luŵe kusupuka ni kuseka kwenu kuŵe kulila kwamalumbo. ¹⁰ Nlitulusye paujo pa Ambuje nombewo chankwesye.

Lijamuko lyankati kwalamula w̄andu w̄ane

¹¹ Achinjangu nkalalatilana mwachinsyene. Mundu jwakunlalatila njakwe ni kunlamula, jwelejo akugalatila ni kugalamula malajisyo. Naga nkugalamula malajisyo mmwe ngankugajitichisya malajisyo nambo nkugalamula. ¹² Akunnungu jikape ni w̄akugatyosya Malajisyo ni kulamura. Ni w̄elewo pe ni w̄akukombola kukulupusya ni kuulaga. Ana mmwe nli w̄aani junkwalamula w̄andu w̄ane?

Lijamuko lyankati kulilapa

¹³ Sambano mpilikanile mwanya w̄ankuti, “Lelo pane malaŵi tutujaule lisi limo, tukatame chaka chansima kweleko, ni kusumisya malonda ni kupata mbiya.”

¹⁴ Mwanya ngankwimanyilila ichiikopochele malaŵi mu umi wenu. Mwanya ndi mpela lipundugulu lyalikuwoneka katema kakajipi ni kusoŵa. ¹⁵ W̄anyamwe mwasachilwe kuŵecheta yeleyi: “Ambuje asakaga chitutame ni kuchipanganya achi ni chelechi.” ¹⁶ Nambo sambano, nkulilapa ni kuligamba. Kulilapa kwati yeleyo kuli chigongomalo.

¹⁷ Nipele, mundu jwalijose jwakumanyilila chachili chambone chakusachilwa kuchitenda, nambo ngakuchitenda, mundu jo akupanganya sambi.

5

Majamuko kwa w̄achipanje

¹ Sambano mpilikane w̄anyamwe w̄aipanje! Nlile ni kulila kwa malumbo kwa ligongo lya kulaga kwakukunnyichilila. ² Ipanje yenu iwosile ni minjilo jenu jililikwe ni chimbulukuku. ³ Sahabu jenu ni mbiya syenu sikamwile ukutu ni ukutu wakwe chiuŵe umboni pasikati jenu pakuŵa chiijonanje iilu yenu mpela mooto yaukuti kutinisya. W̄anyamwe nliunjichile ipanje kwa moŵa ga mbesi. ⁴ Nganimwalipa aŵala w̄awapangenyeye masengo mmigunda mwenu. Mpilikanile yakuti kulalatila, kulila kwa w̄andu w̄akugowola mmigunda jenu kuiche mmapikanilo ga Ambuje w̄aali ni ukombole. ⁵ Ntemi mchilambo kwa utame wakulisengwasya kwannope. Nlijimbese mwachinsyene mpela ng'ombe jajili chile kwa lyuŵa lya kusingwa. ⁶ Mwalamwile ni kwaulaga w̄andu w̄ambone paujo pa Akunnungu, w̄anganankanila w̄anyamwe.

Kupililila ni kupopela

⁷ Kwayele achalongo achinjangu, mpililileje mpaka pataiche Ambuje. Nlole jwakulima yakuti pakulindilila kwa kupililila aila yaipandile, isogosye magungulo gambone ni yakuti pakujilindilila ula jandanda ni jambesi. ⁸ Iyoyo peyo ni w̄anyamwe w̄akwe mpililile, nkole mitima jakulimba ligongo kwika kwa Ambuje kuŵandichile.

⁹ Achalongo achinjangu, nkanyinyitilana mwachinsyene pe ntakulamulikwa ni Akunnungu. Jwakulamula aŵandichile kwika. ¹⁰ Achalongo achinjangu, mwasakaga kulola chisyasyo cha kulindilila ni kupililila mmasausyo, mwakumbuchile w̄akulondola w̄awasalaga utenga wa kutyochela kwa Ambuje ni w̄anyamwe nsyasye chitagu chao. ¹¹ Tukwaŵilanga w̄elewo ukwete upile pakuŵa w̄apililile. Mpilikene ngani sya kupililila ku che Ayubu, ni nkumanyilila Ambuje iw̄antendele kumbesi. Pakuŵa Ambuje aguumbale chanasani umbone.

¹² Kupunda yeleyo yose achinjangu nkalumbila kwa kwini atamuno kwa chilambo atamuno kwa chindu chachili chose. Njileje, “Elo” iŵaga nkusaka kuti elo ni “Ngwamba” iŵaga nkusaka kuti ngwamba, pelepo nganlamulikwa ni Akunnungu.

¹³ Ana apali mundu jwalijose mu mpingo wenu jwakusauka? Apopeleje. Jwakan-galala ajimbe nyimbo sya kulapa. ¹⁴ Ana apali mundu mu mpingo wenu jwakulwala? Ŵaŵilanje achakulu ilingola ŵa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵapopelele ni kwapakasya mauta mu liina lya Ambuje. ¹⁵ Ni akula kupopelela kwa chikulupi chikunnamisye jwakulwala jo, nombe Ambuje chanlanye. Naga ŵatesile sambi, chalecheleswe. ¹⁶ Nsalilane sambi syenu kwa jwine ni jwine ni kupopelelana kuti nlamiswe. Mapopelo gakwe mundu jwambone paujo pa Akunnungu gana machili gakupanganya gamajinji. ¹⁷ Che Elia ŵaliji mundu mpela uwe, ŵapopelele kwa kuchalila kuti jikanya ula ni nganjinya ula pachilambo yaka itatu ni miesi sita. ¹⁸ Nipele ŵapopelele sooni ni ula janyele kutyochela kumaunde ni chilambo chasogwesye magungulo.

¹⁹ Achalongo achinjangu, iŵaga mundu jwalijose mwa ŵanyamwe asochelaga ni kuuleka usyene, ni mundu jwine ammusyaga, ²⁰ nipele mmanyilile kuti mundu jwalijose jwakummusya jwa sambi kutyochela nkusoya kwakwe, jwelejo chankulupusye mundu jo kutyochela mchiwa ni kwatenda Akunnungu ŵatyochesye sambi syao syejinji.

Chikalata chaandanda chi Che Petulo Chilongolelo

Chikalata cha 1 Petulo chalembeke ni nduna che Petulo. Che Petulo watandite kuchilemba chikalata kwa kulimanyisya kuti wele ali waani ni waalembete wandu chi. Waalembete wandu wose wakukulupilila Kilisito waali nti “Achalendo pachilambo pano.” (1 Petulo 1:1) Katema kakajinji walembe wakusyoma wakwe kwanti nyi. Kwa litala limpepe chikalata chi chikulandana kanandi ni chikalata chi che Paolo chiwapelechele wandu wa kuchilambo cha ku Efeso. Wandu achajinji akukulupilila kuti chikalata cha ndanda chi che Petulo chalembeke chili chimasile kulembekwa chikalata cha Waefeso pa chaka cha 65 Pakumala kupagwa Che Yesu. Che Petulo wachilembile chikalata kutyochela ku Loma kwakuwilasile ku Babeli (5:13).

Che Petulo akuwecheta kuti chikalata chi wachilembile kwa ligongo lya “Kunlimbisya wanyamwe ni kuusala umboni kuti welewu uli umbone wa usyene wa Akunnungu” (5:12). Kwana kulandana kumpepe pasikati ja chikalata cha 1 Petulo 2:11-3:7, ni Waefeso 5:18-6:9, ni Wakolosai 3:18-4:6. Maunjili gose ganagatatu gakutyosya malajisyo nkati yakuti pakutama chambone wandu wa nnango umo ni kuujitichisya ulamusi. Sooni akwalimbisya mitima wandu wakukulupilila Kilisito kuti apililile katema ka masauko pakuwa mbesi jili chiwandi kwika (4:1).

Yaili mwelemo

Che Petulo akulimanyisya ni kwamanyisya wakusyoma wakwe (1 Petulo 1:1-2).

Sooni akwatogolela Akunnungu kwa ukulupusyo aula waupatile pamo ni wandu wane ni yautite kuwa ni malumbo mu umi wao (1 Petulo 1:3-2:10).

Ni akwasalila wandu wakukulupilila Kilisito yakuti pakutama yambone paujo pa Akunnungu pachilambo pa ni kwasalila nkati indu yineyine ya umi pasikati ja jwannume ni jwankongwe waali mu ulombela, sooni kapolo ni mmbujegwe (1 Petulo 2:11-4:11).

Pakumala yele che Petulo akwalimbisya wandu kwa kwasalila kuti apililile katema kaakusauka (1 Petulo 4:12-5:11).

Nipele che Petulo akuchimalichisya chikalata chakwe (1 Petulo 5:12-14).

¹ Une che Petulo, nduna ju Che Yesu Kilisito, ngunnembela wanyamwe wandu wansagulikwe ni Akunnungu, ni wampwilingene ni wankutama nti achalendo ku Ponto ni ku Galatia ni ku Kapadokia ni ku Asia ni ku Bisinia. ² Akunnungu Atati wansagwile wanyamwe malinga ni iwasachile ni kuntenda mme waswejekwe kwa litala lya Mbumu, kuti nkombole kunjitichisya Che Yesu Kilisito ni kujosekwa ni miasi jao.

Ngunsachila umbone wa Akunnungu ni chitendewe chachijinji.

Chilolelo cha umi

³ Twalape Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito! Kwa chansa chao chachikulungwa watuweleche sooni kwa kunsyusya Che Yesu. Atupele chilolelo cha umi, ⁴ nipele tukulolela kupochela indu yambone yejinji, yati Akunnungu wawichile wandu wao kwini kwangaikuwola atamuno kujonasika atamuno kuisina. ⁵ Chiuwe wenu wanyamwe wankugosekwa ni machili ga Akunnungu kwa litala lya chikulupi, kwa ukulupusyo wauli chile kuunukukwa pa lyuwa lya mbesi.

⁶ Msengwanje nkati yeleyo, namuno sambano, kwa katema kakajipi, chinsachilwe kulaga kwa ligongo lya malinjilo gamajinji. ⁷ Kulinjikwa kwenu ko kuli kwa liwamba lya kuchipima chikulupi chenu iwaga chili cha usyene. Pakuwa namose sahabu jili chindu cha konasika, jikulinjikwa ni mooto. Iyoyo peyo chikulupi chenu chachili cha

ndalama kupunda sahabu chichilinjikwe kuti chimanyiche iwaga chili chisyene. Ni kwa ligongo lyo chimpochele lumbili ni ukulu ni luchimbichimbi katema Che Yesu Kilisito pachakopochele. ⁸ Wanyamwe nkwanonyela welewo namuno nganimwawone ni nkwakulupilila namuno ngankwawona kwa sambano. Nipele nkusengwa nnope kwa lukondwa lwekulu lwangaluku wechetekwa, ⁹ pakuwa mkupochela mbote ja kukulupilila kwenu, jelejo jili chiwombosyo chenu.

¹⁰ Wakulondola wa Akunnungu wasosilesosile ni walolitelolite yankati ukulupusyo wo, wanyawo wasagamukwile yankati ntuuka wati Akunnungu chachimpa wanyamwe. ¹¹ Wasosile kumanyilila chiiwe katema chi ni chiweuli. Chindu chachi wechetekwe ni Mbumu jwa Kilisito waali nkati mwao, juwalongolele kusala nkati masauko gachi-gaasimane Kilisito ni ukulu uchiukopochele pakumala yeleyo. ¹² Akunnungu waunukulile wakulondola kuti utenga uwajenesye ula nganiwagamba wele achinsyene, nambo wangambaga wanyamwe. Ni sambano utenga wo ulalichikwe kukwenu ni wele wa wanlalichile wanyamwe Ngani Jambone kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu juwatumikwe kutyochela kwini. Indu yo, namuno achikatumetume wa kwini akulajila kwimanya.

Ntame kwa kwanonyelesya Akunnungu

¹³ Kwa ligongo lyo, mmeje chile ni kuchesya. Mmichanje chilolelo chenu chose mu umbone wa Akunnungu uchimpegwe katema Che Yesu Kilisito pachauukulikwe. ¹⁴ Mmeje mpela wanche wa Akunnungu wakujitichisya, nkatama kwa kujikuya misese jenu jangalumbana jimwaliji najo katema pamwaliji ngankuumanyilila usyene wa Akunnungu. ¹⁵ Nambo mpela jwele jwammilasile yatite kuwa jwanswela, nomwe wakwe mme waswela mu lwendo lwenu lose. ¹⁶ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mme waswela, pakuwa none ndili jwanswela.”

¹⁷ Pankwakolanga Akunnungu, wanyamwe nkwa wilanga Atati. Nipele, manyililanje kuti welewo akunlamula jwalijose malinga ni aila yaitepile pangali lusagu. Kwayele njendelechele kutama yambone pa katema kakasigalile pachilambo pano nkwachimbichisya Akunnungu kwanope. ¹⁸ Pakuwa ngumanyilila kuti wanyamwe wammombwelwe mu wende wenu wangalimate, umwapochele kutyochela kwa achachekulu wenu. Nambo nganamombola kwa indu yakuwola, pane kwa maganga ga mbiya pane sahabu. ¹⁹ Nambo mwakulupwiswe kwa miasi ja ndalama jajikulungwa ja Kilisito. Jwali mpela mwanangondolo jwangali chilema namose lidoa. ²⁰ Welewo wasagulikwe ni Akunnungu chikana we kugumbikwa chilambo, waunukulikwe mmo wa ga mbesi gano kwa ligongo lyetu. ²¹ Kwa litala li Che Yesu Kilisito, nkwakulupilila Akunnungu juwansyusisye ni kwapa ukulu, ni mwa yeleyo chikulupi ni chilolelo chenu ili kwa Akunnungu.

²² Pakuwa sambano, kwa kuujitichisya usyene, wanyamwe nswejeswe mbumu syenu ni kwanonyela achinjenu pangali ulamba. Nipele nnonyelane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose. ²³ Pakuwa mpagwile kaa wili nga wa kwa mundu jwakuwa nambo kwa mundu jwangakuwa, lisyene lili Lilo we lya Akunnungu lyalili lyalijumi, ni lyalikulama mo wa gose pangali mbesi. ²⁴ Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, “Wandu wose ali mpela masamba, ni ukulu wao wose uli mpela ulu wa wa masamba. Masamba gakuumula ni ulu wa ukupatuka.

²⁵ Nambo, lilo we lya Ambuje likulama mo wa gose pangali mbesi.” Lilo we lyo lili Ngani Jambone jajilalichilwe kukwenu.

2

Che Yesu ali liganga lyalijumi

¹ Nipele, nnechanje ungalumbana wose, unami ni ulamba ni wiu ni kutukana ikapagwa sooni. ² Moŵa gose nlajile liloŵe lya uswela lya Akunnungu nti mwanache yakuti pakulajila maŵele, kuti kwa lyelelyo isyene nkombole kukula ni kukulupuswa. ³ Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Nnyimanyi mwachinsyene kuti Ambuje ali ŵambone.”

⁴ Nipele, mwajaulile Ambuje! Ŵelewo ali nti liganga lyalijumi lyekanikwe ni ŵandu, nambo paujo pa Akunnungu lili liganga lyesagulikwe ni lya ndalama jajikulungwa. ⁵ Ŵanyamwe nombe nli nti maganga gamajumi nkagumbikwe ni kuŵa nyuumba ja chimbumu muchinkatumichile mpela ŵambopesi Ŵaswela, nkatyosye mbopesi sya mmbumu syasikukundikwa ni Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito. ⁶ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti,

“Sagwile liganga lya ndalama,
linguliŵika nti liganga lya nsingi lya petumba ku Sayuni.
Mundu juchankulupilile jwelejo ngaintenda soni.”

⁷ Kukwenu ŵanyamwe ŵankukulupilila, liganga lyo lili lya ndalama jajikulungwa, nambo kwa ŵele Ŵangakukulupilila mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,
“Liganga lyalikanile ŵakutaŵa kuti ngalikufai,
sambano lilyolyo lili liganga lyalikusachilwa kwannope.”

⁸ Sooni Malembelo ga Akunnungu gakuti,
“Liganga lyo lili liganga lyalikwatenda ŵandu alikuŵale,
lwala lukwagwisya ŵandu.”

Ŵandu akulikuŵala kwa ligongo akanile kuukulupilila utenga wa Akunnungu. Yeleyo ni iyatyochele mpela Akunnungu iŵatite pakuganisisya.

⁹ Nambo ŵanyamwe nli ŵandu ŵansagulikwe, uŵelesi wa ŵambopesi ŵa mwenye, ni lukosyo lwaluswela ni mpingo wa ŵandu ŵa Akunnungu, ŵansagulikwe kugasala masengo gakwe gamakulu gaŵammilasile ntyoche mu chipi, ni kunjinjisy mu lilanguka lyakwe lyekulu. ¹⁰ Kalakala ŵanyamwe nganimma ŵandu ŵa Akunnungu, nambo sambano ŵanyamwe nli ŵandu ŵakwe, kalakala Akunnungu nganantendela chanasa, nambo sambano mpochele chanasa chao.

Achikatumetume ŵa Akunnungu

¹¹ Achambusanga ŵangu ŵangunnonyela, ngunchondelela ŵanyamwe nti achalendo ni ŵandu ŵa ulendo pa chilambo pano! Nnekangane ni tama syangalumbana simpagwile nasyo syasikupisyangana ni mbumu. ¹² Wende wenu pasikati ja ŵandu Ŵangakwamanyilila Akunnungu ukusachilwa uŵe wambone, kuti pachachinnambuchisya po kuti nkupanganya ya sambu, chaiwone ipanganyo yenu yambone ni Akunnungu pachaiche chiŵakusye.

¹³ Nipele mwajitichisye ŵandu wose ŵaali ni ukulu kwa ligongo lya Ambuje. Munjitichisye mwenye jwali chilongola jwankulu, ¹⁴ ni mwajitichisye achakulu ŵaŴasagulikwe ni mwenye kwalamula ŵandu ŵa sambu ni kwalapa Ŵakupanganya yambone. ¹⁵ Pakuŵa Akunnungu akusaka ntende yambone kuti nkombole kusitaŵa kang'wa sya ŵandu Ŵangali lunda Ŵangakwimanyilila aila yakuiipanganya. ¹⁶ Mtameje nti ŵandu Ŵanganataŵikwa, ni ungataŵikwa wenu wo ukaŵa litala lya kuisisa yangalumbana yenu, nambo mtameje nti Ŵakutumichila ŵa Akunnungu. ¹⁷ Mwachimichisye ŵandu wose, mwanonyele Ŵakukulupilila achinjenu, mwachimichisye kwannope Akunnungu ni kumchimichisya mwenye.

Chitagu cha masauko ga Kilisito

¹⁸ Ŵanyamwe Ŵakutumichila, mwapilikanichisye achakulu ŵenu kwakwachimbichisya, ngaŵa kwa ŵaali ŵambone ni chitungato pe, nambo ni ŵachikali. ¹⁹ Pakuŵa iŵaga

nkupililila ipwetesi ya masauko gangankuwajilwa ligongo nkumanyilila kuti Akunnungu akusaka yele, nipele Akunnungu champanje upile. ²⁰ Pakuwa, chimpate chichi mwapilililaga kuputwa kwankusachilwa mputwe ligongo lya ilewo yenu? Nambo iwaga nkupililila kusauswa atamuno ntesile yambone, Akunnungu champe upile kwa ligongo lyo. ²¹ Yeleyo ni yammilanjikwe nayo, pakuwa Kilisito nsyene wasawiche kwa ligongo lyenu, ni anlosisye ntende nti iwatesile. ²² Welewo nganatenda sambi, atamuno nganawecheta lilo we lyalili lyose lya unami. ²³ Welewo pawatukanikwe nganaliuchisya kwa kutukana. Ni pawasawiche nganiwajogoya wandu kuti wajogope, nambo wachilesile chilolelo chakwe kwa Akunnungu, wakulamula mu usyene. ²⁴ Welewo asyene wasijigele sambi syetu mu chilu chao pa nsalaba, kuti uwe tuleche kutenda sambi, ni kutama kwa kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. Ni kwakupotekwa kwao, wanyamwe nlamiswe. ²⁵ Pakuwa mwaliji mpela ngondolo syesochelele, nambo sambano mmusile kwa jwakuchinga ni jwakwimilila umi wenu.

3

Achalume ni achakongwe

¹ Iyoyo wanyamwe achakongwe wannombilwe, mwajitichisye achiwankwenu, kuti iwaga kwana wampepe mwa welewo wangakulikupilila Lilo we lya Akunnungu, apatanje kukulupilila kwa kuuwona wende wenu, pangaasalila chachili chose. ² Pakuwa chalole wende wenu yautite kuwa wambone ni wakuchimbichisya. ³ Kulikwatula kwenu, kuna we kwa paasa mpela ila kutiwa umbo yakusimosya ni kuwala indu yekolochekwe kwa sahabu ni kuwalila iwalo ya ndalama jekulungwa. ⁴ Nambo kulikwatula kwenu kuwe mu ntima, kulikwatula kwangakukomboleka konasika yaani ntima wa kutulala ni wa kulitimalika. Kweleko ni kwakukusachilwa paujo pa Akunnungu. ⁵ Pakuwa yeleyo ni iwatite pakulikwatula achakongwe waswela wachiikala wawawisile chilolelo chao kwa Akunnungu achajitichisyaga achiwankwawo. ⁶ Mpela che Sala iwatite pakwajitichisya che Iblahimu ni kwawilanga ambuje. Sambano wanyamwe nli achiwali wakwe, iwaga chintende yambone pangali kogopa chachili chose.

⁷ Wanyamwe achalume, iyoyo peyo ntameje kwa lunda ni achiwankwenu akuno nchi manyililaga kuti nganakola machili nti wanyamwe. Nkusachilwa kwachimbichisya pakuwa nombewo chapochele ntulilo wa umi pamo ni wanyamwe. Mwatendaga yeleyo ngansiwililwa ni chachili chose pankwapopela Akunnungu.

Kusauka kwa ligongo lya kutenda yambone

⁸ Pakumalichisya, nguti yeleyi, wanyamwe wose mmeje ni ng'anisyo simo ni kuka-muchisyana ni nnonyelane chiulongo nchikolelanaga chanasana ni kulitulusya mu ntima. ⁹ Ngasimwauchisya yangalumbana wandu wakumpanganyichisya yangalumbana pane kutukana mpela yakuti pakuntukana, nambo mwa wendele upile, pakuwa wanyamwe mwa wilanjikwe ni Akunnungu kuti mpochele upile. ¹⁰ Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu,

“Jwakusaka kuunonyela umi,
Ni kuliwona lyuwa lyambone,
Alusiwile lulimi luka wecheta yangalumbana,
Ni kang'wa jika wecheta yakulambusya.

¹¹ Aisepuche yangalumbana, atende yambone,
achisose chitendewele kwa ntima wakwe wose ni kuchikuya.

¹² Pakuwa Ambuje akwagosa wandu wambone wakwanonyelesya
ni kugapilikanichisya mapopelo gao,
nambo akwakanila awala wakutenda yangalumbana.”

¹³ Ana nduni juchampoteche, mwalimbilaga kutendekanya yambone? ¹⁴ Nambo nachiwamuno nkupotekwa kwa ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, nkwete upile. Ngasimunjogopa mundu jwalijose, atamuno ngasimma ni lipamba. ¹⁵ Nambo mwalambe Kilisito mmitima jenu pakuwa ali Ambuje. Ntameje chile kunjanga mundu jwalijose jwakummusya yankati chilolelo chachili nkati mwenu. ¹⁶ Nambo ntende yeleyo kwa chitungato ni luchimbichimbi. Mme ni ntima wangukulosya kuti nli ni sambi, kuti wele wakunnamanila ni kuntukana nkati wende wenu wambone nkulumbikana kwenu ni Kilisito jatende soni. ¹⁷ Pakuwa mmbaya kauswa kwa ligongo lya kutenda yambone, iwaga lili lisosa lya Akunnungu, kupunda kauswa kwa ligongo lya kutenda yangalumbana. ¹⁸ Pakuwa Kilisito asyene wawile kamo pe kwa ligongo lya sambi syenu, mundu jwambone paujo pa Akunnungu wasawiche ni kuwa kwa ligongo lya wandu wanalumbana, kuti anjigale mwanya kwa Akunnungu. Waulajikwe chiilu nambo watendekwe wajumi kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁹ Kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jo wajawile kweleko kukusilalichila asila mbumu syasili mchitawiko. ²⁰ Syelesyo sili mbumu sya wandu wakanile kwajitichisya Akunnungu kalakala, pawalindililaga nkupililila katema che Nuhu pawakolosyaga ngalawa jajikulungwa jajikuwilanjikwa safina. Nkati mwa chelecho wandu kanandi pe, yaani wandu nane, wakulupwiche mmeesi. ²¹ Ni meesi go gali chimanyisyo cha ubatiso waukukulupusya sambano ji. Wele ubatiso uli ngawa kwa ligongo lya kutyochesya likaku lya pa chiilu, nambo nti lilangano lyaliwichikwe kwa Akunnungu lyalikutendekwa mu ntima waukulosya kuti nganitukola sambi. Nombe ubatiso wo ukukulupusya wanyamwe kwa litala lya kusyuka ku Che Yesu Kilisito, ²² wajawile kwini ni sambano atemi peuto pakuchimbichikwa kundyoye kwa Akunnungu, akwalongosya achikatumetume wa kwini ni achakulu ni waali ni ukombole wekulungwa wa kwini.

4

1 Umi wa sambano

¹ Nipele pakuwa Kilisito wasawiche mu chiilu, nomwe wakwe nlimbisye nkuganisya iyoyo mpela yatite kuwa jwelejo, pakuwa jwelejo jwasawiche mu chiilu, alekangene ni sambi. ² Ni mmwe wakwe chitandile sambano, mmowa genu gagasigele pachilambo pano, kasintama kwa kusikuya tama syanalumbana syampagwile nasyo, nambo ntame kwa unonyelo wa Akunnungu. ³ Pakuwa katema kakapite ka umi wetu mwakwete katema kakaleu kakupanganya indu yaakupanganya wandu wangukwamanyilila Akunnungu. Mwatemi mu chigwagwa ni tama syanalumbana ni indimba yakutendekasya soni ni kupopela inyago yaikwachima Akunnungu. ⁴ Sambano, wele wandu wangukwamanyanya Akunnungu akunsimonga wanyamwe pakummona ndi ngankukamulangana nawo sooni mu ipanganyo yao ya soni, nipele akuntukananga. ⁵ Nambo wele wandu chachiliwalanga achinsyene indu yao paujo pa Akunnungu, wakutama chile kwalamula wajumi ni wawe. ⁶ Lyele lili ligongo lyati Ngani Jambone jalalichilwe ilaila kwa wawe, kuti alamulikwe mu iilu yao yakuti akusachilwa kuwa nti wandu wane. Ngani Jambone ji jalalichilwe kwa wanyawo kuti mu utame wao wa chimbumu akole umi mpela Akunnungu yatite kuwa wajumi.

Kutumia yambone mitulilo ja Akunnungu

⁷ Nambo mbesi ja indu yose jiwandichile. Nkusachilwa mme ni lunda, nlitawale mwachinsyene ni kupopela. ⁸ Kwipunda yose nnonyelane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose, pakuwa unonyelo ukuunichila sambi syejinji. ⁹ Mpochelanganane jwine ni jwine pangadandaula. ¹⁰ Jwalijose akusachilwa atumichileje ntulilo wakwe wapegwilwe ni Akunnungu kwa ligongo lya wane. Naga akutenda yeleyo chawe jwakulindilila

jwambone jwa ntulilo wauliwose umpegwilwe ni Akunnungu. ¹¹ Jwakulalichila jwalijose, akusachilwa kuutyosya utenga wa Akunnungu. Ni jwaketumichila, atumichile malinga ni machili gapegwilwe ni Akunnungu, kuti ajinichilwe Akunnungu mu yose kwa litala li Che Yesu Kilisito. Ukulu ni ukombole uwe kwa welewo moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo.

Kusauka kwa liwamba lya Kilisito

¹² Wâkunonyelwa, nkakusimonga kupotekwa ligongo lya kulinjikwa kwakukulungwa. Kasimmalanga kuti chili chindu chachilendo kukwenu. ¹³ Nambo nsengwanje pakuŵa nkusyoŵekana mmasausyo gao Kilisito, kuti nkombole kusengwa kwakupunda katema pachiuukulikwe ukulu wao. ¹⁴ Nkwete upile iŵaga wându chantukane kwa ligongo lya Kilisito, chelechi chikulosya kuti Mbumu jwa ukulu, yani Mbumu jwa Akunnungu, akutama nomwe. ¹⁵ Akapagwa jwalijose mwenumwe jwakuŵajilwa kusauka ligongo ndi jwakuulaga pane jwawii pane jwaketenda yangalumbana ni jwakulijinjisya mmasengo ga wane. ¹⁶ Nambo iŵaga nkusauka ligongo ndi jwakunkuya Kilisito, ikantenda soni, nambo mwakusye Akunnungu pakuŵa mmwe ndi jwakwe Kilisito.

¹⁷ Pakuŵa katema ka ulamusi kaiche, ni ulamusi wo ukutanda kwa wându wakwe Akunnungu asyene. Ni kulamulikwa ko iŵaga kukutanda kukwetu uwe, mbesi jakwe chijiŵe uli kwa wându wângakujitichisya Ngani Jambone ja Akunnungu. ¹⁸ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Iŵaga ili yakulimba kwa mundu jwali jwambone paujo pa Akunnungu kukulupuswa, chiŵe uli kwa jwangakwalamba Akunnungu ni jwali ni sambu?”

¹⁹ Nipele, wele wâkusauka ligongo lya kusaka kwao Akunnungu, akusachilwa aliŵiche achinsyene mmakono mwa Akunnungu jwaali Jwakugumba jwao jwakukulupilichika, ni kwendelechela kupanganya yambone.

5

Kuugosa mpingo wa wându wa Akunnungu

¹ Une jwanchekulu chilongola jumo mwa wânyamwe achachekulu ilongola achinjangu ni jwa umboni junagaweni masauko ga Kilisito ni juchilumbikane nawo mu aula ukulu wauchiunukulikwe, ngunchondelela ² nchinganje mpingo wa wându wa Akunnungu umpegwile, ngaŵa kwa kunkanganichisya, nambo kwakusaka kwenu mwachinsyene mpela yakuti kusaka Akunnungu. Kasintumichila kwa misese jakukola mbiya, nambo kwa kularityosya kwa ntima wenu wose. ³ Kasimwalongosya kwa machili aŵala wându wâmpewile kwagosa, nambo wânyamwe mwachinsyene mme chitagu chambone kwa wându wo. ⁴ Ni Jwakuchinga Jwankulu pachaiche sooni, wânyamwe chimpochele chindu mpela singwa ja ukulu jangajikuisina.

⁵ Iyoyopeyo wânyamwe achachanda nkusachilwa mwajitichisye achakulungwa. Wânyamwe wose nkusachilwa kulitulusya nkombole kutumichilana, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Akunnungu akwakanila wâkulinamanila, nambo akwalosya umbone wao aŵala wâkutilulusya.” ⁶ Nipele nliŵiche paasi pa nkono wa Akunnungu wauli ni machili, kuti antende mme jwankulu kwa katema kakwe. ⁷ Mwaŵichile indu yaikunsausya mmitima jenu, pakuŵa welewo akungosanga wânyamwe.

⁸ Nilolechesye ni nchesyanje! Pakuŵa jwammagongo jwenu Jwaulamba, akusyungulasyungula mpela lisimba lyalikutongola lichinsosaga mundu jwakummila.

⁹ Ni wânyamwe munkanile jwelejo, mkulimbichila mchikulupi, nchimanyililaga kuti wâkukulupilila achinjenu wose pachilambo pose akusimanwa ni masauko ganti iyoyo.

¹⁰ Nambo mwamalaga kulagaswa kwa katema kakajipi, Akunnungu waali wâmbone mu wose waŵammilasile njinjile mu ukulu wao wa moŵa gose pangali mbesi nkulumbikana ni Kilisito. Welewo asyene chantende wâmalilwe ni kuntaga machili ni kuntenda njime

mwakulimbila mu nsingi wakulimba. ¹¹ Kwa wêlewo kupagwe ukombole moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

Chikomasyo chakumalichisya

¹² Nannembele chikalata chachijipi chi kwa ukamusi u che Siluwano, nnongo jungummanyilila ni kunkulupilila. Ngusaka kunlimbisa ntima ni kunsalila kuti chindu chi uli umbone wa usyene wa Akunnungu. Ntameje nkulimbila mu umbone wo.

¹³ Mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito wauli ku chilambo cha Babeli, akunkomasya. Iyoyopeyo che Maliko jwali nti mwanangu jwa usyene nombejo akunkomasya.

¹⁴ Nkomasyane kwa unonyelo wa Kilisito.

Ngunsachila chitendewele wanyamwe wanli wandu wakwe Kilisito.

Chikalata chaaŵili chi Che Petulo Chilongolelo

Chikalata chaaŵili chi che Petulo chikusala kuti chalembekwe ni nduna che Petulo, nambo ŵaumanyilisi ŵajinji lelo jino ngakukunda kuti ili isyene. Ikukomboleka kuti kwana mundu jwine juŵalembile pamalo pa che Petulo. Jwalembile akuŵecheta kuti ŵelewo ŵammweni Che Yesu paŵaliji pachilambo pano nnopennope kugalauka ku meeso kwa Che Yesu (2 Petulo 1:17-18). Iŵaga che Petulo ni juŵachilembile chikalata chi, nipele ikukomboleka kuti ŵachilembile ali ku Loma pasikati ja yaka ya 60 pakumala kupagwa Che Yesu, che Petulo nsyene akanaŵe kuwa. Ni sooni che Petulo akuchiŵilanga chikalata chakwe, chikalata chaaŵili (2 Petulo 3:1), achilembaga talehe paŵachilembile pakumala kuchilemba chikalata chandanda. Ŵachilembile chikalata cho kwa ligongo lya ŵandu wose ŵakunkulupilila Kilisito.

Che Petulo ŵachilembile chikalata chi kwa ligongo lya kwalimbisya mitima ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kutama kwakwanonyelesya Akunnungu ni kwajamuka akasagakuya majiganyo ga unami (2 Petulo 2). Ŵalimbisye kuti ŵaŵambale ŵandu ŵakusala kuti Che Yesu chakaŵe kuuja. Nambo akusala kuti Akunnungu ngakutenda mbolebole nambo akusaka kila mundu akulupuswe (2 Petulo 3:8-9). Lyeleli lili ligongo lyalikututesya tutame chambone (2 Petulo 3:1-14).

Yaili mwelemo

Che Petulo akulimanyisya nsyene ni kwakunguluchila ŵakusyoma ŵakwe (2 Petulo 1:1-2).

Soonni akwakumbusya kutama yambone pakuŵa Akunnungu atukombolesye uweji kutama yeleyo (2 Petulo 1:3-21).

Kwayele akwajamuka yankati majiganyo ga unami ni kusala indu ichiyasimane ŵakwiganya ŵa unami kumbesi (2 Petulo 2:1-22).

Kumbesi Che Petulo akumalichisya kwa kwalimbisya mitima ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kutama chambone paujo pa Akunnungu ni kuliŵika chile kwa kuuja kwa Che Yesu (2 Petulo 3:1-17).

¹ Une che Simoni Petulo, jwaketumichila ni nduna ju Che Yesu Kilisito. Ngunnembela ŵanyamwe umpochele chikulupi chachikulu chambone nnope mpela chitwapochele uweji kwa litala lya umbone wa Akunnungu ŵetu ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito.

² Ngunsachila umbone wa Akunnungu ni chitendeweke kwa kuchuluka mkwamanyilila Akunnungu ni Che Yesu Ambuje ŵetu.

Akunnungu ni ŵambilasile ni kunsagula

³ Kwa ukombole wao, Akunnungu atupele yose itukuilajila mu umi wa kwalamba ni kwanonyelesya kwa litala lya kwamanyilila ŵelewo ŵatuŵilasile tujinjile mu ukulu wao ni umbone wao asyene. ⁴ Kwanti yele atupele chilanga chachikulungwa ni cha ndalama, kuti kwa litala lya tukombole kuwambala uwonasi waukwika kwa ligongo lya misese jangalumbana ja pachilambo, ni kuŵa mpela Akunnungu yakuti pakusaka tuŵe. ⁵ Kwa ligongo lya, nlimbichile nkonjehesya umbone mu chikulupi chenu ni mu umbone wo njonjehesye umanyilisi wenu. ⁶ Mu umanyilisi wenu njonjehesye kuukombola ntima ni mu kuukombola ntima mo njonjehesye upililiu ni mu upililiu wenu njonjehesye kwalamba Akunnungu. ⁷ Ni mu kwalamba Akunnungu kwenu njonjehesye umbusanga wa chilongo ni mu umbusanga wa chilongo njonjehesye unonyelo kwa ŵandu wose. ⁸ Pakuŵa indu yi yachulukaga kukwenu, chiintende ŵangaŵa ŵa ulesi nipele chintende yambone nkwamanyilila Ambuje ŵetu Che Yesu

Kilisito. ⁹ Nambo mundu jwanganakola yele yose ali jwangelola, ngakukombola kulola indu yaitalichile, nombe aliwâlile kuti amasile kuswejekwa sambu syao sya kalakala.

¹⁰ Kwa ligongo lyo achinjangu nchalile kukutenda kuwîlanjikwa kwenu ni kusagulikwa ni Akunnungu kuwê chindu chachikwendelechela pangali mbesi, mwatendaga yele ngangwa ng'oo. ¹¹ Pakuwa mwatendaga yele, chinkundikwe kwinjila mu Umwenye wa mowa gose pangali mbesi wa Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito.

¹² Kwa ligongo lyo chimbunde kumkumbusya gelego mowa gose, namose mmasile kwimanyilila ni nli chilimbile mu usyene wammupochele. ¹³ Nguganichisya kuti ili yambone kwangune, pandili pachilambo pano, kunjimusya kwa kunkumbusya nkati gelega. ¹⁴ Ngumanyilila kuti mandichile kuuleka umi wa pachilambo, mpela yatite pakuunosya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ¹⁵ Nipele chilimbile kutenda chachili chose chingukombola kuti pachimale kuwa nkombole kuikumbuchila yele yose katema kose.

Ukulu wa Kilisito

¹⁶ Katema patwanjiganyaga nkati machili gaakwika nago Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, nginitukuya ndamo syangalimate. Uweji twachinsyene twauweni ukulu wakwe.

¹⁷ Pakuwa uweji twapali katema kawapegwile luchimbichimbi ni ukulu kutyochela kwa Akunnungu Atati, palyaichile lilo we kutyochela kwa wele waali ukulu wekulu, lichitiji, "Aju ni Mwanangu jwakunonyelwa, jungunonyelwa najo." ¹⁸ Uweji twachinsyene twalipikene lye lilo we kutyochela kwini patwaliji pamo nawo pachanya chikwesya chachiswela.

¹⁹ Tukukulupilila kuti, utenga uwa wechetekwe ni wakulondola wa Akunnungu waliji wa usyene, nomwe nkutenda yambone iwaga chimuupikanile. Pakuwa utenga wo ukwikanawo lilanguka lyalikulanguchisya mu chipi mpaka kucha ni lilanguka lya ndondwa ja nng'aandu pachililanguchisye mmitima jenu. ²⁰ Nkupunda yeleyo, manyilile kaje kuti ngapagwa mundu jwakukombola kusagamukula nsyene utenga wa Akunnungu wauli Mmalembelo. ²¹ Pakuwa utenga wa Akunnungu nganiuika kwa usache wa mundu, nambo wandu wausasile achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu.

2

Wakwiganya wa unami

¹ Kalakala ko wapali wakulondola wa unami pasikati ja wandu, iyoyo peyo chapagwe wakwiganya wa unami pasikati jenu. Nombewo chajinjisyé kwa kalamuka majiganyo ga unami gagakwika nawo uwonasi ni kwakana Ambuje wawammombwele. Ni kwa litala lyo chakuichisye konasika kwawo kwa chitema. ² Soonu wajinji chagakuye matala gao gangalumbana gagakwichisya soni, ni kwa ligongo lya welewo, litala lya usyene chilitukanikwe. ³ Ni kwa misese jao jangalumbana chalipatile mbiya kutyochela kukwenu kwa litala lya kunsalila ngano syapanganyisye achinsyene. Nambo Akunnungu wamasile kulamula chitandile kalakala kuti chiwalamule. Nombewo ali meeso pe kuti wajonanje.

⁴ Akunnungu nganatenda chanasa kwa achikatumetume wa kwini pawatesile sambu, nambo wajasile ku jehanamu. Kweleko atawikwe minyolo mu chipi totoloo, achilindililaga lyuwa lya kulamulikwa. ⁵ Iyoyopeyo Akunnungu nganachitendela chanasa chilambo cha kalakala, pelepó pajanyeke ula jijaichenacho chikumba meesi chichaunichile pachilambo chose cha wandu wangakwalamba Akunnungu. Nambo wankulupwisye che Nuhu juwaliji nkulalichila indu yambone iwasakaga Akunnungu pamo ni wandu wane saba. ⁶ Ni Akunnungu wajilamwile misi ja ku Sodoma ni ku Gomola, wajijonasile kwa mooto. Ni kwa litala lyo alosisye chitagu cha indu ichitendekwe kwa wandu wangakwalamba Akunnungu. ⁷ Wankulupwisye che Lutu, mundu jwambone, juwalasile nnope muntima kwa utame wa wamba wa wandu wawagakanile Malajisyo.

⁸ Pakuŵa che Lutu mundu jwambone jo ŵatemi pasikati jao, ŵaiweni ni kwipikana indu yangalumbana iŵatendaga ŵandu wo ni kila lyuŵa ntima wao waliji nkulagaswa kwannope. ⁹ Nipele, Ambuje akumanyilila yakuti pakwakulupusya nkulinjikwa ŵandu ŵakwalamba Akunnungu, ni yakuti pakwaŵika ŵa sambu nkulaga mpaka lyuŵa lya kulamulikwa kwawo. ¹⁰ Nambo nnopenope ŵelewo ŵakujikuya tama jangalumbana ja chiilu ni kuunyelusya ukulu wa Akunnungu.

Ŵakwiganya ŵa unami ŵa ali ŵakukanila ni ŵakulifuna, akuitukana yepanganyikwe ya kwinani yaili ni ukulu. ¹¹ Nambo achikatometume ŵa kwinani ali ni ukombole ni machili kwapunda ŵakwiganya ŵa unami, ngakwaŵechetela atamuno kwatukana ŵele ŵakwiganya ŵa unami paujo pa Ambuje. ¹² Nambo ŵandu ŵa akuchitukana chachilichose changakuchimanyilila. Ali mpela inyama yangali lunda, yaikuŵelekwa kuti ikamulikwe ni kusinjikwa. Ni ŵele ŵandu wo chajonanjikwe mpela inyama yo. ¹³ Chalipwe malagasyo kwa ligongo lya malagasyo gagatesile. Ŵanyawo akusengwa kwa kupanganya indu yaili yose yaikujisengwasya misese ja chiilu musimusi pe. Ŵandu wo akwete wende wakusakala ni kwichisya soni paakuchingangana nomwe mu chindimba cha yakulya akuno ali nkugasengwela matala gao ga kulambusya. ¹⁴ Meeso gao gamagumbale igwagwa, ngaakuleka kutenda sambu ng'oo. Ŵakwanyenga ŵandu ŵangakwima chilimbile mu itanje. Mitima jao jisyoŵelele kusaka mbiya. Akunnungu ŵalwesisye ŵele ŵandu. ¹⁵ Alesile litala lyegoloche, asochele ni kulikuya litala lya Balaamu, mwana ju che Beoli juŵanonyelwe nnope mbiya, syakapegwile kwa kutenda yangalumbana, ¹⁶ nambo ŵakalipilwe kwa ligongo lya ungalumbana wakwe. Nipele mbunda jingajikuŵecheta, jaŵechete mpela mundu, ni kugasiŵila masoka ga jwakulondola jo.

¹⁷ Ŵele ŵandu ali mpela isima yangali meesi ni mpela maunde gamapujikwe ni chimbunga. Akunnungu ŵaŵichile liuto lya kutama papali ni chipi totoloo. ¹⁸ Pakuŵa ŵakwiganya ŵa unami wo, akuŵecheta maloŵe ga kulikanganichila ni gangalimate ni kwa misese jao jangalumbana, akwatanjisyā ŵandu ŵatandite kuliŵambasya kutyochela mwa ŵandu ŵakutama mu sambu. ¹⁹ Akwapa ŵandu ŵane chilanga chakuti chalecheleswe namuno achinsyene wo ali achikapolo ŵa indu yaikukombola kuujonanga umi wao. Pakuŵa mundu akuŵa kapolo mu chachili chose chakukamulwa nacho. ²⁰ Ŵandu ŵamasile kukulupuka mu kusocheya kwa chilambo kwa kwamanyilila Ambuje ni Nkulupusyo Che Yesu Kilisito, atanjilaga ni kulepela ni sambu, ŵandu wo chaŵe ŵangalumbana kwannope kupunda iŵaliji kundanda. ²¹ Pakuŵa ikaliji mmbaya kwa ŵanyawo iŵaga ngakanalimanyilile litala lyambone paujo pa Akunnungu, kupunda kulimanyilila, nipele kulileka ni kulipotesya lilajisyo lyaliswela lyapegwilwe. ²² Nambo iwoneche kukwao malinga ni chitagu cha usyenesyene chati, “Mbwa aujilile yaalukwile nsyene,” ni “Liguluŵe lyejoje likuuja kugalagata pa matope.” Ni yaili kukwawo sambano.

3

Lyuŵa lya kwika Ambuje

¹ Achambusanga ŵangu, achichi chili chikalata chaaŵili chingunnembela mwanya. Mu ikalata iŵili yo liinjile kusijimusya nganisyo syenu syambone kwa kunkumbusya indu yi. ² Ngusaka nkumbuchile maloŵe gaŵagaŵechete kalakala ŵakulondola ŵaswela ŵa Akunnungu, ni lilajisyo lya Ambuje ni Nkulupusyo limpegwilwe ni achinduna ŵenu. ³ Chikanaŵe chachili chose mmanyilile kuti moŵa gambesi chaiche ŵandu ŵakulongoswa ni misese jao jangalumbana, nombewo chachimpanganyichisya ya

chipongwe, ⁴ achitiji, “Walanjile kuti chaiche! Ana sambano ali kwapi? Pakuwa chitandile lyuwa liwawile achambuje wetu, indu yose ili ilaila chitandile kugumbikwa chilambo.” ⁵ Pakuwa wandu wa akuliwalila melepe kuti kalakala Akunnungu pa wawechete lilo we pe kwinani ni chilambo yagumbikwe. Ni wachigumbile chilambo kutyochela mmesi ni kwa meesi, ⁶ ni kwa malajisyo ga Akunnungu, chilambo cha ndanda chila chajonanjikwe kwa chikumbameesi. ⁷ Nambo kwinani kwa sambano ni chilambo iwichikwe kwa Lilo we lya Akunnungu ligongo lya kujonanjikwa kwa mooto. Iwichikwe mpaka lyuwa lya kulumulikwa ni konanjikwa kwa wandu wangakwalamba Akunnungu.

⁸ Nambo, wakunonyelwa wangu, ngasinliwalila chindu chimo chati, kwa Ambuje, lyuwa limo lili nti yaka elufu moja ni yaka elufu moja nti lyuwa limo. ⁹ Ambuje ngakuka wa kuchitimisya chilanga chao mpela wane yakuti kuganisya kuti chaka we. Welewo akwete upililiu kukwenu, pakuwa ngakusaka hata mundu jumo ajonanjikwe nambo kuti wose aleche sambu.

¹⁰ Nambo lyuwa lya Ambuje chiliiche chisisimuchile mpela kwika kwa jawii, pa lyuwa lya kwinani chikutyochela kwa chisindo chachikulungwa ni indu yose yaili kwinani mpela ila lyuwa, ni ndondwa ni lilanguka lina chijonanjikwe kwa mooto. Chilambo chino ni indi yose yaili mwelewo chijonanjikwe. ¹¹ Pakuwa indu yose chijonanjikwe kwanti yele, ana nkusachilwa wanyamwe kuwa wandu wanti uli? Nkusachilwa ntameje mu uswela ni kwalamba Akunnungu, ¹² nchilindililaga Lyuwa lya Akunnungu ni kulitenda liiche kwakwanguya, pa lyele lyuwa lya kwinani chikutiniswe kwa mooto ni konanjikwa ni indu yose yaili kwinani chiinyelenduche. ¹³ Nambo malinga ni chilanga chao, tukulolela kwinani kwasambano ni chilambo chasambano mwati jwalijose akuipanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu.

¹⁴ Kwayele achambusanga wangu, nchilolelaga Lyuwa lya, nilimbisye kuti mmoneche waswela ni wangali chilewo paujo pa Akunnungu ni kutama nawo kwa chitendewe. ¹⁵ Ni wanyamwe nkumbuchile kuti upililiu wa Ambuje wetu uli lipesa lyakumpa kuti nkulupuswe, mpela njetu che Paolo iwatite pakunnembela kwa lunda lwapegwilwe ni Akunnungu. ¹⁶ Gele ni gawa wechete mu ikalata yao yose pakukunguluchila indu yo. Mu ikalata yao kwana indu impepe yakulimba kuimanyilila, indu yati wandu wakulowela ni wandu wakugalaukagalauka akuilyungasya mpela yakuti kugagalausya Malembelo ga Akunnungu gane. Kwayele akuliulaga achinsyene.

¹⁷ Nambo wanyamwe achambusanga wangu, mmasile kuimanyilila chile ayi. Nililechese kuti nkalyungasikwa ni uwonasi wa majiganyo gangalumbana ga wandu wangakugajitichisya malajisyo kuti nkagwa kutyochela mu aila indu inkuikulupilila. ¹⁸ Nambo njendelechele kukula mu umbone wa Akunnungu, ni iyoyo mu nkwananyilila Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. Kwa welewo uwe ukulu sambano namose mo wa gose pangali mbesi! Eloo.

Chikalata chaandanda chi Che Yohana Chilongolelo

Chikalata chaandanda chi che Yohana chalembeke ni Nduna che Yohana mu yaka ya 85-90 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Che Yohana ngakulisala nsyene kuti ni juwalembile, nambo liunjili lyaandanda likusala kuti nsyene ammweni Che Yesu iwatite pakutama pachilambo pano ni kusyuka kwakwe, liunjili lya 1:1-3. Sooni yatite kulemba chikalata chi, ikulandana kwannope ni yaitite kulembekwa mu Ngani Jambone mpela yatite kulemba che Yohana. Ikukulupilichika kuti che Yohana walembile Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana pamo ni ikalata itatu, yaani 1 Yohana, 2 Yohana ni 3 Yohana katema pawatamaga mmusi wa ku Efeso.

Che Yohana walembile chikalata chi mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito katema pawaliji mmalagasyo gagaiche ni wandu wakuliwilanga “Waginostiki.” Malumbo gakwe Wakumanyilila. Wanya wa wakulupilile kuti Che Yesu waliji Akunnungu kusyene nambo ngana wa mundu kusyene, katema pawatamaga pachilambo pano. Kwaligongo lyo che Yohana akulisala kuti ali mundu juwammweni Che Yesu kwa meeso gakwe, ni kwa makono gakwe nsyene wankwaiye Che Yesu, (1 Yohana 1:1-3). Nningwa u che Yohana wa kuchilemba chikalata chi waliji kukutindimisa kusengwa kwakwe nsyene (1 Yohana 1:4), nningwa wine waliji kwasiwila wandu wakukulupilila Kilisito akapanganya sambu (1 Yohana 2:1), ni kwa wambasya wakukulupilila Kilisito nkati majiganyo ga unami (1 Yohana 2:26), ni kwasalila wandu wa Akunnungu kuti akulupwiche kusyene (1 Yohana 5:13).

Yaili mwelemo

Che Yohana akuchimanyukusya chikalata chakwe, sooni akusala nningwa wa kuchilemba chikalata cho (1 Yohana 1:1-4).

Akusala sooni Akunnungu yatite kuwa lilanguka ni itukuti pakusachilwa kutama mpela Che Yesu iwatite pakutama (1 Yohana 1:5) mpaka (3:10).

Akutukumbusya sooni malajisyo ga kunonyelana jwine ni jwine (1 Yohana 3:11) mpaka (5:12).

Che Yohana akumalichisya kuchilemba chikalata chakwe (5:13-21).

Lilowe lyalikwichisya umi

¹ Tukunlembela wanyamwe utenga wa Ngani ja ajula jwakuwilanjikwa Lilowe jwakwikanawo umi, juwapali chitandile kundanda. Uwe twampikene ni kumbona kwa meeso getu twachinsyene, twammweni ni kunkwaya kwa makono getu twachinsyene.

² Jwele jwakwikanawo umi wo pawaike, twammweni, nowaji tukuwalinga umboni ni kunlalichila wanyamwe nkati umi wa mo wa gose pangali mbesi. Jwelejo waliji kwa Atati ni sambano atukopochele uweji. ³ Tukunlalichila nkati Che Yesu, jutwammweni ni kumpilikana, kuti nombe wanyamwe nlumbikane pamo nowaji mu umo watukwete nkulumbikana kwetu ni Akunnungu Atati wetu ni Che Yesu Kilisito Mwanagwe.

⁴ Tukunlembela wanyamwe indu yi kuti lukondwa lwenu ni lwetu lumalilwe.

Akunnungu ali lilanguka

⁵ Ngani jitwajipikene kutyochela ku Che Yesu ni jitukunlalichila wanyamwe jili: Akunnungu ali lulanga, ni ngapagwa chipi munkati mwakwe. ⁶ Twasalaga tulumbikene ni Akunnungu, akuno tuli nkupanganya ya chigongomalo ili mpela tukutama muchipi, tukusala unami ni indu yatukuitendekanya nga wa ya usyene. ⁷ Nambo twatamaga mu lulanga, mpela Akunnungu nsyene yakuti kutama mu lulanga, tukulumbikana pamo jwine ni jwine, ni miasi ji Che Yesu jwaali Mwanagwao, jikutuswejesya sambu syose.

⁸ Twajilaga nganitukola sambi, tukulilambusya twachinsyene, ni usyene nganiuwâ mwetuwe. ⁹ Nambo twajitichisyaga ni kusala kwa Akunnungu kuti tukwete sambi, wêlewo ali wâkulupilichika ni ali wâmbone mowâ gose, nombejo chatulechelesye sambi syetu ni kutuswejesya ni yakunyakasya yose. ¹⁰ Twajilaga nganitukola sambi tukuntenda Akunnungu ali jwaunani, ni lilowê lyao nganilipagwa mwetuwe.

2

Yesu Kilisito ni jwaketukamuchisya

¹ Achiwânangu wâkunonyelwa, ngunlambela malowê ga, kuti nkatenda sambi. Iwâga jwalijose atesile sambi, tukwete nkamusi jwaketupopelela kwa Akunnungu Atati pamalo petu, jwele ali Che Yesu Kilisito, jwali jwambone paujo pa Akunnungu. ² Kilisito nsyene ali mbopesi jajityochekwe kwa ligongo lya kulecheleswa sambi syetu, ni ngawâ kwa sambi syetu pe, nambo iyoyo kwa ligongo lya sambi sya wându wose wâali pachilambo.

³ Twajitichisyaga Malajisyo ga Akunnungu, pelepô, tukukombola kuimanyilila isyene kuti tukwamanyilila Akunnungu. ⁴ Mundu jwakuti akwamanyilila Akunnungu, nambo ngakugajitichisya malajisyo gakwe, jwele mundu ali jwaunami ni usyene nganiupagwa munkati mwakwe. ⁵ Nambo jwalijose jwakwitichisya Lilowê lya Akunnungu, unonyelo wa Akunnungu umalilwe munkati mwakwe. Kwanti yele tukukombola kumanyilila isyene kuti tukulumbikana ni Akunnungu. ⁶ Mundu jwakusala kuti alumbikene ni Akunnungu, atameje mpela iwâtamaga Che Yesu nsyene.

Lilajisyo lya sambano

⁷ Achambusanga wângu wâgunnonyela, lilajisyo lingunlambela li ngawâ lilajisyo lya sambano, nambo lilajisyo lya kalakala, limwaliji nalyo kutyochela kundanda. Lilajisyo lya kalakala lya, lili utenga umwaupikene. ⁸ Atamuno, ngunlambela lilajisyo lya sambano, lilowê lya usyene lili munkati mwa Kilisito iyoyopeyo likuwoneka munkati mwenu. Pakuwâ chipi chimasile ni lilanguka lya usyene litandite kulanguchisya.

⁹ Mundu jwalijose jwakuti akutama mu lilanguka nambo akunchima nlongo njakwe, mundu jo akutama mu chipi mpaka lelo jino. ¹⁰ Ni mundu jwalijose jwakunonyela nlongo njakwe, jwelejo akutama mu lulanga, nombe munkati mwakwe ngapagwa chindu chachikwatendekasya wându wâne atende sambi. ¹¹ Nambo mundu jwalijose jwakunchima nlongo njakwe jwelejo akutama muchipi, ni akwenda muchipi, ngakukumanyilila kwakwaula, ligongo chipi chatuwile meeso gakwe.

¹² Ngunlambela wânyamwe wânache ligongo nnecheleswe sambi syenu kwa litala lya aila yaitesile Kilisito. ¹³ Ngunlambela wânyamwe achatati ligongo mummanyi Kilisito juwaliji kutyochela kundanda. Ngunlambela wânyamwe achachanda ligongo mumpundile Shetani.

¹⁴ Ngunlambela wânyamwe wânache pakuwâ mummanyi Akunnungu Atati wêtu. Ngunlambela wânyamwe achatati, pakuwâ mummanyi Kilisito juwaliji kutyochela kundanda. Ngunlambela wânyamwe achachanda ligongo nkwete machili ni Lilowê lya Akunnungu likutama nkati mwenu, ni wânyamwe mumpundile Jwangelumbana jula.

¹⁵ Nkachinonyela chilambo atamuno chachilichose chachili mu chilambo. Iwâga mundu akuchinonyela chilambo ngaakombola kwanonyela Akunnungu Atati wêtu. ¹⁶ Pakuwâ indu yose yaili pachilambo, mpela ila tama sya chiilu syangelumbana simpagwile nasyo ni tama ja indu yaikulolecheka kwa meeso, ni kulifunila ipanje inkwete, yele yose ngaikutyochela kwa Akunnungu Atati wêtu nambo ikutyochela pachilambo. ¹⁷ Chilambo ni indu yakuilajila wându ikupita, nambo mundu jwakuipanganya yaikwanonyelesya Akunnungu, jwelejo chatame mowâ gose pangali mbesi.

Jwammagongo jwa Kilisito

¹⁸ Achiwânangu, aka kali katema kambesi. Mpela imwatite kupilikana kuti chaiche jwakunkanila Kilisito, ni sambano wâkwakanila Kilisito aikangene achajinji. Ni kwayele tukuimanyilila kuti akano kali katema kambesi. ¹⁹ Wându wo wâtyochele pasikati jetu, nambo nganawâ mu mpingo wetu pakuwâ akaliji mu mpingo wetu, akasigalile ni uweji. Nambo wâtulesile, kuti ilolechele pangasisika kuti nganawâ mu mpingo wetu.

²⁰ Nambo wânyamwe mumpochele Mbumu jwa Akunnungu ni Kilisito ni wose nkuumanyilila usyene. ²¹ Ngunnembela wânyamwe ngawâ pakuwâ ngankuumanyilila usyene, nambo ligongo nkuumanyilila ni sooni nkuimanyilila yakuti, unami wauli wose ngaukutyochela mu usyene.

²² Ana nduni jwaali jwaunami? Wându wâkukanila kuti Che Yesu nganawâ Kilisito. Wându mpela wêlewo ali wâmmagongo wâ Kilisito, pakuwâ akunkana Akunnungu Atati wêtu pamo ni Mwana. ²³ Mundu jwakunkana Mwana iyoyo akunkana Atati nombe, ni mundu jwakunjitichisya Mwana iyoyo akunjitichisya Atati nombe.

²⁴ Nipele, utenga umwaupilikene chitandile kundanda utame mmitima jenu. Utenga wo watamaga mmitima jenu, nipele, wânyamwe chinlonjele nkulumbikana ni Mwana ni Atati. ²⁵ Achi ni chilanga chaatulanjile Kilisito, chaatupe umi wa mowâ gose pangali mbesi.

²⁶ Nanlembele wânyamwe gelega nkati wându wâkusaka kunlyungasya wânyamwe. ²⁷ Nambo wânyamwe, mumpochele Mbumu jwa Akunnungu kutyochela kwa Kilisito. Nombejo akwendelechela kutama munkati mwenu, kwayele ngankulajila mundu anjiganye. Pakuwâ Mbumu jwa Akunnungu akunjiganya indu yose, ni majiganyo gakwe gali ga usyene, ni nganigawâ ga unami. Nipele ngakumulichisye majiganyo ga Mbumu jwa Akunnungu ni kulonjela nkulumbikana ni Kilisito.

²⁸ Sambano achiwânangu, nlonjele nkulumbikana nawo kuti katema kachauje ngatujogopa ni ngatukola soni paujo pao lyuwâ lyakwika kwakwe. ²⁹ Nkumanyilila kuti Kilisito ali jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, iyoyo mmanyilile kuti Wându wâkupanganya yambone paujo pa Akunnungu, wêlewo ali wânache wâ Akunnungu.

3

Wânache wâ Akunnungu

¹ Nnole yatite kutunonyela Atati, mpaka tukuwîlanjikwa wânache wâ Akunnungu, noweji ni yatuli. Kwaligongo lyo wându wâ pachilambo pa ngaakutumanyilila, pakuwâ nganiwâmanyilila Akunnungu. ² Achambusanga wângu, sambano uweji tuli wânache wâ Akunnungu, nambo nginiwê kumanyika chituwê wânti uli. Nambo tukwimanyilila yakuti pachachiika Kilisito, chitulandane nawo pakuwâ chitwawone uwele waali nawo. ³ Nipele, jwalijose jwakulolela kwawona Kilisito aliswejesye, mpela ila Kilisito nsyene yatite kuswejela.

⁴ Mundu jwalijose jwakitenda sambu ngakulikamulisya lilajisyo lya Akunnungu, pakuwâ kutenda sambu kuli kuleka kukamulisya lilajisyo. ⁵ Nkumanyilila kuti Kilisito wâiche kuti asityosye sambu syetu, nombewo nganakola sambu syasili syose. ⁶ Kwayele mundu jwalumbikene ni Kilisito ngakwendelechela kutendekanya sambu. Nambo jwakwendelechela kutendekanya sambu nganawê kwawona wêlewo atamuno kwamanyilila. ⁷ Achiwânangu, mundu jwalijose ngasanlyungasya. Mundu jwakitenda ipanganyo yambone, mundu jo akwanonyelesya Akunnungu mpela ila Kilisito yatite kwanonyelesya Akunnungu. ⁸ Mundu jwalijose jwakwendelechela kutendekanya sambu jwelejo ali jwa Shetani, pakuwâ Shetani atesile sambu chitandile kundanda. Kwa ligongo li, Mwana jwa Akunnungu wâiche pachilambo kukugajonanga masengo ga Shetani.

⁹ Mundu jwalijose jwaali mwanache jwa Akunnungu ngakwendelechela kutendekanya sambu, pakuwâ umi wa Akunnungu ukutama munkati mwakwe, kwapele

ngaakukombola kuendelechela kutendekanya sambu ligongo Akunnungu ali Atati wao. ¹⁰ Mundu jwalijose jwangakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, pane jwangakunnonyela nlongo njakwe, jwelejo ngana wa mwanache jwa Akunnungu. Yele ni yakuti pakumanyika wanache wa Akunnungu ni wanache wa Shetani.

Nnonyelane

¹¹ Paku wa ngani jimwajipikene chitandile kundanda ni aji: Tunonyelane jwine ni jwine. ¹² Tuka wa mpela che Kaini ju walongweswe ni Shetani ni kumbulaga che Abeli mpwakwe. Kwa chichi wammuleje? Ligongo ipanganyo yao yaliji yangalumbana ni mpwakwe waliji ni ipanganyo yambone paujo pa Akunnungu.

¹³ Achalongo achinjangu nkasimonga naga wandu wa pachilambo pa akunchima. ¹⁴ Uweji tukwimanyilila yakuti tupitile kutyochela mu chiwa ni kwinjila mu umi, paku wa tukwanonyela achalongo achinjetu. Mundu jwanganakola unonyelo akutama mmachili ga chiwa. ¹⁵ Mundu jwalijose jwakunchima njakwe ali jwauulasi ni wanyamwe nkwi manyilila, jwauulasi nganakola umi wa mo wa gose pangali mbesi munkati mwakwe. ¹⁶ Yeleyi ni yatukuti pakumanyilila unonyelo yauli, paku wa Kilisito wautyosiyeye umi wao kwa ligongo lyetu. Noweji tuku wajilwa kuutyosya umi wetu kwaligongo lya kwakamuchisya achalongo achinjetu. ¹⁷ Nambo mundu akolaga chipanje cha pachilambo, ni kummona mpwakwe akwete yaikwaso wa, nombejo ngakwakolela chanasa, ana mundu jo akukombola chinauli kusala akwanonyela Akunnungu? ¹⁸ Achi wanangu, tuleche kwanonyela wandu kwa malo we pe, nambo twanonyele kwa kwalosya isambo.

Mitima jetu jika wa ni lipamba paujo pa Akunnungu

¹⁹ Yeleyi ni yatukuti pakumanyilila kuti uweji tuli wa usyene ni mitima jetu nganjikola lipamba paujo pa Akunnungu. ²⁰ Paku wa atamuno mitima jetu ngajikutulamula kuti tulewile, tukwimanyilila kuti Akunnungu ali jwankulu kujipunda mitima jetu, nombe wo akwi manyilila indu yose. ²¹ Achambusanga wangu naga mitima jetu ngajikutulamula kuti tulewile, nipele nganitukola lipamba paujo pa Akunnungu. ²² Ni chilichose chatuku wenda kukwao tukupochela, paku wa tukwitichisya malajisyo gao ni kuipanganya yaikwanonyelesya. ²³ Ni lilajisyo lyao lili lyeleli, tulikulupilile lina lya Che Yesu Kilisito, Mwanagwe ni kunonyelana jwine ni jwine mpela yatite pakutulajisya. ²⁴ Wandu wose wakwitichisya malajisyo ga Akunnungu, akutama nkulumbikana ni Akunnungu ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni wandu wo. Tukumanyilila yeleyo kuti Akunnungu akutama nkulumbikana ni uwe kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jwatupele.

4

Kummanyilila mbumu jwa usyene ni mbumu jwa unami

¹ Achambusanga wangu, ngasimukulupilila mundu jwalijose jwakuti akulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, nambo munninje nnole kanga mbumu jo akutyochela kwa Akunnungu pane nga wa, paku wa wakulondola wa unami wajinji akopochele pachilambo. ² Yeleyi ni ichinjile pakumanyilila mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, mundu jwalijose jwakuitichisya kuti Che Yesu Kilisito waiche ni ku wa mundu, mundu jo akulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. ³ Nambo mundu jwalijose jwangakunjitichisya Kilisito yeleyi, jwelejo nganakola Mbumu jwakutyochela kwa Akunnungu. Mundu jo akulongoswa ni mbumu jwakwakanila Kilisito, ni mbumu jumwapilikene akwika, sambano amasile kwika pachilambo.

⁴ Wanyamwe wanache ndi wanache wa Akunnungu ni mwampundile wakulondola wa unami, ligongo mbumu jwa Akunnungu jwali munkati mwenu ali jwankulu

kumpunda jwele jwali munkati mwa wându wâ pachilambo. ⁵ Wâkulondola wâunami akuwêcheta indu ya pachilambo, ni wându wâ pachilambo akwapilikanila ligongo wêlewo ali wâ pachilambo pano. ⁶ Uweji tuli wându wâ Akunnungu, ni mundu jwalijose jwakwamanyilila Akunnungu, jwelejo akutupilikanila. Nambo mundu jwalijose jwagakummanyilila Akunnungu, jwelejo ngakutupilikanila. Yeleyo ni yatukuti pakummanyilila Mbumu jwausyene ni mbumu jwaunami.

Akunnungu ali unonyelo

⁷ Achambusanga wângu, tunonyelane, pakuwâ unonyelo ukutyochela kwa Akunnungu. Ni mundu jwalijose jwakwete unonyelo ali mwanache jwa Akunnungu ni akwamanyilila Akunnungu. ⁸ Mundu jwalijose jwanganakola unonyelo, jwelejo ngakummanyilila Akunnungu, pakuwâ Akunnungu ali unonyelo. ⁹ Akunnungu wâulosisye unonyelo wao kukwetu kwa kuntuma Mwanagwe jwajikajikape pachilambo, kuti kwa litala lya jwelejo tukole umi wa usyene. ¹⁰ Weleu ni unonyelo, ngawâ kuti uweji twanonyele Akunnungu, nambo kuti wêlewo wâtononyele uweji, ni wântumile Mwanagwe awê mbopesi kuti tulecheleswe sambu syetu.

¹¹ Wâkunonyelwa wângu, naga Akunnungu wâtononyele kwanti yeleyo, nipele nowe ikutu wâjila tunonyelane jwine ni jwine. ¹² Ngapagwa mundu jwawayiye kwawona Akunnungu, nambo twanonyelanaga Akunnungu akutama nkulumbikana ni uwe, ni unonyelo wakwe ukumalila mwetuwe.

¹³ Kwa litala li tukumanyilila kuti tukutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni uweji, pakuwâ atupele Mbumu jwao. ¹⁴ Noweji tuiweni ni tukwasalila wându wâne umboni kuti, Atati antyosisye Mwanagwe awê Nkulupusyo kwa wându wâ pachilambo. ¹⁵ Mundu jwalijose jwakitichisya ni kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu, Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwele, nombejo akutama nkulumbikana ni Akunnungu. ¹⁶ Noweji tuumanyi ni kuukulupilila unonyelo wa Akunnungu walinawo kukwetu.

Akunnungu ali unonyelo ni mundu jwalijose jwakutama mu unonyelo akutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwelejo. ¹⁷ Unonyelo umalile mwetuwe, kuti tukole chilolelo pa lyuwâ Akunnungu pachiwalamule wându. Nombe chitukole chelecho pakuwâ umi wetu pachilambo pa, ukulandana ni umi wa Che Yesu Kilisito. ¹⁸ Mu unonyelo mwangali lipamba. Unonyelo waumalilwe ukutopola lipamba, pakuwâ mundu jwakwete lipamba nganawê kumalilwa mu unonyelo. Pakuwâ mundu jwakwete lipamba akukujogopa kulumulikwa.

¹⁹ Uweji tukunonyelana pakuwâ Akunnungu wâtononyele uweji kaje. ²⁰ Mundu atiji ngwanonyela Akunnungu, akuno alinkunchima nlongo njakwe, ali jwaunami. Pakuwâ mundu jwagakunnonyela nlongo njakwe jwakumbona, ngakupakombola kwanonyela Akunnungu wângakwawona. ²¹ Kilisito wâtupele lilajisyo li: Mundu jwakwanonyela Akunnungu akusachilwa iyoyo annonyele ni nlongo njakwe.

5

Kuchipunda chilambo

¹ Mundu jwalijose jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Nkulupusyo, mundu jo ali mwana jwa Akunnungu. Ni mundu jwakwanonyela atati akunnonyela ni mwanagwe nombe. ² Yeleyi ni yatuimanyi kuti tukwanonyela wânache wâ Akunnungu, apala patukwanonyela Akunnungu ni kugakunda malajisyo gakwe. ³ Pakuwâ kwanonyela Akunnungu kuli kugajitichisya malajisyo gakwe. Ni malajisyo gakwe ngagakulimba, ⁴ pakuwâ jwali mwana jwa Akunnungu akukombola kuipunda indu ya pachilambo. Nowe tukukombola kuipunda indu ya pachilambo kwa chikulupi chetu. ⁵ Ana,

nduni jwakukombola kuchipunda chigongomalo cha pachilambo? Ali jwejula pe jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu.

Umboni nkati Che Yesu Kilisito

⁶ Che Yesu Kilisito ni juwaiche kwa meesi katema paŵaliji nkubatiswa ni kwa miasi paŵawile. Nganaika kwa meesi pe nambo kwa meesi ni miasi. Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuŵalanga umboni kuti ili isyene, pakuŵa Mbumu ali usyene. ⁷ Pakuŵa apali ŵaumboni ŵatatu. ⁸ Mbumu jwa Akunnungu ni meesi ni miasi, wose ŵatatu akuŵalanga umboni waukwilana. ⁹ Twaukundaga umboni wa ŵandu, umboni wa Akunnungu uli wekulu nnope kupunda wa ŵandu, ni umboni wauŵalasile Akunnungu nkati Mwanagwe uli wausyene. ¹⁰ Mundu jwakukulupilila Mwana jwa Akunnungu akwete umboni wo mu ntima mwakwe. Jwangakukulupilila Akunnungu, antesile Akunnungu ali jwa unami, pakuŵa nganukulupilila umboni uŵauŵalasile Akunnungu nkati Mwanagwe. ¹¹ Umboni wene ni au, Akunnungu ŵatupele umi wa moŵa gose pangali mbesi, ni umi wo ukupatikana kwa Mwanagwe. ¹² Mundu jwalijose jwali Mwana jwa Akunnungu akwete umi wo, ni mundu jwangaŵa Mwana jwa Akunnungu nganakola umi wo.

Umi wa moŵa gose pangali mbesi

¹³ Ngunlembela ŵanyamwe aga, kuti mmanyilile yakuti nkwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, ŵanyamwe ŵankukulupilila Mwana jwa Akunnungu. ¹⁴ Ni tukwima pangali kuogopa paujo pa Akunnungu, pakuŵa tawŵendaga chindu chachilichose mpela yakuti pakusaka akutupilikanila. ¹⁵ Iŵaga tukumanyilila kuti akutupilikanila patukwaŵenda chachilichose, iyoyopeyo tukuimanyilila kuti chitupochele chachilichose chitukwaŵenda.

¹⁶ Iŵaga mundu amweni nlongo njakwe ali nkutenda sambu syasikwikanasyo chiwa, ampopelele kwa Akunnungu, nombe Akunnungu champe umi. Nguŵecheta yeleyi nkati aŵala ŵatesile sambu syangasikwajausya ku chiwa. Nambo sipali sambu syasikwikanasyo chiwa, ni une ngangusala kuti ampopelele kwa Akunnungu kwa ligongo lya sambu syo.

¹⁷ Ipanganyo yose yangaikwanonyelesya Akunnungu ili sambu, nambo sipali sambu sine syangasikunjausya mundu ku chiwa.

¹⁸ Tukwimanyilila kuti kila jwali Mwana jwa Akunnungu ngakwendelechela kutenda sambu, pakuŵa Mwana jwa Akunnungu akungosa, ni ajula jwachigongomalo ngakupakombola kuntenda chachilichose.

¹⁹ Tukumanyilila kuti uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu namuno chilambo chose chikulongoswa ni Jwachigongomalo.

²⁰ Noweji tukumanyilila kuti Mwana jwa Akunnungu amasile kwika, nombejo atupele umanyilisi kuti twamanyilile Akunnungu ŵa usyene. Noweji tukutama nku-lumbikana ni Akunnungu ŵali ŵa usyene kwa litala lya Mwana gwao Che Yesu Kilisito. Aŵa ali Akunnungu ŵa usyene ni awu uli umi wa moŵa gose pangali mbesi.

²¹ Achiŵanangu nlilolechesye ni achiminungu jaunami.

Chikalata chaaŵili cha Yohana Chilongolelo

Chikalata chaaŵili chi che Yohana chalembeke ni Nduna che Yohana pa yaka ya 90 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Che Yohana ngakulisala nsyene kuti ni juŵalembile, nambo pamalo pakwe akuliŵilanga jwanchekulu. Indu yaili mu chikalata chaaŵili chi che Yohana ikulandana kwachiŵandi nnope ni aila yaili mu Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana. Chelechi chikuwoneka pangasisika, nnopennope apala pakugasalichisya malajisyo ga Che Yesu ga kunonyelana, ni akuti kwanonyela Che Yesu kuli pamo ni kugakuya malajisyo gakwe (2 Yohana 1:5-6), Yohana (15:9-10). Ikukulupilichika kuti che Yohana ŵalembile Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana pamo ni ikalata yakwe itatu yaani 1 Yohana, 2 Yohana ni 3 Yohana katema paŵatamaga mmusi wa ku Efeso.

Che Yohana ŵalembile chikalata chi kwa jwankongwe juŵasagulikwe pamo ni achiŵanagwe. Kwa maloŵe go ŵaliji nkwaŵagamba ŵandu ŵakukulupilila Kilisito. Sooni ŵasasile kuti chikalata cho chaliji kwaligongo lya ŵandu wose ŵakukulupilila Kilisito. Nningwa u che Yohana wa kuchilemba chikalata chi waliji kwalimbisya ntima ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ni sooni kwajamuka nkati ŵakwiganya ŵa unami.

Yaili mwelemo

Che Yohana akuchimanyukusya chikalata chakwe ni kusala kuti ŵalembile ŵandu chi ni sooni akwakomasya (2 Yohana 1:1-3).

Sooni akwalimbisya ntima ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ni kwakumbusya nkati lilajisyo lyalili lyekulu (2 Yohana 1:4-6).

Akwajamuka alilolechesye ni ŵakwiganya ŵaunami (2 Yohana 1:7-11).

Che Yohana akumalichisya kuchilemba chikalata chakwe kwakwakomasya ni kwalanga (2 Yohana 1:12-13).

¹ Une chilongola junjekulwipe, ngunnembela mmwe Achikulu unsagulikwe ni Akunnungu pamo ni achiŵana ŵenu ŵangwanonyela mu usyene. Ngaŵa une jikape jungwanonyela, nambo iyoyo ni aŵala wose ŵakuumanyilila usyene akunnonyela ŵanyamwe, ² ligongo lya usyene wo waukutama munkati mwetu, nombe chiutame nowe moŵa gose pangali mbesi.

³ Akunnungu Atati, ni Che Yesu Kilisito, Mwana jwa Atati, atupe umbone ni chanasa ni chitendewe mu usyene ni unonyelo.

Usyene ni unonyelo

⁴ Nasengwile nnope panaiweni ŵanache ŵenu ŵampepe, akulonjela mu usyene mpela ila Atati yatite pakutulajisya. ⁵ Ni sambano Achikulu unsagulikwe ni Akunnungu, ngummenda ngaŵa kwakunlembela lilajisyo lyasambano, nambo ngunnembela lilajisyo lilalila litwalipochele chitandile kundanda kuti tunonyelane jwine ni jwine. ⁶ Weleu ni unonyelo, kuti tutamaje nkugakunda malajisyo ga Akunnungu. Lyeleli ni lilajisyo lya Akunnungu, limwalipikene chitandile kundanda kuti, ntameje nkunonyelana jwine ni jwine.

⁷ Ŵakulambusya achajinji akopochele pachilambo, ŵandu ŵa ngakwitichisya kuti Che Yesu Kilisito ŵaiche ni ŵaliji mundu. Mundu mpela jwelejo ali jwaunami ni jwakwakanila Kilisito. ⁸ Nipele, nilolechesye mwachinsyene, kuti nkaisoyasya aila indu imwaipanganyichisye masengo, mwatendaga yeleyo ngampochela mbote jemalilwe.

⁹ Mundu jwalijose jwangakutama mmajiganyo ga Kilisito nambo akonjehesya ine mmajiganyo go, jwelejo ngakukamulangana ni Akunnungu. Nambo mundu jwalijose

jwakutama mmajiganyo go, akukamulangana ni wose wana wawili, Atati ni Mwanagwe. ¹⁰ Mundu jwalijose aikaga kukwenu ni ngakunjiganya majiganyo ga Kilisito, nkampochela mmajumba genu namose kunkomasya. ¹¹ Pakuwa jwakumpochela mundu mpela jwelejo akukamulangana nawo mu ipanganyo yao yangalumbana.

Chikomasyo chakumalichisya

¹² Ngwete gamajinji gakunsalila, nambo ngangusaka kutenda yele kwa kunlembela, nambo ngulolela chiiche kukwenu ni kukunguluka ni wanyamwe tuchiloleganaga kuti lukondwa lwetu lumalilwe. ¹³ Wanache wa alumbu wenu jwasagulikwe ni Akunnungu akunkomasya.

Chikalata chaatatu cha Yohana Chilongolelo

Chikalata chaatatu chi che Yohana chalembeke ni Nduna che Yohana kuwândichila ni yaka ya hansini na nne pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Che Yohana ngakulimanyukusya nsyene kuti ni juwâlembile, nambo pamalo pakwe akuliwîlanga jwanchekulu, 3 Yohana 1:1. Atesile iyoyo peyo mu chikalata cha 2 Yohana 2:1. Ikukulupichika kuti che Yohana wâlembile Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana ni ikalata itatu yaani 1 Yohana, 2 Yohana ni 3 Yohana katema pawatamaga mmusi wa ku Efeso.

Che Yohana wâlembile chikalata chi kwa jwakukulupilila Kilisito juwâwîlanjikwe che Gayo. Wânsasile che Gayo nti mbusanga ni kunnajisya alosye ntima wa unonyelo kwa achalongo Wâkilisito wâwâliji mu ulendo kwalitala lya liuto lyakwe.

Yaili mwelemo

Che Yohana akuchimanyukusya chikalata chakwe, (1:1).

Soonni che Yohana akwalimbisya ntima che Gayo achinnajisya alosye ntima wa kwapochela achalongo wâkukulupilila (1:2-8).

Che Yohana akwakunguluchila soonni achalongo wâwîli, che Deotelefe ni che Demetilio (1:9-12).

Kumbesi che Yohana akumalichisya chikalata chakwe (1:13-14).

¹ Une chilongola jwankulu, ngunnembela alakwe che Gayo mbusanga jwangu jun-gunnonyela kwa usyenesyene.

² Ambusanga wângu, ngumpopelela kwa Akunnungu kuti nsichile mu yose ni kukola umi wambone malinga ni yajikuti kusichila mbumu jenu. ³ Nasengwile nnope pawâiche achalongo achinjetu ni kuuwâlanga umboni nkati chikulupilichiko chenu mu usyene ni inkuti kuendelechela kutama kwa kuukuya usyene. ⁴ Ngapagwa chachikusengwasya une kwannope kupunda kupikana kuti achiwânangu akutama kwa kuukuya usyene.

Kukulupichika ku che Gayo

⁵ Mbusanga jwangu, mmwe nli jwakukulupilichika mu yose inkwapanganyichisya achalongo achinjetu, nnopenope kwa achalendo. ⁶ Achalongo wo wâuwalasile umboni kwa mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito nkati unonyelo wenu. Choonde mwakamuchisye apunde kwaula mmbujo mu ulendo wao, kwa litala lyalikwanonyelesya Akunnungu. ⁷ Pakuwa akuutanda ulendo wao wakwatumichila Kilisito, ni nganasaka kupochela ukamuchisyo wauliwose kutyochela kwa wându wângakukulupilila Kilisito. ⁸ Uweji wâtukukulupilila Kilisito tukusachilwa kwakamusya wându mpela awa, kuti nowe tupanganye masengo pamo nawo kwa ligongo lya kuulalichila usyene.

Che Diyotelefe ni che Demetilio

⁹ Nalembile chikalata chachijipi kwa mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito wa kweleko nambo che Diyotelefe jwakusaka awe chilongola wao ngakusaka kumbi-likanila. ¹⁰ Nipele pachinjiika chinjiumbukulanya yose yaitesile, aila yangalumbana yakutuwechetela uwe ni unami wakwe. Kupunda yeleyo akukananga kwapochela achalongo wali mu ulendo, ni kwasiwila wane wakusaka kwapochela ni kwatopola mu mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito.

¹¹ Ambusanga wângu nkaisyasya yangalumbana, nambo nsyasye yaili yambone. Mundu jwalijose jwakutendekanya yambone ali jwa Akunnungu, nambo mundu jwalijose jwakutendekanya yangalumbana ngakwamanyilila Akunnungu.

¹² W̄andu wose akwakunguluchila yambone che Demetilio, ni usyene nombe ukwaŵalanjila umboni. Noweji tukukunguluka yambone nkati ŵelewo, nomwe nkwimanyilila kuti tukuŵecheta usyene.

Chikomasyo cha mbesi

¹³ Ngwete yejinji yakunsalila, nambo ngangusaka kunlembela mu chikalata.
¹⁴ Ngulolela kuti chituwonegane pangakaŵa ni kukunguluka ni ŵanyamwe tuchiloleganaga.

¹⁵ Ngunsachila mme ni chitendewe. Achambusanga ŵenu akunkomasya. Nipele mwakomasye achambusanga ŵetu wose ŵaali kweleko jumo jumo.

Chikalata chiwalembile Che Yuda Chilongolelo

Chikalata chi chikuwilanjikwa Yuda pakuwa jwalembile akuwilanjikwa che Yuda. Che Yuda aliwalanjile nsyene kuti ali mpwakwe che Yakobo, juwaliji mpwakwe Che Yesu. Kwapele ikukulupilichika kuti che Yuda ali jumo jwa achapwakwe Che Yesu, Yuda liunjili lyandanda. Ngatukumanyilila iwaga chikalata chi chatumikwe kwa wandu wakukulupilila Kilisito wa mpingo umo, nambo kwa agala gagali Mmalangano gakalakala, ikuloleka kuti wandu wa kuundanda wawalembelwe ni che Yuda waliji Wayahudi. Namuno chikalata chakwe chikulosya kuti waalembelwe wawawilanjikwe, "Wakunonyelwa ni Akunnungu Atati ni wakugosekwa kwa ligongo lya Che Yesu Kilisito," Yakobo liunjili lyandanda. Iyoyo chikalata chi chikulosya kuti chilembekwe mpela mu yaka ya 60 pakumala kupagwa Che Yesu.

Nningwa wao wa kulemba chikalata chi uli kwajamuka wandu wakukulupilila Kilisito wose akalambuchikwa ni wakwiganya wa unami, Yuda liunjili lya 4. Ajigele kumbukumbu sya indu iyakopochele mu Malangano gakalakala ni kugapa machili malo wegakwe. Iyoyo mu chikalata chi kwana ngani syasikulanda ni ngani syasili mu chikalata chaawili chi che Petulo syasikulosya ngani ja nkati kwajamuka wakwiganya wa unami, Yuda liunjili lyancheche, 2 Petulo 2:1, ni ngani sya achikatumetume wakwinani ni musi wa ku Sodoma ni ku Gomola.

Yaili mwelemo

Che Yuda akutanda kuchilemba chikalata chakwe kwa kulimanyukusya nsyene kwa wakusyoma wakwe, Yuda liunjili lya 1:1-2.

Akuwecheta yankati nningwa wao wa kulemba chikalata chi, kwajamuka wandu yankati wakwiganya wa unami, Yuda liunjili lya 1:3-4.

Akutupa chisyasyo kutyochela kwa wandu ni yaikopochele Mmalangano gakalakala, Yuda liunjili lya 1:5-16.

Akwasalila yakuti pakusachilwa kulisepusya ni majiganyo ga unami, Yuda liunjili lya 1:17-23.

Akumalichisya chikalata chakwe kwakwatogolela Akunnungu, Yuda liunjili lya 1:24-25.

¹ Uneji che Yuda jundi jwaketumichila ju Che Yesu Kilisito ni mpwao che Yakobo, ngunnembela wanyamwe ummilanjikwe ni Akunnungu ni wakunonyelwa ni Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito wakungosa wanyamwe.

² Ngwapopelela Akunnungu kuti chanasa ni chitendewele ni unonyelo ichuluche kukwenu.

Wakwiganya wa unami

³ Achambusanga wangu, panaliji nkulimbichila kunlembela nkati ukulupusyo watuli nawo uwe wose, naiweni yambone kunlembela ni kunlimbisya ntima kwa ligongo lya kuchichenjela chikulupi, Akunnungu chiwapele wandu wao kamope kwa katema kose.

⁴ Pakuwa wandu wangakwajogopa Akunnungu wawajinjile kwa chisyepela mu mpingo mwetu. Wandu wo atindenye utenga wa umbone wa Akunnungu wetu kuti atende chikululu, ni kwakana Che Yesu Kilisito jwaali Chilongola ni Ambuje pe. Nambo Malembelo ga Akunnungu galondwele chitandile kalakala kuti kulamulikwa kukwalolela wandu wo.

⁵ Namose nkuimanyilila yeleyi yose, ngusaka kunkumbusya yatite Ambuje pakwakulupusya Waisilaeli kutyochela ku Misili, kanyuma kakwe waaleje awala wose

Wakanile kukulupilila. ⁶ Ni achikatumetume wa kwinani wanganakwanikwa ni ulamusi wao, ni kupaleka pa wasachilwe kutama, Akunnungu wa wisile mu chipi ni kwatawa kwa nyolo mo wa gose pangali mbesi kwa ligongo lya kulamulikwa pa lyu wa lyekulungwa lila. ⁷ Iyoyopeyo, wandu wa ku Sodom ni ku Gomola ni misi jaji wandikene nawo walinonyelesye kwa chigwagwa ni kupanganya indu yangaikusachilwa kutendekwa pa chiilu. Alamulikwe kwa kutama pa mooto wa mo wa gose pangali mbesi kuti awe chitagu kwa wandu wane.

⁸ Iyoyo ni yatite ku wa wandu wa, sagamisi syao sikwalongosya kuchisakasya chiilu chao achinsyene, ni kuujalusya ulamusi wa Akunnungu ni kwatukana achikatumetume wa Akunnungu wakwete ukulu kwinani. ⁹ Nambo namose Mikaeli katumetume jwankulu jwa kwinani pa wakanilanaga ni Shetani nkati chiilu chi che Musa, nganalinga kwalalatila, nambo watite, “Ambuje ankali pile.” ¹⁰ Nambo wandu wa, akuitukana yaili yose yanganaimanyilila. Kwana indu yakuimanyilila nambo akuitendekanya panganisya mpela inyama yaikuti kupanganya pangali lunda, ni yele indu ikwajonanga achinsyene. ¹¹ Ulaje uwe kukwao, paku wa wandu wo akuiye litala li che Kaini. Kwa liwamba lya tama ja kukola ipanje agwilenje mu chilewo chi wapanganyisye che Balaamu. Paku wa watindigenye mpela i watindigenye che Kola ni waulajikwe mpela i waulajikwe che Kola. ¹² Wandu wa akwika ku chindimba chenu cha chakulya chachikulosya unonyelo, wanya wa ali wakwajogopa paku wa kwa wende wao wanalumbana akutaga soni. Wanya wo akulandana ni wakuchinga wakujjikutisya achinsyene pe. Wanya wo ali mpela maunde gangali ula gagakujigalikwa ni mbungo. Akulandana ni itela yaipukutiche masamba, yangali isogosi yetupulwe ni kuumula chwa. ¹³ Wandu wa ali mpela matumbela gakalipa ga mu bahali, ni ipanganyo yao ya soni ikukopoka nti chiulo. Wandu wa ali mpela ndondwa syasikwendajenda, syasiwichikwe pa chipi cha mo wa gose pangali mbesi.

¹⁴ Ni che Enoki, mundu jwa uwelesi wa saba chitandile che Adamu walondwele nkati wandu wa, achitiji, “Mpilikane naweni Ambuje achiikaga ni mianda kwa mianda ja achikatumetume wa kwinani wakwe waswela, ¹⁵ kukwalamula wandu wose ni kukwajamuka wose wangakwajogopa Akunnungu, kwa ligongo lya ipanganyo yao yangalumbana i wapanganyisye, pamo ni malo we ga wamba gaku wecheta wandu wa sambu, ga kwatukana Akunnungu.”

¹⁶ Wandu wa ali wa kusongoneka ni kwa wecheta wandu wane, ni akutamanga malinga ni tama syao syangalumbana. Akulifuna ni kwalapa wandu wane kwa ligongo lya kupoka kwao achinsyene.

Majamuko ni malajisyo

¹⁷ Nambo wanyamwe achambusanga wangu, ngakumbuchile malo we ga wagasasile kalakala achinduna wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ¹⁸ Wansalile mwanya yakuti, “Pa mo wa gambesi, chaachikopochela wandu wangakwajogopa Akunnungu achitamaga malinga ni tama syao syangalumbana. Ni wanyawo chansechanje wanyamwe.” ¹⁹ Welewa ali wandu wachansapulanye mwanya, wandu wakusikuya tama syao si wapagwile nasyo, wanganakola Mbumu jwa Akunnungu. ²⁰ Nambo wanyamwe achambusanga wangu, njendelechele kulitawa pa nsingi wa chikulupi chenu chachiswela nnope, ni kupopela kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. ²¹ Ntame mu unonyelo wa Akunnungu nchalolelaga Ambuje wetu Che Yesu Kilisito kuti kwa chanasa chakwe ampeleche ku umi wa mo wa gose pangali mbesi.

²² Mwakolele chanasa wandu wane waali ni lipamba, ²³ ni wandu wane mwakulupusye kwakwanyakula kwatyosya pa mooto. Ni wane mwakolele chanasa nchililolesyaga, nchimeje tama syao syangalumbana nchichimaga namose iwalo yao yaili ni madoa ga tama syao syangalumbana.

Mapopelo ga kwalapa Akunnungu

²⁴ Akunnungu akukombola kungosa kuti nkagwa mu sambu, ni kumpeleka mpaka mu ukulu wao kwa lukondwa lwakupunda akuno ndi nganikola chilewô. ²⁵ Wêlewo wâali Akunnungu wamope, Nkulupusyo jwetu, akole ukulu, ni umwenye ni ukombole ni ulamusi kwa litala lya Che Yesu Kilisito Ambuje wêtu, chitandile kalakala, sambano ni mowa gose pangali mbesi! Eloo.

Chiunukuko chiwapegwilwe che Yohana Chiunukuko Chilongolelo

Chitabu cha Chiunukuko chili chitabu cha mbesi mu Lilangano lya Sambano. Nipele chalembekwe ni nduna che Yohana, Chiunukuko liunjili lya 1:1, kumbesi kwa chaka cha 95 pakumala chiwa chi Che Yesu. Sooni walembile chikalata cha Ngani Jambone ja che Yohana ni ikalata itatu yaani chikalata cha ndanda cha che Yohana ni chikalata chawili chi che Yohana ni chikalata chaatatu chi che Yohana. Nipele che Yohana wamanyiche kuti ali jumo mwa wandu wawanyonyelwe ni Che Yesu, Yohana liunjili lya 13:23. Wachilembile chitabu cha chiunukuko ali kuchilumba cha ku Patimo kuwajawiswe kukutawikwa kweleko pakuwa wawoneche kuti alewile kwa ligambo lya kulalichila Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito, Chiunukuko liunjili lya 1:54.

Nningwa u che Yohana wa kuchilemba chitabu cha chiunukuko waliji kwalimbisya ntima wakusyoma kuti asigale kuwa wakukulupilichika kwa Che Yesu Kilisito ni kwapa chilolelo, ligongo katema ka kuuja kwakwe Che Yesu kawandichile, liunjili lya 1:3; 32:52. Walembile wandu wose wakukulupilila Kilisito nopenope mipingo saba ja wandu wakukulupilila Kilisito jajili mu liunjili lya 2 ni lya 3. Che Yohana wagamanyisye malembo gakwe kuti kuli kulondola, Chiunukuko liunjili lya 1:3, ni akulosya kwa picha syasijinji sya indu iwaiweni mu chitabu. Chitabu cha chiunukuko chikulandana ni mauto gane ga Lilangano lya kalakala, nopenope mu chitabu cha Sakalia liunjili lya 6:1-8. Mapenga saba ni mbale saba ikulandana kwannope ni iputiko iwapeleche Akunnungu ku Misili kwa liwamba lya kwajamuka, Kutyoka liunjili lya 7-9. Chiunukuko chikukunguluchila katema kambesi, katema Che Yesu kacha we jwakupunda, ni wandu wose wakukulupilila che Yesu chatame pamo nawo mowa gose pangali mbesi. Chitabu chi chinjamuche ni kumpa chilolelo mmwe unkuchisyoma kuti Che Yesu akuuja pangaka wa.

Yaili mwelemo

Che Yohana akutanda kwa kulimanyukusya nsyene ni kusala yatite pakupochela yakwiwona yi ya ulondole, liunjili lya 1:1; 1:20.

Akuutyosya utenga kwa mipingo saba ja wandu wakukulupilila Kilisito, utenga uwapatile kutyochela ku Che Yesu, liunjili lya 1:1-3:22.

Sooni akuisalichisya imatilo saba, liunjili lya 4:1-8:5, ni mapenga saba, liunjili lya 8:6-11:19.

Pakumala yele Che Yohana akukunguluchila yankati ngondo pasikati ja mwanache jwannume ni lijoka lyalili ni mitwe saba, liunjili lya 12:1-14:20.

Sooni akulemba yankati mbale saba syasili ni iputiko ya Akunnungu, liunjili lya 15:1-16:18.

Nipele che Yohana akuwecheta yatite Akunnungu pakwapunda wammagongo wakwe kwini, liunjili lya 17:1-20:15.

Mbesi che Yohana akukunguluchila yankati kwini kwasambano ni chilambo chasambano ichikopochele kumbesi, liunjili lya 21:1-22:21.

¹ Achichi ni chiunukuko chi Che Yesu Kilisito chiwapegwile ni Akunnungu kuti walosye wakutumichila wakwe ichiiwoneche pangaka wa. Kilisito wantumile katumetume jwa kwini jwakwe wamanyisye katumetume jwakwe che Yohana yeleyo. ² Nombe che Yohana wasasile yose iwaiweni nkati Lilo we lya Akunnungu ni umboni u Che Yesu Kilisito. ³ Akwete upile mundu jwakusyoma malo we ga utenga waukulondola, akwete upile wakupilikana ni kukamulisya gagalembekwe mwelemu, pakuwa mo wa gakyochela indu yi gawandichile.

Chikomasyo kwa mipingo saba ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito

⁴ Une che Yohana ngujilembela mipingo saba ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha Asia. Umbone uwe kukwenu ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu jwapali ni juw̄apali ni juchaiche, ni kutyochela kwa mbumu saba syasili mmbujo mwa chitengu cha umwenye, ⁵ ni kutyochela ku Che Yesu Kilisito. Jwaumboni jwakukulupilichika ni jwaandanda kusyusikwa, ni jwakwatawala mamwenye wa pachilambo.

W̄elewo akutunonyela, ni kwa miasi jao atulechelele kutyochela mu kutaw̄ikwa ni sambu syetu. ⁶ Atutesile tuwe w̄ambopesi mu umwenye kuti twatumichile Akunnungu Atati w̄ao. Ku Che Yesu Kilisito upagwe Ukulu ni ukombole mowa gose pangali mbesi! Eloo.

⁷ Nnole chaiche mmaunde ni mundu jwali jose chiw̄awone. Nombe aw̄ala w̄aw̄ansomile ni mpamba, ni w̄andu wa ngosyo syose sya pachilambo chalile malilo ligongo lyao. Eloo.

⁸ Ambuje Akunnungu jwali ni ukombole wose, jwapali ni juw̄apali ni juchaiche akuti, “Une ndili jwaandanda ni jwambesi.”

Indu iyaiweni che Yohana nkati Kilisito

⁹ Uneji che Yohana, mpwenu, jungulumbikana ni w̄anyamwe mmasauko ni mu umwenye wa Akunnungu ni mu upililiu kwa ligongo lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Une w̄ambeleche mu kutaw̄ikwa chilumba cha ku Patimo kwa ligongo lya kwalalichila w̄andu Lilowe lya Akunnungu ni kuw̄alanga umboni nkati Che Yesu. ¹⁰ Pa lyuwa lya Ambuje Mbumu jwa Akunnungu wanongwesye, ni napilikene lilo we lyekulungwa mu nyuma jangu mpela kusona kwa lipenga, ¹¹ lichitiji, “Nnembe mu chitabu chinkuchiwona ni kuchijausya kwa mipingo saba ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito, jajili mu misi ja Efeso ni Similina ni Peligamo ni Siatila ni Sadi ni Filadefia ni Laodikia.”

¹² Nipele nagalawiche naalole welewo w̄akuwecheta none. Mkugalauka mo, naiweni indu saba yakuw̄ichila imuli yaikolochekwe ni sahabu, ¹³ ni pasikati jakwe indu yakuw̄ichila imuli paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu jwawasile mwinjilo weleu ni jwanta we mkaanda wa sahabu pantima wakwe. ¹⁴ Umbo syakwe syaliji syeswela mbee ni meeso gakwe ganyesimaga mpela mooto waukukolela. ¹⁵ Makongolo gakwe gang'alime mpela shaba jajikundikwe uchenene pa mooto ni lilo we lyao lyaliji mpela kukukuma kwa meesi. ¹⁶ Nombewo w̄akumulile ndondwa saba kunkono wao wa kundyoy, ni mu kang'wa mwakwe mwakopweche lipanga lyenole kosekose ni ngope jao jaliji mpela lyuwa lyalikuti kung'alima kwa machili gakwe gose.

¹⁷ Noneji panammweni nagwilile pamakongolo gao mpela mundu jwawile. Nombejo wasajichile nkono wao wa kundyoy achitiji, “Ngasinjogopa, une ni jwaandanda ni jwambesi. ¹⁸ Sooni ndili jwanjumi, naliji wile, nnole ndili jwanjumi mowa gose pangali mbesi ni mowa gose pangali mbesi. Ngwete ukombole wa kwatenda w̄andu awe ni ngwete ukombole wa kwiuto kwa w̄andu w̄awile. ¹⁹ Nipele, nnembe indu inkwiwona ni indu yaipali sambano jino ni indu yachiityochele paujo. ²⁰ Chantemela cha ndondwa saba simwasiweni ku nkono wangu wa kundyoy, ni aila indu saba yakuw̄ichila imuli yekolochekwe ni sahabu imwaiweni ni chelechi: Asila ndondwa saba sili achikatume-tume wa kwinani w̄akwima peuto pa mipingo saba ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito. Ni indu saba yakuw̄ichila imuli ili mipingo jisyene saba ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.

2

Utenga kwa w̄andu wa ku Efeso

¹ “Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mipingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wa ku Efeso, ngunsalila aga.

“Uneji ni jungukamulila ndondwa saba kunkono wangu wa kundyo ni sooni ni jungwendajenda pasikati pa indu saba yakuw̄ichila imuli yaikolochekwe ni sahabu. ² Nguimanyilila ipanganyo yenu ni kuchalila kwenu ni upililiu wenu mu kundumichila une, nguimanyilila kuti ngankukombola kwapililila w̄andu w̄angalumbana ni sooni mwalinjile āwala w̄akuliw̄ilanga achinduna akuno nganāwa achinduna ni mwamanyilile kuti ali w̄akulambusya. ³ Mmweji nli jwakupililila ni mwasawiche kwa liwamba lya liina lyangu pangapela. ⁴ Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe, yakuti: nganku-unonyela une mpela imwatiji kundanda. ⁵ Nipele nkumbuchile imwaliji nkanāwe kulyungasika, ngalauche ni kuleka sambi ni ntende imwaitesile kundanda. Nambo iw̄aga ngantenda yeleyo, ngunnyichilila ni kuchityosya chindu chenu chakuw̄ichila lumuli kutyochela peuto pakwe. ⁶ Nambo ngusengwa kwa ligongo lya chindu chimo: nkuichima ipanganyo ya W̄anikolai inguichima none jwakwe.

⁷ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.

“Jwakupunda chinannechele alye isogosi ya chitela cha umi chachili mungunda wa Akunnungu kumbepo.

Utenga kwa w̄andu w̄a ku Similina

⁸ “Mwalembete katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wa ku Similina.

“Gelega ni gacusala ajula jwali jwaandanda ni jwambesi, juw̄ajasiche ni sambano ali jwanjumi. ⁹ Ngugamanyilila masausyo genu ni iyoyo nguimanyilila ulaje wenu nambo isyene mwe nli w̄akusichila! Ngumanyilila yakuti pakuntukana w̄anyawo w̄akuliw̄ilanga W̄ayahudi akuno nganāwa W̄ayahudi, nambo ali nyuumba ja kupopelela mpingo wa Shetani. ¹⁰ Nkajogopa masausyo gachigansimane. Mpilikane! Shetani chachaponya w̄ampepe w̄enu mu nyuumba jakutāwilwa kuti anlinje, ni w̄anyamwe chinsauche mōwa likumi. Mmeje w̄akukulupilichika mpaka kuwa, ni une chinampe chindu mpela singwa ja umi nti mbote kwa ligongo lya kupunda.

¹¹ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito!

“Jwakuipunda yeleyo ngapotekwa ng'o ni chiwa chaāwili.

Utenga kwa w̄andu w̄a ku Peligamo

¹² “Mwalembete katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wa ku Peligamo.

“Gelega ni gacusala ajula jwakwete lipanga lyenole mosemose. ¹³ Ngumanyilila kuti nkutama mu musu waukulongoswa ni umwenye wa Shetani. Nambo mwe nkwendelechela kulikamulisya liina lyangu. Nganinchikana chikulupi chandinacho kukwangu, namose mmōwa ga che Antipa jwaumboni jwangu jwakukulupilichika, juw̄aulajikwe mu chilambo chenu chachikulongoswa ni Shetani. ¹⁴ Nambo ngwete indu kanandi yangāwa yambone nkati mmwe pakūwa mwalesile w̄andu w̄ane mwa w̄anyamwe ajiganyikwe majiganyo ga w̄ajiganyaga che Balaamu kalakala. W̄anjiganye che Balaki w̄anyenje w̄andu w̄a Isilaeli atende sambi. Usyene w̄ajiganye alye chakulya chachityochekwe mbopesi kwa inyago, ni kutenda chigwagwa. ¹⁵ Soonu nkwete w̄ane w̄akugajitichisya majiganyo ga W̄anikolai. ¹⁶ Ngalauche ni kuleka sambi, pangatenda yeleyo chinanyichilile chitema ni kumenyana nawo w̄andu wo kwa lipanga lyalikutyochela mu kang'wa jangu.

¹⁷ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito!

“Jwakupunda, jwelejo chinaape chakulya chachikuwîlanjikwa mana jajisisiche kwinani ni sooni chinaape wêlewo liganga lyeswela ni peganga po palembekwe liina lya sambano lyangalikumanyika ni jwine ikaŵe ajula pe jwakulipochela.”

Utenga kwa wându wâ ku Seatela

¹⁸ “Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito wa ku Siatila.

“Ayi ni yakuisala Mwana jwa Akunnungu, jwakwete meeso mpela lilamba lya mooto ni makongolo gakwe gali mpela shaba jajikundikwe kwannope. ¹⁹ Nguimanyilila ipanganyo yenu ni unonyelo ni chikulupi ni utumichile wenu ni upililiu wenu. Ngumanyilila kuti sambano nkupanganya yambone nnope kupunda imwaliji kundanda. ²⁰ Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe chingachikusengwasya chakuti: nkunkunda jwankongwe Yesebeli jwakuliwîlanga jwakulondola, ni kwajiganya wâkutumichila wângu ni kwalyungasya kuti atende chigwagwa ni kulya indu yetajikwe mbopesi kwa inyago. ²¹ None naapele lipesa kuti aleche sambi, nambo ngakusaka kugalauka ni kuleka sambi sya chikululu chakwe. ²² Mpilikane! Chinaajamuche kwa kwataga ulwele wakalipa. Sooni aŵala wâkutenda nawo chikululu chasauche kwannope, iwâga ngakugalauka ni kuleka sambi syatesile nawo. ²³ Sooni chinaaulaje achalongo wâkwe. Ni mipingo jose ja wându wâkunkulupilila Kilisito chijimanyilile kuti une ni jungujimanya mitima ni nganisyo sya wându. None chinaalipe jwalijose jwa mwenumwe malinga ni yakuitenda.

²⁴ “Nambo mwanya wâne wânli ku Seatela wânganinkuye majiganyo ga wâkwiganya wâ unami ni nganinlijiganya indu yaikuwîlanjikwa kuti ili indu ya munkati nnope ya Shetani. Ngunsalila kuti ngisinantwika nsigo wine kupunda agala gunkwete.

²⁵ Nkusachilwa kwendelechela kukulupilila ni kuujitichisya utenga wa chikulupi umpochele, mpaka pachiche po. ²⁶ Ni jwele jwakupunda ni kwendelechela kupanganya ingusaka mpaka kumbesi chinampe ulamusi ulaula umbochele kutyochela kwa Atati wângu, pachanya pa wându wâ ilambo yose. ²⁷ Nombejo chachalamula wându wâ ilambo kwa nkongojo wa chisyano ni kwaliwâta mpela yaikuti kukasikwa yombo ya lilongo. ²⁸ Chinampe ndondwa ja mng'andu mpela indite kupochela ulamusi kutyochela kwa Atati wângu.

²⁹ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wându wâkunkulupilila Kilisito!

3

Utenga kwa wându wâ ku Sadi

¹ “Mwalembele katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito wa ku Sadi.

“Yeleyi ni yakuti jwali ni Mbumu saba sya Akunnungu ni ndondwa saba. Nguimanyilila isambo yenu, nkumanyika kuti nli jwanjumi nambo, usyene mmwile. ² Njimuche, ngalimbisye agala gambone gagasigalile kukwenu ni gelego gakaika kuwa. Pakuŵa mpaka sambano nganinagaona masengo genu kuŵa gemalilwe paujo pa Akunnungu wangu. ³ Nipele nkumbuchile imwatite kupochela ni imwatite kupilikana ni imwatite kwitichisya yeleyo ni kugalauka ni kuleka sambi. Nambo iwâga nganjimuka, chiiche mpela jwa wiyi, nomwe ngisimanyilila ndaŵi jachinannyichilile. ⁴ Nambo nkwete wându wângatupa ku Sadi wângananyakasya nguo syao. Wêlewo chajende none ali awete iwalo yeswela pakuŵa akuŵajilwa.

⁵ “Juchapunde chinawasye iwalo yeswela mpela wânyawo, none ngisinalityosya ng'o liina lyakwe mu chitabu cha umi. Sooni chinyitichisye kwa kang'wa jangu paujo pa Atati wângu, ni paujo pa achikatumetume wâo wâ kwinani kuti jwelejo ali jwangu.

⁶ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wându wâkunkulupilila Kilisito.

Utenga kwa wându wâ ku Filadefia

⁷ “Kwa katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito wa ku Filadefia mwalembete yeleyi.

“Yeleyi ni yakuti kusala ajula jwanswela ni jwausyenesyene, jwakwete ukombole wa kwalechela wându ajinjile mu umwenye wakwe. Ni jwakuugula nnango, ni ngapagwa jwakukombola kuugala. Ni jwakuugala nnango ni ngapagwa jwakukombola kuugala. ⁸ Nguimanyilila ipanganyo yenu, ngumanyilila kuti nkwete machili gamanandi nambo nkamulise liloŵe lyangu ni nganinlikana liina lyangu. Mpilikane! Misile paujo penu nnango weugule, ngapagwa mundu jwakukombola kuugala. ⁹ Mpilikane! Ngumpa mpingo wa wându wâ nyumba ja kupopelela ja Shetani, wâkuliwîlanga Wayahudi nambo nganaŵa wayahudi, nambo ali wâkulambusya. Mpilikane! Chinaatende aichanje ni kuntindiŵalila paujo pa sajo syenu ni amanyilile kuti nannonyele. ¹⁰ Pakuŵa nlikamulise liloŵe nkupililila, none jwakwe chinangose katema ka malagasyo, kakali chile kuchiichilila chilambo chose, kuti wâalinje wêlewo wâkutama pachilambo. ¹¹ Ngwika chitema, muukamulise kwannope utenga wa chikulupi umpochele, kuti mundu jwalijose anakombole kunsumula mbote jenu.

¹² “Juchapunde chinantende aŵe luchanamila pa Nyumba ja Akunnungu nombe ngasakopoka mwelemo ng’o. Sooni chilembe pachanya pakwe liina lya Akunnungu wângu ni liina lya musu wa Akunnungu wângu, yaani Yelusalemu wa sambano, musu uchiutuluche kutyochela kwinani kwa Akunnungu wângu. Iyoyo chinembe pachanya pakwe liina lyangu lya sambano.

¹³ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wându wâkunkulupilila Kilisito.

Utenga kwa wându wâ ku Laodikia

¹⁴ “Mwalembete yeleyi katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa wându wâkunkulupilila Kilisito wa ku Laodikia.

“Uneji nguŵilanjikwa Eloo, jwaumboni jwakukulupilichika jwausyene, ndande ja yepanganyikwe yose yaigumbile Akunnungu, nguti yeleyi. ¹⁵ Nguimanyilila ipanganyo yenu, kuti nganimma wâ kuisima atamuno wâ mooto. Ikaliji mmbaya nkaliji wâ kuisima pane wâ mooto. ¹⁶ Nipele pakuŵa ndi wântukuta, nganimma wâ kuisima namuno wâ mooto, chinanlukule ntyoche mukang’wa jangu. ¹⁷ Ligongo nkuti, ‘Ndili jwakusichila ni ngwete ipanje, ngangulajila chindu chachili chose.’ Nambo ngankumanyilila kuti nli jwausauchi ni jwakulaga ni jwaulanda ni jwangalola sooni nli matakope. ¹⁸ Ngumpa lunda kuti, nsuume kwangune sahabu jejenjetukule ni mooto, kuti nsichile ni kusuma iwalo yeswela kuti mbwale, ni kusisa soni sya kutama kwenu matakope. Iyoyopeyo nsuume ntela ni kupakala mmeeso genu kuti nkombole kulola. ¹⁹ Uneji ngwajamuka ni kwalamula wose wângwanonyela. Nipele nlimbile ni kuleka sambu syenu. ²⁰ Mpilikane! Ngwima pannango ni kupoposya, mundu apilikanaga liloŵe lyangu ni kuugula, chinyinjile kwa jwelejo, none chilye pamo ni jwelejo ni jwelejo pamo ni une.

²¹ “Juchapunde chinjalechelela kutama chiŵandi ni une pa chitengu changu cha umwenye, mpela une indite kupunda ni kutama chiŵandi ni Atati wângu pachitengu chao cha umwenye.

²² “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wându wâkunkulupilila Kilisito.”

4

Kwapopelela Akunnungu kwinani

¹ Pakumala kugaona gelego, nauweni nnango weugule kwinani. Ni liloŵe linalipikene kundanda lilyapikaniche mpela lipenga lichitiji, “Nkwele akuno, none chinannosye indu yachiikopochele mmbujo.” ² Papopo Mbumu jwa Akunnungu ŵanongwesye une. Nachiweni chitengu cha umwenye kwinani kula ni jumo atemi pa chitengu chila. ³ Juŵatemi pa chitengu jula jwang'alime mpela liganga lya alumasi ni mpela liganga lyakusalala lyechejeu lya akiki. Ukunje wa ula wanyesime mpela liganga lya chisamba lyalikuŵilanjikwa sumalidi uli usyungwile chitengu cha umwenye chila mbande syose. ⁴ Paliji ni itengu ine ya chimwenye ishilini na nne iyachisyungwile achila chitengu cha umwenye. Ni pa itengu yo ŵatemi achachekulu ishilini na nne. Ŵawete iwalo yeswela ni pa mitwe jao indu mpela singwa yaikolochekwe ni sahabu. ⁵ Pa chitengu cha umwenye po pakopokaga kumesya ni ilindimo ni njasi. Paujo pa chitengu cha umwenye chila pakolelaga imuli saba, yeleyo ikulosya mbumu saba sya Akunnungu. ⁶ Sooni paujo pa chitengu cha umwenye chila kwaliji ni chindu chichawonekaga mpela litanda lilyakolochekwe ni lindala, chichanyesimaga nnope mpela ligilasi.

Achila chitengu cha umwenye chichaliji pambindikati, chaliji chesyungule ni yepanganyikwe yejumi ncheche yegumbale meeso paujo ni kunyuma. ⁷ Chepanganyikwe chandanda chalandene ni lisimba ni chepanganyikwe chaaŵili mpela ng'ombe jamwana ni chepanganyikwe chaatatu chalandene ni mundu ni chepanganyikwe chanceche chaliji mpela kapungu jwakuguluka. ⁸ Yepanganyikwe yejumi ncheche yo, kila chimo chana mapapiko sita, ni igumbele meeso mbande syose mpaka kuusi kwa ipapiko, nombe nganileka kuŵecheta muusi ni chilo ichtitiji:

“Ŵaswela, ŵaswela, ŵaswela, Ambuje Akunnungu ŵaali ni ukombole wose, ŵaali ŵaŵaliji ni ŵachaiche.”

⁹ Yepanganyikwe yejumi yo ikwimba nyiimbo sya kwakusya ni kwalapa ni kwatogolelo ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye, ŵelewo ŵaali ŵajumi moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. ¹⁰ Ni paikutenda yeleyo, achachekulu ishilini na nne ŵala akuligoneka manguku pa sajo sya ŵelewo ŵakutama pachitengu cha umwenye, ni akwapopelela ŵele ŵakutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Ŵaŵikaga indu yao yaili mpela singwa paujo pa chitengu cha umwenye achitiji:

¹¹ “Nkuŵajilwa mmwe Ambuje ŵetu ni Akunnungu ŵetu, kupochela lumbili ni luchimbichimbi ni machili, pakuŵa alakwe ni umwaipanganyisye yose yaili, ni kwa kusaka kwenu indu yose yapanganyikwe ni ipali.”

5

Chitabu ni Mwanangondolo

¹ Nipele nachiweni chitabu mu nkono wa kunlyo wa jwelejo jwakutama pa chitengu cha umwenye, chilembekwe nkati ni paasa pakwe ni kuugalikwa kwakulimba ni imatilo saba. ² Sooni nammweni katumetume jwa kwinani jwali ni machili ali nkuŵilanga kwakunyanyisya achitiji, “Ana ŵaani ŵakuŵajilwa kumatukula imatilo ni kuchiunukula chitabu?” ³ Nambo nganapagwa mundu kwinani namose pa chilambo, namose paasi chilambo, juŵakombwele kuchiugula chitabu cho atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. ⁴ None nalisile nnope ligongo nganapagwa mundu juŵawoneche kuti jwakuŵajilwa kuchiugula chitabu atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. ⁵ Nipele jumo jwa achachekulu ŵala ŵasalile, “Nkalila. Nnole!

Lisimba lya lukosyo lwa Yuda, uwelesi u che Daudi, welewo ampundile Shetani ni kuwajilwa kukutula imatilo saba ni kuchugula chitabu.”

⁶ Nipele nammweni Mwanangondolo ajimi chiwandi ni chitengu cha umwenye pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Nombejo waoneche nti jwammulajikwe, jwana misengo saba ni meeso saba, yaikulosya Mbumu saba sya Akunnungu syasitumikwe mchilambo chose. ⁷ Mwanangondolo wawile ni kuchijigala chitabu chila ku nkono wa kunlyo wa welewo wakutama pa chitengu cha umwenye chila. ⁸ Pawachijigele chitabu chila, yepanganyikwe yejumi ncheche ila, pamo ni achachekulu ishilini na nne wala wagonile manguku paujo pa Mwanangondolo. Kila mundu akwete ching'wenyeng'wenye ni mbale sya sahabu syasigumbele ubani, gele ni mapopelo ga wandu wa Akunnungu. ⁹ Nombewo wajimbile lujimbo lwa sambano achitiji:

“Mmwe ni wankuwajilwa kuchiunukula chitabu,
ni kuitupula imatilo yakwe.

Pakuwa mwasikitwe, ni kwa miasi jenu mwawombolele Akunnungu wetu,
wandu wa ngosyo ni wa ndimi ni wandu wa ilambo yose ni wa mitundu jajili jose.

¹⁰ Mwatesile awe wambopesi mu umwenye wa Akunnungu kuti watumichile,
ni wanyawo chiwaatawale wandu wose wa pa chilambo.”

¹¹ Ni panapundile kulola, nagapilikene malo we ga achikatumetume wa kwini ni wajinji nnope wangakuwalanjika. Wajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye pamo ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila ni achachekulu wala. ¹² Wajimbaga kwa lilo we lyekulungwa:

“Mwanangondolo jwaulajikwe akuwajilwa
kupochela ukombole ni usichilo ni lunda ni machili
ni luchimbichimbi ni ukulu ni lumbili.”

¹³ Naipilikene yepanganyikwe yose yaili kwini ni pachilambo ni paasi pachilambo ni mu bahali ni yose yaili mwelemo naipilikene ilinkwimba:

“Ukulu ni luchimbichimbi ni lumbili ni ukombole,
uwe kwa welewo wakutama pa chitengu cha umwenye ni kwa Mwanangondolo
mo wa gose pangali mbesi ni mo wa gose pangali mbesi”.

¹⁴ Ni yepanganyikwe yejumi ncheche yo yatite, “Eloo!” Ni achachekulu wala wagonile manguku ni kwapopelela Mwanangondolo.

6

Mwanangondolo akumatukula imatilo

¹ Nipele nambweni Mwanangondolo achimatukulaga chimo mwa imatilo saba ila, ni nampilikene jumo jwa yepanganyikwe yejumi yo alinkuwecheta kwa lilo we lyakulindima, “Njise!” ² Nipele nachiwani chinyama chachiswela chachikuwilanjikwa falasi. Ajula jwachikwesile ali ajigele ukunje. Akunnungu wampele jwelejo chindu mpela singwa ja chimwenye. Nipele ajula juwapundile jwatyosile ni kwaula kwapunda wandu.

³ Sooni pawachimatukwile chimatilo chawili, nampilikene jwaawili jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” ⁴ Pelepo jwakopochele falasi jwine jwanchejeu. Juwankwesile falasi jo wapegwilwe masengo ga kuchisumula chitendewe pa chilambo kuti wandu aulagane achinsyene, nombewo wapegwilwe lipanga lyalikulungwa.

⁵ Ni pawachimatukwile chimatilo chaatatu, nampilikene jwaatatu jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” Nipele nammweni falasi jwampiliu ni juwankwesile falasi jo ali ajigele chindu chakupimila chisilo mu nkono wakwe. ⁶ Nipele napilikene mpela lilo we pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche yo lichitiji, “Chibaba cha utandi wa shayili chikusumikwa kwa malipilo ga masengo ga lyuwa limo, ni ibaba itatu ya shaili ikusumikwa iyoyo nambo ngasingajonanga mauta ni divai!”

⁷ Paŵachimatukwile chimatilo cha ncheche, nampilikene jwa ncheche jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” ⁸ Ni nammweni falasi jwa chiliu. Ni jwankwesile jwele falasi jo liina lyakwe lili Chiwa alongene ni liuto lya ŵandu ŵawile. Nombe wose ŵaŵili ŵapegwilwe ulamusi wa mbua ja ncheche ja chilambo, ŵaulaje ŵandu kwa lipanga pane kwa sala pane kwa ilwele pane kuulagwa ni inyama ya mu chilambo.

⁹ Paŵachimatukwile chimatilo cha nsano nasiweni paasi pa chilisa cha kwinani, mbumu sya ŵandu ŵaŵaulajikwe kwa ligongo lya kulalichila liloŵe lya Akunnungu ni ligongo lya umboni uŵautyosile. ¹⁰ Ŵalisile kwa liloŵe lyekulungwa achitiji, “Ambuje ŵaali ni ukombole ni ŵaswela ni ŵausyenesyene chinkaŵe mpaka chakachi, kwika kukwalamula ŵandu ŵa pa chilambo ni kwajamuka ŵelewo ŵaŵatuuleje!” ¹¹ Akunnungu ŵapele kila jumo chiwalo cheleu ni cheswela ni kwasalila kuti apunde kulindilila kwa moŵa kanandi mpaka pachamalile kuulajikwa achikapolo achinjao ni achalongo achinjao mpela yatite kuulajikwa ŵanyawo.

¹² Nipele naiweni mwanangondolo paŵachimatukwile chimatilo cha sita, kwaliji ni chindendemesi chachikulungwa cha chilambo, lyuŵa lyatendekwe lyepiliu ŵii, ni lwesi lwatendekwe lwechejeu nti miasi. ¹³ Ni ndondwa syagwile pachilambo, chisau chitela cha ntini yachikuti pakulakatisya isogosi yakwe yangakomala paukupukunyikwa ni mbungo jajikulungwa. ¹⁴ Kumaunde kwaŵiligwe mpela mpasa ni kutyochekwa. Itumbi yose ni ilumba yose chisejehekwe kutyochela kwiuto kwakwe. ¹⁵ Mamwenye ŵa pachilambo, achakulu ni achakulungwa ŵa ngondo ni ŵandu ŵa kusichila ni ŵandu ŵa machili ni kapolo jwalijose ni mundu jwangaŵa kapolo, ŵalisisile mmbugu ni pasikati ja lwala syasili mmatumbi. ¹⁶ Achigasalilaga matumbi ni lwala kuti, “Ntugwilile ni kutusisa kuti tukaloleka paujo pa ngope ja ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye ni lutumbilo lwa Mwanangondolo! ¹⁷ Pakuŵa lyuŵa lyekulungwa lya lutumbilo lwao liiche. Ana ŵaani uchakombole kulama?”

7

Ŵandu 144,000 ŵa ku Isilaeli

¹ Pakumala yeleyo naweni achikatumetume ŵa kwinani ncheche ali ajimi mu mbande ncheche sya chilambo. Ŵajimi kuti asiŵile mbungo jajikutyochela kila mbande kuti jikasapuga pachilambo pane mu bahali pane pa chitela chachili chose. ² Nipele nammweni katumetume jwa kwinani jwine achikwelaga kutyochela kungopochelo lyuŵa, achikamulilaga chimanyisyo cha Akunnungu ŵajumi. Ŵanyanyisye ni kwasalila achikatumetume ŵa kwinani ncheche ŵala ŵaŵapegwile ulamusi wa kuchijonanga chilambo ni bahali ŵatite, ³ “Nkachijonanga chilambo atamuno bahali atamuno itela mpaka pachitumale kuŵika imanyisyo pa usyo sya ŵakutumichila ŵa Akunnungu ŵetu.” ⁴ Nipele naupilikene uŵalanjikwe wa ŵelewo ŵaŵalembekwe chimanyisyo cha Akunnungu ŵalinji ŵandu laki jimo ni alobaini ni nne elufu. Ŵandu ŵa ŵalinji kutyochela mu ngosyo sya ŵandu ŵa Isilaeli. ⁵ Mu lukosyo lwa Yuda ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lobeni ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Gadi ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili. ⁶ Mu lukosyo lwa Asheli ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Nafutali ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Manase ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili. ⁷ Mu lukosyo lwa Simeoni ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lawi ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Isakali ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili. ⁸ Mu lukosyo lwa Sabuloni ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Yusufu ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Benyamini ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili.

Mpingo wa ŵandu achajinji

⁹ Pakumala yeleyo naliweni liunjili lyekulungwa lya wându lyakanapakombola kuwâlanga mundu, wându kutyochela kila chilambo, ni wându wâ mitundu ni kila lukosyo ni wându wâ kila iwêcheto, ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye ni paujo pa Mwanangondolo, ali awete iwalo yeswela ni kukamulila nyambi sya itela ya mitende mmakono mwao. ¹⁰ Wându wâla wânyanyisye achitiji, “Ukulupusyo wetu ukutyochela kwa Akunnungu wêtu wâkutama pa chitengu cha umwenye, ni sooni kutyochela kwa Mwanangondolo!” ¹¹ Ni achikatumetume wâ kwini wose wâwajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye ni achachekulu wâla ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila. Wâgwile manguku paujo pa chitengu cha umwenye chila ni kwapopelela Akunnungu, ¹² achitiji, “Eloo! Ulape ni ukulu ni lunda ni utogolelo ni luchimbichimbi ni ukombole ni machili iwê kwa Akunnungu wêtu mowâ gose pangali mbesi ni mowâ gose pangali mbesi! Eloo!”

¹³ Jumo jwa achachekulu wâla wâusisye, “Ana wâani wêlewâ wâkuwala iwalo yeswela, nombewo aumile kwapi?” ¹⁴ None najanjile, “Ambuje wângu mmwe nkumanyilila.” Nombewo wâsalile une kuti, “Awâ ni wêwâla wâjombweche ni kulama mmasausyo gamakulungwa gala. Achapilenje iwalo yao ni kuiswejesya kwa miasi ja Mwanangondolo. ¹⁵ Kwaligongo lya ali paujo pa chitengu cha umwenye cha Akunnungu, ni akwatumichila wêlewo muusi ni chilo pa nyumba jao. Ni wêlewo wâkutama pa chitengu cha umwenye cha wê nawo ni kwagosa. ¹⁶ Nombewo ngajakola sala sooni namose njota, ngasilyasoma lyuwâ namose ntukuta wakalipa. ¹⁷ Pakuwâ Mwanangondolo jwali pasikati pa chitengu cha umwenye cha wê jwakuchinga jawo ni chiwâlongosye ku uliwâ wa meesi ga umi. Ni Akunnungu chiwâsyule misosi jose pa meeso gao.”

8

Chimatilo cha saba

¹ Mwanangondolo pa wâkutwile chimatilo cha saba, kwini kwaliji jii katema ka nusu saa. ² None naweni achikatumetume wâ kwini saba, awâla wâkwima paujo pa Akunnungu ali apegwilwe mapenga saba.

³ “Nipele wâiche katumetume jwa kwini jwine ni wâjimi paujo pa chilisa aka mulile cheteso cha sahabu. Wâpegwilwe ubani wejinji kuti atyosye mbopesi pamo ni mapopelo ga wându wose wâ Akunnungu pachanya pa chilisa cha sahabu chachili paujo pa chitengu cha umwenye. ⁴ Lyosi lya ubani wo pamo ni mapopelo ga wându wâ Akunnungu yakwesile paujo pa Akunnungu kutyochela mmakono ga katumetume jwa kwini jwakwima paujo pa Akunnungu. ⁵ Nipele katumetume jwa kwini jula wâchijigele cheteso chila ni wâchigumbesye mooto kutyochela pa chilisa, ni wâchimonyisye cheteso pachilambo. Kwatyochele ilindimo ni njasi ni kumesya ni chindendemesi cha chilambo.

Mapenga saba

⁶ “Achikatumetume wâ kwini saba wâwaliji ni mapenga saba wâla wâliwâchile chile kugomba.

⁷ Katumetume jwa kwini jwaandanda wâgombile lipenga lyekwe. Pelepo kwatyochele ula ja maganga jewanganyiche ni mooto ni miasi, ni janye mu chilambo. Liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu chilambo lyatiniche ni mooto ni liunjili liine lya itela lyatiniche ni mooto, ni masamba gama wâsi gose gatiniche ni mooto.

⁸ Nipele katumetume jwa kwini jwaawâli wâgombile lipenga lyakwe. Ni chaponyekwe mu bahali chindu chachili mpela chitumbi chekulungwa chachikukolela mooto ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mmeesi ga bahali gasandwiche miasi. ⁹ Liunjili limo lya maunjili gatatu gagali yalumo ga yepanganyikwe yaili mu bahali lyawile, liunjili limo lya maunjili gatatu ga ngalawâ lyajonasiche.

¹⁰ Nipele katumetume jwa kwinani jwaatatu wâgombile lipenga lyakwe. Ni ndondwa jajikulungwa jijakolelaga mpela lumuli jagwile kutyochela kwiunde, ni jagwilile mu liunjili limo mwa maunjili gatatu ga sulo ni pa iliwa ya meesi. ¹¹ Ndongwa jila ja wâlanjikwe, “Uwawe.” Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga meesi ga wawile, ni wându wâjinji uwang'wele gele meesi go wawile ligongo lya kuwawa kwa meesi.

¹² Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche wâgombile lipenga lyakwe. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu lyuwa lyaputikwe chipi, ni kuitenda lwesi ni ndondwa itajikwe chipi. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka muusi lyatajikwe chipi, ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka chilo lyatajikwe chipi.

¹³ Nipele panaliji nkupunda kulola, nampilikene kapungu jumo ju wâgulukaga mwinani nnope achiwetchetaga kwa lilo we lyekulungwa achitiji, “Ulaje! Ulaje! Ulaje kwa welewo wâkutama mchilambo, ligongo mapenga gane ga achikatumetume wa kwinani watatu gali chiwela nganagombe!”

9

¹ Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano wâgombile lipenga lyakwe. None najiweni ndondwa jijagwilile pachilambo nombejo jwapegwilwe chiugulilo cha mbugu chakuugulila Lisimbo lyangali mbesi. ² Nipele pawâjiugwile mbugu ja Lisimbo lyangali mbesi, lyosi lyatutwime kutyochela mwisimbo mula lyaoneche mpela lyosi lyalikututuma mu ng'aso jajikulungwa. Lyuwa ni kwiunde kwaunikwe ligongo lya lyosi lyalikututuma mwisimbo mula. ³ Mu lyosi mo syakopweche sombe ni kwenela mchilambo, ni syapegwilwe machili ga kuluma mpela machili ga makoloto. ⁴ Wâasalile anagajonanje manyasi ga mchilambo, atamuno chachiwisi chachili chose, atamuno chitela chachili chose nambo wapeteche wându pe, awala wânganakola chimanyisyo cha Akunnungu pa usyo pao. ⁵ Sombe sila nganisilamulikwa kwaulaga wându wala nambo kwapoteka kwa miesi nsano. Upeteche wao waliji mpela wa likoloto palikunluma mundu. ⁶ Kele katema ko wându tachisosasosa chiwa nambo ngasachiwona ng'o, tasache kuwa nambo ngawa.

⁷ Syele sombe syaoneche nti falasi wawawichikwe chile kwa ngondo. Pa mitwe jao paliji ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni sahabu ni ngope syao sili chisau ngope sya wându. ⁸ Umbo syao syaliji syasileu mpela umbo sya achakongwe, ni meeno gao galiji mpela meeno ga lisimba. ⁹ Nombewo wawete iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao. Pawâgulukaga, mapapiko gao gatyosyaga lisegwe mpela lisegwe lya mutuka sya ngondo sya falasi wâjinji pakuutuka kuputukuputu kwaula ku ngondo. ¹⁰ Ni wakwete michila chisau ja makoloto jijasomaga nti miiwa. Kwa jele michila wakwete ukombole wa kwapoteka wându kwa miesi nsano. ¹¹ Soonni akwete mwenye jwakwatawala nombejo ali katumetume jwa kwinani jwapegwile ulamusi nkati alila Lisimbo lyangali mbesi, liina lyakwe mchiebulania lili Abadoni ni mchigiliki akuwâlanjikwa Apolioni, meena ganagawili go malumbo gakwe “Jwakonanga.”

¹² Katema kandanda ka kulaga kapitile. Nnole, ndema siwili sya kulaga sikwika.

¹³ Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita wâgombile lipenga lyao. Ni nalipilikene lilo we kopochela mu mbande ncheche sya chilisa chachikolochekwe ni sahabu chichaliji paujo pa Akunnungu. ¹⁴ Lilo we lila lyansalile katumetume jwa kwinani jwa sita jula ju wakamulile lipenga, “Mwagopole achikatumetume ncheche wa kwinani, wawatawikwe ku lusulo lwekulungwa lwalukuwâlanjikwa Efulati!” ¹⁵ Wantenga ncheche wala wagopolekwe. Nombewo wawichikwe chile kwa ligongo lya ndawi jijojo ni lyuwa lilyolyo ni mwesi ulaula ni chaka chilachila kuti waulaje liunjili limo mwa maunjili gatatu ga wându gagali yalumo. ¹⁶ Napilikene uwalanjikwe wa wângondo wawakwesile pa falasi wala waliji milioni mia mbili. ¹⁷ Nkulola kwangu kula, naweni falasi ni wakwela falasi alinji yeleyi: Waliji ni iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao yechejeu

mpela mooto ni kwine buluu mpela kwiunde ni yamanjano mpela utandi wa baluti. Mitwe ja falasi wala jaliji mpela mitwe ja masimba, ni mu kang'wa syao mwakopweche mooto ni lyosi ni maganga ga baluti gagakukolela. ¹⁸ Liunjili limo mwa maunjili gatatu ga wandu gagali yalumo, lyaulajikwe kwa maputiko gatatu go, yaani mooto ni lyosi ni baluti jidakolelaga iyaumile mu kang'wa sya falasi. ¹⁹ Pakuwa machili ga inyama yaikuwilanjikwa falasi galiji mu kang'wa syao ni mmichila jao. Michila jao jaliji ni mitwe nti ja majoka ni kwa michila jo wakombwele kwaluma wandu.

²⁰ Ni wandu uwasigele, wanganaulajikwa ni iputiko itatu yo, nganaleka sambu sya kuipopelela indu iyaikolosisye achinsyene. Nganaleka kugapopelela masoka ni inyago ya sahabu ni ya feza ni ya shaba ni ya maganga ni ya itela, indu yangaikukombola kulola pane kupilikana namose kwenda. ²¹ Namose nganagalauka ni kuleka sambu sya sya kuulaga namose usaŵi wao namose ikululu yao ni wiyi wao.

10

Achikatumetume wa kwini ni chitabu cha mwana

¹ Nipele nammweni katumetume jwa kwini jwine jwali ni machili achitulukaga kutyochela kwini. Wajiji aunichikwe ni liunde pamo ni ukunje wa ula waji pa ntwewe wakwe, usyo wao wang'alimaga mpela lyuwa ni makongolo gakwe gajimi mpela chanamila sya mooto. ² Mmakono mwao wakumulile chitabu cha mwana cheugule. Waluwisile lukongolo lwao lwa kunlyo mu bahali ni lwa kunchiji pa nsanga. ³ Ni wanyanyisye kwannope nti lisimba palikutongola. Pawanyanyisyaga, ilindimo saba ya njasi yajanjile kwa liloŵe lyekulungwa. ⁴ Payapikaniche ilindimo saba yo nasachile kulemba. Nambo napilikene liloŵe kutyochela kwini lichitiji, "Maloŵe ga ilindimo saba yo ili ntemela, nkagalemba!"

⁵ Katumetume jwa kwini junammweni achijimaga mu bahali ni pa nsanga jula, waunyakwile nkono wakwe wa kunlyo kwini, ⁶ walumbilile kwa liina lya Akunnungu wakutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi, wagumbile kwini ni indu yose yaili mwelemo, ni wagumbile chilambo ni indu yose yaili mwelemo, ni wagumbile bahali ni indu yose yaili mwelemo. Watite, "Katema kakulindilila nope kamasile! ⁷ Nambo katema katumetume jwa kwini jwa saba jula pachachiti agombe lipenga lyao, Akunnungu chamalichisye ikotopasyo yao yaisisile malinga ni iwatite kusala kwa kang'wa sya wakulondola wakwe waŵaatumichile Ngani Jambone."

⁸ Nipele liloŵe linalipikene kutyochela kwini lichiwetchetaga none kundanda lyaŵechete sooni, "Njaule nkatole chitabu cheugule mmakono ga katumetume jwa kwini jwajimi mu bahali ni pansanga jula." ⁹ Nipele nanjaulile katumetume jwa kwini jula, nansalile ambe chitabu cha mwana chila. Nombejo wasalile kuti, "Njigale ndye, mu nkang'wa mwenu chichilyepele mpela uchi nambo mlutumbo mwenu chichiŵaŵe."

¹⁰ Nipele nachijigele chitabu cha mwana chila kutyochela pankono wa katumetume jwa kwini jula ni nalile. Nombecho mu kang'wa mwangu chalyepele mpela uchi. Nambo panamisile, mlutumbo mwangu chaŵawile. ¹¹ Nipele wasalile, "Ikumbajila mmwejo kulalichila sooni utenga wa Akunnungu kwa wandu wajinji ni mu ilambo yejinji ni kwa wandu wa iwetcheto yejinji ni mamwenye wajinji."

11

Wa umboni waŵili

¹ Nipele napegwile nnasi uwaliji mpela chitela cha kupimila ni kuusalila, "Njaule, nkajipime nyumba ja Akunnungu ni chilisa ni kwaŵalanga wandu wakupopela mwelemo. ² Nambo nkalupima luwala lwa paasa lwa nyumba ja Akunnungu, ligongo

lupegwilwe kwa wându wângaWa Wayahudi. Ni wânyawo chauliWate musu wauswela kwa miesi alobaini na mbili. ³ None chinaatume wâumboni wângu wâwili ali awete magunia kuti akalalichile utenga kutyochela kwa Akunnungu kwa moWa elufu moja na mia mbili na sitini.”

⁴ Wele wâumboni wâwili wo ali itela iwili ya miseituni ni indu iwili yakuWichila imuli yaikwima paujo pa Ambuje jwakutawala chilambo. ⁵ Ni iwaga mundu akusaka kwapoteka, ukukopoka mooto nkang'wa mwao ni kummulaga jwammagongo jo. Ni jwalijose jwakulinga kwapoteka, akuulajikwa kwanti iyoyo. ⁶ Wanyawo akwete ukombole wa kukuugala kwiunde kuti jikanya ula kwa moWa pakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu. Sooni akwete ukombole wa kugatenda meesi gaWe miasi ni ukombole wa kuchiputa chilambo kwa maputiko gakupisyangana katema kakali kose pachasache.

⁷ Nambo patachimalisya kuWalanga umboni wao, chinyama chachikali kutyochela Mwisimbo lyangali mbesi chichimenyane nawo ni kwapunda ni kwaulaga. ⁸ Mitembo jao chijisigale mmatala ga mmusi waukulungwa akula kuWaWambikwe Ambuje wao. Liina lya musu wo lili Sodoma pane Misili. ⁹ Wându wâ kila lukosyo ni kila kabila ni kila iwêcheto, chajilole mitembo jao kwa moWa gatatu ni nusu. Nambo ngaasaka kuti jwali jose ajisiche mitembo jao. ¹⁰ Wându wâkutama mchilambo chasangalale ni kupelegana mituuka kwaligongo lya chiwa cha wându wâwili wo. PakuWa wakulondola wo Waasawisyaga kwannope wându wâkutama mchilambo mo. ¹¹ Nambo nkupita pe moWa gatatu ni nusu, mbumu ja Akunnungu jajikwikanawo umi jajinjile mmitembo mo, nombewo wâjimi. Ni wose wâWaweni wanyawo wakamwilwe ni lipamba lyalikulungwa. ¹² Nipele wakulondola wâwili wo wapilikene liloWe lyalikulungwa kutyochela kwini lili nkwasalila, “Njise akuno!” Nombewo wakwesile kwini mu liunde, wammagongo wao ali nkwalola. ¹³ Katema kakoko chatyochele chindendemese chachikulungwa ni liunjili limo mwa maunjili kumi gagali yalumo pa musu lyajonasiche ni wându elufu saba wawile ligongo lya chele chindendemese. Nombe wâWasigele wâjinjilwe ni lipamba, wâakusisye Akunnungu wâ kwini. ¹⁴ Katema kaaWili ka kulaga kapite, nambo katema kaatatu kakulaga kakwika chitema!

Lipenga lya saba

¹⁵ Nipele katumetume jwa kwini jwa saba wâgombile lipenga lyakwe. Ni maloWe gamajinji gamakulungwa gapikaniche kwini gachitiji, “Sambano umwenye wa chilambo utendekwe kuWa umwenye wa Ambuje Akunnungu wetu ni Kilisito juWansagwile aWe Jwakuwombola. Nombewo chatawale moWa gose pangali mbesi!” ¹⁶ Nipele, achachekulu ishilini na nne wakutama paujo pa Akunnungu mu itengu yao ya umwenye, wâgwile manguku ni kwapopelela Akunnungu, ¹⁷ achitiji, “Tukuntogolela alakwe Ambuje Akunnungu Asyene Ukombole wose, wâni ni umwapali, pakuWa nlosisye machili genu gamakulu, ni kutanda kutawala.

¹⁸ Wându wângaWa Wayahudi wâtumbile, nambo lutumbilo lwenu luiche, ni katema ka kwalamula wawe. Katema ka kwapa ntuuka achikapolo wenu wakulondola ni wându wenu wose, wose wakulikusya liina lyenu, achanandi ni achakulungwa. Katema kaiche ka kwajonanga wakuchijonanga chilambo.”

¹⁹ Nipele nyuumba ja Akunnungu jajili kwini jaugulikwe, ni nkati mwakwe lya-woneche lisanduku lya lilangano. Nombe kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemese cha chilambo ni ula jekulungwa ja maganga.

12

Jwankongwe ni lijoka lyekulungwa

¹ Nipele, chimanyisyo chakusimosya chawoneche kwinani. Kwaliji ni jwankongwe jwambwechekwe lyuŵa ni lwesi pa sajo syakwe, ni pantwe pakwe paliji ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni ndondwa kumi na mbili. ² Nombe jwankongwe jo ŵaliji pa chiilu. Nipele, ŵaliji nkulila ligongo lya kupotekwa ni chilungusi cha kuligopola.

³ Chimanyisyo chine chawoneche kwinani. Kwaliji ni lijoka lyekulungwa lyechejeu, lyana mitwe saba ni misengo likumi. Pantwe wauli wose paliji ni chindu mpela singwa. ⁴ Nchila wa lijoka lila, ukujiuta liunjili limo mwa maunjili gatatu ga ndondwa sya kwiunde ni kusiponya pa chilambo. Lijoka lyekulungwa lila lyajimi paujo pa jwankongwe jula juŵaliji chile kuŵeleka kuti nkuŵeleka pe, akamile kanache kakwe.

⁵ Nipele jwankongwe jo ŵaligopwele mwanache jwannume, juŵaŵichikwe chile kuti ŵalamule ŵandu ŵa ilambo yose kwa nkongojo wa chisyano. Mwanache jo ŵanyakulikwe ni kunjausya kwa Akunnungu, pa chitengu chao cha umwenye. ⁶ Jwankongwe jula ŵautuchile kwiuto kwangali ŵandu. Liuto liŵampanganyichisye Akunnungu kuti agosekwe kweleko, kwa moŵa elufu moja mia mbili ni sitini.

⁷ Nipele, kwaliji ni ngondo kwinani. Che Mikaeli, katumetume jwankulu jwa kwinani ni achikatumetume achinjakwe ŵa kwinani ŵamenyene ni lijoka lila, lijoka lila pampepe ni ŵakutumichila ŵakwe lyamenyene nawo. ⁸ Nambo lijoka lila ni ŵakutumichila ŵakwe ŵaputikwe, nipele ŵatopolekwe kwinani. ⁹ Lijoka lyalikulungwa lila, lyaponyekwe paasa. Lyele ni lijoka lya kalakala lyalikuwilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani, jwakwalambusya ŵandu ŵa chilambo chose. Jwaponyekwe pachilambo, pampepe ni ŵakutumichila ŵakwe wose.

¹⁰ Nipele napilikene liloŵe lyalikulungwa kwinani lichitiji, “Sambano ukulupusyo wa Akunnungu uiche! Sambano ukulupusyo uiche ni machili ni umwenye wa Akunnungu ŵetu ni ulamusi wa Kilisito jwasagulikwe aŵe Jwakuwombola! Pakuŵa ajula jwakwaŵechetela achalongo achinjetu paujo pa Akunnungu aponyekwe paasi. Jwelejo akwaŵechetela muusi ni chilo. ¹¹ Achalongo achinjetu wo ŵampundile Shetani kwa machili ga miasi ja Mwanangondolo ni kwa kwasalila ŵandu ŵane umboni nkati chikulupi chao ku Che Yesu. Nganaunonyela umi wao, ŵaliji chile kuutyosya mpaka kuwa. ¹² Kwayele, nsengwe mmwe kwinani ni wose ŵakutama mwelemo. Nambo, ulaje kwa chilambo ni bahali, pakuŵa Ibilisi antuluchile ali ni lutumbilo lwalukulungwa, pakuŵa akumanyilila kuti gaasigalile moŵa kanandipe.”

¹³ Lijoka lyo palyaimanyilile kuti liponyekwe paasi pa chilambo, lyatandite kummutusya jwankongwe juŵambeleche mwanache jwannume jula. ¹⁴ Nambo jwankongwe jula ŵapegwile mapapiko gaŵili nti ga kapungu jwankulungwa, kuti akombole kuguluka mpaka mwipululu, kwiuto kuchagosekwe uchenene, kuti agosekwe kwa yaka itatu ni miesi sita, kwati lijoka lila ngalikombola kwika. ¹⁵ Ni lyele lijoka lyakopwesye meesi gamajinji kutyochela mu kang'wa mwakwe mpela lusulo, kuti gankumbe jwankongwe jo. ¹⁶ Nambo litaka lyankamwisye jwankongwe jo, litaka lyaunukwiche mpela kang'wa ni kugamila meesi gagakopweche nkang'wa mwa lijoka. ¹⁷ Lijoka lyantumbilile jwankongwe jula, lyajawile kukumenyana ni iŵelesi ine ya jwankongwe jo, yaani ŵakugajitichisya makanyo ga Akunnungu ni ŵakuukamulichisya umboni nkati usyene wausasile Che Yesu. ¹⁸ Ni lijoka lila lyajimi mmbwani mwa bahali.

13

Inyama iŵili yachikali

¹ Nipele nachiweni chinyama chachikali chili nkukopoka mu bahali, chana mitwe saba ni misengo likumi ni pachanya pa kila msengo pana chindu mpela singwa. Ni pachanya pa jele mitwe paliji ni meena ga kwatukana Akunnungu. ² Ni chinyama

chachikali chinachiweni cho chalandene ni chisuwi, ni sajo syakwe chisau chisuwi ni kang'wa jakwe chisau kang'wa ja lisimba. Lijoka lyo lyachipele chinyama chachikali chila machili gakwe ni chitengu cha ulamusi ni ukombole waujinji. ³ Ntwe umo wa chinyama chachikali chila waoneche kuti waulele liwanga lyakogoya nnope lily- atyochele ni kukapikwa ni lipanga, nambo liwanga lyakogoya lyo lyaliji lilamile. Wandu wose wa pachilambo wachisimosile chinyama cho ni kuchikuya. ⁴ Wandu wose walilambile lijoka lila ligongo lyachipele chinyama chachikali ukombole wakwe. Nombe wachipopelele chinyama achitiji, "Ana waani wakulandana ni chinyama chi? Ana waani wakukombola kumenyana nacho?"

⁵ Nipele chinyama chachikali chila chapegwile ukombole wa kuwecheta malo we ga kuligamba ni ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chapegwile ulamusi wa kupanganya masengo kwa miesi alobaini na mbili. ⁶ Nombe chinyama chachikali chila chatandite kwatukana Akunnungu ni kulitukana liina lyao ni liuto lyakutama Akunnungu ni wose wakutama kwinani. ⁷ Sooni chapegwile machili ga kumenyana ngondo ni wandu wa Akunnungu ni kwapunda. Wapegwile ulamusi wa kwatawala wandu wa ngosyo ni kila chiwecheto ni kila chilambo ni kila mitundu. ⁸ Ni wandu wose wakutama mu chilambo chaachipopelele chinyama chachikali cho, ika we we wala pe wa walembekwe meena gao chitandilile kupagwa kwa chilambo mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo ju waulajikwe.

⁹ "Wakwete mapikanilo, apikane!

¹⁰ Iwaga mundu akusachilwa kujigalikwa migole chajigalikwe migole. Iwaga mundu akusachilwa aulajikwe ni lipanga chaulajikwe ni lipanga. Kwa yele wandu wa Akunnungu akusachilwa aweje ni upililiu ni chikulupi."

¹¹ Nipele nachiweni chinyama chine chachikali chili nkukopoka mu lisi. Chakwete misengo jiwili jati mpela ja ngondolo ni cha wechete mpela lijoka lyekulungwa lila. ¹² Chinyama cho chaliji ni ukombole wemalile kutyochela kwa chinyama cha ndanda ni wautumiye ukombole ula paujo pa chinyama. Nombecho kwa machili waatendaga wandu wa chilambo chose achipopelele achila chinyama chandanda chichaliji ni liwanga lyakogoya lilyalamile. ¹³ Nipele, chinyama chachikali chawili chatesile imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa wandu namose kuutenda mooto utuluche pachilambo kutyochela kwinani. ¹⁴ Kwa ukombole uwapegwilwe wa kutendekanya imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa chinyama chandanda. Walyungesye wandu wakutama pachilambo kwakwasalila akolosye chinyago chakulandana ni chinyama chichaliji ni liwanga lilyatyochele ni kukapikwa ni lipanga ni kulama chila kuti achichimbichisye. ¹⁵ Chinyama chawili chila chapegwile machili ga kuchitaga mbumu ja umi chinyago cha chinyama cha ndanda kuti chikombole kuwecheta ni kwaulaga wandu wose wangakuchipopelela chinyago cho. ¹⁶ Nombe waakanganichisye wandu wose, achanandi ni achakulungwa, wachipanje ni wakulaga, wangana wa achikapolo ni achikapolo, kuti atajikwe chimanyisyo pa nkono wao wa kundyo pane ku meeso kwao. ¹⁷ Wakanyisye akapagwa mundu jwalijose juchasume pane kusumisya chindu chachili chose aka we jwakwete chimanyisyo, yaani liina lya chinyama chila pane uwalanjikwe wa liina lyakwe.

¹⁸ Pelepa pakusachilwa lunda! Jwakwete umanyilisi akukombola kuwalinga uwalanje wa chele chinyama, pakuwa namba jo jili liina lya mundu jumpepe. Syele namba sili mia sita, sitini na sita.

14

Mwanangondolo ni wandu wakwe

¹ Nipele namweni Mwanangondolo ali ajimi pachikwesya cha Sayuni. Pampepe najo paliji ni wandu laki moja ni elufu alobaini na nne wa walembekwe pa usyo pao liina lya mwanangondolo ni liina lya Atatigwe. ² Nipele napilikene lilo we kutyochele kwinani, lilo we lyaliji mpela lya meesi gamajinji ni mpela lilo we lya chilindimo chachikulungwa. Ni lyele lilo we linalipikene lyaliji mpela malo we ga wandu wakutyala ching'wenyeng'wenye achigombaga ing'wenyeng'wenye yao. ³ Wajimbaga lujimbo lwa sambano paujo pa chitungu cha umwenye ni paujo pa yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Ni ngapagwa ju wakombwele kulijiganya lwele lujimbo aka we wandu mia moja alobaini na nne elufu wa wawombolekwe mchilambo. ⁴ Wele wandu ni welewo wanganaliskasya kwa kugona ni achakongwe, nombewo ali wakusalala paujo pa Akunnungu. Awa ni wakunkuya Mwanangondolo mwakwaula mose. Wele wawombolekwe pasikati ja wandu wajinji, kuti a we mpela sadaka ja milimbu jajikutyochele kwa Akunnungu ni kwa Mwanangondolo. ⁵ Welewo ngakukombola ku wecheta unami kose, nganakola magambo gali gose.

Achikatumetume watatu wa kwinani

⁶ Sooni namweni katumetume jwa kwinani jwine ali nkuguluka mwinani, jwana Ngani Jambone ja Akunnungu mo wa gose pangali mbesi, alalichile kwa wandu wose wakutama mchilambo ni kwa ilambo yose ni kwa ngosyo syose ni i wecheto yose ni kwa mitundu jose. ⁷ Nombewo wa wechete kwa lilo we lyekulungwa, “Mwajogope Akunnungu ni kwakusya! Paku wa katema ka kwalamula wandu kaiche. Mwapopelele welewo pe wakupangenyeye Kwinani ni chilambo ni bahali ni isima ya meesi.”

⁸ Katumetume jwa kwinani jwaa wili wankuiye ajula jwaandanda nikuti, “Agwile, Babeli jwankulu agwile, Babeli ju wapele wandu wa ilambo yose ang'we divai jakwe. Divai jakwe ja kuchinonyela chikululu.”

⁹ Iyoyo katumetume jwa kwinani jwaatatu wakuiye wele wa wili achi wechetaga kwa lilo we lyekulungwa, “Mundu jwalijose jwakuchipopelela chinyama pane chinyago chakwe ni kukunda kutajikwa chimanyisyo pa usyo pakwe pane mu nkono wakwe, ¹⁰ chang'we divai ja lutumbilo lwa Akunnungu jajitajikwe mu chikombe cha lutumbilo lwao ni jangawanganya ni meesi. Mundu jo chasauswe munkati mwa maganga ga baluti gagakuulika paujo pa Achikatumetume wa kwinani waswela ni paujo pa Mwanangondolo. ¹¹ Lyosi lya mooto waukwasausya chilikwele kwinani mo wa gose pangali mbesi. Wa wachipopelele chinyama chachikali ni chinyago chakwe ni kutajikwa chimanyisyo cha liina lyakwe, ngaapumulila muusi ni chilo.”

¹² Kwa yele, wandu wa Akunnungu wakugakamulisya makanyo ga Akunnungu ni kunkulupilila Che Yesu akusachilwa kola upililiu.

¹³ Nipele, napilikene lilo we kutyochele kwinani litchitiji, “Nnembe yelei: akwete upile wandu wakuwa sambano ali pamo ni Ambuje.” Nombe Mbumu akuti, “Elo! Chapumulile kutyochele mmasausyo gao, ni chapegwe ntulilo kwa aila yaitesile.”

Magungulo ga chilambo

¹⁴ Nipele, naliweni liunde lyeswela ni pa liunde po paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu. Ali awete chindu mpela singwa cha sahabu mu ntwewe wakwe ni mu nkono wakwe ali akamulile chikwakwa chakutema. ¹⁵ Iyoyo katumetume jwa kwinani jwine wakopochele mu Nyuumba ja Akunnungu ja kwinani ni lilo we lyekulungwa ni kunsalila ju watemi mwiunde jula kuti, “Njigale chikwakwa chenu nkagungule magungulo, paku wa katema ka magungulo kaiche ni magungulo ga chilambo gakomele.” ¹⁶ Nipele ju watemi penani liunde jula, wachisyungwisye chikwakwa pa chilambo ni kugungula magungulo. ¹⁷ Sooni wakopochele katumetume jwa kwinani jwine mu Nyuumba ja Akunnungu ja kwinani, nombejo iyoyo ali akamwile chikwakwa chakutema.

¹⁸ Katumetume jwa kwinani jwine wâkopweche pa chilisa, jwelejo ni jwali ni ulamusi wa pa mooto, ni wânsalile juwâkwete chikwakwa chakutema jula kwa liloŵe lyekulungwa, “Nomwe ntole chikwakwa chenu chakutema, nkakate mikungu ja sabibu ja chilambo, pakuŵa sabibu syakwe sijiwile.” ¹⁹ Katumetume jwa kwinani jula wâchisyungwisye chikwakwa chakwe pa chilambo, wâkatile mikungu ja sabibu sya chilambo, wâsitasile mu chombo chakuminyila divai ja lutumbilo lwa Akunnungu. ²⁰ Sabibu sila syaminyikwe peuto pa kuminyila divai papali paasa musi. Ni divai jakopweche peuto pa kuminyila ni ugumbale wakwe waliji mpela mita siŵili ni uleu wakwe waliji mpela wa falasi, waliji kilomita mia tatu.

15

Achikatumetume wâ kwinani ni iputiko yambesi

¹ Nipele nachiweni chimanyisyo chine kwinani, chachikulungwa ni chakusimonjeka. Pali ni achikatumetume wâ kwinani saba wâna iputiko saba yakumalichisya, pakuŵa mu yeleyo lutumbilo lwa Akunnungu lumalile. ² Nipele nachiweni chindu mpela bahali jajikolochekwe ni lindala, chachiwanganyiche ni mooto. Sooni naweni wându wâwâchipunzile chinyama ni chinyago chakwe, ni liina lyakwe likumanyika kwa namba jila. Wêle wându wâjimi mungulugulu bahali jajikolochekwe ni lindala ali akamulile ing'wenyeng'wenye iwâpegwile ni Akunnungu. ³ Wâjimbaga lujimbo lu che Musa, jwaku-tumichila jwa Akunnungu ni lujimbo lwa Mwanangondolo achitiji,

“Ambuje Akunnungu wâ Ukombole wose,
ntesile indu yekulungwa ni yakusimonjeka nnope!

Alakwe Mwenye jwa ilambo yose,
matala genu gali gagoloka ni ga usyene!

⁴ Ambuje, ana wâani jwangakunjogopa,
wâani jwangakulikunya liina lyenu?
Pakuŵa alakwe jikape ndi wâswela.

Wându wose wâ ilambo chachiika
ni kumpopelela,

pakuŵa masengo genu gambone gaunukulikwe kwa wându wose.”

⁵ Pakumala yelei, nipele najiweni Nyuumba ja Akunnungu kwinani jiugulikwe ni munkati mwakwe mwana lisakasa lya umboni wausyene. ⁶ Aŵala achikatumetume wâ kwinani saba wâwâkwete iputiko saba, wâkopweche pa Nyuumba ja Akunnungu jila ali awete iwalo yeswela yakunyesima ni nkanda wa sahabu pa mitima jao. ⁷ Ni jumo jwa wêle wâpanganyikwe wâjumi ncheche wâpele achikatumetume wâ kwinani saba mbale saba sya sahabu syasigumbule lutumbilo lwa Akunnungu, wâali wâjumi moŵa gose pangali mbesi. ⁸ Nyuumba ja Akunnungu jagumbele lyosi lyalikopweche mu ukulu wa Akunnungu ni machili gakwe. Nganapagwa mundu juwâkombwele kwinjila mu Nyuumba jila mpaka payamasile iputiko saba ya achikatumetume wâ kwinani saba wâla.

16

Mbale saba sya Lutumbilo lwa Akunnungu

¹ Nipele napilikene liloŵe lyekulungwa kutyochela pa Nyuumba ja Akunnungu lili nkwasalila achikatumetume wâ kwinani saba, “Njaule nkajitile pachilambo mbale saba sya lutumbilo lwa Akunnungu.”

² Nipele katumetume jwaandanda wâjawile ni kwita mbale jakwe pachanya chilambo. Nombe yatyochele ipute ya koogoya ni ya kupeteka nnope pa wându wâwâkwete chimanyisyo cha chinyama ni wâwâchipunzile chinyago chakwe.

³ Ni katumetume jwaaŵili ŵajitile mbale jakwe mu bahali. Nombe meesi gasandwiche ni kuŵa mpela miasi ja mundu jwawile ni yepanganyikwe yose yejumi yaili mu bahali yawile.

⁴ Ni katumetume jwaatatu ŵajitile mbale jakwe mu sulo ni mu iliŵa ya meesi, nombeyo yasandwiche miasi. ⁵ Nampikene katumetume jwa kwinani jwakwimilila meesi ali nkusala, “Alakwe Ŵaswela, ŵanli, ni jumwaliji! Alakwe kwanti nyi nkulamula yaikuti kuŵajilwa. ⁶ Pakuŵa ŵajitile miasi ja ŵandu ŵa Akunnungu ni ŵakulondola, nomwe mwapele miasi ang'we. Chelecho ni chaŵajilwe kupochela!” ⁷ Sooni napilikene liloŵe lyatyochele pa chilisa lili nkusala, “Eloo, Ambuje Akunnungu ŵa Ukombole wose! Kulamula kwenu kuli kusyene ni kwa chigolochelo.”

⁸ Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche ŵajitile mbale jakwe pa lyuŵa, ni lyuŵa lyapegwile machili ga kwajocha ŵandu kwa mooto wakwe. ⁹ Nombe ŵandu ŵajochekwe ni mooto, sooni ŵantukene Akunnungu ŵaali ni ulamusi pa iputiko yose. Nambo nganasaka kugalauka ni kuleka sambi ni kwakusya Akunnungu.

¹⁰ Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano ŵajitile mbale jakwe pa chitengu cha umwenye cha chinyama chachikali chila. Umwenye wakwe watajikwe chipi ni ŵandu ŵatandite kulilumanya ndimi syao ligongo lya kupoteka. ¹¹ Ni ŵantukene Akunnungu ŵa kwinani ligongo lya kupotekwa kwao ni ipute yao. Nambo nganagalauka ni kuleka sambi sya ipanganyo yao yawamba.

¹² Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita ŵajitile mbale jakwe pa lusulo lwekulungwa lwalukuŵilanjikwa Efulati. Meesi gakwe gajumwile, kuti litendekwe litala ligongo lya Mamwenye kutyochela kungopochelo lyuŵa. ¹³ Nipele nagaweni masoka gatatu gagali mpela moola, gali nkukopoka nkang'wa mwa lijoka lyekulungwa ni nkang'wa mwa chinyama chachikali chila ni nkang'wa mwa jwakulondola jwa unami. ¹⁴ Gele gali masoka gagakupanganya imanyisyo. Nombego ni gagakwaula kwa mamwenye ŵa pachilambo chose ni kwasonganganya pamo ku ngondo pa lyuŵa lyekulungwa lya Akunnungu ŵa Ukombole wose.

¹⁵ “Mpikane! Une ngwika mpela jwa wiyi! Akwete upile jwelejo jwali chile ali awete iwalo yakwe kuti akajenda matakope akuno ni akunokuno ni kwaseka ni ŵandu pachiŵaone ali nkwenda matakope.”

¹⁶ Nipele masoka gala gaasanganganye mamwenye peuto papakuŵilanjikwa kwa Chiebulania Halimagedoni.

¹⁷ Nombe katumetume jwa kwinani jwa saba ŵajitile mbale jakwe mwinani. Liloŵe lyekulungwa lyapikaniche kutyochela pa chitengu cha umwenye mu nyuumba ja Akunnungu lili nkusala, “Iteendekwe!” ¹⁸ Nipele kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemese chachikulungwa cha chilambo. Chindendemese cho chaliji chakogoya kwannope, ni chinganichityochele chitandile Akunnungu paŵangumbile mundu. ¹⁹ Nipele musi waukulungwa ula wagaŵanyiche mbande sitatu, ni misi ja ilambo yose jagumulikwe. Akunnungu nganauliŵalila Babeli musi waukulungwa. Ŵaung'wesisy chikombe cha divai ja lutumbilo lwao lwalukulu. ²⁰ Ilumba yose yapotele ni ikwesya nganiwoneka sooni. ²¹ Nombe janyeke ula ja maganga gamakulungwa gagali ni chisilo, kila liganga kilo hansini ni kwaputa ŵandu. Nombewo ŵantukene Akunnungu ligongo chiputiko cha ula jila chaliji chekulungwa nnope.

17

Jwachigwagwa jwankulu ni chinyama chachikali

¹ Nipele jumo jwa achikatumetume saba ŵa kwinani juŵaliji ni mbale saba ŵaiche ni kuusalila, “Njise akuno, chinannosye kulumulikwa kwa jwankongwe jwachigwagwa

jula, musi wautaŵikwe pa meesi gamajinji. ² Mamwenye ŵa mchilambo ŵatesile nawo chikululu, nombe ŵakutama mchilambo akolelwe divai ja chigwagwa chakwe.”

³ Nipele Mbumu jwa Akunnungu ŵanyigele ni katumetume ŵanongwesye mpaka mwilambo. Kweleko nammweni jwankongwe ali atemi pa chinyama chechejeu chegumbale meena ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chaliji ni mitwe saba ni misengo likumi. ⁴ Ni jwankongwe jula ŵawete chiwalo cha sambalau ni chechejeu, ŵalisalesye ni indu yekolochekwe kwa sahabu ni maganga ga ndalama ni lulu. Nombejo ŵakumulile chikombe cha sahabu mu nkono wakwe, chachigumbele indu yaikuchima ni isambo ya usakwa wa chikululu chakwe. ⁵ Nombewo ŵalembekwe pa usyo wakwe liina lyanchitemela, “Babeli, musi waukulungwa, achikulugwe wa ŵachigwagwa ni wa yose yaikuchima pachilambo.” ⁶ Nammweni jwankongwe jo ali akolelwe miasi ja ŵandu ŵa Akunnungu ni miasi ja ŵandu ŵaŵaulegwe kwa ligongo lya kwasalila ŵandu umboni wa ngani ji Che Yesu.

Panammweni nasimosile nnope. ⁷ Nambo katumetume jwa kwinani jula ŵamusisye une, “Ligongochi nkusimonga? Chinansalile indu yaisisiche ya jwankongwe jwatemu pachanya pa chinyama chachikwete mitwe saba ni misengo kumi. ⁸ Chinyama chachikali chimwachiweni chili chachijumi kundanda, sambano chiwile. Nambo pachiŵandi chakopoche mu Lisimbo lyangali mbesi nambo chajonanjikwe. Ŵandu ŵakutama pa chilambo chasimonje, elo, ŵandu wose ŵanganalembekwa meena gao mu chitabu cha umi chitandile kupagwa chilambo, chasimonje kuchiwona chinyama chichaliji chachijumi kundanda, ni kuwa nambo sambano chikukopochela sooni.

⁹ “Pele lukusachilwa lunda ni umanyilisi. Jele mitwe saba jo, gali matumbi saba gaakutama jwankongwe pachanya pakwe. Jele mitwe saba jo jili mamwenye saba. ¹⁰ Pasikati ja ŵele mamwenye saba wo, mamwenye nsano amasile kuwa, jumo akulongosya ni jwine nganaŵe kwika, nambo pachaiche po chalongosye kwa katema kakajipi. ¹¹ Ni chinyama chachikali chichaliji chachijumi kalakala, nambo sambano nganichikola umi sooni, ali mwenye jwa nane. Ni jwelejo ali jumo jwa aŵala saba, nombejo chaulajikwe.

¹² “Ni misengo kumi jimwajiweni jili, ali mamwenye kumi ŵanganatande kutawala. Nambo chapegwe ulamusi wa kulongosya kwa katema kamo pe pamo ni chinyama chila. ¹³ Wose kumi chajilane nombewo chachimpa chinyama machili gao ni ulamusi wao wose wa kwatawala ŵandu. ¹⁴ Chamenyane ni Mwanangondolo, nambo Mwanangondolo pamo ni aŵala ŵaŵaaŵilasile ni kwasagula ŵaali ŵakukulupilichika, chiŵapunde ligongo jwele ali Ambuje jwa achambuje ni Mwenye jwa mamwenye.”

¹⁵ Nipele katumetume jwa kwinani ŵasalile une, “Meesi gamwagaweni pepala paŵatemi jwachigwagwa jula, jili mipingo ja kila ngosyo ni kila chilambo ni kila chiŵecheto ni kila mitundu. ¹⁶ Misengo kumi jimwajiweni ni chinyama chila, chiŵachime jwakulaŵalaŵa. Chiŵasumule yose yalinayo ni kwaleka makonope, chaalye nyama ja chiilu chakwe ni kwatinisya kwa mooto. ¹⁷ Pakuŵa Akunnungu ŵatasile mmitima jao achila chakuchisaka kuti chitendekwe kuti ajilane achinsyene pe kuchipa chinyama chila ulamusi wakulongosya, mpaka pele maloŵe ga Akunnungu pachigamalile.

¹⁸ “Ni jwankongwe jumwambweni jula uli musi waukulungwa waukwalamula mamwenye ŵa pachilambo.”

18

Konasika kwa Babeli

¹ Pakumala yeleyo nammweni katumetume jwa kwinani jwine achitulukaga kutyochela kwinani, akwete ulamusi wekulungwa, ni kung'alima kwakwe chilambo

chang'alime. ² Nipele wanyanyisye kwa machili achitiji, “Ugwile, Babeli musu wekulungwa ugwile, utendekwe pakutama masoka ni mbumu sili syose syausakwa, utendekwe pakutama ijuni yose ya usakwa ni yaikuchima. ³ Pakuwa wandu wa ilambo yose wakolelwe divai jakalipa ja chigwagwa cho. Nombe mamwenye wa pachilambo watesile najo chikululu. Nombe wandu wa malonda wa pachilambo wapatile ipanje kutyochela ni machili ga tama jakwe ja kusaka kulisengwasya kwannope.”

⁴ Nipele napilikene lilo we line kutyochela kwini ligitiji
“Nkopoche kukwakwe wandu wangu!

Nkawa chindu chimo mu sambu syakwe;
Ntakupochela iputo yakwe.

⁵ Pakuwa sambu syakwe siunjikene mpaka kwini,
ni Akunungu aikumbuchile ilewo yakwe.

⁶ Chimwatendele ilaila mpela iwatesile kwa wanyamwe,
mwauchisye kawili kwa aila iwatesile wane.
Ngumbasye chikombe chakwe kawili chakung'wa chakalipa,
mpela iwatesile pakungumbalichisya mmwe.

⁷ Mwape masausyo ni ipetesi malinga ni mwakulikasya ni kulipokasya kwakwe kwannope.

Pakuwa akuwecheta muntima mwakwe,
'Ngutawala nti mwenye jwankongwe!
Nginima jwambwililwe ni jwannume,
Une ngasapuka namose kanandi'

⁸ Kwa ligongo lyo iputiko yakwe tiiche pa lyuwa limo pelyo,
chiwa ni kusupuka ni sala.

Kupunda ni gelego chajochekwe pa mooto
pakuwa Ambuje Akunungu wakwalamula wo, akwete machili.”

⁹ Ni mamwenye wa pa chilambo watesile najo chigwagwa ni kupoka pampepe najo chalile ni kwalilila kwa malumbo pachaliwone lyosi lya kutinika kwakwe. ¹⁰ Chajime kwakutali pakugajogopa masausyo gakwe, achitiji, “Chanasa, chanasa kukwenu Babeli musu wekulungwa ni wauli ni machili! Pakuwa kwa katema kamo pe kulamulikwa kwenu kuiche!”

¹¹ Wa malondo wa pachilambo chalile ni kusupuka ligongo ngapagwa mundu jwakusuma malonda gao sooni, ¹² ngapagwa sooni jwakusuma malonda ga sahabu ni feza ni maganga gandalama jajikulungwa ni lulu ni iwalo yeswela ni iwalo ya sambalau ni iwalo ya halili ni iwalo yechejeu, itela yose yakununjila uchenene, ni yombo yose yekolochekwe ni misengo ja ndembo ni yose yesepekwe mu itela ya ndalama jajikulungwa, ni yombo yose ya shaba ni ya chisyano ni yombo ya malumalu, ¹³ ni mdalasini ni iliki ni ubani ni mauta gambone ni divai ni mauta ga seituni ni utandi wambone ni ngano ni ng'ombe ni ngondolo ni falasi ni mutuka ja kukwekwelemya ni falasi ni achikapolo namose umi wa wandu. ¹⁴ Wandu wa malonda wala wansalile jwankongwe jula, “Indu yose ya kusalala imwasakaga mme nayo isowile, ni chipanje ni kulapikwa kummutwiche ni ngannyiwona sooni ng'o.” ¹⁵ Wandu wa malonda wawasichile ni jwelejo musu ula, chajime kwakutalika kwaligongo lya kogopa masausyo gakwe gakaika kwasimana ni wanyawo. ¹⁶ Chalile ni kulila kwamalumbo achitiji, “Chanasa! Chanasa kwa au musu wekulungwa wu. Wasyowebelele kuwala iwalo yeswela, ni ya sambalau ni yechejeu ni kuliilemba kwa indu yaikolochekwe kwa sahabu ni indu yekolochekwe kwa maganga ga ndalama jajikulungwa ni kuwala lulu! ¹⁷ Kwa katema kamo pe ipanje yejinji yanti jeji namuna ji ijonasiche.” Wakusilongosya meli ni wakwenda mu bahali ni wakupanganya masengo mu meli ni wandu wose wakutenda malonda kwa litala lya bahali wajimi kwakutalika.

18 Wâliweni lyosi lya musi wo ni kuti, “Ngapagwa kose musi wekulungwa mpela musi wu.” 19 Wâlitasile luundu pa mitwe jao kulosya kulilasika kwao, wâlisile kwa liloŵe ni kulila kwa malumbo achitiji “Kulaga! Kulaga kwa musi wekulungwa! Musi wati wose wâali ni ngalaŵa syasikulungwa syasikwenda mmeesi wâsichile kutyochema ni ipanje yakwe yejinji. Nambo kwa katema kamo pe usoyesye indu yose.”

20 Nsangalale mmwe kwini! Nsangalale wanyamwe wându wâ Akunnungu pamo ni achinduna ni wakulondola wâ Akunnungu! Kwaligongo lya indu yaikopochele mmusi ula, pakuŵa Akunnungu aulamwile kwa ligongo lya ipanganyo yampanganichisye wanyamwe!

21 Nipele katumetume jwa kwini jwali ni machili wanyakwile lisyago, waliponyisye mu bahali achitiji, “Kwanti iyiyi musi wa Babeli ni uchijile pakugumulikwa kusyene ni ngasiuwoneka sooni. 22 Namose liloŵe lya wându wakwimba ni liloŵe lya ing'wenyeng'wenye ni wakugomba ipeeta ni wakugomba mapenga ngasilipikanika sooni mwenumwe ng'o. Nombe fundi jwa masengo gagali gose ngasaoneka mwenumwe sooni ng'o namose lisegwe lya lisyago ngasilipikanika mwenumwe sooni ng'o. 23 Namose lilanguka lya lumuli ngasilumulika sooni mwenumwe ng'o. Liloŵe lya mlombela ni jwakulombwa ngasilipikanika sooni kukwenu ng'o. Wâmalonda wenu waliji ni machili pachilambo ni usaŵi wenu walyungasisye wându wose wâ chilambo.”

24 Wele musi wa Babeli walamulikwe kwa ligongo mu nkati mwakwe jawoneche miasi ja wakulondola wâ Akunnungu ni wându wâ Akunnungu ni miasi ja aŵala wose wâwaulajikwe pachilambo.

19

1 Pagamasile gelego napilikene liloŵe kutyochema kwini mpela liloŵe lyekulungwa lya mpingo wa wându wajinji lichitiji, “Alapikwe Akunnungu! Ukulupusyo ni ukulu ni machili ili ya Akunnungu wetu. 2 Ulamusi wakwe uli wa usyene ni wagoloka. Anlamwile jwankongwe jwachigwagwa jwakumanyika nope, juwachinyenjile chilambo ni chikululu chao. Akunnungu annagasisye kwaligongo lya kwaulaga wakutumichila wao!” 3 Nombewo kaaŵili watite, “Alapikwe Akunnungu! Lyosi lya mooto waukutinisya musi ula likukwela mwinani moŵa gose pangali mbesi!” 4 Ni achakulungwa ishilini na nne wâla ni yepanganyikwe yejumi ncheche waligwisise manguku ni kwapopelela Akunnungu wakutama pa chitengu cha umwenye. Watite, “Eloo! Alapikwe Akunnungu!”

Chindimba cha ulombela wa Mwanangondolo

5 Nipele liloŵe lyakopochele pa chitengu cha umwenye lichitiji, “Mwalape Akunnungu wetu mwanya achikapolo wakwe wose, wanyamwe wankwajogopa welewo, achakulungwa ni achanandi!” 6 Nipele napilikene liloŵe mpela liloŵe lya mpingo wa wându wajinji sooni mpela ila liloŵe lya meesi gamanjinji gagakwilima ni sooni mpela ila liloŵe lya ilindimo ichitiji, “Alapikwe Akunnungu! Pakuŵa Ambuje Akunnungu wetu, wâ Ukombole wose ali Mwenye. 7 Ayaga tusengwe ni kusangalala, twakusye Akunnungu kwa ukulu wakwe, pakuŵa ulombela wa Mwanangondolo uiche ni mwali jwaulombela ali chile. 8 Mwali jwaulombela jo akundikwe kuwala chiwalo chachikunyesima nope.” Pakuŵa chiwalo chachikunyesima cho gali masengo gambone ga wându wâ Akunnungu.

9 Pelepo katumetume jwa kwini waasalile une, “Nmembe gelega: Akwete upile welewo waŵilanjikwe ku chakulya cha ulombela wa Mwanangondolo.” Wasalile sooni, “Agaga gali maloŵe ga usyene ga Akunnungu. 10 None nalgwisise manguku paujo pa makongolo gakwe kuti naapopelele.” Nambo wasalile, “Ngasintenda yeleyo, uneji ndili jwakutumichila jwa Akunnungu mpela mmwe ni mpela achinjenu wakuukulupila umboni nkati usyene uŵauunukwile Che Yesu. Usyene uŵauunukwile Che Yesu wo

ukutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu jwakkwamuchisya wandu kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu.”

Falasi jwanswela ni jwkwela falasi

¹¹ Pelepo nakuweni kwinani kweuguche, nombeko kwana falasi jwanswela. Ni jwakwesile pachanya pakwe akuwilanjikwa Jwakukulupilichika ni Jwausyene, sooni akwalamula wandu ni kumenyana ngondo kwa litala lyambone paujo pa Akunnungu. ¹² Meeso gao galiji mpela lilamba lya mooto, ni pantwe pao wawete indu yejinji mpela singwa sya chimwenye. Akwete liina lyalembekwe lyangakulimanyilila jwine aka we asyene wo. ¹³ Wawasile chiwalo cheto welele mmiasi, ni liina lyao liku wilanjikwa, “Lilowe lya Akunnungu.” ¹⁴ Ni mipingo ja wandu wangondo wa kwinani jankuiye jichikwelaga falasi waswela ni kuwala iwalo yakunesima nnope. ¹⁵ Ni mu kang'wa mwao likutyochela lipanga lyakutema kuti wapute wandu wa ilambo yose. Nombejo chalongosye kwa nkongojo wa chisyano. Nombejo chiwakasanye wandu nti mundu jwakuminya sabibu peuto pakuminyila divai ja lutumbilo lwekulu lwa Akunnungu waali ni Ukombole. ¹⁶ Mu chakuwala chakwe ni mchiiga chakwe lilembekwe liina lyalikuti “Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje jwa achambuje.”

¹⁷ Nipele nammweni katumetume jwa kwinani ali ajimi pa lyuwa. Wanyanyisye ni kuisalila ijuni yose iyagulukaga mwinani, “Njise! Ni kusongangana pamo ku chakulya chachikulu cha Akunnungu. ¹⁸ Njise kunlye iilu ya mamwenye ni ya achakulu wa ngondo ni ya wandu wa machili ni ya falasi ni wakukwela falasi wao, njise kundye iilu ya wandu wose wanganatawikwa ni achikapolo, wakuchimbichikwa ni wangakuchimbichikwa.”

¹⁹ Nipele nachiweni chinyama pamo ni mamwenye wa mchilambo ni wandu wao wa ngondo ali asongangene pamo kuti amenyane ni juwatemi pa falasi jwanswela pamo ni wandu wa ngondo wakwe. ²⁰ Nambo chinyama chila chakamwilwe pamo ni jwakulondola jwa unami juwapangenyeye imanyisyo peuto pa wanyawo. Kwayele imanyisyo yo yalyungesye wandu wawaliji ni alama ja chinyama chila ni kuchipopelela chinyago chakwe. Chinyama chila ni jwakulondola jwa unami, wose wawili waponyekwe ali wajumi mu litanda lya mooto lyaligumbele maganga ga baluti gagakukolela. ²¹ Wandu wa ngondo wakwe waulajikwe ni lipanga lilyatyosile nkang'wa mwa juwatemi pa falasi jwanswela. Ni ijuni yose yajikwite kwa minou ja awala waulajikwe.

20

Shetani akuta wikwa yaka elufu moja

¹ Nipele nammweni katumetume jwa kwinani achiikaga kutyochela kwinani mu nkono wakwe akamulile chiugulilo cha Lisimbo lyangali mbesi pamo ni unyolo wekulungwa. ² Walikamwile lijoka, alila lijoka lya kalakala lyaliku wilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani ni kulitawa minyolo kwa yaka elufu moja. ³ Katumetume jwa kwinani waliponyele lijoka mu Lisimbo lyangali mbesi, waugele nnango wa kwinjilila kweleko ni wawisile chimatilo kuti akakombola sooni kwalyungasya wandu wa ilambo mpaka pachimale yaka elufu moja. Nambo pachimale yele yaka chasachilwe kugopolekwa sooni kwa katema kakajipi.

⁴ Nipele naiweni itengu ya umwenye ni wandu watemi mwelemo, wele wandu wapegwile ukombole wa kulamula. Nasiweni mbumu sya wandu wawakatikwe mitwe ligongo waliji nkwasalila wandu wane umboni wa ngani ji Che Yesu ni kulalichila Lilowe lya Akunnungu. Awa wa nganachipopelela chinyama ni chinyago chakwe atamuno nganatagwa chimanyililo pa usyo pao namose mmakono gao. Soonni wapegwile umi, ni watawele pamo ni Kilisito yaka elufu moja. ⁵ Wandu wane wawasigele mwa wawawile nganapegwa umi mpaka imalile yaka elufu moja. Aku ni kusyuka kwaandanda. ⁶ Akwetenje upile, sooni mmbaya kukwawo wandu wose wa Akunnungu awala waali nkusyuka

kwaandanda ku. Chiwa chaaŵili ngachikola machili pachanya pao, chaaŵe ŵambopesi ŵa Akunnungu ni ŵa Kilisito, nombewo chalongosye pamo nawo nti mamwenye kwa yaka elufu moja.

Shetani akulepela

⁷ Katema pachimalile yaka elufu moja, Shetani chaugulikwe mkutaŵikwa kwakwe. ⁸ Nombejo pachakopoche chatande kwalambusya ŵandu ŵapwilingene kila mbande ja pachilambo, ŵandu wo akuŵilanjka Gogi ni Magogi. Shetani chiŵasonganganye pamo kwaligongo lya ngondo. Nombewo chaaŵe achajinji mpela nsanga wa kumbwani. ⁹ Ŵapite mchilambo chose, ŵalisyungwile likambi lya ŵandu ŵa Akunnungu ni musi waunonyelwe ni Akunnungu. Nambo watulwiche mooto kutyochela kwini ni kwatinisya. ¹⁰ Nipele, Jwaulamba juŵalambusya ŵandu jula ŵaponyekwe mu litanda lya maganga ga baluti gagakukolela, ni mwelemo mwana chinyama chachikali ni jwakulondola jwa unami, ni wose chasauswe muusi ni chilo, moŵa gose pangali mbesi.

Kulamulikwa kwa mbesi

¹¹ Nipele nachiwani chitengu cha umwenye chachikulungwa cheswela ni ajula juŵatemi pa chitengu cho. Kwini ni chilambo yatisile paujo pao ni nganilipagwa liuto kwa ligongo lyao. ¹² None naweni ŵandu ŵaŵaliji awile achakulungwa ni achanandi ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye, ni itabu ili iugulikwe. Ni chitabu chiine chaugulikwe chele ni chitabu cha umi. Ŵandu ŵaŵaliji awile ŵalamulikwe malinga ni ipanganyo yao, mpela yaitite kulembekwa mu itabu. ¹³ Bahali jakopwesye ŵandu ŵaŵaliji awile ŵaŵaliji nkati mwakwe, chiwa ni kwiuto kwa ŵandu ŵawile kwakopwesye ŵandu ŵaŵaliji awile ŵaŵaliji nkati mwao. Jwalijose ŵalamulikwe malinga ni ipanganyo yakwe. ¹⁴ Nipele chiwa ni kwiuto kwa ŵandu ŵawile yaponyekwe mu litanda lya mooto. Lyele litanda lya mooto lya lili chiwa chaaŵili. ¹⁵ Mundu jwalijose jwangawoneka liina lyakwe kulembekwa mu chitabu cha umi, ŵaponyekwe pa litanda lya mooto.

21

Kwini kwa sambano ni Chilambo cha sambano

¹ Nipele nakuwani kwini kwa sambano ni chilambo cha sambano. Pakuŵa kwini kwaandanda ni chilambo cha ndanda ipiite, ni bahali nganijipagwa sooni. ² None nauwani musi waswela, Yelusalemu ja sambano, uchitulukaga kutyochela kwini kwa Akunnungu uli uŵichikwe chile, mpela mwali jwaulombela jwaŵichikwe chile kwa ŵankwakwe. ³ Napilikene liloŵe lyekulungwa kutyochela pa chitengu cha umwenye lichitiji, “Nnole! Kumusi kwa Akunnungu kuli pasikati ja ŵandu! Nombewo chatame pasikati ja ŵanyawo nombe ŵanyawo chaaŵe ŵandu ŵakwe. Akunnungu asyene chatame nawo ni chaaŵe Akunnungu ŵao. ⁴ Ŵelewo chiŵasyule misosi jao jose. Chiwa ngachipagwa sooni, atamuno ngaipagwa ipetesi, atamuno kulila, atamuno masauko sooni, pakuŵa indu yose ya kalakala ipiite!”

⁵ Nipele jwakitama pa chitengu cha umwenye jula ŵaŵechete, “Nnole! Yose nguipanganya ya sambano.” Sooni ŵasalile, “Nembe indu yi, pakuŵa aga maloŵe gali gakukulupilichika ni gasyene!” ⁶ Nipele ŵasalile, “Gamasile! Une ndili Alufa ni Omega, yaani, Jwakitandisya indu yose ni Jwakumalichisya indu yose. Jwakwete njota chinaape meesi ga kung'wa kutyochela mu uliŵa wa meesi ga umi pangali malipilo. ⁷ Juchapunde chapochele gelega, ni une chime Akunnungu jwao, nombewo chaaŵe mwanangu. ⁸ Nambo ŵandu ŵa woga ni ŵandu ŵangakukulupilila ni ŵandu ŵa wamba ni ŵa kuulaga ni ŵandu ŵa chigwagwa ni ŵandu ŵa usaŵi ni ŵandu ŵakuchipopelela chinyago ni ŵandu ŵa umani wose, liuto lyao lili litanda lya maganga gaakukolela mooto, chele chili chiwa chaaŵili.”

Yelusalemu ja sambano

⁹ Nipele jumo jwa achikatumetume wâa kwinani saba jwali ni mbale saba syasigumbele iputiko saba ya mbesi wâaiche ni kuusalila, “Njise! Ni une chinannosye mwali jwaulombela, wâankwakwe Mwanangondolo.” ¹⁰ Nipele Mbumu jwa Akunnungu wânongwesye ni katumetume jwa kwinani jo wânyigele mpaka kuchikwesya chachileu. Wâanosiseye musu weswela yaani Yelusalemu uchitulukaga kutyochela kwinani kwa Akunnungu, ¹¹ uching'alimaga kwa ukulu wa Akunnungu. Musu wo kung'alima kwakwe kukulandana ni lilanguka lya liganga lya ndalama jekulungwa lyalikuwîlanjikwa yaspi, lyalikuchenga mpela lindala. ¹² Sooni musu wo waliji ni likumba lyalileu ni lyalikulungwa, lilyaliji ni minango kumi na mbili, ni kila nnango umo wagosekwe ni katumetume jwa kwinani. Ni pachanya pa kila nnango palembekwe liina limo mwa meena ga ngosyo kumi na mbili sya wâandu wâa ku Isilaeli. ¹³ Mbande syose syaliji ni minango jitatu, kulikukopoka lyuwâa kwana minango jitatu ni kumpoto kwana minango jitatu ni kulikutiwîla lyuwâa kwana minango jitatu ni kulujenda kwana minango jitatu. ¹⁴ Likumba lya wele musu lyatawîkwe pachanya misingi ja maganga kumi na mbili ni pa misingi jo galembeke meena ga achinduna kumi na mbili wâa Mwanangondolo.

¹⁵ Katumetume jwa kwinani juwâwêchetaga none wâliji ni chitela cha kupimila chachikolochekwe ni sahabu, kuti akombole kuupima musu ni minango jakwe ni makumba gakwe. ¹⁶ Nipele musu ula waliji ni mbande ncheche syakulandana, uleu ni mapana gakwe yalandene, wâaupimile musu ula kwa chitela chakwe, uleu ni wipi ni lisusa, mpela maili elufu moja na mia tano. ¹⁷ Katumetume jwa kwinani jula wâapimile likumba lya musu ula, lyaliji makono sitini kwa chipimo chiwâsyowêlele wâandu. ¹⁸ Lyele likumba lyaliji litawîkwe kwa maganga gamachejeu ga ndalama jekulungwa gagakuwîlanjikwa yasipi ni musu usyene waliji utawîkwe ni sahabu jambone, jajikuchenga mpela lindala. ¹⁹ Maganga gagatawîle nsingi wa likumba lyo kusyungula musu gakolochekwe ni maganga ga ndalama. Nsingi waandanda watawîkwe kwa maganga gamachejeu gagali mpela maganga ga yasipi, ni nsingi wa wîli waliji wa maganga ga safilo ni nsingi waatatu wa maganga ga kalikedoni ni nsingi waancheche wa maganga ga sumalidi, ²⁰ nsingi wa nsano waliji wa salidoniki ni nsingi wa sita waliji wa akiki ni nsingi wa saba waliji wa kilisolito ni nsingi wa nane waliji wa sabalajadi ni nsingi wa tisa waliji wa manjano ni nsingi wa kumi waliji wa kilisopiloso ni nsingi wa kumi na moja waliji wa yasinto ni nsingi wa kumi na mbili waliji wa ametisito. ²¹ Ni minango jajikulungwa kumi na mbili jila, kila umo wakolochekwe kwa lulu jimo. Litala lyekulungwa lya musu lyakolochekwe kwa sahabu jambone jajikuchenga mpela lindala.

²² Mmusu ula nganinajiwona Nyuumba ja Akunnungu, pakuwâa Ambuje Akunnungu wâa Ukombole ni Mwanangondolo alinji pelepo, kwayele Nyuumba ja Akunnungu ngajikusachilwa. ²³ Nipele mu musu mo ngamukusachilwa lyuwâa liwâale atamuno lwesi, pakuwâa ukulu wa Akunnungu ukwalanguchisya kwa lumuli lwakwe lwaluli Mwanangondolo. ²⁴ Wâandu wâa ilambo chatame mu lyele lilanguka ni mamwenye wâa ilambo yose chauichisye musu wo ukulu. ²⁵ Minango jekulungwa ja musu ula ngajiugalikwa kose, pakuwâa ngachipagwa chilo. ²⁶ Wâandu wose wâa ilambo chaiichisye ukulu ni luchimbichimbi mmusu mo. ²⁷ Nambo chachili chose chakunyakala ngachijinjala mwelemo ng'o, atamuno mundu jwalijose jwakuintendekanya yakuchima pane ya unami. Nambo chajinjile awâala pe wâwâlembekwe meena gao mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo.

22

¹ Nipele katumetume jwa kwinani wâanosiseye lusulo lwa meesi gagakwikanago umi gagakung'alima mpela lindala, gachityochelaga pa chitengu cha umwenye wa Akun-

nungu ni Mwanangondolo. ² Lwele lusulo, meesi gakwe gajilimaga pa mbindikati ja litala lyalikulungwa lya musi. Mwingulugulu litanda paliji ni chitela cha umi chachikusogola isogosi mala kumi na mbili pachaka, ni masamba gakwe gali ntela wa kwalamya wandu wa ilambo yose. ³ Ngapagwa chindu chachilichose chachilwesekwe ni Akunnungu chachichiwoneche pa musi wo.

Chitengu cha umwenye wa Akunnungu ni cha Mwanangondolo chichiwe mu wele musi, ni wakutumichila wakwe Akunnungu chiwapopelele. ⁴ Nombewo chiwawone ku meeso kwakwe ni liina lyao chililembekwe pa usyo pao. ⁵ Chilo ngachipagwa sooni, atamuno ngaasaka lulanga lwa lumuli pane lyuwa, pakuwa Ambuje Akunnungu chiwaalanguchisye, nombewo chalongsosye nti mamwenye mowa gose pangali mbesi ni mowa gose pangali mbesi.

Kwika ku Che Yesu

⁶ Nipele katumetume jwa kwinani wasalile une, “Malo we ga gali gausyene ni gaku lupilichika. Ambuje Akunnungu wakwapa Mbumu jwakwe wakulondola, wantumile katumetume jwao jwa kwinani walosye wakutumichila wao indu yaikusachilwa ikopochele pangakawa.”

⁷ Che Yesu akusala, “Mpilikane! Ngwika chitema! Jwana upile jwelejo jwakugakumulichisya malo we ga kulondola gagali mu chitabu chi.”

⁸ Une che Yohana, ni junaipilikene ni kwiwona yele indu yo. Panamasile kupilikana ni kwiwona, naligwisisye pa makongolo ga jwele katumetume jwa kwinani juwanosisye une yele indu yo, ni nasachile kwapopelela. ⁹ Nambo welewo wasalile une, “Nkatenda yeleyo! Une ndili jwaketumichila mpela mmwe ni achapwenu wakulondola ni wose wakwitichisya utenga wauli mu chitabu chi. Mwapopelele Akunnungu!” ¹⁰ Sooni wasalile une, “Malo we ga kulondola gagali mu chitabu chi nkagasisa mpela chantemela, pakuwa katema ka kumalichikwa kwakwe kawandichile. ¹¹ Sambano jwaketendekanya yangalimate ajendelechele kutenda yangalimate ni jwausakwa apunde kutendekanya ya usakwa. Ni jwaketendekanya yaili yambone apunde kutendekanya yaili yambone ni jwali jwanswela apunde kuwa jwanswela.”

¹² Che Yesu watite, “Mpikane! Ngwika chitema ni mituuka jichinampe jwalijose mwenumwe malinga ni masengo gakwe. ¹³ Une ndili Alufa ni Omega, Jwandanda ni Jwambesi, Junguitandisya indu yose ni Junguiichisya kumbesi.”

¹⁴ Akwete upile wele wakuchapa yakuwala yao, kuti akundikwe kwinjila mminango ja musi ni kulya isogosi ya chitela cha umi. ¹⁵ Nambo wandu wakuitendekanya yangalum-bana waali mpela mbwa, ni wasawi ni wandu wa chigwagwa ni wandu wa kuulaga ni wandu wakuipelele inyago ni wose waikwanonyela kuwecheta ya unami, ngaajinjila ng'o mu musi wo.

¹⁶ “Une, Che Yesu, nantumile katumetume jwa kwinani jwangu kusala ngani si, mu mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito. Uneji ndili jwa uwelesi u che Daudi, ndili ndondwa ja ng'andu jajikung'alima.”

¹⁷ Mbumu jwa Akunnungu ni mwali jwaulombela akuti, “Njise!”

Jwakugapilikana malo we ga, akusachilwa asale, “Njise!”

Ni mundu jwakwete njota, ajise, ni mundu jwakusaka meesi gagali ni umi ajigale pangali malipilo.

Pakumalichisya

¹⁸ Une che Yohana ngwajamuka wose wakuupilikanila umboni wa malo we ga kulondola gagali mu chitabu chi: Mundu jwalijose juchajonjechesye chindu chachili chose mu yelei, Akunnungu chiwalagasye kwa iputiko yailembekwe mwelemu. ¹⁹ Mundu jwalijose atyosyaga lilo we lyalililyose mmalo we ga ngani sya kulondola gagali mu chitabu chi, Akunnungu chiwasumule liunjili lyakwe lya chitela cha umi ni kulityosya liuto

lyakwe mmusi weswela, aula waulembekwe mu chitabu chi. ²⁰ Che Yesu jwakusala nkati ngani ji, akuti ili isyene, “Eloo, ngwika chitema.”

Eloo! Njise Ambuje Che Yesu!

²¹ Ngunsachila umbone wa Ambuje uŵe ni ŵanyamwe wose. Eloo.